KÁNYÁDI SÁNDOR

SZÜRKE SZONETTEK

Dachaui képeslapokra

1. az appellplatzon csönd honol
üresek benn a termek
a túristák most valahol
délen telelnek

kiszúrták hitler fél szemét
biztos valaki gyermek
az őr éppen fotót cserélt
és elhagytam a termet

és beültem a moziba
nonstop-módszerrel pergett
az egyhangú tragédia
teljesítve a tervet

Csönd van. Szemerkél. Szél oson.
Appellplatz. Ruhe! Holtszezon.

.. a mutathatósra abriktolt
krematórium kéménye fölött
füstnek is vélhetnéd hajdan-volt
füstnek a dús ködöt

tavasszal vagy a nyári kék
alatt feledtetőbbek
a látottak mikor a jegenyék
egyenruhát öltenek

nost a ködben bólogó
sor vésztjóslón silbakol
s a kürtőről a zsenge hó

mintha olvadna félek
mintha titokban valahol
valakik fűtenének

3. kinéztem a mementóul (vagy mintaként?)
berendezett barakkban
egy aránylag tűrhetőnek remélt
priccset és akaratlan

kifészkeltem agyamban is
für alle fälle egy
szonettnyi-kis
férőhelyet

ahol a gondolat
a zárt formában áttelelhet
fölszabadul és megmarad
még akkor is ha agyonvernek

valahol legbelül
unokáimnak jóvátételül

DANKOVSZKY LORÁNDNÉ, SZŰRHÍMZŐ

Dankovszky Lorándné, szü
Varga Zulejka nyugdíjas, Deb
Csapó utcai lakos.

— *Honnan ez a szokatlan,*
név?

— A nagyapám orientalista
onnan, keletről hozta nekem
nevet.

— *És egy ősdebreceni idős*
szony hogy kerül ide, erre az
kótelepre, ennek a modern
háznak az ötödik emeletére?

— Úgy, hogy a Darabos ut
laktunk egy régi debreceni ki
ládi házban. Nemcsak azt a
de az egész utcát lebontották.
lyett a lakás helyett kaptam
Az meg már mindegy, hogy
gyedik vagy a nyolcadik em
kerül az ember.

— *Mióta foglalkozik szűrhímzés-*
sel?

— Már 1945 előtt is rajzolgattam
hímezgettem és akkor találkoztam
Györffy István néprajztudóssal, al
a magyar szűrhímzés legkiválób
ismerője, szakértője volt, Ő bizta-
tott a további munkálkodásra.

Azt mondják, Dankovszky Lo
rándné nemcsak arról híres, hog
ma az egész világon ő hímez le
szebben debreceni szűrt, de e
túlmenően a keze alatt újult me
a művészet. Ő volt az, aki a de
ceni szűrmintákat megújította
vitte a mintázatokat a lakást d
textilanyagokra, ezzel mintegy
vetve-átmentve a szűrhímzés
dag és nagy művészi értéket ke
selő szín- és formahagyomány
az utókor számára. Mert ki jár ma
már debreceni cifraszűrben? A
szűrhasználat elhagyásával feledés-
be merült volna ez a természetes
kincs, amely a szűrhímzők kezemunkája által jött létre, hosszú évtizedek, évszázadok alatt. Így viszont tovább él a formagaz
színvilág, átalakulva, h
a szépet, a színest, a fo
kedvelő szem számára.

Dankovszky Lorán
nagyobb segítséget a De
adta, meg egy 1930-ban
Magyar népi hímzések cím

A megújító munkába Da
Lorándné először 1935-ben fogott e
oda, hogy feltette magának a kér-
dést: vajon jó úton halad-e?

A szakértők, a szakma legkivá-
lóbb mesterei adták meg a választ:
igen, jó az út; ragaszkodás minden
értelmes értékes hagyományhoz, a
teljes hitelességhez. De ugyanakkor
Dankovszkyné újító kezemunkája
nyomán más és más funkci
pott az anyag, a szín és a f

— Én mindig a teljes hitele
törekedtem! Semmi olyat nem
tam ki, amit ne igazolt va
szűrhímzés művészetének A

— *Még ma is dolgozik?*

— Mint nyugdíjas még ma is,
minden nap.

— *Honnan ment nyugdíjba?*

KÖLTÉSZET CÉ

Dankovszky Lórándné, szűrhímző

— A Népművészeti Szövetkezettől. Ott huszonöt évig dolgoztam napi tizenkét órát. Ez alatt a huszonöt év alatt a havi keresetem a kétezer forintot soha nem érte el.

— És mégis csinálta? Ennyi pénzért is?

— Ezt a munkát, amit én végeztem, végzek, ezt pénzért — se kevésért, se sokért — nem lehet csinálni! Úgyhogy majdnem mindegy volt, mennyit fizettek. Ha nekem kellett volna érte fizetni, hogy szűrt hímezzek, talán még akkor is csináltam volna. A jövedelmező, a látványos, gyors munka ebben a szakmában kizárt. Itt nem lehet mennyiségre, kilóra, kész munkadarabok sokaságára termelni.

— Mégis, mi az a nagy változás, amely a szűrhímzésben a Dankovszky néni kezén ment keresztül?

— Tessék, megmutatom. Ez egy futó faliszőnyeg. Az a neve, hogy aszaj. Levettem a szűr oldaldíszeit, és rávittem erre a szőnyeganyagra. Ezeket a mintázatokat háromszor futtattam végig az anyagon. Közben gyöngydíszítéseket is alkalmazok. Ez az újítás, mert bár valamikor is voltak gyöngyösdíszítésű szűrök, de ez a mintázat és színösszeállítás az én elképzeléseim alapján született meg.

— Mi a szerepe a szűrhímzésekben a színeknek?

— Ehhez ismerni kéne a szűrhímzés történelmi múltját is. Azt, hogy ahány pásztormesterség, annyiféle volt valamikor a szűr. Egy csikós szűrét soha nem úgy színezték, mint a juhász-szűrt.

Hogy mégis mindent jobban megértsünk, Dankovszky néni a szekrényből egy pompás díszítésű szűrt vesz elő. Meg egy másikat is. Ehol a csikósszűr. Fekete, fehér, piros. A másik, a juhász-szűr pedig szürke, barna meg talán vannak benne sárgás színek is.

Mind a két szűr a tervezéstől az utolsó öltésig a Dankovszky Lórándné kezemunkája. Mit mondhatni e két ruhadarab láttán? Ilyen tökéletes egységben bemutatni a formát, a színt, a motívumokat, az arányosságot — ritkaság. Megtalálni mindaz, ami a gyönyörűséghez szükséges. A színek harmóniáját a formák tobzódó, de sohasem túlzásba vitt gazdagsága, ez a két mindenben tökéletes alkotás, mint egy költészeti remeklés, mint egy zenemű a legnagyobbak kezéből, amikor a művet hallgatván úgy érzi az ember, hogy a szerző ezt csakis azért alkotta, hogy legyen valami tökéletes is ebben a világban.

Ez a két szűr itt ilyen tökéletesség.

— Miért rövidebb az egyik szűr, mint a másik?

— Azért, mert az egyik csikósszűr, a másik juhász-szűr. A csikósok szűre sosem ért térdnél lentebb. A juhászoké meg majd a földig.

— De miért?

— Azért, mert a csikós olykor szűrrel a vállán is fel kellett, hogy ugorjon a lóra. A térdnél is lentebb érő ruha akadályozta, gátolta volna őt ebben. Míg a juhász szűrben, szűr nélkül, mindig csak gyalogosan sétált. Legfeljebb ha szamárra ült fel, de arra is komótosan. Meg hát a szamár nem is volt magas, annak a hátára úgy kapaszkodott fel a juhász, ahogy neki tetszett.

— Mit lehet még megtudni a debreceni cifraszűrről?

— Mit? De hisz még nem is tudnak róla semmit. Még nem is mondtam semmit róla. A debreceni szűrmintákról, a szűr színezéséről már könyveket is írtak. És még azokban a könyvekben sincs benne minden . . . !

KEKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

— Hallhatunk valamit a szűr titkairól is?

— Jaj, hát ezeket nem lehet csak úgy elbeszélni! Mit is mondjak maguknak? Talán azt, hogy már az urali, a Kaukázus vidékén vándorló magyaroknak is volt szűrük? Meg ha egy legény járt a lányhoz, de ha azt akarták, hogy ne járjon oda, akkor már az elmenetele előtt jóval, kitették a szűrét a tornácra . . . Meg hát itt van a szűr ujja. Ami csak amúgy látszatra ujj. Mert a szűrnek, ha van is ujja, soha nem bújik bele az ember. Ez nem olyan, mint a kabát. Ezt csak magukra terítették a pásztorok. Ehol is, tessenek nézni . . . A szűr ujja be is van varrva Mindegyiké! Ezt használták a pásztorok zsebnek. Mert amúgy a szűrnek zsebe nincs. De az ujjába belefért minden. Akár egy kisebb butykos, a dohányzás szerszámai, pipa, kova, tapló, acél, de még az ennivaló is. Meg az ajándék, amit a szűrt viselő legény vitt a kedvesének, ha udvarolni ment . . .

— Hallottam, láttam, vannak szűrök, amelyekre kivágott posztócsíkot varrnak fel díszítésül.

— Igen, vannak! Ez az egyik olcsó és hamis változata a szűr munkájának. Mert az igazi szűrdíszítéshez cérna kell, pamut meg tű.

— Járt más mesterekhez is, tanulgatni, nézelődni, lesegetni?

— Hát már hogyne jártam volna! Erdei Lajoshoz is elmentem Derecskére.

— Hogy fogadták ott?

— Jól. De azt mondta a mester, hogy mindenkit megtanít a szűr díszítésére, de nekem nem mond, nem mutat semmit. Én csak csináljam azt ezentúl is, amit eddig csináltam, a magam feje után . .

— Ez bizony szép dicséret.

— Én is annak vettem!

— Tetszett az előb mondani, hogy nemcsak debreceni cifraszűr van, hanem például bihari szűr is. Mi a különbség a kettő között? Vagyis hogy mi tesz egy szűrt biharivá?

— Az, hogy a hímzésben a bihari szűrnél a fekete mintázatú virágleveleknek dominálnak. A debreceni szűr meg a fekete és a sárga színeket sohasem szerette. A bihariban van sárga is, de csak módjával. De a sárgás-feketét csak a felvidéki szűrökön látni.

— Más jellegzetességei nincsenek is a különböző vidékeken készült szűröknek?

Dehogynincs! Például az úgynevezett koronás-minta. Minden szűrnek van hátul középen hasítékja. Ezt egy szűrrózsával díszítjük. Ez is, ahányféle a szűr, annyiféle rajta a hasítékrózsa . . .

Dankovszky Lórándnénak a neve a népművészetek világában igen jól cseng. Bár a munkájának díja soha még az átlagost sem érte el, de ő erről panaszkodóan egyetlen szót sem szólt még senkinek. Viszont, ha anyagi elismerést nem is kapott munkájaművészete után, de erkölcsit igen. És ez neki — azt mondja — elég. Többet jelent ez számára, mint bármiféle apró- vagy nagy pénz. Mint nő, az országban másodikként kapta meg a népi iparművész címet. 1975-ben a népművészet mestere lett, ezenkívül a különböző kiállításokon, bemutatókon kapott érmeinek, elismerő okleveleinek se szeri, se száma. Úgy, hogy most Dankovszky Lórándné elégedett ember. Az teszi boldoggá, hogy megmentette a legszebb szűrmintákat az utókor számára — szűrök nélkül is. És erre itt bizonyíték ennek a Csapó utcai ötödik emeleti lakásnak a berendezése is. Csodálatos, szép mintázatú szőnyegek a falon, a szobák padlózatán, az asztalon, a szekrényeken a terítők mind-mind fényes bizonyíték rá, Dankovszky Lórándné boldog, mert sikerült megvalósítania élete legszebb álmát, életben maradt a cifra szűr díszítésének minden szépsége, pompája . . . Dankovszky néni sorról sorra megmutatja azokat a szőnyegekre hímzett mintákat is, melyek ugyan szűrön soha nem voltak, de melyek mai, átalakult funkciójukban továbbvitték a hagyományokat.

— Beszerezhetők azok az anyagok még ma is, amelyek a szűrhímzéshez szükségesek?

— Igen, de jobb, ha ezekről nem beszélünk.

— Miért kéne, hogy ez titok maradjon?

— Elég, ha csak én tudom, milyen fonalakat kapni manapság.

— Miért, milyeneket?

— Szakadnak, nem tartják a színüket, hitvány ma minden, ami a szűrhöz kéne. Maga a posztó, a filc is. Ehol, tessenek megnézni. Ezt 1960-ban csinálták. Ezt húsz évvel később. De nem húsz év különbség van a két anyag között, hanem száz. És azt hinné az ember, az újabban gyártott anyag a jobb. Elég erről ennyi . . .

— Elég! Igaza van Dankovszky néninek. Beszéljünk kellemesebb dolgokról. Hány szűrt is csinált, amióta él?

— Húsznál biztosan többet.

— Mennyibe kerül most egy szép debreceni szűr?

— Húszezer forintnál kezdődik.

— Minden szűrt megjelölt, amit maga csinált?

— Meg én, mindet!

— Mivel?

— A kezem munkájával. Minden öltésemmel. Külön jelet nem tettem egyikre sem. De a világ minden szűrei közül ki tudnám válogatni azokat, amelyeket én csináltam.

— A világról beszélt. Hol készül még szűrhímzés a világon, Magyarországon kívül?

— Sehol. Csak itt, csak nálunk! A szűrhímzésnek ez az egész világ . . Ez a Magyarország. Meg persze a környékünk, ahol még magyarok élnek. Erdélyben. Onnan hozták valamikor a szűr anyagát. Azt halinának mondták, az volt az igazi. Brassóban készült a legszebb, a legjobb halina.

— A halinát miből gyártották?

— Birkagyapjúból. Csinálták azt itt is, a Csapó utcában. Kalló-malom kellett hozzá. Meg sok víz. Hűtötték, paskolták a halinát a vízben, kitették száradni, fehéredni a napra. Erdélyben még ma is úgy csinálják. De persze ott sem a nagyüzemben, hanem csak a háziipar szintjén.

— Mi volt egy jó szűrnek az igazi próbája?

— Az, amikor a vevő, mielőtt fizetett volna, felfogatta a szűr négy sarkát, beleöntött egy vedér vizet. Ha a víz átcsepegett a szűr anyagán, nem fizetett a pásztor, olyan szűr nem kellett neki!

— Vannak még ma is rendelések?

— Ajaj, csak győzném, bírnám csinálni. Most rendelt nálam hat szűrt egy népi együttes. Meg jött nemrég egy pásztor is. Szűr kellett volna neki; viharkabátot vett, de az úgy suhogott, hogy megijedtek tőle a birkái. Elszaladtak előle.

A szűr meg nem suhog, attól nem kell félnie az állatnak.

— És csinál annak a pásztorembernek szűrt?

— Persze, hogy csinálok! Már csak a juhai miatt is . . . Arra gondolok, hogy milyen szörnyű lehet az állatoknak az örökös rettegés. Már csak azért is elvállaltam azt a munkát!

NÁVAL, POSZTÓN

TENGEREK PILLANGÓI

APOCSY GYÖRGY FELVÉTELEI

Egykor pénzként használták a kauricsigákat

Egyik legnagyobb írónk, Jókai Mór — aki maga is komoly csigagyűjtő volt — nevezte így a tengeri csigákat valamelyik írásában. A ma élő mintegy 60 ezer tengeri csigafaj rendkívül változatos alakjával, színeivel, mintázatával valóban rászolgál erre a dicséretre. A tengeri csigák házainak szépsége a történelem kezdete óta elbűvöli az emberiséget. Mindig örömet szerzett birtoklásuk, a művészek, mesteremberek gyakran választották modellként őket, akár egy épület díszítéséről, akár egy ékszer elkészítéséről volt szó. Az emberiség számára a tengeri csigák számos faja jut ma is fontos szerephez. A közepes és nagytestű fajok Európa tengerparti országaiban évente ezer tonnaszám kerülnek az ínyencek asztalára, egyes trópusi fajok a világ más tájain szolgálnak alapvető élelmezési cikként. Sok csigafaj kultúrtörténeti jelentőségű. A porceláncsigák két faja kauri néven a 12—18. században fizetési eszközként szerepelt számos óceániai, kínai, afrikai néptörzsnél. Más porceláncsigákat ma is használnak egyes bennszülött törzsek fejékként, nyakláncként, szobrok, totemek díszítésére. A szintetikus festékek felfedezése előtti időkben nagy szerepe volt egyes tüskéscsigák testéből kinyerhető bíborfestéknek. Több tengeri csiga házából készült használati tárgy, eszköz, sőt hangszer, jelzőkürt.

Bár a tengeri csigák számos fajának volt, sőt van napjainkban is használati értéke, akadnak kimondottan veszélyes állatok is. Ilyen például az egyébként igen díszes, mutatós házú kúpcsigák több faja, mérgezett nyílnyelvük hiteles adatok szerint már több trópusi vidéken okozta vigyázatlan fürdőzők, gyűjtők halálos kimenetelű balesetét.

A díszes csigaházak gyűjtése ma is igen kedvelt hobbi világszerte. A tengerek egyre fokozódó elszennyeződése, a gátlástalan gyűjtőszenvedély következtében sok faj állománya sajnos erősen megritkult, ezért több állam rendelkezései már tiltják a tengeri csigák engedély nélküli begyűjtését, kivitelét.

DR. TYAHUN SZABOLCS

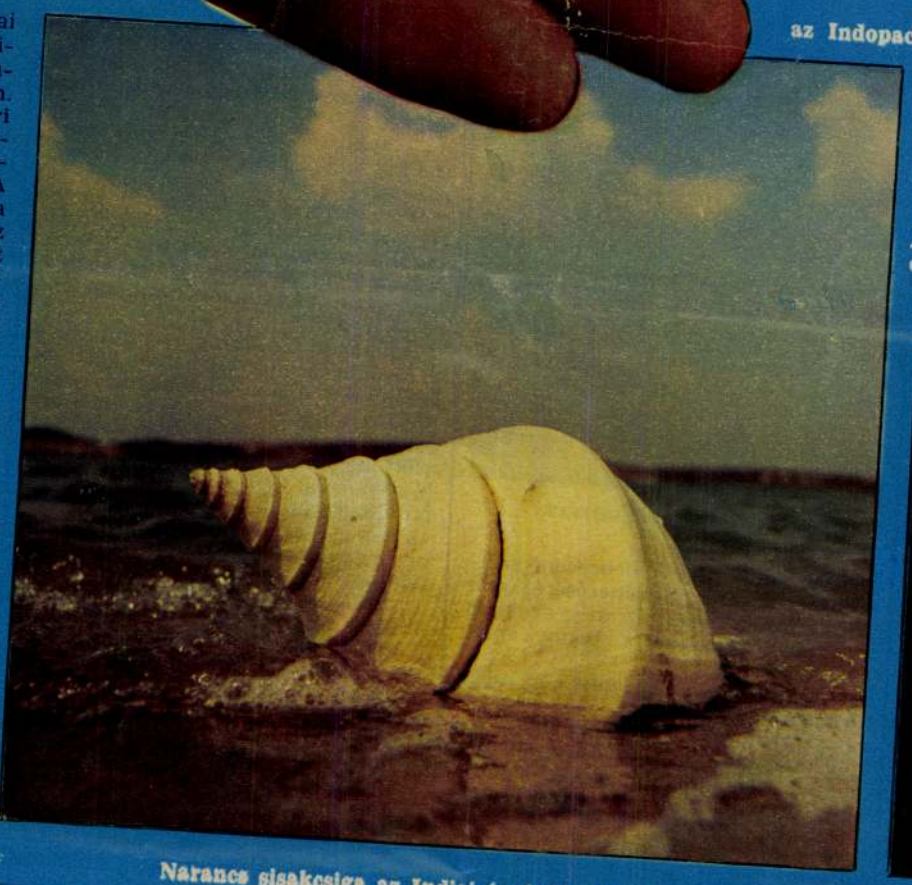

Narancs sisakcsiga az Indiai-óceánból (Kenya)

Tüskés osztriga az Indopacifikus térségből

Óriáskagyló fiatal példánya (Kenya, Indiai-óceán)

Az óriás kürtőcsiga a ma élő csigák legnagyobbika

A zöld fülcsiga húsa Kaliforniában ínyencfalatnak számít

Kubát övező tengerben él a narancs szárnyascsiga

Danku József, tűzzománcművész, pedagógus

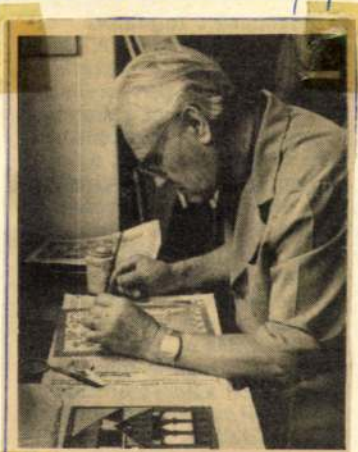

Danku József mérki tanár festéket rak a rekeszre.

Tűzzománc a tűzfalon.

Kelet-Magyarország, 1983. júl. 16.

Ø Dankusch Jakab

Jazekas

Sopron

1585. márc. 1. polgáreskü

Hází

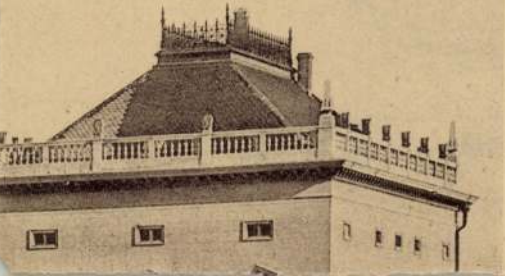

a mütörténelemre nem figyel, csak a XV-ik század végének s a XVI. kezdetének müveit tudta élvezni. Én is csak sokkal később tanultam megbecsülni s csodálni Giottót s iskoláját, sőt hozzá szoktatva az óvilág plastikájához nem fogtam fel a keresztény szobrászat szellemét, még Donatello, Mino és Verocchio müvein sem melegedtem föl; tökéletes pogány voltam, nem keresztény, s a képekben is azokat értettem meg leginkább, melyek II. Julius és X. Leo alatt jöttek létre, midőn az egyház is pogánynyá vált. Nem is titkoltam ellenszenvemet a komoly irányu kereszténység ellen, mely első föllépésénél szétrombolta az ókor remekeit, s a reformatiókor ismét dulásokban s képrombolásokban nyilatkozott. Steinbüchel és Böhm tanitottak később arra, hogy méltányoljam egyrészről a müvészet bimbóját a trecentistáknál, nemcsak kifejtett virágát, s megértsem a régi keresztény müvészet bensőségét, más részről fölismerjem az ujkor világnézetének, a protestantismusnak hatását XVI-ik század naturulismusában, mert az ujkornak, a protestantismusnak szelleme lengi át nemcsak Rembrandt, hanem még Caravaggio, Rubens és Murillo müveit is mind a mellett, hogy ezek a jezsuiták által inspiráltattak; mert mind ezek szakitnak a renaissance nemes ideálismusával, s kizárólag a természet utánzására adják magokat. A müvészek lángesze azóta a felfogás hüségében, a jellemzés élénkségében a szinezés bájában s a világitás mesterségében nyilatkozik, nem többé a plasztikai compositióban s az alakok eszményi kifejezésében.

Velencze hatalmas mélabus benyomást tett reám, a néma csatornák, a koporsó alaku fekete gondolák, a szétmálló paloták, a szent Márk templomának keleti fénye, a dogepalota szabálytalan nagyszerüsége s régi müemlékei, melyek oly éles ellentétben álltak mostani lakóival, az osztrák tisztviselőkkel, oly annyira hatottak reám, hogy néha csaknem mint egy alvajáró bolyongtam a szük utcákon, elmélyedve a köztársaság korába, mig a fehér egyenruha fel nem költött álmaimból. Szerettem tanulmányozni a régi képeket s emlékeket, mi akkor könnyebb volt mint most, mert a Manfrin s a Barbarigo képcsarnokok még egész épségökben álltak fenn, a Pisani palotában láttam még a hires régi ház legnagyobb kincsét, Paolo Veronese talán legszebb képét, Dárius fogoly családját Nagy Sándor előtt. A Grimani gyüjteményeladó volt ugyan, de még egész terjedelmében tanulmányozható, részint San Quirico müárusnál, részint a családi palotában. Azóta mind e mükincsek szétszedettek s a világ minden részébe vitettek Pétervárába és Londonba, Párisba, Bécsbe, Berlinbe. A müvelt világ folyvást gazdagszik Olaszország mükincsei által, pénzével kicsalogatja a képeket, szobrokat s dombormüveket szülőhelyökről, s e mellett el szereti felejteni, hogy összes müvelődését a XIV-dik század óta a XVII-dikig Olaszországnak köszöni, s hogy irodalma és müemlékei nélkül izlése mostanig barbár maradott volna. Látván az osztrák administratiót Velenczében, természetesnek találtam, hogy II. Julius pápa szavai: „Fouir i barbari," ki a barbárokkal, századokon visszhangra találtak minden hazafias olasz kebelében, s a mit egy nemzet századokon keresztül erősen óhajt, az végre be is teljesedik, 1833-ban azonban nem sejtettem, hogy látni fogom Olaszország egységét.

A velenczei iskolának s nevezetesen Tizian Assuntájának szinezetbája nyitotta meg szemeimet s keblemet a festészet remekeinek megértésére s átérzésére. Münchenben még a középszerü római szobrok és dombormüvek is mélyebben hatottak rám, mint Milanóban Rafael szüzies Sposaliziója, de Tizián ecsetének hatalmas varázsa levette szemeimről a hályogot. Bellini Madonnái elő kezdték készíteni kedélyemet a keresztény festészet élvezetére, Bolognában megszerettem már a gyöngéd, habár erőtelen Francesco Franciát, a komoly Peruginót, s a szépség ne-továbbját Rafael Santa Ceciliájában, a mint az angyalí kar harmoniájának hallatára rajongva fölnéz a mennyekbe s elejti földi zeneszereit, mialatt a megtért bünös szentek, szent Pál és szent Magdolna, magokba térve, mély gondolatokba merülnek. Szent Domokos templomában ismét Michel Angelo leggyöngédebb müve, a térdeplő kis angyal előtt nem tartóztathattam magamat,

„adományát“ megköszönte, mintául szolgálhat bármely mecenáskodó nagy urnak, s azért legyen szabad azt mintegy befejezésül, ide igtatnom: „Édes Dannäcker! Kilencz havi távollét után -- irja nov. 15. 1823. — „ide megérkezve, kimondhatatlan örömömre itt találtam ön dombor müvét. Habár avatatlan vagyok, de biztosithatom, hogy nálamnál nagyobb hévvel és szeretettel senki se karolhatja föl az ön költői lelkének ezen alkotását. Ugy vagyok meggyőződve, hogy én csak a kőnek az árát fizettem meg, mert ahoz nem vagyok elég gazdag, hogy olyan müvészt, mint ön megjutalmazhassak. Ha önnek netán örömet szerez az a gondolat, hogy egy nagy tisztelőjét örök hálára kötelezte le s egy soha az életben meg nem fizethető ajándékkal lepte meg: ugy ön iránti tartozásom némileg kevesbednék. A legőszintébb érzelemmel mondok önnek köszönetet, egyuttal Bécs városa, Ausztria nevében s a meddig a müvészet országa terjed, az ön geniusa e kedves alkotásáért. Tiszteljen meg barátságával, s tartson meg emlékében,“ sat

A két költői lélek közül, melyik van ezzel jobban megtisztelve?!

Még 1829-ben gr. Károlyival tett külföldi utazása alkalmával is Stuttgardban meglátogatta az agg müvészt. Ez örömében átkarolta és megcsókolta őt.

Hogy egy magyar müvészt, e névre érdemest, még lelkesebben karolt volna fel, az iránt nem lehet kétségünk!

Zichy Antal.

Olaszországi ut.*)

A Stelvio-hegygerincen keresztül jutottunk át az alpesi hüvös völgyekből Európa kertjébe, a Comótóhoz. A Cadenabbiába szálltunk, nappal kirándulásokat tettünk jobbra-balra, a Villa Sommarivába, hogy Thorwaldsen hires remekmüvét, Nagy Sándor bevonulását Babylonba, az ujkor legszebb dombormüvét lássuk, mely a főterem párkányzatát képezte; a Villa Melzibe, hol nagybátyám, Napoleon nagy tisztelője, a császár emlékeiben gyönyörködött; Bellagioba, honnét a kilátás a tó három elágazó részére legbájosabb, este pedig a kertbe ültünk le, narancsfák alatt, a holdvilágban tündöklő tó partján. Azt hittem tündérországban vagyok, a déli ég, a lágy levegő, a buja növényzet, a kristálytiszta tó s a hegyek merész körrajzai ugy hatottak reám, hogy akaratlanul felkiálték:

Iste terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet!

Egy öreg angol hallotta horatiusi idézésemet, megszólitott s beszélgetni kezdett velem; ugy látszott, hogy roszaló nézeteim Angolország chinai politikájáról nagyon mulatják, mert komolyan igyekezett jobb véleményt ébreszteni bennem az angol keleti politika iránt, mint a minőt az Augsburgi Allgemeineből meritettem. Másnap megtudtam, hogy az öreg ur Ellis, angol hadügyminister volt.

Comóban, Milanóban, Bresciában, Veronában nézegettük a templomokat, középületeket s municipalis muzeumokat; egy uj eszmekör nyilt meg előttem, láttam oly országot, melyben az állami élet megszüntével, a municipális élet fejlett ki, hol minden városban a legelőkelőbb férfiak álltak a határok közt mozgó helybeli administratio élére, s mindenütt találkoztak áldozatkész polgárok, kik muzeumokra s közintézetekre nagyobb összegeket ajánlottak fel, s kik szülővárosuk csinjában keresték dicsőségöket. A mezőségen ez időben rosz lábon állt a közbátorság, az utazást Lombardiában veszélyesnek tartották; mindenütt szó volt utonállókról, s a gyorskocsit (velocifero) mindig lovas zsandár kisérte, mi elégségesnek tartatott az utasok biztosságának megőrzésére, mert a rablok ugy üzték mesterségöket, hogy az országutat szegélyző kukoricaföldek közül kiugorván, kötelet emeltek a lovak elé s igy megállitván a kocsit kirabolták az utasokat A zsandár ily esetben nem gondolt az utonállókkal, hanem elvágta kardjával a kötelet, s a kocsi tovább robogott. Szinte sajnáltam, hogy ilyféle kalanddal nem találkoztam.

Páduában nem álltunk meg Giotto, Avanzo és Aldighieri frescóinak megszemlélésére, Fejérváry nem szerette a trecentista müvészetet: mint igazi mükedvelő, ki

*) „Életem és korom.“ Irta Pulszky Ferencz. — 1880. Ráth Mór kiadása.

KÉPZŐ
MŰVÉSZETI SZEMLE.

I. évfolyam. 1879. december hó. 12. szám.

Gróf Széchényi István, mint műbarát.

(Eredeti naplói nyomán.)

(Vége.)

„Egy kisebb mellék-teremben felismerem Elcho lordot, és nejét, s mellettök áll egy Venus, a mely még nem egészen kész ugyan, de componálva, azt lehet mondani, gyönyörüen van. Elcho lord ipa akarja egyszerü lakházát e szép alakkal érdekessé tenni. Egy másik szobában áll egy Adonis egy Opp nevü angol uré, és megette egy Jason, a bajor herceg számára. Két szép, nagy szobor, főleg Adonis, bármely oldalról nézve, igen szép, de még nem kész. Még egy ifju pásztor, és egy Psyche emelik e hely szépségét, s egynehány basrelief, mely ugy van componálva, hogy könnyen görög antikoknak nézhetné az ember; különösen egy Centaur kiváló szépségü! E hajlék egyik zugában egy ifju magyart pillantok meg, a ki Csokonayt alakitgatja. Fájdalom, semmi talentuma sincs. Nem is hiszem, köztünk maradjon, hogy egy magyarból szobrász válhassék is.

Okát nem mondja meg. Eláruljam-e, hogy az a fiatal szobrász, a kiről itt szó van, nem más volt, mint a mi jó Ferenczynk! — Ifju nemzedék, rajtatok áll, hogy nagy hazánk-fiát e tekintetben, megczáfoljátok.

Az alatt térjünk vissza naplónkhoz.

„Thorwaldsen jó távol lakik mühelyétől, egészen Humboldtné asszony közelében. Oda kocsiztam s Melchior bérszolgám által bejelentetém magam azon hozzáadással, hogy ohajtanám személyes ismeretségét. Ő nagy udvariassággal fogadott Egyik legszebb müvén dolgozott, melynek nem volt megrendelője, aztán lord Byron, és Humboldtné mellképein.“

„Thorwaldsennek nagy tehetsége van gyönyörüen componál, kitünően rajzol; de nem ért a kő megválasztásához és kidolgozásához.“

„A németek mind egy magasságra állitják Canovával, sőt basreliefben elébe is teszik; de e tekintetben nagy illusióban ringatják magokat: a kettőt együtt még emliteni sem szabad.“

Siessünk emlékezetbe hozni, hogy Canova akkor már zenitjén állott, Thorwaldsen pedig még emelkedőben volt. A dánok e büszkeségét Róma már „il patriarca del basso relievo“ cimmel tisztelte meg. Sokkal később csinálta meg a kopenhágai Mária-egyház hires diszitményeit.

„Shadow hiressé lett fonónője és fürdőből kilépő leánya által. Gyarló müvész! Nem sokat tartok reá.“

„Végre *Canovához* érek. Eleinte maga mutogat meg egyet mást, de aztán elhivják, s egy öreg szolgára biz, a ki egyébiránt mindenről tud felvilágositást adni, s igen jó emlékező tehetséggel bir. Ez a csodaszerü ember egészen el van telve, csordultig eltelve azzal a bizonyos isteni nedvvel (Göttersaft) mely a mindenséget élteti s a természetben minden tárgyba, még egy kőbe is lelket önt. Hogy minő ajándéko at

hagy ez hátra az utókorra, az nagyszerü! Szobrait látni, s azok igazsága és elegentiája által elragadtatni, az egy s ez alól ki nem vonhatja magát senki, még az az ónémet sem, aki oly föltett szándékkal jött oda, hogy hibát találjon! Mühelye, már t. i. máskorhoz képest, most üres volt De a gipsz minták is eléggé pótolják a márvány eredetit, s ily módon a telep mégis egészen be van népesitve. — Bizonyos coquetteriát helyeztet abba, hogy müvei jól állitva s megvilágitva legyenek, szóval hogy azokat jól, s ajánló módon mutathassa be. Ő a márványból olyat tud idomitani, a mit az ember merőben lehetetlennek hisz, mig e remek müveket nem látja; de csak aztán tanulja az ember megbecsülni a követ, és sajnálattal néz minden darab alabástromra vagy carrarai márványra, mely nem kerülhet Canova alkotó keze alá."

„Müvei ép oly sokfélék, mint rendkivül számosak. Noha a szobrász müvészetének bizonyos korlátai vannak, s ő sohasem követheti föltétlenül eszméit, mert mindig számitásába kell vonnia az anyagának sulyát, tömörségét, törékenységét: azt kell mégis hinnünk, hogy Canova soha sem legkisebb zavarba, s nem ismer akadályt, mikor folyvást uj szobrokat, uj testidomulásokat és uj csoportokat gondol ki. Könnyen teszi ő ezt, s ha ezt a nagy változatosságot magunk előtt látjuk, szinte azt kell hinnünk, hogy az nem is nehéz. A nők egész lényökben mást mutatnak, mint a férfiak, olyan puhák, gyengédek, mintha egészen más kő volna! Lányai olyanok, hogy az embernek beléjök kell szerelmesedni. Én rajtam ez bizonynyal megtörtént volna, ha különben is nem lettem volna már egy márványhölgybe szerelmes! Melyik nagyobb őrültség, az én hideg szerelmesem nézésébe, vagy Velencében az Aldrici ur Hebejébe merülni el bámészkodva? Biz'isten, nem tudom."

„Canova különben e un cavaliere, un marchese! Valjon Praxiteles és Appollodórus marquisk voltak-e?

Az ő müveinek sora, ismétlem, szinte végetlen. Berio Venusa Nápolyban, ama Hebe Velenczében, a két Gladiator a Vatikánban, a Perseus, az alvó Venus, kit Amor tolébreszt. Ez utóbbi az angol kormányzó herczeg tulajdona. Most mássát csinálja, de nem fogja befejezhetni, testének bizonyos domboru részén egy fekete ér mutatkozik, mely a kőben rejlett. Én szörnyen sajnálom, de ő kérlelhetetlen, s oly annyira, tulbecsüli ama testrészt, hogy azt állitja inkább, akármi a világon legyen szürkére és feketére tarkázva, csak az ne. Oly egyszerü s oly megható, igazán csoda mü! — Amott van egy hatalmas Centaur, megy Milánóba. Rossy szellemdus képe s Washington angolos képe — egymásra néznek. Amaz a Muzsák társaságában élt, ez — kevésbé jó társaságban. Itt van Mária Lujza s vele szemben F. Leopoldine, mindkettő jócskán hizelegve. Tovább menve ismét egy Hébét látok, gyönyörü, szinte kéjt lehel. Vannak mégis nők, a kik szebben megtermettek, mint maga Venus, — legalább hitem szerint, s meg is mernék esküdni reá; de olyan szép férfit, minő a belvederi Apolló, nem ismerek egyet se!"

„A Paris, az Amor és Psyche, s végre a Terpsychore Malmaisonban, mely most az orosz császárné, véghetetlenül elbámultak, s valóban boldognak tartom azt az embert, a ki Canovától birhat egy szobrot." Legnagyobb szerencséjére *eladó*, e mühelyben épen semmi se volt: üres erszénynyel nem folytathatta volna utját. Hiába tanulmányozta előre Anacreont: nem láthatta volna Athént és Chorynthot!

A Terpsichore egy másolatát megrendelte a bajor király, a ki szivesen áldoz müvészi tárgyakra nehány forintot: de utóda — sokkal többet fog áldozni. (Ez volt a hires Mecaenás Lajos, kinek sikerült a kietlen Münchent egy német Athenné varázsolni át!)

Egy Hercules a Torloni palotát ékesiti. Egy Béke Oroszországba ment. Egy Napoleon Angliába. Több kisebb darab Spanyolországba. Igy minden vidék, minden ország Canova egy-egy teremtésével büszkélkedik."

Megemlékezik még ezen alkalommal Camuciniről és Bartholdiról, a mely utóbbi Metternich barátságával szeretett dicsekedni, stb.

Több évvel később Bécsben az akkor virágzó Dannäckernél rendelt meg egy basrelieft. A levél, melylyel a müvész ez

Dannecker Johann

Heinrich

Gentnmünd

236

DANNER, Josef

Cim nélkül, 1989, tus, szén, papir, 78x106 - 91.11. 14

Új Művészet

Dannecker János

nobrázr

lásd

Bártfai Szabó László

Gróf Széchenyi István
művész kortársai és
barátai

MAGYAR MUVESZET

1930. 588. l.

M.D.K.

Dannecker

"Dürer és Iskolája követőinek idejében, mint fametszők nagy hirnévre tettek szert..." Lützelburger-rel, aki Dannecker-rel metszette fába Holbein rajzait.

Jost de Negker, Hans Frankh és Wolfgang Resch fametsző müvészek dolgoznak még ugyanebben az időben.

Grafikus Müvezetők Évkönyve, 1933.
Dragutin Horvat: Müvészi fametszet. 110.l.

Danne F. d.

Mária Terézia. 10583.

Mellig, kissé jobbra néz, tojásdad medaillonban, a melyet allegorikus alakok vesznek körül és a mely előtt a czimeres talapzaton Szent István koronája és még két más korona van jogarral és karddal. Felirata a talapzat elején:

MARIAE.THERESIAE.
PANNON.ET.BOHEM.
REGI.
DACIAE.PRINCIPI.
PIAE.IVSTAE. CLEMENTI
D.D.
COM. ANT. MIKES. DE.ZABOLA.

a lobogókon HOSTE.FVGATO.PROVINCIIS.RECEPTIS és DACIA.FELIX.
alól balra: F.A. Danne delin.
jobbra: F.L. Schmitner sc. Viennae.

Rm., már. 31.4: 19.2 cm.
F. B. Keri: Imperatores Orientis, Tyrnaviae 1744. czimlapja.

Sz.n. 93-903
296-903-6.

Dannenberg Alice

"Diaboló"-t játszó gyerekeket ábrázol a művész festménye.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. május 9. I. évf. 19. sz.
618. lap.

M.D.K.

E. Danner

"Tünődés" cimmel rajz.

Mozi, Bp. 1913. nov. 13. I. évf. 11. sz.
8. lap

M.D.K.

E. Danner

Benedek Károly: "Maudnak" c. verséhez készitett festményének repr.-ját hozza a lap.

Mozi, Bp. 1913. szept. 17. I. évf. 3. sz.
9. lap

M.D.K.

E. Danner

Rajza tréfa illusztrálására.

Mozi, Bp. 1913. okt. 30. I. évf. 9. sz.
7. lap

M.D.K.

Etienne Danner

Rajz vers illusztrálására.

Mozi, Bp. 1913. okt. 8. 1. évf. 6. sz.
7. lap

M.D.K.

Etienne Danner

Rajza „Corso - Stephania ut" cimmel.

Mozi, Bp. 1913. szept. 11. I. évf. 2. sz.
10. lap

M.D.K.

Danner Etienne

A Gaumont gyár pesti direktora, karrikaturista rajza Sipos Gyuláról, aki„az olasz Pasquali-gyár budapesti exponense.." repr.

A turini Pasquali Magyarországon.
Szinházi Élet. Bp. 1913. dec. 21-28. II. évf.
43. sz. 68. 1.

Danner György

kőmives

Sopron

1645. febr. 8.

polg. esküt

Házi

E. Luder-Edelmann & Cº

Bahnhofstrasse 76

Suisse

ZURICH

† Danner János

kőfaragó

Sopron

1651. dec. 28.

polg. eskü

Hári

A Duna Dévény—Mócs közti

Danner Tamás

Kőműves mester
1740. márc. 4. nyert
polgárjogot Kassán

l.

Arch. Ép. 1916.
214. l.

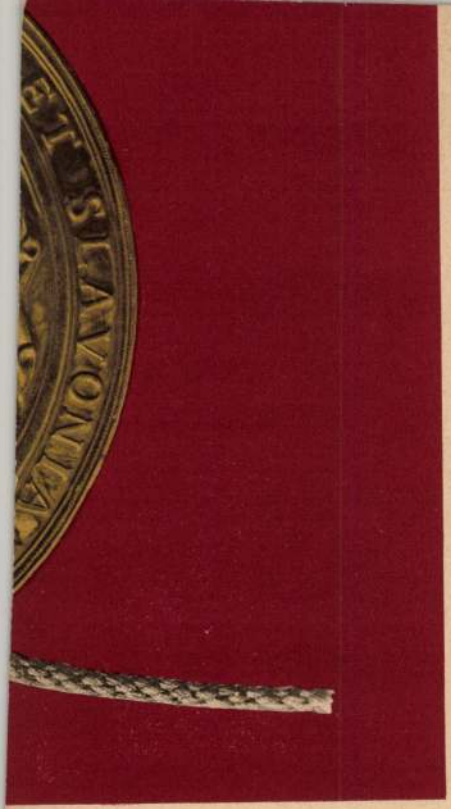

L.

J. DANNHAUSER, grafikus

1948-ban Scholz János csellóművész a Soproni Múz-nak ajándékozta XVIII-XIX.sz.-i barokk és biedermeier rajz és metszet gyüjteményét. A XIX.sz.-i lapokból kiemelkednek Dannhauser művei is. 158.old.

DÁVIDNÉ ASKERCZ ÉVA: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum grafikai gyüjteményének története 157.old

ARRABONA, 14. A Xantus János Múzeum Évkönyve, Győr, 1972.

Danni Pál, fafaragó

Régi élet emlékeit faragja ki az idős mester. Danni Pál, a Bakony híres fafaragója és népi festője Gannán él. A 74 éves mester faragásaiban és festményein a bakonyi parasztok életét örökíti meg. Képünkön a mester és néhány alkotása.

–:(– ki

4

Esti Hírlap, Bp. 1977. ápr. 23.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 JAN 12

Danni Pál, fafaragó, és népi festő

SOMOGYI NÉPLAP

1021

Gannai fafaragó és festő

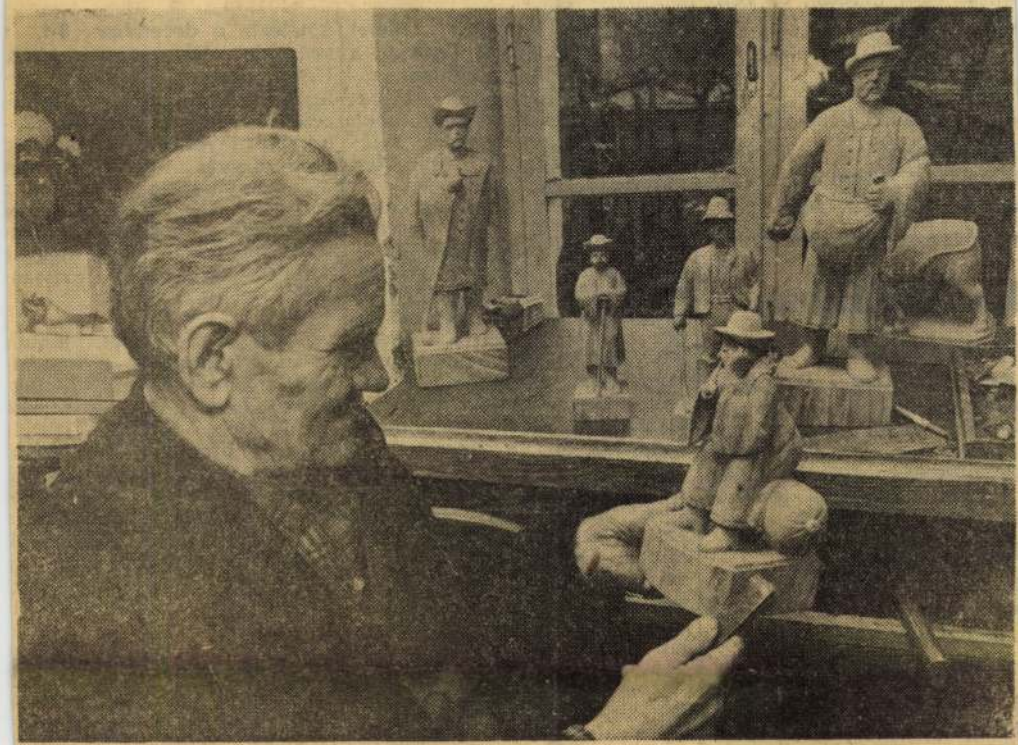

A Veszprém megyei Gannán él Danni Pál, a Bakony híres fafaragója és népi festője. A 74 éves mester faragásaiban és festményein a bakonyi parasztok életét eleveníti meg.

roszlány), 3. Vörös (Ú. Dó-
a).

Középsúly: 1. Götz (Ú. Dó-
a), 2. Pém (Vasas), 3. Vetró
ZIM Vasas).

Félnehézsúly: 1. Tóth I.
Vasas), 2. Jakab V. (Ú. Dó-
a), 3. Soltész (Honvéd).

Nehézsúly: 1. Pákozdi
Honvéd), 2. Lévai (Győri Dó-
a), 3. Edőcs (Ú. Dózsa).

kú iskolákban

KOSÁRLABDA

Fiúk: 1. Táncsics M. Gimn.,
aposvár, 2. Siófoki Gimn., 3.
unkácsy Gimn., Kaposvár.
Lányok: 1. Mezőgazdasági
zkközépisk., Balatonboglár,
Siófoki Gimn., 3. Munká-
y Gimn., Kaposvár.

LABDARÚGÁS

1. Táncsics M. Gimn., Ka-
svár, 2. Tabi Gimn., 3.
akmunkásképző, Szőcsény.

TORNA

1. Siófoki Gimn., 2. Gimná-
um és Vízügyi Szakközépisk.,
rcs, 3. Munkácsy Gimn.,
aposvár.

Sp

Meglepő
kapott *dr. L*
Nemzetközi
vetség elnö
Roy Evans, a
értesítette: az
mok lemondt
világbajnokság
— Váratlan
döntése, mer
voltak előkész
mondta dr. Lakatos György.
A lemondás következtében új
és sürgető helyzet állt elő a
két év múlva sorra kerülő
VB színhelyével kapcsolatban.
Márciusban a nemzetközi szö-
vetség birminghami kongresz-
szusán kell arról határozniuk,
hogy hol lesz a verseny.

• • •

A minszki atlétikai verse-
nyen *Alekszandr Grigorjev*
2,26 m-es eredménnyel győ-
zött a magasugrásban, és ez-
zel megdöntötte Valerij Bru-
mel 16 éve fennálló európai
és szovjet fedett pályás rekord-
ját.

• • •

Ismét szigorúan büntetett
az UEFA ellenőrző és fegyel-
mi bizottsága: a holland Fe-
yenord Rotterdam együttesét
1000 svájci frank befizetésére

büntetés kiszabá-
sánál figyelembe vette, hogy a
holland szurkolók »vissza-
esők«.

• • •

Rövid szünet után januá
23-án folytatódnak a küzdel
mek a Forma—1 autós világ
bajnokságon. A következő
Grand Prix futamot januá
23-án a brazíliai Sao Paulo
rendezi. Ez a futam egyben
javítási lehetőség az ango
Hunt, az osztrák *Lauda*, a
legutóbbi VB első és második
helyezettje számára. Ők a
idei első — argentínai — ver-
senyen feladták a küzdelmet.

• • •

Varsóban a főiskolai kézi
labda-világbajnokság második
fordulójában a magyar válo-
gatott bravúros győzelmet ara
tott Jugoszlávia ellen, 14:1
arányú első félidő után 29:28
ra győzött.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 319-726
1977 FEB 12
NAPLÓ / VESZPRÉM /

Dani Pál

1021

A gannai Dani Pál fafaragása:

Parasztember

sszák, noha
zonyos ideje
deirai borral
s keverik.

Az orvos
ulajdonított
és hangoztat
koládé láz, r
norfájás ell
a kakaó 195
gyógyszerek

LE '77/2.

ékoztat a lap két cikke: J. Burles: A reformizmus ter-nészete (Cahiers du Com-munisme) és Interjú Franco-s Mitterrand-nal (Paris Match).

Spanyolország helyzetéről egy Camacho-interjú, egy zovjet forrásból vett cikk Spanyolország külkapcsola-airól) és egy spanyol érte-lmiségi visszaemlékezései tá-ékoztatnak. (KS).

— Uram, nekem fogalmam sincs, hogy miről beszél, én csak munkát keresek.

— Ez aztán jó álca — mondta az őr a szeme közé nézve. — Azt állítja, hogy munkát keres és így aztán elbeszélget mindenkivel s megtudja, hogy mi a dörgés. No, de egy szó, mint száz, a főnök a tizedik emeleten várja magát.

— Miért vár engem? Egyébként is az eligazító táblán az áll, hogy a személyzeti a hetedíken van, nem a tizedíken.

Ötvöség, XIX. rd, egyházi, aranyozott kehely, Dannniger Ferenc ötvös

Religio, 1866. I. félév 37. n. 288. o

Vegyesek.

Dannniger Ferenc, ötvös (...?)
XIX. 12 d.
gót stilusu aranyozott kehely

Religio, 1866. I. félév 37. sz.
288. o.

vegyesek.

Damminger Ferenc

aranyozó

l.

Leopold Homor-Esztergom

49. l.

Dornó András

Szabad Művész t.

1952. 4. n. 182. l.

Schoen Arnold dr

A pesti Kálvin-téri ref. templom.
Budapest (1939). Budapest-Kálvin-téri ref. egyhàz. 8-r, 30, 2, 16 képes táblával, fűzve.

I. 4. p. h. 1.—

Damó Andor
grafikus

Szabad Művészet
1957. 423. l.

FŐVÁROS TANÁCSA

negrendelő levél

szágos Bizottsága

Budapest

VI., Állatkerti út 1.

y t. Cím kiadásában

Műemlékek c. kiadvány

y- egy példányát sür-

veskedjék ügyontalynuk

et átvettem.

14.-én.

Stadler Sándor

altiszt

Dénes András.

Rákosi művek dolgozója.

A vasasszakszervezet képzőművészeti kiállításán „Új szerelmesek" c. képével szerepelt. (emlitve.)

Képzava, 1952. márc. 29.

DANÓ Károly (szobrász)

"A templom külső oldalán Papp József szobrásszal 24 dombormüvet készitettek, melyek a magyar nép foglalkozási ágaiból vett jeleneteket ábrázolnak. ... A templom belsejében a kórus alatt a tartó oszlopokba faragva a négy evangélista szobra. Ezeket állitólag Danó Károly szobrásszal (?) közösen készitette."

Tóth István: Tóth István 1861-1934. = Vasi Szemle, XXXIX. évf. 1.sz. 1985. 123. p.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dano Károly
PESTMEGYEI HÍRLAP
1966 OKT 13

1021

Új szobrok

A KÉPZŐMŰVÉSZETI KIVITELEZŐ VÁLLALAT NÉPSTADION ÚTI MŰTERMEIBEN KÉSZÜLNEK A BUDAPEST KÖZÉPÜLETEIT ÉS TEREIT DÍSZÍTŐ MŰALKOTÁSOK. A NEMZETI GALÉRIÁBA KERÜLŐ 16 SZOBOR KÖZÜL 12 MÉG EBBEN AZ ÉVBEN ELKÉSZÜL. A KÉPEN: DANÓ KÁROLY KŐSZOBRÁSZ PISZKEI VÖRÖSMÁRVÁNYBÓL A XII. SZÁZADBÓL SZÁRMAZÓ KALOCSAI KIRÁLYFEJET KÉSZÍTI

Jó betű és ross

Példakép: Traianus oszlopa — Beszélgetés

— Ön, mint a nyomtatott betűk tudósa...

— Bocsánat, csak szerény szolgája.

Igy kezdődik beszélgetésünk Nagy Zoltánnal, az Első Magyar Betűöntöde főmérnökével. A Dessewffy utcai egyemeletes épületben, ahol 76 éve vésnek, öntenek betűt, mostanában gyakori a főmérnököt kereső látogató. Érdeklődők, gratulálók jelentkeznek személyesen és írásban, hogy köszöntsék a New York-i nemzetközi betűverseny pályadíjnyertesét.

— Hányan indultak a mezőnyben?

— Harmincöt országból 777 pályamű érkezett, ebből válogatta ki a zsüri a díjazott tizenötöt.

— Mennyi idő kell egy betűgarnitúra megtervezéséhez?

— Tekintve, hogy egy gar-

írást használják. A folyóír nyomtatása nem divatos má

— Az írógép térhódítása kiszorítja a folyóírást. Magánleveleinket is szívesebben kopogjuk le gépen: jobban olvasható, áttekinthetőbb. A kézírás lassan gesztus lesz csupán; a nagyrabecsülés, a megkülönböztetett udvariasság vagy az intimitás kifejezője.

— A betűtervezőnek mi a leghőbb szakmai óhaja?

— Az, hogy még a boltajtókra kitett „Rögtön jövök" cédula is pedáns, szép betűkkel íródjék. Mert amilyenek a betűk, — olyan a társadalom kultúrszintje, úgy ítél rólunk az utókor.

— Azt árulja el még: díj-

leségem is Margit, erre a jeligére küldtem be a pályázatot — legyen a betűnek is ez a neve.

Nóti Ilona

Közös kereset

Segítettek a betakarít

A ráckevei gimnázium tanulói szeptember végén és október elején egy-egy héten át segítettek a környező gazdaságok betakarítási munkáiban.

Pásztorok háza Kőszegen

Dr. Danó Károly

Kolozsvár

1931-35

Iparm. Isk. Évk. 77
1930-34. 45. 8

Temesvár TV. 136.

Danó Károly

nobrán

1928

Éminek 1930. 82 l.

3 3/4 ‰ zsíró díj 64·88

7. Váltótól

3. Baranyai Károly részére hb. lesz

1000 - P. lej. nov. 25. E/ Kelem

1200 - " lej. dec. 20. E/ Kerte

2400 - " lej jan. 10. E/ Bara

400 - " lej. jan. 12. E/ Bern

8. Lombardadóstól

7. Ábray Emilnek folyósított kölcs

Értékpapírtól

9. 9. (Erlel) 50 db. 2 kötés Athenaeum

2 1/2 ‰ a. d. 4·75

ért. p. f. a. @ 18 f. 0·36

Danó Károly
szobrász

gyatra.

Résztvett a bpesti
Madách-szobor első
pályázatán 1938 febr.

Danó Karóly

l.

A Pe Madách

WOLAUSCHÉK GYÖRGY

BUDAPEST, VI., SZONDY-UTCA 75. SZÁM.

Telefon 43—10. Telefon 43—10.

Budapest, 1920. Jan. 24.

Szállító-levél.

Nagyg. Szentiványi Gyula dr ur megbizásából

Sziveskedjék az alant felsorolt árúkat átvenni:

Danó Károly

Danó Károly és Farsang Ödön vezették az egykori Fővámház helyreállitásakor a szobordiszek újrafaragását.

Gábor István: Egy régi épület új xxxx élete.
Budapest, 1971. 1..sz. 16-19. 1.

Dano Várky

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 ÁPR 8

1021

Szeged szobrai

Foerk Ernő
(1868—1934)

(212.) A szegedi Dóm tervezője volt Foerk Ernő építőművész, akinek mészkőportréja az általa tervezett épület bal oldali tornyának belső oldalán látható. Készítője: Danó Károly.

Danó Károly

átvéte
Átveh
nagyo
ga. N
Átvéte
Új át
utca

Értesítem ügyfeleimet, hogy a jövőben

háztartási gépek javítását

72 órán belül — 6 havi jótállással, háztól házig szállítással (telefonbejelentésre is) VÁLLALOM.

Továbbra is vállalom: műszerek, automatikák szerelését, javítását, akkumulátorok töltését, akkutöltők készítését, javítását, kistrafók, relék, motorok tekercselését.

VIDÁKOVICS ELEKTROTECHNIKUS
Kecskeméti u. 4. Telefon: 15-605.

ELADÓ 3 HOLD ELSŐRENDŰ FEKETEFÖLD, minden elfogadható árért, vagy bérbe kiadó paprikának, kukoricának 2000 n-öl őszi-, kajszibarackos, 1200 n-öl szőlő, 7 hold szántó épülettel KERTÉSZETNEK IS MEGFELELŐ. Gém u. 15. Német Miklósné, emelet, barna ajtó. Érdeklődni: mindennap: 8-tól délután 5-ig.
S 102 097

Ø Dános Dávid

festő

Uzpést József u. 5.

Múcsarnok

1918. tav. kiáll. 382

D. Dezsővel alighanem

azonos

Pécsi Ingyenes Népkönyvtár - Egyesület

V. 300.

Dános Dezső

Ujpesti Közművelődési Körben kiállítást rendez.

PH. 932. XII. 20.

Danó Károly

Könnobrán fotója

Piszkei vörösmárvényból a 12. n-ból származó kalocsai kivágfejet kenúti

Lý nohok

Pestmegyei Hírlap, 1966. okt. 13. 3. o.

Danó Károly
szobrászművész,

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton
résztvesz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957, Okt. 6.

MDK

Danó Károly

kőszobrász, Pásztor János által készülő Rudnay Gyula szobrán az utolsó simitásokat végzi.

Esti Hirlap 242 sz. 1959. okt. 15 2 old.

Danó Károyl MDK

Fővámház. Dimitrov tér 8 .

Ybl Miklós müve. 1871-ß 74.
Szobordisz Sommer Ágostontól, helyreállitva, illetve ujrafaragva Danó károly és Fa rsang György vezetésével.
Aközgazdasági Egyetem céljaira helyreállitva Halászy Jenő és Müller Miksa tervei szerint.

Repr. 267. kép.
Zakariás G.Sándor: Budapest. Bp. 1961.
170-171.l.

MDK

Danó Károly, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

ó

ciós Központ Évkönyvé 1956-58-as

.e. lo órakor tartjuk a Kossuth
/VIII. Muzeum u. 7./.
ra feltétlenül számitunk.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

MDK

ifj. Danó Károly

a Dózsa emlékmü mellékalakjain dolgozik,

a Képzőművészeti Alap Százados uti mütermében.

Esti Hirlap 19o sz. 1958. aug. 14 1 old.

Danó Károly ifj

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1958 AUG 14

610

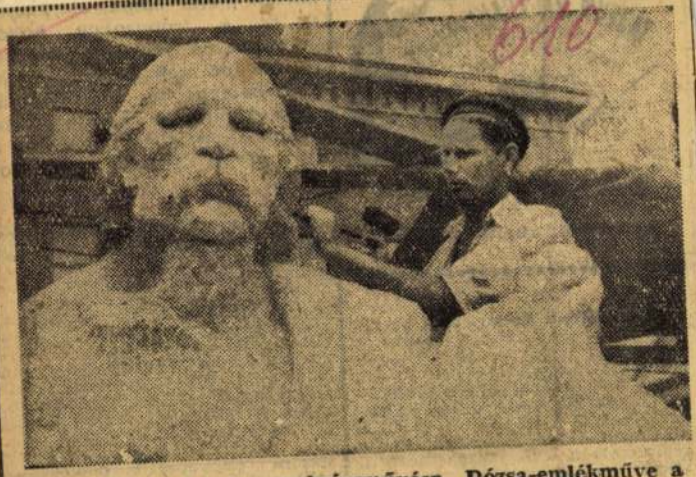

Készül Kiss István szobrászművész Dózsa-emlékműve a Képzőművészeti Alap Százados úti kőszobrász-műtermében. — Ifj. Danó Károly szobrász az emlékmű nyolc mellékalakjának egyikét, a körülbelül öttonnás parasztfigurát faragja.

(Bozsán felvétele)

Rendező: YVES CIAMPI

Bemutató: augusztus 14-én

Ma megnyílt Budapesten az ország első gyógyvíz-szaküzlete. A Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. alatt létesült, a Gyógyvíztermelő és Értékesítő Vállalat kezelése alatt álló, korszerűen berendezett szaküzlet reggel 7-től este 7-ig áll a közönség rendelkezésére és a szaküzletben gyógyvizek, keserűvizek — különleges szénsavas üdítővizek palackonként is kaphatók, gyógyvizek, keserűvizek poharanként is. A szaküzletben külföldi gyógyvizekre és forrástermékekre előjegyzéseket már elfogadnak. Telefon: 122—281. (x)

A Belügyminisztérium Országos Rendőrfőkapitányság bűnügyi osztálya felhívással fordul az ország lakosságához. Felkéri mindazokat, akiknek az utóbbi egy-két hónapban nő hozzátartozója, ismerőse eltűnt, tegyenek bejelentést a 202—666 távbeszélő állomáson, vagy írásban az alábbi címre: BM Országos Rendőrfőkapitányság, V., Jászai Mari tér 16. szám. A bejelentést tevők közöljék az eltűnt személy összes adatait, személyleírását (lehetőség szerint fényképet is mellékeljenek), valamint az eltűnés körülményeit. A BM Országos Rendőrfőkapitányság bűnügyi osztálya felkéri azokat, akik írásban teszik meg bejelentésüket, hogy nevüket és lakcímüket közöljék. (MTI)

M.D.K.

Daniók Tamás, egri kanonok

1699. március 30-i bejegyzés szerint 50 éves korában meghalt.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 319. old.

MDK

Dános és Fejér ép.vállalk.

Elkészült az OTI ... bérházcsop. Uj Magyarság, 1935. máj. 26. 27.l.

MDK

Danos Dávid

Fejlécek, rajz, repr.

Művészet 1910. évf. 134.1.

Dános Dezső MDK

Szilaspatak

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Dános Dezső MDK

Szilas-patak, vizf.

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Dános Dezső MDK

Szilas patak

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Dános Dezsö, festö

Szilaspatak

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP. 1937. ápr.29.-jun.20. Kat. 15.1.

MDK

Dános Dezső: Dunai táj. olf.

OMIKE Téli kiáll.A Budai Izr.Nőegylet helyiségeiben. 1944.febr.21-márc.19.

MDK

Dánes Dezsö, festöm.

Dunai táj. Olf.

Budai Izr.Nöegyl. heylis.-ben OMIKE képzöm.csop. téli
1944.febr.21.-márc.19. Kat. kiállitása.

MDK

Dános Dezsö, festöm.

Palotai táj.	Akvarell.
Szilaspatak.	"
Malom.	"

OMZ-Muz.-OMIKE képzöm.csop. V.kiáll.
1943. szept.24.-okt.17. Kat.

Dános Dezső

Szilaspatak c. képe

(IV. nemzeti kiáll.)

Repr.

Művészet

1937. 84. l.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA

IRTA

WOLLANKA JÓZSEF

BUDAPEST, FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

1912.

Dános Dezső

Pestő Ujpest

életrajz

lád

Früh Döm Pestm

I. 115. l.

M013 kn. 3213

Danos Dezső

1899. nyarán egyik alapítója volt az Ujpesti Fotball Clubnak.

Ugro 473.l.

Dános Dezső

részt vett az Ujpesti
Közművelődési Kör
1908(?) évi kirándulásán

Ugro 464.1

Dános Dezső

tájkepfestő

Ujpesten élt.

Ugro 463. l.

Dános
festő

l.

Arv. Csarnok 107. aukc. Eat.

Ipolyi: Deákmonostor

Dános Dezső

festő

Szépművészeti kiállítások magyar mesterek műveiből V. sorozat

Újpest, 1931. máj.

Újpesti részlet

Kikötő részlet

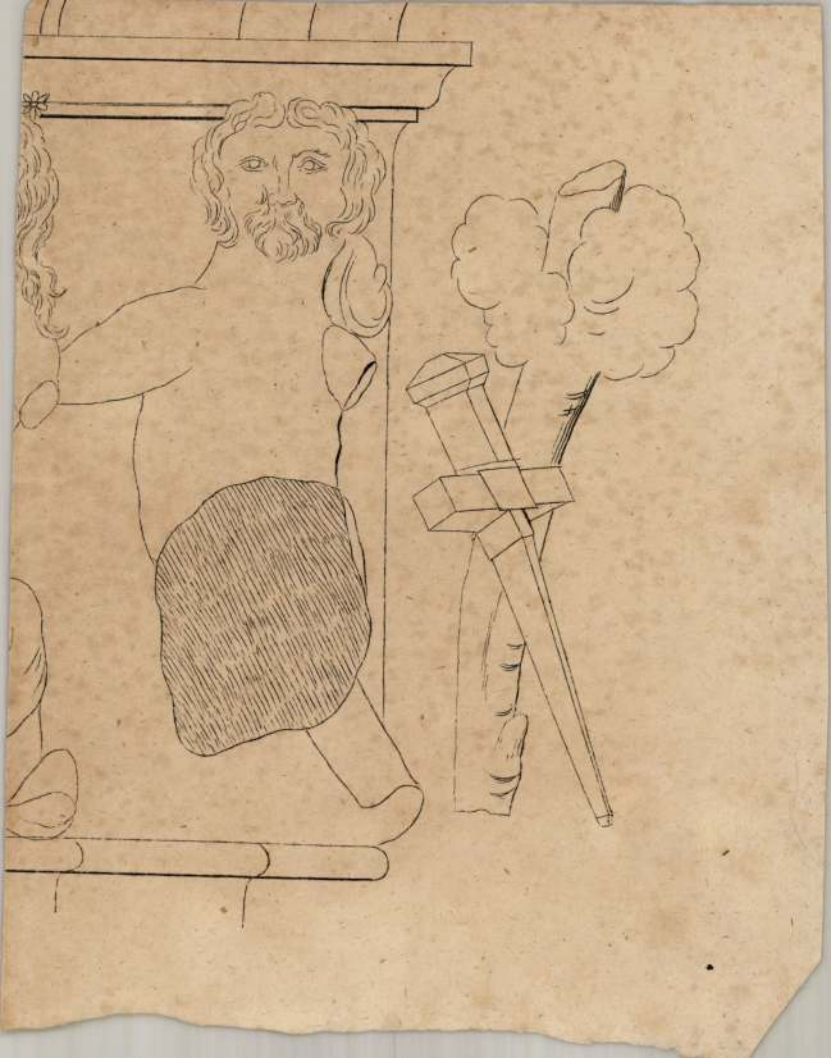

Dános Dezső

festő

Műcs. kiáll, 1937 től

Pipics III. l.

Át. Képt. 195.

Jobbkezét a melynek csuklóján bot lóg csipőjére támasztotta, djának márkolatán nyugtatja. Haja, za fekete, szeme barna, szakálla e sötét szinű, zsinóros dolmányán k, derekát zsinóröv szorítja, bal zomántszegésü széles szij halad gója tünik szemünkbe.

– A Jankovics gyűjteménybül. –

Ál. Képe 195

Jankovics (Obser.)

Dános Dezsö

Dános Dezső

1916. Téli kiáll.

A napos, cer.r.

1916. Cs.és kir. Sajtóhadiszállás kiáll.

Lengyelországi táj, vizf.

Nemzeti Szalon

Az ujpesti HONSz jubiláris közgyülése

A napokban tartotta ötéves jubiláris közgyülését a HONSz ujpesti csoportja négyszáz hadigondozott és a város társadalmának számos vezetőtényezője jelenlétében. Ott volt *Semsey* Aladár polgármester, *Tóth* Gyula rendőrtanácsos, *Hess* Pál főjegyző, *Kiss* Ödön árvaszéki elnök, *Blockner* Gyula szakiskolai igazgató, a frontharcos főcsoport képviseletében vitéz *Fraknóy* Gyula, a vitéziszék képviseletében vitéz *Csorba* Elemér igazgató. Az országos központ képviseletében megjelent vitéz *Árvátfalvi Nagy* István kormányfőtanácsos, országos elnök, *Csák* Boldizsár ügyvezető igazgató, *Sárkány* Ferenc és *Loskay* István országos társelnökök, *Rebenyák* István alelnök és özvegy *Csatáry* Gusztávné országos igazgatósági tag. Számos csoport és fiók is képviseltette magát.

Budanovits Tibor elnök, akit ez alkalomból üdvözölt Ujpest hadigondozott társadalma kitüntetése alkalmából, megnyitójában ismertette azokat az előnyöket, amelyeket a rokkanttörvény biztosit a hadigondozottaknak és a további eredmények elérése érdekében erős összetartásra buzditotta a megjelenteket. Megemlékezett a helyi hatóságokról, különösen kiemelve *Semsey* Aladár polgármesternek és *Hess* Pál h. polgármesternek a hadigondozóbizottság elnökének munkáját, akik mindig atyai szivvel intézik a hadigondozottak ügyét.

Vitéz *Árvátfalvi Nagy* István országos elnök mélyrehatóan felszólalásában nagy elismeréssel nyilatkozott a csoport müködéséről, a csoport kebelében uralkodó hazafias szellemről és megjelölte azt az utat, melyen haladnia kell a HONSz-nak, hogy további célkitüzéseit megvalósithassa.

Csák Boldizsár országos ügyvezető igazgató jól sikerült előadásában figyelmeztette a munkaadókat a rokkanttörvény ama rendelkezéseire, melyek kötelezővé teszik a hadigondozottak alkalmaztatását. Felhivta a hatóságok figyelmét az ellenőrzésre.

Sárkány Ferenc országos társelnök megható beszédében a hadiözvegyek és hadiárvák sérelmeit ecsetelte, ama reményének adva kifejezést, hogy a törvény novelláris módositása alkalmából a sérelmeket orvosolják. *Loskay* István országos társelnök szivhezszóló felszólalása általánosságban mozgott s azt célozta, hogy az egyes helyeken a rokkantak iránt még most is tapasztalható közöny mind a hatóságok, mind a társadalom részéről szünjön meg. Özvegy *Csatáry* Gusztávné országos igazgatósági tag tartalmas felszólalásában a sokat szenvedett és nélkülözött hadiözvegy nyilatkozott meg, aki bizik abban, hogy a HONSz segitségével a még mindig tizezreket számláló hadiözvegyi tábor rövidesen jobb sorsba jut.

A felszólalások után *Klein* Ernő ügyvezető igazgató, országos alelnök ismertette az ujpesti csoport elmult évi müködését, visszapillantást vetve a csoport megszervezésére, melynél sulyos akadályokat kellett leküzdeni és az elmult öt év munkásságára, mely eredményekben igen gazdag volt. Jelentéséből kitünik, hogy Ujpest polgármestere volt az első az országban, aki körlevélben hivta fel a munkaadókat a rokkanttörvényben előirt alkalmaztatási kötelezettség megtartására. Megemlékezett *Ugró* Gyula nyugalmazott polgármesterről, a csoport örökös diszelnökéről, aki nagy érdemeket szerzett a csoport megszervezése, megerősitése és annak három éven át való irányitása körül. Az elért eredmények a vezetőség fáradhatatlan munkájának gyümölcsei. Az ujpesti rokkantak vezetősége mögött erősen megszervezett, zárt egységet alkotó hatalmas hazafias hősi tábor áll. A közgyülés a Himnusz eléneklésével ért véget.

Pestkörnyéki tanoncok munkái az országos kiállításon

A magyar iparostanonciskolai oktatás 50 éves jubileuma alkalmából junius 14-től 24-ig országos kiállitást rendeznek az Iparcsarnokban. A kiállításon részt vesznek a magyarországi iparostanonciskolák. A tanoncok munkáit és rajzait állitják ki. A kiállitás szinvonalát amelik majd a pestkörnyéki tanonciskolák produktumai. Ujpest, Kispest, Pestszenterzsébet, Rákospalota, Budafok és a többi környéki községek tanoncai a maguk szakmájában olyan munkákkal vesznek részt a kiállításon, hogy ez méltán válik becsületére a fővároskörnyéki tanoncképzésnek és oktatásnak.

A kispesti iparostanonciskola, amely már 41 év óta áll fenn és *Adorján* Márton igazgatónak, a magyar ipari pedagógia kitünőségének vezetésével már többször kapott miniszteri diceséretet és elismerést, egész sereg értékes rajzzal és a tanoncok által készitett mintadarabbal vesz részt az országos kiállitáson. Kispest ipari oktatása és tanoncképzése országos viszonylatban is mindig az első vonalban állt és feltünést fog kelteni a jubiláris kiállitáson is. Különösen Venczel Mihály, Molnár Mihály, Vanda Gyula, Takács Imre, Müller József, Lukács Miklós, Tóth Béla, Bezerédy Gyula, Vadász Antal, Vig József, Farkas Béla, Szirom János, Szabó László, Kottek Károly, Tóth Sándor, Balogh Ferenc, Bozó Jenő, Kovács József, Kunovszky László, Mikus János, Haász József, Vicenti Géza, Sallai Erzsébet, Polgár Ilona, Wéber Mária, Balogh Margit, Damasek Erzsébet, Kardos Ilona, Kardos Anna és Magáth Károly munkái azok, amelyek elsősorban fogják emelni a kispesti iparostanonciskolai kiállitás szinvonalát az országos kiállitáson.

KÖRNYÉKI HIREK

Budafok

— **(A Budafoki Keresztény Ifjak Egyesületének)** balatonfüredi bemutató előadása, melyen résztvett a község előljárósága és Budafokról, valamint a fővárosból több közéleti kiválóság, nagyszerüen sikerült. A közönség hatalmas óvációban részesitette a Budafoki KIE kitünő gárdáját. A program keretében tetszést keltően szerepelt a Budafoki Zeneegyesület.

— **(Budafokon)** hétfővel ér véget a szinházi szezon. Darvas László szintársulata bemutatta a legujabb szindarabokat és a város közönsége a mai igényeknek megfelelő helyárak mellett szivesen látogatta az Attila-mozgóban rendezett előadásokat.

Kispest

— **(Kispest polgármestere)** nyilvános versenytárgyalást hirdetett a Kossuth Lajos-utcai mellékgyüjtőcsatorna megépitésére.

Pestszenterzsébet

— **(Pestszenterzsébet képviselőtestülete)** a jövő héten — valószinüen csütörtökön — közgyülést tart.

Rákospalota

— **(A mávtelepi Jézus Szive kápolna)** junius 10-én tartja bucsuünnepségét. A szentmisét és szentbeszédet *Schwartz* Gusztáv dr. pápai prelátus mondja és ő vezeti a Jézus Szive körmenetet.

— **(Anyák napja és szülői értekezlet Rákospalota-Mávtelepen.)** A mávtelepi állami iskola junius 10-én tartja az Anyák-napja ünnepséget. Ünnepi beszédet mond Arendáczky Mária tanitónő.

— **(Nagy sikerrel végződött a rákospalotamávtelepi kertiünnepség.)** A rákospalotamávtelepi templomépitő bizotság a Máv-telepen épitendő templom javára a mult vasárnap nagyszabásu kerti ünnepséget rendezett. A rossz idő ellenére a bizottság nagy munkájának meg volt az eredménye, mert az ünnepség több mint 3000 pengőt eredményezett. A pontos eredményt a jövő heti számunkban közöljük. A templomépitő bizottság junius 11-én ülést tart. A Gyetvai nővérek ujabb 50 pengőt és Kuchár Béla 30 pengőt adományoztak a templom épitésére.

— **(A rákospalotai Katolikus Kör)** választmányi ülést tart junius 12-én a kör helyiségében.

— **(A rákospalotai Keresztény Gazdasági Párt ülése.)** A rákospalotai Keresztény Gazdasági és Szociális Párt junius 6-án tartotta választmányi ülését *Szász* Géza Máv. főfelügyelő elnökletével. A választmány a nyári munkaprogramot tárgyalta.

— **(Rákospalotán is sztrájkolnak)** az asztalosipari munkások. A munkaadók közül többen fenyegető leveleket kaptak, hogy ha nem hajlandók a munkások követeléseit teljesiteni, akkor különböző retorziókkal élnek. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket, egyben megkezdődtek a tárgyalások és lehet, hogy rövidesen sikerül békés megállapodást teremteni a munkások és munkaadók között.

— **(Rákospalota képviselőtestülete)** junius 13-án *Cserba* Elemér polgármester elnöklésével részleges tisztujitó közgyülést tart. Egy adótiszti állást tölt be a rákospalotai közgyülés.

Ujpest

— **(Vitézzéavatás.)** A junius 3-án megtartott vitézavatás alkalmával vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó az ujpesti jelöltek sorában vitézzé avatta *Csanaky* Istvánt, a *Központi Sajtóvállalat* kiadóhivatalának főtisztviselőjét. Rajta kivül két jelölt és egy várományos került avatásra.

— **(Képzőművészeti tárlat Ujpesten.)** A Társadalmi Egyesületek Szövetsége ujpesti szervezetének vezetésével képzőművészeti tárlatot rendeztek Ujpesten, amelyet junius 10-én zárnak. A TESz által rendezett kiállitás a Közmüvelődési Egyesület helyiségében van. A kiállitó ujpesti és rákospalotai képzőművészek értékes festményekkel és szobrokkal dokumentálják a pestkörnyéki képzőművészet magas szinvonalát. Különösen *Horváth* Géza, aki *Kanászlegény* cimü festményét állitotta ki, árult el olyan müvészi erőt, amely őt a kiállitás legismertebb müvészeivel teszi egyenranguvá. *Pállya* Celesztin *Amorettek*, *Hableányok* és *Virágcsendélet* cimü képeivel mutatja meg ismert müvészetét. Elsőrangu festményekkel vesznek részt az ujpesti tárlaton a következő müvészek: Dános Dezső, Igaly István, Korpács Lajos, Kárpáti László, Galla Endre, K. Szebeny Jenő, Gergelyiné Pállya Edit, Turmayer Sándor, Rubovics Márk, Dienes István, Wittich Eperjessy Zoltán, G. Németh Béla Bertalan, Kirschner Jenő, Pállya Károly, Andréka József, Hosszu Pintér Gyula, Korda Béla, Dudás Máté, Brossek Móric, Kaczián Regner Auguszta, Timon Andor. Müvészi szobrokkal szerepel a kiállitáson: Andréka József, Kocsis Andor, Mikus Sándor és Teleki Árpád.

— **(Az ujpesti zsibárus piacot)** kihelyezték a Mária-utcából a Széchenyi-térre. Az uj piacon nemcsak a zsibárusok árusitják limlomjaikat, hanem élelmiszerpiacot is nyitottak.

— **(Ujpest képviselőtestülete)** szerdán délután hat órakor közgyülést tart.

Vegyes

— **(A Budatétényi Dalárda Vegyeskara)** bensőséges ünnepséget rendezett. Emelte az est sikerét, fényét a Beszkárt Budai Főmühelyi Dalárda részvétele. A Szent Imre Otthon kulturtermét megtöltő közönséget *Gáspáry* Sándor igazgató, a dalárda elnöke üdvözölte s lelkes szavakkal köszönte meg a vendégdalárdának megjelenését. Köszönettel adózott *Sztára* Sándor országos karnagynak, aki a vezetése alatt álló vendégdalárdát személyesen vezette. A közönség elragadtatással hallgatta a vegyeskar *Kiss* György okleveles zenetanár vezetésével előadott szép énekeit, valamint a vendégdalárda müvészi énekszámait. Az estén *Frank* József ny. községi főjegyző a Himnusz történetéről tartott értékes előadást.

— **(A vecsési állami elemi népiskolák)** junius 10-én, vasárnap délután 3 órai kezdettel a levente sportpálya területén évzáró tornaünnepélyt tartanak.

Ujpest megyei város polgármestere.

30809/1934.

Tárgy: Az 1934. évi kereseti, jövedelem és vagyonadó kivetése.

HIRDETMÉNY.

Az ujpesti m. kir. adóhivatal az 1934. évi általános kereseti, valamint jövedelem és vagyonadó összegeket kivetette s a kivetési adatokat lajstromba foglalva, közszemlére tétel céljából hozzám kiadta.

Az ált. kereseti adóra vonatkozó H. Ö. 32. §-a, illetve a jövedelem és vagyonadóról szóló H. Ö. 53. §. alapján felhivom ennélfogva a város közönségének figyelmét, hogy ugy az 1934. évi általános kereseti adó, valamint az 1934. évi jövedelem és vagyonadó lajstromokat 1934. évi junius hó 11-től junius hó 25-ig 15. napra közszemlére teszem s azok a hivatalos órák alatt d. e. 8 órától 2 óráig a Városház II. em. 29. és 31. ajtó sz. a. bármikor megtekinthetők.

A lajstromot mindenki megtekintheti és a mások adójára vonatkozó irásbeli észrevételeit a lajstrom közszemlére tételének utolsó napját követő 15 napon belül az ujpesti m. kir. adóhivatalnál benyujthatja.

Az adózó saját adója ellen észrevételt nem tehet, az ellen csakis fellebbezéssel élhet.

Ugy az észrevételt, mint a fellebbezést bélyegmentesen, irásban kell benyujtani.

Ujpest, 1934. évi junius hó 5-én.

Hess Pál dr.
polgármester helyettes.

Ujpest megyei város polgármestere.

31013/1934. szám.

Tárgy: A pálya tüzveszélyes körzetén belüli minimális távolság betartása.

HIRDETMÉNY.

A vasutüzleti rendtartás 19. §-a akként rendelkezik, hogy könnyen gyuló anyagok, igy a behordott mezei termények is a pálya tüzveszélyes körzetén belül minél távolabb tároltassanak a pályatesttől.

A minimális távolság a törvényben 95 m., vagyis mintegy egyszáz (100) lépésben van megállapitva. Ahol ez a távolság nem tartható be a telek keskenységénél fogva, onnan a termények haladéktalanul elhordandók. Szükséges továbbá, hogy a kéverakások 1.5—2.00 m. szélességben körül szántassanak.

Aki ezeket a rendszabályokat nem foganatositja, az az ebből reá háruló minden kárt viselni tartozik.

Ujpest, 1934. junius hó 5-én.

Semsey Aladár
polgármester.

Danton bajt csinált Pestszenterzsébeten

Pestszenterzsébet egyik legutóbbi közgyülésén *Pécsi* Illés városatya, ilyen minőségben a „liberális-kispolgárok" pártjának vezére a pótköltségvetéssel foglalkozott. Amikor a sajtótámogatások ügyét tette szóvá, keményen csattant fel a hangja:

— Ne adjon a város átalányt a *Mi Lapunk* cimü ujságnak, mert az valóságnak meg nem felelő cikkeket közöl, szerkesztői előszobáznak és... És egy nagyon sulyos kifejezést használt az illető lap szerkesztőségével szemben. Mint később kiderül, egy személyét érintő cikk miatt haragudott meg és ez késztette felszólalásra.

Az aposztrofált hetilap szerkesztői, *Zsembery* János és *Zsembery* A. György becsületsértésért *Mednyánszky* György dr. jogi képviselőjük által meginditották az eljárást a mérgeshangu városatya ellen.

A pestszenterzsébeti büntetőjárásbiróságon a napokban vonták felelősségre *Pécsi* Illést. A tárgyalást nagy érdeklődés előzte meg.

Chikán polgármester tanuvallomása

Pécsi Illés a legdörgedelmesebb kifejezésre nem tudott visszaemlékezni. A büntető járásbiró intézkedésére az altiszt beszólitotta az első tanut: *Chikán* Béla dr. pestszenterzsébeti polgármestert.

A polgármester világosszürke nyári ruhában, pirosra barnult arccal állt meg a biróság előtt.

— Én elnököltem azon a közgyülésen — mondotta — s *Pécsi* mérnök ur valóban megtette a vád tárgyává tett kijelentéseket.

— Polgármester ur kérte-e felmentését a hivatali titoktartás alól? — kérdezte a biró.

— Nem. Véleményem szerint erre nincs is szükség. Mert hiszen a közgyülés nyilvános volt..

— Én csak az illető lap egy cikkéről beszéltem — jegyezte meg a tanuvallomásra a vádlott.

— Nem, ön általánosságban beszélt — hangzott a válasz a polgármester részéről.

Ritter Aladár hirlapiró ugy adta elő az esetet, mint *Chikán* polgármester. *Pécsi* Illés az egyik mondatnál felkapta a fejét:

— Én nem igy mondtam.

A biróság *Ritter* Aladárt is megeskette vallomására.

Farkas Ferenc dr. polgármesteri titkár, a közgyülés jegyzőkönyvvezetője csak a legsulyosabb kifejezésre emlékszik.

Hatalmas kötet, melynek azonban nem sok haszát vette a biróság

Helle László dr., Pestszenterzsébet helyettes polgármestere a városi közgyülések jegyzőkönyveit tartalmazó hatalmas kötetet tette le a biróság asztalára.

— A sértő kifejezések nincsenek benne a jegyzőkönyvben — mondta — mert azok nem közérdekü ügyben hangzottak el.

— Szokott-e az ön előszobájában tartózkodni *Zsembery* ur? — kérdezte a vádlott a helyettes polgármestert.

— Szokott. De a legtöbbször a velem történt telefonbeszélgetésre jött ki a városházára...

Varga Samu dr. városi ügyész és egy barnaselyemruhás hölgy, *Pécsi* Berta dr. tett még tanuvallomást, majd a vádlott lépett a biróság elé:

— A legsulyosabb kifejezésre nem emlékszem — mondotta — de ha ez megtörtént, akkor ezért minden feltétel nélkül bocsánatot kérek...

Zsembery Á. György főmagánvádló azonban nem volt hajlandó megbocsájtani:

— A vádlott nagy kárt okozott nyilvánosság előtt tett kijelentéseivel...

Azt is kijelentette a főmagánvádló, hogy azt a cikket, amelyben *Pécsit* a rézmetszetek Dantonjához hasonlitották s amelyért a „liberális-kispolgárok" vezéregyénisége megharagudott, nem ő, hanem lapjának egy munkatársa irta. Annál méltatlanabbul érte őt és apját a támadás.

Pécsi Illést bünösnek mondta ki a biróság

A biró most *Pécsi* Illés személyi adatait ismertette. — A becsatolt erkölcsi bizonyitvány szerint — állapitotta meg — a vádlott büntetlen előéletü. Vagyona is van...

— Hogyan? Vagyonom?... — csodálkozott a vádlott.

— Na igen... Hatszáz pengőt érő lakberendezés — mondotta derültség közben az iratokra hajló biró. — Az is vagyon, kérem...

A főmagánvádlók jogi képviselőjének vád-, majd *Requini* István dr. védőbeszéde után a biróság kétrendbeli becsületsértés vétségében mondta ki bünösnek *Pécsi* Illést s nemfizetés esetén megfelelő fogházbüntetésre átváltoztatható ötven pengő pénzbüntetésre itélte. Hatvanhárom pengő költséget is megitélt a biróság a főmagánvádlók képviselőjének. Az itélet végrehajtását azonban három évi próbaidőre felfüggesztette a biróság. *Az itélet jogerős.*

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
Dr. BERKES RÓBERT
Nyomatott a PALLAS IROD. ÉS NYOMDAI R.-T. körforgógépein. Budapest. V., Honvéd-utca 16.
(Felelős nyomdavezető: Tiringer Károly.)

GRÓF KÁROLYI LÁSZLÓ URADALOM
HÁZHELYPARCELLÁZÁSAI
UJPESTEN: Villatelkek a Horthy Miklós-út környékén. Családi házak épitésére alkalmas telkek Megyeuton az O. F. B. házhelyek mellett. RÁKOSPALOTÁN: Szilaspatak melletti terület családi házaknak.
A telekárakat lényegesen csökkentettük és a törlesztési feltételeket könnyitettük.
Telkek 100 négyzetöltől felfelé. Igen előnyös részletfizetések. Telkek telek könyvileg azonnal átirhatók.
Minden irányu felvilágositás Gróf Károlyi László telekeladási hivatala: Ujpest, József-utca 38. d. e. 8—12, d. u. 3—4-ig. Telefon: 95-1-99

BUDAPEST KÖRNYÉKE

Pestszentlőrinc a katolikus sajtó mellett

Impozáns keretek között tartották meg a pestszentlőrinci Actio Catholica kulturestjét pénteken a Fórum-filmszinház hatalmas méretü termében. Ezernél többen jelentek meg az esten. A község társadalmának vezetői csakugy, mint egyszerü munkásemberek. A gazdag és müvészi müsor keretében megnyitóbeszédet mondott *Kiss* István pestszentlőrinci segédlelkész, aki a katolicizmus jelentőségéről és azokról a szociális igazságokról beszélt, amelyek nélkül nem lehet a világot a mai válságból kivezetni.

A közönség tapsától kisérve, *Hóka* Imre dr., a kiváló hitszónok emelkedett ezután szólásra. A katolikus sajtó jelentőségéről és nemzetépitő tevékenységéről beszélt és nagy szónoki erővel mutatott rá arra, hogy ennek a sajtónak kell átalakitani és uj nagy feladatok megoldására előkésziteni a keresztény magyar társadalmat. *Hóka* Imre hatalmas szárnyalásu beszédét percekig tartó tapssal fogadták.

Verseghy Károly megyebizottsági tag széleshorizontu, gondolatokban gazdag, óriási hatásu beszédet mondott a modern elméletek csődjéről és odaállitotta a hallgatóság elé a katolikus sajtó szervezésének érdekes munkáját. Lapszemelvényeket olvasott fel ezután a budapesti forradalmi sajtó nemzetpusztitó müködéséről. Rámutatott arra, hogy ólombetüvel nagyobb rombolást lehet elkövetni, mint arzénnel vagy ciankálival. A destruktiv sajtó szörnyü ólommérgezésével ketrecországot csinált a szentistváni Magyarországból. Döbbenetes hatást váltottak ki *Verseghy* Károly szavai és a közönség egy emberként határozta el, hogy a jövőben a *Nemzeti Ujságot* és az *Uj Nemzedéket*, a *Központi Sajtóvállalat* lapjait olvassa és támogatja.

Kőszeghy Teréz, az Operaház tagja magaskulturáju hangjával és egészen kivételes tehetségével többször ragadtatta tapsra a hálás közönséget. *Sperl* József hegedümüvész virtuóz technikával játszotta Racmaninov—Hubay *Elégiáját*, Kubelik *Poemejét* és Gounod *Ave Máriáját*. *R. Koltay* Katalin szavalataival aratott nagy tapsot. Az előadáson *Járay* Béla, a Zeneművészeti Főiskola kiváló tanára nyujtotta a zongorakiséretet ismert müvészetével.

A hatalmas és nagysikerü program után, amelyet sokszor szakitott félbe a közönség tapsa és ovációja, *Wimmerth* Béla prépostplébános, a pestszentlőrinci katolikusok lelkivezére mondott nemesveretü záróbeszédet. Felhivta a közönséget, hogy a hallottak konzekvenciáit gyakorlatilag is vonja le és csak a keresztény sajtó lapjait támogassa.

Ez a nagysikerü kulturest ismét megmutatta, hogy *Pestszentlőrincen* hatalmas tömegek tették magukévá az Actio Catholica célkitüzéseit és a közönség magatartása és hangulata arra enged következtetni, hogy a katolikus sajtó ügye lényegesen előbbre haladt Pestszentlőrincen.

Gömbös Gyula Rákospalota diszpolgára

Rákospalota képviselőtestülete, — mint erről annakidején beszámoltunk — a város diszpolgárává választotta *Gömbös* Gyula miniszterelnököt. A közgyülés határozata a szokásos hivatalos utat megjárta azóta és a napokban jogerőre emelkedett. A város müvészi kivitelben elkészittette a miniszterlenök diszoklevelét, amelyet junius 21-én személyesen vesz át *Gömbös* Gyula.

A diszpolgári oklevél átadása ünnepi diszközgyülés keretében történik. A rákospalotai képviselőtestület diszközgyülésén nemcsak *Gömbös* Gyula miniszterelnök jelenik meg, hanem a kormánynak több tagja is. Ott lesz vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter és *Imrédy* Béla pénzügyminiszter is. A diszközgyülésen megjelenik *Preszly* Elemér, Pestvármegye főispánja, *Erdélyi* Lóránt dr. vármegyei alispán és sok más előkelőség.

Hatalmas tömegek az Actio Catholica kispesti zászlóbontó nagygyülésén

Az elmult vasárnap hatalmas érdeklődéstől kisérve tartották meg az Actio Catholica zászlóbontó nagygyülését Kispesten. Ez a nap nemcsak azért volt nagyjelentőségü, mert impozánsan mutatta meg, hogy Kispesten — lélekszámra nézve az ország nyolcadik városában — elevenen élő erő a katolikus öntudat, hanem élénken bizonyitotta azt is, hogy a fővároskörnyéknek ebben a városában, amelyet még nem is oly régen előszeretettel emlegettek az ugynevezett vörös övezet fellegvárának, *komoly cselekvő erő a katolikus gondolat és ez nemcsak hitéleti jelenségekben ölt testet, hanem minden olyan megmozdulásban, amely nagyjelentőségü Kispest életében.* Harminc esztendeje annak, hogy a kispesti uj plébániatemplom elkészült és ma már az a helyzet, hogy a hatalmasméretü templom nem elég a hivek befogadására. *Kispesten különösen azóta virágzott föl a hitélet, mióta Merva Imre prépost-plébános a lelkivezére a város katolikusainak.* Ő az a főpap, Isten igazi katonája, aki a maga személyével, vérbeli müveltségével, nagyszerü képességeivel nemcsak diszt ad a kispesti katolikus egyháznak, hanem fényes eredményeket ért el olyan munkaterületeken is, amelyek ismeretesek egyházi felsőhatósága előtt és élénken dokumentálják, hogy munkásvárosban is lehet a lelkipásztorkodás terén nagy eredményeket elérni.

A mult vasárnapi kispesti katolikus nap nagyszerü koronája volt *Merva* Imre prépost-plébános és a Kispesten lelkészkedő kiváló papság által elért eredményeknek. Az Actio Catholica kispesti zászlóbontásának hatalmas tömegeket megmozgató ereje nem hirtelen föllobbanás volt, hanem sok év kitartó munkásságának eredménye. A tervszerü lelkipásztori tevékenység győzelmes, nagy napja.

„A magyar nemzetnek jutott a legnagyobb kereszt . . ."

A kispesti Actio Catholica zászlóbontó nagygyülése ünnepi szentmisével kezdődött, amelyen résztvettek a város katolikus egyesületei, testületei és szervezetei, valamint a kispesti iskolák tanulói. Az ünnepi mise keretében gyönyörü, szónoki erőben és gondolatokban gazdag szentbeszédet mondott *Figula* János jézustársasági atya, aki ezzel fejezte be többnapos, hatalmas sikerü misszióját Kispesten. Mise után a plébániatemplomból zászlók alatt indult meg a hatalmas menet a Szent Imre-herceguti polgári leányiskola udvarába. A Pestkörnyéken lelkészkedő papság is nagy számban képviseltette magát. Ott volt *Varázséji* Béla dr. prelátus-kanonok, *Wimmerth* Béla prépostplébános, *Winkler* József wekerletelepi plébános, *Tóth* József örkényi plébános és sokan mások.

A polgári leányiskola udvarán cserkészek és leventék álltak sorfalat és gondoskodtak arról, hogy a hatalmas tömeg elhelyezése minden zavar nélkül történjék. Többszázan szorongtak a folyosókon és az iskola előcsarnokában, ahova hangszórókon közvetitették a beszédeket. Sötét felhők surolták a kispesti emeletes iskolaépület tetejét és tompa mennydörgés hallatszott, amikor 11 óra után megkezdődött a nagygyülés. A kispesti római katolikus egyházi énekkar *Lanther* karnagy vezényletével mutatta meg elsőrangu felkészültségét, majd *Merva* Imre prépostplébános mondott hatalmas szárnyalásu elnöki megnyitót. Ismert szónoki készségével rámutatott az Actio Catholica jelentőségére, majd igy folytatta:

— A krisztusi örök igazságokat jöttünk lángralobbantani, Isten nélkül boldognak lenni annyi, mint megpróbálni szitával kimerni a tengernek vizét. A hitetlenség egyenlő a boldogtalansággal. A liberálizmus és szabadkőmüvesség büneiről beszélt ezután és megrázó erővel döbbentette oda a hallgatóság elé, hogy annyi balsors után a világháboru vérzivatarában is — a magyar katona tündöklő hőssiessége ellenére is — a magyar nemzetnek jutott a legnagyobb kereszt. De feltámad ez a nemzet, ha a krisztusi gondolatok jegyében él és teljesiti kötelességét.

A hatalmas tömeg percekig tartó tapssal és éljenzéssel fogadta *Merva* Imre beszédét. Az elnöklő prépost-plébános ezután felolvasta *Preszly* Elemér főispán táviratát, aki közbenjött akadályok miatt nem tudott megjelenni a nagygyülésen és ezuton köszöntötte meleg szavakkal Kispest katolikusait.

„Krisztus keresztjének jegyében Kispest is győz"

Molnár József dr., Kispest népszerü polgármestere emelkedett ezután szólásra és üdvözölte a város nevében a nagygyülés közönségét. Amióta a katolikus cselekvésnek gondolatát a Szentatya életre hivta, — mondotta — azóta Kispestnek is felrázták lelkiismeretét a katolikus igazságok. Kispesten különösen szükség van arra, hogy ezek az igazságok életté testesedjenek és a város erkölcsi és szociális életében érvényesüljenek. Kispestet létalapjaiban támadta meg a trianoni országcsonkitás. Ott tartunk ma — emelte fel a hangját a polgármester, — hogy 10.000 embernek nincs betevő falatja sem ugyszólván és ezekről alig képes gondoskodni a város.

— Nem az Isten hagyta el az embert, — mondotta ezután *Molnár* polgármester — hanem az ember hagyta el Istenét és ez a kutfője ezernyi jajnak és bajnak.

Az eső most elkezdett szemezni, a tömeg azonban rendithetetlenül kitartott. *Molnár* polgármester azt hangoztatta még, hogy a krisztusi igazságokon kell megépülnie az uj társadalmi és gazdasági rendnek s erős a hite abban, hogy Krisztus keresztjének jegyében Kispest is győzni fog.

Nem szabad megtagadni a szeretet parancsát

Az egybegyült közönség hatalmas éljenzéssel fogadta a város első emberének beszédét és meleg ünneplésben részesitette *Molnár* József polgármestert. A következő szónok *Haller* József dr., volt képviselő, a kispesti katolikus egyháztanács elnöke, klasszikusan szép, magas kulturáju és széleshorizontu beszédben foglalkozott az Actio Catholica célkitüzéseivel. Az Actio Catholica — ugymond — azt jelenti, hogy ugy kormányozzuk hajónkat az élet tengerén, hogy minél inkább jelenhessünk meg az utolsó órán olyan kincsekkel, amelyek nem rozsdásodhatnak meg s amelyeket tolvaj el nem lophat, de amelyekkel megválthatjuk magunkuak az örökéletet.

— Isten és felebaráti szeretet: az isteni törvény beteljesedését jelenti, ezt kell átültetni az életbe. Nem szabad megtagadni a szeretet parancsát, bizzunk a magunk erejében, de bizzunk abban, aki sorsunkat őrzi: bizzunk az Istenben!

Az eső is hiven kitartott és most már hatalmas cseppekben verdeste a nagygyülés közönségét. Előkerültek az esernyők és a szakadó zápor ellenére sem mozdult a helyéről senki. P. *Böle* Kornél, a ragyogó képességü hitszónok nagy derültséget keltő megszólitással kezdte beszédét :

— Mélyen tisztelt paraplés testvéreim! — majd igy folytatta: — Ettől az áldott esőtől nem olvadunk el. Nagy szónoki erővel fejtegette a katolikus igazságokat. Rámutatva arra, hogy mindenki elérheti, hogy üdvözülhessen. Nem küzdelem nélkül, de komoly buzgalommal, Isten kegyelmével. A katolikus akció meg akarja hóditani az egész földet Krisztus gondolataival.

Meg kell állitani a modern rosszaságok expresszvonatát

— Ne az Isten koronáját tördeljék — mondotta ezután —, hanem a kenyeret szeljék az éhező emberiség számára. A családi életből kell kiindulnia a vallásos életnek. Meg kell állitani a modern rosszaságok expressz-vonatát.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Padányi* Andor, Pest vármegye tanfelügyelője mondott mély szociális igazságokat tartalmazó beszédet, megemlitve azokat a téveszméket, amelyekkel a vörös Moszkva akar az emberiség szemébe port hinteni. Ezután *Merva* Imre prépost zárószavaival ért véget a délelőtti nagygyülés.

A Katolikus Kör disztermében ünnepi ebéd volt ezután, majd élénk érdeklődés mellett következett a délutáni program. *Merva* Imre megnyitó beszéde után *Zibolen* Endre főgimnáziumi igazgató rámutatott arra, hogy a gyárosnak, a földbirtokosnak, a banknak, mindenkinek kötelezettségei vannak a nemzettel szemben. *Kerékgyártó* Árpád főgimnáziumi igazgató mondott ezután nagyhatásu beszédet a keresztény irodalom és sajtó jelentőségéről. A nagygyülés meleg ünneplésben részesitette nemcsak a kitünő szónokot, hanem a *Központi Sajtóvállalat* lapjait, a *Nemzeti Ujságot*, *Uj Nemzedéket* és a *Budapest Környékét* is.

A katolicizmus erkölcsi ereje

Czettler Jenő, a képviselőház alelnöke, az országos nevü szónok emelkedett ezután, a tömeg tapsaitól kisérve, szólásra. Költői hasonlatokkal és szónoki szépségekkel, valamint hatalmas gondolatokkal ékes beszédében rámutatott a katolicizmus erkölcsi és politikai erejére. A magyar nemzetet nagy balsorsában most a katolikus Olaszország támogatja és rokonszenvvel kiséri a magyar törekvéseket a katolikus Ausztria. Hasonlóan rokonszenvvel kiséri a magyarság ügyét, egyelőre inkább érzelmi téren, a katolikus Lengyelország. Horvátországgal is a katolicizmuson keresztül találhatunk majd kapcsolatot.

— Nem paprikáscsirkés hazafiságra van ma szükség, — mondotta ezután — hanem olyanra, amely a szentistváni, a történelmi, az integer Magyarországhoz vezet. Gazdasági és valláserkölcsi problémákról beszélt még *Czettler*, akinek hatalmas beszédét percekig tartó tapssal és meleg ünnepléssel fogadták. *Bernolák* Nándor volt miniszter ragyogtatta meg ezután szónoki képességeit a nagygyülés közönségének élénk tetszésétől kisérve, majd *Merva* Imre prépost-plébános zárta be nagyhatásu beszéddel a kispesti Actio Catholica zászlóbontó nagygyülését. A nagygyülés közönsége ezután eucharisztikus körmeneten vett részt.

Cserkészünnepség a Wekerle-telepen

Szép ünnepség keretében szentelték fel a kispest-munkástelepi állami polgári fiuiskola 185. számu „Wekerle" cserkészcsapatának müvészi kivitelü selyemzászlóját. A zászlószentelési ünnepség fővédnökei voltak: *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Wekerle* Sándor ny. pénzügyminiszter, zászlóanyák: *Leidenfrost* Gyuláné, *Molnár* Józsefné, *Harrach* A. Mária és *Lucza* Jánosné. Az ünnepségen fővédnökök, védnökök, illetően azok képviselői, továbbá a hatóságok és társadalmi egyesületek képviselői és nagyszámu közönség jelent meg. A pénzügyminisztériumot *Rékay* Frigyes miniszteri tanácsos, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumot és a polgári iskolai kir. főigazgatóságot *Rácz* Imre központi szolgálattételre berendelt igazgató, a kispesti városi hatóságot *Molnár* József polgármester és *Mészáros* Imre tanácsjegyző, a cserkészszövetséget *Éry* Emil országos vezetőtiszt, az Országos Polgári Iskolai Egyesületet *Kiss* Béla főtitkár, a TESz kispesti fiókját vitéz *Somogyi* Ferenc elnök, a Revíziós Liga kispesti szervezetét *Eberhardt* János postafőigazgató elnök, az elemi iskolai gondnokságot *Győri* Ottmár miniszteri tanácsos, elnök képviselte. Ott voltak még: *Pfeiffer* Gyula ny. h. államtitkár, *Tolnay* Ödön miniszteri számvevőségi főtanácsos, vitéz *Szilágyi-Ilosvay* Lajos főmérnök, *Szentirmay* László városi tiszti főorvos és nagyszámu közönség. A Wekerletelepi Társaskör, a Kispesti Baross-Szövetség, társintézetek, iskolák és husz cserkészcsapat nagyszámu küldöttséggel vettek részt.

Az ünnepség a Himnusz eléneklése után a zászló felszentelésével kezdődött, amelyet *Winkler* József wekerletelepi esperes-plébános végzett. Ezután megáldották a zászlót a többi felekezetek lelkészei is. A zászlóanyák megkoszorúzták és diszszalaggal látták el a zászlót. *Lucza* János igazgató és szervezőtestületi elnök mondott ünnepi beszédet. Ezt követte a cserkészek ünnepélyes fogadalomtétele az uj zászló előtt és *Éry* Emil vezetőtiszt jelenlétében, aki tartalmas beszédben üdvözölte a 185. Wekerle-cserkészcsapatot s annak lelkes parancsnokát, *Szép* János tanárt, akinek kiváló vezetése mellett nagy sikerrel mutatta be a csapat tornamutatványait és rendezte meg a szép és lélekemelő ünnepség befejezéséül a tábortüzet.

MDK

Dános Erzsébet (képzőművész)

Rajza Darwin Károlyról - rajz.

(Székely Lajosné: A babonák elleni küzdelom nagy harcosa.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. augusztus. 3. l.

MDK

Dános és Fejér /cég/ épitési vállalkozók

dr.B.V: A Pasaréti uti kislakásos telep.
Tér és Forma 1931, IV. évf. 305-16 l.

Dános Géza gyűjteménye

Képzőművészet 1929. 19. 27.

MÉSZÖLY GÉZA: ESTI HANGULAT

Dános Géza gyűjteményéből

darabok. Itt kell felemlitenünk *Wágner* Sándor „Gusztáv Adolf bevonulása Trierbe" című történelmi vásznát, *Kovács* Mihály amorettjeit, *Kéméndy* Jenő „Uzsonnázó nő" és „Olvasó nő" c. kis képeit. A nagybányai indulás előjátékával zárul ez a gyüjtemény, de még Hollósy előtt sorakoztassuk fel azokat, akik műtörténelmileg még inkább

MARKÓ KÁROLY: IDYLLIKUS TÁJ

Dános Géza gyüjteményéből

a müncheni iskolához tartoznak. *Horovitz* Lipót „Az első hó", *Bruck* Lajos egy tájképe, „A Duna Visegrádnál", *Háry* Gyula „Márkus templom", *Pállik* Béla „Birkanyáj", „Róka és vadkacsa" című képei, *Révész* Imre „Parasztfej", *Vastagh* Géza „Baromfiudvar" (Hárem), *Tölgyessy* Artur „Folyópart", Adalbert *Schäffer* „Csendélet", *Skutetzky* Döme „Olvasó nő" és *Strobentz* Frigyes „Kutya" című képe.

Szinyei-Merse Pál egy artisztikus kis színvázlatát látjuk még meg, mielőtt *Hollósy* Simon „Kocsmai mulatság" című kompoziciója drámai erejének élvezésébe merülünk. Van itt egy tanulmányfeje is, amelyik talán hatásosabb minden kompoziciójánál. „Zrinyi kirohanása" c. színes kis kompoziciója tanuskodik még a „nagy cigány" pompás temperamentumáról, Mellette *Ferenczy* Károlynak, a nagybányai iskola igazi fejének híres festménye, „A madárdal"-nak kis vázlata képviseli még itt a nagybányai iskola indulását. Ami még ezután következik, szervesen már nem

PAÁL LÁSZLÓ: ERDŐ BELSEJE

Dános Géza gyüjteményéből

lonintérieur) van Dános Géza tulajdonában. És még valamit őriz trezorjában, a mi egyetlen Munkácsy: maga illusztrálta és sajátkezű, francia nyelven vezetett naplója. Megbecsülhetetlen értékü forrásmunka és művészettörténeti relikvia. A 3 Paál László közül 2 olaj, 1 rajz. Az „Erdő belseje" a tragikus életű zseninek világos tónusu művei közé tartozik. Remekmű. A másik a Corotval együtt dolgozó korszakára esik, „Hajnal az erdőben" a cime s azok közé a rendkívüli hatású képei közé tartozik, melyeken az erdő sötét tónusának és az ég különös megvilágitású, szinte kisértetiesen világosnak tetsző ellentétjeiből a legnagyobb színhatás születik, mely egy nagy dráma sorstragédiájának súlyával nehezedik a nézőre. Ezek a Paál László képek a Chaplin-gyüjteményből jutottak Dános Gézához. *Benczúr* Gyula halhatatlan művészetének is jó példáit látjuk itt. A „Kakastolvaj kentaur", „Ádám és Éva", „Amorettek a mályvák között", „Síró kis faun" és egy Ferenc Józsefről készült rajza mind klasszist képviselő

PAÁL LÁSZLÓ: HAJNAL AZ ERDŐBEN

Dános Géza gyűjteményéből

nő"-je és *Borsos* József szivvidámító zsánerei: Gyerekek", „Hazatérő aratónők" és egy csodálatos feje „Nő rózsákkal" a biedermeyer gyöngéd bájával ma is elevenen hatnak. Most *Böhm* Pál eredeti egyéniségét csodáltatja meg velünk egy arasznyi vászon, „Zivatar előtt" című festői bravurja, egy nagyméretű gyümölcs-csendélete, „Cigány", „Cigányleány", „Cigánysátor" „Bacchánsnők és szatirok". Mielőtt búcsut vennénk a magyar piktura hősi korszakától, említsük még fel *Ligeti* Antal „Etna", *Keleti* Gusztáv „Zugliget", ifj. *Markó* Károly „Albániai részlet" című képeit. Már *Székely* Bertalanhoz és Lotz Károlyhoz visz utunk. A két klasszikus közül az elsőt egy ritka szép, tökéletetesen kidolgozott női fej és „Csónakázók" c. olajfestményei, „Visegrád" c. akvarellje, Lotzot pedig egy hatalmas, elbüvölően szép „Bacchánsnő" c. aktja, egy kisebb álló akt, „Legelésző lovak" és Mosónők c. kisméretű képei reprezentálják.

És most elérkezünk egy olyan korszakhoz, melynek egyik fókuszában *Munkácsy* Mihály, a másikban *Benczúr* Gyula áll. Munkácsy egyik főműve, a remek „Agárkutya" (Sa-

Ezeket a reflexiókat idézte fel bennem *Dános* Géza műgyüjteményének a szemlélete. Érezni kellett, hogy ezekben az interieurökben egy más világba kerül az ember, mint amelyikből idejött. Más levegő, más szellem, a XIX. század magyar klasszikusai között egy klasszikussá vált világ az, amelyik befolyása alá keriti az ágáló és izgalmakra szomjas modern lelket. A klasszikus kiegyensúlyozottság boldog kora ez, ahol nincs egy eltúlzott mozdulat, nincs egyetlen „lázas lüktetés" sem, nincs le- és feltörés, nincs háború és forradalom, ez az aranykor, a béke világa. Ilyen volt ennek a kornak művészi termése, de hogy ez a gyüjtemény ezt a hatást száz százalékban meg tudja őrizni, sőt a különböző összhatásokkal még a valóságnak is felfokozott illusióját adja, ez a gyüjtemény lelkét jelentő szuverén, az összehangoló izlés érdeme.

*

A XIX. század derekának legnagyobb magyar tájképfestőivel, a klasszikns *Markó* Károllyal és az örökéletű *Mészöly* Gézával intonálja a gyüjtemény a kezdő akkordokat. Markónak 3 képe: „Idillikus táj", „Sziklás vidék", „Aratás" és egy rajza a „Fürdőző nők" kompoziciója; Mészölynek 5 olajfestménye: „Esti hangulat", „Falusi ucca", „Tanyarészlet", „Borjak" és egy korai képe a „Liget" emelik át mindjárt a szemlélőt egy boldogabb világba. Azután jönnek a nagy figuralisták. Portrétistáink fejedelme, *Kupeczky* János, akinek „Lengyel nemes" c. műve kétségtelenül chef d'oeuvre. Reprezentánsan szerepel *Broczky* Károly (egyik remek Bacchans nője, Lotz egy kis aktjával együtt épp most szerepel Nürnbergben a magyar retrospektiv anyaggal), akinek „Olvasó nő", „Ablaknál ülő nő", „Könyöklő nő" cimű miniatürjei, „Ábránd", „Gondolkodó" cimű fejei a nagy művész legérettebb munkái közül valók. *Barabás* Miklós lehelletfinom „Báli ruhás

LIETZENMAYER SÁNDOR: LÁMPAFÉNYNÉL

Dános Géza gyüjteményéből

A MŰGYÜJTŐ

DÁNOS GÉZA GYÜJTEMÉNYE

Egy garmada kép — száma bármennyi — még nem műgyüjtemény. Egy bizonyos számú kép akkor áll össze műgyüjteménnyé, ha azok összeválogatásából egy elhatározó gondolat, erős meggyőződés, vörösfonál elv, akár valamelyes tiszteletreméltó elfogultság bizonyos rendszert, művészi felépítettséget szuggerál. Azt mondhatnám, hogy a műgyüjtő — már aki ezt a nevet joggal viselheti — épp olyan művész, mint az a festő, akinek alkotását falára teszi, mert mindkettőjüknek a maguk világát kell kiépíteni. Minden alkotásnak biztos ismertető jegye az az egyéni világ, amelyet tehetsége létrehoz. Merem állítani, hogy az igazi, vérbeli műgyüjtő ugyanazt a művészi munkát végzi, mint bármelyik alkotó művész. Csak anyagában különbözik a többi művészettől. A műgyüjtés a legnemesebb anyagból épít, az ő építőköve: a zseni lelke. Fantázia és logika, biztos ítélet és gátatlan asszociáció, rendszeres elme és ösztönös rögtönzés a legellentétesebb képességek harmonikus együttműködése kell ahhoz, hogy a gyüjtő ebből a legnemesebb matériából felépíthesse a maga világát, úgy, hogy rányomja a maga egyéniségének bélyegét. Épp ezért egy jó gyüjtemény olyan szellemi munka eredménye, mint bármely művészi munka.

LIETZENMAYER SÁNDOR: IDYLL

Dános Géza gyüjteményéből

megszületik. A félbenmaradt „Dombaumeister" csak épít. Várat épít, Bory-várnak csúfolja. Ezzel passziózik nyaranta. Építi hat esztendeje, de még tíz hátra van. Lassan megy a munka, mert nem pénzből épül, hanem lélekből, buzgó-

BORY JENŐ: ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ

A serajevói Fogadalmi templomból

ságból. Ő a tervező építész, a pallér, sokszor a kőmüves is mint a középkorban. Mindenfelé szobrok, színes ablakok, gomolygó ívezetek.

Szobrait ugyanaz a lelkesség, a művészet áhítatos tisztelete jellemzi, akár épületeit. A mesterségbeli tudás nála az alkotás alfája. A többi mind, mind a művész lelke. Ez a lélek pedig a hivatottság, az arra születés, az állandó keresés, a kifogyhatatlan fantázia, a művészi kedély örökös hullámzása. Mint épületeit a mű szellemének, céljának megértése, úgy szobrait a szobrászat törvényeinek tiszteletben tartása jellemzi. Plasztikai alkotásai mély szobrászi érzésből születtek. A formák érzésének öröme minden művét felruházza azzal a lendülettel, amely nélkül a szobrászat csak mesterség lenne.

Bory Jenő nemcsak érti a mesterségét, de intuicióval is dolgozik. Nemcsak a kifejezés eszközei állnak rendelkezésére, de a tehetség alkotó ereje is ott sugárzik művein.

Chroniqueur.

A MAGYAR TEHETSÉG ALAP. A *Képzőművészet* márciusi számában főszerkesztőnk tollából felhívás jelent meg a magyar képzőművészet barátaihoz. Ez a cikk azt célozta, hogy önkéntes adakozásból alakúljon meg egy alap, a Magyar Tehetség Alap, mely a mai válságos időkben tehetséges művészeinket az irodalmi Baumgarten-alaphoz hasonlóan támogatná úgy, hogy évente 8—10 művésznél nagyobb értékű vásárlást eszközöl. Ezzel a vásárlással lehetővé tenné az Alap a kiszemelt művészek részére, hogy egy évig gondtalanúl végezhetnék azt az alkotó munkát, melyre tehetségük predesztinálta őket nagy használára a magyar művészetnek. Másrészt az Alap oly műtárgyakhoz jut, melyeknek értéke a nagy közönség előtt is nyilvánvaló és amelyeket egy évente rendezendő kiállításon könnyen értékesíthet azon az áron, melyen vásárolta s így módjában áll a további vásárlásokat folytatni, amivel rendszeresítené a magyar tehetségek védelmét, illetve tehetségük szabad fejlődését.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a cikknek erőteljes visszhangja támadt úgy a napi sajtóban, mint a műbarátok között és a nagyjelentőségű terv keresztülvitelére a napokban alakúl meg egy előkelő bizottság abból a célból, hogy országos akciót indítson az egész magyar művészet jövőjét jelentékenyen befolyásoló terv mennél nagyobb arányú megvalósítása érdekében.

BORY JENŐ: SZENT ANASTASIUS. Részlet a püspökkútból

BORY JENŐ: PÜSPÖKKÚT

Felállították Székesfehérvár főterén

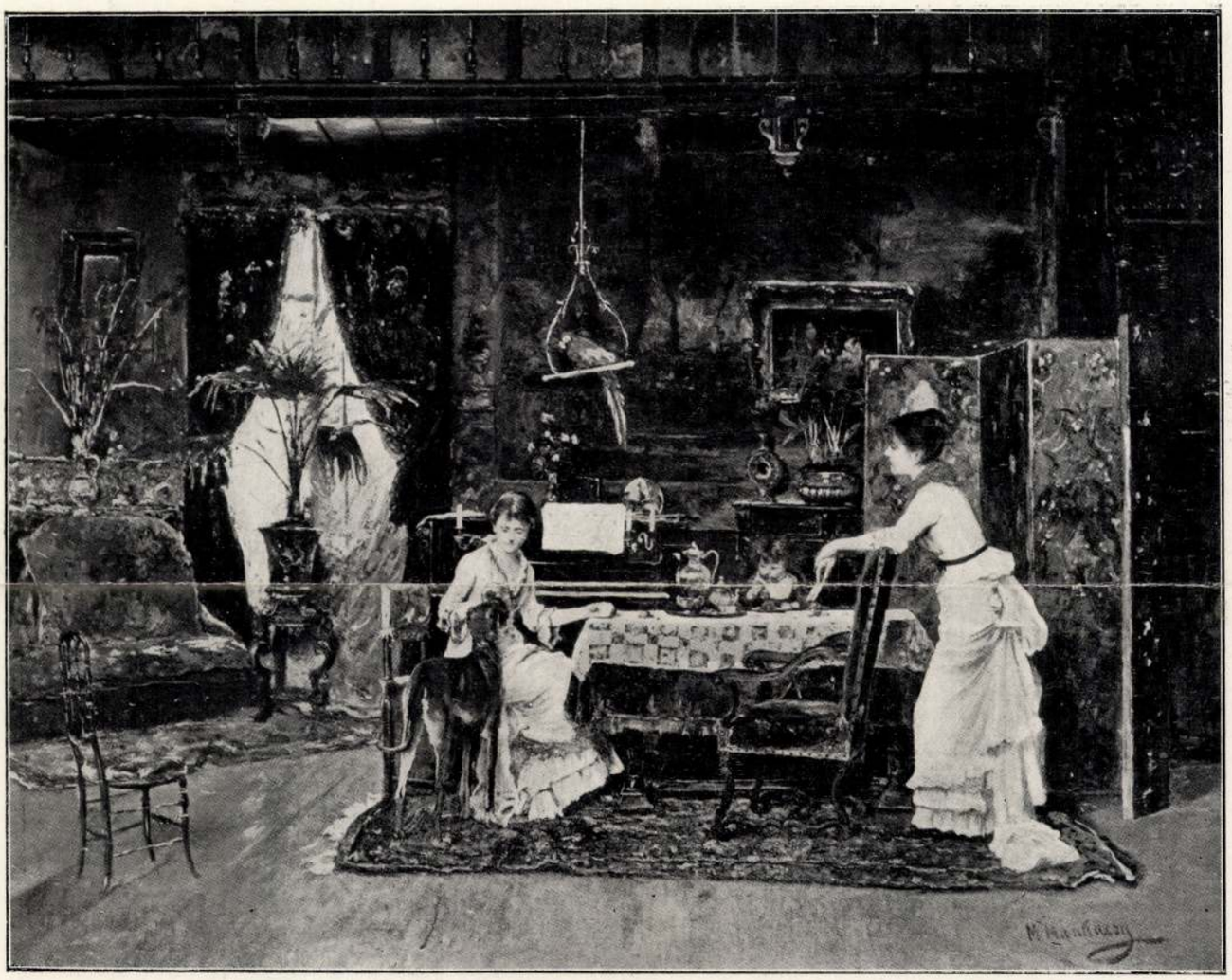

MUNKÁCSY MIHÁLY: AGÁRKUTYA (SALONINTERIEUR)

Dános Géza gyűjteményéből

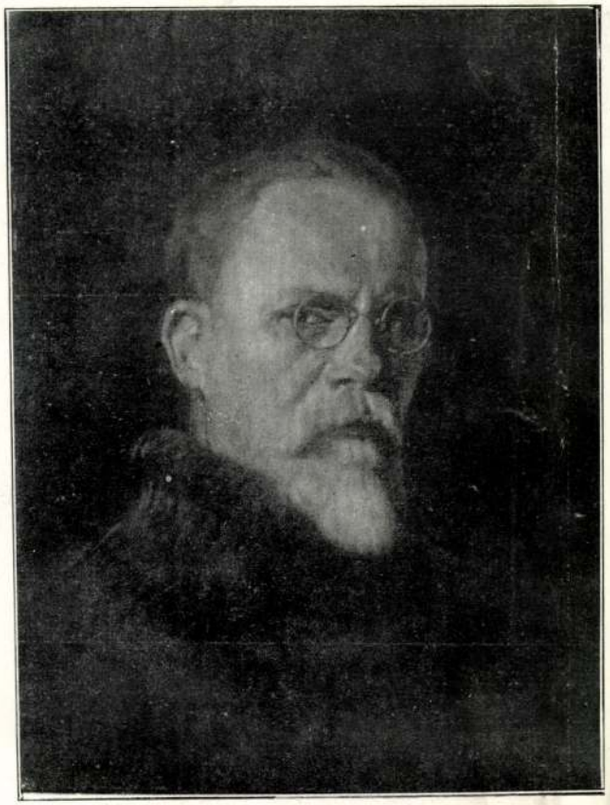

HEYER ARTHÚR: ÖNARCKÉP

A Nemzeti Szalon kiállításáról

A NEMZETI SZALON CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. *Nagy* István gyüjteménye és két nőpiktor bemutatkozása ad ennek a tárlatnak különösebb érdekességet. B. *Vajda* Klári és *Bánd* Viktória nevével még alig találkoztunk a tárlatokon, annál nagyobb meglepetést jelentenek. Mindketten tehetségesek. Vajda Klári a kiforrottabb, aki szinte készen, mint egy kiteljesedett művész egyéniség áll előttünk, Bánd Viktória az originálisabb, szinte robosztus temperamentum, de aki még nem jutott el odáig, hogy képbe, egyénisége kiforrott eredményébe tudja magát kifejezni. Vajda Klári pikturájának viszont éppen legerősebb oldala képalkotó készsége. Gyermekportréi és egy öreg nevelőnő aremása léleklátó ábrázolási képességét dicséri, viszont a mesterségbeli tndásának szép példája alvó akt képe. *Nagy* István temperamentumos művészete ezúttal a fekete-fehér pasztell érdekes hatásain épül fel. A kisérlet érdekes, de az eszközök nem elegendők arra, hogy a komor hangulatok impressziói túlnőjjenek a tanúlmány határán. Tehetséges kiállítója a tárlatnak Bokor Vilmos is, akit erős dekorativ érzés jellemez, színfoltjai artisztikus képet adnak, sőt némely képén, mint a *Hazatérők* illusztrálja, komponáló készségét az érzés poetikus melege érleli művészetté. *Molnár* Tibor még a kiforratlanság félreismerhetetlen jeleit produkálja. Ha mondanivalóihoz a formát is megtalálja — amikre *Önarcképe* biztos igéret — több elismeréssel szólhatunk róla. A kiállítás bemutatja még az elhúnyt *Pongrácz* Szigfrid kisebb méretű alkotásait, melyek az ő ismert, rendkivül hatásos mintázásának, az ábrázolás kellemes formalátásának reprezentáns darabjai.

B. VAJDA KLÁRI: KISFIAM

A Nemzeti Szalon Tárlatáról

WÁGNER GÉZA MŰTEREMKIÁLLÍTÁSA. *Wágner* Géza műteremkiállításán bemutatott kollekciójával jó szolgálatot tett a maga ügyének. Ez a gyüjtemény egy sokkal nagyvonalubb művészetet reveláll, mint a különböző tárlatokon itt ott előkerülő egyes képei nyomán feltételezni lehetne: balatoni képeinek, de különösen a Bükk erdőségeinek Lillafüred környékén készült pasztellsorozata meglepő impresszióját adja annak a mély természetérzésnek, a természettel való szerelmes összeolvadásnak, mellyel Wágner Géza a Balaton ezer változatát meglesi és a Bükk színes vizióit a pasztell kifejezési eszközeiben tolmácsolja. Azok a féltónusok, melyekkel a művész mindent kifejez, amit szavakba önteni nem lehet és a pozitiv ábrázolás számára szinte megfoghatatlan, az előadásnak az a végtelen egyszerűsége, mely a kevés eszközzel való sokatmondás klasszikus törvényét igazolja, a Wágner Géza művészetének legjellemzőbb, egyben legértékesebb sajátosságai. Zavartalan művészi élmény volt ez a műteremkiállitás, mely jelentőségében messze túlszárnyalta kereteit.

HEYER ARTHÚR: ERLKÖNIG

A Nemzeti Szalon kiállításáról

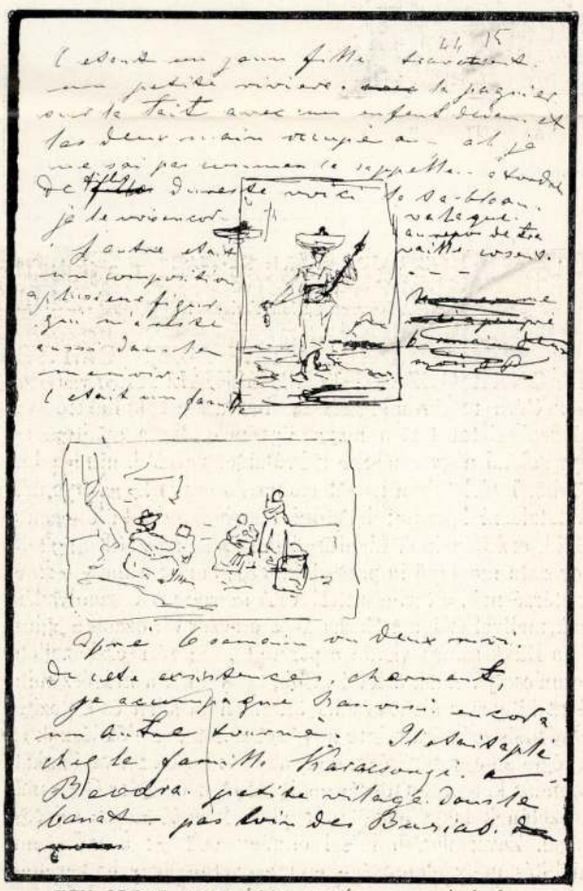

EGY OLDAL MUNKÁCSY MIHÁLY NAPLÓJÁBÓL

Dános Géza gyüjteményéből

BENCZÚR GYULA: AMORETTEK MÁLYVÁK KÖZÖTT

Dános Géza gyüjteményéből

BENCZÚR GYULA: KAKASTOLVAJ KENTAUR

Dános Géza gyűjteményéből

THOMAE ALADÁRNÉ: szilsárkányi BURGYÁN ALADÁRNÉ

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

EMÁNUEL BÉLA: „SONATA QUASI UNA FANTASIA"

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

HEYER ARTHUR KIÁLLITÁSA

A régebbi generáció egyik tekintélyes tagja gyűjtötte össze élete munkásságát a Nemzeti Szalon termeiben. Aki *Heyer* Arthúrban csak az állatok ügyes festőjét ismerte, annak különösen kellemes meglepetés ez a kiállítás. Szimbolikus képei nagy számban dominálják a tárlatot s ezek közül kétségkívül legerőteljesebb az „Erlkönig" című, mely a Goethe-vers szuggesztiv hatású illusztrációja. Egy életnagyságú aktja színben is, rajzban is jól megoldott. Hollandi korcsmajelenetei erőteljes vásznak, melyeken a megfigyelés ereje és a színfoltok összhatása mesteri qualitásokat reprezentálnak. Állatképeit nem kell külön ismertetni, hiszen éppen ezek azok a képei, melyekkel a közönség leggyakrabban találkozott tárlatainkon. Ezek azok a képei, melyek után a könnyen általánosítók szeretik úgy beállítani a Heyer Arthúr művészetét, mintha kimerülne a macskák és kutyák ábrázolásában. Már ebből a szempontból is nagy szolgálatot tett művészetének Heyer mester, mikor széles skálájú pikturáját hosszú hallgatás után bemutatta. Fel kell hívnunk a figyelmet még azokra a szellemes rajzokra, melyekkel a Nemzeti Szalon egy mellékteremét megtöltötte. Mese illusztrációinak közvetlensége, de különösen állatrajzainak bravúros biztonsága mindenkit meggyőzhet Heyer Arthúr művészi törekvéseinek tisztaságáról és pikturájának magas színtjéről.

Kevés piktor van, akinek érdeklődési skálája oly széles és annyira komoly, mély meggyőződéssel szenteli munkásságát a művészetnek, mint Heyer Arthúr.

BROCKY KÁROLY: ABLAKNÁL ÁLLÓ NŐ

Dános Géza gyüjteményéből

BROCKY KÁROLY: MINIATÜRÖK

Dános Géza gyüjteményéből

GY. NAGY ZSIGA KIÁLLÍTÁSA. A magyar festőművészet egyik jeles reprezentánsa egész különös módon egy váciuccai üzlethelyiségben rendezte meg gyüjteményes kiállítását. Nem tudjuk, mi az oka, hogy reprezentánsabb helyre nem akadt, de azt megállapíthatjuk, hogy képei megérdemelték volna a legelőkelőbb miliőt. Ezúttal is jól ismert szinimpressziói val találkoztunk, melyeket nemcsak a hazai föld, de Németországban, Franciaországban, Spanyolországban, Angliában, Dél- és Északamerikában tett utazásai impresszionálták. Sőt itt van híres *Golgotha* képe is egyéb reprezentáns művei mellett, melyek spanyol népéletet, német nőtipusokat és exotikus tájak színes pompáját varázsolják a néző elé. Nagy elhitető erő manifesztálódik a gyügyei *Nagy* Zsiga pikturájában. Színlátomásainak ereje oly erős, hogy néha már a valószerütlen határmesgyéjén robogunk tovább a művész fantáziájának lendítő kerekén, de ezen a határon még mindig érezzük, hogy a művész impériuma alatt áll. Korlátlan ura ő az ecset eszközeinek és ahogyan szindús fantáziája beragyogja a dolgok hétköznapi valóságát, készséggel öltjük magunkra mi is az ünnepi hangulatot, melyet ez az izig-vérig művésztemperamentum ránk szuggerál. A gyügyei Nagy Zsiga művészete az impresszionizmus egyik legmeggyőzőbb dokumentuma.

tett távlaton látszik meg mennyi finomság, mennyi árnyalat, mennyi kifejező erő és gyöngéd lira lakik ecsetjében. Érdekes megfigyelni azt is, milyen gonddal készíti portrétanulmányait, kevésszámú, de annál érdekesebb, alakos képét és néhány tárgyban és felfogásban romantikus kompozícióját. Grafikai művei is fölényes mesterségbeli tudásról tanuskodnak, csak ez a tudás adhatja meg nekik azt a fölényes és könnyed kecsességet, amely rajzain egyszerre megragadja a szemlélőt.

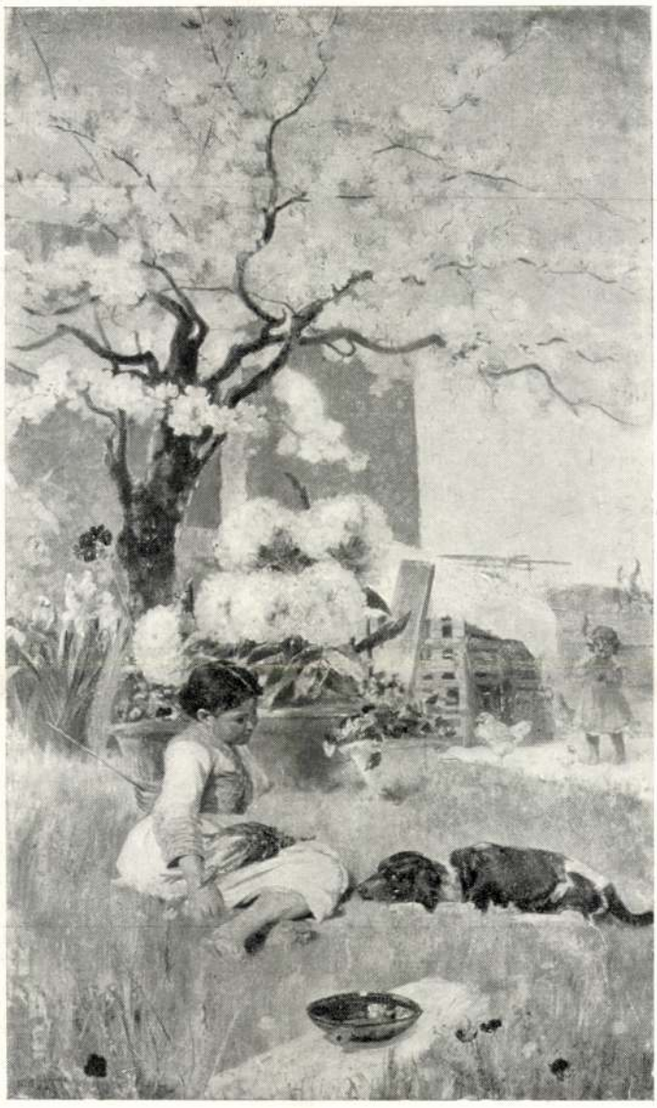

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV: BÜNTETÉS

Az Ernst Muzeum Tárlatáról

Andrássy Géza gróf képein meglátszik, hogy a művész a saját kedvtelésére szeretetteljes órák odaadó elmerülésében készítette őket, ha egy-egy szép táj ihlete megfogta, ha költői hangulata az alkotásvágyig erősödött. Ezért ezeken a vásznakon, amelyeknek legnagyobb része szintén tájkép, fő a hangulat, amit a művész igazi őszinte lírával, benső melegséggel, költői hatással tud kifejezni. Nagyon érdeklik a csillámló, nyugtalan vízfelületek fényjátékai, tengeri tájak élénk színei, de a Balaton melankolikus zöldbensugárzó, vagy gyöngédgyöngyfényü atmoszférába burkolt színharmóniái. Máskor zord hegyvidékek sötétebb tónusai fogják meg. Van néhány figurális képe is. De igazi terrénuma a tájkép. Itt nyilatkozik meg a legintenzivebben tehetsége és tudása, amely mindenesetre jelentős és igen tiszteletreméltó. Az első kiállítás bemutatkozója tehát teljes sikerrel járt.

A csoportkiállításon még mindig ott láthatók *Sidló* Ferenc igen szép szoborművei, amelyek már az előző kiállításon is eseményszámba mentek. *Kállay Miklós.*

TÁRLATOK

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV ÉS ANDRÁSSY GÉZA GRÓF AZ ERNST MUZEUMBAN

Az Ernst Muzeum legutóbbi csoportkiállítása egy érdemekben, maradandó alkotásokban gazdag művészi pálya félszázados jubileuma alkalmából állít emléket egy kivételes tehetségű festőművésznek, s egy uj tehetséget is, mutat be, aki már szintén a férfi évek derekán lép először a nyilvánosság elé.

Magyar-Mannheimer Gusztáv most töltötte be 70-ik életévét s az a bőséges kollekció, amely öt termet tölt meg az Ernst Muzeumban, ötven év művészi munkásságát öleli fel. Retrospektiv kiállítás ez, amely a rendkivül termékeny művész sokoldalú és mennyiségre is igen tekintélyes művéből ügyesen úgy válogatta össze a darabokat, hogy pályájának minden jelentősebb korszaka, fejlődésének minden fontosabb étapeja és iránya, érdeklődésének minden tárgya képviselve legyen a kiállításon. Csakugyan a művész legrégibb, ma már részben muzealis értékü képeitől mai alkotásáig a legkülönbözőbb fejlődési fokokat s a legváltozatosabb tárgyu vásznakat látjuk itt a csendélettől a tájképen és a figurális tanulmányon át a kompozicióig ugy, hogy a kiállítás alapján teljes képet alkothatunk magunknak Magyar Mannheimer Gusztáv művészetéről.

Legkedvesebb műfaja mégis a tájkép. Itt a legváltozatosabb és leggazdagabb hangszerelésü. Temperamentumos felfogása a pittoreszk tájalaku lapokat, az eredeti megkapó színeket keresi. Mannheimer nagyon sokat utazott. Főleg a vadregényes tájakat kereste fel és mindenfelől hozott magával emlékeket, benyomásokat felfogása, látása erősen romantikus, előadásformája impresszionista. Eleinte a világosabb tónusokat szerette, később azonban színei elmélyültek és sötét, mély tüzű izzást kaptak. De mindig megvolt meleg, lágy bársonyosságuk és bámulatos egységbe fogott harmóniájuk. Ez a fejlődési folyamat nyomon követhető Mannheimer Gusztáv kollekciójában. Megállapítható az is, hogy ez a művész szinte bravuros tökéletességig fokozta mesterségbeli tudását, különösen monumentális felhőin, egy-egy szinte miniatür aprólékossággal megfes-

BORSOS JÓZSEF: GYERMEKEK

Dános Géza gyüjteményéből

BORSOS JÓZSEF: HAZATÉRŐ ARATÓNŐK

Dános Géza gyüjteményéből

láttam volna először Lietzenmayer-képet, de ennek a 18 műnek együttes hatása egészen uj világításba állította, szinte megvilágította előttem a művészt. Az „Idyll" tökéletes színkompoziciója a legjobb Szinyeikkel egy szinten áll, a művészt és a feleségét ábrázoló képe, egy lámpás fényével megvilágított kettős portré a legmélyebb hatást keltő képek egyike, „Szent Erzsébet a rózsákkal" felejthetetlen élmény, „Szent Erzsébet a szegények között" és „Mária Terézia kisdedével" a kompozíciónak olyan finomságait mutatják, melyek egymagukban is egy nagy művészt revelálnak, a „Menekülők" kifejező, drámai rajza, a „Proklamáció" és a „Thüringiai Erzsébet hazaszállítása Magyarországba" két színvázlatának monumentális előadása a legjobb történelmi piktorok hagyományait eleveníti fel, a „Filippine Welser", „Margit és Fauszt", de különösen „Vénus és Tannhäuser" a rajznak és színnek annyi finomságát hozzák és az ihletettségnek oly közvetlen hatásával büvölik el a szemlélőt, hogy szuggeszciója alól lehetetlen szabadulni. Itt van még egy illusztrációja a Glocke-ból és néhány kompoziciós rajzvázlata, megannyi bizonyítékok amellett, hogy Lietzenmayer művészete a magyar műtörténelemben még nem találta meg az őt megillető magas poziciót. A magyar művészettörténelem nagy adósa Lietzenmayernak, bárha törleszthetném bármi kis töredékét!

*

Bevezetőül azt mondottam, hogy a műgyüjtés tulajdonképpen olyan művészi munka, melynek lelki folyamata egyenértékű az alkotással. Ehhez a megállapításhoz a teljesség kedvéért még valamit kell hozzáfűznöm. Nemcsak egyenértékű az alkotással, de kisérő jelenségeiben is a műgyüjtő kiérése épp olyan vajudó, gyakran fájdalmas fejlődés, mint a művész megérkezése. Csak időtartamban van jelentékeny különbség. A művész kiélése lehet gyorstempójú, a műgyüjtőé soha. Az izlés, mely a műgyüjtő tehetségének élesztő kovásza csak hosszú évek, évtizedek eredménye lehet. A Dános-gyüjtemény is évtizedek munkájának eredménye. Most már klasszist képvisel. Nem lehet rangsorba osztani, lejjebb, vagy feljebb értékelni. Megvan a maga vitathatlan helye a magyar gyüjtemények között: a magyar klasszikusok legegységesebb gyüjteménye.

Gy. N.

HOLLÓSY SIMON: TANULMÁNYFEJ

Dános Géza gyüjteményéből

KUPECZKY JÁNOS: LENGYEL NEMES

Dános Géza gyüjteményéből

ELSIMULT A NAGYBÁNYAI AFFÉR. A *Képzőművészet* egyik legutóbbi számában megemlékezett arról az affférről, amely a nagybányai művésztelep vezetői és a nagybányai főügyész között keletkezett a műtermek bérfizetése miatt. Ez az affér azóta elsimult és a telepet tovább is a régi keretek között vezetik tovább Thorma János mester, Mikola András és Krizsán János. Az idei szezon már is népesnek igérkezik és nemcsak Erdélyből és a Regátból, de külföldről is sokan fogják felkeresni a világhirű művésztelepet.

PÁLLIK BÉLA: BIRKANYÁJ

Dános Géza gyüjteményéből

tartozik a gyüjteményhez s csak azt a célt szolgálja, hogy a századvégi utórezgéseknek is hangulatfoszlányai még itt lebegjenek és tegyék teljessé a nagy symphoniát. *Spányi* Kornél egy tájképe, *Mednyánszky* László br. hatalmas foltokban megoldott feje és egy rendkivül színes előadású „Kaposvári interieur"-je tesznek zárókövet e klasszikus veretü gyüjteményben.

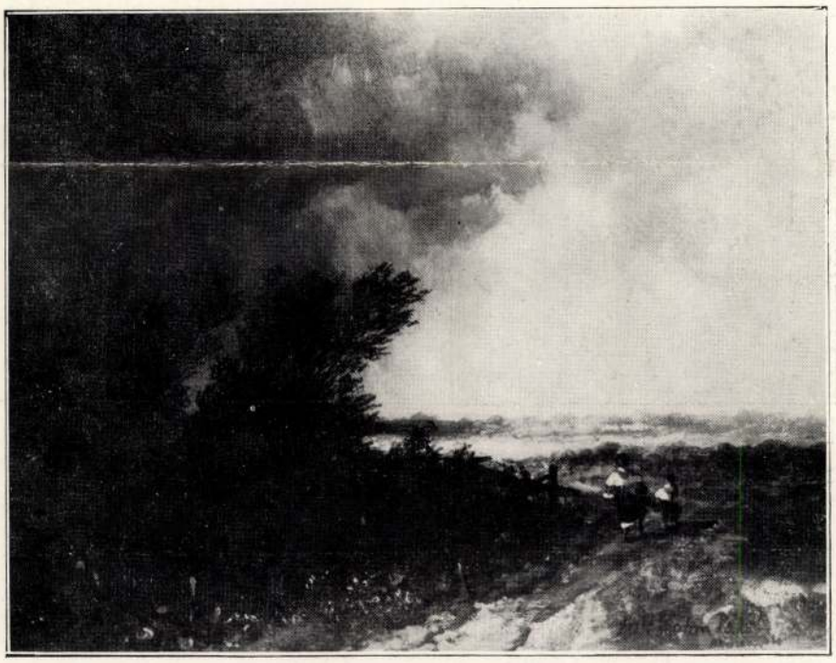

BÖHM PÁL: ZIVATAR ELÖTT

Dános Géza gyüjteményéből

méretü „Vágvölgye" cimü a király tulajdonában volt reprezentáns műve, *Perlmutter* Izsák „Virágok" c. csendélete, *Rudnay* Gyula egy kis világos tájképe, *Iványi-Grünwald* Béla ragyogóan szines „Virágcsendélet"-e és végül *Ripp-Rónai* József „Szöllőoltók" c. klasszikus alkotása, francia baráti körének hatását mutató „Édesanyám" c. dekorativ

Szándékosan tárgyalok külön fejezetben egy festőművészt, aki ebben a gyüjteményben 18 művével kapott helyet és akivel még behatóan kell foglalkoznom egy külön cikk, ha a magyar viszonyok megengedik, egy önnálló mű keretében. *Lietzenmayer* Sándor ez a festő. Mély élmény volt számomra és szenzációs fölfedezés. Nem mintha most

megszületik. A félbenmaradt „Dombaumeister" csak épít. Várat épít, Bory-várnak csúfolja. Ezzel passziózik nyaranta. Építi hat esztendeje, de még tíz hátra van. Lassan megy a munka, mert nem pénzből épül, hanem lélekből, buzgó-

BORY JENŐ: ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ

A serajevói Fogadalmi templomból

ságból. Ő a tervező építész, a pallér, sokszor a kőműves is mint a középkorban. Mindenfelé szobrok, színes ablakok, gomolygó ívezetek.

Szobrait ugyanaz a lelkesség, a művészet áhítatos tisztelete jellemzi, akár épületeit. A mesterségbeli tudás nála az alkotás alfája. A többi mind, mind a művész lelke. Ez a lélek pedig a hivatottság, az arra születés, az állandó keresés, a kifogyhatatlan fantázia, a művészi kedély örökös hullámzása. Mint épületeit a mű szellemének, céljának megértése, úgy szobrait a szobrászat törvényeinek tiszteletben tartása jellemzi. Plasztikai alkotásai mély szobrászi érzésből születtek. A formák érzésének öröme minden művét felruházza azzal a lendülettel, amely nélkül a szobrászat csak mesterség lenne.

Bory Jenő nemcsak érti a mesterségét, de intuicióval is dolgozik. Nemcsak a kifejezés eszközei állnak rendelkezésére, de a tehetség alkotó ereje is ott sugárzik művein.

Chroniqueur.

A MAGYAR TEHETSÉG ALAP. A *Képzőművészet* márciusi számában főszerkesztőnk tollából felhívás jelent meg a magyar képzőművészet barátaihoz. Ez a cikk azt célozta, hogy önkéntes adakozásból alakuljon meg egy alap, a Magyar Tehetség Alap, mely a mai válságos időkben tehetséges művészeinket az irodalmi Baumgarten-alaphoz hasonlóan támogatná úgy, hogy évente 8—10 művésznél nagyobb értékű vásárlást eszközöl. Ezzel a vásárlással lehetővé tenné az Alap a kiszemelt művészek részére, hogy egy évig gondtalanúl végezhetnék azt az alkotó munkát, melyre tehetségük predesztinálta őket nagy hasznára a magyar művészetnek. Másrészt az Alap oly műtárgyakhoz jut, melyeknek értéke a nagy közönség előtt is nyilvánvaló és amelyeket egy évente rendezendő kiállításon könnyen értékesíthet azon az áron, melyen vásárolta s így módjában áll a további vásárlásokat folytatni, amivel rendszeresítené a magyar tehetségek védelmét, illetve tehetségük szabad fejlődését.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a cikknek erőteljes visszhangja támadt úgy a napi sajtóban, mint a műbarátok között és a nagyjelentőségű terv keresztülvitelére a napokban alakúl meg egy előkelő bizottság abból a célból, hogy országos akciót indítson az egész magyar művészet jövőjét jelentékenyen befolyásoló terv mennél nagyobb arányú megvalósítása érdekében.

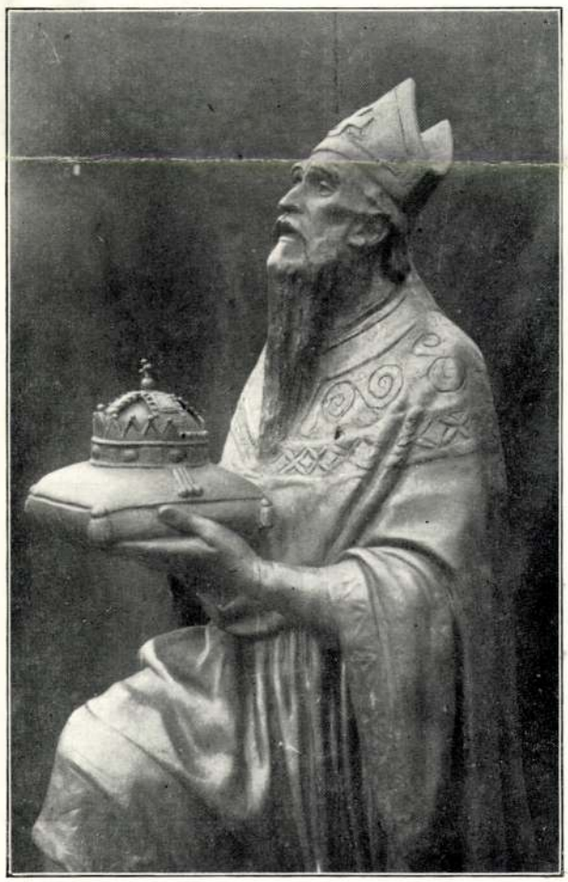

BORY JENŐ: SZENT ANASTASIUS. Részlet a püspökkútból

A MŰGYÜJTŐ

DÁNOS GÉZA GYÜJTEMÉNYE

Egy garmada kép — száma bármennyi — még nem műgyüjtemény. Egy bizonyos számú kép akkor áll össze műgyüjteménnyé, ha azok összeválogatásából egy elhatározó gondolat, erős meggyőződés, vörösfonál elv, akár valamelyes tiszteletreméltó elfogultság bizonyos rendszert, művészi felépítettséget szuggerál. Azt mondhatnám, hogy a műgyüjtő — már aki ezt a nevet joggal viselheti — épp olyan művész, mint az a festő, akinek alkotását falára teszi, mert mindkettőjüknek a maguk világát kell kiépíteni. Minden alkotásnak biztos ismertető jegye az az egyéni világ, amelyet tehetsége létrehoz. Merem állítani, hogy az igazi, vérbeli műgyüjtő ugyanazt a művészi munkát végzi, mint bármelyik alkotó művész. Csak anyagában különbözik a többi művészettől. A műgyüjtés a legnemesebb anyagból épit, az ő épitőköve: a zseni lelke. Fantázia és logika, biztos ítélet és gátatlan asszociáció, rendszeres elme és ösztönös rögtönzés a legellentétesebb képességek harmonikus együttműködése kell ahhoz, hogy a gyüjtő ebből a legnemesebb matériából felépíthesse a maga világát, úgy, hogy rányomja a maga egyéniségének bélyegét. Épp ezért egy jó gyüjtemény olyan szellemi munka eredménye, mint bármely művészi munka.

LIETZENMAYER SÁNDOR: IDYLL

Dános Géza gyüjteményéből

Ezeket a reflexiókat idézte fel bennem *Dános* Géza műgyüjteményének a szemlélete. Érezni kellett, hogy ezekben az interieurökben egy más világba kerül az ember, mint amelyikből idejött. Más levegő, más szellem, a XIX. század magyar klasszikusai között egy klasszikussá vált világ az, amelyik befolyása alá keriti az ágáló és izgalmakra szomjas modern lelket. A klasszikus kiegyensúlyozottság boldog kora ez, ahol nincs egy eltúlzott mozdulat, nincs egyetlen „lázas lüktetés" sem, nincs le- és feltörés, nincs háború és forradalom, ez az aranykor, a béke világa. Ilyen volt ennek a kornak művészi termése, de hogy ez a gyüjtemény ezt a hatást száz százalékban meg tudja őrizni, sőt a különböző összhatásokkal még a valóságnak is felfokozott illusióját adja, ez a gyüjtemény lelkét jelentő szuverén, az összehangoló izlés érdeme.

A XIX. század derekának legnagyobb magyar tájképfestőivel, a klasszikns *Markó* Károllyal és az örökéletű *Mészöly* Gézával intonálja a gyüjtemény a kezdő akkordokat. Markónak 3 képe: „Idillikus táj", „Sziklás vidék", „Aratás" és egy rajza a „Fürdőző nők" kompoziciója; Mészölynek 5 olajfestménye: „Esti hangulat", „Falusi ucca", „Tanyarészlet", „Borjak" és egy korai képe a „Liget" emelik át mindjárt a szemlélőt egy boldogabb világba. Azután jönnek a nagy figuralisták. Portrétistáink fejedelme, *Kupeczky* János, akinek „Lengyel nemes" c. műve kétségtelenül chef d'oeuvre. Reprezentánsan szerepel *Broczky* Károly (egyik remek Bacchans nője, Lotz egy kis aktjával együtt épp most szerepel Nürnbergben a magyar retrospektiv anyaggal), akinek „Olvasó nő", „Ablaknál ülő nő", „Könyöklő nő" cimü miniatürjei, „Ábránd", „Gondolkodó" című fejei a nagy művész legérettebb munkái közül valók. *Barabás* Miklós lehelletfinom „Báli ruhás

LIETZENMAYER SÁNDOR: LÁMPAFÉNYNÉL

Dános Géza gyüjteményéből

PAÁL LÁSZLÓ: HAJNAL AZ ERDŐBEN

Dános Géza gyűjteményéből

nő"-je és *Borsos* József szivvidámító zsánerei: Gyerekek", „Hazatérő aratónők" és egy csodálatos feje „Nő rózsákkal" a biedermeyer gyöngéd bájával ma is elevenen hatnak. Most *Böhm* Pál eredeti egyéniségét csodáltatja meg velünk egy arasznyi vászon, „Zivatar előtt" című festői bravurja, egy nagyméretű gyümölcs-csendélete, „Cigány", „Cigányleány", „Cigánysátor" „Bacchánsnők és szatirok". Mielőtt búcsut vennénk a magyar piktura hősi korszakától, említsük még fel *Ligeti* Antal „Etna", *Keleti* Gusztáv „Zugliget", ifj. *Markó* Károly „Albániai részlet" című képeit. Már *Székely* Bertalanhoz és Lotz Károlyhoz visz utunk. A két klasszikus közül az elsőt egy ritka szép, tökéletetesen kidolgozott női fej és „Csónakázók" c. olajfestményei, „Visegrád" c. akvarellje, Lotzot pedig egy hatalmas, elbüvölően szép „Bacchánsnő" c. aktja, egy kisebb álló akt, „Legelésző lovak" és Mosónők c. kisméretű képei reprezentálják.

És most elérkezünk egy olyan korszakhoz, melynek egyik fókuszában *Munkácsy* Mihály, a másikban *Benczúr* Gyula áll. Munkácsy egyik főműve, a remek „Agárkutya" (Sa-

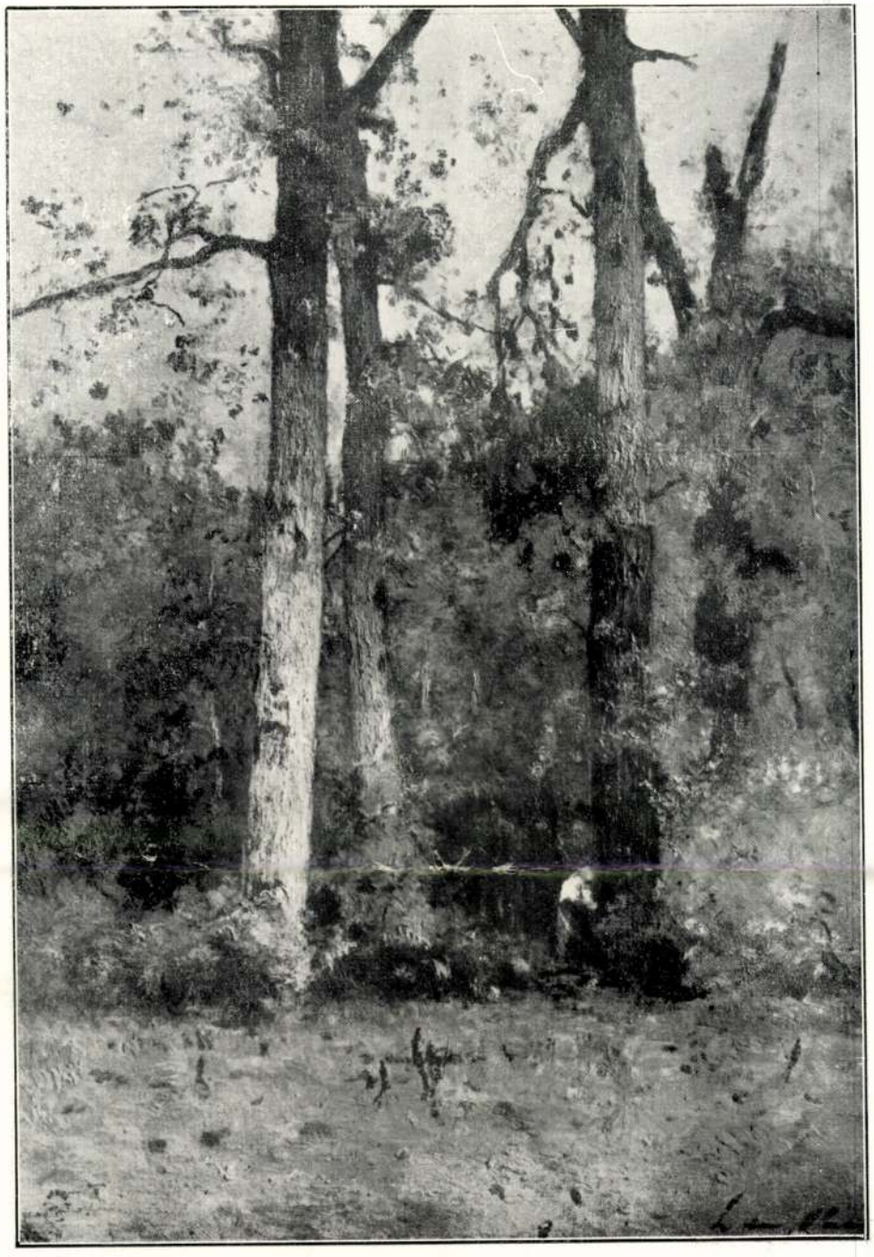

PAÁL LÁSZLÓ: ERDŐ BELSEJE

Dános Géza gyüjteményéből

loninterieur) van Dános Géza tulajdonában. És még valamit őriz trezorjában, a mi egyetlen Munkácsy: maga illusztrálta és sajátkezű, francia nyelven vezetett naplója. Megbecsülhetetlen értékü forrásmunka és művészettörténeti relikvia. A 3 Paál László közül 2 olaj, 1 rajz. Az „Erdő belseje" a tragikus életű zseninek világos tónusu művei közé tartozik. Remekmű. A másik a Corotval együtt dolgozó korszakára esik, „Hajnal az erdőben" a cime s azok közé a rendkivüli hatású képei közé tartozik, melyeken az erdő sötét tónusának és az ég különös megvilágitású, szinte kisértetiesen világosnak tetsző ellentétjeiből a legnagyobb színhatás születik, mely egy nagy dráma sorstragédiájának súlyával nehezedik a nézőre. Ezek a Paál László képek a Chaplin-gyüjteményből jutottak Dános Gézához. *Benczúr* Gyula halhatatlan művészetének is jó példáit látjuk itt. A „Kakastolvaj kentaur", „Ádám és Éva", „Amorettek a mályvák között", „Síró kis faun" és egy Ferenc Józsefről készült rajza mind klasszist képviselő

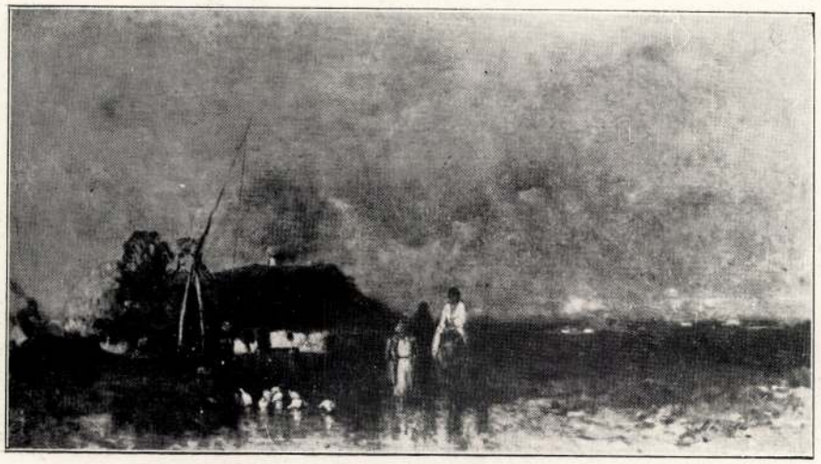

MÉSZÖLY GÉZA: ESTI HANGULAT

Dános Géza gyüjteményéből

darabok. Itt kell felemlitenünk *Wágner* Sándor „Gusztáv Adolf bevonulása Trierbe" cimü történelmi vásznát, *Kovács* Mihály amorettjeit, *Kémendy* Jenő „Uzsonnázó nő" és „Olvasó nő" c. kis képeit. A nagybányai indulás előjátékával zárul ez a gyüjtemény, de még Hollósy előtt sorakoztassuk fel azokat, akik műtörténelmileg még inkább *tetzky* Döme „Olvasó nő" és *Strobentz* Frigyes „Kutya" cimü képe.

Szinyei-Merse Pál egy artisztikus kis színvázlatát látjuk még meg, mielőtt *Hollósy* Simon „Kocsmai mulatság" cimü kompoziciója drámai erejének élvezésébe merülünk. Van itt egy tanulmányfeje is, amelyik talán hatásosabb

MARKÓ KÁROLY: IDYLLIKUS TÁJ

Dános Géza gyüjteményéből

a müncheni iskolához tartoznak. *Horovitz* Lipót „Az első hó", *Bruck* Lajos egy tájképe, „A Duna Visegrádnál", *Háry* Gyula „Márkus templom", *Pállik* Béla „Birkanyáj", „Róka és vadkacsa" cimü képei, *Révész* Imre „Paraszt-fej", *Vastagh* Géza „Baromfiudvar" (Hárem), *Tölgyessy* Artur „Folyópart", Adalbert *Schäffer* „Csendélet", *Sku-*

minden kompoziciójánál. „Zrinyi kirohanása" c. színes kis kompoziciója tanuskodik még a „nagy cigány" pompás temperamentumáról, Mellette *Ferenczy* Károlynak, a nagybányai iskola igazi fejének híres festménye, „A madárdal"-nak kis vázlata képviseli még itt a nagybányai iskola indulását. Ami még ezután következik, szervesen már nem

PÁLLIK BÉLA: BIRKANYÁJ

Dános Géza gyüjteményéből

tartozik a gyüjteményhez s csak azt a célt szolgálja, hogy a századvégi utórezgéseknek is hangulatfoszlányai még itt lebegjenek és tegyék teljessé a nagy symphoniát. *Spányi* Kornél egy tájképe, *Mednyánszky* László br. hatalmas foltokban megoldott feje és egy rendkivül színes előadású „Kaposvári interieur"-je tesznek zárókövet e klasszikus veretü gyüjteményben.

*

BÖHM PÁL: ZIVATAR ELŐTT

Dános Géza gyüjteményéből

méretü „Vágyölgye" cimü a király tulajdonában volt reprezentáns műve, *Perlmutter* Izsák „Virágok" c. csendélete, *Rudnay* Gyula egy kis világos tájképe, *Iványi-Grünwald* Béla ragyogóan szines „Virágcsendélet"-e és végül *Ripp-Rónai* József „Szöllőoltók" c. klasszikus alkotása, francia baráti körének hatását mutató „Édesanyám" c. dekorativ

Szándékosan tárgyalok külön fejezetben egy festőművészt, aki ebben a gyüjteményben 18 művével kapott helyet és akivel még behatóan kell foglalkoznom egy külön cikk, ha a magyar viszonyok megengedik, egy önnálló mű keretében. *Lietzenmayer* Sándor ez a festő. Mély élmény volt számomra és szenzációs fölfedezés. Nem mintha most

láttam volna először Lietzenmayer-képet, de ennek a 18 műnek együttes hatása egészen uj világításba állította, szinte megvilágította előttem a művészt. Az „Idyll" tökéletes színkompoziciója a legjobb Szinyeikkel egy szinten áll, a művészt és a feleségét ábrázoló képe, egy lámpás fényével megvilágított kettős portré a legmélyebb hatást keltő képek egyike, „Szent Erzsébet a rózsákkal" felejthetetlen élmény, „Szent Erzsébet a szegények között" és „Mária Terézia kisdedével" a kompozicionak olyan finomságait mutatják, melyek egymagukban is egy nagy művészt revelálnak, a „Menekülők" kifejező, drámai rajza, a „Proklamáció" és a „Thüringiai Erzsébet hazaszállítása Magyarországba" két színvázlatának monumentális előadása a legjobb történelmi piktorok hagyományait eleveníti fel, a „Filippine Welser", „ Margit és Fauszt", de különösen „Vénus és Tannhäuser" a rajznak és színnek annyi finomságát hozzák és az ihlettettségnek oly közvetlen hatásával büvölik el a szemlélőt, hogy szuggeszciója alól lehetetlen szabadulni. Itt van még egy illusztrációja a Glocke-ból és néhány kompoziciós rajzvázlata, megannyi bizonyítékok amellett, hogy Lietzenmayer művészete a magyar műtörténelemben még nem találta meg az őt megillető magas pozíciót. A magyar művészettörténelem nagy adósa Lietzenmayernak, bárha törleszthetném bármi kis töredékét!

*

Bevezetőül azt mondottam, hogy a műgyüjtés tulajdonképpen olyan művészi munka, melynek lelki folyamata egyenértékű az alkotással. Ehhez a megállapításhoz a teljesség kedvéért még valamit kell hozzáfűznöm. Nemcsak egyenértékű az alkotással, de kisérő jelenségeiben is a műgyüjtő kiérése épp olyan vajudó, gyakran fájdalmas fejlődés, mint a művész megérkezése. Csak időtartamban van jelentékeny különbség. A művész kiélése lehet gyorstempójú, a műgyüjtőé soha. Az izlés, mely a műgyüjtő tehetségének élesztő kovásza csak hosszú évek, évtizedek eredménye lehet. A Dános-gyüjtemény is évtizedek munkájának eredménye. Most már klasszist képvisel. Nem lehet rangsorba osztani, lejjebb, vagy feljebb értékelni. Megvan a maga vitathatlan helye a magyar gyüjtemények között: a magyar klasszikusok legegységesebb gyüjteménye.

Gy. N.

HOLLÓSY SIMON: TANULMÁNYFEJ

Dános Géza gyüjteményéből

KUPECZKY JÁNOS: LENGYEL NEMES

Dános Géza gyüjteményéből

ELSIMULT A NAGYBÁNYAI AFFÉR. A *Képzőművészet* egyik legutóbbi számában megemlékezett arról az affférről, amely a nagybányai művésztelep vezetői és a nagybányai főügyész között keletkezett a műtermek bérfizetése miatt. Ez az affér azóta elsimult és a telepet tovább is a régi keretek között vezetik tovább Thorma János mester, Mikola András és Krizsán János. Az idei szezon már is népesnek igérkezik és nemcsak Erdélyből és a Regátból, de külföldről is sokan fogják felkeresni a világhírű művésztelepet.

TÁRLATOK

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV ÉS ANDRÁSSY GÉZA GRÓF AZ ERNST MUZEUMBAN

Az Ernst Muzeum legutóbbi csoportkiállítása egy érdemekben, maradandó alkotásokban gazdag művészi pálya félszázados jubileuma alkalmából állít emléket egy kivételes tehetségű festőművésznek, s egy uj tehetséget is mutat be, aki már szintén a férfi évek derekán lép először a nyilvánosság elé.

Magyar-Mannheimer Gusztáv most töltötte be 70-ik életévét s az a bőséges kollekció, amely öt termet tölt meg az Ernst Muzeumban, ötven év művészi munkásságát öleli fel. Retrospektiv kiállítás ez, amely a rendkivül termékeny művész sokoldalú és mennyiségre is igen tekintélyes műveből ügyesen úgy válogatta össze a darabokat, hogy pályájának minden jelentősebb korszaka, fejlődésének minden fontosabb étapeja és iránya, érdeklődésének minden tárgya képviselve legyen a kiállításon. Csakugyan a művész legrégibb, ma már részben muzealis értékü képeitől mai alkotásáig a legkülönbözőbb fejlődési fokokat s a legváltozatosabb tárgyu vásznakat látjuk itt a csendélettől a tájképen és a figurális tanulmányon át a kompozicióig ugy, hogy a kiállítás alapján teljes képet alkothatunk magunknak Magyar Mannheimer Gusztáv művészetéről.

Legkedvesebb műfaja mégis a tájkép. Itt a legváltozatosabb és leggazdagabb hangszerelésü. Temperamentumos felfogása a pittoreszk tájalaku lapokat, az eredeti megkapó színeket keresi. Mannheimer nagyon sokat utazott. Főleg a vadregényes tájakat kereste fel és mindenfelől hozott magával emlékeket, benyomásokat felfogása, látása erősen romantikus, előadásformája impresszionista. Eleinte a világosabb tónusokat szerette, később azonban színei elmélyültek és sötét, mély tüzű izzást kaptak. De mindig megvolt meleg, lágy bársonyosságuk és bámulatos egységbe fogott harmóniájuk. Ez a fejlődési folyamat nyomon követhető Mannheimer Gusztáv kollekciójában. Megállapítható az is, hogy ez a művész szinte bravuros tökéletességig fokozta mesterségbeli tudását, különösen monumentális felhőin, egy-egy szinte miniatür aprólékossággal megfes-

BORSOS JÓZSEF: GYERMEKEK

Dános Géza gyüjteményéből

BORSOS JÓZSEF: HAZATÉRŐ ARATÓNŐK

Dános Géza gyüjteményéből

tett távlaton látszik meg mennyi finomság, mennyi árnyalat, mennyi kifejező erő és gyöngéd lira lakik ecsetjében. Érdekes megfigyelni azt is, milyen gonddal készíti portrétanulmányait, kevésszámú, de annál érdekesebb, alakos képét és néhány tárgyban és felfogásban romantikus kompozícióját. Grafikai művei is fölényes mesterségbeli tudásról tanuskodnak, csak ez a tudás adhatja meg nekik azt a fölényes és könnyed kecsességet, amely rajzain egyszerre megragadja a szemlélőt.

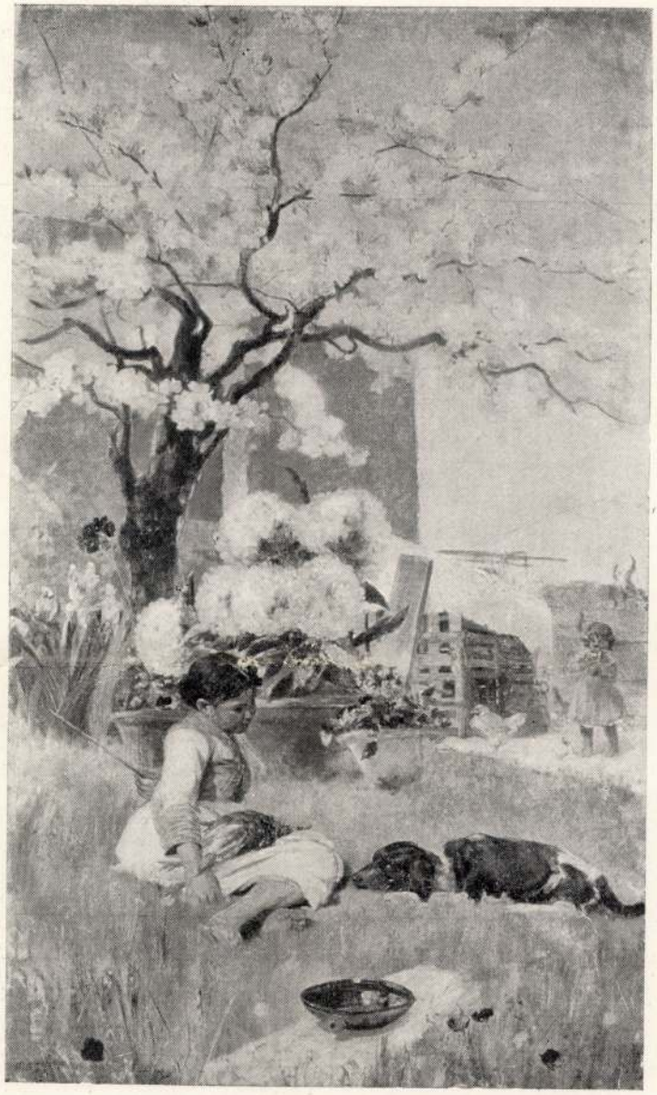

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV: BÜNTETÉS

Az Ernst Muzeum Tárlatáról

Andrássy Géza gróf képein meglátszik, hogy a művész a saját kedvtelésére szeretetteljes órák odaadó elmerülésében készítette őket, ha egy-egy szép táj ihlete megfogta, ha költői hangulata az alkotásvágyig erősödött. Ezért ezeken a vásznakon, amelyeknek legnagyobb része szintén tájkép, fő a hangulat, amit a művész igazi őszinte lírával, benső melegséggel, költői hatással tud kifejezni. Nagyon érdeklik a csillámló, nyugtalan vízfelületek fényjátékai, tengeri tájak élénk színei, de a Balaton melankolikus zöldbensugárzó, vagy gyöngédgyöngyfényü atmoszférába burkolt színharmóniái. Máskor zord hegyvidékek sötétebb tónusai fogják meg. Van néhány figurális képe is. De igazi terrénuma a tájkép. Itt nyilatkozik meg a legintenzivebben tehetsége és tudása, amely mindenesetre jelentős és igen tiszteletreméltó. Az első kiállítás bemutatkozója tehát teljes sikerrel járt.

A csoportkiállításon még mindig ott láthatók *Sidló* Ferenc igen szép szoborművei, amelyek már az előző kiállításon is eseményszámba mentek. *Kállay Miklós.*

HEYER ARTHUR KIÁLLITÁSA

A régebbi generáció egyik tekintélyes tagja gyűjtötte össze élete munkásságát a Nemzeti Szalon termeiben. Aki *Heyer* Arthúrban csak az állatok ügyes festőjét ismerte, annak különösen kellemes meglepetés ez a kiállítás. Szimbolikus képei nagy számban dominálják a tárlatot s ezek közül kétségkívül legerőteljesebb az „Erlkönig" című, mely a Goethe-vers szuggesztív hatású illusztrációja. Egy életnagyságú aktja színben is, rajzban is jól megoldott. Hollandi korcsmajelenetei erőteljes vásznak, melyeken a megfigyelés ereje és a színfoltok összhatása mesteri qualitásokat reprezentálnak. Állatképeit nem kell külön ismertetni, hiszen éppen ezek azok a képei, melyekkel a közönség leggyakrabban találkozott tárlatainkon. Ezek azok a képei, melyek után a könnyen általánosítók szeretik úgy beállítani a Heyer Arthúr művészetét, mintha kimerülne a macskák és kutyák ábrázolásában. Már ebből a szempontból is nagy szolgálatot tett művészetének Heyer mester, mikor széles skálájú pikturáját hosszú hallgatás után bemutatta. Fel kell hívnunk a figyelmet még azokra a szellemes rajzokra, melyekkel a Nemzeti Szalon egy melléktermét megtöltötte. Mese illusztrációinak közvetlensége, de különösen állatrajzainak bravúros biztonsága mindenkit meggyőzhet Heyer Arthúr művészi törekvéseinek tisztaságáról és pikturájának magas színtjéről.

Kevés piktor van, akinek érdeklődési skálája oly széles és annyira komoly, mély meggyőződéssel szenteli munkásságát a művészetnek, mint Heyer Arthúr.

BROCKY KÁROLY: ABLAKNÁL ÁLLÓ NŐ

Dános Géza gyüjteményéből

BROCKY KÁROLY: MINIATÜRÖK

Dános Géza gyüjteményéből

GY. NAGY ZSIGA KIÁLLÍTÁSA. A magyar festőművészet egyik jeles reprezentánsa egész különös módon egy váciuccai üzlethelyiségben rendezte meg gyüjteményes kiállítását. Nem tudjuk, mi az oka, hogy reprezentánsabb helyre nem akadt, de azt megállapíthatjuk, hogy képei megérdemelték volna a legelőkelőbb miliőt. Ezúttal is jól ismert színimpresszióival találkoztunk, melyeket nemcsak a hazai föld, de Németországban, Franciaországban, Spanyolországban, Angliában, Dél- és Északamerikában tett utazásai impresszionálták. Sőt itt van híres *Golgotha* képe is egyéb reprezentáns művei mellett, melyek spanyol népéletet, német nőtipusokat és exotikus tájak színes pompáját varázsolják a néző elé. Nagy elhitető erő manifesztálódik a gyügyei *Nagy* Zsiga pikturájában. Színlátomásainak ereje oly erős, hogy néha már a valószerütlen határmesgyéjén robogunk tovább a művész fantáziájának lendítő kerekén, de ezen a határon még mindig érezzük, hogy a művész impériuma alatt áll. Korlátlan ura ő az ecset eszközeinek és ahogyan szándús fantáziája beragyogja a dolgok hétköznapi valóságát, készséggel öltjük magunkra mi is az ünnepi hangulatot, melyet ez az izig-vérig művésztemperamentum ránk szuggerál. A gyügyei Nagy Zsiga művészete az impresszionizmus egyik legmeggyőzőbb dokumentuma.

BENCZÚR GYULA: KAKASTOLVAJ KENTAUR

Dános Géza gyüjteményéből

THOMAE ALADÁRNÉ: szilsárkányi BURGYÁN ALADÁRNÉ

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

EMÁNUEL BÉLA: „SONATA QUASI UNA FANTASIA"

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

HEYER ARTHÚR: ERLKÖNIG

A Nemzeti Szalon kiállításáról

ECY OLDAL MUNKÁCSY MIHÁLY NAPLÓJÁBÓL

Dános Géza gyüjteményéből

BENCZÚR GYULA: AMORETTEK MÁLYVÁK KÖZÖTT

Dános Géza gyüjteményéből

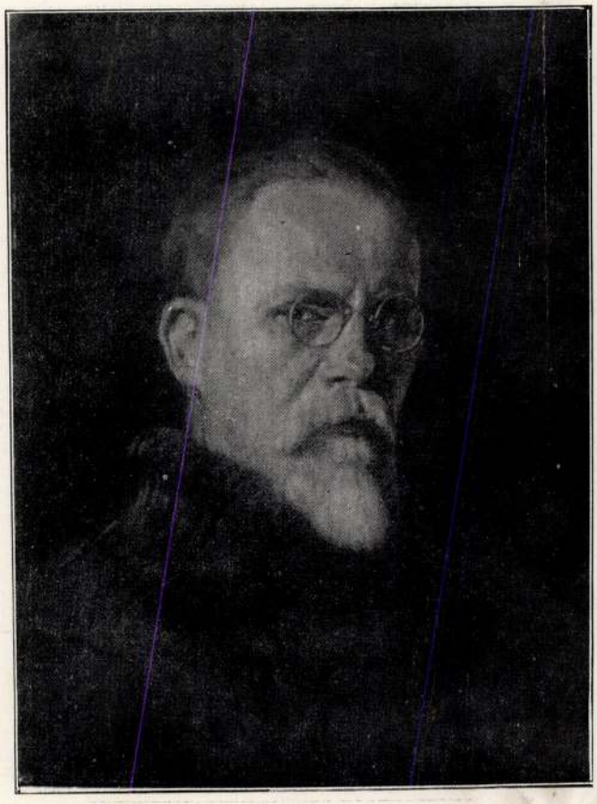

HEYER ARTHÚR: ÖNARCKÉP

A Nemzeti Szalon kiállításáról

A NEMZETI SZALON CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. *Nagy* István gyüjteménye és két nőpiktor bemutatkozása ad ennek a tárlatnak különösebb érdekességet. B. *Vajda* Klári és *Bánd* Viktória nevével még alig találkoztunk a tárlatokon, annál nagyobb meglepetést jelentenek. Mindketten tehetségesek. Vajda Klári a kiforrottabb, aki szinte készen, mint egy kiteljesedett művész egyéniség áll előttünk, Bánd Viktória az originálisabb, szinte robosztus temperamentum, de aki még nem jutott el odáig, hogy képbe, egyénisége kiforrott eredményébe tudja magát kifejezni. Vajda Klári pikturájának viszont éppen legerősebb oldala képalkotó készsége. Gyermekportréi és egy öreg nevelőnő arcmása léleklátó ábrázolási képességét dicséri, viszont a mesterségbeli tndásának szép példája alvó akt képe. *Nagy* István temperamentumos művészete ezúttal a fekete-fehér pasztell érdekes hatásain épül fel. A kisérlet érdekes, de az eszközök nem elegendők arra, hogy a komor hangulatok impressziói túlnőjjenek a tanúlmány határán. Tehetséges kiállítója a tárlatnak Bokor Vilmos is, akit erős dekorativ érzés jellemez, színfoltjai artisztikus képet adnak, sőt némely képén, mint a *Hazatérők* illusztrálja, komponáló készségét az érzés poetikus melege érleli művészetté. *Molnár* Tibor még a kiforratlanság félreismerhetetlen jeleit produkálja. Ha mondanivalóihoz a formát is megtalálja — amikre *Önarcképe* biztos igéret — több elismeréssel szólhatunk róla. A kiállítás bemutatja még az elhúnyt *Pongrácz* Szigfrid kisebb méretű alkotásait, melyek az ő ismert, rendkivül hatásos mintázásának, az ábrázolás kellemes formalátásának reprezentáns darabjai.

B. VAJDA KLÁRI: KISFIAM

A Nemzeti Szalon Tárlatáról

WÁGNER GÉZA MŰTEREMKIÁLLÍTÁSA. *Wágner* Géza műteremkiállításán bemutatott kollekciójával jó szolgálatot tett a maga ügyének. Ez a gyüjtemény egy sokkal nagyvonalubb művészetet reveláll, mint a különböző tárlatokon itt ott előkerülő egyes képei nyomán feltételezni lehetne: balatoni képeinek, de különösen a Bükk erdőségeinek Lillafüred környékén készült pasztellsorozata meglepő impresszióját adja annak a mély természetérzésnek, a természettel való szerelmes összeolvadásnak, mellyel Wágner Géza a Balaton ezer változatát meglesi és a Bükk színes vizióit a pasztell kifejezési eszközeiben tolmácsolja. Azok a féltónusok, melyekkel a művész mindent kifejez, amit szavakba önteni nem lehet és a pozitiv ábrázolás számára szinte megfoghatatlan, az előadásnak az a végtelen egyszerűsége, mely a kevés eszközzel való sokatmondás klasszikus törvényét igazolja, a Wágner Géza művészetének legjellemzőbb, egyben legértékesebb sajátosságai. Zavartalan művészi élmény volt ez a műteremkiállitás, mely jelentőségében messze túlszárnyalta kereteit.

BORY JENŐ: PÜSPÖKKÚT

Felállították Székesfehérvár főterén

MUNKÁCSY MIHÁLY: AGÁRKUTYA (SALONINTERIEUR)

Dános Géza gyüjteményéből

Képzőművészet
1929. 19. 7.

Dános György, építész

MDK

ENSz-öntöndíjasként négy hónapig volt tanulmányúton Angliában és Svédországban.

(-ts): Tanulmányút x a városrendezésről x a magasházak 3

ESTI HIRLAP

Bn. 1968. júl. 20.

MDK

Dános László, sz.1884. építészmérnök Bp.

Kamara uj tagjai. MMÉEKözl. 193o. XII. 7. 396. l.

Dános Judit, grafikus

L. fürtös György

–: A Jelenkor krónikája 1056.

Jelenkor, Pécs, 1979. nov. XXII/11

Dáhos Judit

A Tanács körut 4 az alatti kiállitóteremben

közös tárlaton szerepelt.

ll teremtő környezete, *Kabafi Ad*
- *rienn* térépítő játéka, *Dános Ju*
- *dit* ÁBC-kártyája — nagyon tet
- szettek. Az Iparművészeti Válla
- lat szeretné széles körű elterje
- désüket megteremteni

Magyar Hirlap 1980/10/4/6

Korda: Művészet a változó világban

Dańos Judit, grafikus

L.: Zsolnay

– Most jelent meg 8

Nepszabadság, Bn. 1980 júl. 17.

Dános karikatúrista

Márc. 30.-án nyitották meg a „Közlekedésünk 10 éve a Ludas Matyi görbe tükrében" c. karikatúrakiállítást, melyen műve szerepel.

(Szász): Karikatúrakiállítás a Közlekedési Múzeumban.

Magyar Vasutas, 1974. ápr. 18.

Dános Judit

Szolidaritás a chilei hana-
fiakkal, plakátterv (repro)

—

— Kiállítás

Művészet, 1977. június —

Ďáros Judit

Zuzana Bartosova Pinterová: BIB '81
Illusztrációs Biennále

Művészet, 1982. junius

~~Nagyobb építkezéseik~~

1903-4. ungvári szinház, szatmári izr. templom, 1905 kaposvári ~~törvényszék és~~ ~~fogház~~ gyulafehérvári törvényszék és fogház, kaposvári ref és izr. templom, 1909. M. O. Keresk. Utazók szőkháza Bpesten, 1910. erzsébetvárosi törvényszék és fogház, 1911-12. debreceni keresk. és iparkamara, 1911-13. bpesti izr. hitk. Kazinczy-utcai temploma, és iskolája, 1913. debreceni pénzügyigazgatóság, 1914. debreceni rendőrségi palota, 1914. kőbányai áll. gimnazium, F 1921. munkáslakóházak Brennbergben, 1924-25. Kaszab-féle poliklinika,

F 1920. a Bpesti Árú és Értéktőzsde átalakítása

Dános László, építész,
sz. 1884 aug. 6. Bpesten. ♀
Kereskedelmi, és műszaki
tanulmányai befejezté-
-nel [részt vett a Fejér és
Dános építő cég megala-
pításában. Nagyobb épít-
kezéseik:

L
mint
bettag

♀ mh. 1935. jan. 29. u.o.

Westend üzlethár Bpesten,
1927. Sátoraljaujhelyen
vendéglő, szálló, szuhár
és mozi, 1929. már csalá-
di ház Alberttalvan,
továbbá szamos gyár, és
~~laktanya, sok~~ banya-
üzemi épicherés, valamit
(laktanya)
~~továbbá szamos~~ városi és
magán bérház Bpesten
és a vidéken.

a cégnek
sok mint
3 évtizedes
fénállása

ugye
adott

SZÍNHÁZ

Nem félünk a farkastól...

Irta: Fodor László

Nem félünk a színházi válságtól, a hangosfilm konkurrenciájától, a rádiótól és a bridsszalónoktól, nem félünk semmitől, ami komoly és aggódó urak szerint árt a színháznak; ami elvonja tőle a közönséget, az édes, kedves, szigorú és kegyetlen közönséget, amelyet szeretünk és gyűlölünk, amelynek sokszor szívesen hátat fordítanánk és végül mégis mélyen meghajlunk előtte.

Mi, akik életünket a remek és fájdalmas hazugságnak szenteltük, aminek színjáték a neve, nem féltjük ezt a játékot semmitől, mert tudjuk, hogy a színház legyőzhetetlen és örökkévaló. Lehetnek rossz és gyenge korszakai, kritikus évei, mint a legjobb házasságnak is, de mégis: a színház az igazi szerelem; egyszerű és primitív és éppen ez az egyszerűsége diadalmaskodik a technika és a gép ijesztő csodái fölött.

A színháznak éppen a gyengeségében van az ereje. Abban, hogy nem tud versenyezni a film hatalmas apparátusával s miután nem tud »élethű« valóságot adni, sokkal többet nyujt ennél: illúziót. A szegény és külsőségeitől megfosztott film elviselhetetlen, de a szegény és kopott színház három lengő vászonfal között a játék és az élmény legszebb perceivel ajándékozta meg és fogja megajándékozni a közönséget. A film nézője abban hisz, amit lát. A színház nézője abban is hisz, amit nem lát. Hisz a vászonban és a kulisszában, ha kell, a recsegő deszkaemelvényben is, amely alól néha kilátszik a söröshordó. A háttérre mázolt tengerről elhiszi, hogy az Atlanti óceán, ha akad költő vagy bűvészmester, aki azt elhitesse vele, vagy komédiás, aki ezt a hazugságot tolmácsolni tudja.

Nincs baj a színházzal. Mi talán hibázhatunk, kontárul végezhetjük a mesterségünket, de a színház túléli mindezt, mert ősi és mély ösztönökön alapszik. Ha benézek a gyerekszobába és látom, hogy a fiam színházat játszik pajtásaival, nem aggódom többé a színház jövőjéért. És ha Mussolinira gondolok, aki egy nagy nép élén, egy világkaosz közepette időt talál ahoz, hogy tragédiát írjon és színdarabja sorsát egy ifjú költő lelkességével követi; ha látom, hogy ez a napsugaras vezér a francia külügyminiszterrel szinte egyidőben Pirandellót is fogadja, hogy egy nemzeti színház alapításáról tárgyaljon vele, akkor nyugodt mosollyal folytatom tovább a mesterségemet. A színház nagy dolog. Nem lehet semmi baj vele. A gyerekek és a diktátorok szeretik.

Nagy színházi hossz Amerikában

Milyen darabokat játszik NewYork?

A londoni színházi hossz után Amerikában is nagy lendülettel indult meg az újesztendő színházi szezónja. A statisztikai kimutatások szerint a színházak 15—20%-kal *nagyobb bevételt érnek el, mint tavaly ilyenkor.* Számos sikerről számolnak be a lapok. Ime a legkedveltebb színdarabok listája:

Cole *Porter*, a Budapesten is sokszor megfordult kitünő zeneszerző új zenés darabja rekordbevételekkel fut.

A Dodsworth, amely nálunk a szezón elején került színre, egyik legnagyobb sikere a szezónnak. A Sinclair Lewis regényéből Sidney *Howard* által dramatizált munka hónapok óta nagyszerüen megy.

Jack *Kirkland*, akinek egy darabját nálunk is játszották, ismét nagy sikert ért el »Tobacco Road« című darabjával.

A női írók közül Lilian *Hellman* új darabját kedveli a közönség. Címe: »A gyermekek órája«.

A zenés darabok közül népszerű siker a »*Say When*« című zenés darab, amelynek férfi főszerepét Harry *Richmann*, »a zsidó Chevalier« játssza.

»*Az élet kezdődik 8 óra 40-kor*« — ez a címe a Winter Garden új revüjének, a legnagyobb zenés sikernek főszereplője Bert *Lahr*.

A nagy termésben sok a gyengébb munka is. Igy nem aratott sikert Noel *Coward* híres darabja, a »Conversation Piéce« Yvonne *Printemps*mal.

Felújította az egyik színház a Sasfiókot. *Rostand* drámai költeményét Éva *Le Gallienne*-nel a címszerepben. A newyorki közönség idegenkedve fogadta a poétikus művet.

Az egyik női író, Vera *Caspari* balsikerrel szerepelt. »*Geraniums in ny Window*« (Geranium az ablakomban) című vígjátéka megbukott.

Elme *Rice*, »Az ügyvéd« szerzője két darabbal is szerepel a newyorki színházak műsorán. A »Between Two Worlds« körül heves harcok folytak a kritikusokkal és ugyancsak nagy vita merült fel »Judgement Day« című darabjával kapcsolatban is. Egyik ujdonságnak sincs sikere.

Amerikai jelentések szerint nemcsak a fővárosban mennek jól a színházak, hanem a nagyobb városokban turnézó társulatok is *rekorderedményekről számolnak be.*

Kis afférа nagy író miatt az igazgató és a színpadi kiadó között

Különös affér keletkezett az előkelő budapesti magánszínház igazgatója és a legrégibb budapesti színpadi kiadócég tulajdonosa között.

A színigazgató *megvásárolta* a kiváló író új darabjának tantiémjeit. Előre, a bemutató előtt. Ki is fizette készpénzzel és ezzel felcsapott színpadi kiadónak.

A 30 esztendő óta dolgozó színpadi kiadó éleshangú levelet írt az előkelő színház igazgatójának és figyelmeztette arra, hogy színigazgatók nem szoktak hasonló üzletet kötni. Kérte, hogy szüntesse be ilyenirányú működését, vagy pedig *nyisson színházi ügynökséget.*

Néhány nap mulva a színigazgató válaszolt a levélre és hangoztatta, hogy *ez az üzlet nem jelent precedenst, a jövőben nem óhajt hasonló dolgokkal foglalkozni.*

A színpadi szerzők nagy izgalommal figyelték ezt a levélpárbajt, amely egyelőre *fegyverszünettel végződött.*

(*) A »Vénlányok« szerzőjét elnökükké választották az angol színpadi írók. *Londonból* jelentik: Sir Arthur *Pinero* halála után most töltötték be az angol színpadi szerzők egyesületének színpadi székét. Sir James *Barrie*, a »Vénlányok« és sok más nagysikerű darab szerzője lett az utód.

Saljapin félszázados művészi jubileumát ünnepli

Fedor Ivanovics *Saljapin*, a nagy orosz énekes, rövidesen érdekes jubileumot ünnepel. Ötven esztendeje működik operaszínpadon. A művész nyilatkozott a ritka jubileumról:

— Az évforduló nem is nekem szól, hanem a közönségnek — mondotta. — Én ma is fiatalnak érzem magam. Az a hitem, hogy csak ezután fogom kezdeni a karrieremet. Elmult ötven esztendő és éppen úgy izgulok minden fellépésem előtt, mint ifjú kezdő koromban. Különben sok a gondom és a bajom!

Rezignáltan tette hozzá:

— Nehéz az élet!

— Miért nem vonul vissza Kitzbühel mellé, új kastélyába?

Saljapin legyintett:

— Van ott mindig elég vendégem, ha nem is vagyok odahaza!

(*) Három primadonna mondott le a Tauber-perben. *Bécsből* jelentik: A Tauber ellen folyó kártérítési per tegnapi tárgyalására három primadonnát idéztek meg, de mind a három lemondott. *Loseff* kisasszony beteget jelentett, Jarmila *Novotna* levelet írt, amelyben bejelentette, hogy filmezik, *Petrovicsné* Friedl *Schuster* pedig Berlinből táviratozott, kimentette magát azzal, hogy Berlinben megkezdte a próbákat. A tárgyalást igy elnapolták.

(*) Párizsi színházi hírek egy mondatban. A párizsi Odeon színházban felújították Maurice *Donnay* »Szerelmesek« című darabját. — A »Gyémántköszörüs«, *Armont* és *Gerbidon* híres vígjátéka a reprízen is nagy sikert aratott az Antoine színházban. — Az egyik nagy koncertteremben három nagy Liszt-hangversenyt rendeztek. — Jacques *Deval* négy színdarabjával délamerikai turnéra indul egy francia színtársulat.

Ma délelőtt próbát tartottak a Pesti Színházban

Hosszú huzavona után újból megnyílik a Pesti Színház. Ma délelőtt kiszellőztették a dohos színpadot és a nézőteret és megkezdték a próbákat.

Unger Viktor, a Magyar Színház volt tagja vette bérbe háromévi időtartamra a Pesti Színházat, amely eldobja a sokat kompromittált nevet és február 14-én *Révay-uccai Színház* címmel nyílik meg. *Nagy* Dániel »Ady« című darabjával kezdődik az új vállalkozás. Annakidején Debrecenben játszották a költőről szóló darabot, amelyet rövidesen a budapesti közönség is megismer.

(*) Alberti Viktor megvált a Városi Színháztól, de a koncertek rendezésében résztvesz. *Alberti* Viktor, a Városi Színház társbérlője még január elsején megvált a színház vezetésétől. Az igazgatói teendőket *Föld* Aurél egyedül végzi. A színház hangversenyprogramja az évad második felére teljesen kialakult és annak irányítását továbbra is *Alberti* Viktor végzi. A színház a tavaszi szezónban a »Tarantella«-t felváltva tartja műsoron a hangversenyekkel.

Nyilatkozat

rengeteg hangzik el a közönség köréből! Egyhangú a vélemény, hogy a »Viki«-nél elragadóbb, szórakoztatóbb, szinesebb zenés vigjáték évek óta nem került szinre és hogy Rökk Marika diadalmas pályája legnagyobb sikerét aratja játékával énekével és fantasztikus táncaival. — Estenként zsúfolt ház tomboló tapsviharai közö t lép fel Törzs, Beregi, Gózon, Berky Lili, Kertész Dezső és Vendreyvel a főszerepekben.

Magyar Színház

Gombaszögi Ella az Andrássy uti Színházban

Gombaszögi Ella ma délelőtt egy darabra az Andrássy úti Színházhoz szerződött. A soron következő *Simons—Duvernois—Vaszary* zenés vígjáték egyik női főszerepét alakítja. Az ujdonság próbáit Vaszary János rendezésében a jövő héten akarják megkezdeni. A darabnak magyar címe még nincsen. *Gombaszögi* Ella egy házsártos nagynénit játszik az ujdonságban.

Az Andrássy úti Színház sorozatos előadásai után játssza majd el a művésznő *Hunyady* Sándor »Lovagias ügy« című új színdarabjának női főszerepét.

A MAGYARORSZÁG e heti olcsó színházi előadásainak műsora:

Kedd, január 29-én

MAGYAR SZINHÁZ: **Viki** (8). — BELVÁROSI SZINHÁZ: **Egy nő, akinek multja van** (8). — VÁROSI SZINHÁZ: **Tarantella** (8). — KAMARASZINHÁZ: **Százhuszas tempó!** (8). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (8¼). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (9).

Szerda, január 30-án

VIGSZINHÁZ: **Születésnap** (8). — BELVÁROSI SZINHÁZ: **A vallomás** (8). — VÁROSI SZINHÁZ: **Tarantella** (8). — ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ: **Leányálom** (9). — TERÉZKÖRUTI SZINPAD: **Igy élünk mi!** (9). — BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: **Randevu** (8½). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (8¼). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (9).

Csütörtök, január 31-én

MAGYAR SZINHÁZ: **Viki** (8). — KAMARASZINHÁZ: **Százhuszas tempó!** (8). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (8¼). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (9).

Péntek, február 1-én

VIGSZINHÁZ: **Születésnap** (8). — VÁROSI SZINHÁZ: **Tarantella** (8). — ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ: **Leányálom** (9). — TERÉZKÖRUTI SZINPAD: **Igy élünk mi!** (9). — BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: **Randevu** (8½). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (8¼). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (9).

Szombat, február 2-án

VIGSZINHÁZ: **Az Est Gyermekfarsangja: Árvácska hercegnő** (3½). — MAGYAR SZINHÁZ: **Vadvirág** (3½). — BELVÁROSI SZINHÁZ: **Egy nő, akinek multja van** (4). — VÁROSI SZINHÁZ: **Tarantella** (8). — ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ: **Leányálom** (4 óra délután). — KAMARASZINHÁZ: **Százhuszas tempó** (3½). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (4 és 8¼). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (4½ és 9).

Vasárnap, február 3-án

VIGSZINHÁZ: **Születésnap** (3½ d. u.). — MAGYAR SZINHÁZ: **Vadvirág** (3½ d. u.). — BELVÁROSI SZINHÁZ: **Egy nő, akinek multja van** (4 d. u.). — VÁROSI SZINHÁZ: **Tarantella** (4 d. u. és 8 este). — ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ: **Leányálom** (d. u. 4 és este 9). — BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ: **Randevu** (8½). — ROYAL ORFEUM: **Szeressük egymást!** (4 d. u. és 8¼ este). — KOMÉDIA KABARÉ: **Römicsata a Kazár uccában** (4½ d. u. és 9 este).

Mindezekre az előadásokra Az Est-lapok olvasói igen kedvezményes, leszállított helyárú jegyeket válthatnak a kiadóhivatal üzlethelyiségében, VII., Erzsébet körút 18—20. szám alatt délelőtt 9 órától délután 5 óráig, vasárnap 9—12-ig. Telefonfelvilágositások **43—8—88**

Színházak műsora

OPERAHÁZ: Kedd: Márta (A. bérlet 15. szám. Pataky-Kálmán vendégjátéka; ½8). Szerda: Fából faragott királyfi (Uj betanulással); Székelyfonó (Bérletszünet. Magyar cikl'us X.; ½8). — **NEMZETI SZINHÁZ:** Kedd: A tudós nők (F. bérlet 3. szám; ½8). Szerda: Baskircsev Mária (A Nemzeti Szinház barátainak 13. előadása; 7). — **VIGSZINHÁZ:** Kedd: A szerelem nem olyan egyszerű (H. bérlet 5. szám; 8). Szerda: Születésnap (25-ödször; 8). — **MAGYAR SZINHÁZ:** Kedd és szerda: Viki (8). — **BELVÁROSI SZINHÁZ:** Kedd: Egy nő, akinek multja van (8). Szerda: A vallomás (8). — **FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ:** Kedd és szerda: Én és a kisöcsém (8). — **VÁROSI SZINHÁZ:** Kedd és szerda: Tarantella (8). — **KAMARASZINHÁZ:** Kedd és szerda: Százhuszas tempó! (8). — **ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ:** Kedd és szerda: Leányálom (9). — **TERÉZKÖRUTI SZINPAD:** Kedd és szerda: Igy élünk mi! (9). — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** Kedd és szerda: Szeressük egymást! (½9). — **BETHLEN-TÉRI SZINHÁZ:** Kedd és szerda: Randevu (½9). — **KOMÉDIA KABARÉ:** Kedd és szerda: Römicsata a Kazár uccában (9).

Negyedmilliós tőzsdejáték a Tröszt körül?

Külföldről hozták-e be a részvényeket valutáért vagy csak idehaza spekuláltak a tőzsdén?

(A Magyarország tudósítójától.) Közgazdasági körökben nagy érdeklődéssel figyelik annak a tőzsdejátéknak fejleményeit, amely az utóbbi hetekben a *Tröszt*-papirok körül lejátszódott és most különös vizsgálat alatt áll.

Mint a *Magyarország* tegnap jelentette, a *Nemzeti Bank* kérdést intézett a *Zsiró- és Pénztáregylethez*, hogy az elmúlt időkben a *Tröszt*-papirokban történt eladásokban *kik szerepeltek*.

Ennek a kérésnek az alapján az *adatgyüjtés már megindult*, de ezzel kapcsolatban érdekes hírek terjedtek el. Azt mondják, hogy nemcsak *egyszerű tőzsdejáték* történt a *Tröszt* papirok körül, hanem *valami más is* és éppen ez az, amit *most szeretnének megvizsgálni*.

Az elmúlt hetekben valóban *nagyarányú spekulációs játék folyt a Tröszt papirokban*. Egyes hírek szerint *tizezer Tröszt részvény került forgalomba az elmúlt négy hét alatt*.

A *Tröszt*-papirokban nem szokott nagy forgalom lenni a tőzsdén és ez a *hirtelen megnövekedett kinálat* keltette fel a gyanakodók figyelmét.

Ezzel kapcsolatban érdeklődtek a tömeges és hirtelen kinálat okáról és néhányan azt a bizalmas értesülést kapták, hogy *bizonyos magáncégek külföldön szerezték volna be a Tröszt-papirokat*. A bizalmas értesülések szerint állítólag *20 000 Tröszt-részvényt* vásároltak volna Amszterdamban és Brüsszelben. A részvényeket azután behozták Magyarországra és itt *jó áron eladták*.

Ezt a tőzsdei játékot nagyszerűen megalapozták, — mondják azok, akik az ügy hátterét állítólag jól ismerik. — Január elején még *67 pengő 70 fillér* volt a Tröszt árfolyama a budapesti tőzsdén, ezt feltornászták *74 pengő 25 fillérre* és most az árfolyam visszaesett *68 pengő 70 fillérre*. A beavatottak szerint azok vitték fel a *Tröszt* árát, akik a külföldi papirokat megvásárolták, mert *ilyen módon akartak maguknak jelentősebb nyereséget biztositani*. Részvények külföldön történő vételénél elő szokott fordulni, hogy *a rendesnél alacsonyabb árban adják el azokat, ha nagyobb pakett átvételéről van szó* és ez esetben a 67 pengős árfolyam helyett a 20.000 pakettes vásárlásnál állítólag *61 pengős árfolyamon jött létre az üzlet*.

A budapesti kezek ilyen módon a *74 pengős legmagasabb* eladással igen jelentékeny nyereségre tettek szert, legjobb esetben *13 pengőt, átlag pedig 10 pengőt kereshettek darabonként*. Tekintettel arra, hogy 20.000 részvényt hoztak be az országba, jó esetben negyedmilliós haszonnal kecsegtetett ez a tőzsdei spekuláció.

A beavatottak szerint a behozott mennyiségből állítólag *10.000 darabot eladtak már* a budapesti tőzsdén, a másik 10.000 darab sorsa ismeretlen.

A szokatlan arányú Tröszt eladások egyesekben azt a gyanút is felkeltették, hogy titkos és tiltott valutaüzlet húzódik meg mögötte. A behozott részvények ellenértékét ugyanis *ki kellett vinni az országból* és most már azt kutatják, hogy *aranyat küldtek-e ki érte, vagy pedig valutát*.

Az aranypiacon az utóbbi napokban nagyobb áremelkedés volt és *ezt a Tröszt eladásokkal is kapcsolatba hozzák*. Azt mondják, hogy a »*zugban*« kevés valuta van. Aranyon keresztül szerzik a valutát, itt vesznek Budapesten aranyat, azt kiviszik külföldre, ott vásárolnak érte valutát, a valutáért részvényt és így játsszák meg az árfolyamdifferenciát.

Állítólag a *Tröszt* tranzakcióhoz olyan nagymennyiségű *aranyra volt szükség*, hogy ennek »*felvásárlásával*« felverték az arany árát.

Más oldalról azt mondják, hogy *tiltott valutaüzletről szó sem lehet*. A *Tröszt* szerint a részvények legnagyobb része »*fix kezekben van*« és azok a papiroktól *meg sem válnak*. Tekintettel arra, hogy *most valóban nagyobb forgalom volt Tröszt papirokban*, a szokatlan kínálat keltette fel a figyelmet és ébresztett gyanakodást. A *Tröszt szerint azonban nem külföldi kezektől származó papirok kerülhettek a budapesti piacon forgalomba*, hanem csak annyi történhetett, hogy *egyes hazai részvénytulajdonosok eladták papirjaikat*.

A vizsgálat majd kideríti, hogy külföldről hozták-e a papírokat és ennek a kapcsán majd világosság derül arra a szállingó hírre is, hogy történt-e valutavisszaélés vagy sem. Mindenesetre egy tény leszögezhető ebben az ügyben: *a Tröszt-papírok körül spekulációs játék folyt és tíz nap alatt hétpengős emelkedés állott be*. Nyilvánvaló, hogy komoly nyereséget lehetett elvinni ez alatt a hét alatt.

Ugy látszik, a *tőzsdén olyan rosszak a viszonyok, hogy egy ilyen rendkívüli kereseti lehetőség utólag már gyanakodást kelt*.

A litván kormányzó szétverette az országgyűlést

Memel, január 29.

A litván kormányzó rendelkezésére hétfőn *rendőrség zárta el az országgyülés épületéhez vezető utakat*. Az épületet magát és *az üléstermet is rendőrség szállotta meg*.

A *kormányzó* az ülést *berekesztettnek* jelentette ki. Az országgyűlés korelnöke *Riechert* képviselőnek adta meg a szót nyilatkozattétel céljából. *A kormányzó időközben elhagyta a termet* és utasítására a litván rendőrség erős készültsége megkezdte az ülésterem kiürítését. *Riechert* képviselő ezalatt felolvasta tiltakozását *az országgyűléssel szemben tanusított erőszakos eljárás ellen*.

Pedantéria vagy jegycsalás?

A nyelvmester feltűnő pontossága és a villamosellenőr feltűnő nyomozása

(A Magyarország tudósítójától.) **Villamosjegycsalás** miatt eljárást indított a rendőrség egy *nyelvmester* ellen, akinek üzelmeit különös előzmények után leplezték le.

A nyelvmester a *Ferencvárosban* lakik. Az üllői úti villamosokon szokott elindulni tanítványaihoz *reggel*. Ezen a vonalon a szolgálatot teljesítő villamoskalauzoknak feltűnt az idők során, hogy *egy jólöltözött, aktatáskás férfi a belső zsebéből vesz elő gondosan összehajtogatott átszállójegyet, amely teljesen szabályszerűen és pontosan lyukasztva rajta az útirány, a napszak*.

Valahogy *mégis gyanus* volt ez a pontos, de mindig a belső kabátzsebből *összehajtogatva* előkerülő átszállójegy. *Az aktatáskás utast figyelni kezdték*. Egy polgári ruhás villamosellenőr figyelte reggelenként a gyanussá vált utast. Első felfedezése az volt, hogy az utas lakásáról egyenesen a villamosmegállóhoz megy, *felül a legközelebbi villamosra, de zsebéből már kész átszállójegy kerül elő*. Az ellenőr előtt nyilvánvaló volt, hogy *itt valami nincs rendben*, ezért a legközelebbi megállónál rendőrt hívott, *igazoltatta az aktatáskás urat*, akiről kiderült, hogy *jó anyagi viszonyok között élő nyelvmester*.

Az ügy a főkapitányságon folytatódott. Később házkutatást tartottak a nyelvmester lakásán. *Ez nem vezetett eredményre*. A BSzKRt szerint a nyelvmester úgy követte el a jegycsalást, hogy *egy, két, sőt három év előtti átszálló jegyeit gondosan eltette minden nap és mert a villamosjegyeken évszám nem szerepel, a következő esztendőben, óvatosan ügyelve arra, hogy az átszálló jegy kilyukasztott időpontjában kezdje meg villamosutazását, újra felhasználta régi villamosjegyeit*.

Erre vonatkozóan elmondotta a BSzKRt ellenőr a rendőrségen, hogy *észrevette, mint nézi meg előbb óráját a nyelvmester, mint hasonlítja össze átszállójegyének adataival s csak azután ült fel mindig a villamosra*.

Kihallgatta a rendőrség a nyelvmestert is, aki *erélyesen visszautasította a jegycsalás gyanúját*. Arra hivatkozott, hogy *elegánsan berendezett lakása és tisztes polgári vagyona van*. Semmi szüksége sem volt arra, hogy a villamosjegyek *árait* megtakarítva *ilyen bűncselekményt kövessen el*.

A BSzKRt-alkalmazottak észleleteivel szemben kijelentette, hogy *valószínűleg azért vált gyanussá reggelenként a villamoson*, mert *rendkívül pedáns ember, gyakran nézegette óráját, jegyét vigyázva összehajtogatta, úgy tette zsebre és úgy is vette elő, de ismételten tiltakozott az ellen, mintha jegycsalást követett volna el*.

Az érdekes ügy a bíróság elé kerül, ott tisztázódik majd a nyelvmester gyanussá vált pedantériájának hiteles története.

Budapest, VII., Erzsébet körút 18–20.
Telefon: 45-5-50-től 45-5-59-ig

Friedmann Náthán úgy a maga, mint gyermekei **Cecilia, Sára, Ilona, Erzsebet, Jolán, Lajos** és **Emilia** nevében szomorú szivvel jelenti, hogy hűséges élettársa, a legönfeláldozóbb anya

Friedmann Náthánné
szül. Márton Bella

életének 67-ik, házasságának 44-ik évében hosszas szenvedés után elhúnyt.

Temetése e hó 30-án d. u. ½4 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Kürti Sándor, Hárnik Vilmos, dr. Székács Pál, Kósa Pál, Neumann Imre vejei. **Friedmann Kálmán** és neje, sógora és sógornője. **Hárnik György** és **Kósa Péter** unokái.

Nyugodjék békében!

Dános Lászlóné Zimmermann Estella úgy a maga, mint kis gyermekei **Irénke** és **Pista**, valamint egész családja nevében a fájdalomtól porig sujtva jelenti, hogy imádott férje, gyermekeinek bálványozott atyja

Dános László

építészmérnök, m. kir. Kormányfőtanácsos, a Fejér és Dános cég beltagja stb.

fáradhatatlan munkában töltött életének 51-ik és kimondhatatlanul boldog házasságának 15-ik évében e hó 29-én rövid szenvedés után kilehelte nemes lelkét.

A drága halott kihült porait e hó 30-án, szerdán délután 1 órakor helyezzük örök nyugvóhelyére a farkasréti izr. temetőben.

Áldjuk nemes emlékét örökké!

Koszorúk mellőzését kérjük

Deutsch Vilmos édesapja, **Fejér Lajosné Deutsch Berta, dr. Kaba Imréné Deutsch Anna, dr. Krausz Béláné Deutsch Lenke, Dános Ármin** testvérei, **Zimmermann Jakabné** anyósa, sógorai és sógornői és gyászoló többi családtagjai siratják.

Budapest, 1935 január 30.

A **Fejér és Dános építési vállalkozó cég tisztviselő-kara** mélyen sujtva közli, hogy a cég Beltagja és a tisztviselők atyai jóakaró Főnöke

méltóságos

Dános László úr

építészmérnök, m. kir. Kormányfőtanácsos, az Iparos Bloкk elnöke stb.

alkotó életének delén váratlanul elhúnyt.

E hó 30-án, szerdán délután 1 órakor kísérjük örök pihenőhelyére a farkasréti izraelita temetőben.

A munka és a tett embere volt. Elvesztése pótolhatatlan űrt hagyott szívünkben.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

1935 január 29.

Helvétia Építő és Ingatlan Részvénytársaság igazgatósága a mélységes fájdalom döbbenetével jelenti, hogy igazgatóságának tagja, a vállalat fáradhatatlan intézője és irányitója

Dános László

építészmérnök, m. kir. kormányfőtanácsos úr

munkás életének 51-ik évében elhunyt.

Áldás legyen nemes emlékén!

Budapest, 1935 január 29

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÓ reformja

Az OTI öncélú intézmény. — Súlyos szervezeti hibái miatt nem töltheti be hivatását. — Gyökeres revízióra, új szervezeti formára van szükség. — A bélyegrendszer előnyei. — A munkaadók biztosítása. — A belügyminiszter bejelentette az OTI reformját.

1. Ne legyenek öncélú intézményeink — mondotta egyik beszédében *Gömbös* miniszterelnök. — Semmire sem alkalmazható ez a kijelentés jobban, mint az Országos Társadalombiztosító Intézetre. Az OTI válságát elsősorban is abban látjuk, hogy *öncélú intézménnyé lett.* Sokan ezt a válságot az intézmény *megszüntetésével* akarják megoldani. Ez nem megoldás. A társadalombiztosítás egy modern államban ma már nélkülözhetetlen intézmény. Nemzeti és állami érdek, hogy polgársága létfeltételét minden körülmények között biztosítsa. A nyugdíjjal biztosított állami tisztviselők mellett nem hanyagolható el egy másik réteg, amelyre a tisztviselő osztálynak a léte van felépítve, akiknek öregségi biztosítása ma már épen olyan fontos, mint a tisztviselőké. A szabad pályán élők vagyoni megalapozottsága, amely biztosítaná élete végéig létfenntartását, nagyon relatív. Egy rossz vállalkozás, egy háború vagy devalváció, a gazdasági válság mind olyan körülmények, melyek alapjaiban ingatják meg az exisztenciákat és a legnagyobb nyomorúságba juttatják azokat, akiknek életbiztosításáról intézményes gondoskodás nem történik.

2. Mai felépítésével az OTI ezt a feladatot nem tudja elvégezni. Elsőrendű szerepe: a biztosítottak érdekeinek legmesszebbmenő szolgálata háttérbe szorult a túlméretezett intézmény önmaga fenntartását mindenáron biztosítani akaró belső küzdelme mellett. *Intézmény az intézményért.* Ez a l'art pour l'art rendszer gyökeres átszervezés nélkül újabb és újabb problémák elé fogja állítani az intézetet, és mialatt a folyton növekvő belső bajok megoldásával lesz elfoglalva, azalatt a deficitet likvidáló hatalmas és sokszor igazságtalanul kivetett járulékok terhe alatt pusztul a biztosított, sok ipari és keresdelemi vállalat. Elismerjük, hogy az intézmény felállításánál a megalkotókat komoly cél vezette. Céljukat azonban nem érték el. Az OTI olyan *szervezeti hibákban* szenved, amelyek mellett hivatását betölteni képtelen. Világosan mutatja ezt az a körülmény, hogy a törvényben előírt szá-

zalékot messze túlhaladja az az összeg, amit az intézet önmaga adminisztrálására fordít. Ezenkívül az OTI nem teljesíti azt a törvény által előírt kötelességét sem, hogy a tartalékalapok törvény szerint megállapított hányadát az építkezések előmozdítására használja fel, és evvel nemcsak az építőiparnak, hanem a munkaalkalmak csökkentésével önmagának is helyrehozhatatlan károkat okoz.

3. A baj megszüntetésének első feltétele az, hogy az intézmény megtalálja azt az *új szervezeti formát,* amely mellett az önfenntartás költségeit a törvényes keretek közé szoríthatja, sőt ennél is kevesebbre redukálhatja. Ez pedig az OTI tisztviselők létminimum alá redukált fizetésével sem lehet elérni, mint ahogy a társadalombiztosító orvosaival ezt már meg is tették, akiknek a fizetéséhez csak a legvégső esetben nyúlhattak volna hozzá.

A belső átszervezés gyökeres megoldása vezethet csak eredményre. Ha az OTI egyszer megvizsgálná a mai járulékfizetési rendszerének komplikált dzsungelét és összehasonlítaná a nyugati, sőt már a „balkáni" keleten is jól bevált új rendszerrel, *a bélyegrendszerrel,* meglepő eredményekre jutna. Ez a rendszer nem csak az adminisztrációs költségeket csökkenti úgy az OTI, mint a vállalatok részéről, hanem a *járulékok azonnali befizetését* is biztosítaná. Nyilvánvaló, hogy a mai rendszer mellett a biztosítás adminisztrációja milyen óriási terhet jelent az intézet és a vállalkozók, valamint a magánvállalatok részére. A komplikált és a mellett nem is jó rendszer óriási személyzetet igényel, amelynek eltartása az intézet minden erejét igénybe veszi. E mellett lelkiismeretlen és anyagilag kellőképen meg nem alapozott vállalkozóknak kibúvót ad, mert mire az illetmények behajtására kerül a sor, ezek a vállalatok már vagy nem léteznek, vagy pedig abban a helyzetben vannak, hogy a tartozásukat behajtani sem lehet. De adminisztrációs tévedésekre is bőséges alkalmat ad, ami igen sokszor súlyos károkat okoz a munkaadóknak.

4. A bélyegrendszer bevezetése mindezt megszüntetné. Ennek a rendszernek előnyeit a következtében foglalhatnánk össze: a) *Lényegesen csökkentené az OTI adminisztrációját.* Az egyszerűsített munkát sokkal kevesebb ember végezhetné el, ami a személyi kiadásokat lényegesen csökkentené. b) *Csökkentené a munkaadók adminisztrációját* is, ami az amúgy is túlterhelt vállalkozók szempontjából óriási

kozás elvesztette önálló kenyérkereseti és megélhetési jellegét, és a szószoros értelmében egyes jólelhelyezettek mellékfoglalkozásává fokozódott le. Hogy ezzel azután végképen *megingott a magánmérnökök szakmai és társadalmi tekintélye,* az csak természetes és logikus folyománya a fent mondottaknak.

Fenti kérdést nagyban komplikálja még az a körülmény is, amelyet ezideig általában figyelmen kívül hagytak, hogy *az 1237 nyilvántartott magánmérnökön kívül kétezer fiatal diplomás magyar mérnök várja a magángyakorlat lehetőségeit,* kétezer kartársunk csavarog már évek óta az utcán tétlenül és tehetetlenül s napról-napra többet veszít a tudásból, amelyet a szülőknek és a magyar államnak 20.000 pengős áldozatával szerzett meg.

Mindezeket figyelembe véve látjuk, hogy *semmi körülmények között sincs jövője a Kamara életében egy olyan irányzatnak, mely a testületet fenntartó magánmérnöki kartól teljes elszigeteltségben határoz és irányít* olyan kérdésekben, melyekben az érdekeltek bevonása nélkül nem lehet kielégítő eredményeket elérni.

A magánmérnökség, a magánmérnök érdekképviseletek mindenesetre várakozással tekintenek az új kamarai vezetőség működése elé, azonban szilárd meggyőződésük, hogy *nyugodt, céltudatos és átütő erejű munkásséghoz nem egyoldalú, hanem mindenekelőtt* az egész mérnökséget, főleg pedig *az érdekelt magánmérnökséget egységesen maga mögött tudó kormányzat szükséges.*

Hozzászólás az építőipari béke kérdéséhez

A hetenként megjelenő időszaki lapok tömkelegében már külső formájában is feltűnt nekem az „Építőmunka" c. új lap és azt átlapozva rögtön megkapták figyelmemet a következő sorok: *„Az „Építőmunka" dolgozni fog az építőipari béke megteremtéséért. Az egységes fellépésnek első feltétele a béke és az erők összpontosítása. Csak az egységes erőkifejtés viheti diadalra az építőtársadalom nagy ügyeit."*

Végre egy lap, amely programmjának 1. pontja *nem a harc, hanem a békének hirdetése,* nem támadás, hanem egyengetés, felépítés és nem lerombolás, munkaalkalmak teremtése iránti igyekezet és nem mások zsebeiben való vájkálás. Egy lap, amely azt írja önmagáról, hogy nem fog szubvenciót elfogadni, hanem előfizetési díjaiból akarja magát fenntartani; mind olyan programmpont, amely az építőipari szakmában levők számára igen jól hangzó feltevések, amelyek már a legszélesebb körű támogatásra érdemesek, érdemesek főleg arra, hogy azok, akik szóval, vagy tollal a közt szolgálni szokták, ezen új lapot támogassák.

Megragadom az első alkalmat, hogy a magam nézetét is nyilvánítsam az *építőipari béke* érdekében kezdett akcióval kapcsolatban.

Az „építők" 3 kategóriába sorolhatók: a vállalkozó építőmester, a mérnök és a kőművesmester. Így papírra leírva már a fonetikus hangzás szerint is a munkakörök könnyen szétválaszthatók, e helyett azonban, sajnos, az történik, hogy állandó hatásköri túllépések vannak, miáltal az a kevés, de nagyon száraz kenyér elosztása körül, amely ma adódik, a három foglalkozási ág között állandó súrlódások támadnak.

Bár azt olvasom, hogy többízben voltak már egyezkedési tárgyalások eredménytelenül, mégis, ennek ellenére véleményem szerint sohasem volt erre olyan kedvezően kedvezőtlen alkalom, illetve időpont, mint a mai, amikor be kell látnunk azt, hogy a veszekedéssel, vitákkal, egymás bántásával még azt a kevés munkaalkalmat is elpusztítjuk, ami netán adódik; hogy csak a kölcsönös megértés, a közös érdek szempontjából történő lemondás és megyegyezés hozhat némi enyhülést, javulást. Még soha ennyi bizonytalanság, az életnek annyi nehézsége, annyi akadály és küzdelem nem volt, mint napjainkban; ha valaha összefogásra volt szükség, úgy ennek ideje most következett el!

A törvényalkotók, a gazdasági tényezők még akkor sem tudnának okosat, célszerűt alkotni, ha minden tehetségükkel és szándékukkal ezen igyekeznének, mert minden egyes kérdésben, hívják azt építőipari törvénynek, vagy bármi másnak, 3 oldalról kapják a rendszeresen egymásnak merőben ellentmondó javaslatokat, amelyekből csak torzszülött létesülhet. Lehetetlenségnek tartom, hogy zöld asztalhoz leülve ne találjunk módozatokat a megértésre, kell hogy az a nagy konstruktív erő, amely az építő tényezők egyesüléséből adódhat, éreztesse a hatását, ebből nemcsak nekünk, hanem az egész magyar gazdasági életnek haszna volna.

Álljanak össze azok a férfiak, akik kicsinyes, egyéni szempontokat félre tudnak tenni a nagy cél elérése érdekében, alkossák meg együtt a magyar építőipart, mutassák meg erejüket kifelé, befelé, lefelé és felfelé. Ne legyen a célunk, hogy egymást bántsuk, hiszen van már eléggé sebünk, hanem az, hogy alkossunk, dolgozzunk: viribus unitis, egyesült erővel.

Dános László,
építészmérnök, az Iparos Blokk elnöke.

Következő számunkban foglalkozni fogunk a kartelekkel. A kartel megegyezés a termelők és fogyasztók érdekében. Ha a megegyezés a fogyasztók ellen irányul, a kartel elveszti erkölcsi alapját és létjogosultságát. Hány kartelről mondhatjuk el Magyarországon, hogy nemcsak a termelők, hanem a fogyasztók érdekében kötött megegyezés? A kartelkérdésben szívesen vesszük olvasóink hozzászólását.

Építőmunka 1933. 2. sz.

TOST és MOLNÁR BUDAPEST,
mű- és tájkertészek VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: **Kertek, parkok** tervezését, **alakitását,** rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó **növénydiszitést, balkonok** kiültetését stb. stb.
Telefon 88-75. sz.

KERTEK alakitását terv és költségvetés szerint, valamint **gyümölcsfák, diszfák, diszbokrok, rózsák** szállitását árjegyzék szerint elvállal: **Pecz Ármin** kir. udvari műkertész és faiskola tulajdonos
BUDAPEST, VIII., Kálvária tér 8 sz.

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

Horton James Alexander magánzó Providenceben

„Javitás dróthuzó gépeken“

cimü 32447. számu, 1904. szeptember 7-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

Treuhand Vereinigung-Aktiengesellschaft cég Berlinben

„Üvegfuvó eljárás és az eljárás foganatositására szolgáló gép“

cimü 27725. számu, 1902. szeptember 20 iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

Serpollet Leó mérnök Párisban

„Berendezés gőzmotoroknál a fáradt göz összes melegmennyiségének kondenzálására és hasznositására“

cimü 35312. számu, 1905. október 12-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

Serpollet Leó mérnök Párisban

„Javitás kettős müködésü oszlopos vezérmüves gőzmotorokon“

cimü 35380. számu, 1905. augusztus 26-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

National Meter Cie cég New-Yorkban

„Javitások mérő müszereken“

cimü 35960. számu és 1905. október 12-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

A 29852. számu

„Berendezés párhuzamos körpályákon lengő szitáknál a tömegnyomatékok kiegyenlitésére“

és a 33283. számu

„Hengerszék“

cimü magyar szabadalmak tulajdonosa, szabadalmainak gyakorlatba vétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmait eladja, vagy gyártási engedélyt ad.

Bővebb felvilágositással szolgál **Kalmár J.** mérnök hites szabadalmi ügyvivő, Budapest, VII., Rákóczi-ut 44.

MOLNÁR ÖDÖN MÉRNÖKI IRODÁJA · BUDAPEST · VII ERZSÉBET-KÖRUT 30 TELEFON 119-00 INTERURBAN
NEMZETKÖZI PATENT SZABADALMAK KIDOLGOZÁSA ÉS ÉRTÉKESITÉSE VÉDJEGYEK MINTÁK IPARI UJDONSÁGOK. PATENT

KOSTYÁL JÓZSEF
magyar villamos müszaki vállalata
BUDAPEST, II., Zsigmond-utca 11. sz. vagy Báró Liptay-utca 12. sz.
Közvetlen a Margithid-főnél. Telefon 16—96.

Elvállal: Villamos világitás és erőátviteli berendezések szerelését. Csillárok és lámpák átalakitását. Villamos csengő, telefon és jelző készülékek szerelését. Villámháritók, tűz, viz, biztonsági és ellenőrzési készülékek berendezését. Házak és lakások évi jókarbantartását.
Raktáron tartom az összes szerelési anyagokat, üveg-függőket gyöngy-rojtokat és a 70% árammegtakaritásu Dr. Just-féle Wolfram-lámpákat.
Váltakozó-áramot egyenárammá átalakitó készülékeket készitek

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1909. szeptember hó 20-án Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

78546. Hlavay György (VII., Thököly-ut 171.) az I., Királyhágó-utca 12959. hrsz. a. 3 em. ház.

78415. Beer Ószkár (VI., Frangepán-utca 14.) a VII., Wesselényi-utca 5268, hrsz. a. 4 em. ház, ép. Jónás Dávid.

60523. Wolf Ferencné (IX., Szvetenay-u. 38.), ugyanott 2 em. ház, ép. Makovszky Ferenc.

67719. Halász Ferenc nev. Révész és Kollár (V., Zrinyi-utca 12.) a VIII., Szentkirályi-utca 5376. hrsz. a. 2 em. ház.

74580. Krajner Margit nev. Ágoston Emil (VI., Dessewffy-utca 6.) a VII., Dob-utca 5266. hrsz. a. 2 drb. 3 em. ház.

76348. Vizy István (VIII., Mária Terézia-tér 5.) a IX., Gyep-utca 8840. hrsz. a. 2 em. ház, ép. Hosztalek Károly.

74570. Liszka Károly nev. Schulek János (VIII., Szentkirályi-utca 1.) a II., Füge-utca 6189 hrsz. a. 2 em. ház.

77307. Bartos Oszkár (VIII., Kisfaludi-utca 21.) ugyanott 2 em. ház, ép. Dudás Mihály.

77481. Csimár Károlyné (IX, Üllői-ut 59.); a IX, Vaskapu-u. 9561. hrsz. a. 3 em. ház, ép. Csimár Károly.

76958. Fejér Lajos és Dános László (VI., Teréz-körut 39.) az I., Maros-utca 2. sz. a. 3 em. ház.

76965. Lindenbaum Dávid (VI., Nagymező-utca 25.) a II., Fény-utca 3947/3. hrsz. a. 2 drb. 3 em. ház, ép. Fejér Lajos.

76052. Lechner Jenő (I., Fehérvári ut 18.) a II., Pasaréti-ut 6722. hrsz. a. emeletes ház.

74573. Csathó János (III., Szépvölgy-utca 12.) a II., Törökvész dülő 6875. hrsz. a. földsz. ház, ép. Lasetzky Márton.

48704. Hinterstein Alajos (VI., Bajnok-utca 34.) az I., Kutvölgyi-ut 8859. hrsz. a. földsz. ház, ép. Duda József.

69218. Győrfy Mihály (I., Albert-utca 23.) ugyanott földsz. ház, ép. Lauffer József.

78591. Sánta Ignác (II., Zárda-utca 21.) a II., Rézmál dülő 9. sz. a. családi ház, ép. bej.

74568. Hercz Vilmos (X., Kereszturi-ut 16.) a X., Névtelen-ut 7534. hrsz. a. földsz. ház, ép. Pressinszky András.

77504. Polster Frigyes (X., Alkér-utca 6.) ugyanott földszintes ház épitésére vonatkozó tervei jóváhagyattak;

b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra:**

80115. Heller Ármin (I., Béla király-ut 18.) ugyanott.

78823. Özv. Csudnay Károlyné (I., Lovas-ut 2.) az I., Tábor-utca 1. sz. a.

76704. Kanczler Anna (III., Zsigmond-u. 100.) ugyanott.

78592. Popper Zsigmond (V., Lipót-körut 15.) a II., Lövőház-utca 3915. hrsz. a házra vonatkozó tervei jóváhagyattak;

c) **jóváhagyásra ajánltattak:**

78803. Bpesti épitő r. t. nev. Kármán és Ullmann (V., Bálvány-u. 22.) az V., Visegrádi-utca 1183. hrsz. a. négy 4 em. ház.

73300. Frankl Zsigmond az I., Bártfai-utca 1376. hrsz. a.

74783. Ifj. Holtzspach Nándor a II., Nyul-u. 3994. hrsz. a.

76335. Dvorák Ede az I. Mátyás király-ut 4. sz. a.

72132. Szécsi Lipót a III. Bécsi-ut 1827. hrsz. a.

76961. Reiss Zoltán az I., Márvány-utca 40. sz. a.

VÉRTES ÉS TÁRSA Iroda: **VI., Izabella-utca 68. sz.**
okl. gépészmérnök, elektrotechnikus villamossági berendezések vállalata
Telefon 169—81. **Telefon 169—81.**
Elvállalja: Épületek villamosvilágitási, jelző és telefon berendezését, mindennemü secundär és önálló üzemü világitási és erőátviteli, továbbá gyöngeáramu berendezések kivitelét.
Tervek és költségvetések dijmentesen.

HANTOS Testvérek festő, mázoló munkák modern kivitelére vállalkoznak.
Budapest, VII., Rózsa-utca 34.
Nagyobbitott külön osztály ércfényezésben és kávéházi terasz festésre. Specialista kádzománcozók.
TELEFON 16—34.

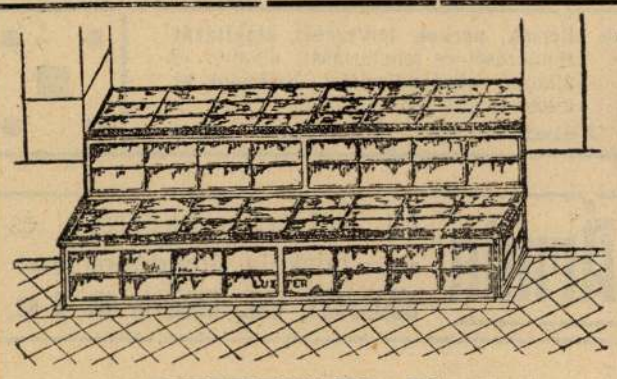

TELEFON 72—44.

Világos pinceket csak **Luxfer-felülvilágitókkal** lehe elérni. Szabad. öntöttvaskeretbe ágyazott felülvilágitóink a járdába helyezhetők 1200 kg. m²-kinti megterhelésig készülnek, absolut vizmentes kivitelben. Csúszás kizárva.

Osztr.-Magyar **Luxfer-Prisma-Gyár** k. f. t. **(Haas és Somogyi mérnökök)**

Budapest, V., Visegrádi-utca 14.

75199. Kleckner László a IX., Mester-utca 7. sz. a.

73079. Mészáros József az I., Fürj-utca 12863. hrsz. a.

79001. Horváth József a IV., Lónyay-utca 9409. hrsz. a.

60474. Réthly Árpád a IV., Kecskeméti-utca 14. sz. a.

73080. Beniczky testvérek az I., Kék golyó-utca 1460. hrsz. a.

78701. Szakál Lukács a II., Pasaréti-ut 7067|1. hrsz. a.

74725. Polner Ödönné a X., Szabóky-utca 233. hrsz. a.

74724. Tehert József a VIII., Kőris-utca 7248. hrsz. a.

56426. Fegyver és gépgyár r. t. a IX., Soroksári ut 9040|1 c. hrsz. a.

77072. Bittner Dávid a III., Zöldmáli-ut 5864|2. hrsz. a.

77515. Fischer István a III., Kiscelli-utca 1565. hrsz. a.

74559. Schuler József a X., Cserkesz-utca 7933. hrsz. a.

74785. Eidelesz Manó a X., Gergely-utca 7988. hrsz. a.

78558 Szlanyinka Mihály a VI., Szent-László-ut 46. sz. a. házra vonatkozó módositott tervei;

d) **gépekre és felvonókra:**

79504. Révai Oszkár r. t. (II., Retek-utca 33.)

76372. Kis J. Jenő (III., Kavics-utca 4.)

74563. Ramaszeder Lipót (a VIII., Baross-utca 117.)

69715. Gyukits és tsa (VII., Gizella ut 42.)

e) **elutasittattak:**

78822. Özv. Csudnay Károlyné az I., Tábor-utca 1. sz. a.

74811. Szvoboda Károly az V., Pozsonyi ut 17. sz. a.

63057. Jung Ödön és Pollák Manó a II., Gyorskocsi-utca 2753. hrsz. a.

77673. Wichtl Antalné a II., Lévai-utca 6536. hrsz. a. házra vonatkozó tervek.

Pályázatok tervkészitésre.

A pestvidéki törvénykezési épü'et és fogház pályatervei felett biráló bizottság következőleg alakittatott meg:

1. az igazságügyministerium részéről: Dusóczky Károly minist. tan. és dr. Záborszky István min. oszt. tan.;

2. a kereskedelemügyi ministerium részéről: Berczik Gyula minist. tan. (póttag: Reischl Ferenc kir. főmérnök.)

3. az igazságügyministerium megbizásából: Hauszmann Alajos műegyetemi tanár (póttag: Hoepfner Guido épitész.)

4. a magyar mérnök és épitész egylet részéről: Korb Flóris épitész (póttag: A. Balogh Loránd épitész.)

A marosvásárhelyi vármegyei székház tervpályázatán 17 pályamű érkezett be.

Lejáró tervpályázatok.

Szept. 25. M. kir. kereskedelemügyi ministerium: postapalota tervezés Sopronban. Dijak: I. 2700 k., II 1800 k., III. 900 k. Megvételi dij 500—500 k. (25.)

" 30. M. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium: Rákóczi emlékmű tervezés. Kiviteli költség 250.000, 300.000 kor. Dijak: I. 6000 kor., II. 5000 kor., két III-ik dij 3000—3000 kor., IV. 2000 kor. (1908. 38.)

Okt. 1. Arad város tanácsa: temetői kapu tervezése. Kiviteli költség 10.000 k. Dijak: I. 150 k., II. 100 k. (27.)

" 15. Somogycsurgó nagyközség elöljárósága: községház tervezés. Dij: 500 k (35)

Nov. 1. Budapesti aut. orth. izr. hitközség: templom, iskola és községház tervezés. Dijak: I. 1800 k., II. 900 k., III. 500 k. Megvételi dij 200 k. (26.)

" 1. M. kir. állami számvevőszék: számvevőszéki épület tervezése. Kiviteli költség 800.000 k. Dijak: I. 2500 k, II. 2000 k, III. 1500 k. megvételi dij á 600 k. (30.)

" 30. A M. É. Sz. 1909. évi kispályázata: vasuti őrház teljes berendezéssel.

Dec. 15. M. kir. igazságügyminister: a pestvidéki törvénykezési épület és fogház tervpályázata. Kiviteli költség 1,600.000 k. Dijak: I. 4500 k, II. 3000 k, III 2000 k. (32)

" 20 Az Erzsébet emlék végrehajtó bizottsága: Erzsébet emlékmű elhelyezésének tervpályázata. Dijak: I. 6000 kor., II. 5000 kor., III. 4000 kor, Megvételi dij 5000 kor. (18.)

1910. Jan. 3. A Magyar Mérnök és Épitész Egylet 1909—1910. évi nagypályázata: világvárosi áruház tervezése. Dij: az egyesületi aranyérem és 1200 k.

" Febr. 1. Szeged város tanácsa: zeneiskola tervezés. Kiviteli költség 300.000 k. Dijak: I. 1500 k, II. 1000 k, III. 500 k. Megvételi dij 400 k. (37. sz.)

" Ápr. 30. Magyar Épitőművészek Szövetsége nagypályázata: Szinház tervezés Kiviteli költség 300.000 korona. Dijak: I. aranyérem és 1000 kor. tanulmányi dij, II. bronzérem.

" Jul. 1. Csányi László szoborbizottság Zalaegerszegen: szobortervezés. Kiviteli költség 30—50,000 k. Dijak: I. a kivitellel megbizás. II. 500 k. III. 250 k. (1.)

* A zárjelben foglalt számok azon lapszámainkat jelzik, melyekben az illető tervpályázatok közzététettek.

Pályázatok állásokra.

Igazgató-főmérnöki állás. A Pestvármegyei Dunavölgy lecsapoló és öntöző társulat a pestvármegyei Dunavölgynek Haraszti és Alsó-Némedi községek északi határától a Sárközi Ármentesitő társulat északi demarcationális vonaláig terjedő területekről a belvizek levezetése és a társulat területén foganatositható öntözések műveinek létesitésénél teljesitendő munkálatok megkezdése előtt az ártér megállapitási és osztályozási munkálatok keresztülvitele és a kivitelre kerülő tervek előkészitése végett pályázatot hirdet az igazgató-főmérnöki állásra. Pályázhatnak mindazok, kik a megállapitott minősitéssel és a társulati feladatok megoldására hivatottsággal birnak. Pályázók okmányokkal felszerelt kérvényüket, igényeik megjelölése mellett, október 1-éig Wágner Géza társulati elnökhöz Budapesten (V., Akadémia-u. 5.) nyujtsák be, ahol a szükséges felvilágositások is megkaphatók. A megválasztott egyén egyelőre ideiglenesen alkalmaztatik.

Gépkezelői állás. A debreceni m. kir. gazdasági akadémiánál megüresedett gépkezelői állásra pályázat hirdettetik. Ezen állás évi 800 k fizetés, 200 k személyi pótlék, 100 k ruhaátalány és természetbeni lakás élvezetével van összekötve. Pályázhatnak a villamos szerelésben s elektromotorok kezelésében is jártas, vizsgázott gépészek, a kik szakképzettségüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazolni tudják. A kik az olajfütő és gyümölcsfeldolgozó gépek kezelésében való jártasságukat igazolni tudják, előnyben részesülnek. Az előirt bélyeggel ellátott, kellően feszerelt és a m kir. földmivelésügyi ministerhez cimzett kérvények október 10-ig a debreceni m. kir. gazdasági akadémia igazgatóságához küldendők be. A kinevezés egyelőre ideiglenes s a véglegesités egy évi kifogástalan szolgálat után várható.

Famesteri állás. Az apatini m. kir. erdőhivatalnál betöltendő első oszt. famesteri állásra pályázat hirdettetik. Az állással a következő javadalmazás van egybekötve: 800 k fizetés, 200 k személyi pótlék, 160 k lakbér, 100 k egyenruhaátalány. Pályázók, az épitészet körül szerzett gyakorlati, valamint a rajzolás és költségvetés szerkesztésében való jártasságukat igazolni tartoznak. Pályázati folyamodványok az apatini m. kir. főerdőhivatalhoz október 30-ig nyujtandók be.

Utmesteri állás. Temes vármegyénél a temesvári II. oszt. th. utmesteri állásra, melynek javadalmát évi 1000 k fizetés, 250 k évi lakáspénz és minden, az utmester kezelése alá bocsátott km. kiépitett th. közut után évi 10 k és minden km. kiépitetlen th. közut után évi 5 k utiátalány képezi, pályázat hirdettetik. Az utmester kezelése alá tartozó kiépitett th. közut hossza 69.932 km.-t tesz ki, Az állásra pályázók felhivatnak, hogy okmányokkal felszerelt folyamodványukat október 25-ig az alispáni iktató hivatalba Temesvárott nyujtsák be. A kinevezés csak ideiglenes, és az illető utmester köteles az utmesteri iskolát sikeresen elvégezni és az ezt tanusitó bizonyitványt bemutatni.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister a Magyar északnyugoti h. é. vasut r. t.-nak a máv. Nyitra állomásától Nagyemőke és Szapárgyarmat községek határain át a zsitvavölgyi h. é. vasut Verebély állomásáig, esetleg innét Csiffar, Alsógyöröd és Ujbars községek határain át, a máv. Léva

:: **Tanczer József Budapest, V., Alkotmány-utca 27. szám.** ::

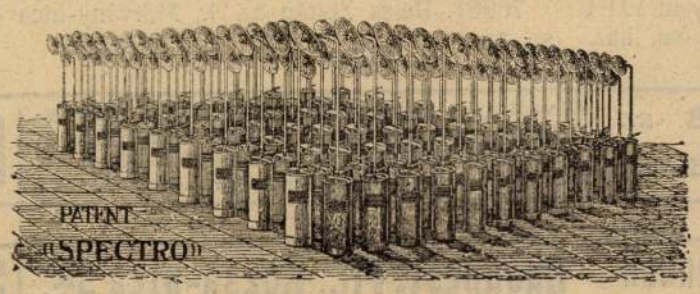

Spectro-világitás telefon 28—32. Bizonylat: egyike a számos utánrendeléseknek, melyek **bizonyságot** tesznek arról, hogy az első eredeti acetylen **„Spectro"**

viharfáklyák

:: :: **a legjobb hordozható világitást szolgáltatják!** :: ::

Utánzatok visszautasitandók! Legjobb épitési világitás! **Kérjen eredeti szab. „Spectro"-t.**

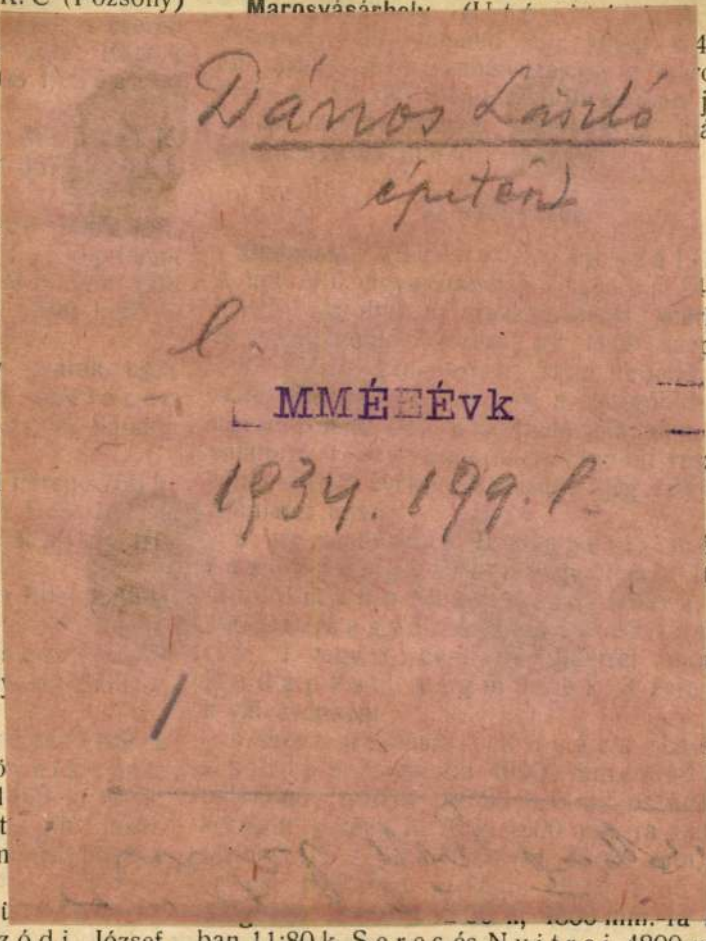

Mór 1455 k 80 f;
zel K. C (Pozsony)
Pál
lle
k
kára:
Ede
f;
eloc
21
6 f,
Lajos
0 f;
nay
26
Lá
rkel
lle
2 k,
lle
5 k;
Kai
y G
;
ler
szö
ntal 1
eut
Zsigm
yesi
Aszódi József
al 676 k;
ázásra: Knuth
yula 1798 k 30 f,
véd Mór 1653 k
k-val.

911 k 80 fillér vállalati árban.

Marosvásárhely

Dános László
épitén

l.

MMÉEÉvk

1934. 199. l.

1

ban 11·80 k, Seres és Nyitrai 4800 mm.
bálokban 10·40 k, Mayer Salamon és Gu
mann Jakab 40000 mm-ra 50 kg.-os bál
ban 9·78 k, 5 kg.-os adagokban 10·76 k, 48
mm.-ra 9·78 k, Szilas és tsa előbbi sorre
ben 11·30 k, 12·42 k, 11·30 k, Schrei

zgenerátorok, gőzgépek és gőzkazánok szám-
ára a máv. gépészeti főosztályában julius
-én tartott árlejtésen a következő cégek
lyáztak: Ányos Árpád és tsa, Kogler
Rosner, Láng-féle gépgyár, Reitter
ászló (Szabadka), Kecskeméti gazda-
ági gépgyár, Lossinszky Imre,
evni A., Krempel József, Vécsey
nő, Kann és Heller, Hirsch és
rank, Vulkán gépgyár, Heuffel
ándor, Custodis Alfonz, Danubius
yár, Kecskeméti Árpád, Schwarcz
ózsef és tsa, Schuchardt és Schitter,
anz-féle villamossági r. t., Egye-
ült villamossági és gépgyár r. t.,
icholson gépgyár, Fegyver és gép-
yár, Rotschild Lipót, Budapesti szi-
attyu és gépgyár, Csáky Róbert, Lang-
elder Vilmos, Röck István r. t., Schlick
yár, Eisele József, Balázs Farkas,
anz-féle vasöntőde és gépgyár r. t., Ditt-
ich Salamon, Magyar Siemens-
chuckert művek r. t., Epp és Fekete,
ohn Adolf, Hoffmann és Rohonczi,
tandard kereskedelmi r. t., gróf Csáky
ászló (Prakfalva), Magyar Sanger-
ausen i gépgyár, Hirschl és tsa,
ppler Hugó, Altenstein és Brant,
örs és Ormai, Pintér János (elkésve
rkezett).

Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Budapest. (Felszerelési cikkek szál-
itása.) A budapest-angyalföldi m. kir állami
lmegyógyintézet részére a folyó évben szük-
éges felszerelési cikkek szállítására nevezett
lmegyógyintézet gazdasági hivatalában julius
5-én árlejtést tartottak. Ajánlatot tettek:
reudiger M. és fiai 763 k 50 f, Kuncz
ózsef 90 k 50 f, Klinger Henrik (Pozsony)
21 k 64 f, Vogel testvérek 304 k 10 f ár-
ngedéssel az előirányzott 6082 k-ból.

A szállításra Freudiger M. és fiai cég
apott megbizást.

terjesztettek.

Pécs. (Utisze
vármegye áll. kö
séges utiszerek sz
építészeti hivatalb
lejtés alapján A u
kedő kapta meg 4

Nagybuttyin. (T
buttyini kir. járás
nek fütésére az
köbm. tüzifa sz
tartott árlejtésen
buttyini fakereske
8·50 k val. Az aj

Mohács. (Kő o
A mohácsi kir. já
az 1910. évben
szállitására a ju
ajánlatok hiányáb

c) **Adás**

Budapest. (I n
vallás- és közokta
16-án árlejtést ta
alapitvány tulajd
eladására. Ajánla
a Fehérvári-t
területü ingatlan r
k): dr. Glatt
a mányoki u
területü ingatlan
Vámosi Zolt
felét az átvételt
második felét 1
felder Gyula
vári-uti ingatlan
az erzsébetfa
területü ingatlan
Győri István
évenkénti egyer
mellett, Bar
fizetés mellett,
ner Sámueln

megyva

Dános László

épitész

Élett.

Válfutal

329. l.

Budapest
IX. Rákos u. 10.

– 58. Megrendelve 1937. évre 5000 drb. — Pesti Lloyd-nyomda

Dános László

Épiker

Vitt 1884 aug. 6. Bpest

l.

Ujó M Ts L

187 l.

A naszy tekintetű

R Ajánlott Budapest 62
Bp. 62 9655

Egyházmegyei Hatóságnak

R

Győr. –

DÁNOS László építész

A Farkasréti zsidó temetőben nyugszik

ORBÁN Ferenc: Magyarország zsidó emlékei, nevezetességei. Bp. : Panoráma, 1991 70.

Dánus Ottó

Országos Korányi Tbc Kórház sebészeti pavilonja. /Havrán Pál, Vas Zoltán építészek, Fehárváry Sándor belsőépítész, Fekete Géza szobrász./ - Ism: Dános Ottó, Magyar Építőművészet, 1968. 3.sz. 38-39. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Írt. 1971.2.sz. 149-182.l.

154. 1

Dános Pál, építén

L: Eltér Istrán

–: közvetségi kérek

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

10-12

83/4

MDh

Dánosi Gödön, építész

30 000 ft-s II. díjat nyert a pécsi városközpont

– : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG bp. 1964. okt. 14.

M.D.K.

Donszky Mihály (kimfélegyházi) építőmester.

építi a kimfélegyházi gőzfürdőt.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1894. XV. évf.

jul. 31. sz. 2. old.

M.D.K.

Danszky Mihály. (kunfélegyházi)
építőmester

Végzi az alpári templom
átalakítási munkáit és a res-
taurálási terveket is ő készí-
tette.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
jul. 26. sz. 5. old.

M.D.K.

Danszky Mihály (kiskunfél-
egyházi) építőmester
készítette a kiskunfélegyházi
nyári kasinó tervét 22.000
korona költség-előirány-
zottal.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

dec. 25. sz. 5 old.

M.D.K.

Danszky Mihály, építőmester (Félegházáról) építette és tervezte a jászszentlászlói templomot, melyet a napokban avattak fel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

jul. 15. sz. 7 old.

Dantan

nobiss

irod

Csat Liszt I.

173. l.

VI/9 Hegyi S. 14/1

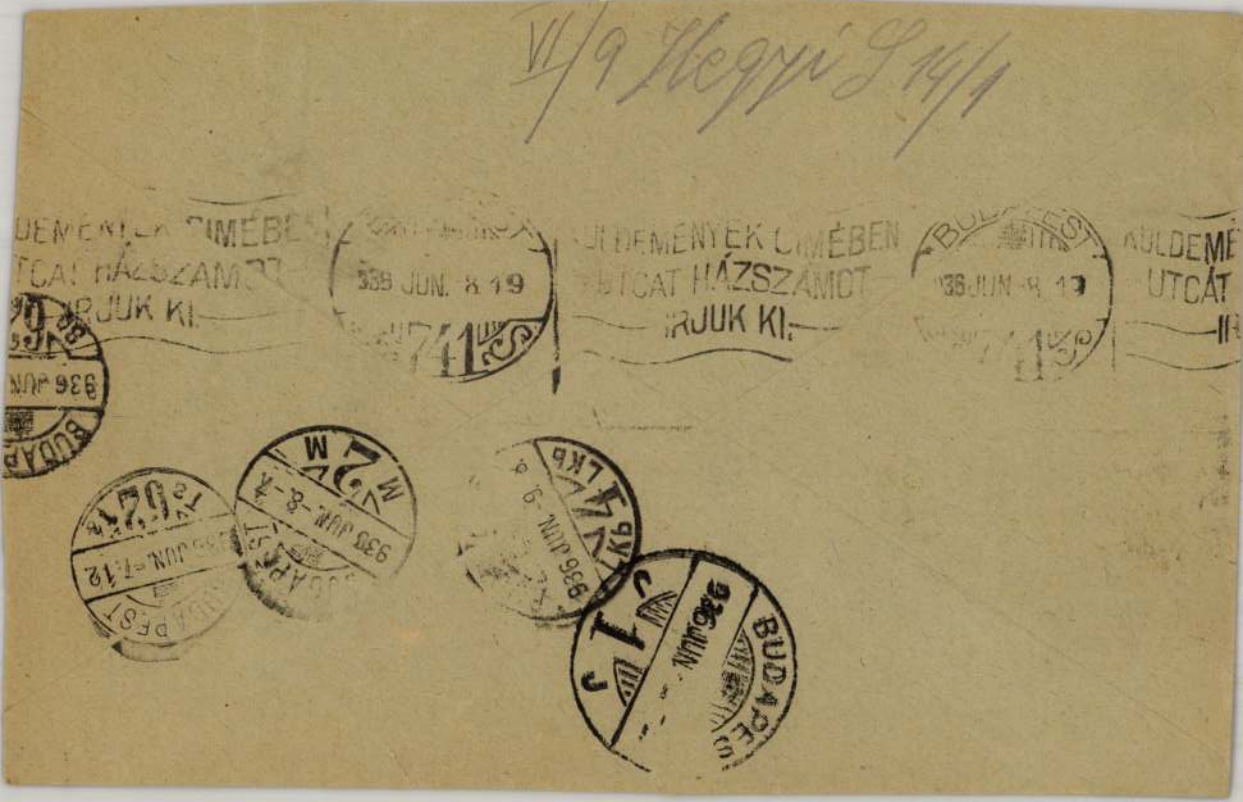

D a n t a n

torz-szobrász

Fővárosi Lapok.1869.szept.17. /Külföld./

nem magyar

MDK

Dantan Jean Pierre, nobrin. (1800-69)

80. A zongoranál. 1836-Wien. Gipsz.
Ausstellung im Kunsthistor. Museum. 1933.

81. 1839. Würzbach.
82. 1840. Weimar. Mirus. S. 58.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. - Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern. Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58

M. D K.

DANTANELLI, Fauna polg. antalosmest

Vagle S. uele dolgorott

L. S. Vagel 210.

MDK

Danzer Lipót iparm.

Tóth G: Iparművészeink New-Yorkban. Magy. Iparművészet, 1922. 65-66 l.

MDK

Danzer Lipót

Tóth Geiza: Iparmüvészeink New-Norkban. Magyar Iparmüvészet 1922. 65.l.

Danzer Zoltán

keramikus
Lengyelországból 1916 után telepszik Hollóházára.
Tanítványa volt: Würfel Gyula jelenlegi
korongos gyári munkás.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1941.
63-o.

MDK

1.) Danziger Sándor, felsö ép-ipáriak. tanulé

Dr.Rados Jenö irányitása mellett végezte az egyes müemlékek felvételezését és megrajzolását.

33. 1.Heussler B.mester monogrammjával ellátott kapu.
2.Ajtószemöldök a Mátyás Király-tér 5.sz. házból.
3. Ablakkeret 1643-ból a Wesselényi-utca 19.sz.ház kapualjában. Megrajzolta D.S.

Dr.Rados Jenö: Kolozsvári müemlékek. A m.kir. áll. felsö ép-ip.isk.1941-42.évi szünidei felvételei. Bp.1943.

2/. MDK

Danziger Sándor, felsö ép-ip.isk. tanuló

Dr. Radocs Jenö irányitása mellett felvételezte és me rajzolta az egyes müemlékeket.

39. A Bánffy-palota hossz- és keresztmetszete.

Megrajzolta: D.S.

Dr. Radocs Jenö: Kolozsvári müemlékek. A m.kir. felsö ép-ip.isk. 1941-42. évi szünidei felvételei. Kp. 1943.

Danzer Lipót

külföldi tanulmányeiton

Értimisk 1903/4 34-l.

Danzer Lipót

Jegyző

1898 – 1902

Kimúlt 1930. 82. l.

12 —

t @ 35 — 101.500 —

Dantzer Lipót

1903-ban végzett Budapesten. A Metropolitan Museum of Fine-Arts-nál van alkalmazva.

Tóth Géza: Iparművészeink New-Yorkban. Magyar Iparművészet 1922. 65. l.

Danzer Lipót

díszítő festő

Elégséges eredménnyel
végbíz. nyert.

Értimisk 1902/3. 48. l.

~~Ala V. 250.~~

Danzer Lipót

2 gimn. 1 ipar.
10 hónap, jeles eredm.
Tanár Fülbier Lajos
Iparrajziskola 1898

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

DANZIGER GYÖRGY Magyar Hírlap 2005. 07. 21. 15. o.

Apa és fia színkorképei

Danziger György festményeiből és fia, Danziger Dániel fotóiból nyílt kiállítás az Örökmozgó Galériában (Bp. VII., Erzsébet krt. 39.). Az Apa-Fia (Szín-Kor-Kép) című tárlat július 30-ig látogatható, mindennap délután négytől este kilencig. Danziger György évtizedek óta gyakorló fogorvos. Azt mondja, egész életében firkált – mindenre, ami a kezébe akadt –, de csak néhány évvel ezelőtt határozta el, hogy jó lenne festeni, ezért különböző szakkörökbe, műhelyfoglalkozásokra járt, ahol elsajátította a mesterség alapjait. „Vonalakat, foltokat festek fel, s magam is megdöbbenek attól, hogy mi lesz belőlük; íveim csőrben, virágban vagy torzóban folytatódnak-e" – vallja. Fia, Danziger Dániel az Iparművészeti Egyetem vizuális kommunikáció szakán diplomázott, különböző lapoknál fotósként dolgozott, majd hosszabb külföldi ösztöndíj után hazatérve jelenleg a Magyar Nemzeti Filmarchívum fotó- és plakáttárának munkatársa. A nagykörúti Örökmozgó mozit és benne a galériát – ahol a kiállításokat 2001 óta Lencsó László szervezi – a filmarchívum működteti, s így jött létre a mostani, Dániel önálló műalkotásként értelmezhető, festményszerű fotográfiáit bemutató tárlat is. „Ezek a képek azt a látszólagos ellentmondást feszegetik, amely az emberi test ösztönösen kirobbanó mozgásában és az azt megörökítő, kimerevített kép testiségének megszűnésében rejlik. A fizikalitás határai határtalanok" – ad mottót kiállításához a harmincéves művész.

Danziger Dániel festményszerű fotója

rea

osa pályázat egy lehetőség Budapestnek. Mindig elvesztettük ezeket a lehetőségeket, ításra

fotó: Hartyányi Norbert

nem akart színházat építeni, de Nemzetire mégis lehetett pénzt kapni?

Nem erről van szó. A 2010-es eseménysorozat nemcsak Budapestet, hanem az egész országot Európa figyelmének középpontjába állítja. Budapest azért is a legjobb helyszín, mert a nevét nem kell bevezetni a nemzetközi köztudatba, és meg tudja erősíteni a Kelet és Nyugat közti „kapuváros" szerepét is. Megmutathatjuk, hogy meglévő értékeinkhez mit tett hozzá 1990-től 2010-ig a rendszerváltás.

Lehet-e ilyen nagyszabású rendezvényt úgy szervezni, hogy Magyarországon a kultúra még mindig a maradékelv alapján kapott pénzekből tengődik? Gyakran az intézmények vezetőinek pár hónappal a rendezvényeik előtt gőzük nincs arról, mekkora összeggel gazdálkodhatnak. A rendszerváltás óta folyamatosan gyenge a kulturális lobbi, kevés pénzt tud kiharcolni. A kultúrában dolgozók gyakran megalázó helyzetekbe kerülnek, és regresszióról beszélnek. Akár apránként, aljas módon vonják el tőlük a pénzt.

Ez egy másik beszélgetés tárgya lehet. Ön, amikor a lapjának dolgozik, szintén ismeri a lehetőségeit, és ezeken belül pró-

a kormánynak biztosítania kell. A budapesti rendezvény lenne a legolcsóbb és a legnagyobb hasznot hozó. De Budapest nem akarja kisajátítani a rendezvényt. A főváros egy nagyon tág régiót, sőt mint már említettem, az egész országot is magával húzza. Ezért a tervek szerint három részre osztjuk a programsorozatot. Két szünetet tartunk, egy vagy két városnak erre az időre átadnánk a kulturális főváros szerepet. Ezt nem mi találtuk ki, Lisszabon tette meg velünk 1994-ben, amikor egy hónapra átadta nekünk az Európa Kulturális Fővárosa címet. Erre akkor még nem voltunk fölkészülve, ezért nem hagyott az emberekben maradandó nyomot. De a cím elnyerése 2010-ben megerősítheti a kulturális intézményeket, és segíthet új kapcsolatrendszerek kialakításában.

Ha nem Budapest kapja meg a lehetőséget, az ön által elmondott tervek akkor is megvalósulnak?

Egy részük feltétlenül. A Közraktárakra és a Gázgyárra már idén ki akarjuk írni a pályázatot. A Városházán is lesz egy információs-kulturális központ. És szeretném,

Danziger Vilmos, szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrájk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

JOHANN DANZINGER, grafikus

A Privilegierte Oesterreichische Nationalbank 1833. dec.9.-i keltezésü 5 és az 1834.dec.8-i keletü 10 Guldenes bankjegyét Danzinger rajzolta. 62.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegyterve-zők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXIV-LXV.évf. 1965.1966. Akad.Kiadó,Bpest. 1966

JOHANN DANZINGER, grafikus

Az 1825.jún.23.-ikeletü Privilegierte Oesterreichische Nationalbank által kibocsátott 5,10,25,50,100, 500 és 1000 Guldenes bankjegyeket Danzinger vázlatai alapján a Bank nyomdájában készitették.el. 62.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Magyar és Osztrák bankjegytervezők 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXIV-LXV.évf. 1965-1966. Akad.Kiadó,Bpest. 1966.

Dányáni
Danyi-Darabont

Dányání ref. templom

Fejfák
Hunzesek.
Ernst Kehely 1646.
" tányérka 1641.
Önkancsó

Debreczeni László 1933

237 l. 238, 239. l.

Dányi rk. templom

(Pest om)

1724-ben épült.
1766-ban megnagyobbit-
tatta herceg Grassalkovich
s ezt használták 1908-ig,
amikor tornya bedőlt.
A koronauradalom
1909-ben 100.000 k Költ-
séggel uj templomot épít-
tetett.

Chobotvác 251. l.

DANYI Éva épitész

KÉLEMEN István: Az ige temploma : Az Aavson épülő templom pályázata. = Egyházi épitészet, I.évf. 1.sz. 1994

II.helyezés a 4. sorszámu pályamü: Szerzői: Fekete Miklós Árpád, Kiss Lajosné, Kozma Éva, Danyi Éva. 7 - 9.p. leirás és ill.

A HETVENÉVES RÉTI IS

Ma már bevallhatom, hogy fiatal koromban, vidél
hogy a nevét hallottam. Pedig ábrándozásaimban fo
Távol Budapesttől, távol a valóságtól, a kis szerkeszt
néhány barátommal *Murger* Bohéméletének[1] roma
tam, hogy a hétköznapiság szele se érjen. Könyvek,
fényképmásolatainak társaságában teltek az évek bo
felfedezések gyönyörűségében. Ritka ünnep volt sz
egy-egy napra feljöhettem Budapestre, s valódi, élő
Ebben az állandóan feszült lelkiállapotban láttam
első remekét, a *Bohémek karácsonya idegenben* cím
sedéstől. A kép nekem olyan ismerős *hangulata* vol
s ami ma is változatlanul feltámad bennem, ha újra
még nem tudtam, hogy első találkozásunkkor is épp
szete, ami egész festői munkásságának alapvető jell
Az a különleges valami, amit jobb híján festői hang
lanatra kiragad bennünket a saját életünkből, körny
más világba sodor. Ez a más világ is sok szállal köt
te lebeg, mint ahogy a sas szárnyalása inkább a vég
azt a fészket, ahonnan útra lendült. A *Bohémek ka*
rom fiatalember, a szűkös berendezésű szoba eny
jelentéktelenek. De a bohémek magatartásának bo
gó arckifejezések s a színek szemérmessége a rejté
az ember lelkét, mint az örök vágyódás. Búsít is, n
ráz. A huszonkét éves Rétinek ez a festménye m
művészről: „Feltűnésekor a legnagyobb magyar fes
Réti hatása a magyar művészetben mindenese

Danyi Gábor

Danyi Gábor: Falu

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 24. XX. évf. 4.sz. 5.lap.

A tekintetes kritikus

TÁJÉKOZÓ

ARION–8

Az 1966-ban rendezett első budapesti „Költői Napok" egyszer megjelenő, alkalmi kiadványának indult az ARION. A megjelenését fogadó érdeklődés és igény változtatta évente megjelenő orgánummá.

— A most megjelent új számmal tizedik évébe lép az ARION. Mi az ARION jellegzetessége, és miben változott. esetleg az első számtól mostanig? — kérdezem Somlyó Györgytől, a szerkesztőtől.

— Az ARION több nyelvű folyóiratnak indult, s az is maradt. Ez egyik legfőbb jellegzetessége; ebben áll egyik vonzereje — ha

— közvetve, de magyar nyelvű közleményeivel közvetlenül is — a magyar olvasónak, a magyar irodalmi közvéleménynek is szól. Külföldön mindenesetre kezdettől fogva nemcsak a folyóiratok, hanem a nagy napilapok is felfigyeltek munkánkra: nemcsak a Nouvelle Revue Francaise, a vársói Poezja, a román Secolul 20, a madridi Estafeta Literaria, az oklahomai

Félegyháza poétája

A kiskunfélegyházi tanács *Móra Ferenc ifjúkori versei* címet viselő kiadványa nem kívánja újraértékelni vagy újraértékeltetni Móra helyét a Parnasszuson, csupán az a szándéka, hogy az 1896—1902 között írott versek lehető legteljesebb gyűjteményét adja. A mintegy másfél száz költemény elé *Mezősi Károly* (Petőfi és Móra életének lankadatlan kutatója) írt tanulmányt. Az 1960-ban lezárt munkát a né-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JÚL — 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Danyi Gábor

1021

Danyi Gábor metszete

ALSAI PONGRÁC:

SZABÁLYTALAN

AR

tleírás

E szökőév februárjának utolsó sárnapján Tatay Sándor új Zsi-lijával mentünk át Szigligetről dacsonyba. Szikrázó délelőtt

Tatay

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 24

Danyi Gábor

1021

Danyi Gábor: Falu

TÁJÉKOZÓ

ARION–8

Az 1966-ban rendezett első budapesti „Költői Napok" egyszer megjelenő, alkalmi kiadványának indult az ARION. A megjelenését fogadó érdeklődés és igény változtatta évente megjelenő orgá-

[illegible] — közvetve, de magyar nyelvű

Félegyháza poétája

A kiskunfélegyházi tanács Mé

Danyi Gábor

Danyi Gábor metszete

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 3.
XX. évf. 27. sz. 11. lap.

GALSAI PONGRÁC:

SZABÁLYTALAN ARC

Útleírás

E szökőév februárjának utolsó vasárnapján Tatay Sándor új Zsigulijával mentünk át Szigligetről Badacsonyba. Szikrázó délelőtt volt, csípős meleg. Viszketett az egész hegy- és dombvidék. Mintha a nap most fényesítené a böjti szeleket, mielőtt útnak indítaná őket. A jobb első ülésen terpeszkedtem el. Mögöttünk Bella Pista, a költő és Tatayné, a szép hallgatag fele-

Tatay Sán

Például gyakran átcsúszkált a Balaton jegén a fonyódi halászokhoz, hogy a hajnali lékekből kifogott, friss csukákat vegyen tőlük.

Amikor fölvergődtünk az úton, újra ránk nyílt a Balaton. Átnéztem rajta Fonyód felé. Innen a

Danyi Gábor

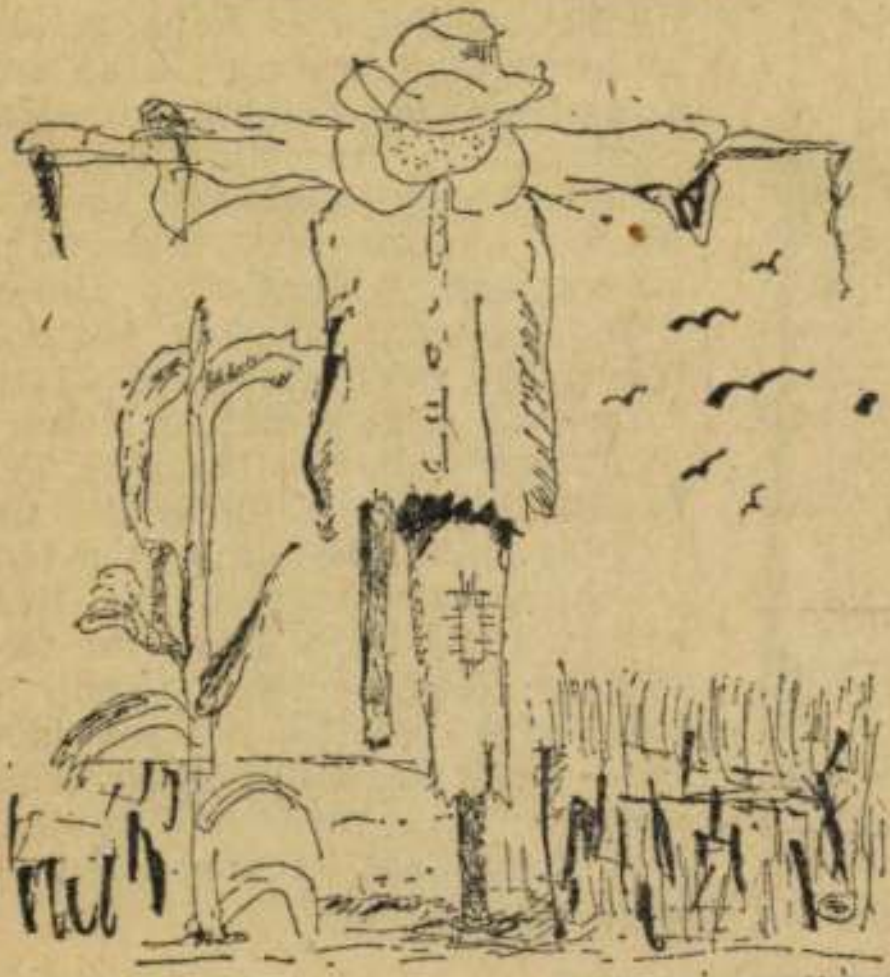

Danyi Gábor rajza

ÁCH ISTVÁN:

Békességet!

Hóval kibélelt vidéket,
mezőkön úszó békességet,
nyugalmas éjjelt,
adj Uram üdvösséget,

— óhajtottam karcsú koron
testi maszatban kormos sz
gond

mikor fekete odvak
kénységprője voltam,

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. lo.
XX. évf. 28.sz. 14. lap.

festők, hogy
kell folytatni.
ovjet piktúrá-
l is van mon-
Dimitrij Szi-
gusban repro-
ágon ismert
című képére

elmúlt évtize-
arcolt, művé-
n idézi fel az
ait. A lét ün-
ıtja át a leg-
ábrázoló fest-

emzet) Vagy
tenném fel a
s miben tér-
emzeti bemu-
i módszer kü-
, amely mö-
ágok és lehe-
k és sajátos-
Iiszen az nem
gényű művek
as pavilont.

Köztársaság részlegében az expresszionizmus a legjelentősebb vonulat. A kubaiak nagyszerű művészetében — ha tobzódó színvilágukra és dekoratív készségükre gondolok — jelen van az ősi Közép-Amerika is.

S mi magyarok?

Mert azt hiszem, az efféle monstre-seregszemlének nem lehet más értelme, mint mások és mások tükrében önmagunk jobb megismerése. Szégyenkezésre nincs okunk. Az Aradi Nóra által összeállított anyagban jól érzékelhető a megtett út. A kezdetet *Szőnyi* és *Domanovszky* negyedszázaddal ezelőtti kartonjai illusztrálják; a mai helyzetről *Melocco Miklós Adyja*, *Schaár Erzsébet 1944-e*, *Vigh Tamás A tudomány szimbóluma* című szobrai vallanak. Vagy, kilépve a kiállításról, *Makrisz Agamemnon* tavaly felállított pécsi *Nikéje*. A mi — újabb cikket érdemlő — győzelem-szimbólumunk.

alakjai hiteltelenek, a dialógusok szellem híján valók, az egész úgy ahogy van, fabatkát nem ér. Hajlandó vagyok elhinni, hogy irodalomtörténeti szempontból van valamiféle fontossága, de talán ama nézők érdekeire is kéne gondolni, akiknek nem szakmájuk az angolszász literatúra és nem óhajtanak monográfiát írni Shaw-ról. Bár az is lehet, hogy valamiféle téveszméről van szó, miszerint a szerző neve önmagában is garancia. Hogy ez mennyire nem így van, azt a szóban forgó tévéjáték egésze igazolta, hiszen azt Shaw mellett *Ádám Ottó*, *Mészöly Dezső*, *Ungvári Tamás* és *Sík Igor* neve fémjelzi. Csakhogy a lehangoló élményt a tetszetős stáblista se mérsékelte. Nem is szólva arról, hogy a magyar televíziózás történetében akadt már balsikerre vezető Shaw-feldolgozás, olyan is, amiből le lehetett volna vonni a megfelelő tanulságokat. Egyébként ez még most sem késő.

Danyi Gábor, történész

Fényi András: Vasvári Pál tüköre. téka,

A Zrínyi Katonai Kiadó jelentette meg Vasvári Pálról szóló kötetet, címül adva „A márciusi ifjak egyike én valék."

A könyv anyagát Danyi Gábor történész, Simor András költő és eszéistával állították össze, egykori folyóiratok, újságok porlatag lapjairól és kéziratok sokaságából merítve.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 46-old.

A NÓGRÁD MEGYEI HÍRLAP MELLÉKLETE
1998 jan. 24-25

DANYI ISTVÁN

Fölihatja a pocsolyákat?

Beszélgetés Danyi István naiv festővel

– Mikor benyitok a házamba, mintha nem is a konyhába csikorogna be az ajtó, hanem a semmibe, a reménytelensége. Pedig nekem, aki hét gyereket nevelek, nem lehet a semmibe nyitogatni az ajtót, s pláne nem, ha komolyan gondolom, hogy jó képeket írok a vászonra. Jó festményt, amelyik nemcsak szép, érdekes, titokzatos, de egyben üzenés is. Üzenés: hogy a cigány is ember. Ember, magyar polgár. Olyan, aki az elkésettsége, ezer bizonytalansága mellett is most már ember módra kívánna élni – mondja Danyi István naiv festő, aki két évtizedes sötétcsend után 1997 novemberében tért vissza a kiállítótér világába, a színek, formák örvényébe.

Gyerekként a salgótarjáni Pécskő cigányhegyen tanúja volt annak a szűk évtizednek, amelyben *Balázs János* festette a bizarr fantáziájú képeit. Megleste a zárkózott, mogorva öregembert, aki kézen fogta, és váratlan kedvességgel kérdezte meg: mit akar itt? Festeni, én is . . . , válaszolta a tizenhét éves Danyi. És festett is. Néhány hónapon belül tucatnyi festményt, rengeteg rajzot vitt át a magányos festőremete ítélete elé. Balázs János hümmögött, nem mondott mást, csak annyit: – Fessed csak, majd te is felihatod a pocsolyákat és elküldte Danyihoz *F. Mihály Idát*, a Nemzeti Galéria művészettörténészét, aki rögtön megvásárolt az országos naiv gyűjteménybe három festményt, néhány rajzot . . .

Egy pálya elindulni látszott.

– Miért tette le az ecsetet?

– A nagy semmiért! Nem volt rá valódi okom, csak elsodort az élet a cigányhegyről, ahol otthon voltam, ahol még mindenben biztos voltam. Gondolhatja . . . Megnősültem. Jöttek a gyerekek. Ahogy nőtt a család, úgy nőtt a nyomorúsághegy is körülöttem. Munkanélküli lettem. És itt a végeredmény: ez a nyirkos, penészes szoba-konyha! Itt élünk kilencen! Itt festek a nagy asztal sarkán képeket, ha éppen nem ül a térdemen vagy két kisgyerek. Szemétről, hulladékba dobott festékdobozok aljáról kaparom elő az olajfestéket, magam kötözök tehénfarok szőrből festő ecsetet, mert megvenni egyiket se bírnám. Azért aztán mindig elégedetlen is vagyok: az elkészült kép nem pont ugyanaz, ahogy én a lelkemben látom.

Danyi István 1997 novemberében 18 olajfestmény bemutatásával tért vissza a *Balázs János*-örökséghez. Tizennyolc szuggesztív, titokzatos képpel próbálta megmutatni: ő volt a mestere, tőle tanulta, miatta tudta merni a képcsinálást. De az is, hogy ő immár másféle is.

A szakértő műtörténészek dicsérték a kiállítás képeinek frissességét, erejét, és 1997 decemberében, mintegy karácsonyi ajándékként a budapesti cigány kulturális centrum, a „Napház" mutatta be a tárlat anyagát a VIII. kerület nagyközönségének, a cigánykulturális élet irányítóinak. Néhány képet is megvásároltak tőle, hogy javuljanak valamit az alkotói körülmények.

– Javultak is – mutatja a javulás tényeit Danyi István. Van rendes ecsetem, hozzájutok tisztességes festékhez. Azóta valamivel elégedettebb vagyok, ahogyan „kijönnek" a színek az elgondolásom szerint.

„Az ifjú Buddha" (A Napház tulajdona) FOTÓ: GY. T.

Danyi István november óta tucatnyi új képet festett. Elképesztő lendülettel, akarással dolgozik az „asztal-sarka"-műtermében, hét gyerek zsivajában.

– Jó ez így, ahogyan van, – mondja, amikor látja mennyire elképesztenek a nyomorúságos életviszonyai. Balázs Jánosnak se volt villanya. Viskószerű kisházban élt, kis vaskályháján pirította a gombát is vacsorára, meg ott olvasztotta az enyvet is a festékhez.

– Nincsen énvelem semmi baj azon kívül, hogy sok éve munkanélküli vagyok, a nagy semmiből kell eltartani ezt a hét gyereket. De majd, ha a festőmunkámban meg tudok állapodni, majd én megmutatom...

– Kerékgyártó István, művészettörténész biztat! Az első bemutatóim után azt mondja, ő bízik a jó folytatásban, és abban, hogy 1998 nyarán összegyűjthetők lesznek egy jelentősebb nagy kiállítás képei. Akkor aztán majd megmutatjuk . . . Tanulni, olvasni kell, mert bizony huszonöt év alatt beledöngölt az élet engem a sárba, és ott meg nem igen vesz könyvet a kezébe az ember . . . az meg bizony kevés, hogy az ember csak a belső látomásaira, fantáziájára hagyatkozzon . . .

– A családja mit szól az első sikereihez?

– A nagy kamasz gyerekeim már pontosan értik, hogy itten miről van szó. Egyik-másik pont abban a korban van, mint amikor én ott voltam leskelődő gyerek, Balázs házikója mellett . . . Két fiacskám is igen jól rajzol . . . Ha belőlem már nem lehet, hát majd belőlük lesz igazán méltó képfestő . . . De hát még én is csak negyvenöt éves vagyok! Ha Isten megsegít és el tudom végezni, amit képzelek, akkor még sok mindennek előtte vagyunk . . . Nyárra már okosabb leszek . . . Egy nagy kiállítás után; mit ér Danyi István elképzelt képes világa.

Miért ne hihetnénk, hogy Danyi szinte megörökölte Balázs János már-már ijesztő energiájú alkotói feszültséget, s néhány év alatt ő is felépíti saját, öntörvényű naiv művész festészetét.

Erdős István

jelenti, hogy csak jelentős szponzori, pályázati és a reklámbevételekkel együtt lehetséges a fesztivál költségvetési egyensúlyának megteremtése.

– Személy szerint 14 éve foglalkozik a fesztivál menedzselésével, szakmai, művészeti tervezésével. Kellő információval és széles körű nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Nincs-e késésben az idei fesztivál programjának kialakítása, illetve hosszabb távon hogyan látja e nemzetközi rendezvény jövőjét?

– A fesztivál programjának kialakítása, a szervezési munkák előkészítése a következő hetek intenzív munkájával még behozható. Ami a kérdés második részét illeti, a dixieland-fesztivál, ami az ugrógála mellett Salgótarján legjelentősebb nemzetközi eseménye, olyan fordulóponthoz érkezett ismertsége és személyes nemzetközi kapcsolataim révén, hogy belátható időn belül, akár a következő évben meghívást kaphat *„A világ legjelentősebb dzsesszfesztiváljainak nemzetközi klubjába"*. Ez kulturális, művészeti téren talán ahhoz hasonlítható, mint Magyarország esetleges EU-tagsága. Tavaly Európa legnagyobb dzsesszfesztiváljának, a *Pori Jazznek* voltam a vendége, amelynek igazgatója a dzsesszfesztiválok klubjának elnöke. Tárgyalásunk során ő vetette föl a klubhoz való csatlakozás lehetőségét, ami a salgótarjáni dixieland-fesztiválok legmagasabb szintű szakmai elismerését is jelenti. Ez óriási megtiszteltetés, amely nemcsak személyemnek és a fesztiválnak, hanem Salgótarján városának is szól.

-mér

Jobbágy Károly, a kétszeres József Attila-díjas, a Magyar Köztársaság Érdemrendje kiskeresztjével kitüntetett költő, s ami számára még talán ennél is fontosabb volt, Balassagyarmat díszpolgára most végleg hazatér. Az életének hetvenhetedik évében elhunyt költő búcsúztatása január 27-én fél tizenkettőkor lesz a Farkasréti temetőben, s még aznap délután fél négykor helyezik végső nyugalomra szülővárosában, Balassagyarmaton, amely saját halottjának tekinti.

Abban a városban, amely – a *Dr. Szabó Károly: Balassagyarmat az irodalomban* (1972) című könyvében leírtak szerint – e században már nem színhelye az eleven irodalmi életnek, inkább csak az elszármazottak, köztük *Jobbágy Károly* „visszaemlékezéseiben jelenik meg – mint „tündérváros", mint a felejthetetlen és vigasztaló gyermekkor". *„Ha gondjaim, mint árnyak megzavarnak/ hozzád futok haza – Balassagyarmat"* –írta *Szülőföld* című, 1954-ben keltezett versében a költő. De egész életművét is átszövi az a szenvedélyes ragaszkodás, amely a városhoz fűzte. Másfél évtizednyi kényszerű hallgatás után itt jelent meg utolsó könyve, az *Amerika poétaszárnyon* című útinaplója is 1996-ban.

Az 1921-ben született Jobbágy Károly ahhoz a költőnemzedékhez tartozott, amelynek képviselői őszinte lelkesedéssel élték át a szocialista fordulat kezdeti idejének emelkedettségét. Személyes sorsából is következett mindez. Bár tizennyolc éves korától írt és adott közre verseket, a háború, s a hosszú hadifogság után csak 1953-ban kapcsolódhatott be újra az irodalmi életbe. *Feltámadás* című első verseskötete 1955-ben látott napvilágot, ebben az új társadalmi rendet ünnepli. Már ebben a kötetben is meghatározó az a közéleti, közösségi elkötelezettség, amely egész költői életművének leg-

A költő arcképe

hangsúlyosabb eleme, s amely napjainkban állítólag nem időszerű. Pedig éppen ez a felelős költői magatartás tette lehetővé Jobbágy Károlynak is azt, hogy korán érzékelte a korszakban bekövetkező torzulásokat már 1956 előtt, sőt a későbbiekben is, ha a mai idők veszedelmeinek meglátásához már nem is volt költői ereje.

A ma számára is tanulságként szolgálhatna az a kételyektől, belső vívódásoktól sem mentes hit, az a felelős gondolkodás, amely nem mond le a társadalom jobbításának, az ember nevelhetőségének igényéről, még akkor sem, ha nagy verseiben meg fogalmazott töprengései nyilvánvalóvá teszik, tűsztában volt azzal, hogy ezekkel vissza is lehet élni, miként oly sokszor vissza is éltek velük ebben a században. Az, hogy a tudás az ember ellen fordítható, az eszmék nevében gyilkolni is lehet, számára sem volt kérdés. Több fontos versében (különösen az *Éjszakai vetítés, Szentendrei búcsú, Vesszőfutás, Háló nélkül, Papírsárkányok, Tigrisek lázadása* című kötetekben) jelzi kételyeit az ember természetét, lehetőségeit illetően.

Valószínűleg korai elfelejtettsége sem csupán annak következménye, hogy az általa művelt versbeszéd, amely tucatnyi kötetében, ha nem is kizárólagos, de meghatározó volt, a későbbiek során jelentkezett nyelvi-költői fejlemények nyomán kevesebb érdeklődést keltett, inkább arról: a mai világnak nincs szüksége a költő által képviselt közösségi elkötelezettségre, a szuverén gondolkodásra, az élet értelméről, a társadalmi igazságosságról való töprengésre, mert ez akadályozza a fogyasztói modell infantilizáló „nevelési" hatásának mind kíméletlenebb kibontakoztatását, az ember életértékének degradálását.

De ez már nem a költő gondja, hanem a tovább élőké. Őt már régóta nem kötötte a valóság igézete, mielőtt még véglegesen egy másik valóságba távozott. „Halála is – emelkedés volt"-e, nem tudni.

(bte)

sés nyertes

ísi u. 14. A mai rejtvény helyes
i- megfejtését január 29-éig kell
zi beküldeni lapunk címére.

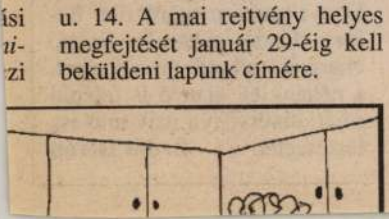

Templomaink története

XII. Pius sorai – *HOMOKTERENYE*

„Ezen templom épült Isten dicsőségére, Jézus szentséges szívének tiszteletére özv. Szakács Józsefné adományából, Istenben boldogult férjének, Szakács Józsefnek emlékére az Úrnak 66-os helyreállítás során az eredeti gótikus ablakokat megnyitották. Sajnos, az elmúlt néhány esztendő is számos vandál betörés, rongálás nyomait őrzi és nyomtalanul eltűnt a Mária emlékére. Egyébként a kriptában, a kápolna padlózata alatt alussza örök álmát *Szaká Róza, id. József és neje, Rajt Mária, Szakács József és ne*

Dányi István

Balogh Ferenc-Dányi István: Az 1967. évi "Legjobb lakóház" nivódij" - Epitésügyi Szemle, 1967. 1o.évf. 11. sz. 348-354. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

73. l.

K.D.K

DÁNYI István mérnök

Résztvesz az orczy-tér rendezésére kiírt pályázaton (1960)

Magyar Nemzet 1960. XVI. évf. 103. sz. 4. l.

Gárdonyi Jenő: hilyen lesz az orczy tér?

Dányi József

Volán 1.sz. váll. forgalmi és müszaki karbantartó telep. - épitész Dányi József, statikus Varga Árpád. - Ism.

Magy.ép.ip. 1972. 1.sz.

50.l.

SAJTÓFIGYELŐ

SAJTÓTÁJÉKOZTATÁSI HIVATAL

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 12

Danyi László

NÓGRÁD

Salgótarján

Stúdiótagok tárlata

1021

Salgótarjánban, a megyei József Attila művelődési központban tegnap zsürizték Danyi László, Angyal Barnabás és Hibó Tamás munkáit. A központ, illetve a megyében élő fiatal amatőr képzőművészek stúdiója kiállítási programjaként a zsürizett képeket a következő hetekben állítják ki. Danyi László kiállítása július 15-től 22-ig tart nyitva Salgótarjánban, a megyei művelődési központ klubjában. Angyal Barnabás és Orosz István tárlata Mátranovákon nyílik meg ugyancsak július 15-én. Hibó Tamás a Varsói Képzőművészeti Főiskola növendéke. Az ő bemutató kiállítása augusztusban nyílik Salgótarjánban, a művelődési központ ifjúsági klubjában.

mert harc
öklöztek. N
is láttunk.
dett a légs
rekvés), á

SZOMBAT:

ATLÉTIKA

Nógrád megye 1969. évi egyéni bajnoksága, Salgótarján, SKSE-stadion, 15 óra.

VASÁRNAP:

ATLÉTIKA

Nógrád megye 1969. évi egyéni bajnoksága, Salgótarján, SKSE-stadion, 8.30 óra.

KÉZILABDA

Danyi László

Batikolt művekkel nézegel a Nógrádmegyei Kézőművészek balassagyarmati kiállításán

Nógrád 1968 I. 6

Danyi László

/Nemti/

1965-ben a rajzpedagógusok veszprémi művésztelepén töltött 3 hetet, itt a városról tájképeket készitett /repr/

Csorhát József: Háromheti termés: 300kép
Rajztanitás 1965. V. 24-25.l.

Dányi Magdolna

az évadi művelődési központban megnyílt amatőr művészek kiállításának munkája szerepel.

Losonci Miklós: Amatőr művészek a budai járásban.
Pestmegyei Hírlap, 1943. szept. 22.

Dap Antal

natmári harangöntő

1870-ben öntötte.

a nagyderzsidai

román templom nagy harang-

ját, melynek felirata

részben magyar nyelvű.

Petri Szilágy

III. 286. l.

kongresszuson a méhek Acarapis-atkáinak kérdését referálta. Cikkei a Zeitschrift für Parasitenkunde, a Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten (Abt. II.) és méhészeti szaklapokban jelentek meg magyar, német, angol, francia és román nyelven.

Dr. Schmidt Iván (1905, Sopron, róm. kat.), közgazdaságtudományi doktor a német közgazdasági élet tanulmányozására nyert ösztöndíjat, amellyel a tanévet Hamburgban töltötte.

Dr. Simon Lajos (1907, Budapest, ág. ev.), díjtalan műtőorvos a budapesti II. sz. Sebészeti Klinikán (Bakay professzor), a balesetsebészet tanulmányozását tűzte ki külföldi tanulmánya tárgyául. Az év legnagyobb részét Münchenben töltötte Magnus professzor klinikáján, mint vendégasszisztens. Kórtermi és műtői beosztása alatt a módszerek és eredmények alapos tanulmányozására nyílt alkalma, különös tekintettel a csonttörés gyógykezelésére. Ezt kiegészítette egy háromhónapos klinikai röntgenintézeti beosztás, amely vizsgálatainak eredményeképen megírta a „Csonttörés és callusképződés" című tanulmányát. Az újabbkeletű sebészeti eljárások közül Seemen professzor mellett az elektromos sebészettel foglalkozott. Lexer professzor kórházában pedig a csontsebészet válogatott eseteit ismerte meg. Tanulmányának utolsó hónapjában meglátogatta Németország egyetemi városainak legnagyobb részét és betekintést nyert a baleset és

Dapsa Félix építész, XVI. k.

Magyar Művészet, 1926

243.0.

Herzog József. Adatok a hazai építészet XVI. századi történetéhez.

I-84

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....l.

Név: Dabo András (Schwarzkh)

Foglalkozás: puskaműves

Szárm.hely:

Hitfelekezet: Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1690 IV 18

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

megírva

Da Podzo ~~Ferenc~~ Francesco,

főépítőmester, milanói vármarású. Bécsből 1556-ban küldik ki mint építészet szakértőt az egri vár restaurátiójához.

Pataki Vidor dr. Az egri vár élete. Eger 1934. 21. l.

Da Ponto Bertalan

várépítő

Egér 1569.

Lásd Lobersee Jakab

alatt.

Szamos-Ujvár.

E lapon a bástyákkal és kö
rajzát szemléljük az előtérben
a lebegő mondatszalagon:

SAMOS-VIWAR

Rm., mér. a vk. 5

140-95.

Da Prato Vecchio Zsigmond

1556-körül az egri vár restaurátiójának irányítója. Pisai származású. 1553-ban az ő kezéhez utalt ki az Udvari Kamara a restaurálás azonnali megkezdésére 2000, a pozsonyi Magyar Kamara 3000 frtot és 3000 tokaji kósót.

Kérdés, hogy a fenti építész-e? Mert a vár helyreállítását eridőben Voltolini Antal vezeti (L. o.)

Pataki Vidor dr. Az egri vár élete. Eger, 1934. 21. l.

Ma Petite Veuve Aujourd'hui

1876-Essai en ogre mes vieux
métiers journaliste. Pièce
parisienne. 1877-Me on s'ac-
quiert vieux et on devient timoré
et recommence emmerdements
par Jeune premier allopes Je
meure Boccaccio - 1000 fois
Toi.

Petite Veuve - Petit équipage
Mal à vue Aujourd'hui Théâtre
Vaudeville - Petite Veuve Théâtre
moderne (4 . 0.)

Petite Veuve. Ne cogne ni
Vaude. Cogne 1934. 21. 6.

Dapsy Klementin

Sellinné, D a p s y K l e m e n t i n .

I ső Komáromi kiáll.

A Kossuth csucsa,olajf,

II.Győri kiáll.

A Kossutha csucsa,olajf,

1911 Tavaszi kiálll.

Orgonák,olajf,

~~XXXXXTavaszi kiáll.~~

1911 Öszi kiáll.

Virágcsendélet,paszt.

~~XXXXTéli kiáll~~.

1912 Tavaszi kiáll.

Anemonák,paszt.

1912 Téli kiáll.

Eisen kappeli temető részlete,vizf.
Csendélet,vizf.

1913 Tavaszi kiáll.

Virágcsendélet,vizf.

1915 Öszi kiáll.

P

Partrészlet Balatonalmádin,vizf.
Vörösberényi udvar,vizf.
Erdőszéle,vizf.

1915 Téli kiáll.

Balatoni részlet,vizf.

1916 ~~Téli~~ kiáll. Tavaszi.

Csendélet,vizf.

1916. Téli kiáll.

Öszirózsák,past.

1917 Tavaszi kiáll.
Ex libris.rézk.
1920.Öszi tárlat.

Vörösberényi udvar,vizf.
Varró leány,vizf.

Nemzeti Szalon

MDK

Dapsy Klementina

Himzett női ingek, repr.

Magyar Iparművészet 1918. 113.l.

der gemeinsamen Armee und war hierauf als Korrespondent des *Pester Lloyd* und als Redakteur der Wiener *Armee- und Marinezeitung*, des *Armeeblattes* und der *Neuen Armeezeitung* tätig. Selbständige Werke: *Frankreichs Stellung zu den europäischen Mächten* (1870), *Beiträge zur Geschichte des österr. Heerwesens* (1872), *Dembinski in Ungarn* (1872), *Die Kämpfe in Serbien* (1876), *Die Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen* (1878), *Maria Theresia und ihre Zeit* (1888), *Unter den Fahnen* (1889), *Österreich-Ungarn in Waffen.*

Dapsy, Klementine, Malerin, geb. in Budapest, wo sie auch die Akademie der bildenden Künste absolvierte.

Dapsy, Ladislaus, Naturforscher, geb. am 28. Feb. 1843, gest. 29. Mai 1890, studierte in Debrecen, Edinburg, London und kehrte 1866 nach Ungarn zurück, wo er 1867 zum Professor der Naturgeschichte am Pester Obergymnasium ernannt wurde. Selbständige Werke: A *talajkimerülés befolyása az államok életére* (Einfluss der Bodenerschöpfung auf das Leben der Staaten, 1869), *Általános természetrajz* (Allgem. Naturgeschichte, 1869), A *geologia alapvonalai* (Grundzüge der Geologie, 1872), *Darwin, a fajok eredete* (Darwin, Ursprung der Rassen, 1874), A *nemzetgazdaság alapelvei* (Grundzüge der Nationalökonomie, 1875), A *parlamenti kormányrendszer Angliában* (Das parlamentar. Regierungssystem in England).

Darányi, Ignatz v., Nationalökonom, geb. am 11. März 1811 in Kecskemét, gest. 11. Juni 1877, erwarb sich bedeutende Verdienste um die Flugsandbindung und den Flutenschutz in Ungarn und publizierte in der landw. Presse zahlreiche beachtenswerte Studien.

Darányi, Ignatz v., Staatsmann, geb. am 15. Jan. 1849 in Budapest, wo er, nach Erlangung des juridischen Diplomes, von 1873 bis 1894 die Advokaturspraxis ausübte. Im Jahre 1878 zum Sekretär der Tiszatal-Gesellschaft gewählt, widmete D. seine Kraft den Flutenschutzarbeiten der Tiszagegend. Im Jahre 1881 wurde er mit liberalem Programme vom hauptstädtischen II. Wahlbezirke ins Abgeordnetenhaus entsendet. Hier nahm er an der Schaffung landwirtschaftlicher und verkehrspolitischer Gesetze regen Anteil. 1893 zum Vizepräsidenten der liberalen Partei, 1895 zum Vizepräsidenten des Abgeordnetenhauses gewählt, wurde D. im letzteren Jahre zum Ackerbauminister im Bánffy-kabinett ernannt und behauptete diese Stellung auch in den Kabinetten Széll und Khuen-Héderváry bis zum Jahre 1903. Die Regeneration der von der Phylloxera verheerten Weingebiete, die Regelung des Verhältnisses zwischen den landwirtschaftlichen Arbeitsgebern und dem landw. Gesinde, die Schaffung der landw. Arbeiter- und Gesindehilfskasse, die Reorganisierung des landw. Fachunterrichtes, die Schaffung von Volksbibliotheken, die Errichtung des Landesmuseums für Landwirtschaft und des Ampeologischen Institutes sind durchwegs Schöpfungen D.'s, die ihm eine leitende Rolle im Kreise der Agrarier sicherten. D. wird als Vertreter des agrarischen Zollschutzes angesehen. Von 1903 bis 1906 war D. als einfacher Abgeordneter, von 1906 bis 1910 wieder als Ackerbauminister im Koalitionsministerium für die agrarischen Interessen tätig, de-

zum Esztergomer Domherrn und Rektor des Priesterseminars, 1889 zum Propst, 1890 zum Weihbischof ernannt. Bedeutendere Werke: *Historia Revelationis Divinae Novi Test., Joannes Sylvester Pannonius, Vetus Hymnarium ecclesiasticum Hungariae.* D. hat eine grosse biograph. Photographie- und Kupferstichsammlung angelegt, die mehrere Unika Dürers aufweist.

Dankó, Stephan, Zigeunermusiker und Komponist, geb. 1858 in Szeged, gest. 1903, zählte zu den berühmtesten Zigeunermusikern der Neuzeit und komponierte mehrere hundert stimmungsvolle Volkslieder und die Volksstücke: *Cigányszerelem* (Zigeunerliebe), A *halász szeretője* (Das Liebchen des Fischers).

Dankovszky, Gregor, Sprachforscher, geb. 1782 in Mähren, gest. 6. Dez. 1857 in Pozsony, absolvierte die Wiener Universität und liess sich später ständig in Ungarn nieder. D. — der die Marotte besass, die ungar. Worte auf slavischen Ursprung zurückzuführen — publizierte mehrere wertvolle, linguistische Werke, wie: *Magyaricae linguae lexicon critico-etymologicum, A magyar nemzet maradéki az ősi lakhelyeikben* (Die Reste der ungar. Nation in ihrer Urheimat, 1826), A *magyar nemzet ősi neve, valódi eredete és székhelyei* (Der ursprüngliche Name, wirkliche Ursprung und Wohnsitz der ungar. Nation, 1825), A *magyar alkotmány eredete* (Der Ursprung der ungar. Verfassung, 1826), *Homerus Slavicis dialectis cognata lingua scripsit* (1829).

Danninger, Josef, sen., Pädagoge, geb. am 9. Sep. 1839 in Csonoplya, wurde, nach Erledigung seiner Studien, 1860 von der Stadthalterei zum Hilfsprofessor der kath. Lehrerpräparandie in Kalocsa ernannt, später zum ordentl. Professor; 1869 wurde er vom Kultusminister Baron Josef Eötvös zum ordentl. Professor der staatl. Präparandie in Sárospatak ernannt, von wo er 1872 in derselben Stellung nach Pozsony versetzt wurde, bis er 1890 auf eigenes Ansuchen pensioniert wurde. Selbständige Werke: *A magyar körmondattan* (Die ungar. Periodenlehre, 1878), A *magyar nyelv tanitása a népiskolában* (Der Unterricht der ungar. Sprache in den Volksschulen, 1879) und zahlreiche andere, auf die ungar. und deutsche Sprache bezügliche Werke.

Danninger, Josef, jun., Historiker, geb. am 9. Feb. 1885 in Pozsony, absolvierte die philosophischen Studien an der Budapester Universität und erhielt daselbst 1907 das Doktordiplom. 1908 wurde er zum Hilfsprofessor, ein Jahr später zum ordentl. Professor der höheren Handelsschule in Pozsony ernannt. Selbständige Werke: *Pozsony szab. kir. város 1526/27. évi számadáskönyve művelődéstörténeti szempontból* (Das Rechnungsbuch der königl. Freistadt Pozsony aus dem Jahre 1526/27 von kulturgeschichtlichem Standpunkte, 1907), *Középkori városi élet* (Mittelalterliches Städteleben, 1912), *Svájc és Magyarország kiviteli összeköttetései* (Die Ausfuhrverbindungen Ungarns und der Schweiz, 1913), Az *ipar és kereskedelem története* (Die Geschichte der Industrie und des Handels, 1914). D. schrieb ausserdem zahlreiche Artikel in der Tagespresse und in den belletrist. Zeitschriften.

Danzer, Alfons, Militärschriftsteller, geb. 1842 in Temesvár, gest. 27. Sep. 1899 in Wien. D. schied im Hauptmannsrange aus

O Dapsy Klementin
fertö

erőd
ez

Krück. I. 206. 1.

Sürgős!

Fekete - Kőrös VI. 159

Dapsy Klementin

1911. máj.–jún. Kiáll. Nemzeti Szalon
Orgonák, dapp. 100.–
1913. ápr. máj. Kiáll. u. o.
Virágcsendélet, vász. 40.–
1915. ápr. máj. Kiáll. u. o.
Kis piac Nagybányán, vász. 40.–
Utcarészlet Nagybányán vász. 40.–
Virágcsendélet, 60.–
1915. szept. Kiáll. u. o.
Parkrészlet B. Almádiban, vász. 120.–
Vörösberenj csokor, vász. 20.–
Erdőrészlet, vász 150.–
1915. dec. Kiáll. u. o.
Balatoni részlet, vász. 150.–

Nem volt kiállítva

Nyitra h. n. III. 206.

Dapsy Klementina

grafikos

1916–17

Kūrinių 1930. 82. l.

Dapsy Klementina

1907/8 – 1913/14

Jerkéjszömfőiskék

1932–33 75. l.

Dapsy Klementin

női vajzosítály

10 hónap, jeles

tanár Böhm János

Iparrajzískola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MŰVÉSZI KIVITELBEN.

Dapsy Klementina, festőnő; szül. Budapesten. A képzőművészeti főiskolán Tardos, Bosznay és Nadler tanárok vezetése alatt tanult. A Nemzeti Szalon kiállítója.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 160. l.

Dapsy Klementin
56 Ex libris rézk. 40.—

Nemzeti Szalon

1917. május
tav. tárl.

4. sz. minta a 24. §-hoz. — **Szoba- (v. fali) leltár.**

Lel

Folyószám	A szakleltár folyószáma	A bútor vagy szerelvény megnevezése	Darab	

Dapsy Klementin

40. Parkrészlet B.-Almádiban, vizf. — — 120.—
41. Vörösberényi udvar „ — — — 90.—
42. Erdőszéle, „ — — — 150.—

Nemzeti Szalon

1915. szept.
őszi kiáll.

Dapsy Klementin

Grafikai nakból elismerő és dicsérő okm.

Éimisk 1916/17. 30 zil.

Kraszna-Horka

A középtérben emelkedő s
az előtérben a község házai kö
a patakon innen egy botjára tá
tőle nem messze [illegible] szárnyasok

Aquarell, mér. 18.

M.D.K.

1914.-ben Nagybányán a Szabadisklolában dolgozott

Réti: Nagybánya,, Bp., 1934. 331.1.

DAPSY Jícsmesten fejle

MDK

Dapsy Klementin

Virágcsendélet, vf.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr. 8. l.

MDK

Dapsy Klementin

Csendélet, vf.

N. Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 8. l.

Dr. Darabné Varga Edith

Szines meseképeivel szerepelt a Műcsarnok kiáll.-én.

P.H. 933. IX. 10.

D

MDK

dr.Darabné Varga Edith

Nyárfák, vf.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

26 l.

MDK

dr.Darabné Vargha Edith

Vendég az Óperencián, vf.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.
30 l.

MDK

dr.Darabné Vargha Edith

A gésa álma, vf.

Fiatal müvészek kiáll. Mücs. 1933. szept. 30 l.

Darabné Varga Edith MDK

Nyárfák, vizf.

Műcsarnok 1933. Fiatal művlszek kiáll.

Bernhard Varga Edith

Nyárfák, vizek.

Darabné Varga Edith MDK

Mesefa, tus

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Darabné Varga Edith

MDK

A királyleány gyöngyei, vizf.

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Darabné Varga Edith

MDK

Mámorvirágok, vizf.

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Darabné Varga Edit

Mémorvitéznők, vigy.

Darabné Varga Edith [illegible]

Vendég az Operancián, vizf.

A gésa álma, vizf.

Műcsarnok 1933 Fiatal művlszek kiáll.

Dearbhé Varga Bádth

Vendég as Operenciém, vizf.

A géas áime, vizf.

Darabné Varga Edit MDK

Emese álma, vizf.

Műcsarnok 1938 Szent István kiállítás

MDK

dr. Darabné-Varga Edith festő

Képzm. Társ. 1931. őszi,kiáll. kat. 41 l.

Dr Darabné Varga Edith festőművész

Mámorvirágok

Vendég az Operencián

Fiatal Művészek Kiállítása katalógusa.1933.
Műcsarnok.

MDK

dr.Darabné Varga Edith

Mámorvirágok, vf.

Fiatal művészek kiáll. Mücs. 1933. szept.

29 l.

dr Darabné Varga Edith festőművész

Nyárfák

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa.1933.
Műcsarnok.

Darabné Varga Edith

MDK

Mesefa, tus

Miccarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Darabné Varga Edit

festő

Műcs. kiáll. 1931-től

Pipics III. l.

Át. Képt. 175.

, áll. Jobbkezét leeresztette, gyü-
alon lévő piros párnára könyököl, mel-
kopaszodik, haja és szemöldöke őszbe
za leberetvált. Collaréjának fehér li-
~~eki~~ palliumot és nyaklánczon ékköves
e csipke. A háttérben balról félrevont
münkbe.

m. —

Mihály
áraim 12-én.

Capusnima piros,

Át. Képt 175.

Frater Mihály ord. aj. 1858. márc. 12

~~Czene Béla ifj.~~

160. r.

Darabné Varga Edit

219, 257, 259

Dul Lajos

96. r.

folytatni az alábbi katalogus cédulázását

OMKT. 1933. szept. Fiatal művészek kiállítása.

Dr Darabné Varga

Edith

festő Művészek

1931. őszi tárl. XIII. 376.

Darabné dné Varga
Edith

festő Művészek
1933. szept. Fiatal művészek
kiáll - 219, 253,
257, 259,

1936. máj - jún 258.

263. HORVÁTH BÉLA: Templom belseje.
264. KOMÁROMI KACZ ENDRE: Szent család.
265. KLAMMER MARISKA: A budai ferencrendi templom belseje.
266. LOHWAG ERNESZTIN: Mihály Jutka. Vízf. Mgt.
267. LOHWAG ERNESZTIN: Nikolits Mihálvné. Vízf. Magántulajdon.
268. BÁRÓ PONGRÁCZ SAROLTA: Március.

XV. TEREM

269. PÁDUA KÁLMÁN: Dömsödi falurészlet
270. SÁRKÁNY GYULA: Felvidéki leány.
271. VISKI JÁNOS: Koppány harca.
272. SZÁNTHÓ MÁRIA: Magyar jövő.
273. SZÁNTHÓ MÁRIA: Magyar csendélet.
274. SZÁNTHÓ MÁRIA: Fácánok.
275. BASILIDES SÁNDOR: Keresztelő Szent János.
276. MOLDVAI KRAJNA JÁNOS: Feltámadunk.
277. CZ. HIKÁDY ERZSÉBET: Madonna.
278. CZ. HIKÁDY ERZSÉBET: Madonna a magyar szentekkel.
279. Ifj. CZENE BÉLA: Kánai mennyegző.
280. CZ. HIKÁDY ERZSÉBET: Angyali üdvözlet.
281. Ifj. CZENE BÉLA: Tanulmány.
282. HERMAN LIPÓT: Tengerparton.
283. MÉRŐ ISTVÁN: Domboldalon.
284. MÉRŐ ISTVÁN: A Balaton partján.

XIII. TEREM

238. GÁBOR MÓRIC: Szent István-szobor.
239. PÁRIS ERZSI: Nyár.
240. TAKÁCS ISTVÁN: Eucharisztia. Tempera. Mgt.
241. PÁRIS ERZSI: Boglyák.
242. NAGY VILMOS: Olvasás közben.
243. KONTULY BÉLA: A Szent Anna-templom kupolafestményének terve. Magántulajdon.
244. HOLLÓS ENDRE: Hódolat. Tempera.
245. JUSZKÓ PIROSKA: Vasárnap reggel.
246. KLAMMER MARISKA: Tavasz.
247. SZABÓ BÉLA LEÓ: Mária
248. KUNFFY LAJOS: Magyar csendélet
249. JUSZKÓ PIROSKA: Mikes.
250. Dr. DARABNÉ VARGA EDIT: Emese álma. Vízf.
251. TAKÁCS ISTVÁN: Eucharisztia. Tempera. Mgt.
252. RUZICSKAY GYÖRGY: Szent István királysága. Pasztel.

XIV. TEREM

253. MIHALOVICS MIKLÓS: Golgota. Tempera
254. EDVI ILLÉS ALADÁR: Soproni udvar.
255. EDVI ILLÉS ALADÁR: Kordés csacsi.
256. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Pünkösd. Vízf
257. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Szentek virága. Vízf.
258. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Magyar húsvét Vízf.
259. MIHALOVICS MIKLÓS: Krisztus sírbatétele.
260. KOMÁROMI KACZ ENDRE: „Tebenned bíztunk eleitől fogva."
261. KOMÁROMI KACZ ENDRE: Látomás.
262. KOMÁROMI KACZ ENDRE: „Az én országom nem e világból való." Magántulajdon.

KM Tan. Szent István kiáll - 1938.

MDK

Dr. Darabné Varga Edith
grafikai műve:

Mesefa. Tus.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 19.1.

dr Darbné Vargha Edith festőművész

A gésa álma

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa.1933. Műcsarnok.

Darabán Enikő '97. V. 22. Vas-vidék

Nagyecsed – úton címmel Darabán Enikő kiállítása nyílt meg a napokban a nagyecsedi helytörténeti múzeumban

Vezényel *Kovácsné Szondi Enikő, Futóné Balás Gyöngyvér és Csányi Ottó*. Orgonán kísér *Szabó Attila*.

● A Damjanich János Lövészklub vezetősége értesíti tagjait és mindazokat a hölgyeket és urakat, akik a lövészsportot szeretik és kedvelik, hogy május 25-én 10 órától a mátészalkai lőtéren lövészetet tartanak, melyre mindenkit szeretettel várnak.

● *Gonda Zoltán* festményeiből nyílik kiállítás a hét végén a mátészalkai Szatmári Múzeumban. A művész munkái naponta 8-tól 16 óráig tekinthetők meg.

● „Addig élek, amíg élek, amíg bennem zeng a lélek" címmel néptáncbemutatót rendeznek Mátészalkán május 24-én a művelődési központ színpadán. Fellépnek a nyír-

festő kiállítását nyitották meg az elmúlt héten szom-

baton

SZŰCS RÓBERT FELVÉTELE

kar, a debreceni Hangfogó együttes. Sztárvendég *Gergely Róbert* és barátai. Aszfaltrajzversenyre nevezhetnek a gyermekek, az ügyességi játékokban pedig a családok mérkőzhetnek. Minden gyermek ajándékot kap. A művelődési központ szeretettel vár minden gyermeket családjával együtt.

Kiállítás

Fehérgyarmat (M. K.) — Fehérgyarmat város képviselőtestülete május 8-i ülésén elfogadta az önkormányzati intézmények módosított alapító okiratát. A Móricz Zsigmond

denképpen fontos lehet. Grafikában és olajban egyként otthonosan mozog az alkotó, aki ismeri a térségi problémákat is. A Bereg Alkotó Közösség alapítója festőket, grafikusokat, szobrászokat, fafaragókat tömörített, s csoportos kiállításokat szerveztek az induló művészeknek.

Oktatáspolitika

Nyírbátor (KM – Sz. E.) — Ismét zökkenőmentesen működik a nyírbátori egészségügyi központ. A közelmúltban ugyanis ismét betörtek az épületbe, és az ott lévő számítógé-

DARABAN Iván festő

NÉPSZAVA

TÁRLAT

Daraban Iván kárpátaljai magyar festőművész kiállítása az Építők Műszaki Klubjában (Budapest V., Petőfi Sándor utca 5. I. emelet) január 31-ig tekinthető meg.

1991. jan. 24

Esti Hírlap 1991 jan 21

DARABAN IVÁN kárpátaljai magyar festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután fél 5-kor az Építők Műszaki Klubjában (V., Petőfi Sándor utca 5.). A tárlatot — amely január 31-ig délutánonként, hétköznap 2 órától este 7-ig látogatható — Geröly Tibor, a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének főtitkára nyitja meg.

E. Lips *A dolgok eredete* c. művét (1958).

Kovács László: *Cs. K.* Pásztortűz 1937/23—24.

Csávossy György (Temesvár, 1925. jún. 20.) — költő, színműíró, mezőgazdasági szakíró. A középiskolát szülővárosában a piarista gimnáziumban, a mezőgazdasági főiskolát Kolozsvárt végezte. 1953-ig a bihardiószegi szőlészeti szakiskolában tanított, azóta a csombordi mezőgazdasági líceum tanára. (A csombordi irodalmi találkozások anekdotikus történetét az 1970-es Utunk-évkönyvben írta meg.) 1955 óta közöl verseket, *Fütyörészve* c. kötete (1962) Hajdu Zoltán be-

Temesvárt mutatták be 1973-ban. Kemény Zsigmond regénye nyomán szerzett *Özvegy és leánya* c. darabját 1977-ben a kolozsvári Állami Magyar Színház vitte színre. A Román Rádió kolozsvári magyar adásában *A bohóc és a halál* c. rádiójátékkal szerepelt.

A szőlészet és borászat tárgyköréből vett ismeretterjesztő, tudománynépszerűsítő írásokkal, cikksorozatokkal főként 1969 óta jelentkezik a Falvak Dolgozó Népében. Kötetben megjelent szakmunkái: *Szőlőtermesztés* (1957, társszerző Horváth Ödön, Mezei Sándor és Szász József); *Borászat* (1963, társszerző László Gyula és Mezei Sándor); *Szőlészeti és borászati*

Küzdelem

Daraban János festő

LAKATOS JÓZSEF KÜLÖNÖS MŰ

A Duna Galériában lapozom Lakatos József vendégkönyvét. A bejegyzések között olvasom: "Megdöbbentett. . ., Többsége nem tetszett. . ., Nem értem, mit akart mondani. . ., Egészen másra számítottam!"

Többször jártam Lakatos József sárvári műteremlakásában és szoborparkjában. Egyesületi kirándulás alkalmával nagyobb csoporttal is meglátogattuk.

Három évtizedes munkásságát reprezentáló (múlt év őszi) szombathelyi kiállításán egyhelyben topogással is vádolták. Úgymond: nem fejlődött. Tény – és érdem –, hogy azon kevesek közé tartozik, akik az első pillanattól kezdve a megtalált úton haladnak. Természetesen őt is érintették az izmusok a hatvanas évek közepén, de kísérletei nem térítették el.

Gálig Zoltán katalógus előszavában így ír: "Lakatos József nem vállal feltétlen azonosságot mindazzal, ami a népi fogalomköréhez tartozik. Számára a népi nem a romantikus, az egzotikus, hanem a komor méltóság, a nyers igazság kimondása a nép nyelvén. A népművészet meghatározást, mint hibás esztétikai skatulyát, elveti, számára a hagyományos magyar nemzeti kultúra fogalma áll közelebb a teljességhez."

Lakatos József motívumválasztása jellegzetes. Formaadása sommás, a jelszerűség irányába mutat. Nála a motívum nem a díszitményt szolgálja, hanem szuverén jelentést hordozó tényező. Művei elveszítik képjellegüket, sajátos határterületet képeznek a sík műfajok és plasztikák között. (Életfa oszlop, Sámán alak, Dozmati regősének).

Egyre inkább a magyar őskultúra, őstörténet irányába fordul. Erről így vall: kialakult az a szemlélet, hogy két kultura létezik Magyarországon. Az egyik az a magas kultúra, amit behoztak ide, a másik pedig a nép csacska beszéde, ami itt volt azelőtt. Tehát van az egyetemes kultúra: a reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és egyebek, és függelékben szokták jelezni a tankönyvek, hogy ott van mellette a magyar kultúra, amelyik mindig ezek után kullogott. Az a szomorú, hogy a csa
ság maga is elhitte, át
éven keresztül. Ha az
abba, amit népművés
ának mondunk, akko
ban találja magát. O
amin keresztül eljutha
Vagyis a magyar a ma
régebbi, egyetemesel

Ezért is javasolja
vészet helyett a hagy
kultúra megnevezést
egyébként is csak a mú

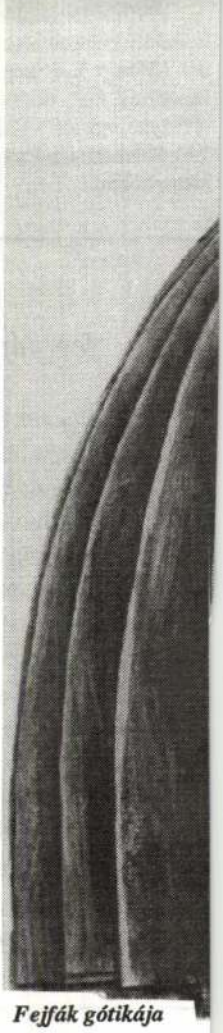

Fejfák gótikája

A Kárpátok festője

Az év első hónapjában Daraban János festményeit láthatták az érdeklődők az SZDSZ Dob utcai székházának nagytermében. A január 10-i megnyitón Faragó János, a kerület polgármestere, meleg szavakkal köszöntötte Kárpátalja ismert festőjét, aki több mint 30 alkotásával bizonyította szakmai felkészültségét, szülőföldje szeretetét. Béres Ferenc Kiváló és Érdemes művész dalcsokra a kiállítót megtisztelő közönséget segítette a képi világ befogadásában.

Daraban János 1934-ben a kárpátaljai Rahón született. Tizenhat éves koráig ezen a néven szerepelt, de személyi igazolványa átadásakor a terület "fennhatóságának" megfelelően "Iványra" keresztelték. Így szólították ezideig, kiállítási meghívóján is ennek megfelelően invitálta az érdeklődőket. Kérésének megfelelően a tárlatnyitón ünnepélyesen visszakapta a János nevet.

Rahóról az 1924-ben megjelent Révay nagylexikon 16. kötetének 34. oldalán a következőket olvashatjuk: "Kisközség Máramaros megyében, a Tisza völgyében. Hatezerötszázötvenhét rutén, magyar és német lakossal. Ásványos forrásai vanak. Az 1914-es orosz betörés alkalmával Rahó környékén ismételten heves küzdelmek folytak."

Az 1948-ban napvilágot látott Révay kétkötetes lexikon így ír: "Rácskov, Rahó község (a volt Máramaros vármegyében) Kárpát-Ukrajnában 12.455 lakossal." Az Új Magyar lexikon már így fogalmaz: "Rahov, Rahó város, az ukrán SZSZK Zakarpatszkaja területén, a Tisza völgyében, 10.800 lakossal. Turisztikai központ, 1918-ig és 1939-44 között Magyarországhoz, 1918-1939 között Csehszlovákiához tartozott."

A kisvárost övező magas hegyek lábánál rohan a Tisza az Alföld felé. A festői környezet, a hegyi lakók szülőföldhöz ragaszkodása kitörölhetetlen nyomot hagyott Daraban János lelkében is.

Lvovban, a Testnevelési Főiskolán tanult, majd pedagógusként és síedzőként dolgozott. A festés számára mindig a felüdülést jelentette. Kezdetben akvarelleket, később olajképeket készített. Leggyakrabban a táj szépsége ragadja meg, képein a színek játéka, ellentéte uralkodik. Portrékat ritkábban fest, ezeken a modell belső világát ábrázolja.

1990 őszén, az akkori Szovjet Kultúra és Tudomány Házában rendezett kollektív kiállítás részese volt, majd a következő év januárjában a Pest-Budai Ifjúsági Kultúregylet szervezésében az építők Műszaki Klubjában rendezték meg önálló bemutatkozását. A múlt év őszén a Szlovákiai Királyhelmecen (a TICCEI alkotóközösség közös tárlatán) láthattuk munkáit. Számára a mostani kiállítás – immár az egyesület tagjaként – osztatlan sikert hozott.

G.T.

Györgypál Katalin

februári éjben

a léleknek ez a süket csöndje
félelmes lehet az éjen át,
a világ holnap is halad a maga útján,
nem ismer irgalmat és irgalmas
mégis, könyörtelenül könyörületes,
nem úgy, mint az ember külön-külön,
csak mint együttvéve egészen,
s akkor már nincs hová menekülni
a februári éjben - talán
már nem is akarnék, hisz hová,
minek, már tudom, értelmetlen
kívül keresni azt, mi bennünk lakik
titkon, rejtőn, alig-felismerhetőn,
s rendületlenül kifelé tükrözve
rejti titkát, kincsét, fegyverét
minden kezdetnek és minden végnek:
a teljes, az igaz emberi létnek.

Darabban János festő

Elhunyt Darvasi István

Rövid szenvedés után pénteken hajnalban elhunyt Darvasi István újságíró, publicista, a Magyar Hírlap volt főszerkesztője, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának egykori elnökhelyettese, az MSZMP Központi Bizottsága agitációs- és propagandaosztályának 1958–68 közötti vezetője. Augusztus 13-án töltötte volna be a 74. életévét. A temetéséről később intézkednek. A gyászhírt a Magyar Hírlap szerkesztősége tudatta az MTI-vel.

HÍREK

● GRAVES-DÍJ. Tóth Judit, az 1966 óta Párizsban élő magyar költő, műfordító kapta az idei Graves-díjat. Az elismerést a Nisi dominus című verséért ítélték a művésznek, amely az Orpheus című folyóirat 1993. évi első számában jelent meg. Tóth Judit a Magyar Írószövetség székházában vette át a díjat. Az év legjobb magyar versét jutalmazó díjat Robert Graves angol költő, író alapította 1968-ban.

● FILMFESZTIVÁL. Enyedi Ildikó A bűvös vadász című filmje képviseli hazánkat az 51. velencei filmfesztiválon, szeptember 1. és 12. között.

● TANKÖNYV. Augusztus közepére elkészülnek a tankönyvek a Tankönyves Vállalkozók Kamarájához tartozó 66 kiadónál. Összesen 2300-féle közismereti és 3360 szakmai tankönyv kerül a diákokhoz. A közismereti tankönyvek 20,2 millió példányban jelennek meg, ezek értéke 3,6 milliárd forint. A szakmai tankönyveket 2,8 millió példányban nyomtatják ki, amelyek összértéke 640 millió forint.

● KÖZPONT. A helyi önkormányzat támogatásával 130 millió forintért új bevásárlóközpont épült Százhalombatta központjában. A létesítményt pénteken avatták fel. A régi felvonulási épületek, a városképet rontó butikok helyén átriumos rendszerű, esztétikailag is igényes épületsor magasodik, ahol tízezer környékbeli lakos vásárolhat ezentúl élelmiszert, különféle ruhaneműt.

● KÉPADOMÁNY. Berettyóújfalu csaknem húsz alkotót, köztük szlovákiai és kárpátaljai művészeket látott vendégül két héten át, s adományképeikből pénteken kiállítás nyílt meg a város művelődési központjában. Ugyanitt mutatták be a Művészetbarátok Egyesülete kiadásában Darabán Jánosról, a Kárpátok festőművészéről most megjelentetett többnyelvű albumot.

Színházműsor

Sz: Szombat V: Vasárnap

Mátyás-templom: Sz: David di Fiore (USA) estje (fél 8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Sz–V: Cirkusz a javából (Sz: 3, 7, V: 3). **Fővárosi Művelődési Ház:** Sz: Rajkó Zenekar és a Talentum Tánckar ea. (20.30) **Madách Kamara:** Sz–V: Miért nem marad reggelire? (8). **Vigadó:** Sz: Inter Operett koncert (20.30). **Vidám Színpad a Városmajori Színpadon:** Sz: Üldöznek a nők! (8). **Óbudai Társaskör:** V: Kávéház (7).

Fejlesztési elképzelések a Mátrában

A hegyvidék idegenforgalmi hasznosítása lehet a kitörési pont

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A Mátra elsősorban idegenforgalmi célú fejlesztésére ez idáig nem készült egyetlen program sem, pedig a régió számára a hegyvidék turisztikai hasznosítása volna az egyik legjelentősebb kitörési pont.

A Nógrád, illetve Heves megyei önkormányzat, valamint a Magyar Síszövetség szerint most alkalom kínálkozik ennek a hiánynak a pótlására. Ezért tegnap a galyatetői Nagyszállóba beszélgetésre hívták a környék polgármestereit és azoknak a minisztériumoknak, hatóságoknak a képviselőit, akik a fejlesztésben érintettek lehetnek.

A fejlesztés első lépéseként – hallottuk a megbeszélésen – az idén télen üzembe helyeznek Galyatetőn egy úgynevezett csúszóliftet, amely egy 1200 méter hosszú sípályát szolgál majd ki.

A megbeszélésen részt vevők egyetértettek abban, hogy a fejlesztéseket nem lehet csak különböző állami alapok támogatásával megvalósítani, hanem hazai és külföldi befektetőket is be kell vonni.

A Nógrád megyei közgyűlés elnöke, *Korill Ferenc* szerint osztrák befektetők komoly érdeklődést mutatnak. Bizalmukat erősítheti, hogy abban a programban, amely az osztrák kormány pénzügyi támogatásával és osztrák szakemberek részvételével készül Nógrád megye gazdaságának fejlesztésére, szintén komoly szerepet kap a mátrai idegenforgalom.

A befektetőknek azonban konkrét megvalósíthatósági tanulmányra van szükségük. Ennek előkészítését a két megyei önkormányzat és a síszövetség vállalta magára. A közeljövőben megkeresik az érintetteket és mindazokat, akik hajlandók áldozni a mintegy négymillió forintba kerülő tanulmány elkészítésére.

Ezután döntenek majd arról, ki készítse el a programot, amelynek birtokában már megkereshetnek hazai és külföldi bankokat, illetve pályázhatnak a különböző pénzügyi alapokhoz.

Lehoczki István

EGYSZER MÁR BEVÁLT

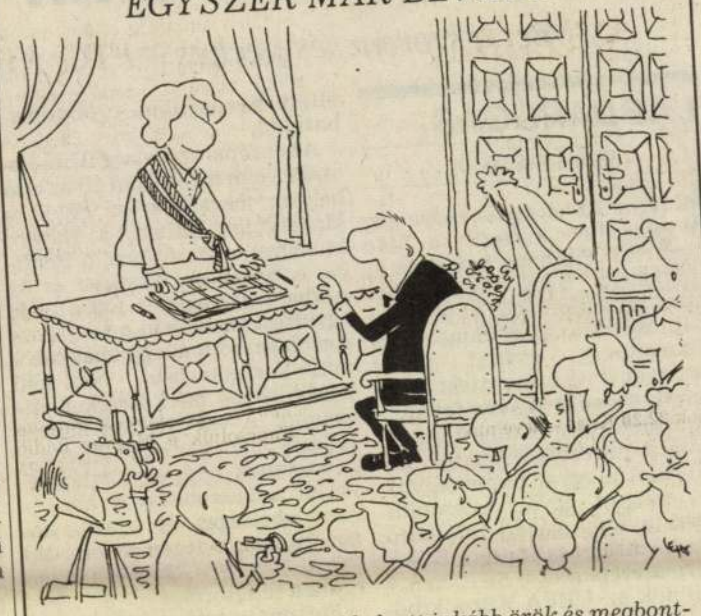

– Nem lehetne a sírig tartó helyett inkább örök és megbonthatatlan hűséget fogadni?

Ötmillió a Mátyás-templomnak

MTI-JELENTÉS

Fodor Gábor művelődési és közoktatási miniszter pénteken a budavári hercegprímási palotában személyesen adta át *Paskai László* bíboros, prímásnak, Esztergom–Budapest érsekének azt az ötmillió forintot, amelyet a tárca a robbantás következtében megsérült Mátyás-templom helyreállítási munkálataira ajánlott.

Fodor Gábor a sajtó képviselői előtt hangsúlyozta, hogy minisztériuma számára fontos a jelentős művészeti és kulturális értékeket hordozó épületek sorsa.

Válaszában Paskai László kifejtette: a Mátyás-templom nemzeti érték, ezért megóvása mindenki számára fontos. A magyar katolikus egyház feje a továbbiakban kifejezte reményét, hogy az illetékesek együttműködésének köszönhetően talán már karácsonyra sikerül helyreállítani az épület megrongálódott részeit.

A miniszter és az érsek a rögtönzött sajtótájékoztató után együtt tekintette meg a merénylet során megsérült Mátyás-templomot.

Magántévék szövetsége

Megalakult a Magántelevíziók Érdekszövetsége – adta hírül az MTI.

A szervezők tájékoztatója szerint, amelyet pénteken juttattak el a hírügynökséghez, az alapítók – a Centro Film, a Független Producerek Szövetsége, az MTM Kommunkációs Kft., a Novofilm, a Pesty Fekete Doboz, a TNG és a TV 4 – azért hozták létre a szervezetet, hogy a magántelevíziók működtetéséhez kapcsolódó szakmai és gazdasági szervezetek, cégek, a tévék munkatársai, magánszemélyek érdekei érvényesüljenek a médiatörvény megalkotásakor.

Eltemették Kránitz Antalt

MTI-JELENTÉS

Katonai és egyházi gyászszertartás keretében pénteken eltemették a várpalotai temetőben Kránitz Antal őrnagyot, aki életének 42. évében kiképzési baleset következtében hunyt el.

A búcsúztatáson, a város főterén a Honvédelmi Minisztérium képviseletében *Fehér József* vezérőrnagy, közigazgatási államtitkár tisztelgett a felravatalozott koporsó előtt. Az egyházi szertartást *Ladocsi Gáspár* dandártábornok, tábori püspök vezette. A balesetben elhunyt Tordai Tibor főtörzsőrmester temetése július 31-én 17 órakor lesz Tolmácson, ahol a kormány nevében *Keleti György* honvédelmi miniszter fejezi ki részvétét a hozzátartozóknak. Pleszkán Károly zászlóst augusztus 1-jén 9 órakor kísérik utolsó útjára Tompán. A minisztériumot *Liszkay Csaba* vezérőrnagy, kabinetfőnök képviseli.

Akadémiai végzősök köszöntése

Keleti: A HM felélte tartalékait

Nincs új időszámítás a hadsereg életében. A megkezdett átalakítást be kell fejezni – mondta Keleti György honvédelmi miniszter a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia diplomaosztó ünnepségén, melyen részt vett Göncz Árpád köztársasági elnök, a fegyveres erők főparancsnoka és Deák János vezérezredes, a Magyar Honvédség parancsnoka, vezérkari főnök.

A honvédelmi miniszter kijelentette: a hadsereg az elmúlt négy évben felélte tartalékait. Idén a tárcának 3,5 milliárd forint hiánya van, ezért a második fél évben nem hívnak be tartalékosokat, és elmarad a legtöbb tervezett gyakorlat is. *Keleti György* szólt arról, hogy ez nem erősíti a harckészültséget, de az emberi tényezőkkel megoldhatók a nehézségek.

A miniszter beszédében kitért arra, hogy folytatni kell a NATO-hoz való csatlakozás folyamatát. A jószomszédi viszony szellemében olyan alapszerződések kellenek, amelyeket kiegészítenek már meglévő és jól működő katonai együttműködések. Végre kell hajtani a békepartnerségben a NATO részére megküldött vállalásunkat úgy, hogy belátható időn belül tagjai lehessünk a szövetségnek.

Az ünnepségen egyperces néma tiszteletadással emlékeztek meg a héten elhunyt várpalotai katonákról. *Göncz Árpád* köztársasági elnök a diplomaosztót követő pohárköszöntőjében az emberi tényezők fontosságára hívta fel a végzők figyelmét.

Bánfai Tamara

Újabb túszdráma Minyeralnije Vodiban

MTI-JELENTÉS

Drámai véget ért péntek hajnalban Minyeralnije Vodiban a túszok kiszabadítására tett kísérlet. A terroristaellenes osztag a felszállás előtt megrohamozta a terroristáknak átadott helikoptert, amelynek fedélzetére az emberrablók több túszt is magukkal hurcoltak. A támadás közben a helikopter utasterében felrobbant egy kommandósgránát, s a repeszek öt túsz és az egyik túszejtő életét kioltották.

A kommandósok és a terroristák tűzpárbajában, illetve a gránát felrobbanása következtében tizenkilenc ember megsebesült. Kórházi jelentések szerint a sebesültek többségének kielégítő az állapota. A négy terrorista közül az egyik életveszélyes sérüléseket szenvedett, és a kora esti órákban meghalt.

A nyomozás során mindeddig csak annyit sikerült kideríteni, hogy az emberrablók csecsen nemzetiségűek voltak.

A terroristák csütörtökön délután Minyeralnije Vodi repülőtere közelében térítettek el egy menetrend szerint közlekedő autóbuszjáratot. A buszon negyvenegy utas, köztük öt kisgyerek, tíz kamasz és tizenöt nő tartózkodott. A pisztolyokkal és gránátokkal felszerelkezett emberrablók túszaikért cserébe egy katonai és egy polgári helikoptert, valamint tizenötmillió amerikai dollárt követeltek.

Minyeralnije Vodiban alig egy hónappal ezelőtt volt az utolsó túszdráma, amikor egy iskolásbuszt térítettek el a túszejtők. Akkor a kommandó úgy szabadította ki a túszokat, hogy az akció során hajuk szála sem görbült.

Még mérgezik a paprikát

Megbeszélés a hamisított fűszerről

Az Országos Tisztifőorvosi Hivatal koordinációs megbeszélést szervezett az érintett hatóságok és szervek részvételével a hamisított paprika okozta megbetegedésekkel, valamint az aktuális tennivalókkal kapcsolatban.

MTI-JELENTÉS

A szerdai tanácskozás résztvevői szükségesnek látják soron kívüli, összehangolt ellenőrzési akció megszervezését. A Földművelésügyi Minisztérium illetékesei ellenőriznék a fűszerpaprikát előállító üzemeket, illetve a jelentősebb paprikamennyiséget forgalmazó üzleteket. A tisztiorvosi szolgálat, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a Kermi ugyancsak fokozná ellenőrzéseit.

A tisztiorvosi szolgálat eddig két budapesti, tizenkettő Pest megyei, öt Heves és négy Jász-Nagykun-Szolnok megyei krónikus ólommérgezésről értesült. Valamennyi megbetegedett személy fűszerpaprikát, illetve paprikával készült élelmiszert fogyasztott. Feltételezik, hogy 1993 decemberétől az ország más területein is kerülhetett kereskedelmi forgalomba hamisított, ólommal szennyezett fűszerpaprika. Az sem zárható ki, hogy külföldről is érkeztek illegális szállítmányok. Valószínűleg a hamisítók lisztből, miniumfestékből, esetleg téglaporból és minimális mennyiségű valódi paprikából állították elő a hamisítványt.

Fontos, hogy a vásárlók csak olyan fűszerpaprikát vegyenek, amely fényvédő, nem zsíráteresztő csomagolású, illetve szerepel rajta a termék neve, súlya, a gyártó neve, címe és az áru szavatossági ideje.

Búcsú a fegyverektől

MTI-JELENTÉS

Látványos légi bemutatóval vettek búcsút pénteken kora délután a MiG–21-es repülőgépektől a kecskeméti katonai repülőtér pilótái, akik ez alkalommal szálltak fel utoljára ilyen típusú vadászgépekkel. A 21-esek ugyanis a pápai ezredhez kerülnek, eddigi vezetőik hétfőtől megkezdik a 29-esek vezetésére a felkészülést.

Karmazsin Sándor ezredes, az alakulat parancsnoka méltatta az esemény jelentőségét. A most leváltott gépek búcsúja alkalmából egyperces vigyázzállásban megemlékeztek arról a 13 áldozatról is, akiket az ezred az elmúlt három évtized alatt repülési gyakorlatok közben veszített el.

Keleti György honvédelmi miniszter ígéretet tett arra, hogy mindent megtesznek a légvédelem ellátásának javítására, a repülési óraszám emelése jobbítása érdekében.

Betiltott Bioryn

Mivel használatuk az egészségre veszélyes lehet, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség fővárosi felügyelősége pénteken azonnali hatállyal megtiltotta a Bioryn termékcsalád forgalmazását. A különböző kozmetikai készítményeket általában gyógynövény szaküzletekben és Fitotékákban árusították, ám a gyártó a Bioryn Bt. ezeket nem vizsgáltatta meg egészségügyi szempontból, és így kozmetikai készítményei nem minősített áruk. Ezért döntött úgy a fogyasztók érdekeit védő szervezet, hogy árusításukat megtiltja – adta hírül az MTI.

Tizenéves betörők

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A szekszárdi kálvária alatti úton tartott ellenőrzést egy rendőrségi járőrkocsi szerda éjjel, amikor két robogóval közlekedő fiúval találkoztak. Igazoltatták a motoros fiatalkorúakat, besurranásos lopásért és gépkocsifeltörésért már köröztek egy korábban saját édesanyja jelentette fel a rendőrségen, mert otthonról is jelentős értékű műszaki cikkeket lopott el.

A vele lévő tizenkét éves *R. K.*-val együtt bevitték őket a rendőrkapitányságra, mert a két értékes Yamaha kismotor eredetét nem tudták igazolni. A rendőrségen elmondták, hogy az éjszaka a két motoron kívül további ötöt loptak el egy siófoki bt.-től.

Mint azt a fiúk később a rendőrségen elmondták, két másik tizenöt éves fiúval mentek a betéti társaság telephelyére, majd a nagy értékű, betöréses lopásból származó kismotorokat a közeli kukoricásban, illetve a Sió-parton rejtették el.

A szekszárdi járőrök reggelre visszavitték az összesen több mint félmilliót érő motorokat. *M. Zsoltot* a rendőrség őrizetbe vette.

Egyre többen a közrend ellen

MTI-JELENTÉS

Bár 6,2 százalékkal csökkent az összes ismertté vált bűncselekmények száma (197 261), ezen belül kétszeresére emelkedett a közrend elleni bűncselekményeké.

Az egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztika adatai szerint az első fél évben 22 595 közrend elleni bűncselekményt regisztráltak. Ez 93,8 százalékkal több, mint 1993 első felében volt. Kismértékben (8 százalékkal) nőtt az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények száma (13124).

A szándékos testi sértések száma 5 372, a hivatalos és közfeladatot ellátó személy elleni erőszaké 497, míg a garázdaságoké 3 063.

Próbálja ki...

...KIND-féle modern hallókészülékek, ingyenes, computeres hallásvizsgálattal.

1076 Budapest, Garay u. 45. I. em. 116. Tel.: (1) 122-6822

...l péntekig 8.00–17.00

KIND HALLÓKÉSZÜLÉK

ÖT ÚJSÁG EGY LAPBAN!
Miről ír a VASÁRNAP című hetilap holnap megjelenő száma?

RTV-elnökök
– Párhuzamos interjú Horváth Ádámmal és Szirányi Jánossal
Milyen mellényben jár Orbán Viktor?
A csepeli majdnem tömegverekedés után felmerül a kérdés: a magyarországi roma önszerveződés átcsaphat-e „Fekete Párducok"-szerű mozgalomba?
Hős vagy semmittevő szoknyapecér volt Oscar Schindler, Spielberg Osca.-díjas filmjének címszereplője?
Nyáridő, flörtidő
Ki lesz a Babusgató és a Vasárnap legszebb babája?
– Országos Babaszépségverseny a televízióban

1+2 AKCIÓ!
Ön nyert – ha előfizeti a VASÁRNAP című hetilapot! Minden résztvevő értékes, kedves ajándékot kap!
Keresse, olvassa a VASÁRNAP-ot, amely öt újság egy lapban!

85218 JP

Ez nem a mi sikerlistánk...

Vác: a szerencsés peches – FTC, Kispest, Békéscsaba: végre egy jó húzás

LABDARÚGÁS

MUNKATÁRSUNKTÓL

Mint az az európai szövetség rangsorából kiderül, a Vác együttese épphogy befért az új rendszerű BEK mezőnyébe. Mint köztudomású, az európai bajnokok tornáján immár csak huszonnégy csapat vehet részt, és a váci együttest a huszonharmadik helyre tették a kontinens első számú klubtornájára nevezett csapatok listáján. A magyar bajnokegyüttes mögött ugyan huszonhárom további gárda található, ám közülük csak a dán Silkeborg szerepelhet a BEK-ben, a többiek az UEFA Kupa kibővített mezőnyében próbálkozhatnak.

Az európai szövetség BEK-listáján a címvédő Milan áll az első helyen, megelőzve az Ajax, a Manchester United, a Bayern München, a Barcelona, a Benfica, a Szpartak Moszkva és az Anderlecht csapatát. Ezt a nyolc együttest emelték ki a selejtezők sorsolása előtt; a legjobbaknak – mint köztudomású – nem kell kvalifikációs mérkőzéseket játszaniuk. A Vác roppant balszerencsés volt – bár hálát lehet adni a sorsnak, hogy egyáltalán bekerült a huszonnégyek közé –, mert lehetséges vetélytársai közül kifogta a legerősebbet, hiszen a Paris St. Germain a kilencedik a rangsorban.

Fortuna pártfogoltjának nevezhető ellenben a másik három magyar kupacsapat. A KEK mezőnyében a Ferencváros a huszonharmadik helyre került, viszont a leggyengébbek egyikével találkozik a selejtezőben, mivel a luxemburgi Dudelange csak a harminchetedik az európai szövetség rangsorában. A lista élmezőnye: 1. Sampdoria, 2. Arsenal, 3. Werder Bréma, 4. Auxerre, 5. Porto, 6. Zaragoza, 7. Chelsea, 8. Bruges. Az UEFA Kupában játszók közül a Kispestet – a norvég Rosenborggal együtt – az ötvenhatodik, míg a Békéscsabát a hatvanadik helyen jegyzik, az ellenfelekre így kiváltképp nem lehet panasz, hiszen sikerült összekerülni a holtversenyes utolsókkal, a (nyolc másik csapattal egyetemben) egyaránt nyolcvankettedikként rangsorolt Zimbru Kisinyovval, illetve Vardar Szkopjével. Az UEFA Kupa-listán óriási az olasz fölény: az első hat között öt itáliai csapat található! Közéjük csupán egy másodosztályú francia csapat furakodott be; igaz, ez az együttes 1993-ban még BEK-et nyert, és nem a futballtudása miatt minősítették vissza a B ligába... Az UEFA-élmezőny: 1. Juventus, 2. Marseille, 3. Parma, 4-6. Internazionale, Lazio, Napoli.

A Real Madrid csak hetedik, a La Coruna tizenötödik, az Eindhoven harmincnegyedik, az Aberdeen harmincnyolcadik: bizony, nincs mit csodálkozni a magyar részvevők ötvenhatodik és hatvanadik helyén...

Chicken és csibészek

Csodaszép délelőttöm volt pénteken: futballistákkal lehettem együtt. Ez ma Magyarországon különleges ajándék az élettől... Igaz, a szóban forgó labdarúgók már évtizedek óta nem játszanak, de akkor is, micsoda lista (!): Buzánszky, Hidegkuti, Mészöly, Sárosi, és mellettük Baróti, Illovszky, valamint a nap két főhőse, Sándor és Tichy. Azaz a Csikar, meg a Lajos...

A Kentucky Fried Chicken hálózat körúti éttermében jeles hagyománnyá vált, hogy a legkiválóbb versenyzők és játékosok kézlenyomatát megörökítik a Magyar Sportcsillagok Falán. A csirkefalat nem a kedvencem, e falat viszont annál inkább szeretem. Nyugodt szívvel árulom el, hogy a Hemingway Alapítványtól érkezett meghívót szerkesztőségi asztalom legfeltűnőbb helyére tettem, nehogy elmulasszam a tiszteletadást a két, méltán legendás labdarúgónak, Sándornak és Tichynek (bár maradjunk inkább továbbra is a Csikarnál meg a Lajosnál). Ám mások is így lehettek ezzel, mert igazán díszes vendégsereg gyűlt egybe. A futballnosztalgia nagy délelőttje arra is alkalmat adott, hogy az MLSZ-közgyűlésen még perlekedő Gallov Rezső és Szepesi György a múlt hetinél jóval emelkedettebb hangulatú találkozón átölelje egymást, és erről az összejövetelről nem akart hiányozni Benkő László, a szövetség új elnöke sem, aki pedig a szabadságát tölti Zamárdiban (kivéve, amikor kapitányt keres)...

Az ünnepeltek persze messzemenően megérdemelték a kitüntető érdeklődést. Csikar és Lajos (már attól elérzékenyülök, hogy a keresztnevükön szólíthatom és tegezhetem őket) egyaránt tizenhét éven át futballozott az MTK-ban, illetve a Honvédban; az előbbi hetvenöt, az utóbbi hetvenegy alkalommal szerepelt a magyar válogatottban. Figyelem: ezt – egyéb kiadványok mellett – a Leghíresebb Labdarúgók Lexikona című, német kiadású könyv is feltünteti. Ebben a kötetben így következnek sorban a szócikkek: ...Sándor, Santamaria, Santillana, Djalma és Nilton Santos... Tardelli, Tichy, Tigana, Tilkowski... Kell tudni „valamit", hogy az ember ilyen társaságba kerüljön. Csikar – egyebek közt – mértani fogalmat is alkotott, hiszen a Sándor-szöget hajdanán ugyanúgy emlegették, mint a derék-, a hegyes- vagy a tompaszöget. Habár nincs olyan óra, amelyen azt a rúgást meg lehet tanítani... Lajos pedig 328 NB I-es mérkőzésén 243 gólt szerzett, csak a kapusok meg a pályamunkások nem imádták: az utóbbiak azért nem, mert folyton reparálniuk kellett egy-egy lövése után a hálót... Egyébként mindkettőjükért rajongott mindenki, nem utolsósorban (sőt, talán mindenekelőtt) azért, mert kivételesen rendes, melegszívű embereket ismert meg a két örökös csibészben a futballvilág. (A csibésznek ezúttal semmi köze a Fried Chickenhez...)

Azért a Kentucky „elrontott" valamit. Kérdem én: Csikarnak és Lajosnak miért épp a keze nyomát örökítették meg a falon? Az igaz, hogy a kisujjukban volt a labdarúgótudás, és úgy ismerték a sportág minden elemét, mint a tenyerüket, ám a kezük, már bocsánat, aligha mondható különlegesnek.

Viszont hol van mostanában négy ilyen láb?!

Hegyi Iván

Öt tusa, három lány, két arany

Teljes magyar diadal a junior vb-n

MTI-JELENTÉS

Kettős magyar sikerrel ért véget Toledóban a junior női öttusa-világbajnokság: az egyéni viadalt *Hortobágyi Eszter*, a csapatversenyt a Hortobágyi, *Kulcsár Ágnes*, *Simóka Bea* összetételű válogatott nyerte.

A junior női öttusa-világbajnokságok 1989 óta íródó történetében Hortobágyi Eszter, a Csepel húszéves versenyzője a második magyar győztes. Igaz, ő már a negyedik egyéni aranyérmet szerezte, előtte ugyanis *Kovács Irén* három alkalommal (1989-ben, 1990-ben és 1991-ben) lett korosztálya legjobbja. A magyar válogatott korábban 1989-ben és 1991-ben nyert aranyérmet.

A vb negyedik magyar részvevője, *Vörös Zsuzsa* – aki egyéni induló volt – a lovaglás során bukott, és kórházba kellett szállítani. Sérülése, szerencsére, nem súlyos.

Az egyéni viadal végeredménye: 1. Hortobágyi Eszter 5406 pont, 2. Suvorova (orosz) 5355, 3. Allenby (brit) 5162, ...10. Kulcsár Ágnes 5026, ...15. Simóka Bea 4964.

A csapatversenyben: 1. Magyarország 15 396, 2. Németország 15 136, 3. Oroszország 14 469.

Faddon domborítanak

Borhi, Pulai: direkt járattal Mexikóba

KAJAK-KENU

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Jócskán voltak tegnap Fadd-Domboriban a válogatottjelöltek között, akik meg akarták könnyíteni *Vajda Vilmos* szövetségi kapitány dolgát. A kajak-kenu bajnokság nyitónapján az 1000 m-es döntő megnyerésével ketten – a kaposvári kajakos *Borhi Zsombor* és a honvédos kenus *Pulai Imre* – gyakorlatilag biztosította részvételét a mexikói világbajnokságon. Közel sem ilyen egyszerű a helyzet a párosokban (bajnokok: az egyaránt honvédos *Szíjjártó, Beé* kajakos, illetve a *Boldizsár, Novák* kenus duó), közöttük a jövő héten „szétlövés" lesz a repülőjegyért. A nők a mai folytatás előtt csak egy számban voltak érdekeltek: a *Mednyánszki, Czigány, Dónusz, Mészáros* (Bp. Honvéd) kvartettnek nem akadt méltó ellenfele.

● BENKŐ LÁSZLÓ, a labdarúgószövetség új elnöke lesz a vendége vasárnap a Duna TV hagyományos, kétórás sportműsorának (10-12). Az adásban összefoglalót sugároznak az országos kajak-kenu bajnokságról.

KÜLFÖLDRŐL JELENTIK

ISZTAMBUL: Németh Miklós (100 kg) aranyérmet nyert a junior kötöttfogású birkózó Európa-bajnokságon. Szarka Imre (48) második helyezést ért el.

MILÁNÓ: Ezüstérmet nyert a junior női válogatott a standardpuska 3x20 lövéses számában a sportlövő-világbajnokságon. A junior férficsapat is érmet szerzett: a 10 méteres, 60 lövéses számban a harmadik helyen zárta a viadalt.

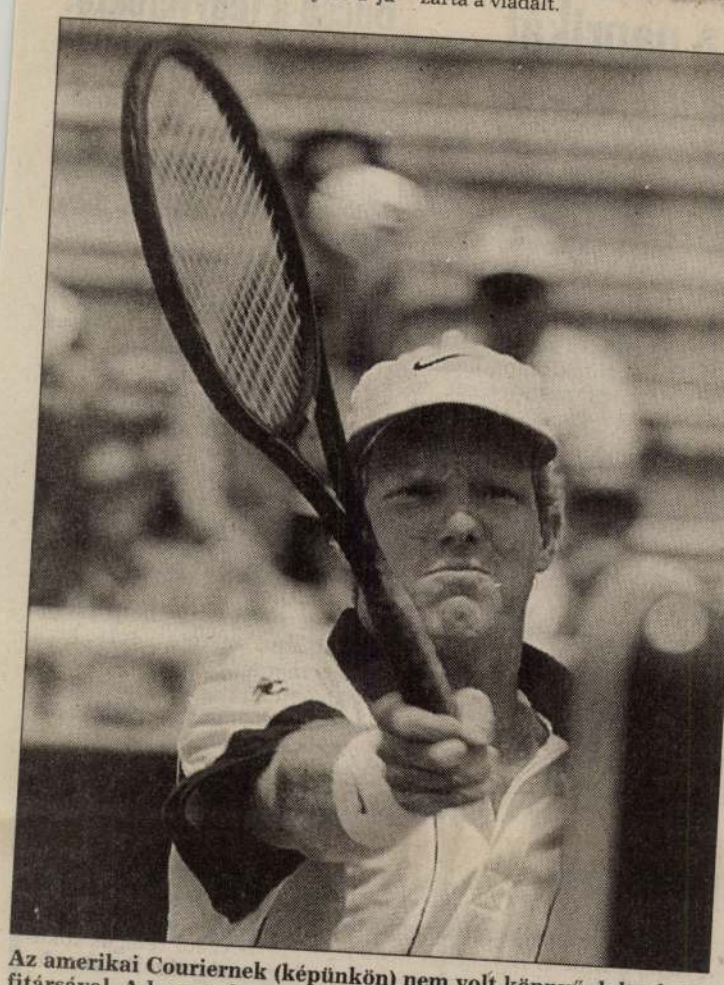

Az amerikai Couriernek (képünkön) nem volt könnyű dolga honfitársával, Adamsszel szemben: Torontóban, a nemzetközi tenisztorna második fordulójában csak 7:6, 7:6 arányban győzött ellene. További eredmények: Agassi–Wheaton (mindkettő amerikai) 3:6, 6:1, 7:6; Stoltenberg (ausztrál)–Rosset (svájci) 7:6, 5:7, 6:2; Bruguera (spanyol)–Braasch (német) 6:3, 6:3; Washington–Chang (mindkettő amerikai) 6:4, 6:4; Enqvist (svéd)–Yzaga (perui) 2:6, 6:3, 6:4.

REUTERS-FOTÓ

BORDEAUX: Megkezdődött a francia labdarúgó-bajnokság. Az első mérkőzésen: Bordeaux–Nizza 1-0.

SYDNEY: Gary Pembertont nevezték ki a 2000. évi nyári ötkarikás játékok szervezőbizottságának elnökévé. Pemberton eddig az Ausztrál Nemzetközösségi Bank igazgatójaként tevékenykedett.

SZENTPÉTERVÁR: Dvorák László (82 kg) a negyeddöntőben 3:1-re győzött az iráni Momen ellen, de a döntőbe jutásért vívott találkozón 4:0 arányban alulmaradt a török Alkannal szemben a Jóakarat Játékok birkózóversenyében. A vízilabdatornán az ötödik helyért: Egyesült Államok–Magyarország 9:7. Az elődöntőben: Oroszország–Olaszország 9:7, Németország–Spanyolország 11:8.

ANKARA: Huszonnégy órával azelőtt, hogy az ellene kibocsátott letartóztatási parancs értelmében rendőrkézre keríthető lett volna, Tanju Colak török válogatott labdarúgó Macedóniába menekült. Colakot azért keresi a török rendőrség, mert állítólag tevékeny részt vállalt egy német személykocsi Törökországba csempészésében.

TOKIÓ: Leonardo, a Sao Paulo és a brazil labdarúgó-válogatott balhátvédje ugyanahhoz a japán klubhoz – a Kashima Antlershez – szerződött, melyben korábban honfitársa, Zico is játszott.

KOPPENHÁGA: Thomas Helveget, az Udinese játékosát választották Dániában az év labdarúgójának. Helveg olyan sztárokat előzött meg, mint Michael Laudrup és Peter Schmeichel.

SZÖUL: Anatolij Bisovec, a korábbi szovjet válogatott labdarúgó, a FÁK volt szövetségi kapitánya veszi át a dél-koreai válogatott irányítását.

PRÁGA: Lányi és Noszály 6:3, 6:7, 7:6 arányú vereséget szenvedett a nemzetközi tenisztorna férfi párosversenyének második fordulójában a román Pavel, Radulescu kettőstől.

NEW YORK: Megállapodást kötött a Nemzetközi Jégkorong Szövetség és az NHL, az észak-amerikai profiliga. A szerződés lehetővé teszi a legjobb hivatásos tengerentúli játékosok részvételét az 1998. évi, naganói téli olimpiai játékokon.

LONDON: Jürgen Klinsmann, a német válogatott labdarúgója a Monaco együttesétől a Tottenham csapatához igazolt. A Tottenhamnek további erősítési tervei vannak; az angol klub – amely korábban Marcio Santost próbálta megszerezni, s még azután sem mondott le róla, hogy az olasz újságok szerint a brazil védő Itáliába, a Fiorentinához tart – szerződtetni akarja a román Popescut az Eindhoven, és a brazil Müllert a Sao Paulo csapatától.

MONACO: William Sigei kenyai atléta, aki múlt pénteken, Oslóban megjavította a 10 000 méteres síkfutás világrekordját, bejelentette: a jövő pénteki, monacói viadalon világcsúcskísérletet tesz az 5000 méteres távon.

DÜSSELDORF: Sikeresen szerepelt a Mandula, Domán, Marosi összeállítású junior leány teniszválogatott a zónaközi versenyen. Az együttes a szlovákok 2:1 arányú legyőzésével Európa legjobb nyolc csapata közé jutott. (Tudósítónktól)

HÁGA: Jól mutatkozott be a magyar női vízilabda-válogatott a junior világbajnokságon: az első mérkőzésen 11:2-re győzött Németország együttese ellen.

HYDERABAD: Eredmények a FIDE sakkvilágbajnoki negyeddöntőin: Kramnyik (orosz)–Gelfand (fehérorosz) 1:0 (az összesítésben Kramnyik 2:1-re vezet); Anand (indiai)–Kamsky (amerikai) 1:0 (2:1 Anand javára); Timman (holland)–Szalov (orosz) függő (0,5:0,5).

SAO PAULO: Könnyen lehet, hogy pénzbírságot kell fizetniük a világbajnok brazil labdarúgó-válogatott játékosainak, a vezetőknek és a csapathoz tartozó ötventagú személyzetnek. Mint köztudomású, a küldöttség 15 tonnányi ajándékot vitt haza az Egyesült Államokból vámmentesen. Egy brazil bíró a pénzügyminiszterhez fordult, követelve az ügy kivizsgálását. Eközben a világbajnokokat újabb megtiszteltetés érte: mind a huszonkét játékos egy Volkswagen Golf autót és egy 60 gramm súlyú aranyérmet kapott ajándékba.

KARLSRUHE: Thomas Hässler, az AS Roma labdarúgója visszatért a Bundesligába. A 28 éves, 52-szeres német válogatott középpályás kétéves szerződést kötött a Karlsruhe együttesével.

Mai sportműsor

Atlétika: Hungária Biztosító Rt. Kupa, Tata, 10.30 – **Kajak-kenu:** Felnőtt országos bajnokság, egyben világbajnoki válogató, Fadd-Dombori (selejtezők: 8, döntők: 16) – **Kerékpár:** Tour de Hongrie nemzetközi körverseny, nyolcadik (Nyíregyháza–Tokaj, 9.30) és kilencedik szakasz (Tokaj–Eger, 16) – **Labdarúgás:** Intertotó-mérkőzés: Békéscsaba–Odense, 17; Magyar Kupa-csoportmérkőzések: Tiszamenti SE–Debrecen, Mezőkövesd–Ferencváros, Töltestava–Győr, Halászi–Újpest, Karancskeszi–Vasas, Sülysáp–Csepel, Csákánydoroszló–Sopron, Fűzfő–Parmalat, Gázművek–Kispest, Lenti–Pécs, Kalocsa–BVSC, Gerjen–ZTE (mind 16.30) – **Lovassport:** Nemzetközi kettesfogat-hajtó verseny, maratonhajtás, Szántódpuszta, 10 – **Strandröplabda:** Országos bajnokság, ötödik forduló, Szolnok, 9 – **Tenisz:** Magyar szatelit körverseny, Pécs, 14 – **Úszás:** Balaton-átúszás, Révfülöp, 8.

NÉPSZABADSÁG

EÖTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő

KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek
DANISS GYÖZŐ, FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők
BERKÓ PÁL, GYENES LÁSZLÓ, VERES MÁRIA segédszerkesztők
FEJÉR GÁBOR képszerkesztő, MÉSZÁROS ÁKOS vezető grafikus
ROVATVEZETŐK: gazdaság: BOSSÁNYI KATALIN, hazai tudósítások: FALUS GÁBOR, hír és információ: VAJDA PÉTER, külföld: LÉDERER PÁL, társadalompolitika és kultura: VÖRÖS T. KÁROLY, olvasószolgálat: FÁBIÁN PÉTER, érvek, vélemények: MIKLÓS GÁBOR, sport: JAKAB JÓZSEF, fotó: RÉDEI FERENC.

Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság
Felelős kiadó: LENGYEL L. LÁSZLÓ ügyvezető igazgató
Lapigazgató: RÓZSA GYULA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út 122–124. Telefon: 250-1680
Telefax: 168-9098 Hirdetési ügyekben telefax: 188-9567, 168-9857
A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok, valamint az alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest XIII., Lehel utca 10/A 1990, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 219-98636 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy hóra 430, negyedévre 1290, fél évre 2580, egy évre 5160 Ft.
Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN elnök-vezérigazgató
INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK

A mai lapszám külpolitikai szerkesztője: SZABÓ JÓZSEF,
belpolitikai szerkesztője: MATYUC PÉTER,
grafikai szerkesztője: ifj. RÓKÁS SÁNDOR

4 8

120

EGYSÉGES TELEFONKÁRTYA–HOSSZÚ TÁVRA

MATÁV

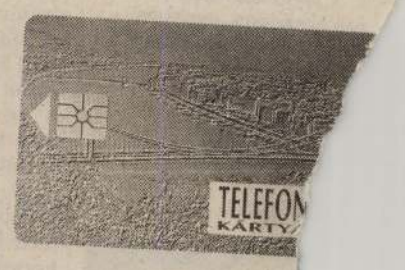

McCANN-ERICKSON

Darabán János

5...4...3...2...1... Győr!

A Pannon GSM digitális mobiltelefon rendszer megérkezett Győrbe, hogy itt is a gondtalan kényelmet kínálja Önnek. Úgy a napi munkájában, mint pihenés közben. A Pannon GSM lehetővé teszi, hogy Ön Győr teljes körzetében és útban Budapest felé, az M1-es autópálya mentén is kapcsolatban maradjon a világgal. Sőt, a Pannon GSM szolgáltatásait egészen Mosonmagyaróvárig igénybe veheti. Szeretne többet megtudni a Pannon GSM szolgáltatásairól és tarifarendszeréről? Hívja az (1) 270-4120-as telefonszámot (nonstop!) vagy keresse fel legközelebbi viszonteladónkat. **Szintézis Kft.**, 9021 Győr, Pálffy u. 9. tel: 96/318-658. **TelTech Kft.**, 9021 Győr, Arany János u. 33. tel: 96/326-944. **Europrofil**, 9021 Győr, Arany János u. 15. tel: 96/324-911. **Telcar Bt.**, 9021 Győr, Gerence u. 17. tel: 96/414-432. **Récia Bt.**, 9200 Mosonmagyaróvár, Szent István u. 99. tel: 98/316-378.

PANNON GSM

Az élvonal.

Francia–belga, magyar erdélyi párhuzamot talált

Egyedről a Sorbonne-ra

Ha a franciák tudnák, hogy Magyarország egyik megyéjében van egy kis falu, igazán kicsiny falu, ahol sorban születnek a tisztelőik, egyszer biztosan megszállnák a helységet örömünnepre.

Ilyen bohóságok jutnak eszembe arról, amit hallok, hogy volt egyszer a *Bognár Béla*, aki egyedi parasztcsaládban született és franciatanár lett, aztán utána emlegetik *Karakai Imrét*, most meg *Lőrincz Ildikót*. Szóval húszévenként születik Egyeden egy franciatanár.

Miért éppen francia? Az nem derül ki. De Lőrincz Ildikóval érdemes elidőzni, mert a Sorbonne-on is szerzett diplomát, most meg éppen itthon veri a forró egyedi port. Jól is esik megmártózni a szülőfalu csendjében, nyugalmában.

Nála hogyan jött össze a francia? Úgy, hogy angolra akart menni a gimnáziumba, de nem vették föl, csak franciára. Ilyen a véletlen.

– Ezután már természetes volt, hogy amikor a pécsi egyetemre jelentkeztem, akkor a francia–történelem szakot választottam.

Harmadik évfolyamos volt, amikor az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára nevezett, belga témájú dolgozattal.

– *Miért belga?*

– A déli részen franciául beszélnek, s korábbi olvasmányaimban sok párhuzamot találtam a francia–belga irodalom és az akkori magyar erdélyi irodalom között.

– *Egyetemi szinten ez a legkomolyabb verseny. Hogyan készült fel rá?*

– Nyáron kimentem Belgiumba dolgozni, vigyáztam egy banktisztviselő kilenc hónapos unokájára. Ezért kaptam szállást, ellátást. Fizetést nem, de mindössze öt órát dolgoztam naponta és a család vitt, amerre csak érdemes volt.

A dolgozatot francia nyelven készítette el, a lényege, hogy ezzel elkötelezte önmagát is a későbbi tudományos munkára.

– *Ezt is meg kell védeni, mint a doktori disszertációt?*

– Majdnem. De nem volt mit megvédenem, mert a maximumpontot kaptam meg.

Nos, részben ez a dolgozat volt az alapja egy későbbi pályázatnak, amit ötödéves egyetemista korában készített, s amivel elnyerte annak a jogát, hogy a párizsi egyetem idegen nyelvű tagozatára járhatott. Ősszel utazott, tavasszal jött haza, az egész család kísérte Egyedről a repülőtérre.

– *Azóta járt már Párizsban?*

– Tavaly is háromszor. Barátokat szereztem, s francia barátokat hívtam meg a szülőfalumba.

Mégiscsak felfedezik a párizsiak Egyedet. Két éve a győri tanítóképző főiskolán tanít Lőrincz Ildikó, s azt mondja, az luxus, hogy valaki csak tanításból akarjon megélni. Mást is kell csinálni, mondjuk tolmácskodni, mert azzal viszont többet össze lehet hozni, mint amennyit egy jó nevű fogorvos kap.

– *Ma mennyire menő nyelv a francia?*

– Erősödött a nyelviség, mert amikor én kezdtem, lasszóval fogták rá a tanulókat. Ma már általános iskolai szinten is oktatják, francia napokat rendeznek a televízióban, s gyakran vetítenek francia filmet.

– *Mostanában mire készül?*

– A doktorira, francia–olasz nyelvtörténeti anyagból.

Ez akkor húsz évre ismét elég lesz, s gondoskodhat Egyed a váltásról. Vagy addigra Egyeden már eredeti franciák is élnek?

G. SZABÓ M.
Fotó: SZÜK Ö.

Nyaraltak a lisztérzékeny gyerekek

Gyakorlott szülők tudják, hányszor gondoltak arra, hogy milyen jó lenne egy mindenki számára gondtalan nyaralás, amikor úgymond eléjük teszik az ételt, s a mama is pihenhet a főzés és a mosogatás helyett. Vannak családok, ahol ez azért nem megoldható, mert a kisgyermek valamely alapvető élelmiszerre érzékeny, így az ő étkeztetését nem tudják megoldani, csak ha külön neki készítik el a ételt.

Az elmúlt hétvégén azonban mégis ilyen gondtalan nyaraláson vehetett részt néhány Győr-Moson-Sopron és Komárom megyei család. A győri kórház gyermek-gasztroenterológiai gondozója a fertődi Koller család segítségével nyaralást szervezett Fertődön. Itt a kirándulás, a fertődi kastély, valamint a nagycenki kisvasutak megtekintése mellett a szülők megismerkedhettek a hasonló problémákkal élő szülőtársaikkal, barátságok szövődhettek a családok között.

A kezelőorvosnak, dr. Ruszinkó Viktóriának, aki a tábort szervezte, így alkalma nyílt a családokat egészében és jobban megismerni, hogy a kis betegekkel való kapcsolata személyesebbé, közvetlenebbé váljon. A diétásnővér, Barkó Pálné Judit a három nap alatt rengeteg hasznos tanáccsal látta el a szülőket, akik egymás közt kicserélhették diétásrecept-ötleteiket, jól bevált apró, de roppant fontos kis „trükkjeiket", amelyekkel biztosítani tudják, hogy beteg gyermekük ne maradjon ki semmi jóból, s ugyanúgy ehessen szinte mindent, csak búzaliszt nélkül.

A lisztérzékeny gyerekekben sajnos a hajlam örökölhető, bár a betegség pontos genetikai okát jelenleg még nem ismerik az orvosok. E betegség a bélnyálkahártya károsodásával alakul ki, amely felszívódási zavart okoz. A gyerekeknek, s családjuknak meg kell tanulni diétásan étkezni, mert sajnos ez egész életükben elkíséri őket, ez egy olyan állapot, amelyből nem lehet felgyógyulni.

Szerencsére mindig akadnak olyan emberek, akik munkájukon felül vállalnak feladatokat. Így történt ez most is a győri kórház doktornőjével és kis betegük, Koller Kinga szüleivel. Nekik köszönhető, hogy a lisztérzékeny kis beteg gyerekek, és velük együtt családjuk is részt vehetett egy kellemes és hasznos nyaraláson, ahol a család minden tagja gondtalanul pihenhetett, élvezhette a nyaralás örömét.

A gyerekek gondozásának kiegészítésére, valamint a családok problémájának segítésére a Mezőbank Rt. győri fiókjában „Az emésztőszervi megbetegedésben szenvedő gyermekekért" 08-22-700 címen alapítványi számlát nyitottak, melyre a segíteni szándékozók adományaikat befizethetik.

HEGYI ERIKA

Természet- és emberszeretet, bölcsesség

A Kárpátok festője: Darabán János

A Művészetbarátok Egyesülete kismonográfiát jelentetett meg a Tisza-völgyi festői városkában, Rahón élő festőművészről, *Darabán Jánosról*, aki 1934-ben született ruszin apától és magyar anyától. Az ég bőségesen megáldotta jósággal, ember- és természetszeretettel. A színek harmóniája, a fények és árnyak játékai minden alkotásában jelen vannak, szorosan kapcsolódva a művész gazdag életéhez.

Darabán János képeit szemlélve érezzük a kristálytiszta, hűvös hegyi levegőt, a nap sugaraival játszadozó sebes hegyi patakok csobogását. A történelem megpróbáltatásait átélt hegyormok, évszázados fák, a hófedte hegycsúcsok tövében virágköntösbe öltöző tavasz a kőrengetegben is hirdeti a Kárpátok természeti szépségeit. A kárpátaljai művész a nagy olasz mesterek nyomában járva eljut a fény és az árnyék játékának ábrázolásához. Képein a meleg és hideg színek, a vörös, a narancssárga, a meggypiros, a kék, a haragoszöld keveredve nagyszerűen érvényesülnek.

A Kárpátok festője a hegyek, a folyók, az erdők szerelmese, a nemzeti hagyományok ápolója. Mindezen művészi és emberi vonásainak eredménye, hogy tárlatai nemcsak Kijevben, Moszkvában, Odesszában és Szentpéterváron sikeresek, hanem Csehországban, Szlovákiában, Ausztriában, Németországban, Franciaországban és hazánkban is.

Darabán János munkásságának jobb megismerését a könyv több mint 100 színes reprodukciója segíti. A művészi kiállítású kötet érdekessége, hogy az ukrán nyelvű ismertető magyar, német, francia nyelven is olvasható.

I. B.

Falunapok – a vidám és tartalmas szórakozás új formája

Visszhang, vélemény

Az öt esztendővel ezelőtti „lélegzetvételt" követően, hagyományteremtő kezdeményezésként, egyre több településen rendeznek a megyében falunapot. A vidám és tartalmas szórakozás új formáját mindenütt más és más „ruhába" öltöztették. Kóny egyike volt az említett elsőknek. A fiatalt, időset egyaránt mozgósító rendezvény gerince volt, szinte a kezdetektől, a Győri Nemzeti Színház kiválóságainak műsora. *Aller Imre* polgármester erről így vélekedett:

– *Somogyi Ferenc* segítsége révén 1991 óta színesítik szereplésükkel falunapunk programját neves győri művészek. A kónyi közönség, magam is, nagyon meg vagyok elégedve az általuk bemutatott műsorral. A tavalyihoz hasonlóan Bach Szilvia fellépése elmaradt. Egy héttel előtte még biztos volt, az utolsó percben visszamondta, ez egy kis zavart is okozott, de a kiváló győri művészek szinte délutántól éjjelig helytálltak.

Somogyi Ferenc nemcsak az említett műsor szervezője, összeállítója, hanem közreműködője is. A színpadról ő így látta az idei produkciót:

– Ez a negyedik falunapi szereplésünk Kónyban. A humor és a zene állandó, csak az előadók változnak. Az idén a Lloyd egylet koncertje után Orbán Sándor következett, aki Bach Szilvia helyett lépett fel, majd a Defekt Duó követte őt a színpadon, akik az egyik legnagyobb sikert aratták ezen a délutánon, ha nem a legnagyobbat. Defekték után Bende Ildikó és Krasznai Tamás műsora következett. Egész más közönség előtt léptek fel az esti operettmusical-összeállítást előadó művészek: Bede Fazekas Csaba, Bellai Eszter, Rupnik Károly és Tóvizi Ica. A műsorba mindig beleszerkesztünk igényesebb dalokat is. Kiváló publikum jött össze, mindegyik produkciót vastapssal jutalmazta.

GÜLCH CSABA

LEVEGŐ. FÖLD. TŰZ.

- *Új hornyolt cserép – Egyszerű tetőfedés, különösen mély oldalhornyok, ideális tetőfedő anyag régi tetők felújításához. Szükséglet: kb. 17 db/m²*
- *Hódfarkú cserép – Horonynélküli cserép, különböző levágásokkal (körszelet, félkör stb.) Kettős- és koronafedésben rakható. Szükséglet: 40 – 42 db/m²*
- *Kerámia kiegészítő elemek*
- *Varia – változtatható lécosztás 28 – 34 cm-ig. A tetőcserénél nem szükséges az újralécezés. Szükséglet: 15 – 18 db/m²*
- *Holland – Jól kiképzett fej- és oldalhornyok 25° feletti tetőhajlásszög esetén alkalmazható. Szükséglet: 15 db/m²*
- *Csabai – különösen mély és kettős fej- és oldalhornyok-ezáltal biztosan záró tetőfedés. Szükséglet: 15 db/m²*

ZIEGELWERKE GLEINSTÄTTEN
JAMINA RT.-CSORNA BELED RT.
Tel. (66) 441-670
Fax (66) 441-658
Tel. (96) 311-578
Fax (96) 311-376

Darabán Jánosné

Megélni a Batár partján

Ígéretes kísérlet reményei Tiszabecsen

Balogh Imre a támogatásból vett süldővel

Nábrádi Lajos

Azért jöttünk Tiszabecsre, hogy közhírré tegyük a Népjóléti Minisztérium jótékonynak ígérkező segítségét. Ahogy sétálunk a határmenti község utcáin, ízlelgetjük az összetett szót: nép és jólét. Nép van, s jólét? Nos, a szerény porták, a sok-sok rozsdás kerékpár és a munkanélküliek statisztikája mind-mind arra utal, hogy nem általános, nem teljes a jólét szűkebb és tágabb hazánk legkeletibb nagyközségében.

Örüljünk hát, hogy ilyen messze elér a minisztérium segítő keze. Ennek a segítségnek neve, pontosabban címe is van: Szociális és földprogram. Próbaképpen alkalmazzák itt, az Isten háta mögötti településen. S hogy mi lesz, ha beválik (vagy nem válik be) a próba? Azt talán maga az új miniszter sem tudja. Lehet, hogy más megyénkbeli (vagy dunántúli?!) községek is kapnak a közös, de minden bizonnyal lapos kasszából.

Kopogunk a polgármesteri hivatal ajtaján és keressük *Orosz Lászlót*. Munkakörének megnevezése: szociális- és földprogramvezető. Ez a státusa, ezért kapja szegényesnek mondható fizetését. Mielőtt rátérünk a témára, arra kérjük: mutatkozzon be, s mondja el, hogyan és miért cseppent ebbe a munkakörbe. Kiderül, ő volt a helyi tsz ipari ágazatvezetője. Felemlíti a régi szép időket, amikor az ágazatban 130 embernek volt munkája, kenyere. Volt az ágazatban faipari üzem, harisnyaüzem, építőipari részleg, s ide tartozott a sóderbánya is. Mindezt elsodorta a rendszerváltás. Sőt, a tsz mezőgazdasági főágazatából is alig maradt valami. Így sokan küszködnek megélhetési gondokkal. Régi ismerősei, többnyire egykori beosztottai ők. Talán ezért is őt nevezték ki ebbe a beosztásba.

A lényegre térve: tavaly a minisztérium 1,7 millió forintjából indult a program. (Az érdemi munkát csak ez év tavaszán kezdték.) Ebből megvették az MTZ traktort, a kisegítő gépekkel. A gépek a polgármesteri hivatal tulajdonát képezik. A támogatottak ingyenes gépi szolgáltatást és vetőmagot kapnak. Ők „csak" kapálnak, kaszálnak, betakarítanak, esetleg értékesítenek. Egyelőre 45 családot érint a program — hangsúlyozza informátorunk. Ezek a családok a privatizáció jegyében semmilyen módon nem jutottak földhöz, kárpótlási jeggyel sem enyhítették bajaikat. Orosz Lászlót: A program jelszavát így lehetne megfogalmazni: „ne csak segélyt kapj, tedd hozzá a saját munkádat, s használj másoknak is".

A témafelelős egy hivatalos iratot tesz az asztalra. Ez a minisztérium témával kapcsolatos programja. Többek közt ez áll benne: „Cél a helyi szociális segélyezési rendszer részleges tehermentesítése. Fontos cél, hogy a program helyhez kösse a súlyos válságban lévő térségek lakosságát". A helyhez kötésről az embernek az a novella jut eszébe, amelyet innen számítva egy kőhajításnyira írt Móricz Zsigmond a 30-as évek végén. „Ma is úgy kéne lenni, hogy a Joó Györgyök, meg a többiek érezzék jól magukat, a maguk kis falujában". Bizony, ma is úgy kéne lenni.

És hogy is van ma? A becsiek egy része bérelt, illetve juttatott földön „gazdálkodik". A program keretében állattartó-akció is van. Harminckilenc család egyenként 20–30 ezer forint támogatást kapott sertés, illetve szarvasmarha vásárlására, tartására. Fedezhetik hússzükségletüket, a fölöslegest eladhatják a szomszéd faluban, Milotán, ahol éppen szeptemberben indul az új húsfeldolgozó üzem. A zöldségnek, gyümölcsnek is lehet piaca, hiszen helyben megnyílt a Tisza étterem, s 25 helyi család egy országos alapítványból 100-100 ezer forint támogatást kapott, a kapujukon kint a tábla: Zimmer frei. Látjuk, hogy csordogál a Tisza-túra, itt, e szép tájon érezhető a falusi turizmus.

A turizmusról jut eszébe *Balogh Sándor* polgármesternek, hogy három vállalkozó kempingtábor építését kezdte el a csodaszép dióligetben. A polgármester megjegyzi, a helyi iskola napközi otthonának 300 adagos konyhája is vevő sok-sok mezőgazdasági termékre. Szerinte a minisztérium kezdeményezése távlatokban beváltja a hozzá fűzött reményeket, mert az akció segíti a munkára nevelést és az önfoglalkoztatást.

Az egyik utca szélső háza másfél szobából és parányi konyhából áll. A egyenetlen fal, a vaksi ablak látványa szúrja a szemünket. Az eresz alatt csomóba kötött kukorica. A múltat idéző házban *Balogh Imre* traktoros lakik „htb." feleségével és két apró gyermekével. A gyepes udvaron két süldőt terel, s mondja:„A jól jött támogatásból vettem a két disznót, az egyiket levágjuk karácsonyra. A hús, a zsírozó meglesz, de a gyerekek iskoláztatása még így is gondot jelent".

Egy másik utca nagyobb házában a cigány származású, munkanélküli *Danó Bálint* él munkanélküli feleségével és három kiskorú gyermekével. Szintén két akciós disznót hízlalnak. E családról megtudhatjuk, hogy a férj fűrészgépkezelő volt a tsz-ben, a feleségnek pincér szakmája van, de nem tud elhelyezkedni vele.

Az asszony érthető anyai büszkeséggel mondja a bemutatkozás jegyében: „Kislányom a vers- és prózamondóverseny megyei döntőjében első lett, az országos döntőben negyedik helyre került. Néhány verset cigányul is megtanult, hála Zsoldos Géza tanító úrnak". Danó Bálint szűkszavú, a jövőt is a felesége vázolja fel: „Feliratkoztunk egy hold szociálisföldre. Őszszel egy részébe árpát vetünk. Az állattartáshoz értünk és szeretjük is csinálni. De további segítség kellene a falunak és nekünk is".

A falu szélén a Batár patak jelenti az országhatárt. Itt, az öreg fák hűvösében Orosz László arról szól, hogy a közeli katonai lőtérből községi legelő lett, cserébe az említett traktorral annyi szénát kaszálnak a határőrség két lovának, amennyi kell. Ide fehérlik a beállványozott református templom. Megtudjuk: a traktort a templom felújításánál is hasznosítják szállításhoz. Orosz úr végül ezt mondja: „Régen őseink húst és búzát vittek odaátra, sóval, fával jöttek vissza. Községünk szegényebb rétege most is használ veszi a csereкereskedelemnek. A mi népünk mindig úgy élt, ahogy tudott, most is úgy él, ahogy tud".

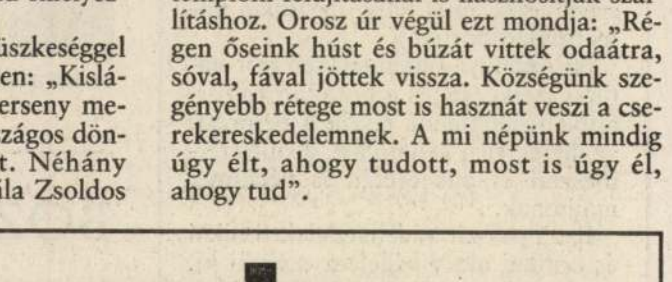

A hivatal traktora bevetés előtt *A szerző felvételei*

A KM VENDÉGE A rendőr alezredes

Tóth M. Ildikó

Tamás György Lajos rendőr alezredes. Magas, kisportolt, mosolygós férfi. Barna szeméből az örömöket mélységben megélő, gyarlóságokkal rég nem törődő emberek derűje sugárzik. Néha kutatóvá válik a pillantása, mint aki eltitkolt, mögöttes dolgokat fürkész. Már észre sem veszi, mikor bújik ki belőle az egykori nyomozó. Pár esztendő volt csupán a szinte magától ívelő pályáján, de ezalatt ismerte meg igazán a világot és a szakmát.

— Huszonegy évvel ezelőtt véletlenül kerültem a rendőrséghez — lep meg. — Kapus voltam a Dózsában és néhány év múlva az egyik főnököm nekem szegezte a kérdést: Mi akarsz lenni, futballista vagy nyomozó? Az utóbbit választottam. Pár évre rá — én is megdöbbentem rajta —, felajánlották nekem, a kezdőnek, hogy legyek titkárságvezető. Nagyon nehéz munka volt, de megérte, mert sokat tanultam...

Ma a megyei rendőrfőkapitány közbiztonsági helyettese a tiszadadai születésű, 43 éves férfi. Közel 800 beosztottja van, a megye minden közrendvédelmi és közlekedési rendőre. Dolgozószobájának szekrényében a jól ismert angol bobby-sapka, mellette német rendőrök sapkája, a pápai látogatás — ahol védőőrizetet adtak — emlékérmei. És apróságok, mindenhez fűzi valami érzelem, élmény.

De legkedvesebbek mégis a szekrény tetején egymás mellett sorakozó kupák: kispályás labdarúgótornák, teniszversenyek díjai. Önmagától tanulta meg a teniszezés alapjait, most meg a társával együtt tagja a magyar rendőrválogatottnak. Július végén Stock-holmban bajnokságon is részt vettek. Az alezredes sokat, szívesen teniszezik, ez erőben tartja és oldja a stresszt, ami szakmájának átka.

Tamás György Lajos *Balázs Attila felvétele*

Szobája falán a bekeretezett fényképek mellett egy szurony is csillog. A porosz hadseregben használták.

A főkapitány-helyettes vonzódik a történelemhez, izgatja egy tárgy személyes históriája. Ezért van pár régi fegyvere, leginkább pisztolyok. Azok nélkül is mennyit tudnak beszélni a régmúltról...! De az igazi szerelem a Tisza. Aki a partján nevelkedett, annak örökre rabul ejti a szívét. Neki is. Egészen megfényesedett szemmel mondja, hogyha lehet, hazamegy a faluba, horgászik és mindent elfelejt. Ha nem, akkor szabad idejében olvas, a korosztálya kedves zenéit hallgatja, de ugrásra készen, hátha megcsörren a telefon.

— És ki viseli otthon a kalapot? — bukik ki belőlem a kérdés.

— Ketten, együtt — vágja rá nevetve. — Szoktam segíteni a házimunkában, sőt főzök is néha, de a takarítást utálom. Ugyanakkor szeretem és megkívánom magam körül a rendet...

Tamás György Lajos felesége óvónő. Ő is tiszadadai. Augusztus végén, 18 éves lányukkal együtt ünneplik a 20 éves házassági évfordulójukat. Meg ott lesz a húga, három öccse, a família, rokonság mindkét részről. Nem árulja el, mi lesz az ajándék, talán mert maga sem tudja még. De szeret barkácsolni, érti is a fa nyelvét — hisz eredeti szakmája: ács. Apja, nagyapja, dédapja ősi mesterségét tanulta meg suttyó korában. Meglehet, a keze alól kerül ki valami szekrényke, polc, fűszertartó. Maradandó vallomás az összetartozásról...

KORONÁZÁSI JELVÉNYEINK

A korona

Budapest (MTI-Press) — Amikor 1978-ban visszakaptuk az Amerikai Egyesült Államoktól a magyar államiság és jogfolytonosság legfontosabb jelképeit, már akkor eldöntötték, hogy a koronázási jelvényeket állandó kiállításon a közönség elé tárják. Helyszínéül pedig a Magyar Nemzeti Múzeumot jelölték ki.

Csakhogy akkor még a múzeumnak nem volt olyan terme, amely megfelelt volna a műtárgyvédelemnek, és a biztosítástechnikai szempontoknak.

Ezért ideiglenesen az épület dísztermében helyezték el a koronát és a palástot. Majd, amikor a Széchenyi Könyvtár elköltözött az épületből, az Apponyi Termeket alakították át a koronázási jelvények végleges helyéül.

Tudjuk, hogy az ezeréves műtárgyak igen hányatott történelmi sorsot értek meg. Többször menekítették, rejtették, el is ásták őket. Különösen a palást hordozza a viszontagságos évszázadok nyomait. A háború előtt a koronázási jelvényeket csak évente egy napon, augusztus 20-án láthatta a közönség.

Az állandó kiállításnak szigorú feltételei vannak. A felbecsülhetetlen értékű műtárgyakat természetesen védeni kell minden káros hatástól, a szándékos és véletlen emberi ártalomtól, illetve a természetes környezetből fakadó károsodástól (légszennyezés, erős fény, ingadozó hőmérséklet, por stb).

Az Apponyi Terem teljesen zárt statikai szerkezete és a beépített trezorajtók lehetetlenné teszik a betörést, az illetéktelen behatolást, de még természeti csapás esetén is védelmet nyújtanak.

Ezt a passzív védelmet elektronikai és optikai aktív védelem egészíti ki. A tárgyak őrzése mellett állagvédelmüket is szolgálják ezek a berendezések.

Különleges megóvást kívánt a rendkívül fényérzékeny palást, úgy, hogy közben megtekintése is lehetővé váljon. Ezért egy speciális, túlnyomásos rendszerű és állandó páratartalmú tárlóba helyezték, megvilágítását ugyancsak maximálisan és egyenletesen szabályozták (50 luxban). Egy tonna súlyú biztonsági üveglap biztosítja a mechanikai védelmet.

Egy időben huszonöt látogató tartózkodhat a koronázási jelvények termében. Így nem csoda, hogy mindig hosszú a várakozók sora.

A korona képeinek egyike

A Kárpátok festője

Geröly Tibor

A fél ruszin apa és magyar anya gyermeke 1934-ben a kárpátaljai Rahón született. A történelmi viharok tépázta Máramaros megyei kisközség 1918-ig Magyarországhoz, majd Csehszlovákiához, 1939-től öt évig ismét Magyarországhoz, 1944-től pedig a Szovjetunióhoz tartozott. A Tisza völgyi festői városban élő Darabán Jánosról most jelentetett meg kismonográfiát a Művészetbarátok Egyesülete.

A könyv bevezetőjében Volicsek Valtamár művészettörténész azt írja: „Az élet mint a hegyi patak vize a köveket, úgy csiszolja a művész képességét. A festő életútja szorosan összefügg tehetségével, lelkivilágával, látásmódjával, célratörő munkájával.

Darabán János festőművészt bőségesen megáldotta a természet jósággal, emberszeretettel, kifogyhatatlan energiával, optimizmussal. Örökölte szüleitől, a szülőföldtől, az év minden szakában gyönyörű Kárpátoktól. A színek harmóniája, a fények és az árnyék játéka minden alkotásában jelen van, szorosan kapcsolódik Darabán János gazdag életművéhez. Alkotásainak jellemző vonása az egyszerűség, a visszafogottság, a föld, a természet, az élet szeretete és a bölcsesség. Ezek a fogalmak képezik művészi hitvallását, életfilozófiáját."

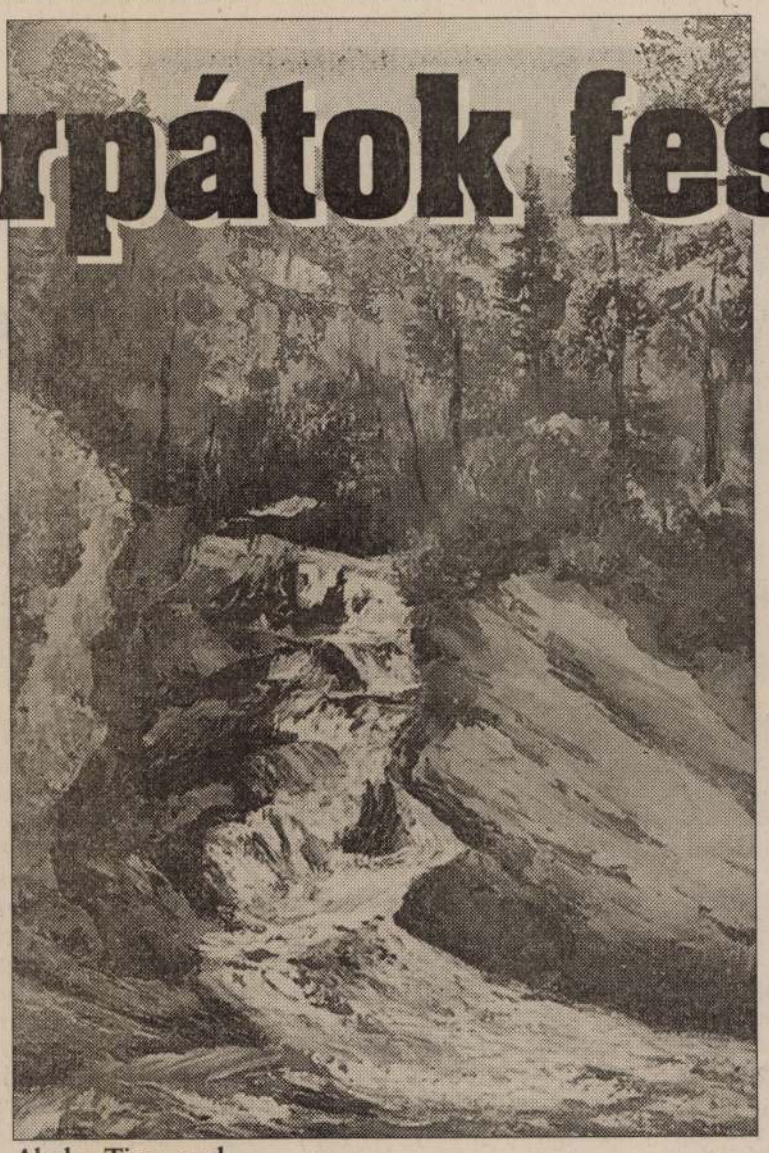

Ahol a Tisza ered

A favágó és unokái

Darabán János képeit szemlélve érezzük a kristálytiszta, hűvös hegyi levegőt, a nap sugaraival játszadozó sebes hegyi patakok csobogását. A történelem megpróbáltatásait átélt hegyormok, bércek, évszázadok fák, a hófödte hegycsúcsok tövében ünnepi virágköntösbe öltöző tavasz, a havasi gyopár a kőrengetegben is hirdeti a Kárpátok, a természet szépségét.

Darabán a nagy olasz festők nyomában járva eljut a fény és az árnyék játékának, ellentétének ábrázolásához. A meleg és hideg színek — a vörös, a narancssárga, a meggypiros, a kék, a haragoszöld, a salátazöld — olyan arányban keverednek, hogy az alkotáson a fák, a sziklák, a vízesések a legjobban érvényesüljenek.

A Kárpátok krónikása, a hegyek, a folyók, az erdők szerelmese, a nemzeti hagyományok ápolója, a szülőföld, a Kárpátalja dalnoka Darabán János. Ezek a művészi és emberi vonásai, tulajdonságai is közrejátszanak abban, hogy tárlatai sikeresek, látogatottak, tömegeket vonzanak. Bizonyíték erre a kijevi, moszkvai, odeszszai, leningrádi, valamint csehországi, szlovákiai, ausztriai, németországi, franciaországi és nem utolsó sorban magyarországi kiállításai.

Darabán János munkásságának jobb megismerését több mint száz színes reprodukció (Selever Iván és Prukner János fotói alapján) segítik. A könyv külön érdeme, hogy az ukrán nyelvű ismertető magyar, német és francia nyelven is olvasható.

BOZÓKY ÉVA:

Sorsfordító István király

„Hol vagy István király? Téged magyar kíván..." Idestova ezer esztendeje, hogy trónra lépett, s jövőre éppen ezer éve, hogy apja, Géza elérte legnagyobb diplomáciai sikerét, s megnyerte fia számára a bajor herceglány kezét. Ez a hosszú évezred mégsem homályosította el az emlékét. Mert annyira sorsdöntő időben jött, és mert annyira tudta, hogy az adott pillanatban mit kell cselekednie.

Történelem adta sorsunkra és földrajzi helyzetünkre jellemző, hogy a két legnagyobb magyar király, akiket legendákban, mondákban őrzött meg a nép emlékezete, István és Mátyás, egyaránt Európa felé törekedtek, oda akarták „bevinni" népüket, s a földrész kultúráját, mint valami védelmező takarót kívánták hazájukra borítani. Mátyás jól sejtette, hogy a Balkánt elözönlő török tengerrel Magyarország nem szegülhet szembe egyedül, hódítani próbált Közép-Európában, mintegy előrevetítve a későbbi Monarchiát, hogy összefogja az ellenálláshoz nélkülözhetetlen erőt. Hirtelen halála miatt terve nem vált valóra, a tekintélyes középkori Magyarország összeomlott, s a nép akkori fogyatkozása azóta is helyrehozhatatlan károkat okozott.

Szent István még nehezebb helyzetben, de nagyobb szerencsével mentette a népét. Lélekcserélő idők jártak: meg kellett változtatnia az életmódot, a termelési rendet, a szokásokat, a jogrendet, a vallást, mindent. Nem is tudott volna mindezzel megbírkózni, ha a folyamatok nem indultak volna már meg a mélyben, ha halk és alig felismert erők nem készítik elő áramlásaikkal a talajt.

Amikor Vajkot megkeresztelik, s amikor oltár elé vezeti a bajor hercegnőt, talán még életben van egy-kettő a gyászmagyarok közül, akik hírül hozták a Lech mezei csata vereséges emlékét. Semmi kétség: a kalandozó harcosok napja leáldozott. Német öreg pásztorok tán kárörömmel fogadják a híreket, ha nem gyászolták volna éppen a saját fiaikat. Mert ahhoz, hogy a kalandozók katonás fegyelme megszilárduljon, már előbb meg kellett szűnnie a pásztortörzsek egyenlőségen alapuló szabadságának. Amikor aztán a harcosok is megkapták a csapást, ami járt nekik, már látszott: visszafelé nem vezet út. Sem az őshazákba, sem a törzsszövetségbe. Menekülni csak előre lehet: s már letelepedett, békére berendezkedett, állami keretek között élő népek közösségébe. Európába. (Nem földrajzilag, amint azt ma gyakran halljuk: „de hiszen Európában vagyunk! Hová igyekszünk?!" — hanem a szellemi Európába, amely úgy lebeg fölöttünk, mint Illyés Gyula versében — Haza a magasban — az édes szülőhaza.)

Miként a népvándorlás idején földrészszerte történt, itt is rátelepedtek a békés földművelőkre a nomád harcosok. Ahogy egy-egy tömbben több család lakott, ott jobbággyá tették az őshonost, aki inkább ellátott egy-egy harcos csapatot élelemmel, csakhogy az megvédje a többitől. Ám ahol lakatlan tereken vezetett át az út, ott a csatákban elfogottak rabszolgasorsra jutottak, s ha nagyon sokan lettek, veszélyeztették a győztes létét. Hacsak be nem olvadtak a győztesek közé... A rabok között akadt olykor szerfölött becses, mindenféle finom munkához értő, még olyan is, aki tolmácsként szolgálhatott, ha szükség volt rá. Ezek a megbecsült szolgák szép csöndesen terjesztették békére intő hitüket, és átszőtték gondolataikkal a kalandozni nem induló itthon maradottak életét. Utóbbiak között legtöbb az asszonynép, azok szívük szerint is hajlanak a szóra, akárcsak ezredéve a római matrónák.

Amikor István kezébe vette a kormányt, már érlelődő folyamatokat irányított. Felismerte a jelenségeket, és letelepített egy veszendő népet, véget vetett a harcnak, bizalmat keltett a szomszédokban, és megszervezett egy államberendezkedést, amelynek ugyan már volt mintája nyuga-

about Árpádné

az alábbi tervpályázaton 3. helyezést elért 5 számú pályaterv (építén) munkatársa volt.

Borosnyay Pál: alagútszaluzattal kivitelezhető lakó- és szállásjellegű épületek tervpályázata, 1970.
Magyar építőművészet, 1971.5.sz. 2-12.l.

Darabant Simon

festő

1814-ben és 1818-ban
biharmegyei román fa-
templomokat díszít.

Petranu, Coridan:

Monumentele istorice
ale județului Bihor.
I. Bisericile de lemn.
4-r, 64 l, 124 t. Sibiu,
1939.

Tom:

Kampis Antal

Századok. 1933. 316. l.

F.k.: Kóteles István — 80-1254 KNyD

GYŐR

1980

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DARABONT TAMÁS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. MÁRCIUS 13-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

BERKES JÓZSEF
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MŰVÉSZETI ALAP OSZTÁLYVEZETŐJE

MEGTEKINTHETŐ: 1980. MÁRCIUS 13—27-IG

KÉPCSARNOK GYŐR, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 35.

DARABONT TAMÁS 1930-ban született Budapesten.
Ott él és dolgozik.
1965 óta sok országos és kollektív kiállításon vett részt. A hódmezővásárhelyi őszi tárlatokon rendszeresen kiállít.
1971-ben Bulgáriában, 1978-ban az NSZK-ban, Svájcban és Olaszországban járt tanulmányúton.

Önálló kiállításai:

1970. Kapuvár, Rábaközi Múzeum

1972. Dunaújváros, Dunaújvárosi Kiállítási Terem

1973. Budapest, Bolgár Kulturális Központ
Budapest, Csepel Galéria

1974. Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria

1975. Budapest, Csepel Autógyár Művelődési Központ

1978. Miskolc, Szőnyi István Terem

Képei megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, múzeumokban, Szófiában, Hanoiban és magángyűjteményekben.

DARABONT TAMÁS 1930-ban született Budapesten. Ott él és dolgozik. 1965 óta sok országos és kollektív kiállításon vett részt. A hódmezővásárhelyi őszi tárlatokon rendszeresen kiállít. 1971-ben Bulgáriában, 1978-ban az NSZK-ban, Svájcban és Olaszországban járt, tanulmányúton.

Önálló kiállításai:

1970. Kapuvár, Rábaközi Múzeum
1972. Dunaújváros, Kiállítási Terem
1973. Budapest, Bolgár Kulturális Központ
Budapest, Csepel Galéria
1974. Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria
1975. Budapest, Csepel Autógyár Művelődési Központ
1978. Miskolc, Szőnyi István Terem
1979. Székesfehérvár, Ikarusz Művelődési Ház
1980. Győr, Képcsarnok bemutatóterem
1982. Szeged, Gulácsy Lajos Terem

Képei megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, múzeumokban, Szófiában, Hanoiban és magángyűjteményekben.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DARABONT TAMÁS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1984. MÁJUS 3-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
BERKES JÓZSEF

KÖZREMŰKÖDIK:
SZERSÉN GYULA
SZÍNMŰVÉSZ, A NEMZETI SZÍNHÁZ TAGJA

MEGTEKINTHETŐ: 1984. MÁJUS 3–12.

BEMUTATÓTEREM
SALGÓTARJÁN, RÁKÓCZI ÚT 13.

F. k.: Köteles István – 84-622 GENERALART Dorogi Ny

Darabont Tamás

DARABONT TAMÁS budapesti festőművész műveiből nyílt tárlat a Győri Képcsarnokban. A kiállításon negyven olajfestmény látható, többségük ködben úszó vízpartokat ábrázol, néhány festmény azonban megörökíti a dolgozó és a szemlélődő, magányosan meditáló embert is.

Magyar Hirlap 1980/3/14/11

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁJ

TÚRISTA

Darabont Tamás festő – műtárgy

SZABÓ JENŐNÉ ÖSSZEÁLLÍTÁSA

1021

Darabont Tamás festőművésznek május 3—12-ig kiállítása lesz a salgótarjáni Bemutató Teremben. A művész 1930-ban Budapesten született, ott él és dolgozik. Képei megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, múzeumokban és magángyűjteményekben.

A MÚZEU

Dobogókő tetejét díszíti első egyesületi mened lete, amely láttán, még néhány éve is a „nagy(áltott fel: Miért csúfítja e szép hegytetőt ez a r Néhány idősebb turisa emlékében is csak mi a báró Eötvös Loránd menedékház, amely valc szebb épülete volt.

De hogyan is lett Dobogókő a magyar turisták egyik legkedveltebb kirándulóhelye? A krónika szerint 1888. szeptember 24-én dr. Téry Ödön és dr. Thirring Gusztáv neves nagy turistáink Dobogókőről lejövet Pilisszentkereszten Prokop Géza közalapítványi főerdész klastrom kertjében Budaváry János pilisszentkereszti plébánossal és Matyók Bencze pomázi főszolgabíróval beszél-

jében — még az re befejezte.

A belső berend vaszán készítettél ház belső berend gashegyi jellegű asztallal és pado fűthető vaskályh ségesebb főzőedé

A dobogókői június 5-én avat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Darabont Tamás
1973 JAN 15
Népszava

1021

Darabont Tamás: Bolgár táj

borsodi nagyvadas területeken. Több mint tíz vadásztársaság legjobb puskásai álltak csatasorba, hogy megkezdjék az őzek és szarvasok selejtezését.

Berderics Dániel rendőr alezredes, a Belügyminisztérium dolgozója, a Magyar Partizán Szövetség tagja 44 éves korában súlyos betegség következtében elhunyt. Temetése január 10-én 15 órakor lesz Újpesten, a Megyeri úti temetőben. A Belügyminisztérium és a partizán szövetség saját halottjának tekinti.

Hatházi József, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetés tulajdonosa elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása január 11-én, csütörtökön fél 3 órakor lesz a Mező Imre úti temető fedett díszravatalozójában.

rázta meg egymás után szombaton Új-Zélandot. A Richter-skála szerint 6,25, illetve 5,9 fokos erősségű földmozgás többfelé földcsuszamlást idézett elő. Emberéletben nem esett kár.

használata sok veszélyt rejt magában.

— **Huszonhétezer tonna mérgesgáz lövedék** hever az amerikai Sziklás-hegység barlangjaiban. Elégetése 14 millió dollárba kerülne és a művelet 68 hónapig tartana.

KISZ-VÉDNÖKSÉGGEL ÉPÜLŐ IFJÚSÁGI LÉTESÍTMÉNYEK PÉCSETT

Pécs dolgozó és tanuló KISZ-fiataljai védnökséget vállaltak a negyedik ötéves terv nagy ifjúsági létesítményei felett. Társadalmi munkával segítik a tervezett ifjúsági ház, az ifjúsági park, a közlekedési park és a mecseki ródlipálya építését. Már elkészült a Misina lejtőjén kialakított ródlipálya. A csaknem 1100 méter hosszú és 120 méter szintkülönbségű ródlipálya építésén több mint kétezer fiatal dolgozott. A jövő télre melegedőházat is építenek az indulóállomásnál. A második ifjúsági létesítményt ez év tavaszán avatják a fiatalok: az Uránvárosban épülő ifjúsági közlekedési parkot. Rövidesen megkezdődik az ifjúsági ház építése is. Az ifjúsági park egyelőre még a „helyét keresi" a városban; vagy a Balokány ligetben, vagy a szabadtéri színpad környékén alakítják majd ki.

Darabont Tamás

festőművész kiállitása aug.1o-én nyilt meg
a balassagyarmati Horváth Endre galériában, melyen
a müvész 19 olajfestményét állitották ki.

Magyar Hirlap 1975/22o 13.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Darabont Tamás
1966 MÁJ 16
ROKKA

A XX. kerületi képzőművészek ötödik tavaszi tárlata

1021

Vállalatunk dolgozója a kiállítók között

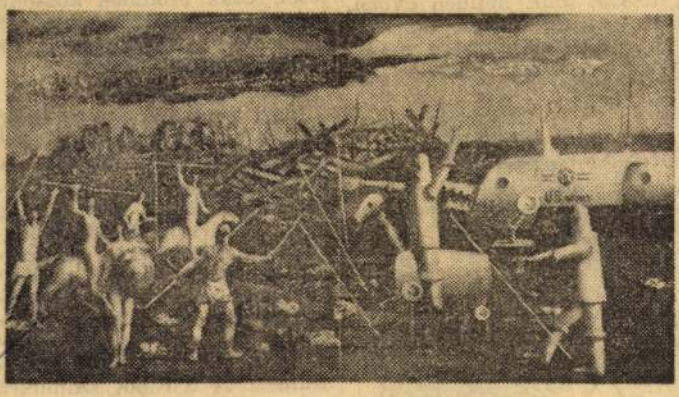

Darabont Tamás: „Imperializmus" c. festménye

A XX. kerület képzőművészei már ötödik alkalommal járulnak gyűjteményes anyagukkal a közönség elé. Az ötödik tavaszi tárlat ünnepélyes

Nagy Rezső: Négerfej, szobor

megnyitója május 6-án volt a Budapesti Történeti Múzeum pesterzsébeti múzeumában. A megnyitón megjelent *Balogh István*, az MSZMP XX. kerületi Pártbizottságának titkára, *dr. Nagy Ernő*, a XX. kerületi tanács elnöke, a Vietnami Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövetségének harmaditkára, *Tran Van Khánh*, valamint a kerület politikai és kulturális életének számos képviselője.

A kiállítást *dr. Végváry Lajos* művészettörténész nyitotta meg, azután *Zsigmond Endre* grafikus művész a kiállítók nevében megköszönte a rendezést. A kiállító fiatal művészek egyike, *Darabont Tamás* az amerikai agresszorok ellen hősi harcot folytató vietnami népnek felajánlotta *„Imperializmus"* című alkotását. A jelenlevő Tran Van Kháhn köszönetét fejezte ki, s elmondta, hogy hazájának jól esik az a sokirányú segítség, amelyet a szocialista országoktól, s köztük a mi országunktól és dolgozóitól kapnak, s e festmény felajánlása is egyik formája a szolidaritásnak, s a segítségnek.

A közönség ezután megtekintette a huszonhárom kiállítónak mintegy nyolcvan munkáját. Nagy vitát váltottak ki *Rátkay Endrének* egyéni stílusú szimbolikus témájú festményei.

Örömmel állapítottuk meg, hogy gyárunk fiatal dolgozója, *Nagy Rezső* két szoborportréval és három grafikával vett részt, illetve a zsüri alkalmasnak minősítette a kiállításra.

Ajánljuk gyárunk dolgozóinak, hogy az igényes, szép kiállítást minél többen tekintsék meg. Naponta nyitva — hétfő kivételével — 11-től 18 óráig.

Nagy Rezső: Fiú portré, szobor

munkahely
kisebb súr
eltérések,
ennél súl
ha folytató
mi bizottsi
végére. E
elkerülni.

Üzemünk
zottsága, n
idén is megrendezi dolgozóink gyermekei részére május 29-én, vasárnap délelőtt a

művelődési házban a nemzetközi gyermeknap alkalmából vidám műsoros délelőttjét. A délelőtt 11 órakor kezdődő műsor sok vidámságot, szórakozást ígér.

★

Bensőséges hangulatú névadó ünnepet tartott az üzemi KISZ-szervezet az elmúlt napokban. Üzemünk fiatal dolgozója *Wavrusa István* fiúgyermeke, a névadó ünnepség keretében a György nevet kapta. Az újszülöttet és szüleit szeretettel köszöntötte a párt, a szakszervezet, a KISZ megbízottja és kedves ajándékkal lepte meg az ünnepeltet.

★

Mint hallottuk az idei ünnepi könyvhéttel kapcsolatban, mely május 28-tól június 2-ig tart, rendezi meg művelődési házunk könyvtára is a könyvkiállítással egybekötött író—olvasó találkozóját, a

hetjük a jó kezdeményezést, de reméljük folytatása is töretlen lendületű lesz.

★

Ipari tanulóink május 19-én tartják évvégi egésznapos ünnepélyüket, mely délelőtti vetélkedőből és délutáni műsorból áll. A Hazai ipari tanuló leányai versmondással, énekkel, balettszámmal szerepelnek, sőt a szövősökből alakult 10 fős kisbrigád irodalmi színpadszerűen összeállított húszperces műsorral lép fel, melyre igen nagy lelkesedéssel készülnek. A darabot számukra írta és rendezője is Batta Alfréd. Másik hírünk, hogy két nappal később a művelődési ház irodalmi együttese, a Mikro-színpad tartja zenés szatirikus irodalmi kabaréjának bemutató előadását „Uj Pestamentum" címmel, szombaton, 21-én délután 3 órakor a nyomdászszakszervezet fővárosi Gutenberg Művelődési Házában. (József körút és Kölcsey utca sarok.) A bemutatóra eddig úgyszólván minden jegy elkelt.

★

KISZ-fiatalok, figyelem! Mint hallottuk az építőtáborok bizottsága pályázatot hirdet egy új kifejező jelvény megtervezésére. A pályázaton részt vehet minden fiatal. A pályamunkákat augusztus 30-ig kell beküldeni a KISZ KB Építőtáborok Bizottságának (V., Balassi Bálint u. 16.). Az első díj 500 forint, a második 300 forint, a harmadik 200 forint. Érdemes pályázni!

—aa—

Május van: ballagnak az érettségizők

Darabont Tamás

Darabont Tamás képkiállítása

A napjainkban divatozó posztmodern képzőművészeti törekvések közepette üdítő színfoltnak hatott *Darabont Tamás* festőművész szeptemberi tárlata a Mednyánszky-teremben. A művész, aki korábban maga is megjárta a modern irányzatok különböző fázisait, évtizedek alatt ökonomikusan alakította ki egyéni piktúráját, és vált a magyar tájak egyéni hangú kifejezőjévé. Életművében világosan nyomon követhető egyfajta tudatos törekvés: tartalom, a forma és a színek visszafogottsága, a látásmód lírai erejének és gondolatiságának primátusa. Rendkívül egységes és magas színvonalú a kiállított anyag: — nem egyetlen táj, hanem a hazai vízpartok, a mező- és erdőrészletek harmonikus egysége ragad meg bennünket ezeken a képeken. Egy-egy poétikus festői jegy megerősíti hitünket a „testvérmúzsák" létezésében, a különböző műfajok szoros kapcsolatában, impulzust adó erejében. Amint említettük, az egész anyag, de kiváltképp a *Köröspart*, a *Ketten*, a *Magány* és a *Sveti Stefan* című képek színkompozícióikkal, letisztult vonalvezetésükkel maradandó élményt nyújtanak a látogatóknak, a festészet kedvelőinek. A kiállítást *Szersén Gyula* színművész, a Nemzeti Színház tagja nyitotta meg, színes bevezetőjében rámutatva a kiállító számos fölfedezhető értékére, többek között csöndes, meditatív művészi habitusára és erős magyarságtudatára.

szeghalmi

Aj Ember,

eaux Pessac nevű külvárosa, ahol
megnyílt új bevásárlóközpontban
ahely" is készült. A supermarket
e a megnyitás óta igen látogatott.
rdeaux-i érsek kijelentette, hogy a
pektálja, jóllehet az ötlet teljesen
vezetőié, és hogy ő csak a nyitás
hallott a dologról. Azért is nevez-
ert ahhoz, hogy kápolna lehessen,
ellett volna, amit a vezetőség az
nem kért. Egyelőre arról nincs szó,
el működjön, de ha az ötlet bevá-
togatottsága nem csökken, még ez
ársadalomban meglevő lelki igényt
ely megszületése — mondotta az

The Tablet

KÍTOTTAK LEFEBVRE-VEL

Darabont Tamás

Darabont Tamás festőművész tárlata szeptember 4-én délután 5 órakor nyílik meg a Mednyánszky-teremben.

Magyar Nemzet 1986. IX. 3.

Darabont Tamás, festőművész

DARABONT TAMÁS festőművész kiállítása május 3-tól 12-ig tekinthető meg a salgótarjáni bemutatóteremben. Az 1930-ban született festő művészi képzettségét szakkörökben szerezte, többek között Fenyő A. Endre, Gráber Margit és Tamás Ervin vezetésével. Több mint tizenkét esztendeig reklámgrafikusként dolgozott. Számos csoportos bemutató mellett önálló kiállításokon is találkozhattunk festményeivel. Megörökíti vásznain hazai tájaink mellett Bulgária természeti szépségeit és foglalkoztatják festői képzeletét történelmi és filozófiai próblémák is. Szenvedélyesen kutatja az ember és az egyre fejlettebb technika kapcsolatát, s a lélek mindinkább feszítőbb harcát, küzdelmét az elgépiesedett, motorizált világ fenyegető veszélyei ellen.

Pesti Műsor, 1984. máj. 9, 67-old.

Dabaront Tamás

DARABONT TAMÁS Budapesten élő képzőművész alkotásaiból nyílt kiállítás Miskolcon, a Képcsarnok Vállalat Szőnyi István Kiállítási Termében.

Magyar Hirlap 1978-718

Három tárlat márciusban

Három újabb képzőművészeti kiállítás nyílik Miskolcon márciusban. Időrendben elsőként egy nemzetközi jellegű tárlatot láthatnak az érdeklődők a *Miskolci Galériában: a közép-szlovákiai és az észak-magyarországi képzőművészek* közös kiállítását először az elmúlt évben rendezték meg Szlovákiában, most pedig március 10-től Miskolcon látható hasonló jellegű, mintegy száz rajzot bemutató tárlat. Ezt követően Egerben és Salgótarjánban is bemutatják.

Időrendben ezt a tárlatot a *Képcsarnok* Szőnyi-termében *Darabont Tamás* festőművész kiállítása követi 23-i nyitással, majd március 28-tól a *Mini Galéria* ad otthont *Reich Károly* Kossuth- és Munkácsy-díjas grafikusművész — minden bizonnyal igen nagy érdeklődést kiváltó — grafikai lapjainak.

Darabont Tamás, festőművész

Darabont Tamás festőművész kiállítását március 23-án délután öt órakor nyitják meg a *Szőnyi Ferenc Képcsarnokban.* A művész 1930-ban. Budapesten született. Ma is ott él és dolgozik. 1965 óta számos országos és kollektív kiállításon vett részt. Képei megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, múzeumokban, Szófiában, Hanoiban és magángyűjteményekben. A kiállítás április 6-ig tekinthető meg.

B. Gy.: Kiállítások, tárlatok.
Diósgyőri Munkás, 1978. márc. 21.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 ÁPR 17

Magyar Nemzet

Darabont Tamás festőművész

— **A budapesti bolgár kulturális központban** dr. Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója hétfőn megnyitotta Darabont Tamás festőművész kiállítását.

Háromnapos tudományos

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 ÁPR 15

Magyar Nemzet

Darabont Tamás festő-
művész

Darabont Tamás festőművész kiállítása április 16-án, hétfőn délután 4 órakor nyílik meg a Bolgár Kulturális Központ bemutatótermében.

Darabont Tamás

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1990 AUG 15

Kiállítás

A kapuvári Rábaközi Múzeum augusztus 10-án délelőtt nyitja meg Darabont Tamás budapesti festőművész kiállítását. Megnyitó beszédet dr. Faragó Sándor múzeumigazgató mond. A kiállításon — amely a fiatal művésznek első önálló kiállítása —, olajfestmények, festett sgraffito tervek, tollrajzok és illusztrációk láthatók.

Darabont Tamás

MH SAJTÓFIGYELŐ
MONIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafi Műsor

PESTI MŰSOR 1982 MÁJ 1 2

1021

Szeged, Gulácsy Terem:

Darabont Tamás tárlata

● A művész szakkörökben szerezte művészi képzettségét, sokat tanult *Fenyő A. Endrétől, Gráber Margittól* és *Tamás Ervintől* is. Több mint tíz évig reklámgrafikusként dolgozott. Rendszeres résztvevője a kollektív kiállításoknak, s részt vesz a hódmezővásárhelyi őszi tárlatokon is. Több országban, így például Bulgáriában, az NSZK-ban, Svájcban és Olaszországban járt tanulmányutakon. Képei a magángyűjtemények mellett megtalálhatók a Magyar Nemzeti Galériában, Szófiában és Hanoiban is. Erősen foglalkoztatják a művészt a történelmi és filozófiai problémák, izgatja és szenvedélyesen kutatja a mai ember és a fejlett technika kapcsolatát, hogy megmutassa, megmutathassa a lélek küzdelmét az elgépiesedett, motorizált világ veszélyei ellen. Expresszív erejűek hazai és bulgáriai tájképei.

(Kiállítása május 6-tól 20-ig látható.)

lési kiállítás. Vadászat és vadgazdálkodás. A háziállatok kialakulása. Sertéstenyésztés története. A szarvasmarha tenyésztés története. A honfoglaló magyarok és a kora Árpád-kor háziállatai.

SEMMELWEIS ORVOSTUDOMÁNYI MÚZEUM (I., Apród u. 1—3. Tel.: 351—934). Képek a gyógyítás múltjából (áll. kiáll.). Nyitva: 10.30—18.00 óráig.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12. Tel.: 672—190). A tűzvédelem fejlődése (áll. kiáll.). Tűzoltó érmek és jelvények. (Idősz. kiáll.). Nyitva: szerdán, csüt., pént. 9—16 óráig, vas. 9—13 óráig.

POSTAMÚZEUM (VI., Népköztársaság útja 3. Tel.: 427—938).

MAGYAR BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.).

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29. Tel.: 164—123.).

BAJOR GIZI EMLÉKMÚZEUM (XII., Stromfeld Aurél u. 16. Tel.: 851—996). Nyitva: kedd. csüt. 15—19 óráig. szomb., vas. 11—18 óráig.

ÖNTŐDEI MÚZEUM (II., Bem József u. 20.) Nyitva: naponta 10—17 óráig.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa Gy. út 3.) Magyarok az olimpiai játékokon c. kiáll.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.).

filmek vetítése.

A múzeumi TIT-tárlatvezetések a TIT-programoknál találhatók.

A KIÁLLÍTÓTERMEK PROGRAMJÁBÓL

A kiállítások hétfő kivételével, naponta 10—18 óráig látogathatók, az ettől eltérő nyitvatartásokat külön jelezzük.

MŰCSARNOK (Hősök tere) Országos Képzőművészeti Kiállítás.

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM (V., Dorottya u. 8.) Benkő Ilona iparművész kiállítása. Vas. zárva.

Darabont Tamás

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁJ 41

DAILY NEWS

104

Am Donnerstag wurde in Salgótarján eine Ausstellung des Malers Tamás Darabont — dessen Bilder u.a. in der Ungarischen Nationalgalerie, in Museen in Sofia, Hanoi und in Privatsammlungen zu finden sind — eröffnet. U. B. zeigt den Künstler bei der Arbeit.

schaftigten.

Bisher größte Streikaktion in der Druckindustrie

Frankfurt am Main — Na
den in der laufenden Tarifrun
bisher größten Streikaktionen
95 Betrieben der westdeutsch
Druckindustrie als Reaktion a
das am Mittwoch ergebnisl
vertagte Spitzengespräch üb
die Einführung der 35-Stunde
Woche sind am Donnerst
zahlreiche Tageszeitungen
der BRD nicht oder nur
Notausgaben erschienen. Wie
die Industriegewerkschaft Druck
und Papier mitteilte, wurde am
Donnerstag die Aktion Sieben-
Stunden-Tag fortgesetzt, bei der
die Beschäftigten anstelle von
acht nur sieben Stunden arbei-
ten.

Das Angebot der Unternehmer, kürzere Arbeitszeiten für bestimmte Beschäftigtengruppen

die Wirtschaftsorganisationen sich schon zu Beginn des 7. Fünfjahrplans in Kenntnis der neuen Bedingungen ihre eigene Strategie überlegen können. Auf einigen Gebieten sind erst dann – in den nächsten zwei-drei Jahren – Maßnahmen zu erwarten, wenn gesellschaftliche Übereinkunft und die erforderlichen Bedingungen geschaffen wurden.

Darabont Tamás

DARABONT TAMÁS

Darabont Tamás

(Bp. 1930 –

1965 óta sok országos és kollektív kiállításon vett részt.
Rendszeresen kiállít a hódmezővásárhelyi őszi tárlatokon.

1971-ben Bulgáriában jást tanulmányúton
1973 tavaszán a Bulgár Kulturális Központban volt kiállítása.

Önálló kiállításai:

1970 Kapuvár, Rábaközi Múzeum
1972 Dunaújváros, Dunaújvárosi Kiállítási Terem
1973 Bp. Csepel Galéria
1974. Balassagyarmat, Horváth E. Galéria
1975. Bp. Csepel Autógyár Művelődési Központ

Kiállítása a miskolci Szőnyi István teremben

1978. márc. 23 – ápr. 6 – ig.

– katalógus a könyvtárban –

ly. 4798/78

1977
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 DEC 17.
NÉPSZAVA

Darabont Tamás
/ 1021

Darabont Tamás: Nővérek

Feketevágás

Újhelyi János novelláiról

„Adósságot törlesztek ezzel a könyvvel" — írja Újhelyi János vallomásában. Szép ez a gesztus. Reméljük azonban, hogy kijelentése megengedi: nem egyszer s mindenkorra letudott adósság ez. Több okból akarjuk ezt hinni. A kötet néhány erősebb írása kedvet ébreszt olvasóban és kritikusban egyaránt — hasonlókhoz. Azt szuggerálják ezek, hogy az ilyen mélységből feltörő forrásnak nem lehet apadása. Ilyen sorsot nem lehet végleg kibeszélni. Ez csak egy egész élet feladata lehet. Mert ha ez az életanyag, a hajdú-bihari parasztok vasvillás világa tette íróvá Újhelyi Jánost — és korábbi teljesítményeit figyelembevéve is ezt állítjuk —, úgy ez is tarthatja meg.

Másik okunk az előbbi fonákja. Adósságtörlesztéssé. A magyar kisepika legjobb hagyományaihoz tud itt kapcsolódni Újhelyi János.

A kötet közbülső írásai nem érték el az előbbi színvonalat. Az író alapállása, a gondolati-érzelmi feldolgozás előzetese vezetett itt a formálásban is kudarchoz. Mi íratta gazdájukkal ezeket a koraszülött történeteket? Legjobb esetben az, amire itt gondolunk: az értelmiségi rossz lelkiismerete, illetve nosztalgiája. A lelkiismerethez annyit (hiszszük, hogy nem felelőtlenül): az értelmiséginek, ha jó író, ne legyen lelkiismeret-furdalása. Ha Újhelyi János író, ez a jó író benne is készülődik. Nosztalgiája írói-gondolati erői ellen dolgozik. Tudatossága fordíthat ezen.

Ezekben a „jelenidejű" írásokban, talán a primér

Király
len kihi
akar le
lun, mú
időben,
hazatér.
át, hog
sohasem
nem me
sabban
van, ha
aminek
nie, „*a*
a hó / é
sé".

A S
versek
nem á
levő vil
ső sortó
öregedn
múlt i
dott lo
zelet,
után m
dog csi
dig ko
billen
csikaja,
lelemtől

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 AUG 10

Csepel

Darabont Tamás
1021

1973. AUGUSZTUS 10.

Nők a művészetben

Darabont Tamás: Anya gyermekével

Hajtun Klára: Asszony

Export az Urálból

Szverdlovszkban készült hidrogenerátorokat szerelnek fel Norvégiában, a Vigelands-Brug vízi erőműben. Ezek a gépek nemrég nemzetközi versenyt is nyertek — maguk mögé utasítva az erős európai konkurenciát. Ma már egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik külföldön az urali vállalatok termékei iránt. Franciaországba például bonyolult elektrotechnikai berendezéseket indítottak innen útnak. Az urali üzemek árucikkeiket szívesen vásárolják Olaszország, Finnország, Dánia és egy sor más európai állam vállalatai is.

Folyékony kaucsuk

Jó hőálló tulajdonságokkal rendelkező új, folyékony halmazállapotú kaucsukfajta gyártásába kezdtek Kazanyban. Az új anyagból szilárdító adalékok segítségével gépalkatrészek is készíthetők. Ez a kaucsuk megbízható kábelszigetelő és korróziógátló, míg az orvosok szilárd és rugalmas protéziseket készíthetnek belőle. Az újfajta kaucsuk 250 fokra hevítve sem veszti el tulajdonságait és mínusz 60 fokon is megőrzi azokat. A kazányi vállalat már négyféle folyékony kaucsukot gyárt.

Viasz — tőzegből

Tőzegből állítanak elő viaszt Belorusszia tőzegkutató intézetében. Precíziós öntésnél és fenoplasztok előállítása során már alkalmaznak ilyen viaszt, amiből ezenkívül termikus kopírpapír, fémbevonatú fólia és vegyipari fogyasztási cikkek is készülnek. A tőzegviasz összetételének meghatározása során kimutatták, hogy ez a viasz fiziológiailag aktív anyagokat tartalmaz, ami a széleskörű gyógyászati alkalmazást is lehetővé teszi.

Óriás konverter

Zsdánov város gépgyártói 300 tonna befogadóképességű acélolvasztó konvertert indítottak útnak az egyik szibériai kohászati kombinátba. Az új aggregát termelékenysége sokkal nagyobb, mint a korábban gyártottaké. Az idén még néhány ilyen konvertert gyártanak más szovjet üzemek számára.

Kikötőbébi

Vasbetonból készült dokkot építettek Herszon egyik hajógyárában egy távol-keleti kikötő számára. A dokkot három nagy vontatóhajó juttatja Ukrajnából rendeltetési helyére,

A BOLGÁR KULTURÁLIS KÖZPONT

TISZTELETTEL MEGHÍVJA

1973. ÁPRILIS 16-ÁN (HÉTFŐN) 18 ÓRÁRA

DARABONT TAMÁS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

MEGNYITÓT MOND: DR. POGÁNY Ö. GÁBOR
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
FŐIGAZGATÓJA

- COCTAIL -

DARABONT TAMÁS

BOLGÁR KULTURÁLIS KÖZPONT

VI., NÉPKÖZTÁRSASÁG U. 14.

315-354

DARABONT TAMÁS

1965 óta sok kollektív kiállításon vett részt. Képeiből a magyar tájak, vizek világának szeretete tükröződik. Visszafogott harmónikus színeiből csend, és nyugalom árad.

Önálló kiállításai:

1971. Kapuvár (Múzeum)
1972. Dunaújváros
1973. Budapest – Bolgár Kultúrális Központ
1974. Balassagyarmat
1978. Miskolc – Szőnyi István Terem
1980. Győr – Képcsarnok Bemutatóterem
1982. Szeged – Gulácsy Lajos Terem
1984. Salgótarján – Képcsarnok Bemutatóterem
1986. Budapest – Mednyánszky Terem
1987. Kecskemét – Iványi-Grünwald Terem
1988. Pécs – Ferenczy Terem

Felelős kiadó: Tóth Pál István

mikroprop

DARABONT TAMÁS
MŰTEREM – RÉSZLET

FOTÓ: MILOS JÓZSEF

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DARABONT TAMÁS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. NOVEMBER 10-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

PÁLFY ISTVÁN

UJSÁGÍRÓ

KÖZREMŰKÖDNEK:

SZERSÉN GYULA

JÁSZAI-DÍJAS SZÍNMŰVÉSZ

HORVÁTH GYULA

JÁSZAI-DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1988. NOVEMBER 10–19.

RUDNAY GYULA TEREM

EGER, SZÉCHENYI ÚT 13.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR – 5
PESTI MŰSOR

Darabont Tamás festőművész

1021

LÁTNIVALÓ

Az e heti látnivalók sorában nagy érdeklődésre tarthat számot a Stúdió Galériában 1978. március 29-től látható kiállítás. *Szykszsnian Wanda* grafikusművész, akinek munkáit olvasóink is jól ismerik, alkalmazott grafikusként dolgozik. Legismertebbek *hanglemezborítói* (főleg könnyűzenei lemezek tasakjait tervezte), filmplakátjai és még sok reklám vonatkozású munkája.

Szykszsnian Wanda 1971-ben végezte a főiskolát, azóta 14 alkalommal vett részt kiállításokon, és több díjat is nyert. Ez az első önálló kiállítása.

Plakátjai, rajzai egységes hangulatukkal és képi világukkal szinte azonnal felismerhetők. Nagy erénye a tömör, egyszerűségében is sokatmondó kompozíció, a *biztos rajztudás* és az igen áttételes formában jelentkező intellektuális *humor*.

Szinte tévedhetetlen biztonsággal válogat a színek között, annyira magától értődő és természetes számára egy-egy plakátjának erőteljes *(igen sokszor popjellegű)* színvilága, hogy nem is érezzük az elkészítés során nyilván jelentkező nehézségeket és az ezek leküzdésével járó fáradságot.

A kiállításon szereplő látnivalók mindegyike ismerős a néző számára. Az utcáról, a lemezborítókról, a reklámokból. Együttesen azonban kirajzolnak még valamit: *Szykszsnian Wanda* alkotói portréját.

Miskolcon, a *Szőnyi István* teremben március 23-án nyílt meg *Darabont Tamás* festőművész kiállítása. Képei, melyek közül sokat találhatunk a Magyar Nemzeti Galériában, Szófiában, Hanoiban, múzeumokban és magángyűjteményekben is, mintha a mozgás pillanatképei volnának. A lendületes festékfelületek egymásba húzása és az egymáson megcsúszó színfoltok eszközeivel Darabont Tamás szinte a *bemozdulásos pillanatkép* festői megfelelőjét hozza létre. Ugyanakkor mindig van a képen egy olyan szilárd pont, megbízható tónus, melynek segítségével megpihenhet a tekintet.

A Magyar Nemzeti Galériában *Üdvözlet Bulgáriának* címmel rendeztek gyűjteményes kiállítást. Az országnak a török elnyomás alóli felszabadulása évfordulójának alkalmából került sor az eseményre, a Bulgáriában járt magyar alkotók bolgár tájakat, embereket, bulgáriai élményeiket ábrázoló vásznaiból. A sokrétű és sokszínű kiállítás stílusok, szemléletmódok, a festői grafikai eljárások számtalan változatával tükrözi számunkra a mai Bulgáriát, azokat az emlékeket, tapasztalatokat, melyeket képzőművészeink személyiségük legmélyében őriztek meg, és fogalmaztak képpé.

Kertész László

Darabont Tamás miskolci kiállításáról

PM 63

Totózzon velem!

13. hét

Malonyai Dezső dr.

(Füzér József rajza)

A Fővárosi Operettszínház direktora jól ismert sportbarát, sőt maga is aktív: rendszeresen úszik és teniszezik a Margitszigeten, s nem is olyan régen még a színész—újságíró rangadókon is szerepet vállalt, mint örökmozgó középpályás.

— Mennyi a napi penzuma?

— Inkább úgy fogalmaznám a kérdést, hogy hányszor nem megyek le törzshelyemre, a szigeti uszodába. Egy héten ez egyszer fordul elő, vasárnap. Ekkor se tenisz, se úszás, abszolút pihenőnap. Mindig annyit úszom, amennyi jólesik, ez 4—500 méternél kezdődik és gyakran teljesítek ezres távot is. A tenisz, az más, egy-egy csatánk kollégáimmal két-három órát is eltart, ezt egyszerűen nem lehet megunni, nem véletlenül népszerű játék hattól nyolcvan éves korig szerte a világon.

— Szurkoló is?

— Természetesen. Csodálom Taróczyt, s nagyon örültem remek eredményének, amit Ocean Cityben elért. Első helye, túl az elismerésen, szerintem annyit is jelent, hogy végképp beérett, klasszis versenyzővé vált és még mindig csak 23 éves.

— És a futball?

— Nem nagyon tudok választani, hogy a két labdajáték közül melyik élvezetesebb a néző számára. Talán a futball annyival, hogy több a variációs lehetősége. Azt hiszem, mostanában a magyar labdarúgás többek között éppen azért halad a felfelé vezető úton, mert ismét akadnak tehetségek, mint Törőcsik, Nyilasi, Ebedli, Kereki, akik rögtönzésből is kiválóak, tehát színesítik, variálják a játékot, akárcsak én a tippeket. Számomra a totózás kellemes kikapcsolódás is.

1. Fűzfő—BVSC	1 x
2. Budafok—Eger	x
3. Békéscsaba: TASK—Debrecen	2 x
4. Volán—Vasas Izzó	x
5. Komló—Kazincbarcika	1 x
6. BKV Előre—Szolnoki MTE	1 x
7. Cegléd—Perbál	1
8. Láng Vasas—Bp. Spartacus	2
9. Pénzügyőr—Balassagyarmat	x 2
10. Ikarus—Erzsébeti SMTK	2
11. Juventus—Torino	x
12. Perugia—Milan	x 2
13. Pescara—Genoa	1 x
Pótmérkőzések	
14. Bp. Építők—22-es Volán	x 2
15. ÉGSZÖV—BEM SE	2 x
16. Enying—Ganz-MÁVAG	2

(szabó)

XXI., Béke tér 1., 15.30 óra.

NB II-es bajnoki mérkőzések: BKV-Előre—Szolnoki MTE, Knopp Imre u., 15.30 óra. Volán—Vasas Izzó, Czabán Samu tér, 15.30 óra. Budafok—Eger, Budafok, 15.30 óra.

NB III-as bajnok mérkőzések: Láng Vasas—Bp. Spartacus, Rozsnyói út, 15.30 óra. Pénzügyőr—Balassagyarmat, Pasaréti út, 15.30 óra. IKARUS—Erzs. Vasas MTK, Mátyásföld, 15.30 óra. Bp. Építők—22. Volán, Népliget, 15.30 óra.

Asztalitenisz

Április 3—4-én (hétfőn és kedden):
Felszabadulási emlékverseny. Nemzeti Sportcsarnok, 9 óra.

Atlétika

Április 2-án (vasárnap):
Országos mezei bajnokság. Alagi lóversenypálya, 10 óra.

Birkózás

Április 2—4-ig (vasárnaptól keddig):
Felszabadulási emlékverseny. Ganz-MÁVAG csarnok, Kőbányai út, 10 óra.

Úttusa

Április 1—5-ig (szombattól szerdáig):
Felszabadulási Kupa. Lovaglás: 1-én, Nemzeti Lovarda, 9.30 óra. Vívás: 2-án, XXI., Béke tér 1., 8.30 óra. Lövészet: 3-án, Fehér úti lőtér, 14.30 óra. Úszás: 4-én, Nemzeti Sportuszoda, 17.30 óra. Futás: 5-én, Hármashatárhegy, Fenyőgyöngye, 12 óra.

Röplabda

Március 31-én (pénteken):
Vasas—Kőbányai Építők, NB I. férfi, XIII., Fáy u. 58., 16.30 óra.

Április 1-én (szombaton):
Közg. Egyetem—MTK-VM, NB I. női, IX., Kinizsi u. 2/6., 15 óra. Külker—Dunaújvárosi Építők, NB I. női, XIV., Kerepesi út 124., 17 óra. K. Lombik—Vasas Izzó, NB I. férfi, XIV., Thököly út 2—6., 15 óra. Bp. Spartacus—Csepel, NB I. férfi, X., Kőér u. 2., 14 óra. Bp. Honvéd—Ü. Dózsa, NB I. férfi, XIII., Dózsa György út 53., 16 óra.

Április 2-án (vasárnap):
MTK-VM—Közg. Egyetem, NB I. női, VIII., Hungária krt. 6., 11 óra. BVSC—Szombathelyi Haladás, NB I. női, IV., Elem u. 5—7., 11 óra. Bp. Spartacus—Jászberényi Lehel, NB I. női, X., Kőér u. 2., 11 óra. Vasas Izzó—K. Lombik, NB. I. férfi, IV., Megyeri út 6., 11 óra. Csepel SC—Bp. Spartacus, NB I. férfi, XXI., Béke tér 1., 14 óra. Ü. Dózsa—Bp. Honvéd, NB I. férfi, IX., Vágóhíd u. 9/11., 11 óra.

Torna

Április 1—2-án (szombaton és vasárnap):
Budapest-bajnokság, ritmikus sportgimnasztika, női és ifjúsági I. o. Nemzeti Sportcsarnok tornacsarnoka. Szombaton 15 óra, vasárnap 9 óra.

Vívás

Április 1-én (szombaton):
Nemzetközi Budapest-bajnokság, kard. Nemzeti Sportcsarnok, 8 óra.

Április 2-án (vasárnap):
Nemzetközi Budapest-bajnokság, férfi tőr. Nemzeti Sportcsarnok, 8 óra.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1972 DEC 8.-

Darabont Tamás festőművész

Kiállítás megnyitó

1021

A Vasmű úti Kiállítási teremben ma, december 8-án este 6 órakor nyílik meg Darabont Tamás festőművész tárlata. A kiállítást Vizy Ottó művészettörténész, a Kiállítási Intézmények igazgatóságának művészeti igazgatóhelyettese nyitja meg.

szerezni. A női torna,
— és általában a torna —
hasonlít az úszáshoz, korcso-
lyázáshoz és a baletthoz. Va-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1981 NOV 14

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

Balrácy Pál

— **Képzőművészeti kiállítás.** November 19-től 26-ig képzőművészeti kiállítást rendeznek a FEK emeleti kiállítótermében. Bemutatják Darbóczi József százados fémdomborításait, valamint Veltényi Huba főhadnagy grafikáit és akvarelljeit.

— Aramszünet

1021

Vonzás és taszítás

Darabont Tamás tárlatáról

Pénteken délután a városi pártbizottság és a tanács, a bolgár nagykövetség és a Bolgár Kultúra képviselőinek, valamint nagyszámú érdeklődőnek jelenlétében megnyílt Darabont Tamás festőművész önálló tárlata a Kiállítási Teremben. A megnyitó beszédet Vizy Ottó művészettörténész, a Kiállítási Intézmények igazgatóságának művészeti igazgatóhelyettese tartotta.

Első benyomásként azonnal vonzást és taszítást érez az ember, de csak a kiállított képek között többször körbejárva jön rá a figyelmes szemlélő: mi az, ami vonz, s mi az, ami taszít *Darabont Tamás* képi világában. Általános sejtéseket határozott véleményként vállalni meglehetősen felelőtlen dolog, egyes műveket kell tehát vizsgálnunk, hogy indokolt legyen az összbenyomás szóbeli megfogalmazása.

A negatív benyomásokkal kezdve: szürrealista töltésű, gépmotívumokkal konstruált képei (*Ördögmotolla, Emlékezések, Önarckép*) a pécsváradi születésű, s ma Svédországban élő *Nemes Endre* kompozícióit juttatják eszünkbe. S ez, mint stílusirányzat-realizáció, noha úttörőnek már egyáltalában nem mondható, nem is volna kárhoztatandó, de az feltűnik, hogy pusztán a képeket át- meg átszelő transzmissió-szíjak fogják össze a konstrukciót. Másik, gépi szimbolikájú festményén (*Ikon*) túlságosan direktnek találjuk a munkásarc feje fölött glóriaként lebegő fogaskereket, hiszen iróniának semmiképpen sem nézhetjük. Két újabb képen (*Bánya*. és *Múló idő*) két egymástól, s az előbbi kettőtől is távoleső szemléletmód rögzítését figyelhetjük meg; a Múló idő önmagában is heterogén, a teljesen naturális befelé forduló öregasszonyarc körül indokolatlannak tűnő elmúlásszimbólumok lebegnek, maga a kőszínű arc az indigókék háttérben sokkal többet mondana, mint így, az emberi csontokra emlékeztető, szándékolt szimbólumokkal. A Bánya, noha évjelzet nélküli, az ötvenes évek elejének szemléletmódját tükrözi: úgynevezett munkakép, egymás mögé sorakozó egysíkú emberi alakokkal; meg kell jegyezni, hogy realista szándékkal alkotott mű nem tartalmazhat indokolatlan nonszensz-elemet, márpedig ez a tárna-hosszmetszet úgy látatja magát, mintha tíz-tizenöt méterre az innenső falba mélyedve nézné a tárlatlátogató. A mondanivaló homályos voltára, s megint csak egy más stílusra két másik kép ad példát. A *Három grácia* című festmény mitológiai utalásként nem fogható fel, hiszen a középső, ragyogóan vonzó nő mellett a két másik női figura szembeszökően fakó, ezek nem gráciák, inkább gráják, másrészt a középső nő kezében lévő alma határozottan egy másik mítoszra, Paris almájára utal. Mi lehet az igazi mondandó? A fülét, száját, szemét befogó női alakokból álló hármas tanulmány újra csak máshová visz: a keleti mitológia szent majmait idézi, az alakok tartása s a drapériák viszont *Barcsay* művészeti anatómiájának iskolavázlataira emlékeztetnek.

Összefoglalva a negatív benyomásokat: rendkívül sok, s nagyrészt túlhaladott stílusirányzat keveredik e tárlat képeinek mintegy felerészén, éspedig indokolatlanul, bizonytalan érzést keltve a szemlélőben. Sokhelyt felkapjuk fejünket: *Chagall? Korga? Gyémánt? Nemes?* S hol a sajátos, egyéni szemlélet? Szürrealizmus? Tasizmus? Neonaturalizmus? Vagy mindez együtt?

Kolorítja azonban megkap Darabontnak, még elhibázottnak érzett festményein is. S rátérve a pozitívumokra, feltétlenül ezzel kell kezdeni: a nappal és az alkonyat áttetsző és tömött kékjeivel, az ultramarinon és a violán, folytatni a nyugtató zöld árnyalatain, s vörösbarnáin és sárgáin végezve. E színek dominálnak a kiállítás legrokonszenvesebb darabjain, két posztimpresszionista napraforgós képén, az *Öreg templom* és a *Zsámbék* mesevilágán, szép akvarelljein (*Madár, Akvárium*, stb.), és a fogyó Hold sejtelmes fényében úszó *Izopoli-ház*-on. E művek stílusa töretlenebbnek tűnik, s talán nem tévedünk abban, hogy éppen e festmények reprezentálják a legjobban Darabont Tamás tulajdon látásmódját. Bizonyára nem véletlen, hogy a tárlat három megvásárolt képe épp az utóbb említettek közül való.

K. D.

kozást felülmúló szereplés a Ságvári iskola segítőkész kollektívájának (hetente négyszer edzhettek az iskolában a birkózók), **Szalóki** és **Csajági** edzők lelkiismeretes munkájának köszönhető.

Kilenc megye mintegy 120 versenyzője szabadfogású 10 súlycsoportban mérte össze erejét.

Eredmények (A továbbjutók neveit kövér betűkkel szedtük) 45 kg: 4. Hörcsög (Ságvári); **49 kg: 1. Cseh György (Barátság)**, 4. Zsapka (Ságvári); 53 kg: 4. Bondor (József A.); **58 kg: 1. Meixner János (Ságvári)**; **63 kg: 1. Cseri Mihály (Ságvári)**; **68 kg: 1. Ökrös László (Ságvári)**, 3. Homin J. (Barátság) 6. Petrás (Ságvári). **Nehézsúly: 1. Tusják János (Mező Imre általános iskola).**

Legalsó képünkön éppen egy izgalmas akció közben mutatja a versenyzőket. **Komóczi Gábor**, a DKSE edzője éppen akciópontot mutat a versenybíróság felé.

Nagy érdeklődés kísérte az asztaliteniszezők megyei döntőjét is. A 16 fiú és 16 leány versenyző küzdelme után a következő végeredmény alakult ki.

Lányok: **1. Becsei Sarolta (Ságvári)**, 2. Patonai (Szfv.), 3. Kovács M. (Ságvári), 4. Bátai É. (Ságvári).

Fiúk: **1. Szabadi Károly (Szfv. járás)**, **2. Sebestyén Zsolt (Ságvári)**, 3. Ambrus Imre (Ságvári), 4. Nagy I. (Szfv.).

Képünkön **Marton Imre** a megyei szövetség elnöke adja át az érmet az első helyezett Becsei Saroltának.

A sakkozók versenyét a Ságvári iskolában rendezték meg. Mintaszerű rendezés és nagy küzdelmek jellemezték a megyei döntőt.

Eredmények: Kisdobos lányok: **1. Kövér Mariann (Aba)**, 2. Könye Enikő (Dunaújváros), 3. László Judit (Dunaújváros).

A kisdobos fiúk versenyét **Hován Zsolt (Dunaújváros)** nyerte.

Úttörő lányok: **1. Varga Klára (Szfv.), 2. Palánki Rozália (Sárosd)**, 3. Androvics Edit (Dunaújváros).

Úttörő fiúk: **1. Stumpf Gusztáv (Dunaújváros). 2. Palánki Gábor (Sárosd)**, 3. Szalai Tibor (Szfv.)

Harmadik képünkön a fiúverseny győztesének, **ifj. Stumpf Gusztávnak** [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Darabont Tamás

A Fővárosi Művelődési házban Pásztor György festőművész március 31.-től,
a Csepel Galériában Barabás Márton festőművész március 28.-tól,
a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitótermében Urbán György festőművész március 30.-tól
a Csók Galériában Miháltz Pál festőművész március 30.-ig,
a Mücsarnokban Mácsai István festőművész március 31.-től,
a miskolci Szőnyi Teremben Darabont Tamás festőművész április 6.-ig mutatja be müveit.
a miskolci Mini Galériában Reich Károly rajzkiállitása megtekinthető március 28.-tól, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 25.
XXII. évf. 12. sz. 8. lap.

DARABONT TAMÁS festő
Budapest, 1930

Művészi képzettségét szakkörökben szerezte, többek között Fenyő A. Endre, Gráber Margit és Tamás Ervin foglalkozott vele. 1960-tól 72-ig reklámgrafikusként dolgozott. Csoportos bemutatók mellett 1970-ben Kapuvárott, 1972-ben Dunaujvárosban, 1973-ban a Bolgár Kulturális Központban és a Csepel Galériában, 1974-ben Balassagyarmaton volt önálló kiállítása. - Hazai és bulgáriai tájképek mellett főként történelmi és filozófiai problémák foglalkoztatják, szenvedélyesen kutatja az ember és a technika kapcsolatát, a lélek küzdelmét az elgépiesedés veszélyei ellen.

Művészéletrajzok 1975

Darabont Tamás.

Filozofikus szándékú képein az artisztikus felületek sokszor nem viselik el az allegorikus részletek irodalmi terhelését. Legjobbak azok a képei, amelyeken a mondanivaló az előadásmódja által, a megfestés hangulatával válik nyilvánulóvá, így például Furiótorony című hűvös hangulatú, melankolikus festményein.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/126 6 old.

Darabont Tamás 3

Hasonlóan egységes a némileg másképp fogalmazott, posztimpresszionista módon előadott Szozopol. Úgy tűnik, mintha a szerkesztő szándék, a motívumkeresés tudatossága időnként béklyózóan hatna. E kötelék alól leginkább a monotipiákon tud megszabadulni, amelyeken a technika adta véletlenszerűség is ösztönzően hat.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/126 6 old.

Darabont Tamás 1.

Miképpen lehet egyeztetni egymással két tendenciát: dekorativitást és filozofiai igényű mondanivalót? Darabont mint-egy évtizede keresi erre a választ. S ennek megfelelően – erről tanúskodnak a Bolgár Kulturális Központban kiállított képei és grafikái – hol egyik, hol másik pólus felé tolodik el.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1973/126 6 old.

Dávabont Tamás

A Pesterzsébeti Múzeumban látható a 14-ik tavaszi tárlat. – A mostani kiállítás az évtizedes fokozott kiegyenlítődését mutatja. Pauk Mihály grafikai egyénisége kidolgozott. – Erős képpel szerepel Dávabont Tamás.

Losonci Miklós: Tavaszi tárlat,
Pest Megyei Hírlap, 1974. ápr. 26.

Darabont Tamás

Bemutott műve:

65. p. „Naprafordók", akvarell, 44 x 48 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Danabont Tamás

festő

„Vietnam" ábrázolásával

szerepel.

Vidos Zoltán: A Radnóti Klubban rendezett

élő vezet, 1970. pelmes - 38 kap

DARABONT TAMÁS

FESTŐ. KIÁLLITÁSA NYILT KAPUVÁRON, A RÁBAKÖZI MÚZEUMBAN.

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT, 1970. OKT.

DARABONT TAMÁS

Művei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Losonci Miklós: XX. kerületi képzőművészek tárlata.

Művészet, 1970, ~~okt.~~ 8. aug.

Darabont Tamás

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 22

NÉPSZAVA

Budapest

Kiállítások

Győr-Sopron megyében

Csütörtökön Kapuvárott megnyílt Darabont Tamás festőművész első önálló kiállítása. A Fertődi kastélyban ugyanezen a napon Gáczy János festőművész és Renner Kálmán szobrászművész tárlata, a győri Műcsarnokban pedig az országos fotóművészeti kiállítás [illegible] bemutatója nyílt

dolgozói az ország fel-
szabadítása óta eltelt 25
alatt értek el — mon-
a szovjet miniszt-
majd így foly-

Darabont Tamás

Kiállítása nyílik

Kiállítását Győr-Sopron megyében
Népszava Rp. 1970. aug. 22.

Darabont Tamás
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1970 AUG 23

1971

Tiltakozó dal képekben

Beszélgetés Darabont Tamás festőművésszel

Augusztus 20-án nyílt meg a kapuvári Rábaközi Múzeumban *Darabont Tamás* budapesti festőművész első önálló kiállítása. A tárlat anyaga 16 olajfestmény, 11 grafika.

A változatos festmények, grafikák, lendületes sgraffito tervek visszatérő témája tiltakozás a vietnami háború ellen. *(Vietnam, Imperializmus, Vietnami Madonna.)* A kompozíció, a képek formája színgazdagsága híven fejezi ki az alkotó mondanivalóját, érzésvilágát. *„Szürrealista stílusban is lehet humánus tartalmat közvetíteni. Darabont Tamás nem él a végletekig fokozott naturalisztikus fogásokkal, tehát nincs, ami elrejtse mondanivalóját"* — írta *Ecsery Elemér* a Magyar Képzőművészek Szövetsége folyóiratában.

— *Hogyan kezdődött?* — kérdeztem a fiatal művésztől a kiállítás megnyitóján.

— Tíz éve festek, rajzolok — válaszolta Darabont Tamás. — Olajjal, temperával, tollal. Sokáig kerestem a gondolataimat leginkább kifejező formát, kísérleteztem a technikát. Így történt, hogy az első öt évben festett képeimet megsemmisítettem. Keret nélküli nitrolakkal fényezett képeimet farostlemezre festem, grafikáimat kék golyóstollal rajzolom.

— *Közvetlenül élmény alapján fest? A Bánya, a Fúrótorony című képeire gondolok.*

— Nem. Élmény alapján, de emlékezetből festek. Az említett képek témáit mint térképrajzoló gyűjtöttem. Néhány éve a budapesti Térképészeti Hivatalban dolgoztam, akkor jártam be az országot.

— *Milyen érzés kiállítani?*

— Izgalmas, mert az alkotónak lehetőséget ad, hogy az érdeklődés megnyilvánulásaiból lemérje, mit ér az, amit festett — vallotta a festőművész.

Darabont Tamás képkiállítását az első napon 150 érdeklődő nézte meg Kapuváron. A múzeum vendégkönyve elismerő véleményeket tartalmaz.

A Vietnami Madonna című képét a művész a kapuvári múzeumnak ajándékozta.

P. A.

ürödni. A ten-
asszony csüg-
mindig lógat-
hőség és ez a
nehéz munka.

meld fel a fe-
A zöld hullá-
üsthátú halak-

i szemébe né-
z ajka.
— mondta en-

ék?
megint csak a

at halld meg.
ántóak.
érdezte a férfi.

nondta a férfi

a férfi arcá-
hunyta a sze-
int a remegés,
játék közben
sára.
ne? — kérdez-
ap felé fordí-

Talán sose voltam az. Nem

Az asszony lehunyt szem
duzzadt, szeme gödréből e
a tűhegynyi verejtékgyöng
homlokán, a haja tövében ü
ki.

— Erre én igazán nem
tam — mondta a férfi száraz
kal. — Honnan jutott most
be?

— Amióta itt ülünk, másra se gondolok. Nem is bírtam másra gondolni. Sose hittem, amit mondogatni szoktál. Hogy a föld és a nap ilyen erős lehet.

A férfi megérintette az asszony karját:

— Az csak hülye, ostoba mese volt — mondta.

— Nem volt mese — mondta az asszony, és ahogy a férfira nyitotta szemét, kibuggyant belőle a könny. Karját arca elé, a nap elé tartotta. — Én akarok lenni az erősebb.

A férfi fölegyenesedett, a durva lópokróc alól előhúzta a vizeskorsót, s szétvetett lábakkal addig ivott, míg egy csöpp maradt a korsóban.

— Nem való neked ez a munka — mondta, s keze fejével megtörölte a száját. — Kösd be a fejed, mielőtt napszúrást kapnál.

tam roppant csodálkozva, és felemelkedtem térdeplő helyzetemből. — Wieslaw Olszewski...

A kislányunk kollégája volt, fiatal fiú a „komplettből" Három hónappal ezelőtt, egy utcai embervadászaton tartóztatták le. Három hónap — gondoltam hirtelen — akkor nagy idő volt... Minden perccel kevesebben lettünk valakivel, nem lehetett hát mindenkiért aggódni, mindenki csak legyintett, és élt tovább, saját sorsára várva.

Különben az ő ügye nem volt veszélyes. Nem találtak nála semmi terhelő bizonyítékot, olyat legalább, mint például a börtönből titkos levélben kicsempészett, kiszivárgó híreket, tehát legfeljebb az a veszély fenyegette, hogy Németországba viszik munkára. Mindent megtettek, hogy kiszabadítsák, különösen Zaleskiék, a fiú menyasz-

kunk
most
gyür
szok
bizta

Ak
egys
va s
„taka
rend

A
mint
fény
aszta
a le
tások
elmo

—
leri
— da
Stadt

Darabont Tamás

Szerepel az MSzMP II/3 kövzet
klubjában nyílt kiállításon

N.N.: Tizenöt művész kollektív
kiállítása

Magyar Nemzet 1969 XI. 15

Darabont Tamás

Résztvesz a kiállításon

Ünnepi kiállítás
Magyar Nemzet, Bp. 1970. nov. 11.

Darabont Tamás

művével szerepel „15 művész kollektív kiállításán az MSZMP 4/3-as körzetének klubszobájában

Magyar Nemzet 1969 november 15
4. old

Darabont Tamás

„Vietnam" c. műve szerepel

a Radnóti klub Ziállításán

Mezőkeresztes 1970 február 24

4. old

Darabont Tamás, [ ]

MDK

Kiállít a pesterzsébeti

„Tavasi tárlaton.

8

— : Hír

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 3.

Darabont Tamás
festő

M.D.Ú.

Imperializmus ennü képet
mutatta be a tárlaton.

Z. Lukács Zsuzsa: A XX. kerületi képzőművészek
tárlata

Művészet, 1966. szeptember – 41 lap

MDK

Darabont Tamás

Kiállitási hir

Esti hirlap 1968 máj.3.

Darabont Tamás

Említve

Sárvári Márta: A felszabadulás emlékei és Rodnáti Klubban
Magyar Nemzet, Bp. 1970. feb. 24.

Darabont Tamás
festő

M.D.V.

Strategia by USA" c. képe,
" Jorge Amado „Az éjszaka
pásztorai" - hoz készített illusztrá-
ciók képviselik a tárlaton

Ecsery Elemér: A XX. kerület képzőművészeinek tárlatáról
Művészet, 1969. január — 34 kép.

M.D.K

Darabont Tamás
festő

A tájnyásélet jellemző képeit
mutatta be a pesterzsébeti
művészek tárlatán.

Szeged : Pesterzsébeti művészek
Művészet, 1965. július – 44 kép.

MDK.

Daraвont Tamás

Drótköztélpálya c. képének reprója

Müvészet 1965 7.lap 45.

Darabont Tamás, festő

A XX. Ker. Szabó Ervin Könyvtárban, a könyvtár keretei között megalakult a Kisdina Alkotó Csoport. A Csoport kiállítása most nyílt meg, melyen szerepel a művész képe.

Losonci Miklós: Kiállítótermekből.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 16.

Darabont Tamás
festőművész kiállítását nyitotta
meg tegnap Dr. Pogány Ö. Gábor a
Magyar Nemzeti Galéria főigazga-
tója a Budapesti Bolgár Kulturá-
lis Központban.

Magyar Hírlap 1973/106 old.

Darabont Tamás festő

Gaál Imre festőművész 1964-ben halt meg. Értékei ma is töretlenek, de nem magányosak többé. Rátkay E., – Nagy R., – Darabont T., Czétényi V., – Zsigmond E., – művészetében folytatódnak.

Lasonci Miklós: Kiállítóternekben.
Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 19.

Darabont Tamás, festőművész, festőtanár

a Csepel dutógyár képzőművész szakkör irányítója az év elejétől kezdve.
– Érdeklődése tág határok között mozog – az Ikarus-téma és repülés mellett a festőrákosi kőfejtőt, a zsámbéki romat, a bolgár tájakat érinti képeivel.

Losonci Miklós: Festőbortaborzó.

Fényszóró, 1975. márc. 5.

Darabont Tamás

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béminél)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi Géza Színház, 1972.

DARABONT TAMÁS, festő

1970-ben Kapuvárott, a Rábaközi Múzeumban Darabont Tamás festőművésznek gyüjteményes kiállitása nyilt meg.
2237.old

FARAGÓ SÁNDOR: A Rábaközi Múzeum alapitása és első tiz éve 219.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

Darabont Tamás festő

a XX. kerület tavaszi kiállításán szereplők művei

Losonci Miklós: Tavaszi változatok a kiállításokon.
Pesti Hírlap, 1944. ápr. 8.

Darabont Tamás

Madár

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Darabont Tamás festő

a főváros XX. ker.-i művészek Tavaszi Tárlatán szerepelnek képei: „Mitosz" – „Bálványok" – „Ásatások" c. (szulitve)

Kiss Faragó Sándor: Tavaszi Tárlat Pesterzsébeten.

Rakka, 1974. ápr. 15.

Darabont Tamás, festő

Tárlata a Csepel Galériában
látható.

—: A két népi kulturális mozgalom

9.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 5.

Darabont Tamás, festő

Kiállítása nyílik meg a
Csepel Galériában.

– :o Darabont Tamás .... 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. dec. 18.

Darabont Tamás

„Boljár táj" a rajza
a 9. oldalon

Népszava 1973 január 7

Darabont Tamás

festőművész

Vallomás április 16-án

nyílik a Bolgár Kulturális

Központban

Magyar Hírlap 1973 április 15

Moldova

Darabont Tamás

a Bolgár Kulturális Központban rendezett Viállításáról szóló vás a 4. oldalon

Népszava 1973 május 4.

Daraboni Tamás, festő

Kiállítása nyílik meg ápr. 16-án
a Bolgár Kulturális Központban.

— : □ Daraboni Tamás ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. ápr. 16.

Darabont Tamás

Bolgár Kulturális Központban rendezett tárlaton részt vett.

Lendületes *Darabont Tamás* félig elvontságba hajló. *Kukeri* című vászna. és

Magyar Hirlap 1980/6/20/6

Wagner: Müvészeink Bulgáriáról

Darabont Tamás, festő

A II. országos tájképfestérneti biennálé Magyar Tájak c. anyaga a Nemzeti Galériában látható. – Szerepel a művész Zsámbékot látható műve. (emlitve).

Losonci Miklós: Hazai tájak. Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Darabont Tamás

Nővérek

Népszava, 1977. december 17./7. old.

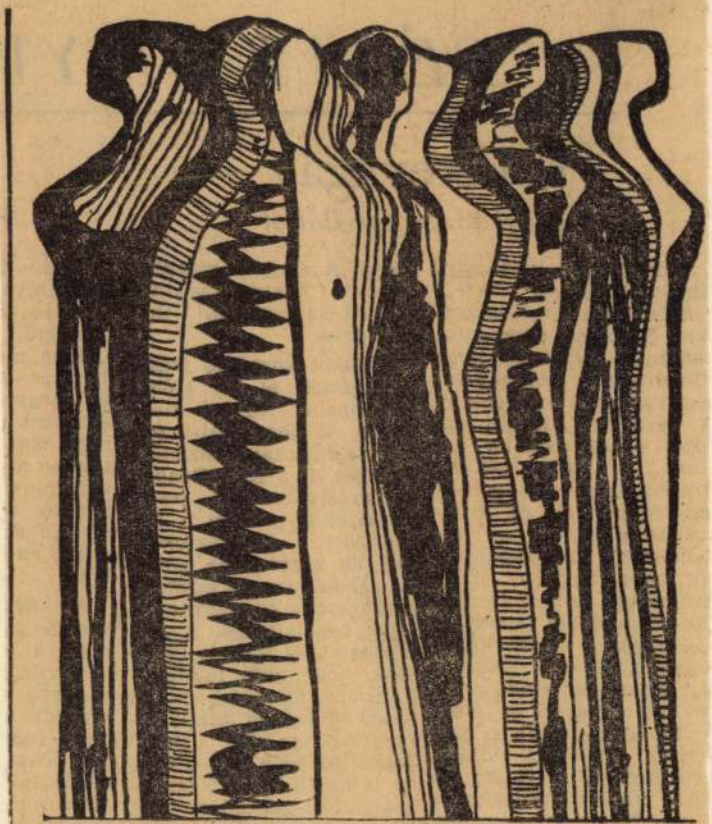

Darabont Tamás: Nővérek

Darabont Tamás festő

h: Tery Antal

—: O Kiállítások
Esti Hírlap,
Bp. 1978. márc. 23.

8.

Tamás Daradont

Miskolc – István-Gönyi-Saal:
Gemälde von Tamás Daradont.

Ausstellungen in der Provinz.

Daily News, 1948. Apr. 1.

DARABONT TAMÁS festőművész alkotásaiból nyílik meg kiállítás ma délután öt órakor a Mednyánszky Galériában (Bp. V., Károly krt. 26.).

MAGYAR NEMZET
2000 febr. 11

Éber Lás

Éber Lásztó (1871–1935) 1898–1904 a Magyar régiségtárának őre, majd a Műemlékek Országos Bi művészettörténetet tanít az Ipar művészeti Iskolá egyetemen, 1914-től akadémiai levelező tag. 1919 egyetemi tanár, ám 1920-ban mindkét tisztségé kezdve magát tisztviselő, fordításokból és könyv

Éber az akkori Magyarország egyik legjelen jelen művészettörténésze volt. Mai is elemes elvasni elvi problémáinak egyike, akár egy oltár, ipar művé publikálása, élő művészek alkotásainak ismertése Mint hogy rendkívül sokoldalú volt, számos lexikon fel, egyet pedig – évtizedekig a legjobbat – ő mag szerzője is ő volt (Művészeti lexikon. Budapest 1 egyetemes művészettörténetet bemutató könyv le kortól napjainkig terülő részét (Barát Béla-Éber művészetek története. Budapest 1926, **új kiadás** előadásmódjának és imponáló műveltségének vol

DEÉD DEX FERENC

Rosch Gábor: A Városmajor templomai

II. rész

Hegyvidék 2000 II. 9

n kiegészitve.

rnak Budapest I. Logodi utca 51.IV.em.

Charles de Tolnay/1899-1981/ müvészet-
évben mint a Budapesti Kereskedelmi
lája középső a-osztályának növendéke
anára volt. Emlékezéseiben utóbb
ettörténeti könyvet olvasott a pad
ghivta magához, könyveket kölcsön-
eresen feljárt FL lakására.
c József 1916.XI.21.-én bekövetke-
ar tanára, Glatz Ernő, aki "A meg-

Darabont Tamás festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton

(cikk „Szalay Ferenc festőművész" címszó alatt)

Halász Miklós cikke „Vásárhelyi Őszi Tárlat" címmel

Pesti Műsor 1978. X. 18

Darabont Tamás, író

Balassagyarmaton nyílt meg
tárlata aug. 10-én.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 aug. 11.

Darabont Tamás, festő

l.: Németh József

R-Gy: Grafika és kerámia 7.

Népszabadság Bp. 1981. okt. 28.

Új Ember

TÚRA 2000. március 12. 8.o.

DARABONT Tamás

Egy festő színvilága

A zenetörténetben a zene keletkezését illetően állítólag *Hans von Bülowé* az a találó megállapítás, hogy: „kezdetben vala a ritmus". Ha ezt a tételt a képzőművészet, a festészet területére helyezzük át, így módosul: „kezdetben vala a szín". A színek jelentőségét a barlangfalak és a hieroglifák színes ábráitól a mai festők alkotásáig senki sem vitathatja el. A hetvenesztendős *Darabont Tamás* festőművész jubileumi kiállítása során is meghatározó szerepe van.

Darabont már kezdeti, kibontakozó korszakában feltűnt biztos, megalapozott színérzékével. Az árnyalatoknak azt a fajta modulációját tudta fölmutatni, mely változatossá, hitelessé tette fiatalkori műveit is, és – ami a tárlatnéző számára fontos követelmény – élvezhetővé tette a befogadásra szánt látnivalót.

A későbbi korszakokban, ha kellett: Darabont tudatosan mattá, önszínűvé vagy halvány-elmosódottá formálta egyes képeinek színvilágát; másutt, ha funkcionális szerepe volt: az élénkebb, szembetűnőbb tónusok dominanciája lépett előtérbe.

A színélményeket Darabont Tamás művészetéhez részben külföldi utazásai, részben a hazai tájak biztosították. Kezdetben a bolgár tengerpart, Neszabár, majd a görög szigetvilág és az ott élő ember életstílusa adták meg a kellő impulzust. A mediterrán világ azóta is az élénk, felfokozott színek előretörését indukálják festészetében.

Zenei párhuzamok alapján – hiszen a testvérmúzsák szoros kapcsolatban állnak egymással – Darabont érettkori alkotásaiban *Bartók* kékes-lila lángolását, *Prokofjev* narancssárgáját, *Sarasate* és *Lalo* kárminját és *Ravel* égő-piros felvillanásait láthattuk, észlelhettük a kompozíciók legfontosabb érintkezési pontjain, még a szakrális témájú képeken is.

De ha a magyar vidékről alkotott műveire utalunk: színekben, árnyalatokban ott él mindaz, amit ennek a Kárpát-medencének jellegzetesen változó évszakai és vizuális élményei kínálnak: a bánatos, meditációra serkentő őszi színektől a tél hólepte fehérségén át a tavasz és a nyár belső és külső kivirulást jelző színgazdag és termékeny világáig.

Jól tudjuk: a festészet kapcsán nem csak a színekre kell összpontosítanunk. A belső ihlető gondolat, a kompozíció, a kidolgozás minősége, a részletek egybecsengő szintézise, az összkép érintése is rendkívül fontosak, meghatározóak. Mégis a színek felől kellett kiindulnunk, hiszen a festészet jelentős posztulátumára kívántunk rávilágítani, ugyanúgy, mint a zenében a ritmussal vagy a dallamvilággal.

Darabont Tamás minden téren tudott és tud napjainkban is újat felmutatni: gondolati és formai ötletei, témái szinte kimeríthetetlenek. Tud megerősíteni is: keresztény-magyar elkötelezettségével, a művekben is felvillanó etikai normáival, fegyelmezett ökonómiájával.

Mert a művészet nem puszta játék vagy önmutogatás, hanem felelősségteljes misszió. Lelkünk, életérzésünk tükröztetése, kifejezése s a hozzánk tartozó világ hiteles megjelenítése is abból az indítékból és célból, hogy igaz ember módjára eligazodjunk és éljünk benne, amíg a Gondviselés azt lehetővé teszi. *(A kiállítás az Érd Városi Művelődési Központban megtekinthető március 1-től 31-éig.)*

Szeghalmi Elemér

Fecske Csaba

Mindig találnak

a nappalt fölfalja az éj
de mindig megvirrad másnap
verset írsz mert ez a dolgod
tőrt vetni az elmúlásnak

árnyéka van a beszédnek
sugárzó fénye a tettnek
a szeretet nem latolgat
értelmet ad életednek

többé nem veszítheted el
amit odaadtál másnak
mindig találnak kincseket
kik szívedbe mélyre ásnak

Darabos György
építész

Szül. Békéscsaba 1899.
Oklevelet nyert. 1928

Műegyetem 5. l.

12. Költségtől

31. Kisebb költségek a hó fo

31. Készpénzkészlet

Darabos
Hodai-Bandy

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Darabos György
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1980 AUG 31
1021

Az embert kell szolgálni

Aki szereti a szépet, a művészi igénnyel megformált ízléses alkotásokat, szívesen elfogadna, vagy akár meg is vásárolna közülük egypárat. Hirtelen ez jutott eszembe, amikor Békéscsabán Darabos Györgynek, a HAFE műszaki fordítójának lakásába léptem. Saját készítésű faszobrok, térplasztikák, tus- és filcrajzok sokasága tölti meg a szobák minden zugát, a szekrények tetejét és polcait is.

A látogatónak olykor az az érzése támad, mintha egy kisebb néprajzi múzeumban járna. Amikor az egyik középiskolában kollégák voltunk, az ilyen irányú szenvedélyéről még nem volt tudomásom...

— *Kitől örökölted ezt a hajlamot?*

— Családunkban többen is jól rajzoltak. Apám szobafestő és mázoló volt. Ő és az egyik nagybátyám mintarajziskolát végzett, ahol nemcsak a festékkel, hanem az anyaggal is megtanultak bánni. Én középiskolás koromban kezdtem rajzolni. Főként Brehm: Az állatok világa című könyvből másoltam ki a képeket. Azután osztálytársaimról és néhány tanáromról készítettem portrékat.

— *Hová jelentkeztél érettségi után?*

— Budapesten, a Lenin Intézetbe, ahol orosz nyelvet és irodalmat tanultam. Később az ELTE Bölcsészettudományi Karán felvettem még a magyar szakot, és 1957-ben kaptam diplomát. Kezdetben Gerlán, Muronyban, Körösstarcsán, majd Békésen tanítottam, s végül Békéscsabára kerültem. Egyszer, amikor diákjaimmal betakarítási munkán vettem részt, a pihenő alatt kisebb állatfigurákat kezdtem fabrikálni... Később már fából faragtam ki egy mammutot. Ez volt az első alkotásom. Ezen felbuzdulva bútoriparral és fafeldolgozással kapcsolatos szakkönyveket kezdtem olvasni. Megismertem a különböző fafajták tulajdonságait, az anyag pácolásának, festésének és fényezésének a technikáját is. A gyakorlati tudnivalókat egy asztalosmestertől sajátítottam el. Akkoriban elég nehéz feltételek között dolgoztam, és magamtól tanultam meg rajzolni.

— *Mit tartottál elsődleges szempontnak?*

— Az úgynevezett emberlétékű művészetet. Mint mondottam, én is ösztönösen fogtam hozzá. Eleinte állatfigurákat hoztam létre, s ezekre — mint a többi naiv alkotásra — jellemző volt még az aránytévesztés. A környezetet átalakító tevékenységben előbb vagy utóbb mindenkinek el kell jutnia ahhoz, hogy a társadalom részéről ért hatásokat — mások érdeklődését is számításba véve — saját elképzelései alapján dolgozza fel. Úgy is mondhatnánk: a művésznek az embert kell szolgálnia. Ezt nem én találtam ki, de magamévá tettem a nagy klaszszikusok mondását.

— *Milyen konkrét lépésekre szántad el magad, hogy megvalósítsd elképzelésedet?*

— Mielőtt az ember belevág valamibe, legyen tisztában azzal: érdekli-e a téma, vagy sem; s képes-e elmélyülni benne azért, hogy elérje célját. Az is biztos, hogy nem mindenki tud egyformán például fejet, kezet vagy lábat jól ábrázolni. Nos, teljesen a magam tudati-érzelmi indíttatásából kiindulva kezdtem anatómiát és művészettörténetet tanulmányozni. Ezen túlmenően igény mutatkozott térplasztikára is. Akkor én is felbuzdultam, és terveket készítettem. Noha támogatást nem kaptam, mégis sokat köszönhetek az iskolának, ahol tanítottam, és annak a gyárnak, ahol most dolgozom.

— *Eljutottak-e alkotásaid valamilyen kiállításra?*

— Igen. Először 1975-ben Békéscsabán a művelődési központ által rendezett tárlaton mutattam be fából készült plasztikáimat. Néhány évvel ezelőtt pedig a HAFE üzemi kiállításán vettem részt velük. Nem sokkal azután az igazgatóm felkérése alapján — felszabadulásunk 35. évfordulója tiszteletére — egy emlékművet terveztem. Ennek elkészítésében, az alapozással és parkosítással kapcsolatos munkák elkészítésében a gyár dolgozóin kívül a Sarkadi Építőipari Ktsz kőműves brigádja is sokat segített.

— *Miből készült az emlékmű és mit jelképez?*

— Ennek a rakétaszerű, nyúlánk térplasztikának az anyaga rozsdamentes acél. Az eszmei jelképpel kapcsolatban azt tudom mondani, hogy a felemelkedést, a felfelé törekvést, valamint a munkás-paraszt szövetség összefogását szimbolizálja. Emellett e műnek környezetszépítő hatása is van... Egy dolgot azonban meg kell említenem: ez az alkotás több száz órás kollektív munka eredményeként született meg, hivatalos felavatására azonban mind ez ideig nem került sor...

Darabos György faplasztikáit először 1975-ben tekinthették meg az érdeklődők

A kiállításra készült tus- és filcrajzok egy része

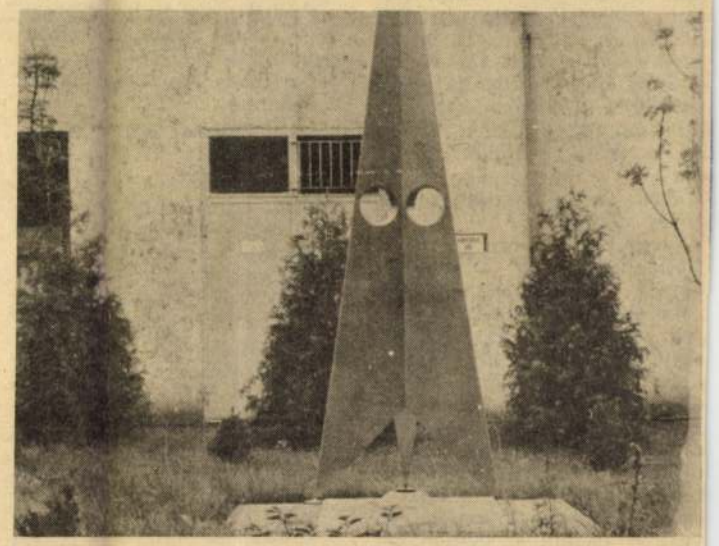

A felszabadulás 35. évfordulója tiszteletére felállított emlékmű a HAFE Berényi úti gyárának udvarán

Kép, szöveg: Bukovinszky István

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Dér Endre:

A nászasszony

(Részlet egy készülő vígjátékból)

Szín: Az idősebb házaspár lakása. Kínos rend mindenütt, az ablakok nyitva vannak, üres a lakás.

Apa: (Vigyázva helyezi a zárba a kulcsot, vigyázva jön, egy szál virágot tesz a vázába, leteszi a papucsát és a pizsamáját a helyére, és lassú léptekkel menni akar kifelé. Ekkor megcsörren a telefon. Megdermed. Nem veszi föl, pillanatnyi szünet után csengetés hallatszik kívülről. Ajtót nyit. Az érkező nem más, mint nászasszonya, Zsuzsa édesanyja.)

Jó napot kívánok, azaz, Isten hozta, asszonyom... Éppen el akartam menni. Itthon felejtettem egy érdekes cikkemet, a kollégák pedig kíváncsiak voltak rá.

Öreg Zsuzsa: Na, ha eddig vártak a kollégák, most már szívesen fognak várni, ünnep az, ha késik a főnök, ünnep az!

Apa: Bölcs asszony maga, „öreg Zsuzsa"!

Öreg Zsuzsa: Mit mondott, fiatalember? Ó, a felesége éppen ellenkezőjét állította: „Ha egyszer meghalt a férjed, akkor meghalt, vedd tudomásul!" Nagyon finom asszony a felesége, uram... és azt tanácsolta, flörtöljek, így mondta: „Flörtölj, élvezd az életet! A férjed mellett úgyis temető volt az életed, temető volt!" Még ellenkeztem vele, hogy mondom, ki vesz el engem 42 évesen, két gyerekkel, mire a felesége azt mondta: „Fiatal vagy te még ahhoz, öreg Zsuzsa, hogy férjhez menj. *Ágyra* menj vele, ha tetszik." És ha nős? bályai vannak. Először valamilyen üdén illatozó parfüm csak...

Öreg Zsuzsa: (Kölnizi magát.) A lányomtól kaptam. Ezt a krémet is. Ő tudja, mi az igazi aroma. Zsuzsa a rumot is megissza!... Magának is van rumja?

Apa: Ginnel tudok szolgálni... Vagy puncsot parancsol inkább? Különben — jók a lábai. Zsuzsának is jók a lábai.

Öreg Zsuzsa: És az alakja, mint a szobor! 54 kiló. Én is 54 kiló vagyok.

Apa: Igen... Így már egészen más. Fehér csipkés alsó! Bolondító! Észveszejtő! Egy igazi, csipkés, hófehér ingpendely! Ne tegye vissza a vállkendőjét! Csipkés, hófehér, hímzett női ing!

Öreg Zsuzsa: Hófehér, igen... és hab a testem, csupa hab! (Táncmozdulatokat próbál tenni.) A lányom állandóan ezt gyakorolta otthon. Azt hittem akkor, hogy elment az esze. Az apja is mindig mondta: bolygótűz. De azért jobban kedvelte, mint a fiunkat, kicsit féleszű a drágám, tudja. Inkább hiányzik az egyik kereke, mintsem megvolna neki, szegény- van a férjed, finom ember, jó családból való...

Apa: Hosszú ing, igazi hosszú ing, derékban toldott, igazi pendelyes ing... Első említést 1458-ból lelünk róla, kérem.

Öreg Zsuzsa: Kérem!... Bugyit nem viselek... Nálunk az nem szokás, kérem. De a férjemnek mindig hímzett női bugyit készíttettem ki. És hiába vert miatta.

Apa: Ne mondja! Rajtam trikó, illetve kombiné van; nem, nem női kombiné, de a feleségem ragaszkodik hozzá. Tudja, széles pántú fent a vállánál...

Öreg Zsuzsa: De csipkés!

Apa: Honnan tudja?

Öreg Zsuzsa: Gondoltam már én is arra... De jobbnak láttam a hímzett női bugyit...

Apa: Ne mondja!

Öreg Zsuzsa: Magán is az van, látom magán, na ne titkolja előlem! Csak a derekán akarom kihúzni a gumit, na, ne ellenkezzen... Mért szégyenlősködik előttem?... Á! Mondom, hogy női bugyi, igazi női bugyi...

Apa: De kérem!

Öreg Zsuzsa: Miért nem cippzáras nadrágot hord? A sliccnél legjobb...

Anya: A lelked lenne inkább hófehér! A mellévarrott ingből nem buggyan ki másoknak a melle, húzott ingben jártak őseink. Bennük *volt* még tisztesség!

Öreg Zsuzsa: No, nézzenek csak oda! Hiszen te biztattál kurafiak keresésére, vagy nem?! És mire kell az én lányom nektek, talán nem arra, hogy egy cafka asszony gyerekeit fölnevelje?!

Anya: Ne bántsd a fiam első feleségét.

Öreg Zsuzsa: Eszembe sincs! De ha én a lányomnak való vagyok, nem megyek ilyen nyámnyila férfihez férjhez! Aki helyett a szomszédnak kell megcsinálni a gyereket. És ki neveli föl a gyerekeket? Az én lányom, az a hülye. Nem a félnótás fiam a hülye, nem! A Zsuzsa lányomnak ment el az esze, amikor férjhez ment a ti fiatokhoz!

Anya: (elájul)

Öreg Zsuzsa: Törölje föl! (Parancsol az apára.)

Apa: Kedvesem, egy kis vizet igyál, nyisd ki a szemed, álom az egész, rossz álom az egész, mindent megmagyarázok, hallassz, édesem?

Öreg Zsuzsa: Hallja...

Apa: Meg kellene dörgölni a halántékát egy kis sósborszesszel!

Öreg Zsuzsa: (Kiveszi az apa kezéből a pohár vizet, arcon önti az anyát.)

Anya: (Fölugrik, torkon ragadja Öreg Zsuzsát.)

Öreg Zsuzsa: (Mint a rongyot, dobja le magáról az asszonyt.) Na, megvolnánk, Isten velük. Ha a lányomnak

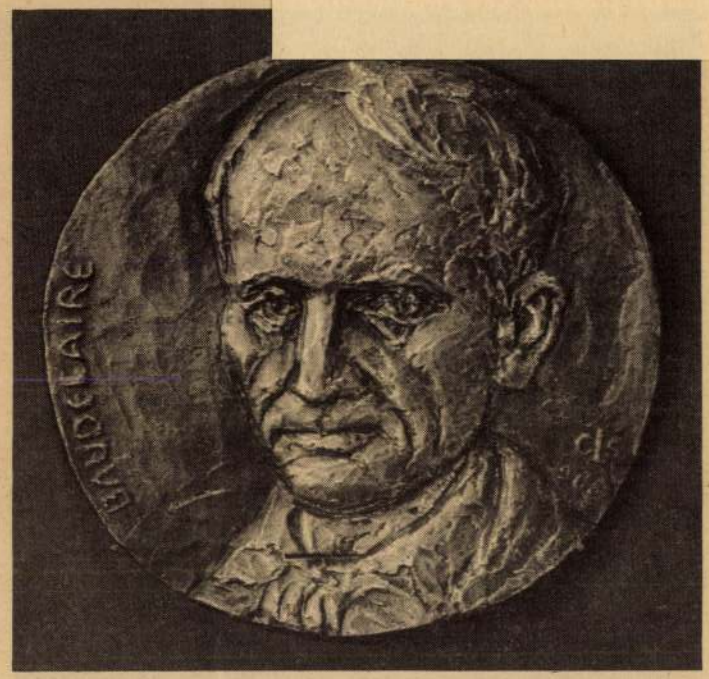

Cséri Lajos: Baudelaire

Könnyeden, társalogva

Isaac Asimov: A hold tragédiája című könyvéről

Jó hallgatni az olyan embert, akinek valamiről mindig eszébe jut valami okos dolog, s azt aztán csevegve kifejti. Rendszerint egy adoma, vagy más apró történet a gondolatlánc elindítója, hogy az apropó szülte eszmefuttatás gondosan megkomponált szórakoztató egésszé álljon össze. Írásban is vonzó, csak ritka ez a módszer, a tudományos ismeretterjesztésben pedig ha éppen nem is a fennköltség, de a tárgyat megillető kellő komolyság az uralkodó. S még ha nem is száraz a szerzők stílusa, azt a fajta könnyedséget, amivel Asimov „eladbár a fesztelen társalgási hangot időnként túl bizalmas váltogatja, de ekkor már egészen magunkhoz közelállónak érezzük az írót.

Képeink

Cséri Lajos műveit láthatja ez alkalommal a kedves olvasó. A művész 1928-ban született Hajdúböszörményben, gyermekkorának nyarait a harmincas években Szeghalmon töltötte. A Budapesti Képzőművé-

megvíva

Darabos Iván

a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron szoborpályázaton 1000 P-ös díjat nyert.

Esti Magyarország

1943. ápr. 5. (A Gábor Áron szoborpályázat eredménye.)

Gmelt

Darabos Iván
Szobrász

1939 márc

Balaszem Jankó I. szipsz
Kujon

1940 febr.-márc Ermek --

Balaszem Jankó II. terrac

M. képzm. Sz. Sz.

1947 márc (Fův képt)

Pihenés

Árv Csaru

Női akt, br.

1942 máj.
104.

221
1924.

A Műemlékek
Nagytekintetű Ország

Legujabban a zsámbéki temp
örvend. Ezen örvendetes
2 ajánlattal terheljem a 1.
Az egyik egy látogató ko
Vállalom a felfektetéssel j
helyeznék el szilárdan – lehet
Abba a könnyvet – a melyet az
A másik kérésem az,
kiesdrözölni azt, hogy a rom

Darabos Jean

Mohács

1931-34

Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 45. l

Pásztorkolompok, tímegvidéki

VI. 149

Darabos Iván

szobrász

Műcs. kiáll, 1939 tól

Pipics 111. l.

Át. Képt. 153.

Át Képt 153

...ielben látható.

...aira omlo hosszú haja, bajusza és sze-
...a leberetvált. Arany diszitésü vértel
...visel ~~látszik~~, piros palástját pedig vállra

...5 cm. —

...adatok a Tört. Képcsarnokban 1894: VI. 225.

Darabos Iván

szobrász

l.

Arv. Czarnok 104. anke-Eas.

" " 105. " "

Gentileschi, Orazio: Allegorikus jelenet

DARABONT TAMÁS
Új Ember
2005. 02. 27.

Kiállítás évfordulóval

Érd kulturális életét jelentős mértékben erősítik a helyi képzőművészek gyakori és rangos kiállításai. E csoport doyenje, a hetvenötödik életévét betöltő *Darabont Tamás* ezúttal új képeivel jelentkezett a közönség előtt az érdi művelődési központban. Az 1960-as évek óta folyamatosan alkotó művész képzeletgazdag színvilága, humanitása és keresztény szemlélete, állandó művészi nyugtalansága s az újat keresés kincset termő szándéka erős nyomot hagy alkotásain.

Szakrális érzékenységét, a krisztusi életutat átélő mély élményeit számos képe tükrözi. Az *Elvégeztetett* című kép golgotai megelevenítése mintegy középpontjában áll ennek a gazdag életműnek – nem véletlenül került a kiállítóhelység főfalára –, de nem hanyagolhatók el a humán tartalmú művek sem, mint a *Philemon és Baucis* – e megragadó festmény egy életútjának jórészét végigjárt idős párról –, vagy a bibliai tájak egyes színhelyeit és a mediterrán világot emberközeli mélységben megörökítő képei.

A jubileumi kiállítást *Raksányi Gellért* színművész nyitotta meg, hangsúlyossá téve, hogy az egyes művészeti ágak átjárhatók, és szoros kapcsolatban állnak egymással.

Szeghalmi Elemér

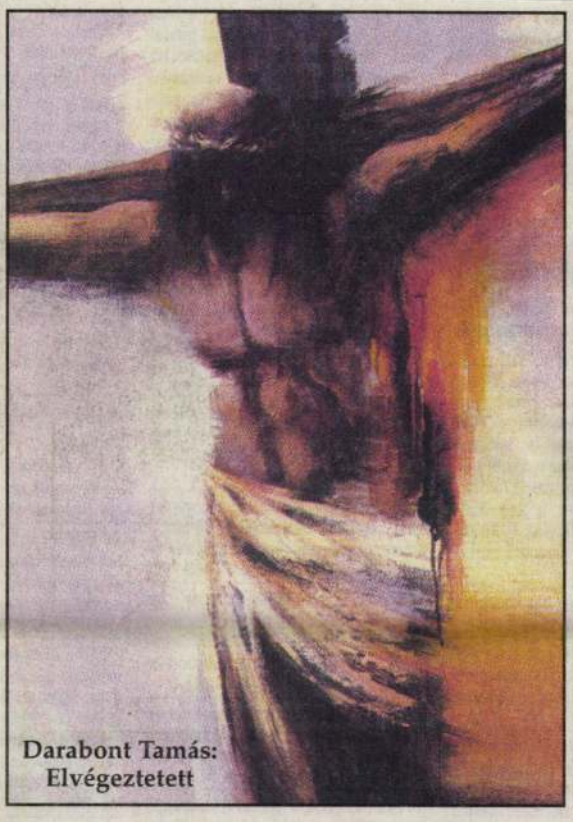

Darabont Tamás: Elvégeztetett

A Magyar Cserkészszövetség Táborkereszt XII. Egyházi Konvent ülését 1114 Budapest, Himfy u. 9. szám alatt 2005. március 9-én 10.00 órától tartja. Szeretettel várjuk a meghívottakat. Érdeklődő egyháziakat szívesen látunk.

íjakkal. „Micimac-
06-70/314-7043,
gyintézésünk díj-

referenciával vál-
ápolók 600 Ft-tól.
280-2121

Otthon Kht. vállalja
ntlakásos ápolását.
)777 telefonszámon

LÁS

lyési, irodai szolgá-
árólag lakhatási le-
„Szolgálat"

kus iskola leinfor-
sakat keres: gaz-
karbantartót (dip-
ését is elfogad-
zalkalmazotti bér-
etrajzokat telefon-
ével a 266-7334
vagy az 1056 Bu-
1. sz. alatti portán

heti két alkalomra
70-371-33-23

lalok Nógrád me-
ében esetleg Bu-
Jelige: „Musica

Értelmi Fogyatéko-
oló Otthona eügyi
ozót keres. Fize-
bérlista szerint.

rtelmi Fogyatéko-
yhai dolgozót ke-
12 órás munka-

rvenes szakkép-
gyházi közösség,
ást keres. 06-20-

római katolikus
viselő testülete
érfi kántor előny-
van. Érd.:06-20-

mint rajz és művészettörténet szakos (lehetőleg tanítási gyakorlattal rendelkező) munkatársakat. Feltételek: középiskolai tanári diploma, keresztény elkötelezettség. Szükség esetén szállást tudunk biztosítani. Jelentkezés: Ferences Gimnázium, 2000 Szentendre, Április Lajos tér 2. Igazgató: P. Fekete László András ofm. T.:06-26-311-195. fax:06-26-318-028. iskola@server. ferences-sze.sulinet.hu

ALBÉRLET

AZ ORSZÁGHÁZNÁL 2 férőhelyes szoba kiadó hölgyeknek, esetleg párnak, 40 éves korig. 311-99-05

GARZONLAKÁS kiadó 3-as metró vonalán. 06-20-551-9544

76 ÉVES, nyugdíjas nő hasonló korú nőnél szobát bérelne Pesten, vagy környékén. 06-70-232-0431, 06-29-426-279 (18–20 óra között)

BUDAPESTEN, XV. kerület központjában, szépen berendezett lakás 2 egyetemi hallgató részére azonnal kiadó. Érdeklődni: 06-20/961-7156

KÉT nem dohányzó, keresztény személy részére Corvin mozinál felújított, gépesített, kétszobás, étkezős lakás kiadó/eladó bútorozva is, tulajdonostól, méltányosan. 06-30-343-23-54

ÓBUDÁN, Fő térnél 2 szobás, részben bútorozott lakás ápr. 1-től kiadó. 60 ezer Ft +rezsi/hó, 2 havi kaucióval. 368-64-91, 06-20-467-98-66 (19 óra után).

III. KERÜLETBEN frissen felújított, 39 nm-es lakás egyetemistáknak kiadó. 06-30-90-25-227

ÜDÜLÉS

ÜDÜLJÖN Velemben az Írottkő Natúrparkban. Kétszobás ház 2500 Ft/fő/éjszaka. Tel.: 06-20-321-4037, e-mail:hu.text@ axelero.hu

BEREKFÜRDŐI katolikus üdülő szeretettel várja a vendégeket csendes, nyugodt környezetben. Strand az üdülő szomszédságában. Egy éjszaka reggelivel 1650 Ft. Telefonszám: 06-59-401-655. Ápr. 1-től: 06-59-319-017. Levélcím: 5039 Berekfürdő Gyár út 2. sz.

SUDÁN, vállal, 50 nm-es új lakás teljes berendezéssel, 15 nm-es erkéllyel, raktárral eladó. Irányár: 30 millió. 212-3898

XI. KERÜLET, Nagykikinda utcánál, 51 nm + erkély, másfél szobahallos, belső kertre nézó, napfényes, felújított, hangulatos téglalakás, kis társasházban tulajdonostól eladó. Ára: 18 M Ft. Tel.: 06-30-452-19-51.

INGATLAN

1056 BUDAPEST, Molnár u. 4. sz. alatt egy 38 nm-es külön bejáratú komfortos alagsori helyiség bérbeadó. Érdeklődni lehet a gazdasági iroda 483-0717 telefonszámán.

HÁZASSÁG

45 ÉVES, 171/60, művészeteket kedvelő, kántorképzős, szerény nő megismerkedne szeretni tudó férfivel. Jelige: „Kedves 116"

45 ÉVES fiatalember házasság céljából megismerkedne irodalmat, zenét, utazást kedvelő katolikus hölggyel, aki budapesti családi házba költözne. Jelige: „Szentségi házasság 115"

27/159 becsehelyi, zalai, katolikus, vallását gyakorló lány keresi 28–30 éves, korban hozzá illő, megértő, szolid, belső értékeket kedvelő, keresztény vallását gyakorló párját. tel.: 06-30-851-3512, 06-93-351-063 Jelige: „Szeretet holtomiglan-holtodiglan 114"

[illegible] irodai, orvos vezetésével, minden korosztálynak. ACCORDIA: 320-2280, www.accordia.hu

34 ÉVES, 176 cm magas érettségizett, budapesti fiú vagyok. Ezúton szeretnék megismerkedni korban hozzám illő, káros szenvedélyektől mentes lánnyal, házasság céljából. Tel.: 06-20-318-2317, este. Jelige: „Szólj hozzám!"

HARMINCAS, magas, sportos, káros szenvedélyektől mentes, vallásos fiú, rendezett anyagiakkal, megismerkedne komoly, házias lánnyal házasság céljából. Jelige: „Az első hóvirág 109"

FIATALOS férfi villamosmérnök, ismeretterjesztő író, megözvegyülve feleséget keres. Nagyon boldoggá tudnám tenni feleségemet, ha kialakulna a kölcsönös szeretet és megbecsülés. Sok hobbim van, de ezek egy feleséget nem pótolnak. Jelige: „Szentségi házasság 105"

33/170, doktorált, tudományos fokozattal rendelkező, keresztény értékekre igényes, budapesti lány olyan egyetemi végzettségű, magas társat keres, 40-ig, akinél nem hátrány, ha egy szép nő okos is. Jelige: „Credo 101"

EGYÉB

SIMON András grafikus minden érdeklődőt szeretettel fogad műteremgalériájában, nyitva szeptember 1-től június 30-ig minden szerdán 12–20 óráig. Ettől eltérő időponthoz telefonos egyeztetés szükséges. Cím: 1012 Bp. Várfok u. 12. II. 8. Tel.: 214-4619, 380-7779

GOMBOS MIKLÓS
harangöntőmester
harangöntés, lengő-, állványszerkezet és villamosítás
Új harangok készítése rövid határidővel!
2162 ŐRBOTTYÁN, Rákóczi u. 121. pf. 10
Tel.: 06-30-948-9575, 06-28-360-170
Fax: 06-28-563-295
E-mail: gombosmi@mail.digitel2002.hu
Ügyfélfogadás
telefonos egyeztetés alapján!

Darabos Iván

Kultúrs 1940. Agyermek

Dabszem Jankó,
terracotta

l:

balra néz. Jobb térdén a gyermek Jézus
(át) és a kinek emlőjét kinálja, me-
Jéjöket dicsfény övezi. Jézus teljesen
felvetett palástot és derekon megkötött bő

sága 102 c/m.
Ára 1350 frt.

6.

MDK

Darabos Iván, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

ációs Központ Évkönyve 1956-58-as

d.e. 10 órakor tartjuk a Kossuth
/VIII. Muzeum u. 7./.
ára feltétlenül számitunk.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Darabos Iván MDK

Babszem Jankó, gipsz

Mücsarnok 1939 Derü a művészetben

Darabos Iván MDK

Kujon, gipsz

Mücsarnok 1939 Derű a művészetben c. kiállítás

MDK

Darabos Iván

díjat nyert a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron-szoborpályázaton

Pesti Hirlap 1943. ápr. 6.

M.D.K.

Darabos Iván

244. Babszem Jankó Terracotta.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 18. l.

MDK

Darabos Iván, szobrász

pihenés. Szobor.

Föv.Kpt.-MKSzSz. II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr. 6. Kat. 8.1.

Darabos Iván, szobrász MDG.

Az MSzMP VII. kongresszusa a Központi Bizottság tagjának választotta meg.

—: Befejeződött az MSzMP VII. Kongresszusa

Népszabadság, bp. 1959. dec. 6. 1.l

Darabos Iván MDK

Babszem Jankó, gipsz

Mücsarnok 1939.
Derü a müvészetben kiáll.

Darabos Iván MDK

Kujon, gipsz

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

MDK

Darabos Iván, szobrász

Babszem Jankó. Terracotta.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940 II.-III.
Kat.18.1.

Darabos Iván, szobrász

MDK

A MSZMP Központi Bizottságának
megválasztott tagja.

— : A párt új vezető szervei 4.1

NÉPSZABADSÁG, 1962. máj. 25.

Darabos Iván, [szobrász ?] MDG

Az MSZMP Közp. Bizottságának osztály-vezetője. Képviselőjelölt.

– : A Hazafias Népfront Képviselőjelöltjei 3.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. febr. 2.

Darabos Iván MDK

Babszem Janko, terrakotta

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Darabos Iván

— **Darabos Iván szobrászművész,** a magyar kommunista mozgalom és a kulturális közélet kiemelkedő személyisége születésének 75. évfordulója alkalmából augusztus 1-jén, pénteken tíz órakor a Mező Imre úti temetőben lévő sírjánál koszorúzási ünnepséget rendeznek.

Magyar Nemzet 1986. VII. 31.

DARABOS Iván szobrán

Botos János

Darabos Iván emlékezete
[szobr.]

Népszabadság, 1986. aug. 2. 6.

A munkabizottságok programjának ismertetése.

November 5. 16 órakor 1029-es szobában

A november 15-én tartandó elnökségi ülés napirei

a) A szövetségi választott vezetők tapasztalatai kö

b) A Képcsarnok Vállalat átszervezése óta szerz bonyolított vitájának tapasztalatai.

Képzőművészeti Titk

Szeptember 14. 9.30 órakor 108-as tárgyalóban

Felkészülés az Iparművész Titkársággal közösen tájékoztatást adnak Tóth Dezső és Drecin József

Szeptember 23. 16 órakor 1029-es szobában

Az október 4-én tartandó elnökségi ülés na műfajonként változó szempontjainak kialakítása.

November 3. 16 órakor 1029-es szobában

A november 15-én tartandó elnökségi ülés napirer

a) A szövetségi választott vezetők tapasztalatai kö

b) A Képcsarnok Vállalat átszervezése óta szerz bonyolított vitájának tapasztalatai.

szengyörgyi Darabos János MDK

Merengés, gipsz

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Sz. Darabos János

Kiállít

M. kir. 1942. IV. 19.

gy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

. 650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

cta Cassae Parochorum" egri anyaga,

ök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs

Központ

Darabos János

Merengés, gipsz

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 1o 1.

41a. Széless (62 l.) megjegyzi, hogy a felirat
S betűjén és a IN szóban kívül
mivel törhetett szét, elég jól

41c. A felirat csaban tévesen közli

27. N.o. a 321. n. indiós ornamentikus
két galamdot ábrázol.

29. Bredier

33. Az széless a képek technikájáról vagy
görög eredetű, nem több helyen ki
éjen a vesek képeinkel hasonlóan
5 §. ~~Lei~~ Leirpl. egy töre a ihat, m
felirat is feljegyzi: J. C is MA
templum felt tekintő belső oldal

MDK

Darabos János

Vásárban, gipsz

Nagy Balogh János Társ.kiáll. 1935. márc.
Műterem.

MDK

Darabos János

Vasárnap délután, gipsz

Nagy Balogh János Társ.kiáll. 1935. márc.

Műterem

MDK

Darabos János

Vágyódás, gőz

Nagy Balogh János Társ.kiáll. 1935. márc.

Müterem

MDK

Darabos János

Lemondás, gipsz

Nagy Balogh János Társ. kiáll. 1935. márc.

Műterem.

Darabos János
szobrász

* **(Kispesti képzőművészek kiállítása.)** A kispesti *Nagy Balogh János Társaság* tagjai pünkösd vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében kiállítást rendeznek. A kiállításon *Darabos* János, *Farkas* Béla, *Hybl* József, *Schrotta* Károly, *Raáb* Ervin, *Szepesi* Imre szobrászművészek; *Klimó* István, *Némethy* Miklós, *Szini* Zoltán, *Rácz* Nándor, *Uherkovich* Ágoston, *László* Endre, *Mayer* József, *Balás* Attila, *Faith* István, *Illésy* Péter és *Dul* Lajos festőművészek művei szerepelnek. A kiállítást meleg érdeklődés előzi meg.

Budapesti Hirlap
1929 V 18

5 m
11 7.

Fizetési ut

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára álta

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A ..... *Pengő* ..... *fillérről kiállítandó* .....

.....

.....

Budapesten, 192 .....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv lap-száma	Számlázás

Harabos János

szobrász

Av 1t budapesti 1.es honvéd és népfölkelő gyaloezred emlékmübizottsága a beérkezett szobor pályamüveket kivitelre nem találta alkalmasnak s a dijazott müvek alkotói között ujabb szükebbkörü pályázatot hirdetett. Ugyanakkor beadott pályamüvét dicséretben részesitette.-

Pesti Hirlap
1936.VI.19.

Darabos János

festő

l

Műterem

1936. csop. kiáll

Könyvtáramba

Библиотека
Ленинградского института
инженеров коммунального строительства

Darabos János nobrat

Kolumbus u. 37. Műcsarnok

1930/31 jub. kiáll. 249.

Vasárnap d. a.

Gift

megírva

Darabos János

szobrász

Kovácspatak község

díszkútja, vízmerő

juhász, 1915.

fenti műve

Bar Bpestbalp

156-l.

Barcza-Thirring:

Reisl. M. Mihalauszk. I. k.

Bp Dúna-Galpasti könyvtár

Bp 1923

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Darabos János, temesszent-
györgyi (szentgyörgyi)
szobrász Mücsarnok
Lemondás, kép
1932/33. téli kiáll. 535. L
1933. nemz. képzm. kiáll.
117 L

Darabos János szentgyörgyi

szobrász

Műcs. kiáll, 1919 től
Pipics III. l.

Át. Képt. 204.

Át. Képt. 204

ll, de szembe néz,

rdul, ~~áll~~. Jobbját csipőjére támasz-
ke és szeme fekete, szakálla és baju-
a lehajtott, kabátja és dolmánya piros,
erekát öv szoritja.

cm. — A Jankovics-gyűjteményből.

Kalapot Aart.

Jankovics (Oberv.)

Darabos János

szobrán

VI. Szondi u. 28:

Műcsarnok

~~1918–19~~, tali

1919–20. tel. Kiell. 136.

Péchy Imre, biharmegyei aljegyző

V. 293.

Darabos János

Nobrain

Pestszentlőrinc

Lenkei-ut 24

MKSz 1947

Darabos János

Szobrász

l.

Szépmüvészet

1943. 94. l.

(a Gábor Áron Szobor bizottság)

(III. díj)

Darabos János

Новгород

1904

Éimisk 1930. 82. l.

Ysarm. Ysk. Ízk

Darabos János

a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron szoborpályázaton 1000 P-ös díjat nyert.

Esti Magyarország

1943. ápr. 5. (A Gábor Áron szoborpályázat eredménye.)

Darabos János

szobrász archepé
Nagy Istvántól

Repr.

Délibáb

1943. szept. 7.
(Négy művész.)

(2303-tól 2502-ig.)

Gmkt

Darabos János
trobrás

1919-20 Merengés I./gipsz

#

1938 téli Farajó Sándorné

1941 nov. Arckép kiáll
Női arcmás, gipsz

1941-42 kubikos, gipsz

1942 tav Aratók, gipsz

1942-43 téli Évődés (gipsz
Harafelé)

1943 tav Aratás, gipsz

1944 tav Szántás, gipsz

1933/N. képes
Merengés II. gipsz

1935 (n.a.)
Menyecske
csirkékkel
gipsz

220
1924.

A Műemlékek
Nagytekintetű Országos

Zirkelbach Lőrinc templom
az Előadó Úr volt pivec
tásából kétségen felül meg
den ütterkedés megtörtént.

Hogy én mindegyik a
Nagytekintetű Bizottság na
hogy a hivatalos értesítés

Magam részéről ugyan
kértem, de mindamellett ig

Dazabos tónos nobrás

hozzal a lüsaznok tél.

tárlatán

Esti Kuriv, 1938 II. 9

Darabos János.

Részt vesz az Ady Endre-
emlékünnepélyen.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Darabos János.

Az Ady-síremlékpályázaton részt vesz pályaművével.

Krisztián Tiborral közösen alkotott, női alakot ábrázoló síremlékkel is részt vesz a pályázaton. (említve.)

Magyarság, 1928. febr. 12.

szentgyörgyi Darabos János MDK

Szántás, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Darabos János

Szerepel a Nagy-Balogh János Társ.kiáll.-án.

N.U.935.III.31.

Darabos János.

Az Ady Endre-szemlék elkészítésének pályázatán vesz részt.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Darabos János

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Zsánerképeit kell kiemelni.

Budapesti Hirlap
1930.XII.21.

Darabos János

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Esti Kurir
1930.XII.30.

MDK

Darabos János és Krisztián Tibor

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz, 64.l.

MDK

Darabos János

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928.7. sz. 64.l.

Darabos János

MDK

Vasárnap délután, gipsz

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Darabos

Kiállít

8. ó. U. 932 XII-18

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

MDK

Darabos János

díjat nyert a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron-szoborpályázaton

Pesti Hirlap 1943. ápr. 6.

szentyörgyi Darabos János

MDK

Faragó Sándorné

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

szentgyörgyi Darabos János, szobrász

Faragó Sándorné .

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 14.1.

MDK

szentgyörgyi Darabos János, szobrász.

Merengés. Gipsz.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőműv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.28. Kép.tn. 14.l.

MDK

Darabos János szentgyörgyi

Művével résztvett a kiállitason.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 24.lap

MDK

Darabos János szobrászmüv.

Nagy István festőm. olajképe

Alkotás Művészház kiáll. 1943.szept.

MDK

Darabos János szobrász

Képzőművészet 1931. 37.sz. 42 l. kép

Darabos János MDK

Szántás, gipsz

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Darabos János MDK

Merengés, gipsz

Műcsarnok 1919-2c. téli tárlat

Darabos János MDK

Merengés, gipsz

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Darabos János keramikus-tanuló

Az iskola kerámia szakosztályán a tanulók részt vesznek munkáikkal a Tudományos Akadémia egyik kutatási programjában. A feladat: hogyan lehet kerámiával változatosabbá tenni a lakótelepek arculatát? Darabos János fekete-vörös-kék épületkerámiája talán egyike lesz azoknak, melyeket felállítanak.

Megay László: Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola.

Budapest, 1975. 10. 18. old.

Darabós János MDK

Merengés, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Darabos Sándor.

Kirztián Tiborral közösen az Ady Endre-
szemlék elkészítésének pályázatán
vérzt verz.

Magyarság, 1928. febr. 9.

MEGHÍVÓ

A Kondor Béla Közösségi Ház tisztelettel meghívja Önt és barátait

DARADICS ÁRPÁD
képzőművész

kiállításának megnyitójára,
2005. február 8-án, kedden 18 órára.

A kiállítást megnyitja ERŐSS ISTVÁN képzőművész,

közreműködik a HORIZONT JAZZ TRIÓ.

A kiállítás megtekinthető 2005. március 3-ig.

KONDOR BÉLA
KÖZÖSSÉGI HÁZ

Kondor Béla Közösségi Ház Budapest, XVIII., Kondor Béla sétány 8.
Megközelíthető a 3-as metró Kőbánya-Kispest végállomásától a piros 136-os busszal (6. megálló)

Felelős kiadó: Kiss Marianna

DARADICS ÁRPÁD

Tárgy: Daradics Árpád kiállítása a Magyar Műhely Galériában - 2007.10.17.
Feladó: magyarmuhely@frugo.docca.hu
Dátum: Fri, 12 Oct 2007 14:45:17 +0200
Címzett: <magyarmuhely@frugo.docca.hu>

A **Magyar Műhely Galéria**
szeretettel meghívja

Daradics Árpád

A KÉP BESZÉL, A KUTYA UGAT

című kiállításának megnyitójára,
2007. október 17-én, szerdán 18 órára.

Megnyitja: **Vécsy Nagy Zoltán** művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2007. november 9-ig
munkanapokon 10–17 óráig

A marosvásárhelyi születésű, jelenleg Budapesten élő **Daradics Árpád** 1990-ben fejezte be tanulmányait a kolozsvári Képzőművészeti Egyetem grafika szakán, 1991-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola Mesterképzőjén tanult. Hosszú kitérő után 2001-ben kapott lehetőséget arra, hogy újra visszatérjen a képzőművészeti pályára. 2004-ben Bulgáriában, a Lessedra World Art Print Annual III.díját és a NKÖM Szakmai díját, 2005-ben a József Attlia Képzőművészeti pályázat különdíját, a finnországi Lahti Poster Biennial Pleasure díját, a Római Magyar Akadémia ösztöndíját, továbbá 2007-ben az angliai 2 Medial Art Biennial Prize of Excellence díját nyerte el. Magyarországon és számos más országban állított ki egyéni és csoportos kiállításokon.
A Magyar Műhely Galériában nyíló tárlaton digitális technikával készült képeit mutatja be.

www.gportal.hu/daradicsarpad

Az MMG támogatói:
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, Nemzeti Kulturális Alapprogram, RÁCIÓ KIADÓ

MMG
Magyar Műhely Galéria
1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel./fax: +36-1-321-4757
www.magyarmuhely.hu

Magyarmuhely mailing list
Magyarmuhely@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/magyarmuhely

1.2. rész	**Content-Type:** text/plain **Content-Encoding:** quoted-printable

DARABICS József

H.D.K.

Daragóné Nagy Rózsa
festő

Az egri TIT klubban állította
ki képeit.

Művészeti életünk
Művészet, 1961. április – 4½ lap.

Daragóné
Nagy Róza Tokaj

Hárs Tokajban, olv. Rep.
utca "
RH I Tus
RH II. "

Heves megyei képzőművészek. őszi tárlata Eger 1962
Katalógust lev: Bodnár Éva

Daragóné Nagy Rózsa MDK

szerepelt a Heves megyei Képzőművészeti Munkacsoport jubileumi/tizedik/évét fémjelző őszi tárlaton.

"Házak Tokajban"

Gyurkó Géza: Gondolatok egy tárlatról.
Hevesmegyei Népujság.Eger. 1962. nov. 13.

mdk

Darányi Pál bognár céhmester

1820 – 1821 – ben

Horváth Zoltán: Egy mezőváros Céhes Ipara
Nagykőrös 1943. 130. l

Darányi Erzsébet

1938/39. II. éves

fest: nak,

rendes hallg.

I-II. félév

Ferkèpzomfoiskèvk 1937/39.

155. l.

Darai gör. kath.
fatemplom.

Régi:
Emlitve
Misgörkath 42. l.

ŐSZIRÓZSA.

Irta: Móra László akadémikus.

Legkedvesebb virágom vagy didergő szirmú őszirózsa. Olcsó és pompátlan gyászvirág, halk, alázatos színeddel, szomorú emléket ébresztesz bennem. Sok-sok ezer szálad csokorba kötve, hullámzik az utcán, viszed magaddal az élők bánatát a temetőkbe az elhalt kedvesekhez.

Temetőbe megyek, ha téged látni akarlak. Oda rándulok bokrétáddal, hogy a ködös őszi szürkületben megszínesítsd az emlékezést.

— — — — — — — — — —

Emlékszik? A búcsúzáskor arra kértem, gondoljon addig rám, amíg ez a rózsa el nem hervad és engedje meg, hogy én is Magára gondoljak, valahányszor őszirózsát látok.

Maga akkor nevetett és nézésével megsimogatott: Ne legyen ilyen érzelgős. Mi mindig jóbarátok leszünk. Hiszen én — úgy megszerettem magát . . És írni is fogunk gyakran, sokszor . . .

Sípjel. A vonat megrándult. Felugrott a lépcsőre. Valami szorongatta a torkomat! Rám nézett édes szomorú mosolyával, a kerekek megindultak s ráhajtotta fejét a virágcsokromra s mintha könnyezett volna. Így látom most is édes kis arcát halkszirmú, szerény őszirózsák között.

Lassan vége lett a szabadságnak. Bevonultam. Csodálatos az akkori életem. Lovaglás, gyakorlat, kivonulás, tanterem, parancskiadás. Türelmetlen várakozás, jön-e ma levél. Pontosan megjött minden válasz.

Boldog voltam. A városba ritkán jártam, hiszen gondolatban mindig vele a legkedvesebb társaságban voltam. Csak az emlékezésnek éltem. Alig pár hónap választott el, mégis, mintha nagyon-nagyon rég lett volna augusztus. Egy este, mikor együtt sétáltunk, a kapunál a bal kezét nyujtotta. Egy pillanatig ránéztem? Igen, igen — mondta mosolyogva — a jobbat annyian csókolják, de ezt csak maga.

Levelek jöttek, mentek. Újév után már kevesebbet írt. Tele volt a levele közömbös eseményekkel. Rögtön éreztem, hogy történt valami, mert beosztásról, háztartásról, lakásról írt. Egyideig hallgatás, majd egy hosszú levél, vasárnap lesz az eljegyzésünk B. Zsigával, mérnök a városnál. Ne haragudjon, de maga még olyan soká végez, gyökértelen a mi dolgunk. De azért jóbarátok maradunk s fog írni nekem ezután is. Bocsásson meg, ha fájdalmat okoztam. Az a balatoni nyár azért legszebb emlékem marad. Úgy-e nem haragszik?

Haragudni? Hát annyira nem ismer. Hiszen szerettem. Aztán vígasztalódni próbáltam. Talán jobb is így. Mit akarsz te az ő körükben. (Azok más emberek, jól érzik magukat egymás társaságában. De mit keresnél köztük te, aki nem ismered őket.) Kis városban a házak földszintesek, az ablakok tárvanyitva, mindenki benézhet rajtuk. Nyitott könyv ott minden udvar s ez a könyv a vidéki ember legkedvesebb olvasmánya. Nagyonis földi emberek, a fejüket csak akkor emelik fel, ha isznak.

Két év mult el azóta. Azt mondják, boldog, kis Erzsi is van már.

— — — — — — — — — —

Pompátlan, halk szirmú őszirózsa, ezer és ezer szálad csokorba kötve hullámzik ilyenkor ősszel az utcán. Emlékeztetsz az elvesztettre és az elveszettre.

Ahogy most rád gondolok, leteszem a tollat s a levegőbe bámulok. Így nézek a múló nyár után, így nézek minden után, ami elmegy, vonat után, ha elviszi a kedvest; felhő után, amely elúszik az alkonyégen; így nézek majd az ifjúság s végül az elillanó élet után. Füst, füst, füst volt az egész, illatos, kéklő, jóízű, egy lélekzet és vége.

Kedves virágom, alázatos színű őszirózsa. Miért okozol borút, hogy reá emlékeztetsz. Nem volt-e szép avval, hogy jött és nem lett-e még szebbé azáltal, hogy elment fájdalmas, szép emlékké válva. Nem kellene hálásnak lenni a percnek, hogy felragyogott a napok egyhangú tengerében?

Ilyenkor ködös novemberben szomorúan nézek rád, elmúlás virága, szerény őszirózsa. Hiszen megigértem, hogy mindig őrá gondolok, ha őszirózsát látok. A búcsúzás, az elválás szomorúságát érzem, ahelyett, hogy megköszönném a Gondviselésnek, hogy megismerhettem őt.

És jeleznek, a vonat megindul. A kedves arc nem a mi virágunkat simogatja és mi mégis ott állunk a sínek mellett, várunk, a szívünk oly nehéz — nem tehetünk róla, ilyenek vagyunk, — emberek vagyunk.

FORGÓSZÉL.

Kis port kevert
Egy röpke szél
S a porszemek
Röpködtek szerteszét.

Tölcsért csinált
Ahogy megállt,
Aztán futott . . .
Futott tovább.

Nádor Ödön aks.

PÁSZTORTÜZEK A HEGYEK LÁBÁNÁL

Piros csillagok villognak a fekete távolban.
Tüzet gyujtottak fázó emberek,
A láng lobog a messzi rónán,
S hull-hull reá a hegyek árvasága.

Jónás Endre aks.

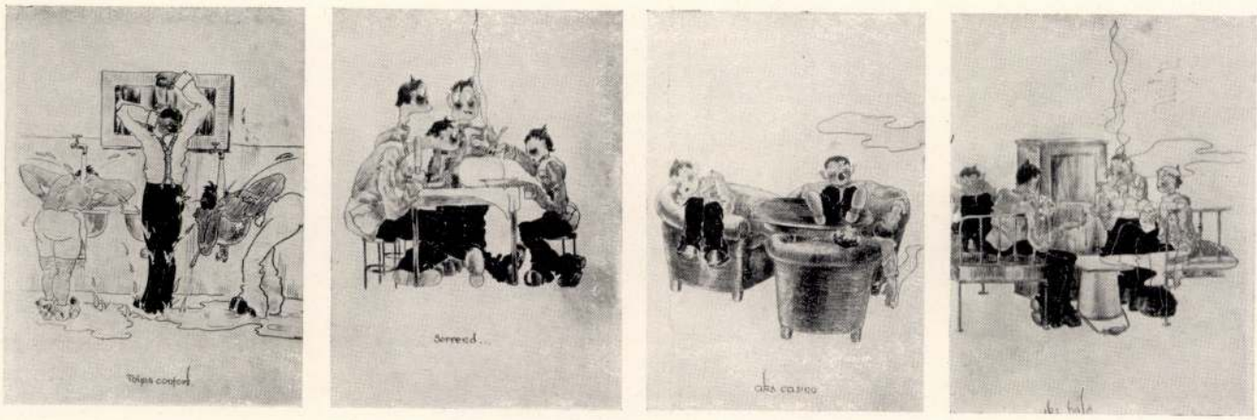

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Daray Ervin aks. rajzai.

— Isten álgya meg, Hadnagy Úr! Bocsássék meg a gumiköpenyért!

Megfogtam a kérges, erős kezet, megráztam.

— Isten áldjon meg, Estván!

Mielőtt elment, összekattintotta a bakancsait és tisztelgett is. Aztán hirtelen megfordult és elindult a kijárat felé. Hosszan néztem utána. Mielőtt eltűnt volna az ajtóban, megállott és visszanézett. Látta, hogy én is utána nézek, hirtelen elkapta a fejét, mint akit valamin rajtacsiptek és továbbment. Elnyelte az állomásépület...

Azóta sok idő telt el már, de sokszor még most is vádol valami.

Meg kellett volna mondani Estvánnak, hogy a gumiköpeny nem volt gumiból és nem hatvan pengő volt az ára, hanem csak kilenc.

Meg kellett volna mondani!

ÚGY ZSONG...

Írta: *vitéz Bánföldy Antal* akadémikus.

Úgy zsong bennem a gondolat,
Mint cimbalon húrján a hang,
Mint néha a kereszt alatt
Az elmélázó nagyharang.

Felszáll, mint lágy estén a szél,
S a fák felett, az ég alatt
Néha a szent csendről mesél
A szívből pattant gondolat.

Vagy mint a fűzfasíp zokog,
Amikor bú ömlött belé . . .
S mert könnyet sírni nem tudott,
Imába száll az ég felé.

Máskor meg szilaj táncot jár
A föld felett, az ég alatt
A fékevesztett víg madár:
A dalba szökkent gondolat.

Néha elhallgat hirtelen
S végig borzong a testemen:
Ha elfogy majd a sok dalom,
Mi lesz veled, te cimbalom?

BEHUNYTAM A SZEMEM.

Írta: *Hodonyi János* akadémikus.

Piros, bársony-manók
hívón táncolnak szememben . . .
Nagy fekete szájból
gúnyos, lila kacaj buggyan . . .
Szúrós, szürke szemből
sárga méreg fénye remeg . . .
Egy gondolat-boszorkány
kéken, feketén előttem botorkál . . .
És bennem az élet
kereg, forog, kavarog,
mint a sziklához csapott hullámok.

HÓ ESIK...

Írta: *Czebe Jenő* akadémikus.

A pesti utcákon hóhegyek,
Havat lapátolnak emberek,
Fáradt, vontatott, öreg kezek.

A lábuk zsákban. — Kezüket fázva
Összeverik.
S a hó esik . . .
Nekik.

S az, aki mindnyájunknak atyja,
Tán a havat is azért adja,
Hogy az éhezőnek, a koldulónak,
A fázón, Télben bujdosónak
Legyen egy meleg falatja.

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Daray Ervin aks. rajzai.

tom; mondjad nekem, hogy: hadnagy úr. Ha még egyszer magázol, baj lesz!

Szilas nagyon szomorúan és nagyon bután nézett rám. A magázásról azonban sehogy sem tudtam leszoktatni, mert a „tessék" vagy „méltóztassék" fogalmai teljesen hiányoztak a fejéből. Nála a magázás volt a társalgás legfinomabb árnyalata.

Egy vasuti szállítási gyakorlaton történt; vonatra raktak bennünket és a kocsiban szépen berendezkedtünk az utazásra. Az éjszaka folyamán nem sokat aludtam. A kerekek zakatolásában nyári balatoni emlékeimen merengtem.

Reggel négy órakor szálltunk ki a vonatból. Egyszer csak szemetelni kezdett lassan az eső.

— Szilas! — kiáltottam. — Add ide a gumiköpenyemet!

De ő nem volt sehol.

Végigjártam az egész századot, a környéket és kiáltottam:

— Szilas! Szilas!

Tölcsért csináltam a tenyeremből:

— Estván!

— Bizton az állomásra ment vissza, — mondta egy katona.

— De hol a gumiköpenyem?

— Bizton azírt ment, mert igen nagyon kereste itt az elébb.

Rohantam az állomásra.

Estván ott állott a síneken az állomásépület előtt és az elrobogott vonat után nézett. A távol messzeségben még látszott a tovatűnő vonat füstje. Szilas úgy állott ott, mintha valami leégett város pusztulása fájna neki, pedig csak az én gumiköpenyemet felejtette a vonaton, a szerencsétlen.

Sötéten összeráncolt homlokkal és villámló szemekkel szóltam rá:

— Hol van a gumiköpenyem?

Nem szólt semmit, csak nézett lefelé a földre, majd abba az irányba, merre a vonat eltünt a messzeségbe és újra megint a földre.

— Állj vigyázzba, ha hozzád szólok, mert felborítlak!

Összekattintotta a bakancsait, de aztán megint csak összegörnyedt, mint akit szörnyű fájdalom nyom.

— Te szerencsétlen, elhagytad a hatvanpengős gumiköpenyt! Mit csináljak én most veled?

Estván elfordította a fejét, a szemében egy őszinte könnycsepp csillogott és lefolyván a képén, végre összegyült a többi alágördülő esőcseppel.

Megjegyzem, a gumiköpeny nem is volt gumi, hanem csak viaszosvászon. Kilenc pengőért vettem még fiatal önkéntes koromban. Ő nevezte el guminak. Ő mondta: vót vagy hatvan pengő...

Éreztem, hogy kegyetlen voltam, — ettől kezdve nem a köpeny fájt nekem, hanem a könnycsepp Szilas szemében.

Visszamenet magam előtt hajtottam és szidtam, mint a bokrot.

— Te szerencsétlen! Semmirekellő! Honnan veszek én most hatvan pengőt? Honnan veszek másik gumiköpenyt?

Szilas lehajtott fejjel kocogott előttem.

A gumiköpeny elvesztése óta még jobban megszerettem Estvánt, de egy kurta szót sem szóltam hozzá; ő pedig a világért sem mert volna megszólítani; mindig csak féloldalt pislogatott rám, hogy mikor veszem már észre. Én azonban tudomást sem vettem az efféle közeledési kísérletekről. A gumiköpeny kínaifalat emelt közénk.

Így teltek a napok...

Egyik gyakorlat után kimerülve lefeküdtünk a vadvirágos fűre. Szilas is leheveredett, kis szurtos pipája a szájában lógott. Akkor mert először megszólítani.

— Máma kutya meleg volt, hadnagy úr!

— A' bizony, — mondtam, de nem néztem rá.

A jég megtört és ettől kezdve újra barátok lettünk. Ahogy jobban és jobban feledésbe ment a gumiköpeny, úgy nőtt a Szilas kedve is. Mindig a sarkamban volt és állandóan a kedvemben járt.

A gyakorlatok végeztével egy reggelen búcsúznunk kellett. Én felszálltam a vonatra és mielőtt a vonat elindult volna, Szilas meghatódva nyujtott kezet.

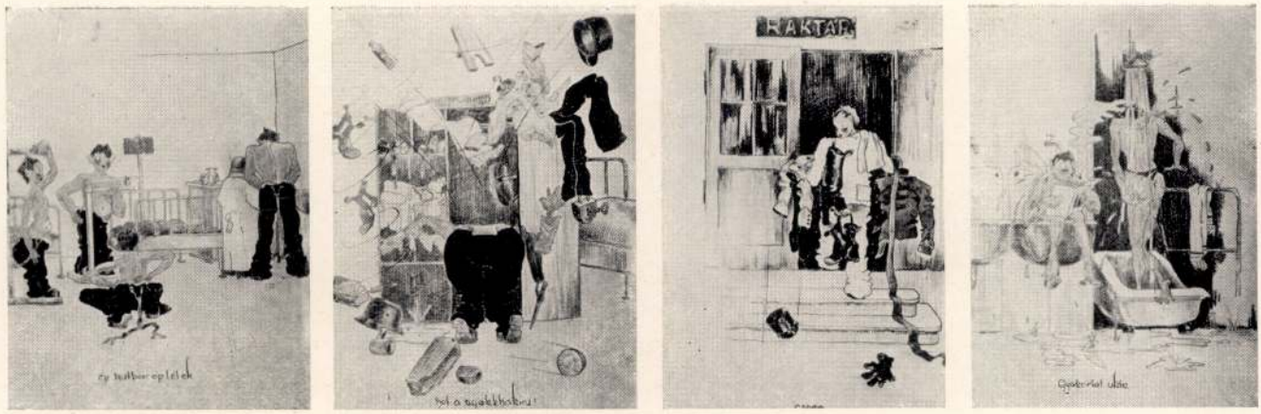

Derűs jelenetek az aks-i életből. — Daray Ervin aks. rajzai.

EGY ŐSZI HADGYAKORLATON TÖRTÉNT.

Irta: Lakatos Géza hadnagy.

Éppen elütötte a déli tizenegy órát a Minoriták öreg harangja, amidőn elgondolkodva mentem át a Várlaktanya udvarán.

Még csak egy napja, hogy bevonultam az ezredhez az őszi gyakorlatokra, s máris úgy éreztem magam, mintha világéletemben mindig csak katona lettem volna.

Egyszer csak elémbe toppant egy kis karikalábú, fekete bajuszú katona, patkós bakancsát keményen összekattintotta és harsány hangon megszólalt:

— Alássan jelentem, én vagyok!

— Hogy hínak? — kérdeztem.

— Estván.

— A másik nevedet szégyelled?

— Asse szígyellem. Szilas. Szilas Estván.

Úgy mustráltam végig Szilast, mint a vásárló ember a lovat. Szilas Estván megilletődve állott előttem. Érezte, hogy most dől el a sorsa: megtartom-e legényemnek, vagy sem? Hej, pedig legénynek, „puccer"-nek lenni, az mégis csak kiváltságos dolog!

Pislogott a szemével, ahogy szigorúan néztem rá. Húsz év körüli dunántúli fiú volt. Olyan volt a képe, mint a fakéreg, a szeme apró, diószínű.

— Na, jól van, Szilas! Ösmerős vagy-e a városban?

— Alássan jelentem, igenis!

— Hát a Minoriták mögött, a Pirker-utcában lakom, egy kis sárga házban. Tudod-e, hol van?

— Igenis, tudom.

— Itt van ez a koffer, meg a köpenyem, meg ez a kisebb csomag. Ragadd meg és vidd el oda, ott pedig majd várj meg. Ha valami elvész, kitekerem a nyakad!

Szilas, még észre sem vettem, máris felkapta a csomagokat s úgy eliramodott velük, mintha üldözték volna...

Legényemhez fölötte szigorú voltam, mert ő volt az első ember életemben, akinek teljhatalmúlag parancsoltam. Ő viszont olyan becsületes lélekkel ragaszkodott hozzám, ahogy csak magyar paraszt tud ragaszkodni parancsoló urához. Én voltam a földes úr, Szilas volt a jobbágy.

Lassanként nagyon megszerettük egymást.

Estván volt a tisztiszolgák mintaképe. Mindennap, már kora reggel, nagy óvatosan tett-vett a szobámban, ügyelve arra, hogy fel ne ébresszen. Cipőt tisztított, ruhát kefélt, mosdóvizet készített és mindig talált valami tennivalót. Közben aggodalmasan figyelte a nagy ébresztőórát az éjjeliszekrényemen és pontosan abban az időben, amikorára megparancsoltam neki, odaállt az ágyam mellé, összecsapta a sarkát és harsányan jelentette:

— Alássan jelentem, ébresztő!

Ha pedig ilyenkor nem mutattam mindjárt észrevehető hajlandóságot arra, hogy magamat a legrövidebb időn belül kiragadjam Orpheusz karjaiból, kis várakozás után újra bíztatóan szólalt meg csöndesen:

— Alássan jelentem, ébresztő!

Nagyon gondos és körültekintő volt. Egyszer elindultam otthonról, utánam szaladt egy kefével.

— Várjék csak egy kicsit, — mondta és nyakig megkefélt. Bizalmasan levette a sapkát a fejemről és azt is megkefélte, nagy szakértelemmel. Midőn pedig befejezte ezt a körülményes műveletet, a nadrágzsebéből egy másik kefét húzott elő, azzal a cipőmön végezte el az utolsó simításokat. Aztán végignézett, nagy komolyan vizsgálódva és mondta:

— Na, alássan jelentem, kész!

Szilas következetesen mindig magázott.

Egyszer már megsokalltam és azt mondtam neki:

— Nézd, Estván. Ne mondd azt nekem, hogy maga. Van nekem becsületes katona rendfokoza-

Ludovikás Levente
1935. XIV. évf.

Darányi Ildikó, gyermekrajzoló

L: Csillaghegyi Katalin

-: Hé

8.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 19.

Dárday Nikolett

„Edények a közétkeztetésben" címmel cikket ért.

Ipari Művészet, 1972/4. sz. 15-16. l.

oznak a gyárak – Hasonló gondokra három évtizede nem volt példa

ett a cukorkampány

rrépát nem tudták idejében betakarítani FOTÓ: MTI

erint a Mezőhe-
llőképpen felké-
nyra. Arról már
az első napoktól
teljes kapacitás-
őjárás keresztül-

z idei kampányra
kérdeztük *Bihari*

hető legolcsóbban
es karbantartáso-
ugyancsak fontos
etünkben 51 millió
z nem tartalmazza
járulékokat és azt a
intot, amit beruhá-
eghatározott összeg
a bérek kifizetésére,
illió forint. A kam-
ülésben 250 dolgo-
összdolgozói létszá-
munk, ami lényegesen kevesebb mint korábban, amikor is volt rá példa, hogy 600 embernél többet alkalmaztunk.

– ***Információink szerint egyes hazai cukorgyárakban még hozzá sem láthattak a termeléshez, nyersanyaghiány miatt. Önöknél mi a helyzet?***

– Gyakorlatilag egyik gyár sem kezdett üzemelni a tervezett időben, mivel a gyakori esőzés megakadályozta a cukorrépa szedését és szállítását. Én 31 éve dolgozom a cukoriparban, de hasonlóra még nem emlékszem, mint amit idén ősszel tapasztalhattunk. Az elmúlt hét közepe táján úgy értesültem, hogy rajtunk kívül csak az ercsi, az ácsi és talán még a kabai cukorgyár üzemel, de egyik sem teljes kapacitással. Mi is csak félerővel láthattunk munkához.

– ***A terméskilátások alapján, idén hány tonna répát dolgoznak fel ?***

– Számításaink szerint 250-270 ezer tonna cukorrépát dolgozunk fel, mivel jónak ígérkezik a termés. Ám arról sem szabad megfeledkezni, hogy cukortartalma nem közelíti meg a tavalyi szintet, mindössze 13 százalék alatt van.

– ***Ennek ismeretében mennyi cukorra számíthatnak a kampány befejeztével?***

– Bízunk abban, hogy kedvezőre forduló időjárás esetén egy-két százalékkal növekedhet a répa cukortartalma. Reményeink szerint 28 ezer tonna cukor azért kerül raktárainkba. Ez a mennyiség több a tavalyinál.

– ***Hány napos kampányt terveztek az idei évre?***

– Ez attól is függ, hogy az elkövetkező napokban, hetekben zökkenőmentesen történik-e majd a répa beszállítása. Ha igen, akkor reményeink szerint 90 nap alatt befejezhetjük a termelést. Jelenleg a sarkadi cukorgyárba került répát is mi dolgozzuk fel, mivel eddig ott nem gyűlt össze annyi, hogy érdemes lett volna a kampányt elkezdeni. Ennek köszönhetjük, hogy nálunk fél kapacitással folyhat a termelés, mert onnan tudtuk pótolni a hiányzó nyersanyagmennyiségét. Mivel a két gyárnak egy gazdája van, ezért ez nem jelenthetett gondot. A Magyar Cukorgyártó és Forgalmazó Részvénytársaságnak egyébként öt gyára van hazánkban.

(bálint)

t szeptember 25-én a cukorrépa kam-gozásának főpróbá-orgyárban, ám a csa- miatt ehhez nem állt egfelelő mennyiségű kkorrépa nagy része dben volt egy hete, a n megkezdheti a ter-melést a sárvári cukorgyár. Az elképzelések szerint a kampányt nyolcvannaposra tervezik. A nem egészen három hónap alatt számításaik szerint 7 ezer 500 hektár termését, 230 tonna cukorrépát kell feldolgozniuk, további 30 tonnát a részvénytársaság más gyáraitól kapnak. Az idei cukorrépa minősége kifejezetten jó.

egdrágulhat az édes élet...

Új Magyarország
1996. OKTÓBER 2., SZERDA

A hét vezér Rákosszentmihályon

Darázs Isván szoborkompozíciói FOTÓ: NAGY BÉLA

Új szoborcsoport felállításával ünnepelte a honfoglalás 1100. évfordulóját a rákosszentmihályi önkormányzat. A Hősök terén elhelyezett hét darabból álló kopmpozíció – *Darázs István* munkája – a honfoglaló hét vezér alakját örökíti meg.

Kovács Attila, a XVI. kerület polgármestere lapunknak elmondta, a szoborállítás ötletét egy üresen álló márványtalpazat adta. A szobrot, amely a szocialista időkben állt rajta, a rendszerváltozás idején elbontották, s a kerület vezetése most úgy döntött, ideje lenne pótolni a hiányt. A város vezetése felkereste a Rákosszentmihályon élő képzőművészeket, hogy terveket kérjen tőlük. Végül Darázs István faragóművész ajánlata – A Hét vezér – nyerte el leginkább a kulturális bizottság tetszését. A munkálatok már régóta folynak: Darázs István elsőként a szobrok 60-70 centiméteres makettjeit készítette el, majd, miután a Budapest Galériában lezsűrizték azokat, nekilátott a végleges figurák kifaragásának. A Főváros Kulturális Bizottsága már emlékműnek nyilvánította a szobrokat – folytatta Kovács Attila –, azok tehát véglegesen a helyszínen maradnak.

A kerület számos egyéb jubileumi rendezvénnyel, kezdeményezéssel emlékezett meg az ünnepi évfordulóról: nyári táboron vehettek részt a határainkon túl élő magyar gyerekek, az önkormányzat felújított egy kerületi színházépületet, könyvet jelentetett meg az itt lakó negyvenhat művészről, és – augusztus 20-án – felavatta Rákosszentmihály frissen elkészült címerét és zászlaját. A két utóbbinak különösen nagy jelentősége van az ötven éve a fővároshoz tartozó kerület életében: először születtek önálló jelképei.

Cs. O.

A Rádiókaba

Közszol

Hogy mi képezi, képezheti „hu rében, arról gyakran meggyőző kor finomkodó és szinte minc humor, amely nem is oly réger kabaréknak, varietéknek, kiss egyre nyomasztóbban – egyf felől egyoldalú politikai lárr sorban belvárosi trágársággá

Remélhetőleg súly lesz majd a mérleg serpenyőjében az az összeállítás, amely – *Farkasházy Tivadar* szerkesztésében – Hofi Géza 60. születésnapja alkalmából készült s nevezettnek több korábbi felvételét is ismételte. Így került adásba a közelmúltban az 1993-as szilveszteri Hofi műsor néhány felvétele is, am lyen Hofi, Horthy Miklós ha vainak 1993. szeptember 4-i ke deresi újratemetésével kapcs latban kabaréban megengedh tetlen témához nyúlt.

Álláspontom szerint Magya ország volt kormányzóján hamvai feletti, nagy nyilvánc ság előtti „humorizálás" minde ép erkölcsi érzékű embert sér ebben az országban. Ugyanak kor goromba megsértése a ke gyeleti jognak. Ez ugyanúgy megilleti Magyarország volt kormányzóját, mint minden más,

Az erdély felsőoktatá

Kiállítás az Országos Ide

Az erdélyi magyar felsőoktatás évszázadai címmel rendez kiállítást és konferenciát a Bolyai Egyetem Barátainak Egyesülete szombaton, Budapesten.

A millecentenárium és az 1000 éves magyar iskola évfordulójának tiszteletére összeállított tárlat november végéig tekinthető meg az Országos Idegennyelvű Könyvtárban.

A kiállításon az erdélyi magyar nyelvű felsőoktatást bemu-

Darázs János

II. díjat nyert

a szegedi Tanárképző Főiskola

plakátpályázatán

N. N.: Plakátpályázat

Délmagyarország 1969 III. 7.

Darács János

Emlétre

(Galus) Alkotókor a svájci hárban
Pest megyei Hírlap, Bp. 1970. nov. 18.

Darázs János

Művészeti Lexikon 172. l.

MDK

Darás János

Tanulmányfej

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Darás János

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

Darás János MDK

Parasztfej, gipsz

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Darás János szobrasz

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Tars. 1908.tav.kiall.kat.44.l.

MTK

Derás János, szobrászm.

Tanulmányfej. bronz

Műcsarnok. 1964/5 téli tárl. Kat. 37.1.

Darás János MDK

Tanulmányfej, szobormü

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Darás János MDK

Siremlék, szobormü

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Darázs János 1877-1908.

Rómer Flóris emlékpad. nagy bronz

Arv. Közl. 1938. dec. 8.rksz. 88.sukc.

MDK
KyKaXKXXI

Darázs János szobr.

Lyka K: A téli mütárlat. /m.szobrászok/ UI. 1906.
XII. 48.sz. 527-28. l. képek

Darás János: Siremlék.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Das. Ujs. 1908. 268. l.
Vép

feküdni. Csak Csimpolyára meresztett vasvillatekintete mutatta, hogy hátra van még a fekete leves. Csimpolya tehát lefeküdt és mélységesen aludt, körülbelül éjfél után egy óráig. Ekkor arra ébred, hogy megzörgetik házának az országútra nyiló ablakát.

— Ki az és mit akar? — kérdé hangosan.

— Két úr akar a temetőbe menni, — felelt egy hang.

— Nem lehet, késő van.

— Csak keljen föl, nagyon fontos dolog, nem bánja meg.

Csimpolya Mártonnak hirtelen eszébe jutott, hogy ő a tegnap esti ivásért és a borravalóknak utolsó krajczárig történt elköltéseért még nem kapta meg a büntetését. És eszébe jutott az is, hogy ime, talán itt az alkalom, újabb borravaló megérdemlésére, a mivel aztán elháríthatná a feje fölött függő veszedelmet. Sebtiben kiugrott az ágyból, felöltözött és kilépett. Odakint Szentléleki és a színész várták. A temető kapuján keresztül kihallgatta őket. Megtudta, hogy csak egy égő lámpásra van szükségük és arra, hogy kisérje el őket Szentléleki Sándor sírjához. A színész öt koronát csillogtatott előtte, ez döntött, kaput nyitott s pár percz múlva Csimpolya vezetése alatt megindultak a keresett sírhoz. **(Folytatása következik.)**

mintha a tulajdon fiam lett volna. Nagy tehetség . . . ő is lopott az égi tűzből egy szikrát, mint Prometeusz . . . én is olyan voltam fiatal koromban, azt hittem, hogy egy egész ország fog tombolni alkotásaimnak, de megölt a pálinka . . . Ez az, a mi köztünk pusztít és megöli a talentumokat. Rómeón kezdtem, játszottam Macbeth nagyravágyását, alakítottam Lear fájdalmát, tüzeltem a népet Antóniusz beszédével, borzongattam az asszonyokat Othello vak féltékenységével s mi lett belőlem? Egy szegény ördög, a ki hol sugó, hol ügyelő, hol meg kórista. De Romvári Iván erősebb volt, az meg tudta volna mászni a meredek csúcsot, melynek tetején a dicsőség napja ragyogja be a szerencséseket, a kik följutnak. Biztattam, támogattam, tanítottam s mi lett belőle!

Itt hangja elcsuklott, szemét lassan Szentléleki reá emelte, a ki visszafojtott lélegzettel figyelt rá.

— Beszélj, beszélj!

A színész most már egészen józan volt. Elővett egy piros zsebkendőt s megtörölte a szemét.

— Ön Szentléleki Sándornak az apja?

— Az vagyok.

— Miért jött a fia után? Most egyszerre eszébe jutott? Hisz' nyolcz évig nem törődött vele.

Istók János: Energia.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Az öreg halkan visszafelelt:

— Most tudtam meg, hogy hol van. Nyolcz év óta ma hallottam először róla hirt s egyszerre fölébredt bennem a vágy, hogy lássam. Egyszerre megborzadtam a magánytól, a melyben éltem, lelkemet melegítette a remény, hogy a fiam talán szeretni fog.

Szentléleki is csak úgy morogta ezeket a szavakat, mintha magának beszélt volna. A színész hátrább tolta székét s egyenesen Szentléleki szeme közé tekintett.

— Öreg Szentléleki, eleget élt már, eleget szenvedett már, az élet megkeményítette, hát megtudhatja az igazságot.

— Mi az? — kérdezte és rekedten előrehajolt.

A színész habozva hallgatott egy ideig, mintha tünődnék azon, a mit mondani készül. Azután lassan, szaggatottan beszélni kezdett:

— Szegény fiu nagyon beteg volt. Ő maga se tudta, hogy állapota milyen sulyos. Egy

Csimpolya Márton, a munkácsi régi temető első sírásója, vagy mint ő magát, ha bemutatkozott, nevezte: *magyar királyi fősírásó*, mondom, Csimpolya Márton filizófus volt. Filozófussá tette a mestersége. Az a tapasztalat, hogy akár polgármester valaki, akár napszámos, egy napon odakerül Csimpolya Márton elé, a ki őt aztán szépen a föld alá dugja. Ezen nem változtat se gazdagság, se hatalom. Csimpolya Márton, a ki alárendelt szerepű, szegény szolgalélek volt, eleinte megdöbbent e fölfedezésen, mely valóságos forradalmat idézett elő benne, de aztán belenyugodott. Vállat vont és így szólt magában: *Elvégre ez az én titkom, én pedig nem szólok senkinek, így hát e miatt el se csaphatnak!*

És filozófiáját még mélyítette az a megfigyelése, az a sajátságos dolog, hogy a mi az egész emberiségnek gyász és bánat, az neki mindennapi kenyér és öröm. Így hát Csimpolya Márton szembe találta magával az egész emberiséget. Ő egy külön kaszthoz tartozott, melynek érdekei homlokegyenest ellenkeztek az emberi faj érdekeivel. Minél többen pusztultak el az emberiségnek Munkácson lakó részéből, annál fényesebben élt Csimpolya Márton. Nem volt ő embergyűlölő, ezt nem lehet mondani, de jobban szerette embertársait halva, mint elevenen.

~~Aprily János~~
~~kőfaragó~~

Darás János
szobrász

Mincs
Cód

Möller István
műépítész

II. Rákóczi Ferenc, anyja Zrínyi Ilona, fia József új emléktáblája a St. Benoît-templom szűz Mária-kápolnájában, tervezte Möller, a márványmunkát készítette Aprily J., II. Rákóczi F. bronz dombormüvét készítette Darás János felállítottak 1906-ban.

Forster Rákóczi
16-l. képpel

A Magyar Nemzeti Múzeum alkalmazottai
a Közalkalmazottak Szabadszakszervezete helységeiben
(Esterházy-ucca 4.) f. hó 27-én csütörtökön 4 órakor
tánccal egybekötött műsoros délutánt rendeznek.

SZEREPELNEK:

Barlay Lászlóné dr. Szilágyi Erzsébet

Pataki József dr. Varjas Béláné

MDK

Darázs

Rákóczi siremlék. Vas. Ujs. 1908. 8.sz. 153-4. l.
képpel.

MDK

Darás János

Biloveczky József ifj: A Rákóczi siremlék pályázatai
Felvidéki Ujság, 1908.febr.18,19,2o.

MÁJUS ELSEI CZIGÁNYBANDA A VÁROSLIGETBEN.

Irás a lánynak. Egy-két nagy íróval megesett, hogy néha szükségét érezte, hogy drámai vagy elbeszélő munkái közben támadt lírai hangulatait lekösse, mert különben zavarták volna főczéljaiban. Igy keletkeztek aztán, főmunkájuk mellék-termányeiül, prózában írt költeményeik. Ez érthető, mert jogosultsága van az író lelkének gyökerében. De ha fiatal, kezdő ember lép fel «prózai költeményekkel», ez biztos jele annak, hogy nem tudja, mit csináljon, érzése még nem alakult ki annyira, hogy lírává vagy elbeszéléssé differenciálódjon. Mert az, hogy valaki verses vagy prózai formában írja-e meg megirandóit, se nem véletlenség, se nem előleges eltökélés dolga, hanem a megirandó dolog természetéből folyik. Az egyik téma önmagától, természeténél fogva belekivánkozik a verses formába, a másik meg ugyanígy azt kivánja, hogy prózában, cselekményben érzékítve jelentessék meg. Ha tehát valaki nem tudja, a két forma közül melyiket választsza, az annyit jelent, hogy nem tudja, mi a mondanivalójának természete. Ez illik *Drozdy* Győzőre, a ki most egy füzetre való dalt adott ki, — dalokat rím nélkül, azaz prózában. A kis füzet csupa félig lekötött, tehát félig megírt hangulat s ezért a fél-dolog benyomását is teszi; néha kicsap belőle valami meleg lehellet, a melyről megérezzük, hogy az író lelkéből tört ki, többnyire azonban csak a gomolygó ködöt látjuk, a mely elfedi szemünk elől azt, a mit az író tulajdonképen mondani akart.

Az élet a művészetben. *Demjén* Zoltán ezzel a czímmel könyvet adott ki, a mely szerzője állítása szerint új és egészen eredeti megállapítását adja az eszthetika alapproblemáinak. Érdekes gondolatai vannak, a spontaneitás közvetlensége látszik lajtuk; ez az író hisz a maga igazában, hisz abban, hogy igazságai csakugyan az ő igazságai s ebben a hitében van szuggesztiv erő. Gondolkodása a misztikum felé hajlik, nincsenek megszabott határvonalai, minduntalan átcsapkod a tudomány köréből az irodalom körébe, filozofiai premisszákból költészeti következések válnak és viszont. Inkább intuitióval dolgozik, mint pozitiv tudományos módszerrel, de gondolkozik s gondolatainak igyekszik megőrizni az élettel való kapcsolatát. A művészet definicziója az ő fogalmazásában így hangzik: «a művészet életnek, világnak teremtése ember által, az istenség semmijét pótoló, egyszerű, csekély anyagból.» Ez a definiczió nem annyira új, talán nem is annyira igaz, mint a szerző gondolja, de magában is elárulja a szerzőt: misztikumát, módszerét, — még dilettantizmusát is. De nézzük e tétel kiinduló pontját: «Az ész csak különbségeket vesz észre. Az életet csak egy más élettel összehasonlítva érthetjük meg teljesen: a művészet is élet, a valóság is élet, mindegyiket csak a másikkal összehasonlítva érthetjük meg.» Meg kell vallani, a két tétel, a kiinduló pont és a végpont között érdekes út nyílik. Sok mindenfélét lehetne ellene felhozni, mi nem is mehetünk bele részletes elemzésébe, — de hogy foglalkozni vele nem kárba veszett munka, az előttünk kétségtelennek látszik.

Mozgó fényképek. Dr. *Falk* Zsigmond igen jóakaratú és ambicziózus dilettáns, művelt lelkű, jó itéletű ember és úgy látszik, szenvedélyes szerelmese az irodalomnak, kitartóan hódol neki, nem törődve azzal, viszontszerelemre talál-e vagy sem. Ebből a szempontból nézve novelláit, melyekből most egy új kötetet adott ki, nem lehet róluk ellenszenves véleményt formálni. Egyszerű történetek, szinte naivak, de legalább nincs bennük semmi abból a nagyzolásból, a mely a mai irodalomnak nem egy egeketostromlóját annyira meg tudja gyűlöltetni. S van egy tulajdonságuk: megérzik rajtuk, hogy írójuk mekkora élvezettel és szeretettel írta őket. Ez szinte meg tudja eleveníteni máskülönben fa-ízű hangját s valami melegséget lop bele. A szerző a mellett abban a kedvező helyzetben volt, hogy igen díszes kiállításban adhatta ki könyvét: ketten is illusztrálták. *Honti* Nándor igen figyelemreméltó szövegképeket rajzolt bele, *Kovács* Károly pedig tetszetős, sőt néha finom színes szélrajzokat.

Nyomdászok könyve. A könyvnyomdászok szakkörének továbbképző tanfolyama igen díszes kiállítású könyvben számol be legutóbbi évi működéséről. A könyvet tipografiailag és grafikailag a tanfolyam hallgatói állították ki, hogy ezzel is bizonyságot tegyenek az ott tanultakról s a tanfolyam vezetője, *Augenfeld* Miksa és rajzoktatója, *Barta* Ernő állították össze. Van benne néhány czikkben beszámolás a tanfolyam működéséről s a nyomdászati szakoktatás főbb kérdéseiről, azután egy sereg próba-munka, finom nyomatú illusztrácziók, rajzok, színnyomatok, nagy ügyességet kivánó szedés-minták stb. A szép könyv igen kedvező képet ad a tanfolyam eredményeiről.

Uj könyvek:

Isten rabjai. Regény, irta *Gárdonyi* Géza. Budapest, Singer és Wolfner; ára 5 korona.

Irás a lánynak. Dalok rím nélkül. Irta *Drozdy* Győző. Esztergom. Laiszky János könyvnyomdájában; ára 2 korona.

Az élet a művészetben. Irta *Demjén* Zoltán. Budapest, Athenaeum; ára 1·60 korona.

Mozgó fényképek. Elbeszélések, irta dr. *Falk* Zsigmond. Singer és Wolfner könyvkereskedése; ára 5 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Érsekujvári Gyarmathy Zsigmond, kir. tanácsos, volt negyvennyolczas honvédfőhadnagy 77 éves korában Bánffyhunyadon. Az elhunyt tagja volt a kolozsvármegyei törvényhatósági és közigazgatási bizottságnak, főgondnoka a református egyházmegyének, azonkívül elnöke és alapító tagja számos társadalmi, kulturális és közgazdasági intézménynek. — Darás János, szobrász 31 éves korában Budapesten. Az elhunyt, a ki Zumbusch bécsi tanárnál dolgozott, törekvő és tehetséges tagja volt a művészvilágnak. Budapesten a Várbazárban kapott a kormánytól műtermet. Szorgalmasan dolgozott s több sikerült munkájával vett részt a tárlatokon, most is kiállított egy márványból faragott siremléket. Ő csinálta a kormány megbizásából a Konstantinápolyban nyugvó magyarok siremlékét. Több nagyobb méretű munkát hagyott félbe. — Wenckheim Henrik gróf, főrendiházi tag, néhai Wenckheim Antal gróf fia, 51 éves korában. — Podvinecz Dani, budapesti gyáros, a Malomépítészeti gépgyár Podvinecz és Heisler czég beltagja Budapesten. Az elhunyt általános kedveltségnek örvendett s a gépipar terjesztése, meg az automobilgyártás terén Magyarországon különös érdemeket szerzett. — Lágler Alfréd dr. ügyvéd, királyi törvényszéki hites tolmács, Sopron város tiszteleti tiszti ügyésze, a soproni evangelikus liczeum, a balfi és harkai ág. ev. gyülekezetek felügyelője, 56 éves korában Sopronban. — Magyarosnémeti Balika Ferencz dr., 37 éves korában Nyirmegygyesen. — Kubányi Béla, főgimnáziumi tanár 54 éves korában Eperjesen. — Székelyudvarhelyi Kováts Izsák Lajos, kassa-oderbergi vasuti nyug. főmérnök, 59 éves korában Zsolnán. — Hertelendi és vindornyalaki Hertelendy Béla, posta- és távirófötiszt 47 éves korában Budapesten. — Rippl-Rónai József, nyug. állami elemi iskolai igazgató, az arany érdemkereszt tulajdonosa, Rippl-Rónai József festőművész atyja 70 éves korában Kaposvárott. — Kaminszky Mihály kir. közjegyző, Ugocsa vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 56 éves korában Nagyszöllősön. — Galántai Galgóczy Jenő, Pozsony vármegye első aljegyzője, 45 éves korában Pozsonyban. — Csejtei Boróczy István, gimnáziumi tanuló, 17 éves korában Dombóváron. — Dolnay Ignácz, nyug. cs. és kir. huszárkapitány Pozsonyban. — Baló Miklós, végzett jogász, székesfővárosi fogalmazó-napidíjas 23 éves korában Budapesten. Az elhunytban Baló Géza dr. posta- és táviró-igazgató fiát veszítette el. — Gartner Antal, nyug. honv. minisztériumi osztálytanácsos 83 éves korában Budapesten.

Özv. Fischer Ferenczné, szül. Singer Johanna, 105 éves korában Győrött. — Özv. Bellaagh Józsefné dr.-né, szül. Hegedüs Mária Kornélia, 90 éves korában Budapesten. — Özv. Grill Károlyné, szül. Maader Vilma, 80 éves korában Budapesten. — Özv. Csima Jánosné, szül. Hayden Mária, 68 éves korában Nagykanizsán. — Primóczi Szentmiklóssy Auguszta, 59 éves korában Rimatamásfalun. — Mayer Mórné, szül. Gráner Emma, Mayer Mór gyujtógyáros neje Szombathelyen. — Móricz Gézáné, szül. Lukonits Jozefa, 53 éves korában Győrött. — Dörgő Lajosné, szül. Dörgő Róza, 43 éves korában Mezőturon. — Ugron Jolánka, ifj. Ugron János és neje, szül. Mirtse Agnes 17 éves leánya Kovásznán. — Balás Erzsike, Balás Mihályés neje, szül. Dezső Erzsébet négy éves leánykája Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

A 2588. számú feladvány Berry C. V.-től.

(A «Hampstead and Highgate» feladványversenyén az I. díjat nyerte.)

SÖTÉT.

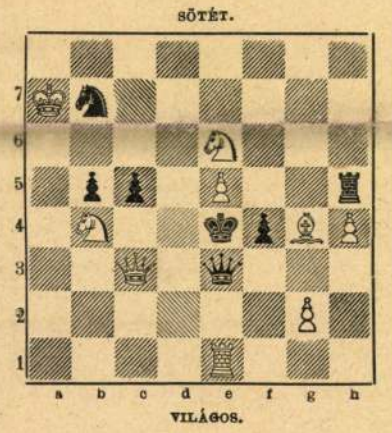

VILÁGOS.

Világos indúl s a második lépésre mattot ad.

2559. sz. feladv. megf. Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos	*Sötét.*	*Világos*	*a.*	*Sötét.*
1. Hf8—e6	d7×e6	1. ...	...	d7×c6
2. Bc6×e6 †	Ke4×d4	2. Ve2—d1		c5×d4
3. Ve2—c4 † matt.		3. Vd1—c4 † matt.		

b.		*c.*	
1.	e5—d4	1.	Hb7—d6
2. He3—g4 †	Ke4—d5	2. He6×c5 †	Ke4×d4
3. Ve2—g3 † matt.		3. Ve2—b2 † matt.	

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — A «*Budapesti Sakk-kör*» — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*» — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. *(Budapest).* — Németh Péter *(Csongor).* — Kintzig Róbert *(Fakert).* — Müller Nándor *(Szombathely).* — Hoffbauer Antal *(Lipótvár).* — Szabó János *(Bakony-Szentlászló).* — A «*Győri Sakk-kör*». — Székely Jenő. — Mészely József *(Győr).* — A «*Zboróí Társaskör*». — A «*Kalocsai Katolikus Kör*». — Veöreös Miklós *(Zircz).* — Ifj. Hubay Bertalan *(Bodzásujlak).* — A «*Dunaföldvári Egyenlőségi kör*» *(Dunaföldvár.)* Barcsa Mihály *(Biharudvari).* — Csolnoki István *(Hajdúhadháza).* — A «*Leibiczi Gazdasági Casinó*» *(Leibicz).* — Lustyik János és Szivák János *(Alberti-Irsa).* — «*Csengeri Caszinó*» *(Csenger).* — Király Mihály *(Zenta).* — Kunz Rezső *(Temesrékás).* — Csatáry György. — *Sárospataki Olvasó Egylet (Sárospatak).* — Szücs Károly. *(Bucsatelep).*

Szerkesztői üzenetek.

Dalok. I. II. Kisebb igényű helyen elkél az ilyen vers, — nekünk kényesebbeknek kell lennünk, magasabb mértéket kell alkalmaznunk.

Május. Jaszenova. Az első a jobbik, de ez sem elég erős nekünk; a másik semmitmondó apróság. Talán mást, mélyebb, frissebb dolgot is kaphatunk.

Kitüntetés. Igy, a hogy meg van írva, csakis maga a száraz tényt látjuk meg benne, hangulatából, lel-

az érzés tulajdonképen a regény belső témája, Gárdonyihoz, az ő naivságig egyszerű, de talán épen azért bájos romantikájához méltó, — folytatása a kitünő író újabbi egy-két regényének, melyekben arról igyekszik számot adni magának és az olvasónak, hogy mikép képzeli ő a szerelmet érzékiség nélkül. Külső tárgya a regénynek a XIII. század közepi Magyarország életének, népe állapotának művészi rekonstruálása. Az előbbi, Jancsi barát lelki élete, nagyon finom árnyékolással, érett művészettel van megcsinálva: a kis parasztgyerek ott kalandozik a Margitsziget bokrai, fái közt, ábrándozva a még nem látott királyleányról, aztán a veszprémi apáczák s köztük a kis Margit megérkezése az új szigeti kolostorba, az első találkozások: mikor a kis Jancsit megszólítja a kolostor falán át a kis Margit, hogy dobja be a kiröpült labdát, aztán mikor a fiú a klastrom-udvarban vizet merít neki, — mindezekben a bájos képekben pompásan van megírva, mint elegyednek össze a kis fiú lelkében a tündérmesék, a gyermeki képzelet s a valóság képei s mint vernek gyökeret lelkében, hogy majdan örökre meghatározzák sorsát. Az a hatás, a melyet a nem magaszántából novicziussá lett fiúra a zordon kolostori életben először látott dolgok tesznek, nagyon érdekes képét adja ennek az életnek; sajnáljuk, hogy aztán egy hézag következik: nem látjuk, mint törik bele az életnek született, eleven fiú a szigorú barát-életbe, csak mint kifejlett, 20 éves

MUNKÁSOK FÖLVONULÁSA A VÁROSLIGETBEN MÁJUS ELSEJÉN.

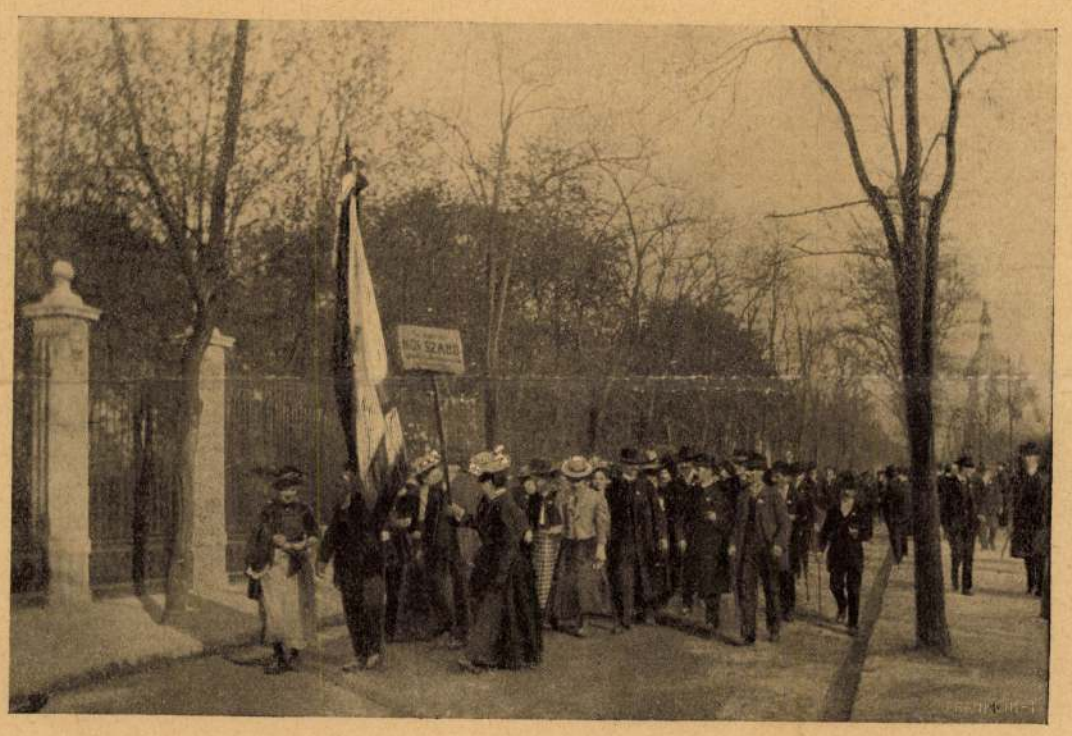

SZABÓ MUNKÁSNŐK A SZOCZIÁLISTÁK MÁJUS ELSEI FÖLVONULÁSÁBAN.

ifjút látjuk megint viszont a margitszigeti kolostorban. Hogy mint vívódik aztán a királylány képével lelkében, mint ragadja el álmodozásaiban a fiatal vér, melyet nem hűt le eléggé sem a klastromi fegyelem, sem a czél elérhetetlensége, mert a vágyat kiölni nem tudja belőle s hogy engesztelődik ki ez a belső harcz Margit királylány halálával egy szent, csodatévő emlékben: ennek megírásában is gazdag, nemes írói művészet van, élénk fogékonyság és szines árnyalás, — de az író hiába mesterkedik azon, hogy Margit apácza-életét közelebb hozza lelkünkhöz; önsanyargatása, szertelen ájtatoskodása annyira visszás, hogy az egész alak a regény vége felé idegenné lesz számunkra. Az apáczát látjuk csak benne, az embert nem. A környezetrajz sokkal érettebb és kifejlettebb, mint Gárdonyi korábbi történeti regényeiben, a mult dolgainak saját szemmel, elfogulatlan nézése érzik meg rajta. Nyerseségek vannak benne, az író nem egyszer magyaráz ott, a hol a rajzolt képnek magától kellene magyarázni magát, a középkori emberek ajkáról többször a töprengő mai ember szavait halljuk s a regény színvonalához nem méltó fogás az, a hogy a Halotti beszédet applikálja, arra a Verseghy Ferencztől származó ismert kijelentésre támaszkodva, hogy ez a nyelvemlékünk valami magyarul nem tudó tót barát műve. A fődolog azonban, hogy a múlt lelkét keresi, nem a történeti adatokat, nem is a dekorativ momentumokat láttatja meg benne, hanem az emberi lelket, a mely lényegében mindig egy, csak nyilatkozásaiban változó s hogy egy pár jól elképzelt és jól megrajzolt alakkal, a középkori Magyarországnak pár igen eleven és valószerűen odavetett vonásával gazdagítja képzeletünket. A regénynek valamivel nagyobb a terjedelme, mint a mennyit a tartalma elbír, de Gárdonyival öröm elidőzni még akkor is, a mikor kicsit — elidőzik.

MULATOZÓK A VÁROSLIGETBEN, MÁJUS ELSEJÉNEK HAJNALÁN.

A «Budapesti Szemle» májusi füzetében első helyen id. *Görgey* István igazítja helyre egy ujságczikknek a szabadságharcz egy-két eseményére vonatkozó adatait. *Concha* Győző czikksorozatot kezd báró Eötvös József nagy államtudományi munkájának a külföldi kritikára való hatásáról. Cherbuliez, Montalembert, Laboulaye, Tocqueville s számos egykorú kiváló német író véleményeit idézi, képet adva arról az erős visszhangról, melyet Eötvös eszméi a kultur-világban keltettek. Gróf *Vay* Péter folytatja ausztrál-ázsiai naplójegyzeteit. A szépirodalmi rovatban Blasco Ibáñez spanyol iró *A halászbárka* czímű regénye, *Vargha* Gyula nemes melancholiájú költeménye és *Gyulai* Pál egy kedves Heine-fordítása, valamint *D'Annunzio* egy elbeszélésének fordítása olvasható. Az *Értesítő* rovat több magyar és külföldi munkát ismertet. A *Budapesti Szemle Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára fél évre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Darázs János

Darázs, Johann, Bildhauer, geb. 1877 in Budapest, gest. 21. Apr. 1908, [illegible]

Knack I. 207. l.

dupl

Darázs (Grieszfelder) János, szobrász; szül. 1877-ben Budapesten, megh. 1908 ápr. 21-én u. o. Bécsben Zumbuschnál végezte tanulmányait, akinek több munkájában részt vett. Ezután visszatért Budapestre, hol a kormány műtermet adott neki a budai várbazárban. A budapesti Műcsarnok kiállításain 1898-ban jelent meg legelőbb. 1902-ben részt vett a Vörösmarty-szobor pályázaton, s pályaművét a harmadik kategoriába osztották. 1903-ban a Szentgyörgyi Gyula közös számszéki osztályfőnöknek adott díszes emléket készítette, s az általa alkotott szoborművek közül említésre méltó a Konstantinápolyban, II. Rákóczi Ferencz sírhelyén emelt emléktáblán a fejedelem bronz-medaillonja és az izmidi temetőben Thököly Imre sírhelyén emelt emlékoszlop tetején a Turul.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain következő műveivel vett részt:

1898. tavaszi nemzetk. kiáll.: Meglepetés, szobormű, 600 frt.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Mellszobor, gipsz-szobormű.

1904—5. téli kiáll.: Tanulmányfej, szobormű.

1906—7. téli kiáll.: Parasztfej, gipsz.

1908. tavaszi kiáll.: Síremlék, szobormű.

Incze Henrik: Magyar művészeti almanach. Budapest, 1909. 119. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *K—ny Ö—n:* A Munkácsy szobor pályázat vázlatai. *Vas. Ujs.* 1906. 110—111. l. — *Művészet.* 1902. 355. l. — 1908. 335. l. — 1911. 39. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1902. 641. l. — 1903. 807. l. (képpel). — 1908. 388. l.

⊥ A bécsi képzőművészeti akadémián Zumbuschnál tanult, → Kapott kiúr több munkájában mint se jéd vett részt.

S1 - S2

T a St. Benoît templom Sz. Mária kápolnájában

353

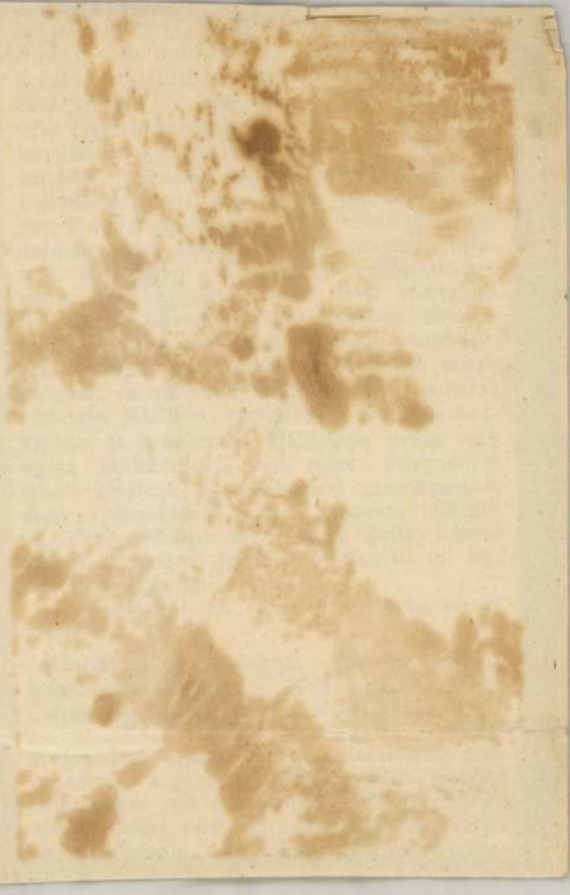

Darázs János
szobrász.

wód
z

Krück. I. 207. l.

Kornéta, VI. 285

Kacziány Ödön:

A Munkány-zobor
nálzárat vázlatai
VV. 1906. 110, 111. l.

Incze Henrik = M.

zmuvčezeti almanach

Bp. 1909. 119. l. —

Daráxs János †

Geboren im Jahre 1877 in der Bácska.
Gestorben am 21. April 1909 in Budapest.
Studierte an der Akademie der Bildenden Künste in Wien als Schüler Zumbusch's, das erstemahl im Jahre 1898 ausstellend, um sich 1902 in Budapest niederzulassen. Als Monumental-Plastiker befasste sich D. wenig mit Plaketten und die vorhandenen sind meist nur verkleinerte Reproduktionen der von ihm verfertigter Reliefs. 2 mal.

Im Privatbesitz 196 l.

Visegrád.

Az előtérben jobbra lát
tövében romok kötik le f
Maros épületei bontakoznak ki
Felirata
fölül középütt: VICEGRADO
jobbra, de oldalt: 71.
magyarázó szövegének kezde
zése: 4. Danubio f.

Rm., mér. a vk.

99-92-4.

Darázs János

DARÁZS *János*, szobrász, • Budapest 1877. † u. o. 1908 ápr. 21. Bécsben tanult. 1898-tól fogva állított ki Budapesten. Ő készítette a rodostói magyarok konstantinápolyi emlékeit.

Sz. G. I 2331

9	133	--	161	—	
7	—	—	1211	—	

ber hó 14-én kelt és a pozsonyi kir. járásbiró-
9/1. sz. a. kihirdetett végrendelet külön intéz-

Darás János

zsobrász

l. Forster

Magy. Mücsülchei

III 246. l.

Bp 1913

373. G. v. Davidson.
A mester sz. Leidenben 1613. április 7

373. Báthori István.

393

Mellig, kissé jobbra néz. P
kete tollakkal; rövid haja, kis bajus
A nyakába vetett széles arany lánczon
léru kabátja piros, csatját és kötőjé
rata a kép hátán: »Stephanus Bathory d
Mortuus qua talis Thebae 1535. Famil
Maecenas Amicus. Insignia familiae de
Buda Anno 1521. emanato patet, ex ins
Copiatus ex originale G. v. Dav. 4

Papiros, méretei 16.6: 9 cm
Báró Révay József ajándéka
[redacted]

Kifüggesztésére vonatkozó a
a Nemzeti Muzeumban. 1883:

DARÁZS JÁNOS. Ápr. 21-én hunyt el Darázs János szobrászművész. Pályája elején állt még, harmincegy éves volt. Született 1877-ben, Budapesten. Korán került föl Bécsbe, ahol Zumbusch jelentős talentumnak ismerte s maga mellé vette. Zumbuschnak oldalán nemcsak studiumokat végzett, hanem mint segéd résztvett a művész több munkájában is. A bécsi akadémia elvégeztével Budapestre jött, s itt a kormány a várbazárban adott neki műtermet. Munkákkal meglehetős sűrűn szerepelt, nagyrészt a Képzőművészeti Társulat kiállításain. Az idei Tavaszi tárlaton is résztvett egy márványból faragott síremlékkel. Talentuma, érzése különösen ilyfajta feladatok felé vonzotta. Annak idején vele készíttették el a Konstantinápolyban pihenő magyarok síremlékét. Erős dolgozó kedvének egy sor ily dokomentuma maradt fönn műtermében: tervek, vázlatok, studiumok, félig kész munkák.

Művészet 1908.
335. l.

Városház, A' Ferencz barátok tere, — A papnövendékek épülete, — A' Lánchíd, — A' Redoute terem, — A' polgári lövész intézet, — Elhelyezési terv, — Indóház. — Nagyméltóságú Székhelyi Majláth György úrnak . . . mély tisztelettel ajánlja *Weissenberg I. G.* — H. Engel . . . 435×285 mm. — Főv. Múz, Lanfr, Gy. 189.

Buda és Pest látképe. Jobb alsó sarokban jelezve: „*Nissen Ludwig.*" A kép alatt „Buda-Pest, Ofen Pest", apró betűkkel: „*K. Siebenfölk in Pest*" Nyolc kisebb vedutával. Levélpapír. Színezett kőrajz. „Griechsche Kirche. — Academie Palast, — Museum, — Rathaus, — Leopolds Kirche, — Redoute, — Ung: Theater, — Staatsbahnhof."

A nagy. kir. várpalota Budán. Die ungarische Königsburg in Ofen. Természet utá nrajzolta *Slowikowsky Ádam.* Leitner M. L. nyomása Pesten. Lauffer Vilmos tulajdona Pesten. — Színes kőnyomat. — 34×50 cm. — Főv. Múz. ltsz. 3134.

Az ideiglenes magyar képviselőház Pesten (A Múzeum Kertjéből fölvéve. Németül is.) Természet után rajzolta *Slowikowsky Ádám* . . . Főv. Múz. ltsz. 3135.

A M. Tud. Akadémia Pesten. Természet utná rajzolta *Slowikowsky Ádám* . . . Főv. Múz. ltsz. 3136.

Magyar Nemzeti Múzeum Pesten. Természet után rajzolta *Slowikowsky Ádám* . . . Főv. Múz. ltsz. 3137.

A Buda-Pesti Lánchíd Budáról fölvéve. Természet után rajzolta *Slowikowsky Ádám* . . . Főv. Kvt. Bq. 769/21.

Hauptfronte des Handelstands-Gebäude zu Pest. Dem Löblichen Handelstande zu Pest Gewidmet von *Samuel Blaschnek.* — Illis quorum meruere labores. Jelzése, balra: „Aufgenommen von *S. Blaschnek*", jobbra: *H. Dunaisky*'. — 375/219 mm. — Főv. Múz. ltsz. 2987.

Darázs János

~1908

Darázs János †. Napilapok május 1.

(Művészet 1908. 278. l.)

Czakó Gyula, áll. tanító

VII. 20

Schönwiesner-Emléktábla az Aquincumi Múzeumnak 702.l.

TITTONI OLASZ ÉS AEHRENTHAL OSZTRÁK-MAGYAR KÜLÜGYMINISZTEREK A SEMMERINGEN.

Caruso. Petőfi Sándor háromszáz pengő forintot kapott honorárium gyanánt az első versköteteért: Caruso, a tenorista, tizenkétezer koronát kap, a mért egy estén játszik a budapesti Operaházban és elénekli azt a dalt, hogy: La donna e mobile . . . Hogy melyik nagyobb gazdagodása a magyar kulturának: a Petőfi dalai-é vagy a Caruso dalolása, ezt talán fölösleges lenne — egybevetni. De viszont fölösleges minden lamentáczió is a Caruso honoráriuma miatt, mert a tenorista azt mondja, hogy neki joga van annyit követelnie a művészetéért, a mennyit neki jól esik és senki se köteles neki nem tizenkétezer, de tizenkét koronát se fizetni, ha nem kíváncsi erre a művészetre. Igy állván a dolog, már most csak szubjektiv kérdés az, megér-é ennek a kíváncsiságnak a kielégülése tizenkétezer koronát? Tizezer embernek nem ér meg, a tizezeregyediknek megér. Vannak emberek, a kik, mikor nincsen szezonja, nem sajnálnak egy baraczkért husz koronát, mért ne lennének olyanok is, a kik nem sajnálnak a Carusó meghallgatásáért ötszáz koronát? Az is luxus, ez is luxus és a luxusnak mindig megvolt a maga óriási tétele az emberiség háztartásában. Az az ellenvetés pedig, mintha a szükségtelennek ez a túlfizetése rovására menne a szükségesnek vagy a méltónak, egyszerűen naiv. Vagy lelki szüksége az valakinek, hogy meghallgassa Carusót, ha mindjárt ötszáz koronába kerül is egy páholy — és talán ilyen ember is akad, — vagy pedig nem lelki szüksége, de meghallgatja épen azért, mert ötszáz koronába kerül a páholya. Az az előbbi ember, ha ennyit nem sajnál a művészi gyönyörűségért, bizonyára készséggel áldoz — kevesebbet is érte. A ki pedig azért veszi meg a jegyét, mert drága, az nem a művészi gyönyörűségre szánt pénzből költ, hanem a *drágára* szánt pénzből, legyen ez a drága akár tenorista, akár sárga-dinnye. Mert ez neki mindegy. A fő, hogy sokba kerüljön. Azoknak a pénzén tehát, a kik ezeket az ötszáz koronás páholyokat és száz koronás zsölléket megveszik, nincs miért sajnálkozni. A mi nem jelenti azt, hogy az ember ne sajnálja a maga pénzét ezért a drága mulatságért. Ha pedig ezt sajnálja, akkor egyszerűen ne kérjen belőle, mert az meg egészen bizonyos, hogy senki se lesz szegényebb se ötszáz, se száz koronával, ha nem hallotta is Carusót énekelni.

EMLÉKTÁBLA AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

Budapest egyik legérdekesebb nevezetessége, az aquincumi muzeum közelebb szép és kegyeletes ünnep szinhelye volt: emléktáblát leplezték le a muzeum-épület falán a magyar régiségtudomány úttörőjének és tulajdonképeni megalapitójának, *Schönwisner* Istvánnak emlékezetére. Schönwisner jezsuita barát volt, a Mária Terézia által Budára hozott egyetemen a numismatika tanára és az egyetemi könyvtár őre, később nagyváradi kanonok. Kora viszonyaihoz képest bámulatos buzgalommal és rendszeres tudással művelte szakmáját, az archaeologiát és numismatikát. Munkái, melyek latin nyelven jelentek meg, első rendszeres feldolgozásai a pannoniai római régiségeknek. Egyes ily emlékek, feliratos kövek már előtte is érdeklődést keltettek, még Mátyás király idejéből is találjuk nyomait ennek az érdeklődésnek, de a régiek legfeljebb ha fölemlitették az egyes tárgyakat, leirták a feliratokat a nélkül, hogy bármiféle következtetést tudtak volna belőlük vonni s megkisérlették volna megfelelő tanulságokat meríteni belőlük. Schönwisner volt az első, a ki módszeresen dolgozta fel az Ó-Budán és környékén talált római emlékeket.

A magyar archaeologiai tudománynak első alapvető terméke Schönwisnernek az a könyve, melyben az óbudai Flórián-téren talált római hypocaustumot irja le kora legelőkelőbb tudományos színvonalán álló pontossággal és módszerességgel. Aquincum nevének megállapitása is az ő érdeme. Egész az ő koráig Bonfinius nyomán az a téves nézet állt, hogy a mai Ó-Buda helyén állott római várost a trójai eredetű sicamberek alapitották és Sicambria volt a neve. Schönwisner mutatta ki kétségbe nem vonható módon e nézet tévességét s ő bizonyitotta be, hogy Aquincumnak nem volt soha más neve, mint Aquincum. Egy másik munkájában Pannonia valamennyi dunamelléki helységének fekvését igyekezett megállapitani. Szintén alapvető munkája a magyar archaeologia szempontjából az, a mely Sabariumról, a mai Szombathelyről szól. Ez a munka többet ad, mint a mennyit a címe igér: megvan benne egész Pannonia története, a hogy az akkor rendelkezésre állott források alapján meg lehetett irni. Méltán nevezte tehát Salamon Ferencz amagyar rendszeres régiségbúvárlat megalapitójának Schönwisnert.

Mint a magyar művelődés egyik úttörő munkása, megérdemelte Schönwisner azt a kegyeletes megemlékezést utódai, a mai tudosók részéről, a mely az emléktábla állitásában nyilvánul. Az eszme már vagy húsz év előtt fölvetődött egy régiség- és történettudósokból álló magántársaságban; akkor gyűjtést is rendeztek egymás közt e czélra. Az akkor összegyűlt kisebb összegű pénz ma megszaporodván, kitünő történetirónk, *Thallóczy* Lajos kezdésére elkészittették az emléktáblát *Darás* János fiatal szobrászszal; a rajta levő latin föliratot dr. *Kuzsinszky* Bálint egyetemi tanár, az aquincumi múzeum és ásatások vezetője szerkesztette, lapidárisan jelezve rajta Schönwisner érdemeit. Az emléktábla leleplezése szerény keretekben, zajtalanul ment végbe; a fővárost, mint az aquincumi múzeum tulajdonosát, *Vasziljevits* János polgármester képviselte.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Riad a kürt, vége a khán pihenőjének, — életre ébredhet a palota újból. Vezéreinek hódolatára a Nagyúr a Vas-Kapu elé lép. Ám komor a Ghiréj, komorabb, mint valaha. Szép volt az álom, de annál rettentőbb utána a kudarcz, — s az ocsudás perczében még nagyobb hegygyé nőttek lelke fölé a sötét gondolatok. Most látja ismét kezén a vért, látja az örökére törő négy herczeget s eszébe jut Zareyma. Hiába, nincsen mámor, nincs feledés, nincs talizmán az ő számára . . . Alig hallja a Shirin bég üdvözlését, a Khán-aga jelentését, s csak akkor eszmél, mikor az orosz harczból érkező tatár-követség eléje járúl. Jön Dedes aga a kincsekkel, foglyokkal s a kilencz legszebb ajándékleánynyal. A mirzák mögött csendesen kanyarodik fel az udvarra az orosz fejekkel rakott száz szekér.

Megszólal az aga, a khán azonban az egyszer csak igen kelletlenül szenvedi a magasztaló beszédet. Fitymálva tekint a hozott kincsre s a kilencz orosz leányt nyomban szine elől kergetteti. Hadd boldogitsák vezéreit! Végre a véres szekerekre pillant.

— Száz araba, — jelenti büszkén Üzbég mirza, — mindeniken száz muszka fej!

Únja a Nagyúr a czeremóniát s csak annál sötétebb arczczal lép elő találomra az egyik kocsihoz. Csurog a vér abból az arabából, s a magasan rakott hekatomba tetejéről rémesen bámúlnak rá a kinba meredt szemek. Nézi a Ghiréj őket, farkasszemet néz a halállal s aztán elgondolja: «Ők már boldogok . . .» Még kezébe is veszi az egyik fejet s érdeklődve forgatja. Mily különös, még rajta van azon a koponyán a füleire húzott szláv házi föveg.

— Tehát száz orosz fő van mindenik szekéren? — ismétli a khán kelletlenül. Ugyane perczben azonban gyanakodva rántja le a fejről a kis föveget. Meglepetten hőköl vissza s tajtékzó dühvel tör ki:

— Hazudtok, csaltok, gazemberek! Itt van ni, — nem orosz koponya ez, hanem üstökig borotvált tatárfej!

S a rémülő követség szemeláttára Üzbég mirza elé csapja az áruló jelt. Csakugyan tatárfő az; orosz híján s hogy a szám kerek legyen, bizonyára túlbuzgalomból vetették oda a kocsira századiknak.

— Kegyelem, felség! — hangzik mindenfelől.

Ám a haragos Ghiréj csak annál jobban tombol:

— Arra felelj nekem, Üzbég, — hány fej van most a kocsidon?

— Kilenczvenkilencz, felség . . .

— Te nekem százat mondtál, hát annyi is legyen, és pedig a te fejed legyen a századik a kocsin, — csapjátok le.

Villan már az egyik szerecsen kezében a jataghán, de a Nagyúr nem várja be az itéletet. Zord arczczal fordúl el vezéreitől s aztán tovább sétál a kháni paradicsom ringó narancsfái felé.

*

És ott a sürű, sötét lombok alatt, melyeknek zöld éjszakájában aranynarancsok a sárga csillagok, hosszan eltöpreng Mohamed:

— E nyomorúlt Üzbég megzavart elmélke-

A HÉTRŐL.

A protekczió ellen. A közélet megtisztításának a munkájához hozzátartozik az a rendelet, a melyet *Kossuth* Ferencz kereskedelmi miniszter adott ki a protekczió ellen. Nincs a világon olyan eszményi berendezettségű ország, a hol a protekcziónak szerepe ne jutna: de viszont az is tagadhatatlan, hogy ez a szerep minálunk az életnek minden területén nagyon is dominál. Mi már ott tartunk, hogy a legigazabb érdem és a legméltóbb tehetség is a maga boldogulásának mulhatatlanul szükséges eleméül érzi a protekcziót. Ez az állapot míg egyrészről szinte az erkölcsi erő értékét adja meg a protekcziónak, másrészről határozottan demoralizálja a tehetség és az érdem öntudatát. Ha mindig csak a tehetségtelenség folyamodott volna a protekczió igénybe vételéhez, a protegálás rendszere soha olyan merészszé nem válhatott volna, mint a mikor az igaz érdem támaszának is joggal vallhatja magát. Ezért nagy lélektani erő és sok etika van Kossuth rendeletének abban a passzusában, a mely a méltatlanság és a tehetségtelenség bevallásának bélyegezi a protekczió keresését. Az igaz erkölcs ilyen megnyilatkozásának, ha vezető helyről jön, bizonyára megvan nemcsak az értéke, hanem a hatása is. A mi azonban, sajnos, nem jelenti azt, hogy akár maga Kossuth Ferencz is teljes és tökéletes eredményt várhatna az ő becsületes, nemes és tiszta szándéku rendeletétől. Mert hol van az a tehetséges ember, a ki a maga talentumát alkalmasnak ne tartaná nagyobbrendű állás és föladat betöltésére is, mint a milyet elfoglal és ennélfogva ne érezné magát többre jogosítottnak, mint a menynyije van?

*

A halál hiusága. Ujságíró körökben él egy anekdota egy igen előkelő és igen hiu emberről. Ez a kiváló ember egyszer beteg lett, még pedig igen sulyos beteg. Hasztalan volt az orvosok minden tudománya és minden igyekezete, a beteg ereje rohamosan hanyatlott és maga is érezte, hogy immár a vég közeledik. Megfogta az orvos-tanár kezét, a ki mindig az ágya mellett volt és el-elakadó hangon igy szólt hozzá:

— Kedves professzorom, tudom, hogy számomra már nincs mentség. Csak arra kérem, legalább szombatig tartsák bennem az életet.

A tanár meglepetten kérdezte:

— Mindent el fogunk követni, hogy meggyógyuljon: de ha Isten másként akarja, miért kivánja azt, hogy épen szombaton haljon meg?

Halálos ágyán az ember nem titkolódzik többé. A nagybeteg is őszintén felelt:

— Mert akkor a vasárnapi lapokban jelenik meg a nekrologom.

A dolog teljességéhez tartozik elmondani, hogy a kivánsága megvalósult. Csakugyan vasárnapra halt meg. Ünnepi számban jelent meg a nekrologja. — Ennek az anekdotának pedig komoly lélektani alapja van. Doktorok, kriminalisták és pszichologusok sok érdekes dolgot tudnak elmondani a hiuság szerepéről a halálban. E hiuság legprimitivebb és leggyakoribb megszólalása: a *szép temetés* vágya. Ez bir rá sok embert, hogy még életében megcsináltatta diszes nyugvóhelyét. Ez a hiuság dolgozik főként öreg asszonyokban, a kik koplalni tudnak, csakhogy összekuporgassák a szép temetésük költségét. De még nagyobb szerepe jut a hiuságnak a halál tudatos, szándékos módjánál: az öngyilkosságban. Van öngyilkos jelölt, a ki hónapokig tanulmányozza, miként emészthetné el magát a legesztetikusabban: eltorzulás és a rombolás minden látható jele nélkül. Ez a hiuság hajszolja az élet elfáradottjait arra is, hogy valami sajátos, valami egészen különös, szenzációsan új vagy idegrázóan eredeti formáját keressék a maguk elpusztításának. Most egyszerre két ilyen esetet közölnek az ujságok. Egy életunt férfi a szájába vett dinamittal akarta szétrobbantani magát: egy dublini fiatal leány, Hunt Alienne pedig egy torony legmagasabb csúcsáról vetette le magát. Hátrahagyott levelében ezt irja: «Úri család gyermeke vagyok, nem ölhetem meg magamat úgy, hogy marólugot igyam, mint egy cselédleány». — Ime, mikor az embert elhagyta már az életnek minden vágya, minden kedv és minden reménység, kifosztott lelkében még ott él egy tulajdonság: a halálba is belényuló *hiuság*.

*

Sixtus. Ez egy négy esztendős sárga mén neve, a mely a mult héten, Szent István napján délután négy óra tájban nem egészen három percz alatt hatvanezer koronát és igen nagy dicsőséget szerzett a gazdájának, báró Üchtritz Zsigmondnak. De nemcsak a tulajdonosának szerzett örömet Sixtus, hanem a lóverseny-sport mindama hiveinek, a kik bizalommal voltak a talentumához. A kik öt forint árát biztak benne, azokat hetven forinttal jutalmazta, vajjon melyik «sokat igérő tehetség» fizet ilyen gavallérosan a hiveinek? Egyébként meg kell állapitani, hogy a *magyar derbynek* az idén épen olyan hatalmas és épen olyan lelkes közönsége volt, mint az elmult esztendőkben. A mit azért kell megemlíteni, mert a legutóbbi idők folyamán a lóverseny-kultusz, illetve a totalizatőrjáték szenvedelmének meghalkitására energikusabb kisérletek történtek. A legolcsóbb helyen már nincs totalizatőr, a minek azonban az az egyetlen eredménye, hogy a legolcsóbb helyen már nincs is közönség. A publikum nem maradt el a lóversenytérről, csak utána mena fogadó-gépnek, és épen úgy játszik, mint azt előtt, csak hogy most már nagyobb beléptidíjat fizet a passziójáért. A kisérletnek ez az eredménye csak azt bizonyítja, hogy ha végképen megszüntetnék a totalizatőrt a lóversenytéren, belehalna maga a lóverseny intézménye is. Nem lenne nemzeti szerencsétlenség, de mindenesetre olyan orvosság, a mely nem érné meg az árát. Bizonyára nem örvendetes dolog, mikor szegény emberek ellóversenyezik a sovány garasaikat — néha a mások kövér bankóit is, — de az meg épenséggel nem bizonyos, hogy, ha futtatás nem lenne, ezek a garasok okvetetlenül érdemesebb, méltóbb helyre jutnának. Az ördögnek ezer módja, eszköze van hozzá, hogy a maga adóját behajtsa. Viszont a lóverseny nemcsak visz pénzt, hanem hoz is. A mi idegenforgalmunk van, ennek nagy részét a lóverseny csinálja, nem is szólva arról, hogy — akár üdvös ez, akár nem üdvös — ez a páratlanul népszerű mulatság ma nélkülözhetetlen eleme egy nagyváros nagyvárosi életének. Nekünk pedig száz okból fontos, hogy Budapestet nagyvárosnak ismerje a világ. Angliában többet lóversenyeznek, mint nálunk, de azért nem ment tönkre se Anglia, se London, se az angol erkölcs. Mert nem a szórakozás kedvelése az, a mi pusztit és tönkre tesz, hanem a munka kerülése és megvetése.

*

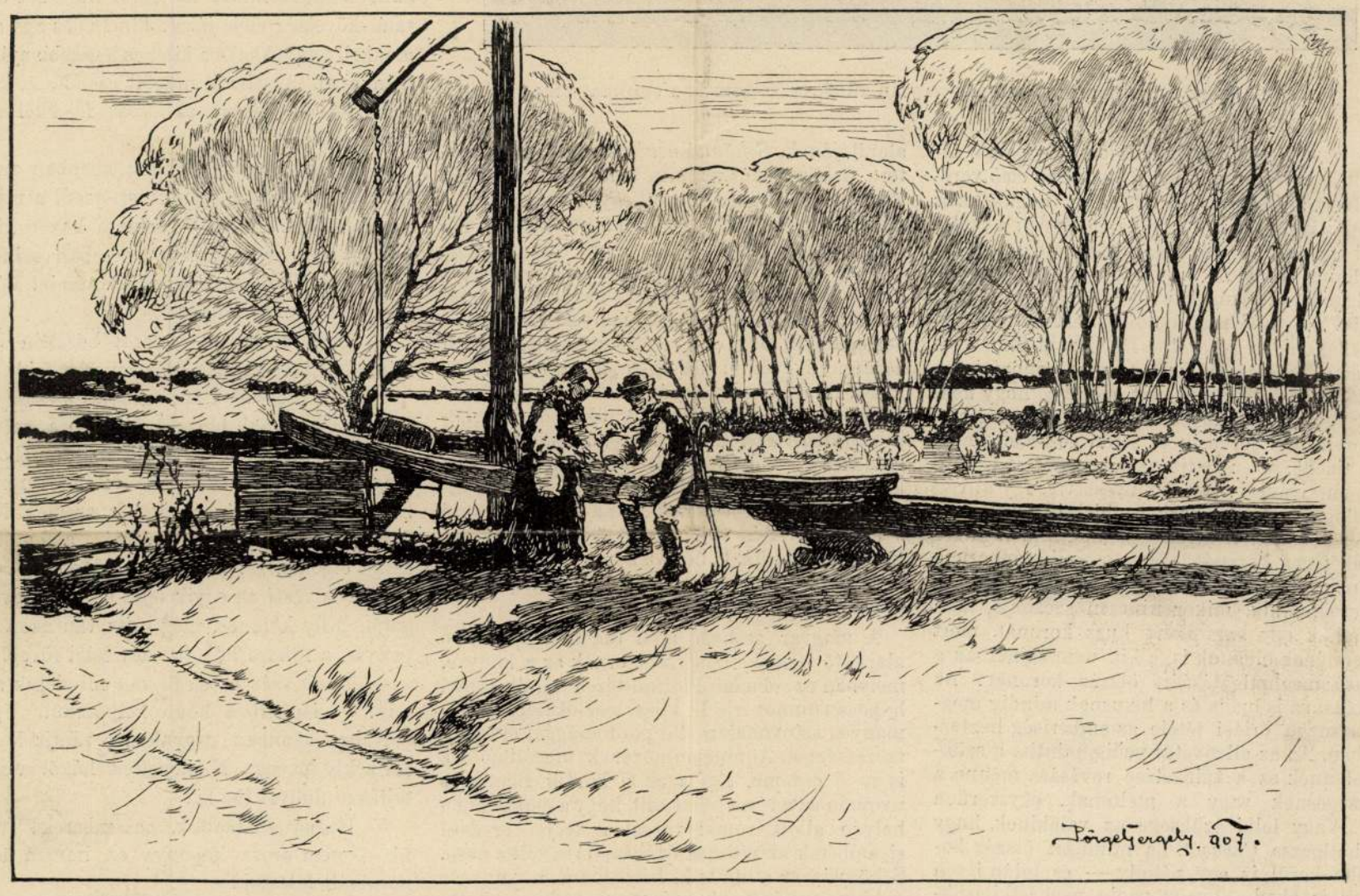

AZ ITATÓ KÚTNÁL. — Pörge Gergely rajza.

SZIKLASÍR AJAZIN MELLETT FRIGIÁBAN.

SZENTGYÖRGYI GYULA KÖZÖS SZÁMUSZÉKI NY. OSZTÁLYFŐNÖK.

kat és a velük birkózó Herkulest, Tisza grófot. A hallottak és látottak mély benyomást gyakoroltak Szabó Józsefre s forgatván elméjében mindezeket, elhatározta, hogy bár eddig soha se elegyedett a politikába, ez egyszer akcióba lép, mihelyt haza kerül.

Otthon az a hír várta, hogy a nép mind meg van vadulva s bizalmi iratot akarnak az obstruálóknak küldeni. Már izzad is otthon a nótárius, rágván a pennáját.

Nosza hamar összehivatja a leggazdagabb és a legharcziasabb tizenöt vagy húsz gazdát s összegyűjti a takarékpénztári épület nagy tanácstermébe, ekképen kezdve a beszédjét.

— Mindenekelőtt engedjék meg, hogy az ajtókat kulcscsal zárjam be magunkra, mert fontos és nagyon titkos dolgokat akarok előadni és sajnos, még a falaknak is lehetnek fülei.

Miután az ajtókat bezárta, újra megszólalt.

— Emeljék fel kérem az újjaikat és mondják utánam az esküt, hogy abból, a mit itt hallani fognak, egy szó se szivárog ki, mert mindnyájunk élete, szabadsága ettől függ.

Elmondták mindnyájan az eskümintát, egyikmásik bele is halványodott.

— Kigyelmetek, úgy-e bár, lelkes hivei az obstrukcziónak? — kérdé az igazgató.

— Úgy van, úgy — hagyták rá valamennyien.

— Nagyon helyes, — folytatta sugárzó arcz-

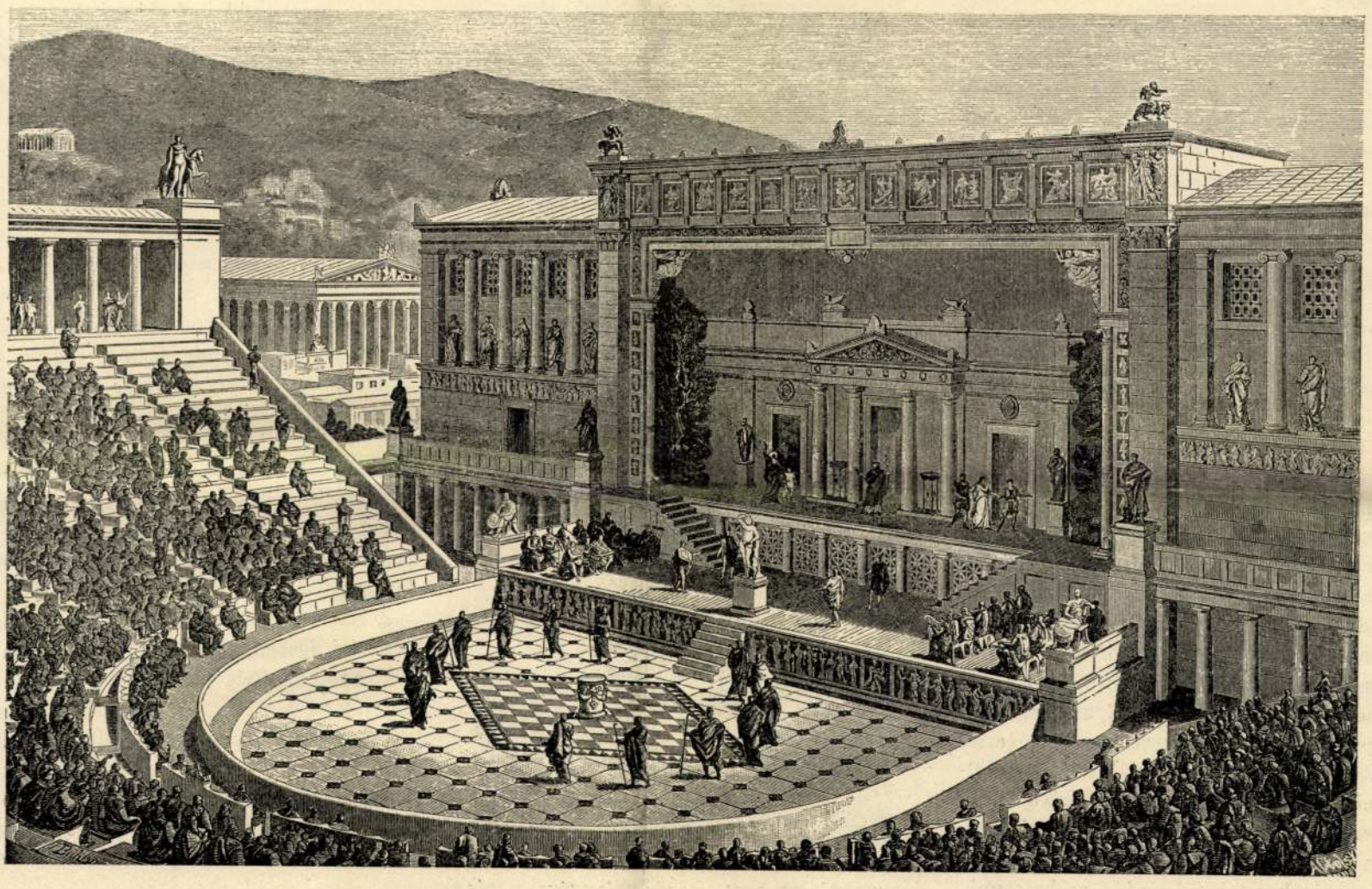

GÖRÖG SZINHÁZ

„Az épitőművészet története az ó-korban" czimü munkából.

vel lepték meg, a melyen Szentgyörgyi mellképe látható, a mint a géniusz babérágat nyujt felé. A bronzból készült s onyx-kő talapzaton álló emlékművet folyó évi október hó 28-ikán nyujtották át Plener elnök üdvözlő szónoklata kiséretében a közszolgálat e kiváló veteránjának, ki meghatva köszönte meg az ünnepeltetést.

Utódja szintén magyar ember lett: *Saárossy-Kapeller* Béla udvari tanácsos, kinek helyére ismét magyar, *Chrenóczy-Nagy* József került.

A magyar kontingenshez tartoznak még: zádjeli *Nádasy* Miksa osztálytanácsos és irodai igazgató, tharnói *Kostyál* Zsigmond, a számadási ügyek előadója és a számszéknek delegációi képviselője, szintén osztálytanácsos, *Riszner* Kázmér, *Tartoll* Béla, bethlenfalvi *Erős* Géza stb.

*

Nagyrápolti Szentgyörgyi Gyula 1829-ben született Bécsben, hol édesatyja az erdélyi udvari kanczellária referense és udvari tanácsosa volt. Jogot a pesti egyetemen tanult. A szabadságharcz kitörése ott érte őt testvérbátyjával, Szentgyörgyi Imrével, ki az 1888 évben az igazságügyminiszterium államtitkárja volt és nem rég halt meg. A két lelkes ifjú a honvédek közé állott és végig küzdötte a szabadságharczot, melynek leveretése után Szentgyörgyi Gyula Bécsben folytatta egyetemi tanulmányait. Ezek befejeztével a birói pályára lépett s több évig Szegeden működött mint megyei törvényszéki biró a hol meg is nősült. 1861-ben a kanczelláriák visszaállításakor az erdélyi udvari kanczelláriához nevezték ki udvari titkárrá, a kanczellária feloszlatása után pedig a király személye körüli miniszteriumhoz osztálytanácsossá. 1871-ben mint czímzetes udvari tanácsos lépett a közös legfőbb számszék kötelékébe, hol udvari tanácsos, osztályfőnök és valóságos belső titkos tanácsos lett. Már előbb a Lipót-rend lovagkeresztjével, majd a Lipót-rend középkeresztjével és most

Saárossy-Kapeller Béla közös számszéki osztályfőnök.

érdemekben gazdag tisztviselői pályájának végén a Szent István-rend középkeresztjével diszítette fel a király.

*

Sárosi Saárossy Kapeller Béla, az új osztályfőnök, 1849-ben született. Jogi tanulmányainak elvégzése után 1869-ben a belügyminiszteriumban fogalmazó-gyakornoki minőségben lépett állami szolgálatba, a honnan 1870 végén gróf Ráday Gedeon, az alföldi közbiztonság helyreállítására kiküldött királyi biztos magával vitte Szegedre. Ráday gróf mellett működött 1872 végeig mint elnöki titkár és elkisérte őt az Alföld minden vidékére, nem ritkán veszélylyel járó expedicziókra. Ez állásában a szövevényes rendőri ügyek lebonyolitásában rendkivüli éleselméjűséget fejtett ki. A királyi biztosság megszüntével a belügyminiszteriumba tért vissza s itt mint elnöki titkár Tóth Vilmos, gróf Szapáry Gyula és Tisza Kálmán belügyminiszterek oldala mellett működött, míg 1879-ben mint udvari titkár a külügyminiszteriumba helyeztetett át. Tóth Vilmos kerülvén a közös legfőbb számszék élére, Saárossyt ide vette át, hol osztálytanácsossá, 1895-ben udvari tanácsossá és legközelebb Plener elnök előterjesztésére vezető állásba, osztályfőnökké neveztetett ki. Saárossy a Lipót-rend lovagkeresztese. Kitünő modora, révén a bécsi előkelő körök kedvencze lett.

MAGYAROK A KÖZÖS SZÁMSZÉKNÉL.

A ki a legközelebb múltban a közös számszék vezető állásaiban történt személyi változásokat figyelemmel kisérte a hivatalos közleményekben és ez alkalommal a csupa jóhangzású magyar neveket olvasta, annak feltűnhetett, hogy ez a közös hatóság valósággal közös s hogy abban a magyarság kellően jut érvényre. A vezető állásokban ez időszerint a magyarok vannak többségben. Ez a számszék volt elnökének, Tóth Vilmosnak, e kiváló hazafinak az érdeme, ki örömest fogadta a tisztviselői karba a magyarokat.

A számszék mostani elnöke, az osztrák parlamenti világ egyik legkiválóbb alakja, dr. Plener Ernő valóságos belső titkos tanácsos és volt pénzügyminiszter, egyike azon ritka osztrák államférfiaknak, kik a magyarok iránt őszinte jóindulattal viseltetnek. Nem csoda, hisz édes anyja magyar nő, Mikos-leány volt, neje pedig a mi nagy báró Eötvös Józsefünk leánya. Egyetlen fia is jól beszél magyarul, s maga Plener gyakran tesz látogatást Magyarországon neje rokonainál. Plener a Deák Ferencz alkotta kiegyezés őszinte híve és európai színvonalról mérlegeli a monarkhia bonyolult belső viszonyait.

A közös legfőbb számszéket 1868-ban állitották föl a közös kormány ellenőrzéseül és igy tulajdonképen a delegáczió közege. Első elnöke báró Hock Károly hajdani államminiszter volt, az államtanács történetét ő irta, őt követték e méltóságban Preleuthner J. és 1879 októberétől kezdve 1895 julius haváig Tóth Vilmos, ez időponttól kezdve Plener Ernő.

A most nyugalomba vonult osztályfőnök és elnök-helyettes, *Szentgyörgyi* Gyula teljes 32 évig képviselte a közös számszéket a delegációban. Most távozásakor 50 évi kitünő közszolgálata elismeréseül a király a Szent István-rend középkeresztjével tüntette ki. Tiszttársai is kifejezték kiváló működése iránti elismerésüket. Búcsuzásakor tehetséges ifjú szobrászunk, Darás János által készitett sikerült emlékmű-

A szentgyörgyi Gyula közös számszéki osztályfőnöknek adott emlék. — Darás János szobormüve.

A TÖRÖKSZENTANTALI ÁGYÚK.

(Kibővített ujdonság.)

Titkoljuk el a község igazi nevét; mondjuk, hogy Török-Szent-Antalnak hívják és az Alföldön van, a Bánátban, gazdag magyar parasztok lakják zsíros földjét, mind egytől-egyig jó magyarok, útálják Bécset, szeretik Kossuth Ferenczet és csak azt kifogásolták, mikor náluk járt, hogy «mit ér, ha nem eszi a szalonnát»; még Kossuthnál is jobban szeretik azonban a saját képviselőjüket, a ki «a harczolókhoz» tartozik, és el vannak határozva, hogy nem adnak a királynak katonát, míg csak a magyar nyelvet a hadseregbe be nem hozza. A képviselő is, a lap is azt hirdeti, hogy ki kell tartani körömszakadtáig, elhatározták tehát egyhangúlag, hogy ők a késhegyig menő obstrukczió hívei és megbízták a jegyzőt, hogy egy lelkes üdvözlő iratot komponáljon, a mit kaligrafice leirva, megküldenek a harczoló képviselők táborának Budapestre.

A községnek a legokosabb embere a takarékpénztári igazgató, Szabó József. (Nem hiába hogy a római pápát is így hívják.)* A csalhatatlan bölcseségű derék úr, egy helyiérdekű Deák Ferencz, ez idő szerint nem volt otthon. Szabó József úr Bécsben járt valami üzleti ügyben s hazafelé jövet Budapesten is töltött vagy két napot, ellátogatván a márványos országházba a hol figyelmesen hallgatta a támadó szónoko-

* Sarto = Szabó.

Darázs Jánosné

Művészet 1911. 39. l.

ÖZV. DARÁZS JÁNOSNÉ dec. 4-én halt meg a budai Vöröskereszt-kórházban. Férje is szobrász volt, ő is szobrásznak készült. Nem sokat produkálhatott, gyönge szervezetű nő volt, intenziv studiumait már néhány éve megakasztotta betegsége. Bécsi születésű volt (1877), ott végezte iskoláit, a polgári és kereskedelmi iskolát s azután lépett művészi pályára. Nyolcz évig volt tagja a bécsi művészeti akadémiának s egy kiállításon feltünést keltett. Három-négy éve, hogy Budapesten férjhez ment Darázs János szobrászhoz, aki rövidesen házasságkötése után meghalt. Néhány portrait-ot csinált s a főváros megbízásából az Aquincumi Múzeum számára a Torma és Römer-féle emléktáblákat mintázta. Majd a gömöri Havas Sándor-féle emléktábla mintázásával bízták meg, de ezt már nem készíthette el. Befejezését most Tóth István szobrászművész és Kotál Henrik műépítész vállalták magukra.

52-52

Q 1909. 674. l.

[Thorma károly emléktáblája az Aquincumi Múzeumon, képekkel.]

Darázs Jánosné, szobrásznő; szül. 1877-ben Bécsben, megh. 1910 decz. 4-én Budapesten. A polgári és kereskedelmi iskolát szülővárosában végezte s azután nyolcz évig a bécsi képzőművészeti akadémián tanult. 1907-ben Darázs János (l. o.) szobrász neje lett s azóta Budapesten dolgozott. A főváros megbízásából ő mintázta a Aquincumi Múzeum számára a Torma és Rómer-féle emléktáblákat. Utóbb Havas Sándor emléktáblájának mintázásával bízták meg, ennek elkészítésében azonban hosszas betegeskedése megakadályozta. Az említett emléktáblákon kívül nehány portraitot is készített. #

Incze Henrik: Magyar művészeti almanach. Budapest, 1912. 140. l. — *Művészet.* 1911. 39. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 160. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1910. 554. l. (Rómer Flóris emléktáblája; képpel.)

arckép szobrát

ezek közül egyet kiállított 1910. a N. Szalonban, a M. képzőmnök Egy. tárlatán.

Medvey L.: Vezető Bpest tvbrai meg-tekintésének. Bp. 1939. 108-9. l.

Darás Jánosné

Rómer Flóris emléktáblája. — Darás Jánosné műve. — Jeltelen cikk. Vasárnapi Ujság, jún. 26.

1910

(Művészet 1910. 312. l.)

St-Sz

dr Nagy 10

a magyar művészi életben. Barabás és több társa inkább olaj- +52
hatásokból táplálkozott. A magyar művészi élet a század közepére érte el kibontakozásának magasabb fokát, s az idegen

özv. D a r á s J á n o s n é.

1910. Magy.Képzőmüv-nők Egy.kiáll.

Portrait.gipsz.

Nemzeti Szalon

Darás Janovné

megvás Darázs Jánosné

DARÁS JÁNOSNÉ.
Römer Flóris dm, III. Aquincumi Muzeum.
Torma Károly dm, III. Aquincumi Múzeum.

Medvey 108. l.
109

1939

Sárospataki naptár, 1859-iki

IX. 80

Römer F. emlék-táblája 554. l.

pillantottak rá a hosszú, fekete pillák alól; Lynboroughnak minden esetre feltűnt a hosszúságuk.

Most a kapuhoz ért. Félkézzel kalapot emelt, a másik kezét a lakatra tette. Norah nem mozdult, nem is mosolygott.

— Bocsánat kisasszony, — szólt Lynborough, — arra kérem, hogy ha nincs terhére, engedje meg, hogy a kaput kinyissam.

— Oh, sajnálom; de ez magánút, Nab Grangeba vezet. Azt hiszem, ön idegen ezen a vidéken?

— Nevem Lynborough. Itt lakom Scarsmoorban.

— Ön Lynborough lord? Az a Lynborough? Norah hangja rendkívüli érdeklődést árult el.

— Tudomásom szerint csak egy Lynborough van, — felelt a czím tulajdonosa.

— Úgy értem, hogy az, a ki mindazokat . . . azokat . . . nos, azokat a furcsa dolgokat véghezvitte?

— Örülök, hogy a történetük szórakoztatta. És most, ha megengedi . . .

— Oh, de nem tehetem! Helena sohasem bocsátaná meg. Lássa, én San Servolo marchesa barátnője vagyok. Itt igazán nem mehet keresztül.

— Azt hiszi, meggátolhat benne?

— Míg itt állok, erre nem mehet, s a fal ugy-e magasabb, semhogy megmászhatná?

Lynborough szemügyre vette a falat, kétszer olyan magas volt, mint a túloldalon; meg lehetett mászni, de nehezen, fáradságosan, s ezzel a hőstettével nem akart imponálni.

— Körül kell mennie az úton, — mondta Norah kitörő mosolylyal.

Lynborough ép úgy élvezte e párbeszédet, mint ő, de két dologra vágyott: győzelemre, meg kávéra.

— Semmiképen nem hajlandó elmozdulni? — mondta könyörögve. — Igazán nem szivesen alkalmaznék meglepő módszereket.

— Csak nem lesz erőszakos egy nővel szemben, Lynborough lord?

— Meglepő módszert mondtam, nem erőszakot, — emlékeztette. — Jók az idegei?

— Köszönöm, kitünőek.

— Ott akar maradni, a hol van?

— Igen, míg el nem távozott.

Nyiltan ránevetett. Lynborough gyönyörködött üde hangjában s fehér fogaiban.

— Gyönyörű reggel, ugy-e? — kérdezte. — Azt hiszem, öt és fél láb magas lehet? — nemde? Különben kihez legyen szerencsém?

— Mountliffey Norah vagyok.

— Úgy! az édesatyját jól ismertem. — Pár lépést hátrált. — Családja egy régi barátjának megbocsáthatja azt a megjegyzést, hogy bájos képet mutatott a kapunál. Ha lenne kamerám . . . Tessék csak úgy maradni, a hogy van.

Felemelte a kezét, mintha állítani akarná.

— Jó így? — kérdezte Norah, folytatva a tréfát, s víg, gúnyos szemeit Lynboroughra függesztette, a mint áthajolt a kapun.

— Nagyon jó. Most, kérem! Ne mozduljon!

— Oh, eszembe se jut, — nevetett Norah gúnyosan.

Allt a szavának, talán a meglepetéstől se birt mozdulni. Mert Lynborough, kalapját erősen a fejére nyomva, egy ugrással elsuhant a feje fölött.

Sarkon fordult; ott állt, alig két jardnyira előtte s kezében a kalapjával, bocsánatkérően meghajolt.

— Ne vegye rosz néven, hogy egy pillanatra felfogtam előle a napsugarakat, — mondta. — Gondoltam, hogy öt és fél lábat még megbirok. Hajdan egy hüvelyk hiján hatot ugrottam. Félek, hogy most bűnbánóan bocsánatát kell kérnem. Köszönöm a kellemes társalgást.

Meghajolt, feltette a kalapját, megfordult s megindult a parti úton.

— Ez egyszer kijátszott, de azért még nem számolt le velem! — kiáltott fel Norah, s utána indult.

Lynborough megfordult, s ránézett: szemeit kivéve, az arcza komoly volt. Lépteit meggyorsította. Norahnak szaladni kellett, ha nem akart elmaradni. Szaladni kezdett. Az a komoly és mégis nevető arcz újra feléje fordult. Norah elpirult, s egyszerre eszébe jutott, hogy ha fut, talán nevetséges lehet. Lépésre fogta a dolgot. Úgy látszott, Lynborough tudta. A nélkül, hogy

Római Flóris emléktáblája az aquincumi múzeumon.

megfordult volna, csökkentette menetsebességét.

— Oh, nem birom elérni, ha meg nem áll! — kiáltott utána Norah.

— Barátom és titkárom, Wilbraham Roger azt állítja, hogy nincs jogom megállni, — magyarázta Lynborough visszanézve, a nélkül, hogy megállt volna. — Csak menni és jönni van jogom. Most menőben vagyok. Barátom jogász, és azt állítja, hogy a törvény így mondja. Én is azt hiszem, de sajnálom, hogy megakadályoz kivánsága teljesítésében, lady Norah.

— Nos, nem bolondultam meg, hogy utána fussak, — mondta Norah gorombán.

Lynborough lassan tovább ment; Norah követte; az út fordulójához értek, Grange kapuja felé. Elérték, s elhagyták mind a ketten. Lynborough megfordult s meglepetve húzta fel a szemöldökét.

— Legalább lássam, hogy biztonságban hagyja el a telket! — nevetett Norah, s egy hirtelen ugrással félyardnyira csökkentette köztük a távolságot. Lynboroughnak nem volt ellene kifogása; a közelség megkönnyítette a társalgást; lassan tovább ment. Már úgy látszott, hogy Norah a vesztes, de hirtelen segély érkezett; Norah egy kiáltással odahivta. A marchesa tiszttartója, Goodenough János jött az úton, a telek délnyugati sarkán álló házából. Nevét hallva, figyelni kezdett, s Lynborough meggyorsította a lépteit. Goodenough oda sietett. Lynborough állhatatosan tovább ment.

— Fogja meg, John! — kiáltott Norah, újra felragyogó szemekkel. — Tudja ő exczellenciája parancsát? Ez Lynborough lord!

— Ő lordsága? Csakugyan, ő az! Bocsánat mylord, de . . . nagyon sajnálom, hogy szembe kell szállnom lordságoddal, de . . .

— Utamban van, Goodenough. — John elállta az utat. — Persze hogy meg kell állnom, ha az utamba áll, de tiltakozom ellene. Én csak át akarok itt menni.

— Ezen az úton nem mehet, mylord. Sajnálom, de ez ő exczellenciájának szigorú parancsa. Vissza kell térnie, mylord.

— Visszatérőben vagyok, vagy voltam, míg meg nem állított.

— Oda, a honnan jött, mylord.

— Scarsmoorból jöttem, Goodenough, s oda térek vissza.

— A honnan utoljára jött, mylord.

— Csak nem, Goodenough. Végre is, ő exczellenciájának nincs joga, hogy a tengerbe kergessen. — Lynborough hangja panaszosan csengett.

— Ha nem akar megfordulni, mylord, itt maradunk állva, — mondta John megzavarodva, de hű kitartással.

— A maga taktikája, — jegyezte meg Lynborough Norahhoz fordulva, a ki élesen figyelt a jelenetre. — De Goodenoughtól nem tűröm olyan türelmesen.

— Nem vettem észre, hogy velem nagyon türelmes lett volna.

— Goodenough, ha elég erős hozzá, persze, hogy megakadályozhat, hogy az utamat folytassam. De ha nem, meg nem állíthat. Kérem, ügyeljen, hogy a kellő erőt eltalálja, se több, se kevesebb ne legyen, Goodenough.

— Nem akarok erőszakot alkalmazni lordságoddal szemben. Nos, ha kezemet a vállára teszem, kielégíti ez lordságodat?

— Nem tudhatom, míg meg nem próbálja. John arcza felragyogott.

— Értem már, hogy ez a módja. Tudom, hogy a törvény így kivánja, mylord. Kezemet lordságod vállára teszem, így . . .

A szót tett követte. Egy pillanat, s Lynborough hosszú, vékony karjai körülfonták, Lynborough karcsú, ruganyos lába gáncsot vetett neki. Vigyázva, mintha kis gyermek lett volna, Lynborough lefektette az izmos ficzkót a fűbe.

Mountliffey Norah ösztönszerűen tapsolni kezdett, s bravót kiáltott. Goodenough felült, megvakarta a füle tövét s gyengén nevetett.

— Több erőt, Goodenough! — kiáltotta vigan Lynborough. — Most tovább megyek.

Kalapot emelt Norah előtt s búcsút intett a kezével. A maga őszinteségében Norah csókot küldött utána.

A tragédiák ismert különös véletlenei folytán a marchesa komornája, ki az egyik emeleti ablaknál öltözött, látta ezt az aljas, áruló cselekedetet.

— Úszás, ugrás, birkózás! Pompás reggeli testgyakorlat! S mindez, még mielőtt ezek a lusta ficzkók, Roger és Cromlech, felkeltek volna!

Így szólt Lynborough, miközben kitünő jókedvben visszaugrott a falon.

(Folytatása következik.)

RÓMER FLÓRIS EMLÉKTÁBLÁJA.

Schönwiesner, a XVIII. századi első felkutató és Torma Károly, az első rendszeres ásatások vezetője után most Römer Flórisnak állitottak kegyeletes emléktáblát az aquincumi múzeum-épületen. Junius 18-án leplezték le az emléktáblát, mely egy ügyes szobrász-művésznő, özvegy *Darás* Jánosné műve; a nem nagy arányú, de meleg ünneplésben részt vettek a magyar történeti és archeologiai tudomány előkelőségei, nemkülönben a főváros, az emléktábla állítója vezető emberei közül számosan. Römer érdemeit *Hampel* József méltatta szép beszéddel.

Römer Flóris munkássága eléggé ismeretes, nem kell most külön felsorolni. A magyar archaeologiai tudomány úttörője volt, ókori és őskori emlékeink legbuzgóbb kutatója és feldolgozója, lelkes és lelkesítő egyéniségével az archaeologiai érdeklődés rendkivüli hatású fölkeltője. Hatása ez utóbbi tekintetben még ma is érezhető s ma dolgozó archaeologusaink jórészt az ő neveltjei. Aquincum emlékeinek feltárásában és tudományos feldolgozásában is nagy munkásságot fejtett ki; azokat a kiásott emlékeket, melyek még az aquincumi muzeum létesülése előtt kerültek napfényre, ő mentette meg az elkallódástól a Nemzeti Muzeum számára s ő dolgozta fel irodalmilag. Budapest multjával is sokat foglalkozott; még ma is a maga nemében magában álló könyvet irt a régi Pestről s ő vetette fel először a főváros történeti muzeumának eszméjét. Ez a specziális vonatkozásu része munkásságának volt az, a miért emléktáblájának eszméjét, fölvetették és megvalósitották.

A DRÁGASÁG.

⊙ A drágaság tehát nem csak a polgári háztartásokra nehezedik nyomasztólag, hanem rákényszeríti Vilmos császárt, a porosz királyt is, hogy reá való hivatkozással hű rendeitől a czivillista felemelését kérje. És miután annyi rendeletet adott ki Ő Felsége a takarékosság érdekében, s oly ékesszólóan feddette a katonatiszteket, hogy egyszerű életmódot folytassanak, végre ő maga sem tud kijönni kisebb jövedelemmel, mint a mennyi fölött a mi királyunk rendelkezik, a kinek 22 és félmilliót ajánlanak fel évente az országai.

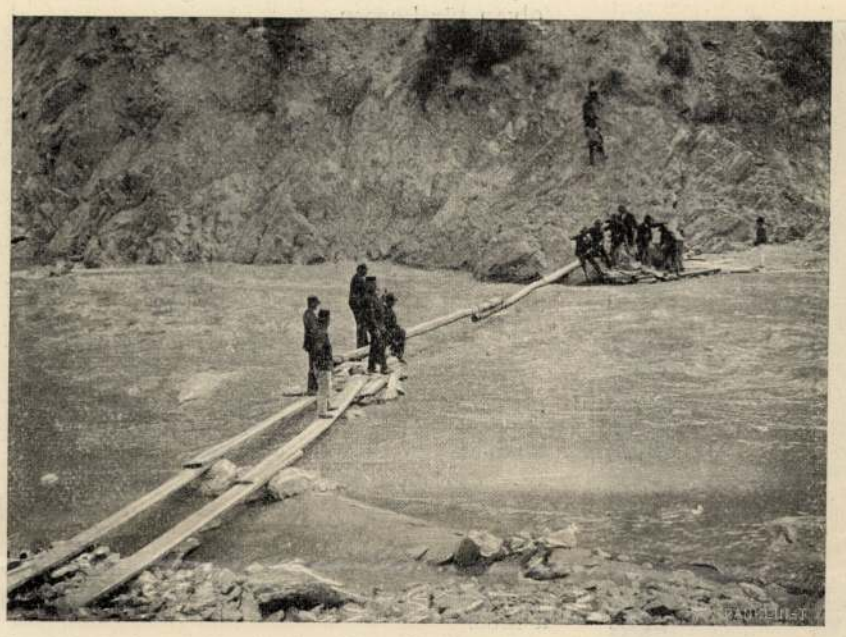

A Mehádia előtt elpusztult híd alatt átkelőt készítenek.

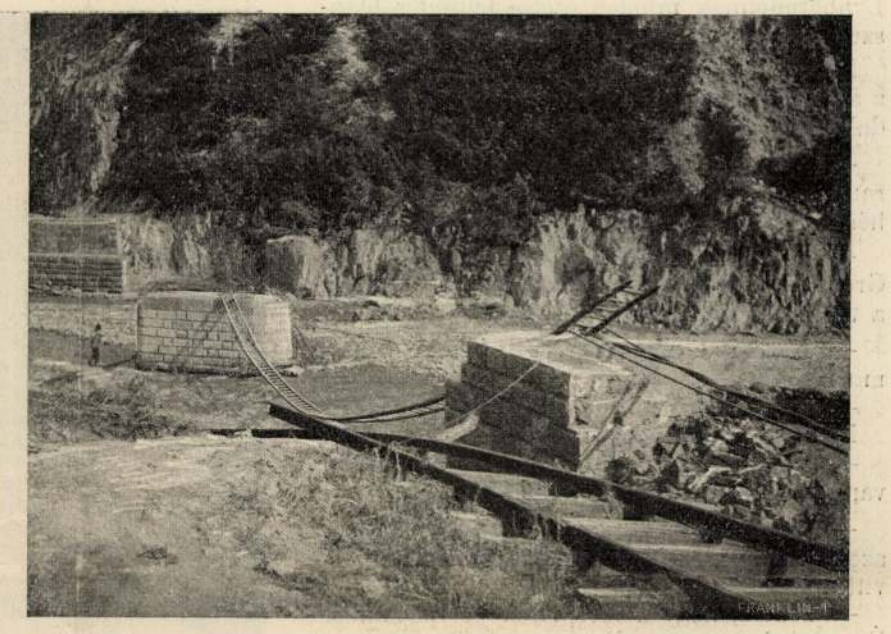

Az első Globova-híd maradványai Mehádiánál.

körülbelül tisztában volt vele, hogy akár le sem irta volna — s szemét a könyvtár ablakára függesztette. A csillagok ragyogtak, a növő hold díszítette az eget, a nélkül, hogy megvilágította volna. Fülét megütötte a tenger egyhangú mor-

reggel fénye nem hagyta nyugodni. Egyedül, és korán akart fürdeni. Hat órakor kiosont a házból, s megindult a parti út felé. A megerősített kapu ellenállt erőfeszítésének. Wilbraham Roger azt mondta, hogy ha az út járatlanná

De vissza kellett térnie, vagy legalább rokonérzései követték. Felöltözve leült, s míg a mosolygó tengert nézte, czigarettára gyújtott. Ezt a kellemes szituációt teljes félóráig élvezte; akkor egyszerre vágy fogta el Colston kávéja

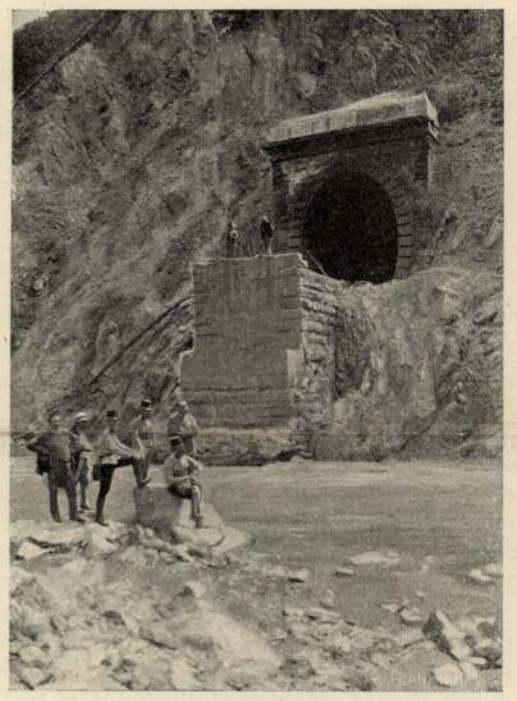

Katonák és vasútasok tanácskozása a mehádiai alagut előtt.

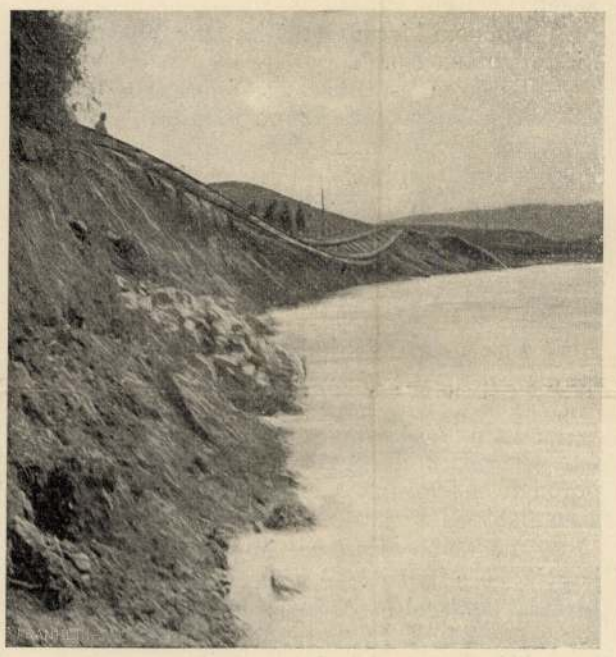

Alámosott vasúti pálya Jablanicza előtt a temesvár-orsovai vonalon.

Beszakadt vasúti töltés.

molása, mely betöltötte az éjszaka csendjét. «Ha lenne Idő Isten előtt, ez lehetne az órája, — mondta. — Hallgassátok örökös, nyugalmas, lágy és mégis hatalmas hangját!»

Az éjjel nyugtalanul és keveset aludt. Szeszélyes izgalom uralkodott a lelkén; a nyári

van téve, jogában áll «letérni». Most le is tért róla, könnyedén átugorva a négy láb magas kőfalat. Senki sem volt a közelben, hogy megakadályozza, alkalomszerű izgatottsággal ment át Nab Grangeon, s ért a tengerhez. A vizben az izgatottsága is elmúlt.

után. Felugrott s megindult Nab Grange felé. Mikor jött, a kaput nyitva hagyta, de most csukva találta. Akkor egy lélek sem volt a közelben. Most egy fehérruhás fiatal nő könyökölt rajta kényelmesen, csinos állát a kezére támasztva. Lady Norah kék szemei mosolyogva

Elpusztult házsor Domasina-Kornyán.

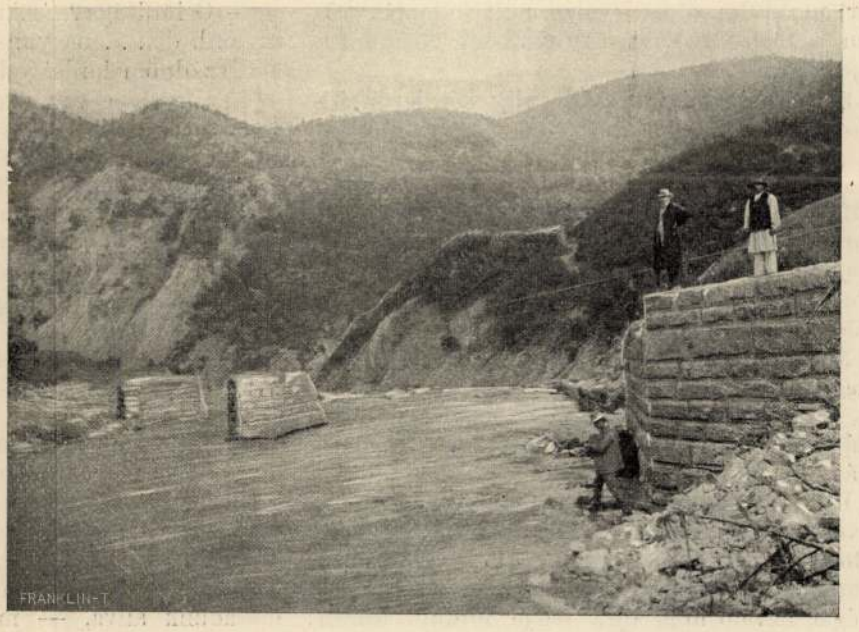

A második Globova-híd maradványai.

A KRASSÓ-SZÖRÉNYMEGYEI ÁRVIZ. — Ivánkovits Imre m. á. v. fogalmazó fölvételei.

Hirtelen előre lépett most Mr. Payne és mohó sietséggel így szólt:

«Lady Brighthelmston, az a Brown itt van. Miss Randolph atyját tartja beszéddel. Az ég tudja, mi történhetett. Jöjjön velem és kérdezze meg szemtől-szemben, hogy mit csinált az az ember az ön fiával?»

A lihegő és ellenállásra képtelen szegény öreg ladyt Mr. Payne úgyszólván áthurczolta a pázsiton, én pedig kértem Papát, hogy mi is gyorsan haladjunk, mert nem szerettem volna elmulasztani azt a nagyszerű pillanatot, melyet Mr. Payne oly régóta előkészitett.

Miss Randolph ezalatt a magas, szürkehajú öreg úr elé lépett és szótlanul feléje nyújtotta kezét. Mr. Payne éles hangon kiáltotta: «Brown!» A megszólított hátrafordult. Arra az emberre ismertem, a kinek képét kodakommal lekaptam Bloisban.

«Jack!» — kiáltott fel Lady B. És most rajtunk volt a meglepetés sora.

Eleinte azt hittük, hogy a lady megbolondult; de a mit mi el nem akartunk hinni, az — édes barátnőm — *igaz* volt. A gyilkos *chauffeur* nem volt más, mint Honourable Jack Winston! Azt hiszem, ő maga is szégyelte a buta csínyt, melyet elkövetett, bár folyvást nevetett és mutatta fehér fogát, mert oly piros volt, mint a rák és kissé hebegett, midőn próbált valamit mondani. De ekkor szavába vágott az édes anyja, nevét kiáltva és kérdésekkel ostromolva őt, melyekre nem volt idő felelni. És mialatt Mr. Jack, lehető elfogulatlanságot fitogtatva, anyjával beszélgetett, tekintete Miss Randolphot kereste, a ki azonban állandóan elfordította fejét.

A mi Mr. Payne-t illeti, sőt — szegényt — igazán sajnáltam. Ő neki olyan nemes szándékai voltak és oly buzgón munkálkodott mások javáért! és ime, mindez ingyenvaló dolog volt. Igyekezett még, a mennyire tőle telt, eljárását amerikai barátja előtt igazolni e szavakkal:

«Mr. Randolph, ez az ember mindenesetre mélyen megsértette az ön leányát, midőn ámitgató ürügyek alatt fél Európában körülhurczolta. Mi módon akar ezért elégtételt szerezni?»

De a termetes öreg úr lassú, vontatott hangon, mintha a visszafojtott nevetést küzdené le, így felelt:

«Hát én azt hiszem, hogy nem sokat tehetek. Én itt Mr. Winstonnal véletlenül találkoztam; beszélgettünk, mielőtt egyikünk is tudta volna, kivel van dolga, és mikor ez utóbbira nézve tisztába jöttünk, ő meglehetősen kielégitő magyarázattal tudott szolgálni. Úgy találom, hogy nem nagy hiba történt, és reménylem, Mr. Winston bemutat édes anyjának.»

ÜNNEPLŐ NÉP A SEGESVÁRI PIACZON.

Nem furcsa emberek az amerikaiak? El nem hallgathatom azonban, hogy a leány nem látszott hajlandónak oly nyugodtan venni a dolgot. Arcza sötét pírban égett és a mint boszúságában vagy más okból körülhordta villogó szemét, az kétszer akkorának látszott, mint arczához mérten kellett volna lennie.

Papa és én úgy álltunk ott, mint a kire alig tartozik az, a mi történik. Mint a mesebeli denevér, ki sem emlős, sem madárszámba nem jött, csak félreállhattunk, mialatt az igazi szereplők küzdelme folyt. Lassankint Mr. Payne is hozzánk húzódott és én minden lehetőt megtettem, hogy a szegény fiút megvigasztaljam. Figyelmeztettem, hogy a nemes szándékú önzetlen emberek mindig úgy járnak, mint ő. Roppant hálás volt barátságos viseletemért és midőn értésére esett, hogy Papával épen e pillanatban meghánytam-vetettem a dolgunkat és közösen megelégeltük a Kontinensen való utazgatást, engedelmet kért, hogy velünk Angliába mehessen, «hol nehány hetet tölteni és automobilon körutazást tenni szándékoznék.» Természetesen azt mondtam, hogy szivesen látjuk; így hát nagyon meglehet, hogy magammal viszem a Kensington Town Hall-beli tánczmulatságra, feltéve, hogy nem oly előkelő úr, ki az ottani társaságot nem magához valónak tartja.

Sir Evelyn Haines minket természetesen nagyon hamar észrevett és nagyon udvarias volt velünk; de Mr. Payne távozni akart, és Lady Brighthelmstont nem is láttam többé, pedig már az ebéd ideje is elmúlt. Gyanítom, hogy Jack Winston belé akar bolondulni Miss Randolphba, vagy nagy szüksége van talán a leány dollárjaira, sőt ez utóbbit nagyon valószinűvé teszi az, hogy oly ravasz róka-módon járt el ebben az ügyben. De azok az amerikai lányok oly önérzetesek, sőt oly nagyra vannak önmagukkal, hogy nem lehet velök játszani, és ha az arczkifejezés után itélhetek, melylyel ma Miss Randolph az igazi tényállásról értesült, ő sértve érzi magát és élénk boszúságot érez. Nem csodálkoznám, ha arra az elhatározásra jutna, hogy nem akar többé hallani Honourable Jack Winstonról, bármennyire meg tudta ez nyerni az öreg urat. És mondhatom, nézetem szerint úgy kellene neki, nem érdemel egyebet.

Isten veled, gyermekem. Későre jár az idő, fáradt vagyok. Semmi közöm hozzá, hogyan végződik a dolog. Törődöm is én azzal!

Szerető barátnőd, *Syb.*

Jack Winston sürgönye Lord Lane-hez.

Taormina, január 28.

Kivánj szerencsét. Minden rendben van.

Jack.

OLÁH MENYECSKÉK AZ ÜNNEPEN.

PETŐFI-ÜNNEP SEGESVÁRON AUGUSZTUS ELSEJÉN. — Jelfy Gyula fölvételei.

TORMA KÁROLY.

Az olyan élet, minő a Torma Károlyé volt, voltaképen csak külsőségeivel tartozik a tudomány hatáskörébe. Művészi érzékenysége, előkelő érzései, óriási részvéte és nagy gyönyörei mind a regényirás számára vannak adva azzal a finaléval egyetemben, mely lehangoló akkordokat kevert bele életének utolsó éveibe. Anatole France vagy Flaubert kezében az ilyen embertipusokból válnak azok a gyönyörű tanulmányok, melyeknek homlokára nyugodtan oda lehet irni aztán a közhelybe fúlt, de sokat jelentő szót: az életből merítve. Torma Károly most egy intim ünnepség kegyeletes tárgya lett az aquincumi muzeumban. Levetkőztetve a maga rideg valóságára ezt a tényt, az ünnepség körülbelül azt jelentené, hogy a kegyeletadás egy tudós ember emlékének szól, a ki a klasszikus arkeológia terén ért el maradandó sikereket. Tehát jeles arkeológus volt, hozzá egy kicsit történész és műpártoló. Tényleg egy statisztikai táblázat számára ezekkel a jelzésekkel ki van merítve az ő életének is a tartalma, holott szakmaember nem igen

Thorma károly emléktáblája az aquincumi muzeumban. 674. l.

volt s a mit tudományos téren cselekedett, nem a robotkényszer eredményeivel tette, hanem belső gyönyörűségből, mindenféle érdekmentes elhatározásból, azon hevülések és lángolások sugallatára, melyek kultur-örömeinek állandóan tüzet adtak.

Életének induló szakaszában és még ezen túl, élete derekán is, nem ismerte a szellemi munkásnak azt a szörnyű és szomorú átkát, mely eszközzé alakítja át számára a munkát s a legőszintébb és legintimebb lelki törekvéseit csak abban az arányban engedi a teljesülés igéretébe jutni, a mennyiben azzal praktikus célokat is szolgálhat. Torma Károlynak nem kellett az arkeológiából megélnie s ez a különleges szerencséje megmentette attól, hogy akarata ellenére üzletszerű intenciók kergessék kutatásra, a hajszaszerű lázas munkára és a mind nagyobb tevékenységre, a mi ma már a szellemi munkások százait és ezreit tartja lekötve, hogy kenyércsatákban pusztítsák el mindazt, a mi lelkökben valaha ambiczió vagy ideális érzés volt. Az a család, melynek törzséből kihajtott, kiváltságokkal biró, régi eredetű, birtokos nemzedékek sorozatában adta a magyar kulturéletnek számos kitünőségét s nemes volt ténylegesen is abban az értelemben, hogy társadalmi osztály-előnyeit kulturális törekvések szolgálatával tudta jelentőségre emelni. Egy olyan családban, hol a nagyapa úri kedvtelésből szellemieknek hódol, hol az apa tudományos problémák irányában van exponálva, a gyermekek lelke sem lehet mentes ennek a miliőnek és a benne élő hatásoknak eleven erőitől. Torma Károly lelki konstrukciójában már elődei révén adva voltak azok a tényezők, melyek őt rusztikus viszonyok közepette is kiváltságos szellemi életre képesítették.

Torma Károly ősi birtokán, a szolnok-dobokamegyei Kuduban kezdte az életet. Aféle eldugott kis község ez, nehány régi módi kurtanemessel, földmívelő jámbor oláh néppel és az oroszországi nemesi falvak életéhez hasonló sajátságokkal. Erdélyben vannak még ilyen községek, hol kvietált katonatisztek, öreg szabadságharczosok, pihenésre vonult vármegyei urak élnek s nagyobb szenzáczió csak akkor történik életökben, ha a vármegye központjába, vagy valamelyik közeli városba térnek olykor-olykor, alapos megfontolások után, rendesen valami főbenjáró ügy érdekében. Szépen lehet ilyen helyeken végig álmodni az életet és makacsul leszámolni mindenféle hiuságokkal. A biblia és Cserey Mihály vagy Apor Péter krónikái megadják a léleknek is aztán azt a táplálékot, a mi után néha vágyakozik. Torma Károly ilyen miliőben indult az életnek inkább vissza felé, mint előre törtető szándékokkal. De ott volt Kudu mellett Alsó-Ilosva, a római tábor maradványaival és ezzel a százféle mód és alkalom arra, hogy a kit magáért a dologért érdekel a régiségek élete, töredékekből, nyomokból, a logika és fantázia segítségével régi kulturák emlékeit rekonstruálja. A szabadságharcz kitöréséig Torma nagyjában már végig nyomozta a környékbeli római telepek maradványait, a világosi bukás után pedig folytatta csüggedés nélkül, a hol elhagyta.

Mommsen Tivadar, mikor a mult század ötvenes éveiben a berlini akadémia megbizásából a Corpus Inscriptionum Latinarum czímű világhírű nagy vállalatát megindítja, a Dáczia epigrafiájára vonatkozó munkálatok végzésére már őt szemelte ki s hatalmas vállalatának ide vonatkozó kötetében a legnagyobb elismerés szavaival adja át Torma Károlynak a tudományos világ babérját. Későbbi művei, erdélyi ásatásai, végül pedig a nyolczvanas években az óbudai Aquincum-telep feltárása Torma tudományos hirnevét olyan nagy mértékben gyarapították, hogy az egyetemi tanárság, melylyel a kormány megkinálta, a legméltóbb módja volt azon elismerés kifejezésére, melylyel működésének a magyar tudományos világ tartozott. 1892-ben megszakad aztán működése. Tormát hosszú munkássága alatt sokféle baj érte. Vagyonát elvesztette, itthon nem érezte jól magát s ment Olaszországba, hol utolsó éveit tölteni akarta. Lehet, hogy a magyar kulturélet kicsinyességei is bántották és ő sokkal érzékenyebb lélek volt, hogysem ezekkel a kicsinyességekkel viaskodni

TORMA KÁROLY DOMBORMŰVŰ ARCZKÉPE AZ EMLÉKTÁBLÁN.

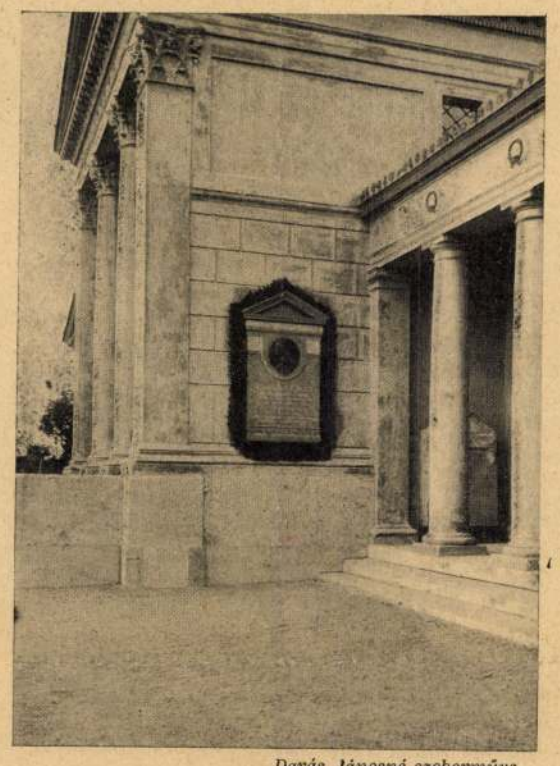

Darás Jánosné szobormüve.

TORMA KÁROLY EMLÉKTÁBLÁJA AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

tudott volna. 1897 márczius 19-én halt meg Porto D'Anzióban s halála az egész európai tudományos világban őszinte gyászt keltett. Az aquincumi muzeum most adta meg aztán emlékének a legillőbb elismerést, melylyel a tudomány emberét méltóan megtisztelni szokás. Emléktáblát állított ünnepség keretében a muzeum falába annak elismeréseül, hogy Torma Károly volt az, a ki az aquincumi római épületek nagyrészét a nyolczvanas években feltárta.

A HÉTRŐL.

A segesvári ünnep. A segesvári csata hatvanadik évfordulóján ünneplő közönség zarándokolt a fehéregyházai síkra és a Petőfi-Társaság égő piros rózsákat hintett el a sirokon, a melyek egyikében a legtüzesebb szavú magyar poéta hamvait rejtjük. Akármelyik sír az övé, mindegyik olyan, a mely megérdemli a nemzettől a virágot. Ha a méreteiben talán nem is volt *országos* ez az emlékünnep: ez senkit el ne keserítsen. A Petőfi Sándor dicsőségének és halhatatlanságának még temérdek ünnepét hozza az idő és minden következő ünnep, az ő örökkévalóságának minden újabb születésnapja jelentősebb, gazdagabb, szélesebb és pompázóbb lesz az előttevalónál. Petőfi ráér, mert ez a rejtelmesen távozott lánglélek a szivek gyönyörüségében, hálájában és tiszteletében még itt lesz a földön, mikor mi és utánunk nemzedékek egész sora már elment és — elfelejtetett. És az ő emlékezetének ünnepe mindenkor *örömünnepe* lesz a nemzetnek, a mely benne a maga örökkévalóságának egy részét kapta a Gondviseléstől. Oly dicsőséget és oly kincset, a melyet az egész világ elragadtatással csodál és a melyet a magyarságtól soha el nem vehet se hatalom, se ármány, se erőszak, se ravaszság, se az időknek rombolása. Ez a boldog és büszke tudat a kegyelet mellé csak az öröm érzését engedi a szivünkbe még akkor is, ha a sírján állunk annak, a ki nemzeti dicsőségünket ilyen kincscsel gazdagította. Petőfi Sándor maga szerezte meg magának a halhatatlanságot: adja Isten, hogy nemzete az ő dicsőségét időtlen idők multán is megünnepelhesse.

*

Háromszáz aeroplan. Azok között a nyilatkozatok között, a melyeket a legszerencsésebb röpülő ember, Bleriot hazatérése után a párisi ujságíróknak tett, van egy igen érdekes kijelentés:

— Mindenképen meg vagyok elégedve az eredménynyel, mondotta Bleriot. Angliában kétszázötven megrendelést kaptam az aeroplanomra és körülbelül ötvenre még alkuban vagyok.

Bleriot tehát, miután az élete koczkáztatásával adott próbát a repülőgépe jóságáról, a mint az üdvözlő szónoklatok elhangzottak, kihúzta a noteszét és — üzleteket kötött. Azonnal hozzálátott a sikere értékesítéséhez. Bizonyára nem kerülte ebben a tevékenységében a nyilvánosságot — hiszen alig két nap alatt háromszáz vevővel érintkezett — és mikor hazatért, el is dicsekedett az eredménynyel. De Angliában senki se ütődött meg rajta, hogy a mint a repülő ember leszállt a levegőből, mindjárt — boltot nyitott és a párizsiakat se akadályozta meg abban, hogy a franczia elme dicsőségének új, diadalmas zászlótartóját úgy fogadják, a hogyan csak Sándor czárt fogadták, mikor a franczia-orosz szövetséget proklamálni érkezett a városukba. Kétségtelen, hogy ez a dolog az idők megváltozott erkölcsének egy nagyon jellemző, bár ma már nem egészen új jelensége. Volt kor — még pedig nem is olyan régen — a mely az eszményiség felségsértését látta volna üzletszerü honorálásában valamely alkotásnak vagy gondolatnak, a mely az egész világ számára hasznot és haladást jelent. Ez a sajátságos idealizmus csak a szobrot és a mauzoleumot tartotta bizonyos nagy emberi értékek és szolgálatok kijáró jutalmának és a «hitvány aranyat» méltatlan anyagnak itélte ilyen érdemnek dijául. Épen az az ország volt ennek a fölfogásnak a megdöntője, a melynek földjén Bleriot diadala tökéletessé lett. Az angol nemzet *pénzzel* jutalmazza meg nagy embereit, a kik az angol névnek dicsőséget szereznek akár a harcztéren, akár a parnasszuson, akár a levegőben, mert a halhatatlan életet a mulandó élet előzi meg itt a földön és a kinek a halhatatlanságban jó sora lesz, nem való, hogy *addig is* nyomorogjon. Angliában természetesnek találták, hogy Bleriot ne csak dicsőségben kamatoztassa a sikerét és a franczia̋knak se jutott eszébe, hogy ezeket a kamatokat levonják honfitársuk dicsőségéből.

*

A spanyolok. Annak a forradalomnak, a mely most Hispániának amúgy is sorvadt és elgyötört testét dúlta, megingatván a trónt is a fiatal Alfonzó király alatt, van egy igen érdekes és a spanyol patriotákra nagyon szomorú különössége. Ez a forradalom ugyanis nem egy aktiv nemzeti akaratnak a föllángolása volt, hanem részben egy nagy rezignácziónak az ellenszegülése, részben pedig — a mennyiben volt benne valamely aktivitás — egy bomlasztó törekvés harczbaállása. Mert a *kataloniai* mozgalom határozottan ilyen természetű. Ez a tartomány egykori külön élete föltámasztására törekszik és ha független királyság nem lehet, akkor is Franciaországhoz kívánkozik, a melyhez nyelvében is közelébb áll, mint Hispaniához. Barcelonában a franczia köztársaságot éltették és ha a spanyol lélek nemzeti érzése még ép, ez az egy körülmény elegendő lett volna arra, hogy a forradalom Katalonia tartomány határán kivül Hispániában visszhangra ne találhasson. Bármilyen zsarnoki legyen is a spanyol kormányzat és bármily oktalannak itélje is a spanyol nép a marokkói háborút, nem is a nemzeti becsvágy, hanem a nemzeti fönmaradás elemi ösztöne tiltaná, hogy a ka-

SCHÖNWISNER ISTVÁN EMLÉKTÁBLÁJA AZ AQUINCUMI MUZEUMON.

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

Elhallgatott s aztán régebbi modorához való tapintatlan visszatéréssel tette hozzá:

— Azt hiszem, tudja, ki az a hölgy, a kit kiszemeltem magamnak?

Lily fölemelte a fejét. Még gondolatainak sötét tömkelegén át is áthangzott Rosedale millióinak csábító csengése. De a mögöttük álló férfi mind visszataszitóbb lett Selden várva-várt jövetelének világitásában. Az ellentét nagyon is groteszk volt: alig birta elfojtani a mosolyt, melyet keltett. Arra határozta el magát, hogy legjobb a nyilt beszéd.

— Ha én rám gondol, Rosedale úr, igazán nagyon hálás vagyok, nagyon megtisztel, de nem tudom, mivel juttattam önt arra a gondolatra...

— Oh, ha arra gondol, hogy nem halálosan szerelmes belém, — hiszen van elég eszem, hogy ezt lássam. És nem is úgy szólok önhöz, mintha ezt hinném. Azt hiszem, tudom, hogyan kell ilyen körülmények közt beszélni. Eszeveszetten belebolondultam önbe s most világos számadást adok önnek a következményekről. Ön nem nagyon szeret engem — most még — de szereti a fényűzést, az elegancziát, a mulatságot és azt, hogy ne kelljen a pénztárczájával törődni. Ön szeret jól élni a nélkül, hogy meg kelljen adni az árát, az én ajánlatom pedig arra szól, hogy gondoskodom a jó életről és elintézem az ár kérdését.

Rosedale elhallgatott és Lily lehütő mosolylyal válaszolt neki:

— Egy pontban téved, Rosedale úr: a mit én élvezek, annak kész vagyok árát adni.

Azzal a szándékkal szólt, hogy ha Rosedale szavaiban czélzás foglaltatik az ő magánügyeire, megmutassa neki, hogy szembe mer vele szállni s vissza meri utasitani. De ha Rosedale megértette is szándékát, ez nem riasztotta el; ugyanazon hangon folytatta:

— Nem akartam megbántani; bocsásson meg, ha tulságos nyiltan beszéltem. De mért nem őszinte velem szemben? Hisz voltak idők, mikor zavarban volt, — és a leány öregszik, a dolgok pedig folynak tovább és mielőbb észrevenné, azok a dolgok, melyeket kiván, eltünnek mögötte és nem térnek vissza. Nem mondom, hogy önnél közel van ez a helyzet, de annyi tény, hogy megizlelt olyan kellemetlenségeket, a milyeneket egy olyan leánynak, mint ön, sohase volna szabad megismerni s az én ajánlatom jó alkalom arra, hogy egyszer s mindenkorra szabaduljon tőlük.

Lilynek égett az arcza, mire Rosedale befejezte; félreismerhetetlen volt a czélzás, melyet tett s visszautasitás nélkül hagyni végzetes bevallása volt a gyengeségnek, viszont pedig nagyon nyiltan visszautasitani annyi volt, mint megsérteni Rosedalet egy veszedelmes pillanatban. A méltatlankodás ott remegett Lily ajkán, de megfékezte egy titkos hang, a mely óva intette, hogy nem szabad összevesznie ezzel az emberrel. Nagyon is sokat tudott felőle s még abban a pillanatban is, a mikor fontos volt rá nézve, hogy a legjobb oldaláról mutassa magát, nem habozott elárulni, mily sokat tud. Hogy használná fel vajjon a hatalmát, ha az ő megvetése megszüntetné tartózkodása egyetlen okát? Lehet, hogy egész jövője azon a módon fordul meg, a hogy most Rosedalenek válaszol: ezt meg kellett fontolnia, egyéb szorongásai zürzavara közepett, mint a hogy a lelkendező szökevénynek meg kell állnia a keresztútnál, hogy megpróbálja nyugodtan meggondolni, merre forduljon.

— Teljesen igaza van, Rosedale úr. *Voltak* kellemetlenségeim s hálás vagyok önnek, hogy meg akar szabaditani tőlük. Nem mindig könnyü dolog függetlennek és önérzetesnek lenni, ha az ember szegény és gazdag emberek közt él. Könnyelmü voltam pénz dolgában és sok gondom volt a számláim miatt. De önzés és hálátlanság volna tőlem, ha ez nekem elég ok volna arra, hogy elfogadjam ajánlatát. Időt kell engednie, — hogy meggondoljam az ön jóakaratát, — s hogy mit adhatok érte viszonzásul...

Bájos mozdulattal nyujtotta kezét, elvéve ezzel a visszautasitás ridegségét. Czélzása a későbbi hajlandóságra a nem remélt siker pirjával vonta be Rosedale arczát. Gyors belenyugvásában volt valami, a mi megrémitette Lilyt; érezte mögötte a türelemnek azt az erejét, a mely leigázhatja a legerősebb akaratot is. De legalább barátságosan váltak meg s Rosedale kivül volt a házon a nélkül, hogy találkozott volna Seldennel, — Seldennel, a kinek hosszas késedelme újabb aggodalommal töltötte el. Rosedale tovább maradt egy óránál s Lily most belátta, hogy most már késő van Seldenre várni. Természetesen irni fog, kimagyarázza elmaradását. De neki el kell halasztania gyónását s ennek a halasztásnak lehütő volta nyomasztotta Lily lelkét.

S csak annál jobban nyomasztotta, mikor az utolsó posta sem hozott levelet a számára s föl kellett mennnie szobájába, — olyan komor és álmatlan éjszakára, a milyet megkinzott képzelete festett le Gerty előtt.

A napvilág végre elűzte phantomjait s nyilvánvalóvá tette előtte, hogy hallani fog Seldenről a délelőtt folyamán, de a nap eltelt a nélkül, hogy irt vagy eljött volna. Lily odahaza maradt, egyedül lunchölve és ebédelve nénjével, a ki szivdobogásról panaszkodott s jéghidegen beszélt közönbös dolgokról. Penistonasszony korán lefeküdt s akkor Lily irt Seldennek. Már csöngetni akart, hogy elküldi a levelet, mikor tekintete ráesett az asztalon fekvő estilapra: «Selden Lőrincz úr a Havanna és Nyugat-India felé ma indult «Antilla» gőzös utasai között volt.»

Lily letette az ujságlapot és mozdulatlanul ült, rámeredve a hirre. Most megértette, hogy Selden nem fog eljönni soha, hogy azért utazott el, mert félt, hogy mégis el talál jönni. Fölállt és keresztül menve a szobán, tünődve nézte önmagát a kandalló fölötti tükörben. Arczának vonásai ijesztőek voltak, — öregnek látszott. És ha egy leány önmaga előtt öregnek látszik, vajjon minek tarthatják mások? Odább lépett és elkezdett czéltalanul járni a szobában. Egyszerre észrevette, hogy a toll, melylyel Seldennek irt, még mindig a nyitott tintatartónak van támasztva. Ujra leült s elővéve egy borítékot, hamar ráirta Rosedale czimét. Aztán elővett egy iv levélpapirost s a tollal kezében föléje hajolt. Könnyü volt megirni a dátumot és a megszólitást, — de akkor aztán el is szállt az inspirácziója: Azt akarta neki irni, hogy jöjjön hozzá, de a szavak nem akartak formába alakulni. Végre elkezdte: «Meggondoltam»... Erre letette a tollat, az asztalra könyökölt s belerejtette arczát a kezébe.

Hirtelen a csöngetyü szava riasztotta fel. Nem volt még késő — csak tiz óra — még mindig lehet levél vagy izenet Seldentől, — vagy épen ő maga! Az elutazásáról szóló hir tévedés is lehetett, lehet, hogy egy más Selden Lőrincz utazott Havannába, — mindezek a lehetőségek átvillantak Lily agyán s eltöltötték azzal a meggyőződéssel, hogy mégis csak látni fogja őt, vagy hall róla.

A szolga táviratot hozott be neki. Lily reszkető kézzel bontotta fel s Dorset Berta nevét olvasta alatta:

«Váratlanul elutazunk holnap. Nem jönne velünk a Földközi tengerre?»

MÁSODIK KÖTET.

I.

Selden, a mint a montecarlói kaszinó lépcsőin állott, élénken érezte, hogy minden előtte ismeretes hely között ez tud legjobban hozzá alkalmazkodni az ember kedélyhangulatához.

Ő rá nézve ebben a pillanatban annyira tele volt vakácziózó hangulattal, hogy egészen fölfrissitette hosszú, kemény munkával terhelt szellemét. A mint végignézett az exotikus stilü fehér, négyszögletes épülettömbön, a kertek mesterséges tropikusságán, az előtérben levő facsoportokon, a mint áttekintette a fénynek egész játékát, — úgy érezte, visszariad életének legutóbbi hónapjai elől.

AZ AQUINCUMI MUZEUM, ELŐTÉRBEN A RÓMAI ÉPÜLETEK ROMJAIVAL.

déseimben! . . . Újra kell kezdenem. Hazug a költészet, hazug a szerelem és midőn megkísértettek, csupán Azrael ördög játszott velem. Allah elfordult tőlem, s hogy ne lásson, a próféta is burnuszába takaródzik. A csoda-dervishnek engednek hatalmat felettem; érzem, az üldöző dsineknek esem martalékául! Ám ha az örök Allahhal nem is ellenkezhetem, Azrael dsinjei ellen felvehetem a harczot. Lássa az Úr, az ő szent nevéért küzdeni fogok még az ördög ellen is! Tovább ontom a gyaur-vért, addig ontom, míg azzal a három csepp Dsingisz-vérrel szemben javamra nem billen az Allah vérmérlege . . . És most lássuk a valót, lássuk azt a hurkot, melyet itt a saját palotámban akar a nyakamba vetni az a négy herczeg. Zelmán-shah, Szelim Ghiréj, a Nureddin és az a fattyú Csobán Ghiréj . . . A sztambuli padisah parancsolta: nekik élniök kell s én nem pusztíthatom el őket. Ám hogyan játsszam ki ez úrfiakat egymás ellen? Mind a négyen Zareymába szerelmesek . . .

A Nagyúr egy perczre megáll. Félrehajtja a narancslombokat s a résen át a paloták felé pillant. Ott a hárem-épületek tarka zöme mögött egy elkülönített emeletes kjöszk rejtezik a cziprusok közt. Ott lakik Zareyma; külön udvara van neki s a kolmashi tatár amazonok külön testőrsége őrzi imádott úrnőjét. Nyitva a palota egyik ablaka s a háttér sötétségéből ép egy fátyolöltönyös ifjú nőalak lép elő. Aranybrokát zeke szoritja a bajadérszerű lenge termetet s a hogy fátyolát a szellő meglibbenti, fejedelmi tekintetű, nemes arcz tűnik elő. Nem sápadtas fehér, inkább aranyosan hamvas ez arcz s a mint kissé előre hajlik, fekete haja alól parancsoló büszkén néznek a szemek. Beszélget valakivel, — igen, Kara-Gül van vele; a kolmashi amazonok leányparancsnokának az arczéle tűnik elő a függöny megől.

— Beszélgetnek, — mormogja a khán, — s ők is bizonyára azon törik a fejüket, a min én. Tudja Zareyma, hogy ő a fondorlatok központja s udvarlói révén az ő kezébe futnak össze az én jövendőm szálai. Kaczagsz, gőgös leány, mily diadalmasan cseng a kaczajod! . . . de ne hidd azért, hogy Ghiréj khán aluszik. Tudom én, hogy naponta eljárnak udvarlásodra a kérők, s tudom jól azt is, hogy még mindig nem választottál. Gyülöli egymást halálosan ez a négy ifjú s az én praktikám abban áll, hogy rendelt emberek által hathatósan szíttatom e kölcsönös gyülöletet. A szerelem vakká tesz s ők máris szinte jobban agyarkodnak egymásra, mint én ellenem. Csak folytassuk, csak uszítsuk őket egymás ellen! S majdan ha eljön a választás percze, bármelyikhez mégysz is férjhez, Zareyma, a lázadó többi fogja azt a boldogot elpusztítani. Egymást fogjátok felfalni, hahaha! . . . S a kavarodásból mégis az én Ahmed fiam fog győztesen trónra kerülni! . . . Még mindig nem választottál, de vajjon mégis melyikőjüket kedveled legjobban? Készülnünk kell az eshetőségekre. Ha Zelmán-shahot veszed, azt Szelim öli meg, ha Szelimet, azt a Nureddin pusztítja el, ha viszont a Nureddinhez mennél, azt Zelmán és Szelim együttesen üldöznék halálra. De vegyük azt az esetet, hogy a Csobán Ghiréjt választanád, — ez volna rám a legelőnyösebb, mert az egyesült többi három e fattyú herczeggel végezne a legbiztosabban. Allah nem segít többé, hát Azrael ördög, téged kérdezlek: melyikőjüket fogja választani Zareyma?

Így töpreng a Nagyúr a bólogató narancslombok alatt. Sétája folyamán végre a kháni szent türbéhez ér. Karcsú minaret oldalán ott emelkedik a hatalmas kupola, mely alatt a

«A Tatárrabság» czímű regényhez.

«A te fejed legyen a századik a kocsin!»

Ghiréj elődök aluszszák örök álmukat. Megáll Mohamed a szentély előtt és némi habozás után zörget a gyöngyház-arabeszkekkel rakott czédrus kapun.

— Menjünk be, — gondolja, — s beszélgessünk kissé a tudós Afifeddin-nel. Ő a múltakkal él s ép ezért a jövőbe lát . . . Mohamed vagyok, — felel aztán a belülről hangzó kérdésre, — a negyedik Ghiréj e néven, s rám várakozó koporsómat akarom megtekinteni!

Nyilik a czédrusajtó s egy hófehérbe öltözött kicsike aggastyán áll a Nagyúr előtt. Ő az, a Krim főmuftija, a kilenczven esztendős Afifeddin. Övön alulig ér ősz szakálla, arcza ránczos, akár egy mumiáé; csak szemeiben van még élet, de a túlvilági átszellemültség élete már ez. Földi érdeket nem ismerő közönynyel néz végig a Ghiréjen . . . A mint hogy állásából, az Igazság Őrzőjének s a Titkos Arany Könyv vezetőjének hivatalából kifolyólag tényleg csak a múlt és jövő végletei közt lebeg ő és semmi köze a jelen enyésző pillanatához. Épen ezért nincsen is neki lakása odakint a jelenért küzdő élőkkel, hanem itt bent a türbében a holtak közt tartózkodik Afifeddin. Velük társalkodik szüntelen, s az Idő fölé emelkedve, e beszélgetések alapján vezeti a rábízott Arany Könyvet. Miféle könyv ez? A világuralomra törő tatárszellemnek legérdekesebb terméke: történeti könyv, de nem a múltnak, hanem a jövőnek a története. Dsingisz khán unokája, az első Hadsi-Ghiréj óta vezetik ezt a jós-krónikát; mély bölcseségű és még nagyobb politikai tanúságú kodex ez, melynek a krimi dinasztia nagyon sokat köszönhet. Mindig a tatárság legbölcsebb embere, a főmufti vezette és pedig kettős módon, a következőképen: elsőbb az elődje által jósolt történetet ellenőrizte a bekövetkezett való tényekkel, aztán az így keletkezett összehasonlítás alapján jegyezte fel a maga prognostikonját, irta meg az előtte álló (háromszor-kilencz) huszonhét évnek, vagyis a legközelebbi jövőnek a történetét. Az egész múltat állandóan ellenőrző bölcsnek a számítása nyilatkozott meg ebben a jóslatszerű előrelátásban, s dicséretére szóljon a krimi főmuftiknak, nagyjában mindig jól láttak ők. Már most mi jelentősége lehetett e «jövő történetének» az uralkodó Ghiréjre? Az, hogy a khán, — a mennyire már ember küzdhet a maga természete ellen! — a jövőt látva, okosabban küzdhetett nemcsak ellenesei, hanem önmaga ellen is. Persze rendesen hiábavaló volt ez a javúlni akarás, — hisz a bölcs főmufti ép ura egyéniségének ösmerete alapján állította fel mindig azt a végzetszerű prognosztikont! . . . «Ember, a te végzetedre Allah pecsétje nehezedik», szólt az Arany Könyv jelmondata, «de azért», folytatta az aranyirás, «kedves az Allahnak, ha az Ő Tetszését keresve, még a végzettel is szembeszállsz . . .»

A Nagyúr kutatóan néz az aggastyánra:

— Szemed tiszta, — látsz-e a jövendőbe?

— Tisztán látok, Mohamed.

— Feljegyezted már az én jövőm történetét?

— Fel, Mohamed.

A Ghiréj megrezzen:

— Azt is, a minek utánam kell jönnie?

— Azt is, Mohamed. Ma tettem le az aranytollat.

Csöndesen indúlnak el a csíkos szövettel takart fejedelmi koporsók közt. Tizenhat khán pihen ott, közöttük aranyfélholdas turbánnal a legnagyobbak: az alapító Hadsi-Ghiréj, a politikus Mengli, a harczias Devlet meg Bora-Ghazi Ghiréj, s végűl a Nagyúr két testvére: Batir- és a meggyilkolt Izlam-Ghiréj. Ezen túl áll a IV. Mohamedre várakozó nyilt koporsó. Töprengve bámúl bele a khán:

— Itt fogok pihenni, de vajjon pihenés lesz-e az, bölcs Afifeddin? És mit gondolsz, a halálangyal nem fogja-e büntetésűl arczczal fordítani tetememet a föld felé?

Az agg látnok ábrázata viaszszerűen merev marad:

— Az az ő dolga lesz, Mohamed, s nem az enyém. Én mindig csak a magam kötelességét teljesitem.

— Teljesítsd hát!

Afifeddin a kőbe csinált vasládához lép. Kilencz kulcsa van annak s fortélyosan nyitódik. Kiveszi belőle a drágakő-arabeszkekkel rakott aranyfedelű könyvet. Kinyitja s aztán ünnepélyesen teszi fel a köteles kérdést a khánnak:

— Mohamed, te ki negyedik vagy e néven a felséges krimi khánok közt, van-e erőd a jövőbe látni?

— Van!

— Allaht kérleld akkor előbb . . .

(Folytatása következik.)

DARÁZS JÓZSEF

40. Vásárhelyi Ö. T.

IX. Orsz. Képzőműv. kiállítása, Bp.; 1960: *8. Magyar Képzőműv. kiállítás*, Műcsarnok; *A „Munka Dicsérete" Képzőművészeti Kiállítás*, Miskolc; *Képző- és Díszítőművészeti Körök IV. Országos Kiállítása*, Műcsarnok; *V. Nközi Vasutas Képzőműv. kiállítás*, Műcsarnok; 1961: *Orsz. Vasutas Képzőműv. kiállítás; I. Orsz. Grafikai B.*, Nemzeti Színház, Miskolc; 1962: *9. Magyar Képzőműv. kiállítás*, Műcsarnok; Megyei *Képzőműv. kiállítás*, Sátoraljaújhely; *Reutatielaisten vi kansainvalinen taidenayttely*, Helsinki; 1963: *II. Orsz. Grafikai B.*, Herman O. M., Miskolc; *VIII. Miskolci Orsz. Képzőműv. kiállítás*, Miskolci G., Miskolc; 1965, 1966, 1967: *I., II., III. Észak-magyarországi Terület Képzőműv. kiállítás*, Műcsarnok; Erdőbényei kisg., állandó kiállítás; *Szegedi Nyári Tárlat; III. Miskolci Orsz. Grafikai B.*, Miskolci G., Miskolc; 1967: *IV. Orsz. Grafikai B.*, Miskolci G., Miskolc; 1968: *11. Magyar Képzőműv. kiállítás*, Műcsarnok; 1976: *A bányászat a képzőművészetben*, Műv. H., Kincsesbánya (kat.); 1977: *A bányászat a képzőművészetben*, Oroszlány, Tatabánya, Dorog.

Irod.: Almár Gy.: *Miskolci festőművészek kiállítása*, Sz. Műv., IV/12, 1950; Nagy T.: *1. Országos Vasutas Kiállítás ismertetése*, SzMűv., V/9, 1951; Pogány Ö. G.: *Befejezetlenség és minőség*, SzMűv., V/12, 1951; Kazinczy J.: *Az Abaúj-Zemplén megyei képzőművészeti kiállítás*, SzMűv., VI/9, 1952; Artner T.:

A szabad figuráció elnevezés a nyolcvanas évek elején feltűnő új francia művésznemzedék egyik legfontosabb és legnépesebb orientációjának a megnevezésére szolgál. Remy Blanchard, François Boisrod, Robert Combas és Hervé di Rosa - hogy csak a legjelentősebb neveket említsük - a triviális városi kultúra jellegzetes elemeit (utcai reklámok, graffiti, kommersz képregények, rajzfilmek) felhasználva teremtett magának sajátos, üde világot. A korábbi korszak hűvös, önelemző és konceptuális törekvéseivel szembehelyezkedve ezek a huszonéves alkotók újra visszatértek a figuráció egy hevesebb változatához, élénk, vad színeiket legszívesebben szórópisztoly segítségével viszik fel a vászonra (vagy újságpapírra, levelezőlapra, falra stb.), és általában a kommersz képregények sztereotíp fordulatait és tematikájától sem idegenkednek. Munkáik tehát kifejezetten narratívak, amit a képbe írt szövegekkel, szövegfoszlányokkal és párbeszédet jelző szóbuborékokkal is gyakran nyomatékosítanak. Rendkívül ellenségesen viszonyulnak a közelmúlt „tudálékos kultúrájához", s ehelyett inkább a lenézett tömegkultúra legkülönfélébb megnyilvánulásaiból merítenek, de ez nem zárja ki a művészettörténeti idézetek (általában ironikus) felbukkanását képeiken. Irányzatuk az úgynevezett új festőiség vagy új szenzibilitás tág fogalomkörébe tartozik, azon belül azonban nem anny

DARÁZS JÓZSEF

43. Vásárhelyi ÖT

DARÁZS JÓZSEF

41. Vásárhelyi Ö.T.

```
9908= H
katg= 5
9900= 20020717
9990= cf? ex?
revi= created 3 Jul 2000/BRA
knde= knd1
```

DARÁZS JÓZSEF

Nógrádi Megyei Hírlap 1998. III. 28-29

Különleges festmények kavalkádja – Darázs József festőművész alkotásaiból nyílt tegnap kiállítás a Nógrádi Történeti Múzeumban. A tárlat az Archetypum címet viseli. -RT-

az újság?

EN ÉVE

ra a pásztói kórház orvosai,
yán három szinten folytatnak
a segédorvosok részére négy
szinten gyermek-kórtermeket
0 kis beteget vehetnek fel.
g, 1958. március 26., 3. oldal

ás elhatározta, hogy nyári ter-
munkaidőn túl külön munkát
ijtésben vesznek részt, vagon-
ott pénzt bankba teszik. Kilen-
zták, hogy az így összegyűjtött
a NDK-ban töltik.
g, 1958. március 26., 2. oldal

INC ÉVE

ben találjuk a szécsényi járás
kolában (17 igazgatóság) az
n szakos nevelőt sem kaptak,
arányra még mindig csupán 40

Szombati rádió- és televízióműsorok

KOSSUTH

4.30 Reggeli krónika. **4.40** Határok nélkül. **5.00** Krónika. Sport. **5.30** Hírek. Időjárás. **5.40** Házunk tája. **6.00** Krónika. Sport. **6.30** Hírek. Időjárás. **7.00** Krónika. Sport. **7.30** Hírek. Időjárás. **8.00** Krónika. Sport. **8.06** Kopogtató. **8.30** Fúvom az énekem. **8.35** Kerek perec. **9.05** Családi tükör. **9.35** Pótkerék. **10.05** Szombat délelőtt. **11.05** A Magyar Rádió IV. humorfesztiválja. **12.00** Déli krónika. **12.30** Mezőgazdasági műsor. **13.00** Hírek. Időjárás. **13.05** Új Zenei Újság. **13.40** Háló-társ. **14.05** Oxigén. **15.00** Útközben. **15.05** Irodalmi újság. **16.00** Tizenhat óra. **16.55** Hatoslottó-sorsolás. **17.00** Hírek. Időjárás. **17.30** Népzenei portré. **18.00** Esti krónika. **18.20** Elő-futam. **18.25** Szemle. **19.00** Hírek. Időjárás. **19.05** Sportvilág. **19.29** Az ötöslottó számai. **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Miska bácsi. **20.05** Rádiószínház. **22.00** Késő esti krónika. **22.20** 23. óra. **23.05** Diszkotéka. **24.00** Hírek. Időjárás.

8.10 Rajzfilmsztárok parádéja
Maci Laci
Tom és Jerry
Turpi úrfi
Dexter laboratóriuma
9.05 Ficánkoló (ism.)
9.15 Emberkék
9.40 Csalogató
10.20 Utazás '98
11.05 Szenvedélyek
(olasz sorozat, ismétlés)
11.55 Szerelmek Saint-Tropez-ban (65/2.)
12.45 Válaszolunk a nézők telefonjaira
12.55 Energiaábécé
Kert
13.00 Híradó. Időjárás
13.10 Népzenei magazin
13.35 A kölcsönkapott Föld
13.55 Nepál (dok.-film)
14.10 Mágnás Miska
(magyar film)
15.40 Körtánc - körkép
15.50 Manőver
16.20 Zóna
(riportmagazin)
16.45 Minden, ami zene
16.55 Forma–1 Brazil Nagydíj
Időmérő edzés
18.10 Önök kérték!
19.05 Lottóshow
22.05 Bors (ism., 10.)
A papagájakció
23.05 Időjárási és környezeti hírek
23.10 Mélyvíz

tv2

6.45 Teo
7.00 Pufóka
7.30 Egérfogó
8.00 Nekem nyolc!
9.00 Kölyökszínpad
10.00 Klik
10.30 A-Z
11.00 Apacsok (ism.)
12.30 Top 10
13.00 Hét + hét
13.25 Gazdagok és szépek (ism.)
15.15 A tizedes meg a többiek (magyar vígjáték)
17.00 Titokzatos természet
Az erdő fantomjai
17.30 A hegyi doktor (27.)
18.30 Szerencsekerék
19.00 Tények
19.30 Szerelem első látásra
19.55 A rettegés foka
(amerikai film)

Ördögi csapdába kerül az ügyvéd, a törvényesség őrének élete a legnehezebb problémájával kell szembe-

Darázs József, festőművész 2.) Folytatás

Tóth Attila: Sámánének. Darázs József kiállítása.

1. „Sámánének", olaj, farost lemez, 100 × 100 cm, 1987. |repr.|

2-3. „Bálványanya álma és halála I-II," olaj, farost lemez, 100 × 100 cm, 1988.
a 2-3 festmény bizonyára a 81-old.-on szerepel, de ezen az oldalon nincs semmi, teljesen üres (nyomdai hiba.)

Művészet, 1989., 11-12., 80-old.

Darázs József, festőművész 1.) Folytatás.

Tóth Attila: Sámánének, Darázs József kiállítása.

Jászberényben Alkotás Művészeti Egyesület ünnel kettucat fiatal alkotó és rokonszenvező alakított csoportot. — A barlangszerű pincegalériában mutatkozott be Darázs József szegedi festő. Darázs autodidakta művész. Először 1987-ben Szegeden mutatkozott be a „B" galériában. Szakmája szerint erdész, faipari szakember. — A szentendrei pályatársak — ef Tám bó, Wahorn Sz az időszlek Bak Imre, Deim Pál szellemi nyomvonalán elindulva alakítgatta, érlelte ki motívumvilágát, különös légkörű festői világát. 1986-tól a Fiatal Művészek Stúdiójába történt felvétele után az éves beszámoló kiállításokon 1989. őszén lett a Művészeti alaptagja.

Művészet, 1989., 11-12., 80-old.

És végül persze bekövetkezik a Végzetes Esemény is, egy verekedéssé fajuló szóváltás végén agyonvernek egy nyomorúságos rendőrt. Ettől kezdve lidércnyomássá válik a csetlés-botlás, holtfáradtan támolyognak a városszéli elhagyatott romok között, hogy aztán teljesen megmagyarázhatatlan módon szétváljanak – látszólag örökre. Impotenciájának megfelelően mindez – a cselekmény váratlan felpörgése, a barátok elválása – villámcsapásszerűen éri a regényírót is, talán erre számított a legkevésbé: a regény regényszerű lett! Hogyan? – erre nem ismer semmiféle magyarázatot: *„Szétváltak! Nagyjából így történhettek a dolgok."* Később persze ismét összejönnek, de a regény nekilódult logikáját már nem lehet leállítani többé: Mercier végleg egyedül marad.

Morbid, groteszk, Buster Keaton fapofáját idéző humora ellenére (vagy éppen amiatt?) a *Mercier és Camier* az elképzelhető legszomorúbb regények egyike. A két öreg clown félszeg, reménytelen barátsága eleve kudarcra ítélt, de hősies totyogása a legmélyebben szívbemarkoló. Végjáték – mint minden Beckett-szöveg. *Zárunk!* – kiáltoznak a Hyde park őrei a *Murphy* végén. Még néhány felvillanó, vigasztalan kép: az eső Mercier arcán, a fejükben doboló fájdalom. És aztán a kioltás: *„Teljes sötétség."*

A regény az Istentől elhagyott világ műformája – valami ilyesmit írt Lukács a század elején. De negatív jelenlevőként persze mindvégig ott bujkál a Mindenható a regényben. Ebben a regényben is. Hiszen *„omni-omni barátunk"* – ahogy Camier mondja – *„leszarhatatlan"*.

Ezért hiába próbál a regényíró odaszemtelenkedni a helyére: láttuk, hogy omnipotenciája mint válik vigasztalanul nevetségessé. Hiába lép ki néha a szövegből, hiába hangsúlyozza annak megcsinált, irodalmi jellegét, mindhiába jegyzi meg ilyenkor: *„vége a leíró résznek"*, vagy bigygyeszti egy mondatzuhatag végére: *„új bekezdés"*. Akár hősei, ő is csak szánalmasan bukdácsol az érvényét vesztett formában. Mindössze annyit tehet, hogy felmutatja annak érvénytelenségét. A regényíró bizony leszarható – ez Beckett művészetének öngyötrően következetes summája. És mégis: *„folytatni kell, nem tudom folytatni, folytatom."*

■■■

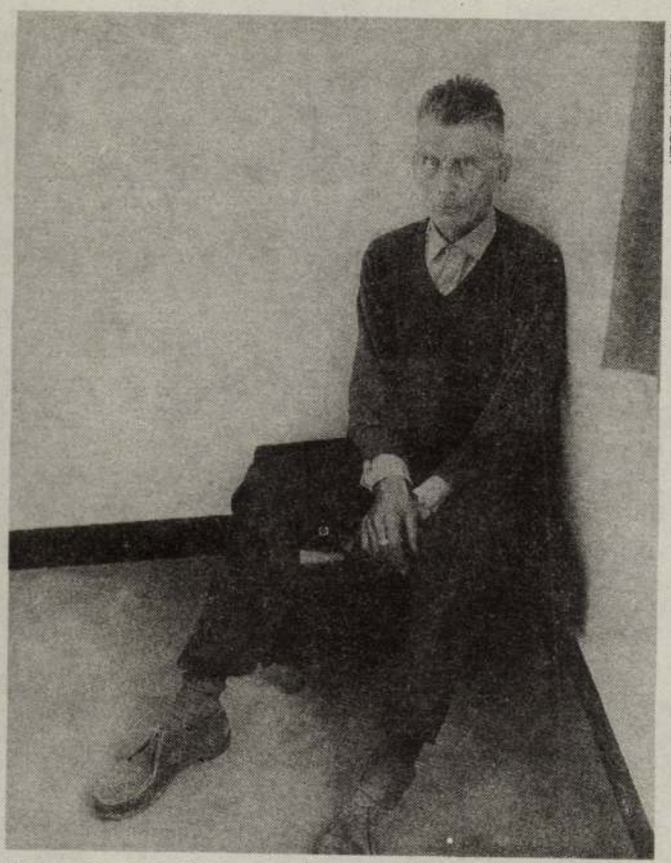

FOTÓ: JERRY BAUER

Samuel Beckett, 1964

üvegszem

FELJELENTÉS 2.

Náhlik,
hát mit képzel maga ott?! Azt hiszi, hogy azért ültettük olyan magas pozícióba, hogy minden hónapban zsebre tehesse a fizetését? Hát nem ám! Nem és nem! Ha kiment volna az eszéből, dr. Náhlik Gábor, van szerencsém feleleveníteni magának, azért küldtük abba a Szabadság téri kuplerájba, hogy kipucolja onnét azt a sok szemetet. Néz maga televíziót, mondja csak?! Vagy csak a lábát áztatja? Jóember! Nehogy a tévedésbe ringassa magát, hogy azzal, hogy Egyenlegestől, Hardy Mihályostól kinyírta azt a szerencsétlen izzadós balekot, el van intézve minden, hogy mostantól nyugodtan ülhet a babérjain! Magának küldetése és ezzel együtt kötelezettsége van, dr. Náhlik Gábor. Magának állandóan résen kell lennie, hogy olyan felháborító esetek ne fordulhassanak elő a Magyar Televízióban, amilyen a múlt hét kedden is. Én kérem, tisztelem és becsülöm dr. Levendel Lászlót, mert tudom, hogy soha egy rossz, gyalázó szót nem mondott erre a sokat szenvedett kis országra. Azt is elismerem, hogy vannak rendes, becsületes zsidók is. Le a kalappal előttük! De hát ötven perc, az ötven perc! Mindenkinek tudnia kell, hogy hol a határ! Ötven perc még magyar emberből is sok, kérem! És hát szép, tiszta, örök érvényű humanista gondolatokat már nem is tud megfogalmazni más Magyarországon csak egy nem magyar? Meg ilyeneket mondani, hogy „nálunk csak kalandvágyból lehet élni?" Kérdem én, mi van a mi derék kis híradós Pálffy Pistánkkal a vártán? Ő már teljesen smafu? Azért, mert kiszúrták a szemét napi hét híradóval, neki már csiba?! Neki már örökre hallgass a neve? Megmondom őszintén, nekem elég meghallanom az ő ízes beszédét, és nekem máris elfutja szememet a könny! Még az a snájdig Chrudinák tud megríkatni, de ő nem a hangjával, hanem a tiszta tekintetével, ami van neki. Hát nem lesz ebben az országban igazság már sose?!!! Meddig kell még eltűrnünk az ilyen Levendelektől, hogy helyettünk fogalmazzák meg a magyarság kérdéseit? Én csak azt mondom, szeresse mindenki a saját hazáját! Szóval mindennek van határa, Náhlik úr! És jó ha tudja, hogy figyeljük, és ha nem teszi a dolgát tisztességesen, könnyen ott találhatja magát, ahol találtuk. Jó lesz hát vigyázni!

ÖregSzem ■■■

HAJDU ISTVÁN

Az egyeztetett ember

ECCE HOMO 1993

Országos képző- és iparművészeti pályázat – kiállítás a Kecskeméti Képtárban (november 26. – december 30.)

Hogy mi történik itt „elöl", mi folyik az úgynevezett művészettörténeti vagy művészettörténészi közmegegyezés esztrádszínpadán, ahol érvényesítődnek, máskor érvényüket vesztik munkák, életművek, nos azt nagyjából tudjuk. Tudjuk, mert a szemünk előtt folyik a dolog, tudjuk, mert mi magunk is részesei vagyunk valamilyen szinten a szcénának, mert nekünk is megvannak a szándékaink: akarunk mi is valamit, legalább már annyit, hogy a megegyezés a szájunk íze szerint való legyen.

De mi van ott oldalt, vagy hátul, vagy – jó, legyen, ha a nézőpontok viszonylagosságát nem vitatjuk – elöl? Tényleg, mi történik és esik meg ott, ahova a szem valami oknál fogva nem lát el, ahonnan nemigen vannak (talán még, esetleg már) információk, ahol jobbára ismeretlenek a nevek, s nem azért, mert olyan fiatalok lennének, vagy ellenkezőleg, túlságosan is idősek, hanem csak azért, mert nincsenek itten, nincsenek errefelé, mihozzánk útba esőleg. Szóval az a kérdés, mi folyik azon a pályán, melyre kevesebb figyelem jut, ahol a közmegegyezés „szigora" szétoldódik-szétoldódhat valamiféle – régen népfrontosnak mondott – engedékenységbe; mi a művészet az okkal – ok nélkül? – félreeső helyeken?

Ha egy kiállításra – melyet pályázat előzött meg –, több mint ötven műteremből több mint száz munka érkezik, akkor már csak a „számosság" okán figyelni kell a tárlatra, még akkor is, ha valóban csak a „számosság" az, ami a falak között föltűnik. A Kecskeméti Képtárban a nézők elé tárni vágyott Ecce Homo Országos Képző- és Iparművészeti pályázat anyaga ugyanis tényleg nem kicsiny, ám jellegzetesen az a fajta, ideiglenesen egybekerült műegyüttes, melyre a szervezőkön és a részvevők némelyikén kívül mások nemigen fognak emlékezni, melynek nyoma a katalóguson túl nem marad (ez persze önmagában, különösen Magyarországon semmit nem jelent), s amelyik semmilyen módon nem befolyásolja a művészet természetét. A művészetét mint absztrakt fogalomét valóban nem, egy élő, sajátos folyamat ritmusát, pulzálását viszont meglehetősen.

A kecskeméti kiállítás s általában a hasonló, országos igényű, ám hatásukat tekintve mégiscsak helyi értékű tárlatok érvényét szinte minden esetben a „közlekedés", a korrespondancia lehetősége és esélye adja: az élő és már elsorvadt tendenciák, az aktuális vagy éppen teljesen idejétmúlt törekvések keverednek ezeken a helyszíneken, illusztrálva a

Darázs József: A nagy lépő; olaj, farost, 100x100 cm

DARÁZS József

DARÁZS JÓZSEF 6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 33.

1955-ben születtem Badacsonytomajon. 1957 óta Szegeden élek. 1974 óta festek. 1986-ban lettem tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, 1989-ben a MK Művészeti Alapjának.

I was born in Badacsonytomaj in 1955. I live in Szeged since 1957 and I've been painting since 1974.
I became a member of the Studio of Young Artists in 1986, and a member of the Hungarian Artists Foundation in 1989.

Cigánypurgatórium, 70x100 cm, olaj farost

Egyéni kiállítások/Individual Exhibitions:

1983. Ifjúsági és Művészeti Könyvtár, Szeged
1988. Bartók Béla Művelődési Központ „B" Galériája, Szeged
1989. MTESZ Székház, Szeged (Sejben Lajossal)
Kortárs Galéria, Jászberény
1990. Kisgaléria, Szentes

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1986. Téli Tárlat, Szeged
„Új Stúdiósok", Almássy téri Művelődési Ház, Budapest
1987. Stúdió kiállítás, Dunaújváros
„Akt", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1988. „Gravitáció", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1989. „Stúdió '88", Ernst Múzeum, Budapest
1990. Tavaszi Tárlat, Salgótarján
Nyári Tárlat, Szeged
Galeria Thurnhof Horn, Ausztria

Darázs József festő

■ ***Médiaháború, szegedi áldozatokkal (4.)***

Hogyan lehet valaki rádiós?

■ ***A Magyar Rádió alelnöke a szegedi körzeti stúdió épületéből kitiltotta az egyetem újságíró szakos hallgatóit...***

– Ne folytassa a mondatot, mert pontosítanom kell az információt! – vág szavamba *Vágási Kálmán*, a Magyar Rádió Szegedi Körzeti és Nemzetiségi Szerkesztőség vezetője. – Tehát a következő történt: *Krassó László*, a körzeti és nemzeti adások főszerkesztője október 6-án közölte velem, hogy Csúcs László alelnök körlevélben fogja ismertetni döntését, mely a szegedi stúdiót is érinti. Az intézkedés lényege: a Magyar Rádió a saját tanfolyamán kívül nem támogat semmiféle újságíróképzést. Ebből következően a JATE újságíró szakos hallgatói sem használhatják a rádió itteni épületét és berendezéseit. Vagyis: Krassó csak velem tudatta a döntést, nem hívott össze semmiféle értekezletet, továbbá: a kollegák a rádiós szakma fortélyairól továbbra is tarthatnak előadást, máshol vezethetnek gyakorlatot.

■ ***E lépés például a pécsieket is kellemetlenül érintheti, hiszen az ottani egyetemen is most indult a kommunikátor szak...***

– Föltételezem, minden körzeti stúdióra egyformán vonatkozik az alenök döntése, melynek pontos szövegét még én sem láttam.

■ ***– Nem sérti ez a körzeti stúdiók autonómiáját?***

– A körzeti szerkesztőségek autonómiáját a Magyar Rádió szervezeti és működési szabályzata rögzíti. Önállóságunk elsősorban a műsorkészítésre vonatkozik. Az épület, a technikai berendezés a Magyar Rádió tulajdona...

■ ***Viszont a műsorkészítéshez riporter, szerkesztő, technikai személyzet szükségeltetik.***

– Naponta 9 óra 5 perc adásidőt kell kitöltetnünk. Elsősorban Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye lakosságához szólunk. A műsorok előállítása 35 belső munkatárs, s 50-60 külsős munkáját igényli...

■ ***Akiket valamikor, valaki megtanított a rádiós alapismeretekre és a technikai eszközök használatára. Hogyan lehet valakiből rádiós?***

– Kétségtelen, a vidéki szerkesztőségekben lehet igazán megtanulni ezt a szakmát! A budapesti kollegák jó része is vidékről startolt. A fluktuáció miatt is létkérdés, hogy foglalkozzunk az utánpótlásképzéssel. Korábban magunk vesződtünk az utcáról betévedt, rádiózás iránt érdeklődőkkel, hogy őket az újságíró szakma alapvető fogásaira megtanítsuk. Örültünk, mikor a szegedi tanárképző főiskolán és a tudományegyetemen elkezdődött az újságíróképzés, mert így ránk már csak a rádiós trükkök átadása várt...

■ ***Mondhatjuk, hogy ezentúl, ha valaki az utcáról betéved, akkor előbb-utóbb rádiós lehet, míg ha az illető újságíró szakos egyetemista, akkor semmiképpen?***

– Keressük a mindenki számára elfogadható megoldást. Ha valaki, az ország bármely egyetemén vagy főiskoláján elsajátította az újságíró szakma alapjait, szívesen látjuk..., ha munkájára szükségünk van...

Újszászi Ilona

■ ***Professzor úr, mondhatnánk, hogy a régi műveseállomás betöltötte történelmi hivatását?***

– A régi állomás magas szakmai színvonalon működött, de a sebészeti klinikán helyet kapott dialízis osztály állapota már nem felelt meg a mai követelményeknek.

■ ***A környezetre vagy a gépekre gondol?***

– Mind az épület, mind a gépek oly mértékben elhasználódtak, hogy jelentős rekonstrukcióra lett volna szükség, amelyre viszont az egyetemnek nem volt pénze. Erre kínálkozott az a lehetőség, hogy dializáló központot egyetemi részlegként – Magyarországon elsőként – privát cég működtessen. Szolnokon és Karcagon éppen a napokban nyitottak meg egy-egy kórházi dialízis állomást.

■ ***A tulajdonos neve?***

– International Medical Center.

■ ***A szegedi egyetemi részleg cégtáblája hol található és mit olvashatunk rajta?***

– Az új klinikai épület ötödik emeletének egyik szárnyát foglalta el a Nemzetközi Dializáló Központ. Neve réztáblán olvasható, két nyelven, a bejárati ajtó mellett.

■ ***Miféle előnyei vannak az új állomásnak a régivel szemben?***

– Korábban 15 ágyon tudtunk ellátni 60-65 beteget öreg, elhasznált gépekkel, három műszakban. Az új állomáson jelenleg 12 gép négy műszakban végzi a vér tisztítását, átlagban 4 óra hosszán át. Egy hete már itt látjuk el a sebészetről átkerült betegeket is. A kapacitás 15 gépig emelhető, így az állomás akár 100 beteg kezelésére is alkalmas.

■ ***A számadatokon kívül, szemtanúként is állíthatom, jelentős különbség van a környezetben is...***

– A szemre is tetszetős, kék színű gépek a legmodernebb rendszerű készülékek, a *Gambro* svéd cég gyártmányai. A betegek közérzetét jótékonyan befolyásolja, hogy itt kulturált, esztétikus körülmények között tölthetik el azt a heti háromszori négy órát.

Fotó: Gyenes Kálmán

Műveseke zelés – kulturáltan

Már működik a Nemzetközi Dializáló Központ az új klinikán

Világszerte súlyos gondot okoz az egészségügynek a veseelégtelenségben szenvedő betegek kezelése, mindennapjaik minőségének javítása és életük meghosszabbítása. A krónikus veseelégtelenség előbb-utóbb vesepótló kezelést tesz szükségessé. Haemodialízissel, azaz vérmosással mesterségesen el lehet távolítani a szervezetből azokat a károsító anyagokat, amelyeket a jól működő vese kiválaszt. Magyarországon először a szegedi dr. Gál György professzor végzett műveseke zelést a SZOTÉ-n, 1957-ben. Az akkor európai, sőt világviszonylatban is jelentős lépés alapozta meg azt, hogy ma Szegeden működik az ország jelenleg legjobb nefrológiai centruma. A hozzá tartozó műveseállomás korszerűsítéséhez szükséges pénz azonban hiányzik az egyetem kasz-

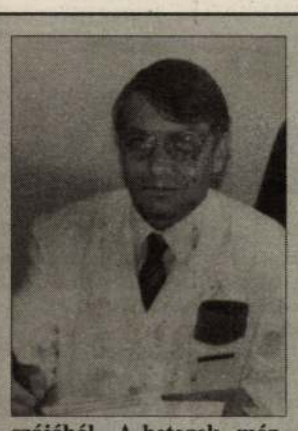

szájából. A betegek mégsem látják ennek kárát: már a keddi avatás előtti napokban megkezdte működését Szegeden az új, izraeli-amerikai beruházással kialakított *Nemzetközi Dializáló Központ*. Ennek jelentőségéről beszélgettem *dr. Sonkodi Sándor* egyetemi tanárral, a SZOTE nefrológiai osztályának vezetőjével és a dializis állomás orvosigazgatójával.

■ ***Mi történik a régi dializáló berendezésekkel?***

– Az akut, még visszafordítható veseelégtelenségben szenvedők kezelése az egyetem által működtetett dialízis állomás feladata lesz továbbra is. A régebbi, többnyire ötéves, magyar és külföldi gépek közül a jobbakat fölhasználjuk, a többit más módon hasznosítjuk.

■ ***Kifizeti-e a tb. a műveseke zelést, ha magántulajdonban lévő intézményben végzik?***

– A privát cégnek egy kezelésért 10 ezer ötszáz forintot fizet a tb. Elképzelhető, mekkora megterhelést jelent ez az országnak, ha tudjuk: hazánkban évente 21 ezer dialíziskezelést végeznek az egészségügyi intézményekben. Márpedig ahhoz, hogy ezen a téren elérjük az európai színvonalat, újabb fejlesztésekre van szükség. Legalább 3-4 új központot kellene létesíteni, és elodázhatatlan lenne a 10-12, szegedihez hasonlóan elavult állapotú, régi dialízis centrum fölújítása is. Bízunk benne: az állami egészségügy, a tb. és a magáncégek együttesen képesek lesznek arra, hogy megbírkóznak ezekkel a további, nem kis áldozatot kívánó feladatokkal is.

Chikán Ágnes

■ ***A Szegedi Híradó 1860-ban vetette fel a szoborállítás gondolatát***
■ ***1876-ban avatták Szeged első profán szobrát***
■ ***Új évadját kezdi a Dugonics Társaság***

Koszorúzás a Dugonics-szobornál

A Dugonics Társaság legutóbbi közgyűlése úgy döntött, hogy tevékenységének évadját október 18-án, Dugonics születésnapján kezdi, amikor is koszorút helyez el a Dugonics téri szobornál, és a halálozás napján, július 25-én zárja, amikor a Dugonics temetőben tiszteleg a névadó sírjánál. A Dugonics téri szobornál a koszorúzás október 18-án déli 12 órakor lesz, évadnyitó beszédet mond dr. Veress Sándor szervezőtitkár. A Társaság első szakosztályülését 1993. október 26-án, kedden este 6 órakor tartja a városháza dísztermében, ahol a néprajzi és nyelvjárási szakosztály mutatkozik be.

Forduljunk ismét a múltba, és nézzük meg, hogyan is született a szobor, melynek körülményei igen sajátosak és sokatmondóak a mai ember számára is. A Dugonics Társaság ötven éve című – ötven titkári jelentést tartalmazó – kiadványában olvashatjuk a szoborra vonatkozó passzusokat:

„1918. február 24. E nap a Társaság évi rendes közgyülésével kezdődött, és Dugonics Andrásnak két részből álló centenáris emlékünnepével folytatódott. A közgyülés végeztével a Társaság tagjai testületileg kivonultak a Dugonics-szobor megkoszorúzására, amin képviselve volt a város társadalmának minden osztálya és minden hivatalos köre."

Ebből is látszik, hogy az újonnan megalakult Dugonics Társaság ezen szép hagyományt folytatja, és reméljük, hogy a város társadalmának felsorolt hivatalos körei is jelen lesznek a koszorúzáson.

Folytassuk a tallózást: *„Negyvenkét éve porladtak már – olvashatjuk az 1931. évi titkári jelentésben – Dugonics csontjai, amikor a Szegedi Híradó 1860. március 15-i száma felvetette szobra realitásának gondolatát. A szobor hosszas vajúdás után csak 1876-ban jött létre, mint Szeged első profán szobra, s a szájhagyomány szerint ugyanekkor jelölték meg emléktáblával azt a házat is, amelyben utolsó éveit élte. De ekkor a szobor-ügy lelkes mozgatója, Kempelen szerkesztő, Sárosi Gyulával együtt már Josefstadtba „fellebbeztetett". Ez a néhány szürke adat is mutatja, hogy az árvíz előtti Szeged milyen kegyelettel viseltetett nagy fia iránt. Vagy – ha szabad a fél század távlatán át a historikus objektivitásával ítélni – inkább azt mutatja, hogy ebben a városban mindig voltak lelkes emberek, akik esetleg Kalazancius reverendájában járva idegenből kerültek ide, s példát mutattak arra, hogyan kellene a szülőföldet és érdemet szerzett szülöttét megbecsülni".*

Aktuális ez a szép gondolat, és máig érvényes a megoldását tekintve. Nem becsüli túl a lokálpatriótát, nem ellenszenvez a „gyüttmönttel", szülőföldről beszél, és a megszerzett érdemről! Van mit tanulnunk a múltból, ápoljuk is emlékét! Talán ma is hasznunkra válnak őseink megszenvedett tapasztalatai.

Dr. Veress Sándor

■ Lehet, hogy ismét a világmagyarázó filozófiák korába értünk? Elképzelhető, hogy egy új mitológia jelzőrendszere kialakítható? Van remény, hogy egy új vizuális nyelv dekoratív tisztaságú színekből és határozott mértani jelekből épülhet föl? Egy biztos, a huszadik század a „minden egész eltörött" százada. A világ teljességét megragadni immár illúzió. De éppen a szétesés és rendteremtés egymásnak feszülő ereje hozhat valami új szintézist, valami teljesebb világképet. S mily paradoxon: ehhez az új jelrendszerhez legalább annyira szükség van az ősi világmagyarázó mítoszokra, a sámánizmus szimbólumrendszerére, a népművészet komplexitására, mint korunk kaleidoszkópszerű, állandó mozgásban lévő, alig tetten érhető zavarodottságára.

S mire vállalkozik egy szegedi fiatalember, *Darázs József*, aki alig évtizede tette le névjegyét a szegedi képzőművészetben? Egy olyan művészi program megvalósítására, amely nem kevesebbet vállal, mint ezt az újmódi mágiát, az ölelésnyi világ és a kozmosz összebékítését, letisztult jelekkel, tiszta színekkel, kényen szerkesztett kompozíciókkal, címekben is fölvállalt mitologikus utalásokkal. Darázs József – bár máig amatőrnek számít, hisz civil foglalkozása van – beérkezett művész, senkihez nem hasonlítható világgal, eredeti mondandóval, egyre tisztuló kifejezésmóddal.

Kiállítása tegnaptól látható Szegeden, a Kálvária Galériában. Darázs József negyedik önálló tárlatát Szuromi Pál művészettörténész nyitotta meg. Ő írta a katalógus előszavában: „... halad az idő. Ezzel képei is egyre oldottabb, nyitottabb és dinamikusabb jelleget nyernek. Ráadásul figurális jelzések is belépnek a képfelületre. Mellettük pedig montázsszerkezetű tárgyak és állati motívumok nyüzsögnek mindenfelé. Közben léptékváltásokat és zavartalan nyugalmú, öblös felületeket látunk. Aztán meg sok-sok torzóformát. " Érdekes, hogy Darázs önálló kiállításainak címet ad. A Napforduló, a Sámánének, az Óriásasszony után e mostani tárlat Elragadtatás címmel került a közönség elé.

T. L.

Darvas József: Bálványanya álma és halála II.

■ ***Darázs József önálló kiállítása***

Sámánkodások

OLVASÓSZOLGÁLAT

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE, SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 481-460

Kikérem magamnak!

Az én pénzemből *ne fizessenek Haynau rémuralkodó utódjának közel 2 millió forintot!* Nem járulok hozzá!

Remélem, nem vagyok egyedül, aki tiltakozik ez ellen! Mert azt, hogy azért vagyunk szegények, mert segítjük az országot talpraállni, kimászni az adósságokból: *elfogadom.* Hogy azért vonnak le a létminimum alatt lévő jövedelmekből is, mert a munkanélkülieket kell segíteni: *tudomásul veszem.* De, hogy az általam befizetett adók és egyéb országnak „járó" pénzeimből – kérdés nélkül – Haynau leszármazottját kárpótolják elvesztett földjeikért: *hát nem! Nem és nem!*

Tessék végigmenni délelőttönként a Tisza parton, vagy esténként benézni a bokrok alá, az eldugottabb padokra és meglátják, hová kellene adnunk nehezen megkoplalt forintjainkat akkor majd, amikor az egészségügyi dolgozók nem éhbérért dolgoznak és a beteg gyerekeknek a műtétre valót nem falragaszokon kell összerimánkodni.

És ha már mindenki gazdag lesz és elégedett, akkor még mindig nem a Haynau utód következik, hanem azok leszármazottai, akiket a kedves felmenő kivégeztetett, tönkretett.

Még jó, hogy Hitler utód nélkül halt meg...

Keller Éva

Diákjátékok

A közelmúltban *nagyszabású* sportnapot rendeztek a Tarjánvárosi IV. Számú Általános Iskolában. A kis- és nagydiákok számára nem kevés fejtörést okozott, melyik sportversenyen induljanak: tájfutáson, kerékpár-gyorsasági vagy -ügyességi versenyen, vagy inkább tanáraikkal mérkőzzenek meg a foci- illetve a kosárlabdapályán. *A testmozgáshoz a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tornacsapata látott neki először* – egy káprázatos talajtorna bemutatóval, amit a gyerekek nagy lelkesedéssel fogadtak. Köszönjük főiskolások!

Az iskola egyúttal a Szegedi Szűcs- és Szabóipari Szövetkezetnek, valamint a Prológ Kerékpárüzlet- és Szerviznek is köszönetet mond, akik a felajánlott díjaikkal járultak hozzá a rendezvény sikeréhez.

Szarka Imre
igazgató

Köszönjük az énekórát!

Rendhagyó ének órát tartottak a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Konzervatóriumának tanára és diákjai a Móra Ferenc Általános Iskola tanulóinak.

Ezúton köszöni meg az iskola vezetése, a kisdiákok nevében azt a *szeretetteljes hangulatot és nagyszerű zenei élményt,* melyet művészi előadásukkal és közvetlen beszélgetésükkel teremtettek – *Illés Mihály* adjunktusnak, aki az ünnepi műsort vezette, a zenetörténeti kérdésekre adott helyes válaszokért kiosztott jutalomkönyvekkel késztette a tanulókat tevékeny részvételre, *Hegedüs Károlyné* adjunktusnak, *Barnáczné Vadász Ilona* docensnek, akik tanítványaikkal együtt mutatták be az együtt zenélés élményét. Végül, de nem utolsó sorban a konzervatórium tehetséges hallgatóinak: *Juhász Barbarának, Vizin Viktóriának, Tóth Attilának, Barnácz Erzsébetnek* és *Barnácz Istvánnak,* a színvonalas közreműködést.

Köszönetünk mellett további munkájukhoz sok sikert kívánunk abban a reményben, hogy a jövőben még sok-sok gyereknek szereznek muzsikálásukkal örömet.

A levélcenzúráról

A DM szeptember 21-i számában *dr. V. S.* tollából *Van nálunk levélcenzúra?* címmel olvasói cikk jelent meg. A cikkből kiderül, hogy a levélíró orvos, aki gyógyszerkészítményekről szóló reklámanyagot kapott. A boríték le volt ragasztva, de a hátoldalára a feladó rányomtatta: *„Itt nyitható postai ellenőrzés céljából. Visszaragad!"* A levélíró – mint írja – megdöbbent azon, miért kell a postának egy reklámanyagot ellenőriznie. *„Akkor most a postáról mit gondoljunk?* – teszi fel a kérdést. – *Már annyi rosszat elmondtak, leírtak, de ezt azért nem tételeztük volna fel, hogy fel is bontja a leveleinket!"*

Ezúton szeretném dr. V. S. urat megnyugtatni: *nincs postai levélcenzúra.* A posta nem bontja fel a lezárt postai küldeményeket. Kivéve egy esetet. Vannak feladók, amelyek nagy mennyiségű nyomtatványt – hírlapot, nyomtatott füzetet, reklámlevelet – adnak fel és jelentős díjkedvezményt élveznek. Ilyen esetben a postának jogában áll meggyőződni arról, hogy a küldemény tartalma megfelel-e a kedvezményes díjazás feltételeinek. A reklámlevelek feladói ezért általában nyitott borítékban adják fel küldeményeiket. Lehetőség van azonban arra, hogy ilyen típusú küldeményeket – mint a szóban forgó esetben – lezárt borítékban adjanak postára. A díjkedvezmény igénybevételének feltétele azonban, hogy a boríték felnyitható és lezárható legyen, s a boríték hátoldalára nyomtassák rá: *„Díjkedvezményes küldemény. Itt nyitható! A posta a díjkedvezmény alkalmazhatóságának megvizsgálása érdekében felnyithatja."* A boríték előoldalán pedig fel kell tüntetni, hogy a boríték tartalma: *„Nyomtatvány".*

A posta nem a küldemény tartalmát vizsgálja, csupán azt kéri ellenőrizhetővé tenni, hogy díjkedvezményes nyomtatvány van a borítékban.

Gyimesiné
dr. Etsedy Sarolta
igazgató

Túl az ismerkedésen...

Meglehet, hogy a tudománytörténészek egy darabig még elvitatkoznak azon, hogy hány Nobel-díjassal is írta be a nevét Magyarország a tudomány aranykönyvébe. Bármiben is maradnak, a legkisebbel is listavezetők vagyunk az egy lakosra jutó kitüntettek számát tekintve.

Kevéssé ismert és elismert a magyar mérnökök teljesítménye. Pedig azzal sem vallunk szégyent. Az egész világ csodálja Hollandiát azért a gigantikus mérnöki munkáért, amivel az ország területének jelentős részét hódították el a tengertől. Ám nem sokkal kisebb műszaki bravúr az sem, amivel a Tisza-szabályozás tervezői és kivitelezői létrehozták az Alföldet, úgy ahogyan azt ma ismerjük. Azt talán többen tudják, hogy elsők voltunk elektromos vasúti vontatás kifejlesztésében, magyarok fejlesztették ki a gépkocsi lelkét, a porlasztót és az egykori Ganz gyár világhírű volt a dízel motorral hajtott vonatai, hajói és kikötői berendezések magas műszaki színvonala miatt, hogy csak néhány példát mondjunk. Mindez ismert, de arra már csak kevesen emlékeznek, hogy az egykori Népszövetség palotáját magyar építész tervezte.

Sajnos, mára ez a dícsfény jócskán megkopott. Az országot évtizedekre elzárta a fejlett világtól a blőd gazdaságpolitika éppen akkor, amikor túlünk nyugatra példátlan technikai fejlődés bontakozott ki. Most azután csak a távolódó piros lámpát szemlélhetjük az alagútban.

Van azért némi szerencsénk. Az egyik az, hogy sok kiváló szakemberünk külföldre kényszerült és ott szerzett elismerést a magyar tudásnak. A másik az, hogy hiába fogták a kommunisták a szekeret a ló elé, amikor a fejlesztést alárendelték a mindjobban lemaradó termelés érdekeinek, azért a mérnökök java mégsem szakadt el teljesen a fejlett világ gyarapodó tudásától. Ha nem is csinálhatta azt, amit kellett volna, de azt legalább tudta, hogy mi az. Hogy mit kellene tegyen, ha hagynák.

Most már tudjuk, hogy az utolsó pillanatban vagyunk. Ha nem tudunk bekapcsolódni a fejlett műszaki világ véráramába, az a bizonyos záró lámpa is végképp eltűnik a szemünk elől. Akkor pedig soha ki nem jutunk az alagútból.

Az életre-halálra szóló versenyfutásban igen jelentős fordulat, hogy Magyarország is csatlakozhatott a Magyar Mérnökök és Építészek ama világszövetségéhez, ami Nyugaton már évtizedek óta eredményesen működik. Mi több, most először nyílt lehetőség arra, hogy bekapcsolódjanak a munkába a Kárpát-medencében, de nem hazánkban működő magyar mérnökök és építészek is. A szervezet tavaly megtartotta első világtalálkozóját, ami afféle ismerkedés volt. A legközelebbi, jövő évi találkozó immár konkrét témákat tűzhet napirendjére, hiszen tudjuk ki, hol és min dolgozik.

A Kárpát-medencében tevékenykedő műszakiak együttműködése remélhetőleg egyre szélesebb területre lesz kiterjeszthető. Az állandó kapcsolat pedig előmozdíthatja szórvány magyarok részvételét magyarországi beruházásokban. Már csak azért is, mert segíti és rendszeressé teszi az információáramlást. De ígéretes a dolog ellenkező irányban is. Kézenfekvő érdek, hogy magyar befektetések jöjjenek létre a Kárpát-medencében és másutt is. Igen nagy segítség, hogy megnyílik a lehetőség arra, hogy neves, külföldön élő magyar mérnököket hívjunk meg egyetemeinkre és a kutatóintézetekbe, hiszen ilyen módon első kézből juthatunk hozzá a legkorszerűbb ismeretekhez és tapasztalathoz. Annak fontosságát pedig, hogy megnyílnak a nyugati műszaki iskolák kapui a Kárpát-medence fiataljai előtt, fölösleges hangsúlyozni. A szervezet nem titkolt célja, hogy megtalálja az utat a nem magyar mérnökökhöz is. A velük való együttműködés igen nagy mértékben segíthetné körültapogatni azokat a feladatokat, amelyek megvalósítása azután bekerülhetne a kétoldalú kormány-megállapodásokba.

A józan mérnöki gondolkodás egy ideje kezdi fölismerni, hogy minden politikai ellentét és történelmi galiba ellenére térségünknek vannak olyan gondjai, amelyeket csak nemzetközi összefogással lehet megoldani. Az összefogás nem csupán kényszer, de nemzeti érdek is. Egymásra vagyunk utalva és túlságosan szűk ez a hely a különcködéshez. Az egyik ilyen terület a folyóvizek ügye. Mi minden vizünket külföldről kapjuk. Sajnos, gyakran nagyon is mocskosak. Gyenge vigasz, hogy mi is így adjuk tovább. Szegeden saját tapasztalatból s tudjuk, ilyen nagy gond ez. De ugyanezt mondhatjuk a technikai infrastruktúráról is, az utak, vasutak építéséről, amelynek azonos szintre hozása és az európai hálózatba történő bekapcsolása olyan fontos, hogy jelentőségét a fejlett világ nem csak elismeri, de az esetleges fejlesztést jelentős pénzekkel hajlandó támogatni. Bizonyosra vehető, hogy a műszaki gazdasági együttműködés egyengeti az utat a politikai közeledés számára és ez az út mennél hamarább készül el, annál jobb.

Magyarország kicsi, kevés a természeti erőforrása. Szinte minden energiát és jelentős nyersanyagot külföldről hoz be. Életbevágó érdeke, hogy felhasználja és ésszerűen hasznosítsa azt, amiből hagyományosan mindig jutott exportra és aminek jóhírét nem kis mértékben köszönheti. Ez pedig nem más, mint a tudás. Az a tudás, ami nem csak az ország, de a Kárpát-medencében élő magyarság fönnmaradásának legfőbb garanciája.

Borvendég Béla

A legjobb reklám

Mindvégig derűs mosollyal olvastam a DM október 5-i számában Ny. P. *„A Magyar Posta Jézuskához fordul"* című remek kis sztoriját, miszerint a postának újból ki kell találnia valamit, hogy ügyfeleit visszaültesse a levélpapír mellé. S nyomban meg is lepődtem a posta által elképzelt megoldáson, hogy *„egy hatalmas utcai plakáton, egy csodálatosan szép hölgy arra biztatja kedvesét, hogy levélben részletezze érzelmeit."*

Micsoda gondolat! De legyen szabad megjegyeznem azonban, hogy ennél lehet, hogy jobbat ajánlhatnék. Éspedig: a méregdrága reklám helyett *inkább csökkentsék a postai szolgáltatásban a leveleknek az árát, illetve a díjtételét.* Ez volna az első. Továbbá: több pontosságot és körültekintőbb kiszolgálást a postától. Gyorsaságot, hogy rövidebb idő alatt kézbesíttessék a levél. Valamikor arról volt szinte világhírű a Magyar Posta, hogy nem volt olyan gyatrán címzett levél, amellyel meg ne találta volna a gazdáját. Most meg irányítószám, ilyen meg olyan kikötés a címzésben – és még sincs minden rendjén.

Ami pedig a jézuskás megrendelést illeti: ötletnek nem rossz, de a „megrendelt" csomagnak az árát nem a Jézuskának kell kifizetni, hanem egy földi halandónak. *Ehhez pedig pénz kell.* S tudnivaló, hogy honunkban újabban elég szegények a karácsonyok. Bárcsak lenne igaza a postának! De ennek ellenére ismételten csak azt jegyzem meg, hogy a legjobb reklám a díjtételek csökkentése lenne.

Székely Horváth Gábor
Szeged

■ Népünk hagyományvilágából

Búzahét, gálhét

Túl a hét, sőt már a nyolcadik szűk esztendőn, a magyar parasztemberek mégis meg-megújuló szorgalommal és reménységgel készülnek a jövő évre. A betakarítás vége felé sok hajdani gazda csávázta a búzavetőmagot, hogy mielőbb el tudja vetni. A hagyomány szerint búzavető időnek számít a Szent Máté hetével (szeptember 21.) kezdődő őszi időszak, amely tart Szent Gellért (szeptember 24.), Szent Mihály (szeptember 29.), sőt, Szent Gál (október 16.) hetében. E heteknek a mátéhét, göllérhét, illetve gálhét neve már rég elenyészett. A kékköves meszesoldattal csávázott vetőbúzát a régi parasztemberek nyakba akasztott karácsonyi abroszból vetették. A vetés megkezdése előtt levett kalappal mondtak el egy Miatyánkot, majd „Isten nevibe vetök" szavakkal hinteni kezdték a magokat. Fekete földön csak tisztabúzát, homokon rozsbúzát is, mivel eme utóbbi jól terem a homokban is. Hagyománytisztelő gazdák három csávázatlan szemet a nyelvük alá tettek vetés ideje alatt. Szorították mindvégig. Még akkor is, ha az útról valaki odaköszönt nékik. Nem köszöntek vissza, hogy majd a madarak nyelve is ragadjon le, legalább nem tudják fölszedni a vetett magokat. Volt olyan gazda is, aki hajdonfővel, és mezítlább vetett, hogy az elvetett magok szépen keljenek majd ki. Egyik buzgó tanyai embertől hallottam, hogy édesapja, amíg a kenyérgabonát vetette, a rózsafüzért mondta félhangosan. Főként a világháborúk idején és után sok családból hiányoztak a férfiemberek. Helyettük az anyák és a nagylányok vetettek, és bizony éveken át ők is aratták. Vetés után a magokat boronával és dörzsölővel húzatták be, sőt, akinek volt, az hengerrel is megnyomatta.

A lóvontatású vetőgép a századfordulón jelent meg, de a hagyományokhoz ragaszkodó idősek még századunk dereka táján is kézzel vetették el a kenyérgabona magvakat. A vetőgép drága jószág volt. Egy-egy faluban csak a legtehetősebb családok tudták megvenni. De miután a saját földjükbe belehúzatták a magot, szívesen adták annak, aki kérte. A gép használatáért egynapi gyalogmunkát kértek. Volt, aki szalmahordásban, szárvágásban vagy majd a jövő évi gazdasági munkákban dolgozta le a gépbért. Szőlőtermő területeken a szüret is alkalmat adott a gépmunka ledolgozására, amelynek ideje is a föntebb jelzett hetekre esett. Igaz, a borszőlőt sok helyen Orsolya nap (október 21.) kezdték, hogy kellően érlelhesse a vénasszonyok nyarának őszi napereje is. Orsolya után már fűteni köll – tartja a közmondás. Persze csak akkor, ha korán jött a hideg. Hogy ne érkezzen váratlanul, mielőbb udvarokba került a szalma, a szár, amelyekből jutott a jószágoknak is és a kemencébe is. A betakarítás idején a földből szárat vivő kocsi visszafelé trágyát vitt, hogy az őszi mélyszántás előtt szükségszerűen meg tudják trágyázni a földet. Ez a munka már a tavaszi veteményes alá történt, amiben, mint a többi gazdasági munkákban is, természetesen részt vettek a fiatalok is. Hétköznap dolgoztak, vasárnap udvaroltak és báloztak, hiszen Szent Mihálytól már kisfarsangot írtak, a bálozások, lakodalmak idejét.

Ifj. Lele József

A nagymama lángosa?

Kicsit nehéz elkezdeni ezt a kis írást, mert nem szeretném, ha Kandó Kálmán, Ganz és Jendrasikék forognának a sírjukban.

Lehetett volna az is a cím, hogy az eltűnt műszaki értelmiségek nyomában. A nyolcvanas évek közepe táján baráti meghívás alapján részt vehettem egy jubileumi előadássorozaton a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Munkásember lévén az akkori magasröptű, idegen szavakkal teletűzdelt előadásokat – bevallom őszintén – végigásítoztam.

Volt egy beszámoló *az emberi agyakban lakozó szellemi értékekről. Dr. Vidáts Ferenc* közgazdász volt az előadó. A számomra is érthető mondatokból kitűnt, hogy ennek a kis Magyarországnak *óriási szellemi értékei vannak.* Érdekelt a téma, az előadás után megvártam az előadót és rákérdeztem, hogy milyen adatokból számították ki az agyunkban levő, ki nem használt milliárdos értéket. Fölvilágosított, hogy vannak statisztikailag visszamenő és most már számítógépeken is értékelhető adatok. Ebből tudják megállapítani az értékeket.

A tulajdonképpeni történet itt kezdődik. Azt hittem, hogy az „átkosban" nem szabadulhatott fel az emberi agyban elraktározott milliárdok összege, majd jön a váltás, s vele az okos emberek időszaka. *Csalódtam. Nem jött.* A Zsuzsa, a Sanyi, a Piroska lángossütők lettek. Egy általános mérnök és két óvónő. A Mars téri zöldségsoron több mérnök eladót találunk, mint a városban még dolgozókat. Találkoztam már közmunkát végző (utcaseprő) diplomással is. A milliárdos értékeinkből lángossütőkké, utcaseprőkké lettünk.

Egyébként Isten éltesse a „NAGYMAMÁT" sokáig, hogy hajnali négy órakor már a tésztát dagasztja, és ne búsuljon azért, hogy a fia és a többiek lángost sütnek utcaseprés helyett.

Vajda János

DARÁZS József fest.

Szeged, Kiliánia Galéria,
1993. október

Nincs vigasz, csak a boldogtalanok
boldog verdesése.

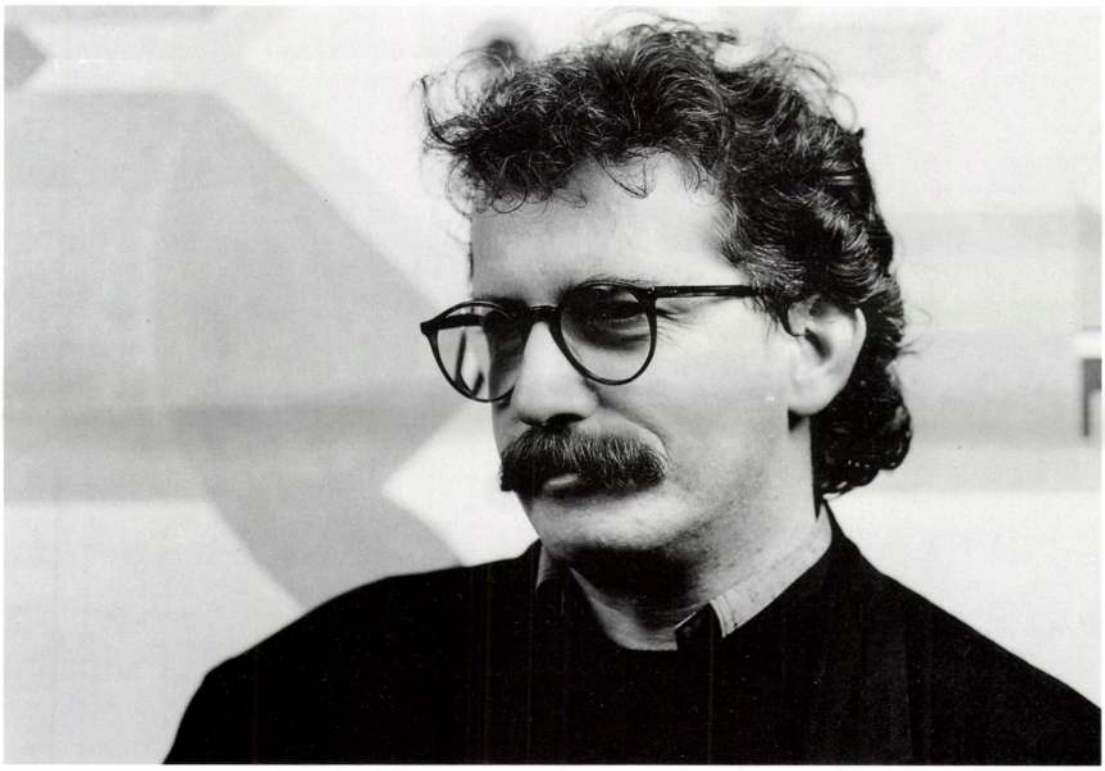

Zsuzsának

Lakóhelyét a napfény városának nevezik. Különben meg Szegednek. Amely leginkább egyetemeiről, szabadtéri játékairól és rangosabb irodalmi életéről ismeretes. De alig másról.

Darázs Józsefről sem gondolhatnánk, hogy Ő képzőművész. Mind a megjelenése, mind a viselkedése inkább polgárias. Csendes és udvarias, pontos és jólöltözött. Akár egy hivatalnok.

Pedig lehetne oka, hogy művészi mivoltával hivalkodjon. Mert autodidaktából lett szakmailag elismert alkotó. De nem, Ő civil, építőipari szakmáját is mindmáig megtartotta. Nem mintha félne a szabadúszástól. Ám a festői teremtés egzisztenciális biztonságát és szabadságát mindennél fontosabbnak tartja.

Hogy miféle szabadság érvényesül Darázs munkásságában? Először is a művészi feladatvállalás magasra emelt esztétikai mércéjét hangsúlyoznám. Ami már kezdetben is a geometrikus absztrakció metafizikus tartományaihoz kötődött. Más szóval: a dekoratív tisztaságú színekhez, a biztonságos, határozott képszerkezetekhez, egyszersmind a mértani és organikus formájú jelek szimbólikus világához.

Persze halad az idő. Ezzel képei is egyre oldottabb, nyitottabb és dinamikusabb jelleget nyernek. Ráadásul figurális jelzések is belépnek a képfelületekre. Mellettük pedig montázs szerkezetű tárgyak és állati motívumok nyüzsögnek mindenféle. Közben léptékváltásokat és zavartalan nyugalmú, öblös felületeket látunk. Aztán meg sok-sok torzóformát.

Ezek a művek mégsem a valóság szétesettségét hírdetik. Hanem épp a létezés átfogóbb rendjére, másrészt a megújulás, az újjászületés eszméire utalnak. Elvégre az alkotó szemlélete a természeti mitoszokban és a népművészet egyetemesebb világfelfogásában gyökeredzik.

Hogy miféle aktualitása lehet e történelmi tartalmú látásmódnak? Ha majd a modern civilizáció feladja önpusztító nagyvárosi mániáját, akkor újra visszatér a közvetlenebb, kisebb települések gyakorlatához. Amivel az emberi, közösségi gondolkodás is visszacsatol majd eredendő támpontjaihoz. Vagyis: a természeti és kozmikus dimenziókhoz.

Lehet, mi már nem értjük meg e boldogítóbb, napfényes időket. A művészet mágiájának viszont a jelenben is sugároznia kell.

Szuromi Pál

His living place is called the town of sunshine. Otherwise it is called Szeged, which is famous for its universities, open, air theatres and its important literature life, but hardly for others.

About József Darázs cannot be thought that he is an artist. Both his appearance and his behaviour are rather civil. He is silent and polite, exact and well dressed. Like a clerk.

But he could have some reason to parade of his artistic style. Because he became from an autodidact an appreciated creator. But he has kept his civil job in the building industry. He is not afraid of free lance but he thinks that the existence safety and freedom of picturesque creation are the most important. What kind of a freedom is there in Darázs's work?. First I would stress the high aesthetic scale of artistic undertaking. Which even in the beginning had some links with the methaphysical territories of geometric abstraction. I.e. with the decorative clear colours, the safe and strict picture structure and the symbolic world of geometrical and organic signs.

Of course time passes. His pictures became solubler, opener and dynamicer. Figure like signs also appear in his pictures. Besides montage structure objects and animal motives swarm everywhere. We can see step changes and undisturbed, calm, deep surfaces. Then a lot of torso forms.

These works did not advertise the disintegration of reality. But they refer to a comprehensiver order of reality otherwise to the ideas of revival and rebirth. Because his creative thoughts have their roots in natural myths and folklore.

What kind of an up-to-dateness can have this historic view. If modern civilisation stopsits destructive city mania, it returns to the practice of smaller and directer settlements, with which human and communal thougt feeds back to its original basis i.e. to its natural and cosmic dimensions.

We perhaps cannot live these happier, sunlitter times any more, but the magic of art must radiate also in present.

Pál Szuromi

József Darázs. 6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 33. Tel.: 36 62/310-572

Je suis né en 1955 à Badacsonytomaj. Je vis à Szeged depuis 1957. J'ai commencé à peindre en 1974.

Depuis 1986 je suis membre du Studio des Jeunes Artistes et en 1989 je m'adhère à la Fondation des Artistes Hongrois. Je suis également membre fondateur de la Corporation des Beaux-Arts de Szeged.

Expositions individuelles:

1988. Szeged, Centre Culturel Bartók B., Galeris "B" – Solstice.

1989. Szeged, Siège du Centre Technique et Scientifique (A deux).
Jászberény, Galerie d'Art Contemporain – Chant de Chaman.

1990. Szentes, Petite Galerie – La Géante.

1993. Szeged, Galerie Calvarie – Extase.

Expositions en groupe:

1986-89. Expositions organisées par le Studio des Jeunes Artistes:
Budapest, place Almássy – Forum Artistique Contemporain.
Musée Ernst.
Galerie Danube.
Dunaújváros, Salle Uitz.

1987. Szentendre, Studio Vajda Lajos – Nu.

1988. Szentendre, Studio Vajda Lajos – Gravitation.

de 1990. Salgotarján, Musée de Nógrád – Salons de Printemps.
Debrecen, Centre Culturel Kölcsey – Salons d'Été.
Szeged, Galerie d'Art, rue Horváth M. – Salons d'Été.

1990. Temesvár, Expositions des Artistes de Szeged.
Horn (Autriche), Galerie d'Art (avec les participants de six pays).
Vienne, Collegium Hungaricum (cinq participants).

1991. Szeged, Club Universitaire JATE – Battement du pied d'avril (six participants).
Paris, Ader Tajan – Exposition des Artistes Hongrois.

1992. Darmstadt, Galerie du Foyer.
Kaposvár, Grotesque II.

1993. Szeged, Galerie d'Art, rue Horváth M. – Salon d'Hiver.
Budapest, Musée des Transports – Compositions Dynamiques.

Notes

Zoltán Polner: Naif et moderne. In Csongrád Megyei Hírlap, 2 mars 1988.

Lajos Tandi: Créer un monde. In Délmagyarország, 3 mars 1988.

Attila Tóth: Chant de chaman. In Művészet, nov.-déc. 1989.

Emilia Pacsika: Codes et instincts. In Délmagyarország, 19 mai 1990.

József Bárdosi: Oeuvres parallèles – Préface aux débuts Catalogue Studio, sept.-oct. 1991.

Ader Rémi: Exposition des artistes hongrois à Paris. Préface du Catalogue, oct. 1991.

Pál Szuromi: Entretien avec le peintre Darázs József. In Délmagyarország, 31 oct. 1991.

Attila Tóth: Ces jeunes! De l'exposition des jeunes artistes de Szeged. In Délmagyarország, 28. déc. 1992.

Pál Szuromi: Battements du pied silencieux – De la situation des jeunes artistes de Szeged – Annales du Musée Móra Ferenc, 1993-1994.

József Darázs. H-6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 33. Tel.: 36 62/310-572

Ich bin 1955 in Badacsonytomaj, Ungarn geboren. Ich lebe seit 1957 in Szeged. 1974 fang ich mit der Malerei an.

1986 wurde ich Mitglied des Studios Junger bildender Künstler, seit 1989 bin ich Mitglied der Mk. künstlerischer stiftung. Ich bin stiftender Mitglied der Zunft der schöner Kunst in Szeged.

Individuelle Ausstellungen

1988 Szeged, Bartók Platz, Kult. Zentrum "B" Gallerie – Tageswende.

1989 Szeged, MTSZ Residenze (Zu zweit).
Jászberény, Zeitgenössische Galerie – Samanlied.

1990 Szentes, Kleine Galerie – Riesenweib.

1993 Szeged, Kalvaria Galerie – Verzückung.

Gruppenausstellungen

1986-89 Die Ausstellungen des Studios der jungen Künstler.
Budapest, Almássy Platz – Zeitgenössisher Künstlerforum.
Ernst – Zeitgenössischer Künstlerforum.
Ernst Museum.
Donau Galerie.
Dunaújváros, Uitz Halle.

1987 Szentendre, Vajda Lajos Studio. – Akt.

1988 Szentendre, Vajda Lajos Studio.

Von 1990 Salgótarján, Nográdi Museum Frühlingsausstellung.
Debrecen, Kölcsey Kult. Zentrum Sommerausstellungen.

1990 Temesvár, Ausstellung der Szegeder bildender Künstler.
Horn, Österreich, Art Galerie. (Mit Teilnehmern aus sechs Laender.)
Wien, Collegium Hungaricum (zu fünft).

1991 Szeged, JATE, Universitaets Klub – Stampfen in April (zu sechst).
Paris, Ader Tajan. – Ausstellung der ungarischer Künstler).

1992 Darmstadt, Foyer galerie.
Kaposvár, Grotesque II.

1993 Szeged, Horváth M. str. Galerie – KINEK ART (zu neunt).
Szeged, Horváth M. str. Galerie – Winterausstellung.
Budapest, Verkehrsmuseum – Dynamische Kompositionen.

Literature

Zoltán Polner: Naiv und Modern. Csongrád Megyei Hírlap, 02.03.1988.

Lajos Tandi: Schöfung einer Welt. Délmagyarország, 03.03.1988.

Attila Tóth: Samanslied. Kultura, Nov.-Dez. 1989.

Emilia Pacsika: Koden und Instinkte, Délmagyarország, 19.05.1990.

József Bárdosi: Parallele Lebenswerke – Vorwort zu dem Beginn – Studio Katalog, Okt.-Nov. 1991.

Ader Rémi: Ausstellung ungarischer Künstler in Paris. Katalog-Vorwort, Okt. 1991.

Pál Szuromi: Gespraech mit J. Darázs Mahler. Délmagyarország, 31. Okt. 1991.

Attila Tóth: Diese Jugendliche! – Über die Ausstellung der junger Szegeder bilbender Künstler. Délmagyarország, 28.12.1992.

Pál Szuromi: Stille Srampfe. – Über die Lage der junger bildender Künstler in Szeged. – Almanach des Museums Móra Ferenc, 1993-1994.

Darázs József. 6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 33. Tel.: 36 62/310-572

1955-ben születtem Badacsonytomajon. 1957 óta Szegeden élek. 1974-ben kezdtem festeni.

1986-ban lettem tagja a Fiatal Képzőművészek Studiójának, 1989-ben az Mk. Művészeti Alapjának. Alapító tagja vagyok a Szegedi Szépmíves Céhnek.

Egyéni kiállítások:

1988. Szeged, Bartók B. Műv. Kp. "B" Galériája – Napforduló.

1989. Szeged, MTESZ Székház (Ketten).
Jászberény, Kortárs Galéria – Sámánének.

1990. Szentes, Kisgaléria – Óriásasszony.

1993. Szeged, Kálvária Galéria – Elragadtatás.

Csoportos kiállítások:

1986-89. Fiatal képzőművészek Studiójának kiállításai:
Budapest, Almássy tér – Kortárs Művészeti Fórum.
Ernst Múzeum.
Duna Galéria.
Dunaújváros, Uitz Terem.

1987. Szentendre, Vajda Lajos Studió – Akt.

1988. Szentendre, Vajda Lajos Studió – Gravitáció.

1990-től Salgótarján, Nógrádi Múzeum – Tavaszi Tárlatok.
Debrecen, Kölcsey Műv. Kp. – Nyári Tárlatok.
Szeged, Horváth M. utcai képtár – Nyári Tárlatok.
Hódmezővásárhely, Tornyai J. Múzeum – Őszi Tárlatok..

1990. Temesvár, Szegedi Képzőművészek Kiállítása.
Horn (Ausztria), Art Galéria (Hat ország résztvevőivel).
Bécs, Collégium Hungaricum (Öten).

1991. Szeged, JATE Club – Áprilisi dobbantás (Hatan).
Párizs, Ader Tajan – Magyar Művészek Kiállítása.

1992. Darmstadt, Foyer Galéria.
Kaposvár, Groteszk II.

1993. Szeged, Horváth M. utcai képtár – KINEK ART (Kilencen).
Szeged, Horváth M. utcai képtár – Téli Tárlat.
Budapest, Közlekedési Múzeum – Dinamikus Kompozíciók.

Irodalom

Polner Zoltán: Naiv és modern. Csongrád Megyei Hírlap, 1988. márc. 2.

Tandi Lajos: Világot teremteni. Délmagyarország, 1988. márc. 3.

Tóth Attila: Sámánének. Művészet, 1989. nov.-dec.

Pacsika Emilia: Kódok és ösztönök. Délmagyarország, 1990. máj. 19.

Bárdosi József: Párhuzamos élet/művek – Előszó a kezdetekhez – Studió Katalógus, 1991. szept-okt.

Rémi Ader: Magyar művészek kiállítása Párizsban. Katalógus-előszó, 1991. október.

Szuromi Pál: Beszélgetés Darázs József festőművésszel. Délmagyarország, 1991. okt. 31.

Tóth Attila: Ezek a fiatalok! – A fiatal szegedi képzőművészek kiállításáról. Délmagyarország, 1992. dec. 28.

Szuromi Pál: Csöndes dobbantások. – A fiatal szegedi képzőművészek helyzetéről – Móra Ferenc Múzeum évkönyve, 1993-1994.

József Darázs. H-6722 Szeged, Petőfi S. sgt. 33. Tel.: 36 62-310-572

I was born in 1955 in Badacsonytomaj. I have lived in Szeged since 1957. I have started painting in 1974.

I have been a member of the Studio of the Association of Young Artists since 1986 and since 1989 the Mk. Art Foundation. I am a founder of Fine Arts Corporation.

Individual exhibitions:

1988 Szeged, Bartók B. Cult. Centre Gallery "B" Dayturn
1989 Szeged, MTSZ Residence (In pairs)
Jászberény Contemporary Gallery – Shaman-song
1990 Szentes, Small Gallery – Giantwoman
1993 Szeged, Kálváriagallery – Extasy

Group exhibitions:

1986-89 The Exhibitions of the Studio of the Young Artists.
Budapest, Almássy square – Contemporary Art Forum.
Ernst Museum.
Danube Gallery.
Dunaújváros, Uitz Hall.
1987 Szentendre, Vajda Lajos Studio – Nude.
1988 Szentendre, Vajda Lajos Studio – Gravitation.
From 1990 – Salgótarján, Nograd Museum – Spring Art Shows.
Debrecen, Kölcsey Cult. Centre – Summer Art Shows.
Szeged, Horváth M. street Gallery – Summer Art Shows.
1990 Temesvár, The Exhibition of the Artists from Szeged.
Horn (Austria), Art Gallery (With representatives from six countrries).
Vienna, Collegium Hungaricum (five artists).
1991 Szeged, JATE University Club – April Stamp (six).
Paris, Ader Tajan – Exhibition of Hungarian Artists.
1992 Darmstadt, Foyer Gallery.
Kaposvár, Grotesque II.
1993 Szeged, Horváth M. street Gallery – KINEK ART (nine artists).
Szeged, Horváth M. street Gallery – Winter Show.
Budapest, Traffic Museum – Dinamic Compositions.

Literature:

Zoltán Polner : Naive and modern. Csongrád Megyei Hírlap, 02.03.1988.
Lajos Tandi : To create a world. Délmagyarország, 03.03.1988.
Attila Tóth : Saman-song. Kultura, November, December 1989.
Emilia Pacsika : Codes and instincts, Délmagyarország, 19.05.1990.
József Bárdosi : Paralell life works – Prologue to the Beginnings – Studio Catalogue, Sept. Oct. 1991.
Pál Szuromi : Talk with József Darázs painter-artist, Délmagyarország, 31.10.1991
Attila Tóth : This Young! – About the exhibition of young artits, Délmagyarország, 28.12.1992.
Pál Szuromi : Silent stamps. – About the status of young artists – Almanac of Móra Ferenc Museum, 1993-1994.

Ez a katalógus a G-2000 Alapítvány támogatásával készült.

A katalógusban szereplő képek

a

KÁLVÁRIA GALÉRIA

(Szeged, Dr. Boross József u. 27.)

„ELRAGADTATÁS"

című kiállításán szerepeltek 1993 októberében.

Fotó: Dömötör Mihály

Borítón:

Óriás asszony napot szül 100 x 120 cm olaj, farostlemez

Darázs József

MEGHÍVÓ

DARÁZS JÓZSEF

festőművész

„ELRAGADTATÁS”

című kiállítására

1993 október 15-én 17 órai kezdettel

A kiállítást megnyitja:

SZUROMI PÁL

művészettörténész

A kiállítás helye:

KÁLVÁRIA GALÉRIA

(Szeged, Dr. Boross József u. 27.)

DARÁZS József festő

életrajzi ld.

Irodalom és művelődéstörténeti
tanulmányok 1. 1997 146.

0 Darázs József

Darázs József szobrőntő, Kispest, Toldy-út 3. 146-944

Bptávb 1940 szept.

1942. jan.

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **JÚNIUS** 25. hét

14 sárnap	N. Vazul *Vazul*	
15 Hétfő	Jolán *Vid*	
16 Kedd	R. Ferenc *Jusztin*	
17 zerda	Rainer *Töhötöm*	
18 ütörtök	Efrém *Arnold*	
19 Péntek	Gy. és Prot. *Gyárfás*	
20 zombat	Szilvér *Ráfael*	

Recenzió

A vállalt szépség

Gondolatok Darázs Mária művészetéről

Az egyik vásznon bátortalanul gomolygó füst; vékonyabb-vastagabb csíkok a másikon; a következőn szabálytalan levélerezetet utánzó vonalrendszer erőlködik. Modern művészet! – magyarázzák az avatott ítészek, pedig ők is tudják, hogy a füst, a csík- és vonalrengeteg mögött nincs semmi. Mert, akik levegővel telt vörös disznót engednek az ég felé, vagy rozsdás kútfejeket hegesztenek össze, bár modern művésznek titulálták magukat, de ezzel Van Gogh és Csontváry szellemét gyalázzák meg. Ötlettöredékeikből hiányzik a sóhaj, a könny, a vér, a mosoly; hiányzik belőlük a gondolat. A szépség, emberi valóságunk minden lüktetése, az odaadón kitárulkozó táj számukra idegen. Maszálmányaik egyszerűen hazugságok!

Darázs Mária Münchenben élő festőművész, műveivel az előbbieknek éppen az ellenkezőjét teremtette meg. Minden ecsetvonásával az eredendő, de múló szépség mellett tesz hitet. Olyan képi nyelvet teremtett meg, amely legparányibb részletében is emberi és tisztán érthető.

1956-ban a sejthető megtorlás elől Nyugatra, a szabadságba menekült; így a Budapesten megkezdett képzőművészeti tanulmányait Münchenben fejezte be. Önálló, független, egyéni művészi elképzelésekkel és mondanivalóval indult el, és soha nem állt be itthon sem a sematizmus primitív taposójába, de Nyugaton sem hagyta magát, az „útkeresésnek" nevezett, csinnadrattás modernség átlátszó köpenye alá becsalni.

Stílusát, ha jellemezni kellene, talán legtalálóbb kifejezésként a lírai realizmussal illethetnénk, amelyen néhol, szemérmes visszafogottsággal átütnek a szimbolizmus finom jegyei.

Darázs Mária művészete két pilléren nyugszik, *a német és a francia táj ihlető erején*, amelynek megingathatatlan alapja: *magyarsága, amit a pannon dombok melengettek*, a dunántúli erdők szelídítettek, amelynek táplálója a Duna bölcs zsongása volt. Ez a táj tálalta az első meghatározó élményeket, ennek felhői adták szárnyat először Darázs Mária „művészi megszületésének".

Lenyűgöző az a szín- és formatartomány, amellyel művein szembesülhetünk. Színei az életé és a csendé, azé a tökéletes harmóniáé, amelyben megszelídül a tájban vibráló múlt-jelen-jövő minden rezdülése.

Ecsetével a természet lelkéig hatol. A felhők és a fák szerelmét, a folyók tört felszínén táncoló fényeket, a lombok szinte néma harangjátékát, a patakok kristálymeséit, s a hegyek homlokát melengető szőlőtakarót tárja elénk, sajátos líraisággal.

Ahogy egyik kritikusa, *Henry de Souwagnac írja róla: „Elhivatott művész", akinek az alkotás szent dolog. Az általa teremtett mű minden izében igaz, hisz az igazság nem történelmi fordulatoktól függ*, nem politikai pártok által meghatározott és nem mulandó művészeti divatok zászlódísze. Az az igazság, amit Darázs Mária is hirdet képein: örök. Bennünk és köröttünk létezik. Ez az igazság: Isten ajándéka.

Mint ahogy az erdők csendjét, a folyók nyugalmát, a völgyek ölelését is tőle kaptuk, s a művészek ujjának érintésétől az elhívást arra, hogy a teremtett világ szépségeiről tanúságot tegyenek. Nem másért, minthogy ezek bejegyeztessenek az örökkévalóság könyvébe.

Gülch Csaba

Kuriózum

Remington, az amerikai romantikus

A vadnyugat festője

Frederic Sackrider Remington a legkiemelkedőbb művészek egyike volt, aki festményeivel nagy szerepet játszott a vadnyugat romantikus mítoszának és valós szimbolizálásának kialakításában. Kortársai közül csak keveseknek sikerült oly hitelesen ábrázolniuk az indiánok és katonák harcait, a bölényvadászatokat, a marhahajtásokat, vagy éppen a cowboyok embert próbáló munkáját, mint ahogy ő tette. Képeinek cselekményei a lírai nyugalomtól a pattanásig feszült akciókig terjednek, élethűen bemutatva azt a kemény korszakot, amelyben ő maga is élt, s amely elmúlásának a szemtanúja volt a századforduló előtt.

1861-ben született Cantonban, New York államban. Művészete már kamaszkorában kibontakozott. Szülei felfigyeltek tehetségére, és 1878-ban a Yale művészeti iskolába küldték tanulni. A Yale-nek másfél év után önszántából hátat fordított, és mindent maga mögött hagyva, a kontinens belsejébe utazott. Bejárta a Sziklás-hegység érintetlen vadonjait, majd 1883-ban birtokot vásárolt Kansasban, s felcsapott juhtenyésztőnek. A birtokot azonban nem tartotta meg sokáig; egy év múlva eladta, hogy csatlakozhasson a katonasághoz, hogy vásznain megörökítse az apacsokat, a nagy felkelés ellen folytatott hadjáratot Arizonában.

Fáradhatatlanul dolgozott, minden energiáját talentumának kamatoztatására fordította. Festett elképzelt, és igaz történeteket. Képeivel előfutára lett annak az irányzatnak, amelyet manapság vadnyugati művészetnek nevezünk. A romantikus táj, az előtérbe helyezett szereplők küzdelmes cselekedetei, vagy a gyengédséggel átszőtt nyugalom világa rögzült képein. Remington kitűnő érzékkel tapintott rá minderre. Festményeinek mondanivalói színes realitással állítanak emléket a vadnyugat robusztus embereinek.

Pályafutásának magaslatán, 1909-ben egy vakbélműtét után váratlanul elhunyt. Alkotásai mindmáig részesei az amerikai kultúrának.

Baranyai Miklós

Körülzárva

Az őrszem

Memoár

Senlistől Sopronig

A zongora billentyűin fejedelemként uralkodik

Cziffra György

A lengyel Frederik Chopint a zongora poétájának nevezik, a magyar Cziffra Györgyöt pedig a zongora billentyűin fejedelemként uralkodó művésznek. Francois Mitterrand nemrégiben Cziffrát a Becsületrend tiszti keresztjével tüntette ki a francia kulturális életben végzett kiváló tevékenységéért valamint a francia történelem egyik legszentebb helyének, Senlis-nek felvirágoztatásáért. Amikor hetvenedik születésnapomon újból Párizsban voltam, elhatároztam, hogy ellátogatok a mintegy 50 kilométerre fekvő városkába, ahol tulajdonképpen kezdetét vette a francia államiság, ahol nagyszerű hazánkfia létrehozta a Liszt Ferenc-auditóriumot, a zene, a képzőművészet és a régészet szent otthonát.

Történelmi tanulmányainkból tudjuk, hogy a frank lovagok az V. Lajos halálával kihalt Karoling-ház uralmának folytatására Senlisben 987-ben Capet Hugót választották királlyá, az egykori római őrtoronyhoz épített primitív keresztény templomban. A templom romjaira építtette Capet Hugo felesége Adelaide, a Szent Frambourg-templomot. Cziffra György családjával együtt Senlis-ben telepedett le. Romjaiban is csodálta és megszerette az egykori Szent Frambourg-templomot, amelyet akkor garázsnak használtak. A legkiválóbb műemléki szakértőkkel megvizsgáltatta, ugyancsak szakértőkkel helyreállíttatta. A mintegy ezeréves templomból alakíttatta ki a *Liszt-auditóriumot, amely a Cziffra-alapítvány központja*, az általa támogatott fiatal művészek – köztük számos magyar – bemutatkozóhelye. A templom dísze, Liszt Ferenc és Capet Hugo mellszobra. Az előbbi Marton László, az utóbbi a holland Kees Verkade alkotása. Nem győztem betelni Cziffra ugyancsak nagy hírű barátjának, Joan Mirónak az egykori szentélyben elhelyezett szépséges, a kék színárnyalataiban pompázó ablakaival.

Sanlis különös modora a magyar történelemhez is kapcsolódik. Azon a bizonyos királyválasztó gyűlésen a reimsi érsek titkára, Berbert D'Aurillac a királyság szükségességéről fejtette ki nézeteit. Az érseki titkár néhány év múltán II. Szilveszter néven került a pápai trónra és küldte el a koronát Szent István királyunknak.

Cziffra Györggyel ujdondászként találkoztam először abban a Váci utcai presszóban, ahol – könyvéből idézek –: „Naponta este kilenc órától reggel ötig a nagylelkű ivászatok szüntelenül követték egymást. A vendégek, lelkiállapotuk szerint síri hangon dörögték el a dohányfüstös helyiségben kedvenc dalaik címét, nagy dallamát, amíg csak sikerült őket kísérnem – vagy zongorán vagy ki az ajtón. Ahogy szerződésem ezt leszögezte." Az akkori kulturális élet kulturálatlan vezetői nem vettek tudomást Cziffra művészetéről, ezért családjával együtt el akarta hagyni az országot. Elfogták, bebörtönözték.

Hihetetlen művészi erejének köszönhetően szabadulása után mindent elölről kezdett. Végre koncertezhetett is. A forradalom idején hagyta el az országot és rövid időn belül a világ egyik legkiválóbb zongoraművésze lett. Egyre híresebbé váló, 38 éves karmester fia tragikus halála után szeretett felesége, az egyiptomi származású Szolejka asszony segítségével jött helyre. A koncerttermekben napjainkban is sikert sikerre halmoz.

Az 1986. évi Soproni Ünnepi Hetek programjának egyik legkiemelkedőbb eseménye Cziffra György fellépése volt. A japán cég által a Hűség Városának adományozott Yamaha zongorát ő avatta fel. Az evangélikus templomban olyan helyet kaptam, ahol közelről láthattam „billentyűkön szinte szórakozottan futkosni látszó ujjait". Félelmetes forték, álmodozóan halk pianók szólaltak meg ujjai érintése nyomán a nagyszerű hangszerből. Chopint, Schubertet, Beethovent játszott, kissé félrebillent fejjel. Tökéletes ura volt hangszerének, amelyen természetesen kotta nem volt, mindössze egy hófehér zsebkendő meg egy papírfecni, amelyet nem tudni milyen okból vett elő a hangverseny kezdetén zsebéből. Egyik híres kritikusával mondom: *„Ezen az estén a Cziffra-legenda öltött testet."*

Másnap reggel a Lövér Hotel hallja nemzetközi nagyszállóéhoz hasonlított, a televízió stábja Juhász Előd vezetésével várta a művészt, aki feleségével együtt korán lejött szobájából. A Yamaha azonban hiányzott. Szerencsére a kiváló *Vránich István ott volt.* Intézkedése nyomán hamarosan a Yamaha is megérkezett. A művészt Szolejka asszony ragadta ki számomra az őt körülvevők közül.

Művészetéről kérdeztem. Ahogyan könyvében is említette, az improvizálás művészetéről mondott néhány érdekes mondatot, majd mosolyogva mesélte, hogy a párizsi „Pathé-Marconi" lemezstúdióban a felvételező ötlete nyomán egyenesben improvizált néhány ismert dallamra. Így született meg a nagy sikerű lemez, a La Danza valamint Rossini: Tell Vilmos nyitányának parafrázisa. Sanlisról elmondta, hogy egy ásatáskor tulajdonképpen felesége lelte meg feltehetően Szent Frambourg szobrát. Nagy szeretettel szólott Sopronról, ahová szívesen tér majd vissza.

Szolejka asszony vetett véget beszélgetésünknek. Nevemre dedikálta még Ágyuk és virágok című könyvét. Ezután a kamerák kereszttüzében, a reflektorok vakító fényében a zongorához ült...

Imre Béla

Szövegelés

Fájdalomdíjas. „Én ingyen lépek fel. Pénzt azért kérek, hogy így ellensúlyozzam minden kellemetlenségét annak, hogy színésznő vagyok." *Michelle Pfeiffer.*

Mit esznek rajta a nők? „Nem tartom magam szépnek. Az igazat, azt hiszem ebben az esetben is a gyerekek mondják meg. Chiara lányom, amikor kicsi volt, azt mondta: Papa, én tulajdonképpen nem értem, hogy mit esznek rajtad a nők?" *Marcello Mastroianni.*

Más muzsika kell. „A mi mesterségünkben, a politikusokhoz hasonlóan figyelemmel kell kísérni, hogy mit is akar a közvélemény. Nos, Amerika már belefáradt az erőszakba; túl sokat látott." *Arnold Schwarzenegger.*

Dopping. „Az ágyban gyakran folyamodom szellemeskedéshez. Hogy ezzel bátorítsam magam." *Woody Allen.*

A La Repubblica írja

Placcon a hölgyek

„Az öröm felfedező útjai" – hirdetik a magukra adó utazási irodák. A felfedező – értsd: az utas – azonban azt olvassa ki belőle, ami: szexturizmus. S miközben Európában itt is, ott is hallani a nyári sirámokat a pénztelenségről, az üzlet virágzik. Az utóbbihoz Magyarország is hozzájárul a hölgyeivel, mint ez a *La Repubblica* óvatosságra intő cikkéből kitűnik. Az olaszok jól tudják – írja a lap –, hogy óvszer sem kell és teljes a titoktartás a thaiföldi bordélyházakban és a budapesti találkahelyeken, Bombay garniszállóiban... Jönnek tehát a kíváncsi természetű digók, és nem hallgatnak az egészségügyi szervezet vezetőjének intelmeire, akkor, amikor ma már a szexuális fertőzés jelenti a legfőbb veszélyt a turistautakon.

„A vöröslámpás országok, ahol a porstitúció nagy népvándorlása zajlik, ma is ugyanazok. Elsősorban Brazília ez, Rio de Janeiro. Aztán Thaiföld a szaunáival, masszázszalonjaival. Továbbá Kelet-Európa, *Prága és Budapest*, és a serdülő lányok újdonságával Moszkva..." Pasini úr, akinek intelmei a cikk szerint süket fülekre találnak az öröm felfedező útjaira induló honfitársainál, új jelenségekre is utal, és ez nem kezdvező a magyar férfiakra nézve. „Most már a nők is keresik az egzotikus kalandot, magányosan vagy kisebb csoportokban. Ez persze kissé eltérő, diszkrétebb, és bizonyos szempontból kevésbé intézményes, mint a férfiturizmus, de ugyanolyan veszélyeket rejt. Egyébként a hölgyek úticélja is más, Észak-Afrikát és a Karib-szigeteket kedvelik."

Vonjuk le a következtetést. *Az olasz szexturisták kegyeiért folytatott versenyben a magyar lányok-asszonyok placcon vannak.* Akkor is, ha éppen a kalandkereső olaszok hozzák a fertőzést!

MAGYAR ÁLLAMKÖTVÉNY

Ogilvy & Mather

Sohasem volt nagyobb biztonságban

Államkötvény 1995/G

A Magyar Államkötvény rendszeresen kibocsátásra kerülő értékpapír. Tehát erre a befektetésre Ön mindig számíthat. Mint most is, hiszen itt az Államkötvény 1995/G. Az Államkötvény 1995/G 1993. augusztus 10-én 2 év futamidővel kerül kibocsátásra. Fix kamatozású értékpapír, melynek kamata évi bruttó 19,5%. A kamatok minden év augusztus 10-től esedékesek. A kötvény 1995. augusztus 10-én jár le, tehát ezután már nem kamatozik tovább és ekkor névértéken felvehető. A futamidő azonban nem jelent szigorú lekötést. Pénze a forgalmazóhelyeken ismertetett feltételekkel, a futamidő alatt is mobilizálható.

A Magyar Államkötvény 1995/G-t a jegyzési időszakban devizabelföldi, jogi- és természetes személyek, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok vásárolhatják a felsorolt forgalmazóhelyeken.

A jegyzés kezdőnapja:
1993. július 26.
A jegyzés zárónapja:
1993 augusztus 6.
Kibocsátási árfolyam:
100%, azaz száz százalék.

Az államkötvény bármely belföldi természetes és jogi személyre, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra bármilyen korlátozás nélkül átruházható.

Mint minden állampapírra, az Államkötvény 1995/G-re is állami garancia érvényes, tehát mind a kamatfizetést, mind a törlesztést az állam szavatolja. A Magyar Államkötvény sohasem évül el, tehát lejárta után is bármikor visszaváltható.

Forgalmazóhelyek:

Az MNB Győr-Moson-Sopron Megyei Igazgatósága (9022 Győr, Czuczor G. u. 26.) **és az MNB főpénztára.**

Országos Takarékpénztár Értékpapír Ügynökség Rt., 1051 Budapest V.,Vigyázó F. u. 6. • **Budapest Értékpapír és Befektetési Rt.,** 1052 Budapest V., Deák F. u. 5. • **Corvinbróker Kft.,** 1054 Budapest V., Hold u. 25. • **Creditanstalt Értékpapír Rt.,** 1051 Budapest V., Nagysándor J. u. 10. • **Daiwa-MKB (Magyarország) Befektetési és Értékpapírforgalmi Rt.,** 1088 Budapest VIII., Rákóczi út 3. • **Kulturvest Befektetési Kft.,** 1137 Budapest XIII., Újpesti rkp. 7. • **K & H Brókerház Kft.,** 1054 Budapest V., Alkotmány u. 21. • **Postabank Értékpapírforgalmazási és Befektetési Rt.,** 1051 Budapest V., József nádor tér 1. • **Quaestor Értékpapír Kft.,** 1015 Budapest I., Donáti u. 18. • **Talentum Értékpapír és Befektetési Ügynökség Rt.,** 1057 Budapest V., Akadémia u. 7. • **Aranybróker Értékpapír Ügynökség Kft.** 1054 Budapest V., Nagysándor J. u. 8.

MAGA A BIZTONSÁG

Szemle

Kassától Prágáig

Ki kicsoda?

„Ki tudna nekem valamit a magyar írókról és a magyar irodalomról mondani? Nem ismerek senkit,..., aki erről írt volna,..., hiszen a magyarok eddig többre becsülték az ügyes lovat és a fényes kardot, mint a jó könyvet." – írta *J. F. Reimann egy 1708-ban megjelent* művében.

A német irodalomtörténész állítása nem volt alaptalan, hiszen egészen a 18. század kezdetéig nem készültek nemzeti irodalmunkat számba vevő művek. A magyar írók munkáinak első összefoglaló ismertetése csak 1711-ben jelent meg Frankfurtban és Lipcsében, szerzője *Czvittinger Dávid*, aki német egyetemeken tanult. Be akarta bizonyítani a külföldnek, hogy igenis vannak magyar írók, van magyar irodalom. Ezt követte *Bod Péter Magyar Athenas* című műve (Nagyszeben, 1766). Életrajzgyűjteményeink sorában kiemelkedik Szinnyei József tizennégy kötetes, nemzetközileg is párját ritkító hatalmas alkotása: Magyar írók élete és munkái (Bp., 1891–1914). Szinnyei művének folytatója Gulyás Pál, akinek műve csak A-tól D-ig jelent meg 6 kötetben (Bp., 1939–1944). A többi, kéziratban maradt, közel nyolcvanezer személy adatait tartalmazó kéziratos hagyatékát a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának kézirattárában őrzik. Ez minden hazai életrajzi adattár alapja és Szinnyei művével együtt az egész hazai művelődéstörténet máig is alapvető és nélkülözhetetlen forrása.

1981-ben határozta el az MTA a kéziratok sajtó alá rendezését és kiadását. Ezzel a munkával *dr. Viczián János* lexikonszerkesztőt bízták meg. Ugyan az ötlet gazdája és sorozatszerkesztője a *Babits Kiadó* vállalkozásának, amelynek célja a századvég magyarsága címmel *tíz kötetben* – értékelés nélkül – bemutatni nemzetünk közelmúltját és jelenét, amelyben helyet kapnak az egymás munkáját kiegészítő fő- vagy mellékállású alkotók, ha elősegítették foglalkozásuk részterületeinek szellemi gyarapodását. *A sorozat első tagja ez év májusában látott napvilágot. A csehszlovákiai magyar kultúra neves, vagy kevésbé ismert személyiségeit bemutató kötet 1223 szócikket tartalmaz,* ami azt jelenti, ennyien küldték vissza a kérdőívet. Az adatgyűjtést nehezítette az a széles körben ismert tény, hogy a második világháború után, a megtorlás éveiben a szlovák soviniszták a lexikonok és évkönyvek alapján állították össze a „háborús bűnösök", a kitelepítendők és a deportálandók névsorait. Ennek emléke ma is hat: többen elzárkóztak a lexikonban való szerepléstől. Akadt olyan értelmiségi, tudományos kutató, művész, közéleti ember, aki előmenetelét féltve nem merte megvallani magyarságát. A kötet szerkesztői Szőke József és Viczián János munkatársaikkal így is lexikonkiadásunk történetében a legteljesebb kortárs kisebbségi életrajzi gyűjteményt teremtette meg (amelyet követni fog az erdélyi és délvidéki kötet is). Szerepel a kötetben bencés szerzetes, birkózó, cukrász, a Csemadok aktivistái, diplomata, dramaturg, éneklőcsoport-vezető, fazekas, fejőnő, festőművész, filozófus, hagyományőrző-csoport-vezető, helytörténész, író, karnagy, kormánytisztviselő, kovács, költő, műemlékvédő, népdalénekes, néptánccsoport-vezető, orvos, ökölvívó, pedagógus, polgármester, portás, postai kézbesítő, református és római katolikus pap, szerkesztő, színész, tájépítő, tudományos kutató, újságíró, vívó, zeneiskola-igazgató, mindazok, akik tényleges munkával járultak hozzá a kisebbségi kultúra gyarapításához és értékeinek terjesztéséhez. A kötet bevezetésül két összegző tanulmányt közöl: Szlovákia közigazgatási beosztásának változásait 1919-től napjainkig, a második a magyar tanítási nyelvű iskolahálózat áttekintése. Primátust élvez a kötet abban is, hogy az az első magyarországi életrajzi gyűjtemény, amelyhez mutatók készültek. Elősegítve ezzel annak a hatalmas adathalmaznak a föltárását, ami a cikkekben található. A személynevek, születési helyek, születési évek, születésnapok, álnevek, betűjegyek, foglalkozások, intézmények, szervezetek, a cikkekben található helynevek mutatója után egy függelékkel zárul a kötet: A magyar nyelvű lapok 1945-ben és 1948–1992 között.

A nemzet fönnmaradásának, identitástudatának alappillére a kultúra, a hagyomány őrzése. Ennek összegzése, regisztrálása hazafias kötelességünk is, a magyar és az egyetemes kultúra érdekeit szolgálja. Ezt nyújtja a Babits Kiadó a *századvég magyarsága* köteteivel, amely egyúttal a Révai új nagylexikona segédkönyvei is és a Magyar írók élete és munkái harmadik, új sorozat forrása is. (A sorozatban másodikként készült el a *kortárs magyar újságírókat bemutató kötet*, megjelenése szeptemberre várható.)

Bodrits István

Isten veled, ismeretlen...

Háborút járt katonák a megmondhatói, hogy a dögcédula – a nyakban viselt személyazonosító fémlap – volt az elesett bajtárs utolsó üzenete. Ha olyan körülmények között halt meg, hogy valaki levehette róla. A világháborút követő békeévekben úgy tűnt, feleslegessé vált. *Colin Powell* az Egyesült Államok vezérkari főnöke azonban elrendelte, hogy a veszélyes feladatokra küldött katonáknak meg kell állapítani a genetikai kódját, később pedig, az ezredfordulóig, az amerikai fegyveres erők valamennyi tagjánál a *DNS-kóddal* kell helyettesíteni a személyazonosító lapot. Ez az új módszer nem a véletlennek és még csak nem is a természetes modernizálásnak köszönhető, sokkal inkább a mind pusztítóbb fegyverekkel vívott harc kényszerítette ki. Az Öböl-háborúban elesett katonák elszenesedett, felismerhetetlenül szétroncsolódott maradványaival megsemmisült minden azonosító nyom, a nyakban viselt fémlapocska és az előzetesen levett ujjlenyomat is. A DNS – a dezoxiribonukleinsav, az átöröklés anyagi hordozója – az egyetlen és csalhatatlan azonosító, minthogy egy csepp vérből, picinyke testszövetből megállapítható az áldozat személyisége.

Isten veled, ismeretlen katona!

DARÁZS MÁRIA festő

Szépen és hitelesen hazudni

Darázs Mária festészete

A gimnáziumban működő Bonyhádi Öregdiák Szövetség tavalyi csoportos kiállításán találkozhattak először alkotásaival a völgységiek. Most egyéni tárlata nyílt a művelődési központban Darázs Máriának, aki itt érettségizett Bonyhádon, majd 1952-ben beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára. Négy évre rá elment az országból, mert részt vett a forradalomban és mint mondja: „veszélyes lett volna otthon maradnom, feltehetőleg nem éltem volna túl a megtorlást". Münchenig menekült. Azóta is ott él és alkot, ott van lakása és a műterme.

Aki megnézi Darázs Mária bonyhádi kiállítását, az azonnal észreveszi a természet iránti, feltétel nélküli rajongást.

— A természetet csodálom, mert nincs az az emberi mű, amely a szépségét túl tudná szárnyalni. Talán még a művész fantáziája az, amelyik a természethez – ha nem is kell hogy hozzáadjon valamit, de – a legeslegszebb pillanatokat tudja kiválasztani belőle. Mindent meg lehet változtatni. Szépen és hitelesen hazudni – az a művészet.

— Tovább adja-e a tudását valakinek?

— A lányom szintén fest, de vannak tanítványaim is. Nagy örömmel tanítok, műkedvelő festőket képzek tovább, mindegyiket a saját individuális útján segítem előre. Nem akarok epigonokat nevelni, nem akarom, hogy engem utánozzon bármelyikük is. Egyébként nekik is rendezek kiállításokat. Nincs bennem szakmai féltékenység, örülök a sikereiknek.

— Megismerhető-e a Bonyhádon kiállított képek alapján Darázs Mária?

— Úgy válogattam az anyagot, hogy az alkotásaimnak az összességébe bepillantást nyújtson. Tehát mind a két vonál képviselve van: az impresszionista akvarellek (a természet benyomása átköltve, átélve, visszaadva) valamint művészetem másik vonala, a filozofikus is, ezek többsége olajkép. A tárlatból megismerhető Darázs Mária. Kifejezi az elképzeléseimet, a fantáziavilágomat, hogy az élő világ és a szellem világ egysége adja ki az életet.

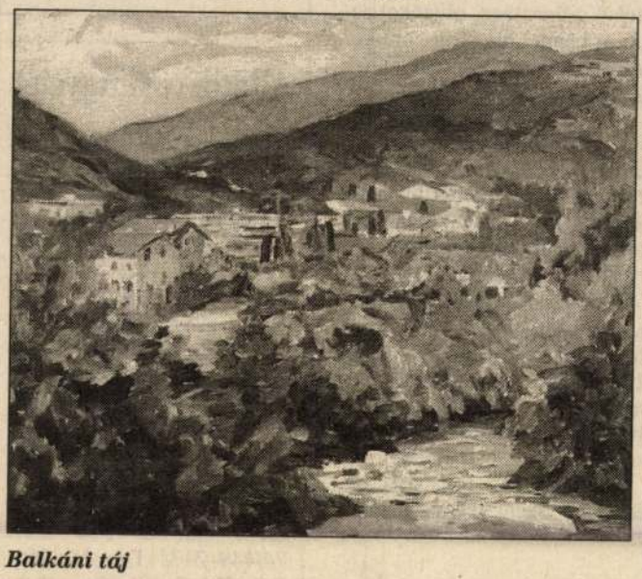

Balkáni táj

— Immár több mint negyven éve él külföldön, de még mindig nagyon szépen beszél magyarul.

— Azt hiszem, amit az ember egyszer megtanult, azt tudja is. Ezenkívül rendszeresen olvasok, és beszélek magyarul. Az az elvem, hogy tudatosan is meg kell őrizni anyanyelvünket, mert aki az anyanyelvén nem tud tisztességesen beszélni, az nem tud gondolkodni – semmilyen nyelven.

— Mennyire ismert festő Darázs Mária?

— A nagyvilágban viszonylag ismert vagyok, Németországban, főleg Bajorországban és Kölnben volt sok kiállításom, ezenkívül Franciaországban, Hollandiában, Salzburgban. Tehát nem vagyok íratlan lap, regisztrált művész vagyok a német-, illetve a magyar művészeti lexikonban. Művészi terveim ma is igen sokrétűek. Több kompozíció festésére készülök, azonkívül elkezdek újra tussal rajzolni, amit régebben sokat csináltam, de a színek annyira elvarázsoltak, hogy a rajzolás kissé háttérbe szorult. A bonyhádi evangélikus templomban pedig szeretnék megmenteni, olyan mértékig restaurálni egy krisztusképet, hogy ne menjen jobban tönkre.

Máté Réka

Tolnai Népújság 1993. máj. 23.

(Folytatás az 1. oldalról.)

A Szent Rität ábrázoló kis szobor, amit az óvoda vezetője, *Borbás Vendelné* hozott Rómából, az óvoda folyosóján kap végleges helyet. Megszentelésére tegnap délután az óvodában összegyűltek a pedagógusok, a gyerekek és szüleik. Az rendezvényre a rossz idő miatt az egybenyitott foglalkoztatóban került sor. A gyerekek kedves köszöntőjét követően a vendégeket az óvodavezető üdvözölte, majd egy óvónő beszélt Szent Rita élettörténetéről. Az 1380-ban született Rita Lottit világszerte a lehetetlenségek szentjeként tisztelik, mert az utolsó pillanatban, olyankor segít a benne hívőkön, amikor helyzetük már reménytelennek látszik.

Mayer Mihály megyéspüspök, mielőtt megáldotta volna a szobrot és az érmeket, Szent Rita példáján keresztül arról beszélt, hogy már kisgyerek korban eszményképeket kell nyújtani a gyerekeknek.

Az óvoda nevelői, a vendégek, a gyerekek és szüleik az ünnepséget követően Szent Rita miséjén vettek részt a belvárosi római katolikus templomban. A misét Mayer Mihály megyéspüspök celebrálta.

Ezt követően fogadást rendeztek a Szent Istvánról elnevezett katolikus házban.

...vezetéket

...ágos üzemeltetéshez minden feltétel- ...ő Dombóvár és Környéke Víz- és ...ft-re. Ez a lépés természetesen a csa- ...tőkéjének felemelésével járna, amit ...aggyűlése jogosult meghozni. Éppen ...vári képviselő-testület felhatalmazá- ...ttila polgármester ahhoz, hogy a ta- ...szennyvíz-gerincvezeték apportálá- ...ggyűlési határozathozatalkor a Kft. ...lésére szavazhasson. *– nagy –*

...gnap este a Művészetek Házában, ...készült. Fotó: GOTTVALD KÁROLY

A rászoruló gyerekekért

A Szekszárdi Gyermekétkeztetésért Alapítvány a közelmúltban Művészettel a gyermekekért címmel jótékonysági estet rendezett a „Babits"-ban. A belépőjegyekből, a szekszárdi művészek alkotásaiból tartott árverésből és más támogatásból kétszázezer forint jött össze, melyet az alapítvány a rászoruló szekszárdi általános iskolások étkeztetésére fordítja.

Állatorvosi ügyelet

Az ügyelet 1997. május 23-án 16 órától május 26-án reggel 8 óráig tart.

Hatósági állatorvosi ügyelet: Dr. Karsai Gábor Pálfa, Teleki u. 2. Telefon: 75/339–053. Dr. Szebeni Álmos Tevel, Hőgyészi u. 151. Tel: 74/404–684. Dr. Schárer Mátyás Szekszárd, Kerámia u. 45. Telefon: 74/319–847. Dr. Magyarfalvi Géza Szakcs, Vörösmarty u. 9. Tel: 74/485–213. Dr. Batári László Gyönk, József A. u. 540. Tel: 74/449–313. Dr. Makláry Béla Felsőnyék, Kossuth u. 7. Tel: 74/478–558.

Magán állatorvosi ügyelet: Dr. Gönczi István Tengelic-Középhidvég, tel: 06/30/570–824; 74/436–034. Dr. Koch Henrik Bonyhád, Szabadság u. 7. Tel: 74/451–916. Dr. Koppán Miklós Szakály, Kossuth u. 16. Tel: 74/488–334. Dr. Dankó István Tolna, Perczel M. u. 18. Tel: 74/440–809. Dr. Tóth Lajos Nak, Petőfi u. 102. Tel: 74/485–351. Dr. Jakab Róbert Pincehely, Rákóczi u. 23.Tel: 74/406–638. Dr. Teszler János Tamási, Árpád u. 19. Tel: 74/471–963.

Szekszárdi Kisállat Klinika: A Szekszárdi Kisállat Klinika (Szekszárd, Hunyadi u. 5., telefon: 74/315–797) szombaton és vasárnap 9 órától 12 óráig állandó állatorvosi ügyeletet tart.

Az ügyeleti időn kívül a 06–30–464–776–os rádiótelefonon hívható az ügyeletes állatorvos.

Állatgyógyszertár: TOLNAVET Állatgyógyszertár. Szekszárd, Hunyadi u. 5. Tel.: 74/315–797. 06–30–464–776 Hétközben: 8.00–19.00. Szombat: 8.00–12.00 óráig. Vasárnap: Szekszárdi Kisállat Klinika (Szekszárd, Hunyadi u. 5.) 9.00–12.00.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Darázs Rozália
Ferdics Gábor
Gáspár Péter
Lipcsey György
Löffler Béla
Mag Gyula
Nagy János

*

A kiállítás megtekinthető:

1991. december 12–31-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja és a Cseh-Szlovákiai Magyar Képzőművészek Társasága meghívja Önt

Időben és térben

Cseh-Szlovákia-i magyar szobrászművészek kiállításának megnyitására, 1991. december 12-én 17 órára a Duna Galériába (Budapest, XIII., Pannonia u. 95.)

A kiállítást megnyitja:

SZ. HALTENBERGER KINGA

DARÁZS Rozália szobrász

DARÁZS Rozália szobrász

1948. okt. 9. Ògyalla

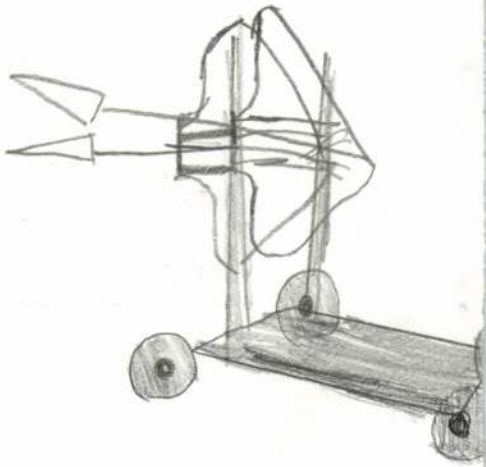

b)

Mihály
l. a) tábla

István	Ferencz	Francziska
* 1822 X/19 † 1899 XII/30 1860 VI/21 br. Jeszenák Gizella	* 1829 III/13 † 1861 V/5 1856 V/19: Ross Alojzia † 1894	* 1831 I/19 1865 IV/25: gr. Khevenhüller Metsch Albig †

János	Gyula	Mária
* 1864 XII/6 † 1905 IX/3 1908 I/8: gr. Tarnow- Tarnovska N.	* 1868 X/22	* 1859 V/8 1883 IX/9: gr. Wieslabruck Ágost

Lujza	János
* 1899 V/7	* 1901 III/14

c)

Dénes
l. a) tábla

János	Mihály	Kálmán
* 1824 III/23 † 1898 VI/24 1856 IV/3: gr. Mikó Juliánna	* 1825 V/28	* 1830 VI/7 1857 XI/1: gr. Bethlen Paulina

Irma	Ágnes

Darázs Rozália szobrán

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

DARÁZS ROZÁLIA szobrászművész (Ógyalla),
JANIGA JÓZSEF festőművész (Nagymegyer),
KOCSIS ERNŐ festőművész (Komárom),
KOPÓCS TIBOR grafikusművész (Komárom),
LIPCSEY GYÖRGY szobrászművész (Dunaszerdahely),
NÉMETH ILONA festőművész (Dunaszerdahely),
NAGY JÁNOS szobrászművész (Hetény);
MESTER PÉTER grafikusművész,
PLATZNER TIBOR festőművész,
SZILVA JÓZSEF festőművész,
SZKUKÁLEK LAJOS festőművész – (Komárom)

Komárom—Esztergom Megye Önkormányzata
a Kernstok Károly Művészeti Alapítvány
és a Kuny Domokos Múzeum meghívja a

CSALLÓKÖZI
magyar képzőművészek

című kiállításra

1994. július 17-én 11 órára

Megnyitja:
PÁSZTOR ISTVÁN,
Észak-Komárom polgármestere

Nyitva:
július 30-ig, naponta 10—18 óráig
Hétfő szünnap

Helye: TATA, VÁR

Davázs hegyi

Kápolna.

Nyitra m.

1/ alapraj hamlokrat metrelik 1 lapon

1:100. Steindl 1878. mensa 1:10.

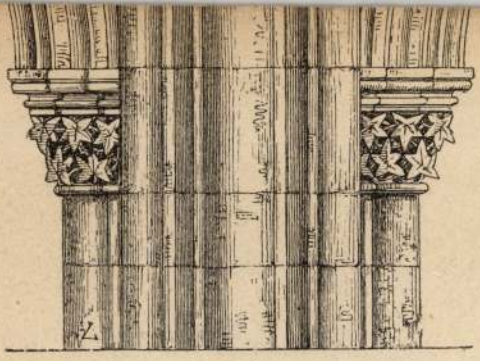

5.

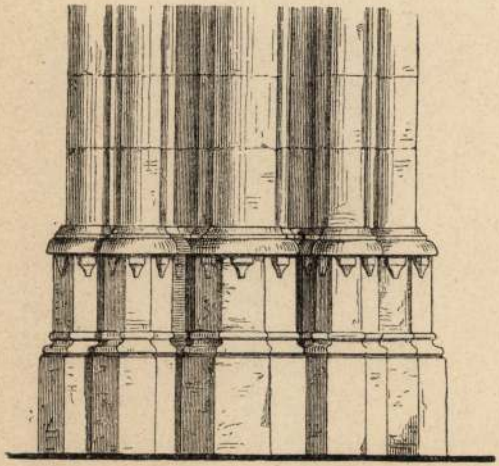

Darázsi templom

Nyitra vm.

l.

Szabóárpép

346 cl.

DARÁZS Rozália Szlovák

SZABÓ Lilla: Első közös bemutatkozás : A cseh-szlovákiai magyar képzőművészek bemutatkozása. =
Magyar Nemzet, LIV.évf. 41.sz.1991 febr.18. 6,p.

Bp.,Cseh és Szlovák Köztársaság Kulturális és Tájékoztató Központja, 1991

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Darázs Rozália,

IRODALMI SZEMLE

1979 8

szobrászművész

1021

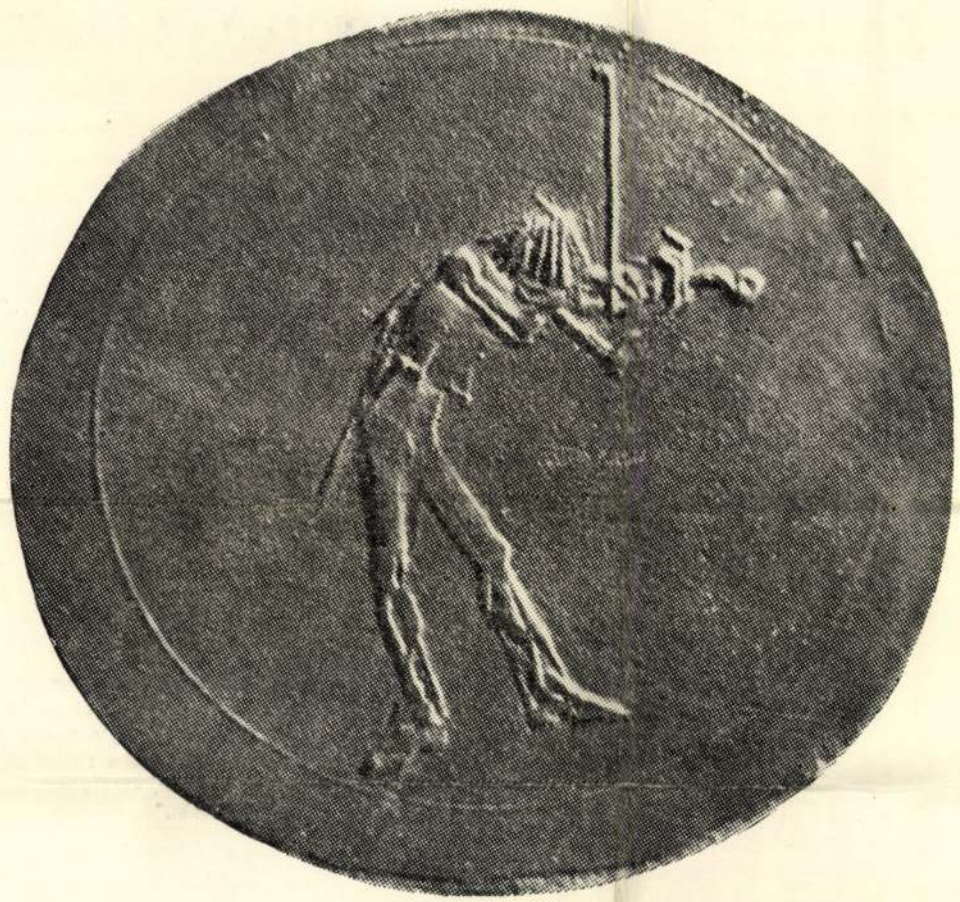

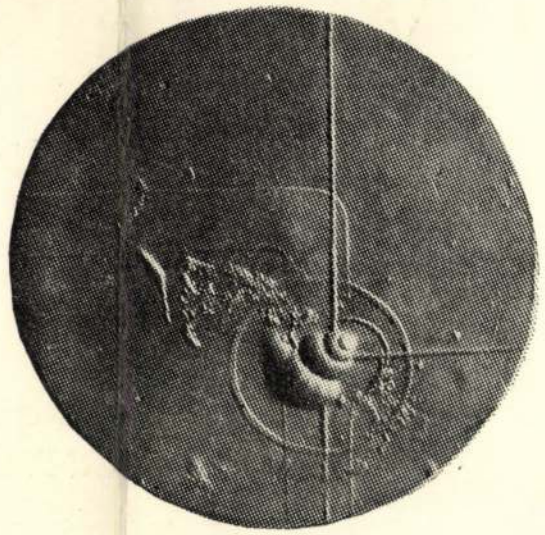

Darázs Rozália: Zenész

Darázs Rozália: Az Idő ciklusból

Darázs Rozália: Dionüszosz és Ariadné

Darázs Rozália: Az ember és a világűr ciklusból

IRODALMI SZEMLE KISGALÉRIA

DARÁZS ROZÁLIA

Ha Darázs Rozáliáról szólunk, a fiatalságával kell kezdenünk. Két éve végezte el a képzőművészeti akadémiát, a pálya elején áll. Amit csinál, ahogy dolgozik, az még sokban változhat, de egy biztos: tökéletes szakmai tudással, biztos elméleti és gyakorlati alapokkal rendelkezik ahhoz, hogy ógyallai „elszigeteltségében" is megtarthassa azt a kapcsolatot a világgal és a művészvilág törekvéseivel, ami egy művészi pálya kiteljesedéséhez szükséges.

A másik tény, amit ki kell emelni: női mivolta. A nő szemével nézi nemcsak önmagát, hanem a társadalmat, s ezen belül a másik nemet is. Mindehhez még egyfajta, a szobrászatban nem mindig szokásos, groteszk fogalmazás, a világ dolgainak görbe tükörben való vizsgálata párosul.

Művészi arcélének harmadik eleme a meleg, bensőséges líra. Apró bogarak, lepkék, táncos léptű sáskák ragadják meg a figyelmét, s miután tűhegynyi vékony vonalakkal kivési a tükörképüket, mintha báli ruhás lányok lejtenének az érméken.

A gondolkodó Ádámot és Évát viszi a plakettre, úgy, hogy ujjnyi területen is, amennyi Ádám arcának jut, látható az első férfi megszeppenése a tiltott gyümölcs láttán. Noé egy esernyő alatt unatkozik, az űrhajós sorozat pedig nemcsak időben fog át vagy ötszáz évet, de filozófiai mélysége is bámulatos. Benne van az ember fejlődése és féltése is. Azé az emberé, aki valaha Dürer rézkarcain még csak kihajolt az űrbe, s noha mára már körbeszáguldta a világot és eljutott a Holdra is, de kötömbnyi súlyos terhek könnyen maguk alá temethetik őt.

Németh István

Darázs Rozália: Sáska

A MADÁCH KÖNYV- ÉS LA

Tőzsér Árpád
GENEZIS

Verseket és esszéket tartalmaz Tőzsér Árpád új könyve. „Gyűjteményem kísérlet akar lenni: eddig írt verseim egyik vonulatát emeli ki és láttatja. Versszármazástan akar lenni: verseim egy csoportját állítja ok-okozati összefüggésbe. Genezis akar lenni: egy emberi és költői eszmélet kialakulását, történetét nyomozza visszafelé az időben" — írja a szerző.

Miroslav Mráz
CSAK A SÍRÁSÓ KÖNNYEZTE MEG

A cseh író regénye Rácz Olivér fordításában kerül a magyar olvasóhoz. Főhőse, a tizennyolc éves Lojza javítóintézetből és börtönből szabadulva egy dél-csehországi kisváros ínségtelepére kerül állítólagos nagyszüleihez. Sorsa azonban tragédiába torkollik, mivel „nem tud beilleszkedni abba a környezetbe, amelyben él, más környezettel viszont senki sem szolgálhat neki."

V. G. Jan
A TATÁRJÁRÁS

A fülszövegből: „A Kék Horda, a rettegett Batu kán már Nyugat-Európát, a napnyugati országokat fenyegeti. Egymás után véreznek el a lengyel, magyar, német seregek a ravasz taktikával fergetegesen támadó mongol lovasság csapásai alatt. Batu kán serege eléri az Adriai-tengert, Triesztet fenyegeti, amikor váratlan fordulat következik, a sereg megáll, visszafordul."

Erich Maria Remarque
A DIADALÍV ÁRNYÉKÁBAN

Az 1938—39-ben játszódó regény cselekménye izgalmas, mozgalmas, az igaz humánumot és minden elnyomás, erőszak, igazságtalanság gyűlöletét árasztja.

MDK

Darázs Mária tanuló

Pécsi és bonyhádi Képzőm. Szabadiskolák kiáll. /66/. Pécs 1950. máj.

mdk

Darázsi Mariu házépítő barkács

Készítette a Menyasszony és völegény alakkal díszített ládát Rica Tonkavál kötött házasságakor. Mohács. Baranya m.

46. ábra

A Néprajzi Muzeum 1960 évi tárgygyűjtése
" " Évkönyve 1961, 91–93. l.

Darázsy István M.D.K.

Bp. XIV. ker. Emma ut 18. 100 férőhelyes óvoda kert-tervezője.

Magyar Építőművészet 1962/1. 39.1.

Barázsy István kertterveżö M.D.K.

BUVÁTI

Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézet, Budapest
kerttervezöje
Épitész: Kemper Ervin

Magyar Épitömüvészet 1964/2. 47-49.l.

Parázsay Iatván kerbtervező

Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézet, Budapest
kerttervező je
Építész: kemper ervin

Magyar Építőművészet 1964/2. 47-49.1.

Darcis, rézmetsző

Jean Germain Drouais "Marius Minturnaeban" c. képét metszette. Ezt másolta Le Kisfaludy Károly Hasonló című képén. Fekete repr. 60.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Adalékok Kisfaludy Károly művészi pályájának alakulásához. 51.o.

A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. 7.1967-68.
Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp

Dardai László, kinetikus szobrász

a Magyar Nemzeti Galéria

Klubja: okt. 21.

Mozgás és fény – kinetikus művészek

csoportja képeken

Vendégünk Dardai László.

a Magyar Nemzeti Galéria Programja,

1980. október.

DÁRDAY OLGA (Szendrő)

Farkasrét 2003.

138.o.

blk= kue
3000= 40137115
3100= Demetrovits, Pet.
3140= m
3162= Kupferstecher
2194= Jugoslawien
3200= Ungarn &
Vojvodina
3300= 1837
3320= Novi Sad
309b= Kulturschätze aus der Vojv
9995= 0022
kenn= hg
redk= Nov ky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 6
9900= 16.08.99
revi= 5 May 1999/SCHUBART
created 14 Jul 1998/BRANDT
9990= in Novi Sad, Mus. der Vojvo
1837 nach Zchng von D.; bei YU (D
knde= kndakl

A lap működése

A lapot az Árnyékkötők alkotócsoport, azaz az alapítók szerkesztik. A kiadására a Cserépfalvi Könyvkiadó és Könyvkereskedelmi Kft. vállalkozott. A lap sokszorosítása fénymásoló gépen történik. Az *Árnyékkötők electrogaraphic art* 1990. nyara óta negyedévente rendszeresen megjelenik, 300 példányban, A4-es formátumban, átlagosan 50 oldalon, mintegy harminc grafikát, továbbá néhány témába vágó elméleti írást, kiállításismertetőt, műkritikát közölve. A folyóirat időnként tematikus számmal jelentkezik, ilyen volt például a lap harmadik száma, amely teljes egészében a fiatalon elhunyt Vadász György munkásságát mutatta be. A laphoz külön akciók is kapcsolódnak, 1990. karácsonyára például a szerkesztőség 16 magyar elektrografikus egy-egy alkotásából képeslapkollekciót készített.

A lap törekvései, programja

Az *Árnyékkötők electrographic art* szerkesztősége feladatának tekinti a következőket:

- a lap rendszeres megjelentetése, színvonalas belső tartalommal és külsővel;
- mind szélesebb körű kapcsolatfelvétel a magyar és külföldi alkotókkal;
- az elektrografika lehetőségeinek, törekvéseinek, irányzatainak, legjelesebb alkotóműhelyeinek és alkotóinak bemutatása a lap hasábjain;
- a szerkesztőségbe érkező anyagok arhíválása;
- a felgyülemlett, illetve külön erre bekért anyagokból kiállítások szervezése, együttműködve a FÁME mozgalommal;
- a lap szellemiségének megfelelő egyéb kiadványok - például képeslapkollekciók, katalógusok - szerkesztése, megjelentetése.

Kérjük, küldjön a szerkesztőség címére e műfajban - fénymásológéppel, számítógéppel, telefaxszal vagy más elektromos berendezéssel - készített grafikáiból, illetve a témával foglalkozó elméleti írásaiból. Várunk minden olyan információt, amely alkotókról, alkotócsoportokról, múzeumokról, kiállításokról, publikációkról, illetve bármely, a műfajjal kapcsolatos eseményről tudósít. A kézhez kapott anyagokat megőrizzük, arhiváljuk.

Address of Editorial
and Publisher Office:
H-1013 Budapest
Attila út 20.III.em.1.
Phone: (361) 175-0948

árnyékkötők

electrographic art

- egy lap az elektrografikáért -

Névjegy

Az *Árnyékkötők electrographic art* az első olyan vállalkozás Közép-Kelet-Európában, amely az elektrografika - mint viszonylag új, helyét, lehetőségeit kereső művészeti irányzat - törekvéseinek, irányzatainak bemutatására, népszerűsítésére vállalkozik. A magántulajdonban lévő, negyedévente megjelenő, fénymásológépen készülő lap nemzetközi, így azon túl, hogy a magyar elektrografikus művészet fóruma kíván lenni, publikációs lehetőséget kínál a világ más térségeiben élő elektrografikusok, valamint az e témakörrel elméleti szinten foglalkozó szakemberek alkotásainak, írásainak is.

DÁRDAI Zsuzsa

A lap rövid története

A lapot az Árnyékkötők alkotócsoportban tömörülő négy magánszemély - Dárdai Zsuzsa, Szász János, Tenke István és Zsubori Ervin - alapította. Maga az alkotócsoport 1989. januárjában jött létre. A különböző művészeti ágakban alkotó csoporttagok munkáinak dokumentálására, röviddel a megalakulás után, kispéldányszámú, fénymásoló technikával sokszorosított, havonta megjelenő kiadvány született, Árnyékkötők címmel. Ezzel párhuzamosan, az alkotócsoport felvette a kapcsolatot Joseph Kadarral, aki a Párizsban megjelenő, elektrografikákat publikáló Revue d'art 90⁰ című lap szerkesztője. Mindezek, valamint a hazai lapalapítási feltételek kedvező alakulása nyomán - továbbfejlesztve az előbb említett belső kiadványt - az alkotócsoport 1990. márciusában megalapította és bejegyeztette az *Árnyékkötők electrographic art* című folyóiratot. Időközben megalakult a Fény-Árnyék Művészeti Egyesület (FÁME), amely fő profiljának a művészi elektrografika népszerűsítését, alkotóinak szervezését, kiállítási lehetőségekhez juttatását választotta. Az alkotócsoport - tagjai révén - szoros kapcsolatban áll az egyesülettel, támogatja annak törekvéseit, s élvezi a FÁME segítő közreműködését a lap színvonalas megjelentetésében.

árnyékkötők

electrographic art

Az **Árnyékkötök Electrographic Art** nemzetközi folyóirat, mely az elektrografika irányzatainak bemutatására vállalkozik. A lapot az Árnyékkötök alkotócsoport - Dárdai Zsuzsa, Szász János, Tenke István és Zsubori Ervin - alapította, 1990. márciusában. A háromszáz példányban, A4-es formátumban, átlagosan 60 oldalon készülö folyóirat negyedévente jelenik meg, a Cserépfalvi Könyvkiadó gondozásában. Sokszorosítása a Reprocom Kft. OCÉ fénymásológépein történik. A lap fénymásológéppel, számítógéppel, telefaxszal vagy más elektromos berendezéssel készített grafikákat, illetve a témával foglalkozó elméleti írásokat publikál. A szerkesztöség várja mindazok jelentkezését, akik e müfajban alkotnak, illetve bármiféle információval, hírrel, írással tudnak szolgálni az elektrografikával kapcsolatban. (Szerkesztöség és kiadóhivatal: 1013 Budapest Attila út 20. III. em. 1. Telefon: (361)175-0948)

Az **Árnyékkötök Electrographic Art** indulásával egyidöben jött létre a Fény-Árnyék Müvészeti Egyesület (FÁME), melynek elektrografikai csoportja kiállítások, akciók szervezésével, illetve anyagi eszközökkel támogatja a lap törekvéseit.

Az **Árnyékkötök Electrographic Art** folyóirat egyre igényesebb megjelentetése érdekében 1991. decemberében megszületett az Árnyékkötök Alapítvány, mely szívesen fogad minden pénzbeli és természetbeni támogatást, a Kulturbank KL1 13332 5012-es számlaszámon. Az alapítvány kuratóriuma létrehozta az Árnyékkötök Archívumot, amely magyar és külföldi elektrografikusok által fölajánlott alkotásokból áll. Az alapítány címe: 1034 Budapest Tímár utca 17. fsz. 3.

DÁRDAI Zsuzsa grafikus

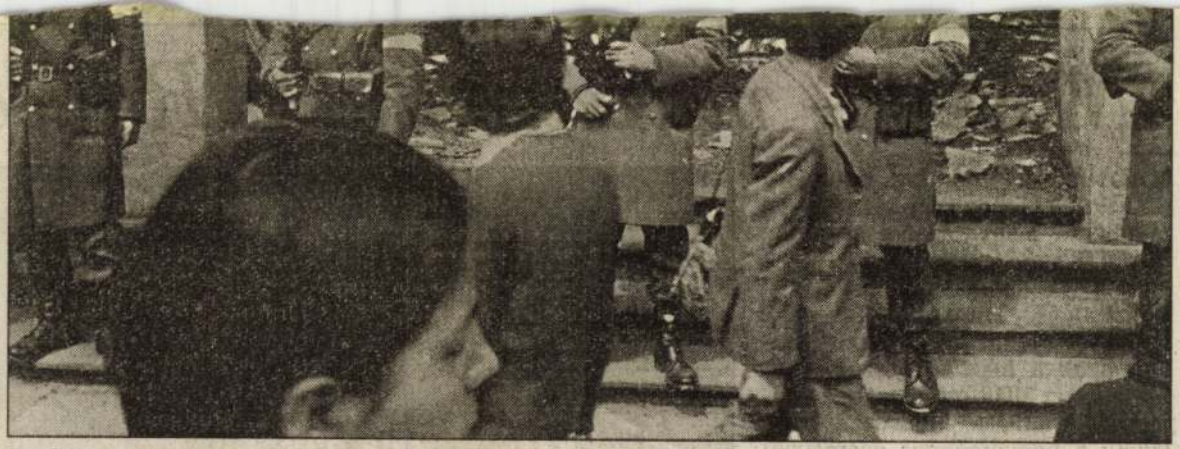

Egy kép az 1973-as puccs időszakából: katonák őrzik a szétbombázott elnöki palotát. MTI-telefotók

A lordok házában megjelent a Londonba érkezett *Isabel Allende*, az 1973-as államcsíny során meggyilkolt *Salvador Allende* lánya, valamint *Juan Pablo Letelier*, *Orlando Letelliernek*, Allende elnök védelmi miniszterének a fia (Leteliert a puccs után megkínozták, száműzték, majd Washingtonban halálos merényletet követtek el ellene). Mindketten felidézték a sötét múltat.

Clare Montgomery, Pinochet jogi képviselője e meghallgatáson nem arra helyezte a hangsúlyt, hogy tagadja a spanyol keresetben szereplő vádakat, hanem arra, hogy bizonyos intézkedéseket Pinochetnek nem magánemberként, „szadizmusból", hanem hivatalos minőségében – egy állam elnökeként – kellett meghoznia.

Alun Jones, a brit királyi ügyészség képviselője leszögezte: a nemzetközi jog nem ismer el egyetlen olyan államfői jogkört, amelynek alapján Augusto Pinochet a katonai kormányzat idején cselekedett, hiszen a puccsista tábornok még államfő sem volt, amikor bűncselekményeit elkövette – tette hozzá.

Pinochet ügyvédje az utóbbi napokban megpróbált olyan politikai szempontokat hangsúlyozni, amelyeket szerinte ennek az ügynek a kapcsán nem lehet figyelmen kívül hagyni. Emlékeztetve arra, hogy Pinochet büntetlensége otthon éppen a demokratikus folyamatnak volt az ára, kifejtette: éppen e demokratikus rendszerhez vezető út fölött mondanának ítéletet, ha Pinochetet elítélnék, ez viszont beavatkozást jelentene Chile politikai stabilitásának törékeny egyensúlyába. Párhuzamot vont Dél-Afrikával, ahol szintén kényesen próbálják kiegyensúlyozni az igazságtétel és a megbékélés szempontjait. Dél-Afrikában fölborítaná a sérülékeny belső egyensúlyt, ha például *de Clerk* volt elnököt letartóztatnák Nagy-Britanniában, vagy kiadnák őt egy harmadik országnak, s ott olyan bűnökért vonnák felelősségre, amelyek az ő országlása idején történtek – érvelt az ügyvéd.

A Pinochet-ügyet tehát nem lehet a szűken értelmezett jog kereteiben tartani. Chile néhány nappal ezelőtt hazahívta madridi nagykövetét, mert rossz néven vette, hogy a spanyol kormány jóváhagyta a bírók kiadatási kérelmét. Tény, hogy a Pinochet-ügy veszélyezteti mind London, mind Madrid Chiléhez fűződő viszonyát. Különösen kényes *José Maria Aznar* spanyol miniszterelnök helyzete, akit rendkívül szoros baráti szálak fűznek Frei elnökhöz, nem is beszélve arról, hogy a spanyol befektetők számára e dél-amerikai ország a legkedveltebb terep. A brit kormány számára azért is kényes az ügy, mert kiderült: Pinochet a múlt év őszén – már a munkáspárti kormány idején – is járt Nagy-Britanniában. *Alan Sharman*, a brit hadiipari vállalatok szövetségének vezérigazgatója október végén ráadásul olyan nyilatkozatot tett, amely szerint Pinochet a brit védelmi minisztérium vendégeként tartózkodott Londonban (egy olyan chilei küldöttség élén, amely katonai berendezések vásárlására érkezett Nagy-Britanniába. A brit védelmi minisztérium szóvivője kijelentette: *„Mi nem tekintjük Pinochetet a küldöttség vezetőjének, a chileiek hivatkoznak erre"*.

A jogi és politikai játszma folyik tovább, s hogy miként végződik majd, az meghatározó lesz a nemzetközi joggyakorlat jövője szempontjából. Megmutathatja például azt, hogy milyen realitása van az ENSZ által elhatározott nemzetközi törvényszék majdani tevékenységének, s hogy felelősségre lehet-e vonni volt vezető személyeket népirtásért. *Elisabeth Guigou* francia igazságügy-miniszter így fakadt ki egy nyilatkozatában: *„Egyre elviselhetetlenebb, hogy olyan személyek, akiknek vér tapad a kezéhez, akik szörnyűségeket követtek el vétlen polgárok ellen, elkerülhetik az igazságszolgáltatást. Az emberi jogok védelme terén a mostaninál sokkalta szolidárisabb világot kell teremtenünk"*.

Garzó Ferenc

MADI – múzeumhíd a Rábcán

MADI-múzeumhíd fog épülni a Rábcán. A mondatban két fogalom feltétlenül magyarázatra szorul: a MADI és a múzeumhíd.

A MADI mozaikszó: Mozgás – Absztrakció – Dimenzió – Invenció. E négy fogalom köré csoportosulnak azok a képzőművészek, akik művészetét 1946 óta a szabad geometria áramlása határozza meg, amely a hagyományos geometriai formáktól – kör, háromszög, négyzet, téglalap – eltérő geometriai alakzatokban ölt testet, legyen az festmény, szobor vagy installáció. A mozgalom nagy szellemi elődeinek tekinthetők Magyarországon *Kassák Lajos, Moholy-Nagy László, Kepes György.* Mai legjelesebb művelői között meg kell említeni a mozgalom atyját, a Párizsban élő, uruguay-i születésű *Carmelo Arden Quint,* a magyarok közül *Bányász Évát, Fajó Jánost, Galgóczy Györgyöt, Kovács Tamás Lászlót, Saxon Szász Jánost* – a felsorolás korántsem teljes s nem minősít.

A MADI lételeme a mozgás. Ezért nem meglepő, hogy létezik egy úgynevezett Mobil MADI Múzeum, amely 1995 nyílt meg. Ekkor a Győrött megrendezett MADI-fesztivál résztvevői – akik a világ minden tájáról érkeztek – egy-egy művüket felajánlották a múzeum számára. A MADI Múzeum – nevéhez méltón – azóta is mozog, legutóbb szeptemberben, az Európa-nap alkalmából nyitotta meg kapuit – megint csak Győrött.

– A MADI, látszólag paradox módon, mégis törekszik az állandóságra – mondja *Dárdai Zsuzsa,* a MADI-fesztivál kurátora, amúgy a hazai mozgalom lelke. – Minden országban keresi megállapodott helyét. S ez azért fontos, mert a MADI a múzeumot templomnak, szent helynek tartja, amely a puszta létével hitet tesz amellett, hogy a művészet ne csak a műkereskedők és a műgyűjtők világában jelenjen meg, hanem a közönség számára is elérhető legyen. Viszont nem meglepő talán, hogy a

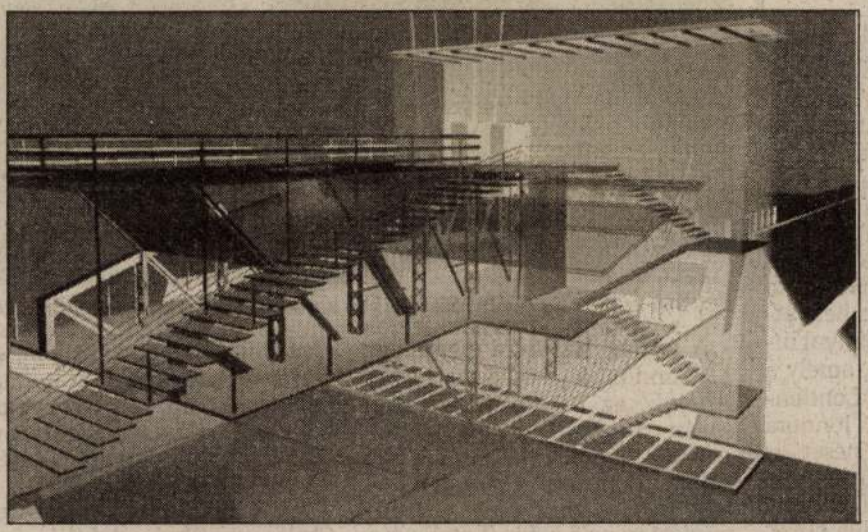

A múzeumhíd számítógépes terve

szokásos belvárosi kiállítóterektől egy kicsit különböző, inspiratívabb közeget találtunk. S ez a Győrhöz tartozó pinnyédi Rábca-híd...

Az ötlet, ha nem is kézenfekvő, de az utcán, pontosabban a folyón „hever". Győrt három folyó szeli át számos híddal. A leendő múzeumhíd 1908-ban még a Híd utcában állott a város közepén, amikor is az akkori vezetés úgy döntött, hogy ezt a közel 50 méter hosszú hidat uszályokra kell tenni, s másfél kilométerrel arrébb – a jelenlegi helyén – kell felállítani. Pinnyédet, az alvó várost kötötte össze Szigettel, a kereskedővárossal. A nagy forgalom megviselte a hidat, így egy pár éve már csak gyalogosok és biciklisták használják.

– Az én ötletem volt a híd – mondja *Rosta S. Csaba* győri építész. – Tendencia a világban, hogy funkciójukat elvesztett épületeket, például ipari szerelőcsarnokokat más módon használnak, mert különben „meghalnának". Egy új ötlettel viszont revitalizálhatók. Dárdai Zsuzsáékkal kidolgoztuk az elképzeléseinket, elkészítettem a vázlatrajzokat, s minden hivatalos győri fórumot megkerestünk. A város egyetértett terveinkkel, s felajánlotta a hidat.

A hidacska most meglehetősen rozogán simul környezetébe, mégis megérintő a konstrukció szépsége. Gyönyörű körötte az erdő, háborítatlan a táj, miközben jól látni távolabb a nyüzsgő Belvárost. Rosta S. Csaba lelkesen magyaráz, s megelevenedik a kép. Ő már pontosan látja, milyen lesz a többszintes híd, amely helyet ad egy állandó MADI Múzeumnak s időszakos kiállításoknak is. Egy lépcsőn lehet majd fölmászni a tetejére, s a kilátóból elénk tárul a város és a híd melletti területen a kialakítandó MADI-kert. A hídból lejutni majd az alsó szintre, ami a híd alá lesz felfüggesztve. Itt kap helyet a könyvtár, az olvasóterem, a kávézó, az étterem. A vendégek egy átlátszó üvegfödémen járkálnak, alattuk a Rábca, a természetes és teremtett környezet tökéletes harmóniában!

A MADI-múzeumhíd – ha elkészül – egyedülálló lesz a maga nemében. A beruházás várható összege 150 millió forint. Az átadás tervezett időpontja 2000. december 31-e, ami önmagában is jelképes. Átívelni egyik évezredből a másikba...

Farkas Éva

KORTÁRS
ALKOTÓK
STÚDIÓJA

K.A.S. Galéria
H-1056 Budapest, Váci u. 36.
Tel./fax: (36 1) 318 2084

ÉG-TÁJ
dárdai zsuzsa
SKYLAND

DÁRDAI ZSUZSA

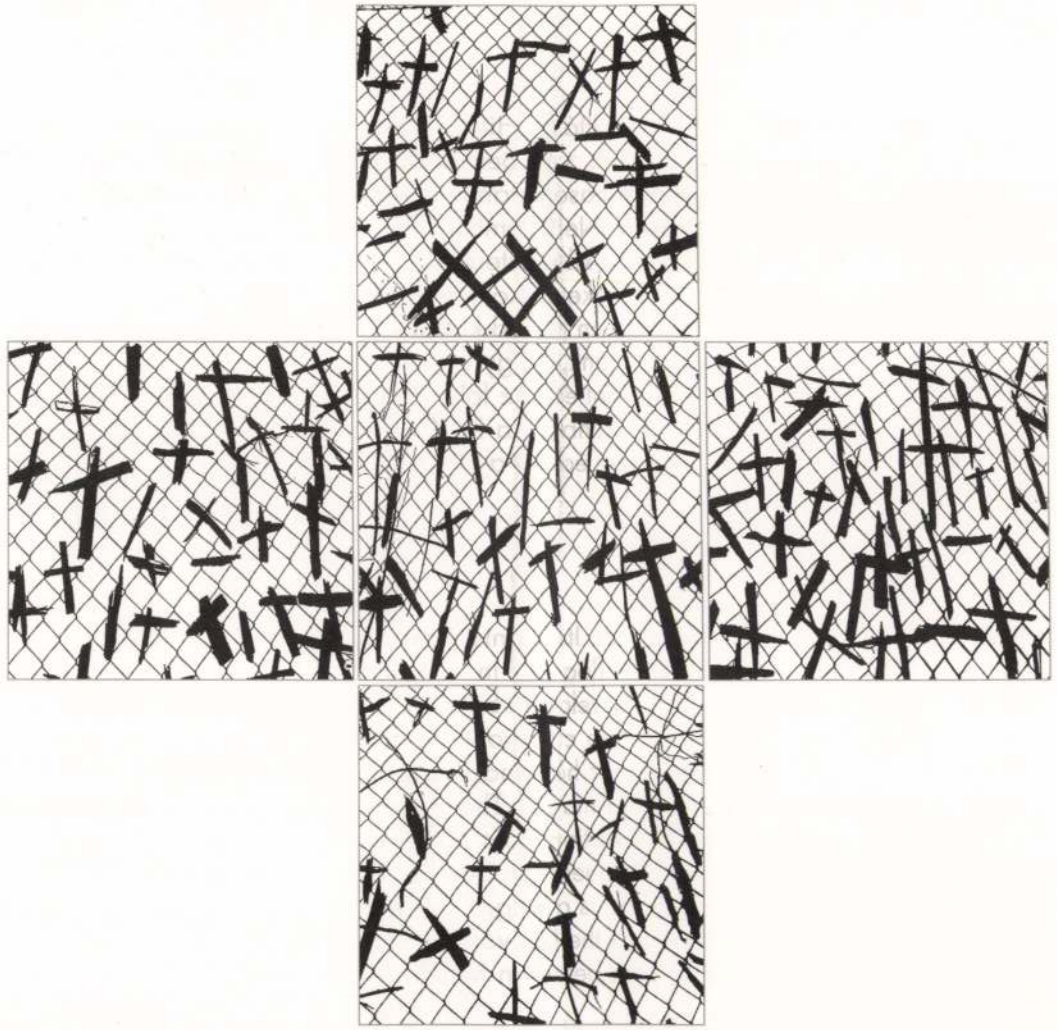

"Camino de las cruces" 2004.

A katalógusban szereplő illusztrációkat Dárdai Zsuzsa Ég-Táj című digitális festményeiből válogattuk.

The illustrations in the catalogue have been selected from Zsuzsa Dárdai's Skyland digital painting series.

Kiadó/Published by the
Árnyékkötők Alapítvány, Budapest
2004.

ISBN 963 217 629 4

Nyomda/Printed by the T-Mart Press
Design by Saxon

Támogatók/Sponsors:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Digitális Média és Művészeti Ideiglenes Szakmai Kollégium,
Schneider Papír Kft., Kavi-art Bt.

SCHNEIDER PAPÍR

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Budapest, Sziget Galéria: "Ami a 90-es évekből kimaradt" az Árnyékkötők folyóirat összehordó akciója
Szigetvár (H), Vár-Dzsámi: "hát-tér"
Óbecse (Ro), Vuk Karadzic Művelődési Központ: "Elektrográfia"
Nagyvárad (Ro), Tibor Ernő Galéria: "Elektrográfia"
Kaposvár (H), Csokonai Galéria: "A Föld"
Kőkapu (H), Károly Vadászkastély: "XX. századi dominó"

2000

Székesfehérvár (H), Bory Vár: "I. Kortárs Művészeti Fesztivál – Bábsubáb" Árnyékkötők szabadtéri kiállítás
Budapest, Artpool, P60 Galéria: "Véletlen kiállítás: 22 Budapest – Városanalizis"

1999

Budapest, Black-Black Galéria: "Hommage à Marcel Duchamp – 111 Ablak II."
Simontornya (H): "Holdünnepnap/Moonsunday" Árnyékkötők szabadtéri kiállítás
Budapest, Műcsarnok/Kunsthalle: "Dátum/Idő – Digit Galéria" digitális képfolyam kiállítás
Budapest, Műcsarnok/Kunsthalle: "Dátum/Idő – Faximille" ezredvégi fax-akció

1998

Budapest, Balassi Könyvesbolt: "Egy falat az Árnyékkötők archívumából"
Nyíregyháza (H), ZIG Galéria: "Árnyékkötők Archívum"

1997

Budapest, Black-Black Galéria: "111 Ablak, Hommage à Marcel Duchamp"
Marcali (H), Bernáth Galéria: "Elektrografika"

1996

Győr (H), Napóleon Ház: "MADI art fair"

1995

Budapest, Fészek Galéria: "Fénymásolatok – Matricák, Ideák, Effektek"
Győr (H), Városi Művészeti Múzeum: "Árnyékkötők retrospektív"
Győr (H), Flat Galéria: "The Masters of Graphic Arts"
Szombathely (H), Városi Képtár: "Mobil MADI Múzeum"
Győr (H), Fekete-Fehér Galéria: "MADI Szimpozion"
Budapest, Merlin Színház: "DADA Fesztivál"
Budapest, BNV: "BAE – Árnyékkötők electrographic art" stand

1993

Budapest, Vigadó tér – Budapesti Őszi Fesztivál:
"Városanalizis – 22 Budapest" szabadtéri kiállítás
Budapest, 22 kerület – Budapesti Őszi Fesztivál:
"Városanalizis – 22 Budapest" fax-akció
Kaposvár (H), Megyei Művelődési Központ, "II. Groteszk"
Barcs (H), Dráva Múzeum, "II. Groteszk"
Budapest, Kassák Múzeum: "A Mester köszöntése"
Sfántu Gheorghe (Ro), Városi Képtár, Torony Galéria: "Expozitie de electrografica – Árnyékkötők"
Sfántu Gheorghe (Ro), St. Anna Tó: "Annart-4" Árnyékkötők performansz
Budapest, Tétényi Galéria: "Életünk tárgyai..."
Coesfeld (D), Kolping Bildungstatte/Spaarcasse: "Árnyékkötők Ausstellung"
Győr (H), Xantus János Múzeum Képtára: "II. Nemzetközi Grafikai Biennále"
Novi Sad (Yu), Galerija savremene likovne umetnosti: "Umetnost elektrografike u Madarskoj"

1992

Paris, La Villette: "Machine à communique" fax-akció
Érsekújvár (Sk), Cinema Mier: "Transart Communication 5. – S.O.S. élő vonal" fax-akció
Érsekújvár (Sk): "Transart Communication 5. – Árnyékkötők utcakiállítás"
Cuenca (E), Electrografia Museo Internacional: "Fax-Art"
Kaposvár (H), Városi Galéria: "Kelet-közép Európai Képeslap"
Budapest, Artpool: "Networker Congress / Decentralizált Hálózati Világkongresszus" fax-akció
Budapest-Duna, BBS-Magyar Narancs Hajó: "Küldj egy halat! – Send us a Fish!" fax-akció
Budapest, Újpesti Gyermek és Ifjúsági Ház: "Saját Idő – Női Szakasz"
Budapest, Budatétényi Galéria: "Árnyékkötők exhibitions"
Debrecen (H), Orvostudományi Egyetem: "Árnyékkötők electrographic art"
Budapest: "Első Budapesti Víznélküli Strandfesztivál – Talált tárgy, Zárt kabin" szabadtéri kiállítás és elektrografikus performansz
Aix-en-Pce (F), Intime Conviction: "Work with your eyes" fax-akció
Paris, Canon Center: "James Durand – Bubble art" Concerto lumineux

1991

Paris, Galerie Bernanos: "Art Reseaux" fax-akció
Győr (H), Műcsarnok: "I. Nemzetközi Grafikai Biennále"
Bonyhád (H), Műv. Központ: "Telefaxon beküldött képek kiállítása" fax-akció
Nove-Zamky (SK), Cinema Mier: "4th International Alternativ Art Festival – Árnyékkötők"
Nyíregyháza (H), Városi Galéria: "Árnyékkötők electrographic art"
Szombathely (H), Szombathelyi Képtár: "Magyar Műhely Találkozó – Gépeltérítés/Képeltérítés"
Budapest, Almássy Téri Szabadidőközpont: "Rézonance Fesztivál – Teleplacenta" Árnyékkötők video-performansz
Kaposvár (H), Somogy Megyei Műv. Központ: "Árnyékkötők electrographic art"
Budapest, Újpesti Gyermek és Ifjúsági Ház: "Saját Idő Műv. Zóna – Az Ember"

1989 Hirosima (J), House of Kusunoki: "Kollection Kusunoki"

1986 Budapest, J. Galéria: "10 Éves az Encsi Alkotótábor"

Camino, Ég-tájak

Sajátos kompjúterművészeti beszámoló ez a kiállítás. Hiteles fotókon alapuló nyomatai azonban mintha kozmikus dimenziókat sejtetnének: metafizikus kék színben úszó földnyelveket, különös domborzatú kontinenseket látunk állomásaiként. Egyrészt nagyon is hasonlítanak egymáshoz, másrészt végtelen változatosságú, soha nem ismétlődő rajzolatú formákat mutatnak. Nem emberi kéz alkotta képződmények, nem műemlékek, hanem valójában felhők képei ezek. Egy nyolcszáz kilométeres, 33 napig tartó, testileg-lelkileg egyaránt heroikus gyalogútnak a tanúi voltak azok a felhők, amelyeket a kompjúter barna színnel földhöz tett hasonlóvá. Olyan útnak az emlékei, amely nemcsak földrajzi értelemben terjed ki egyik helytől a másikig, hanem amely az emberi lélek átalakulásának folyamata is. Azt is mondhatnánk, hogy a zarándokút az Isten keresésének útja, amely az ég alatt, a földön zajlik. A közismert metafora szerint egész földi életünk egyetlen zarándokút az örök haza, az elveszett Paradicsom boldogsága felé. Ez az út azonban a Kálvárián vezet, vagyis keresztút. A kereszt pedig mint forma és jelkép egyaránt kapcsolatot teremt az ég és a föld között.

Varga Zsuzsa, 2004

Camino, Skylands

This exhibition is a peculiar display of computer art. Its prints, however, based on authentic photographs, suggest cosmic dimensions: its stations are peninsulas floating in metaphysical blue, and continents of special rifts and mountains. On the one hand they are closely related but on the other they reveal shapes of infinite variability that never repeat themselves. No hand-made creations, to be sure, no monuments, but the pictures of clouds are these. These clouds, which the computer has made similar to brown earth, witnessed a 500-mile, 33-day-long, physically and spiritually heroic pilgrimage. These are the memories of a journey that not only spanned the distance between two geographic locations but also constituted the metamorphosis of the human soul. One could as well say that a pilgrimage is a quest for God, which takes place under the sky, on dry land. The common metaphor says our whole life on earth is a pilgrimage towards the happiness of the eternal home, the lost Paradise. But this journey leads us through the Calvary; that is, it evokes the stations of the cross. And the cross, the shape and the symbol, creates a link between heaven and earth.

Zsuzsa Varga, 2004

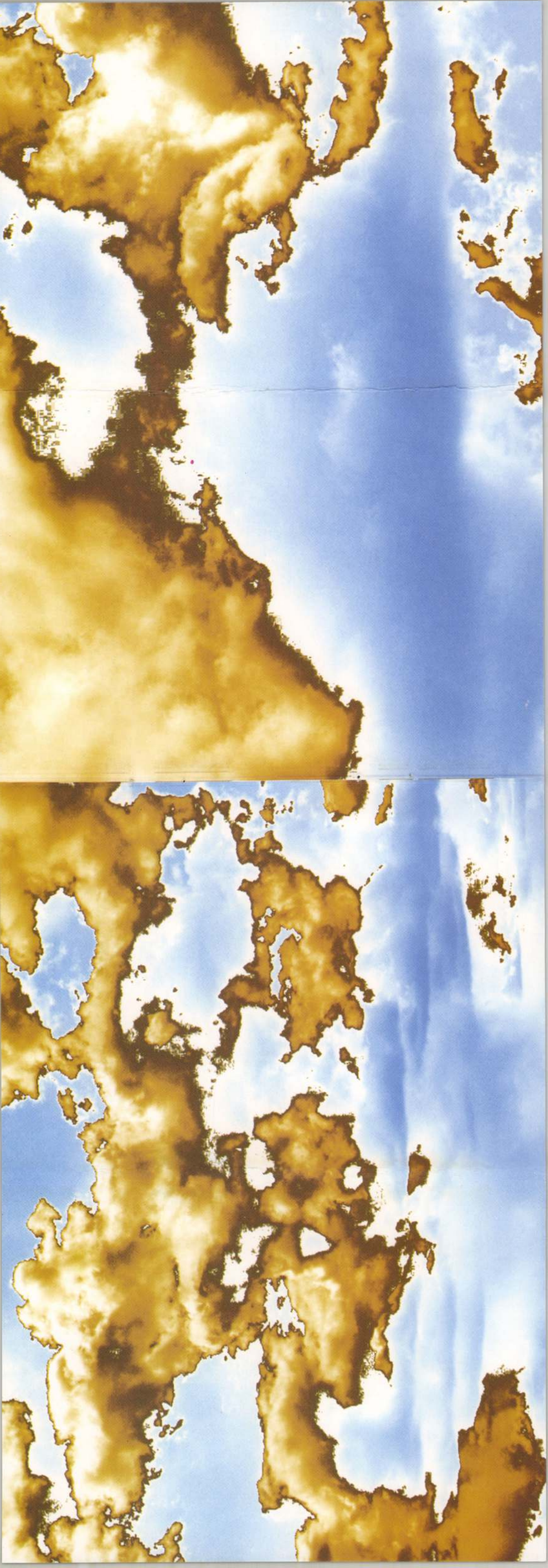

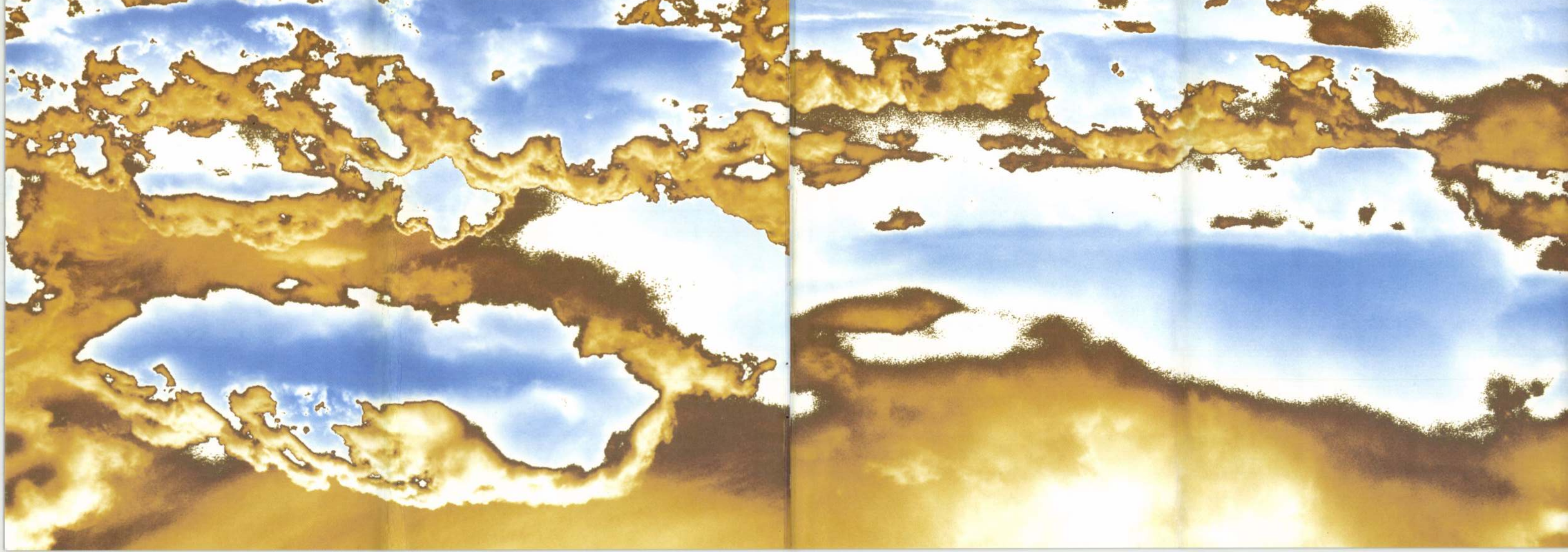

1991 Budapest, Vasas Mini Galéria: "Elektroaurák"
1989 Budapest, József Attila Művelődési Központ: "Cigányfotók"
1988 Budapest, BME Martos Galéria: "Cigányfotók"

Munkái gyűjteményekben / Works in public collections:

International Print Triennal Society, Krakow (PL)
SIIAS (Institut of Art and Sience), New York
MOMA Library, New York
Önkormányzat, Tarpa (H)
Kun Galéria, Kiskunlacháza (H)
MéhkasAula Archívum, Székesfehérvár (H)
Kapos Art Egyesület, Kaposvár (H)
MET, Magyar Elektrográfia Társaság, Budapest
Árnyékötők Archívum, Budapest
Artpool, Budapest
OSZK Grafikai Gyűjtemény, Budapest
Városi Múzeumok Képtára, Győr (H)
Fundatia ETNA, Sepsiszentgyörgy (RO)
Transart Communication Archívum, Érsekújvár (SK)
Kolping Bildungstatte, Coesfeld (D)
ZIG Galéria, Nyíregyháza (H)
Electrografia Museo Internacional, Cuenca (E)
Kollection Kusunoki, Hirosima (J)
Copy Center, Ontario (CA)

Fontosabb publikációk / Selected publications:

- "Who is Who Magyarországon" (Who is Who Budapest, 2005)
- IconData Worldprints (International Print Triennal Society In Krakow, 2004)
- Dárdai Zsuzsa: "Hírmondód a szél" M. M. Emlékkönyv (Medi-Call, 2004)
- Dárdai Duó: "Jacaranda virág" zenei CD (Medi-Call Kiadó, 2004)
- http://www.snug-harbor.org/artfront/waterfront (USA, 2003)
- Zsuzsa Dárdai: "Life in the lifeless" (Árnyékkötők Alap. Budapest, 2002)
- Műértő (Budapest, 2002/11)
- The New York Times: Artists at the (water)front line (New York, 2002/11)
- LopLop: Copigraphy CD-Rom (Montreal, 2000)
- Dárdai Zsuzsa: "L'Univers MADI" portré de Carmelo Arden Quin (Duna Műhely Budapest, 1999)
- Great Women of the 21st Century (American Biographical Institute, 1999)
- Sikeres nők: "Szellemi tereket építünk" (Flaszter Kiadó Budapest, 1999)
- ISCA: Hungarian Artists Supplement (New York, 1998)
- C'est la faute aux copies: fAces, Portrait d'artistes (Rouen France, 1995)
- Cigányfúró (Budapest, 1995/5)
- Beszélő (Budapest, 1995/4)
- Új Művészet (Budapest, 1992/3)
- Pompei (Szeged (H), 1992/3)
- Media Nova, Int. Electrograhic Magazine No 7 (Dijon France, 1992)
- Magyar Hírlap (Budapest, 1991/5/11)
- FIDESZ Interview (Budapest, 1991/11)
- Café Babel (Budapest, 1991/1)
- Élet és Irodalom (Budapest, 1990/12, 1992/1)
- Árnyékkötők electrographic art/co media No 1–33 (Budapest, 1990-2004)
- Romano Nyevipe (Budapest, 1989/1/17)
- The Hungarian Observer (Budapest, 1989/2)
- Monde Gitan No 83 (Paris, 1989)

Fontosabb csoportos kiállítások, akciók / Selected group exhibitions, actions:

2004
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza – méhKASaula: "Enter III."
Budapest, Vasarelly Múzeum: "Matricák III."
Miskolc (H), M.G. Városi Művészeti Múzeum: "Árnyékkötők retrospektív"
Budapest, GázMűvek Andrássy 64.: "Fény Árnyék Perforum" cigányfotók
Miskolc (H), Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum: "XXII. Grafikai Biennálé Miskolc – Transzparencia"
Oradea (RO), Muzeul Tarii Crisurilor: "Middle-East European Postcard V."
2003
Kaposvár (H), Vaszary Galéria: "Közép-Kelet Európai Képeslap V."
Budapest, Nagy Imre ÁMK: "Tisztelet a Fehérnek"
Budapest, Millenáris Park: "A születés hete – Transparencia"
Budapest, Gerbeaud Harmincad Galéria: "A születés hete – aukció"
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza: "5 éves a méhKASaula"
2002
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza, méhKASaula: "Enter Fesztivál II."
Budapest, Hotel Fiesta: "Zöld kakas – aukció"
Nové Zámky (SK), Galéria umenia: "KASSÁK a MADI dnes"
2001
Budapest, Kicsi@világ teaház: "Internet.galaxis – Árnyékkötők"
La Plata (Arg), Museo Municipal de Bellas Artes: "La ciudad de las diagonales" mail-art
Budapest, Írók Boltja: "Egy – Árnyékkötők co-media" folyóiratest és kirakat

Dárdai Zsuzsa

Médiaművész, művészetkritikus, művészetszervező
Media artist, art critic, organizer

Cím / Address: H-1034 Budapest, Timár u. 17., Tel/fax: (+36 1) 38757 90, Mobile: (+36 30) 5241305, E-mail: dardai-saxon@freemail.hu

Művészeti aktivitása:

– a Nemzetközi Szimmetria Egyesület vezetőségi tagja 2003-tól;
– a Site Ations (Wales) nemzetközi művészeti project kurátora 1999-től;
– a MADI art periodical társ-alapító szerkesztője 1998-tól;
– a Duna Műhely partner rendezője 1997-99 között;
– az ELTE PressEurope tanára 1997-98 között;
– az Élet és Irodalom Interjú rovatának külső munkatársa 1996-97 között;
– a Nemzetközi MADI Múzeum Alapítvány, és a magyarországi Mobil MADI Múzeum társ-, alapító kurátora 1995-től;
– a Magyar Televízió Múzsa című műsorának szerkesztője 1995-96 között;
– a Magyar Narancs szerkesztője 1990-95 között;
– a FÁME (Fény-Árnyék Művészeti Egyesület) alapító tagja és elnöke 1990-03;
– az Árnyékkötők co-media társ-alapító szerkesztője 1990-től;
– az Árnyékkötők Alkotócsoport alapító tagja 1989-től;
– a Romano Nyevipe belső munkatársa 1987-89 között;
– a MÚOSZ, Magyar Újságírók Országos Szövetségének tagja 1986-tól;
– a J. Galéria munkatársa 1983-85 között.

Artistic activity:

– elector of the Symmetry Association (since 2003);
– curator of the Site-Ations (Wales) international art project (since 1999);
– founder and editor-in-chief of MADI art periodical (since 1998);
– co-organizing partner of Duna Műhely (Danube Atelier) (1997-1999);
– teacher at Eötvös University (Budapest), PressEurope (1997-1998);
– associate interviewer for the periodical Élet és Irodalom (Budapest, 1996-97);
– editor of the cultural television programme Múzsa (Muse) at the Hungarian Television (1995-1996);
– founder and curator of the International MADI Museum Foundation and the Hungarian Mobile MADI Museum (since 1995);
– editor of Pulitzer Award winning periodical Magyar Narancs (1990-1995);
– founding member and president of FAME – Light and Shadow Art Association (since 1990);
– founder and editor of Shadow Weavers co-media (since 1990);
– founding member of the Shadow Weavers creative group (since 1989);
– internal associate of Romano Nyevipe (1987-1989);
– member of the MUOSZ Association of Hungarian Journalists (1986-);
– fellow of J. Galéria (1983-1985).

Díjak, ösztöndíjak / Awards, stipends:

2004 XXII. Miskolci Grafikai Biennále, MET díj (kollektív) – Miskolc (H)
NKA Digitális Kultúráért, alkotói ösztöndíj – Budapest
NKÖM Édes Anyanyelvünk, novellapályázat III. díj – Budapest
2003 "Tisztelet a fehérnek" díj (kollektív) – Csepel, Budapest
2001 Snug Harbor Cultural Center, Site-Ations artist residence – New York
1998 Soros Alapítvány, MADI ösztöndíj – Budapest
1996 Soros Alapítvány, Árnyékkötők ösztöndíj – Budapest
1995 Magyar Narancs, Pulitzer díj (kollektív) – Budapest
1992 Canon Center, copy-art alkotói ösztöndíj – Párizs

Válogatott egyéni kiállítások / Selected individual exhibitions:

2004 Budapest, K.A.S. Galéria: "Skyland/Ég-táj"
Kiskunlacháza (H), Petőfi Művelődési Központ: "MM emlékére"
2003 Tarpa (H), Házasságkötő Terem: "Kuruc Fesztivál" (with Saxon)
Kiskunlacháza (H), Petőfi Művelődési Központ: "Life in the Lifeless"
Budapest, K.A.S. Galéria: "KRIS-táj"
2002 New York, Printed Matter
New York, SIIAS – Institut of Art and Sience: "Life in the Lifeless"
2001 Budapest, Sziget Galéria: "Árnyékkötődések" (with Kováts-Tenke-Zsubori)
Szigetszentmiklós (H), Arnolfini Monitor Galéria: "A Mérleg jegyében – Kris-tájak virtuális kiállítás"
2000 Szigetszentmiklós (H), Arnolfini Előszoba Galéria: "Aurakék"
1999 Berlin, Haus Ungarn: "Schattenbindungen" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
Sepsiszentgyörgy (Ro), Képtár: "Expozitiei de electrografică" (with Saxon-Zsubori)
1998 Budapest, Francia Intézet: "Árnyékkötők co-media" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
1996 Budapest, Black-Black Galéria: "Összpontosítás" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
Budapest, MU Színház: "Alternatív Színházi Fesztivál" xerox installáció
1995 Budapest, BAE: "Tetrapakk" multimediális performansz, xerox installáció
1994 Budapest, Örökmozgó Filmszínház: "Xeromatiné – Elektro-aurák"
1993 Budapest, BNV: "BAE – Árnyékkötők electrographic art" stand
Gent (B), Croxhapox: "L'expo d'etalage"
1992 Budapest, Csokonai M. K.: "Születésnapi tárlatok" (with Szombathy-Tenke)

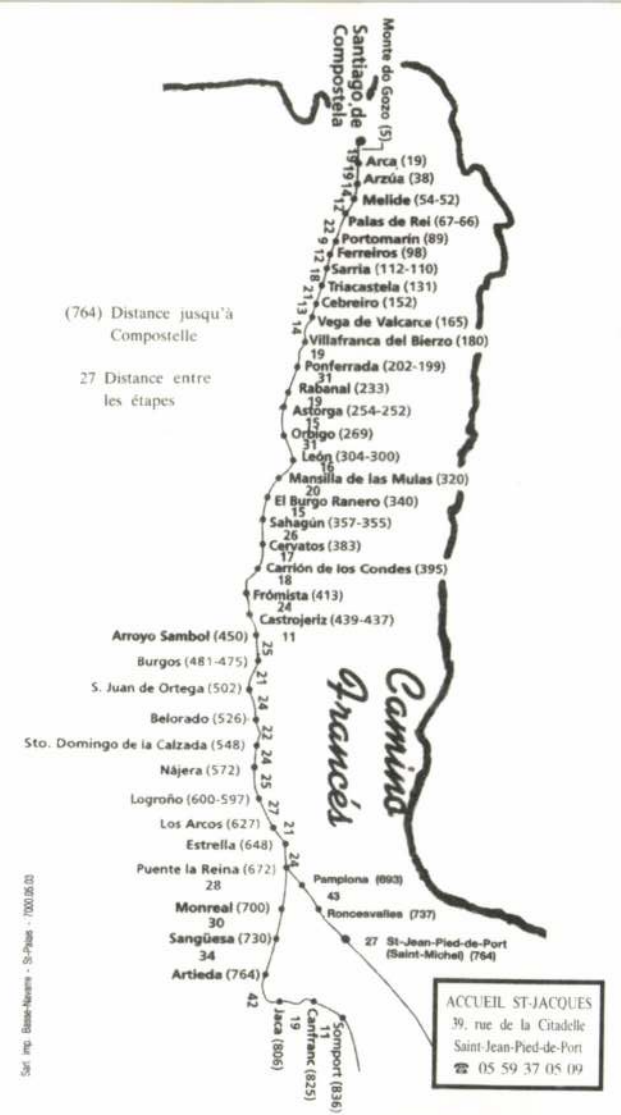

CARNET DE PÈLERIN DE SAINT-JACQUES

"Credencial del Peregrino"

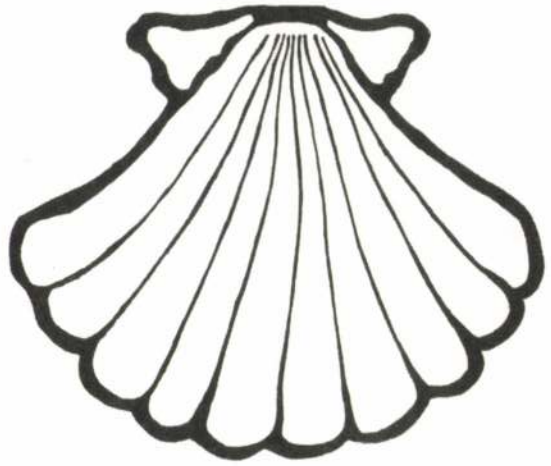

délivré par :

Les Amis du Chemin de Saint-Jacques
Pyrénées-Atlantiques

☆

39, rue de la Citadelle
F.64220 SAINT-JEAN-PIED-DE-PORT
Tél. 05 59 37 05 09
aucoeurduchemin.org

ACCUEIL SAINT JACQUES

N° 940

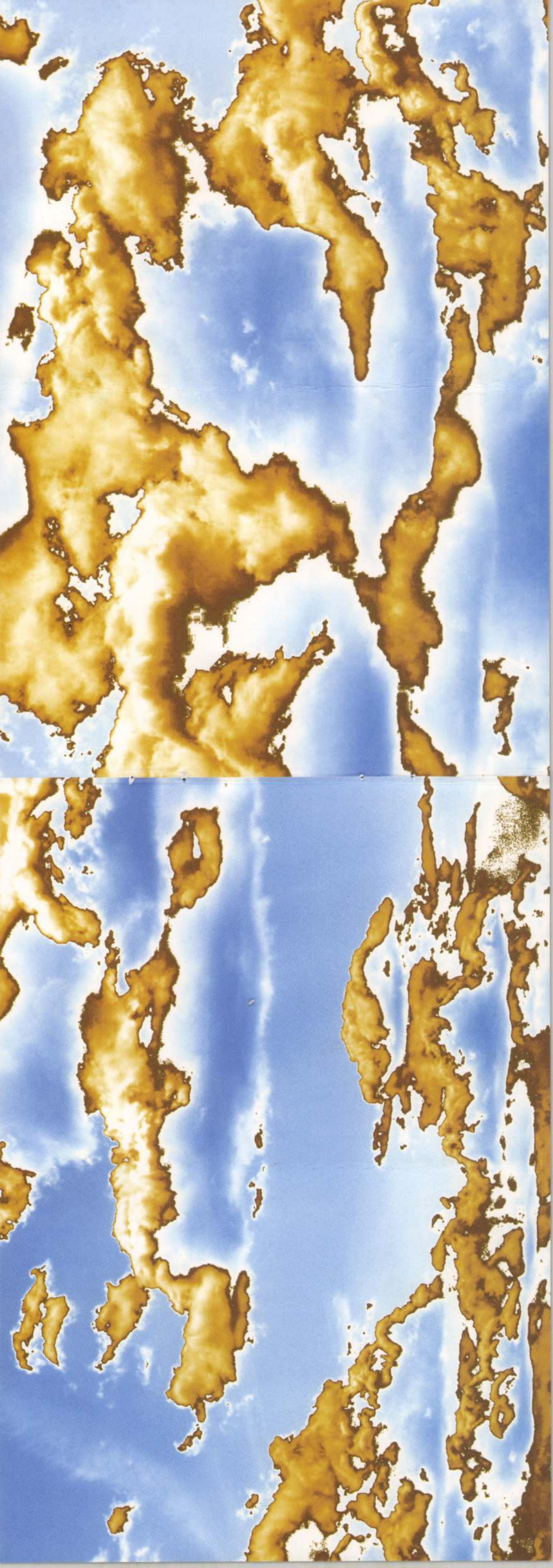

Dankovszkiy Lóránthné

Jelenleg csak ő foglalkozik szürkimzéssel

Béres András: Népi díszítőművészet Hajdú-Bihar megyében, Debrecen. 1955.

31.o.

Dankovszki Loránduné
nejmüvész münkáiból tegnap
nyilt kiállítás Debrecenben, a
csapókerti Horváth Árpád Müve-
lödési Otthonban.

Magyar Hirlap 1972/335 Sold.

Dankovszky Lóránd, mürhímző népi iparművész

A népművészet mestere

↓

– : Kiváló népművelők kitüntetése

4

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 16.

Dankovszky Lóránskié, szürkimző,
népi iparművész

A népművészet mestere.

–: Kitüntetések augusztus 20-a
alkalmából

2.

ESTI HIRLAP, Bp., 1974 aug. 15.

Dankovszky Lórándné

szürhimző népi iparművésznek a népmüvészet mestere cimet adományozták.

Magyar Hirlap 1974/225 6.

Danku József pedagógus, művész

Megnyílt a nyírbátori képzőművész stúdió 12. rajztanári alkotótelepének bemutatója, a Nyíregyházi Galériában. – Szerepel Danku József /Mérk/ műve.

Bátori tűzzománcok.

Kelet-Magyarország, 1983. febr. 4.

KORTÁRS
ALKOTÓK
STÚDIÓJA

K.A.S. Galéria
H-1056 Budapest, Váci u. 36.
Tel./fax: (36 1) 318 2084

ÉG-TÁJ

dárdai zsuzsa

SKYLAND

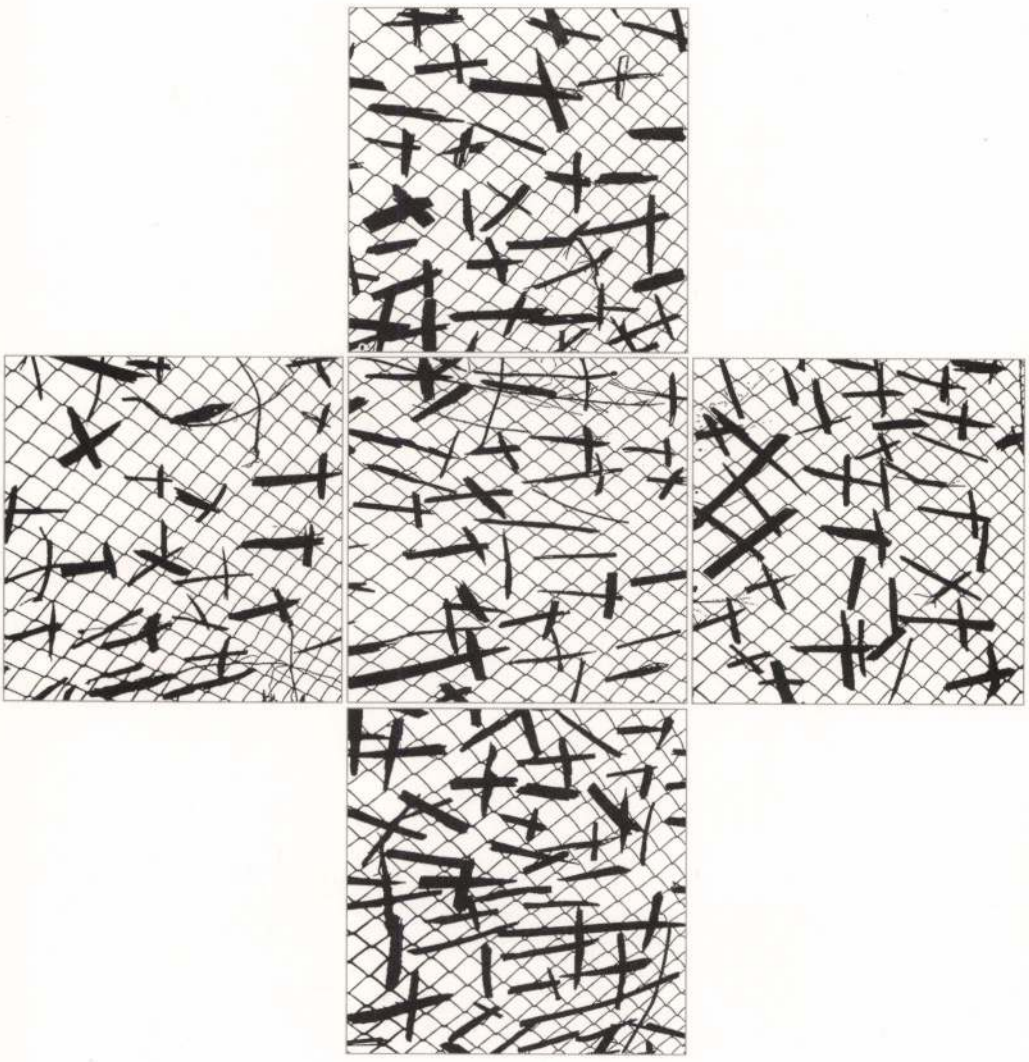

"Camino de las cruces" 2004.

A katalógusban szereplő illusztrációkat Dárdai Zsuzsa Ég-Táj című digitális festményeiből válogattuk.

The illustrations in the catalogue have been selected from Zsuzsa Dárdai's Skyland digital painting series.

Kiadó/Published by the Árnyékkötők Alapítvány, Budapest 2004.

ISBN 963 217 629 4

Nyomda/Printed by the T-Mart Press
Design by Saxon

Támogatók/Sponsors:
Nemzeti Kulturális Alapprogram Digitális Média és Művészeti Ideiglenes Szakmai Kollégium,
Schneider Papír Kft., Kavi-art Bt.

Budapest, Sziget Galéria: "Ami a 90-es évekből kimaradt" az Árnyékkötők folyóirat összehordó akciója
Szigetvár (H), Vár-Dzsámi: "hát-tér"
Óbecse (Ro), Vuk Karadzic Művelődési Központ: "Elektrográfia"
Nagyvárad (Ro), Tibor Ernő Galéria: "Elektrográfia"
Kaposvár (H), Csokonai Galéria: "A Föld"
Kőkapu (H), Károly Vadászkastély: "XX. századi dominó"

2000

Székesfehérvár (H), Bory Vár: "I. Kortárs Művészeti Fesztivál – Bábsubáb" Árnyékkötők szabadtéri kiállítás
Budapest, Artpool, P60 Galéria: "Véletlen kiállítás: 22 Budapest – Városanalizis"

1999

Budapest, Black-Black Galéria: "Hommage à Marcel Duchamp – 111 Ablak II."
Simontornya (H): "Holdünnepnap/Moonsunday" Árnyékkötők szabadtéri kiállítás
Budapest, Műcsarnok/Kunsthalle: "Dátum/Idő – Digit Galéria" digitális képfolyam kiállítás
Budapest, Műcsarnok/Kunsthalle: "Dátum/Idő – Faximille" ezredvégi fax-akció

1998

Budapest, Balassi Könyvesbolt: "Egy falat az Árnyékkötők archívumából"
Nyíregyháza (H), ZIG Galéria: "Árnyékkötők Archívum"

1997

Budapest, Black-Black Galéria: "111 Ablak, Hommage à Marcel Duchamp"
Marcali (H), Bernáth Galéria: "Elektrografika"

1996

Győr (H), Napóleon Ház: "MADI art fair"

1995

Budapest, Fészek Galéria: "Fénymásolatok – Matricák, Ideák, Effektek"
Győr (H), Városi Művészeti Múzeum: "Árnyékkötők retrospektív"
Győr (H), Flat Galéria: "The Masters of Graphic Arts"
Szombathely (H), Városi Képtár: "Mobil MADI Múzeum"
Győr (H), Fekete-Fehér Galéria: "MADI Szimpozion"
Budapest, Merlin Színház: "DADA Fesztivál"
Budapest, BNV: "BAE – Árnyékkötők electrographic art" stand

1993

Budapest, Vigadó tér – Budapesti Őszi Fesztivál:
"Városanalízis – 22 Budapest" szabadtéri kiállítás
Budapest, 22 kerület – Budapesti Őszi Fesztivál:
"Városanalízis – 22 Budapest" fax-akció
Kaposvár (H), Megyei Művelődési Központ, "II. Groteszk"
Barcs (H), Dráva Múzeum, "II. Groteszk"
Budapest, Kassák Múzeum: "A Mester köszöntése"
Sfántu Gheorghe (Ro), Városi Képtár, Torony Galéria: "Expozitie de electrografica – Árnyékkötők"
Sfántu Gheorghe (Ro), St. Anna Tó: "Annart-4" Árnyékkötők performansz
Budapest, Tétényi Galéria: "Életünk tárgyai..."
Coesfeld (D), Kolping Bildungstatte/Spaarcasse: "Árnyékkötők Ausstellung"
Győr (H), Xantus János Múzeum Képtára: "II. Nemzetközi Grafikai Biennále"
Novi Sad (Yu), Galerija savremene likovne umetnosti: "Umetnost elektrografike u Madarskoj"

1992

Paris, La Villette: "Machine à communique" fax-akció
Érsekújvár (Sk), Cinema Mier: "Transart Communication 5. – S.O.S. élő vonal" fax-akció
Érsekújvár (Sk): "Transart Communication 5. – Árnyékkötők utcakiállítás"
Cuenca (E), Electrografia Museo Internacional: "Fax-Art"
Kaposvár (H), Városi Galéria: "Kelet-közép Európai Képeslap"
Budapest, Artpool: "Networker Congress / Decentralizált Hálózati Világkongresszus" fax-akció
Budapest-Duna, BBS-Magyar Narancs Hajó: "Küldj egy halat! – Send us a Fish!" fax-akció
Budapest, Újpesti Gyermek és Ifjúsági Ház: "Saját Idő – Női Szakasz"
Budapest, Budatétényi Galéria: "Árnyékkötők exhibitions"
Debrecen (H), Orvostudományi Egyetem: "Árnyékkötők electrographic art"
Budapest: "Első Budapesti Víznélküli Strandfesztivál – Talált tárgy, Zárt kabin" szabadtéri kiállítás és elektrografikus performansz
Aix-en-Pce (F), Intime Conviction: "Work with your eyes" fax-akció
Paris, Canon Center: "James Durand – Bubble art" Concerto lumineux

1991

Paris, Galerie Bernanos: "Art Reseaux" fax-akció
Győr (H), Műcsarnok: "I. Nemzetközi Grafikai Biennále"
Bonyhád (H), Műv. Központ: "Telefaxon beküldött képek kiállítása" fax-akció
Nove-Zamky (SK), Cinema Mier: "4th International Alternativ Art Festival – Árnyékkötők"
Nyíregyháza (H), Városi Galéria: "Árnyékkötők electrographic art"
Szombathely (H), Szombathelyi Képtár: "Magyar Műhely Találkozó – Gépeltérítés/Képeltérítés"
Budapest, Almássy Téri Szabadidőközpont: "Rézonance Fesztivál – Teleplacenta" Árnyékkötők video-performansz
Kaposvár (H), Somogy Megyei Műv. Központ: "Árnyékkötők electrographic art"
Budapest, Újpesti Gyermek és Ifjúsági Ház: "Saját Idő Műv. Zóna – Az Ember"

1989 Hirosima (J), House of Kusunoki: "Kollection Kusunoki"

1986 Budapest, J. Galéria: "10 Éves az Encsi Alkotótábor"

Camino, Ég-tájak

Sajátos kompjútermővészeti beszámoló ez a kiállítás. Hiteles fotókon alapuló nyomatai azonban mintha kozmikus dimenziókat sejtetnének: metafizikus kék színben úszó földnyelveket, különös domborzatú kontinenseket látunk állomásaiként. Egyrészt nagyon is hasonlítanak egymáshoz, másrészt végtelen változatosságú, soha nem ismétlődő rajzolatú formákat mutatnak. Nem emberi kéz alkotta képződmények, nem műemlékek, hanem valójában felhők képei ezek. Egy nyolcszáz kilométeres, 33 napig tartó, testileg-lelkileg egyaránt heroikus gyalogútnak a tanúi voltak azok a felhők, amelyeket a kompjúter barna színnel földhöz tett hasonlóvá. Olyan útnak az emlékei, amely nemcsak földrajzi értelemben terjed ki egyik helytől a másikig, hanem amely az emberi lélek átalakulásának folyamata is. Azt is mondhatnánk, hogy a zarándokút az Isten keresésének útja, amely az ég alatt, a földön zajlik. A közismert metafora szerint egész földi életünk egyetlen zarándokút az örök haza, az elveszett Paradicsom boldogsága felé. Ez az út azonban a Kálvárián vezet, vagyis keresztút. A kereszt pedig mint forma és jelkép egyaránt kapcsolatot teremt az ég és a föld között.

Varga Zsuzsa, 2004

Camino, Skylands

This exhibition is a peculiar display of computer art. Its prints, however, based on authentic photographs, suggest cosmic dimensions: its stations are peninsulas floating in metaphysical blue, and continents of special rifts and mountains. On the one hand they are closely related but on the other they reveal shapes of infinite variability that never repeat themselves. No hand-made creations, to be sure, no monuments, but the pictures of clouds are these. These clouds, which the computer has made similar to brown earth, witnessed a 500-mile, 33-day-long, physically and spiritually heroic pilgrimage. These are the memories of a journey that not only spanned the distance between two geographic locations but also constituted the metamorphosis of the human soul. One could as well say that a pilgrimage is a quest for God, which takes place under the sky, on dry land. The common metaphor says our whole life on earth is a pilgrimage towards the happiness of the eternal home, the lost Paradise. But this journey leads us through the Calvary; that is, it evokes the stations of the cross. And the cross, the shape and the symbol, creates a link between heaven and earth.

Zsuzsa Varga, 2004

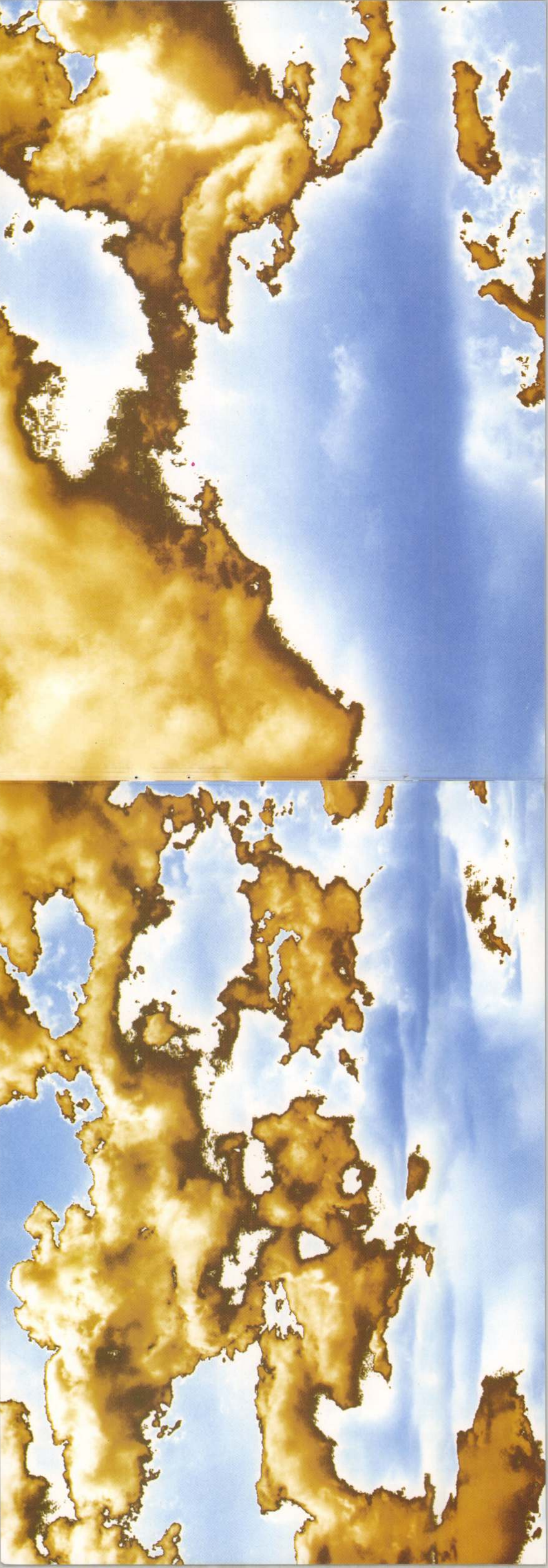

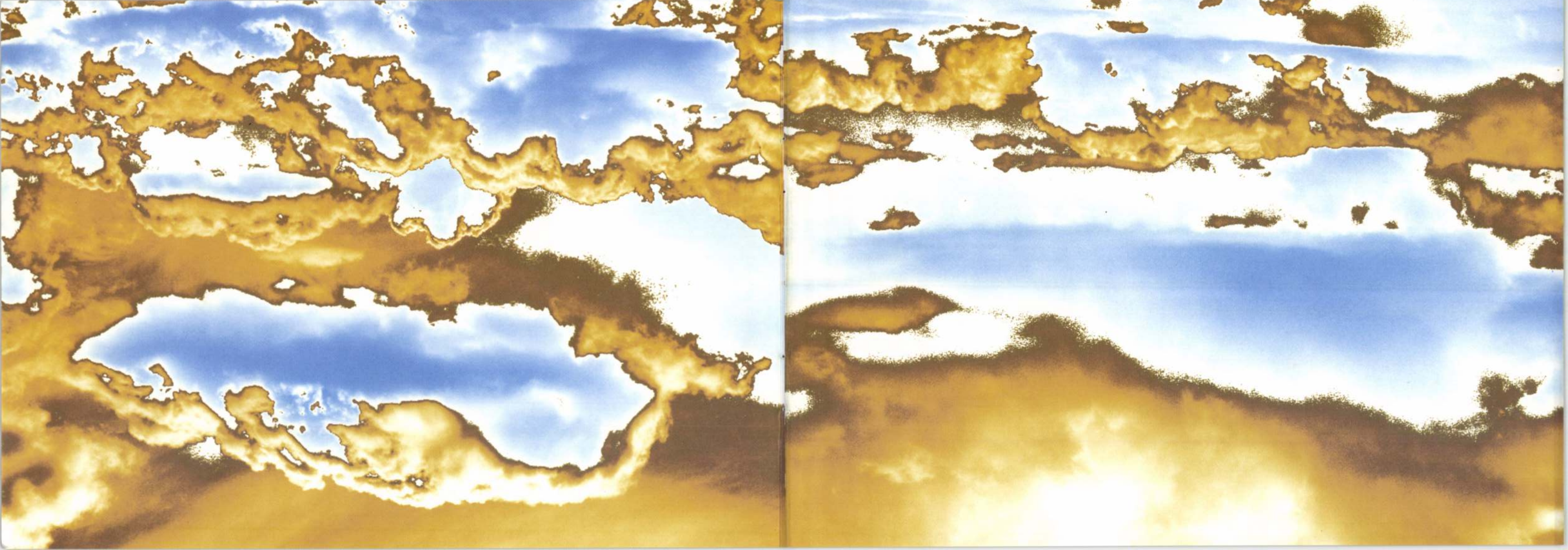

1991 Budapest, Vasas Mini Galéria: "Elektroaurák"
1989 Budapest, József Attila Művelődési Központ: "Cigányfotók"
1988 Budapest, BME Martos Galéria: "Cigányfotók"

Munkái gyűjteményekben / Works in public collections:

International Print Triennal Society, Krakow (PL)
SIIAS (Institut of Art and Sience), New York
MOMA Library, New York
Önkormányzat, Tarpa (H)
Kun Galéria, Kiskunlacháza (H)
MéhkasAula Archívum, Székesfehérvár (H)
Kapos Art Egyesület, Kaposvár (H)
MET, Magyar Elektrográfia Társaság, Budapest
Árnyékötők Archívum, Budapest
Artpool, Budapest
OSZK Grafikai Gyűjtemény, Budapest
Városi Múzeumok Képtára, Győr (H)
Fundatia ETNA, Sepsiszentgyörgy (RO)
Transart Communication Archívum, Érsekújvár (SK)
Kolping Bildungstatte, Coesfeld (D)
ZIG Galéria, Nyíregyháza (H)
Electrografia Museo Internacional, Cuenca (E)
Kollection Kusunoki, Hirosima (J)
Copy Center, Ontario (CA)

Fontosabb publikációk / Selected publications:

– "Who is Who Magyarországon" (Who is Who Budapest, 2005)
– IconData Worldprints (International Print Triennal Society In Krakow, 2004)
– Dárdai Zsuzsa: "Hírmondó a szél" M. M. Emlékkönyv (Medi-Call, 2004)
– Dárdai Duó: "Jacaranda virág" zenei CD (Medi-Call Kiadó, 2004)
– http://www.snug-harbor.org/artfront/waterfront (USA, 2003)
– Zsuzsa Dárdai: "Life in the lifeless" (Árnyékkötők Alap. Budapest, 2002)
– Műértő (Budapest, 2002/11)
– The New York Times: Artists at the (water)front line (New York, 2002/11)
– LopLop: Copigraphy CD-Rom (Montreal, 2000)
– Dárdai Zsuzsa: "L'Univers MADI" portré de Carmelo Arden Quin (Duna Műhely Budapest, 1999)
– Great Women of the 21st Century (American Biographical Institute, 1999)
– Sikeres nők: "Szellemi tereket építünk" (Flaszter Kiadó Budapest, 1999)

– ISCA: Hungarian Artists Supplement (New York, 1998)
– C'est la faute aux copies: fAces, Portrait d'artistes (Rouen France, 1995)
– Cigányfúró (Budapest, 1995/5)
– Beszélő (Budapest, 1995/4)
– Új Művészet (Budapest, 1992/3)
– Pompei (Szeged (H), 1992/3)
– Media Nova, Int. Electrograhic Magazine No 7 (Dijon France, 1992)
– Magyar Hírlap (Budapest, 1991/5/11)
– FIDESZ Interview (Budapest, 1991/11)
– Café Babel (Budapest, 1991/1)
– Élet és Irodalom (Budapest, 1990/12, 1992/1)
– Árnyékkötők electrographic art/co media No 1–33 (Budapest, 1990-2004)
– Romano Nyevipe (Budapest, 1989/1/17)
– The Hungarian Observer (Budapest, 1989/2)
– Monde Gitan No 83 (Paris, 1989)

Fontosabb csoportos kiállítások, akciók / Selected group exhibitions, actions:

2004
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza – méhKASaula: "Enter III."
Budapest, Vasarelly Múzeum: "Matricák III."
Miskolc (H), M.G. Városi Művészeti Múzeum: "Árnyékkötők retrospektív"
Budapest, GázMűvek Andrássy 64.: "Fény Árnyék Perforum" cigányfotók
Miskolc (H), Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum: "XXII. Grafikai Biennálé Miskolc – Transzparencia"
Oradea (RO), Muzeul Tarii Crisurilor: "Middle-East European Postcard V."
2003
Kaposvár (H), Vaszary Galéria: "Közép-Kelet Európai Képeslap V."
Budapest, Nagy Imre ÁMK: "Tisztelet a Fehérnek"
Budapest, Millenáris Park: "A születés hete – Transparencia"
Budapest, Gerbeaud Harmincad Galéria: "A születés hete – aukció"
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza: "5 éves a méhKASaula"
2002
Székesfehérvár (H), Szabadművelődés Háza, méhKASaula: "Enter Fesztivál II."
Budapest, Hotel Fiesta: "Zöld kakas – aukció"
Nové Zámky (SK), Galéria umenia: "KASSÁK a MADI dnes"
2001
Budapest, Kicsi@világ teaház: "Internet.galaxis – Árnyékkötők"
La Plata (Arg), Museo Municipal de Bellas Artes: "La ciudad de las diagonales" mail-art
Budapest, Írók Boltja: "Egy – Árnyékkötők co-media" folyóiratest és kirakat

Dárdai Zsuzsa

Médiaművész, művészetkritikus, művészetszervező
Media artist, art critic, organizer

Cím / Address: H-1034 Budapest, Tímár u. 17., Tel/fax: (+36 1) 38757 90, Mobile: (+36 30) 5241305, E-mail: dardai-saxon@freemail.hu

Művészeti aktivitása:

– a Nemzetközi Szimmetria Egyesület vezetőségi tagja 2003-tól;
– a Site Ations (Wales) nemzetközi művészeti project kurátora 1999-től;
– a MADI art periodical társ-alapító szerkesztője 1998-tól;
– a Duna Műhely partner rendezője 1997-99 között;
– az ELTE PressEurope tanára 1997-98 között;
– az Élet és Irodalom Interjú rovatának külső munkatársa 1996-97 között;
– a Nemzetközi MADI Múzeum Alapítvány, és a magyarországi Mobil MADI Múzeum társ-, alapító kurátora 1995-től;
– a Magyar Televízió Múzsa című műsorának szerkesztője 1995-96 között;
– a Magyar Narancs szerkesztője 1990-95 között;
– a FÁME (Fény-Árnyék Művészeti Egyesület) alapító tagja és elnöke 1990-03;
– az Árnyékkötők co-media társ-alapító szerkesztője 1990-től;
– az Árnyékkötők Alkotócsoport alapító tagja 1989-től;
– a Romano Nyevipe belső munkatársa 1987-89 között;
– a MÚOSZ, Magyar Újságírók Országos Szövetségének tagja 1986-tól;
– a J. Galéria munkatársa 1983-85 között.

Artistic activity:

– elector of the Symmetry Association (since 2003);
– curator of the Site-Ations (Wales) international art project (since 1999);
– founder and editor-in-chief of MADI art periodical (since 1998);
– co-organizing partner of Duna Műhely (Danube Atelier) (1997-1999);
– teacher at Eötvös University (Budapest), PressEurope (1997-1998);
– associate interviewer for the periodical Élet és Irodalom (Budapest, 1996-97);
– editor of the cultural television programme Múzsa (Muse) at the Hungarian Television (1995-1996);
– founder and curator of the International MADI Museum Foundation and the Hungarian Mobile MADI Museum (since 1995);
– editor of Pulitzer Award winning periodical Magyar Narancs (1990-1995);
– founding member and president of FAME – Light and Shadow Art Association (since 1990);
– founder and editor of Shadow Weavers co-media (since 1990);
– founding member of the Shadow Weavers creative group (since 1989);
– internal associate of Romano Nyevipe (1987-1989);
– member of the MUOSZ Association of Hungarian Journalists (1986-);
– fellow of J. Galéria (1983-1985).

Díjak, ösztöndíjak / Awards, stipends:

2004 XXII. Miskolci Grafikai Biennále, MET díj (kollektív) – Miskolc (H)
NKA Digitális Kultúráért, alkotói ösztöndíj – Budapest
NKÖM Édes Anyanyelvünk, novellapályázat III. díj – Budapest
2003 "Tisztelet a fehérnek" díj (kollektív) – Csepel, Budapest
2001 Snug Harbor Cultural Center, Site-Ations artist residence – New York
1998 Soros Alapítvány, MADI ösztöndíj – Budapest
1996 Soros Alapítvány, Árnyékkötők ösztöndíj – Budapest
1995 Magyar Narancs, Pulitzer díj (kollektív) – Budapest
1992 Canon Center, copy-art alkotói ösztöndíj – Párizs

Válogatott egyéni kiállítások / Selected individual exhibitions:

2004 Budapest, K.A.S. Galéria: "Skyland/Ég-táj"
Kiskunlacháza (H), Petőfi Művelődési Központ: "MM emlékére"
2003 Tarpa (H), Házasságkötő Terem: "Kuruc Fesztivál" (with Saxon)
Kiskunlacháza (H), Petőfi Művelődési Központ: "Life in the Lifeless"
Budapest, K.A.S. Galéria: "KRIS-táj"
2002 New York, Printed Matter
New York, SIIAS – Institut of Art and Sience: "Life in the Lifeless"
2001 Budapest, Sziget Galéria: "Árnyékkötődések" (with Kováts-Tenke-Zsubori)
Szigetszentmiklós (H), Arnolfini Monitor Galéria: "A Mérleg jegyében – Kris-tájak virtuális kiállítás"
2000 Szigetszentmiklós (H), Arnolfini Előszoba Galéria: "Aurakék"
1999 Berlin, Haus Ungarn: "Schattenbindungen" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
Sepsiszentgyörgy (Ro), Képtár: "Expozitiei de electrograficá" (with Saxon-Zsubori)
1998 Budapest, Francia Intézet: "Árnyékkötők co-media" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
1996 Budapest, Black-Black Galéria: "Összpontosítás" (with Saxon-Tenke-Zsubori)
Budapest, MU Színház: "Alternatív Színházi Fesztivál" xerox installáció
1995 Budapest, BAE: "Tetrapakk" multimediális performansz, xerox installáció
1994 Budapest, Örökmozgó Filmszínház: "Xeromatiné – Elektro-aurák"
1993 Budapest, BNV: "BAE – Árnyékkötők electrographic art" stand
Gent (B), Croxhapox: "L'expo d'etalage"
1992 Budapest, Csokonai M. K.: "Születésnapi tárlatok" (with Szombathy-Tenke)

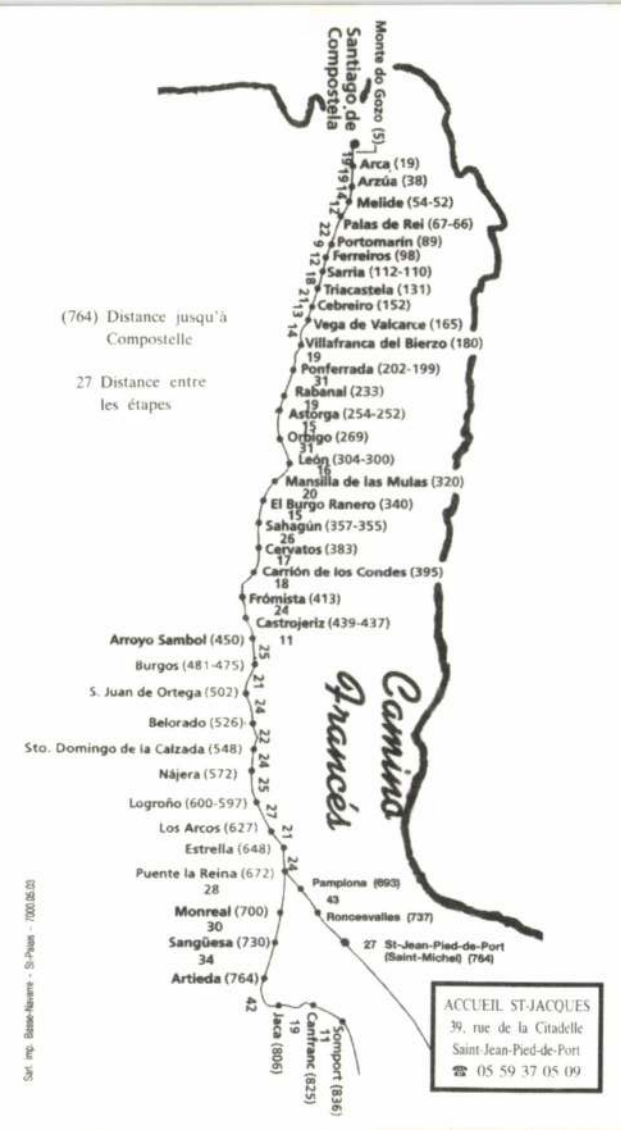

CARNET DE PÈLERIN DE SAINT-JACQUES

"Credencial del Peregrino"

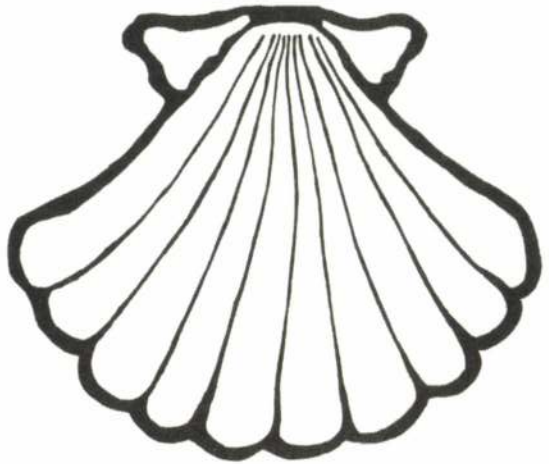

délivré par :

Les Amis du Chemin de Saint-Jacques
Pyrénées-Atlantiques

☆

39, rue de la Citadelle
F.64220 SAINT-JEAN-PIED-DE-PORT
Tél. 05 59 37 05 09
aucoeurduchemin.org

ACCUEIL SAINT JACQUES

N° 940

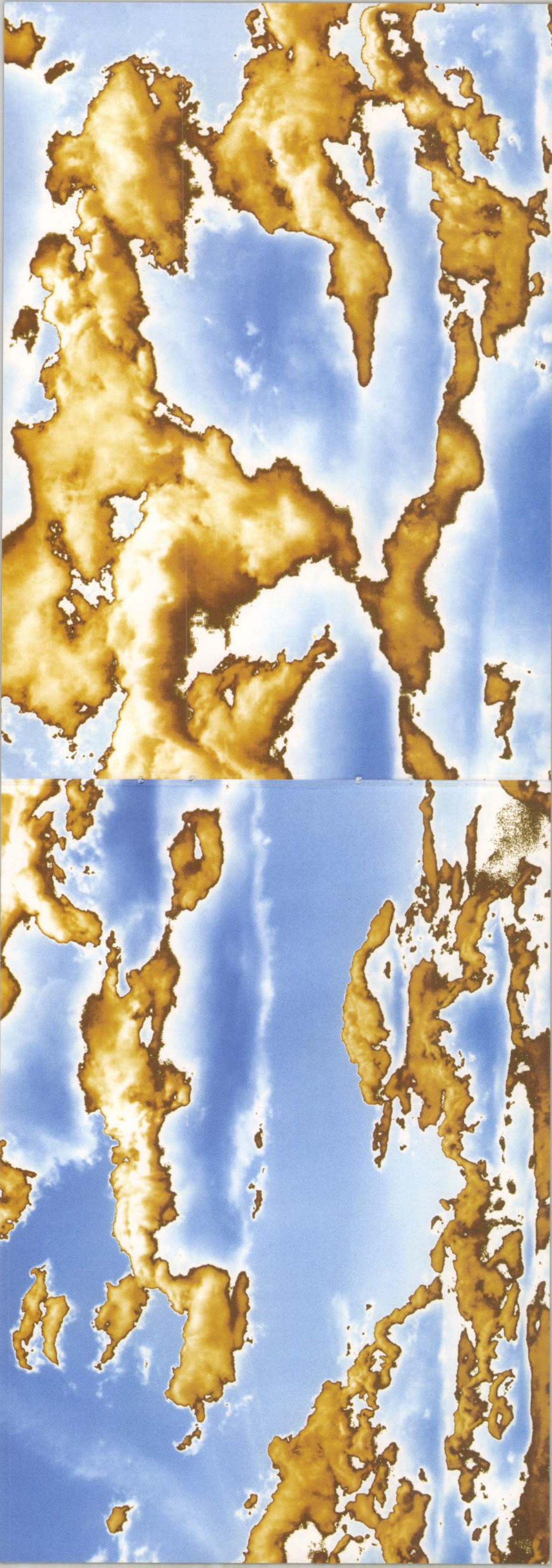

PANNON GSM
Az élvonal.
PANNON GSM
Az élvonal.
PANNON GSM
Az élvonal.

NarancsMelléklet

FAXÁM

Az a semmivel össze nem téveszthető hang. Ha beszélni akarunk valakivel, és a hallótessék helyett ez csörren meg, törnénk is össze az egész rohadt gépet, ki volt az a hülye, aki faxszámot adott meg rendes telefonszám helyett. De bezzeg, ha sürgős papíroknak kell egyik hivatalos kézből a másikba kerülniük, alig várjuk a jelet, a hosszú csörgést, hogy reflexből rábökhessünk a START-ra, mintha a főnyereményt hozó kérdés megválaszolásának joga volna a tét valami vetélkedőn.

Van aztán az a kivételes állapot, mikor semmi se hajt, se határidő, se időhatár, csak a közlés vágya. És a lelket simogató érzés, hogy ott, a vonal másik végén valaki a készülék fölé hajol, és kezét gyöngéden a kifelé kunkorodó selymes papírszalag alá helyezve vár ránk. Nem gondol olyan szlogenekre, hogy a média maga az üzenet, csak kíváncsian nézi, mit szül a gép. Csak pont most ki ne fogyjon a papír, mert az a sípolás, az kegyetlen. Vonalak kúsznak elő, rajz lesz belőlük, betűkből sorok, okos, buta, közhelyes és eredeti, obskurus és obszcén, objektív és oblomovi közlemények. Lehet rájuk válaszolni. Vissza a feladóhoz, be a gépbe, tárcsázás, csörgés, COMMUNICATION ERROR, a francba, RESET, nem kéne faxnizni, de picit belebolondul az ember – pont mint a munkával és a szerelemmel.

Ez itt a Narancsmelléklet, hozott anyagból. Abból, amit felhívásunkra olvasóink küldtek a megadott időben, a Munka ünnepén, a megadott számra, a megadott téma – munka és szerelem – ihletében. És egy kevés abból, amit még behoztunk mi magunk, merő egy munkaszeretetből.

Illusztráció: Tooth Gábor Andor

Dandai Imre

TÁVUGYANOLYANOZÁS

Bélino

PANNON GSM

Az élvonal.

MUNKA ÉS SZERELEM

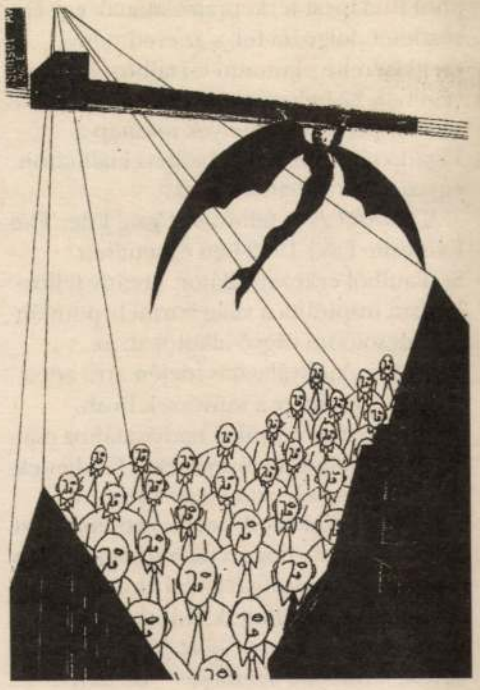

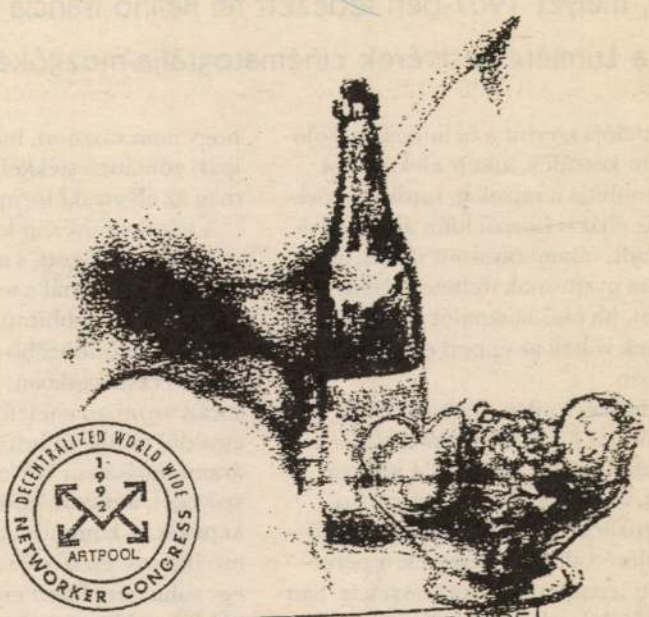

DECENTRALIZED WORLD-WIDE
NETWORKER CONGRESS 1992
ARTPOOL, Budapest August 24-25-26

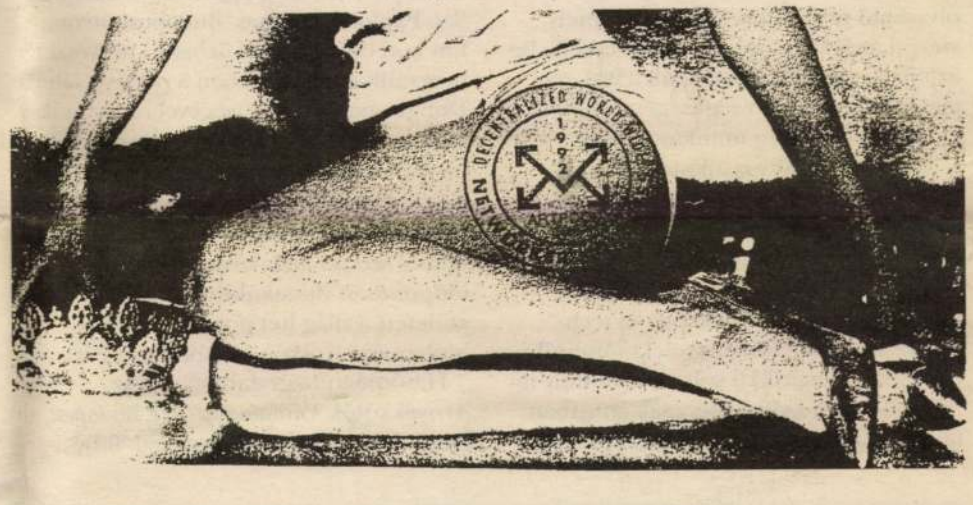

A HÉT FAXA

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Tájékoztatni szeretném arról, hogy a tisztújító kongresszus tagjai elfogadták a párt névkiegészítésére tett javaslatot, így a párt teljes neve:

Fidesz–Magyar Polgári Párt.

Rövidített neve: Fidesz, amely nem mozaikszó, így kifejtése vagy más rövidítés használata ellentétes a kongresszus által meghatározottakkal.

Kérem a szükséges intézkedések megtételére.

Köszönettel

Tátrai Eszter
sajtófőnök

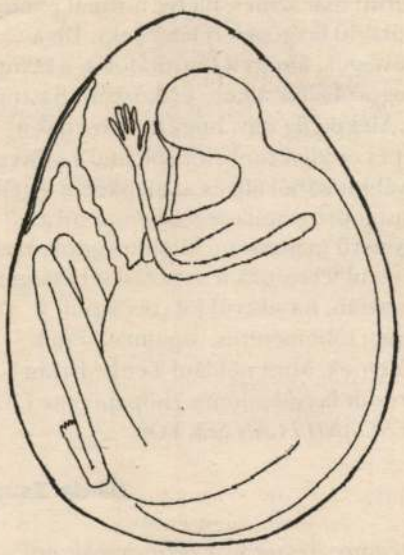

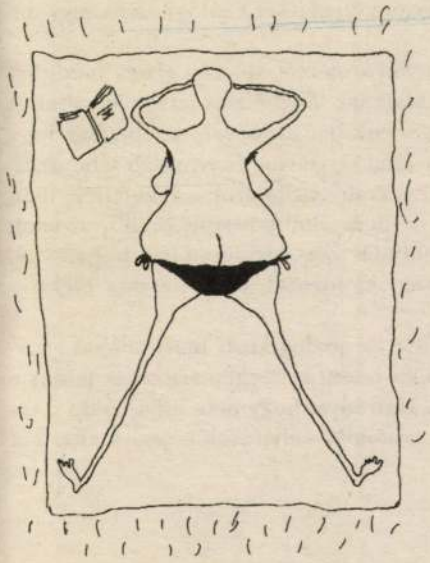

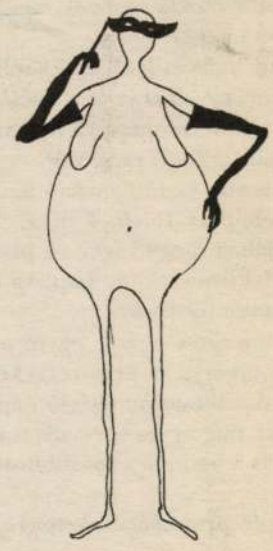

PANNON GSM
Az élvonal.

Hallottad már azt a szót, hogy bélino? Nem? De a cinémát ugye igen? Micsoda igazságtalanság! A *bélino* a bélinográf/képtávíró rövidítése, melyet 1907-ben fedezett fel Bélino francia fizikus, tizenkét évvel a Lumière testvérek cinématográfja/mozgóképvetítője után.

Definíciója szerint a bélino-távmásoló olyan készülék, amely elektromos úton továbbítja a rajzokat, fotókat, szövegeket. Az eljárás hosszú időn át misztérium maradt, valami olyasmit takart, ami minimum gyanúsnak ítéltetett. Nem csoda hát, ha első használói a kémek és antikémek voltak az éppen esedékes háborúban.

Napjaink technikai/technológiai tapogatózásai *FAX=fakszimile=hasonmás* címszó alatt ismét rátaláltak a jó öreg bélinóra, amely eszköz a nemzetközi kommunikáció, a nagyvilág-dialógus főszereplőjévé vált. Természetesen perceken belül lecsaptak rá a művészek is. San Franciscótól Sao Paolón, Párizson át Budapestig cirkálnak a világban olyan képek, amelyeknek *az üzenet* a főszereplője.

1922-ben a fiatal **Moholy-Nagy László** nagy botrányok közepette egy sorozat *telefonfestmény*t mutatott be.
Ellentétben a Dada-Almanachban olvasható provokatív kihívással – mely szerint az igazi művész nem mocskolja be az ujjait ecsettel és festékpalettával, elegendő, ha a telefon segítségével felhívja a gyárat, és kiosztja a munkásoknak a feladatot („A művész alkot, a munkás végrehajt") –, Moholy nem gúnyos gesztusnak szánta tervét. A „szent művészet" ellen kívánt lázadni. Számára a festőállvány valóban halott, az avantgárd művészet együttműködése az új technikákkal törvényszerű, a telekommunikáció szimbólumértékű volt. Ám Moholy ily módon létrehozott képei csak annyiban tértek el a hagyományos táblaképektől, hogy nem vásznon, hanem fémlemezen, ipari zománcfestékkel megfestve jelentek meg az absztrakt formák.

A telefaxművészet kísérlete már jó ideje a levegőben lógott, s mára realizálódni látszik. Moholynál a telefon nem tett mást, mint továbbította az utasításokat. A világ legkülönbözőbb pontjain naponta születő faxakciókban, faxperformance-ok során azonban a telefon/vonal mindent egyedül csinál: az információk áramoltatásában helyettesíti a beszédet, a szöveget, a postát, kódolja és dekódolja a képeket. A kommunikáció materiális eredménye eszközzé válik, és materializál egy soha nem látott eredményt.

A párizsi illetőségű **Art Reseaux** művészeti csoport telefonvonalon született 1988-ban, s fax–számítógép–fénymásológép együtthatásával a világ különböző pontjaira feszíti ki HÁLÓJÁT.
Párizs–Düsseldorf–Madrid–Bécs–Chicago–Philadelphia–San Francisco–Pittsburg–Sao Paolo–Campinas–Budapest útvonalon köti össze az „új közösségi művészet" megszállottjait. 1993-ban a párizsi Galerie Donguy-ban fax segítségével realizálták álmukat. Létrehoztak egy soha nem látott várost. Fotó- és más dokumentumok felhasználásával a világ hét pontjára küldték el egy-egy város képét, amelyet a fogadók, tetszés szerint átalakítva, a megadott időpontban visszaküldtek a feladónak. Így született a világ hét pontján, azonos időben új városkép Honolulutól Párizsig.

Hasonlóan nagyszabású volt az Árnyékkötők *Városanalízis, 22 Budapest* című faxakciója (Őszi Fesztivál '93), melynek során 22 elektrografikus egy teljes napra kitelepült a nagyváros egy-egy kerületének megadott intézményébe, ahol Budapest térképrajzolatának egy-egy részletét dolgozta fel, s az eredményt megkísérelte eljuttatni társaihoz. Az akció végére a 22 helyszínen 22 új Budapest-térkép állt össze, amelyek másnap a Vigadó téren óriási szabadtéri kiállításon egyszerre is láthatók voltak.

A *SMART FAX* felhívás (Craig Ede, The Exquisite Fax) 1992-ben egyenesen St. Paulból érkezett. Bátor, kreatív felforgatásra inspirálta a világ bármely pontján bekapcsolódni vágyó alkotókat: az amerikai elnökválasztás idején arra adott lehetőséget, hogy a művészek Bush, illetve Clinton politikai hadjáratához csatlakozva grafikus faxüzeneteket küldjenek, amelyeket a helyszínen egy központi faxgép gyűjtött be. A beérkezett faxok azt demonstrálták, hogy a technológiát olyan gyors, célirányozott grafikai kommunikációként alkalmazhatjuk, mint a bombát (*anno én is „bedobtam" egyet, nem kétséges, ki mellett, a Narancs masináján – D. Zs.*).

Az amerikai *Eduardo Kac*, a kanadai *Susan Gold*, a német *Jürgen Kierspel*, a belga *Guy Beus*, a spanyol *Marisa Gonzalez*, az amerikai faxperformance-királynő *Lilian A. Bell*, a budapesti Art Pool, illetve az Árnyékkötők electrographic art szerkesztősége szervezte faxakciókig, amelyekből már egy teljes dokumentációt felölelő lapszám is megjelent, s hamarosan várható egy, a faxart elméleti és alkotástechnikai sajátosságait, valamint a világ faxakcióinak széles körű panorámáját bemutató tematikus szám. Merthogy a fax- és a fénymásolóművészet édestestvérek.

Mondom ezt, miközben tudom, a fax alkalmatlan – alkalmatlanabb, mint a fénymásológép – klasszikus műalkotások létrehozására, sőt, továbbítására is, hiszen a tónusok rossz visszaadásán túlmenően nem reprodukálja a színeket, csak meghatározott formátumú dokumentumokat továbbít és csak speciális hőpapíron működik (bár a legújabb hírek szerint már színes, illetve normál papírral működő faxgépek is léteznek). De a művészek, ahogy a fénymásolót, a faxot is megpróbálják alkotó eszközként használni. Mégpedig úgy, hogy megfosztják a gépet eredeti funkciójától, ami a szövegek továbbításából áll, és az alapképet a gép másolóprogramja segítségével, túl az egyszerű másoláson, kicsit megdolgozzák, például lelassítják a másolási sebességet. Így aztán, ha sikerül jól „becsapni" a gépet, többméteres, izgalmas képek születnek. Mint például Tenke István híresült faxsüleménye (hőpapír) az *I AM HERE AND I CAN SEE YOU.*

Dárdai Zsuzsa

(Forrás: Árnyékkötők electrographic art)

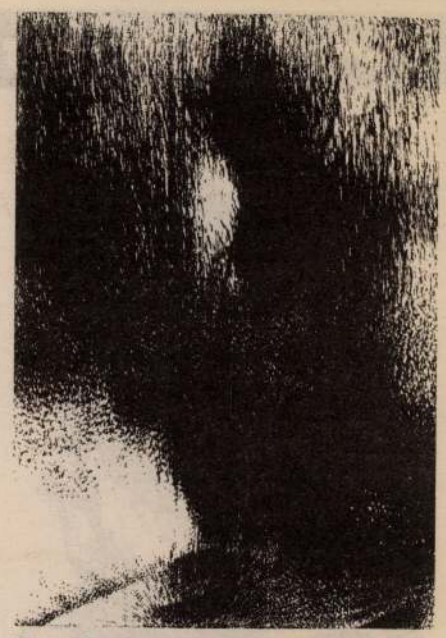

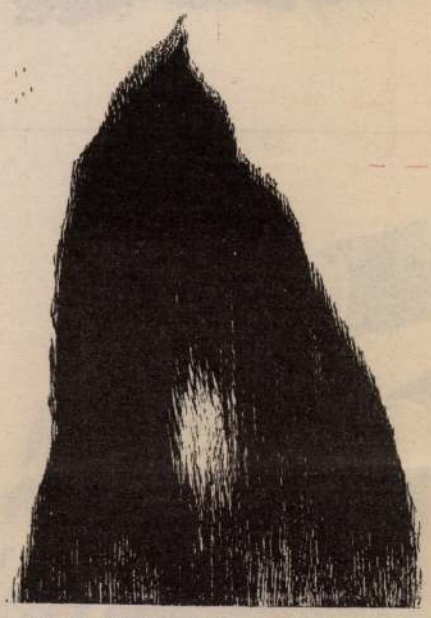

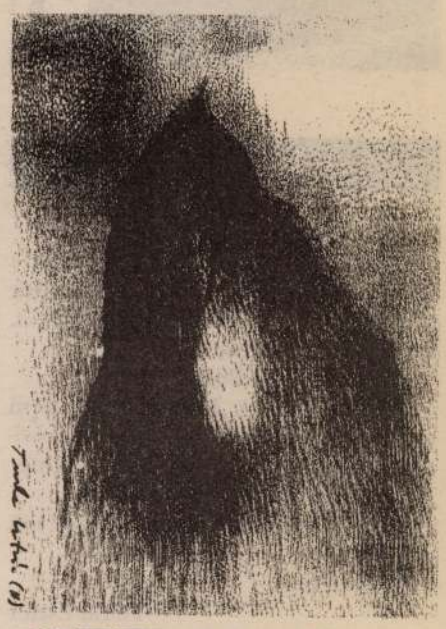

Jelenleg a FAX/TÁVMÁSOLÓ három generációja ismeretes, a továbbítási idő fokozatos csökkenésének megfelelően. Az anyag elemzését analogikusan vagy numerikusan végzi a gép.

Az analogikus leolvasás során a gép a fényinformációt +/- 100 Hz-es modulált frekvenciára alakítja át a telefon frekvenciasávjának 2000 Hz-es tartományából. A nyomtatás termopapírra történik, vízszintes sorok beégetésével. A leolvasás vagy egy lapos jelfogó rács, vagy egy forgó tükör által visszavert fénynyaláb lebontásával történik. Az információ bináris kódolású, a frekvenciapárok a feketének, illetve a fehérnek felelnek meg. A továbbítás modem által generált bit-impulzusok formájában megy végbe. A pixelpontos nyomtatás vagy termopapírra hőhatással, vagy elektroérzékeny papírra hőhatással, vagy elektroérzékeny papírra elektrosztatikusan történik.

A numerikus eljárás egyre inkább kiszorítja az analogikust, mert sokkal gyorsabb, átugorja az üres részeket, és ez egyben jelentős megtakarítást is jelent a nemzetközi kommunikáció napi hajrájában. Hátránya, hogy nem adja vissza a tónusokat, míg egyes speciális transzmissziós, analogikus eljárások képesek akár hét tónust is lebontani a továbbított fotókon.

(Forrás: Árnyékkötők electrographic art)

PANNON GSM
Az élvonal.

DÁRDAI Ágnes

Árnyékkabát áll. Újvidék

6. 70. p.

Új Hír. 1993

, aki műértö gyüjtő volt,
ották másolatkészítőnek a
teményének. Ott 1818-ban
nyagi gondjai megszüntek.
a mai napig kb. 2000 Fendi-
másolatkészítő az volt, hogy
ról és kámeákról.

MŰVÉSZ

Lamberg-Sprinzenstein Anton
jtő volt és gyüjteményét később
ra hagyta. Ez a gyüjtemény
szolgáló akadémia-galériának.
mény holland és flamand mesterei-
át készített Adriaen van Ostade

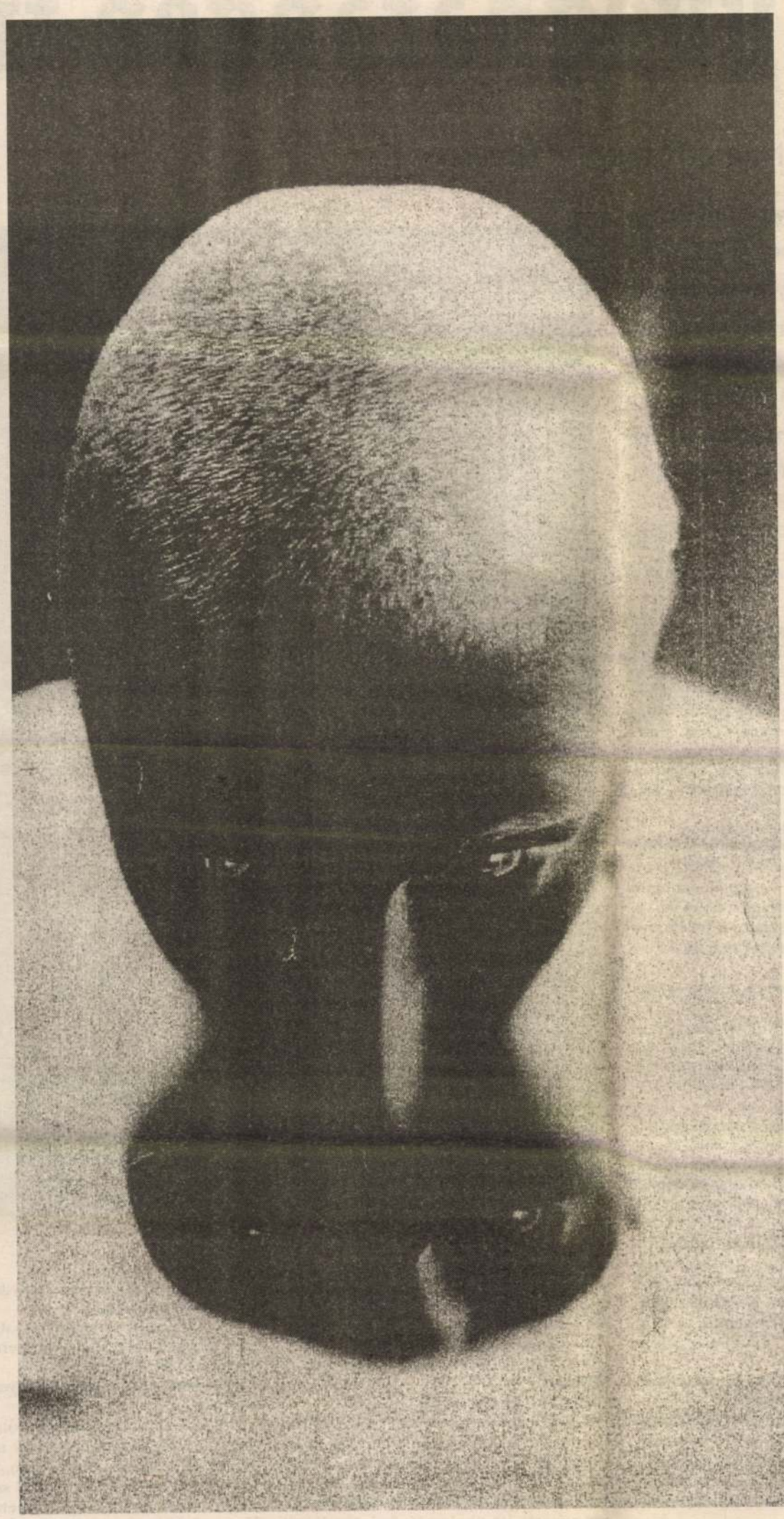

DÁRDAI ZSUZSA

Nincs olyan kultúra, amely, ha nem is kimondva, de tapasztalataiból eredő gyakorlatában ne tudna arról az ésszerűen nemigen leírható jelenségről, amit az ezoterikus spekulációk aurának neveznek. Az embert körülvevő hőenergiával, elektromossággal és az egyedi szellem misztikus sugaraival kitöltött tér ez, amely képlékenyen lebegve vonja körbe a testet, s amely úgy kísér el mindenüvé, akár az árnyék. Beszélünk róla, hiszen nem kérdőjelezhető meg a létezése. Elég a bizonyossághoz felismerni a buszutazáskor legbensőnkben feltámadó izgalmi érzést, ha valaki megsérti auránk határait, elég emlékezni arra a megérzésre, amikor lehunyt szemünk mögött valaki az arcunkhoz közelített hangtalan, mi mégis megriadtunk, amikor túl közel merészkedett. Hogy mi is ez voltaképp, van-e haszna, ha egzakt ismereteket szerzünk róla, nem tudom. Okkult és természettudományok egyaránt vizsgálják, s íme, a falakon a keresés és megérteni akarás intuitív és kreatív módján most művészi megközelítést is láthatni.

Dárdai Zsuzsa, mint itt, gondolom, sokan tudják, már évek óta bontogatja a fénymásológép médiumában rejlő lehetőségeket. Képek sokasága és egy mind jelentősebbé váló folyóirat, az Árnyékkötők-beli szerkesztői tevékenysége, elméleti szövegek megírása során járja körül módszeres elhivatottsággal a fény által leképezett látvány e sajátos technikáját. A művészet hagyományos kategóriái, a műfaji besorolások határai felbomlottak az utóbbi évtizedekben. Tetszőlegesen választott technikák és műformák tárulnak föl a művészi kifejezés vagy formálás lehetősége számára. Így válik lassan a fénymásológép is bevett eszközzé, akár a fényképezőgép, vagy egykor a camera obscura, amelynek segítségével perspektíva-helyes városi látképeket lehetett festeni a XVIII. században. Mi sem bizonyítja jobban ezt a folyamatot, mint Dárdai Zsuzsa művei, amelyek az eszköz alkalmazhatósági képességének vizsgálata során jutottak el olyan művészi problémák rendszeres kifejezésére, mint (egyébként minden művészet végső soron legfontosabb tárgya) az ember vizsgálatához. A klasszikus kerettémára rátalálás és a fénymásológép alkalmazása nemesíti művekké, az egyszerű és esetleges fénymásolatokon túl, sajátos belső kisugárzású alkotásokká ezeket a lapokat, amelyekben már rég nem az anyag, hanem a szellem uralkodó jelenléte a meghatározó jellegzetesség. A következetes munkát igazolja az is, hogy ez a mostani kiállítás afféle tanulmánykiállítás, amely egy folyamat köztes állapotáról számol be. A gép rezgő fénypászmája előtt elmozduló test, arc szellemképes kontúrjainak színes képei, a hiperérzékeny gép segítségével eltérített belső színarányok változatosságának szépsége mintha a titokzatos aura-probléma megoldásai lennének. A képnek bizonyító ereje van. Fanatikus hívők nyomtak egy fényképet a kezembe egyszer, amin Jézus Krisztus arca volt látható, tisztább és határozottabb vonásokkal, mint a Turini leplen. Kétkedésemtől függetlenül, számukra ez Jézus valódi arca volt. Az ő valóságképükbe zavarmentesen foglalt helyet a szórólapként osztogatott fotó valósága. Ilyenek ezek az aura-képek is, bizonyítékai egy bizonyíthatatlan jelenségnek, amelyről mindenkinek tudomása van. És ezek a képek bírnak olyan meggyőző erővel, hogy a látvány-élvezet megengedő nyitottságával a valóságképembe fogadjam őket. Legyen úgy, ahogy Zsuzsa akarja.

Bojár Iván András

(Dárdai Zsuzsa lapunk munkatársa.)

Színház az üvegharangon túl

Németh Ákos drámaíró

Németh Ákos első bemutatott darabját, a *Lili Hofberget* 21 évesen írta. Kerényi Imre és Kolos István rendezésében 1990-ben került színre. Azóta bemutatott fontosabb drámái: *Müller táncosai*, rendezte Máté Gábor, *Vörös bál* Székely Gábor rendezésében, *Júlia és a hadnagya*, majd az *Anita* Mácsai Pál rendezésében. Kötete, az *5 dráma* 1993-ban jelent meg. A Madách, a Katona, a Radnóti, majd az Új Színház drámaíró ösztöndíjasa. Most bedobta a törölközőt, és elment Németországba. A kritikusok díját véleménye szerint soha nem fogja megkapni.

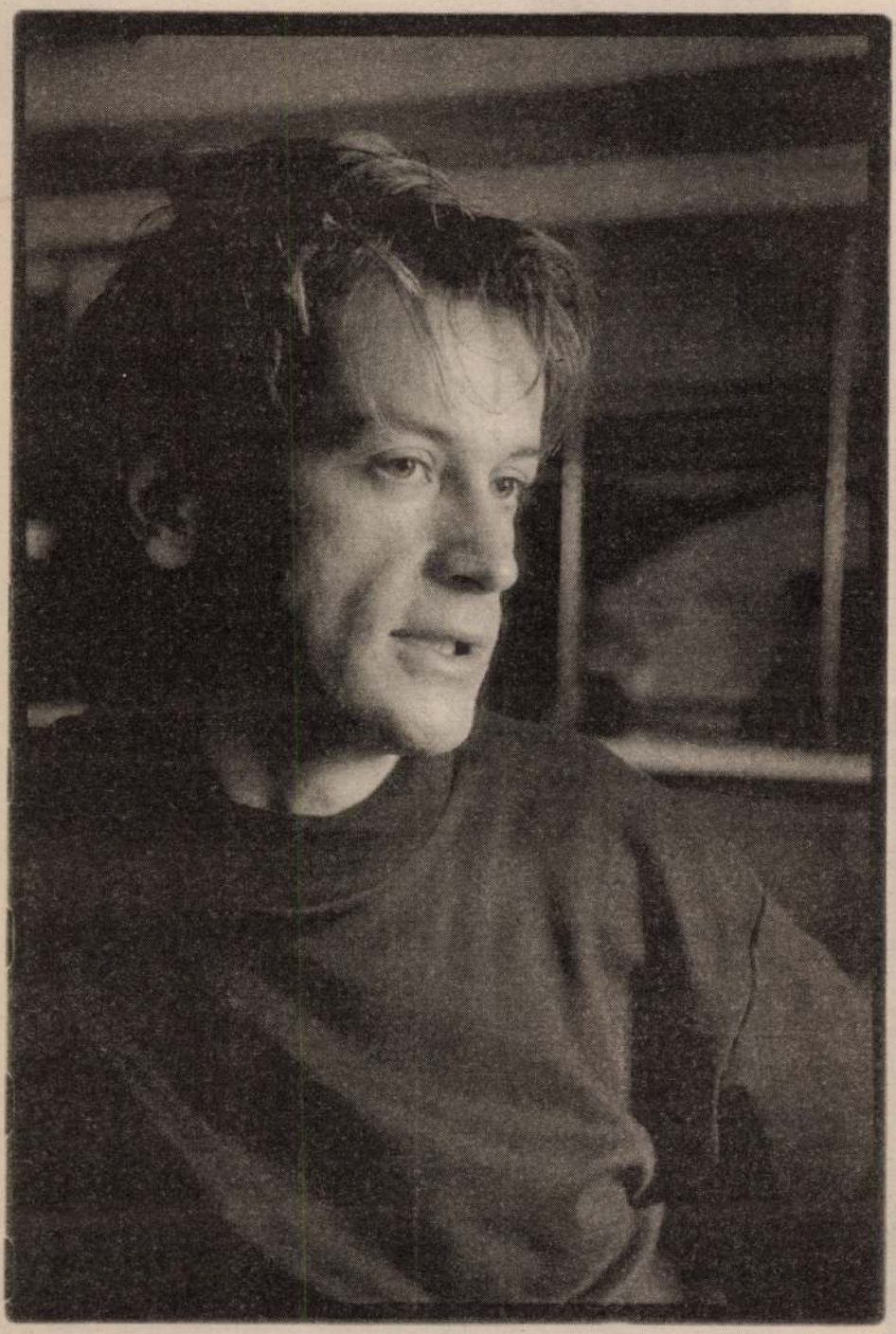

Fotó: Lukács Dávid

Magyar Narancs: Pimaszul fiatalon – meglepően érett drámákkal tűntél fel. Tanulható ez a szakma, vagy születni kell rá?

Németh Ákos: A mesterség két részből áll. Az első az iparos szint, amit nagyon komolyan kell venni. Ennek a szakmának rengeteg fortélya van. Tudni kell, hogy kerül be egy ember a színpadra, hogyan kíván jó napot. Tudni kell, mi egy poén, egy felvonásvég. A cselekmény szálai nem maradhatnak elvarratlanul stb. Ez megtanulható, és ezt a munkát mindig el kell végezni. Az ember kétségtelenül ösztönösen is tud dolgokat. Úgy gondolom, jó színházakat kell nézni és jó darabokat kell olvasni. Engem alapvetően mindig az érdekelt, hogy azokkal az emberekkel mi történik, akikről elkezdtem írni. Innentől kezdve pedig már nem én írom a történetet, hanem ők maguk.

MN: Drámáid alakjai annyira plasztikusak, hogy óhatatlanul felvetődik a kérdés: volt-e élő „modelljük". Netán magad is megjelentél már egyik szereplőd álarcában?

NÁ: Előfordul, hogy élő emberek hatnak a szereplőimre. De én távol tartom magam a történeteimtől. Sőt, ezekről a történetekről még a véleményemet sem akarom közölni, mert elmesélni szeretném őket, nem pedig minősíteni. Ezt például a *Vörös bál* kapcsán sokszor kérdezték tőlem. A darab 1919-ről szól. A magyar történelemben ez egy olyan zárvány, amivel nem tudtunk és ma sem tudunk mit kezdeni. Ha szeretnék valamit elérni a darabírással, az az – és itt is az volt –, hogy mindenki a saját véleményét alkossa meg.

MN: Többek szerint a te drámáid mellett a dramaturg munkanélküli. Semmit sem lehet szövegeidhez tenni – sem elvenni belőlük.

NÁ: Nincs rálátásom a történeteimre. De vannak különböző szándékaim. Lehetőleg nem írok például szerzői instrukciót. Ha feltétlenül kell, beleszövöm a szövegbe. Ezzel a színészek meg tudnak kínlódni, de akár élvezik is, mert játéklehetőséget ad nekik. Így tér marad a rendezőnek, ezt betölteni az ő világa. Néha valami új születik a darabjaimból. Legutóbb az egyikből *Neorománc* címen készített filmet El Eini Sonia. Az én darabom szerintem eredendően romantikus. Engem is megragadott a filmje, ami a maga hidegségével rettenetesen él és hat.

MN: Erről nekem Raszkolnyikov baltája jut eszembe.

NÁ: Ez nem egy idézet a *Müller táncosai*ból?

MN: Mit jelent ott?

NÁ: A darab egy felbomló tánccsoportról szól. A három férfitáncos három sors, három golyó, ami háromfelé gurul. Az egyik a mindennapokba szürkül, a másik megköti a maga kompromisszumait és befuthat. A harmadik pedig úgy dönt, kipróbálja szabadsága határait. Ez azonban nem megy. Saját törvényeinket nem tudjuk ráhúzni másokra. Ő mondja magáról: „Raszkolnyikov baltája vagyok."

MN: Írtál már rendelésre darabot?

NÁ: Bár többször kaptam már ilyen felkérést, képtelen voltam. Valószínűleg egyre kevesebben keresnek meg, mert nem is akarok. Nyilván más témájával képtelen vagyok mit kezdeni. Ha igazán érdekel, meg tudom oldani, de akkor az már az én témám.

MN: Mennyiben változott a magyar színház '89 óta?

NÁ: Attól félek, a magyar színház az anyagi összeomlás küszöbén áll. Talán két útja lehet. A színház mindig kitartott volt. Vagy felvállalja ennek minden ódiumát – és elkezd pénzt keresni, vagy az erényére vigyáz, de akkor szükséget lát. A színház áru lett a piacon. Lesz olyan, ahol lányok fogják emelgetni a lábukat a színpadon. Lesz, ahol a színész tíz hónapig benzinkutas vagy pincér, hogy két hónapig azt csinálhassa, amiről álmodik. Mint az USA-ban. Kivéve persze az állam színházait, hiszen ilyen mindenütt van. Attól tartok, a magyar színház ezzel még nem vetett számot. A szakma üvegharang alatt él. Talán kétezer emberből áll, ami falunak se nagy. Ami a falun kívül van, „terra incognita", pedig az az élet.

MN: A dráma mint műfaj irodalmi kategória-e, vagy a színház része?

NÁ: A színdarab lehetőség. Önmagában nem mérhető, nem kezelhető. Olvasmány lehet éppen, de nem e célra készült. Lehetőség, ami kibontásra vár. Ezért színdarab. Remekmű talán az, amiben több lehetőség is van.

MN: Ha te elválasztod a színházat az irodalomtól, akkor téged vajon melyik érdekel?

NÁ: Engem az emberek érdekelnek.

MN: Egyáltalán miért írsz színdarabot?

NÁ: Talán azért a pillanatért, amikor befejezi az ember. Ilyenkor valami rettenetes béke van bennem.

MN: És még pénzt is kapsz érte!

NÁ: Bizony, bizony! Ugye, milyen jól kitaláltam?

MN: Hová jársz színházba?

NÁ: Mintha mostanában akkor hatna rám igazán a színház, ha a helyiség befogadóképessége nem haladja meg a száz főt. A színházművészet pincékben és kocsmákban él igazán? Ha a színész a nézőtől egy méterre játszik, igazán őszintének kell lennie. Őszintének lenni – ez olyan dolog, ami nekem igazán imponál.

MN: Pályád alatt jó pár skatulyába gyömöszöltek. Hol tetszett a legjobban?

NÁ: Skatulyán kívül.

MN: Harmincéves vagy. Milyen kritikát adnál most magadnak?

NÁ: Nincsenek kritikáim – csak darabjaim. Ahogyan mondtam: nincsen véleményem, csak történeteim vannak.

MN: Most min dolgozol? Milyen terveid vannak?

NÁ: Ma nem érzem hiányát több színdarabnak. Még az is lehet, hogy nem írok többet. Ha csak be nem fejezem, amit egyszer félretettem. A hét főbűnről szól. De ki tudja, mi a bűn? Van egy történetem erről. Ha a színház mindenekelőtt igazságokat közöl, mint ahogyan feltettük magunkban, akkor talán előadás is lesz belőle egyszer.

Dobó Márta

Dárdai Zsuzsa

Dárdai
Zsuzsa
H-1034 Budapest,
Tímár u. 17. fsz. 3.

Új Művészet

Budapest
Báthori u. 10.
1054

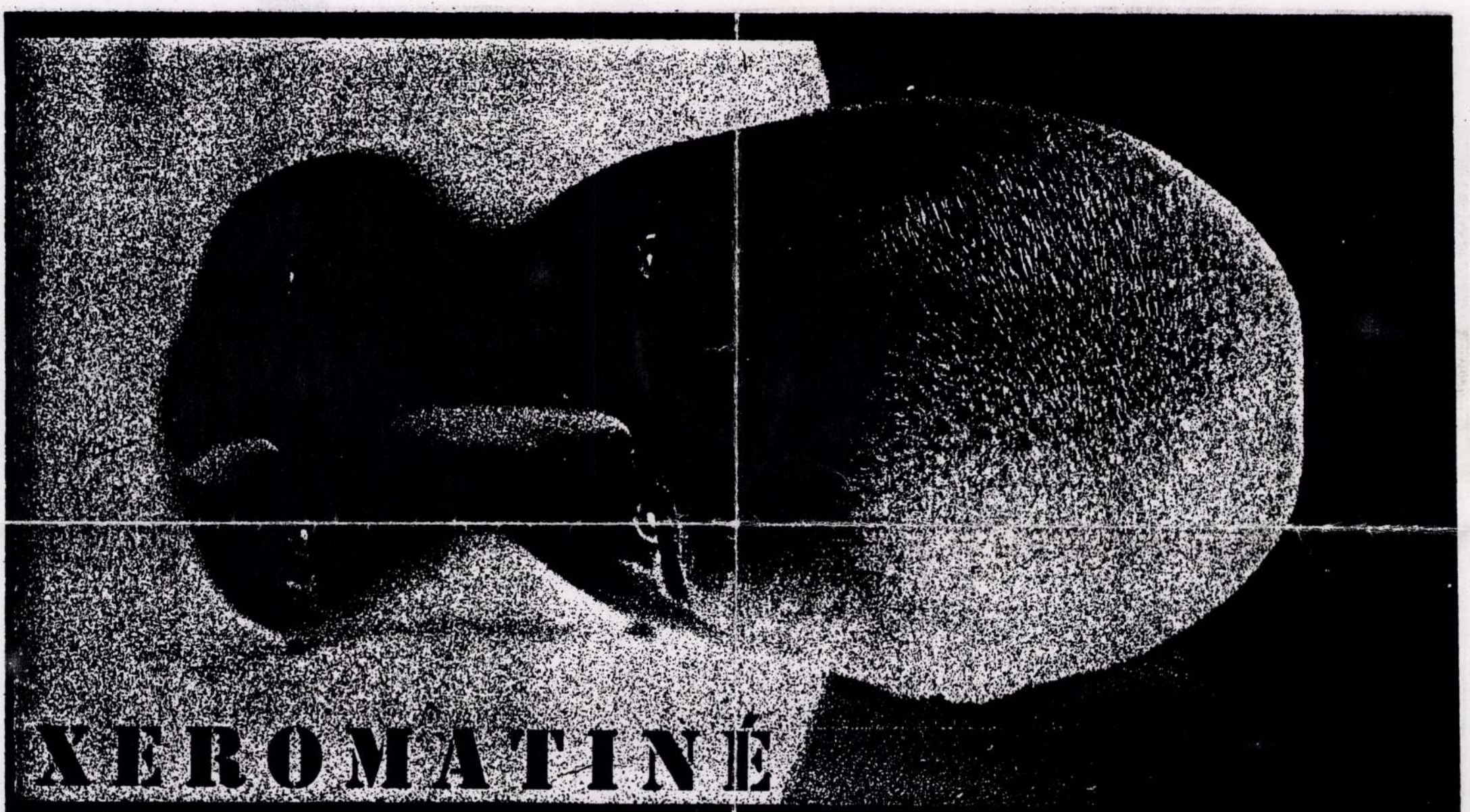

XEROMATINÉ

AZ ÁRNYÉKKÖTŐK ELEKTROGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSSOROZATA

DÁRDAI ZSUZSA ☯ ELEKTRO-AURA

ÖRÖKMOZGÓ MOZI, KÖNYVESBOLT - BUDAPEST, ERZSÉBET KRT. 39. MEGTEKINTHETŐ DECEMBER 2-IG.
A KIÁLLÍTÁST NOVEMBER 11-ÉN 18 ÓRAKOR BOJÁR IVÁN ANDRÁS (BIA) NYITJA MEG.

ELEKTROGRAFIKAI MŰVÉSZET MAGYARORSZÁGON

Új Mír 1992/3

Bohár András

Előzmények

Négy alkotó – *Dárdai Zsuzsa, Szász János, Tenke István* és *Zsubori Ervin* – lapot alapított 1990 márciusában Árnyékkötők (electrographic art) néven.

A szellemi, művészi impulzusok egyik eredője Párizs, *Joseph Kadar* és a Revue d'art 90°, illetve a hazai elektrografika lehetőségeinek, törekvéseinek feltárása és bemutatása. Csak néhány alkotó az eddigi névsorból: *Vera Molnar, Rodolphe Hervé, Halbauer Ede, Máté Gyula, Szombathy Bálint*. Az alkotógárda egyszerre „nemzetközi és magyar".

A lap a FÁME (Fény-Árnyék Művészeti Egyesület) egyik szekciójaként próbál művészi törekvéseinek érvényt szerezni. Fontos „akciókat" szervez: emlékszámot készít a fiatalon elhunyt elektrografikus, fotóművész *Vadász György* kiállítására (1990. november Ernst Múzeum), karácsonyi képeslapkollekciót ad ki 16 magyar elektrografikus alkotásaiból, illetve önálló és csoportos kiállításokat rendez 1991-ben.

Sajátos élmény Közép-Kelet-Európában a technika. Megkésett, sokszor még a hír is késik róla, és mire ideér és működését megkezdi, valami módon el is „romlik". Vagy fogalmazzunk pontosabban, a technika itt nálunk másképp működik. Tudjuk, ez tőlünk függ, technikai civilizálatlanságunktól (sokszor nem tudjuk szakszerűen kezelni a berendezéseket) és helybeli adottságainktól (helyi anyagokkal pótolunk hiányzó dolgokat helyi körülmények között).

Ez szerencsétlenség az élet majd minden területén, a gazdasági életben, a politikában, mindennapi érintkezéseinkben. Vajon ugyanígy áll ez a művészetre is?

Kétféleképpen is megközelíthetjük a kérdést. Mondhatjuk azt, a művészet a technika eszközeinek tökéletesedésével – ha azt alkalmazza – önmaga is a tökéletesedés irányába fejlődik. De megfoghatjuk úgy is a problémát, hogy a világ egyedi érzéki keretbe foglalása és az egyre tökéletesedő leképzés, azaz a művészet fejlődésének mítosza egymást kizáró alternatívák.

Ha elvetjük a fejlődés mítoszát, és az individuális műalkotás érvényességét tartjuk szem előtt, akkor a technika mint a művészi alkotás kelléke jön számításba, és paradox módon hibás működése éppen a sajátosságok, az izgalmas egyszeriségek kibontakozását segítheti.

Közép-Kelet-Európában szerencsénkre (csak a művészet, az elektrografika szerencséje ez!) olyan technikai eszközök, fénymásológépek állnak az alkotók rendelkezésére, amelyek „hibásan" működnek. (Külföldi alkotók sokszor akarattal elrontják gépeiket, ettől remélve új és új hatásokat).

Tanulság is lehet mindez számunkra, az egyediség, a megismételhetetlenség misztériumának újra és újra fölbukkanó varázsa: a művészi alkotás tanúsága, ami végsőkig ellenáll minden elidegenítő és elgépiesítő tendenciának, ami felfedi előttünk azt, ami igazán lényeges.

Új művészeti alaphelyzet képletét is megfigyelhetjük mindezek kapcsán. A modern művészetek agresszív, kifelé figyelő tendenciáival szemben és túl, az elektrografikai pillanatfelvételek a benső látást előtérbe helyező esztétikai magatartást célozzák meg. Nem a külső környezet, a világ megváltoztatása a fontos, hanem a dolgok aurájának, önmagunk és a világ minőségének felmutatása. Minden csak ez után következhet.

Kiállítások

(Dárdai Zsuzsa Elektroaura, 1991. április 8–12.)

Dárdai Zsuzsa „elektroaurái" azt a személyes viszonyt fejezik ki – művész és fénymásológép között –, amely által a „fotóelőzményekből", a „rögzített időpillanatokból" egy autonóm világ képe rajzolódik ki. Pillanatrögzítésekkel van dolgunk. Az egyik képen egy rövidre nyírt hajú, bábuszerű női fej önreflexiójával, a fej tükröződésével, átlényegülésével találkozunk. Máshol keleti misztikusok őrült-meditatív pillanataira, pillantásaira emlékeztetnek az elmosódó, beúszó képek foltjai, az extázis újkori alakváltozásait követhetjük nyomon néhány kép fény-árnyék rajzolatának közvetítésével. De van valami az extázison túl is. A bölcs, türelmes szemlélődés, ahogy a gyermekláncfű bolyhait szeme elé tartja egy fiatal férfi, ahogy egy másik pillanatban elúszik egy másik léthelyzetbe, és ott újra beáll saját egyediségébe, saját világába.

Martin Schongauer: Szent Mihály arkangyal legyőzi a sárkányt, 1480–1490 k., rézmetszet (Fotók A. Szenczi Mária)

dik önálló invenciójáról, s arról a késő gótikus manierizmusról, amely minden alakját, ornamensét mintegy kedvelt témájának, a moreszka táncőrületének ritmusára mozgatja. Ugyancsak az átlagon felül emelkedő, a közös vonások mellett is sajátos, egyéni utat követő nagy mesternek mutatják metszetei azt az *MZ* monogramistát, akinek rejtélyét, az *MS* mesterrel való, egy időre már elvetett régi azonosítását, alapos perújrafelvétel során feleleventő Mojzer Miklós tette legutóbb kicsit magyar üggyé is.

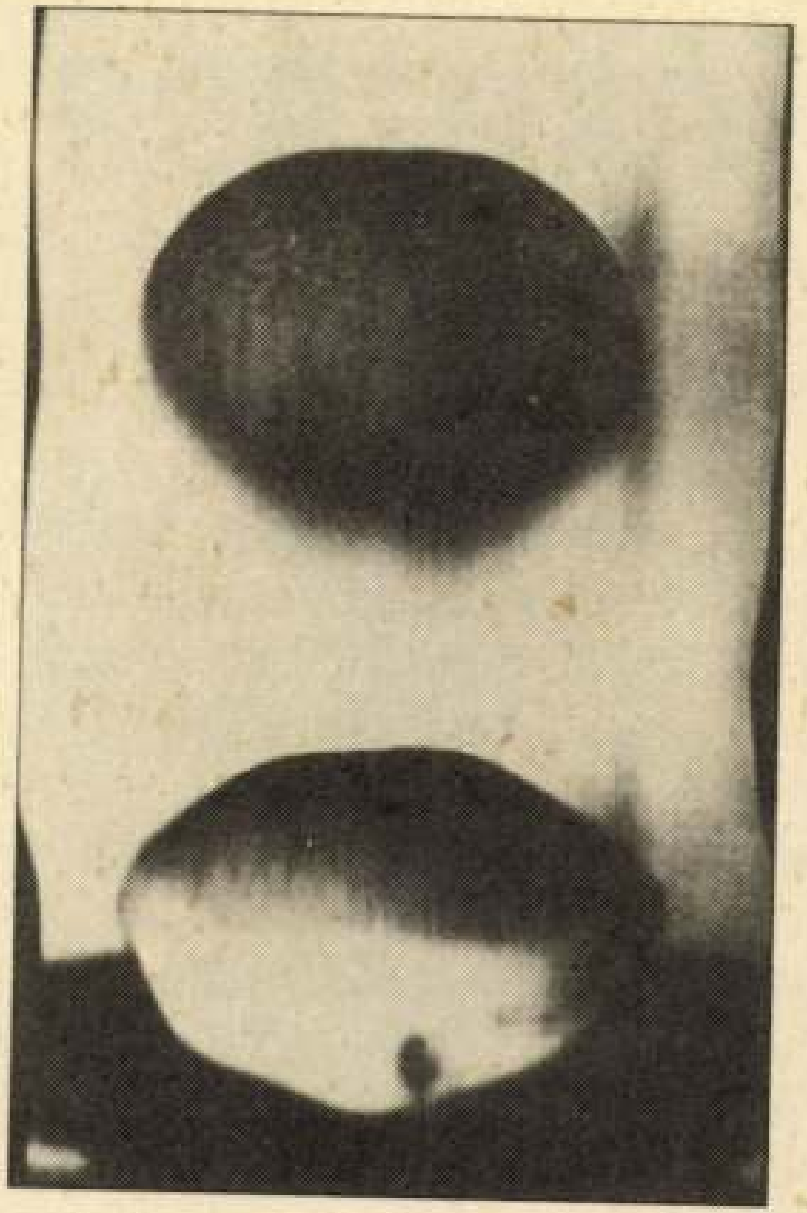

Dárdai Zsuzsa: Elektroaura, 1990, xerox

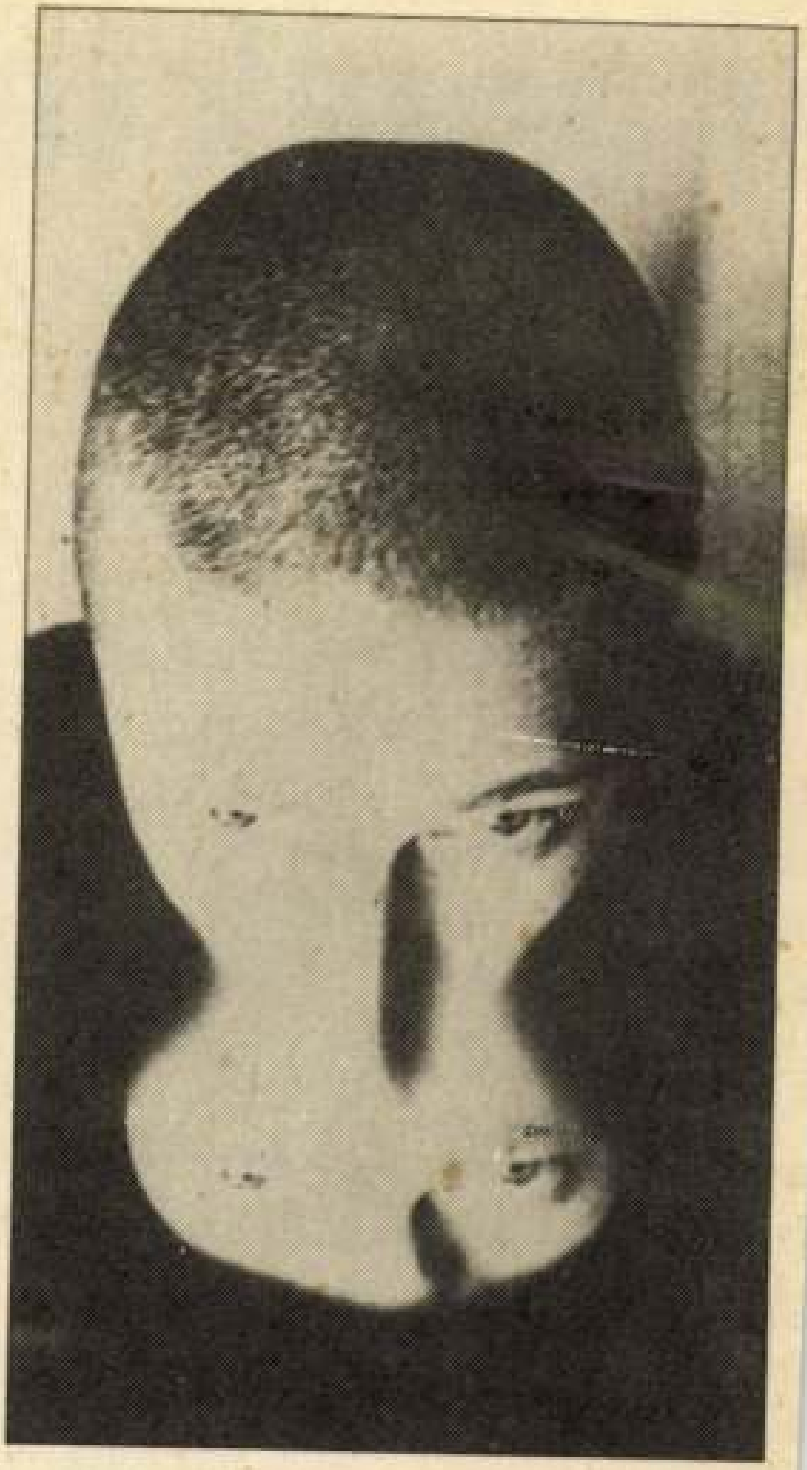

Dárdai Zsuzsa: Elektroaura, 1990, xerox

engerek lefékezése

Bán András

aphie néven vált
x márkájú fény-
nymásoló elter-
elvesztette értel-
szült képet nem
ezett a Copy Art
szek elsősorban
gy tárgyat hasz-
copy szó, úgy-
része kizárólag
vakrabban nem
oz. Törvényszé-
ejezés: Art Elect-
nálatos, de már
lukció egyértel-
egy vászonkép
ató, hogy grafi-

kus egységben tetőz az evolúciós folyamat. Így is előadható a történet. Mely ebben a formájában feltűnően hasonlít az elektronika radikális bírálóinak víziójához: a totális elektronikus integráció gátlástalanul digitalizálja, egységesen kezelhetővé teszi a köz- és magánélet, a kreativitás minden megnyilvánulását.

Hallgassunk meg más interpretációt is. Méghozzá a tisztesség okából szintúgy olyan szerzőét, *Perneczky Gézáét,* aki bízik a technikának a művészetre gyakorolt jótékony hatásában, aki szereti a xeroxot is, s a papírra égetett száraz festékpor mélyfekete foltjait.

A xerox – akárcsak mondjuk a polaroid, a video, a komputer – a bőség, a fölösleg eszköze. S a művészek fantáziáját először nem is kreatív felhasználásuk lehetősége bizsergette meg, hanem a gépi se-

leit. Izgatónak találták a monoton technika vélet-

DÁRDAI Zsuzsa

J.B.SZ.: Elektrografika. = Magyar Hírlap,
24.évf. 109.sz. 1991. - melléklet 1.p. és ill.

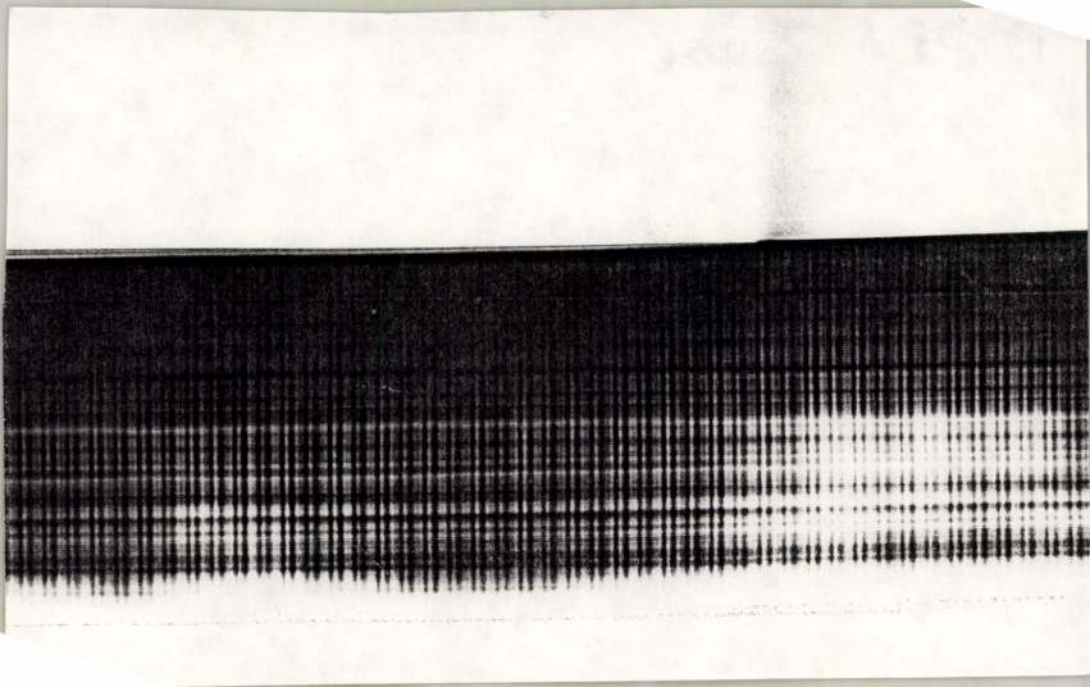

...tők

...yitá-
...NYMŰ HÉT
...DOBRA ÉS VO-
... darabját és
...) SZIMFÓNIÁ-ját

...9.30
...ér 8.)

...- LENGYEL FILMTÖR-
...ISÍTÁS
...ELÉ (1962)
...iech Jerzy Has
...ól és a nőről, a je-
...tt múltról, a múltba
...enről szól, s a jelent
...rvást a jövőbe „odázó"
...ről. A nő, Felicja élete
...ásával elrejti a lakásán a
... által üldözött férfit, Wik-
...em hazaszeretetből, hanem
...erűen azért, mert őt szereti,
...edül csak így tarthatja
..." (Kovács István)
...gyel Intézet, 19 h
...p. VI., Nagymező 15.)

ÁRNYÉK A HAVON (1993)
„Az eseményekbe ágyazott, de az események kauzalitásától megfosztott „bűnügyi film"... dosztojevszkiji ihlettséggel veti fel bűn és bűnhődés kérdését." (Gelencsér Gábor)
Duna Tv, 21.15

RÁDIÓ

VERA SZERELME
Mándy Verája, ha élt volna, illetve ha élne, bizony már nagymama volna, vagy legalábbis nagymama korú. Az ötvenes évek második felében serdült, s az ötvenes évek végén jött össze Szabolccsal. Kár, hogy azóta nem tudunk Veráról. Fantasztikusan eleven, bájos fruska volt. A rádiófelvétel is régen készült, 1972-ben... Egy kis nosztalgia, különösen, ha Mándy Iván adja hozzá az alkalmat, jólesik a korosodó nemzedéknek. Petőfi, 20 h

ÉS MÉG

LIGET AKADÉMIA
Folytatódik A CIVILIZÁLT EMBERISÉG NYOLC HALÁLOS BŰNE – ÉS A TÖBBI című sorozat, melynek mai alcíme: A DOGMÁK EREJE. Szilágyi Ákos a tévégondolkodás dogmatikájáról beszél, Balassa Péter IGEN, IGEN, NEM, NEM címmel ad elő.
Egyetemi Színpad, 18 h
(Bp. V., Szerb u. 21–23.)

...BB: KABARÉ
...nelli, vágjuk rá rögtön. A Ka...e Bob Fosse 1972-es, Oscar-díjas filmjével jutott a csúcsra, nem minden előzmény nélkül. A John Van Druten színművén és Christopher Isherwood elbeszélésén alapuló musicalt 1966-ban mutatták be először a Broadway-n. John Kander zeneszerző és Fred Ebb dalszövegíró Schneider kisasszony szerepét Lotte Lenjának, Kurt Weil özvegyének szánta. A kritikusok bukást jósoltak, a premier mégis nagy sikert hozott. Magyarországon az 1976-os ősbemutató óta tizenegyszer állították színpadra. A miskolci előadás rendezője Hegyi Árpád Jutocsa, Sally szerepében Seres Ildikót és Várkonyi Szilviát láthatjuk váltott szereposztásban. A zenét a színház zenekarából alakult combo szolgáltatja.
Miskolci Nemzeti Színház, 19 h
(szerdán is)

TÁNC

J. L. BORNES: A PONTOS KIEGYENLÍTŐDÉS RENDSZEREKÉNT FÖLFOGOTT VILÁG
Bartha Zsuzsa táncestje
R. S. 9. Stúdiószínház, 20 h
(Bp. VII., Rumbach S. u. 9.)

FILM

AMERIKAI ANZIX (1975)
„A film hőse egy magyar emigráns 1849-ből, aki a szabadságharc bukása után... kerül Amerikába, hogy a polgárháborúban mint térképész részt vegyen. Fiala János történelmileg is élő személy – Bódy az ő naplójából rekonstruálta a figura vonásait. Mert az őrnagy feltalált egy... távolságmérő berendezést, s ezzel készíti... a kitűnő térképeket. S itt, ennél a technikai megszállottságnál kezdődik a film filozófiai sugallata. Fialát ugyanis semmi nem érdekli a térképek precizitásán és a készülék nagyszerűségén túl."
(Almási Miklós)
Örökmozgó, 18.30
Bp. VII., Erzsébet krt. 39.

TELEVÍZIÓ

SÁTOROS ÜNNEPEK JERUZSÁLEMBEN
Mátis Lilla dokumentumfilmjének vonzereje elsősorban abban van, hogy azt is megmutatja, hogyan tudnak ünnepelni zsidók és keresztények együtt is, egységben...
Duna Tv, 21.15

ÚJ NARRATIVITÁS

Árnyékkötők – elektrografikai csoport kiállítása

A Győri Városi Múzeumban retrospektív kiállításon mutatkozik be az 1990-ben alakult szellemi műhely, az Árnyékkötők. Tizennégy művész, köztük az alapítók, Dárdai Zsuzsától Szász Jánosoon át Fajó Jánosig, Zsubori Ervinig. 1993-ban Budapesten az Őszi Fesztivál VÁROSANALÍZIS című happeningjén láthattuk őket utoljára, a nagykorúsított elektrografika „eszelős" attrakciójának egyik résztvevőjeként. Tavaly a Lappangó elemszekcióval állítottak ki Győrben. Alapítványuk lehetővé teszi más csoportok működését is: a hozzájuk spontán csatlakozó performer BAÁSZ Csoportét, a Lantos László vezette, menekülttáborokban előadásokat szervező Opál Színházét és a Rodolph Hervé-féle Fotókalóz szekcióét. Ugyanazt a közvetítő nyelvet keresik ők is, amely tudatot, értelmet, érzelmet közös nevezőre hozhatna. Kortárs művészetet csinálnak. Az Árnyékkötők fax- és fénymásoló művészei honoráriumigény nélkül, ingyen ajánlják fel munkáikat külföldről és itthonról az Európa-szerte elismert, háromszáz példányban terjesztett azonos című lapnak.

T. A. ■■■

A kiállítás nyitva április 27.–május 27.
Győri Városi Múzeum

Dárdai Zsuzsa elektrografikája

a Magyar Képzőművészeti Főiskola és a Magyar–Japán Művészklub rendezésében
Yoshida Hotaka: Kölcsönhatások (grafikai kiállítás)
Képzőművészeti Főiskola Barcsay-terem
(Bp. VI., Andrássy út 69–71.)
Nyitva: május 12-ig

Folytatás a 2. oldalról

hogy konkrétan mondjuk meg, mikor kerül sorra, mert más szekciók előadásaira kíváncsi – természetesen vagy nem természetesen, hanem célzatosan, azoknak a munkájáról nem számolt be olyan részletesen, mint a miénkről –, majd amikor helyt adtunk a kérésének, akkor a megadott időpontban nem volt jelen a szekció ülésén. Végül mégis elhangzott az előadása.

A „Kommunikációelméleti, tömegkommunikációs és szemiotikai" szekcióban 20 főiskolai, egyetemi hallgató szerepelt. Erőss néhány általa hallott és – mint a vádiratból kiderült – nem is mindig értett (1. a fődíjast, ami az ember és a gép kommunikációjáról szólt) dolgozatból vont le messzemenő következtetéseket az egész felsőoktatásról, az egész OTDK-konferenciáról stb. Aki a mi szekciónk – amit nem a heterogenitással, hanem az interdiszciplinaritással jellemezhetünk a legjobban – konferenciáját végigülte, annak a meghatározó benyomása az volt, hogy a heterogenitás ellenére őszinte légkörben vitatkoztak a fiatalok egymással, a zsűri tagjaival. Mind a teremben, mind a folyosón mindenki mindenkitől kérdezett, tovább folytatta a gondolkodást. Alig tudták, tudtuk abbahagyni egy-egy előadás után a beszélgetést, a színvonalas vitát. Az elő-adások mindegyike érdeklődést váltott ki, amit az elhangzott tapsok bizonyítottak, és csupán néhány akadt, amely nem inspirálta a hallgatóságot vitára, beszélgetésre. Ezen kevés előadások közé tartozott, emlékezetem szerint, Erőss Gáboré is. A vádirat írójának a kivételével mind a diákok és az őket elkísérő tanárok, mind a zsűri egyetértettek abban, hogy igazi tudományos együtt gondolkodás zajlott, ahol még az előadás stílusát, merevségét stb. is bátran bírálták a diáktársak. Furcsa módon Erőss Gábor egyetlen kérdést nem tett fel azon a kevés előadáson sem, amit végighallgatott. Nem élt együtt a diákköri konferenciával. Bár azon a megbeszélésen, amit én javasoltam, hogy kötetlen formában mondjuk el a pozitív és a negatív tapasztalatainkat az eltöltött két napról, a vádirat írója is részt vett, és keményen bírált mindent. Animátori szerepemnek megfelelően mindenki pozitív és negatív tapasztalatait összegyűjtöttem, továbbítottam, mint valamennyi zsűritársam, és – ha lesz – a legközelebbi OTDK szervezői szám... át fogjuk adni.

A levélformát természetesen akkor elhagytam volna, ha a – de legalábbis eddig – tisztelt szerkesztőség a sajtóetika normáit betartja, és úgy fogadja el a vádiratot, mint egy game – egy per – egyik szereplőjének a beszédét, amely a váda(ka)t tartalmazza. Emellett lehetőséget ad arra, hogy a game többi szereplője, a vádlottak is, a vádirattal együtt kapjanak lehetőséget a megszólalásra. Kulturált országokban ez így zajlik. Mindenkinek joga van bármit elmondani, leírni – kivéve a személyiség jogait sértő dolgokat, amelyekből nem kevés van a cikkben, 1. a „Súlyos etikai vétség elkövetésével vádolom a zsűrit..." című fejezetet, amelyet kulturált országokban bizonyítani is kellene, de a konkrétan megszólított félnek is lehetőséget kell adni az érveinek a megfogalmazására.

Nem kívánok a tanárok munkájának „lesztahanovistázó" minősítésére sem külön kitérni. Hisz akkor arról kellene nagyon hosszan írnom, hogy az Erőss Gábort felkészítő tanár sem kapott egy fillért sem azért, hogy foglalkozott vele. Ez az órák megtartása, az órákra való felkészülés mellett munkaköri kötelesség a tanárok számára, amiért, szerény véleményem szerint, tisztelet illeti őket. Annak ellenére, hogy tanártársaimmal együtt ilyen minősítést kaptunk, sőt megvádoltak bennünket színvonaltalansággal, etikátlansággal, tudomásul kell vennünk, hogy antiszociális hallgatók/emberek/lények mindig voltak és lesznek – de tudomásul vehetjük-e, hogy antiszociális folyóiratok is? Az általunk vezetett csoportokban néha nagyon pozitív ké... rontsa... tések lev... A vádirat elha... félinformációkból, ... emésztetlen ismeretek... szemenő következtetések... lett jelenségszinten sem... menni szó nélkül. Még a... valakit „bálnának" nevezn... megsértenek. Ha megkérdő... a „válogatott" zsűrik egyik t... nökének a kompetenciáját. ... kell tenni, a diákokat a ... TDK-ra, OTDK-ra is fel kel...

Erőss Gáborral szemb... és nem alaptalanul, hogy ... szereplő fiatalok tudása igen... ezt az országot húzni a bajból lesznek köztük olyanok, amiben ... tén bízom, akik tanárokká válv... hallgatóikat fel fogják készíteni TDK-kra, az OTDK-kra egyaránt. Vagyis e levelet azért is meg kellett ír... nom, hogy jelezzem nekik, ha majd őket is „vádolják", akkor vállalkozzanak az igazság ama oldalainak a megfogalmazására is, amit ők látnak. Nehogy a nyilvánosság csak az igazságnak az egyik oldalát ismerje meg, és ezáltal az újságolvasókat félretájékoztassák. Még tovább menve, ezt a levelet akkor is meg kell majd írniok, ha őket nem is vádolják meg, de az általuk átélt események torz tükör által kerülnek bemutatásra, sőt rágalmak, vádak kerülnek megfogalmazásra.

Tisztelettel

DR. SZILÁGYI ERZSÉBET
FŐISKOLAI DOCENS ■■■

NAPLÓ-PÁLYÁZAT

A Magyar Rádió Irodalmi Szerkesztőségének felhívása

Az MR Irodalmi Szerkesztősége
pályázatot hirdet
visszaemlékezések, élettörténetek, naplók, naplórészletek beküldésére.
A pályázat nyílt, a beküldött művek közreadásáról az Irodalmi Szerkesztőség által felállított szakmai zsűri határoz.

Beküldési határidő 1995. június 30.
A borítékra írják rá: „Napló-pályázat"
Cím: Magyar Rádió
Irodalmi Szerkesztősége
1800 Bp., Bródy Sándor utca 5–7.

DÁRDAI ZSUZSA

Nincs olyan kultúra, amely, ha nem is kimondva, de tapasztalataiból eredő gyakorlatában ne tudna arról az ésszerűen nemigen leírható jelenségről, amit az ezoterikus spekulációk aurának neveznek. Az embert körülvevő hőenergiával, elektromossággal és az egyedi szellem misztikus sugaraival kitöltött tér ez, amely képlékenyen lebegve vonja körbe a testet, s amely úgy kísér el mindenüvé, akár az árnyék. Beszélünk róla, hiszen nem kérdőjelezhető meg a létezése. Elég a bizonyossághoz felismerni a buszutazáskor legbensőnkben feltámadó izgalmi érzést, ha valaki megsérti auránk határait, elég emlékezni arra a megérzésre, amikor lehunyt szemünk mögött valaki az arcunkhoz közelített hangtalan, mi mégis megriadtunk, amikor túl közel merészkedett. Hogy mi is ez voltaképp, van-e haszna, ha egzakt ismereteket szerzünk róla, nem tudom. Okkult és természettudományok egyaránt vizsgálják, s íme, a falakon a keresés és megérteni akarás intuitív és kreatív módján most művészi megközelítést is láthatni.

Dárdai Zsuzsa, mint itt, gondolom, sokan tudják, már évek óta bontogatja a fénymásológép médiumában rejlő lehetőségeket. Képek sokasága és egy mind jelentősebbé váló folyóirat, az Árnyékkötők-beli szerkesztői tevékenysége, elméleti szövegek megírása során járja körül módszeres elhivatottsággal a fény által leképezett látvány e sajátos technikáját. A művészet hagyományos kategóriái, a műfaji besorolások határai felbomlottak az utóbbi évtizedekben. Tetszőlegesen választott technikák és műformák tárulnak föl a művészi kifejezés vagy formálás lehetősége számára. Így válik lassan a fénymásológép is bevett eszközzé, akár a fényképezőgép, vagy egykor a camera obscura, amelynek segítségével perspektíva-helyes városi látképeket lehetett festeni a XVIII. században. Mi sem bizonyítja jobban ezt a folyamatot, mint Dárdai Zsuzsa művei, amelyek az eszköz alkalmazhatósági képességének vizsgálata során jutottak el olyan művészi problémák rendszeres kifejezésére, mint (egyébként minden művészet végső soron legfontosabb tárgya) az ember vizsgálatához. A klasszikus kerettémára rátalálás és a fénymásológép alkalmazása nemesíti művekké, az egyszerű és esetleges fénymásolatokon túl, sajátos belső kisugárzású alkotásokká ezeket a lapokat, amelyekben már rég nem az anyag, hanem a szellem uralkodó jelenléte a meghatározó jellegzetesség. A következetes munkát igazolja az is, hogy ez a mostani kiállítás afféle tanulmánykiállítás, amely egy folyamat köztes állapotáról számol be. A gép rezgő fénypászmája előtt elmozduló test, arc szellemképes kontúrjainak színes képei, a hiperérzékeny gép segítségével eltérített belső színarányok változatosságának szépsége mintha a titokzatos aura-probléma megoldásai lennének. A képnek bizonyító ereje van. Fanatikus hívők nyomtak egy fényképet a kezembe egyszer, amin Jézus Krisztus arca volt látható, tisztább és határozottabb vonásokkal, mint a Turini leplen. Kétkedésemtől függetlenül, számukra ez Jézus valódi arca volt. Az ő valóságképükbe zavarmentesen foglalt helyet a szórólapként osztogatott fotó valósága. Ilyenek ezek az aura-képek is, bizonyítékai egy bizonyíthatatlan jelenségnek, amelyről mindenkinek tudomása van. És ezek a képek bírnak olyan meggyőző erővel, hogy a látvány-élvezet megengedő nyitottságával a valóságképembe fogadjam őket. Legyen úgy, ahogy Zsuzsa akarja.

Bojár Iván András

(Dárdai Zsuzsa lapunk munkatársa.)

Színház az üvegharangon túl

Németh Ákos drámaíró

Németh Ákos első bemutatott darabját, a *Lili Hofberget* 21 évesen írta. Kerényi Imre és Kolos István rendezésében 1990-ben került színre. Azóta bemutatott fontosabb drámái: *Müller táncosai*, rendezte Máté Gábor, *Vörös bál* Székely Gábor rendezésében, *Júlia és a hadnagya*, majd az *Anita* Mácsai Pál rendezésében. Kötete, az *5 dráma* 1993-ban jelent meg. A Madách, a Katona, a Radnóti, majd az Új Színház drámaíró ösztöndíjasa. Most bedobta a törölközőt, és elment Németországba. A kritikusok díját véleménye szerint soha nem fogja megkapni.

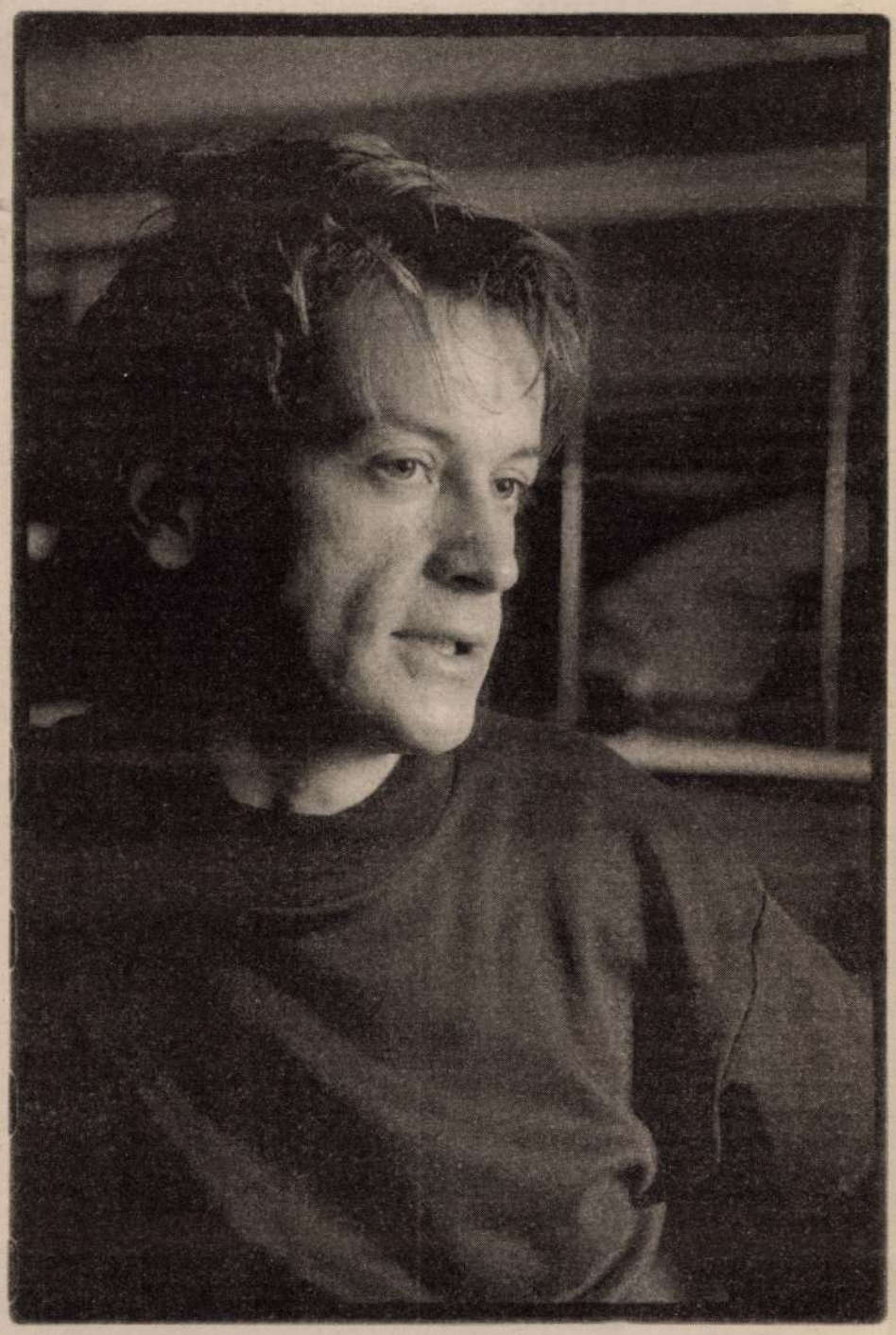

Fotó: Lukács Dávid

Magyar Narancs: Pimaszul fiatalon – meglepően érett drámákkal tűntél fel. Tanulható ez a szakma, vagy születni kell rá?

Németh Ákos: A mesterség két részből áll. Az első az iparos szint, amit nagyon komolyan kell venni. Ennek a szakmának rengeteg fortélya van. Tudni kell, hogy kerül be egy ember a színpadra, hogyan kíván jó napot. Tudni kell, mi egy poén, egy felvonásvég. A cselekmény szálai nem maradhatnak elvarratlanul stb. Ez megtanulható, és ezt a munkát mindig el kell végezni. Az ember kétségtelenül ösztönösen is tud dolgokat. Úgy gondolom, jó színházakat kell nézni és jó darabokat kell olvasni. Engem alapvetően mindig az érdekelt, hogy azokkal az emberekkel mi történik, akikről elkezdtem írni. Innentől kezdve pedig már nem én írom a történetet, hanem ők maguk.

MN: Drámáid alakjai annyira plasztikusak, hogy óhatatlanul felvetődik a kérdés: volt-e élő „modelljük". Netán magad is megjelentél már egyik szereplőd álarcában?

NÁ: Előfordul, hogy élő emberek hatnak a szereplőimre. De én távol tartom magam a történeteimtől. Sőt, ezekről a történetekről még a véleményemet sem akarom közölni, mert elmesélni szeretném őket, nem pedig minősíteni. Ezt például a *Vörös bál* kapcsán sokszor kérdezték tőlem. A darab 1919-ről szól. A magyar történelemben ez egy olyan zárvány, amivel nem tudtunk és ma sem tudunk mit kezdeni. Ha szeretnék valamit elérni a darabírással, az az – és itt is az volt –, hogy mindenki a saját véleményét alkossa meg.

MN: Többek szerint a te drámáid mellett a dramaturg munkanélküli. Semmit sem lehet szövegeidhez tenni – sem elvenni belőlük.

NÁ: Nincs rálátásom a történeteimre. De vannak különböző szándékaim. Lehetőleg nem írok például szerzői instrukciót. Ha feltétlenül kell, beleszövöm a szövegbe. Ezzel a színészek meg tudnak kínlódni, de akár élvezik is, mert játéklehetőséget ad nekik. Így tér marad a rendezőnek, ezt betölteni az ő világa. Néha valami új születik a darabjaimból. Legutóbb az egyikből *Neorománc* címen készített filmet El Eini Sonia. Az én darabom szerintem eredendően romantikus. Engem is megragadott a filmje, ami a maga hidegségével rettenetesen él és hat.

MN: Erről nekem Raszkolnyikov baltája jut eszembe.

NÁ: Ez nem egy idézet a *Müller táncosai*ból?

MN: Mit jelent ott?

NÁ: A darab egy felbomló tánccsoportról szól. A három férfitáncos három sors, három golyó, ami háromfelé gurul. Az egyik a mindennapokba szürkül, a másik megköti a maga kompromisszumait és befuthat. A harmadik pedig úgy dönt, kipróbálja szabadsága határait. Ez azonban nem megy. Saját törvényeinket nem tudjuk ráhúzni másokra. Ő mondja magáról: „Raszkolnyikov baltája vagyok."

MN: Írtál már rendelésre darabot?

NÁ: Bár többször kaptam már ilyen felkérést, képtelen voltam. Valószínűleg egyre kevesebben keresnek meg, mert nem is akarok. Nyilván más témájával képtelen vagyok mit kezdeni. Ha igazán érdekel, meg tudom oldani, de akkor az már az én témám.

MN: Mennyiben változott a magyar színház '89 óta?

NÁ: Attól félek, a magyar színház az anyagi összeomlás küszöbén áll. Talán két útja lehet. A színház mindig kitartott volt. Vagy felvállalja ennek minden ódiumát – és elkezd pénzt keresni, vagy az erényére vigyáz, de akkor szükséget lát. A színház áru lett a piacon. Lesz olyan, ahol lányok fogják emelgetni a lábukat a színpadon. Lesz, ahol a színész tíz hónapig benzinkutas vagy pincér, hogy két hónapig azt csinálhassa, amiről álmodik. Mint az USA-ban. Kivéve persze az állam színházait, hiszen ilyen mindenütt van. Attól tartok, a magyar színház ezzel még nem vetett számot. A szakma üvegharang alatt él. Talán kétezer emberből áll, ami falunak se nagy. Ami a falun kívül van, „terra incognita", pedig az az élet.

MN: A dráma mint műfaj irodalmi kategória-e, vagy a színház része?

NÁ: A színdarab lehetőség. Önmagában nem mérhető, nem kezelhető. Olvasmány lehet éppen, de nem e célra készült. Lehetőség, ami kibontásra vár. Ezért színdarab. Remekmű talán az, amiben több lehetőség is van.

MN: Ha te elválasztod a színházat az irodalomtól, akkor téged vajon melyik érdekel?

NÁ: Engem az emberek érdekelnek.

MN: Egyáltalán miért írsz színdarabot?

NÁ: Talán azért a pillanatért, amikor befejezi az ember. Ilyenkor valami rettenetes béke van bennem.

MN: És még pénzt is kapsz érte!

NÁ: Bizony, bizony! Ugye, milyen jól kitaláltam?

MN: Hová jársz színházba?

NÁ: Mintha mostanában akkor hatna rám igazán a színház, ha a helyiség befogadóképessége nem haladja meg a száz főt. A színházművészet pincékben és kocsmákban él igazán? Ha a színész a nézőtől egy méterre játszik, igazán őszintének kell lennie. Őszintének lenni – ez olyan dolog, ami nekem igazán imponál.

MN: Pályád alatt jó pár skatulyába gyömöszöltek. Hol tetszett a legjobban?

NÁ: Skatulyán kívül.

MN: Harmincéves vagy. Milyen kritikát adnál most magadnak?

NÁ: Nincsenek kritikáim – csak darabjaim. Ahogyan mondtam: nincsen véleményem, csak történeteim vannak.

MN: Most min dolgozol? Milyen terveid vannak?

NÁ: Ma nem érzem hiányát több színdarabnak. Még az is lehet, hogy nem írok többet. Ha csak be nem fejezem, amit egyszer félretettem. A hét főbűnről szól. De ki tudja, mi a bűn? Van egy történetem erről. Ha a színház mindenekelőtt igazságokat közöl, mint ahogyan feltettük magunkban, akkor talán előadás is lesz belőle egyszer.

Dobó Márta

Robert Lacombe
Directeur adjoint de l'Institut Français
a le plaisir de vous inviter

à la performance de
Zsuzsa Dárdai, János Saxon Szász, István Tenke et Ervin Zsubori
intitulée

Árnyékkötők co-media

le jeudi 5 novembre 1998
à 18h30
à l'Institut Français.

L'exposition sera inaugurée par le **Dr. László Beke**, historien d'art.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 novembre 1998,
de lundi à vendredi de 9h à 21h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français, 1011 Budapest, Fő utca 17.)

Robert Lacombe
a Francia Intézet igazgatóhelyettese
tisztelettel meghívja Önt

Dárdai Zsuzsa, Saxon Szász János, Tenke István és Zsubori Ervin

Árnyékkötők co-media

című bemutatójára

1998. november 5-én csütörtökön
18h 30-ra
a Francia Intézetbe.

A kiállítást **Dr. Beke László** művészettörténész nyitja meg.

A kiállítás megtekinthető 1998. november 30-ig,
hétfőtől péntekig 9h-tól 21h-ig, szombaton 9h-tól 13h-ig.
(Francia Intézet, 1011 Budapest, Fő u. 17.)

ARNYÉKKÖTŐK

And leave the world no copy - írta 1602-ben a lelkek nagy mérnöke, William Shakespeare a Vízkeresztben. Es ne hagyj magad után másolatot - talán így is lehetne fordítani e sort, amellyel az Arnyékkötők co-media szerkesztői - Dárdai Zsuzsa, Szaxon Szász János, Tenke Istaván és Zsubori Ervin - most, 396 esztendő múltán megpróbálnak szembeszegülni. Méghozzá egyebek közt magát Shakespeare-t idézve meg segítségül. A drámapremierek végtelen sorát ezúttal elektrografikus adaptációk szimultán bemutatója viszi tovább. Az óriás-xeroxok alkotta díszletek között, az ezredvégi szellem és technika kifeszítette virtuális színpadon, az Opál színház és a Hertz zenei csoport kíséretében zajlik majd a comedia. Szem előtt tartván egy másik négy évszázados intelmet - s ez már a XI. szonettből való: ... print more, not let that copy die.

And leave the world no copy - écrivait le grand architecte des âmes William Shakespeare en 1602 dans sa pièce Comme il vous plaira . Et ne laisse pas de copie derrière toi - ces mots pourraient décrire ce que les membres de Dompteurs d'ombres co-média (Zsuzsa Dárdai, János Saxon Szász, István Tenke et Ervin Zsubori) tentent d'affronter aujourd'hui, 396 ans plus tard. Entre autres à l'aide de citations de Shakespeare. La suite sans fin des premières de théâtre trouve continuation dans des représentations simultanées d'adaptations électrographiques. La pièce se déroule parmi des décors composés de photocopies géantes, sur une scène virtuelle installée selon l'esprit et grâce à la technique de cette fin de millénaire, accpompagnée de la troupe du théâtre Opál et du groupe musical Hertz.

INSTITUT ▪ FRANÇAIS
EN ▪ HONGRIE

Dans l'optique d'une autre citation - cette fois du sonnet XI - datant de quatre siècles:
... print more, not let that copy die.

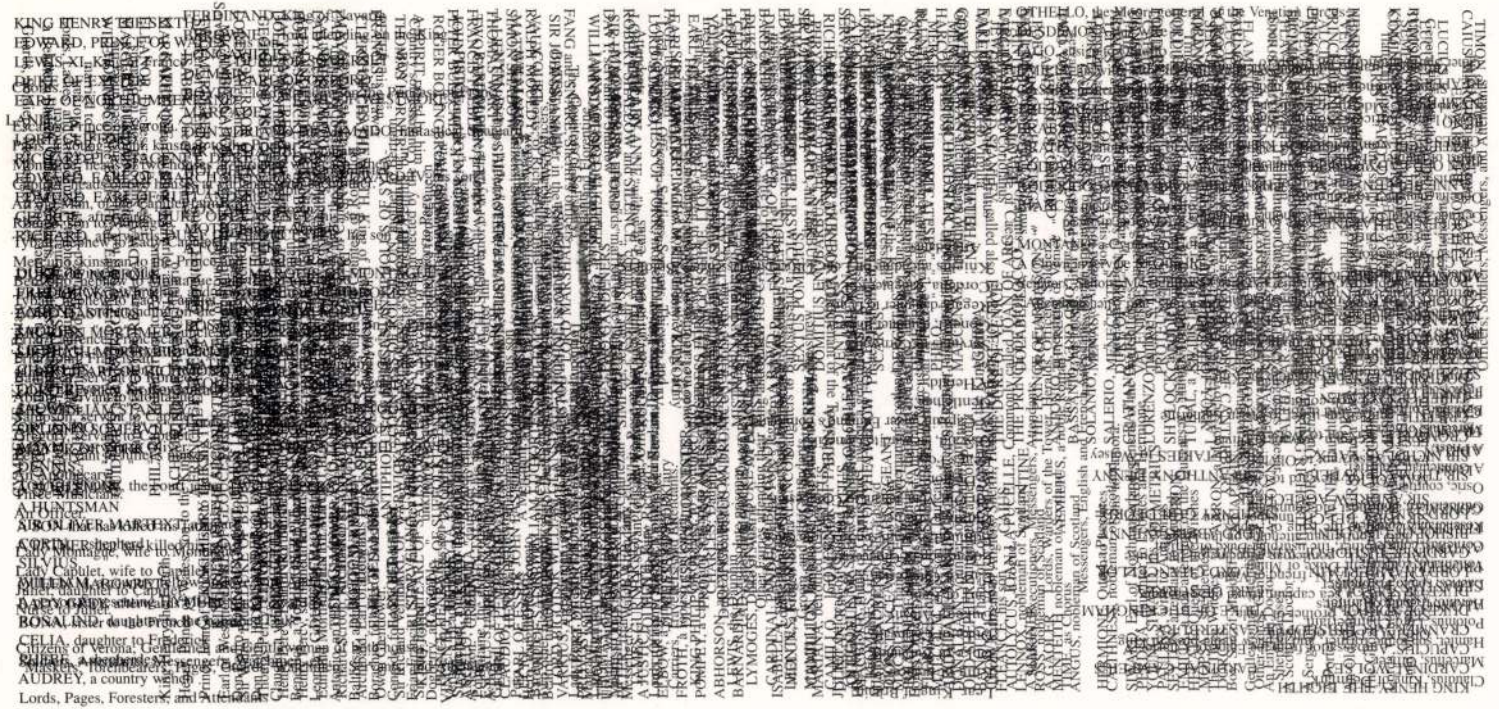

MDK

Dárday István

Műhely 1967. Fiatalok fotókiáll. Debrecen

Dardiay Istvánné

1968-ban az UFO kiállítás-
son Szentendrén szerepelt a
művésznő.

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde művészetről.
MŰVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

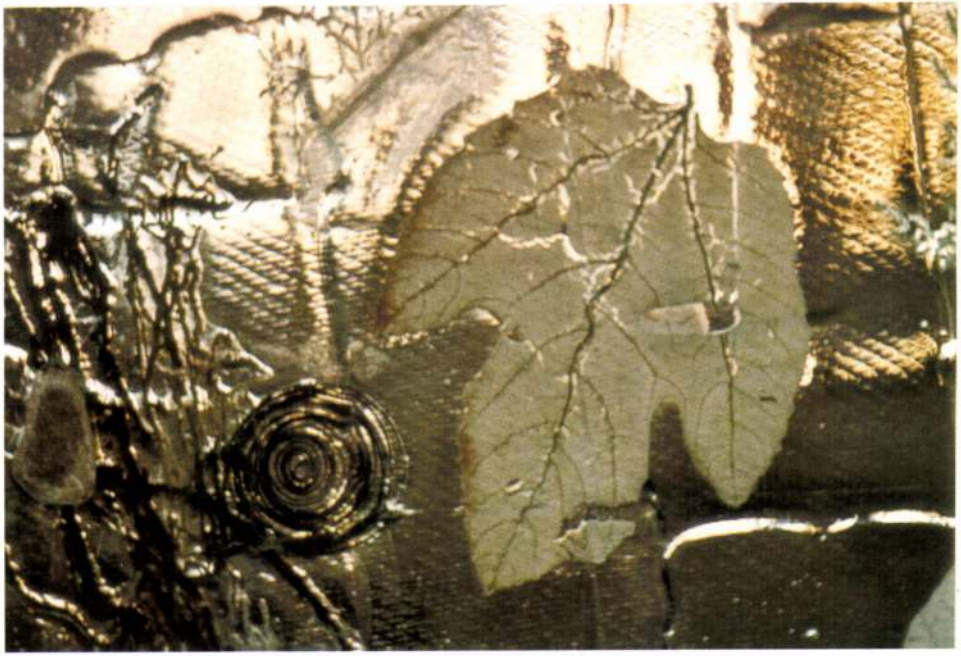

MEGHÍVÓ

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT

DÁRDAY NIKOLETT

ÜVEGMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

2003 ÁPRILIS 30-ÁN (SZERDÁN) 18 ÓRÁRA

A VIGADÓ GALÉRIÁBA

(1051 BP. VIGADÓ TÉR 2. TEL.: 318 70 70)

A KIÁLLÍTÁST MEGNYÍTJA:

SZILÁGYI ÁKOS

KÖLTŐ

KIÁLLÍTÁS A CSEPELI GALÉRIÁBAN

Dárday Nikolett fiatal üvegtervező iparművésznek, Burkus Jánossal és Kovács Józseffel közösen megrendezett kiállítása jó alkalom arra, hogy egy pályája kezdetén lévő művész jellemzésével egyidejűleg szót ejtsek hazai üvegművészetünk ébredezéséről is.

Dárday Nikolett, mint legtöbb pályatársa, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában ismerkedett meg az üvegművészettel. A középiskola után az Iparművészeti Főiskola ipari forma tanszékén kezdte meg tanulmányait, majd amikor 1965-ben létrejön az üvegtervező szak, átiratkozik oda, s a szak első diplomázójaként végzi azt el. Ezután az Üvegipari Művek alkalmazza tervezőként. Számos terve kerül kivitelezésre. Alkotó tevékenysége mellett segíti az üvegiparban dolgozó tervezőkollégák munkáját, megszervezi kiállításaikat, továbbképzésüket. Hivatásából adódó feladatnak tekinti az üveg művészetének propagálását, az üveg kultúrájának hazai fejlesztését.

Ez a rövid életrajz nem beszél arról a küzdelemről, melyet minden pályakezdő művész megvív, s mely az üvegművészet műfajában hatványozottan jelentkezik. Ez a művészet ugyanis fokozottabban korlátozza a fantázia, a szabad asszociációk működését, a tervezőtől szigorú formarendet és formai fegyelmet, egyszerűséget és a tárgyak célszerűségét követeli meg. De meg kell küzdeni az üvegművésznek az anyag adta technológiai problémákkal, a művészi invenció és a technológiai határok összeütközéséből keletkezett nehézségekkel, a termelés követelte gátakkal és, sajnos, sok esetben szubjektív, elmaradott nézetekkel is.

Mindezeket azért szükséges előrebocsátani, hogy kellő mérlegelési alapunk legyen egy hazai üvegművészeti kiállítás elemzéséhez. Nem hasonlíthatjuk össze hazai, szűkös lehetőségekkel rendelkező üvegművészetünket olyan országokéval, ahol ennek a gyönyörű anyagnak történelmi tradíciói és magas kultúrája van. Ennek ellenére Dárday Nikolett kiállított tárgyai azt mutatják, hogy nem ijed meg

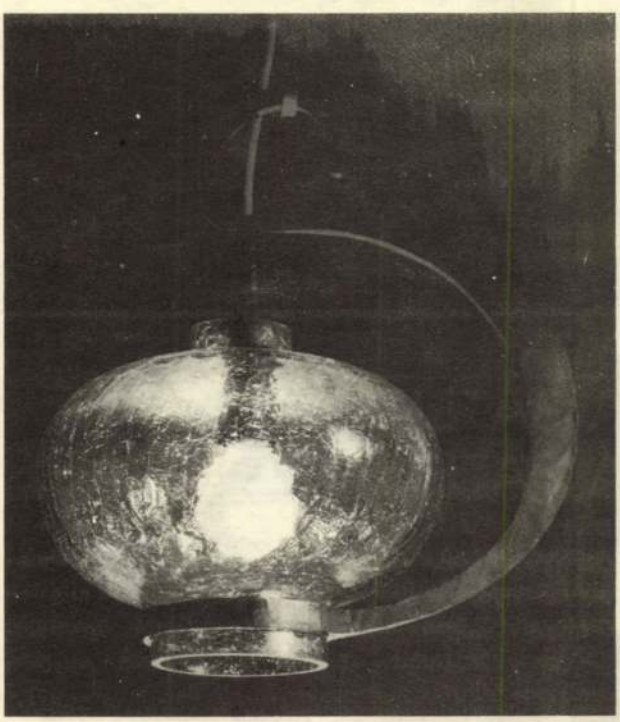

LÁMPATEST REPESZTETT ÜVEGBÖL ÉS KOVÁCSOLTVASBÓL

FÜSZERTARTÓK FA TETŐVEL (DÁRDAY NIKOLETT)

a kísérletek megszervezésével járó nehézségektől és bátran próbálkozik új megoldásokkal. Ilyen újszerűnek tűnik az üveg és a kovácsoltvas kapcsolódása az öblös üvegeknél, mely eddig csak általában a síküvegeknél ismert. Formai és anyagi kísérletezésre enged következtetni a repesztett felületű, olajzöld karéjos „dinnye" palack is. Érdekes formai tradíciókat elevenít fel patikaedényeivel. Egyszerű, de nagyon egységes formarendet mutat fatetejű füstszínű készlete, mely a modern rusztikus terítéskultúra igényeit minden vonatkozásban kielégíti.

Külön kell beszélni a gravírozott tálakról. Ez a technika az üvegművészet legnemesebb, hideg megmunkálási eljárásai közé tartozik, és olyan művelői voltak, mint Bieman, Drahonyovszky vagy Simon Gate és Lindstrand. De ezzel a technikával díszítették pl. a híres Hedwig-poharakat is. A műfaj szobrászdisciplinát követel és művelőjének a relieftechnika minden vonatkozását ismernie kell. Nem elégséges a mélységeknek vagy magasságoknak a relief törvényei szerint való csökkentése: a fénynek, mint az egész kompozíciót egybefoglaló közegnek kell a főszerepet játszania. Ezt a technikát igazán csak azok művelik, akik az üvegnek és a csiszolásnak biztos kezű mesterei és megfelelő plasztikai ismeretekkel rendelkeznek. Erre vállalkozott Dárday Nikolett, és ezzel felélesztette a már-már elhaló műfajt.

Formai megoldásai mellett sem lehet elmenni dicsérő szó nélkül. Akár portrét ábrázol, akár pedig ornamentális díszítőelemet vés az üvegbe, a mesterség alapos ismeretéről tesz bizonyságot. Kár viszont, hogy üvegtálainak alapformátuma kisméretű. Pedig technológiai, mesterségbeli tudása és anyagszeretete feljogosítja nagyobb lélegzetű kompozíciók megvalósítására.

Burkus Jánosnak már többnyire ismert munkáit láthattuk; jó formaérzékének ismét tanújelét adta. Kovács József vasmunkái alkalmazkodtak az üveg strukturális igényeihez. Kívánunk minél több hasonló közös vállalkozású kiállítást.

Paulikovics Pál

KÖSZÖNTJÜK SCHRAMMEL IMRÉT

Schrammel Imre keramikus művész, az Iparművészeti Főiskola tanára kapta a 29. Concorso Internationale della Ceramica d'Arte Contenporanea Faenza nemzetközi nagydíját, az ún. Premio del' Administrazione Provinziale di Ravenna díjat. Számos díjat, érmet kaptunk már Faenzában, a Nemzetközi Nagydíj azonban kivételes kitüntetés, s ez alkalommal is megbecsüléssel köszöntjük Schrammel Imrét, kívánva, hogy töretlenül folytassa munkáját fiatal nemzedékek nevelésében, a korszerű kerámia kialakításának útján.

DÁRDAY NIKOLETT

Népszab. 2003. máj. 6.

Három kiállítás a Vigadóban

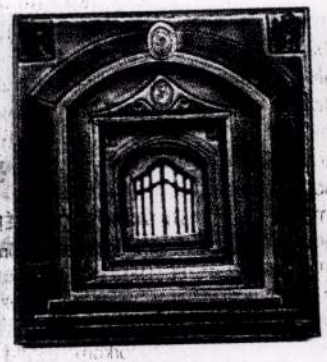

Bartha Ágnes: Kapu

Dárday Nikolett: Fej (részlet)

Kozma Vera: Doboz II.

Bartha Ágnes zománcképeiből, Dárday Nikolett üvegmunkáiból és Kozma Vera kollázsaiból nyílt hármas kiállítás a Vigadóban. Az egymás melletti termekben bemutatott tárlatok a három művész alkotóútjának keresztmetszete. Bartha Ágnes a franciaországi Limoges és Erdély zománctechnikáját ötvözi, Dárday Nikolett üvegképein fosszíliák jelennek meg, Kozma Vera pedig régi családi fotók, levelek köré rendezi kollázsait. A három kiállítás május 18-ig tekinthető meg.

Dárday Nikolett üvegmüvész

M.N.K.

Müvei a kiállitáson

Vámossy Ferenc: Az V. Orsz. Iparmüvészeti Kiállitásról

Magyar Épitőmüvészet 1966/2. 59-60.l.

Dárday Nikolett

Szerepel a „Tekenteni új nemzedéket" c. kiállításon az Irodalmi Múzeumban

Tényi András: Ujabb fejezet a képes mappak irodalomtörténetből

Pedagógusok, 1969 IV. 15

Dardray Nikolette

Keramikus

M.D.V.

Üveg vázái szerepeltek a tárlaton.

Kocsogh Ákos: Spari művészet.

Művészet, 1969. május - 42 lap.

Dárday Nikolett

A Üvegipari Művek és az Iparművészeti Tanács pályázatán a találkozásokban III. díjat kapott.

Ipari Művészet; 1969. 1. 57. l.

Dárdoy Nikolett

Fehér kehelypériája mott csiszolással, egyszerű, nemes forma s az egy kővel egyszerre csiszolható kétsoros dekor gazdaságos megoldás.

Ipari Művészet, 1969. 1. 57. l.

Dárday Nikolett

A Technika Házában rendezett üvegipari ankéttal egybekötött kiállításon-pályázaton munkáinal díszéretben részesült.

Ipari Művészet, 1969. 1. 58. l.

Dárday Nikolett

A fiatal iparművészek tanácskozásán (1970. VII. 28.) beválasztották a munkabizottságba.

Fiatal iparművészek tanácskozása; Ipari Művészet, 1970. IV. 53. l.

G. Dárday Nikolett

Gritz Viktor egyes munkái az ő közreműködésével készültek. A kiállítás helye: Üvegipari Művek Gusztáv utcai Mintaterme.

G. Varga Márta: Fátyol és kutakász üveg kiállítás; Ipari Művészet. 1968. 5-6. sz. 51. l.

Dárday Nikolett

Nagy zöld gerezdelt edénye velenceies atmoszférájával hoz újat. Szerepeltek még (Miskolc, 1970 nov.): kék gyertyatartói, vésett tányérkái, zöld vázakészlete.

T. Marik Klára: Mai magyar üvegművészet; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 5. l.

Kiállító művészek:

Csavlek András
Dárday Nikolett
Duray Lilla
Engel Tevan István
Gáll Ádám
Gergely Nóra
Gink Judit
Hegyi György
Káplár Ferenc
Kéri Ádám
Kóka Ferenc
Kopasz Tamás
Kovács Péter
Krajtsovits Margit
M. Tóth Éva
Mácsai István
Magyar Gábor
Minya Mária
Mohácsi Sándor
Paulikovics Iván
Redő Ferenc
Szathmáry József
Szilvitzky Margit
Szurcsik József
Tápay Nóra
Varsányi Árpád

Dárday Nikolett

ÚJLIPÓTVÁROSI
KLUB·GALÉRIA

1136 Budapest, Tátra utca 20/b.

Telefon: 132-6992

BUDAPEST XIII. KERÜLETI KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZEK

EGYESÜLETE

Szeretettel meghívjuk

a Galériában és Pincetárlaton
megrendezett

XIII. KERÜLETI KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK
EGYESÜLETÉNEK
/KIPE 13/
kiállítására.

A kiállítást megnyitja:

V. Angyal Mária
művészettörténész

1997. augusztus 19-én /kedden/
18 órakor.

A kiállítás megtekinthető:
szeptember 5-ig, hétköznap 14-20 óráig.

c í m:
ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA
XIII. ker. Tátra u. 20/b
/bejárat a Radnóti Miklós u. felől/

Dárday Nikolett, [iparművész?]

Szerepel az „edénykultúra kiállításon."
(Műcsarnok.)

Rózsa Gyula: Szavazólap helyett 7.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 22.

Dárday Nikolett

Szerepelt az Iparmüvészeti Mùzeumban rendezett Ipari üvegmüvészet c. kiállitáson

Üvegmüvészet; Dr. Pogány Frigyes megnyitó beszéde, Ipari Müvészet, 1972/2, 23. l.

Dárday Nikolett

az Edénykultúra c. kiállításon
üvegedényei szerepeltek.

Rónai Gyula: Edénykultúra kiállítás a
Műcsarnokban.

Népszabadság, 1942. márc. 22.

Darday Nikolett
ipamúvész

Várák"
" (repro)

—: Üvegből szépet
Nők Lapja, 1972. cipr. - 14 szám

Dárday Nikoletta,

Janvier Frigyes Munkácsy-díjas szobrászművész:

Illyés Gyula, egész alakos portrészobor, bronz, Szekszárd, 1987.

Bírálóbizottság:

Dárday Nikoletta, Fekete Tamás, Gyurcsek Ferenc, Ormos Tibor, Rétfalvi Sándor, Tímár Árpád

Művészet, 1988. máj., hátsó, belső borító.

Dárday Nicolett

Üveptárgyaiból kiállítása
nyílik a Csepel galériában
(máj 25 - jun. 6)

Csepel 1971 V. 21

M.D.K

Daiday Nikolett
keramikus

Finomvonalú gyümölcsös
tállal szerepelt a tárlaton.

Sz. Szatmári Gizella: Hiúg és finom kerámia...
Művészet, 1966. április - 21 lap.

Dárday Nikolett

Az Üvegipari Művek és az Iparművészeti Tanács pályázatán a Kehelyszériákban III. díjat kapott.

Ipari Művészet, 1969. 1. 57. l

Dárday Nikolett

Füszerlaktókkal, poharakkal

Szerepel a miskolci üveg-
művészeti táslaton

Fekete Gudit: Kiállítás és
ankét

Magyar Nemzet 1970 XII-6

Dárday Nikolett

Üveghèszlet (repró).

Ipari Művèszet, 1971.1.sz. 9.l.

Dárday Nikolett 1.

A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola befejezése után az Iparművészeti Főiskolán előbb az ipari forma tanszéken kezdett, majd 1965-ben – az üvegtervező szak megalakulásával – oda iratkozik át.

Paulikovics Pál: Kiállítás a csepeli galériában; Ipari Művészet, 1978. 5. sz. 13. l.

Dárday Nikolett 2.

A Főiskola elvégzése után az Üvegipari Művek alkalmazza tervezőként. Számos terve kerül kivitelezésre.

Paulikovics Pál: Kiállítás a csepeli galériában; Ipari Művészet, 1971. 5. sz. 13. l.

Dárday Nikolett

Burkus Zúnussal és Kovács Józseffel közös kiállítása volt.

Paulikovics Pál: Kiállítás a csepeli galériában; Ipari Művészet, 1971.5.sz. 83.l.

Dárday Nikolett 4.

Gravírozott tálaival egy már-már elhalt műfajt élesztett fel. Olyan művelői voltak, mint Bieman, Drahonyovszky, Simon Gate, Lindstrand. D. N.-nél az üveg-tálak alapformátuma kisméretű.

Pamlikovics Pál: Kiállítás a csepeli galériában; Ipari Művészet 1971. 5. sz. 14. l.

Dárday Nikolett 3.

Újszerűnek tűnik az üveg és a konácsoltnas kapcsolódása az öblös üvegeknél. Csinált repesztett felületű, karéjos „dinnye" palacket is, patikacdényeket, fatetejű fürtszínű készletet.

Paulikonics Pál: Kiállítás a csepeli galériában; Ipari Művészet 1971. 5. sz. 14. l.

Dárday Nikolett

Lámpatest repesztett üvegből és kovácsoltvasból
Fűszertartók fa tetővel

(2 repri)

Ipari Művészet, 1971. 5. sz. 13. l.

Dárday Nikolett

Korszerű lámpatesté a mai magyar üveg egyik útját jelzi. Üresszárú kelyhei korszerűek. Füszerkészlete is szerepelt a kiállításon (Miskolc, 1970 nov.).

Kocsogh Ákos hozzászólása; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 11. l.

Dárday Nikolett

Az 1970 nov.-i miskolci üveghidegtárás (Mai magyar üvegművészet) kapcsán elhangzott hozzászólását közli a lap.

Ipari Művészet, 1971. 1-12. 13-14. l.

Dárday Nikolett, iparművész

Szép díszlányokat tervezett.

Domanovszky György: Az V. országos Iparművészeti Kiállítás 7.

ÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jan. 8.

Dávolay Nikolett

Asztali világítótestet (I. díj) szerepelt az Iparművészeti Tanács Bacsó Béla utcai termében.

Bojár Iván: Változatok iparművészeti témára; Magyar Hírlap 1970. II. 3. 9. l.

Dárdai Nicolette művészettörténész.

Az Iparművészeti Múzeumban „Művész az iparban" kiállítás szorzatának új bemutatója 3 szilikátipari pályázat díjazott alkatásait állította ki. A pályázat céljáról, az Iparművészeti Tanács munkatársa tájékoztat.

Láttuk, hallottuk!

1972. XII. 16. 21.45 D. Petőfi

Dáday Nikolett

Tvejkompozíciója szerepel az alábbi tárlaton

(martin): „Tekintem ny nemzedéke tr Iradalmi múzeum kiállítása

Magyar Nemzet 1969 IV. 29

DÁRDAY Nikolett

Cím/Adress:
1091 Budapest, Üllői út 181.

Szül. év, hely/Date and place of born:
1941 Budapest

Tanulmányok/Studies:
Képzőművészeti Gimnázium Üveg szak
Magyar Iparművészeti Főiskola Üvegszak

Egyéni kiállítások/One man exhibitions:

Csepel Galéria	1971
Úri utcai IDEA bolt	1981
Lüdinghausen (NSZK)	1988

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:

Bp. BNV-k	1971–78-ig
Bp. Az Edénykultúra, üvegművészet, Iparművészeti Múzeum	1970
Bp. Vigadó Galéria „Az üveg"	1982

Szimpozionok/Symposiums

Salgótarján	1985
Pécsi Üveges találkozók	
Tanulmányok a bécsi Lobmeyr cégnél	1962

Köztéri művei/Mural works and works at public places:

Bp. Szőlészeti Kutató üvegablak (70 x 70 cm)	1970

Kiállított művei:
Kompótkészlet/Compote set
fúvott opalin üveg, tál 15,5 x 25,5 cm, tálka 7 x 14 cm

I. Tihanyi Üvegtriennálé, 1990. június 2–okt. 31.

Üvegképek, álmennyezet, féláteresztő tükörrel,
Thermal Hotel, Bükfürdő 1986

Válogatott irodalom/Bibliography:

Csajka Gábor Cyprian: A pohár harmadik füle
Mozgó Világ 1980/1.
Jakabfy: Glass designer György Buczkó
Daily News, 1980. 12. 19.
Vadas József: Széttartó párhuzamosok
Élet és Irodalom, 1984. júl. 6.
Pallagi Ferenc: Szobrászat fémből, üvegből
Esti Hírlap, 1984. dec. 8.
Wehner Tibor: Meddig bírja a hal, Buczkó György kiállításai
1984. júl. 16.
Esti Hírlap, 1984. július 16.
Robert Loeffler: A kortárs magyar üvegművészet
Művészet, 1986. június
Robert Loeffler: Glass Art Society Journal
New York, nov. 27. 1986
Frank János: Plaster of Paris and Paint-and-Glass, The New Hungarian Quarterly No. 97.
Spring 1985, (Buczkó György:) p. 190.

Kiállított művei:

Fekete hasábos kompozíció I./Composition with „Black Prism" I.
kétrészes, öntött, csiszolt, homokfúvott üveg
a) 13 x 14 x 17 cm
b) 8 x 29 x 16 cm
Fekete hasábos kompozíció II./Composition with „Black Prism" II.
kétrészes, öntött csiszolt, homokfúvott üveg
a) 7 x 40 x 17 cm
b) 11 x 40 x 15 cm
Tükör I./Mirror I.
hajlított, homokfúvott síküveg 69 x 2,5 x 10 cm
Tükör II./Mirror II.
hajlított, homokfúvott síküveg 65 x 67 x 21 cm
Tükör III./Mirror III.
hajlított, homokfúvott síküveg 65,5 x 66,5 x 10,5 cm

Dárdai Nikolett

Részt vett az 1962. novemberében a Kossuth Klubban megrendezett Modern magyar üvegművészet c. kiállításon.

Ipari Művészet, 1963. 4. sz., 85. l.

Dárday Nikolette,

Palotás József: „Díszkút", kő, bronz, 560 cm, Kehidakustány.

Bírálóbizottság:

Dárday Nikolette, Horváth György, Kő Pál, Szabó Tamás.

Bírálóbizottság: Dárday Nikolette, Horváth György, Kő Pál, Szabó Tamás

Művészet, 1989., 9., hátsó borító belső oldala.

Dárday Nikolett

műve szerepel a „Mai magyar üvegművészet" kiállításon Mistolcon

Magyar Nemzet 1970 december 6.

11. old

G. Dárday Nikolett

Lámpák az Őszi Vásárou c. írását hozza a lap.

Ipari Művészet; 1968. 5-6. sz. 52-55. l.

M.D.K.

Dárdai Nikolett

Füstszínü váza. Salgótarjáni Öblösüvegyár,1962. repr

Üveg,kerámia és porcelán 1966-1967. Bp. 1967.

118.1.

DARDAY Nikolette
1990 2. 33

Új Művészet

Új Művészet

DARDAY MIKLÓSNÉ

Magyar Iparmű.
2003/3.

63.0.

1243. KOVÁCS KAR

Nagytiszteletű Uram!

Nekem kvali
mentőben megállapitották, - jó,
jó szemem van; azonban stilus é
mogatást. Olyanoktól nem kaphat
közük van, mert azok összedolgo
Simonig a mindent leszólnak vag
az a darab nem az övék, vagy az
értőt olyanok közt, akik nincse
Tájékoztatásul azt is megirom,
tóik; ezek a jó szemű és jó izl

A hármasikrek az óvoda kapujában

Örömteli történet kezdődött öt és fél évvel ezelőtt a körmendi Fatér családban: hármasikrek születtek. Az édesanya, Márta, úgy volt vele, mint az évekig hiába váró asszonyok többsége, bármire képes lett volna egyetlen gyermekért. Aztán hinni is alig merte, hogy a hormonkezelések hatásosak. Először a terhesség tényének örült, aztán megállapították az ikerterhességet, a következő ultrahangosvizsgálatnál kiderült, három gyerekük lesz egyszerre. A férj, Fatér István, ma is kisfiúsan mosolyog, amikor a telefonos bejelentések sorozatát felidézi. — Annál jobb, csak jöjjenek — mondtam, de azt hittem, ugratás. Megszületett András (2,10 kilogramm), Anita (2,15) és Tibor (1,5 kilogramm).

Felsorakoztak a fényképezéshez: András, Anita, Tibor

Még volt két nehéz, de zavartalan évük, aztán kiderült, hogy Tibor epilepsziás. Minden betegség, gyerekkori apró baj másképp jelentkezett, nagyobb veszélyt jelentett attól kezdve, hogy meg kellett szokniuk, érteniük, Tibi más, mint a többiek. Ügyelni kellett előjelekre, feszültségforrások elhárítására, de amikor nincs görcs és nincs roham, engedni, játsszon, rosszalkodjon, mint a testvérei.

Betöltötték az ikrek a három évet, az anya gyes-idejét meghosszabbították. Sok családi segítséggel, sok kölcsönnel felépítettek két év alatt egy házat, két éve laknak benne, bár a külső vakolatra még nem telt, nagyon szépen berendezkedtek. Fatér István dolgozik, Márta gyest kap (6060 forint), jön a családi pótlék és a rendszeres nevelési segély, élhetnének szerényen, de zavartalanul, ha nem kerültek volna kapcsolatba tavaly az óvodával. Akarták, hogy a négyéves gyerekek kortársaikkal ismerkedjenek, velük együtt fejlődjenek. De azóta csupa feszültség, szorongás a házaspár élete.

Az apa érezte úgy, hogy önmaguktól többet tenni képtelenek, segítséget kért.

ooo

Tibi miatt mérgesedett el az óvoda és a szülők kapcsolata. Négy óvónő neve forgott a történetben, volt, aki elfogadta a kisfiút, volt, aki csak az anya jelenlétében vállalta. Emiatt a másik két testvér beilleszkedése, fejlődése sem ment simán. Szeptembertől kivételesen szerencsétlenül alakult annak az óvodai csoportnak a helyzete, amelybe a Fatér-ikrek kerültek. Kéthavonta kaptak új óvónőt (férjhez menés, elköltözés, veszélyeztetett terhesség miatt). Egyetlen gyereknek sem használ ennyi váltás. Tibinél azonban az lett a következménye, hogy hiába a másfél évnyi óvodás múlt, ma sem bír többet a gyerekek között, az óvodai terhelésből napi két óránál. Ez a nevelési tanácsadó szakmai véleménye.

ooo

Szeptember óta foglalkozik Tibivel Vidonyiné Sólymos Rita pszichopedagógus. — Lassabban fejlődik Tibi és másképp, mint a két testvére — óvatosan fogalmaz a szakember, kerül minden minősítést, ami bélyeget nyomna a kisfiúra. — Nem csak a heti találkozókon látom, többször megfigyeltem Tibit az óvodai csoportban is. Nem bír ki napi négy órát, csak kettőre lehet beadni. Testvérei maradhatnának egész napra. Az anya úgy érzi, nem tesz jót a gyerekeknek, ha szétválasztja őket. Szeretne egy köztes megoldást: mind a hármat délelőttre óvodába adni. Én viszont azt tapasztaltam, hogy két óra elteltével Tibi nyűgös, fárdt lesz, elhagyja magát, fekszik a szőnyegen, sírdogál, hogy jönnek a gyerekek, fél. Két óra hasznos a kisfiúnak, több nem, ezt mondtam az óvónőknek is, az anyának is.

Az anya: — Én próbáltam a tanácsot követni. Vittem mind a hármat 8-ra. Két óra múlva elhoztam Tibit. Ebédig még csak megvolt velem, de utána a testvéreit kereste. Csak sírt, és jöttment. Két hétig bírtam, aztán feladtam. Nem bírom szétszakítani őket. Tudom, tudom, hogy a másik kettőnek sem használok, de képtelen vagyok. És nem is értem, mi a bajuk Tibikével. Szerintem ő a legokosabb a három közül, ő tanulja meg leggyorsabban a verset, a mondókát. Mitől fejlődött volna, amikor nincs idő megszokni egyik óvónőt sem! Ha őt szereti valaki, akkor aranyos és ragaszkodó, nem kell félni tőle — Márta nem zokog, de alig tartja magát.

Ez az öt és fél év lassan felőrli idegeit. Mindent megtesz. Ragyog a ház, tiszták a gyerekek, naponta főz, foglalkozik a gyerekekkel, amennyit szokás, és őt bántják az óvodában. Pontosabban, a vezetőnő bántja őt.

A vezetőnő, Csihar Lászlóné is előadja az óvónők gyors váltásának történetét, csupa családi lemerülni. A személyes kapcsolatok elmérgesedtek, a bizalom oda. De ennek a családnak nem is az átlaggyerekek átlagóvodájában kell keresnie a megoldást.

A Nevelési Tanácsadóban próbáltunk más lehetőségeket mérlegelni. A körmendi óvodások korosztályából nem csak Tibike szorulna speciális foglalkozásra.

Vidonyiné Sólymos Rita, az intézet vezetője: — Ismereteim szerint hat-nyolc családban küzdenek hasonló gonddal. Szükség lenne egy különleges óvodai csoportra. Már voltak kezdeményezéseink, de az önkormányzat pénzhiány miatt nem tehetett semmit.

Az apa: — Kikészülünk az óvoda miatt...

Az anya: — Tibi a legokosabb...

ok, beleszólása nincs, nem lehet. A Fatér-gyerekekről nem szívesen beszél. Neki, mint vezetőnek, napi kapcsolata nincs a családdal, az anyával hónapok óta nem is találkozik.

— A szakmai véleményhez tartom magamat, a kisfiúnak kell a közösség, de csak napi két órát bír. Lehet, hogy nyersen tettem szóvá az anyának, hogy azért van gyesen, hogy foglalkozzon a kisfiúval, de ez a véleményem, ez az igazság. Az óvónő húsz gyerek mellett nem tehet többet Tibikéért. Kértem az önkormányzattól egy gondozói státuszt, éppen a kisfiú miatt, de nem adtak.

ooo

Már a Fatér szülőkkel beszélgetve is sejtettem, nem érdemes ebbe az óvodai konfliktusba be-

— Pedig a sérült, fogyatékos gyerekek családjai vagy kapnak intézményes támogatást, vagy megszervezik magukat, segítenek egymáson, mint az autista, a mozgássérült, a fehérjeérzékeny gyerekek szülei tették. Ha nincs külső támasz, a családok felmorzsolódnak, megroppannak a túl nagy teher alatt. Ismerik egymást az érintett körmendi szülők?

— Nem, inkább a titkolózás, az elzárkózás jellemzi a szülőket, az én gyerekem nem olyan... Meg lehet érteni. Újabb beadványt fogalmazunk, négy szülő már vállalta, hogy nevét, címét adja hozzá, a többiekkel még nem beszéltem. Nagyon szeretném ugyanis, ha ezek a gyerekek időben kapnának segítséget, fejlesztő programot, teherbírásuknak megfelelő, egyéni foglalkozást.

ooo

A körmendi önkormányzat illetékes tisztviselője, Kocsis László művelődési főtanácsos ismeri a Fatér család helyzetét, tett már békítő lépést az óvoda és a család között, ismeri a város oktatási, anyagi lehetőségeit is.

— A speciális csoport iránti igény jogos, senki nem is kérdőjelezi meg. Egy 12 ezer lakosú városban, ahol évente 160-180 elsős kezdi az iskolát, bármikor lehetett volna különleges óvodai csoportot alakítani, hiszen évente 6-8 gyermek sérülten jön a világra. Óvodáinkban nincs gyerekhiány, húsz körül stabilizálódott a csoportlétszám. A kisegítő iskolában csökkent a létszám. Ott lenne terem, gyógypedagógus, felügyelet a gyerekekhez. A városnak nem kerülne plusz pénzbe. Ha a szülők el tudják fogadni a helyszínt, közel jutnánk a megoldáshoz.

— Ön jobban tudja nálam, hogy mennyire tiltakoznak a szülők a kisegítő iskola ellen. Nem lehetne ezt a csoportot óvodai körülmények között létrehozni? Ha mondjuk a Batthyányné Coreth Mária óvodában nem húsz gyerek tartozna egy-egy csoportba, hanem huszonkettő, átadhatnának egy szobát a sérült gyerekeknek?

— Nem igényelne önkormányzati hozzájárulást, mert ez nem szervezeti változás. Megtehetnék. Gyógypedagógust nem lenne gond találni. Egyetlen hátrány a kisegítő iskolával szemben, hogy a dupla fejkvótát (kiemelt állami támogatás) csak ott kaphatja a csoport.

Csihar Lászlóné óvodavezető: — Gyönyörű a gondolat, én is azon a véleményen vagyok, hogy nem szabad ezeket a gyerekeket eldugni. A mi óvodánk, a Batthyányné Coreth Mária óvoda, a névadó szellemiségét követi, ha megteremti a feltételeket. Azért nem fogalmazok határozottabban, mert vezetői megbízatásom július végén lejár, nem pályáztam újra, és nem szeretném utódomat kész tények elé állítani. Segítenünk kell, és megtehetjük.

Nem kérdeztem, pedig kellett volna: Eddig miért nem tették?

Budai Rózsa

Köztéri szobraink jó európai átlagot képviselnek

— Beszélgetés Dárday Nikolettel —

Eszményeit, nagyjait az emberiség mindig is maradandóvá kívánta tenni, például úgy, hogy szobrot emelt nekik. Így van ez, mióta világ a világ, Müron Diszkoszvetője óta királyokon, államférfiakon át a közelmúlt olvasztárán keresztül egészen Leninig. Aztán az eszmények változnak, és az utókor temetőbe küldi a korábbi hősöket, és újakat emel helyükre. Köztéri szobraink persze nem csak politikai üzenetet hordoznak, gyönyörködtetni is kívánnak, szebbé, emberibbé tenni köztereinket. Milyen is ma a köztéri szoborelhelyezés gyakorlata? Erről kérdeztük Dárday Nikolettet, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus főmunkatársát.

NEM BESZÉLTÜNK, nem beszélhettünk korábban arról, hogy milyen volt az elmúlt rendszer szoborelhelyezésének gyakorlata. Gondolom, a lektorátus nem elsősorban művészeti lektorálást hajtott csak végre, hanem politikai cenzúraként is működött.

— Ez nem így van. Korábban sok esetben központi döntés volt, hogy politikai emlékmű kerüljön-e valahová. Persze itt is nagy szerepe volt a divatnak, mert ha az egyik városkában állt már felszabadulási emlékmű, akkor a másik városka is állíttatott, nem akart lemaradni a városi rang ilyen jelképéről. Ha a párt eldöntötte, hogy ide és ide pedig Lenin-szobor kell, akkor Lenin-szobor került oda akkor is, ha az nem illeszkedett a környezetbe. Ma elsősorban önkormányzati kezdeményezés és önkormányzati döntés kérdése, hogy kell-e köztéri szobor.

— Ha a Lenin-szobrokat említette, adódik a kérdés. Korábban is elmondták lektori véleményüket, tehát mondtak-e művészeti kritikát az egyes szobrokról, figyelembe vették-e azt a döntéshozók?

— Korábban is lektoráltuk, és nagyon igyekeztünk a művészi kvalitásokat garantálni. Sok esetben volt is emiatt a lektorátus igazgatójának olyan összetűzése, hogy a párt a véleményünk ellenére mégis ragaszkodott a szobor felállításához.

Az önkormányzati törvény előírja, hogy szakvélemény kérése kötelező. Más kérdés, hogy ezt a szakvéleményt hogyan használják fel. Mi megpróbálunk minden segítséget megadni ahhoz, hogy egy köztérre kerülő műalkotás emelje a tér és a város rangját, és ne rombolja.

Joskar-olai ajándékszobor Szombathely belvárosában

— Hatóságként is működnek, tehát megtilthatják-e a nem megfelelő művészi színvonalú szobor felállítását?

— Elsősorban szakmai tanácsot adunk, de azt leírjuk. Ez az írásos szakvélemény megtalálható az önkormányzatnál, a művésznél, minálunk, és nyilvánosságra is hozható. Amennyiben a műalkotás sikeres, ezt dokumentálja a szakvéleményünk. Amennyiben a műalkotás nem megfelelő, az is le van fektetve a szakvéleményben, és kiderül belőle, hogy az a pénz, amelyből a nem megfelelő műalkotás elkészült, ezt esetben kidobott pénz lesz, az adófizető polgárok pénzének felelőtlen felhasználása. Ez ma sokkal nagyobb büntetőerő, mint bármi más. Mi nem vagyunk hatóság, csak nyilvánosságra hozzuk, hogy mi volt jó, mi nem.

— Mi az ön személyes véleménye köztéri szobrainkról? Általában a magyar köztéri szobrok megfelelnek-e az Európában szokásos normáknak?

— Ez a mihez képest kérdése. Bulgáriában sokkal több köztéri szobor van, és sokkal rosszabbak, ugyanez vonatkozik a volt Szovjetunióra is. Érdekes, Nyugat-Európában jóval kevesebb a köztéri szobor. Német területeken vehetők észre a nagyon nagy szórásban sokkal jobbak, vagy sokkal rosszabbak. A magyar köztéri szobrok nagy általánosságban jó átlagszínvonalat képviselnek. Ennek van bizonyos törvényszerűsége, hogy miért. Köztéri szobrot csinálni különös szakma, éppen úgy, mint mondjuk angol kosztümöt, vagy télikabátot sem minden varrónő tud készíteni, azt külön férfiszabó varrja. Tehát ez is egy külön szakma, külön kifejlesztett arányérzék, vagy szemlélettípus kell hozzá. Ezt talán kétszáz-háromszáz szobrász csinálja az országban. Az ő céhük szemlélete nyomja rá erre a bélyegét. Persze egyénenként változó színvonalban és kivitelben, de egy közterületi szobornál, amely önkormányzati elhatározásból jön létre, elsődleges fontosságú, hogy közérthető legyen. Ez kicsit visszaveti a korszerűség szempontjait, tehát nem tudnak Magyarországon olyan előremutató szobrokat elhelyezni, mint mondjuk Párizsban. Azért vannak ilyen törekvések is, de ezeknek nagy ostromokat kell kiállni.

Ságvári szobra a megyeszékhelyen. A régi KISZ-telep jelképe

Komondi Péter

HÚSVÉTI
MŰHOLDVEVŐ-VÁSÁR
AZ IDEA DISZKONTBAN

	Régi ár	Új ár
Micro S4000 (stereo)	19.990,-	18.500,-
SST 5000 Hifi stereo	23.000,-	21.990,-
90 cm átm. tükör	4.500,-	3.000,-
SHARP fej 1,0 dB	5.200,-	4.700,-
SHARP dual fej 1,0 dB	11.000,-	9.500,-

Megvásárolható:
Szombathely, Szelestey u. 2.
Sárvár, Hunyadi u. 4.
Körmend, Szabadság tér 12.
Celldömölk, Baross u. 23.

Amíg a készlet tart.

(21122/1K)

FLAMAND

FLAMAND

NYÁRI, TAVASZI
ÁRUKÉSZLETTEL
kg-os ruhavásár
lesz
a Sportházban
Április 8-án
(csütörtökön)
7,00-től 18,00 óráig.

(20863/1K)

Időskorúak Otthona Táplánszentkereszt

felvételt hirdet pénzügyi vezetői (számviteli főiskola és költségvetési gyakorlat), ill. 2 fő szakképzett ápolónői munkakörre.

Jelentkezés az intézet igazgatójánál.

(20923/1H)

REÁL
HOLLAND BÁLÁS ÁRUK VÁSÁRA
Körmenden a Színház előcsarnokában
8-án csütörtökön
9-től 17 óráig.

(20553/1K)

WESTEL
RÁDIÓTELEFON KFT.

Ha nincs telefonja, de az ideje drága...
Ha gyorsan akar üzletet kötni...
Ha sokat utazik...
Ha szeretné, hogy fontos döntéseiért elérhessék...

Van egy lehetőség, mellyel mindezt valóra válthatja!

Egy rádiótelefon az Ön sikeréért

amelyhez már 48.500 Ft + 6% ÁFA befizetésével hozzájuthat a Westel lízing-konstrukciójában.

Szombathelyen a Savaria Szálló Magnólia termében 1993. április 8—9-én 10—18 óráig termékbemutatóval egybekötött vásárt tartunk.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt, aki kíváncsi a Westel kínálta lehetőségekre!

További információkért hívja üzletkötőnket! Telefon: 06 (60) 27455

(21088/1H)

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET

Az Ön hirdetését naponta kétszázezren olvassák!

A KÁMON VASTELEP rendkívüli ajánlata
az alábbi alulemezekből 1000x2000 méretben

0,5 mm	891 Ft/tábla
0,8 mm	1364 Ft/tábla
1 mm	1620 Ft/tábla
1,2 mm	1858 Ft/tábla
1,5 mm	2436 Ft/tábla
2 mm	3200 Ft/tábla

Áraink az ÁFÁ-t tartalmazzák!
Alu. idomokra megrendelést felveszünk.
5000 Ft-tól ajándék, 50.000 Ft felett engedmény + ajándék!
MBC kártyára további engedmény!
Telefon: 94/19-645 vagy 19-646.
Címünk: Szombathely, Farkas K. u. 46. Shell-kút mellett.

(21179/1H)

A VASTÁVHŐ Szolgáltató és Vagyonkezelő Kft.
értesíti Tisztelt Ügyfeleit,
hogy autószerelő műhelye környezetvédelmi vizsgálatot (zöld kártya) végez.
Bejelentkezés a 12-982/154 telefonon.
Nyitva tartás: munkanapokon 7.00—15.00 óráig.

(20068/1H)

Apróhirdetés

A VAS NÉPE REKLÁMIRODÁJA (hirdetésfelvétel): SZOMBATHELY, BELSIKÁTOR (Forgóköz.) Telefon: 12-393

Nyitva tartás: hétfő–csütörtök 7.30–17, péntek 7.30–16, szombat – zárva. Vasárnap 9–11-ig szuperexpressz a Belsikátorban lévő reklámirodában.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE! A legkisebb apróhirdetés 10 szó. Kérjük, hogy a jeligés hirdetésekre küldött válaszlevelek borítékján a jeligét feltüntetni szíveskedjenek!

Aki IRÁNYÁR-ral adja fel apróhirdetését, az kedvezményben részesül.

INGATLAN

Komfortos családi ház eladó. Érdeklődni: egész nap. Ugyanott 6 éves Wartburg eladó. Sitke, Kossuth út 99. (19595/2K)

Szombathelyen kertes, kétszintes családi ház eladó a Csonakázó-tónál. Érdeklődni Badacsony u. 19. (20382/4K)

Hévíztől 10 percre autóútra a zalacsányi horgásztónál (76-os út) körpanorámás, víz, villany, telefon, tv-kábellel is, közművesített telkek 500-600,— Ft/m²-es áron eladók. Érdeklődni: Vittorio Kft. 8380 Hévíz, Babócsay u. 27. Tel.: 83/40-160. (20701/1H)

Alsóújlakon jó állapotban lévő parasztház eladó. Irányár 240.000 Ft. Érdeklődni Csurgó u. 43. (18760/2K)

Csipkereken egy szoba-konyhás családi ház bebútorozva, 830 m² telekkel eladó. Érdeklődni: 94/13-211-es telefonon. (20792/1K)

Kőszegen kitűnő helyen 1350 négyszögöl telek eladó vagy új nyugati személyautóra cserélhető. 94/30-567, este. (20793/1K)

Meggyeskovácsiban lealapozott házhely 867 m²-en, tervrajzzal eladó. Érdeklődni: egész nap Zrínyi út 7. (20804/1K)

Eladó Szombathely központjában 56 m²-es családi házrész. Irányár: 1,2 millió. Ajánlatokat „Komfort 20812" jeligére a VN Reklámirodába kérek. (20812/1K)

Szombathelyen a Körmendi út bejáratánál vállalkozásra alkalmas körülkerített telek kiadó. Telefon: 14-738. (20817/1K)

BELVÁROSI utcai házrész üzletkialakítási lehetőséggel eladó. Szombathely, Thököly u. 4. (20822/1K)

Vép, Dózsa Gy. u. 73. szám alatti, 3 szobás, összkomfortos családi ház, garázzsal, nagy telekkel eladó. Lakást beszámítunk. Érdeklődni április 7-én egész nap és hétvégén. (20693)

Szombathely, külső Nárai út mellett 1.745 m²-es kert eladó. „Gyümölcsös 20852" jeligére ajánlatot a VN Reklámirodába kérek. (20852)

Sitkén a Hercseghegyen 650 négyszögöl szántó és gyümölcsös eladó vagy bérbeadó. Érdeklődni: Sárvár, 975-ös telefonon. (20858)

Vállalkozásra is alkalmas garázsos sorház eladó. Irányár: 5,5 millió. Szombathely, Ifjú Gárda u. 52. Telefon: 21-842. (20864/1K)

Acsádi 6 szobás családi ház, gyümölcsössel, nagy kerttel eladó. Telefon: 94/55-187. (20907)

Szombathely, Gyöngyösherményi lakótelepen nagyméretű családi ház eladó. Telefon: 94/22-192, este. (20934/1H)

Kisebb új családi házat vennék (tetőtér beépített) nagyobb telekkel Szombathely peremén. Ajánlatoksat: „Április végi költözés 20914" jeligére a VN Reklámirodába kérek. (20914)

650 n.öl területen kétszintes családi ház eladó. Érdeklődni a 94/17-062-es telefonon. (20919)

LAKÁS

Keresek főbérlő nélküli, 1 vagy 2 szobás, lehetőleg telefonos albérletet (lakás előnyben) Kőszegen. Válaszokat „Május 1. 19619" jeligére a VN Reklámirodába kérek. (19619/2K)

Egyedülálló lány fürdőszoba-, konyhahasználattal albérletet keres. Ármegjelöléses válaszleveleket a VN Reklámirodába kérek „Szombathelyen 20808" jeligére. (20808/1K)

Egyedülálló lány egyszobás, főbérlő nélküli albérletet keres Szombathelyen. „Olcsó 20809" jeligére válaszleveleket a VN Reklámirodába kérek. (20809/1K)

Szombathelyen 1.400.000-ig lakást vásárolnék. Telefon: 27-430; 13-062. (20811/1K)

Olasz állampolgár számára egyszoba összkomfortos albérletet keresek hosszabb távra Szombathelyen. Érdeklődni: 13-519-es telefonszámon. (20813/1K)

Szombathely vagy környékére cserélem, esetleg eladom 52 m²-es, 1,5 szobás, lodzsás, déli fekvésű, mfszt-i, összkomfortos, zöldövezeti öröklakásomat. 1098 Bp., Börzsöny u. 9/1. fszt. 2. Kerekes. (20826/1H)

Nyugdíjas házaspár egyszobás bútorozatlan albérletet keres. Telefon: 29-898, 15 órától. (20849/1K)

Bútorozatlan, összkomfortos, lehetőleg telefonos lakást bérelnénk sürgősen Szombathelyen. Telefon: 29-690. (20872/1K)

Szombathelyen, Fő téri, 60 m2-es, 2 szobás, komfortos bérlakásomat elcserélném 1 + 1/2 szobás bérlakásra. Ajánlatokat egész nap a 14-571-es telefonra várok. (20897/1K)

Kőszegi önkormányzati 35 m²-es lakásomat, nagyobb szombathelyire cserélném. Válaszokat a VN Reklámirodába kérek „Csere 20929" jeligére. (20929/1K)

Fiatal házaspár egyszobás bútorozatlan lakást bérelne. Telefon: 94/24-711. (20947/1K)

Elcserélném 2 szobás lakásomat 2 + fél, 3 szobásra. Telefon: 94/19-262. (20952/1K)

Oladi lakótelepen 64 m²-es III. emeleti lakás eladó. Telefon: 21-582. (20963/1K)

Szombathelyen telefonos, 2 szobás lakás kiadó. Érdeklődni 94/61-903 telefonon. (20975/1K)

CELLDÖMÖLKÖN HASZNÁLTRUHA-VÁSÁR
600 Ft/kg.
a „HILTONBAN" Rákóczi u. 1.
Olasz NAPSZEMÜVEG vásár április 8. (csütörtök)
nyitva: 9-17 óráig.
TÓTA

CELLDÖMÖLKÖN
SVÁJCI KILÓSRUHA-VÁSÁR
A KEMENESALJAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN
ÁPRILIS 8-án (csütörtökön).
Nyitva: 8—17 óráig.
ÚJDONSÁG:
NATO HÁLÓZSÁK, MÁLHAZSÁK REKLÁMÁRON KAPHATÓ!

(20789/1H)

Használtcipő-vásár
április 8-án, csütörtökön az MMIK-ban, 8—17 óráig.

(20927/1H)

Fővárosi Önkormányzat Szociális Otthona
azonnali belépéssel szakképzett ápolónőket alkalmaz.
Jelentkezés: Szombathely, Bogáti út 72.
Naponta 8—14 óra között a főnővérnél.

(20573/1H)

Divatékszerek 50%-os engedménnyel HÚSVÉTRA
a körmendi Varia-Skála Áruházban.

(20912/1H)

Szülésfelkészítő tanfolyam indul az Oladi Művelődési Központban
kismamáknak — férjekkel együtt —
nőgyógyász, pszichológus, védőnő és gyógytornász segítségével
10 héten át, április 13-án 17.00 órai kezdettel.
A tanfolyam díja: páronként 4000,— Ft.
Jelentkezni lehet a 29-950-es telefonon vagy személyesen (Szombathely, Simon István u. 4.).

(20954/1H)

A Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
pályázatot hirdet hatósági főelőadói munkakör betöltésére.
Pályázati feltétel: állam- és jogtudományi egyetemi végzettség.
Pályázathoz csatolni kell:
— szakmai önéletrajzot,
— diploma-másolatot,
— erkölcsi bizonyítványt.
Pályázat benyújtási határideje: 1993. április 20. Az állás 1993. május 1-jétől tölthető be.

(20946/1H)

A SZERENCSEJÁTÉK RT.
1. sz. TERÜLETI IGAZGATÓSÁGA 9022 Győr, Czuczor Gergely u. 26.
KŐSZEGI TOTÓ — LOTTÓ KIRENDELTSÉGÉBE ADMINISZTRATÍV MUNKÁBAN ÉS PÉNZKEZELÉSBEN JÁRTAS, ÉRETTSÉGIZETT MUNKATÁRSAT KERES, NAPI 4 ÓRÁS MUNKAIDŐRE, 40 ÉVES KORIG.
Közgazdasági szakközépiskolai végzettség előnyt jelent.
Önéletrajzzal ellátott jelentkezéseket az igazgatóság címére kérjük megküldeni.

(20877/1H)

AMFORA AJÁNLATA

VISZONTELADÓK ÉS VÁLLALKOZÓK SZÁMÁRA

Aki 1993. április 01. és 30. között felkeresi az AMFORA szombathelyi Mintatermét (Aréna u. 6.), az a leadott rendelésre kiszállított áru értékéből alkalmazott engedményeken túl további
10 % engedményt kap.

Mintaterem nyitvatartási ideje:
Hétfőtől csütörtökig: 7.00—15.15
Pénteken: 7.00—14.00
Telefon: 94/12-475.

(18552/2H)

Erotikus titkok
PIKÁNS ÉS IZGATÓ KALANDOK
00-161-0204-2016
Egy pajzán örömlány kalandjai
00-161-0204-2017
Lefeküdtem egy focicsapattal
00-161-0204-2018
9 és fél hét Európában
Ez egy tengerentúli hívás.
Rögzített üzenet. Csak felnőtteknek.
Occitel, P.O.B. N-272, Nassau, Bahamas.

Leporelló, fax-papír, fehér és színes fénymásoló-papírok, borítékok, pénztárgép-szalagok
Szombathely, Deák F. u. 28.
Tel.: 27-161.
Szombathely területén ingyenes kiszállítás.

(19545/1H)

KEDVEZMÉNYES HÚSVÉTI ELEKTRONIKAI AKCIÓ!
CELLDÖMÖLKÖN a Művelődési Házban április 8—9-én.
Előleg befizetése nélkül, hitelre is vásárolhat márkás japán és VIDEOTON-WALTHAM elektronikai termékeket 15%-os kedvezménnyel.
TV-k 22.900 Ft-tól. Videók 16.900 Ft-tól.
Mikrók, parabolák, magnók és egyéb elektronikai termékek.
Hitelhez a Takarékszövetkezettől előzőleg kért és a munkáltató által kitöltött kölcsönigénylő lap szükséges.

(20074/1H)

CIPŐ- ÉS FEHÉRNEMŰ-VÁSÁR
április 8-án (csütörtökön) 8—17 óráig
SZOMBATHELYEN az MMIK-ban.
— Gyermek és felnőtt sportcipők
— férfi bőrcipők
— gyermek- és felnőtt pólók
— papucsok, hálóingek
— alsóneműk, zoknik
ISMÉT VÁSÁROLJON OLCSÓN DIVATOSAT!

(19969/1H)

Mese az üvegbe égetett emlékekről

Dárday Nikolett kiállítása

Valamikor, talán 1990-ben két művész talált egymásra és alkottak ritka művészpárost: *Scholz Erik*, a festő és *Dárday Nikolett*, az üvegtervező. Aztán Scholz Eriket elhívták új, még szebb felhőket festeni az égboltra, és Dárday Nikolett egyedül maradt a zsennyei házban, ahol mindössze öt napsugaras éven át dolgozhattak együtt ők, ketten. És ottmaradt a *Rhizomorpha* ez a hihetetlenül dekoratív, titokzatos gombafonal-fonadék, ami az elpusztult fák kérge alatt tenyészik. Scholz Erik talált rá, ő is keresztelte át Rhizomorphának, „gyökérszerűnek" – eredeti növénytani neve Armillaria mellea, gyűrűs tuskógomba. Scholz beépítette a képeibe a kusza burjánzó gombafonalakat, sajátos furcsa álomvilágot teremtve velük.

De Dárdaynak is ihletet adó múzsák ligetévé vált Zsennye, a zsennyei ház, a kert. Egy letépett levél, egy ágacska, a virágok, a fák, néhány régi ablakszárny… Nem, az ablakszárnyak később. Csak az után, amikor Scholz Erikre rászóltak onnan fentről, hogy ideje most már mennie, azokat a felhőket festeni. Akkor Scholz azt mondta Dárday Nikolettnek: – „tudod, meg kellene próbálni ezeket két üveglap között…" Dárday megpróbálta, de azok a felismerhetetlenségig elhamvadtak a kemence forró leheletétől, a hőtől megroggyanó két üveglap között. Így hát az ötletet félretették, Scholz pedig elment, mert már nagyon hívták, és menni kellett. Kis idővel aztán az emlékek soha nem érzett erővel kezdték követelni a jussukat. Akkorával, hogy nem lehetett előlük menekülni.

Keserves kísérletek kezdődtek, és ismétlődtek meg számtalanszor, egészen addig, amíg talán Szent Borbálának, az üvegesek védőszentjének közbenjárására az anyag megadta magát, és befogadta az emlékeket. A Rhizo-

Dárday Nikolett: Bio-emlékek / Nikolett Dárday: Bio-memories
2001, bioapplikáció beégetve, 31x33 cm

Fotó: Mata János

Fotó: Dárday Nikolett

Dárday Nikolett: Szent Borbála / Nikolett Dárday: Saint Barbara
2003, rétegelt táblaüveg, pâte-de-verre, beégetett növények, 40x43 cm

Fotó: Dienes Judit

Fotó: Dienes Judit

Dárday Nikolett: Zsennyei ablakok I. / Nikolett Dárday: Windows in Zsennye, I
2003, rétegelt táblaüveg, fusing, beégetett növények, egy ablak: 110x35 cm

morphát, a leveleket, ágacskákat. Valami új született, egy olyan technikai megoldás, ami az üvegművészetben eddig nem létezett. Mert eddig, az üveget élesztő tűz minden szerves anyagot elemésztett és felfalt, de most azok a két összeolvadó üveglap között hamuvá válva is, megtartották eredeti formájukat. Mint az egykori jelen hamuvá vált emlékezete.

„Ezek a »memoárjaim«. Minden beégetett indához vagy falevélhez személyes emlékem fűződik" – írta a vigadóbeli kiállításához Dárday Nikolett.

Az emlékek voltak ott a kiállításon, a négy zsennyei ablakszárny üvegtábláiba, vagy a többi rogyasztott technikával készített sok szép üvegtárgyába égetve, Dárday Nikolettnek.

Üvegbe égetett emlékek gyönyörűséges zárvánnyá merevülve, remélhetőleg az idők végezetéig.

Látván pedig mindezt, Scholz Erik vidám felhőket kanyarított az égre.

(Dárday Nikolett üvegművész kiállítása. Vigadó Galéria, Budapest, 2003. április 30–május 18.)

MATA JÁNOS
filmrendező

Dárday Nikolettről cikk és műveinek fotói a Magyar Iparművészetben: 2002/2/30. oldal, a korábbi számokra hivatkozást lásd ott.

Dárday Nikolett: Zsennyei ablakok I. (részlet) / Nikolett Dárday: Windows in Zsennye, I (detail)

Fotó: Dienes Judit

Fotó: Dienes Judit

Fotó: Dienes Judit

Dárday Nikolett: Zsennyei ablakok II. / Nikolett Dárday: Windows in Zsennye, II
2003, rétegelt táblaüveg, fusing, beégetett növények, egy ablak: 110x35 cm

VÁSÁROLJON AZ INTERNETRŐL
NYITVA A NAP 24 ÓRÁJÁBAN
VirtuArtNet
www.virtuartnet.hu

Kiss György: Ferenczy Noémi-emlékérem
1990, ezüst, Ø 42,5 mm

Kortárs művészeti galéria
az interneten kedvező áron kínálja
képzőművészeti alkotások állandóan
változó és bővülő választékát –
festményeket, grafikákat, szobrokat,
kerámiákat, üvegből és textilből
készült műtárgyakat.

Kiállítások:

Baska József festményei
Kiss György kiállítása
Zicherman Sándor grafikai albuma
Koszta Rozália emlékkiállítása
Kovács Géza szobrai
„Egy festő álmai – III." Drégely László
grafikai emlékkiállítása

Anyag és jelentés

Finn üvegművesség és design

A kiállító kilenc művész, akik közül néhányan régóta meghatározó egyéniségei a finn üvegművészetnek, néhányan azonban még csak most kezdik művészi pályafutásukat, pályaképük és egyes műveik révén mégis egyaránt hitelesen reprezentálják a műfaj, „abszolút kortárs" vonulatát. Szerteágazó munkásságuk legszorosabb kohéziós eleme, hogy mindannyian a Tampere régióban tevékenykednek.

Szűkebb, illetve tágabb kontextusban szemlélve Tampere az ország legfontosabb üvegelőállító területe, hiszen itt működik az Iittala, a Nuutajärvi és a Humppila üveggyár, s e tervezők többsége évtizedeken keresztül e gyárakban „gyári tervezőként" dolgozott, így közvetlen hatást gyakorolhatott a régió üvegművességére, illetve az utóbbi évek finn designtörekvéseire.

Az ezredfordulóra jelent meg Helsinkiben a „design 2005 !" címet viselő program, amely szerint a design *„olyan összefoglaló terminus, mely magában foglalja az ipari formatervezést, a kézműves és iparművészeti munkákat, a belsőépítészetet és a »design management«-et."* Ugyanakkor olyan tervezői magatartást feltételez, mely esztétikai és etikai megfontolásokat: a funkciónak való mind teljesebb megfelelést, a használó előre felmért igényeinek mind teljesebb kielégítését szolgálja, ugyanakkor üzleti, kereskedelmi és szolgáltatási szempontokat is maxi-

Oiva Toikka: Évkockák / Oiva Toikka: Series of annual cubes
1990-es évek, ún. levélnehezék-technika, csiszolt, 6–7 cm

megvan

Dárday Olga

Kobrait

lásd

Kendéné Dárday

Olga

Kat 1.

4089. Ziegler Károly.

Sz. Segesvárott 1866

Erdélyi paraszt ass

Vétetett 1912 janu
(157-912)

Kifizettetett 1912
április 8-án (840-912).

Sz. n
Át. 1
157

Dárday Olga

szobrásznő

l. Szendéné Dárday O.

L.

Kendrey - Kentiványi

358. l.

T. [illegible] 4805.

iddal összekötött két város partját
mig az előtérben a Gellérthegy
szélget. A Dunán és a partok men-

PEST.

Viennae 1832.

22.3 : 47.9 cm.

Dárday Olga

Szendéné

laid

U 14

~~Ez Art hiszen~~

~~1913 v. 1914~~

~~Ha Nyt~~ ~~Ihalt~~

el

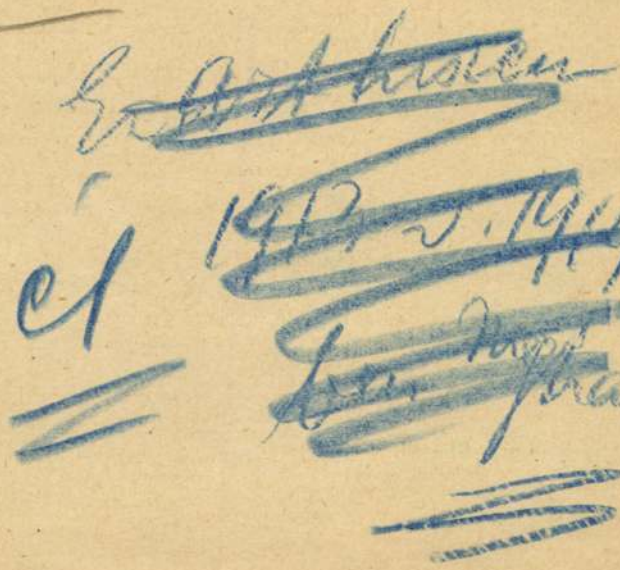

..... nevü munkás igazolta

.....
a művezető aláírása.

jélyezem:

.....
k vagy helyettesének
láírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

M.D.K.

Sz. Dárday Olga

A Nemzeti Szalonban kiállitó müvészek között sorolja fel a müvészt is a lap "A képtárlatokról" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. dec. 11.
26. évf. 50. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Dardé /?/ József,
festőm.

olajképeit széles ecsetvonásokkal veti vász szonra.

A magyar élet pártjának képzőmüvészeti kiállitása. A Párt Ferencköruti helyiségében. Uj Magyarság. 1941.dec.14. 21.1.

MDK

Dárdy Brutus festő, restaurátor

Fényes Adolf eml.kiáll. MNG 196o.

Dave - Daggy
Darhofer - Darida

Dare

bécsi festő

Készítette a pozsonyi Kapucinus templom szentsírját 1750-ben. Erre a célra I. Ferenc császár és király 50 aranyat adott a rendházmak.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái és terei. Pozsony, 1905

563. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JÚLIUS

31 nap — 29. hét

17 Vasárnap	
18 Hétfő	
19 Kedd	
20 Szerda	
21 Csütörtök	
22 Péntek	
23 Szombat	

Daret, Pier

francia vezmi

XVII sz

l. [Egyházm. Lap]

1886. 10. l.

Darfel Tamas

Darfel Tamás:

TÁJKÉP

„A székesfehérvári Kossuth Lajos általános iskola VII/b osztályába járok, s itt lakom Öreghegy, Nagyszombati út 41. szám alatt. Nagyon szeretek festegetni.”

Lakás
1964 április 11.

Darfel Tamás

Lobogó 1867 atm 11.

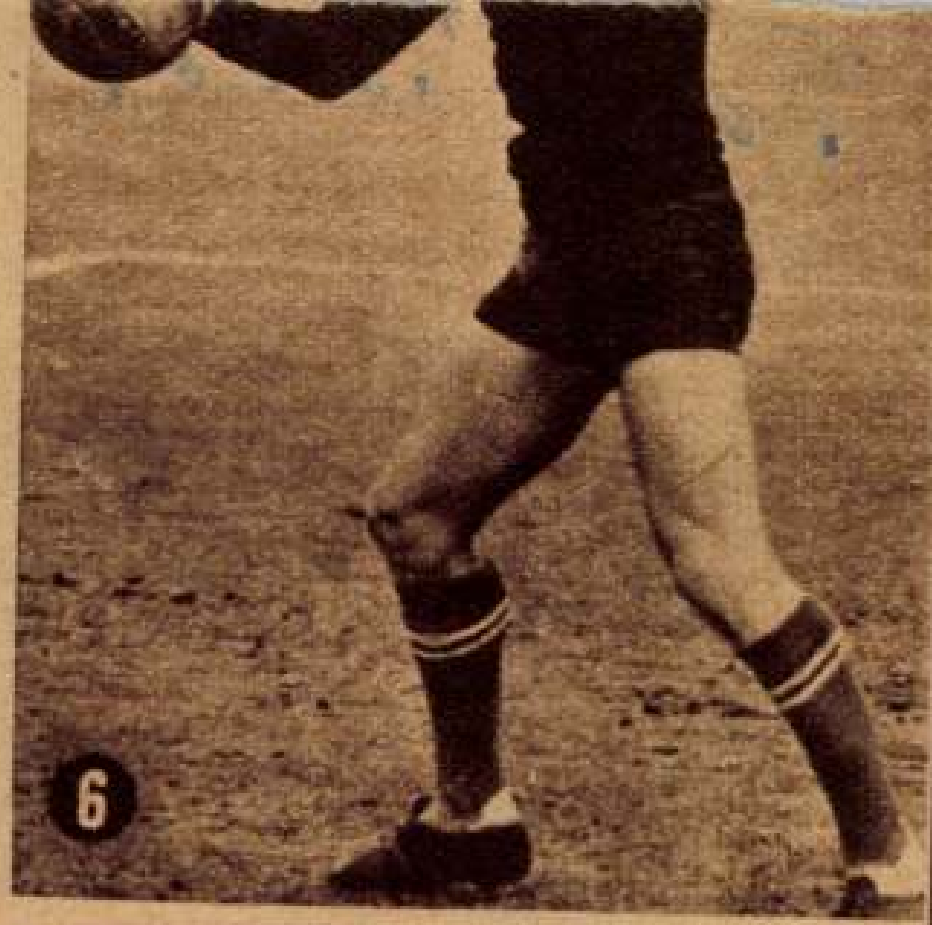

1.

Nagy György, a Honvéd jobbszélsője kapura tört, de mielőtt még a hálóba továbbíthatta volna a labdát, „kiröppent" eléje portájából Cselényi, az Ú. Dózsa kapuvédője, s a láb elé

közi bajnoki forduló rangadóján az újpestiek 3:2 arányban győztek

2.

Nem tekegolyót gurit — bár hasonló a mozdulat — Takács, a Honvéd kapusa, hanem biztos, ami biztos.

Dargay Attila, grafikus

a Szaffi c. rajzfilmet készítette

Zöldi László: Marskamenyasszony 13.

Élet és Irodalom 9 p. 1985. ápr. 12. XXIX/15

Dargai Attila, rajzfilm-művész

Ifj. Újvári László rajzfilm-rendező, az adásban elmondja, hogy nagyon jó tanárai voltak: Dargai Attila, Jankovits Marcell, Nepp József.

Válasz

1983. VII. 27. Petőfi 16.40 /Gué/.

Dargay Attila, grafikus

a Szoffi c. rajzfilm rendezője

Zöldi Lánló: Megelevenített mozgás

13

Élet és Irodalom Br. 1985. jún 14. XXIX/24

MDK

Dargay Attila, grafikus

Három rajz: Repr

Milos Macourek: Állattan

11

Gyermekünk, Bp. 1970. február

XXI/2

MDK

Dargay Attila

a magyar rajzfilm-kollektíva élgárdájának tagja. (A cikk több, a kollektíva által készített munkát megemlít.)

Radó Istvánné: Mickey-egér és utódai.

Világ Ifjúsága, Bp. 1958. 4. sz. 15. l.

MDK.

Dargai Attila

Romantikus történet c.illusztrációja

Filmvilág 1965 V.16.lap -

Dargai Attila M.D.K.

Rajzfilm Móra Ferenc: Dióbél királyfi c. müvéből.

Napló
Magyar Nemzet 1963. november 28. 7.1.

Dargay Attila, grafikus

Rajz: Repr.

Dénes Géza: Udvariasság 22-23,

Gyermekünk, Bp. 1972. augusztus XXIII/8.

Dargay Attila

Rajzfilm terveiről beszél, a róla készült felvételen. A Pannonia Filmstudióban képeken mutatja be a kész rajzokat a rajzolók szobájában.

Repr.-ók.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. juli. 24.
3o. sz. 16-17. lap.

Dargay Attila, grafikus

Karikatura (illusztráció)

: Repr

Újhelyi Mária: Magyarázatok a bizonyítvány kösül 9.

Gyermekünk, Bp. 1972. január XXIII/1.

Dargay Attila, grafikus

Három rajz:

Repr.

Ludvik Askenazy: Eq. ember — A Moldva
18 – 19. old.

Gyermekünk, Bp. 1972. február

XXIII/2.

Dargay Attila, grafikus

Állat-rajzok: Repr.

Kun Anna: Élő játékok 16-19.

Gyermekünk, 1972. március XXIII/3.

20.
1

Dobozy Attila a SZOTE új rektora

A szegedi *Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem* (SZOTE) újonnan megválasztott rektora az ötvennyolc éves *Dobozy* Attila professzor, a helyi bőrgyógyászati klinika igazgatója. Elődjétől eltérően – aki főhivatású rektorként működött – megtartotta korábbi állását. Dobozy Attila karrierje a mikrobiológiai tanszéken kezdődött 1963-ban, 1968-tól dolgozik a bőrgyógyászati klinikán. Végigjárta a ranglétrát, és amikor tanítómestere, *Simon* Miklós 1986-ban nyugdíjba vonult, „megörökölte" a vezetői széket. Fő kutatási területe a klinikai bőrgyógyászat és az immunológia. Hat éve szerezte meg az orvostudományok doktora címet. Munkásságát számos nemzetközi elismerés, tudományos társaságbeli tagság is minősíti. Neve a közelmúltban a nemzetközi sajtóban is gyakran szerepelt, amikor hírül adták, hogy Szegeden mutatták ki először a világon azt a herpeszvírust, amely szerepet játszik a kaposi szarkóma bizonyos formáinak, illetve az éreredetű rosszindulatú daganatok keletkezésében. Dobozy professzor a kutatások egyik irányítója.

Az új rektor, aki nemrégiben jött haza Ausztráliából a bőrgyógyász-világkongresszusról, feszültségekkel teli hivatalt örökölt – amint elmondta –, hiszen elődje megkezdte a pereskedést az *Országos Egészségbiztosítási Pénztárral*, amely tavaly 212 ágyat vett el tőlük. A professzor reméli, hogy peren kívül – a bírósági tárgyalást most szüneteltetik – meg tudnak egyezni az OEP-pel. Negyvenöt ágyat szeretnének visszakapni, amit az is indokolttá tesz, hogy egy év alatt a betegforgalom egy százalékkal nőtt, és több klinikán bővült a beavatkozásra várók listája. Nehéz anyagi helyzetben vannak azért is, mert több tízmillió forintos ügyeleti díjat kell visszamenőleg kifizetniük az egyik jogszabály helytelen értelmezése miatt. Dobozy Attila rektori megbízatása idején főként azt szeretné elérni, hogy a Szegeden szerzett diplomákat külföldön is elfogadják. Rövid távú elképzelései között szerepel az, hogy a SZOTE tagja legyen a szegedi univerzitásnak. Az egyetem négy megye betegeit látja el, egy főre jutó tudományos teljesítménye a legmagasabb az országban, és minősítéséhez szorosan hozzátartozik, hogy milyen színvonalú orvosokat képez. A SZOTE a régió egyik legnagyobb intézménye. Költségvetése évi nyolcmilliárd forint.

(halász)

Dargay Attila hetvenéves

Variációk több sárkányra

Dargay Attila rajzfilmrendező néhány hete ünnepelte hetvenedik születésnapját. Manapság egyre ritkábban születnek vidám születésnapi köszöntők, de Dargay Attila nehéz esetnek számít. Majdhogynem lehetetlenség rávenni egy kis busongásra.

Beszélgetésünket azzal kezdi, ugyan fogalma sincs, mit csinált hetven évig, de azért szerencsés embernek tartja magát. Pedig hajszálon múlt, hogy nem tört derékba az élete, amikor harmadéves főiskolai hallgatóként – sokadmagával – ott szerepelt a neve azon a listán, amelyen az „osztályidegen" hallgatókat sorakoztatták fel, akik előtt végleg bezárult a *Képzőművészeti Főiskola* kapuja. A gyerekek megnevettetője azt mondja, talán megkeseredett nyugdíjas rajztanár lett volna belőle, ha mindez nem így történik. Úgy gondolja, egyetlen esetet kivéve az életben mindig azt kapta, amit várt. Csupán kiebrudalt főiskolásként csalódott az emberekben. Ugyanis hajdani osztálytársait úgy „megrémítették" a sorozatos kirúgások, hogy úgy döntöttek, az a legegyszerűbb, ha átmenetileg amnéziába esnek, és ezentúl nem ismerik fel a régi társakat, barátokat…

Dargay Attilát mostanában külföldi fesztiválokra hívják. Hozzáteszi, ott még tudják, hogy kicsoda. Sokáig azt hitte, nyugdíjba vonulásával óriási hibát követett el. Később megbékélt, mert abban reménykedett, akad még számára feladat. Tévedett. A rajzfilmstúdióba látogató mormon (!) megrendelőknek még elmondhatta, kicsoda is ő, de a tolmács azt gondolta, az a legegyszerűbb, ha Dargayról csak annyit mond a „jövevényeknek", ő az az alkotó, aki a stúdióban a kommunista szemléletet képviseli. Nemcsak a tolmács kedvelte az abszurd humort. Dargayhoz szájhagyomány útján jutott el a hír: többen azt vallják, negyvenéves pályafutása során kizárólag saját tervei megvalósításával foglalkozott, ráadásul a fiatal tehetségek előtt elzárta az utat. Dargay azt mondja, azóta nem meri megkérdezni, mi hír a stúdióban.

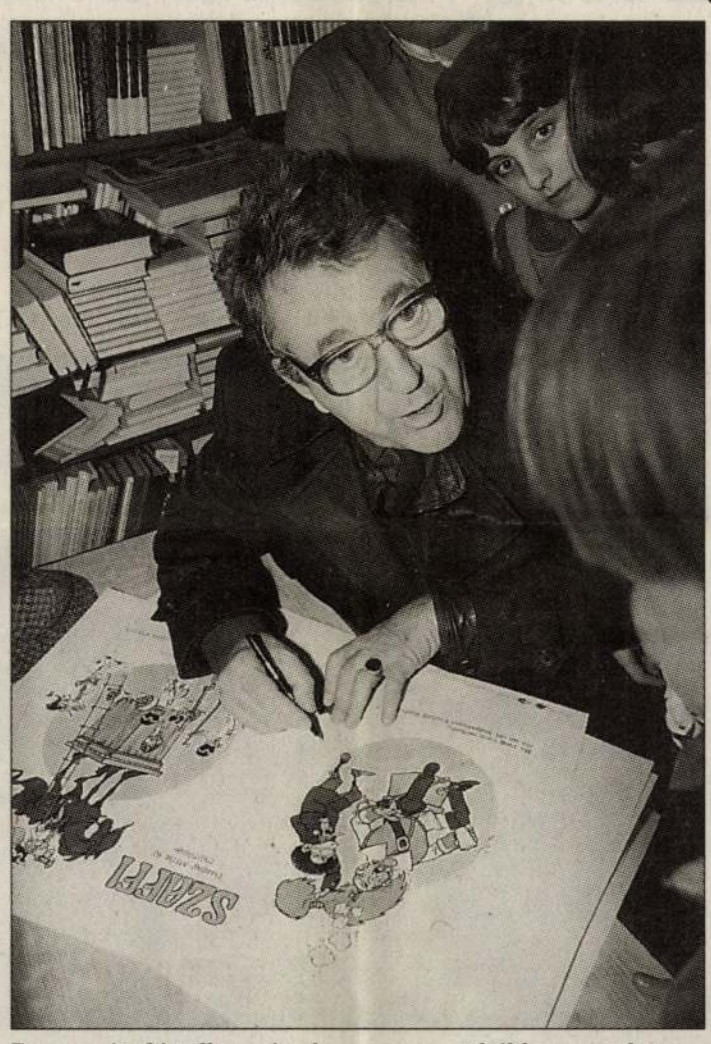

Dargay Attilát elkeseríti, hogy egyre ritkább a mesekönyv-illusztrálási lehetőség

Érdekelt, hogy a filmjeivel milliókat székhez szögező Dargay mit gondol azokról az alkotókról, akik inkább az intellektuális animáció mellett kardoskodnak. Dargay szerint bírálóinak igazuk van. Filmjei valóban nem voltak „intellektuálisak", mert úgy gondolta, ha neki is halálfélelmei voltak az iskolában, talán sokan így lehetnek vele. Ezért a gyerekek nagy része valószínűleg utál iskolába járni, főleg tanulni.

Ők pedig biztosan nem könyörögnek az alkotó lelki állapotát boncolgató, bonyolult filozófiai problémákat megoldani kívánó művek után. Tudja, hogy nem gyűjtött sok szeretetet azok körében, akik abban a meggyőződésben élik le életüket, hogy alkotásaik szellemi és művészi csemegék.

Dargay mindig tudta, hogy mire vágynak a gyerekek. A forgatókönyvek megvitatásakor, főnökei helyett, mindig az ismerősök-barátok gyerekeire számított. A „tesztelés" rendkívül egyszerű volt. Ha valamelyik apróság egyre vágyakozóbban tekingetett kifelé az ablakon, tudni lehetett, baj van. Elismeri, mindez mellbevágó lehet egy olyan országban, ahol bérmunkában még Türkméniánál is olcsóbban készítenek rajzfilmeket, ezért kizárólag a megrendelő és a profit a lényeg. Összegzésként elmondta, sohasem valósíthatta meg azt, amit akart. Állandóan úgy járt, mint pályafutása karikatúrája, a repülőgéptervező Gusztáv, aki elhatározta, hogy a kizárólag selejteket gyártó repülőgépgyárban megalkotja álmai modelljét. Így is tett, boldogan repült főnökéhez, aki lelkesen mondogatta, milyen nagyszerű, milyen csodálatos, csakhogy… És elkért egy ceruzát, hogy átrajzolja a repülőgépet a maga ízlésére. Gusztávot elkeseredésében már nem is érdekelte az egész, de a gépet legyártották, őt meg felszólították, rántsa fel a pilótasapkát, kesztyűt és repüljön – vagy zuhanjon –, hiszen ő volt a tervező.

Dargay a *Variációk egy sárkányra* című rajzfilmet hosszas alkudozás árán megvalósult kivételnek tekinti. De ebbe a filmbe sem kerülhetett bele olyasmi, hogy a nyolcdioptriás szemüveget viselő, nagy sebesen oltár elé igyekvő, rövidlátó lovag a királykisasszony helyett a sárkányt vágja a hóna alá. Ötletét felháborítóan morbidnak minősítették.

Dargay Attila mostanában újsággrafikákat készít a *Dörmögő Dömötör* számára. Elkeseríti, hogy egyre ritkább a mesekönyv-illusztrálási lehetőség. Azzal nyugtatták, hogy két-háromszáz évig biztosan nem lesz változás, de mi az neki, ezt a kis időt kibírja guggolva is. Addig is jól érzi magát a könyvei, folyóiratai között. Néha pedig kimegy a „birtokra", Hegyestűre, felette Sajdik Ferenc, alatta Foky Ottó, és ott a kutyája, a lengyel cserkészköszöntésre elkeresztelt „Csuvaj", ami valószínűleg azt jelenti: „hű maradok".

Horeczky Krisztina

NAPLÓ

HONISMERETI TÁBOR kezdődött Gyulán vasárnap a Magyarok Világszövetségének rendezésében. Programjain kétszáz hazai, felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és vajdasági gyermek vesz részt.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN (Budapest I., Dísz tér 17.) megnyílt a múzeum jelenkori gyűjteményéből összeállított, szeptember végéig látogatható kiállítás. A reprezentatív bemutató gerincét a piktúra képviseli, a szobrászat ezúttal szerényebb anyaggal szerepel.

MAROSI JÓZSEF BOROTVAGYŰJTEMÉNYÉT láthatják az érdeklődők augusztus közepéig az Iparművészeti Múzeumban (Budapest IX., Üllői út 33–37.). A kiállítás a borotválkozóeszköz fejlődését mutatja be 1762-től napjainkig.

HATÁRESETEK – AZ ÉREM HARMADIK OLDALA címmel július 22-én, kedden délután öt órakor kiállítás nyílik meg a Budapest Kiállítóteremben (Budapest V., Szabadsajtó út. 5.).

AZ EGRI VÉGVÁRI VIGASSÁGOKAT július 24. és 27. között rendezik meg a Dobó István Vármúzeumban. Lesz lovagi torna, versenyre kelnek amatőr és profi íjászok és falmászók, korhű színibemutatókat vitézi vacsoraestek követnek, és föllépnek régizenei együttesek. A sétálójegy ára 100 forint, a napijegyé 250 forint. A diákok és nyugdíjasok féláron vásárolhatják meg a belépőket.

KISS ERZSÉBET ÉS NESZLÉNYI JUDITH hangversenye július 26-án, szombaton délelőtt tizenegy órakor kezdődik a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban (Budapest VI., Vörösmarty u. 35.).

A SZÉKESFEHÉRVÁRI RÁCTEMPLOM csaknem három évtizede tartó rekonstrukciója a befejezéséhez közeledik. A bizánci jellegű belső tér, a Jézus és Keresztelő Szent János életének jeleneteit ábrázoló falfestmények, a rokokó ikonosztáz és a berendezés felújításával már korábban végeztek, s még a nyáron megkezdik a templom külső tatarozását.

Itáliai Mittelfest

Claudio *Magris* olasz író *Duna* című, magyarul is megjelent könyvének színpadi változatával kezdődött meg az északolaszországi Cividale de Friuliban a *Mittelfest* elnevezésű közép-európai kulturális fesztivál, amelyen a térség összes országa részt vesz. A magyar származású, Olaszországban élő Giorgio *Pressburger* kezdeményezésére hatodszor rendezték meg a találkozót, amelyen színházi előadásokat, hangversenyeket tartanak, vitaesteket szerveznek.

A PÁHOLY GALÉRIA AUGUSZTUSI ÁRVERÉSÉN RÓNA VIKTOR jelmeze, melyet Hacsaturján: Gajane című balettjében viselt

AZ ÁRVERÉS HELYE: MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ 1997. AUGUSZTUS 16. 11 ÓRA

Sorozatunk korábban bemutatta Róna Viktor esküvői jelmezét ugyanebből a darabból, melyben Armen szerepét táncolta. Most azt a zöld selyemingre vett, bordó színű, hímzett díszítésű, rövid ujjas kaukázusi kabátot láthatjuk, amely szabásában hasonlít az esküvői kosztümhöz, de erőteljesen elüt annak fehér színétől. Róna Viktor a balett cselekményének kétharmadát ebben a jelmezben táncolta végig, csak a befejező divertissement-ban öltötte fel a már korábban látott fehér kosztümöt. (Egyébként ebben az utolsó részben hangzik fel a Gajane – és talán Hacsaturján életművének – legismertebb, legnépszerűbb dallama, a Kardtánc.) A balett-előadások jelmezei a régiség-árverés keretén belül jótékonysági aukció formájában kerülnek kalapács alá, a bevétel a Magyar Nemzeti Balett Alapítvány számlájára folyik be.

A kiállítás augusztus 1. és 9. között a Csók István Galériában 10 órától 20 óráig, valamint augusztus 11. és 15. között 15, 16, és 17 órai tárlatvezetéssel az Operaház Vörös Szalonjában tekinthető meg.

Az aukcióról további információk kaphatók A Páholy Galériában (Bp. V., Haris köz 6. Tel.: 118-34-33).

V.I.P. ARTS Management

A Páholy Budapest V. Haris köz 6. félemelet T: 118-33-77

Magyar Nemzet

P&B MÉDIA

Versenyben a Witman fiúk

Megkezdődött a huszadik moszkvai filmfesztivál

A 20. moszkvai nemzetközi filmfesztiválon vasárnap megkezdődött a versenyprogram bemutatása a Puskin mozi vetítőtermében – tudatta az MTI. A nemzetközi zsűri, Oleg *Menysikov* orosz színész elnökletével, tizenhat játékfilm közül választja majd ki a legjobbnak ítélt alkotást, és hat díjat ad át július 29-én. A magyar filmgyártást *Szász* János *Witman fiúk* című műve képviseli, amely az idei filmszemlén elnyerte a külföldi kritikusok *Gene Moskowitz-díját*. A versenyprogramban elsőként lengyel és francia filmeket vetítettek. A lengyelek Adek *Drabinski Csapda* című, ironikus felhangokkal fűszerezett pszichothrillerét mutatták be, a franciák François *Velle Mint a királyok* című vígjátékát.

A győztes alkotás *Szent György*, Moszkva védőszentjének aranyszobrát kapja majd. A súlyos gazdasági válsággal küszködő Oroszországban heves vitát váltott ki a seregszemle idei megrendezése, ami 30 milliárd dollárba került. Az orosz kormány a filmszemle megtartása mellett döntött, fővédnöke Borisz *Jelcin* elnök. Szergej *Szolovjov*, a fesztivál igazgatója vasárnap a világ fimművészetéhez való, kiemelkedő hozzájárulása miatt Szent György-díjat adományozott Gina *Lollobrigidának*.

FOLYÓIRATSZEMLE

Pad, Jelenlét

Nagyszerű és felemelő foglalatosság egy folyóirat első számát megálmodni, nevet találni neki, külsőjét és tartamát megformálni. Még nem nyomasztja az embert a hagyomány, még nem fél a csődtől, az alapítványoktól, amelyek vagy adják az ígért pénzt, vagy nem.

Dicső Zsolt

és társai – *Gulya* István, *Jankovics* Zoltán – Szekszárdon adták ki a *Pad* című irodalmi és művészeti folyóirat első számát, *Weöres* Sándort idézve abban a reményben, hogy együtt úgy tudnak adni, hogy önmagukat is gyarapítják. *(„Amíg az emberek egymás nélkül és egymás ellen kívánnak örülni, számtalan lemondásra és öncsonkításra kényszerülnek, mihelyt egymásban sokszorozzák örömeiket, nincs több okuk aszkézisre, mint a boldog szeretőknek.")* Az olvasónak is öröm lapozni a *Baky* Péter grafikusművész munkáival illusztrált verseket, kisprózákat, kisesszéket tartalmazó lapot, amelynek szerkesztői írásaiban titkon egymásnak felelgetnek, versben is, prózában is – túl a posztmodernen, ismét felfedezve klasszikusokat és a modernizmus mestereit. Több nemzedék találkozik e lap hasábjain, ahogy a

Petőcz András

főszerkesztésében, a remények szerint hosszú távra újra jelen lévő *Jelenlétben*, amely nyolc év szünet után kivételes eleganciájával is azonnal meghódítja az olvasót. Az egykori bölcsészkari irodalmi folyóirat megújult, vagy ahogy a főszerkesztő mondja, új lap születik. *„Szellemi háttérként jelen van az egyetem, annak folyamatosan megújuló és változó huszonéves korosztályával, de jelen van ezzel együtt a kortárs irodalmi és művészeti élet a maga sokszínűségében."*

A megújult, új 17. számot az 1946-ban létrejött MADI-csoport mai magyar követőinek *(Saxon Szász* János, *Matzon* Ákos, *Haász* István, *Marafkó* Bence, *Bányász* Éva, *Ézsiás* István és *Kovács* Tamás László) munkái illusztrálják. A mozgalom történetéről és hazai képviselőiről *Dárdai* Zsuzsa írt tanulmányt.

Nagyon érdekesen van jelen a lapban az idősebb nemzedék, a nem egyetemista korosztály. Egyfelől újraolvasásra kínált művekben, mint *Bodor* Ádám az *Én, a részvétlátogató* című remek novellával, másfelől új műveikkel bizonyítván örök fiatalságukat, mint *Rákos* Sándor, *Orbán* Ottó, *Kalász* Márton vagy *Karátson* Gábor. Aztán a fiatalok kérdéseiben. *Domokos* Mátyást Oravecz Péter (húszéves költő, riporter, szerkesztő) faggatja *Hajnóczy* Péter jelentőségéről. *„Örökségnek Hajnóczy esetében az írás moralitását tekintem* – mondja Domokos. – *Ha ma egy fiatal író nem akar beilleszkedni az aktuális (posztmodern, neoavantgarde) irodalomszemléletbe, nehéz utat kell bejárnia. Hajnóczy szelleme segítséget nyújthat nem írói technikája, hanem magatartása: a példátlan őszinteség és a kleisti meg nem alkuvás."*

Hogy milyenek a fiatalok? *Tarján* Tamás irodalomtörténész, *Balázs* Tibor könyvkiadó, *Wirth* Imre esztéta és *Vilcsek* Béla tanár-szerkesztő neveit említve vagy nevek nélkül szól arról, hogy miért nehéz ma fiatal alkotónak lenni annak ellenére, hogy sok a publikációs lehetőség. Molnár Krisztina kortárs szemmel méltat három fiatal költőt: *Grecsó* Krisztiánt, *Nagy* Cilit és *Bényi* Gergelyt. (Közülük csak *Grecsó* Krisztián van jelen a lapban, két meggyőző tehetségre valló verssel.) A költők, köztük igazán tehetséges emberek uralják a lapot. Az a tény, hogy e nemzedék is komolyan veszi a műfordítást, igazán örvendetes. A Holmiban is publikáló utolsó éves bölcsész,

Szabó T. Anna

Szabó Lőrinc után fordítja újra *Shakespeare szonettjeit*. A felfedező kedvéről már lapokban, sőt kötetekben tanúságot tevő *Lackfi* János a múlt századvég francia költészetének három kóbor lovagját mutatja be pompás esszével és versekkel. Jelentkeznek a lapban prózaírók is, de a költőkhöz képest csak szerényen, mintha a nagy irodalom gondjai mutatkoznának meg itt is. Persze miért lenne másként?

Csupa kétség és elkeseredés az irodalmi élet, mert egyre-másra szűnnek meg, ritkulnak a folyóiratok, köztük az utóbbi években rangot szerzettek és az ötvenes évek vége óta jelen lévők. Az újaknak kell a hiányokat pótolniuk nagy tapintattal.

(osztovits)

Középpontban a Videoton Hungária körúti vendégszereplése és az újonc Tiszakécske újpesti bemutatkozása

Öt gólt kapott Diósgyőrben a Kispest-Honvéd

Akárcsak pénteken a Szőnyi úton, szombaton is a viharos, esős időjárás volt az egyik főszereplője a Raab Karcher NB I első fordulójának. Nyilasi Tibor három év szünet után győzelemmel tért vissza a Fradi kispadjára. A forduló legnagyobb meglepetése Miskolcon született, az újonc Diósgyőr ugyanis öt gólt rúgott a nagy nyári átszervezés ellenére igencsak erőtlen Kispestnek

Az elmaradt köszönet

MTK–VIDEOTON 3-1 (2-1)

Hungária körút, 3000 néző, vezette: Vágner.

MTK FC: Babos – Molnár, Kuttor, Szamosi – Farkasházy (Korolovszky, 87.), Zimmermann (Madar, 67.), Illés, Halmai, Egressy – Kenesei, Orosz (Preisinger, 73.).

VIDEOTON FCF: Bíró – Urbonas, Tóth, Schindler – Dulics (Horváth, 66.), Vancsa (Karvelis, 85.), Miklós, Dvéri, Schneider – Korsós, Róth (Waltner, 74.).

Gólok: Dvéri (17.), Halmai (29.), Illés (45.), Orosz (61.).

Méltóan nevéhez, csöppet sem rettent meg a *Hungária körúti* stadiont is meg-megöntöző kiadós égi áldástól a *Videotont* a bajnokcsapat otthonába elkísérő *Hableányok* nevű szurkolói csoport: a szitáló esőben bőrig ázott társaság tagjai az utolsó pillanatig elszántan biztatták *Disztl* László együttesét. Sőt a találkozó lefújása után a kétgólos vereség dacára próbálták magukhoz hívni kedvenceiket, ám csupán a gólszerző *Dvéri*, a kapus *Bíró*, valamint a cseréként pályára lépett *Horváth* érezte úgy, hogy legalább egy *bágyadt integetéssel* illene megköszönni a törzsszurkolók kitartását, türelmét. A többiek gyorsan az öltözőbe menekültek – meglehet, a mutatott játék után nem szívesen néztek volna drukkereik szemébe.

Merthogy a fehérváriak lendülete mindössze az első félidő közepéig tartott – igaz, ha *Róth* ziccerhelyzetben képes eltalálni a kaput, ebben az időszakban azért megkeseríthették volna a házigazdák életét –, ám úgy tűnt: már e periódusban sem hittek igazán abban, hogy meglephetik *Garami* József társulatát. Az *örmény* kiruccanásra készülő címvédő a három gól mellett három kapufát is rúgott – pontosabban négyet, mivel *Halmai* lövése után a labda mindkét kapufát megpaskolta. A második játékrészt szinte kizárólag a vadonatúj *NIKE-dresszekben* futballozó házigazdák koreografálták, másként: az *MTK* ott folytatta, ahol a legutóbbi bajnokság végén abbahagyta. S csupán azért nem lett volna stílszerű, ha a meccs végén az *Ez az a ház, ahol semmi sem változik* refrénű *Koncz* Zsuzsa klasszikus szól a hangszórókból, mert a Bajnokok Ligája-indulás okán megkezdődött az igencsak elhasználódott stadion rekonstrukciója…

A fehérváriak önkéntes megadását kihasználva Garami a mindössze 18 esztendős, a szakma által a magyar futball egyik reményteljes ígéretének minősített *Korolovszkyt* is NB I-es játékpercekkel ajándékozhatta meg. Ámbár a 186 centis középhátvéd harcba küldése talán *több volt egyszerű gesztusnál*, hiszen majd csak a keddi indulásnál dől el véglegesen, hogy a felkészülés hajrájában megsérült *Lőrincz Jerevánban* vállalhatja-e a fellépést. Amenyyiben a centerhalf nemet mond, a mesteredző szerint – akárcsak szombaton – a Bajnokok Ligája-előselejtezőn is *Kuttor* lesz az MTK-védelem utolsó embere, ám Garami szakmai alaposságát ismerve aligha kétséges: nagy tervei vannak a *Fraditól* remek üzleti érzékkel megszerzett Korolovszkyval…

(s. tóth)

Szanyó hazatért

UTE–TISZAKÉCSKE 3-0 (1-0)

Megyeri út, 5000 néző, vezette: Molnár L.

ÚJPESTI TE: Szűcs Lajos – Kiskapusi (Árgyelán, 65.), Sebők, Szlezák – Pető, Jenei, Szanyó, Zombori, Tóth – Babati, Kovács.

TISZAKÉCSKE FC-EUROBUSZ: Nagy – Balla L., Izsák, Barna – Maczkó, Molnár, Unyatinszki, Mike, Cimpian – Balla M., Szántó (Szarvas, 73.).

Gólok: Szanyó (1., 63.), Tóth (75.).

Sokak szerint a tavalyi ezüstérmes *UTE* erősített a legjobban a rövid nyári szünet alatt, így nem is csoda, hogy kimondva-kimondatlanul (Sólyom Sándor szakosztályelnök kimondta…) a *bajnoki cím* a cél a IV. kerületben. Ennek megfelelő volt a lilák bemutatkozása is, húsz másodperccel a kezdést követően a féléves németországi kitérő után hazatért *Szanyó* talált az első NB I-es mérkőzését játszó *tiszakécskei* együttes hálójába. *Nagy* kapus s természetesen a társak aligha így képzelték el a bemutatkozást…

Az *újpesti* szurkolók által várt gólzáporos folytatás azonban elmaradt, igaz, ebben némi a szerepe a mezőnyben okosan futballozó vendégeknek is volt, bár *Szűcs* kapujára nem jelentettek veszélyt. Közben az újoncgárdákra oly jellemző erényeket sem nélkülözték, ha arra volt szükség csúsztak-másztak a labdáért, ha kellett jégkorongos módra belevetődtek a lövésekbe. Mindez végül kevésnek bizonyult a tartalékosan felálló – *Kozma, Eszenyi* és *Véber* játékengedélye nem érkezett meg, különösen utóbbi esete érdekes, mivel a középpályás már tavaly is az Újpest alkalmazásában állt – fővárosiak ellen, előbb Szanyó, majd a *Videotontól* igazolt *Tóth* növelte az UTE előnyét. Szanyó második gólja után a legfanatikusabb drukkerek teljesen kivetkőztek önmagukból, pontosabban levetkőztek, hiszen a zuhogó eső és a csípős hideg ellenére félmeztelenül ugrálták végig a hátralevő harminc percet.

(p. t. l.)

SIÓFOK–FTC 0-1 (0-0)

Siófok, 12 000 néző, vezette: Bede.

SIÓFOKI BÁNYÁSZ: Posza – Juhász, Bimbó, László (Ördög, 70.), Perger – Kovács, Győri, Pest K., Sallai – Szabó (Soós, 78.), Pest R.

FERENCVÁROS: Udvarácz – Jagodics, Dragóner, Lipcsei – Nyilas (Nicsenko, 70.), Vincze, Albert, Miriuta (Szűcs, 83.), Nagy – Horváth, Zavadszky.

Gól: Albert (63.).

GYŐR–ZTE 2-1 (0-1)

Győr, 2000 néző, vezette: Piller.

A tiszkécskei Unyatinszki (balról) az Újpest új szerzeményével, Tóth Norberttel csatázik a labdáért a Megyeri úton hazai sikerrel véget ért találkozón

Vajda József felvétele

GYŐRI ETO FC: Molnár L. – Korsós, Lakos, Stark – Mracskó (Zahorán, 85.), Fodor (Csató J., 66.), Csató S., Cseke (Szarvas, 78.), Salaegan – Fehér, Vayer.

ZALAHÚS ZTE FC: Vlaszák – Kocsárdi, Szabó I, Csóka, Tóth – Sebők, Szabó II, Gaál (Szőke, 68.), Németh – Kálmán, Casoltan (Molnár A., 35.).

Gólok: Szabó II (39., 11-esből), Fehér (47.), Mracskó (51.).

HALADÁS–VÁC 2-1 (0-1)

Szombathely, 6000 néző, vezette: Márton.

HALADÁS VFC: Németh – Varga, Tóth M., Gabala, Horváth A. (Nagy Cs., 57.) – Baumgartner A., Kovács S., Vidóczi, Balogh – Fehér (Király, 57.), Plókai (Balassa, 78.).

VÁC FC: Halász – Lévai, Nagy T., Kovács P. (Sándor, 81.) – Kriska, Vojtekovszki, Schwarcz, Kasza, Boda – Andrássy (Bánföldi, 59.), Horváth P.

Gólok: Lévai (23.), Kovács S. (57.), Plókai (78.).

Kiállítva: Kriska (52.).

DIÓSGYŐR–KISPEST 5-1 (3-1)

Diósgyőr, 18 000 néző, vezette: Hajdó.

DIÓSGYŐRI FC: Rácz – Földvári, Téger (Farkas J., 74.), Kovács T. – Ternován, Kiser, Buliga, Farkas Attila, Kákóczki (Ruskó, 78.) – Jakab, Kulcsár (Domokos, 67.).

KISPEST-HONVÉD FC: Horváth – Dubecz, Plókai, Farkas András – Balog, Kovács B. (Csőke, 46.), Major (Mátyus, 63.), Bárányos, Cipf (Nagy, 71.) – Jovanovics, Kovács K.

Gólok: Jakab (1.), Kovács K. (29.), Buliga (39.), Téger (41.), Kákóczki (61.), Kiser (76.).

Kiállítva: Plókai (66.).

Az NB I állása

1. Diósgyőr	1	1	0	0	5-1	3
2. UTE	1	1	0	0	3-0	3
3. MTK	1	1	0	0	3-1	3
4. BVSC	1	1	0	0	2-1	3
Győr	1	1	0	0	2-1	3
Haladás	1	1	0	0	2-1	3
7. FTC	1	1	0	0	1-0	3
8. B.-csaba	0	0	0	0	0-0	0
Stadler	0	0	0	0	0-0	0
Gázszer	0	0	0	0	0-0	0
Vasas	0	0	0	0	0-0	0
12. DVSC	1	0	0	1	1-2	0
Vác	1	0	0	1	1-2	0
ZTE	1	0	0	1	1-2	0
15. Siófok	1	0	0	1	0-1	0
16. Videoton	1	0	0	1	1-3	0
17. Tiszakécske	1	0	0	1	0-3	0
18. Kispest	1	0	0	1	1-5	0

Következik

Július 22., kedd: *Bohemians* (ír)–*Ferencváros*, UEFA Kupa-előselejtező, első mérkőzés. **Július 23., szerda:** *Pjunik Jereván* (örmény)–*MTK*, Bajnokok Ligája-előselejtező, első mérkőzés. *Újpesti TE–Klasvikar Itrottarfelag* (Feröer-szigeteki), 20 óra, UEFA Kupa előselejtező, első mérkőzés.

2. forduló, július 25., péntek: *Videoton–Gázszer* 19. **Július 26., szombat:** *Kispest–MTK* 17 (Tv 2), *Békéscsaba–Siófok* 17, *ZTE–UTE* 19, *Ferencváros–BVSC-Zugló* 19, *Vác–Győr* 19. **Július 27., vasárnap:** *Tiszakécske–Diósgyőr* 14.30 (Duna tv). **Július 28., hétfő:** *Vasas DH–Haladás* 19 (Tv 2). A *Debrecen–Stadler* mérkőzést augusztus 13-án játsszák le.

A Diósgyőr–Kispest mérkőzés kezdete előtt tíz perccel megjelent a diósgyőri létesítményigazgatóságon a Borsod Megyei Egészségbiztosítási Pénztár képviselője, és közölte, hogy a rendező klub százmillió forintos tb-tartozása fejében lefoglalja a mérkőzés teljes napi bevételét, a számítások szerint több mint egymillió forintot. A DFC pénztáránál szombaton már elővételben eladtak néhány jegyet, erről a behajtóknak nem volt tudomásuk, így csak az ezekért járó pénz maradt meg a klubnak. Hasonló eset tavaly már előfordult Diósgyőrben. A behajtók rendőri támogatást kértek akciójukhoz, a hatóság beavatkozásra azonban nem volt szükség.

UEFA-Intertotó Kupa

Bréma-veréssel búcsúzott a Vasas

Szombaton a záró forduló mérkőzéseit játszották az *UEFA-Intertotó Kupában*. Csoportonként az első helyezettek folytathatják, méghozzá hat párba sorolva, s a hat győztes újabb párharcban dönti el, melyik három együttes a sorozat legjobbja. E három csapat bekerül az *UEFA Kupa* legjobb 64 együttese közé. A magyar színeket képviselő *Vasas Danubius Hotels* már nincs versenyben, mert noha a 7. csoport zárómecscsén *Gellei* Imre gárdája a *Fáy utcában* 4000 néző előtt *Váczi* és *Aranyos* góljával 2-0-ra legyőzte a német *Werder Brement*, a riválisa török *Istanbul* is nyerni tudott – odahaza gyűrte le 3-2-re a svéd *Österst* –, s így a törökök jutottak tovább.

A 7. csoport végeredménye: 1. Istanbul 10 pont, 2. Vasas DH 9, 3. Bremen 7, 4. Östers 3, 5. U. Riga 0 (lett).

További eredmények. 1. csoport: *Polonia Warszawa* (lengyel)–*Duisburg* (német) 0-0, *Heerenveen* (holland)–*Aalborg* (dán) 8-2. A végeredmény: 1. Duisburg 10, 2. Minszk (belorusz) 6, 3. Aalborg 6, 4. Heerenveen 4, 5. Warszawa 2.

2. csoport: *Silkeborg* (dán)–*Ebbw Vale* (walesi) 6-1, *Bastia* (francia)–*Casino Graz* (osztrák) 1-2. A végeredmény: 1. Bastia 9, 2. Graz 7, 3. Silkeborg 6, 4. Dragovoljac (horvát) 6, 5. Vale 1.

3. csoport: *Antwerp* (belga)–*Lausanne* (svájci) 2-2, *Nea Salamina* (ciprusi)–*Auxerre* (francia) 1-10. A végeredmény: 1. Auxerre 10, 2. Lausanne 8, 3. Antwerp 7, 4. Salamina 3, 5. Ards (északír) 0.

4. csoport: *Köln* (német)–*Standard Liége* (belga) 1-1, *Aarau* (svájci)–*Cork City* (ír) 0-0. A végeredmény: 1. Köln 10, 2. Maccabi Petah Tikva (izraeli) 5, 3. S. Liége 4, 4. Cork 3, 5. Aarau 2.

5. csoport: *Stabaek* (norvég)–*Dinamo Moszkva* (orosz) 1-1, *Genk* (belga)–*Panahaiki* (görög) 4-2. A végeredmény: 1. D. Moszkva 10, 2. Genk 9, 3. Stabaek 5, 4. Panahaiki 4, 5. Boltfelagio (Feröer-szigeteki) 0.

6. csoport: *Odense* (dán)–*FBK Kaunas* (litván) 2-2, *Hamburg* (német)–*Samsun* (török) 3-1. A végeredmény: 1. Hamburg 12, 2. Samsun 9, 3. Kaunas 4, 4. Leiftur (izlandi) 3, 5. Odense 1.

8. csoport: *Lommel* (belga)–*Hajduk Rodics* (jugoszláv) 3-2, *Halmstad* (svéd)–*TPS Turku* (finn) 6-1. A végeredmény: 1. Halmstad 10, 2-3. Lommel és Hajduk 6-6, 4. Turku 4, 5. Kongsvinger (norvég) 1.

9. csoport: *Rapid Bucuresti* (román)–*Lyon* (francia) 1-2, *Austria Wien* (osztrák)–*Odra Wodzislaw* (lengyel) 1-5. A végeredmény: 1. Lyon 12, 2. Bucuresti 7, 3. Wodzislaw 4, 4. Zilina (szlovák) 4, 5. Austria 1.

10. csoport: *Csukaricski* (jugoszláv)–*Szpartak Várna* (bolgár) 3-0, *Montpellier* (francia)–*Groningen* (holland) 3-0. A végeredmény: 1. Montpellier 10, 2. Groningen 9, 3. Csukaricski 6, 4. Bistrita (román) 3, 5. Várna 1.

11. csoport: *Maccabi Haifa* (izraeli)–*Nyizsnij Novgorod* (orosz) 0-4, *Antalya* (török)– *Proleter* (jugoszláv) 1-0. A végeredmény: 1. Novgorod 12, 2. Publikum Celje (szlovén) 5, 3. Proleter 4, 4. Antalya 4, 5. Haifa 3.

12. csoport: *Torpedo Moszkva* (orosz)–*SV Ried* (osztrák) 2-0, *Iraklisz* (görög)–*Floriana* (máltai) 1-0. A végeredmény: 1. Torpedo 12, 2. Merani (grúz) 6, 3. Ried 6, 4. Iraklisz 6, 5. Floriana 0.

Párosítás a hat közé jutásért: *Nyizsnyij Novgorod–Halmstad, Bastia–Hamburg, Köln–Montpellier, Istanbul–Lyon, Dinamo Moszkva–Duisburg, Auxerre–Torpedo Moszkva.*

Külföldi stadionokban történt

Yeboah különös javaslata

NÉMETORSZÁG. Noha még közel két hét van a bajnoki rajtig, már most érzékelhető a futball-láz, hiszen megkezdődött a *Liga-kupa*, a *Fuji Kupa* tetszetősebb, izgalmasabb változata. A tornán hat együttes vesz részt: a bajnok *Bayern München* és a kupagyőztes *Stuttgart* mellett a *Leverkusen*, a *Dortmund*, a *Karlsruhe* és a *Bochum*. Az első felvonásban az utóbbi négy együttes dönti el egymás között, melyikük mérkőzhet a döntőbe jutásért a bajnokkal, illetve a kupagyőztessel. A nyitómeccsen a Karlsruhe 2-2-es döntetlen után büntetőkkel 6-5 arányban jobbnak bizonyult a Leverkusennél. A vesztes gárda egyébként Christoph *Daum* edző szerint a bajnoki címre tör majd a pontvadászatban. A *Bayer* remekül erősített, ám a gyógyszergyáriak játékán azonban most még érződött, hogy még nem csiszolódott össze a gárda.

(rónay)

SVÁJC. A 4. fordulóban: *Etoile-Carouge–Kriens* 0-2, *Basel–Servette* 1-3, *Grasshoppers–Neuchatel* 7-2, *Luzern–St. Gallen* 2-1. Az élcsoport: 1. Lausanne 7 pont/3 mérkőzés, 2. Servette 7/3, 3. Zürich 7/4.

ANGLIA. Szokatlan javaslattal állt elő Tony *Yeboah*. A *Leeds* mellőzött csatára felajánlotta, hogy ha nem lő legalább 15 gólt a következő szezonban, visszafizeti éves fizetése felét. A 31 éves *ghánai* támadó így szeretné elérni, hogy George *Graham* vezető edző a csapatba állítsa vagy egy új klub szerződtesse. A korábban a német *Frankfurtban* szerepelt Yeboah ára 1,7 millió font.

Dargay Attila, grafikus

Rajz:

Repr

— : Apák és fiúk 28.

Gyermekünk, Sp. 1972. augusztus

Dargay Attila

Rezitő el francia megrendelésre a La Fontaine mesékből álló rajzfilmsorozatot.

Rajzfilmmozit tervezner Budapestre

Magyar Hírlap, 1969. február 12. 9. l

Dargay Attila, grafikus

Rajz: Repr.

– s – a: Magilla gorilla és a szörnyetegek 11.

Gyermekünk, Bp. 1971. december XXII/12.

Dargay Attila

"Életre kelt tárgyak, rajzok, ötletek" cimmel a rajzfilm-tervező müvészekről ir a lap.
A "Rendhagyó történetek" c. filmből egy jelenetet mutat be, melynek "..egyszerü, aranyos emberkéit Sajdik Ferenc rajzolta"-akivel a müvész együtt dolgozik.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. febr. 27.
XV. évf. 9. sz. 12-13. lap

Dargay Attila, grafikus

Rajzok:

Repr.

Dániel ferenc: És bezzegéknél?
például: az elmélétek

28-29.

Gyermekünk. Bp. 1971. május

XXII/5.

Dargay Attila, grafikus

Rajzok:

Repr.

Dániel Ferenc: És tulajdonoséknál?
például a technika 26-27.

Gyermekünk, Bp. 1971. június XXII/6.

Dargay Attila, grafikus

Rajzok:

Rgrz.

Dániel Jeremc: Ki nyáron? például a gyerek
16-17.

Gyermekünk, Bp. 1971. július XXII/7.

Dargay Attila, grafikus

Rajzai:

Repr.

Dániel Ferenc: És önök nél?
példával: a pénz 28-29.

Gyermekünk, Bp. 1971. január XXII/1.

Dargay Attila, grafikus

Rajzok: Repr.

Dániel Ferenc: Ki vidéken? például: a mozi

26-27.

Gyermekünk, Bp. 1971. február

XXII/2.

Dargay Attila, grafikus

Rajzok:

Repr.

Dániel Ferenc: És tifelétek? például: az idő
26-27.

Gyermekünk, Bp. 1971. március

XXII/3.

Dargay Attila, grafikus

Rajzok:

Repr.

Dániel Ferenc: És kedves mindnyájuknál?
például: a belenevelők
28-29,

Gyermekünk, Bp. 1971. április XXII/4.

M.D.K.

Danagi Attila
festő

A „Idhetetlen mékecske" c. rajzosfilm
rajzait tervezte.

Vaihonyi Gyula: Bábol, rajzok.
Magyar Ifjúság, 1959. jul. 4.

M.D.K.

Dargay Attila

A "Gusztáv-sorozat" rajzfilmek rajzaiért különdijat kapott a rendező Nepp Józseffel együtt. /Megosztott dij/

A lap közli "Gusztáv ágyban marad" c. rajz repr.-ját.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. május 21.
IX. évf. 21. sz. 2o. lap

M.D.K.

Dargay Attila

Török György: "160 propaganda-film" beszámolójában ir a müvész rajzairól, amelyeket a több nemzetközi dijat nyert "Nem fog fájni" c. gyermekfogászati filmhez készitett.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 26.
IX. évf. 48. sz. 13. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Dargay Attila
MAGYAR IFJÚSÁG
1965 MÁR 27.
1021

PANNONIA FILMSTUDIO

ahol a szinkron készül

S itt készülnek a rajzfilmek is. Bemutatjuk Nepp József rajzfilmje, az Oxidia szereplőjét

Szükség van a szinkronfilmre? Ez ma már nem kérdés. Eldöntött tény: a közönség elfogadta, sőt, igényli is a külföldi filmek magyar szinkronváltozatát.

Ezzel a megállapítással kezdte beszélgetésünket Felcsúti László, a Pannónia Filmstudió igazgatóhelyettese, majd tájékoztatott arról, hogy milyen filmek szinkronizálására készülnek a studió műtermeiben és dramaturgiáján.

Előkészítő munkálatai folynak az *Anna Frank naplója* című amerikai film szinkronizálásának, dr. Márkus Éva rendező irányításával. A *Játszma véget ér* című izgalmas szovjet bűnügyi-film szinkronfelvételei befejezéshez közelednek, Várkonyi Gyula rendezésében. A másik műteremben a *Hurrá nyaralunk* című szovjet film szinkronmunkálatai folynak, rendezője Vas János.

Bemutatásra vár a *Cselszövők gyűrűjében* című román történelmi film, amely a román nép XIX. század eleji függetlenségi harcát vezető Tudor Vladimirescunak állít emléket. A *Ki ön, Sorge úr?* című francia—német—japán koprodukciós film hőse, Richard Sorge, aki a második világháborúban rendkívül értékes felderítő munkát végzett Japánban a Szovjetunió részére. A film szinkronjának elkészítése érdekes és nehéz feladat, mert négy nyelven beszélnek a szereplők, s ezt a magyar változatban is érzékeltetni kell.

— **A közönség szereti és igényli is a szinkront. Ennek ellenére a mozikban látható külföldi filmek közül csak minden második szinkronizált. Mi ennek az oka?**

— *Célunk az* — feleli az igazgatóhelyettes —, *hogy minél több film szinkronizáltan kerüljön a közönség elé. Ennek nem elvi, hanem gazdasági, esetenként technikai akadályai vannak. Csak azokat a filmeket nem célszerű szinkronizálni, amelyeknek értéke az eredeti zenés, énekes változatban van. Mindent egybevetve, csaknem tíz százalékkal növekszik évente a szinkronizált filmek száma Magyarországon. Arra törekszünk, hogy a vidéki keskenyfilmes mozikban is lehetőleg csak szinkronfilmeket vetítsenek.*

— Ha már a szinkronról beszélgetünk... mi a véleménye arról, hogy a közelmúltban megjelent Filmlexikonban a szinkronfilm alkotói nem szerepelnek?

— *Évek óta folyik a vita, hogy mennyire művészi tevékenység a szinkronizálás. Az utóbbi időben azonban már elfogadott tény, hogy ez a filmművészet egyik speciális ága. A rendezőknek, dramaturgoknak, hangmérnököknek művészi képességgel kell rendelkezniök... de, úgy látszik, a Filmlexikon készítőinek más a véleményük.*

A stúdió — színészektől és a stábok tagjaitól hangos — büféjében találjuk dr. Márkus Évát, számos szinkronfilm rendezőnőjét. Meséli, milyen nagy izgalommal készíti elő az *Anna Frank naplója* szinkronizálását:

— *Úgy érzem, pályám eddigi legszebb feladatához érkeztem. Az Anna Frank naplója eredeti színésznője ezerszínű tehetség.... Eddig 22 színésznőt hallgattam meg. Nagyon szeretném, ha megtalálnám legjobb magyar tolmácsolóját.*

A szinkronizálás fáradságos, nehéz munkáját nemcsak a rendezők és a forgatócsoportok tagjai szeretik, hanem a színészek is. A *Romeó és Júlia* című amerikai film két címszerepét most szinkronizálta Ruttkay Éva és Latinovits Zoltán; ez annál érdekesebb, mert a Vígszínház színpadán is ők alakították Shakespeare halhatatlan szerelmespárját. Ugyancsak egykori, nagysikerű színpadi szerepét játssza el Major Tamás is a *Viharos alkonyat* című szovjet filmben a Polezsájev professzort alakító Cserkaszov szinkronhangjaként.

A Pannónia Filmstudió otthona a számos nemzetközi sikert elért rajzfilmgyártásunknak is.

A készülő rajzfilmekből a házi vetítőben kapunk ízelítőt, ahol éppen Kovásznai György *Átváltozások* című színes rajzfilmje pereg. A vetítés után dr. Matolcsy György, a rajzfilm főosztály vezetője tájékoztat:

— *Dargay Attila és Nepp József rendezők most készítik a 13 részből álló, Marci és a cső című modern mesesorozatot, amelyet a televízió tűz majd műsorára.*

Ezenkívül Nepp József az *Oxidia*, a Macskássy—Várnai kettős pedig az *Ez nálunk lehetetlen* című filmjén dolgozik. Jankovics Marcell *Szilveszteri legenda* címmel forgat rajzfilmet, egy emberkéről, aki a szilveszteri borozás hatására azt hiszi, eljut a csillagokba, de csak egy fára mászik fel.

A villany most ismét elalszik, a kis házi vetítő vásznán feltűnik a Pannónia Filmstúdió emblémája, amely után peregni kezdenek a legújabb magyar rajzfilm színes képei...

Várkonyi Judit

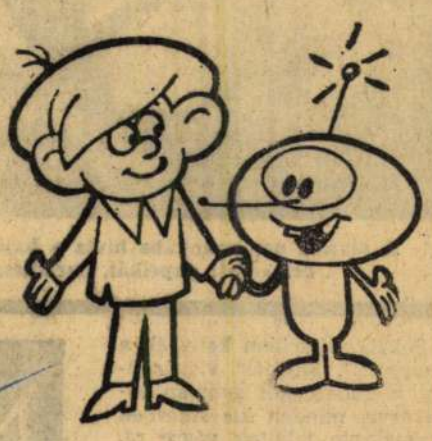

Dargay Attila rajza: a Marci és a cső című rajzfilm két kedves címszereplője

Útraval

Egy hete ért véget az országos tanácskozás; a mecseki „óriásbrigád" vezetője és a fővárosi kozmetikusnő, a gyapjúszövőgyár ifjúsági brigádjának vezetője és a határszéli kis falu traktorosa visszatért munkahelyére. Pár nappal ezelőtt még hallatták hangjukat, tanácsot adtak a „hogyan továbbot" illetően, s önmaguk is jó tanácsot, hasznos tapasztalatokat gyűjtöttek. A szocialista brigádvezetők országos tanácskozása után egy héttel is sok szó esik azonban a nagy jelentőségű eseményről.

Elsősorban az útravaló miatt. Mert mindenki azzal a céllal vállalta a megtisztelő megbízatást, hogy a gyorsan népszerűvé vált — s immár hatszázezer embert tömörítő — mozgalom továbbfejlődése érdekében vesz részt a kétnapos munkaértekezleten, s visszatérve ennek a szószólója, gyakorlati megvalósítója lesz.

Milyen is az útravaló?

Túlságosan korai lenne még innen-onnan érkező hírek kapcsán messzemenő következtetést levonni, hogy ilyen vagy olyan ütemben halad a tapasztalatok, észrevételek gyakorlati átültetése. De egy bizonyos: a szocialista brigádvezetők országos tanácskozásáról minden részvevő úgy ment el, hogy tudja, mi a feladata, mit kell tennie azért, hogy a mozgalom tovább terebélyesedjék, s még inkább szolgálja a mindennapos gazdasági tennivalók sikeres teljesítése mellett az embernevelés és művelődés szocialista eszméit. Különösen örvendetes ez a szocialista ifjúsági brigádok vonatkozásában. Nem kevés szó esett róluk a tanácskozáson, nem egy fiatal brigádvezető hallatta megfontolt, okos javaslatokat tartalmazó véleményét. Megalapozottan hangzott el: „Az ifjúság munkára nevelésében és közösségi gondolkodásának kiformálásában jobb eszközt, jobb formát, jobb segítő társat, mint a szocialista brigádmozgalom, jelenleg nem is találhatunk."

Ez megszabja a további fejlődés útját is. Elsősorban azt, hogy a helyi KISZ-szervezetek és KISZ-bizottságok az eddiginél rendszeresebben, sokoldalúbban foglalkozzanak a szocialista cím ifjúsági brigádok csak akkor váltja zá fűzött remény felmérések és or vesszük észre a l napok során szá vegyék észre a l lista brigádok ve vannak napirend sürgős feladatot szinte lehetetlen ezekben az esete de mennyivel töl sokoldalú törődés

A szocialista b feladatok akár a a hozzászólásoka nem tűrik meg főképpen azokra vekre vonatkozil rán nem váltak vagy éppenségg a célkitűzések Amikor a szoci közöttük a fiat szavazták az el ként a jelszava gád becsülete", janak élen a ta ta brigádokat a közgondolkodás arra, hogy e n ginél nagyobb megtörténik, eg hogy ez a félmi vát. „Társadalr lése kötelez rá, szólói pártunk litika megérté sunk még nag sainak politikai ségére, sajátí változó technik mereteket."

Ehhez az ön a segítség, a fo

Az első feladat

Senki sem dicsérte a mezőgazdaságot Horváth Erikának. Annál többen szidták. Akivel a sors összehozta, az mind a nehéz munkát, a sok felelősséget meg a nagy sarat emlegette, és azt tanácsolta, mihelyt teheti, intsen búcsút a búzaföldeknek meg a dülőutaknak. Menjen városba vagy irodába.

— *Nem ejtette gondolkodóba ez a sok lebeszélés?*

— A mások véleménye ebben a dologban nem hat rám. A sorsomról magam akarok dönteni.

— *Mi a véleménye a mezőgazdaságról mint szakmáról?*

— Nem könnyű, talán nagyon is nehéz.

— *És a nők?*

— Szívvel-lélekkel kell csinálni. Ha valaki ezt teszi, akkor ugyanúgy megállja a helyét, mint a férfiak.

Tudatosan készül erre a pályára. A gimnáziumi érettségi után nem kopogtatott sorra az egyetemeken. Fölvételi kérelmét egyenesen Keszthelyre küldte. A főiskolán akkor nem jutott számára hely, de nem hagyott föl elhatározásával. A jelentkezési lap a Szekszárdi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikumba ment. Ebből az iskolából jött tavaly a csurgói Zrínyi Tsz-be. Tudta, hogy ide kerül, hiszen amikor megkezdte a technikumot, szerződést kötött a tsz-szel. A mezőgazdaságról vajmi keveset tudott azelőtt. Akkor volt először kapa a kezében, amikor a technikumban gyakorlatra küldték. A szülei pedagógusnak szánták, de ő agronómus akart lenni. Terve sikerült. Egyelőre gyakornokként dolgozik havi 1200 forintért. Az ösztöndíjjal még inkább csak ismerkedett a gazdasággal. Az első önálló feladat a tavasszal várja. Ő fogja végrehajtani a vegyszeres kísérleteket.

A továbbtanulásról nem tett le. Azt mondja, ha lehetőség nyílik rá, rögtön beíratkozik az egyetemre.

— *Naphosszat a határt járja. A munkán kívül jut-e ideje másra is?*

— Olvasni szoktam, meg néha moziba megyek. Téli rossz, mert az ember egész nap bent ül az irodában. Nem szeretem az irodát.

— *A téesz vagy a község fiataljaival mikor találkozik?*

— Ritkán. Már több mint fél éve itt vagyok, de alig tudom, hogy van KISZ-szervezet is. Sokszor úgy érzem,

A tavaszi nap munkába hívta a hajduszoboszlói Vörös Haj brigádját: paprikát, paradicsomot palántáznak a lá

Sokáig, kitartóan keresték a „hogyant". Egymást vigasztalva, a kudarcokat gyorsan kiheverve, minden kis sikernek örvendezve találtak végre rá. A válasz ugyanis nem adta elő magát könnyen. Szívós bújócskát játszott velük

NINCS

1021

ÉS BEZZEGÉKNÉL?

például: az elméletek

Bezzegéket Karinthy Frigyes teremtette. Bezzegéknél minden mindenkor másként: „jobban, szervezettebben, okosabban, figyelemreméltóbban és főként példamutatóan" történik, mint nálunk. Minekünk folyton szégyenkeznünk kell Bezzegék miatt, mert amíg Bezzegéknél... addig nálunk örökös rögtönzés, kapkodás járja. Nyilván gyermekeink dolgában is.

Bezzegék — többek közt — azért is tudják teendőiket, mert elméleti alapon állanak. Hogyan is?

Az egyes számú Bezzegék (fiatal, művelt házaspár) lányka-ikreknek örvendhetnek. Ez a nem mindennapi adottság számukra az első perctől kezdve *azt* jelentette, hogy leánykáikat, a köznapi gyakorlattól eltérően, elméleti, sőt kísérleti-elméleti úton fogják fölnevelni. Méghozzá úgy, hogy a testvérek egymást tekintsék a világon a legfontosabbnak, hogy együtt és egy ütemben fejlődjenek; hogy a nem-Bezzegeknél gyakori versengést,örökre hatályon kívülre helyezzék.

Az elmélet tetteket szült: a gyerekszobából kirakták a „fölösleges" tárgyakat, nem vásároltak játékokat; kitiltották a látogatókat, a rokonokat, a nagymamát. Maguk a szülők is csak olyankor tartózkodtak „benn", ha okvetlenül szükséges volt.

Bezzegék ikrei már egyévesek, amikor szilveszter közeleg, a szülők — egy év után először —, megkérik a nagymamát, hogy a megadott feltételeket betartva, őrizné a kislányokat: estétől újév reggeléig. A nagymama, mivel ő nem Bezzeg és ösztönösen irtózik az elméletektől, nem tartja be az előírásokat. Először is rémülten állapítja meg, hogy a kislányok nem gügyögnek, még felülni sem tudnak, természetes megnyilvánulásaikban elmaradtak. Ki-kiveszi a gyerekeket a járókából, beszél hozzájuk, tanítgatja őket és némileg megnyugszik, amikor látja, hogy a kislányok élénken reagálnak. Újév reggelén a fiatalok hazatérnek, s kínos percek következnek. Faggatóznak a szülők, a nagymama előbb hallgat, majd kitör indulatosan, nemcsak bevallja, hogy megszegte az elvi tilalmakat, hanem többet is mond: — embertelennek kiáltja ki fiát és me-

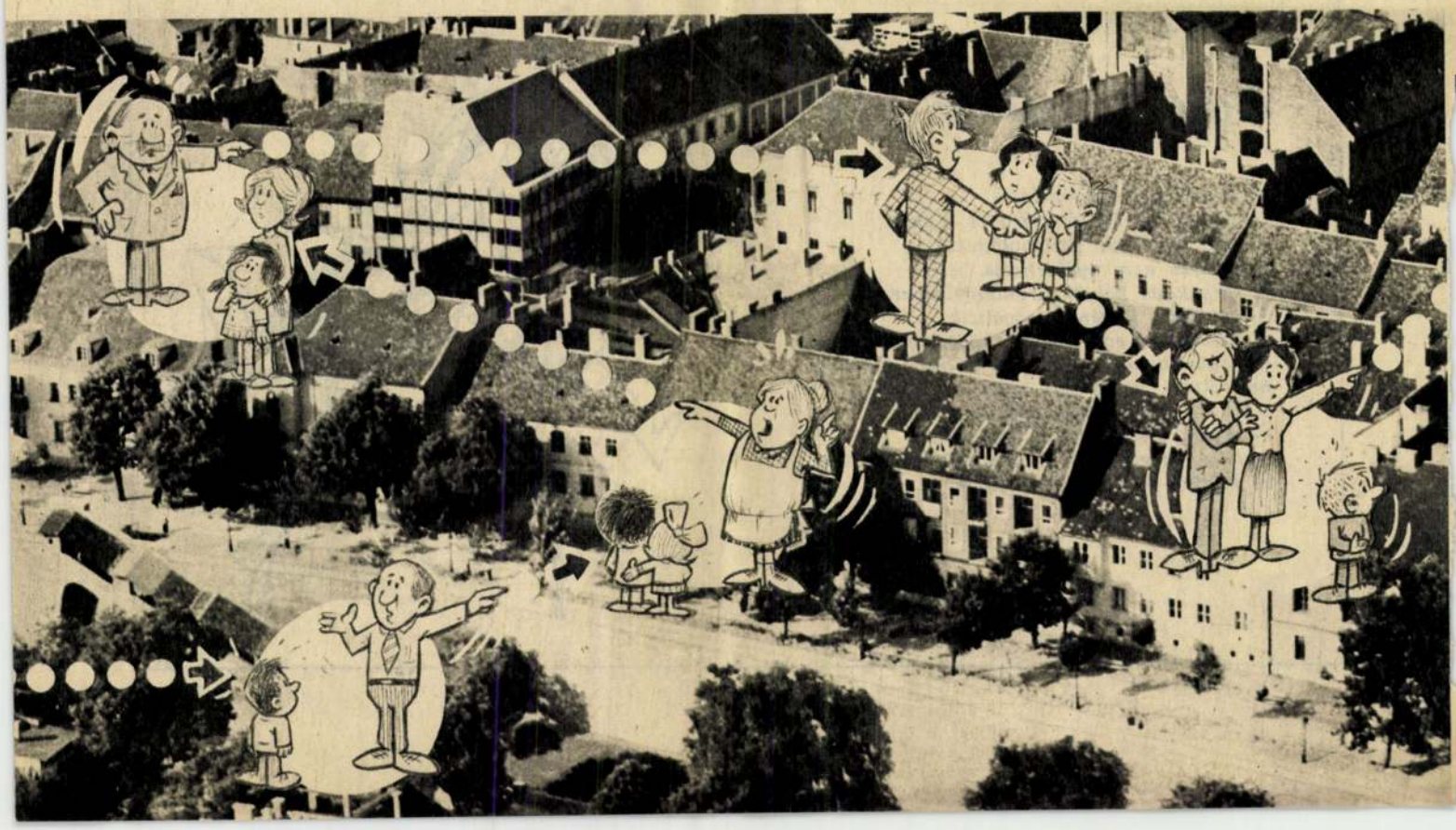

NŐTTEK, MŰVÉSZET

nem, most aztán elhidegül a családi élet. Jogos intelmeink mögött a gyerek megsejti az öregedő ember irigykedését is. Méltóságunkat veszítjük el ebben a félelmetes játékban; beszélni persze minderről nem tudnak velünk, de ettől az időtől fogva gyakran „már semmi sem szent a gyerek szemében" — hiszen ezt a mondatot is annyiszor hallani!

A szülőkre s a gyerekre ilyenkor többféle hazugság hurkolódik reá. Szigorunk következtében a kisgyerek s később a kamasz *bűnnek* érzi a szexualitást, még ha nyakra-főre gyakorolja is; *csúnyának* tartja, ezért beszél róla durva vagy cinkos röhejjel. Nem különös-e, hogy a bűn fogalma olyan erősen ehhez a problémához kötődött — mintha az önzés, a képzeletnélküliség, erőszak, ostobaság és lustaság nem lennének embertelenebb kísértetek nála!

Úgy teszünk, mintha nagyon értenénk ehhez a kérdéshez, mintha bennünket már semmi sem rendíthetne meg ekörül. De idővel a gyerekek rájönnek, hogy ez is csak tettetés volt — mi pedig addigra esetleg engedékenyebbé válunk. De sajnos, gyakran ez sem vezet jóra, és tilalmakkal vagy engedékenységgel, de szinte belekormányozzuk a gyerekeket abba a szűkös gondolkodásmódba, amelyben megszorulva végül már csak önmagukra képesek koncentrálni.

Igazi nevelői feladatunk az lenne, hogy segítsük kiteljesedni azt a sokrétűséget, gazdagságot, amelyből a kisgyermekkor élményeiben megcsillan valami. Eleinte nem elveket (helyes vagy helytelen elveket) kell közölnünk a gyerekekkel; segítségünkre inkább az esztétikai nevelés lehetne, az a szemlélet, amelyről az eddigi cikkekben beszélni próbáltam. A görögök szerint (s ezt a gondolatot átvette a reneszánsz és a humanizmus is) a szerelemben a szépséget fedezi fel az ember, eleinte hol ebben, hol abban, külön-külön dolgokban; s aztán fokról fokra kapaszkodik az egyetemes igazságokig, a legmagasabb szellemi teljesítményekig. A szerelem: az égő, eleven érdeklődés, végül kiterjedhet az egész világra. Így talán könnyebben viselhetnénk el azokat a fájdalmas megrázkódtatásokat, amelyek így is, úgy is végigkísérnek egész életünkön. De mindezeknek a dolgoknak az első gyermekkori élményekből kell táplálkozniuk, lombok zúgásából és színéből, mondókákból, tréfákból. Mert ez a kezdet, s a tudatos morális erőfeszítés csak később kapcsolódhat be. Hogy hogyan: azt megpróbálom elmondani a következő cikkben, a gyerekek rajzi fejlődésével kapcsolatban.

KARÁTSON GÁBOR

PETRI GYÖRGY

Egy fénykép alá

A kamaszkor dorbézolásai
rémlenek fel. Kedélytelen és elszánt
éveim. Paplelkű pszichológusok
megértése nem nyálazhatja be.
A sárgaképű kölyök, tréningfelsőben,
amint deres kökényt reggelizik,
mohón szívja egy szurdok ködszagát,
a mephistophelesi gimnazista, hulló dohányú,
házitöltésű cigarettáit szíva,
a tisztes hegyi gyógyüdülő folyosóin
— a nők utáni dühödt kullogás,
ögyelgés erjedt gyomorral a kék fenyők közt,
az éretlen rosszkedv felhőiben.

REICH KÁROLY rajza

nyét — ezután kitiltják a házból. Most sírva meséli fűnek-fának a történeteket, s félelmeit.

Egy *második* Bezzeg lehetne az a tanár is, aki —, hogy emlétileg is szakítson ama rossz szokással, mely szerint az osztályfőnökök kényeztetik, védik saját osztályaikat — tanítványait mindenre kiterjedő elfogulatlan rosszallással veszi körül.

Bezzeg tanár levelet tűz a táblára: — Köszönet a semmittevésért! — azután a jelmondata: — Rám ne számítsatok! —

Osztályfőnöki óráin pedig győzködi a ‚bandát", lássák be: becsületesebb „ilyen" teljesítmények mellett undokoskodni, mint kedveskedni. A „banda" nem elvi, hanem érzelmi módon reagál, ebből újabb és újabb sértődések, ellenségeskedések származnak.

Mint látjuk, gyerekekkel kapcsolatosan a Bezzeg-féle elméletek nemcsak szavak: a különállás, példamutatás cselekvésekben nyer kifejezést. Az elmélkedő kigondol valamit, majd ehhez a valamihez próbálja igazítani a gyerekeket.

— Egy álló hónapig meg sem kérdem, mit csinálsz fiam; azután meglátjuk, mire megyünk...

— Nálunk úgy van felosztva, hogy én büntetek, a feleségem vigasztal...

— Nincs kivétel: ha a kicsi meg tudja inni a tejet, te is megiszod!

— A kedves apukák ne engedjék a külön magnózásokat, arra valók a közösségi foglalkozások!

A kis dolgok elvei, meg az átfogó elméletek szépen illeszkednek Bezzegéknél, hogy többnyire a megelőző rendet szolgálják, vagy alapozzák. Ennek a gondolkodásmódnak, cselekvő szemléletnek ugyanis az a váza, hogy a gyerek irányításában *előbb kell a rendet* megteremteni, *azután* hozzákeresni a *tennivalókat.* Ez a szemlélet ki is fejezi az irtózást attól, hogy a gyerek cselekvéseinek menete, változásai szabják meg a rendet. Bezzegék sohasem tudták felfogni az annyit idézett Makarenkót, aki pedig unásig magyarázta, hogy az ínség, az erdei munka, az éhségen győzködő harci játékok, pillanatszülte emberi megnyilvánulások emberi együttese alapozta meg a Telep későbbi rendjét, morálját, fegyelmét. És a legfontosabbat is — túlhegyezett elvek ellenében — elmagyarázta, hogy a *gyerek ismeri a célt:* a felnőtté válást, de ahhoz, adottságai különbözésével és csak gyerekmódon juthat el.

Ma, amikor a tekintélyuralom általános elve kihátrált életünkből, különösen megfigyelhető: hogyan lesik egymás elméleteit a felnőttek, mintha mindenki a másik Bezzeg módszerét figyelné... „a mi gyerekünk ért a szóból; a miénk kissé hajlamos a lelkizésre; mi nem szedjük ki a titkait; mi kiszedjük a titkait; tavasztól elhalmozzuk munkával; tizennégy éves koráig hagyjuk, hadd élvezze a gyerekkorát, aztán úgyis vége a játéknak..." és minél szigorúbb és átfogóbb az elmélet, annál erősebb bizonytalanságot palástol. (Ez biztos.)

Ha a nevelés katlanjában elvek, módszerek és gyerekek fortyognak és nem tudjuk, mert nem igen tudhatjuk, mi forrja ki magát — mindez nem indokolja, hogy hagyjunk fel az egésszel, és a riportfilmekben látható riadt és tehetetlen szülők pislogásával hunyorogjunk együtt magunk is, mondván: mi jót akartunk, tettük a kötelességünket, dehát a gyerekek elfajzottak.

Legbezzegebb Bezzegéknek talán olyan embereket képzelhetnénk magunknak, akik nyíltan tudnak és mernek élni, ahol Makarenkóékhoz hasonlóan nyílt és némileg gúnyoros a légkör; a tennivalókat, az érzelmeket, a gyöngeségeket és a közös jó pillanatokat is ez az értelmes gúnyosság színezi. Ennek a stílusnak félévszázada töretlen a vonzása. A mai gyerekek, éppúgy mint a forradalom utániak, tudják, hogy ez a stílus az igazi értékeket nem cáfolja, hogy segít a személyiségnek önállósága megőrzésében. És megkönnyíti az elmaradhatatlan bírálat elviselését, és az együttes ténykedés helyénvaló kedélyét is megszabhatja.

Persze, ennek a valóban felsőfokú Bezzeg-ségnek az a „hátulütője", hogy irányító felnőttjei nemcsak irányítanak, hanem együtt is élnek a gyerekekkel. És tapasztalatunk szerint ez fáradságos, részleteiben olykor háládatlan életmód. Mégsem adatik harmadik lehetőség. A felnőtt, ha csak elveit gyakorolja, gyakoroltatja, maga megbújhat: de a gyerekek ezt rögtön „kiszúrják". Ha valóban együtt él velük, maga is sebezhetővé válik: de a gyerekekkel együtt saját életét is nyíltnak kell tekintenie. Vagyis nem öregedhet meg idő előtt. Megéri nekünk?

DÁNIEL FERENC
írása

DARGAI ATTILA
rajzai

JÁRAI RUDOLF
felvétele

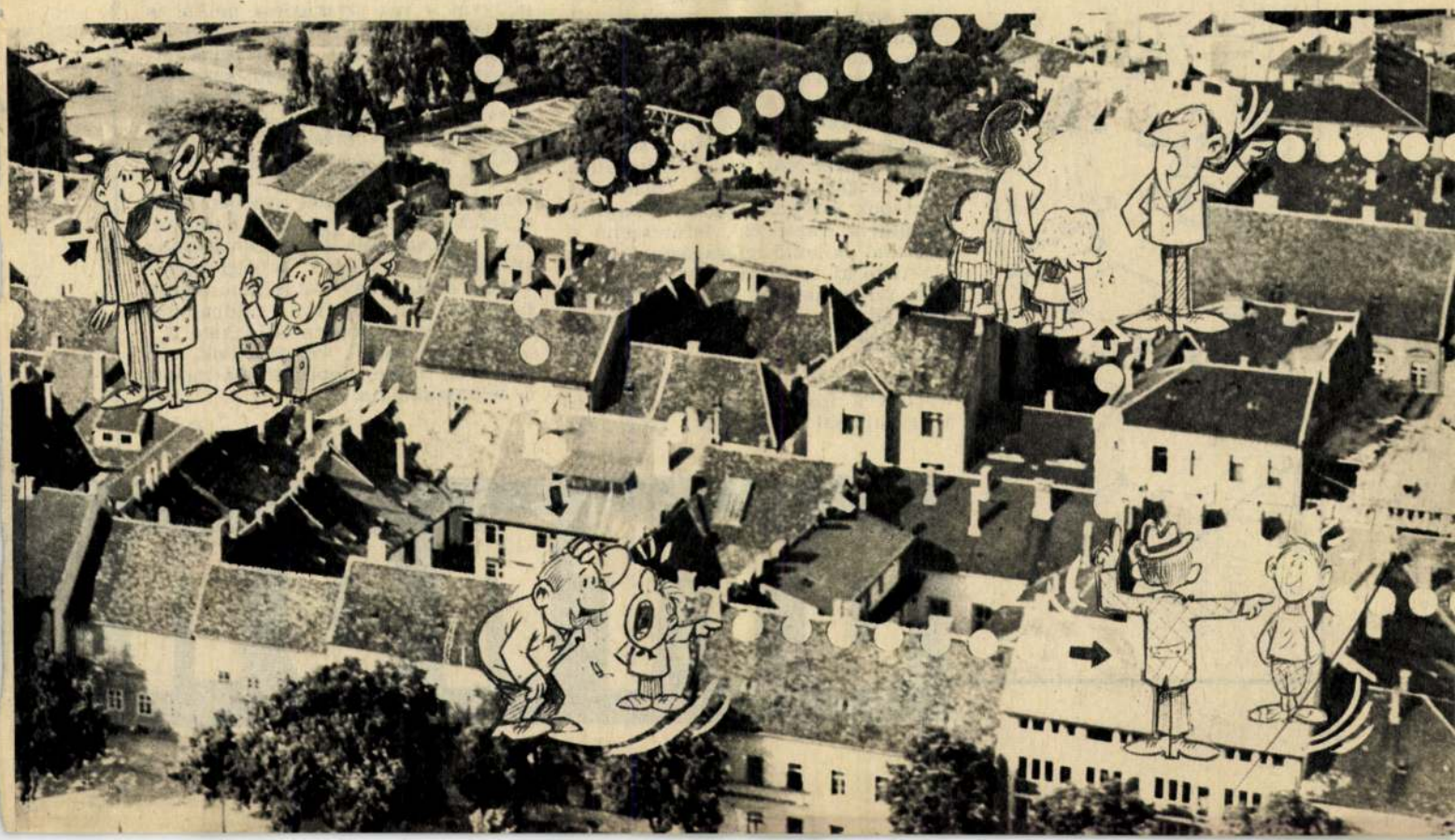

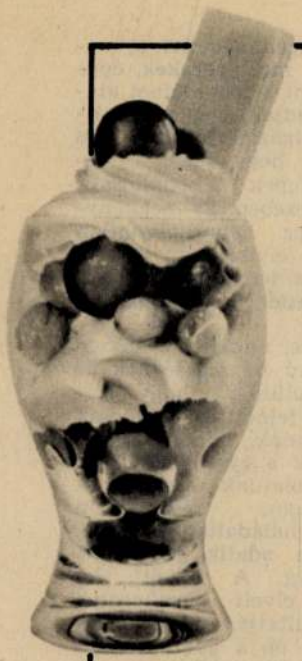

Ne csak az óvoda és az iskola — a család is tartson gyereknapot. A megszokott tejszínhabos kakaó és kuglóf helyett ajánlunk néhány újszerű, mutatós nyalánkságot uzsonnára.

GYÜMÖLCSFAGYLALT. Söröspohár aljára egy kanál eper- vagy málnadzsemet teszünk, erre néhány szem gyümölcsöt (szamóca, cseresznye), majd egy adag vaníliafagylaltot és újra darabos gyümölcsöt helyezünk. A tetejére tejszínhab kerül. Babapiskóta vagy édes ostya illik hozzá.

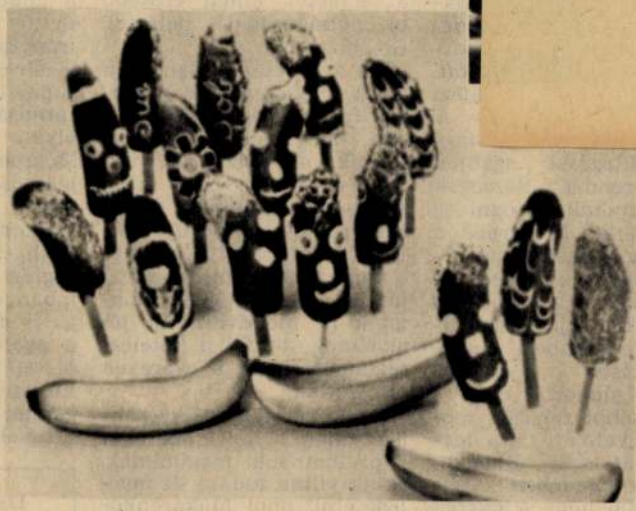

Ennivaló meglepetések gyermeknapra

1971 MÁJ

GYERMEKÜNK

Budapest

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

...genyesebb pékségben készítik az apró kuglófot vagy piskótatortát. Ha van sütőformánk, házilag is könnyen elkészíthetjük. A fejek elkészítésére marcipánt ajánlunk, amelyet színes cukorkával, csokoládédarával, cukormázzal díszítünk. A gallér és sapka színes papírból készül.

BANÁNNYALÓKA. Meghámozott banánokat — nagyságuk szerint — felébe, harmadába vágunk. Minden darabba hurkapálcát szúrunk és csokoládémázban megmártjuk. (Tortamázat készítünk, vagy egyszerűen felolvasztott étcsokoládét használunk.) A csokoládémázzal bevont banánokat mandulával, színes cukorral, kókuszreszelékkel, cukrozott gyümölcsdarabkákkal és tejszínhabbal díszítjük. Almába, narancsba szúrva tálaljuk.

Az ő dolga...

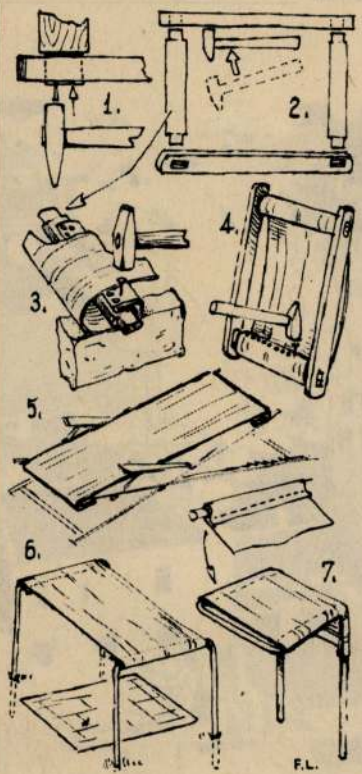

Éppen itt az ideje, hogy átvizsgáljuk és rendbehozzuk a még megjavítható nyugszékeket, hogy a teraszon, udvaron, kertben vagy nyaralóban szolgálhassák a megérdemelt pihenést. A favázas nyugszékeknél a csapozások kilazulása a leggyakoribb hiba. Egyszerű ékeléssel (1. ábra) segíthetünk rajta. A csapokba vert egy vagy két keményfából faragott ék — esetleg keresztben átütött szeg — többnyire megszünteti a kellemetlen oldalmozgást, bizonytalan ülést. Ha a csapok erősen rongáltak, legjobb szétütni a vázat (2.), lefűrészelni a csapokat és kellő lefaragással újakat alakítani ki, amelyek a lyukba verve már szilárdan tartanak. Rajzunkon egy lábtartó rész szétütése látható, de a fekvőszéknél is ugyanígy kell eljárni.

Másik gyakori hiba a textilrészek, a ponyva foszlása, szakadozása. Itt varrogatással nem sokra megyünk, új ponyvát kell a régi helyére felszerelni. A fekvőszék-ponyva nem drága, métere 20 Ft-nál alig kerül többe, ha tehát a vázat sikerült tökéletesen rendbehozni, megéri a pénzt! Annál is inkább, mert a lábtartó többnyire kikerül a fekvőrész még használható anyagából. Az új ponyvát a váz szétszedése nélkül is fel lehet erősíteni. Mivel a terhelés meglehetősen nagy a visszahajtott ponyvavéget (3.) nagyfejű kék szegekkel sűrűn felszegeljük, utána még egyszer rácsavarjuk a lécre. Mivel a lábtartónál a másik oldalon nem tudjuk a ponyvát felfeszíteni, ott a 4. ábra szerint járunk el. A fekvőrészhez annyi ponyvát vegyünk, hogy a lefektetett széken mért hosszhoz (5.) hozzáadjuk a rácsavaráshoz szükséges 2×15 cm-t. A régi ponyvából drót, vagy alumíniumcsőből hajlított vázra varrva, földbeszúrható (6.), vagy kocsira erősíthető (7.) „baba-napernyőt" készíthetünk, de szénával töltve, napozó-fejpárnának is felhasználható.

F. L.

otthon

Dargay Attila: rajzfilmrendező

-1958-ban készült a Ne hagyd magad emberke c. filmje. Amerikai megrendelésre készíti az Artur-filmeket. Ő a Guntár-filmek rajzolója is.

V.J.: Két rendelés
Magyar Ifjúság melléklete 1967. V. 27.

Dargay Attila, rajzfilmrendező

- műanyag kajákat és repülőgépeket gyűjt, melyek másai a magyar és külföldi eredetieknek. Pl. Blériot repülőgépe és hadihajója. A modelleket maga készíti.

V. J.: Két nemzedék
Magyar Ifjúság melléklete, 1967. V. 27.

Dargay Attila, rajzfilmrendező

– rajzai

repr.

Magyar Ifjúság melléklete 1967. V. 27.

MDK

Dargay Attila, grafikus

Rajzsorozat:

Repr.

–: Kitört a vakáció

Gyermekünk, Bp. 1970. jánius

36.
[Hátró-hátró-borító]

XXI/6

Dargay Attila, grafikus

MDK

Rajzok:

Repr.

Pályaválasztási tanácsadó

Jakab Eleméné: Ki kérjen tanácsot?

31-32. lap.

Gyermekünk, Bp. 1970. október

XXI/10

Dargay Attila, grafikus

MDK

Rajz:

Repr.

Dániel Ferenc: És magukról?
kéldánul a házfelügyelő 26-27.

Gyermekünk, Bp. 1970. november

XXI/11

MDK

Dargay Attila, grafikus

Négy rajz:

Repr.

Dániel ferenc: És nálatok?

például: a Nagymama 24-25

Gyermekünk, 13 p. 1970. december

XXI/12

Dargay Attila
grafikus

A Variációk egy sárkányra"
című munkáját 1968-ban Ernst
Pelikan díjjal jutalmazták

Révész Zsuzsa: A Pannonia Studió.....
Művészet, 1970.november - 46.lap

MDK

Dargay Attila, grafikus

francia megbízásból La fontaine

meséiből készít rajzfilmet. (Sajdik

ferenccel közösen.)

(Kristóf): Függöny mögött 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 12.

M.D.K.

Dargai Attila

A lipcsei kisfilmfesztiválon mutatták be a müvész rajzfilmjét "Gusztáv és a tanácsadók" cimmel, mint a versenynap egyik sikerült alkotását.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. nov. 24.
XI. évf. 47. sz. 23. lap

Dargay Attila

a 68-ik Gustáv filmet
rénti.

Magyar Hirlap, Ábel Péter, Min
dolgoznak a tajz- és babfilme-
tek?
968, jul 6.

M.D.K.

Dargay Attila

"Variációk egy sárkányra" c. rajzfilmjéről ir a lap "Jó mulatást, 68" c. beszámolójában.

Film Színház Muzsika, Bp. 1968. ápr. 2o.
16. sz. 13. lap

M.D.K.

Dargay Attila

"Gusztáv és a tanácsadók" c. rajzfilmjével indul a Cannes-i fesztiválon,-irja a„Krónika c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. ápr. 29.
X. évf. 17 22. lap 17. sz.

M.D.K.

N.D.K

Dargay Attila

A Gusztáv filmek egyik alkotója

k.a.: Gusztáv karrierje világkarrierje
39 film után uj sorozat készül

Magyar Nemzet 1966. dec. 31. 4.l.

Dargay Attila, grafikus

MDK

Rajzai.

Repr.

Forray János: Szülőknek az úttörő táborokról
Nyaralni indulnak 14–15. l.

Család és iskola, bp. 1962. június

Dargay Attila, grafikus

MDk

Rajzai.. Repr.

— : Augusztus 14-15. l.

Család és iskola, Bp. 1962. augusztus

Dargay Attila M.N.K.

öt vadászról szeló rajzfilm

Uj magyar rajzfilmek

Magyar Nemzet 1964. március 12. 4.l.

MDK.

Dargay Attila

Rajzfilmjeiről

Filmvilág 1966 szept.7.

MDK.

Dargay Attila

Rajzfilmjeiről

Filmvilág 1966 szept.7.

Dargai Attila, díszlettervező MDH

A hajózás történetét bemutató bábfilm hajóit és díszleteit tervezte.

—: Új magyar kisfilmek 10. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. febr. 26.

Dargay Attila, grafikus

A nézők találkozhatnak azokkal a grafikusokkal, akiknek munkái albumukat díszíti. *Dargay Attila*, a vidám hangulatú emléklap rajzolója és *Widerkomm Ervin* bélyegtervező, az emlék-levelezőlap megalkotója a helyszínen aláírással látja el a kiállítási kiadványokat.

-: 133 mon.

12

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 30.

Dargay Attila, grafikus

Három rajzfilm — négymillió néző

Közkedveltek a Pannónia Animációs és Rajzfilmstúdió egész estét betöltő filmjei. Erről tanúskodik négymilliós nézőszámuk. A népszerűségi rangsort *Dargay Attila* 1977-ben bemutatott alkotása, a Lúdas Matyi vezeti, amelyet alig egy év alatt több mint 1 millió 600 ezren láttak. A János vitéz az 1973-as premier óta 1 millió 200 ezer nézőt vonzott. Mindössze néhány ezerrel kevesebb jegyet adtak el az 1974-ben magyar—amerikai koprodukcióban készült Hugó, a víziló című film előadásaira. (MTI)

2.

– Három rajzfilm — négy millió néző

Esti Hírlap, Bp. 1979. márc. 5.

Dargay Attila | grafikus

NÉGYMILLIÓ NÉZŐ látta eddig a Pannónia Animációs és Rajzfilmstúdió egész estét betöltő filmjeit. A rangsort Dargay Attila 1977-ben bemutatott alkotása, a Ludas Matyi vezeti, amelyet alig egy év alatt több mint egymillió 600 ezren látták. A János vitéz 1973-as premiere óta egymillió 200 ezer nézőt vonzott. Mindössze néhány ezerrel kevesebb jegyet adtak el az 1974-ben, magyar—amerikai koprodukcióban készült Hugó, a víziló előadásaira.

—: Kú

8

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 6

Dargay Attila

A Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze lett az 1978. évben kitüntetett művészek közül: Kokas Ignác, Kurucz D. István, Martyn Ferenc festőművészek és Vilt Tibor szobrászművész.
A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze: Csányi Árpád díszlettervező, Dargay Attila rajzfilmrendező, Gábor Marianne festőművész, Hajnal Gabriella gobelintervező művész, Németh István belsőépitész, Németh János keramikusművész, Németh József fotóművész, Szilvásy Nándor grafikusművész, Vasas Károly szobrászművész.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz. 8. lap.

Dargay Attila, grafikus

Rajzfilmet kénített. (Visszajelzés)

– : Nég, magyar.... 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. okt. 13.

Dargay Attila, grafikus

DARGAY ATTILA

A rajzfilm az életeleme

Sokan úgy érezték, hogy a Lúdas Matyi rajzfilmváltozatában a legizgalmasabb figura a liba volt. Nem véletlenül. Dargay Attila egyik rendező kollégája figyelmeztetett arra: ha olyan Gusztávot látok a sorozatban, amelyben hősünk mellett egy kutya, egy macska, egy madár, egy hal vagy bármifajta állat szerepjárá Dargay Attila rajzol-ta.

A magyarázat elég egyszerű, majdnem banális. Dargay Attila, érdemes művész fölött eljárhatnak az évek, de lélekben változatlanul ugyanaz a naiv, lelkes kisdiák marad, akit szülei egyszer Debrecenben elvittek egy rajzfilmhez, s attól kezdve hiába volt az ösztönzés, hogy tartson ki a zenei pálya mellett; *örök szerelemre lobbant a mozgó vonalak iránt.* Mindent vállalt, hogy ott lehessen az első magyar rajzfilmstúdió tagjai között. Mert szeretett — mert szeret, — imád játszani a vonalakkal. Szemérmesen állatfigurák mögé bujtatja tiszta érzelmeit, mintha félne attól, hogy a világ ezért kineveti. Hűséges helyette a tündéri kutyus, a csalafinta lúd, a kényeskedően rafinált macska. De a játékosságról, könnyedségről soha nem tud s szerencsére *nem is akar lemondani.*

Ezért lehetett annyira az övé Fazekas Mihály története. Ezért tud mindenekelőtt a szavakkal önmagukat kevéssé leplező gyerekekkel oly könnyen szót érteni. Ezért szerethetik a gyerekek annyira az ő Lúdas Matyiját, amelyet már majdnem másfél millióan láttak eddig Magyarországon. Lendülete, játékos kedve töretlen. Amikor elkezdi magyarázni, hogyan kell a pattogó gumilabdához hasonlóan megmozgatni a rajzolt személyeket, tárgyakat, tekintete kigyúl, szaporábban veszi a levegőt, mint aki különösen oxigéndús közegbe került.

A rajzfilm az életeleme.

— bel —

-bel- : Dargay Attila: A rajzf

Esti Hírlap, Bp. 197

8.

Dargay Attila, grafikus

L.: Vasas kalapács

-: Az 1978. évi Állami és Kossuth-díjasok 6-7.

Esti Hírlap, 1978. ápr. 1-

Dargay Attila, grafikus

...ggyel. Szombaton és vasárnap a gyermekműsort reggel 9-től este 7 óráig vetítik, a következő hét nap pedig július 3—9. között lesz, amikor Dargay Attila munkáiból válogatnak.

–: Rajzfilmek a Horizontban

2

Esti Hírlap, Bp. 1980 máj. 16.

Dargay Attila, grafikus.

Közreműködik.

—: Gyermekműsor

2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jan. 25.

Dargay Attila, grafikus

Megemlítve

Szüts István: La fontaine a nevelő

Gyermekünk, Bp. 1974. jaszmár

16 - 17.

XXV

1.

Dargay Attila

/Pannónia Filmstudió/ Három nyul

Népmüvelész 1975/1 23.o.

Dargay Attila, grafikus

A Ludas Matyiról készülő rajzfilm rajzolója.

— : Egész estét betöltő rajzfilm 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 11.

Dargay Attila, grafikus
[téves.: Dragay]

Két rajz:

Repr.

Szabó Anna: Róluk való történetek
22-23.

Gyermekünk, Bp. 1972. szeptember XXIII
9.

Dargay Attila, grafikus

kerdi estje lesz

↓

—: Rajzfilmek a Kossuth Klubban

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jan. 23.

Dargay Attila, grafikus

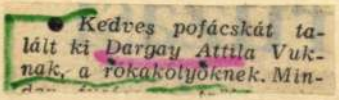

Kedves pofácskát talált ki Dargay Attila Vuknak, a rókakölyöknek. Min-

– TV-noten 2.

Esti Hírlap, Bp 1981. ápr. 22.

Dargay Attila, grafikus

Rajzfilmmel kapcsolatban megemlítve.

Bernáth László: Díjak New Yorkban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jan. 18.

Dargay Attila grafikus

megemlítve

Gál István: Küzdők, talpig hemorban 14.

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 12.

Dargay Attila, grafikus

Gyermekfilmet [Eg. rajz: ↓]

rajzolt.

(Ludas Matyi)

Bernáth László:

ESTI HIRLAP, B[illegible]

Dargay Attila, [grafikus]

Rént ven a Lúdas-rajzfilm kénilésében

—bel—: Matyi, Kurvétra 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 22.

Dargay Attila, grafikus

Elkészült a Lúdas-rajzfilm

Mint már arról a munkálatok közben többször beszámoltunk, a Pannónia Filmstúdió elkészítette *Fazekas Mihály Lúdas Matyija* alapján második, egész estés színes rajzfilmünket. A forgatókönyvet *Dargay Attila*, *Nepp József* és *Romhányi József* írta. A rendező Dargay Attila mellé segítőül társult a rajzfilmművészet két olyan kiválósága, mint *Jankovics Marcell* és *Nepp József*.

2.

– : Elkészült – – – –

Esti Hírlap, Bp. 1977. jan. 15.

Templomrom és rakétabázis

Huszadik évadját ünnepli a Zsámbéki Szombatok

Egész nyáron ünnep van Zsámbékon. Mondhatnánk bármelyik szabadtéri évadban, hiszen az értékes programok önmagukban elegendők az örömre. De ezúttal születésnapot is ünnepelhetünk: éppen húszesztendős a Zsámbéki Szombatok. Ez alkalomból beszélgettem. Mátyás Irénnel, aki sokunk elégedettségére tölti be az igazgatói tisztet. Először is azt kérdeztem: felhőtlen-e már a helyzete.

– Mintegy másfél esztendőn keresztül zajlott az a procedúra, amely megannyi kedvezőtlen fordulat után végül is szerencsés véget ért. Bár voltak, akik nem szívesen láttak volna továbbra is az igazgatói poszton, tavaly megnyertem a pályázatot, s újabb öt esztendőre kineveztek. Így csakugyan megünnepelhetem a jubileumot, arra a húsz

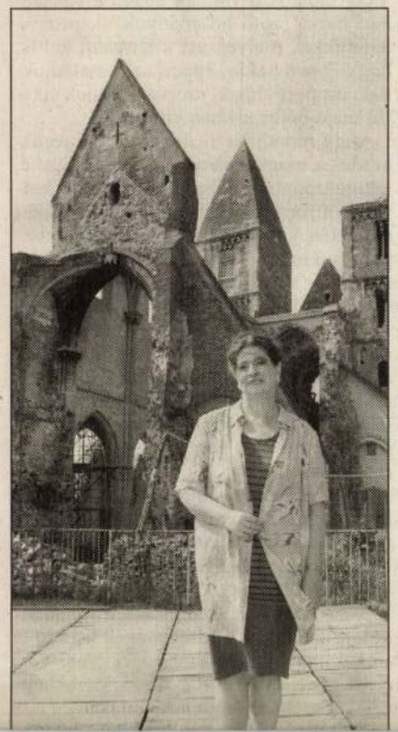

kaiak lépnek fel két előadással is, Dalton Trumbo és Agotha Kristóf színjátékaival, amelyeket Han Eldad rendezett. Másnap, június 30-án pedig a sepsiszentgyörgyi román társulat Milos Nicolic drámájával, majd a szentpéterváriak a Mihail Barszegov rendezte *Orlando furiosóval* mutatkoznak be. A rákövetkező hétvégén, már a július 5-i pénteken három bemutató is lesz a régi laktanyában. A Zsámbéki Nyári Színház előadása a *Csontzene,* Kovács Kristóf „tragédia de l'artéja" Simon Balázs rendezésében, és a *Kioldás,* Verebes Ernő „tanulmánya egy végkifejlethez" Vidnyánszky Attila színrevitelében. *A városban* című Keeffe-színművet pedig a Színművészeti Egyetemmel közös produkcióban játsszák, amelyet Bagó Bertalan rendez. Másnap, a Zárdakertben a komáromiak vendégszerepelnek a *Tizedes meg a többiek* Árkosi Árpád rendezte előadásával.

Magyar szerzők

– Meglepően sok az idén a kortárs szerző, köztük a magyar írók.

– Azért egy külföldi akad a saját produkciók szerzői között is. Glovacki tollán született a július 26-ára, a Zichy parkban műsorra tűzött *Antigoné New Yorkban,* amelyet a Ketrec Galériával közösen már tavaly hozunk létre, Árkosi Árpád rendezésében. Ugyanitt, ugyanezen a szombat-vasárnapon újra játsszuk a *Csodálatos vadállatokat* Garaczi Lászlótól, amelyet Jámbor József vitt sikerrel színre. Csakúgy, mint a *Toepler, Platon, Garaczi, ja és a macskák* című, Toepler Zoltán jegyezte darabot, amelyet ősbemutatóként augusztus első napjaiban tekinthetnek meg. S a *Hazám, hazám, avagy a politika halála* című előadásunk színlapjának élén csakugyan hosszú a szerzői névsor, amelyet Bächer Iván, Eörsi István, Forgách András, Kárpáti Péter, Parti Nagy Lajos és Tasnádi István alkot. Ez a produkciónk – nem először – a Krétakör színházzal készül, s ismét francia támogatással, vagyis az MC93 Bobigny-val koprodukcióban. Az utolsó szabadtéri hétvégén játsszuk a PEMÜ zsámbéki gyárépületében.

Ahogyan egy figura életre kel

Dargay Attila hetvenöt éves

Vuk, Pom Pom, Az erdő kapitánya, és még számtalan kedvelt mesefigura megalkotója, Dargay Attila ma hetvenöt éves – bár mint mondja, képtelen elhinni, hogy már ilyen régóta dolgozik. Az évforduló alkalmából pályájáról, terveiről kérdezgettük a neves rajzfilmrendezőt.

Mint meséli, már a Képzőművészeti Főiskolán problémás diák volt: mindenáron mozgásban akarta ábrázolni az éppen aktuális, természetesen mozdulatlan modellt. Így aztán nem csoda, hogy nem fejezte be az iskolát, inkább beállt Macskássy Gyula műhelyébe mindenesnek, ahol szép lassan kitanulta a mesterség fortélyait. Jelen volt az első magyar rajzfilm, a Kiskakas megszületésénél. Első saját filmje, a Ne hagyd magad emberke! 1959-ben nagy sikert aratott. Aztán sorra következtek az egész estés rajzfilmek és sorozatok, amelyeken több nemzedék nőtt fel: Vuk, Artúr, az angyal, a Pom-pom meséi, a Lúdas Matyi, a Gusztáv-sorozat, vagy éppen La Fontaine meséi. Több díjat is begyűjtött, a legnagyobb elismerésnek mégis azt tartja, hogy alkotásait újra és újra műsorra tűzik nemcsak hazánkban, de külföldön is.

Rajzfilmjeiben mindig a természet, az állatok szeretetére buzdított, mindezt játékos könnyedséggel és sok-sok humorral fűszerezve. A művek legfontosabb kritikusai mindig a gyerekek voltak: rendszerint egy csapat kisiskolásnak kezdte mesélni a történetet, nekik mutatta meg a figurákat. Ha egyikük kibámult az ablakon unalmában, az egyértelmű bírálat volt: valamin változtatni kellett.

Élete egyik legnagyobb elismerését is egy kisgyermektől kapta. Oroszországban vetítették a Lúdas Matyit. Bár a szinkront egy ott helyben fordító narrátor helyettesítette, a gyerekeknek nagyon tetszett a rajzfilm, és a vetítés után sorra kérték tőle a rajzokat. Csupán egyetlen kisfiú állt ott szótlanul, aki végül azt kérdezte: Te amerikai vagy? – Nem, jött a megle-

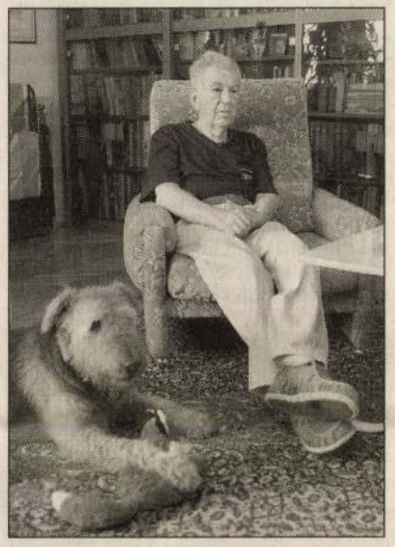

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

pett válasz, de miért gondoltad ezt? – Mert ez a rajzfilm olyan gyönyörű!

Az ilyen pillanatokért dolgozik Dargay Attila évtizedek óta töretlen lelkesedéssel. Egy jó rajzfilm legkevesebb két év alatt készül el, és ezalatt számtalan akadály merülhet fel. Ezeken csak a mesterség, az adott mese és a figurák szeretete segítheti át az alkotókat.

– Csodálatos látni, ahogyan egy alak, akit te elképzeltél, megelevenedik: egyszer csak mozogni, beszélni kezd, vidám, szomorú vagy éppen dühös lesz. A nézők pedig vele együtt nevetnek, sírnak és izgulnak. Ezt nem is lehet igazán szavakba foglalni. Át kell élni – fogalmaz Dargay.

A figura szeretete a kulcs ahhoz, hogy a nézők is megszeressék a szereplőt. A mesehős végső kidolgozásához hol egyszerűbb, hol rögösebb út vezet. Dargay egyik legnépszerűbb alakja, Vuk megalkotásakor például különösen nehéz helyzetbe került. Hiszen egy kiskutyát, kismacskát, vagy más ismert, egyébként is dédelgetett állatot könnyű elképzelni és papírra vinni. De egy rókát? Mindenki csak kártékony vadnak ismeri, ráadásul nehéz megfigyelni. Szerencséje volt: az állatkertben épp élt egy néhány hetes kis róka, akit órákon keresztül dédelgethettek, fotózhattak. A játékos kis állatot nagyon megkedvelte, és úgy érzi, a rajzfilmbe is sikerült átültetni ezt a szeretetet, ezért lehetett olyan sikeres mind a négyrészes sorozat, mind az egész estés mozifilm.

A kisróka alakja még ma is közel áll Dargayhoz: épp egy történeten dolgozik, amelynek főhőse egy albínó kisróka, aki ugyanabban az erdőben él, és sokat hallott a híres Vukról. A figurák és a történet már készen vannak, a kivitelező stúdiót is megtalálták – most már csak idő és pénz kérdése, hogy mikor készül el *A kis csavargó.*

Ma Magyarországon ugyanis alig készül rajzfilm, a nagy stúdiók kis műhelyekre szakadtak, többnyire csak bérmunkát végeznek külföldre. Ezek a megrendelők azonban gyakran már hozzák a kész figurákat, a történetet, vagyis a hazai, tehetséges rajzfilmesek ritkán kamatoztathatják kreativitásukat – véli Dargay.

A pénzhiány a legfőbb oka annak is, hogy régóta dédelgetett, nagy álma máig nem valósulhatott meg: szeretné rajzfilmre vinni a Csongor és Tündét. Már megálmodta a magyar hangokat, készen vannak Mirigy és a kisördögök figuratervei is. Tünde alakját ugyan még nem dolgozta ki teljesen, (a lányfigurák megalkotása mindig is a nehezebb feladatok közé tartozott számára) de ez nem lehetne a munka akadálya.

Addig is, ameddig nekiláthat a Csongor és Tündének, tanítványaival tölti az időt, feleségével pedig a közelgő aranylakodalmunkra készülnek. Bár azt mindketten nehezen hiszik el, hogy már negyvenöt éve élnek és dolgoznak együtt.

Serfőző Melinda

TÁNC

Romeltakarítás

Tisztelet a magyar népnek! Négyévi agymosás, populista intézkedések láncolata, tömény sikerpropaganda, százmilliárdok elszórása kizárólag szavazatszerzés céljából, és mégis: a választók többsége úgy döntött: elég volt! Persze ehhez az is kellett, hogy az ellenzékben lévők is megígérjék a jórészt irracionális „vívmányok" megtartását, hogy jelentős mértékben változatlanul hagyják az eltorzított gazdasági szerkezetet. E lap hasábjain is számos írás siratta az adófizetők értelmetlenül elszórt pénzét, de a folyamatok ma már nemigen fordíthatók meg. Gondolok itt egyebek mellett a gázárra, a szövetkezeti üzletrészek megvásárlására, bizonyos (a gazdasági növekedést nem befolyásoló) kölcsönök túl alacsony kamatára és az autópályákkal kapcsolatos kérdésekre, azon belül is leginkább a kapuk lebontására.

Ez utóbbi azért érdemel különös figyelmet, mert Magyarország legnagyobb beruházásáról van szó, amely további beruházásokat is indukál. Az e téren elvesztegetett két év az Orbán-kormány talán legsúlyosabb gazdaságpolitikai mulasztása, súlyosabb, mint az autópálya-építés önjáró, önfinanszírozó szerkezetének szétdúlása. Ez ugyanis mindenképpen átalakításra szorult, de ma már teljesen világos, hogy a kapurombolás, a rendszám-leolvasó berendezésekkel csak fenyegető, ellenőrizetlen matricás rendszer nem biztosítja a párhuzamos utak tehermentesítését, és a költségek legalább részbeni megtérülését sem. Az M3 és M1-es autópálya párhuzamos útjai úgy népesültek ismét be, hogy a rendszeres használók szinte ingyen járnak a pályán, és a matricabevételek jószerével a fenntartás költségeit sem fedezik, mert az alkalmi úthasználók számára a kilencnapos bérlet drága, napijegy nincs, és kapuk hiányában már nem is lehet.

Az Antall-kormány bátor és dicséretes tette volt a Győr–Hegyeshalom közötti pálya koncessziós megépítése. A Fidesz politikusainak igazuk van, amikor a világ egyik legdrágább autópályájának nevezik ezt a viszonylag rövid szakaszt, csak egyről feledkeznek meg: az adófizetőknek ez volt a legolcsóbb! A szabolcsi [illegible] számos [illegible] olcsóbban, mint ahogy a leköszönő kormány építtetett „baráti alapon". Meg kell jegyezni, hogy a fizető kapuk lebontása nemcsak bevételkiesést okoz, de informatikai, közbiztonsági szempontból is káros. Minden szakember ellenezte, de az akarnokság végül diadalmaskodott.

A legnagyobb kihívás az M7 hiányzó (nagyobbik) felének megépítése. A Balatont elkerülő szakasz különösen sürgős (vagy 20 évet késett!), és ez a szakasz bevételt sem hozhat, mert itt az autópálya elkerülése nem megengedhető az érintett üdülőhelyek katasztrofális helyzete miatt. Ez a beruházás kerül a legtöbbe, viszont számíthatunk az EU támogatására.

Az említett legfontosabb autópálya-építési feladatok évi 100-150 milliárdos terhet rónak az egyébként is túlterhelt költségvetésre. Ha a következő választásokra az új koalíció valamit fel akar mutatni ezen a téren, akkor ennek a hatalmas összegnek végre nyíltan meg kell jelennie a költségvetésben, nem pe- [illegible] a Magyar Fejlesztési Bank robamo- gázárcirkusz volt a legsúlyosabb kártétel. Azt hiszem, nincs rá példa, hogy egy kormány a tőzsde vezető társaságától alaptőkéjének több mint kétszeresét vonja el hatósági eszközökkel (és tegyük hozzá: bírósági segédlettel!). Mert bár több szám forog közszájon, az biztos, hogy az évek során legkevesebb kétszázmilliárdot vettek el a cégtől a gázár alacsonyan tartásával. Teljesen fölöslegesen, tisztán propagandisztikus céllal, hiszen az a hivatkozás, hogy „az emberek nem tudnák fizetni a magas számlát", alapvetően hamis. A gázáremelés minden forintjából 24 fillér jut vissza társasági adó ás áfa alakjában a költségvetésbe, és mivel a részvények egynegyede a magyar állam tulajdonát képezi, a maradék 76 fillérből is 19 fillér a miénk, állampolgároké. Ez összesen 43 fillér! 43 százalék. Az állami többletbevételek bőséges fedezetet nyújtanak arra, hogy egy erőteljes gázáremelést a rászorulók számára akár teljes körűen kompenzáljanak. Arra pedig semmi szükség, hogy a jómódúak tágas lakásainak gázszámláját a részvényesek

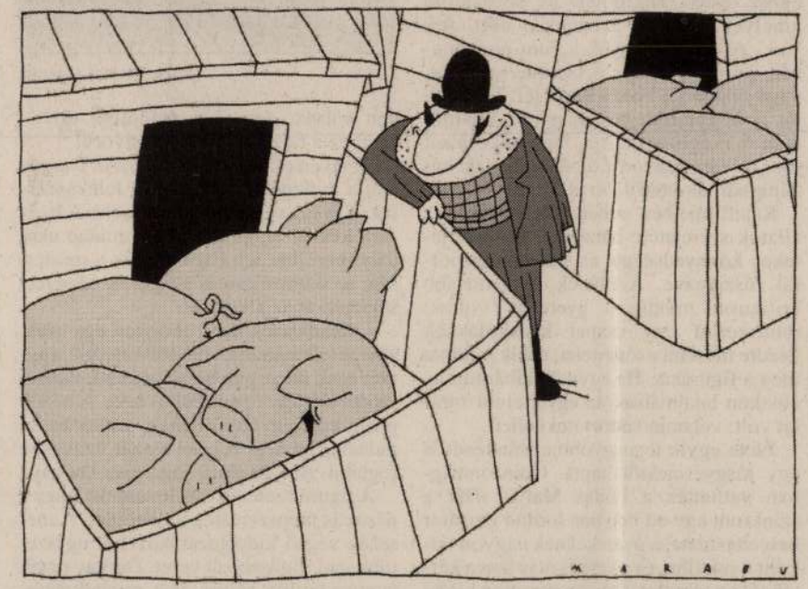

– Az új gazda jó gazda! Emeli a fejadagot, kifesti az ólat, és képzeld: vegetáriánus

MARABU RAJZA

tek szerény, szinte szimbolikus hozzájárulása képzésük költségeihez. Mégis tudomásul kell vennünk, hogy a társadalom alsó kétharmadának kell viselnie az elitképzés költségeinek jelentős részét, mert a felső harmad nem hajlandó tandíjat fizetni, és ellenükben nem lehet választást nyerni. Más a helyzet a diákhitellel, amely az infláció csökkenésével piackonform lett. Ez az Orbán-kormány kevés sikeres lépéseinek egyike. A másik az új lakások építéséhez adott jelentős kamattámogatás. Az új lakásoknak (különösen a kulcsrakészen átadottaknak) az adótartalma ugyanis nagyon magas, a nagy élőmunkaigény miatt eléri a 40 százalékot is! Így akár 4-5 százalékpont kamattámogatás is „jó üzlet" lehet a költségvetésnek, főleg akkor, ha tovább csökken az infláció. Szépséghiba, hogy ezzel a lehetőséggel is főleg a jobb jövedelműek élhetnek, de hát az egész orbáni „családpolitikára" ez a jellemző. Nem véletlen, hogy a házasságkötések és a gyerekszülések száma is tovább csökkent az elmúlt négy évben.

A kisebb jövedelműek számára a használt lakásokra adott ugyancsak kedvező kamatozású hitelek hozhatnak megoldást, de ha ezt nem kötik szigorúan ellenőrzött szociális feltételekhez, akkor hamarosan megszűnhet, hiszen visszaéléseket tesz lehetővé, egyre növekvő állami veszteségeket okozva. A költségvetésre úgyis hatalmas többletterheket ró az autópálya-építések szabályszerű elszámolása, a sürgető bérrendezések, a nyugdíjreform folytatása, az egészségügyi reform, és akkor még szó sem esett a lelazsált budapesti beruházásokról: a 4-es metróról, az északi hídról, a szemétégetőről, a M0 körgyűrűről, a budai csatorna főgyűjtőjéről... És csak néhány olyan presztízsberuházás hagyható vagy halasztható el, mint a Hagyományok Háza, a Kortárs Művészetek Múzeuma vagy az új hangversenyterem. Halasztható talán néhány városelkerülő út megépítése is, főleg ott, ahol az autópályák előrehaladása a forgalom csökkenését eredményezi. A stadionprogramot viszont újra kell gondolni. Minden sportlétesítményt a helyi önkormányzatok tulajdonába kell adni, ha igényt tartanak rá, és az utánpót-

Hol vagytok?

Ül velem szemben az újságíró, és kérdez...

Jóindulatú, nyitott, érdeklődő...

Ráadásul még jól is érzékeli a problémák súlyát...

És egyszer csak azt kérdezi: hol van hát az a karizmatikus, nagy formátumú vezető, aki mögé felsorakoznának a romák?

Miért nem áll ki középre, és teszi jól érthetővé, mi a baj, hol és mit lehetne tenni, hogy enyhüljenek a gondok?

Hiszen az európai uniós csatlakozásnál is elvárás az országgal szemben, hogy javuljon a romák helyzete, ne legyen diszkrimináció és így tovább.

És akkor a romák egy emberként mögé állhatnának, komoly nyomást gyakorolva...

Mit válaszolhatnék neki?

Hogy a romák csoportja – az több csoport, érdekek és helyzetek szerint tagolt? Hogy ennek ellenére persze van – éppenséggel külső – jelentős részben előítélet szülte nyomás, ami mégis egy csoportba sodorná őket – de ezt nem veszik észre...? Vagy tudatosan vannak ebben a vakságban tartva, apró adományokkal, projektecskékkel, melyek azt a látszatot keltik, hogy éppen nekik, éppen az ő családjuknak, csoportjuknak, szervezetüknek sikerül majd önmagukban kitörniük?

Vagy mondjam el neki, hogy a romakérdés a magyar demokrácia fokmérője, lakmuszpapírja? Hogy a mindenkori kormány a romák gondjainak megoldásáért is felelős, hogy nem lehet ezt a felelősséget rátukmálni semmiféle roma vezetésre? Hogy a szegénység, a munkanélküliség gondjait származástól függetlenül kell kezelni és megoldani, de gondoskodva róla, hogy a javulás a romák körében is bekövetkezzen, hogy a lehetőségekhez ők is hozzájussanak, és ehhez bizony felelős szakembereket, intézményeket kell megnevezni – és persze az sem árt, ha a romák közül...?

Vagy meséljem el, hogy a magyar választójogi törvény torz szüleménye folytán itt van a világon az egyetlen olyan hely, ahol a többség választhat vezetőt a kisebbségeknek?

Mert bizony nálunk minden választópolgár szavazhat a kisebbségek listáira is – eldöntve, hogy ki a megfelelő vezetője-érdekképviselője a 13 hazai kisebbség-

Dargay Attila

Dobozy Attila a SZOTE új rektora

A szegedi *Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem* (SZOTE) újonnan megválasztott rektora az ötvennyolc éves *Dobozy* Attila professzor, a helyi bőrgyógyászati klinika igazgatója. Elődjétől eltérően – aki főhivatású rektorként működött – megtartotta korábbi állását. Dobozy Attila karrierje a mikrobiológiai tanszéken kezdődött 1963-ban, 1968-tól dolgozik a bőrgyógyászati klinikán. Végigjárta a ranglétrát, és amikor tanítómestere, *Simon* Miklós 1986-ban nyugdíjba vonult, „megörökölte" a vezetői széket. Fő kutatási területe a klinikai bőrgyógyászat és az immunológia. Hat éve szerezte meg az orvostudományok doktora címet. Munkásságát számos nemzetközi elismerés, tudományos társaságbeli tagság is minősíti. Neve a közelmúltban a nemzetközi sajtóban is gyakran szerepelt, amikor hírül adták, hogy Szegeden mutatták ki először a világon azt a herpeszvírust, amely szerepet játszik a kaposi szarkóma bizonyos formáinak, illetve az éreredetű rosszindulatú daganatok keletkezésében. Dobozy professzor a kutatások egyik irányítója.

Az új rektor, aki nemrégiben jött haza Ausztráliából a bőrgyógyász-világkongresszusról, feszültségekkel teli hivatalt örökölt – amint elmondta –, hiszen elődje megkezdte a pereskedést az *Országos Egészségbiztosítási Pénztárral,* amely tavaly 212 ágyat vett el tőlük. A professzor reméli, hogy peren kívül – a bírósági tárgyalást most szüneteltetik – meg tudnak egyezni az OEP-pel. Negyvenöt ágyat szeretnének visszakapni, amit az is indokolttá tesz, hogy egy év alatt a betegforgalom egy százalékkal nőtt, és több klinikán bővült a beavatkozásra várók listája. Nehéz anyagi helyzetben vannak azért is, mert több tízmillió forintos ügyeleti díjat kell visszamenőleg kifizetniük az egyik jogszabály helytelen értelmezése miatt. Dobozy Attila

Dargay Attila hetvenéves

Variációk több sárkányra

Dargay Attila rajzfilmrendező néhány hete ünnepelte hetvenedik születésnapját. Manapság egyre ritkábban születnek vidám születésnapi köszöntők, de Dargay Attila nehéz esetnek számít. Majdhogynem lehetetlenség rávenni egy kis busongásra.

Beszélgetésünket azzal kezdi, ugyan fogalma sincs, mit csinált hetven évig, de azért szerencsés embernek tartja magát. Pedig hajszálon múlt, hogy nem tört derékba az élete, amikor harmadéves főiskolai hallgatóként – sokadmagával – ott szerepelt a neve azon a listán, amelyen az „osztályidegen" hallgatókat sorakoztatták fel, akik előtt végleg bezárult a *Képzőművészeti Főiskola* kapuja. A gyerekek megnevettetője azt mondja, talán megkeseredett nyugdíjas rajztanár lett volna belőle, ha mindez nem így történik. Úgy gondolja, egyetlen esetet kivéve az életben mindig azt kapta, amit várt. Csupán kiebrudalt főiskolásként csalódott az emberekben. Ugyanis hajdani osztálytársait úgy „megrémítették" a sorozatos kirúgások, hogy úgy döntöttek, az a legegyszerűbb, ha átmenetileg amnéziába esnek, és ezentúl nem ismerik fel a régi társakat, barátokat…

Dargay Attilát mostanában külföldi fesztiválokra hívják. Hozzáteszi, ott még tudják, hogy kicsoda. Sokáig azt hitte, nyugdíjba vonulásával óriási hibát követett el. Később megbékélt, mert abban reménykedett, akad még számára feladat. Tévedett. A rajzfilmstúdióba látogató mormon (!) megrendelőknek még elmondhatta, kicsoda is ő, de a tolmács azt gondolta, az a legegyszerűbb, ha Dargayról csak annyit mond a „jövevényeknek", ő az az alkotó, aki a stúdióban a kommunista szemléletet képviseli. Nemcsak a tolmács kedvelte az abszurd humort. Dargayhoz szájhagyomány

Dargay Attilát elkeseríti, hogy egyre ritkább a mesekönyv-illusztrálási lehetőség

sul a fiatal tehetségek előtt elzárta az utat. Dargay azt mondja, azóta nem meri megkérdezni, mi hír a stúdióban.

Érdekelt, hogy a filmjeivel milliókat székhez szögező Dargay mit gondol azokról az alkotókról, akik inkább az intellektuális animáció mellett kardoskodnak. Dargay szerint bírálóinak igazuk van. Filmjei valóban nem voltak „intellektuálisak", sze valószínűleg utál iskolába járni, főleg tanulni.

Ők pedig biztosan nem könyörögnek az alkotó lelki állapotát boncolgató, bonyolult filozófiai problémákat megoldani kívánó művek után. Tudja, hogy nem gyűjtött sok szeretetet azok körében, akik abban a meggyőződésben élik le életüket, hogy alkotásaik szellemi és művészi csemegék.

Dargay mindig tudta, hogy A „tesztelés" rendkívül egyszerű volt. Ha valamelyik apróság egyre vágyakozóbban tekingetett kifelé az ablakon, tudni lehetett, baj van. Elismeri, mindez mellbevágó lehet egy olyan országban, ahol bérmunkában még Türkméniánál is olcsóbban készítenek rajzfilmeket, ezért kizárólag a megrendelő és a profit a lényeg. Összegzésként elmondta, sohasem valósíthatta meg azt, amit akart. Állandóan úgy járt, mint pályafutása karikatúrája, a repülőgéptervező Gusztáv, aki elhatározta, hogy a kizárólag selejteket gyártó repülőgépgyárban megalkotja álmai modelljét. Így is tett, boldogan repült főnökéhez, aki lelkesen mondogatta, milyen nagyszerű, milyen csodálatos, csakhogy… És elkért egy ceruzát, hogy átrajzolja a repülőgépet a maga ízlésére. Gusztávot elkeseredésében már nem is érdekelte az egész, de a gépet legyártották, őt meg felszólították, rántsa fel a pilótasapkát, kesztyűt és repüljön – vagy zuhanjon –, hiszen ő volt a tervező.

Dargay a *Variációk egy sárkányra* című rajzfilmet hosszas alkudozás árán megvalósult kivételnek tekinti. De ebbe a filmbe sem kerülhetett bele olyasmi, hogy a nyolcdioptriás szemüveget viselő, nagy sebesen oltár elé igyekvő, rövidlátó lovag a királykisasszony helyett a sárkányt vágja a hóna alá. Ötletét felháborítóan morbidnak minősítették.

Dargay Attila mostanában újsággrafikákat készít a *Dörmögő Dömötör* számára. Elkeseríti, hogy egyre ritkább a mesekönyv-illusztrálási lehetőség. Azzal nyugtatták, hogy két-háromszáz évig biztosan nem lesz változás, de mi az neki, ezt a kis időt kibírja guggolva is. Addig is jól érzi magát a könyvei, folyóiratai között. Néha pedig kimegy a „birtokra", Hegyestűre, felette Sajdik Ferenc, alatta Foky Ottó, és ott a kutyája,

NAPLÓ

HONISMERETI TÁBOR kezdődött Gyulán vasárnap a Magyarok Világszövetségének rendezésében. Programjain kétszáz hazai, felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és vajdasági gyermek vesz részt.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN (Budapest I., Dísz tér 17.) megnyílt a múzeum jelenkori gyűjteményéből összeállított, szeptember végéig látogatható kiállítás. A reprezentatív bemutató gerincét a piktúra képviseli, a szobrászat ezúttal szerényebb anyaggal szerepel.

MAROSI JÓZSEF BOROTVAGYŰJTEMÉNYÉT láthatják az érdeklődők augusztus közepéig az Iparművészeti Múzeumban (Budapest IX., Üllői út 33–37.). A kiállítás a borotválkozóeszköz fejlődését mutatja be 1762-től napjainkig.

HATÁRESETEK – AZ ÉREM HARMADIK OLDALA címmel július 22-én, kedden délután öt órakor kiállítás nyílik meg a Budapest Kiállítóteremben (Budapest V., Szabadsajtó út. 5.).

AZ EGRI VÉGVÁRI VIGASSÁGOKAT július 24. és 27. között rendezik meg a Dobó István Vármúzeumban. Lesz lovagi torna, versenyre kelnek amatőr és profi íjászok és falmászók, korhű színibemutatókat vitézi vacsoraestek követnek, és föllépnek régizenei együttesek. A sétálójegy ára 100 forint, a napijegyé 250 forint. A diákok és nyugdíjasok féláron vásárolhatják meg a belépőket.

KISS ERZSÉBET ÉS NESZLÉNYI JUDITH hangversenye július 26-án, szombaton délelőtt tizenegy órakor kezdődik a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban (Budapest VI., Vörösmarty u. 35.).

A SZÉKESFEHÉRVÁRI RÁCTEMPLOM csaknem három évtizede tartó rekonstrukciója a befejezéséhez közeledik. A bizánci jellegű belső tér, a Jézus és Keresztelő Szent János életének jeleneteit ábrázoló falfestmények, a rokokó

Középpontban a Videoton Hungária körúti vendégszereplése és az újonc Tiszakécske újpesti bemutatkozása

Öt gólt kapott Diósgyőrben a Kispest-Honvéd

Akárcsak pénteken a Szőnyi úton, szombaton is a viharos, esős időjárás volt az egyik főszereplője a Raab Karcher NB I első fordulójának. Nyilasi Tibor három év szünet után győzelemmel tért vissza a Fradi kispadjára. A forduló legnagyobb meglepetése Miskolcon született, az újonc Diósgyőr ugyanis öt gólt rúgott a nagy nyári átszervezés ellenére igencsak erőtlen Kispestnek

Az elmaradt köszönet

MTK–VIDEOTON 3-1 (2-1)

Hungária körút, 3000 néző, vezette: Vágner.

MTK FC: Babos – Molnár, Kuttor, Szamosi – Farkasházy (Korolovszky, 87.), Zimmermann (Madar, 67.), Illés, Halmai, Egressy – Kenesei, Orosz (Preisinger, 73.).

VIDEOTON FCF: Bíró – Urbonas, Tóth, Schindler – Dulics (Horváth, 66.), Vancsa (Karvelis, 85.), Miklós, Dvéri, Schneider – Korsós, Róth (Waltner, 74.).

Gólok: Dvéri (17.), Halmai (29.), Illés (45.), Orosz (61.).

Méltóan nevéhez, csöppet sem rettent meg a *Hungária körúti* stadiont is meg-megöntöző kiadós égi áldástól a *Videotont* a bajnokcsapat otthonába elkísérő *Hableányok* nevű szurkolói csoport: a szitáló esőben bőrig ázott társaság tagjai az utolsó pillanatig elszántan biztatták *Disztl* László együttesét. Sőt a találkozó lefújása után a

után nem szívesen néztek volna drukkereik szemébe.

Merthogy a fehérváriak lendülete mindössze az első félidő közepéig tartott – igaz, ha *Róth* ziccerhelyzetben képes eltalálni a kaput, ebben az időszakban azért megkeseríthették volna a házigazdák életét –, ám úgy tűnt: már e periódusban sem hittek igazán abban, hogy meglephetik *Garami* József társulatát. Az *örmény* kiruccanásra készülő címvédő a három gól mellett három kapufát is rúgott – pontosabban négyet, mivel *Halmai* lövése után a labda mindkét kapufát megpaskolta. A második játékrészt szinte kizárólag a vadonatúj *NIKE-dresszekben* futballozó házigazdák koreografálták, másként: az *MTK* ott folytatta, ahol a legutóbbi bajnokság végén abbahagyta. S csupán azért nem lett volna stílszerű, ha a meccs végén az *Ez az a ház, ahol semmi sem változik* refrénű *Koncz* Zsuzsa klasszikus szól a hangszórókból, mert a Bajnokok Ligája-indulás okán megkezdődött az igencsak elhasználódott stadion rekonstrukciója…

A fehérváriak önkéntes megadását kihasználva Garami a mindössze 18 esztendős, a szakma által a magyar futball egyik reményteljes ígéretének minősített *Korolovszkyt* is NB I-es játékpercekkel ajándékozhatta meg. Ámbár a 186 centis középhátvéd harcba küldése talán *több volt egyszerű gesztusnál*, hiszen majd csak a keddi indulásnál dől el véglegesen, hogy a felkészülés hajrájában érzékkel megszerzett Korolovszkyval…

(s. tóth)

Szanyó hazatért

UTE–TISZAKÉCSKE 3-0 (1-0)

Megyeri út, 5000 néző, vezette: Molnár L.

ÚJPESTI TE: Szűcs Lajos – Kiskapusi (Árgyelán, 65.), Sebők, Szlezák – Pető, Jenei, Szanyó, Zombori, Tóth – Babati, Kovács.

TISZAKÉCSKE FC-EURO-

Az *újpesti* szurkolók által várt gólzáporos folytatás azonban elmaradt, igaz, ebben némi a szerepe a mezőnyben okosan futballozó vendégeknek is volt, bár *Szűcs* kapujára nem jelentettek veszélyt. Közben az újoncgárdákra oly jellemző erényeket sem nélkülözték, ha arra volt szükség csúsztak-másztak a labdáért, ha kellett jégkorongos módra belevetődtek a lövésekbe. Mindez végül kevésnek bizonyult a tartalékosan felálló – *Kozma, Eszenyi* és *Véber* játék-

Pest K., Sallai – Szabó (Soós, 78.), Pest R.

FERENCVÁROS: Udvarácz – Jagodics, Dragóner, Lipcsei – Nyilas (Nicsenko, 70.), Vincze, Albert, Miriuta (Szűcs, 83.), Nagy – Horváth, Zavadszky.

Gól: Albert (63.).

GYŐR–ZTE 2-1 (0-1)

Győr, 2000 néző, vezette: Piller.

A tiszkécskei Unyatinszki (balról) az Újpest új szerzeményével, Tóth Norberttel csatázik a labdáért a Megyeri úton hazai sikerrel véget ért találkozón

Vajda József felvétele

GYŐRI ETO FC: Molnár L. – Korsós, Lakos, Stark – Mracskó (Zahorán, 85.), Fodor (Csató J., 66.), Csató S., Cseke (Szarvas,

Gólok: Lévai (23.), Kovács S. (57.), Plókai (78.).

Kiállítva: Kriska (52.).

DIÓSGYŐR–KISPEST 5-1 (3-1)

Diósgyőr, 18 000 néző, vezette: Hajdó.

DIÓSGYŐRI FC: Rácz – Földvári, Téger (Farkas J., 74.), Kovács T. – Ternován, Kiser, Buliga, Farkas Attila, Kákóczki (Ruskó, 78.) – Jakab, Kulcsár (Domokos, 67.).

KISPEST-HONVÉD FC: Horváth – Dubecz, Plókai, Farkas András – Balog, Kovács B. (Csőke, 46.), Major (Mátyus, 63.), Bárányos, Cipf (Nagy, 71.) – Jovanovics, Kovács K.

Gólok: Jakab (1.), Kovács K. (29.), Buliga (39.), Téger (41.), Kákóczki (61.), Kiser (76.).

Kiállítva: Plókai (66.).

Az NB I állása

1.	Diósgyőr	1	1	0	0	5-1	3
2.	UTE	1	1	0	0	3-0	3
3.	MTK	1	1	0	0	3-1	3
4.	BVSC	1	1	0	0	2-1	3
	Győr	1	1	0	0	2-1	3
	Haladás	1	1	0	0	2-1	3
7.	FTC	1	1	0	0	1-0	3
8.	B.-csaba	0	0	0	0	0-0	0
	Stadler	0	0	0	0	0-0	0
	Gázszer	0	0	0	0	0-0	0
	Vasas	0	0	0	0	0-0	0
12.	DVSC	1	0	0	1	1-2	0
	Vác	1	0	0	1	1-2	0
	ZTE	1	0	0	1	1-2	0
15.	Siófok	1	0	0	1	0-1	0
16.	Videoton	1	0	0	1	1-3	0
17.	Tiszakécske	1	0	0	1	0-3	0
18.	Kispest	1	0	0	1	1-5	0

Következik

Dargay Lajos

A müvek,amelyeket a müvészek készitenek,szerfelett sokfélék és nem egyértelmüen érvényes rájuk a "mobil" vagy "kinetikus" jelző. Kétségkivül a mozgó plasztikai tárgy létrehozásának célja vezeti őket.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MÜVÉSZET,1979.augusztus - 24.lap

Egy új szintézis lehetőségei

A századelőn indult festői mozgalmak, kísérletek mind arra törekedtek, hogy behatoljanak a látvány mögé, annak belső összefüggéseit tárják fel az esztétikum eszközeivel. Egyben a konstruktivisták Szovjet-Oroszországban az egyre inkább éleződő osztályharc hatására, valamint egy eljövendő új társadalom új művészeti arculatának kialakítását is célul tűzték maguk elé. A látvány mögötti szerkezet harmóniájának megteremtésén túl keresték a művészet és a társadalom harmonikus egységének lehetőségeit. Figyelmük az építészet és a társművészetek viszonyára, az ipari formatervezésre, az egész emberi környezet esztétikus megszervezéséig, tervezéséig kiterjed. Naum Gabo, a mozgalom egyik vezetője írta a konstruktivista kiáltványban: „A konstruktivizmus nem stílus, hanem magatartásforma, — minden konstruktivista, ami elősegíti és fejleszti az életet".

Festői eredményeik vetik fel először egy új építészeti kutatás lehetőségeit, mivel ez a fajta festészet idővel megválik a vászon két dimenziójától és a valóságos térben szerkezeteket hoz létre. Ezek az eredmények, az új szerkezeti látás teremti meg a huszadik századi építészetet. Egyfajta értelmezés szerint a konstruktivisták szintézist teremtettek a képzőművészetek különböző területei között, valamiféle egységes gondolkodásmódot és alkotó módszert az építészetben, a szobrászatban és a festészetben. Alapvető igényként jelentkezett ennek az egységes teremtő elvnek a behatolása az ipar, a tárgykultúra területeire is. Közvetlen kapcsolatba került a technika, a technológia a művészettel. Újabb lehetőségek, távlatok bontakozhattak ki: a technikai-tudományos előrehaladás humanizálása a művészet sajátos eszközeivel, a gépi kultúra bekapcsolása a vizuális jelek, jelenségek hatékonyságának növelésére, a képzőművészet szinte örök problémájának konkrét megragadására; ez a mozgás.

A mozgás jelenléte a műalkotásban, a mobil, tehát mozgó szerkezetekben egy új tér élményét eredményezi. A szobor tiszta szerkezet, mozgása virtuális tömeget képez, tehát nem kitölti a teret, mint a kő, a bronz, hanem megjeleníti, körbeírja azt. A művészi tárgy keltet-

Szentiványi Lajos: Téli táj

te térélmény értelmezi, felidézi, érzésekkel és élményekkel gazdagítja természettudományos ismereteink által kialakult térrel kapcsolatos tapasztalatainkat. Ez a fajta művészet széles tömegeket hódíthat meg. Először azért, mert egyszerűségénél fogva könnyen sokszorosítható, másodszor azért, mert szerves egészet alkothat az építészettel. Az ember belehelyezése az így létező térbe a legbensőbb érzelmek felszabadítását jelentheti. A színek, fények a végtelen tér érzetét adják. Az elektromos fények, átlátszó színek, a fénytörés, a szétszórt fény és a fény átváltozása szilárd testté, vagy fordítva, a folyadékok és gázok —, mindezek kimeríthetetlen forrást jelentenek egy új esztétika és művelődés számára. Ugyanakkor lehetőség nyílik a közönség számára, hogy közreműködjön a hatás irányításában, változtatásában, az alkotás folyamatában. Minél több tudományos és technikai, pszichológiai eredmény alkalmazása, a kozmikus mozgás állandó, érzékeny észlelése —, mindezek alapvetőek az emberi igények transzformálásához. Az emberiség evolúciójának tovább- és újrateremtése, a létezés örömének újrafelfedezése az, amit az ilyen művekkel elérhetünk. Az egymást folytonosan felváltó, dinamikusan feltörő újabb és újabb hatások az élet drámájának új megjelenítését is eredményezik. Egyben az állandó mozgásváltozás jelensége az esztétika sajátos nyelvén juttatja érvényre a dialektikus materialista világnézet és természettudományos gondolkodás alapelemeit. Az ilyen művek jelentékenyen járulhatnak hozzá a jelen kétirányú műveltségi formájának; a műszaki és humán műveltségnek a művészetben megvalósuló egységéhez.

A művész munkája során segítségül hívja a mérnököt, esztétát, pszichológust, a legváltozatosabb irányba képzett szakmunkásokat. Így az alkotás folyamata szerveződés az emberek között, a létrejövő mű kollektív munka eredménye. Újabb lehetőség képe tűnik fel a közösségi művészet megvalósulásának irányában. Méreteiknél és hatásuknál fogva ezek a művek kilépnek a múzeumok és kiállítások falai közül, a városok tereinek és fő közösségi centrumainak lesznek magatartást, művelődést inspiráló és örömet okozó tényezői.

Közös tapasztalatunk, hogy az építészet javarészt átbillent a tömeggyártás oldalára, az esztétikai kérdések túlnyomó részt másodlagossá váltak. Ezek hiányának ellensúlyozására egyre nagyobb feladat hárul a szobrászat és festészet művelőire. Amellett, hogy az érzékeken keresztül érzelmeket keltsenek, hagyományos feladatukat tel-

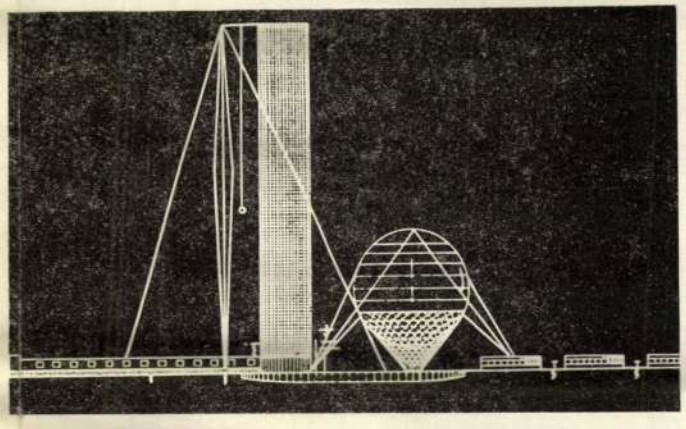

I. Leonyidov: A Lenin Intézet terve (1925)

jesítve, kapcsolatot kell teremteniök az új építészeti környezet sokszor sivár, elidegenítő hatású formáival is. Az építészeti környezet a társművészetek mindegyikére hatást kell, hogy gyakoroljon. Arisztokratikus gőggel nem fordulhat el tőle egy olyan alkotó sem, aki hivatásnak, nagy felelősséggel végzett emberi tevékenységnek tekinti tudatformáló munkáját. „Az építészet — írja Németh Lajos, — nem csupán különféle anyagokból szerveződő

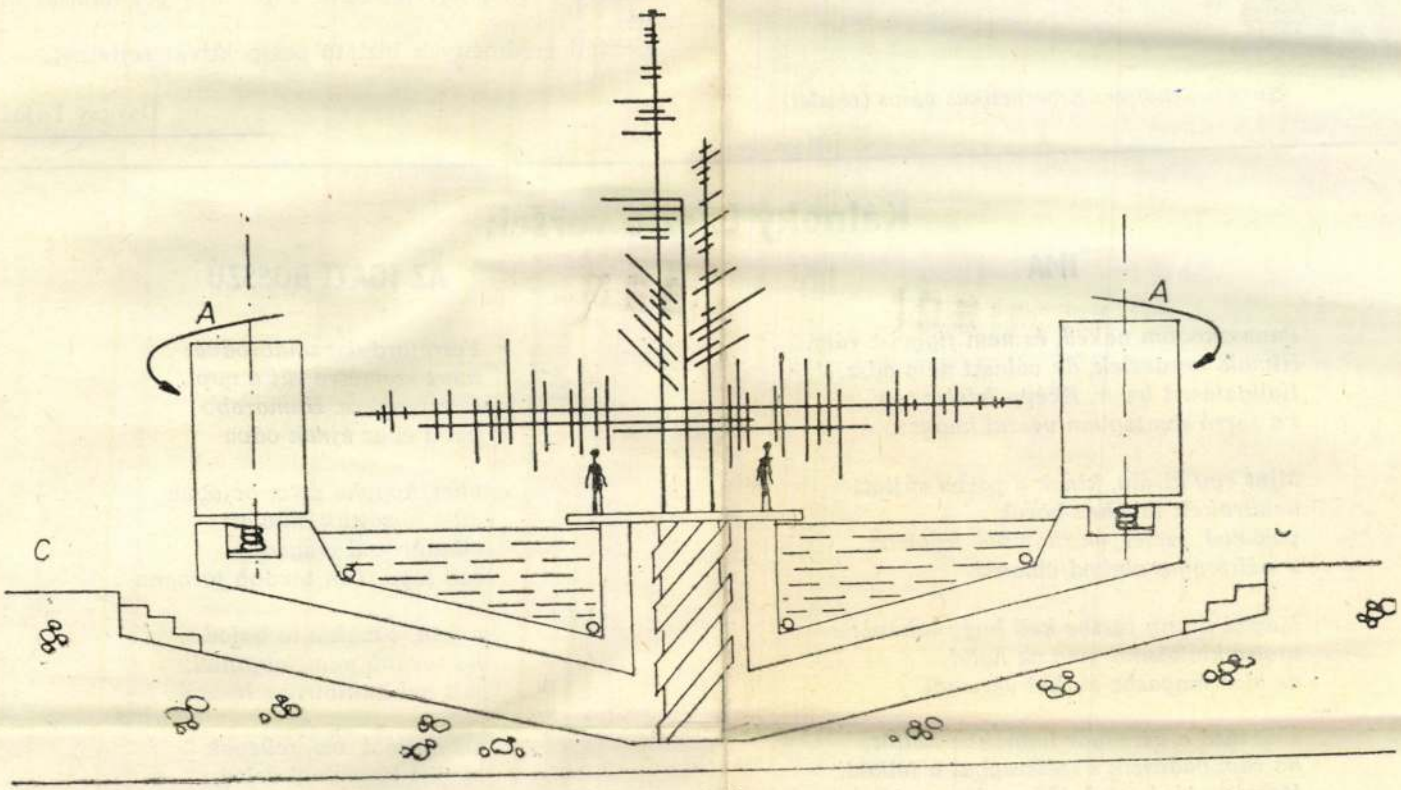

Térmodulátor

struktúra, kő-, vas-, beton-, üvegelemekből teret alakító, illetve a végtelen térből szervezett teret hasító momentum, amelyet érzéki konkrétságában magunk előtt látunk, körbejárhatjuk, beléhatolhatunk, hanem hozzátartozik a benne rejlő, az anyagi formák mögötti tartalom, az eszmék, és jelentések világa is. Márpedig e jelentés

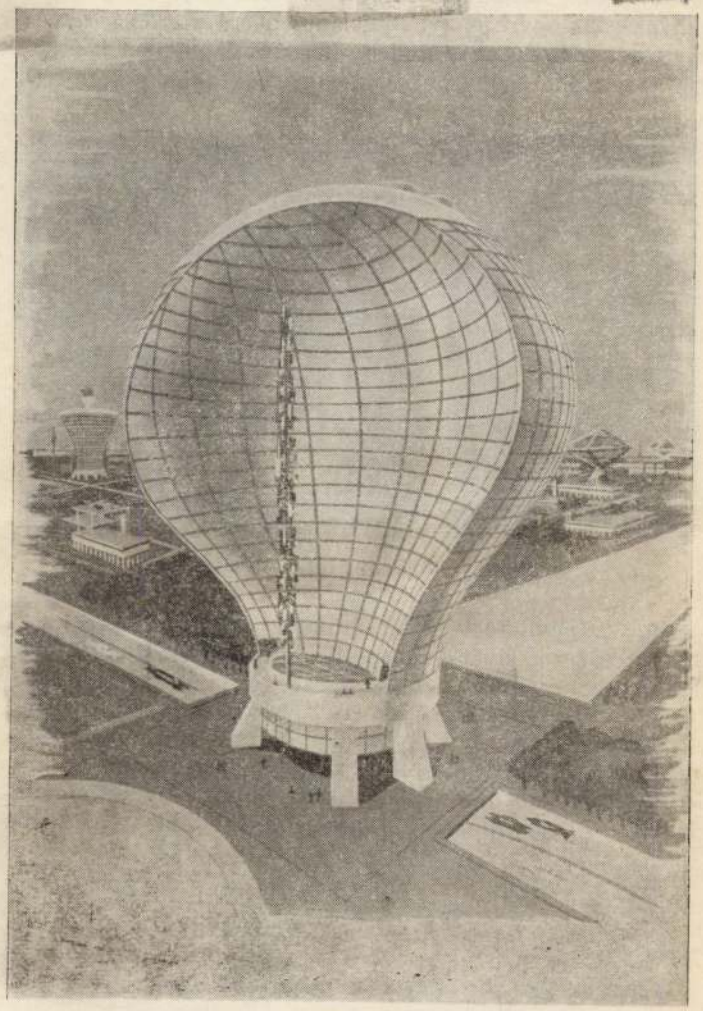

Nicolas Schöffer: Kibernetikus város (részlet)

mindig a kor emberé[illegible]chnikai felkészültségét, szül[illegible]eprezentációs vágyát és szi[illegible]ja össze, rendezi el végső soron a [illegible] formákat is, még pusztán tektoni[illegible] elrendezése is a végső fokon összefügg vele."

Ilyen összefüggések alapján ítélhetjük meg a társművészetek, a szobrászat és a festészet emberi és szimbólumteremtő képességeinek korszerű, hatékony voltát, szerves beépülését a komplex emberi környezetbe. Az építészetileg teremtő korokban egy-egy monumentális építmény együtt a társművészetek produktumaival arról tanúskodik, amit ideái tűznek az ember elé, azt, amivé az ember lenni akar, amit megálmodik. Ezt tapasztaljuk napjainkban is magunk körül.

Természetesen ez a jelenség inkább az elméletben ilyen egyértelmű. Az építészetnek, hogy materiális formáiban kifejeződő jelentéseit egyértelműbben, vagy hatásosabban fejezhesse ki, szorosabb kapcsolatokat kellene a társművészetekkel kialakítania. Azonban erre a kapcsolatra mintha a szobrászat és festészet művelői sem nagyon törekednének. Egyéni világukat, sajátosan egyéni nyelven kívánják megjeleníteni, az úgymond elidegenítő hatású mesterséges természeti-építészeti környezet ellenében. Inkább az „örök, változatlan" természet jelenti sokaknak az egyéni mitológia megteremtéséhez vezető egyetlen utat.

A közösségi nyelv egyre jobban kiüresedve elveszíti történetileg kialakult jelentéseit, hiszen ezzel szemben áll a fantasztikus mennyiségű és variációjú egyéni „metanyelv". (Lévy-Strauss). A folyamat egyértelműen vezet a társadalom és a művészet viszonyának további romlásához.

Nyugat-Európa ilyen jelenségei nálunk is, több szocialista ország művészetében is fellelhetők. A szocializmus eszméi a közösségi nyelven kifejeződő közösségi tartalmakat feltételezik. Jelenlegi magyar építészeti tendenciák egyre inkább hordozni látszanak az építészetnek a társművészeteket is rendszerbe foglalni képes hatását és erejét.

Kezdeti eredmények biztató perspektívát sejtetnek.

Dargay Lajos

Kálnoky László versei:

IMA

Panaszkodom neked, és nem figyelsz rám.
Hívlak, kérdezlek, de választ nem adsz.
Hallgatásod lever. Eképp felelsz tán,
s a forró sivatagban veszni hagysz.

Mint egy király, kinek a porba sújtott
halálraítélt lábához borul,
palástod szélét markomból kihúzod,
s méltóságos alakod elvonul.

Magad arany füstbe kell hogy takard:
utolsó kiáltásom meg ne halld,
ne lásd magasba szökni véremet,

s ne lásd a vérsugár homokba-holtát,
ha rám vadászik s szétszaggat a falkád.
Hogy ne lásd a tulajdon szégyened!

AZ IGAZI BOSSZÚ

Félrefordulsz undorodva,
mert szemétre süt a nap
és mocsokra. Hamarabb
nyeli el az éjnek odva

őket, hogyha szem-befogva
állsz közöttük, mialatt
elhatározod magad,
mit tégy. Tán tovább forogna

a föld, s csak a te bajod,
ha tovább nem folytatod,
mit nehéz kibírni s hosszú.

De ha föld, víz, fellegek
együtt tűnnek el veled,
az lesz az igazi bosszú!

Lomha mobil

Dargay Lajos kiállítása
az Ernst Múzeumban.
Megtekinthető:
szeptember 20-áig

Ha van valami a modern művészetben, amit magyar találmánynak mondhatunk, akkor az a mobil. A mozgó és világító szobor. Az elsőt, még a húszas évek derekán, Németországban készítette Moholy-Nagy László (kísérleteivel mindenki más őt követte), s ugyancsak egy hazánkfia és szintén idegenben, a Párizsban élő Nicolas Schöffer volt az, aki Moholy-Nagy Fény-tér-modulátornak nevezett fémplasztikája nyomán a hatvanas évektől önálló műfajt fejlesztett ki fényjátszó nikkelkonstrukcióival.

A hazai szellemi klíma nem kedvezett a mobilnak, amely ezoterikus és ezért formalista avantgardizmusnak minősült a hivatalos kultúrpolitika értékrendjében még a nem olyan távoli múltban is. Akik művelőjéül szegődtek, azokra legalábbis mellőzés várt. Haraszty István erre az elutasító gesztusra iróniával, a hatalom viselkedésmódjának kifigurázásával válaszolt, mind nyíltabban protestáló munkáival.

Dargay Lajos helyzete sem volt könnyebb, noha ő más utat és főleg más hangnemet választott. A hetvenes évek elején Párizsba ment, ahol Schöffer műhelyében dolgozott. S a továbbiakban – hazajőve, Kalocsán megtelepedve – is a mester hűséges tanítványának bizonyult. Művei szigorú mértani konstrukciók; mindenfajta politikai-társadalmi véleménymondástól eleve tartózkodó esztétikát képviselnek. Készítőjük mégis csak most, már a hatvan felé közeledve rendez(het)ett először Budapesten kiállítást.

Mártírnak ennek ellenére ne tekintsük. Az életmű, amely immár elfogultság nélkül szemlélhető, azt mutatja, hogy Dargay Lajos mindenekelőtt szorgalmas és becsületes alkotó. Az előbbi azt jelenti, hogy gondosan eltanulta Schöffertől a mobilkészítés tudományát; a másik minősítés pedig arra vonatkozik, hogy bár mestere útját járja, de nem utánozza a munkáit. Mobiljai csak igyekeznek hasonlítani a mintául szolgáló klasszikus darabokra, mert szerkezeteit – komótos dugattyúit – az a lomhaság hatja át, amely a magyarországi munkastílust jellemezte a rendszerváltás előtt; a kivitelezésben pedig a művek korántsem bravúros technikája szintén felemásan modern iparunk minőség után kepesztő igyekezetére utal.

Dargay Lajos hadilábon állt a szerencsével. Annak idején, a hetvenes években (Z. Gács György hasonló konstrukcióival együtt) a mobilművészet már puszta létével jelentőséget képviselt. De akkor marginális létre kárhoztatott. Minőségével revelációt abban az időben sem keltett volna, hiszen – társaihoz képest – nem hozott újdonságot. Mára pedig unalmas kövületté dermesztette az, hogy megrendült a technikai civilizációba vetett hitünk. Dargay színes grafikai lapjai erről az új keletű melankóliáról tanúskodnak.

• Vadas József

Lehet, hogy ma Kövér László a nemzetbiztonsági bizottság ülésén végre valóban komoly bizonyítékokkal áll elő, de akkor is ráérünk holnaptól világbotrányról beszélni.

Szerintem a belpolitikai hidegháborút se tanuljuk meg, maradjon a kampány, annak is elég borzasztó már a jelentése.

SZÁLE LÁSZLÓ

A csattanós válasz

A kormány és a jegybank csattanós választ adott a forinttal s persze a részvényárfolyamokkal kapcsolatos aggodalmakra. Nemhogy nem értékelték le a forintot vagy – ami most majdnem ugyanaz lett volna – nem szélesítették az árfolyamsávot, hanem még be is jelentették, hogy októbertől lassítják a csúszó leértékelést.

A leértékeléssel azt üzenték volna, hogy hazánkat megrendítheti a tőkekiáramlás, amiben ezúttal az orosz válság a ludas. A kormány (és a jegybank) kinyilvánította: elégséges alap (valutatartalék) áll rendelkezésre ahhoz, hogy a tőkekivonásokat kivédjék, s a forint rövidesen erősödésnek indul.

Az „erősödés" persze viszonylagos. A mostani árfolyamrendszert mondhatni az élteti, hogy időről időre, előre bejelentve, csökkentik az előre bejelentett csúszó leértékelési ütemet mindaddig, amíg ez az egész csúszást értelmét nem veszti. A hazai pénzromlás most valóban lassul, s így megvan az alapja a leértékelési ütem mérséklésének, mely az infláció további fékeződését elősegezi meg. Ugyanakkor, mint az MNB-ben hangsúlyozzák, a magyar gazdaság nemzetközi versenyképessége javul, így a forint viszonylagos erősödése nem fenyeget a fizetésimérleg-romlás veszélyével.

Moszkvában aki teheti, most veszi meg a több hónapja kinézett frizsidert, hogy elsüsse rubeljeit, halljuk a tudósítást. Ezalatt – szintén több hónapja – készültek Budapesten az illetékesek a mostani árfolyamlépésre. Miért épp most léptek, amikor olyan rosszul áll a BUX meg a forint? Nyilván demonstrálni kívánták – és okkal –, hogy a kormány (meg a jegybank) az orosz válság ellenére is folytatja a harcot – a hazai infláció ellen.

Oroszországban most már az utca emberének hátán csattan az az ostor, amely először a tőzsdén meg a valutapiacon adott hírt magáról. Magyarországon rosszul áll ugyan a BUX, gyengélkedik a forint, de ezt az utca embere nem érzi meg, ha csak nincs részvénye neki. Így hát nem követjük az oroszokat a leértékelésben.

EÖRSI JÁNOS

a tízparancsolat
bibliai idézetek s
felebarátodat, ne
nok meghatároz
sünket. Mindann
két és ateistákét
denki érzi, hogy
gokat egy kicsi
kellene magur
A jelenlegi kor
ezért is akarja is
az iskolákban a
A jószándékot s
hatja kétségbe, á
tézkedésnek töl
mint haszna.

A Pokorni Zo
tett oktatási min
oktatást védett i
tól 14-ig terjed
tantárgyak közé
(Az ügynek ink
kes pikantériája
a '90-es évek el
szakszervezeti v
együtt tiltakozo
sikerrel – az A
hasonló törekvé
sze változnak az
a gyerekek, akik
lásos oktatást m
matikaóra és az
zött, elmehetnek
Ebben az időb
történnie kell v
nem akarnak hit
más órára men
osztályt ezért
vallásosakra és a
nítik, így a gyere
ra kényszerül m
rata ellenére is n
nézetét, vallási
gét. A szétválas
bas-sári ellenség
vezethet. Az
idejében ebben
borúban" a vallá
lásos szülők vitá
hogy sokan meg
keiknek, hogy „
szanak, beszélg
ismét megtörté
legszentebb ma
közüggyé válik.

De van más p
elképzelések sze

A szerző országgyű
(SZDSZ)

102

1978.VI.3.Petőfi, 10.00/KJné/
Szombat délelőtt

- Szinte nincs nap, hogy ne esne szó a környezetvédelemről. Arról kissé már ritkábban, de beszélnek milyen a munkahelyi környezet. A környezet esztétikáról viszont alig hallani, sajtó archivumunkban sem találtam ilyen dossziét.

Képzőművészek egyre többet emlegetik a vizuális környezetszennyezés fogalmát. Hogy örömtelibb legyen körülnézni lakóhelyünkön, munkahelyünkön ez volt a célja a második országos környezet esztétikai konferenciának, amelyet a héten Salgótarjánban rendeztek.
A tanácskozásról Incze Zsuzsa számol be.

- Ami előtt állunk most Dargai Lajos kinetikus szobrásszal, az egy kinetikus relief. Ezt egy lakótelep környezetében hova képzeli el ?

- Adott esetben, hogy jelenlegi munkámat említsem Egernek egy uj lakónegyedében ilyen fórum szerü térre, tehát egy fő kollektiv találkozási pontra tervezek egy kibernetikusan vezérelt, utcazajra reagáló hétméteres fénytornyot

- Hü de szép neve van. Mit tud ez a fénytorony ?

- Az utca zaját szines fényjátékká alakitja át és ezt a hanghatást esztétikai jelekké próbálja formálni-

- Ez egy elég furcsa páros, amikor bizonyos ártalmat, mert az utcazaj is végül az megpróbálják élvezetté alakitani, de azért az ártalom megmarad ugye ?

- Hát az ártalom sajnos megmarad, de talán ez az esztétikai hatás némiképp enyhit ezen a problémán.-

- Hogy milyen lesz ez az egész szerkezet majd kiderül akkor ha elkészül. A képzőművészek az épitészek és a kivitelezők azonban egyelőre csak ilyen konferenciákon találkoznak a gyakorlatban nemigen.

Japán–magyar barátságkoncert

Japán–magyar barátságkoncertet rendez a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége (KÓTA) és a Japán–Magyar Baráti Társaság augusztus 23-án, vasárnap Budapesten.

A KÓTA lapja, a ZeneSzó felelős szerkesztőjének ajánlója szerint: az ingyenes hangversenynek a XIV. kerületi, Ajtósi Dürer sor 39. szám alatti tanintézmény, a Vakok Általános Iskolája és Diákotthona Nádor terme lesz a helyszíne.

Az immár hagyományos japán–magyar barátságkoncert közreműködői: a Kecskeméti Miraculum Gyermekkar, a ceglédi Kossuth Lajos Gimnázium Leánykara, a nyíregyházi Banchieri Énekegyüttes és a japán Tama Highschool Chorus Club. A műsor vezetője *Lukin László.*

A hangversenyen *Pergolesi, Lasso* művek mellett felcsendülnek *Bartók, Kodály, Balassa, Kocsár, Karai* szerzemények is. A távol-keleti ország dalosainak tolmácsolásában elhangzik majd például Bernstein-darab, afrikai és japán népdal, valamint *Kodály Zoltán* népdalfeldolgozás is szerepel a műsorukban. MTI

A Rolling Stones Moszkvában

Rajongók tízezrei elragadtatottan ünnepelték a világhírű brit rockegyüttest, a Rolling Stonest, amelynek tagjai kedden este nagy sikerű koncertet adtak a moszkvai Luzsnyiki stadionban. Az együttes 30 éve hiába próbálkozott egy oroszországi fellépéssel, a hatóságok ezt megtagadták tőlük. Most orosz híveik közül sokan gyermekeikkel együtt ünnepelték őket. A koncerten a Stones tagjai régi formájukban voltak, és 40 éves történetük legjobb dalaival szórakoztatták közönségüket. *Mick Jagger* többnyire oroszul szólt a lelkes rajongókhoz. A Rolling Stones a Bridges To Babylon elnevezésű világméretű koncertturnéja során jutott el az orosz fővárosba. MTI

ép csata után

a Pepsi-sziget

– Magyar viszonylatban nagy dolognak számít a sziget nagyszínpadán játszani – világosít fel *Sipos Tamás,* az Irigy hónaljmirigy együttes tagja. – Kevesekneк adatik meg a lehetőség az itteni fellépésre.

– Ezért vagyunk büszkék arra, hogy négy éve, amióta itt játszhatunk, egyre későbbi időpontban kezdhetjük a koncertet – veszi át a szót *Uszkó László.* – Kezdetben délután négykor, elsőként léptünk színpadra, ma este fél nyolckor indul a bulink.

Egy hét alatt rendkívül sok kilométert kell gyalogolnia azoknak, aki a sok színpad és sátor között „szörfözve" minél több programon kívántak résztvenni.

DITZENDY ATTILA

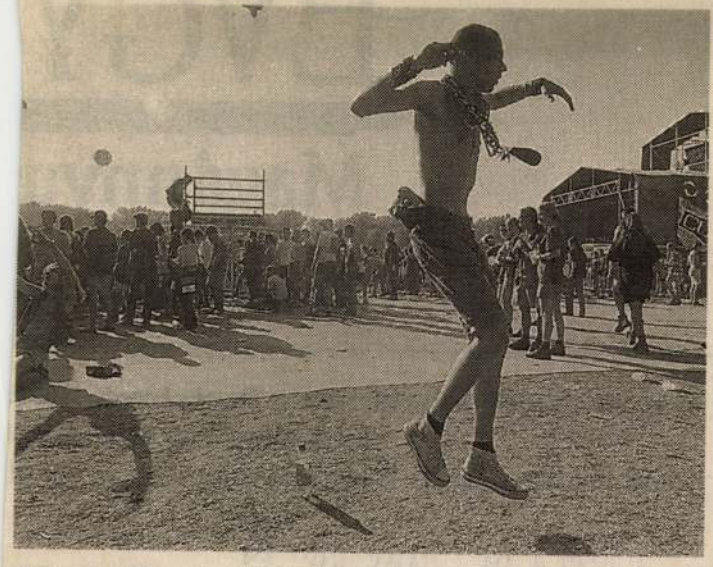

Ellesett pillanat a „Diákszigeten" FOTÓ: KURUCZ ÁRPÁD

Dargay Lajos tárlata az Ernst Múzeumban

Kinetikus plasztikák

Az Ernst Múzeumban (Nagymező utca 8.) augusztus 18-án, délután 5 órakor nyílik meg *Dargay Lajos* szobrászművész kiállítása.

A művész különös szobrai (már anyaguk révén is) az ipar produktumaira emlékeztetnek, ám ezeknek a műtárgyaknak lelkük van, szemben a szériában gyártott nagyipari termékekkel.

Dargay kinetikus plasztikái nem ábrázolnak a szó hagyományos értelmében, hanem szuggerálnak, megidéznek. A XX. század kettősségéről árulkodnak, a művészet és a technika kettősségéről, melyek közös célja: a dolgok megismerése.

Egyik méltatója, *Sík Csaba* így írt a szobrász műveiről: „Dargay vonalra, geometriai idomra, fényre-árnyra, tömegre egyszerűsíti a bonyolultat, hogy megidézhesse a csak intellektussal és érzelemmel felfogható tárgyat. A valóságban nem létező vonal, a redukció végső célja Dargay művészetében, a nézőben visszhangot verő hatása olyan, mint a fogalmaké, amelyekkel létünk igazságait közelítjük..."

Dargay Lajos kiállítását, mely szeptember 20-ig tart nyitva, *Gelencsér Rothman Éva* rendezte. Megnyitja *Fajó János* festőművész.

BEREGSZÁSZI

Tüskés Tünde kiállítása Fóton

Augusztus 18-án 18 óra 30-kor nyílik a Fóti Római Katolikus Plébániatemplomban *Tüskés Tünde* kiállítása, melyen a művész szalmamunkáit tekinthetik meg az érdeklődők.

A kiállítást megnyitja és a művészt méltatja *Csókos Varga Györgyi* festőművész. Közreműködik *Budai Ilona* népdalénekes.

A tárlat – melynek Bibliából vett mottója: „Ha szent a búza zsengéje, szent lesz a kenyér is" – augusztus 30-ig tekinthető meg.

B. GY.

Egy jó sorsra szánt megtakarítással Ön is gondtalanul élvezheti az eljövendő éveket. Az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár – mintegy ötvenezer elégedett ügyfelével – Magyarország egyik legnagyobb nyugdíjpénztára.

AKCIÓ PRODUKCIÓ

ÉVGY

Magánnyu

Nyugodtan élhet a

Az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztárhoz a Postabank fiókj
és a Generali Biztosító
További információk: Évgyűrűk információs vonal

DARABAC

Napi Mag. Dr. 1998 VIII. 13

RENDEZVÉNYEK A MŰCSARNOKBAN / EVENTS IN THE KUNSTHALLE

FOLYÓIRATESTEK
A kolozsvári Korunk estje
1998. június 11. 18 óra
A folyóirat utóbbi, Határok fölött; Reneszánsz – Új reneszánsz című számait, valamint a Korunk – Anyanyelvi Konferencia közös gondozásában megjelent Szabédi napjai című kötetet bemutatja: Kántor Lajos főszerkesztő, Horváth Andor főszerkesztő-helyettes és Kovács Kiss Gyöngy
Vendégek: Marosi Ernő, Zelei Miklós
Kiállítás: Tettamanti Béla grafikus munkáiból
Az estsorozat ez év szeptemberében folytatódik.

EVENINGS OF PERIODICALS
Evening of "Korunk" from Kolozsvár
June 11, 1998 – 6 PM
The latest volumes of the journal by the titles of Határok fölött; Reneszánsz – Új reneszánsz and Korunk – Anyanyelvi Konferencia are presented by Lajos Kántor, editor-in-chief, Andor Horváth, assistant editor-in-chief and Kovács Kiss Gyöngy
Invited guests: Ernő Marosi, Miklós Zelei
Exhibition of graphic artist Béla Tettamanti
The series will continue in September.

MÚZEUMPEDAGÓGIA / MUSEUM PEDAGOGY

Kreatív művészeti program felnőtteknek
A programot vezeti: Bátorfi Andrea művészettörténész.
A művészeti program olyan szemléleti fogódzókat kíván nyújtani a résztvevőknek, amelyek segítségével nagyobb biztonsággal igazodnak majd el a vizuális művészetekben, s elindulnak azon az úton, amelyen nézőkből látókká válnak.
A foglalkozások különböző, szimbolikusan összefűzhető témák köré csoportosulnak. A témák körbejárása során a hallgatók az európai művészettörténet jelentős alkotásaival és a kapcsolódó legendakinccsel ismerkednek meg. A témákat interaktív módon dolgozzuk fel. A vetített képek közös tanulmányozása során a különféle stíluskorszakok jellegzetes formai jegyeinek és a műalkotások értelmezési lehetőségének a tisztázására kerül sor. A vetítéses foglalkozásokat kreatív feladatsorok egészítik ki (festés, agyagozás).
A program célja, hogy a műalkotások újszerű megközelítésével hozzásegítse a résztvevőket vizuális műveltségük elmélyítéséhez, s az önismeret és a kreativitás eddig ismeretlen forrásainak feltárásához.
Foglalkozások: minden csütörtökön 17.30-tól 19.30 óráig
Információ és jelentkezés: 3885-938 (8 és 12 óra között)

Creative Arts Program for Adults
Directed by Andrea Bátorfi art historian.
This program intends to help the participants develop confidence about visual arts and show them the alternative of becoming seers rather than viewers.
The seminars are organized around different topics that are conceptually linked within the series of the entire course. Through discussions the participants will be introduced to the most relevant work within European art history and become acquainted with the famous legends. The topics will be discussed in an interactive manner. We will study projected images together and collect the main features of the different stylistic periods as well as try to experiment with various possible interpretations of an artwork. The seminars are followed by creative workshops (pottery-making, painting). The main purpose of the program is to help the participants in deepening their visual education by means of a new approach towards the work of art and also to enable them to discover unknown resources of self-knowledge and creativity.
Every Thursday from 5.30 pm to 7.30 pm
Information: 3885-938 (between 8 am and 12 am)

Műcsarnok Gyermekstúdió
Kreatív foglalkozások minden vasárnap 10-től 12 óráig Kalmár István, Sinkó István, Szabics Ágnes és Szabóné Gulyás Anikó vezetésével.
Jegyek alkalmanként: 100 Ft.
1998. június 7. – Víztükrözés – tükröződések a vízen rajzban, képben; *június 14.* – Tükörképek – tükrök beépítésével készült rajzok

Kunsthalle Children's Workshop
Creative workshop every Sunday from 10 am to 12 am with István Kalmár, István Sinkó, Ágnes Szabics and Anikó Gulyás Szabóné.
Session Fee is 100 HUF.
June 7, 1998 – Water Reflections – Reflections of Water on Drawings and Pictures; *June 14* – Reflections – Drawings with Embuilt Mirrors

Nyári képzőművészeti tábor
1998. június 15–19. és 1998. június 22–26.
Az első héten az állatkert fogalmát járják körül a gyerekek. A Fővárosi Állatkertben vázlatokat készítenek, megismerkednek az állatok anatómiájával, maketteket alkotnak lakhelyeikről, szerszámokat, eszközöket terveznek az állatok gondozásához, és új állatkertet terveznek.
A makettek mellett óriási méretű közös festményeket, toll- és tusrajzokat, textil- és agyagszobrokat is alkotnak.
A második héten a Képzelt Lények Állatkertjében kalandoznak a táborozók. Saját és mitológiai kreatúrákat jelenítenek meg, elsősorban hagyományos sokszorosító technikák felhasználásával, papírmetszet- és monotípiaállatokat készítenek, s azokat színjáték és hangmontázsok segítségével varázsolják élővé. Jelentkezés: 343-7401/106

Summer Art Camp
June 15–19, 1998 and July 22–26, 1998
In the first week the children will be introduced to different aspects of the zoo. They will make sketches in the Budapest Zoo, learn about the anatomy of animals, create models of the cages and animals habitat, design tools for taking care of the animals and even plan a new zoo. Besides models, they will also make giant paintings, ink drawings and sketches as well as textile and collective clay sculptures.
The second week is built around the concept of "The Zoo of Imaginary Animals". The children will create their own interpretations of mythological creatures, mostly by means of tracings as well as out of paper and make them "alive" by means of singing and playing.
Application: 343-7401/106

TÁRLATVEZETÉS / GUIDED TOURS

Tárlatvezetés igényelhető a Műcsarnok kiállítási osztályán. Időpont-egyeztetés és további információk – Tel.: 343-4915, 343-9041, fax: 343-5205, 343-3235.

Requests for guided tours can be made at the Exhibition Department of the Kunsthalle. For further information call: 343-4915, 343-9041, Fax: 343-5205, 343-3235.

KÖNYVTÁR ÉS ARCHÍVUM / LIBRARY AND ARCHIVES

A Műcsarnok könyvtára hétfőtől péntekig 10-től 18 óráig várja az olvasókat. Bejárata a Dózsa György úti hátsó portán át.
Nyári nyitvatartás: július: 13-tól 18 óráig; augusztus: zárva.

The library of the Kunsthalle is open from 10 am – 6 pm, Monday – Friday. Entrance through the rear entrance at Dózsa György út.
Summer opening hours: July: 1–6 pm; August: closed.

KULTURTRADE KÖNYVESBOLT / KULTURTRADE BOOK SHOP

A Kulturtrade műcsarnoki könyvesboltjában művészeti könyveket, katalógusokat, plakátokat, reprodukciókat, képeslapokat, folyóiratokat árusít, keddtől vasárnapig 10-től 17.45 óráig. Információ: 343-7401/160.

A programváltoztatás jogát fenntartjuk.

Art books, catalogues, posters, reproductions, post cards and periodicals for sale in the Kulturtrade book shop in the Kunsthalle. Open: Tuesday – Sunday, 10 am – 5:45 pm. Information: 343-7401/160.

The right to change the program is reserved.

KIÁLLÍTÁSI ELŐZETES / FUTURE EVENTS

MŰCSARNOK / KUNSTHALLE

KOLOZSVÁRY ERNŐ GYŰJTEMÉNYE / THE ERNŐ KOLOZSVÁRY COLLECTION

1998. szeptember 2 – október 4. / September 2 – October 4, 1998

KORNISS PÉTER FOTÓMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
PÉTER KORNISS PHOTOGRAPHER EXHIBITION

1998. szeptember 3 – október 4. / September 3 – October 4, 1998

ERNST MÚZEUM / ERNST MUSEUM

GÁBOR ÁRON FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA / ÁRON GÁBOR PAINTING EXHIBITION

1998. szeptember 25 – október 18. / September 25 – October 18, 1998

KONCZ ANDRÁS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
ANDRÁS KONCZ PAINTING EXHIBITION

1998. szeptember 25 – október 18. / September 25 – October 18, 1998

DOROTTYA GALÉRIA / DOROTTYA GALLERY

PASQUALETTI ELEONÓRA KIÁLLÍTÁSA / EXHIBITION OF ELEONÓRA PASQUALETTI

1998. szeptember 11 – október 4. / September 11 – October 4, 1998

DARGAY LAJOS kiállítása

MŰCSARNOK / KUNSTHALLE

1146 BUDAPEST, DÓZSA GYÖRGY ÚT 37.

TELEFON: 343-7401

FAX: 343-5205

1998 NYÁR SUMMER

Műcsarnok
Ernst Múzeum
Dorottya Galéria

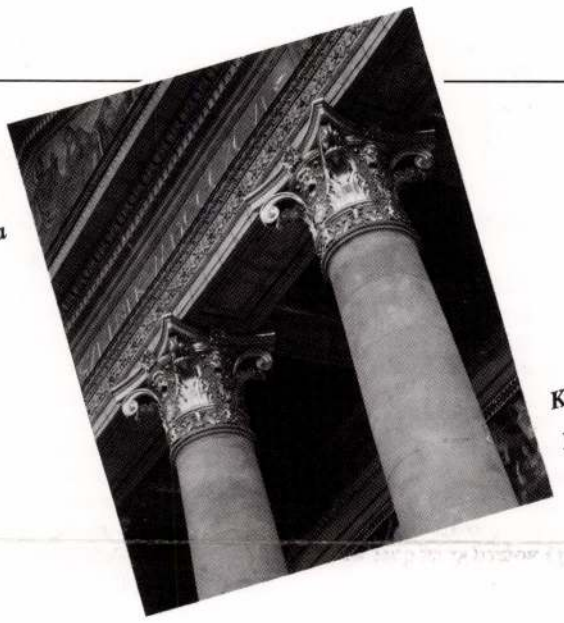

Kunsthalle
Ernst Museum
Dorottya Gallery

MŰCSARNOK / KUNSTHALLE

BUDAPEST XIV., HŐSÖK TERE; TELEFON: 343-7401
NYITVA: NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA / OPENING HOURS: 10 AM – 6 PM, MONDAY CLOSED
Belépődíj: 300 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 100 Ft
Admission: 300 HUF; for students, soldiers and pensioners: 100 HUF

A LÁTVÁNY / THE SPECTACLE

1998. június 19 – augusztus 16. / June 19 – August 16, 1998

Kiállításunkon színházi tervezők és képzőművészek kapnak lehetőséget arra, hogy a színpadi értelemben vett látvány nyelvén térben fogalmazzák meg és mondják el legfontosabb és legféltettebb gondolataikat jelenünkről és e különleges műfaj sajátosságairól. A színházi látványtervezésben egyrészt világszerte megnőtt az avantgarde képzőművészet szerepe, másrészt e tervezés a képző- és iparművészetek, az építészet olyan határterületeit érinti, oldja fel és alakítja át, amely eddig azok érdeklődési fókuszából kimaradt. A képzőművészet számára viszont fontos lett a szcéna. A most megvalósuló „díszletek" nem maradnak „némák", hanem a nyár folyamán előadások, akciók és performance-ek keltik életre.

For this exhibition, theater designers and artists have the opportunity to create and elaborate their most important and intimate ideas concerning space in relation to stage design. Worldwide avant-garde art has become ever more important for stage designers, and this phenomenon often helps to dissolve or transform the borders between fine arts, applied arts and architecture. Where art has always been important for stage design, "scenery" has finally become important for art. The "scenes" created will not be "mute" – they will become alive through plays, actions and performances throughout the summer.

LÁTVÁNY-ESEMÉNYEK / SPECTACLE-EVENTS

Magyar látványművészet a színház és a film között / Hungarian Visual Art Between Theatre and Film

Ambrus Mária: Kultúrház
J. Kesserling: Arzén és levendula című szegedi előadás díszletében
Rendező: Zsótér Sándor, jelmez: Papp János
Fellépnek: Bakos Éva, Csatári Éva, Mészáros Tamás, Thuróczy Szabolcs, Pintér Béla, Zarnóczay Gizella
Előadások: június 19-én 20.30h; 20-án 22.00h; 21-én 19h

János Szirtes: 2000
Szirtes János: „Kint és bent" performance
Közreműködik: Bittner Dóra, építész: Schilling Zsolt, testfestés: Pohárnok Iván
Előadás: június 19-én 20.00h

Árvai György: A tribün
Természetes Vészek kollektíva: Közönséggyalázás II
Író: Peter Handke, színész: Szűcs Lajos, rendező: Árvai György
Előadás: június 20-án 20.30h

Ágh Márton: Espace
A megnyitón közreműködik: Ladányi Andrea táncművész
Megnyitó: június 19-én 17.30h

Horgas Péter: Holtudvar
Atlantis Színház: Greifenstein János: Holtudvar (ősbemutató)
Rendező: Horgas Ádám
Előadások: július 1-jén, 2-án, 3-án 19.00h

Weber Imre: Nyomok

Kentaur: Arden
Kentaur és Bartha Andrea projektje

Csanádi Judit: Úton, Labirintus

Antal Csaba: Rahmanyinov-fordítások
Rahmanyinov-fordítások – „Szcenikus ábránd"
Közreműködnek: Károlyi Katalin (ének), Csalog Gábor (zongora), vizuális kórus (30 birka, juhászok, pásztorlányok, műfordítók, installátorok)
Előadások: június 19-én 18.00h és 19.30h; július 20-án 18.00h és 19.30h

Pauer Gyula: A teremőr csendje / environment

Khell Zsolt: Contact With Acids Liberates Toxic Gas
Zene: Faragó Béla, világítás: Bányai Tamás

Filmklub:
Huszárik Zoltán, Tóth János, Sára Sándor, Ventilla István, Szabó István, Bódy Gábor, Kotnyek István, Xantus János, Kamondi Zoltán és Mispál Attila filmjei
június 23., 26., 30. 18.00h

Stúdió „K": Hólyagcirkusz
Rendező: Szőke Szabolcs
Előadások: Június 23-án, 26-án 20.00h

Mária Ambrus: Culture House
In the stage-set of performance of "Arzén és levendula" (Arsenic and Lavender) by J. Kesserling in Szeged
Directed by Sándor Zsótér, costume design: János Papp
With Éva Bakos, Éva Csatári, Tamás Mészáros, Szabolcs Thuróczy, Béla Pintér, Gizella Zarnóczay
Performances: June 19, 8.30 pm; June 20, 10 pm; June 21, 7 pm

János Szirtes: 2000
János Szirtes: Kint és bent (Outside and Inside) – performance
With Dóra Bittner, architect: Zsolt Schilling, body-painting: Iván Pohárnok
Performance: June 19, 8 pm

György Árvai: The Tribune
"Természetes Vészek" Collective: Közönséggyalázás II (Audience Abusing II)
Writer: Peter Handke, actor: Lajos Szűcs, directed by György Árvai
Performance: June 20, 8.30 pm

Márton Ágh: Espace
With Andrea Ladányi dancer
Opening: June 19, 5.30 pm

Péter Horgas: Dead-Halo
Atlantis Theater: Greifenstein János: Holtudvar (Dead-Halo, premiére)
Directed by Ádám Horgas
Performances: July 1, 2, 3 – 7 pm

Imre Weber: Nyomok (Traces)

Kentaur: Arden
Project of Kentaur and Andrea Bartha

Judit Csanádi: Úton, Labirintus (On the Way, Labyrinth)

Csaba Antal: Rachmaninov-Translations
Performance: Rachmaninov-Translations – "Scenic Fantasy"
With Katalin Károlyi (sing), Gábor Csalog (piano), visual choir (30 sheeps, shepherds, nymphs, translators, installators)
Performances: June 19, 6 pm and 7.30 pm; July 20, 6 pm and 7.30 pm

Gyula Pauer: Silence of the Museum Guard / environment

Zsolt Khell: Contact With Acids Liberates Toxic Gas
Music: Béla Faragó, lighting: Tamás Bányai

Film Club:
Films by Zoltán Huszárik, János Tóth, Sándor Sára, István Ventilla, István Szabó, Gábor Bódy, István Kotnyek, János Xantus, Zoltán Kamondi and Attila Mispál
June 23, 26, 30, 6 pm

Studio "K": Hólyagcirkusz (Bladder Circus)
Directed by Szabolcs Szőke
Performances: Jule 23, 26 – 8 pm

Kiállításkoncepció: Szegő György, Beke László / Conception by György Szegő, László Beke
Kurátor: Szegő György / Curated by György Szegő
Rendező: Jerger Krisztina / Designed by Krisztina Jerger
Koordinátorok: Csőke Judit, Kirchkeszner Ágnes / Coordinating by Judit Csőke, Ágnes Kirchkeszner

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.; TELEFON: 341-4355
NYITVA: NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA / OPENING HOURS: 10 AM – 6 PM, MONDAY CLOSED
Belépődíj: 100 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 50 Ft
Admission: 100 HUF; for students, soldiers and pensioners: 50 HUF

INTER/MÉDIA/MŰVÉSZET / INTER/MEDIA/ART

SZÉP IDŐ – JELVETÉS – INTERMÉDIA-MODELL – MÉDIA-SKANZEN – JÖVŐGYŰJTÉS
NICE WEATHER – SIGNCASTING – INTERMEDIA MODEL – MEDIA (VILLAGE) MUSEUM – COLLECTING THE FUTURE

1998. június 4 – 28. / June 4 – 28, 1998

A Magyar Képzőművészeti Főiskola Intermédia Tanszéke az 1990–91-es év óta létezik. A kiállítás egyik apropóját az adta, hogy idén diplomáznak az első, az 1993–94-es tanévben e szakra felvett hallgatók.
Az „intermédia" kifejezés sokakban és talán nem csupán a laikusokban homályos képzeteket kelt. Ezt a bizonytalanságot is oszlatandó, érdemes elmondani, hogy az intermédia ötéves művészképző, melynek centrumában az új médiumok művészi használata, elmélet/gyakorlat, tudomány, technika és művészet egységben látására törekvő szemlélet áll. A szak a művészképzést olyan műformák és művészeti technikák felé igyekszik kiterjeszteni, melyek a XX. századi képzőművészetben jelentek meg először (fotó-kinetikus, elektronikus művészetek, multimédia, installációs, environment- és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek). Fontos feladatának tekinti a művészet funkcióváltásának tudatosítása mellett az információs társadalom kulturális szférájában egy aktív, kreatív jelenlétre való felkészítést s ezen túl a kognitív (megismerésre kész) művészi magatartás kutatását és támogatását. Az intermédia sajátossága a határterületek kutatása, az aktuális, új, folyamatos konkretizálása, érzékelhetővé tétele.
Jelen kiállítás az első átfogó, nyilvános bemutató, melyen részt vesz szinte minden olyan művész, aki a tanszék létrejötte óta hosszabb-rövidebb ideig tanult, tanított az Intermédián, és meghívásának nem volt technikai akadálya. A közel ötven művész bemutatkozásának kerete új, egyébként szinte mindannyian állandó szereplői hazai és nemzetközi bemutatóknak. Kiállításunk számot ad ezen túl az intermédia rövid történetéről, így virtuálisan jelen lesznek azok a külföldi művészek és teoretikusok is, akik időről időre segítették a tanszék munkáját.
A kiállítás újszerűségét az adja, hogy stiláris és mediális előítéletektől függetlenül mutatkoznak be fiatal koruk ellenére már egyáltalán nem először kiállító művészek egy olyan kontextusban, mely egyszerre „múltbeli" és „jövőbeli" (referenciális anyagként utalni szeretnénk majd a kiállítótérben két korábbi kisebb kiállításunkra: Spektrum, Újlak Galéria és Jövőgyűjtés, Liget Galéria), „kötelező" és „szabadon választott".
A kiállítással párhuzamosan kétnyelvű katalógus, valamint egy dokumentációs CD-ROM készül.
Támogatók: JVC, Soros Alapítvány, Nemzeti Kulturális Alap, Kronos Kft.

The Intermedia Department of the Hungarian Academy of Fine Arts has existed since 1990–91. This year marks the graduation of its first generation of students accepted in 1993–94.
The concept "intermedia" may seem obscure and not exclusively for the layman. For this reason it seems appropriate to both present the department as a five-year art school that focuses on the various artistic applications of new media, as well as an attitude, whose ambition is to create a homogenous view of theory/practice, science, technology and art. The department's purpose is to expand artistic education towards both mediums and methods that have appeared for the first time in this century (e.g. photo-kinetics, electronic arts, multimedia, installation, environment and action art, new communication theory, interdisciplinary forms, artistic borders). Besides raising an awareness about a functional shift within art, it aims at preparing artists for an active and creative presence in the cultural spheres of information society, and moreover to research and support a cognitive artistic attitude. Intermedia as concept is the exploration and researching of borders and the continuous definition and characterization of the new and the up-to-date.
The present exhibition is the first comprehensive public show that allows each artist who has ever been involved with the department either as a student or a teacher the opportunity to present their work together. Although the almost fifty artists included in the exhibition have not necessarily exhibited their work together most of them are permanent figures of shows abroad as well as in Hungary. The exhibition also intends to be a brief report on intermedia's history and thus any foreign artist or theoretician who has contributed to the department will also be included.
The novelty of the exhibition comes from the fact that – devoid of any stylistic or medial prejudice – it presents young artists (who despite their age have already had several exhibitions) in a context which is simultaneously "past and present" and "formal and open" (as referential material I would like to recall two earlier smaller exhibitions, "Spectrum", Újlak Gallery and "Collecting the Future", Liget Gallery).
Parallel with the exhibition a bilingual catalogue and a documentary CD-ROM will be published.
Sponsors: JVC, Soros Foundation, National Cultural Fund, Kronos Ltd.

A kiállítás rendezői: Peternák Miklós, Megyesi Zsuzsa / Curated by Miklós Peternák and Zsuzsa Megyesi

15 KORTÁRS MEXIKÓI MŰVÉSZ
15 CONTEMPORARY MEXICAN ARTISTS

1998. július 10 – augusztus 9. / July 10 – August 9, 1998

A távoli országok kultúráját bemutató programunk keretében ezúttal a mexikói művészet 15 kiemelkedő alakjával ismerkedhetünk meg. Stiláris szempontból a legkülönbözőbb munkákkal találkozhatunk; a primitív művészek formavilágából építkező művek mellett szürrealista, hiperrealista, figurális, absztrakt és geometrikus festmények, szobrok felelgetnek itt egymásnak úgy, hogy egy különös, többrétegű hagyományrendszer kapcsolja őket össze. Az alkotásokban az ősi indián kultúra elemei ötvöződnek a gyarmatosítók által importált európai kultúrával, mindezt a szomszédos Egyesült Államokból érkező új impulzusok tovább színezik.

Within our series presenting the art of different cultures the audience will be introduced to the art of fifteen contemporary Mexican artists. In this show one can find artworks of the most different styles: expressions of primitive, surrealist, hyperrealist and figurative art, as well as abstract, geometric paintings and sculptures in dialogue with each other, which are linked together by a unique, complex tradition. All the works share the roots of elements of ancient indian culture merged with the European culture imported by the colonists, so typical of the South American culture, and impacts of the new trends of the neighbouring USA.

A kiállítás rendezője: Megyesi Zsuzsa / Curated by Zsuzsa Megyesi

SCHOLZ ERIK (1926–1995): ERDŐ ÉS HAMU
ERIK SCHOLZ (1926–1995): WOODS AND ASHES

1998. augusztus 18 – szeptember 20. / August 18 – September 20, 1998

„... valami megmagyarázhatatlan affinitásom van a fákhoz. Kiteljesült jó érzéssel éltem a fák között. Rá kellett jönnöm, hogy prehisztorikus ember működik bennem, aki erdőlakó lehetett, tehát a gyűjtögető természeti ember. A képeken így kerültek a fák közé figurák. Mindig a fákkal, a növényekkel őshonosan együtt élő emberek. Kicsit olyanok, mintha meglátnának és megbámulnának téged – a nézőjüket. Sok olyan képem van, ahol az emberek föl vannak sorakozva." (Scholz Erik Fábián László interjújából, 1989)
Az utolsó években Scholz Erik nem szemlélte – modellálta az ideális – harmonikus életet, hanem emblematikusan, gyakran mitologikus figurák képében maga ágált, önmaga állapotait, esendőségén támadt indulatait, elmúlástudatát vetítette ki. E képek formavilágát meghatározza egy gyökérszerű, szenvedélyesen antropomorfként felfogott gombaszövedék, anyaguk pedig egyre inkább a maga eredeti színében meghagyott, nagy gesztusokkal komor lávaként kezelt fahamu.
A kiállításon Scholz két utolsó nagy műcsoportjából válogattunk.

Maurer Dóra

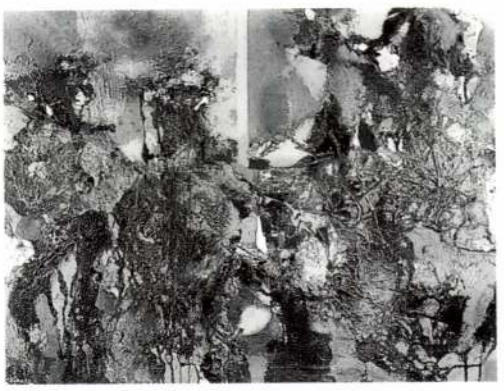

Őskáosz / Ancient Chaos, 1993

"... I have a certain inexplicable affinity for trees. I have lived among trees with a feeling of satisfied decency. I had to realize that from the inside I am a prehistoric human, who may have been a forest-dweller and thus a man of collecting nature. This is how I started placing figures among the trees. Men who were living together with ancient trees and plants like natives. It is a little bit as if they had caught site of and started staring at you – the spectator. I have numerous images with humans standing in rows." (Erik Scholz interviewed by László Fábián, 1989)
In his last few years of life, Erik Scholz gave up contemplating and modeling ideal and harmonic existence and started a protest through a series of emblematic and often mythological figures that projected forward his own fallibility as well as his consciousness of mortality. The formal world of these images is dominated by a passionately anthropomorphous mycological lace imitating the patterns of entangled roots where he used untreated wood-ashes to create broad gestures of gloomy lava.
For the exhibition we have selected work from the two last periods of Scholz's work.

Dóra Maurer

A kiállítás rendezői: Dárday Nikolett és Maurer Dóra / Curated by Nikolett Dárday and Dóra Maurer

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.; TELEFON: 341-4355
NYITVA: NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA / OPENING HOURS: 10 AM – 6 PM, MONDAY CLOSED
Belépődíj: 100 Ft; diákoknak, katonáknak, nyugdíjasoknak: 50 Ft
Admission: 100 HUF; for students, soldiers and pensioners: 50 HUF

DARGAY LAJOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
THE SCULPTURE OF LAJOS DARGAY

1998. augusztus 18 – szeptember 20. / August 18 – September 20, 1998

„...Dargay munkáit az akkor csupán Schöffer közvetítésében ismert Moholy-Nagy a maga tehetsége természetével egyező kutatóösztöne biztatta életre. Kinetikus plasztikái nem ábrázoltak, azonban idéztek. A század tudományának szellemét, mely szabadságában rokonabb a művészetével, mint a technikáéval, melynek célja a végső dolgok megismerése... Dargay munkái anyaguk, az anyag igényelte munkafolyamatok és technikák révén ugyan emlékeztetnek az ipar produktumaira, de gépezeteinek mintha lelke lenne, mintha inkább szolgálnának esztétikai igazságot, mint praktikus célt. Dargay vonalra, geometriai idomra, fényreárnyra, tömegre egyszerűsíti a bonyolultat, hogy megidézhesse a csak intellektussal és érzelemmel felfogható tárgyat. A valóságban nem létező vonal, a redukció végső célja Dargay művészetében, a nézőben visszhangot verő hatása olyan, mint a fogalmaké, amelyekkel létünk igazságait közelítjük..."

(Részlet Sík Csaba katalógusbevezetőjéből)

"... Dargay's work was enthusiastically appreciated by Moholy-Nagy, who although only knowing his work through Schöffer, identified in them a certain quality that was similar to his own exploring instinct. His small kinetic sculptures were not imitations but rather representations of this century's scientific spirit, more related to art than technology with the ultimate purpose of recognizing the ultimate ... Dargay's work, in terms of both material and process, are similar to industrial products, yet it is as if their machinery had a soul and served an aesthetic rather than a practical truth. Dargay reduces complicated forms to simple lines, geometric shapes and the delineation between light and shadow thereby reiterating the object so that it becomes recognizable solely through the intellect and emotions. In Dargay's art the final purpose is to realize the line that in reality does not exist and whose effect made on the spectator is similar to that of concepts by which we express truths about our own existence...

(Extract from Csaba Sík's catalogue introduction)

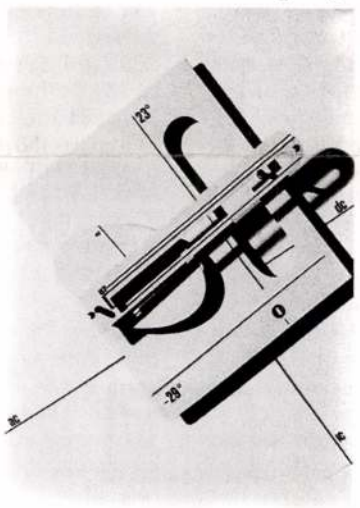

Ephemerides à Kassák

A kiállítás rendezője: Gelencsér Rothman Éva / Curated by Éva Gelencsér Rothman

DOROTTYA GALÉRIA

BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.; TELEFON: 266-0223
NYITVA: NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG, SZOMBATON 10-TŐL 14 ÓRÁIG, VASÁRNAP ZÁRVA
OPENING HOURS: 10 AM – 6 PM, SATURDAY 10 AM – 2 PM, SUNDAY CLOSED
A belépés díjtalan / No admission fee

DOBRA JÁNOS FOTÓKIÁLLÍTÁSA
PHOTO EXHIBITION OF JÁNOS DOBRA

1998. július 3 – augusztus 2. / July 3 – August 2, 1998

„Az a vezérlő gondolat, amely szerint számomra csak a valóság tudja megadni azt a lelki élményt, melynek végső eredménye a kép, egyetlen kifejezésbe sűrítve leginkább a fénnyel hozható összefüggésbe életem jelen szakaszában. Mindig olyan formában képes ez megjelenni, amelyen keresztül kapcsolatba kerülök a valóság titkosabb részeivel, amelyben lényünk felolvad. Szándékaival együtt, egy fizikai és szellemi értelemben vett fényben. S e felfogható fény táplálja azokat a formákat is, amelyek végső soron mint kép jelennek meg, látható végeredményként."

Dobra János

„At the present stage of my life, I feel it is only reality that can give me the spiritual experience whose final result is the image, condensed into one sole expression that can be related mostly to light. It can always be manifested in forms through which I can contact the most secret parts of reality – those in which ourselves dissolve. It is light – in the physical as well as spiritual sense. And this recognizable light nourishes the forms, which eventually unfold as images – as visible results."

János Dobra

A kiállítás rendezője: Regős Andrea / Curated by Andrea Regős

„ELLIPSZIS" / "ELLIPSE"
ZRÍNYIFALVI GÁBOR FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA / EXHIBITION OF GÁBOR ZRÍNYIFALVI PAINTER

1998. augusztus 7 – szeptember 6. / August 7 – September 6, 1998

Zrínyifalvi Gábor festészete az érzések és a sejtések fonadékából épül fel, makacsul kitartva ugyanazon alapelemek mellett. A fa, égetett fa, kő, toll, valamint az értelem eszközei és jelei, a rajzolt és rajzoló kéz, a geometrikus forma (ellipszis), írás olyan lenyomatszerű rétegeket alkotnak, mint az üledékes kőzetek. Csiszolt és felfényesített felületek ezek a képek, amelyen mintázatok rajzolódnak ki az archeológus néző számára. Az akarat, szándék (intenció) és a véletlen találkozása a „leletben" (műben), ahogyan az alapelemek kombinációi új és új értelmet vagy olvasatot követelnek meg, a szigorúan lineárisan haladó idő térbeli szétáradását eredményezik. A láthatatlan keret, amely e képeket kimetszi a térből, az alkotó olvasatait vagy inkább csak sejtéseit reprezentálják.

Gábor Zrínyifalvi's painting is created from weaving emotions and intuitions persistently using the same motives. Wood, burnt wood, stone, feather, the instruments and sings of thinging, drawing and drawn hand, geometrical forms (ellipse) give levels with imprints like in sedimentary rocks. These paintings have a polished surface through which patterns show up to the archeologist viewer. The creator's will (the intention) and chance meet in the "find", the artwork, as the combinations of the same motives produce new meanings and interpretations again and again, and make the linearly and make linearly advancing time spread in space. The invisible frame which separates these paintings from the surrounding space represents the artist's interpretations or rather his intuitions.

Az Angyal és az Írás / Angel and the Writing, 1997

A kiállítás rendezője: Kozák Csaba / Curated by Csaba Kozák

Dargai Lajos

Palaky Dezső. Műterem a magasban (Dargai Lajos) - Heves Megyei Népújság, 1967. aug. 16.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

79. l.

Dargay Lajos

Dargai Lajos fiatal szobrász, korát és pályáját tekintve egyaránt. Pécsi élményanyaga, a vendéglátó környezet által diktált munkakedv, az ifjúkori kutatás láza érződik tizenhárom rajzán, két ólomdomborításán, fiúportréján és a két aktszobron is. Ahogyan a test formái, vonalai megjelennek Dargai Lajos rajzain, megmintázott aktjain, mutatják, hogy a formák birtokbavételének küzdelme már folyik a szobrászban. Ha visszatekintünk a fiatal szobrász utolsó tárlati szereplésére a Líceum dísztermében, akkor a fejlődés és az érlelődés nyilvánvaló jegyeit fedezzük fel munkáin. Szerényen, a bizonytalanságból is táplálkozó izgalommal és lelkesedéssel nyúl a megformálandó anyaghoz és — úgy látszik — minél ellenállóbb az anyag, annál jobban és becsületesebben megdolgozik az alkotás élményéért és eredményéért.

Dargai Lajos Mestrovics-érméről külön kell szólnunk. Az érem nem hibátlan, mégis visszaadja a nagy alkotó karakterét, sajátosan értelmezett megfogalmazásban is. Dargai Lajosnál is azt kell mondanunk: kisebb mértékben, a szemmel jobban átfogható, a belső tűzzel forróbban átvihető megoldásokhoz, formákhoz, közölnivalókhoz kellene nyúlnia, főként fejlődésének, érdeklődésének ebben a kezdeti szakaszában. A gondos, olykor aprózó, elmélyült, fáradságos műhelymunka bőséges kamatot hoz, amikor a művész belső élményének elsöprő dinamikája felszínre hoz témákat, arcokat, drámai vagy tragikus mozzanatokat, mint a nyilvánvaló példakép, Mestrovics esetében is. Ehhez türelem, elszántság és sok-sok őszinteség szükséges. És még valami és ez mindkét kiállító esetében megszívlelendő: a divat múló hóbortjait fel kell ismerni és azokkal — még nagy tekintélyek esetében is — le kell számolni.

(farkas)

Dargai Lajos: Mestrovics-portré

alogh tájló és Dargai Lajos kiállítóról
Heves megyei Nepujság 1964 Sept. 13

minutában belém ütött a gyer- resi, mert az kiadósabb. Meg valahányszor azt hallom, hogy

Szóvá k

Az angol—magyar ökölvívó-találkozó után a sportág vezetői úgy nyilatkoztak, hogy olimpikonjaink számára az egri Dobó István-emlékverseny lesz az utolsó nagy erőpróba Tokió előtt. Joggal hihette tehát mindenki, hogy ez a hagyományos viadal az év egyik nagy eseménye lesz. A sportág kedvelői azonban pénteken délután hiába igyekeztek a verseny színhelyére — a selejtezők a részvevők rendkívül alacsony száma miatt elmaradtak. Csak a Honvéd Zalka SE, Tatabánya és Szolnok mintegy 30—35 fönyi gárdája érkezett meg, a válogatottak közül pedig csupán a gyöngyösi Tóth Pista. Az elhangzott szidalmakból bőven jutott a válogatott keretnek, a lemondólevelet küldő Bp. Honvédnak, Újpesti Dózsának —, de joggal kijutott a szemrehányásból a rendező Egri Dózsa ökölvívó szakosztályának is, amely a hallottak szerint elkésve küldte szét a kiírást s a válogatott keret részvételét is az utolsó pillanatban, telefonon próbálta biztosítani! Ez a szervezetlenség — ha csakugyan így van — sok mindent megmagyaráz, de nem lehet mentség a részvétlenségre, hiszen a verseny az országos versenynaptárban is szerepel és a Népsport már jóval előre jelezte az eseményt!

*

Érdekes levél érkezett Philadelphiából Egerbe: a szabadságát Amerikában töltő Besznyák doktortól. A futballisták népszerű „Pista bácsija" többek között azt írja, hogy odakint értesült a Dózsának Jászberény ellen elért szép győzelméről, ami „nagy-nagy örömére szolgált". A továbbiakban arra kéri az egri fiúkat: „a soron következő pár mérkőzésen még nagyobb lelkesedéssel, akarással és bajtársias, egri szívvel küzdjenek ..."

*

Az elmúlt héten Gyöngyös utcáin nagy gonddal készített falragaszok hirdették, hogy szeptember 5-én, délután 4 órakor Eger és Gyöngyös öregfiúk labdarúgó válogatottjai mérik össze tudásukat a városi sporttelepen. A rendezők mindent megtettek, hogy a hajdani nagy csaták egri részvevőit, Madarast, Szentmarjayt, Bádert, Borost, Bajuhovszkit és a többieket méltóképpen fogadják, cserezászlót és virágcsokrokat készítettek, de gondoskodtak a „III. félidőről" is.

Mindezt hiába! Az egriek ugyan-

Nagy eseményre készülnek az egri teniszezők: a jövő hét végén csütörtökön, pénteken és szombaton a népkerti tenisztelepen rendezik meg a Dobó István emlékversenyt, amelyre 41 sportkör kapott meghívást. A Vasas SC máris jelentette részvételét, de várják a többi élvonalbeli fővárosi és vidéki szakosztály jelentkezését is!

*

Tiszanána község az elmúlt hetekben ritkaságszámba menő sportszeretetének adta tanújelét: a vadásztársaság tagjai lelkes, áldozatos munkával — a megyei választmány segítségével — skeet-lövő pá-

...gyei LSZ elnöksége még egyszer letárgyalta az eseményeket, jóváhagyta a pályán elért eredményt, s úgy határozott, hogy a bélapátfalvi pályán kétszer kell zárt kapuk mögött és háromszor szövetségi ellenőr jelenlétében játszani! Mikó és Juhász büntetése jogerős, Sas, Horváth és Hartmann háromheti felfüggesztett eltiltását jóváhagyták. Ugyanakkor a levonulásért Lőrinci minden játékosa dorgálást kapott. A pályára berohanó bélapátfalvi ifjúsági játékos, rendező és az ellenfél ifjúsági csapata edzőjének ügyét a következő szerdán tárgyalják.

Somody József

Megkezdődött az egri fedett uszoda építése

Az egriek kétségtelenül legkedveltebb és leghíresebb sportága: az úszás. A természetes, langyos vizű uszoda úszónemzedékek hosszú sorát nevelte és Bárány Istvántól Katona Józsefig, Európa- és világhírű úszók kiváló eredményeikkel tették ismertté az egri vízisportot.

Az 1925-ben kiépített uszoda a maga korában megütötte az európai színvonalat, az idő azonban bizony erősen eljárt már fölötte és megközelítően sem tudja kielégíteni a korszer-

medencébe. Az első emelet szintjére kerülnek a lelátók, amelyek 350 személy részére nyújtanak majd helyet. Említést érdemel, hogy az első emelet szintjén, — a gépházak fölött, — még egy kis gyakorló-tanuló medence is helyet kap majd.

A földszinti bejárat mögött lesz a szépen kialakított előcsarnok, a büfé, a ruhatár, az irodahelyiség, továbbá pedig távolabb a női és férfiöltözők, az orvosi szoba, de az edző ré-

a fedett uszoda épületének tervezett átadási határideje: 1965. december 31. Ez tehát azt jelenti, hogy 1966-ban már birtokukba vehetik az egri úszók új birodalmukat!

Talán említenünk sem kellene, hogy ezt a létesítményt is a szükséges kiegészítő helyiségek teszik teljes értékűvé. Öltözőkről, edzőteremről is gondoskodás történik, sőt a sportolók számára klubhelyiséget, olvasó, pihenő szobákat is szeretnének létesíteni: ezek képeznék az uszoda megkíván

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 16

Népújság (Heves)

Dargay Lajos képzőművész

1021

Dargay Lajos alkotása a milánói nemzetközi kiállításon

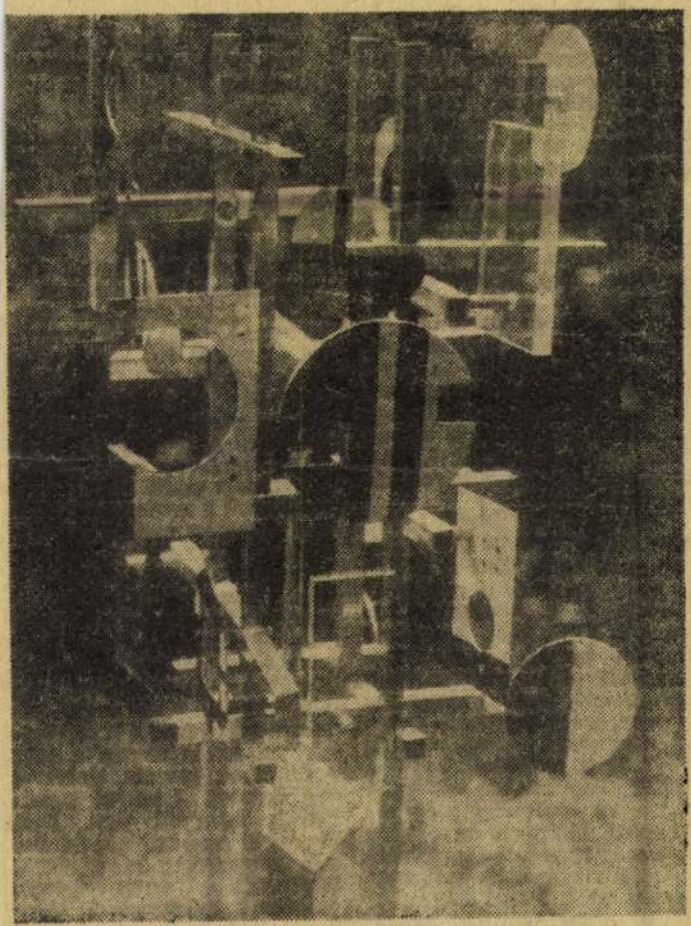

A milánói Modern Művészeti Múzeum és az olasz Pagani Alapítvány minden évben megrendezi Milánóban a nemzetközi szabadtéri szobrászati kiállítást, melyre neves művészek kapnak meghívást. Dargay Lajos egri képzőművész először 1972-ben kapott meghívást, s a sikeres szereplés eredményeként 1973-ban újra részt vett a kiállításon. Az 1974. évi tárlatra ismét meghívást kapott. A május végén megnyílt nagy sikerű kiállításon — amelyen a képzőművészet és az építészet kapcsolatát reprezentáló művek szerepelnek — a fiatal egri művész egy kinetikus konstrukcióval szerepel.

A közösségében mi feladat vá

Beszélgetés Kiss Sándorral, a KISZ Bizottságának első titká

Tagadhatatlan, hogy nemcsak az ifjúság, hanem az egész közvélemény körében nagy visszhangot keltett a KISZ Központi Bizottsága április 17—18-i ülésén hozott határozat az ifjúsági mozgalom időszerű kérdéseiről. Az utóbbi időben — a KISZ VIII. kongresszusa óta — a fiatalok körében tapasztalható pezsgés, mozgalmasság egyértelműen pozitív értékelésre talált. Mégis, miért volt fontos és szükségszerű a KISZ-kb legújabb határozata, mi ennek a lényege és szerepe az ifjúsági mozgalmi munkában? Többek között ezekre a kérdésekre kértünk választ *Kiss Sándor*tól, a KISZ Heves megyei bizottságának első titkárától.

— Központi bizottságunk áprilisi határozatai nem valami gyökeresen újat, a KISZ-munka valamiféle reformját jelentik — mondotta —, hanem a KISZ VIII. kongresszusán hozott határozatok eredményesebb végrehajtását segítik elő. Ezen a kongresszuson, mint ismeretes, azt a követelményt fogalmaztuk meg, hogy *erősíteni kell a KISZ kommunista jellegét.* Bizonyos eredmény már tapasztalható ebben, de a fejlődés még nem érte el a kívánt szintet. Az áprilisi határozat éppen ezt célozza: fokozni a KISZ eszmei-politikai nevelő munkájának hatékonyságát, a KISZ-tagság erkölcsi, politikai, világnézeti elkötelezettségét, növelni a fiatalok aktivitását és a szervezeti fegyelmet, megteremteni a politizálóbb KISZ-életet, tehát erősíteni kell a mozgalom kommunista jellegét.

— A közvélemény elismeri a KISZ munkáját, de sokszor megfogalmazódik galmi év". Eddig ez nem szerepelt a KISZ szótárában. Mit jelent a gyakorlatban?

— Igen fontos gyakorlati jelentősége lesz a mozgalmi évnek a KISZ életében. A határozat értelmében mindenkinek *évenként meg lehet újítani a KISZ-tagságát.* Említettem, hogy az egyéni feladatvállalás teljesítéséről a KISZ-tag beszámol az alapszervezete előtt. Ez a mozgalmi év végén — legközelebb 1975 február-május között — történik és *ennek alapján dönt a közösség, hogy az illető méltó e továbbra is a KISZ-tagságra.* A tagsági igazolvány tehát egy évre szól. Ettől a módszertől minőségi fejlődést várhatunk, elevenebb KISZ-életet, amelyben *mindenkinek van valamilyen komoly feladata,* s amelyek becsületes végrehajtásával bizonyít a fiatal, hogy magáénak vallja a közösséget. Korábban csak fegyelmi útján, vagy az illető saját kérésére szűnt meg a KISZ-tagság, s ez azt is jelentette, hogy sorainkban passzív, érdektelen fiatalok is helyet foglalhattak. Ezen túl úgy lesz, hogy aki nem teljesíti feladatát, „nem tolja a közösség szekerét", hangsúlyozom: minden fegyelmi nélkül megválik tőlünk. Ez nem számít feketepontnak, hiszen az illető a következő évben *újra kérheti felvételét* az ifjúsági szövetségbe, s ha akkor megfelel a követelményeknek, ismét velünk dolgozhat.

— Ha már a felvételnél tartunk: ezzel külön is foglalkozott a KISZ-kb határozata. A követelményekben, vagy a módszerben

Dargay Lajos 1942-ben született a mai jugoszláviai Peli Manastirban (Pálmonostor). Sárospatakon érettségizett, 1960-ban. Ezután az egri tanárképző főiskolán szerzett rajztanári oklevelet. Egerben él, a Gárdonyi Gimnázium tanára. Tanulmányúton járt Párizsban 1967-ben és 1970-ben. A franciaországi Les Arcs-ban dolgozott 1972-ben. Állami ösztöndíjjal 1977-ben Franciaországban tanulmányozta a fénydinamikus térkonstrukciók készítését az 1978-ban Egerben felállításra kerülő általa tervezett „Munkásmozgalmi emlékmű" c. fénytorony kivitelezése céljából. Párizsban mutatkozik be először műveivel 1973-ban, a Galeria Lambertben. Több kollektív kiállításon szerepel. 1975-ben állít ki Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában. Műveit Milánó, Párizs, Les Arcs, Escadeuvres, München, Cambridge és Budapest közgyűjteményei őrzik. Eleven szakmai kapcsolatot tart fenn a düsseldorfi Zero csoporttal, a hasonló törekvésű fiatal szovjet művészek Galejev által vezetett kazányi csoportjával és a magyar származású Schöffer Miklóssal. Kiállítása lesz az ASSOCIATION INTERNATIONALE DES ARTS PLASTIQUES szervezésében a párizsi UNESCO-palotában.

MTESZ. MIE. Iparesztika. Eger 1978

– Katalógus a könyvtárban –

1. Torony	Krómacél 250x60x60 cm	hangra reagál
2. Fénymodulátor I/a.	Aluminium 80x22x22 cm	modell 1:10
3. Fénymodulátor I/b.	Ugyanaz, mozgásban	
4. Fénytorony	Krómacél 250x60x60 cm	hangra reagál
5. Munkásmozgalmi Emlékmű-fénytorony	Krómacél üveg 70x10x10 cm	modell 1:10
utcazajra reagál		

Cím: Eger 3300 Szovjet hadsereg útja 57.

Dargay Lajos

Dargay Lajos, szobrász

Magyar kiállítás az Unescóban

Párizs, december 19.

Kettős magyar kiállítás nyílt tegnap az Unesco párizsi székházában: Dargay Lajos szobrászművész alkotásait, valamint más, Franciaországban és Magyarországon élő magyar művészek Ady emlékére készített grafikáit mutatják be az ENSZ oktatási, kulturális és tudományos szervezetében.

A kiállítást Dunbar Marchall-Malagola, a Képzőművészetek Nemzetközi Társaságának főtitkára és Klein Márton, a párizsi Magyar Intézet igazgatója, Mód Péter, hazánk Unesco-nagykövete és Nicolas Schöffer, a magyar származású, Franciaországban élő szobrász nyitotta meg. Jelen volt Veress Péter, hazánk párizsi nagykövete, valamint a franciaországi képzőművészeti élet, a franciaországi magyarok több ismert képviselője, ott voltak a magyar művészet franciaországi barátai.

– : Magy[illegible] 1.

Esti Hirlap, Bp. 1978. dec. 19.

y érzem, ez
ogy egyszer
ljunk, hogy
tései milyen
ıoztak ben-
határidőkre
könyveket,
megrendelt
sak kis há-
eg. És ezek
ıy „sláger-
mi valóban
ék lehetne.
gazgatóság-
hogy a téli
ırdetett ki-
5bb novem-
inkhoz vi-

ONYI
K
TOK

gépek
tól
szkóp
t-tól
RT

Magyar művészek kiállításai az UNESCO-ban

Kettős magyar kiállítás nyílt meg hétfőn az UNESCO párizsi székházában: Dargay Lajos szobrászművész alkotásait, valamint Franciaországban és Magyarországon élő más magyar művészek Ady emlékére készített grafikái lapjait mutatják be az ENSZ oktatási, kulturális és tudományos szervezetében.

A kiállítást Dunbar Marchal-Malagola, a képzőművészetek nemzetközi társaságának főtitkára és Klein Márton, a párizsi Magyar Intézet igazgatója, *Mód* Péter, hazánk UNESCO-nagykövete és Nicolas *Schöffer*, a magyar származású, Franciaországban élő szobrász nyitotta meg. Jelen volt *Veress* Péter, hazánk párizsi nagykövete, valamint a francia képzőművészeti élet, a franciaországi magyarok több ismert képviselője, ott voltak a magyar művészet franciaországi barátai.

Dargay Lajos szobrászművész alkotásai közül a kiállításon különösen nagy érdeklődést keltett az Egerben felépített, Magyarországon első kibernetikus torony, amely világszerte is kevés máshoz hasonlítható.

Az Ady emléke előtt tisztelgő, 24 grafikai lapból álló sorozat elkészítését Franciaországon és Magyarországon élő magyar és francia művészek részvételével tavaly a párizsi magyar sajtóiroda és a Kulturális Kapcsolatok Intézete

nács december 11-i ülésé
tékelte és összegezte a
delkezésre álló adatokat.
Dr. *Béres* József mez
dasági mérnök, növény t
gus, kisvárdai lakos el
1965-ben kereste meg
ványával az Egészségügy
dományos Tanácsot. Elk
léseivel az ETT foglalk
de az általa bemutatott d
mentációt, szakmai elkép
seket tudományosan me
pozatlannak minősítette.
követően több alkalomma
rültek beadványai az ETT
lönböző szakértői és bizo
gai elé, azonban dr. Béres
zsef többszöri felhívás el
re, hosszú ideig nem ado
sérleti anyagot, hogy tudo
nyosan megalapozott vi
latok történjenek a gy
szerként ajánlott cseppje
Ugyanakkor különböző
ganatos megbetegedések
szenvedő betegeknek ado
általa készített cseppel
Előfordult, hogy a bet
ezért saját kárukra kivo
magukat az orvosi gyógyk
lés alól, bízva a Béres
cseppekben. Ennek a v
lyére 1977-ben az Egész
ügyi Minisztérium k
ményben hívta fel a fig
met.

Az ETT rendelkezésére
információk szerint a cse
először 1976-ban kerültek
dományos megalapozott
farmakológiai és toxikol
(méregtani) vizsgálatra.
állapították, hogy az álla
sérletekben a szer a dag
tok növekedését egyált
nem befolyásolta, de ug
akkor toxikológiai szemp
ból ártalmatlannak bizon
1977-ben dr. Béres

szonetnyilvánítás: Köszö-
mondok mindazoknak, akik
jó édesanyám, **Gleichmann**
é temetésén részt vettek.
tükkel, részvétnyilvánításuk-
jdalmamat enyhíteni igye-
Dr. Koltai Pálné. ×

szerűen fiktív mennyiséget írtak jóvá a szerelők a kútkezelőknek.

Az ügy elsőrendű vádlottja *Básti Sándor*, a szerelők cso-

életveszélyessé
rendát kedden
lőre a 25. fők
nak Eger b
szakaszán gé
városrész me
kedhetnek.

ssan enyhülő idő további hav

változatos képet mutat
idójárása. Izland, valamint
ndináv-félsziget felett több
pontú ciklon örvénylik.
változékony, szeles az idő-
Rövid időn és kis távolsá-
elül is számottevő különb-

ségek lépnek fel. A kontinens középső része felett anticiklon helyezkedik el. A levegő hőmérséklete 4,5 fokkal elmarad a sokéves átlagtól. Ez a hideg levegő keveredik a Földközi-tenger medencéje felől származó enyhe léghul-

lámmal. Ez a
li részén, val
szigeten többf

Hazánkban
lában borult,
lyen derült vo
is megnöveke
déli, valamint
részben váltak
nap hullott a
csúcsértéke 0,
kult.

Várható idő

Túlnyomóan
vábbi havazá
vazás elsősorb
len átmegy h
be, majd esőt
ti szél foko
helyenként n
magasabb na
5 fok körül a

A Duná v
210 cm.

Európai

1978.

Budapest
Ankara
Athen
Belgrád
Berlin

Az 1978. december 20. 06 órára
rejelzett európai idójárási helyzet

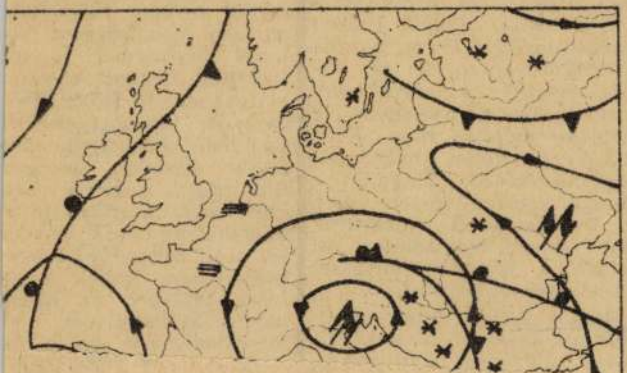

Magyar Nemzet 1978. dec. 20.

kezdeményezte.

lehetővé tette az általa k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dargay Lajos

1988 JUN 28

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

BORBÁRBA 1021

Eger híres borkóstolója, a Taverna rövidesen újabb ággal bővül. A föld alatti borozót meghosszabbították, és borbárt létesítettek. S hogy még romantikusabbá tegyék, török szultánokat ábrázoló oszlopokkal díszítették a bárrészt. A képen: Dargay Lajos szobrász, az oszlopfők készítője egyik kedvenc szultánjával.

(Kiss Béla felvétele)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TÜKÖR

1969 MÁJ 6

EGER
(Megjelent a 16. számban)

Fényképet közöltünk az egri föld alatti bárról. Itt helyezik el Dargay Lajos egri szobrászművész néhány faragott szobrát. Most a művész annak a megállapítását kéri, hogy a felvételen szereplő férfival (a bár berendezésén dolgozó villanyszerelővel, a Heves megyei Villanyszerelő Vállalat dolgozójával) nem azonos.

Dargay Lajos

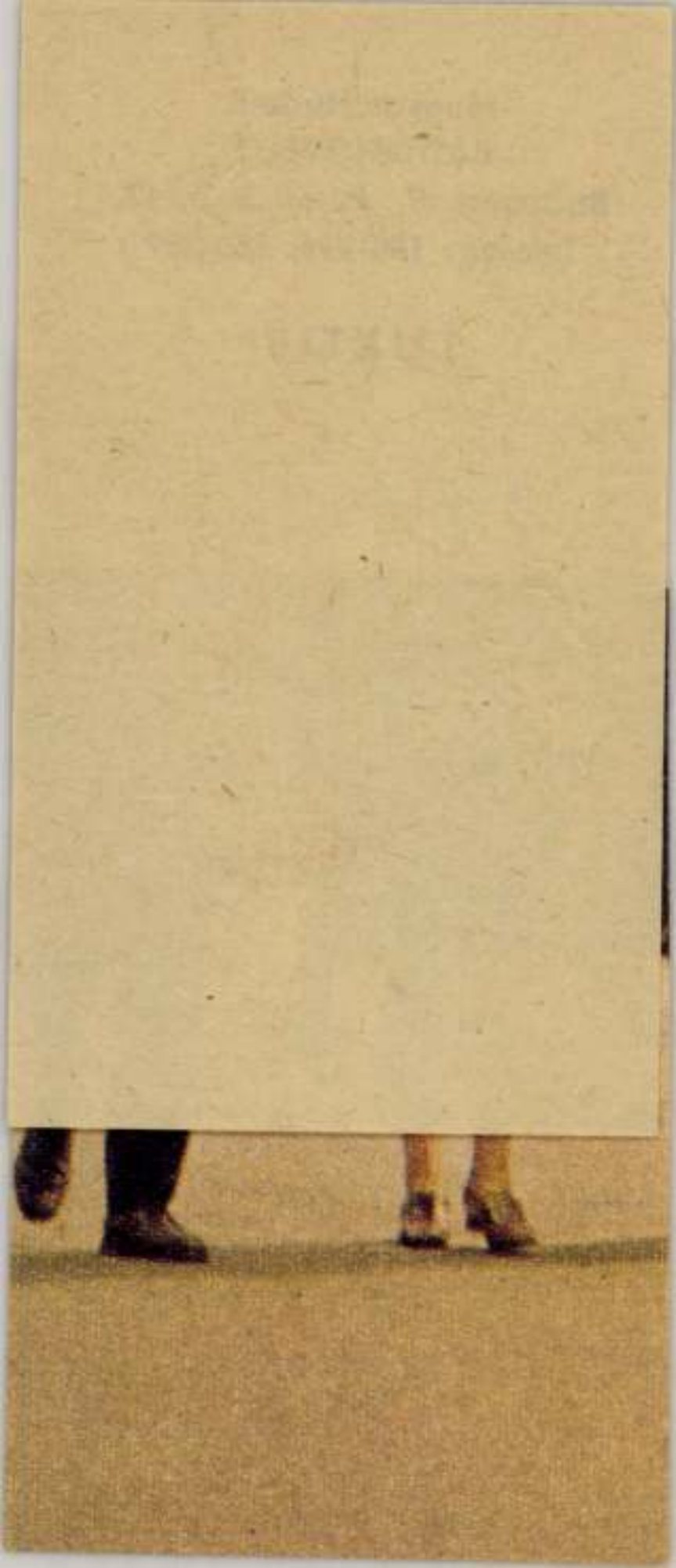

TÖRÖK FEJEK A ZÖLD PECSÉTBEN. Földalatti bárt rendeznek be Egerben. A szultán okmányait hitelesitő zöld pecsétről elnevezett mulatóban helyezik el Dargay Lajos, egri szobrászmüvész tölgyfaoszlopokból kifaragott törökpasa fejszobrait. /Fotó: Kunkovács/

Nagykáta vasúton alig másfél óra Budapesttől. Másfél óra nem nagy idő annak, aki csak hébe-hóba utazik. De Nagykáta lakosságának majdnem a fele, naponta összesen 15 000 órát tölt el vonaton. Ötezer ember utazik hajnalonta a fővárosba dolgozni, és ugyanennyi utazik estelente vissza a községbe — aludni. Nagykátát ezért — a divatos szóval élve — joggal nevezhetném Budapest „alvó városának".

De két oknál fogva sem nevezhetem annak. Egyrészt, mert *már* nem alvó, másrészt, mert *még* nem város. Egyszerű járási székhely, de olyan pezsgő szellemi élettel, hogy e téren bármely kisvárossal, esetleg nagyobbal is, versenyre kelhetne.

96 000 látogató

A helység kulturális arcát két műhelyben formálják. Az egyik a járási művelődési központ, a másik a járási könyvtár. A két épület akár jelkép is lehetne: jelentéktelen külső mögött színvonalas tartalom... A Bartók Béla nevét viselő járási művelődési központ épületében a múlt esztendőben 96 000 ember fordult meg. Ennyien vettek részt a kultúrház rendezvényein. Ez a szám — Nagykátának tizenkétezer lakosa van — önmagában is jelentős. De még sokatmondóbb akkor, ha arra gondolunk, hogy ez a csaknem százezres tömeg a Tápió-völgye közsé-

7959 APR 22
TUKÖR
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

a k
kult
sorfű
nyos
kat is
bérlet,
hét sz
első s
Leányv... csalogatónak ...nak, olyan közönségnek, amely zömében még csak ezekkel a művekkel kóstol bele a színházba. A bérletből (140—150 forint az ára) 230 darabot hét különböző faluban adták el. S amikor az előadás ideje elérkezik, két színházi busz indul el a Tápió folyócska völgyében, végigjárják a hét falut: Szentlőrinckátát, Szentmártonkátát, Tápiószőllőst, Tápiószelét, Tápióbicskét, Tápiószentmártont és Pándot, a bérlettulajdonosokat elhozzák a színházba, majd visszaviszik a falujukba.

Egy másik sorozat a Magvető irodalmi bérlet. Ennek áprilisi estjén Berek Kati lépett föl Gyurkó László

Könyvtári óra a tápiószecsői

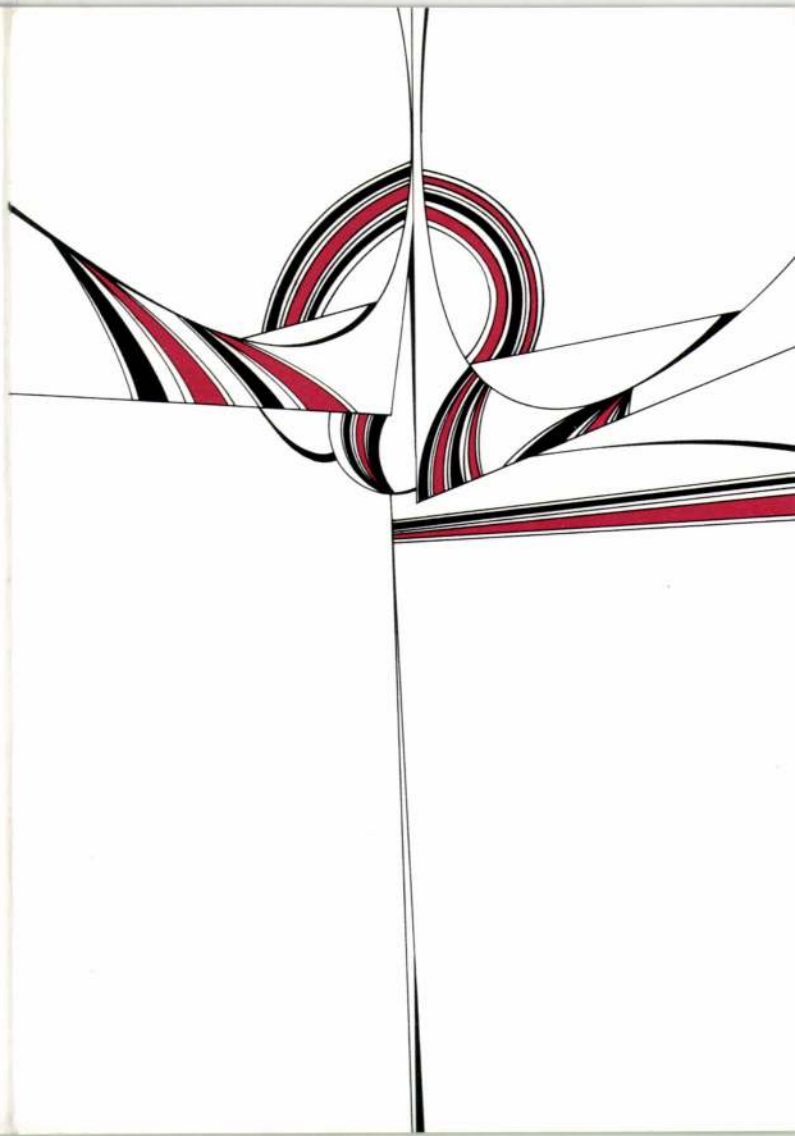

A Műcsarnok meghívja Önt

Dargay Lajos

szobrászművész
kiállítására

Megnyitja:

Fajó János
festőművész

1998. augusztus 18-án,
kedden, délután 5 órakor

az Ernst Múzeumban,
Budapest, VI. Nagymező utca 8.

A kiállítás megtekinthető: 1998. szeptember 20-ig,
hétfő kivételével, naponta 10-től 18 óráig.

Műcsarnok
Kunsthalle

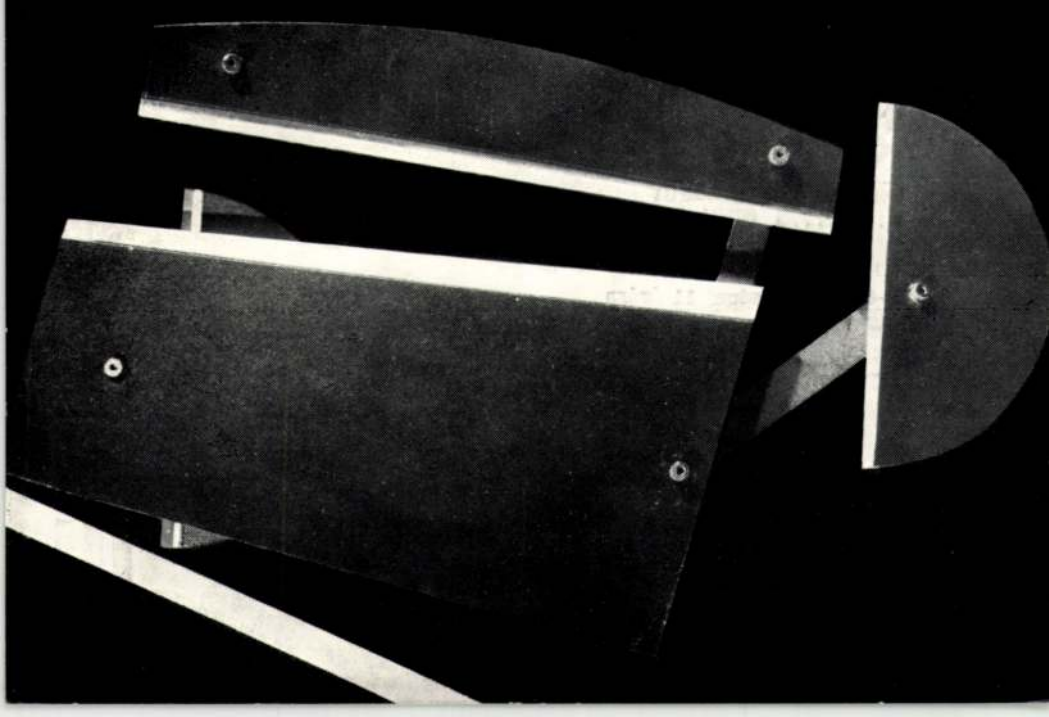

DARGAY Lajos (szobrász)

KECSKEMÉTI KÉPTÁR

H-6000 KECSKEMÉT, RÁKÓCZI U. 1.
☎: 76/21 776 ✉ Pf.: 165

Tisztelettel meghívjuk
1989. VI. 10-én, (szombaton) 11 órára
DARGAY LAJOS szobrászművész
kiállításának megnyitójára.
Megnyitja: Dr. Németh Lajos
tanszékvezető egyetemi tanár.
Megtekinthető: 1989. VII. 5-ig.

A túloldalon:
Dargay Lajos: Párhuzamosok
(Fotó: Kiss Béla)

P. Ny., Szarvas

F. K.: dr. Bánszky Pál

MTA Művészettörténeti Dok.
és Kut. Csop.
Budapest
Uri u. 62.

1014

III

1/

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS
Lajos Dargay
1978 DEC 2 0

2 Hungarian shows at Unesco

1021

Paris (MTI) — Two Hungarian art shows were opened at the Unesco headquarters here on Monday: in one, works of sculptor Lajos Dargay are on display, and the other is an exhibition of 24 prints and drawings made by Hungarian artists, some of them residing in France, as a tribute to the memory of the Hungarian radical poet Endre Ady (1877-1919).

The double show was opened by Dunbar Marchall-Malagola, secretary-general of the International Society of Visual Arts, and Márton Klein, director of the Hungarian Institute here, as well as Péter Mód, the Hungarian ambassador in Unesco, and Nicolas Schöffer, a Hungarian-born sculptor living in France. Péter Veress, the Hungarian ambassador to France, as well as well-known representatives of the French art scene and of Hungarians living in France were also present.

Of Dargay's works, Hungary's first tower of cybernetics erected at Eger which has few equal around the world, aroused most interest. Schöffer described the erection of the Eger tower as an event proving that art is gaining ground wherever art and culture have actual significance. Dargay's works attest to the dynamism of his country, Schöffer said.

The "Homage to Ady" show was brought together at the initiative of the Hungarian press bureau in Paris and Budapest's Hungarian Institute for Cultural Relations last year. It was earlier shown in several other places.

ng it! Come on,
have had tea in the 4.
5. .... some, too. Wh

room needs 7. .... A
erest in here. Let's go

like?
was a two-storey hous

England.

chen.
they use it much.
rather gloomy, isn't it? And what
er.

address: 17, Maldon Road, S.E. 12.

ion of the district you live in, say-
the food-shops, schools, cinemas,
s are.
ectric gadgets (shape, size, colour,

months in jail.

Climbing the Pyramid has be
illegal since 1951, but the la
was rarely enforced until 19
and for about 50 cents
"Bakshish" guards would tu
their heads.

Police say that since touris
came back to Egypt in force fo
lowing the last Middle East wa
their crackdown has been gathe
ing steam.

reakdown

People

Concert pianist **VLADIMI**
HOROWITZ, 74, is report
"bored but relaxed" in a Ne
York hospital following surger
but he plans to be home for t
holidays, a spokesman for h
manager says. "He's resting cor
fortably and is in good shape
said John Gingrich of Haro
Shaw concerts on Monday. T
renowned musician entered
undisclosed hospital December
und underwent surgery Dec.
Gingrich would

1021

Dargay Lajos

Dargay Lajos: Makariosz (hegesztett lemez)

(Foto: Panyik István)

NÉPÚJSÁG
Eger

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

... be akartam vinni a mamám sz... fogta rám, hogy tolvaj vagyok és m... ütött..."

Sajnos, az ilyen eset nem egyedülálló ten, a 25-ös villamoson — amely hirtelen állóból — néhány középiskolás fiú meg kapaszkodó helyett véletlenül a csengőt k állt, a vezető megfordult, hogy megtudja, is bizonyítja, hogy nem bosszantás volt dig kezében tartotta a csengő szíját. Hiá ban, ahonnan a diákok Pestre jöttek vi lamos... Elég az hozzá, hogy a villamos zetője hátrarohant a kocsiba, akkora po lan diáknak, hogy annak nyomban elere dagadt az arca. Aztán — mint aki a vil dolgát cselekedte — a vezető visszaült a ne

Törvényeink szigorúan üldözik az önb akkor is, ha valaki bűnös emberrel szembe szóbanforgó példák szenvedő alanyai jogga elégtételt. Miután a diákra támadt villamos... ismeretes, a hatóságok felelősségre vonták: 2000 forintra büntették a pofonért. (Súlyosabb esetekben le is csukják azokat, akik a testi sértés eszközeihez folyamodnak.) De a kisfiú ott maradt az utcai csődület közepén, jogos igazságérzetével a szívében, s egy durva ember pofonjainak nyomaival az arcán, a támadója pedig elmenekült.

Mindenkinek volt véleménye az utcai csődületben. Csak egy dologról feledkeztek meg, hogy a jogtalan verekedőt ott tartsák addig, amíg nem jön a rendőr. Természetesen a jogtalan pofonok nem mindig az utcán csattannak. Távoli településeken, tanyákon, eldugott kis falvakban, kint a mezőn, ahol nincs kéznél a rendőr. Tanúja azonban rendszerint akad az ilyen ügyeknek is. Ha két tanú bizonyítja, ráadásul az orvosi látlelet meg is erősíti, hogy valakit megütöttek, megvertek, a többi már a hatóság dolga. A hatóságé, amely 5000 forintig terjedő pénzbírsággal vagy 30 napi elzárással is büntetheti az önbíráskodókat.

Kőszegi Frigyes

A több gyermek

lamint a miskolci Vasipari és ket" az országban. A hazai sz bevezették az anyasági segély szeresére, 14 ezerre nőtt a k

Reprezent

Az egri székesegyház alatt hónapok óta folyó építkezésről az érdeklődő kívülállók, a városbeliek jobbára csak meglehetősen homályos in-

A tárgyalóteremből

Gyorsított eljárással
Aki a börtönajtót kinyitotta
Tolvaj vő...

Súlyos balesetek okozója az ittas vezetés, nemhiába, hogy mindenkor szigorúan büntetik. Ebben az esetben szerencsére baj nem történt: *Bartók István* csányi lakost egy ellenőrzésen „árulta" el a szonda. Már Hatvanban járt személygépkocsijával, amikor megállították a rendőrök. Szonda, majd véralkoholvizsgálat: körülbelül 11,5 deci, 10 százalékos bor-alkoholtartalomnak megfelelő, *súlyos* fokú alkoholos befolyásoltságot állapítottak meg! Bartók ügyét — akit nap — újra karambolozott...

★

A családtagokban sem lehet mindig megbízni, erre a szomorú tapasztalatra jutott az egri *N. B.-né* és özvegy édesanyja. N. B.-né megkérte édesanyját, hogy váltson a számára *bemutatóra* szóló takarékbetétkönyvet. A takarékbetétkönyv kezelését is az anyajára bízta, odaadva neki időnkint megtakarított pénzét. Az özvegyasszony másik lányának férjét, *Seregély Istvánt* is meg[illegible]

takarított pénzt vagy kivette, vagy be sem tette. Egyszerűen elköltötte sógornője pénzét — majd három esztendőn keresztül. Hogy ne keltsen gyanút, *meghamisította a betétkönyvet:* a benne levő hatvan forint helyett 36 ezer forintot tüntetett fel... Amikor maga az özvegyasszony ment a postára, hogy pénzt vegyen ki, akkor jött rá a lopásra. Seregély addigra már körülbelül 39 ezer 500 forintnak hágott a nyakára. Az Egri Járásbíróság személyi

1021

Az egri művészbarátok köre a Gárdonyi Géza Színház klubjában kiállításokat rendez. Kishonthy Jenő festő, Dargay Lajos szobrász és Panyik István fotós kiállítása után Csont István grafikus mutatkozott be. Képünkön Csont István tárlatvezetést tart (Panyik István felv.)

Ruzicskay György festőművész kiállítását Gál György Sándor író nyitotta meg az Ernst múzeumban (Bojár felv.)

Gyűjteményes kiállítással mutatkozott be Sz. T. Konyenkov ismert szovjet szobrászművész a Szépművészeti Múzeumban. Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész megnyitó beszédét mondja (Bojár felv.)

Képzőművészeti krónika

Az iparművészek a Szövetséggel közösen rendezték meg a Fészek klubban az V. iparművészeti kiállítás ankétját. Eltekintve a botladozó szervezéstől, tartalmas, sokoldalú vita alakult ki Perneczky Géza művészettörténész bevezető szavai után. Rengetegen kértek és kaptak szót, végül nem is lehetett azt várni, hogy e sokirányú és ezerfelé szerteágazó problémát megnyugtató módon lezárják. Ebből az összejövetelből is azt a tanulságot kell levonni, — hogy a közönség érdekeit és ízlését ennyire jelentősen befolyásoló problémakörben többször kell a művészeknek, a művészettel foglalkozó állami emberekkel, a nagyipar szakembereivel véleményt cserélniök.

Hosszas huzavona után a restaurátorok is összejöttek közös problémáik megvitatására. A szakmai bizottság az elnökség intenciói alapján előre megvitatott jó programot adott, a szakmai, a politikai továbbképzés kérdéseiben, és a széles körű hallgatóság előtt, beható vita folyt a további munkáról, azokról a lehetőségekről, amelyek között a szakszervezeti mozgalom segítheti a műemlékvédelem szintén szerteágazó és nehéz munkáját, s a restaurátorok jobb összefogását ennek érdekében. A kezdet biztató, reméljük, hamarosan folytatása következik.

A pedagógusok szakosztálya is folytatja szakmai továbbképző munkáját. Ezúttal a Képzőművészeti főiskolán találkoztak a Képzőművészeti gimnázium és az iparművészeti, valamint a képzőművészeti főiskola tanárai, Balogh Jenő előadását hallgatták meg a rajztanítás kérdésekről, az új rajztankönyvről.

A Fészek klubban újból rendszeresítjük a képzőművészek és művészeti dolgozók klubnapjait, amelyek szakszervezetünk elnökségének meghívása alapján látogathatók. A Képzőművészeti és Iparművészeti Lektorátus, valamint a klub vezetőségének kezdeményezése alapján a közeljövőben több pályázati munka bemutatására kerül sor a Fészek klubban, a klubtagság, valamint az érdekelt intézmények képviselői és meghívott művészek előtt. E nyilvános pályázatok eredménye, bemutatkozása a művészek és a szakértő közönség számára a szakma régi óhajának teljesítése.

Szakszervezetünk elnökségének kezdeményezését egy fővárosi szoborpark létesítésére felkarolta a fővárosi tanács. A Kivitelező és Iparvállalatnál az illetékesek helyszíni szemlére gyűltek össze; reméljük, hamarosan elkészülhetnek a tervek. A fővárosi szoborpark célja, hogy elkészülésük után, de a rendeltetési helyükre való elkerülés előtt a nemes anyagban kivitelezett szobrok a lehető legjobb környezetben a közönség és a szakma számára megtekinthetők legyenek.

Egyébként a művészet és a közönség találkozásának, kapcsolatai erősítésének ügyén szakszervezetünk elnöksége továbbra is kitartóan fáradozik, s ehhez mindjobban nyeri meg a különféle szakszervezetek és intézmények támogatását. Az Egressy klub közreműködésével öt nagy budapesti művelődési ház lesz otthona a Műcsarnok rendezésében a „kicsinyített" X. képzőművészeti kiállításnak és V. iparművészeti bemutatónak. A két nagy kiállítás válogatott anyagát mutatjuk be. A miskolci grafikai biennalé anyaga, egy grafikai és kisplasztikai kiállítás kerül így üzemi közönség elé, a bemutatók során művészek és művészeti írók közreműködésével tárlatvezetés lesz. Hasonló célból együttműködésre törekszünk a Népfronttal, amelynek budapesti központja és kerületi szervezetei lehetőleg szakszervezetünkkel egyeztetve rendezik meg e kiállításokat. Sok nehézséget jelent, hogy még most sem áll megfelelő propagandaanyag rendelkezésre. Sokat várunk e téren a Képzőművészeti Alap propaganda bizottságától.

A képzőművészek szakszervezetének elnöksége február havi ülésén meghallgatta Szilárd György beszámolóját a Képzőművészeti Alapnak az alkotóművészek körében folytatott szociális munkájáról, s határozatokat hozott, hogy az eddigi együttműködést e vonatkozásban még megfelelőbbé tegye. Tárgyalta emellett a Kivitelező és Iparvállalat szakszervezeti bizottságának beszámolóját, összefüggésben a szocialista brigádok helyzetével, valamint a vállalat, elsősorban a bronzöntöde nehéz munkakörülményeit. Szakszervezetünk elnöksége már korábban a szakszervezeti szövetség támogatásával az illetékesekhez fordult az Iparvállalat és az Iparművészeti Vállalat néhány üzemének súlyos nehézségei megoldására. Javaslatunkat és kérésünket a SZOT titkársága is támogatja, s remélhető, hogy a rendelkezésre álló anyagi fedezettel ez évben az építkezéseknek legalább egy része megkezdhető.

(SZS)

KIÁLLÍTÁSI KALENDÁRIUM

— BUDAPESTEN a két lapzárta közti időszakban az alábbi kiállításokat rendezték: **Peti János** festőművész Pestújhelyen a művelődési házban — **Sz. T. Konyenkov,** szovjet szobrászművész a Szépművészeti Múzeumban — **Montarier, Hubert,** svájci festőművész a Fényes Adolf teremben — **Masznyik Iván** festőművész a KKI kiállító termében — **Maurer Dóra** grafikái a Dürer teremben — **Magyar festészet** a XIX. században; **Magyar szobrászat** a XIX. és XX. században a Magyar Nemzeti Galériában — **Goya** grafikái a Szépművészeti Múzeumban — **Basilides Barna** festőművész és **Ruzicskay György** festőművész az Ernst Múzeumban.

— VIDÉKEN a következő kiállításokat rendezték: **Fóth Ernő** festőművész a győri művészklubban — **Berényi Ferenc** festőművész Karcagon a Déryné Művelődési Házban — **Udvardy Gyula** festőművész a kecskeméti Berkes kollégiumban — **Bokros László** festőművész Kunszentmárton művelődési házában — **Szabó Sándor** festőművész Ózdon a Liszt Ferenc Művelődési Házban — **Negyven iparművész** ötszáz alkotása Szegeden a Klauzál téri bemutató teremben — A **zentai művésztelep** kiállítása Hódmezővásárhelyen a Tornyai múzeumban — **Szabó László** grafikái a debreceni művészklubban — **Fürtös Gyula** kerámiái Pécsvárad művelődési házában — **Szász Endre** grafikái Debrecenben a Csokonai értelmiségi klubban — **Hincz Gyula** grafikái Kaposváron a Toglatti megyei könyvtárban — **„A nyolcak és aktivisták"** Kaposváron a Rippl Rónai múzeumban — **Ezüst György** grafikái Békéscsabán a TIT klubjában — **Kondor Béla** grafikái Szolnokon a Ságvári Művelődési Házban — **„Öreg diákok kiállítása"** (**Bod László** festőművész, **Somogyi Árpád** és **Kovács Imre** szobrászművész) Karcagon a Gábor Áron gimnáziumban — **Dér István** festőművész a gyulai Erkel Ferenc múzeumban — **Németh Kálmán** szobrászművész Nagykanizsán a Thury György múzeumban.

MIT SZERETNE a közönség? a műkereskedelem? a művész?

Kerekasztalnál mindig személyesebb a vita, és mert a forma közvetlen, élesebb is. Ha ez az él jó irányba vág, akkor konstruktív és mindenekfölött becsületes. Egy ilyen ankét színhelye volt február 7-én a *Fészek* kisterme. *Festőművészek* és a *Képcsarnok szervezői* találkoztak, hogy közös dolgukban szót értsenek. Hosszú évek után első alkalommal került sor erre a találkozóra a szakszervezet rendezésében, s ha nem is későn, de éppen idejében, amint ez a beszélgető felek szavaiból kiderült.

A Képcsarnok forgalmának számszerű adatai szerint megnőtt az országos igény a képzőművészeti alkotások iránt. Nyilván így igaz, ezt nemcsak a számadatok bizonyítják. Képet vásárol az értelmiség, de ez természetes lenne, ám képek kerülnek a munkáslakások falaira is, és ez már feltétlenül bizonyíték. Most nézzük meg a szervezők tapasztalatai alapján, hogy mit szeret a vásárlóközönség?

— A közönségigénynek még nem feltétlen értékmérője, hogy az emberek képet vásárolnak. Az a kérdés, milyen képet? — mondja *Brandt János*, Nógrád megyei szervező. — A vásárlók jelentős részének *kommersz áru* kell, könnyű műfaj, amit a növekvő számú ún. „helyi festők" (nem a vidéken élő jó festők!) olcsó áron és alacsony színvonalon szállítanak is. De tévedés lenne azt hinni, hogy csak a tanulatlan ember veszi meg, az orvos vagy mérnök ugyanúgy. Ne ámítsuk magunkat, *jó képet eladni még mindig nem könnyű*. Arról ne is beszéljünk, hogy a *giccs* még mennyire tartja magát.

— Ha egy-egy szokatlan megoldású képet kínálunk, sokszor ellenállásba ütközünk, mert az emberek a megszokott „szép" igényével lépnek fel — veszi át a szót *Győri Lajos* —. Vagy sznobok, akiknek a kép helyett a *nevek* és a mellékkörülmények imponálnak. És azzal a jogos igénnyel, hogy a vevő tudni akarja, mit vásárol, kitől vásárol, sokszor az ügynökök vissza is élnek. Kossuth-díjjal, Munkácsy-díjjal, nemegyszer még Liszt-díjjal is kitüntetik a művészt, hogy az áru vonzóbb legyen. Ha jó a kép, nincs erre szüksége, ha rossz, úgy sem segít. Sajnos, a vevők egy része nem a képet veszi meg, hanem a „dumát".

— Mit tehet ez ellen a kereskedelem?

— Nincs könnyű dolga a kereskedelemnek — folytatja Győri Lajos — és nemcsak a vásárlók igénytelensége miatt. *Sokszor a festők is rutinmunkákat adnak át a Képcsarnoknak.* Jóllehet erre a vásárlók részéről jelentkező igény és a képcsarnoki munka természete bizonyos fokig magyarázat, de *nem mentség.* Leszűrkült a profil, és a vásárlók számonkérik a tematikai azonosságot, a formai megoldások hasonlóságát.

Nádor Imréné, a Képcsarnok osztályvezetője megerősíti a fenntartást:

— Hiányzik az *emberábrázolás.* Mit látnak egy átlag festményen? Tűzfalak. Igaz, színben nagyon szép. Huzalok. Szerkezetileg nagyon izgalmas. Csillék. Nem hiányzik tehát a munkaábrázolás sem. Csendélet? Műterem és konyha. És az embereknek nem kell, egyhangúnak, unalmasnak találják.

A közönség tehát *kedvére való képet akar* a pénzéért. És ebben igaza van. Azaz, igaza lenne, ha ez mindenesetben minőséget is jelentene. A kereskedelem forgalmazni akar, mert ez a funkciója. A kereskedelemnek is igaza van. De őt meg az áru eladhatatlansága, a vásárló igénytelensége akadályozza. És mit szeretne *a művész*? Kénytelen figyelembe venni a közönség, a kereskedelem kívánságait, mert meg akar élni. De úgy érzi, nem mondhat le arról a törekvésről, hogy *azt* mondja el a világról, amit lényegesnek tart, és *úgy* ahogy a legjobbnak, legmeggyőzőbbnek véli.

— A képcsarnoki munka a festők megélhetését biztosítja, és ezzel szembe kell nézni — mondja *Czene Béla* festőművész, — de ez csak az érem egyik oldala. A festő a maga képességei szerint jó képeket akar festeni. És ez a közönségnek csakúgy érdeke, mint a kereskedelemnek.

— Sokszor *sznobok* a vásárlók — veszi át a szót *Bér Rudolf* festőművész. — Czóbelnél nem zavarja őket a modernség, mert az már társadalmilag eldőlt, hogy Czóbel jó festő. De mert ítéletükben bizonytalanok, egy ismeretlen szignóért nem merik vállalni a felelősséget. A műkereskedelem feladata, hogy bebizonyítsa, megéri olykor-olykor. *Nemcsak kiszolgálni kell a közönségízlést, hanem alakítani is.*

— A magyar műkereskedelem színvonala miatt nem kell szégyenkezni — folytatja *Moldován István* festőművész. — És azt se felejtsük el, hogy más a kereskedelem és más a művészet szempontjából a selejt.

— Jó, hogy ilyen kendőzetlenül esik szó mindezekről — mondja *Gera Éva* festőművész. — De ne álljunk meg itt. Vegyenek részt a szervezők egy-egy képcsarnoki *zsűrin*, mondják el tapasztalataikat, hallgassák meg a zsüri érveit is a minősítésben. Munkájukban használnát láthatják ők is, mi is.

Gádor Emil festőművész az okokat és a megoldás útját keresi:

— Tanítsanak rajzot a középiskolákban. Legyen társadalmi ügy a képzőművészet, ahogy a zene azzá tudott lenni. Használjuk fel a meglevő sajtófórumokat népszerű *képzőművészeti propagandára.* Adjanak ki könyvet az *élő* művészekről, az élő művészetről. A meglevő sajtó- és propagandaformák nem a nagyközönség számára készülnek, változtassanak ezen.

Végül *Csáki-Maronyák József* festőművész, aki egyébként a vitát is vezette — foglalja össze a tanulságot:

— E három irányból végiggondolt igazságnak egy ponton kell találkoznia: a magyar képzőművészeti kultúra iránti felelősségben. A mai beszélgetés talán közelebb hozta egymáshoz őket. Ezt a nyílt és szenvedélyes polémiát pedig folytassuk a gyakorlati munkában. Úgy lesz eredményes.

Szabó Éva

HÁROM DEBRECENI GRAFIKUS

Mata János (1907—1944)

Menyhárt József

Szabó László

Szocialista Művészetért
1966 MÁR 5

Veszprém megyében is szoros együttműködésben vannak a mozik és a művelődési otthonok. A fenti Marcaltő és a Lázi községbeli új művelődési otthonokban is rendszeresen tartanak mozielőadásokat
(Barta János felv.)

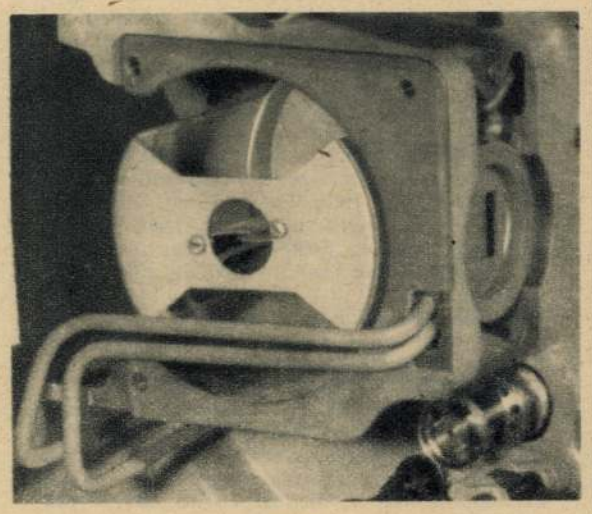

1. ábra

Egyetemes filmvetítőgépek

FÉNYELZÁRÓ

A fényelzáró, más néven pilla a fényforrás fényáramát szakítja meg a filmtovábbítás idejére. A különböző vetítőgép típusoknál továbbra is mind **dobpillákat,** mind **küppillákat** alkalmaznak, de általában a 70 mm-es gépeknél az **utóbbi** a leggyakoribb. A küppilla alkalmazása általában a kisebb fényveszteség miatt történik. Fontos, hogy az idő, amíg a pilla a vetítőfénynyalábot megszakítja, a jó fénykihasználás érdekében lehetőleg rövid legyen. A megszakítási idő annál rövidebb, minél keskenyebb a pillaszektor, minél nagyobb a pillaszárny sebessége és minél szűkebb a fénynyaláb. A pillaszárny nem lehet keskenyebb, mint a fénynyaláb azon a helyen, ahol a pilla belép. A fénynyaláb keresztmetszete pedig nem lehet kisebb, mint a film képfelülete. Az optimális fénykihasználás érdekében a 70 mm-es gépek pillált úgy szerkesztették, hogy a fénysugarat a képablakhoz lehetőleg közel szakítsák meg, mert annak itt van a legkisebb keresztmetszete. Ezt a **kúpos pillával lehet legkönnyebben elérni.** A pillaszárnyak száma vetítőtípusonként különböző, igen gyakran használják az egyszárnyú pillát is, kétszeres fordulatszámmal. (3. ábra: Bauer U 2 pillája: 4. ábra: FP 7 dobpillája.)

TŰZBIZTONSÁGI BERENDEZÉS ÉS FILMHŰTÉS

Világviszonylatban is az utóbbi 5—6 évben egyre nagyobb mértékben kerül bevezetésre a **biztonsági filmek használata.** Nálunk rendelet szabályozza, hogy nitrocellulóze filmet forgalomba hozni egy-két kivétellel (filmmúzeum, archív filmek vetítése) tilos. Ahol az archív filmek vetítésének lehetősége felmerül, ott a filmszínházakra a **nitro-filmekre előírt tűzvédelmi rendelkezéseket kell betartani.** Minthogy külföldön a nitro-filmek gyártására még mindenütt nincs tiltó rendelkezés, ezért a vetítőgépek gyártásánál a **tűzvédelmi berendezés továbbra is szükségesnek bizonyul.** Ezen kívül a tűzvédelmi berendezések egy része a **biztonságos üzemeltetést is szolgálja,** (pl. a filmszakadáskor a készülék önműködően lekapcsolódik stb.) ezért a továbbiakban is az új típusú gépeknél a tűzvédelmi berendezések megmaradnak, természetesen újszerű és korszerűbb elgondolások alapján.

Általában az **alábbi tűzbiztonsági berendezések használatosak** a vetítőgépeken: biztonsági fényelzáró — protektor — tűzhurok — tűzbiztos filmvezetés — levegőhűtés a képkapuban.

A biztonsági fényelzáró szükség esetén önműködően belép a fényforrás sugárútjába, ha a film elszakad, a vetítőgép meggyujtott lámpával megáll, vagy pedig futási sebessége bizonyos érték alá csökken. A biztonsági fényelzárókat vagy **centrifugális erő, vagy dörzstengelykapcsoló működteti.** A centrifugális erővel hajtott biztonsági fényelzárókat általában a dobpillával együtt szerkesztik. Ezek csak bizonyos értékeknél nagyobb pillafordulatszám felett nyílnak a centrifugális erő hatására. Egyéb pillafajtáknál a biztonsági fényelzárókat **dörzstengelykapcsoló** viszi magával, amikor is a nyitás ugyancsak 16 . . . 20 kép/sec.-nál nagyobb képfrekvencia esetén következik be.

A protektor egy csappantyú segítségével megszakítja a vetítőfényforrás sugárútját, ha a felső filmhurok, pl. filmszakadás, vagy más okból megnagyobbodik. Ilyenkor a vetítőgép automatikusan lekapcsolódik.

A tűzhurok egy celluloid csíkból áll, amelyik egy villamos kapcsolót „Be" helyzetben tart. Ez a kapcsoló zárja a tartómágnesek áramkörét, melyek a kabinablakot nyitvatartják. Esetleges filmégéskor a celluloid film elég, a kapcsoló nyit, és ezáltal a kabinablak becsukódik, mert a tartómágnesek áramköre megszakad. Az új vetítőeljárásokhoz szükséges nagy fényteljesítmények főleg a film védelme szempontjából a legtöbb egyetemes vetítőgépnél komplikált hűtési eljárás bevezetését tette szükségessé.

MÜLLER FERENC

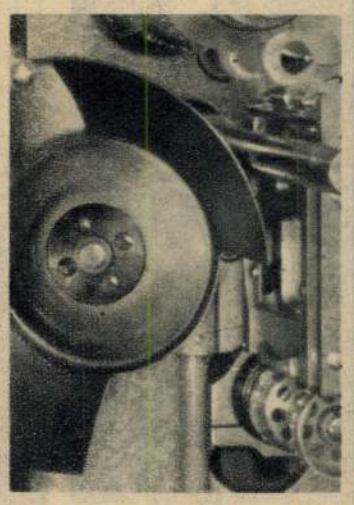

3. ábra

A MOKÉP beköltözik — a MOKÉP elv

Szinte az értekezletek szállóigéjévé vált ezelőtt egy pár éve, hogy „a MOKÉP beköltözik a művelődési otthonokba és elviszi a pénzt a községből". Hány felszólalás erősítette meg ezt a helytelen és *elfogult* szemléletet! Sok esetben még a járási értekezleteken és a vb-üléseken is! Hány fej bólogatott automatikusan, csak szubjektív vélekedésre alapozva állásfoglalását, vagy azért, mert a felszólaló közvetlen főnöke, avagy magasabb beosztású feletted volt.

Valahogy az a népi közmondás jutott az eszembe egy-egy ilyen felszólalás alkalmával, hogy „engedd be a tótot, kiver a házadból". A „tót" ebben az esetben a MOKÉP volt, illetve mi, a *moziüzemi vállalat,* hisz mi már ettől a címtől nem fogunk megszabadulni, de ez elien nem is tiltakozunk, hisz ez csak némi fogalomzavar egyesek részéről.

A megyénk egyik nagy községében történt, ahol igen szerettek az emberek moziba járni, hogy egy idő után csak néhány ember látogatta a mozit, azok is közel ültek az ajtóhoz, mert az épület állaga nem gerjesztett túl nagy bizalmat. Ne is beszéljünk a „környezetről", aminek semmi köze nem volt az esztétikához.

Egy szép napon bezártuk a mozit, mert a község szép, modern művelődési otthonnal gazdagodott. A két épület szemben épült egymással, és valahogy *amúgyis* szemben állt egymással. Az egyik a régit, az elavultat ábrázolta, a másik az újat, szépet, modernet. A község lakói velünk együtt osztoztak az örömben, illetve csak osztoztak volna, mert volt egy ember a községben, aki mereven elzárkózott attól, hogy a mozi beköltözzön a művelődési otthonba.

Mit volt mit tenni, meg kellett találni ennek az embernek (hasonlóan Siegfriedéhez) a sebezhető pontját. Megtaláltuk, és ez a *hiúsága* volt. Elárasztottuk dicsérettel. A legnagyobb elismeréssel nyilatkoztunk kulturáltságáról, magasfokú vezetési szisztemájáról, népszerűségéről, a filmművészetben való jártasságáról, pedig a „Valahol Európában" című filmet látta utoljára, de ezt (szavahihetőségében ne kételkedjünk) többször is megnézte.

Ezután — mindenki meglepetésére — megtört a jég. Nem tudták elképzelni sem, hogyan. Nem ismerték a szisztemát, mert titokban tartottuk. Egy a lényeg: már öt éve szélesvásznú filmszínház üzemel ebben a több mint háromezer lakosú nagyközségben, és nem máshol, mint a művelődési otthonban — mindenki örömére. (Ha már a titkot megszegtük, akkor azt is el kell árulnunk, hogy B. J. honfitársunkat a beköltözködésünkhöz való hozzájárulás után, a felsőbb szervek, függetlenül a mozival kapcsolatos állásfoglalásától, leváltották, mivel nem volt úgymond eléggé kulturált, rossz volt a vezetési szisztemája és semmiféle népszerűségnek nem örvendett. Ezen ő nagyon meglepődött, mi azonban egyáltalán nem.)

Hosszú évek harca következett. Fel kellett használnunk minden fórumot, hogy bebizonyítsuk: a MOKÉP, illetve a mozi a pénzt a községből, his… községi népművelési m… érte, szórakozást, nevelést. *Minden negyedévben megküldtük a községi tanácsok vb-elnökeinek a mozik költségráfordítását.* Igen nagy volt a meglepetés a tanácsüléseken, amikor megtudták, hogy államunk mily nagy költségráfordítással járul hozzá egy-egy mozi fenntartásához. Felsőbb szerveink segítségével, továbbá a helyiekkel való jobb viszony kiépítésével elértük azt, hogy a járási és a községi *végrehajtóbizottságok évente legalább egyszer beszámoltatják a moziüzem-vezetőket* községi szinten, illetve a művelődési osztályokat járási szinten a mozik munkájáról. Ezeken az üléseken lehetőség nyílt, hogy a cikk elején említett helytelen szemléletet tisztázzuk. A legjobb cáfolatnak az bizonyult, amikor *rendszeressé* tettük a járási művelődésügyi és építési osztályokkal, továbbá a községi szervekkel a megbeszélést a kölcsönös költségvállalásra.

Mindez azt eredményezte, hogy az egykori zsellérség fellegvárában — így nevezték Szabolcsot a múltban — ahol összesen 19 mozi szolgálta az akkori kultúrát, 1964-ben befejeztük a megye mozisítását. *Jelenleg megyénkben 242 mozi üzemel, és ebből 154 művelődési otthonban.* A szemlélet megváltozását tükrözi az is, hogy 1965-ben 24 új művelődési otthonba költöztünk be, és a közös költségek vállalásával elértük, hogy ezek a művelődési otthonok még szebbek, még kulturáltabbak lettek, hiszen a vállalat belső berendezéssel gazdagította ezeket, és a megfelelő esztétikai és akusztikai kialakítás mellett mindinkább megoldásra került és kerül a fűtés és szellőztetés korszerű biztosítása is. Ebben az évben a közeli hónapokban ismét öt új művelődési otthonba költözünk be. 28 művelődési otthonban, ahol mozi üzemel, közös tatarozási és felújítási munkálatokat végzünk. Most folynak a járásokban és községeinkben a harmadik ötéves terv előkészületei. Vállalatunk felkeresi mindazokat a községeket, ahol nincs művelődési otthon, vagy ahol bővíteni akarják a meglevőket, és megállapodást kötünk, illetve hozzájárulunk ahhoz, hogy a szervezett műveltségnyújtás még nagyobb eredményt érjen el a szabolcsi falvakban.

Cikkem befejezése előtt szobámban megszólalt a telefon, mintha a véletlen is közrejátszott volna, és *Gyüre* község tanácselnöke közölte: új művelődési otthon építéséhez kezdenek, és kéri, hogy a mozit költöztessük át az új művelődési otthonba, továbbá segítsük elő az építkezést szakmai tanácsainkkal, járuljunk hozzá anyagilag a belső berendezés kiképzéséhez. E cikken keresztül is üzenem, hogy *vállalatunk náluk is, máshol is szívesen „betársul"*, mert a MOKÉP nem viszi el a pénzt, hanem még ad is, ha szükség van rá.

Kecskovszki József
a Szabolcs-Szatmár megyei Moziüzemi Vállalat igazgatója

Könyvjelző

GONDA JÁNOS: JAZZ

Történet, elmélet, gyakorlat

A mai muzsikusnak, amint mondani szokás, „már mindent kell tudnia". Ezt tükrözi Gonda János könyve is. Mindenről beszél, amit az alcímben ígér. Az egyik legidőszerűbb könyv, mert a jazz a mai zene szerves része, nem csak tánczene, és egyáltalán nem vendéglátóipari zene, sőt! Gonda János monográfiája bebizonyítja ezt, ismertetvén a kezdet kezdetétől, az archaikus jazztől a legmodernebb irányzatokig minden stílust és stílustörekvést. Foglalkozik a merre tovább kérdésével is, s érdekes jóslatot fogalmaz meg: „nincs kizárva, hogy előbb vagy utóbb Európa és talán éppen ezek az országok jelentik majd a perifériát, ahonnan a jazzt felfrissítő áramlatok kiindulnak". A könyv legértékesebb fejezete az Elemzés című. Ez, a magyar nyelven először megjelent fejtegetés, különösen a modern jazz analízise, minden dicséretet megérdemel. A sok kottapélda annyira érthetővé teszi az elméleti fejtegetéseket, hogy akár tankönyvül is használható. Szerfelett tanulságos a modern improvizációs skála ismertetése, amikor is a nagy mesterek legújabb stílustörekvéseit ismerteti Gonda János, bő példatárral. Igen hasznos része a könyvnek a Függelék, amelyben a Műszótár tömören megfogalmaz minden jazz-fogalmat. Az irodalom- és forrásmű jegyzék után igen hézagpótló a nagyszerű lemezfelsorolás. Nem hallgathatom el: a könyv egyes részei meglehetősen alapos zenei tudást tételeznek fel az olvasónál. Ennek ellenére széles körben merem ajánlani. Akár tankönyvnek is. Mindenesetre ösztönző lehet abban is, hogy az olvasók veszik a fáradságot és felfrissítik zenei tudásukat. Amire manapság égető szükség van.

Elismerés illeti a Zeneműkiadót a gondos kiállításért, az ízléses oldaltükrökért. Nem beszélve a hézagpótló lemezekről, melyek még a lemezgyűjtőknek is csemegék.

Pál Sándor

SAKK

Kiss Ferenc érdemes színművész játszotta ezt a játszmát egy erős mezőnyű, egyéni versenyen. Ellenfele egy szintén I. osztályú, sok sakk-csatában edzett, közismert játékos volt. A játszma teljesen romantikus jellegű, az egész táblán hullámzott tele taktikai fordulatokkal. Végül is ilyenkor az győz, aki találékonyabb és jobban bírja idegekkel. És ez a mi Feri bácsink volt.

Falkbeer ellencsel

Világos	Sötét
Henney Emil	**Kiss Ferenc**
V. Turbó SK	Bp. Művész SK

1. e4, e5 2. f4, d5 3. e:d, e4 4. Fb5†, c6 5. d:c, b:c 6. Fc4, Hf6 7. He2, Fc5! 8. d4, e:d, 9. c:d, 0—0 10. d4, Fb6 11. 0—0, Fg4 12. Hbc3, Hd5 13. Vb3, Kh8 (messzire számított lépés) 14. Fd2, Hbd7! (Sötét az áldozott gyalogért célirányosabban fejlődött, és remek módon elhelyezett könnyű tisztjeivel a kiegyenlítésen túl átvette a kezdeményezést) 15. Bae1, Hd7f6 16. H:d5, H:d5 17. Hc3? F:d4† 18. Kh1, Be8 19. H:d5, c:d (megindult a harc az egész táblán, világos cserékkel igyekszik ellenfele állásfölényét ellensúlyozni) 20. F:d5, Bb8 21. Vc4, F:b2 22. B:e8, V:e8 23. F:f7, Vd7 24. h3? (más lépésre is jobb a sötét állása) F:h3 25. Fd5, Bd8! 26. Bb1, Fe6! 27. F:e6, V:d2 28. Vb3, Ff6 29. Vf3, g6! 30. Bb7?? Ve1†!! (Sötét lecsap a már idegileg kimerült ellenfél súlyos hibájára) 31. Kh2, V:c6 32. B:a7, Fd4! 33. Ba8?? (súlyos hiba tiszthátránynál cserére játszani, úgy látszik, a világos bábok vezetője kifáradt) B:a8 34. V:a8†, Kg7 35. Vb7†, Kh6 36. a4, Ve3! (innen már csak pontos technika kérdése a nyerés) 37. g3, Vg1† 38. Kh3, Vf1† 39. Kg4, Vf2† 40. Kh3, Ve6† 41. Kh2, Va2†! 42. Vg 2, V:g2† 43. K:g2, Kg7 44. g4, Kf6 45. Kf3, h6 46. Ke4, Fa7 47. a5, Fg1 48. a6, Fb6 49. Kf3, g5 50. f:g? (f5 jobb, bár arra is veszít) h:g 51. Ke2, (világosnak itt már úgy látszik még feladni sem volt ereje a játszmát) Ke5 52. Kf3, Kd4 53. Kg3, Ke5 54. Kh2, Kf3 55. Kh2, K:g4 56. Kg2, Kf4 57. Kh2, Kf3 világos feladta.

Vezérindiai védelem

Világos	Sötét
Solmiller György	**Hirman Antal**
Nyugati Vasutas SK	Bp. Művész SK

1. d4, Hf6 2. c4, e6 3. Hc3, Fe7 4. e3, b6 5. Fd3, Fb7 6. Hf3, Hc6 7. a3, 0—0 8. 0—0, d5 9. Hd2, d:c! 10. F:c4, a6 11. f4, Fd6 12. Hf3, He7 13. He5, Hf5 14. Ve1? (g4!) Hd7 15. e4, ?? H:d4 16. Vg3, b5 17. Fa2, F:e4!! (nem üthető vezérvesztés miatt) 18. Ve3, Ff5 19. V:d4 egyidejűleg feladta, mert Fc5 után elveszik a vezér.

Hibás megnyitás kezelés világos részéről, sötét azonnal lecsap rá, és játszmát nyert. Hirman sporttársnak jó taktikus, aki ellen nem lehet ilyen könnyelműen huzogatni.

ERDEI NANDOR

1969 OKT 5

Dargay Lajos

MŰVÉSZET

PÁNYIK MÁRTA:

ÍTÉLET

1021

Mit tehetünk amiért nem jár halál
hová lépjünk ha ereink tiltott országutak
kezünk márványtömbök elbűvült birodalma
nem lehet elfeledni a ránkszakadt nyarat
a dér eldobálta értünk minden fegyverét
együtt kell megélnünk az új világot
hol kék halaknak lesznek boldog paloták
fáradt templomok harangos tornyai

(Dargay Lajos illusztrációja.)

BARANYAI FERENC:

Két virágének

I.

Harangszó a te szerelmed, szívbe hintett honvágy,
ha elnémul hangja bennem, hogy' találok hozzád?
Szilaj mén a te szerelmed, messze földre vágtat,
gyönge lábam nem követhet, nem mehet utánad.
A lovamat ha megkötöm, fogoly, míg eloldom,
kérő szavam laza béklyó, nem lész tőle foglyom.
Ám a csókom pányvahurok, kezessé tesz téged,
cseréld csókom rabságáért szabad messzeséged.

II.

Eredj, te dal,
érd utól a párom,
fogd kézen, hogy
hozzám eltaláljon.
Szerelme ág,
nem moccan a lombja,
légy te szellő:
hajlítsd a karomba.
Szerelme rét,
aszály-ölte pázsit,
légy te zápor
s újra kivirágzik.
Szerelme jég
holt színén vizeknek,
légy te napfény
amitől fölenged.
Eredj, te dal,
érd utól a párom,
fogd kézen, hogy
hozzám eltaláljon.

NÉPÚJSÁG
Eger

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

Tanuljunk

Őszintén bevallom, hogy olykor agresszorként viselkedtem a molyokkal szemben. Hosszú, évek óta tartó hadiállapotunk azonban a közelmúltban váratlan békekötéssel, kölcsönös egyetértéssel, s tisztelettel ért végét. Ugyanis, amióta a magyar napilapok is hírül adták a molyokkal végzett NDK-s és az amerikai kísérletek eredményeit, egyszeriben büszkeséget, tiszteletet érzek a molyok iránt.

De mivel olvasóink közül bizonyára még sokan nem ismerik a szóbanforgó kísérleteket, ezért az őszinte gyónás után legyen végre a szó a molyoké és a tudósoké.

Előbb az NDK-ban, majd később Amerikában kerültek „lombikvégre" a molyok: a tudósok azt próbálták megállapítani, hogy vajon a műszálas ruhák, ingek, szőrmék, alsó- és felsőneműk, a különböző műanyagok megjelenésére hogyan reagáltak a molyok? Pontosabban: van-e gusztusuk, étvágyuk a műszálakra, a műanyagokra, avagy kitartanak a hagyományos étrendjük mellett?

Nos, a kísérletek csattanós választ adtak a kérdésre: a kísérletekben résztvevő német és amerikai molyok közfelkiáltással, egyetlen ellenérv nélkül szavaztak a műanyagokra. Hiába tálaltak eléjük, selymet, frottírt, buklét és kartont, néhány falat után valamennyien a műanyagokkal telített asztalokhoz sorakoztak, és olyan pompás ebédet csaptak, hogy még a kísérleteket végző tudósok szájában is összefutott a nyál...

Ennyi a kísérlet, és kérdezhetné valaki: mi ebből a tanulság? Mit is lehet ez ügyből a molyoktól tanulni?

Nagyon molytársa san gyors pességét. Iyen gyor letve ve piacot, a új, a nagy lehetőség...

És ez az, amiből a legtöbbet tanulhatunk tőlük. Mert itt van például a magyar ipar, a magyar kereskedelem. Az Elzett-gyár milliókat költ étkészletgyártó üzemének bővítésére, holott az import lengyel étkészletek sokkal jobbak és olcsóbbak az Elzettnél. Ugyanakkor egy biztonsági zárat Napóleon-aranyért sem lehet az országban vásárolni. A hónap végén a dohányosok már az ingüket is odaadnák egy doboz Fecske cigarettáért. Az elárusítók viszont így tudatják velünk a szomorú hírt: szívjon időnként Szimfóniát is. Eladva — hirdetik a cédulák a bútorüzletekben. Az üzlet vezetője pedig naponta kétszázszor mondja el: sajnos, nincs több. Talán a jövő hónapban. Ha gyárt az ipar, ha ad a kereskedelem.

nyár, az idegenforgalom kellős közepén is árultak rövidujjú fehér, s mintás nylon-ingeket. A város ruházati boltjaiban viszont legtöbbször nincs. Egerből Füzesabonyba járnak széket vásárolni, s Pétervására cipőért, kenyérvágó késért. A magyar cipőipar tucatjával rendezi reprezentatív bemutatóit, a kiállított cipőket azonban fölösleges időtöltés a hazai üzletekben keresni. Pedig mennyien keresik...

És sorolhatnánk még a példákat, amelyek mindmind azt bizonyítják: ami a gyorsaságot, az alkalmazkodó képességet, a keresletben, a kínálatban levő lehetőségek kihasználását illeti, van mit tanulnunk a molyoktól. Ne szégyelljük. Elvégre emberek vagyunk!

—koós—

Megjelent a Természet Világa

A Természet Világa című folyóirat most megjelent új számában *Aczél György* tudományos életünk néhány, az értelmiséget különösen érdeklő problémáját fejtegeti. *Koltai Jenő* Sport és tudomány című írása a mexikói olimpia dobóversenyeivel kapcsolatban az edző tapasztalatait ismerteti. Érdekes, megdöbbentő adatokat tartalmazó cikk foglalja össze az atom- baktérium-

Jobb így?

Nagy lendülettel becsapta a kocsi ajtaját, zsebre vágta a finom bőrtokban himbálódzó kulcscsomót, és befelé tessékelt. Belehuppantam a sky-fotelba.

— Konyakot vagy whiskyt?

— Tudod mit, egyiket sem.

— Ahogy óhajtod, kérlek. Szóval, amint látod, ez van. Kocsi, türhető kégli, na és négyezer-hat havi fix.

— Ha jól emlékszem, mindig fennen hangoztattad, hogy nincs az a pénz, azaz pardon, dohány, amiért elmennél sarat dagasztani valamelyik koszos kis faluba.

— De van az a pénz. Látod, hogy itt vagyok, és nem is olyan rosszul vagyok.

— És, hogy jössz ki az emberekkel?

— Elvégzem a munkám. Sem nem többet, sem nem kevesebbet, mint amennyit kell.

— Azt kérdeztem, hogy jössz ki az emberekkel?

— Megvagyok. Vannak ők is, vagyok én is. Amit munka közben muszáj, annyit beszélünk, aztán slussz. Nem haverkodunk senkivel, nem kocsmázunk. Így aztán nem vagyok kitéve semmi meglepetésnek. Három lépés távolság.

— Jársz valahová?

— Csak nem képzeled? Itt nem. Beülök a kocsiba és beszaladok G.-be. Egész jó kis bár van, ha akarod, este átugorhatunk. Vannak megfelelő ismerőseim — és jelentőségteljesen kacsint.

— Igaz, hogy múltkor valami mérget szedett fel a juhász kutyája és te nem voltál hajlandó bevinni a kocsival az állatorvoshoz.?

— Igaz. Nem azért vettem a kocsit, hogy

— Nem. De bérben taxizha

— Egyszóva ve.

— No nem. falusi emberek sza. Miért fáj whiskyt iszom és. Azt szivok. hogy pesti nő és...

— A munka

— Hagyd n

— Te, mond valamelyik bec gedve?

— Miért ké fizetnek, hogy lösséggel tarto. Napközben dol zöm az egészs gyok én a falu öltem, nem rab mindenkinek menjek család figyeljem, mi hagyjuk ezt az rosba.

Az autóba szólt. Arra go lesz vajon koc töltött a rogy amikor meggy pott érte. Csa mes csikószőr mérnök úr, ho otthon.

A kocsi be ga alá.

— Mert, t

Dargay Lajos, román grafikus

DARGAY LAJOS SZOBRAI ÉS GRAFIKÁI

Józsefvárosi Galéria

Egri rajztanárkodás és többrendbeli franciaországi tanulmányutak után a művész néhány éve Kalocsán telepedett le, ahol a város képzőművészeti gyűjteményeinek igazgatója. A lakhely, csakúgy mint a vállalt tisztség, Dargay esetében nemcsak száraz életrajzi adatként, hanem egyfajta tisztelgő gesztusként is értelmezhető választott mestere, a kinetikus szobrászat világszerte csodált magyar származású alkotója, Nicolas Schöffer előtt. Akinek 1982-ben Kalocsán fölállított szabadtéri kinetikus fénytornya és a Kalocsán lévő Schöffer-gyűjtemény tárgyai bizonyára otthonos, inspiráló közeget jelentenek Dargay számára, például segítik abban, hogy kitartóan dolgozzon, hogy ne adja föl a reményt. Mert reményre mindennél jobban szüksége van annak, aki egy ilyen erősen technikai meghatározottságú műfaj művelőjéül szegődik Magyarországon. Ott, ahol a mobilok ügyén mintha átok ülne, s idők szavának, fejlődésnek mereven ellenálló mozdulatlanság.

A mobilok ugyanis — s ez Dargay mostani kiállításán sem volt másképp — nálunk egyszerűen nem mozognak. Nem azért, mert nem tudnak mozogni, hanem, mert a kiállításokon kikapcsolva tartják őket. Áramtakarékosságból. Vagy mert silány kis villanymotorjuk — a legjobb, amit az alkotó be tud szerezni— hamar fölmondja a szolgálatot. S ha mégsem, hát működésük zaja zavarja a teremőr nénit. Így esik meg, hogy Dargay munkáit szemlélve a grafikákból, térdinamikus reliefekből többet tudok meg az előkészületek: a komponálás, tervezés, szerkesztés fázisairól, mint a bennük született gondolatokat egyesíteni hivatott — ám mozdulatlanságra kárhoztatott — végeredményből. Úgy érzem, már csak váratlan szerencse mentheti meg a helyzetet, s valóban: egyszercsak elsétál valaki a kiállítóterem rosszul elfüggönyözött ablaka előtt, árnyéka lassan benyúlik a térbe, s ahogyan végigsimogatja Dargay *Fénymodulátorának* ezüstösen csillogó mértani alakzatait, egy röpke pillanatra megajándékoz a mozgás illúziójával.

Acsay Judit

3.

21. XXIII/38

Szerkesztőség: Budapest VII.,
Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408

Főszerkesztő: BENJÁMIN LÁSZLÓ

Főszerkesztő-helyettes:
**FEKETE SÁNDOR, BERKES PÉTER,
KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR**

Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,**
a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361
Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető
bármely hírlapkézbesítő postahivatal-

KÖLCSÖN

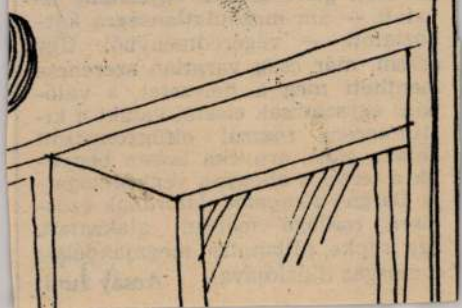

1027

PANYIK MÁRTA:

ALTATÓ

(Dargay Lajos illusztrációja)

Látom megint, hogy fáradt vagy te is
a tenger meleg hátán ring ezer sziget
nem lázadoznak már a nap-kínzotta fák
sziklák ölelik át a sok hontalan halat
elámult falain már alszik a Notre Dame
szemhéjam alatt is enyhül a láz
elsimítom pupillád fekete ablakát
mint álmatlan gyerek mesét mondok
magamnak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 OKT 1 21
NÉPÚJSÁG
Eger

Ma délután a egri stadi

Győri Rába E

NB I-es labda

Amikor az elmúlt szombaton délután híre futott, hogy a Vasas csapata kikapott Dunaújvárosban — egyszerre keserű lett az egri szurkolók szájaíze. Fokozta a rossz hangulatot a másnapi mérkőzések alakulása: a riválisok közül győzött az Egyetértés, valamint a Komló is, az Egri Dózsa pedig újabb vereségével még veszélyesebb helyzetbe került.

Visszatérve a kispesti mérkőzésre, elmondhatjuk, hogy a csapat nem játszott rosszul. Lelkesen küzdött és — nokedligólokat kapott. Az is igaz azonban, hogy már az első percekben érezhető volt: a minden részében jobb Honvéddal szemben a döntetlenre sincs semmi esélye, Kozmáék előbb-utóbb feltörik a reteszt!

Az egyetlen dolog, ami nem tetszett: a Dózsa időnként túlzásba vitte a védekezést, teljesen átengedve a kezdeményezést az ellenfelének.

Más taktika szerint

Ma persze egészen más tak-

zsa — mint i
félidőt játszo
J. SE-vel és 5
lönösebb meg
Nem szerepel
megsérült *Szú*
Kovács F., vis
kapott a csap
sodik félidőbe
tartalékok kö
Faliszeket is.

— *Nagyon jó teljesítményt kell nyújtanunk, ha le akarjuk győzni a Rába ETO-t* — mondta az edző. — *Az ETO kitűnő együttes, de nem verhetetlen, igyekszem majd olyan hadrendet kidolgozni, ami számunkra a legcélszerűbbnek látszik, s aztán majd meglátjuk. Ha olyan harcos felfogásban küzd majd a gárda, mint legutóbb a Ferencváros ellen, nem lehet különösebb baj. Ez esetben ismét felcsillanhat a bentmaradás reménysugara. Persze sok minden függ attól, hogy Tóth, Szűcs, Kovács F. és Faliszek rendbe jön-e teljesen. Ezért a pályára lépő csapatot csak közvetlenül a mérkőzés előtt jelölöm ki.*

...ni
...igen
am, de...

A *Korsós* eltiltásának feloldása ügyében beadott győri fellebbezést elutasították, így a legeredményesebb győri csatár ezúttal sem játszhat. *Mészáros József* edző egész héten igen gondterhelt volt.

— *Sajnos, a Korsós és Stolcz nélküli támadósorból hiányzik a kellő átütőerő, s ez rányomja bélyegét az együttes egész teljesítményére. Ráadásul a szerdai kétkapus edzőmérkőzésen (egymás ellen játszottak a győriek) Magyar sérülés, Varsányi belázasodás miatt sem szerepelt, Somogyi pedig félórás játék után húzódás miatt lement a pályáról. Még gondolni sem merek arra, hogy ezek a játékosok, illetve közülük*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1969 ÁPR 24

Szerepcsere

1021

Dargay Lajos

A TÜKÖR legutóbbi száma hírül adja, hogy a török szultán okmányait hitelesítő Zöld pecsétről elnevezett mulató nyílik Egerben. A föld alatti bárban tölgyfa oszlopokból kifaragott török pasa fejszobrokat helyeznek el, amelyeket Dargay Lajos egri szobrászművész készített.

A szöveg alatti képen egy férfit látunk, aki éppen az egyik szobron végzi feltehetőleg az utolsó simításokat. Gondolná a jóhiszemű olvasó, hogy a szobrászművészt látja, aki elégedetten szemléli megtestesült elképzelését. Pedig dehogy. Az MTI fotóján a bárban dolgozó villanyszerelőt láthatjuk, amint a szoborfejekbe szereli be a rejtett világítást.

A szöveg tehát Dargay Lajos szobrászművészről szól, a képen egy villanyszerelőt látunk, a többi stimmel.

sz. a.

az átállás időszaka is sok gonddal, problémával járt, de most már úgy érezzük, hogy kezdünk egyenesbe jönni.

— Négy hónappal ezelőtt a dolgozók egy emberként helyeselték, s drukkoltak a tervezett gyári házasságnak. Egy „népszavazás" ma is ezt bizonyítaná?

— Azt hiszem, hogy ma sokkal jobban, mint bármikor is. Először is anyagilag senki sem járt rosszabbul, a munkahelyi körülmények pedig lényegesen megváltoztak. Csak egy példát a sok közül: a gépjavító állomás 150—160 dolgozót foglalkoztatott, a veret, vagyis a különböző zárak gyártásával. Ezek az emberek kissé aggódva vették tudomásul a gyártelepítést, gondolván, megszűnik a veret gyártása, és más munkát kell majd végezniük. Fölöslegesen aggódtak: az új gyártmányok mellett a veret is profilunk maradt, és már a gyárosodás következményeként a régi vasvázas színből

KISZ-küldöttség

Panyik Márta: 1021 Dargay Lajos

ORFEUSZ SZÁRNYA

Láttam a két meggyötört fehér vitorlát
Orfeusz egy kövön nyugtatta homlokát
még feketén vérzett a tenger alja
s a víz színén mint fáradt madár fekü
a szabad élő szerelmes Euridiké.

(Dargai Lajos illusztrációja)

BEN A KAPITALISTA ORSZÁGOK IFJÚSÁGÁVAL, NEM TAGADJÁK, HANEM IGENLIK A RENDSZERT, A SZOCIALIZMUS IDEOLÓGIÁJÁT, POLITIKÁJÁT. ÉRTHETŐ VISZONT, HOGY A NÉPI DEMOKRATIKUS RENDSZER VÍVMÁNYAIRA TÁMASZKODVA SOKSZOR KRITIKUSAN — KRITIKUSABBAN, MINT A FELNŐTTEK — LÉPNEK FEL GYAKORLATI ÉLETÜNK FOGYATÉKOSSÁGAIVAL, ESETLEGES TORZULÁSAIVAL SZEMBEN, BÍRÁLVA A HIBÁKAT, KÖVETELVE BIZONYOS DOLGOK JOBB MEGOLDÁSÁT. EZT ÉN ÚGY FOGNÁM FEL, HOGY SOK KONKRÉT KÉRDÉSBEN JOBB SZOCIALISTA GYAKORLATOT IGÉNYELNEK".

(Kádár János felszólalása az MSZMP Központi Bizottságának 1970. február 18—19-i ülésén.)

Fél év telt el az MSZMP KB gyakran emlegetett, a párt ifjúságpolitikájának kérdéseit megtárgyaló, februári ülése óta. A sajtón keresztül megismerte az ország a Központi Bizottság véleményt, érveit ifjúságpolitikánk megújításának ügyében.

Miért vált szükségessé az ifjúság problémáinak napirendre tűzése? A válasz egyszerű. Hazánk, a világgal együtt, olyan rohamosan fejlődött, hogy bár korábbi ifjúságpolitikánk sikeresnek értékelhető, a megváltozott körülmények szinte kényszerítenek a felülvizsgálásra.

„Lázadó ifjúság" — szokták mondani a fiatalok mostani generációjára. A lázadó szó első hallásra talán azt sugallja, hogy fiataljaink minden ellen lázadnak, ami számukra megszokottnak, réginek értékelhető. Még forradalmi hagyományaink ellen is. Hogy ez így nem igaz, azt mindenki tudja. Mégis jó a „lázadó" kifejezés. Ez a lázadás a hibák és visszásságok megszüntetéséért, az előrelépésért, a fiatalokkal szembeni bizalmatlanság ellen született.

A lázadás, — a hittel és néha hangos szóval kimondott érvek — nem jelentenek ellenzékiséget hazánkkal, a párttal és annak céljaival szemben. Persze akad-

ban. Rengete
feladat. Dönt
lyen mértékb
javítani
kommunikáci
ságát, vagyis
közlő szerve
nyelvén, az
megfelelő f
tessék és h
tessék célja
feladat a K
létrehozása.

Ha sikerülne
den jel erre m
vélemény-kutat
lógiai és más
módszereivel á
térképezni a f
leményének vá
kor politikai, — de kulturális és szórakoztató munkánk is — sokkal hatékonyabb lehetne.

(H. L.)

1970 AUG 23
NÉPDJSAG
BUDAPEST, IX., DJLOI UT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

NAPJAI

IF

Magyar tengeri gondok

Hat vidéki fiatalember vív életr
halálra — és egy-egy üveg sörre — i
jelőpartit a füredi campingben. Sátc
ban laknak, májkonzerv-undoruk van,
kerítésen ugranak be a „Vitorlás" ke
helyiségébe. Jól nyaralnak, de azért ne
túl elégedettek: „állati drága minden,
camping kényelmetlen, a közstrand k
szos . . . .

Tévedés ne essék, eszem ágában sin
az idegenforgalmat támadni. Más üg
Van azonban valami, ami nagyon ehh
a témához tartozik. Konkréten az, hogy a luxusszállók, minigol
pályák, lovaglóiskolák és egyéb „Cote d'azur"-i intézménye
építgetése közben nem feledkeztünk-e meg saját fiatalságun
igényeinek kielégítéséről, nem támasztottunk-e túl nagy szak
dékot, számukra is érthetetlen kiváltságokat a Balaton-parto

„Összeszedtük a pénzt, szombat este úri mulatozást akartu
csinálni. A Marina bárja volt programon — ki volt kalkulálva
három üveg bor, egye fene — osztályon felüli borravalóval. Ne
engedtek be: „nincs hely, meg rövidujjú garbóban egyébké
sem . . . ." Azért az ajtón belestünk. Mondanom sem kell, gyen
fél ház volt, rövidgarbós külföldiekkel . . ."

„A ‚Vitorlás' kerthelyiségébe szerintem 10 éve nem raktak
egy új széket. Mindig itt nyaralunk, le tudjuk mérni: anny

19/1 JUN 20

Irodalom

JEFF BERNER:

Mint a madarak, kik megsütik magukat a villanydrótokon

Jeff Berner amerikai egyetemista költő, az arizonai állami egyetem fiatal költőtehetségeinek egyike.

Megnémultam most,
mert érezni akarom
ujjaim hegyén
és nyelvemen a költőt,
megnémultam most
a dermesztő esőtől, melyben
egyszer szerettem
s amit várni szerettem.
És mikor vidám majmok
tréfából megmásszák
a rácsot,
de nem szöknek el,
arra gondolok, nem volna-e
jobb talán
bezárt nyúlnak vagy
medvének lenni
a szabadulás őszinte és
bátor hitében
(a költő és egy lompos
üzletember ujja tisztán
megkülönböztethető)
ehelyett a homályos
valami helyett,
ami megfoghatatlan,
bármit is mondanak az
európai gondolkodók...
Megnémultam most,
mert érezni akarom ujjaim
hegyén
a költőt
mint a madarak
kik megsütik magukat
a villanydrótokon.

(Fordította: Panyik Márta)

Dargay Lajos illusztrációja.

NÉPÚJSÁG
Eger

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Felkészült az ÁFOR

Megkezdődött az autózás fő idénye, s erre felkészült az ÁFOR is: vidéken és a fővárosban összesen 387 benzinkút áll az autósok rendelkezésére. Az utóbbi egy évben 22 új tankállomás épült. A nyári időszakra 125-nek meghosszabbították a nyitva tartási idejét, 64 helyen éjszaka is ügyeletet tartanak, s így a nap minden órájában fogadják, kiszolgálják a kocsikat.

A korábbi évekhez hasonlóan, a nyári fő idényben az ÁFOR mozgó benzinkútjai is az autósok rendelkezésére állnak. Öt guruló töltőállomás működik. Felkeresik majd az idegenforgalmi események színhelyét, segítik többek között a nagyvázsonyi lovasjátékokra, a szegedi szabadtéri játékokra, a hortobágyi lovasjátékokra, a soproni ünnepi hetekre, a balatoni autós- és víziparádéra, valamint a Vadászati Világkiállításra érkező autósokat. Rövidesen munkába áll egy újabb mozgó benzinkút is, amely már elektromos kimérő szerkezettel, vagyis átfolyásmérővel is rendelkezik és egy szervizmikrobusz kíséri.

Az ÁFOR üzemanyagtöltő állomásainak hálózata rövidesen tovább bővül. Új benzinkút nyílik Pomázon és befejezéshez közeledik a töltőállomás építése Nagymaroson, Harkányban, Debrecenben és Sárospatakon. A nemzetközi lovasnapokra átadják a nagyvázsonyi és a bugaci benzinkutakat. A balatonvilágosi ÁFOR—AGIP-benzinkút és autószerviz kombinát megnyitásának időpontja már csupán az új műút elkészülésétől függ.

A nyárra több helyen új típusú, színes kútoszlopokat állít fel az ÁFOR és ezeken — a konyakokhoz hasonlóan — csillagokkal jelzik, különböztetik meg a benzinfajtákat.

Lőrin

Lőrinci nagyközs
csa a közelmúltbar
meg első munkaülésén,
amelyen értékelték a harmadik ötéves terv eredményeit, s megvitatták az 1971—75-ös tervciklus községpolitikai feladatait. A nagyközségi tanács — amint azt a tanácsülésen is megállapították — az 1966—70-ig tartó ötéves tervidőszakban valamennyi fontos célkitűzését megvalósította: saját erőforrásból és az üzemek támogatásával mintegy hárommillió forintot fordítottak útépítésre, elkészült több mint négy kilométer hosszúságban az Április 4., a Csokonai, az Arany János, az Ady Endre, a Bajcsy-Zsilinszky utcákban a járda, s közel 750 ezer forintot fordítottak a tanács kezelésében levő lakásokra. Ezeken túlmenően a község területén az elmúlt öt év alatt több mint 200 új lakás épült, nagyrészt OTP-kölcsön igénybevételével. Fejlődött az egészségügyi és szociális ellátás színvonala is: felépült az anya- és csecsemővédelmi intézet, a fogorvosi szakrendelő, valamint két védőnői és egy fogorvosi lakás. Új iskolát is építettek, továbbá kialakítottak egy korszerű napközi otthont, valamint egy tömegszervezeti székházat.

Az eredményeket — a felújításokat, a karbantartásokat, a parkosítást és a fásítást — még hosszan lehetne sorolni, amelyek mind-mind nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a nagyközségi ranghoz méltóan jelentősen megváltozott Lőrinci arculata. Ugyanakkor
ben — a szom-
en — a település „perifériája" (Selyp, Petőfibánya, Erőmű-lakótelep) mögött messze lemarad a régi község, a település központja. A következő időszakban éppen ezért arra törekszenek, — ezt tükrözi a nagyközségi tanács IV. ötéves terve is —, hogy a belső területet is a peremtelepülések színvonalára fejlesszék. A tervek szerint rövidesen hozzákezdenek egy regionális vízmű építéséhez. A tervek tanulmányszinten már készülnek, amely szerint Apc községtől Zagyvaszántón keresztül építik meg a vízvezetéket Lőrincibe. Az ivóvízellátás biztosítása után megoldják a szennyvízelvezetést is.

A nagyközségi tanács jelentős segítséget kapott eddig is a közigazgatási területén működő üzemektől — a Mátravidéki Hőerőmű Vállalattól, a Selypi Cukorgyártól, a Csőszerelőipari Vállalattól, a Petőfibányai Gépüzemtől és vegyesüzemtől — továbbá a helyi mezőgazdasági termelőszövetkezettől és a körzeti fogyasztási szövetkezettől. Igen jelentős az a támogatás, amelyet különösen az óvodák és bölcsődék építéséhez, korszerűsítéséhez adtak az említett üzemek és szövetkezetek. Ez a társadalmi összefogás a garancia arra, hogy a nagyközségi tanács következő ötéves tervi célkitűzéseit az elmúlt időszakhoz hasonló sikerrel valósítja meg.

(faludi)

MBESÍTÉS

lan: *miért, hogyan jutott eddig ez a két talpraesett, szimpatikus gyerek? Valóban megtettek-e mindent a szülők és a pedagógusok?*

gyarázza. Hogyan lehet nyugodtan készülnie érettségijére az anyának, amikor gyerekei éjszakákon át nincsenek otthon. Az sem nevelési módszer, hogy az apa *vasalódrótból font korbáccsal* ver-

zonyítaniuk kellett. *Ez különösképp Imre számára volt fontos.* Itt a magyarázata a betörési sorozatnak. *E torz fejlődési folyamatról sem az iskola nevelői sem a szülők nem tudtak.*

A gyámhatóság döntött: a megítélésben is különböznek a vélemények:

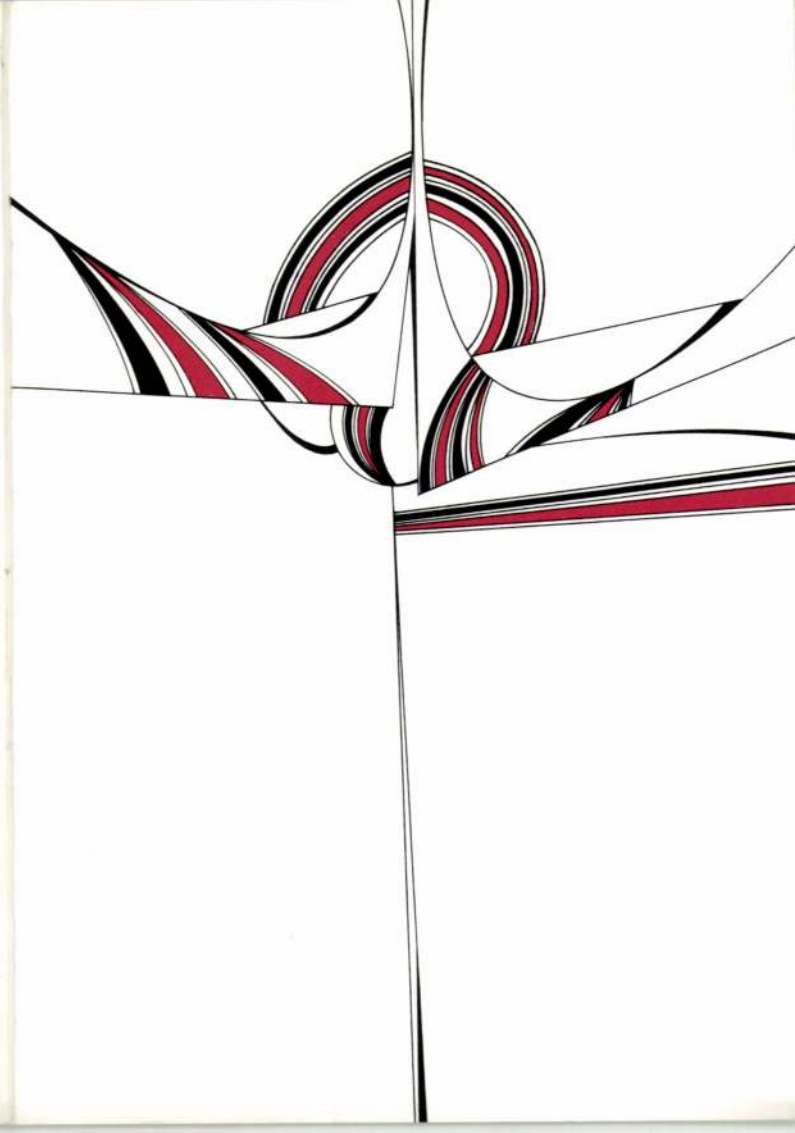

A Műcsarnok meghívja Önt

Dargay Lajos

szobrászművész

kiállítására

Megnyitja:

Fajó János

festőművész

1998. augusztus 18-án,

kedden, délután 5 órakor

az Ernst Múzeumban,

Budapest, VI. Nagymező utca 8.

A kiállítás megtekinthető: 1998. szeptember 20-ig,

hétfő kivételével, naponta 10-től 18 óráig.

Műcsarnok

Kunsthalle

1021

„Zöld pecsét" és az egri pasák

Az Agria Tavernától mindössze egy tölgyfaajtó választja el Eger új szórakozóhelyét, a „Zöld pecsét" bárt. A bejárat fölött világító zöld korong, középen félholddal, s bent oszlopokra faragott pasák portréi — Dargay Lajos egri szobrászművész alkotásai — adják meg a hangulatot. Mi közük van mindezeknek Egerhez? Nos, erre hamar megadják a választ. Egerben szolgálták szultánjukat, s a titokzatos „zöld pecséttel" hitelesítették a szultán okmányait.

Mindenesetre akik esténként itt töltik szabad idejüket, már magukénak vallják, s jól érzik magukat a föld mélyének ebben a romantikus világában. Szórakoztatásukról tánczenekar és Pónyi Teri táncdalénekes is gondoskodik. Egy új ventillátorral az egész pincemulató szellőzését is megoldották... Az esténkénti „telt háznak" még egy titka van, a „Zöld pecsét" az országban egyetlen másodosztályú bár.

(Foto: Kunkovács László)

...el tanács napilapja. — Főszerkesztő: PAPP JANOS. Kiadja a Heves megyei Lapkiadó Vállalat. ... Belofiannisz u. 3. (Postafiók 23.) Telefon: 12-68., 12-73., 20-29., 21-44. Gyöngyös: 18-87. Terjeszti a ...ostahivatalnál és kézbesítőnél. Index: 20 062. ...
...er. Bródy Sándor u. 4. Igazgató: Marosán József.

Dargay Lajos

mit akar, de hirtelen úgy tűnt, mintha sikerült volna valamit kihámoznia a jelbeszédből.

Az eladónő bájos mosollyal elnézést kért, eltűnt, majd visszatért és sajnálkozó arckifejezéssel átnyújtotta Charlton Hestonnak a vélt rendelést: egy ősi szamúráj kardot — a harakiri elvégzéséhez.

s annyira lebilincselt, hogy
egész éjszak
Reggel aztán
tem a munk
főnököm, —
lye — ezért m
tévő legyek?
— Ez a le
nyem. Ha ell
megfeledkezik
önmagáról és
megszidták!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

KORJÁSOK

BERKESI ANDRÁS
KARDOS GYÖRGY
REGÉNYÉBŐL
FELDOLGOZTA:
ÉS. HORVÁTH TIBOR
RAJZOLTA:
ERDŐS IMRE

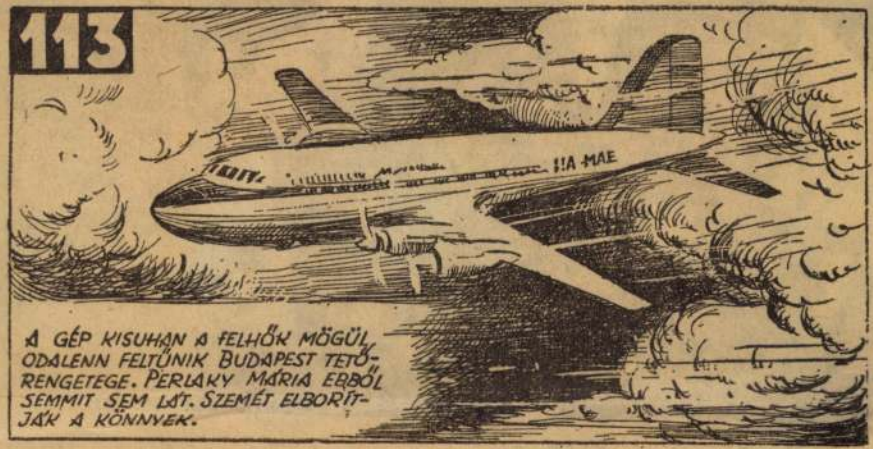

1981.VI. Telev Üzi 17:50 /-V.J.-/
Velem halad a kor.

Dargay Lajos, szobrász, rajztanár

- Dargay Lajos 1942-ben született Pélmonostoron. A mai jugoszláviai Bei Monasztirban. Aztán Sárospatakon érettségizett 1960-ban, majd elvégezte az egri Tanárképző Főiskolát, rajztanár lett. Azóta is Egerben él, itt tanit a Gárdonyi Gimnáziumban. Ez igy elmondva, felolvasva egy nagyon szép, töeretlen, egyivü életpálya. Ilyen volt valóban a gyakorlatban is?

- Hát ahogyan rajztanárrá váltam az ilyen egyszerü elhatároló élmény eredménye, hiszen többszörösen pedagógus családból származom. Édesapám, édesanyám családjában mindkét oldalon megtaláljuk nagyszülőig visszamenőleg a pedagógusokat, de a müvészi pályára kerülésem jóval bonyolultabb és jóval nehezebb volt. Mivel hagyományos szobrászként indultam, tehát figurális müveket, portrékat, szobrokat , alakokat, aktokat mintáztem hamar, aránylag hamar elkerültem ettől a területtől és egy uj müvészeti irány kidolgozásába kezdtem.

- Ez micsoda?

- Már a hagyományos szobroknál feltünt, hogy egy zárt tömegü, statikus tömegü figura nem képes az épitészeti környezettel kapcsolatot teremteni. Éppannyira statikus, éppanyira tömegszerü, mint amilyen épitészeti környezetet ma látunk magunk körül, amit ugye modern épitészetnek vagy lakótelepi épitészetnek szokás nevezni.

- Ez alatt a statikus alatt azt érti, hogy például egy kőszobor vagy bronzszobor?

- Igen. Minden túl határozott, minden túl egyszerü, minden statikus mozdulatlan. Valahogy ugy éreztem,hogy ezt a nagyon sivárnak nevezhető és talán elidegenitő hatásu lakótelepi környezetet valahogyan oldani kell a szobrászat eszközeivel, hiszen köztudomásu, hogy a szobrász problémái ott kezdődnek, ahol az épitész lehetőségei véget érnek. Igy jutottam el a térproblémák alaposabb vizsgálatához.

- Ezt a fajta müvészeti ágat vagy müvészetet,a müvet minek nevezné? Ne haragudjon, hogy ezt kérdezem, de még mindig nem értem egészen pontosan.

- Hát egyértelmüen megfogalmazni nagyon nehéz, hiszen kisérléti müvészetről van szó és inkább az eredmények a fontosak, mint az elnevezés, ami köztudomásu, hogy a müvészettörténészek feladata. De szokás fenomenális, tehát jelenség müvészetnek nevezni hiszen annyi médea, annyi kifejezési eszköz, technikai lehetőség gyarapitja a kifejezési eszközöket, hogy valóban egy olyan jelenség áll össze a különböző médeák egyidejü alkalmazása folytán, amit látványban, mozgásban, szinben, fényben jelentkezik és igen nagy élményt jelent a szem számára.

- Azt, hogy mi indította erre, elmondta. De vajon az emberek részről volt-e erre igény? Vagy van-e erre igény?

- A művészettörténet bizonysága szerint a művészet az ember kivetülése egy adott korban. És folytatom én a korunk technika kora, technikai tudományos forradalom kora. A kutató ágnak, az új művészeti eredményeknek az elindulása vagy a létrejötte soha sem közvetlen emberi igényből táplálkozik. Értem ezalatt, hogy XY személyesen, személyesen fölvetne problémákat, amit, majd jön a művész és megold. A problémák nagy tömege általában hétköznapjaink során szinte észrevehetetlen. A művész talán hamarabb meglátja ezeket, hamarabb reagál rá. Majdnem mondhatnám, hogy ő hivja elő az emberi igényeket, már elkészült kész produkciókkal, amelyek őt további munkára képesek serkenteni.

- Eger voltaképpen egy kisváros. Van-e innen egy művésznek kitekintésre a világra?

- Hát Eger valóban kisváros. Nem metropolis, nem Budapest és nem világváros, de ha valaki akar tájékozódni, akkor innen is éppugy tájékozódhat, mint bárhonnan. Telekommunikációs eszközök fejlődése, fejlettsége, televizio, sajtó, mind lehetőséget ad, sőt személyes kapcsolatok is arra, hogy valaki egy ilyen kisvárosból is, mint Eger ismerje az europai művészeti életben lezajló aktuális eseményeket.

- Ezek szerint mindegy tulajdonképpen, hogy hol alkot.

- Hát gyakorlatilag teljesen mindegy. Azt hiszem, hogyha tájékozott, akkor egy kisvárosban is megteszi azt, amit egy nagy világvárosban.

- Az megfigyelhető, hogy munkái, művei szerves kapcsolatban vannak az építészettel. Hogyan indult a munka, mik voltak az első lépések?

- Hát mondjuk említettem, gondolati úton jutottam el először a problémákhoz. Viszont a közvetlen ötletet azt 1970-ben Párizsban kaptam Nicolas Söffertől, Söffer Miklóstól, a Párizsban élő világhirü művésztől, aki hasonló irányba kisérletezett és eredményeivel jutott azóta világhirre.

- Hogyan került Párizsba?

- Hát az első utam magán jellegü utazás volt. És később szerencsém volt ösztöndijjal utazni hivatalosan, úgyhogy tanulmányaimat is ott folytattam Söffernek a közremüködésével.

- Másokkal van-e kapcsolatban? Találkozott-e olyanokkal, akik szintén ezt a fajta művészetet művelik?

- Természetes, hogy hasonló irányban sok helyen dolgoznak művészek, igy én is kapcsolatba kerültem a düsseldorfi Riero csoporttal, és a Szovjetunioban Kazányban müködő Prometheus csoporttal, akinek a vezetője G. Karejev. Velük a kapcsolatom szoros. Problémáinkat, eredményeinket, gondjainkat megbeszéljük. Telefonon, levélben úgy, hogy a kapcsolatunk valóban élőnek mondható.

- Amikor megnéztem a katalógusát, abban láttam, hogy az első kiállitása is Párizsban volt.

- Igen. Az ilyen jellegü munkáimat először Párizsban az UNESCO Székházban mutathattam be, a Nemzetközi Művészeti Szövetségnek a támogatásával. Az eredmények eléggé biztatóak voltak, és ugy tünik, hogy itthon is fel tudom használni ezeket a eredményeket.

- Ugyanúgy? Most arra gondolok, ,hogy odakint tanult Párizsban, ott állitott ki először. Most vajon más fajta szemléletet, más fajta látásmódot kiván-e az, hogyha valaki nem ott dolgozik, nem ott alkot, hanem itthon Egerben?

- Problémák gyakorlatilag ugyanazok. Közösségi művészetről van szó. Olyan müvek létrehozásáról, amelyek eléggé sivár lakótelepi környezetben kell, hogy éljenek. Dinamizálják a környezetüket, közösséget szervezzenek maguk köré, válaszoljanak a környezetre, reagáljanak a környezetnek a jelenségeire. Az emberek szivesen menjenek a közelébe. Az elektronika eszközeivel kapjana visszacsatolást. Általuk igényelt és elvárható módon. A problémák tehát azonosak. A közösségi művészetre a valaha nagy szükség volt, azt hiszem most van leginkább. Különösen a lakótelepi épitkezéseken.

- Ennek szellemében dolgozik tehát. Mi a mondani valója a munkás-mozgalmi emlékműnek?

- Az egri Fénytoronynak, kibernetikusan programozott fénytoronynak nincs hagyományos szobrászi értelemben vett mondani valója. Tehát gyakorlatilag nem fejez ki semmit, hanem funkciója van, közösséget szervez maga köré. Az északi városnegyed az egy alvó város. Este érkeznek haza az emberek. A torony ekkor kezd élni. ... ekkor kapcsolják be. Szines fényjátékot produkálnak a környezet zajhatására. Gondolom, mindenki a lakásából szivesen nézi, esetleg szivesen kimegy, sétálgat és elszórakozik a fény látványában, a vizuális élményben.

/Szavalat/

- Elégedett azzal, amit eddig elért?

- Nem vagyok elégedett. Egyetlenegy tervem valósult meg köztéren itt Egerben ez a kibernetikus fénytorony. Nagyon sok más konkrét tervvel rendelkezem, amelyeket nagyon szeretnék minél nagyobb számban köztereken, tehát architekturális környezetben, kint az emberek között látni. Egy-két hazai bemutatkozás, külföldi szereplés talán fémjelzi és ezeknek a visszacsatolása a kritikák az eredmények, hogy nem járok rossz uton. De végső soron akkor érheti el ez a fajta müvészet az igazi célját, ha valóban a közösség számára készül és nem marad a müterem belső zárt világában.

/Zene/

Műteremlátogatás

1021

Dargay Lajos szobrászművésznél

Az egri Hadnagy utca egyik kilencemeletes épületének legfelső szintjén, a senki által nem használt mosókonyhában, illetve szárítóban kapott műtermet, megfelelő helyiséget a nyugodt, elmélyült alkotáshoz *Dargay Lajos* fiatal szobrászművész. Míg felértünk, ez a riportcím kívánkozott a jelenlegi írás elé, hogy Szobrász a toronyban... de a benne ülő képzettársítás romantikára következtet, ám Dargay Lajos művészete távolról sem romantikus. És általában — alkotásai nem kényeztetik el a nézőt, miként a hajdani, vagy a ma élő néhány mester, akik jobbára a gyönyörködtetésen túl nem sok pluszt adnak — eltekintve a művészettörténet néhány idevonatkozó megállapításaitól...

Félkész és kész alkotások között, falra erősített versidézetek és szoborvázlatok társaságában beszélgetünk. Mindenekelőtt arról, hogy közös iskoláséveinkben mint festőígéretet tartották számon tanárai és iskolatársai. A szobrokat tekintve a festészettel történt szakítás véglegesnek látszik...

— Igen, festőnek indultam — mondja, — De képtelen voltam elválasztani a formát a színtől. Hajdani festményeimen tulajdonképpen „színezett szobrok" voltak... Amikor erre rájöttem, elkezdtem mintázni.

Néhány éve, a színház klubjában rendezett kiállításán szembetűnően más gondolatsort jeleztek a bemutatott plasztikák. Térplasztikának nevezte őket.

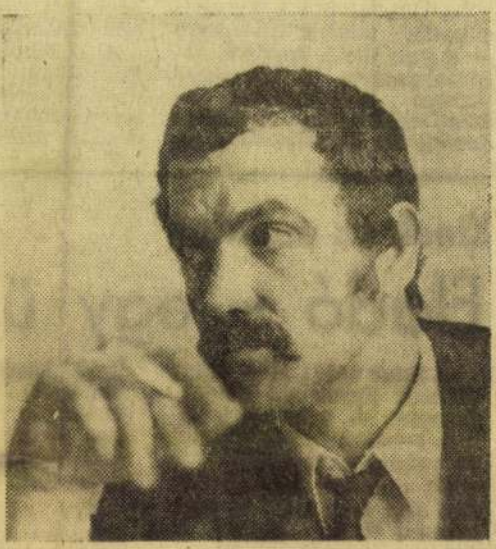

— Az a gondolat foglalkoztat, hogy a tér által létezik-e a plasztika, vagy a szobor teremti meg a teret?... Amikor felfedeztem magamnak azt, hogy nemcsak a szobor a lényeg, hanem az általa megjelenített tér is, már úgy éreztem, megtaláltam az utat. Csak egyet kérdezek, hogy érthetőbb legyen: van-e szebb és érdekesebb például az emberi orr és a szem közötti távolságnál?...

Egy női akt ül — életnagyságban — gipszbe öntve a műterem falánál. Ami ezen a szobron jellegzetes, a műterem más szobrain is megtalálható. A családi fotók kedvelői bizonyára a fejüket csóválnák, vagy rosszabb esetben néhány humorosnak szánt megjegyzést eresztenének meg... (Hányan megtették ezt, mikor a színháznál felállított Thália-szobor mellett mentek el — elnézést kérek Dargay Lajostól, hogy más művészre hivatkozom —, s most sokan elégedetten, sőt: gyönyörködve nézik ugyanezt a Népkertben, ahol megfelelő teret kapott a szobor és megfelelő szobrot a tér...) Egy kis gondolkodással sok mindent meg lehet érteni. Őszintén megvallom, az aktot látva némi bizonytalanság — vagy hiányérzet? — fogott el. Hamar megkaptam rá a magyarázatot — s bepillantást egy érdekes világba!

— Igyekszem úgy megalkotni a szobrot — mondta Dargay Lajos —, hogy a három dimenziót ne önmagában hordja, hanem vetítse ki a térbe. A figurát kifejezéstelenné teszem, keresek hozzá egy megfelelő környezetet... Nézd csak meg ezeket...

Két fényképet mutat. Az egyiken a női akt egy furcsa holdbéli tájon látszik, derékig a homokba süppedve, körülötte szinte mértani pontossággal egymás mellett nagy kődarabok hevernek... Valami fenyegető dermedtséget sugároz a montázs. A másik képen ugyanez a női figura teljes egészében látszik, s mintegy ellensúlyképpen a háttérben épületmaradvány képe vonzza a tekintetet.

— Az Ember-témához: azt keresem, hogy az ember kiszolgáltatottja-e a térnek? Hogyan formálja a naturalisztikus embert a tér fizikai ereje?

Megkockáztatok egy kérdést az elidegenedésről.

— Az ember próbálja elidegeníteni önmagát, s erre sürgősen föl kell figyelnünk. Az ember — aki megtartja önálló, zárt egységét — a természetben egy létező és nem elidegenedett rész!

Dargay Lajos az örökké kereső, töprengő, a szinte vakmerőségig bátran kísérletező művész típusa, akiben a hagyománytisztelet nem azonos a szolgai követéssel — pedig milyen egyszerű lenne!... —, s aki tudja, hogy egy felfedezett új gondolat nem egyenlő a megállapodás kényelmével.

Kátai Gábor

különböző jövedelmű rétegek lakásellátottsága; a családok-háztartások átlagos nagysága; a lakások nagysága és felszereltsége; a lakásállomány kora és állapota. Számszerűen: rossznak minősítik a szakemberek a lakáshelyzetet, ha kétszáz lakásnál kevesebb jut ezer lakosra. Közepesnek, ha az ezer lakosra jutó lakások száma kétszáz-háromszáz között van, s jónak, ha háromszáz fölött. A lakásépítés erőteljes ott, ahol évente nyolcnál több új lakás jut ezer lakosra. Közepes, ha ez a szám öt-nyolc. Gyenge, ha öt alatt van.

Az európai tőkés országok s hazánk adatait összevetve — a szocialista országok lakáshelyzetével a következő cikkben foglalkozunk — megállapíthatjuk: a középmezőnyben helyezkedünk el,

juto- lakás- [illegible] épített lakások
míg ők
hulladékbó
ban élnek.
viszont szá
len —, ho
a lakások?

A kép
nem olyan
ső látásra
tatlan: a
ságok laki
zőbb a mie
kezdenénk
honnét ind
ságok 194
hazánk, ill
károkat sze
állomány a
haza, s milyet másutt, már jóval reálisabb képet alkothatnánk. Hagyjuk azonban a visszatekintést azzal, hogy köztudott dolgokról senkinek sem szabad elfeledkeznie...!

A legtöbb lakást nemcsak Európában, hanem a világon — számszerűen — a Szovjetunióban építik. Az európai tőkés országok szám-

NÉPÚJSÁG
Eger
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

[illegible]
[illegible]
[illegible]

DIE AUSSTELLUNG
VON

LAJOS DARGAŸ

KIRCHHEIM/TECK
BRD
IN MAI 1990

Dargay Lajos

Lajos Dargaÿ, einer der Begründer der ungarischen kynetisch-kybernetischen Kunst, wurde im Jahre 1942 in Pélmonostor geboren.
Er studierte konventionelle Bildhauerei, sein Interesse wandte sich aber schon bald der kybernetischen Kunst zu, die in den Jahrzehnten des Kommunismus nicht gern gesehen war. Im Jahre 1967 unternahm Lajos Dargaÿ eine Studienreise nach Paris. Später, in den Jahren '70, '72, '73 und '75, arbeitete er in Les Arcs in Südfrankreich und in Paris. Im Jahre 1977 setzte er sein Studium als Stipendiet in Paris fort. Er erhielt keinerlei Unterstützung in seinem künstlerischen Schaffen, weswegen er nach seiner Rückkehr nach Ungarn Zeichnen und Kunstgeschichte an einem der Gymnasien Egers lehrte, um seinen Lebensunterhalt zu bestreiten.
Im Jahre 1980 wurde mit einigen Werken Nicolas Schöffers, die dieser seinem Geburtsort Kalocsa vermacht hatte, ein Museum eröffnet. Mit der Einrichtung und Leitung des Museums betraute die Stadt Lajos Dargaÿ. Dieser zog 1983 nach Kalocsa, wo er seither libt und arbeitet.
Lajos Dargaÿ ist Mitglied des Ungarischen und Internationalen Bildhauervereins.

DIE WICHTIGSTEN AUSSTELLUNGEN:

1973–74	Musee D'Arte Moderna Milano
1975	Kossuth Lajos Universität Debrecen
1978	UNESCO-Palast Paris
1978	Der erste im Freien aufgestellte Lichtturm Ungarns in Eger
1982	Gárdonyi Géza Theater Eger
1983	Kulturzentrum Kaposvár
1984	Kölcsey Kulturzentrum Debrecen
1985	Centro Documentazione Edizioni Artein, Rome
1986	Kulturzentrum Eger
1986	Josephstads Galerie Budapest
1987	Seenfer Galerie Boglárlelle
1989	Galerie Kecskemét
1989	Kunsthalle Winterausstellung Budapest

VORTRÄGE – VORFÜHRUNGEN:

1978 II. Umweltstädtische Konferenz Salgótarján
1981 Ungarische Nationalgalerie Budapest
1981 Gárdonyi Verein Eger

FERNSEHPROGRAMME:

1980 „Fachgeheimnisse" Kybernetik in der Kunst
1981 „Mit mir entwickelt sich die Zeit" Portraitfilm

ADRESSE: UNGARN 6300 KALOCSA, KINIZSI STR. 20.

Darhofer József

aranyműves

Pozsonból, 1839

Darhofer József, aranyműves, Pozsonyból, 1839-ben a virágfestészet vasárnapi tanfolyamát látogatta.

lásd

Fleischer Bées 36. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ø Davida Mihály

Szarvasi Szurszabó

1,

Györffy szur

82. P.

MOB 1976.

F ő m a g a s s á g u B i b

H e r c e g p r i m á s

A deáki helyszini szemlén is
szerzett megfigyelések alapján bát
Eminenciádnak mély tisztelettel a
ket jelenteni és javasolni.

A templomot én a háboru óta n
és igy annyi idő után az valósággga
ző hatást gyakorolt rám ugy is, mi
legkiválóbb románkori műemlékünk,
nevezetes történeti emlékünk. A mu
toldaléképület ugy belső kapcsolás
hatásában, mint külső megjelenéséb
sikerült alkotás. Mind a két épi tm

Darida Pál

Darida Pál jelvénykészítő és éremverő, VIII. Bérkocsis-u. 29.
349-866

Bptávb 1940 szept. —
4 1942. jan.

1021 Dargay László

Zöldpecsét bár a BAROKK és a BOROK városában

Egert, „a barokk és a borok városát" évről évre egyre több turista keresi fel. Megtalálja itt érdeklődése tárgyát a történelem tisztelője, a képzőművészetek barátja, a gyógyvíz, a strand kedvelője és nem utolsósorban, aki barátja a bornak.

Egerben mesélnek a kövek

A város hegyreszaladó keskeny utcái megannyi dombra, hegyre visznek és nem is kell a geológus kalapácsával vallatni a talajt, hogy különböző sziklát, kőzetet találjon a turista. Az Eger környéki széleshátú dombok rég elmállott vulkánok talajjá gyalult sziklájából adják a tüzet az egri bornak. A praehistorikus tengerek üledéke, a puha riolit tufa pedig szinte önmagát kínálja a pincefaragáshoz. A város ezekre a lágykövű dombokra épült és a hosszú évszázadok során annyi szerteágazó pincével hálózták be a dombokat, hogy nagy részükről már a legöregebbek is megfeledkeztek.

Az egri pincének hangulata van. Tudták ezt már a 91 éves megszállás alatt Egerben élő törökök is, hiszen a XVII. századi krónikaíró így emlékezik meg az egri bor hatásáról: *„Zajos mulatás után a török atyafiak kitörő kedvvel iddogáltak, úgy, hogy még az asszonyok is hajtogatták a kupát, fújva együtt a duhán füstjét..."* Eger történelme szorosan egybefonódott a XVI—XVII. századi török világgal. Az egri utcán járó vendég lépten-nyomon találkozik ennek emlékeivel, a régi fürdőkkel, az egykori janicsáriskolával és mindenekelőtt a minaret égreszökő karcsú tornyával Ezt a hangulatot is keresik az Egert járó turisták és ez adta az ötletet, hogy másfél év alatt országhatárokon túl is hírt szerzett *Agria-Taverna*-t jellegzetes török stílű bárral bővítsük.

A szultán zöld pecsétje

A taverna széles pincefolyosója 12 méteres teremmé bővül, ami az idők folyamán kihasználatlanul, részint törmelékkel töltve várta feltárását. Nevét: *Zöldpecsét*, a török hódoltság korából való egri vilajet (török kormányzóság) alapítólevelén lógó szultáni zöld pecsétről kapta.

A belső térkiképzés és a berendezés a Szladovics—Ferenczy tervezőközösség rajzai után készült. A kivitelezés jelentős részét a vállalati karbantartó csoport végezte. A Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság asztalosműhelyében készültek a vörösre pácolt faburkolatok, az asztalok és a hozzájuk tartozó műbőr bevonatos tölgyfarönk ülőkék is. A kerek asztalok közepén ugyancsak tölgyfarönk nyúlik ki és ezen török stílusú kovácsoltvas lámpa hinti szét hangulatos fényét.

Kászim pasa és Szálih effendi

A belső tér intimitását fokozzák a nehéz vasláncokkal páronként összekötött kétméteres tölgyoszlopok, melyekre Dargay László, egri szobrászművész török harcosok arcmását faragta ki. A 12 oszlopon emléket kapott *Kászim* pasa, a vitéz *Alaj* bég, a tudós *Szálih* effendi és *Csársi*, a rettenthetetlen. A mintegy 100 m² alapterületű bárhelyiség sarkában gerenda díszítésű bárpult húzódik. Ezzel szemben a terem másik oldalán faburkolatú sziklamélyedésben kapott helyet a négytagú gitárzenekar. Szombaton és vasárnap énekesnő szórakoztatja a bár vendégeit.

Az első hetek azt bizonyították, hogy az intim hatású, új szórakozóhely megnyerte a közönség tetszését. A 60 ülőhely szinte állandóan foglalt. Joggal remélhető, hogy forgalma éves átlagban is eléri a havi százezer forintot. Az itallapon végigtekintve, hétféle Eger vidéki bort, bő rövidital választékot és különleges báritalokat találunk. Ezek közül az Agria krém-cocktail, Borkirály cocktail, Menyecske cocktail, Bikavér cobbler, ennek a bárnak a speciális italai.

Az új létesítmény nem jelent hálózatbővítést, hiszen a meglevő Agria Taverna helyiségében képeztük ki a bárt. Az ezzel kapcsolatos szerelési munkák, berendezések, felszerelés mintegy 250 m/Ft értékű, amit a vállalat saját erőből biztosított. Említést érdemel a pincehelyiségeknél különösen nagy jelentőségű jó szellőzés.

Reméljük, hogy Eger mind élénkebb idegenforgalmát, a város vendéglátását sikerült olyan jellegzetes színfolttal gazdagítani, amely kedves élményt kínál a törökverő város látogatóinak.

Dr. Hibay György

VENDÉGLÁTÁS
Budapest
1969 JUL
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Az Esztergom és k
nos Fogyasztás
Szövetkezet nagy terü
ben 28 vendéglátó egy
déglőt, 6 eszpresszót,
lőt és 13 italboltot) n
nak. A szövetkezet r
ezeknek az üzletekn
rossz állapotban vette
teltek el míg sikerült
sal, átépítéssel rendbe
vendéglátó hellyé a
munkát a nagy terüle
ság és a szövetkezet anyagi helyzete is nehezítette.

Az utóbbi 5—6 év során azonban az Esztergom és környéke ÁFÉSZ egyre erősödött és az átalakítások után több tőépítkezéssel létrehozott üzlet is született. Ezek már alkalmasak az idegenforgalom fogadására. Miután többségük közvetlenül a Duna-kanyarban fekszik, így az utazási irodák szívesen irányítják ide csoportjaikat. A szövetkezet most ezeknek a kapcsolatoknak kibővítésére törekszik, elsősorban a Komárom és Pest megyei Idegenforgalmi Hivatallal, az IBUSZ-szal, Expressz-szel, és az Autóklubbal.

A forgalom ilyen módon történő biztosítása azért is fontos, mert a kö-

1968-as év forgalmi eredménye ug
elmaradt a tervezettől, de a b
felett volt. Az 1969-es esztendőr
szövetkezet vezetői óvatosan ny
koztak. A megváltozott gazdálkc
viszonyok, gondolnak itt elsőso
az árkiegészítés mértékének csö
nésére, módosítják terveiket.

Az elmúlt évek nagyobb ber
zásai közül említésre méltó az
ben létrehozott cukrász
melő, amely két nagy telep
Nyergesújfalu és Bajna ellátásá
tosítja. Ezenkívül rendszeresen
lítanak a Füszért-nek is. A 14
dolgozó termelő forgalma 1967-b
millió 400 ezer, 1968-ban 2 millió
ezer forint volt. Számítanak a
galom további emelkedésére is.

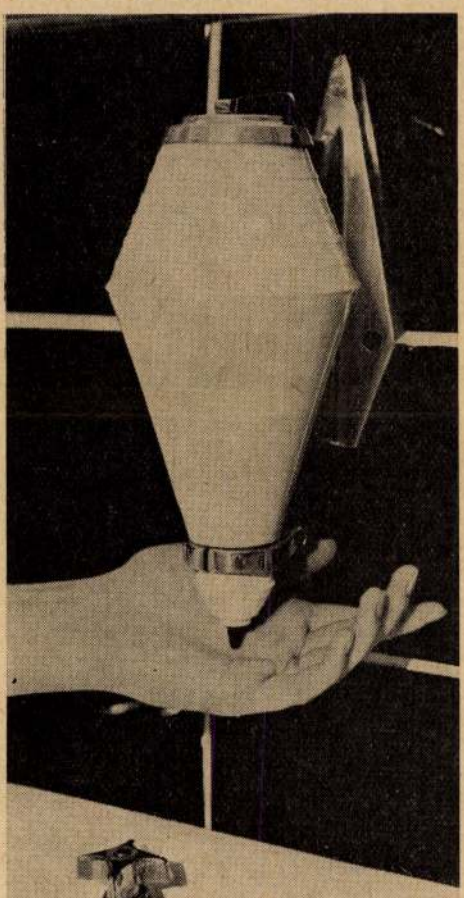

HIGIÉNIKUS KÉZM

Pater

1968. szeptember 17-é
katársának a tollából a
egyetlen vendéglátóipar
mosni.

Ez a cikk részletesen
működő vendéglátóipari
totta, hogy a híres fürd
vetelmények biztosítása

Ma a nagy személyfo
kozóhelyek, középületek
pant és törülközőt hely
Ennek a módszernek a
szappan keményvízben
oldhatatlan csapadékot
közőre rakódik le és csa

A higiénikus kézmosás
mosószerrel lehet biztos
lehet összeállítani, hogy
Ezen túlmenően olyan a
níti a bőrt.

Az Egyesült Vegyimův
zett ki, amely az előbb
százalékosan eleget tesz.
sült Vegyiművek az 196
nyerte Budapest Főváros

A Gyorsszolgálat Kisip
újszerű, tetszetős adagol
műszaki kísérletek során

A készülék működése e
egyszeri kézmosáshoz el
mosás végezhető el, utána

A kísérletek eredmény
kezdődhet a szériagyártás

Dargai István

M. Michel I. portréja gipsz

V. Északi Magyarországi Területi Képző-
művészeti Kiállítás Salgótarján 1969

Dargai István

M. Mischel I. portréja, gipsz

V. Országos Ifjúsági Képző-
művészeti Kiállítás, Salgótarján
1969.

Dargai István

M. Mischel 1. portréja gipsz

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

MDK.

Dargay M.

Kiállitási kritika

Nógrád 1965 ápr.25.lap-

Dargay Lajos

87. Akt. I. tollrajz, 20 x 30
88. Akt II. " 30 x 20
Reprod.: 52. 1. szinén porhelyi

Enak Mori képzőművészeti kiállítás 1966
Kat. sev. Aradi Nóra Bp 1966

Crinke Fences

Dargay Lajos MDK

Mestrovic, ólom 16 cm. érem

I. Észak-Magyarorsz.Ter.Képzőm.Kiáll. 1965
Salgótarján stb.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 6.

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

Dargay Lajos

— MA DÉLELŐTT 11 órakor nyílik Egerben a művelődési ház ifjúsági klubjában Dargay Lajos és Balogh László képzőművészek kiállítása.

Dorgai Lajos

Egy éremmel szerepelt az észak-magyarországi képzőművészek egri kiállításán.

Hevesmegyei Népújság 1965. jun. 4.

Dargai Lajos MDK

szerepelt a Heves megyei képzőművészek tavaszi tárlatán az egri Liceum disztermében.

tanulmányai

Farkas András: Kritika helyett...
Heves Megyei Népujság 1963. jun. 6.

Dangai Lajos
szobász

M.D.K.

„Szerwedő" c. szobrát állította
ki a Heves megyei tárlaton

Tóth Ervin: A Heves megyei képzőművészek tárlatáról
Művészet, 1964. május – 45 lap

Dargay Lajos nábrák

A gárdonyi Géza fiuntárban (Eger)
Zamora Zió nitása nyiet

Négnüvelés 1966 III. n. 41 old.

Dargay Lajos

Érem:

118. Mestrovic, ólom, 16 cm

1.

Ernst Magyarországi Területi Képzőművészeti kiállítás, 1965. Kat. bev. Aradi Nóra.

DARGAY LAJOS

ÚJ MŰVÉSZET

1998./~~aug.~~ SZEPT.

P - 9396

2.0.

Hanem - mikor jön el már eg
és halogatja! Ez után a hosszu u
is egy kis szellőzés a hegyek kö
egyszer, s eljön husvét és pünkö
aligha fog Italiába mehetni,[5] oss
hetet itt töltsön Várkonyban, fa
otthon, dolgozhat, csinálhat, am

A Rops-könyvet[6] - köszönet é
küldöm.

Feleségem üdvözletének kisé

Lo

MDK

Dargai Lajos

Derkovits, br.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

M.D.K.

Dangay hajós
szobrási

Bronz Derkovits portréját
mutatta be a tárlaton.

Kovács Gyula: Érsek - magyarországi képzőművészet.
Művészet (1967. október - 46 lap.

Dargai Lajos, [grafikus]

L: Schöffer, Nicolas

Polgár T: Zajra gyűlnek a nobot fényei -4.

Esti Hírlap, Bp. 1980 dec. 5

MDK.

Dargay Lajos

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1965 jüni 2o.

Dargai Lajos.

Egerben élő művész.

Moldvay Gyárfás: A Nemzeti Galéria vásja
Eger művészeit.

Népújság, Eger, 1971. ápr. 4.

Dargay Lajos szabrúy művész MDK

Balogh Lajló festőművészel szept 6-20 ig kiállitotta műveit.

—: Érdeklődés hiséri a két fiatal egri képzőművész kiállitását.

Haves megyei Népszava.

1964 szept. 8.

Dalgay Lajos szobrászművész

Az T. Környezetesztétikai konferenciát jan. 19-én rendezik meg Salgótarjánban. — a művész a designe és építészet témaköréről tart előadást.

Nógrád, 1976. jan. 15.

Dargay Lajos, szobrász

KETTŐS MAGYAR KIÁLLÍTÁS nyílt meg az Unesco párizsi székházában, ahol Dargay Lajos szobrászművész alkotásait, valamint más franciaországi és hazai magyar művészek Ady emlékére készített grafikáit mutatják be.

[illegible] ROTOT

-> Hír

8

Népszabadság, Bp. 1978. dec. 20.

Dargay Lajos

A müvész megkisérelte elmélyiteni az elődök felfedezéseit, feltárni az ipari és materiális hátteret, meghonositani a müvész-mérnök-munkás kooperáció szellemét Egerben, Salgótarjánban és Debrecenben.

Aknay Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 24. lap.

Dargay Lajos

Fénydinamikus szobrát felállitották Eger Csebokszáriról elnevezett lakótelepén az egri Finomszerelvény-gyár egyik szocialista brigádja készitette a TMK-műhelyében.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 24. lap.

Dargay Lajos

A művész Egerben a Csebokszári-lakótelepen fénymozgásdinamikus mobil szobrokat állitott fel.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 24. lap.

Dargay Lajos

ifjúsága egy részét Kaposvárott tölthette.
1983. szeptemberében kiállítása volt
Kaposvárott, a Kilián György Ifjúsági és
Városi Művelődési Központban.

Német egyetemistát Somogyban. Napló. Ford.
F. Bognár Zsuzsanna
Somogy, 1987. 1. sz. 88. l.

Dargay Lajos, szobrászművész

Az első Schöffer-szemináriumon – melyet Kalocsa város tanácsa, az egy éve működő Schöffer-gyűjteménnyel közösen rendezett az érdeklődők számára – ott voltak a kinetikus(?) művészet hazai művelői közül Dargay Lajos, a Schöffer-gyűjtemény vezetője, a szeminárium fővendezője, Haraszti István és még többen.

-sz.- Schöffer-szeminárium Kalocsán.
Nógrád, 1984. szept. 8.

Dargay Lajos grafikus

"Sorsfordító" c. kiállítást Egerben rendezték a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére. A művész rajzai szerepelnek a kiállításon.

F. Ludányi Gabriella: Tárlat Egerben. Népújság (Heves), 1974. nov. 2.

Dargay Lajos

Megbízást kapott Dargay Lajos, hogy az egri Ezzahi Városrészben kinetikus krómacél fénytornyot helyezzen el.

— : Köztéri munkák.
Művészet, 1979. április - 47 lap.

Dargay Lajos, szobrász

„Sorsfordult" címmel a Heves megyei Képzőművészeti pályázat anyagából, kiállítást rendeztek Egerben, Hatvanban és Gyöngyösön is, a tél folyamán. A művész műve, öt fázisban kibomló vörös csillag szerepel a kiállításokon (említve). Műve egy teljes falrészt kapott.

Chikán Bálint: Tárlat a Nagy Október jegyében.

Hevesi Szemle, ~~19~~ 7 1978. márc. 8. old.

Dargay Lajos

A müvész egri fényszobra megvalósult és tápot ad a vele egyirányba törekvőknek. A szobor egy torony-szerü szerkezet, mely egy sor ipari müszaki szabvány-nak kell, hogy megfeleljen.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MÜVÉSZET? 1979.augusztus - 24.lap.

Dargay Lajos

A müvész szobra egy panelházakkal körülvett tér közepén álló "tizemeletes", üvegből, krómacélból készitett szerkezet. Légkondicionált belsejében a ferdén elhelyezett krómnikkel lapokat fényszórók veszik körül, ezek a lapok terelgetik müködés közben a fényt.

Aknai Tamás: "Kinetikusok" Egerben.
MÜVÉSZET? 1979.augusztus - 24.lap.

Dargai Lajos szobrász

Az országos környezet esztétikai konferencia kezdődött Salgótarjánban. Előadóként vett részt a közös gondolkodásban többek között a művész is.

Déli krónika.

1976. I. 19. Kossuth, 12.00 Gué.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Lajos Dargay

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 JAN 11

1021

Gleichzeitig zwei ungarische Ausstellungen wurden im

Pariser UNESCO-Sitz

eröffnet. Auf der einen werden Werke des Bildhauers Lajos Dargay, auf der anderen Grafiken in Frankreich und Ungarn lebender Künstler zum Gedenken an Endre Ady gezeigt.

vits, der beim Ausbau des

Dargay Lajos

Papp Julia: Mobilok

Kuvészet, 1983. julius

Dargay Lajos

Kovács Gyula: Harcos a trójai falóban

Mátyásföld, 1982. augusztus

Dargay Lajos

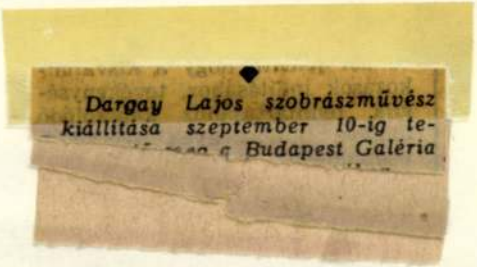
Dargay Lajos szobrászművész
kiállítása szeptember 10-ig te-
a Budapest Galéria

Magyar Nemzet 1986. VIII. 19.

Darilek –
Darlaci

Darilek Henrik Iparművész (1842-1963)

1978.IX.15.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- Mielőtt az Iparművészeti muzeum ma délelőtti kiállitás megnyitójára elment volna Szatmári Ilona, ugy érezte érdemes benézni a Gerbeaudba.

- Hogyan tetszik Budapest vendégeinek a hires Gerbeaud itt a belvárosban a Vörösmarty téren.

- Mindenkinek nagyon tetszik a Gerbeaud, a berendezés, a miliö, talán még hagyományos kiszolgálás, és akár külföldi akár belföldi szivesen fordul meg nálunk.

- Mindenki el van ragadtatva azüzlet patinájától, régiségétől, külföldiek meg is szeretnék néha vásárolni a berendezési tárgyainkat, ezeket a szép asztalokat és a landériát leszednék legszivesebben és a komod és a tükör és a képek.

- Egyébként a Gerbeaud berendezése muzeális érték és védett.

- Vajon a Vörösmarty Cukrászda igazgatónője , Reichné, Ágoston Mária, tudja-e hogy ki tervezte annak idején a Gerbeaud belső berendezéseit.

- Sokat tudok a multukról, de megvallom őszintén ezt nem tudom.

- És Nemich Lászlóné az üzletvezető tudja-e?

- Sajnos én sem hallottam.

- A Gerbeaud látható mai berendezésétDarilek Henrik tervezete 192o körül.

- A helyszin máris az Iparművészeti muzeum, ahol a könyvtár előterében kamara kiállitáson adóznak századunk egyik jelentős, ám szinte már teljesen elfeledett iparmüvésze emlékének. A tárlatot Tompos Lilla rendezte.

- Darilek Henrik sokoldalu érdekes egyéniség lehetett. Itt a kiállitáson csak egy kis fotón lehet látni, de magam is kint voltam és megnéztem a Törley Pezsgőgyár pincéjét diszitő hatalmas kerámia képet, amely a Törley családot ábrázolja és egy szecessziós ruhába öltözött menetet, akik pezsgőt és borokat visznek a Törley család elé. Darilek Henrik ezt 19o4-ben a pécsi Zsolnay Porcelángyár-

ban tervezte.

- Tulajdonképpen ki volt Ő?

- 1878-ban született Bécsben, Budapesten végezte el az Iparmüvészeti iskolát és a Lotz Akadémiát. Először a pécsi Zsolnay gyárban helyezkedett el, mint festő tervező, több kerámia képet készitett. 1906-ban megvált a Zsolnay gyártól és Budapestre költözött. Ösztöndijjal többször is járt külföldön. Berlinben a Vlatto és Premier Lakberendező Vállalatnál müködött, mint tervező és München-ben a Bösenbacher Butorgyárban dolgozott. Ma már csak a legidősebb generáció emlékezhet nagyobb munkáira, mint a Kálvin téri Stern - Nagyáruház és a Holtzer Áruház belső berendezésére, amelyet szintén Ő tervezett, a Joel Fehérnemü Szalonra a Dorottya utcában, a Róbert Áruházra a Váci utcában, azon kivül annak idején néhány nagy budapesti követség belső berendezését is Ő tervezte. Müvészi munkáinak nagy része a háboru során elpusztult. Éppen ezért jórészt mi is csak vázlatokat, terveket tudunk bemutatni tőle.

- Kerámia terveinek jellegzetesen szecessziós a stilusa.

- Tervezett képkereteket, lámpákat, cimlapokat, könyvtári és muzeumi értesitő boritólapját.

- Azután nagyon izléses csokoládés és bombonos diszdobozok terveit láthatjuk tőle. A kiállitást ékszer tervei zárják.

- Nézze meg milyen finom ez a kis tulipános ékszer garnitura,

- Amely tulipán jelvényből, tulipán nyakékből, tulipán násfából, függőből és tulipán kontytüből áll.

- Darilek Henrik 1915-től 1953-ig az Ujpesti Fa és Épitőipari Szakiskola tanára volt.

- 1963-ban, 15 esztendeje halt meg.

- És az Ujpesti Szakiskola, ahol 38 évig tanitott őrzi sok munkáját.

Darilek Henrik

iparművész

sekre.

Néhány hét óta az állami dohányjövedék jelzésével és címkéjével ellátott hamisított cigaretták kerültek forgalomba. Ezeknek minősége az eredetinél sokkal silányabb volt. A bűnügyi osztály detektívjei most elfogták a cigarettahamisító társaság tagjait: *Darilek* Henrik iparművészt, *Tomcsányi* Zoltánné született *Nagy* Kornéliát, *Jécsi* József kocsist, *Takács* Gyula műszaki rajzolót és *Jónás* Lászlóné született *Tóth* Máriát. Kiderült, hogy a cigaretták Darilek Jeszenák János-utca 112. számú házban lévő lakásán hamisították, Darilek által készített klisék segítségével. A társaság tagjait őrizetbe vették.

Magyar Nemzet

1946. nov. 16.

~~Pátkó VII.247.~~

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizenharmadik évfolyam. 51. szám. Budapest, 1907. december 18-án.

Munkásviszonyok Oroszországban.

Hogy alkotmányos, rendezett viszonyok között élő jogállamokban ugyanoly mértékben, talán még tágabb korlátok között forrnak, alakulnak s hóditanak a szocialis eszmék, mint az emberi méltóságot megalázó elavult önkényuralmak nyomása alatt sinylődő nemzeteknél, annak magyarázata abban rejlik, hogy nem az adott viszonyokkal való alkalomszerü elégedetlenség szülőoka e társadalmi jelenségnek, mely mindenütt jelentkezik az egymástól rengeteg vizekkel elválasztott kontinenseken, még oly vidékeken is, ahol kulturális állapotokat az europai közvélemény nem is tételez fel, hanem e mozgalom egy nagyszabásu psichologiai jelenség, mely a mai korszellemben gyökerezik s egyidejüleg hatja át az egész emberiséget. Ilyen társadalmi evolucionalis tünet volt a XVIII. század mindenfelé tapasztalható szabadság mozgalma, hogy csak nehányat emlitsünk az amerikai szabadságharc, a nagy francia forradalom, meg a mi külön sajátos természetü 48-as epochánk.

E mozgalmak egymással összefüggésben nincsenek. Mindenütt jelentkeztek ugyanazon tünetek s a látszat csal, ha történelmi kapcsolatokban keressük az okot. Egymástól függetlenül, az akkori korszellem, mint egy láthatatlan nagy kéz vezette az egymástól akkor még meglehetősen izolált tömegeket. Mindenesetre az események egymásra hatása, mint fokozó, vagy irányitó mozzanatok figyelmen kivül nem hagyhatók.

Ilyen jellemző psichologiai tünete a modern társadalomnak a szocialis eszmekör, mely a munkástömegeket mozgatta meg s mely természetesen kialakulásában kiméletlenül támad és rombol, érdekeket sért és mindenfelé nagy zavarokat idéz elő. Világos, hogy ez nagy harcot eredményez. E nagyszabású mozgalomnak vannak el nem nyomható követelései, ezek lassan-lassan megoldást, megvalósitást nyernek, de vannak fattyúhajtásai, tulzásai, beteg tünetei, amelyek érvényre jutása feltétlenül megakadályozandó. A kiegyenlitődés igen lassu procedura, évtizedek érlelik talán csak meg, lehet, akkor is csupán nagy gazdasági rázkódtatások árán az uj társadalmi élet nyugalmát.

A mi viszonyainkat, e téren folyó küzdelmeinket ismerjük, nem lesz érdektelen bepillantani az absolutisztikus Oroszország munkásviszonyainak mai állásába.

Csak 1906-ban lépett érvénybe az uj törvény a szakszervezetekről. Ez a következő fontosabb intézkedéseket tartalmazza: .

A szakszervezetek célja a tagok gazdasági érdekeinek előmozditása, a munkafeltételek javitása és a tagok birtokában levő vállalatok termelési viszonyainak tökéletesitése.

Azonkivül még a következő célokat tüzhetik: a munkaadók és munkások között a munkaviszonyokból származó vitás ügyeknek békéltetés vagy választott birói eljárás utján való eldöntését; kereskedelem és ipar különböző ágaiban a munkabér nagyságának és általában a munkafeltételek megállapitását; a tagoknak segélyezését; a temetkezési, kiházasitási és kölcsönpénztárak alapitását; könyvtárak és gyári iskolák alapitását, tanfolyamok és felolvasások rendezését; közszükségleti cikkek és szerszámok kényelmes megszerzésének biztositását; a munkakeresés megkönnyitését; a tagok jogvédelmét.

A szakszervezetek jogositva vannak bizonyos vidékek vagy tagjaik bizonyos csoportjai számára kebelükben osztályokat felállitani, azonban ez osztályok elkülönitett igazgatás alá nem helyezhetők. Két vagy több szakszervezetnek szövetséggé való egyesülése tiltva van. Ugyszintén tiltva van, hogy a szakszervezetek igazgatásában külföldön levő szervezetek vagy személyek részt vegyenek.

A személyek, kik valamely szakszervezetet alapitani szándékoznak, kötelesek ebbeli szándékukat működések megkezdése előtt két héttel az illetékes gyárfelügyelőnek vagy kerületi bányamérnöknek bejelenteni s e bejelentéshez az alapitók jogképességének, valamint aláirásuk valódiságának közjegyzői igazolását, ugyszintén az alapszabályok két példányát mellékelni, valamint a szakszervezet alapitásának közhirré tételére szükséges nyomdai költségeket lefizetni. A szakszervezetek vagy osztályaik működéséről, valamint az igazgatás körül követendő határozmányokról, amennyiben azokat a törvény nem szabályozza, a szakszervezet alapszabályai intézkednek.

A szakszervezet alapszabályaiban feltétlenül megjelölendők a tagsági járulékok nagysága és a fizetés feltételei; a számvitel módja; a közgyülés hatásköre; az alapszabályok megváltoztatásának, a szakszervezet feloszlatásának és felszámolásának módozatai; különböző segédintézmények (segélypénztárak, könyvtárak és ipariskolák alapitása, ha az alapitók ily intézetek létesitését elhatározták; az osztályok felállitására vonatkozó rendelkezések stb.)

A gyárfelügyelő vagy kerületi bányamérnök a szakszervezetek alapitására vonatkozó bejelentéseket az alapszabálytervezetekkel együtt a kormányzónak vagy városkapitánynak küldi meg, ki azokat a további elintézés végett a kormányzósági vagy városi hatóságokhoz juttatja, az ezek részéről való tárgyalásokban a gyárfelügyelő illetőleg a kerületi bányamérnök, vagy azon személyek, kik őket képviselik, részt vesznek.

A szakszervezetek nyilvántartásának módját a belügyminister, az igazság- és kereskedelemügyi ministerekkel egyetértőleg rendeleti uton állapitja meg.

A jelzett személyek és hatóságok kötelesek a hozzájuk érkezett bejelentésekről megfelelő megkeresésre az állami és községi hatóságoknak, nemkülönben köztisztviselőknek, sőt magánszemélyeknek is felvilágositást adni. A gyárfelügyelő, vagy kerületi bányamérnök illetőleg az őket helyettesitő tisztviselő köteles az állami üzemek munkásainak szakszervezetére vonatkozólag hozzá érkezett bejelentésről az állami üzemeket igazgató hatóságot értesiteni.

A kereskedelemügyi minister felhatalmaztatik, hogy a szakszervezetek számvitelét rendeleti uton szabályozza.

Az 1903. évi legfelsőbb elhatározással jóváhagyott büntető-törvény 124. § a pedig következőképen módosittatott:

A ki valamely egyesület vagy társulat — ideértve a szakszervezeteket is — alapitásában, vagy igazgatásában a megállapitott szabályok figyelmen kivül hagyásával, vagy megszegésével részt vesz, ugyszintén azon alkalmazott, a ki azon határozmányokat megszegi, melyek szerint valamely társulat alapitása, vagy az abban való részvétel tiltva van, három hónapig terjedhető fogházzal, vagy 200 rubelig terjedhető pénzbirsággal büntetendő.

Ha a vádlott valamely egyesületet vagy társulatot, illetőleg szakszervezetet alapitott, vagy az alapitásban részt vett és: 1. tudomással birt arról, hogy az egyesület vagy társulat oly célokat követ, a melyeket a büntető törvénykönyv tilt, vagy a melyek a közerkölcsiséget, vagy *a társadalom békéjét és biztonságát veszélyeztetik*; vagy tudomással birt arról, hogy azon alkalmazottak egyesülete, kik az egyesületekről és társulatokról szóló ideiglenes szabályzatban felsorolva vannak, oly célokat követ, melyek e szabályzat szerint tiltva vannak; vagy: 2. tudomása volt arról, hogy az egyesület vagy társulat *politikai célokat követ*, vagy hogy a a szakszervezetet külföldön lakó személyek igazgatják; vagy tudomással birt arról, hogy az egyesület, illetőleg társulat nem lett megengedve, vagy meg lett tiltva, vagy a hatóság által feloszlattatott, vagy, hogy működése szabályszerüleg felfüggesztetett; vagy: 4. tudomása volt arról, hogy az egyesület létezésének, vagy követett céljainak, vagy az igazgatás módjának, vagy az igazgatásban résztvevő személyeknek eltitkolására különös intézkedéseket tesz, ugy ez esetben a vádlott egy esztendeig terjedhető várfogsággal, vagy fogsággal büntetendő.

Az orosz cár a szenátus végrehajtó hatóságához egy ukázt is intézett, mely a *sztrájkban résztvevő munkások büntetése* és a sztrájk alkalmával tovább dolgozó munkásokat esetleg ért sérelmek orvoslása iránt intézkedik.

E császári ukáz a következő rendelkezéseket tartalmazza:

Azon személyek, kik vétkeseknek találtattak abban, hogy az állami, vagy magánvasutak, a közhasználatra szolgáló telephon, vagy oly üzemek alkalmazottait és munkásait, melyeknek megszakitása, vagy megzavarása az állam biztonságát veszélyezteti, vagy általános elszegényedést okozhat, a munkának önhatalmu, előre megbeszélt abbanhagyására izgatják, ha ezen abbanhagyás az izgatás folytán tényleg bekövetkezett, *nyolc hónaptól egy esztendő és négy hónapig terjedhető fogházzal büntetendők.*

Ha az izgatást oly személy végezte, ki az illető üzemben nem volt mint alkalmazott, vagy munkás foglalkoztatva és ha ez izgatás folytán a munka nem szüntettetett be, ugy ez esetben a vétkes két hónaptól nyolc hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

Az oly alkalmazottak, vagy munkások, a kik — miután előzőleg közös összebeszélés alapján önhatalmulag a munkát beszüntették, megakadályozták, illetőleg ujra meg nem kezdték — ez üzemekhez tartozó, vagy ez üzemekben dolgozó *munkások tulajdonát képező tárgyakat szándékosan megrongálják*, feltéve hogy e cselekedetük sulyos büntettet nem képez, négy hónaptól egy év és négy hónapig terjedhető fogházzal büntetendők.

A jelzett üzemekben alkalmazottak közül azok, kik az állami alkalmazottak jogait élvezik, ugyszintén azon alkalmazottak, kik bár önkéntes bérviszonyban állami üzemekben foglalkoztatnak, ha szolgálati kötelességük teljesitését önhatalmulag, előzetes összebeszélés alapján megtagadják, három héttől három hónapig terjedhető elzárással, vagy négy hónaptól egy év és négy hónapig terjedhető fogházzal büntetendők. A biróság ezenkivül oly esetekben, midőn

KÜLDJE BE FUVARLEVELEIT

STERMANN IGNÁC fuvarlevél felülvizsgálási irodájának BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 74., ahol azok egyharmad jutalék mellett pontosan felülvizsgáltatnak. — Szállitási ügyekben dijmentes felvilágositás adatik. — Ezen iroda a „VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE“ utján küldött fuvarokmányokat is készséggel felülvizsgálja.

TELEFON 29—32.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKŐGYÁR
részvénytársaság
EZELŐTT:
KLEINER és BOKMAYER
IGAZGATÓSÁG VIII., FŐHG. SÁNDOR-TÉR 4.
TELEFON 60–33. Gyár: KŐBÁNYA. TELEFON 50–61.
IGAZGATÓSÁGI és MÜSZAKI IRODA: TELEFON: 67-25.

Szabadalmazott „EMULGIT“ parafakőszigetelő-anyag, Shedtetők, facementtetők, mansardtetők, hideg és vékonyfalak burkolására. Könnyü hangfogó-válaszfalak. Hütők, jégvermek, sörraktárak, borpincék szigetelése. Padlószigetelés nedvesség ellen. Transportabilis épületek tervezése. Hang- és hőszigetelő parafakőszerkezetek, vas- és favázas parafakőrendszerü épitkezések.

Gőz, meleg és hideg vizvezetékek és készülékek szigetelése. Tulhevitett vezetékek szigetelése szabadalmazott „THERMALIT“ anyaggal.

Müszaki iroda a parafakőanyag célszerü alkalmazására vonatkozó tervezések kivitelére.

a vétkes az állami alkalmazottak jogait élvezi, itéletében az elzárás vagy fogházbüntetés mellett a szolgálatból való elbocsátást is kimondhatja

Az, ki a jelzett személyeket a munka önhatalmu, előzetes összebeszélésen alapuló abbanhagyására, vagy szolgálati kötelezettségeik megtagadására *izgatja*, ha az izgatás eredménynyel járt, nyolc hónaptól egy év és négy hónapig terjedhető fogházzal büntetendő. Ha az izgatást oly személy végezte, ki az illető üzemben, vagy vállalatban nem volt mint alkalmazott, vagy munkás foglalkoztatva s ha az izgatás folytán a munka nem szüntettetett be, ugy a vétkes két hónaptól nyolc hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

A bíróság ezenkivül oly esetekben, midőn a vétkes az állami alkalmazottak jogait élvezi, itéletében az elzárás és fogházbüntetés mellett a szolgálatból való elbocsátást is kimondhatja.

A jelzett üzemek oly alkalmazottjai és munkásai, kik a munkát önhatalmulag, előzetes összebeszélés alapján beszüntették, ha ez üzemekben tovább dolgozó alkalmazottakat és munkásokat fenyegetésekkel vagy erőszakkal a munka abbanhagyására kényszeritik, feltéve, hogy e cselekményük súlyos büntettet nem képez, négy hónaptól egy év és négy hónapig terjedhető fogházzal büntetendők.

Ugyanezen büntetés alá esnek a szolgálati kötelezettségüket önhatalmulag előzetes összebeszélés alapján megtagadó alkalmazottak és munkások is, ha ezen üzemben alkalmazott társaikat szolgálati kötelességük megtagadására fenyegetéssel, vagy erőszakkal kényszeritik, feltéve, hogy e cselekedetük súlyos büntettet nem képez. A bíróság ezenkivül oly esetekben, midőn a vétkes az állami alkalmazottak jogait élvezi, itéletében az elzárás vagy fogházbüntetés mellett a szolgálatból való elbocsátást is kimondhatja.

A ki oly *egy sületben vesz részt*, mely tevékenységét a jelzett üzemekben alkalmazott munkasoknak a munka önhatalmu, előzetes összebeszélésen alapuló abbanhagyására való izgatására irányitja, egy esztendő és négy hónaptól négy esztendeig terjedhető várfogsággal büntetendő, mi mellett elveszti a büntetőtörvénykönyv 50. §-a értelmében személyes és szerzett jogait, továbbá kitüntetéseit.

Ugyanezen büntetés alá esnek azok, kik oly egyesületben vesznek részt, melynek tevékenysége arra irányul, hogy az alkalmazottakat szolgálati kötelezettségük megtagadására izgatják.

A jelzett büntettek esetében az eljárás a vétkesek felettes hatóságának jelentése alapján inditandó meg és az általános bünvádi perrendtartás szerint hajtandó végre.

Azon személyek, kik a jelzett üzemekben a munkát önhatalmulag beszüntették, vagy szolgálati kötelezettségeik teljesitését megtagadták, a munkabeszüntetés egész tartama alatt a szerződésszerü fizetésre vagy napszámbérre igényt nem tarthatnak.

Az állami vállalatok és az állami magánvasutak azon alkalmazottai és ezek családtagjai tekintetében, kik a sztrájkban való részvétel megtagadása miatt sérelmet szenvedtek, a következő határozmányok irányadók:

A testi sérülés folytán munkaképtelenné vált alkalmazott, vagy munkás a sérülés napjától a munkaképesség helyreállitásának időpontjáig, illetőleg az állandó munkaképtelenség megállapitásának időpontjáig az évi fizetés, vagy a tényleges napibér arányában segélyre tarthat igényt. A segélytől függetlenül a sérülteknek, amennyiben díjtalan orvosi kezelésben nem részesültek, a gyógyitási költségek a testi sérülés nemének és veszélyességének megfelelően megtéritendők.

Állandó munkaképtelenség esetén a sérültek nyugdijban részesitendők. A munkaképesség teljes elvesztése esetén a nyugdij az évi fizetés, vagy a tényleges napibér szerint állapitandó meg, feltéve, hogy ez 900 rubelt meg nem halad. Ha ellenben a jelzett összeget meghaladja, ugy ez esetben a nyugdij nagyságára a sérült családjának gazdasági helyzete irányadó, mi mellett különösen indokolt esetekben a nyugdij az évi fizetés, vagy a tényleges napibér összegében is engedélyezhető. Részleges munkaképtelenség esetén a nyugdij csekélyebb arányban engedélyezendő és pedig ez esetben is a sérült családi viszonyai mérvadók, a nyugdij nagysága pedig a keresetképességben beállt csökkenés fokának feleljen meg. A sérült halála esetén, ha a halál a nyugdij odaitélése után következett be, az elhalt családtagjai nyugdijban részesitendők, melynek nagysága az elhalt járadékjövedelmének felel meg. Ha a halál a nyugdij odaitélése előtt következett be, a családtagok nyugdijban részesitendők, s e mellett a családtagoknak a félévi fizetésnek vagy a tényleges napibérnek megfelelő segélyek is nyujthatók.

A kártalanitásra irányuló igények érvényesitésére kétesztendei határidő állapittatik meg, mely a sérültek tekintetében a testi sérülés napjától, az elhalt munkás családtagjai tekintetében pedig a halál napjától számitandó. A kártalanitások az államkincstárt vagy az érdekelt magánvasutat terhelik.

A fentiekben megállapitott szabályok nem érintik azon rendelkezéseket, melyek szerint a büntettben vagy vétségben vétkes az ezen cselekményével okozott minden kárt vagy veszteséget megtéritени tartozik.

Lezajlott pályázatok.

A Magyar Mérnök- és Épitész egylet ülésterme egy valóságos épitészeti kiállitás benyomását teszi. Egyidőben kerültek kifüggesztésre a *pozsonyi városház* kibővitésének tervei, a *zombori kertgazdasági iskola* pályaművei, az egyleti *kispályázat* dohánytőzsde tervei, az „*Epitőipar*“ fejlécére hirdetett pályázat rajzai és végül az *ujvidéki városszabályozó pályatervek* nagy vásznai. Legérdekesebb ezek közül a *pozsonyi városház*, melynek kibővitésére tiz pályamunka érkezett be. Megirtuk már, hogy az első dijat *Hübner* Jenő és *Mészner* Sebestyén nyerték el, kiknek tervét a biráló-bizottság alaprajzi megoldás tekintetében a legjobbnak, legcélszerübbnek minősitette.

A primási palota felé eső uj épületrész homlokzatában azonban a tervezők a régi városház homlokzat képét használták fel, mit épen nem tarthatunk a legszerencsésebb megoldásnak.

Egy müemlék kibővitése alkalmával az összhangzatos képnek kriteriuma nem feltétlenül kora stilusának utánzásában rejlik. Hacsak nem egy oly kicsiny részlet átépitéséről van szó, melynek ujszerü kiképzésével megzavarnók az egész régi épület harmoniáját. Nagyobb szabásu átalakitások azonban a művészi egyéniségnek tág teret engednek a nélkül, hogy ezáltal feltétlenül károsan befolyásolnák ama bizonyos müemlék hatását.

A jelen esetben az eredeti stilusokhoz ragaszkodók, vagy azok formáit kopirozók dilemmába is kerültek, amennyiben maga a tovább épitendő városház gotikus, a csatlakozó primási palota ellenben barok. Ha hiven gotizál az átalakitó, akkor nem tud összhangba jutni a primási palotával, miáltal viszont a tér képe szenved hangulatában, ami jelen esetben talán még fontosabb. Van olyan terv is, amelyik a primási palotát követi stilusában, hogy a teret hangolja stilszerüvé. Ilyen a „Primás“ jeligéjü terv. Ez megint a városházzal nem tudott szerencsés összhangba jutni.

Az igazság pedig az, hogy a tervező művész előtt ilyenkor csakis a hangulatok megőrzésének, vagy egy uj zavartalan, müvészi összhang teremtésének célja kell, hogy lebegjen, a művészi *eszközök* azonban egyik esetben sincsenek stilisztikával megadva. Igazi művészlélek oda olyan modern, lelkéből fakadó objektumot tudhat tervezni, a mely a fenti kivánalmakat a legteljesebb mértékben képes kielégiteni. Van erre főleg Németországban példa elég.

Körülbelül ez a megjegyzésünk a többi müvek homlokzataira is, igy a II. helyen dijazott *Schuldner* és *Wannenmacher* gotizáló tervére is.

Román Miklós és Ernő terve alaprajzában a biralat szerint eléggé megfelelő, homlokzatában a gotikus kiképzést barok toronynyal kombinálja s ezzel kivánja a tér festőiségét fokozni. Erre vonatkozólag fentiek után szintén nem lehet külön megjegyzésünk.

Igen csinos városképet adna a „Látkép“ jeligéjü terv kiképzése, sajnos karakterisztikus német városházteret épitene igy ki, ami bár hangulatos, szerintünk nem lehet elfogadható egy magyar városban.

Érdemes munkát végzett még az „Aknol“ jeligés terv szerzője, müvét megvásárlásra ajánlotta a zsüri. *Töry* Emil tervében, mint azt a jegyzőkönyv is megjegyzi, heterogen motivumokkal dolgozott.

Sajnálattal látjuk különben, hogy egy ily felette érdekes pályázatot, amelyre a müemlékek bizottságának is némely jeles tagját bekérték a biráló bizottságba, ami elismerésre méltó ko-

MAGYAR BETON- és VASBETON ÉPITÉSI VÁLLALAT
WAYSS G. A. és társa
Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10.
TELEFON 10–41.
Tervrajzok és költségvetések ingyen.

Diszítő festészeti szakosztály. Tervezte: Darilek Henrik.

munkákkal a szokott szerény helyet foglalta el. A munkák kidolgozása kissé keménynek mondható; nélkülöztük a lágyságra való törekvést, mely az ujabbkori ötvösművek trébelt diszítményeit jellemzi. Feltűnő, hogy vésett munka egyátalán nem volt kiállitva. Mellette láttuk a szakosztályban, *Hibján* Samu segédtanár vezetése mellett az utolsó évben készült zománcművű dolgozatokat. Az elsőket, a melyek az intézetben készültek. Mint első szárnypróbálgatások elég biztatók arra, hogy jövőben is kielégítő munkákat várjunk ettől a csoporttól. Végül meg kell emlékeznünk a *sokszorosító művészetek* szakcsoportjairól, nevezetesen *Morelli* Gusztáv tanár vezetése alatt álló fametsző- és *Doby* Jenő tanár rézmetsző osztályáról, melyek kiállítása a tanítás menetét érdekesen tüntette föl. A fametsző osztály munkái között azonban nem voltak *színes* fametszetek. Hallom, hogy csak a pénzkérdésén mulik, hogy ezt a ma már oly szükséges sokszorosítási eljárást is

Diszítő fest. szakoszt. Terv.: Szüle Z.

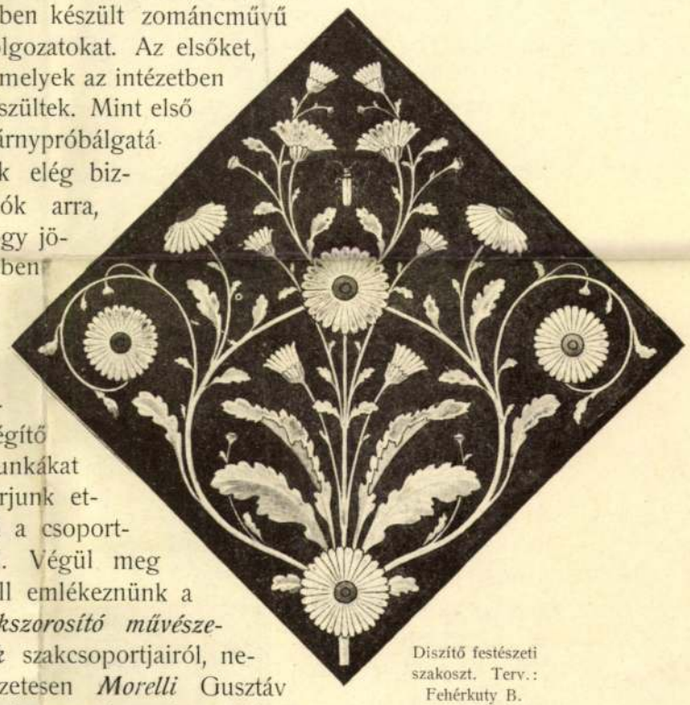

Diszítő festészeti szakoszt. Terv.: Fehérkuty B.

Diszítő festészeti szakosztály. Tervezte: Barta Ernő.

A *kis plasztikai* osztály, melynek tanára *Loránfi* Antal, mint mindig, úgy ezuttal is gondosan és értelmesen kidolgozott munkákkal és pedig jobbára viaszmintázatokkal volt képviselve. Különösen jók voltak a 10—15 centiméternyi nagyságú aktstudiumok, lapos reliefben kidolgozva s a tervezetek között (vázák, kaszetták, villamos zsirandolok, stb.) is akadt igazi művészi becsű munka.

Egyéni óhajképpen említem, hogy itt is, a természetes növény- és állatminták utáni studiumokkal s azoknak egyes tervezeteken való alkalmazásával egészíteném ki a tanítást; a kidolgozásnál pedig közbe-közbe a szabadabb, vázlatosabb kezelést is tartom megengedhetőnek.

Ugyanaz áll, véleményem szerint, az *ötvös* szakosztályra is, (tanára *ifj. Herpka* Károly) melynek kiállítása ezuttal a szokott

Diszítő festészeti szakosztály. Tervezte: Barta Ernő.

1897/98.

Dařilek Henrik

Kerámiaitervező a
Zsolnay-gyárban -
Értimisk 1910/11. 7 f.

Budapest.

Buda.

Fölül az Uri utcza 38, alól
szám alatti háznak csucsives részle
bi[illegible] ábrázol, a hol a padon ül
kötni, ki mögött czicza mosakodik.

L kapnaljat

Tusrajz, mér. 10.3: 16.6 és
Osztr. Magy. Monarchia IX

Sz.n. 487-
379-902-

Darilek Henrik

diszitő festő

a pécsi Zsolnay-féle

gyárban van alkalmazva.

Értimisk 1898/99.

19. l.

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

720. Mészáros Lázár.

latható és kissé

Derékon alól jobbra fordul
pedig keblébe dugta. Rövid haja, szem
szeme sötétbarna. Nyakravalója feket
dalán kard lóg.

Vászon, méretei 99.
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

Darilek Henrik

Iparmüvészeti rajz-
Repr.

Magyar Iparmüvészet

1897/98. 388. l.
390. l.

~~Samu János – Sebestyén Andor: A magyar advent temploma aranykönyve. 8-r. 76 l. 6 ks. Budapest 1935.~~ Bp.

(A ~~[illegible]~~ budapest-lágymányosi rlf. templomról szól e könyv, melyet Medgyaszay István tervezett.)

Darilek Harry

Az „Építőipar“ címlapjának fejlécére hirdetett pályázaton a 100 koronás első díjat Darilek Harry, az 50 koronás második díjat pedig Bossányi József nyerte.

Művészet 1908. 64. l

mivés céd

Jelz: „Fr. Neuhauser del 1821“. 8°. — Négy gyermekportré. Jelz: „Fr. Neuhauser del. ad nat. 1821.“ qu-fol. — 24. Hat virágtanulmány. Jelz: „Fr Neuhauser del. 1822 és 1824.“ 4°. — 25. Huszonhét ornamentális rajz. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1821.“ 4° — 26. Szász parasztasszony a konyhában. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1822.“ Fol. — 27. „Jos. Carl Eder“. Jelz: „Folka sc. Neuhauser del“ 4° — 28. Daniel Georg Neugeboren. Superintendent der Augsb. Confessions Verwandten in Siebenbürgen.“ Jelz: „F. Neuhauser del. 1822.“ Nagy fol. — 29. Honterus János. Jelz: „F. Neuhauser del. 1821“. Kis fol. — 30. „Lucas Hirscher nach dem Originalgemälde aus der Baron Bruckentalische Sammlung“. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1822.“ Nagy fol. — 31. Apolonia Frau des Kronstädter Richters Hirscher“. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1822“. Fol. — 32. A kerczi kolostor romjai. Jelz: „Fr Neuhauser del. ad nat. 1822.“ Fol. — 33. A dévai vár felső bejárata. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1824.“ Nagy folio. — 34. A dévai vár látképe. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1824.“ Nagy fol. — 35. Nagyszeben látképe. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1824.“ Nagy qu-fol. — 36. Brassó látképe. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1824.“ Nagy qu-fol. — 37. Kolozsvár látképe. Jelz: „Fr. Neuhauser del. 1824.“ Nagy qu fol.

Neuhauser kőrajzai a Bruckenthal-Muzeum festményei után: 38 Adrien van der Venne „Der Bauer in der Klemme“. Jelz: „Neuhauser 1822.“ Fol. — 39. Pieter van Bloemen „Viehherde auf der Heimkehr“. Jelz: „Neuhauser 1822.“ Nagy qu-fol. — 40. Pieter van Bloemen „Die kleine Viehherde“. Jelz: „Fr. Neuhauser 1822.“ qu-fol. — 41. Piter van Bloemen: „Esel mit Truthahn“. Jelz: „Fr. Neuhauser 1821.“ Q...

Dařilek Harry

(Henrik)

iparmuvészeti tervező festő. Bécsben született. A budapesti iparmuvészeti iskola elvégzése után került a pécsi Zsolnay-gyárba (1898-ban). Vérbeli szecessziónista volt. A Roskovics-féle áppádházi királyképek kerámiai kivitelére jött a Zsolnay-gyárba. E képek a budavári Szent István-terem részére készültek s ott pusztultak el 1945-ben. Dařilek 8 évig dolgozott a gyárban. Innét vissza ment Budapestre s főleg mint belső építészés szakrajzoktató munkódott a fővárosban. Fenti muve az a kerámiai kivitelű archép, ruhet özv. Zsolnay Vilmosné szül. Bell Terézről festett terfordítás

mészet vitán, mely a
gyár Zsolnay Vilmos em-
lékszobájában van elhelyez-
ve.

Nik Pécs képzm

14, 15. l.

Nikolszky G. Pécs képzőmű-
vészeti élete. Előadás
Pécsen 1945. okt. 9. Kéz-
irat.

n !

szeti Hivatal igazgatójává történt

üldött szives soraidat és jókívána-

közös nevezője sok alkalommal hoz

ogy baráti szeretettel, megértéssel,

üzdhetünk a magyar egyházművészet

önt

s hó 23.-án

Darilek Harry

ipárnuvesz festő
1898-ban került a Isol-
nay-gyárba mint festő.
1906-ban vinza került Bu-
dapestre, hol ma is
mint jó nevű lakásbe-
rendező, belső épitesz
mint kódik.

Nikelszky Géza.

Pécsi képzőművesek
Baranyai Magyarság
1922. máj. 25.

Darilek Itary

festő

l.

Knerfélévsz

101. l.

Kner J.: Félévszá-
zad mesgyéjén
1882-1932. Gyoma
1931. 101. l.

576

1908.

zember havában ✝ ugyanott 1652

székben három társaság mulat. Kö- zene mellett
et, a hármas pipázik és az ötös
ól négy férfi és egy asszony. A
obbrafordult~~an van ábrázolva~~ és
gedűt kezeli; az ülőkén elhelyez-
telt poharat tart, mi közben bal
odik, a melyre kancsó, tetele és az
edénynyel álló asszony felé for-
deszkákkal elkeritett söntést lát-
onynyal. Előtte a kerékre helye-
, a melyek alatt ruhanemű van, ~~egy~~
két agyagtál, ~~egy~~ ~~füles~~ hasas kan-
garmadát. Jelzése jobbról a kerék

:m.

ovember hó 7-iki 121584 sz. leirat

. Ritter Hoschek. Prag 1907. No 25.

Do. Sch. Ocsg. lid.?

Darilek Henrik

iparművész

Pécs

Lásd

Pécsmuzeét

1941. 97. l

MŰASZTALOSOK SZÖVETKEZETE

LAKÁSBERENDEZÉSI VÁLLALAT :: TELEFON-SZÁM 118-80

BUDAPEST, IV. KER., KRISTÓF-TÉR 2. VÁCI-UTCA SAROK.

:: 35—40 MINTASZOBA-BERENDEZÉS KIÁLLITVA. ::

Dařilek Harry

Dařilek Harry

belső épitész

VI. Csengeri-u. 39. II.
Tel. 121-33.

Domokos Jenő

Lakásberendező
műbutor-mintatermei,

Telefon 144-96. Budapest, VI, Liszt Ferenc-tér 15.

A Lakás
III. évf. 11. 3

Csillár- és fémárugyár

Pollák Ferenc

Budapest, VIII, Kisfaludy-utca 34

Készit modern és minden kor stilusában világitótesteket művészi kivitelben.

Telefon 57-95 ◆ Telefon 57-95

KISSLING RUDOLF ÉS FIA

CSILLÁR- ÉS BRONZÁRÚ-GYÁR BUDAPEST

IRODA ÉS MINTARAKTÁR: BUDAPEST, VI. KERÜLET, PODMANICZKY-UTCA 31. SZÁM GYÁR: VI., JÁSZ-UTCA 5. SZ. TELEFON 28—16. AJÁNLJA MŰVÉSZI KIVITELŰ CSILLÁR- ÉS BRONZ DISZTÁRGYAIT DÚS VÁLASZTÉKBAN. SÜRGÖNYCIM: „LUSTRUM" BUDAPEST.

UNIÓ padlóbeeresztő és :: ablaktisztitó vállalat

Budapest, VII, Munkás-u. 4.

Telefon „József" 40-49

Elvállalja lakások, üzletek, irodák teljes takarítását. A m. k. főposta, az Országos Pénztár, a M. k. Ludovika Akadémia, a Máv. budapesti üzletvezetősége stb. szerződéses vállalkozója. **Takarító asszonyokat napokra is adunk.**

SIEBURGER ÉS TÁRSA

BUDAPEST IV, KIGYÓ-TÉR 1. SZÁM (KIR. BÉRPALOTA).

PAPIRKÁRPIT, LINCRUSTRA, LINOLEUM ÉS STUCCOLIN GYÁRI RAKTÁR

TELEFON-SZÁM 34-04. ALAPITVA 1852. CSÁSZÁRI ÉS KIR. UDVARI SZALLITÓK. JÓZSEF KIR. HERCEG ŐFENSÉGE UDV. SZÁLLITÓI.

Műcsári díj: „Építőipar címlap-
pályázata
Darilek Harry

Művészet VII. évf. 1908. 64. l.

Darilek Henrik

ferto

1893-97!

Éimisk 1930. 82. l.

13. Folyó

	1933.				
	XI. 13.	Pénztárnak		P 2.	30.000
	XI. 18.	Pénztárnak		P.	8.000

Darilek Henrik

diszitő festő

1898-ban München folytatta tanulmányait.
1898-ban jeles eredménnyel végbizonyítvánt nyert. 150 frt
államsegély

Értesítője, Iparművészeti Iskola —, 1897/98. Bpest
1898. 21. l. 38. l.

I. Ferdinand:

Egész alak, hétnyolczad
Kinyujtott jobb kezében par
mát tart. Fején zárt kor
kált hord. Palástja brokát,
egyenes kard lóg. Vértjé fel
juk s a földön sisakja s kez
diszes homlokzat nyugszik s
diszt. Alól a felirat szám
nyas gyermek áll. A lap
mvs Romanorvm Imperat
Kezdete: „Ferdinandvs prin
domui affinitate coniunx

Réi~~kari~~ metnet, méretei a v
Schrenck a Nozingen:

Ltpa

Dařílek Harry

A Lakás. 1914. 4. sz.

Dařílek Harry

belső építész

VI. Csengeri-u. 39. I.
tel. 121-33.

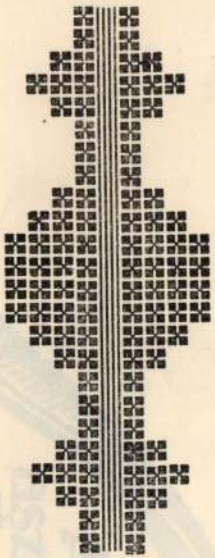

H. T. B.

Kecskemét, 1935

látra

váltónál fogva Tihan

Ho

értéke árubon t

Fekete Péter úr

Budapest

fizetendő Pécsett

Dařilek Henrik

festő és
zománcművész.
8 éven át dolgozott a
pécsi Zsolnay-gyárban. 28
éves. Budapesten tá-
vozott.

Pécsi Napló 1906. ápr.
7. (Távozó festőművé-
szek.)

1906
28
1878
1906

Dažilek Henrik

ipartnüvész festő a pécsi Zsolnay-gyárban 1900 körül.

vrod

Nikelszky Géza:

A Nemzeti Kalon 1901. első pécsi képkiállitása. Dunántul. 1926. jan. 31.

azonos

Dřazilek-kel

magyar

Dařilek Harry

epitőipari

l.

A Lakás

III. 8. n. 123. l.

124. l.

A

Műemlékek Orsz. Bizottsá-

gának elnökéhez:

nagyméltóságú br. Forster

Gyula b. t. t. Urhoz

Budapest.

A márokpapi-i református

egyház kérelme

A kiállított tárgyak jegyzéke

Vázatervek	1902 (akvarell)
Dekortervek	1902 (tusrajz)
Ékszertervek	1902 (akvarell)
Zsolnay gyár részére tervezett kerámiajegyek	1903 (tusrajz)
Törley-pince falképe	1904 (fénykép)
Képkeret terve	1905 (akvarell)
Gyümölcsöstál terve	1905 (akvarell)
Lámpatervek	1905 (akvarell)
Könyvdíszek	1906 (tusrajz)
Tulipános ékszertervek	1906 (akvarell)
Csomagolástervek	1910 k. (színes nyomás)
Múzeumi és könyvtári értesítő, címlapterv	1910 (tusrajz)
Bútorterv	1920 k. (akvarell)
Győri Általános Takarékpénztár	1920 k. (ceruzarajz)
Gerbeaud belső	(fénykép)

Címoldalon: Törley pezsgőgyár falképe (részlet)

6867–78 NPI

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT A

DAŘILEK HARRY

EMLÉKKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRA
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBA.

A KIÁLLÍTÁST
1978 SZEPTEMBER 15-ÉN,
PÉNTEKEN 17 ÓRAKOR

MEGNYITJA

DR. TASNÁDINÉ MARIK KLÁRA

DAŘILEK HENRIK (HARRY)
(1878–1963)

1878-ban született Bécsben. Iskoláit Budapesten végezte. Az Iparművészeti Iskolát 1898-ban fejezte be és a pécsi Zsolnay gyárban helyezkedett el mint festő tervező. Több kerámiaképet készített (pl. a csernovici, a pancsovai takarékpénztár homlokzata, a Törley pezsgőgyár pincéje).

1906-ban Budapestre költözött. Ösztöndíjjal külföldi tanulmányutat tett, a müncheni és a berlini bútorgyárban dolgozott mint tervező. A bútorasztalosság gyakorlati részét a budapesti Simay műbútorgyárban sajátította el, majd Újpesten tervezőirodát nyitott. Több középület és magánlakás berendezését tervezte. (Stern nagyáruház, Holzer Divatszalon, Gerbeaud, a moszkvai magyar, a budapesti francia és a budapesti csehszlovák követség.)

1915-ben az újpesti Fa- és Építőipari Szakiskola szaktanára lett, ahol 1953-ig, betegségéig dolgozott.

1963-ban halt meg.

Darilek Henrik

A Zsolnay gyár művészkollektívájának tagja.

P. Bretschneider Ilona: A kerámia és a porcelán története
Bp. 1966.
106.o.

Dařilek (olv. Darsilek) Henrik, festő, iparművész

Bécsi születésű. A bpi Iparművészeti főiskola elvégzése után 19 éves korában került Pécsre. Jellemző műve a pancsovai Takarék épületének homlokzatára festett nőalakja. Ő kérülette az 1907. évi pécsi orsz. kiállítás plakátját. Aztán Újpesten költözött s mint tervező iparművész lakberendezkedésekkel foglalkozott.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (6)

573-576.

JELENKOR, Pécs, 1971 - június XIV/6.

Darilek H. Henrik

szecesniós művén. 1897-ben a Zsolnay gyárban
a finomított kőcserepet (grés) alkalmazza.
Zsolnay díklós alan is a gyár tervező művéne

Pataky Dénesné: A Zsolnay kerámia. Bp. 1955
~~[illegible]~~ 12.o – 13.o

Dařilek Henrik 2.) Folytatás

újpestre költözött – Pécsről – és mint terve-
ző iparművész, lakberendezésekkel és bú-
torgyárakban tervezéssel foglalkozott.

Jelenkor, Pécs, 1971. 6.

Dařilek Henrik.

1).

19 éves volt, amikor a budapesti Iparművészeti Iskola elvégzése után Pécsre, a Zsolnay gyárba került. A budavári királyi palota ~~be~~ részére készülő kerámiaképek, az árpád-házi királyok festészeti munkáihoz hívták Pécsre. Bécsi születésű volt. Jellemzően szecessziós felfogású a pancsovai Takarék épületének homlokzatára festett nőalakja. Ő készítette 1907. évi pécsi országos kiállítás plakettjét.

Jelenkor, Pécs, 1971. 6.

Dzielek H. Herzel
keramikus

M.D.K.

A bécsi secessio hatása alatt dolgozott.

Patak y Dénesné: A Zsolnay keramika.

13 l.

H. D. M.

Darilek H. Henrik
keramikus.

M.D.K.

A secessziós stílusú művészet képviselője.

Pataky Dénesné: A Zsolnay kerámia.

12 l.

N.C.M

MDK

Dažilek Henrik, ip.müv.
festö

a négy müvész egyike, kik 1901 táján a Zsolnay-gyár
müvészeti osztályát képviselték.

Nikelszky Géza: A Nemzeti Szalon 1901. elsö pécsi kép.
kiállitása. - Dunántul. 1926. jan.31. 2.l.
"Most, h. a Pécsi Képzőmüvészek Társasága
megalakult ..." (A cikk visszaemlékezés.)

MDK

Darilek Henrik

Tervének reprodukciója. (Iparművészeti rajzcsoport.

Magyar Iparművészet, 1897/98. 388.lap

Darilek Harry

Rejzai szerepelnek 1907-ben a Kner
bizdor által feladott 1000 koronás pályázaton

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai
Kiadó 1975.

54 old

MDK

Darilek Henrik, iparművész-festö
tervezö

1898-1906 ig 8 évig dolg.itt.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezöd.
Pécs.1949. ápr.12.

MDK

Dařilek Henrik, festö és lakberendezö.

a secessionista minták könnyükezü tervezöje volt. Wredetileg a budavári Szent István-terem részére rendelt Roskovics-féle Árpádházi királyképek kerámiai átvitelére állt a gyár szolgálatába. Azok felét sikerrel el is végezte. 1906-ban visszakerült Bpestre s füleg mint lak.berendez, belsö épitész iparmüvész müködött.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi. Pécs. ~~XXXXXXXXXX~~. 1948.nov.16.

Darilek Harry

rajzokkal vett részt 1907-ben
a Kner Izidor által feladott 1000 koronás
pályadíjas pályázaton

Koós Judith: Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai
Kiadó 1975.

54. old.

Darilek Henrik

Az Abt-féle Bánk -bán képet egy budapesti borozéhelység részére Darilek Henrik festette Nikelszkyvel együtt.

32.o.

[illegible]: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Darilek Henrik

A Isolnay gyárban dolgozott; egy művénkollektíva tagja, akik a finomított zöcserep, a grés formáit és mintáit kérülelik.

1897 tagja.

P. Breslyánszky Ilona,
Ismerd meg a kerámiát. Bp. 966,

106 l.

Darilek Henrik,keramikus,festő

A pécsi Zsolnay gyárban dolgozott.A szecesszió izgato
tott szin-és formavilága uralkodott tervein. 377.old

Sarkadiné,Hárs Éva: Lüszterfényü kerámiák és a
Zsolnay eosinmázas edények 369.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.1962.Pécs.1963

Darilek Henrik

A budai vár Szent István termében Roskovits által tervezett Árpád házi királyok sorozatának kivitelezője Darilek Henrik és Nikelszky Géza.

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay

Corvina 1974

181.o.

MK

Darilek

A Zsolnay-nyomda részére a tervrajzokat
kezdettől fogva D a r i l e k és
N i k e l s z k y készitették.

77.o. 41. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészetet
Pécs. 1959.

Darilek Harry, kerámia-festő művész

□ DARILEK HARRY emlékkiállítása nyílik szeptember 15-én az Iparművészeti Múzeumban. A tárlat bemutatja a pécsi Zsolnay Gyár egykori kerámia-festőművészének számos akvarelljét és tusrajzát.

-: □ Darilek Harry

2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. szept. 11.

Darilek Henrik

Szecesszios , nőalakos képe / a pancsovai Takaréképulet homlokzatára./

Szines plakátot is készitett a pécsi országos kiállitásra /1906/, melynek megnyitását be sem várva Ujpestre költözött, s azontul mint iparmüvész tervező és lakberendező, butorgyárakban müködött.

32.o.

[redacted]: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Darilek Henrik

iparmüvész

virágai drótszálon himbálodztak a szines vázákon.

34.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Darilek Henrik

iparművész festő tervező

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött

1898-1906.

65.o.

NIKOLSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Darilek Henrik

bécsi születésü /1879/
iparmüvész-festő

A budapesti Iparmüvészeti iskola elvégzése uátn 1898 végén került a Zsolnay gyárhoz.
A bécsi szecesszionista minták tervezője.

A Roskovics Féle Árpádházi királyképek Kerámia változatait készitette a budai királyi palota részére / amunka felét ő végezte a Másik felét Nikelszky Géza/.
Nagyméretü faliképei /lemezre, máz fölötti szinezéssel/: A Dreher gyár részére és a csernovici Takarékpén/-épület homlokzatára./ez utóbbit Lang bécsi festő terve után/ Nikelszky Gézával.

32.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Darilek Henrik

MNK

Zsolnay Vilmos halála /1900/ után fia Miklós vette át a gyár vezetését. Miklós a Zsolnay-szobrot és a mauzoleumot állitatta fel apja emlékezetére.

A Polgári Kaszino megkezdte Zsolnay-serleg-ünnepélyeit.

A serleget Darilek /Henrik/ tervezte,

35.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

DARILEK HENRIK
iparművész

Pécs

Zsolnay Múzeum

TKH 640

9. old.

Daňiler

M.D.K.

Dhařiňek festőművész

A Pécsi Országos Kiállitásra készitett plakátjának repr.-ját bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1907. május 1. 25. évf. 9. lap

Darilek Henrik MDK

iparművész-festő

1899-ben A Zsolnay gyárban dolgozott, Mellék került Nikelszky Géza, együtt dolgoztak a Roskovics féle Árpádházi képek kerámiára való áttételén.

7.e.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs . 1959.

PÁLYÁZATOK.

ELDŐLT PÁLYÁZAT. Az Aufrecht és Goldschmied cég a Magyar Iparművészeti Társulat útján pályázatot hirdetett herendi porcellánkészletek díszítésére szolgáló minták rajzaira. A cég ugyanis szerződést kötött a herendi porcellángyárral, az eddig kizárólag drága kivitelben készült porcellánkészleteknek mérsékeltebb árban, részletfizetésre való forgalomba hozatala végett, amely vállalkozásnak kifejezetten az a célja, hogy lehetővé tegye a magyar középosztálynak e téren való művészeti igényeinek kielégítését. A pályázat bíráló-bizottsága tegnap tartott ülést K. Lippich Elek dr. min. tanácsos elnöklésével, amikor is bírálat alá került 222 tervezőnek 948 pályaterve. A bizottság a pályaművek alapos és beható elbírálása után akképen döntött, hogy a 200 koronás első díjat Kollator Henrik iparművészeti iskolai növendéknek ítélte oda. A 150 koronás második díjat Voit Ervin tanár kapta; 100—100 koronás harmadik díjakat nyertek Vőgerl Ágost, Meyer Antal tanárok és Szilassy József iparrajziskolai növendék. A díjazottakon kívül még igen sok érdemes munka érkezett a pályázatra.

PLAKÁT-PÁLYÁZATOK. Az 1908. évi londoni magyar kiállítás plakátjára a kiállítás igazgatósága pályázatot hirdetett az orsz. Mintarajztanoda és rajztanárképző növendékei között. A pályázatnak nagyon szép eredménye volt, amennyiben a kiállítási bizottság és az intézeti tanári testület képviselőiből alakított bíráló-bizottság hat díjat osztott szét a pályázók között és nagy elismeréssel nyilatkozott a pályázat magas színvonala felől. Az első 150 koronás díjat Hönigschmied Oszkár nyerte el, a II. 100 koronás díjat Moldován Bélának, négy 50—50 koronás díjat pedig Márton Ferencnek, Payer Gizellának, Bálint Józsefnek és Köves Tivadarnak ítélték oda. Hartley, a londoni Earls Court igazgatója kérésére valamennyi pályaművet, melyek között a díjazattakon kívül még több absolut művészi becsű terv van, elküldik és ki is állítják Londonban. — A másik pályázatot az orsz. M. kir. Iparművészeti Iskola növendékei között hirdették a kelenföldi jégpálya plakátjára. Az I. 200 koronás díjat Kovács Sámuel, a II. 100 koronás díjat pedig Falb és Grabtz iparművészeti iskolai növendékek nyerték el. A bíráló-bizottság ezeken kívül a pályázat kiváló eredményére való tekintettel Szendrői és Őrkény, valamint Pintér Gyula pályaművének 50—50 koronás díjat ítélt oda.

AZ „ÉPÍTŐ IPAR" műszaki hetilap címlapjának fejlécére hirdetett pályázat f. é. december 9-én lejárt. Összesen 59 pályaterv érkezett be 31 pályázótól. A pályabíróság, melynek tagjai Csányi Károly, Hickisch Rezső és Pogány Móric voltak, e hó 12-én a 100 koronás első díjat Darilek Harry iparművész tervének, az 50 koronás második díjat Bossányi József építész tervének ítélte oda. Azonkívül dicséretben részesítette a „rajzolt háromszög", az SF és az ab[2] jeligés terveket. Az összes pályatervek egy hétig közszemlére vannak kiállítva a Magyar Mérnök- és Építészegylet helyiségében. (Semmelweis-u. 2.)

Magyar Iparművészet
1907.

LEJÁRÓ EXLIBRIS-PÁLYÁZAT. Figyelmeztetjük az érdekelt művészeket, hogy a lapunk szeptemberi számában hirdetett Halmos-féle exlibris pályázat 1908 január hó 13-án lejár. A pályázat titkos; ennélfogva csak jeligés rajzok pályázhatnak. A 200 koronás I. és a 100 koronás II. díjat a Társulat feltétlenül kiadja.

KÜLÖNFÉLÉK.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET JUBILEUMA. Lapunk tízéves fennállása alkalmából számos olvasónk és laptársunk üdvözölte a szerkesztőséget. Fogadják szíves üdvözletükért s rokonszenvük nyilvánításáért hálás köszönetünket. A szerkesztőség.

A FINN MŰVÉSZET A MAGYAR IPARMŰVÉSZETBEN. Lapunk januári számba igen érdekes, művészi becsű és gazdag tartalommal jelenik majd meg. A legkiválóbb finn művészek, ú. m.: Axeli Gallén-Kalela, Saarinen, Lindgreen, Gesellius és mások újabb műveiknek színe-javát fotografáltatták a Magyar Iparművészet számára, amely ilyképpen méltó reprodukciókban mutathatja majd be a magas fejlettségű, modern finn művészetet. Előre is felhívjuk olvasóink figyelmét januári füzetünkre.

VIDÉKI CSIPKEKÉSZÍTŐ-TANFOLYAMOK. Legutóbbi számunkban ismertettük a nyár folyamán Budapesten, az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskolában megtartott s vidéki tanítók részére rendezett csipkekészítő-tanfolyamot. Azóta a kiképzett tanítónők számos helyen megvetették ennek az iparágnak biztos alapját, az iparművészeti iskola pedig arra törekedett, hogy jól megindított munkáját vidéken rendezendő vándortanfolyamokkal folytathassa. A közoktatásügyi ministerium hozzájárult egy-egy tanfolyamnak Marosvásárhelyt, Hosszúfalun és Besztercebányán való szervezéséhez. Ez a három tanfolyam — körülbelül 250—300 jelentkezővel — ez év december 1-én nyílik meg. A tanfolyamok december 1-től május 1-ig tartanak. Az iparművészeti iskola lehetővé tette nemcsak azt, hogy a jelentkezők teljesen díjtalan kiképzést, ingyen fölszerelést és anyagot nyerjenek, hanem gondoskodott arról is, hogy a tanfolyamok a gyakorlati élet minden követelményének megfelelvén, a résztvevők lehetőleg már a második hónapban valamelyes keresethez jussanak. Jó magyaros mintákról is az iskola gondoskodik s természetesen azokat is ingyen adja át mindazoknak, akiknek arra szükségük van. Más tanfolyamok szervezése előkészületben van s az iparművészeti iskola ezúton is fölkéri azokat az illetékes hatóságokat, melyeknek környékén ennek az iparágnak tere van, hogy a jövőben szervezendő tanfolyamok ügyében minél előbb forduljanak az iparművészeti iskola igazgatóságához.

Daringer György festö, jutalmazott
a memesebb mesterségek Akadémia által.
/Bécs./

XVIII. század.

Magy. Hirmondó. 1799. XV. szak. IV. 16.
487-488. l.

Éder Gyula festő

1875 -

M Ű V É S Z E T

XIII.évf.1914.

72 -80.

"Benczur jubileum"

M.D.K.

DÄRINGER (DAERINGER) Johann Georg

1759 - 1809

Garas XVIII. p. 99, 212. l.

Dáriusvára nyomai

Szászlónánál -

Máskép Cigányhavasi vár

Kővári Erdépeml.

64. l.

65 l.

Töketerebesi áll. isk. vándorkvt.

VII. 289

HDK

Darkas Aladár szobrász

Tamás E: I.Magy.Képzm.kiáll. szobormüvei. Kis Ujság, 195o. szept. 2. 4 l.

Darkó Evelin

Holland
kisváros

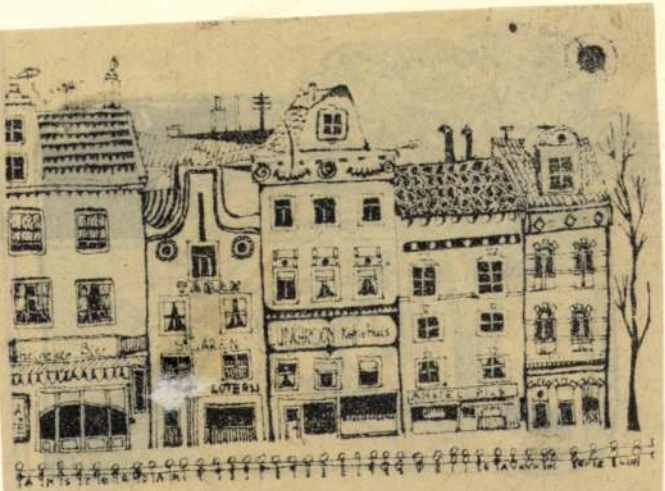

Darkó Evelin: Holland kisváros

Népszava, 1978.nov.25./5.old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1978 NOV 25

Darkó Evelin

1021

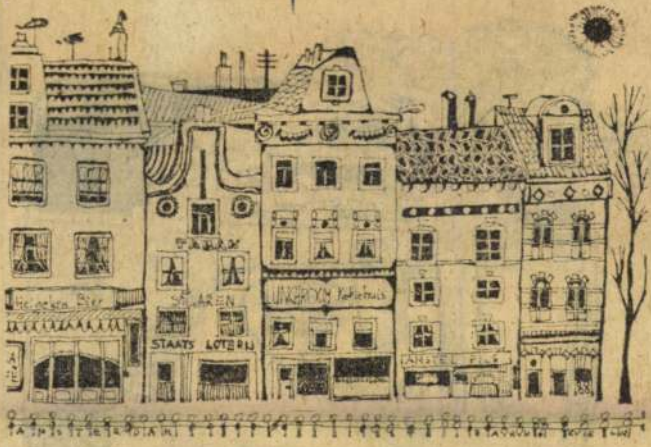

Darkó Evelin: Holland kisváros

mondtam. —
akasztotta le

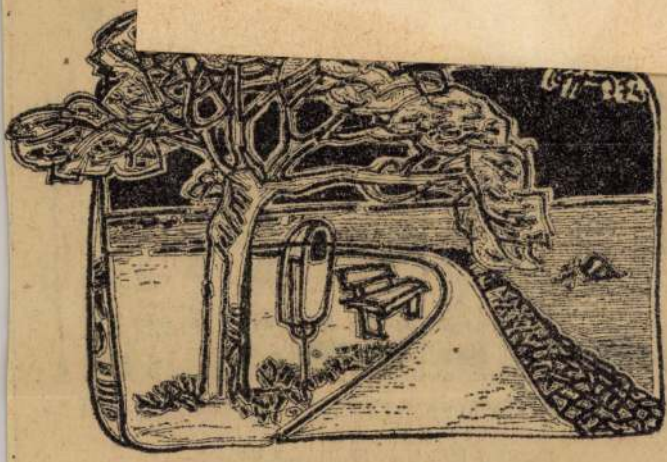

Koppány Attila: Tópart

Darkó Evelin

Vegetáció

Darkó Evelin: Vegetáció

NÉPSZAVA, 1977.julius 2.

6.oldal

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 20

Budapester Rundschau

Evelin Darkó

1021

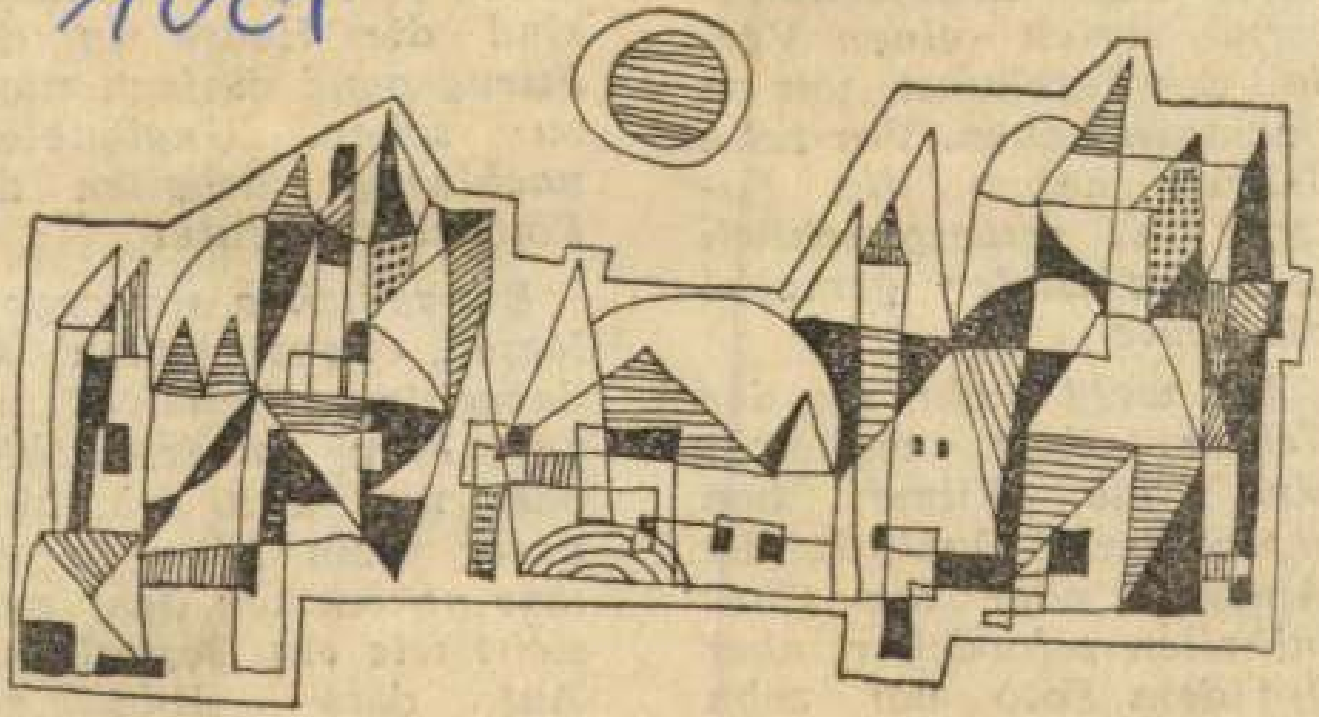

Grafik von Evelin Darkó

Das eine
Jahren
worden,
dere in
Welch ein
Es ist doch
ternd, welc
fall der Fot
beklagen ha
Jahren hal
tografen u
schönere Bilder gemacht als heute.

Ich weiß nicht, wo der Fehler liegt, vielleicht sind die Filme von schlechterer Qualität, die Apparate oder die Chemikalien schwächer, aber auf dem Foto vor zehn Jahren sehe ich ein viel angenehmeres Gesicht als

Etwas haben sie weggelassen, etwas haben sie dazugetan. Vielleicht ist der Film überbelichtet oder was weiß ich, aber unter mein Kinn ist etwas gekommen das aussieht wie ein Doppelkinn. Auf dem Bild vor zehn Jahren ist keine Spur davon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 17

Budapester Rundschau

Evelin Darkó

1021

11/1975

JAPANISCHE AUSSTELLUNG

Schwert und Kimono

Im Ferenc Hopp Museum für Ostasiatische Kunst, das wir bereits in einem früheren Artikel vorstellten, wurde eine ständige Ausstellung der japanischen Kunst eröffnet.

Die Ausstellung umfaßt mehrere Epochen der traditionellen japanischen bildenden Kunst und des Kunstgewerbes. Die buddhistische Bildhauerei ist mit Statuetten aus dem 8.—16. Jahrhundert vertreten; die meisten von ihnen sind in der sogenannten Trockenlacktechnik hergestellt. Zuerst wurden die Statuetten aus Ton geformt und dann mit Stoff und Seide überzogen. Im folgenden wurden auf den Stoff mehrere Lackschichten aufgetragen, anschließend wurden die Figuren vergoldet. Nachdem sämtliche Schichten gut getrocknet waren, wurde die Tonfigur im Inneren zerschlagen. So sind alle Statuetten federleicht.

Einen ganz besonderen Zweig der Lackkunst stellen die Inros dar, kunstvoll verzierte Lackdöschen am Gürtel der Japaner, in denen sie Arzneimittel aufbewahrten. Wundervoll geschnitzt sind die Necuka-Knöpfe aus Elfenbein, Holz oder Horn; ihre außerordentlich vielfältigen Formen beziehen sich auf japanische Volksmärchen, die chinesische und japanische Mythologie und die gesamte Tier- und Pflanzenwelt. Aber nicht nur für die Knöpfe wurde wertvolles Holz verwendet, sondern auch zu Anfertigung von Theatermasken.

Die verschiedenen Zweige des Kunstgewerbes bildeten sich im 7.—8. Jahrhundert unter chinesischen und koreanischen Einflüssen heraus. Letztere hatten besonders große Auswirkung auf die Porzellanherstellung. Im alten Japan wurden ursprünglich die Gebrauchsgegenstände der Bauern aus Keramiken angefertigt. Später jedoch, mit Verbreitung der Zeremonie des Teetrinkens, kamen glasierte Teeschalen und Tassen auf. Die meisten der Porzellangegenstände sind nach typisch japanischem Geschmack in blau-weißer Farbzusammenstellung angefertigt.

Besondere Beachtung verdienen auch die Schwerter, deren Klinge unter langwierigen Zeremonien geschmiedet wurde sowie die mit vielfältigen Verzierungen versehenen Schwertscheiden. In der Ausstellung sind neben farbigen Holzschnitten der Meister aus dem 17.—19. Jahrhundert auch einige wunderschöne Tuschezeichnungen zu sehen, deren Technik von den Chinesen übernommen wurde. Aber auch das bekannteste Werk der japanischen Literatur, der Roman vom Prinzen Genji, ist in einem Album zu sehen. Der Roman beschreibt das Leben am japanischen Hof zu Anfang des 11. Jahrhunderts.

Prachtstück der Ausstellung ist ein wunderschöner Kimono. Die heutige charakteristische Form der japanischen Bekleidung bildete sich im 17.—19. Jahrhundert heraus. Die Sammlung wird auch durch ein Brautkleid bereichert, die Unter- und Oberkleider sind aus Seide genäht, der Gürtel aus Seidenbrokat, der Mantel ist reicht bestickt. Die japanischen Frauen legen noch heute den Kimono zu besonderen Feierlichkeiten und zu Hochzeitsfeiern an.

Zsuzsa Koszta

BLUMEN
Grafik von Evelin Darkó

Erste Modenschau 1975

Es ist keine leichte Aufgabe, sämtliche Gegenstände zur Wohnungseinrichtung und modische Bekleidungsartikel aufzuzählen, die der Hauptstädtische Manufakturbetrieb produziert, und die in fast alle europäische Länder, aber auch nach Asien und Übersee gelangen. Nach England werden Strickwaren, nach Frankreich, Belgien und Holland Bekleidungsartikel, nach Dänemark Zaumzeug, Reitmützen und Lederwaren geliefert. Und beispielsweise im benachbarten Österreich sind die handgeknüpften Perserteppiche, ledernen Gegenstände zur Wohnraumgestaltung, Sportgeräte und Sportbekleidung ebenso gefragt wie auf den fernen Kanarischen Inseln.

Den größten Teil der Produkte des Hauptstädtischen Manufakturbetriebes stellen Hausfrauen oder Mütter von mehreren Kindern zu Hause in fenster und präziser Handarbeit her. Auf der ganzen Welt besteht große Nachfrage nach den handgenähten Handschuhen, handgestrickten oder -gehäkelten Pullovern und Kleidern. Das Modestudio des Betriebes führte in diesem Jahr — wie auch in den vorangegangenen — als erstes seine neueste Kollektion im Budapester Hotel Béke vor. Mehr als 160 Herren-, Damen- und Kindermodelle demonstrierten den Trend der Frühjahrs- und Sommermode 1975.

Die diesjährige Mode ist leicht und beschwingt, die aus leichten Stoffen geschneiderten Kleider und Röcke weisen — der neuesten Moderichtung entsprechend — bedeutende Veränderungen auf. Blusen und Röcke werden zu jedem Anlaß getragen, tagsüber und abends. Selbst die Kleider sind zweiteilig; die Röcke nehmen mit der Länge an Weite zu, die Oberteile sind tief dekolletiert und liegen am Körper an. Häufig sind an den Mänteln, Sommermänteln und den Kleidern Steppereien zu finden, aber auch Rüschen und Spitze kommen erneut in Mode. Besondere Betonung wird bei den Mänteln auf Kragen und Ärmel gelegt, sehr oft wendet man kleine Falten an oder der Stoff wird eingereiht. Die Pellerine ist auch im Sommer hochmodern, es werden jedoch weniger Hosen getragen. Hemdblusenkleider bleiben weiterhin in Mode.

Großkariert, mit Rüschen und Spitze

Ein Trio dominiert in der Frühjahrs- und Sommermode für 1975: lang, länger, ganz lang. Die neue Länge kommt besonders bei den weitschwingenden Glockenröcken gut zur Geltung, wird aber auch bei den aus mehreren Teilen geschnittenen Röcken angewandt. Tages- und Strandkleider aus farbigem, kariertem Kattun reichen bis zur Wade, während Abendroben aus leichtem Mousseline oder bedruckter Seide ganz lang getragen werden.

Pistaziengrün, Auberginenlila, Aprikose, Dunkelblau, Marineblau, Beige und Elfenbein sind die Modefarben. Das Material der Übergangsmäntel und Pellerinen ist Loden, Tweed und Popeline, die Sommerkleider werden aus Jersey, Zephir, Acetatseide und Mousseline geschneidert.

Die schönsten Modelle der Kollektion waren auch diesmal die sportlichen Kostüme und Blousons aus Schweinsvelour, fröhlich und beschwingt wirkten die Sommerkleider für Jugendliche aus großkariertem Zephir mit Rüschen und Spitze verziert, eine betont feminine Linie präsentierten die schönen Abendkleider.

Júlia Potoczky

in Budapest

rationsmöglichkeiten sprach. Algerische Fachleute erörterten die Verflüssigung und den Transport von Erdgas.

Im Herbst 1975 werden ähnliche „Ungarische Tage" in Algier stattfinden; ungarische Fachleute werden über die Erfolge der Automation in der Erdölindustrie, ferner über die Ergebnisse der Datenverarbeitungsindustrie und der nuklearen Gerätetechnik berichten.

Dobó Evelin

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1974 JAN 5

1021

Darkó Evelin: Furcsa társaság

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Népszabadság

1973 OKT 7

Darkó Evelin
1021

DARKŐ EVELIN: TÖRZS

Vihar Béla

Szeptember közepén rendezték Várnában a XV. filozófiai világkongresszust. A kongresszus iránt rendkívül nagy volt az érdeklődés, több mint kétezer küldött vett részt az ülésein, s megközelítőleg ezer előadás, s igen sok hozzászólás hangzott el. A filozófiai világkongresszusok történetében *a várnai volt az első, amelyet szocialista országban rendeztek.* A részvevők felét a szocialista országok filozófusai alkották, s a kongresszus valamennyi rendezvényén igen aktívan bekapcsolódtak a vitákba. (A magyar filozófusok hozzávetőlegesen harminc előadást tartottak.)

Tudományos forradalom

Ez a kongresszus is beleilleszkedett a nemzetközi enyhülés világeseményeinek folyamatába: a különböző filozófiai nézetek összeütközése termékeny eszmecserévé változott.

A nemzetközi életben beállt változások a világkongresszus *témájában* is tükröződtek. A szocialista országok ja- kongresszus napirendjére az prob lémá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 NOV 24
Népszava
Darkó Evelin
1021

Darkó Evelin: Erdő

ga remegtette meg az [illegible]
csegni-ropogni kezdett vele a
gyar színészet egész épülete
pénz stabilizációjával véget é
infláció, evvel a könnyű kere
százas operettszériák világa. A
lid munka jutalmának kellett
helyébe lépnie, de a válság k
túlhúzta a számításokat.

A századforduló úgy vélte,
lából építi fel a társadalom é
tét. A szikláról azonban kid
hogy malter csupán, mely kez
válni, és nem rejti többé a szerke-
zet gyengeségét. Már a „szolid" vál-
lalatokban sem lehetett bízni. Félő
volt, hogy az inflációs idők blöffre
épített vállalkozásainak csődje után
ők következnek. A színházépületek
impozáns falai közé a bizonytalan-
ság érzése költözött.

A színházi közönség a sikerekre
emlékezik. A régi színházlátogatók
szívesen hiszik azt, hogy a műsor
abból az egy-két emlékezetes siker-
ből állt, melynek oly szívesen őrzik
emlékeit. A sok-sok bukás, félsiker,
feledésbe merül. Kevesebben is lát-
ták őket, azok is megfeledkeznek
róluk. Régi bérlők előtt színdarabok
tucatjait említhetjük: ők bizonyta-
lanul-tagadóan ingatják fejüket, és
csak a *Noszty fiú*, vagy *A bolond
Ásványné* említésekor csillan fel sze-
mükben az emlékezés fénye.

Persze voltak sikeres darabok
ezekben az években is. A *Vígszín-
ház* szinte egy teljes évadot végig-
játszott két slágerrel. Mikszáth Kál-
mán maró szatírájú, kegyetlen re-
génynek, a *Noszty fiúnak* szinte
operettkönnyedségűre formált szín-
padi változata 171, az ezt követő da-
rab, *Szenes Béla: Nem nősülök* cí-
mű szórakoztató vígjátéka pedig 112
előadást ér meg. Rájuk mindenki
emlékszik. A Mikszáth-átdolgozó-
nak és a vígjátékírónak egyképpen
hitűnő a technikája. Minden pilla-
natban fordul a cselekmény és úgy
fordul, ahogyan ez a közönségnek
legkedvesebb. A fess fiatalember
tesszeszólóan hirdeti, hogy ellensé-
ge a nősülésnek. Jelvényt is hord,
„. n."-betűkkel, melynek jelentése:
em nősülök". Népszerű ötlet: ha-
arosan trafikokban árulják. Az
[illegible] azonban ki-

az előadások szá-
ma volt több, de az egyes előadá-
sok bevétele is. A gyengébben menő
darabot nem kellett erőltetni, hi-
szen a következő biztosan beváltot-
ta a reményeket. A dekonjunktúra
nyomban mindent ellenkezőjére for-
dít. A közönség megcsappan, a szín-
házlátogatások száma ritkul. A kö-
zönség már nem annyira a színház-
ba jár, mint egyes sikerdarabokat
néz meg. A darabok sorsa már a be-
mutató előtt eldől, a főpróba rossz-
indulatú közönsége dönt felőlük. *Az
isteni diva* harmadik előadása előtt
jegyeket kínálgatnak a járókelők-
nek. A közönség ott van, hiszen ed-
dig a *Vígszínház* új darabjába „lá-
tatlanban" is meg szokták vásárolni
az első néhány előadás jegyeit. Most
a közönség ott van, de nem megy be
jegyével a színházba, inkább el-
adásra kínálgatja. Hiszen a darab
megbukott, „nem sikk" megnézni,
társaságban csak megmosolyogják
azt, akiről kiderül, hogy látta.

A Nemzeti Színház helyzete lát-
szatra könnyebb. Növekvő deficit-
jeit végül az állam mindig kifizeti.
De ez a könnyebbség csak látszóla-
gos. A klasszikus műsort — termé-
szetesen — megkövetelik tőle, de a
kisebb bevételért felelőssé teszik. A
színháztörténet melegen méltatja
Hevesi Sándor nagyvonalú Shakes-
peare-előadásait. Shakespeare-cik-
lusai nagyszabású művészi erőfesz-
tések eredményei. De a közönség
szempontjából nem jelentett töb-
bet, mint hogy mindegyik darab
egyszer színre került, telt ház előtt.
(A cikluson kívüli Shakespeare-elő-
adások bevétele úgyszólván soha-
sem éri el az ötven százalékot. Így
a Nemzeti Színházat a műsor kény-
szerű túlzsúfoltsága jellemzi. Heve-
si bérletet hirdet, hogy biztosítsa
[illegible] színház számára.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 OKT 21

Népszabadság

Darkó Evelyn

1021

DARKÓ EVELYN RAJZA

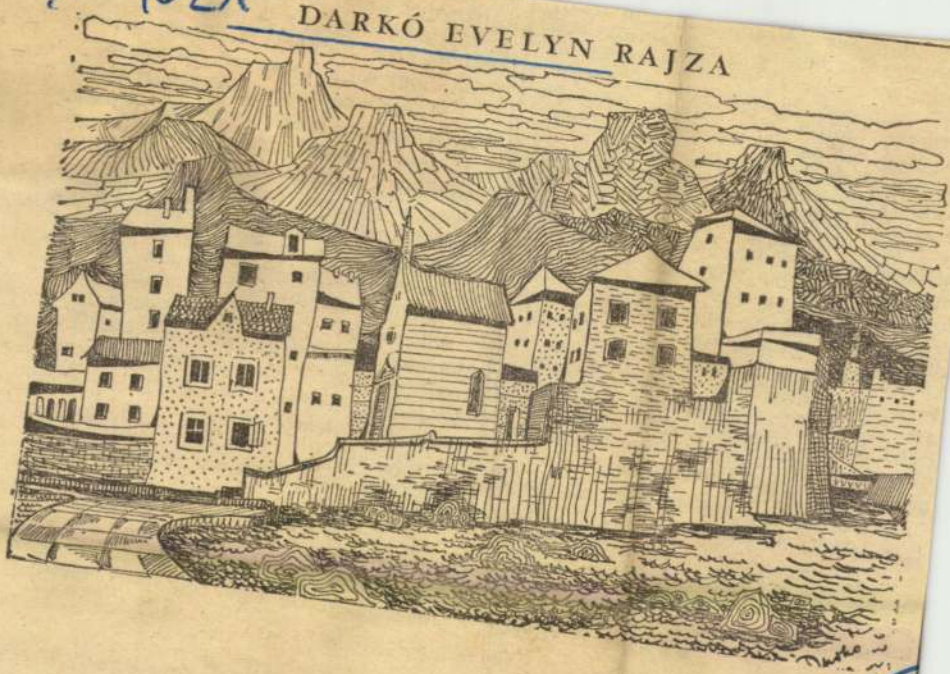

az eredeti nyelvet, annál inkább leszít érzelmi hőfokának a lehető legteljesebb visszaadása egy-egy műnél. A választás tehát nem egészen tudatos: nem is a tudatosság, hanem a kiválasztás élménye az igazán fontos. Azt hiszem, legnagyobb műfordítóink — Aranytól Radnótiig — is így találkoztak a fordítás belső követelményével. Maga a munka azután nem egyforma. Van olyan vers, melynek fordítására tíz éve készülök: kiszögeltem már az ágyam fölé, hogy mindennap lássam, s aztán majd egy nap alatt kész is legyek vele. De van más példa is. A rádió kért meg nemrég egy Cesare Pavese-vers fordítására kétnapos határidővel. A vers szinte pillanatok alatt megfogott, s két nap múlva el is készült a fordítás. Lehet tehát „megrendelésre" is dolgozni — általában azonban fenntartom magamnak a választás jogát.

— S végül egy régi tervről: mi van a Kalevala-fordítással?

— Háromnegyed része már teljesen készen van. Idén ősszel készülök ismét Finnországba — s utána, remélem hamarosan, ez is megjelenhet.

BÁNYAI GÁBOR

jázást, uram, ami ott folyik! Amit tegnap betemettek, azt ma felássák, amit ma temetnek be, azt holnap ássák fel. Így aztán csoda-e, na nem tudtunk bejutni az útépítő világbajnokság döntőjébe?

Alighanem nagyon barátságtalanul dörmöghettem valamit, mert felállt az asztalom mellől, csomóra kötötte a sálját és begombolta a ballonkabátját. Még egyszer a fülemhez hajolt:

— Minden gólra megy! — suttogta rekedten s azzal kivonult az üzemegységből.

Később kiderült, hogy a kávéját elfelejtette kifizetni. Kifizettem helyette. Egy-nullra vesztettem ... — gondoltam magamban. De a gól ofszájdból esett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Népszabadság

Darkó Evelin

1973 SEP 2

1021 DARKÓ EVELIN: FÁK, NAP

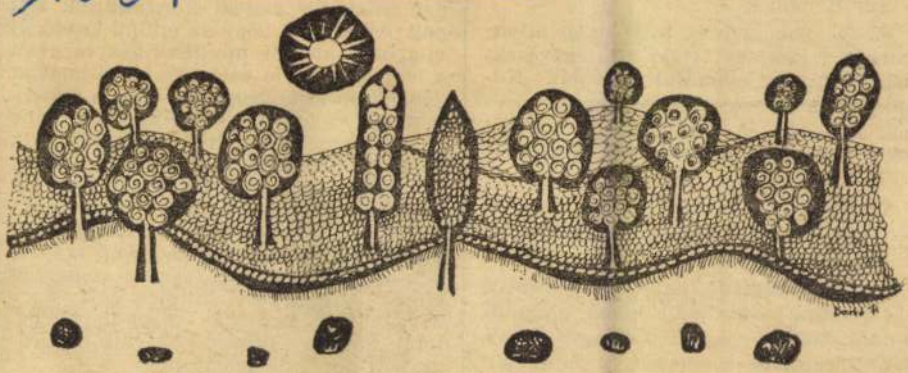

NÉPSZABADSÁG ◆ VAS

NÉPSZABADSÁG ✦ VASÁ

a dunongoktól, [illegible] látszó Papp-pal.)

B.: Mit is mondtam az imén[illegible]

Sz.: Ugyanazt

B.: Nagyon kedves, hogy ilye[illegible] tatosan figyeli és találó megje[illegible] kel fűszerezi eszmefuttatásom[illegible] szönöm A jóisten megáldja majd szívbéli jóságáért Addig is a marxista erkölcs nevében kifejezem elismerésemet. Ennyit a világnézetről.

Sz. (merengve): Direktorságom egyetlen és képességeimnek megfelelően végtelenül szerény...

B.: Ezt szeretné hallani? Rendben! Ha annyira ragaszkodik hozzá, elmondhatom, hogy direktorságom egyetlen és képességeimnek megfelelően végtelenül szerény programja — amiként színhá-

[illegible] en, [illegible] án [illegible] mi, [illegible] ll- [illegible] új [illegible] an [illegible] an [illegible] dönt. Remélem, hogy ez a [illegible] ak is mond valamit: a jó választás morális kötelezettségéről beszél azoknak, akik valóban választhatnak. Ez a probléma elsősorban a fiatal nemzedék számára időszerű, hiszen az ő nagy lehetőségükről van szó. Különböző társadalmi közegű egyének választásáról van szó ebben a darabban, mely részben személyes élményekre, tapasztalatokra épül. Arra a veszélyre szeretnék ezzel figyelmeztetni, amit a valóságra kívülről ráerőszakolt döntések jelentenek.

BÁNYAI GÁBOR

8 Darkó László

festő

l-

Erdélyi Képzőművészeti kiállítás

Kolozsvár 1944 —

dintorni. (Fig. 3)

Infine si è voluta attuare un'ultima divisione di compatte masse etniche magiare e sempre in prossimità del confine, mediante il corridoio ceco-ruteno di Oltretibisco. (Fig. 4)

Di fronte alla pressione dell'espansione ceca, s'intende, è sorta una reazione che avrebbe potuto alimentare la resistenza pure nella vita minoritaria, mentre nella situazione odierna avrà un effetto rigeneratore. Come più efficace sotto questo aspetto è da considerarsi il blocco a sud della linea Posonio—Érsekújvár che è economicamente bene organizzato, e, quel che più importa, di capacità demografiche superiori a quelle di tutti gli altri gruppi etnici della Repubblica Cecoslovacca (Il coefficiente di nascite in millesimi è stato nel 1936 : 17,18 per gli slovacchi, 13,69 per i tedeschi, e 21,56 per gli ungheresi). È vero però che, causa la sua posizione geopolitica, questo blocco sarebbe stato efficace solo nel suo nucleo più interno, mentre il suo orlo settentrionale, esposto ad una formidabile pressione, avrebbe dovuto cedere.

Con l'efficace intervento d'Italia nella riunione arbitrale

Darkó László

Kolozsvári Műcsarnok

1943. karácsonyikiáll.

Szamospart, of.

Darkó László

Utcarészlet c.
kepe (vizf.)
repr.

Pásztortúz
1942. 345. l.

olt alkalmas a kezdeményezésre s még a Szent-
ntőségü aukciókat rendezett, erősen küzdöttek

aukciók szolgálatába is állitotta s megnyerte
vendő szakavatott régiségi kedőt, a művé-
er nem maradhatott el, annál kevésbbé, mert
, Holitscher Róbert épitész gazdaggá kiépitett
msokkal utóbb megnyerhettünk az ügynek
ölötte fáradságos munkájának szenteli. Kül-
t a troppaui iparművészeti múzeum igaz-
melynek elhatározó erkölcsi és anyagi sikere
ivetkeztek azután aukcióink, mindenike gon-
szerüen felállitva és lelkiismeretesen lebonyo-
ak öregbitette.
gyni a huszonnégy előző aukció sok műbecsü
ilelik a művészi gyakorlat minden egyes ágát,
textil- és ötvösművek, a fa- és lakberendezési

yüjteményt, Kilényi Hugó ny. miniszteri taná-
tását mutathattuk be, sorra kerültek az érde-
ei és ezüst tárgyai, dr. Balassa Istvánné textil-
az Iparművészeti Múzeum másodpéldányai,
nai vizfestményei, az Enyedy Lukács, a Kiss
nagányosoktól szerzett kiváló alkotások hosszu

Darkó László

Utcareszlet c.
kepe repr.

Pásztortűz
1942. 345. l

"	2 an	Vallás is Közoktatásügyi Minisztérium 272/948 a
"	3	Szépmüvészeti Múzeum topografia vétele is ho
"	"	Szentiványi fölitkár úr lakására Korektúra v
"	4 in	Szentiványi fölitkar úr lakasara újra Korekt
"	5	Földmivelésügyi Minisztérium akta vétele
"	6	Vallás Minisztérium Szelle Kálmán Mérnök úr
"	9	Gelb Malvin ovnat Ny p. udv Koszórú atadás
"	"	" " Kihordó leánynak villamos oda
"		
"	"	Egyetemi nyomda Korektúra vétele
"	10	Szépmüvészeti Múzeum pénz is Topografia vé
"	"	Vallás is Közokt Minisztérium úti számla is levi

Dancs László

Falavége c. képének reprodukciója

Utunk évkönyv 70
Cluj 1969 30. old

M.D.K.

Darkó László, festő

kolozsvári „Bérelhare kiállításon" szereplő képét említi:

Contemporanul Bukarest, 1955, jul.15.sz.

Darkó László

2

Első nyilvános szereplése: 1941-
Kolozsvár. 1957-ben és 1964-ben
ugyanitt volt egyéni kiállítása

Igaz Szó 1972 november

777. old

Darkó Károly festőművész 1
(1924 Torda - 1970 Kolozsvár)

Tanulmányait Kolozsváron végezte,
festeni Gál Ferenctől tanult (1940-42)
Kolozsváron élt.

Igaz Szó 1972 november
777. old

Darkó László

3

1960-ban Helsinkiben, 1969-ben Torinóban volt Ziállítása.

Igaz Szó 1972 november
777. old.

Darkó László

4

Több erdélyi műemlék, templom falképeit restaurálta

Igaz Szó 1972 november
777 oldi

Darkó Lajos 5

Mint művészettörténeti lektor, tagja volt az RSZK Akadémiája Kolozsvári fiókjának. Képeit a kolozsvári, zilahi, nagyváradi, bukaresti múzeumokban őrzik.

Igar, hó 1972 november

777. dd.

Darkó Lajos

"Téli táj" c. képének
reprodukcióját a képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Darkó László festő

A Nemzeti Galériában rendezett „Jelenkori román festészet" c. kiállításon szerepelnek művei.

Sasonci Miklós: Híradások határainkon túlról.

Pestmegyei Hírlap, 1974. febr. 14.

DARKÓ László
Torda, 1924. május 22.–Kolozsvár, 1970. február 13.
Bolyai Tudományegyetem Kvár. művészettörténész, festő, restaurátor

Banner Erdély

megtérők hatalmas tömeg
teljesedésénél tanúskod
sét szolgálták a vértan
A rövid akták gyakran s
könyvekre támaszkodtak,
sebbek, és az épitő szá
magyarázat sem volt ide
tatói a történelmi tény
a müfaj sajátos fordula
si korszaka a vértanúko

A IV. században a vé
egybe. Az igy keletkeze
kielégitése mellett azo

Darkó Evelin

Virágok (grafika)

Népszava, 1975. márc. 9. 103. evf. 58 sz. 8 p.

Darkó Evelin, grafikus

Rajz: Rajz

Darkó Evelin: rajza M. 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 27.

Daskó Evelin

Erdő (grafika)

Nepszava, 1973. nov. 24. 101. evf. 275 sz. 7 p.

Darkó Evelin

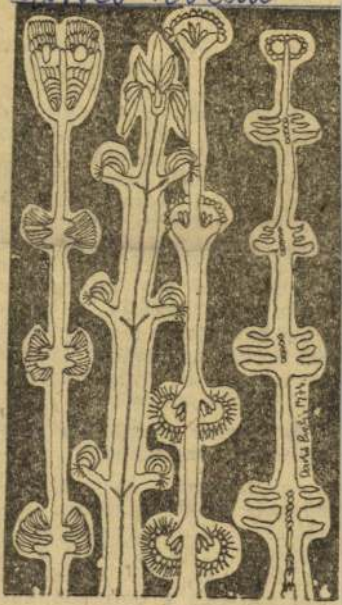

Darkó Evelin:
Virágok

Néprajza,
1945. márc. 9.

● A csőfektetést hogyan oldjuk meg?

— *Az 1420 milliméteres mammutcsövek elhelyezése különleges feladatot jelent.* A mi szakembereinknek ebben nincs gyakorlatuk, eddig ugyanis 600 milliméternél nagyobb átmérőjű csővel még nem volt dolgunk. Ezért kormányunk a szovjet kormány segítségét kérte. Ennek alapján *alvállalkozói minőségben elvállalták a ránk eső 600 kilométeres szakasz megépítését.* A munkába bevonják a magyar szakembereket is, akiket közben kiképeznek az ilyen nagyméretű csövek építésére.

● Magyar részről kik vesznek részt a munkában?

— Összesen 15 vállalat mintegy 4000 dolgozója. Közöttük a Kőolajvezeték Építő Vállalat, az IPARTERV, a 21., 22. és 31. sz. ÁÉV. Gondoskodás történik a dolgozók kulturált elhelyezéséről is. Ukrajnában, Harkov közelében 400 lakásos lakótelepet, hozzá óvodát, iskolát, egészségügyi intézményt és üzleteket építenek.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-718, 340-726

1974 OKT 27.

Darkó Evelin

Népszabadság

1021

DARKÓ EVELIN RAJZA

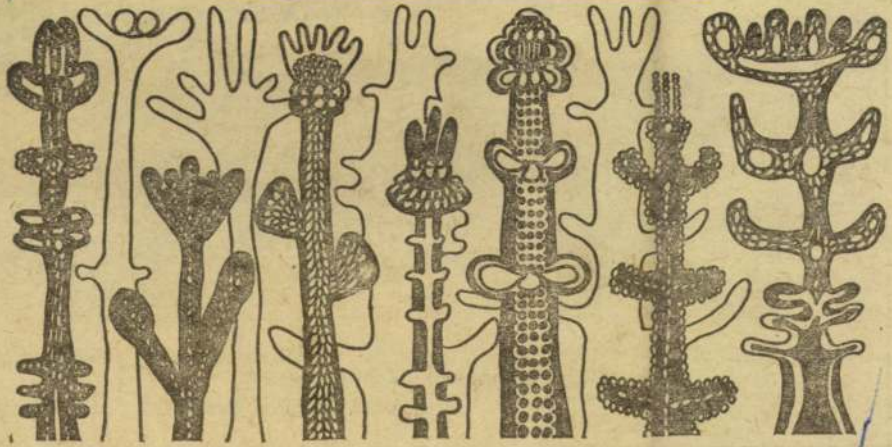

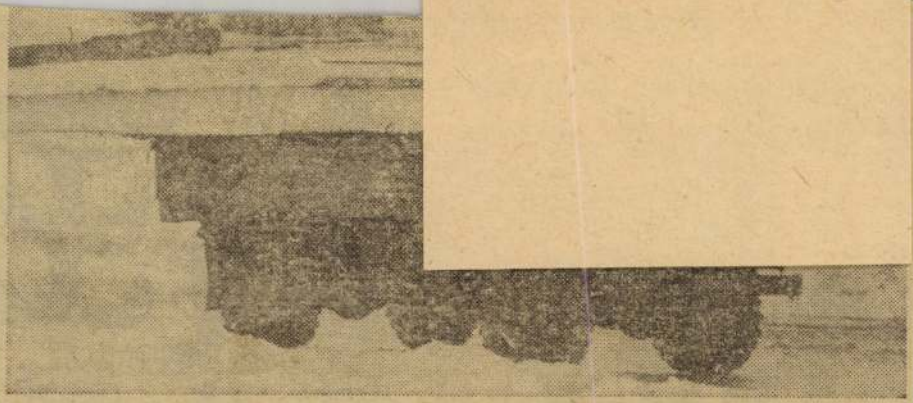

Kiállítás nyílt a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában magyar fotoriporterek a Szovjetunióban készült képeiből.

(Kovács Sándor felvétele — MTI Fotó.)

Dárkó Evelin

Virágok (fotó)

Népszava, 1975. febr. 8. 103. ef. 33 sz. 6 p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Népszava

Darkó Evelin

1021

Darkó Evelin: Réti virágok

a világkereskedelem 14 százaléka, iparcikkek és nyersanyagok millió tonnái számára, rövidíti le a szállítási útvonalakat, csökkentve ezzel a szállí-

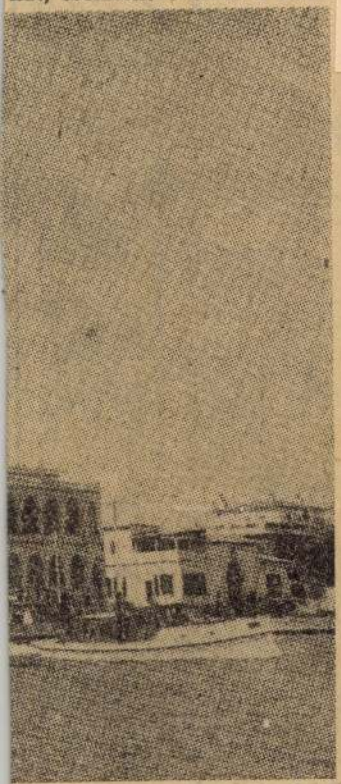

...nak épületével

vagy tehermentesíteni a csatornát. Egy ideig az egyiptomi fél sem idegenkedett a maga oldalán hasonló elképzelésektől: a csatornával párhuzamosan, hosszú ideig üzemeltek azok a gépkocsiszázadok, amelyek az övezet forgalmát bonyolították le. Sokkal nagyobb jelentőségűnek ígérkezik az a terv, amely Szuez és Alexandria kikötőjét egy nagy teljesítményű olajvezetékkel akarja összekötni, radikálisan lerövidítve ezzel az Arab-öböl olajának útját Európába.

A csatorna létjogosultságát, jövőjét azonban sem a jelenlegi, sem a még csak tervezett építkezések nem fenyegetik. Ha *a közel-keleti általános rendezés részeként* sor kerül a csatorna megnyitására, a régi kereskedelmi előnyök mellé újabbakat is odaszámíthatunk. Az utak lerövidülése ugyanis nemcsak a szállítási időket csökkenti számottevően, hanem a szállításra felhasznált üzemanyag mennyiségét is. Ez pedig napjaink üzemanyag-konjunktúrájában jelentős tényező.

Krajczár Imre

Darkó Evelin, grafikus

Rajz:

Kép.

Darkó Evelin: falk, nap

N.M.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 2.

Darkó Evelyn, grafikus

Rajz:

Repr

Darkó Evelyn: rajza

M. 7.

Nékszabadság, Br. 1973. okt. 21.

Darkó Evelin, grafikus

Rajz: Rejz

Darkó Evelin: Törzs M.6.

Népszabadság, Bp. 1973. okt. 7.

Darkó Evelin

Réti virágok (grafika)

Nyíregyháza, 1974. ápr. 21. 102 éj. 92 sz. 8 p.

Darkó Evelin

Furcsa társaság (grafika)

Népszava, 1974. jan. 5. 102 év. 3. sz. 8 p.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

(197 JAN 2 9
Darkó Evelin
Népszava

Vagy akár az önkiszolgáló bolt sét.

1021

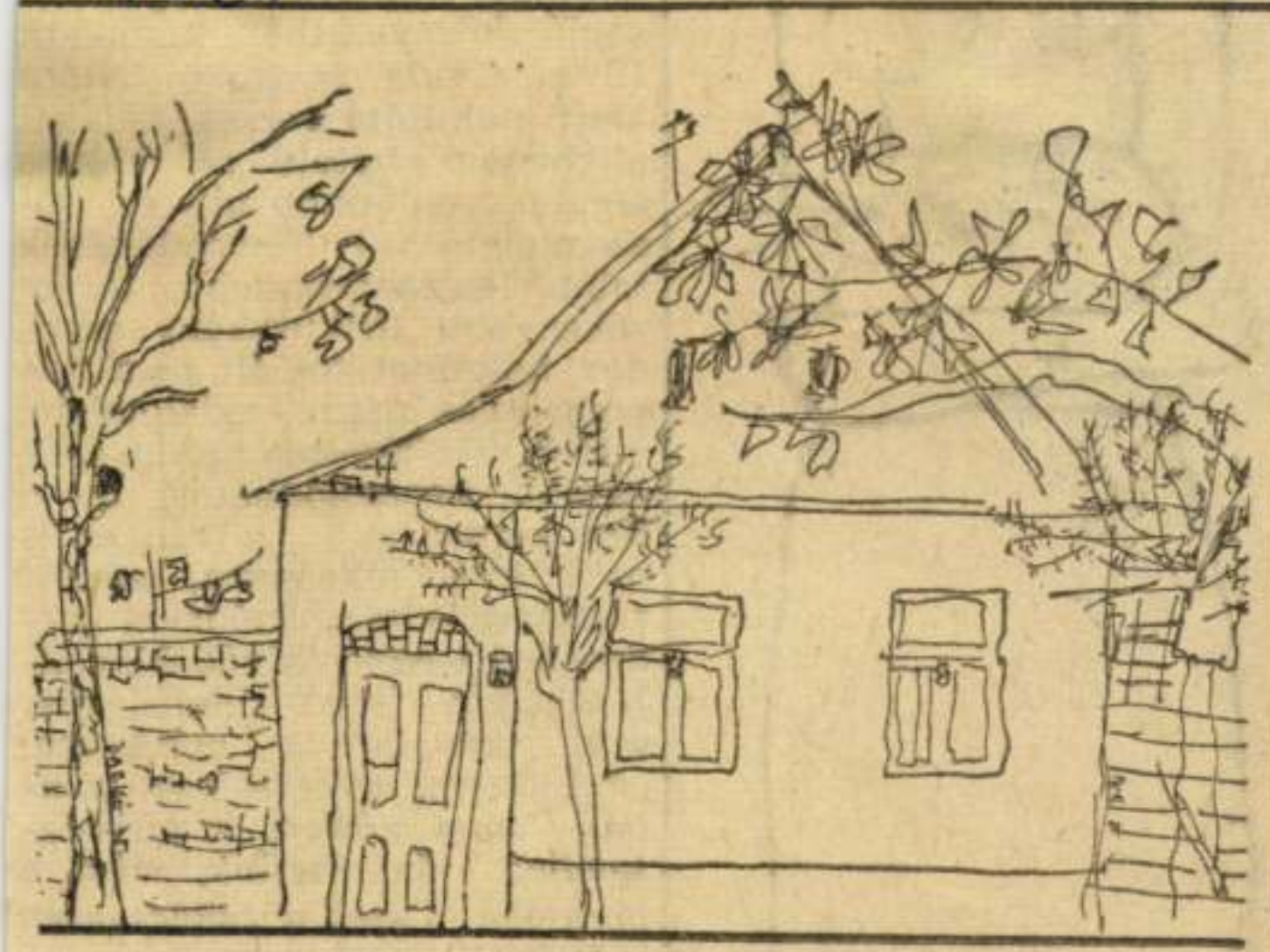

Darkó Evelin: Nyárvége

hiszen megkésetten indult, csak később kapcsolódhatott be a líra kórusába, s nyilván ez is mélyítette magányra, zárkózottságra, visszahúzódásra predesztinált egyéniségét. Már ifjúságában kísérti a magányosság, társtalanság gondolata: *„Felnőttem, akárcsak a gomba, / nem nőttem a társadalomba; / ki-kihajlok, mint a goromba / szál a takács szép szőttibe vonva”.*

De talán épp ez az élménye

Darkó Evelin, grafikus

DARKÓ EVELIN RAJZA

8.

Darkó E.: rajza

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 8

Népszava

Darkó Evelin

kérdeztem még.
Eltűnőben az ő nagy, nyílt tekintete csak mosolygott rám.

Darkó Evelin: Virágok

házhoz járnak haza. Elenyésző a főbérleti lakások száma.

Az otthoni környezet — a lakás, a porta, a ház körüli gazdaság, a kulturális javakkal való ellátottság szintjeiben nagyok az eltérések, az agrár- és ipari proletár származású családoknál csak a legszükségesebbre futotta. Az ő lakáskörülményeik nem érték utol a kis-középparasztokét. A több generációs, tehetős családokhoz képest viszont a paraszti otthonok felszerelése, berendezése egyszerűbb. Ezek a különbségek az idős korosztályoknál a legszembetűnőbbek. A fiatalabb generációknál mutatkozik bizonyos kiegyenlítődés, ez főként a falusi gazdálkodás szerkezetének átalakulása és e mellett a tartós fogyasztási, kulturális cikkek elterjedtsége nyomán következett be.

Munkahely

Miért választották ezt az életet? Miért jöttek el hazulról? Az idősebbeket a helybeli vagy közeli munkahely hiánya, a megélhetés gondja kényszerítette arra, hogy ezt az élet-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 JUL 2
NÉPSZAVA

Darkó Evelin

ra. Hangsúlyos
a Bürdik-halban kerekedik
felül a rossz, az értéktelen. Az

1021

Darkó Evelin: Vegetáció

...is ideológiai ...
és az időszerű ...

Borbé...

Borbély S... MSZMP Közp... ságának titkár... kön és pénteken Bács-Kiskun megyébe látogatott.

Elsőként a kiskunsági homokhátság iparával, a vidék kedvezőtlen termőhelyi adottságú mezőgazdálkodásával, kertkultúrájának felújításával ismerkedett. Kiskunfélegyházán az Április 4. Művek helyi gyárába látogatott, a lakitelki Szikra Tsz ban...

fajszi Kék Duna, a miskei Március 15. és a bátyai Pirospaprika — közös létesítményét: a Binder típusú szárítóüzemet. Ezután a kalocsai Fűszerpaprika és Konzervipari Vállalat munkájával ismerkedett.

Borbély Sándor Kecskeméten fejezte be Bács-Kiskun megyei látogatá-sát, ahol az időszerű poli-...

Az ...
töme...
rende...
péntel...
székha...
nyen ...
Béla, ...
kai Bi...
Közpo...
ra, ott...
a Ma...

Darkó István

Téli tanya

Darkó István

Október 18-án nyilt meg az országos fotómüvészek kiállitása, melyen szerepelt Dallos László/Szombathely/, Darkó Istvàn/Budapest/, Koos Pál/ Salgótarján/, Balogh István Szilárd / Csongrád/, Kerekes Bábor/ Budapest/, Balogh Ferenc?Békéscsaba/.

Népmüvelés 1975/11/39

Daukó László festő

„Tél"

- festmény

Igaz Szó naptára 1973

Darkó Tásztló

Részt vett a Nemzeti Galériá-
ban rendezett – jelenkori roman
festéstet a kolozsvári Nemzeti
M. gyűjteményében c. kiállításon
Devényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/5

346.0.

Darkó tásztó

Részt vett a kolozsvári tárlaton

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 66/2 289-0

Darkó Sándó festő

Részt vett az idei ko-
lozsvári tárlatou
Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120.o.

DARKÓ László művészet.

RMIL.1

dományi író. ~ Ádám bátyja, ~né Csekme Erzsébet férje. Középiskolai tanulmányait Kolozsvárt végezte, 1944-ben Budapesten szerzett vegyészmérnöki oklevelet. Előbb a marosludasi élesztőgyárban mérnök, majd a kolozsvári mezőgazdasági főiskolához kerül (1949—59), utána a kolozsvári agrokémiai laboratóriumban dolgozik (1959—70), majd újra a Dr. Petru Groza Mezőgazdasági Intézet munkatársa. Talajkémiai tanulmányait román szaklapok közlik, a Ştiinţa Solului munkatársa. Román társszerzőkkel közös munkáiban az erdélyi talajok termékenyebbé tételét (*Fertilizarea solurilor din Transilvania*, Kv. 1969) és a műtrágyázás ésszerűsítését (*Folosirea raţională a fosforului în fertilizarea solului*, 1971) szolgálja. Tájékoztató természettudományi írásai az Előre, Falvak Dolgozó Népe, A Hét hasábjain jelennek meg. *A „foszformitosz" szétfoszlatása* c. vitaírása (Korunk 1972/6) úttörő jelentőségű egy eredeti talajkutatásokon alapuló „kelet-európai agrokémiai szemlélet" kialakítása terén. Magyarra fordította Pavel Apostol futurológiai tanulmányait (*Embertervezés 2000-re*, Korunk Könyvek 1972).

Dankanitsné Csekme Erzsébet — **biológiai szakirodalom*

Dános Miklós (Marosvásárhely, 1923. jan. 16.) — újságíró, író. Középiskolát Gyergyószentmiklóson és szülővárosában végzett, közgazdasági tanulmányokat Kolozsvárt a Bolyai Tudományegyetemen folytatott. 1945-től az Igazság, Romániai Magyar Szó, Szakszervetől 1973-ig A Hét belső munzeti Élet, Előre, Új Élet szerkesztőségében dolgozott, 1970- katársa. Riportkönyvei: *A gyorsfémvágó* (1951); *Marosszéki krónika* (1953, egyidejű román kiadás); *Két hét a Dunán* (útinapló Marosi Barnával, 1957); *Így történt* (1960); *Kettős vetítés* (1963). Regényei és kisregényei: *Üzenet a tetőről* (1959); *Nyugtalan part* (1961); *Utójáték* (1969, románul 1971); *Hibaigazítás* (1972). Szerkesztésében jelent meg a *Halálűző* (kortársak Salamon Ernőről, 1968) és az *Árvízkönyv* (Tudósítások, interjúk, fényképek, 1970). 1974 óta Németország Szövetségi Köztársaságban él.

Danzig Hillel — **Új Kelet*

Darabán József — **filozófiai irodalom*

Darkó László (Torda, 1924. máj. 22. — 1970. febr. 13., Kolozsvár) — művészettörténész, festő. Régészeti, művészettörténeti és francia—német szakos tanulmányait a kolozsvári Ferenc József, ill. 1945-től a Bolyai Tudományegyetemen végezte. Festészetet magánúton Gáll Ferenctől tanult. 1948-ban művészettörténeti doktorátust szerzett *A tájképfestészet korszakai* c. értekezésével. Két ízben is hosszabb tanulmányúton volt Dániában. Művészeti évfordulókra írt megemlékezései (Manet-ről, Paál Lászlóról, Coubert-ról, Delacroix-ról) és időszerű művészeti kérdésekről írott kisesszéi, valamint útijegyzetei az Utunkban jelentek meg (1958—67). Festői pályafutása mellett (főleg arc- és tájképeket festett) számottevő restaurátori tevékenysége. A kolozsvári Szent Mihály-templom helyreállításakor előbukkant falfestmény-töredékek feltárásáról és megőrzéséről a *Kelemen Lajos-Emlékkönyvben* számolt be (1957); részt vett a nagyváradi püspöki palota (ún. Barokk Palota) falfestményeinek helyreállításában (1969).

Szőcs István: *Búcsú D. L.-tól.* Utunk 1970/8. — Lőrinczi László: *D. L.-t elragadta a halál.* Új Élet 1970/6.

Darkó István — **Kolozsvár magyar irodalmi élete*

Daróczi Lajos, családi nevén *Daróczi Kiss* (Zilah, 1903. ápr. 3. — 1970. máj. 14., Nagyvárad) — újságíró, író. A zilahi Wesselényi Kollégium diákja, Nagyváradon jogot, Kolozsvárt ref. teológiát végzett. Pályáját nagyváradi lapoknál kezdte, 1932—33-ban az 5 Órai Újság felelős szerkesztője, 1940-től 1944-ig a Szabadság főszerkesztője. A Szigligeti Társaság tagja, 1940-től főtitkára. Riportjai jelentek meg a Keleti Újság, Ellenzék, Déli Hírlap, Temesvári Hírlap hasábjain, 1945-ben a nagyváradi Magyar Nép szerkesztője, 1968-tól a Fáklya munkatársa. Első regénye a *Gyeptörés* (Nv. 1932); *Menekülés* c. regényét a nagyváradi Magyar Hírlap közölte folytatásokban (1933).

Daróczi-Szabó Árpád (Beresztelke, 1943. szept. 15.) — fizikai író. Szászrégenben érettségizett, a Babeş—Bolyai Egyetem fizika karán tette le az államvizsgát. 1967-től Nagyszalontán, 1976-tól Bánffyhunyadon, 1977-től Kolozsvárt tanár. Irodalmi riportja jelent meg az Utunkban, tudománynépszerűsítő cikkeit A Hét közli. Kötete: *Az oszthatatlantól az antianyagig* (1977).

Darvas Simon — **Keleti Újság*

Dávid Ferenc emlékezete — Az erdélyi reformáció radikális szárnya leghaladóbb képviselőjének, az antitrinitárius, azaz unitárius egyház megalapítójának idézése jelentős helyet foglal el a történelemkutatásban,

dományi író. ~ Ádám bátyja, ~né Csekme Erzsébet férje. Középiskolai tanulmányait Kolozsvárt végezte, 1944-ben Budapesten szerzett vegyészmérnöki oklevelet. Előbb a marosludasi élesztőgyárban mérnök, majd a kolozsvári mezőgazdasági főiskolához kerül (1949—59), utána a kolozsvári agrokémiai laboratóriumban dolgozik (1959—70), majd újra a Dr. Petru Groza Mezőgazdasági Intézet munkatársa. Talajkémiai tanulmányait román szaklapok közlik, a Ştiinţa Solului munkatársa. Román társszerzőkkel közös munkáiban az erdélyi talajok termékenyebbé tételét (*Fertilizarea solurilor din Transilvania*, Kv. 1969) és a műtrágyázás ésszerűsítését (*Folosirea raţională a fosforului în fertilizarea solului*, 1971) szolgálja. Tájékoztató természettudományi írásai az Előre, Falvak Dolgozó Népe, A Hét hasábjain jelennek meg. *A „foszformítosz" szétfoszlatása* c. vitaírása (Korunk 1972/6) úttörő jelentőségű egy eredeti talajkutatásokon alapuló „kelet-európai agrokémiai szemlélet" kialakítása terén. Magyarra fordította Pavel Apostol futurológiai tanulmányait (*Embertervezés 2000-re*, Korunk Könyvek 1972).

Dankanitsné Csekme Erzsébet — **biológiai szakirodalom*

Dános Miklós (Marosvásárhely, 1923. jan. 16.) — újságíró, író. Középiskolát Gyergyószentmiklóson és szülővárosában végzett, közgazdasági tanulmányokat Kolozsvárt a Bolyai Tudományegyetemen folytatott. 1945-től az Igazság, Romániai Magyar Szó, Szakszervetől 1973-ig A Hét belső munzeti Élet, Előre, Új Élet szerkesztőségében dolgozott, 1970-katársa. Riportkönyvei: *A gyorsfémvágó* (1951); *Marosszéki krónika* (1953, egyidejű román kiadás); *Két hét a Dunán* (útinapló Marosi Barnával, 1957); *Így történt* (1960); *Kettős vetítés* (1963). Regényei és kisregényei: *Üzenet a tetőről* (1959); *Nyugtalan part* (1961); *Utójáték* (1969, románul 1971); *Hibaigazítás* (1972). Szerkesztésében jelent meg a *Halálűző* (kortársak Salamon Ernőről, 1968) és az *Árvízkönyv* (Tudósítások, interjúk, fényképek, 1970). 1974 óta Németország Szövetségi Köztársaságban él.

Danzig Hillel — **Új Kelet*

Darabán József — **filozófiai irodalom*

Darkó László (Torda, 1924. máj. 22. — 1970. febr. 13., Kolozsvár) — művészettörténész, festő. Régészeti, művészettörténeti és francia—német szakos tanulmányait a kolozsvári Ferenc József, ill. 1945-től a Bolyai Tudományegyetemen vé-

RMIL I.

DARKÓ LÁSZLÓ

gezte. Festészetet magánúton Gáll Ferenctől tanult. 1948-ban művészettörténeti doktorátust szerzett *A tájképfestészet korszakai* c. értekezésével. Két ízben is hosszabb tanulmányúton volt Dániában. Művészeti évfordulókra írt megemlékezései (Manet-ről, Paál Lászlóról, Coubert-ról, Delacroix-ról) és időszerű művészeti kérdésekről írott kisesszéi, valamint útijegyzetei az Utunkban jelentek meg (1958—67). Festői pályafutása mellett (főleg arc- és tájképeket festett) számottevő restaurátori tevékenysége. A kolozsvári Szent Mihály-templom helyreállításakor előbukkant falfestmény-töredékek feltárásáról és megőrzéséről a *Kelemen Lajos-Emlékkönyvben* számolt be (1957); részt vett a nagyváradi püspöki palota (ún. Barokk Palota) falfestményeinek helyreállításában (1969).

Szőcs István: *Búcsú D. L.-tól.* Utunk 1970/8. — Lőrinczi László: *D. L.-t elragadta a halál.* Új Élet 1970/6.

Darkó István — **Kolozsvár magyar irodalmi élete*

Daróczi Lajos, családi nevén *Daróczi Kiss* (Zilah, 1903. ápr. 3. — 1970. máj. 14., Nagyvárad) — újságíró, író. A zilahi Wesselényi Kollégium diákja, Nagyváradon jogot, Kolozsvárt ref. teológiát végzett. Pályáját nagyváradi lapoknál kezdte, 1932—33-ban az 5 Órai Újság felelős szerkesztője, 1940-től 1944-ig a Szabadság főszerkesztője. A Szigligeti Társaság tagja, 1940-től főtitkára. Riportjai jelentek meg a Keleti Újság, Ellenzék, Déli Hírlap, Temesvári Hírlap hasábjain, 1945-ben a nagyváradi Magyar Nép szerkesztője, 1968-tól a Fáklya munkatársa. Első regénye a *Gyeptörés* (Nv. 1932); *Menekülés* c. regényét a nagyváradi Magyar Hírlap közölte folytatásokban (1933).

Daróczi-Szabó Árpád (Beresztelke, 1943. szept. 15.) — fizikai író. Szászrégenben érettségizett, a Babeş—Bolyai Egyetem fizika karán tette le az államvizsgát. 1967-től Nagyszalontán, 1976-tól Bánffyhunyadon, 1977-től Kolozsvárt tanár. Irodalmi riportja jelent meg az Utunkban, tudománynépszerűsítő cikkeit A Hét közli. Kötete: *Az oszthatatlantól az antianyagig* (1977).

Darvas Simon — **Keleti Újság*

Dávid Ferenc emlékezete — Az erdélyi reformáció radikális szárnya leghaladóbb képviselőjének, az antitrinitárius, azaz unitárius egyház megalapítójának idézése jelentős helyet foglal el a történelemkutatásban,

Darkó Sámuel

Vas. Gyó. 1890. 490. l.

— Darkó Sámuel, ötvösmester, 75 éves, Maros-Vásárhelytt. — Dick József, bonyhádi nagyvendéglős, 58 éves.

1890
75
1815

magiva

Darkó Sámuel

ötv

L.

Kőmagyötvj.

1228. 7.

Kath. Szabin vt.
Prot. Krisztina

CSÜTÖRT.

14

Kath. Mathild
Prot. Matild

PÉNTEK

15

Kath. Longin vt.
Prot. Kristóf

Nemzeti ünnep

SZOMBAT

16

Kath. Geréb pk.
Prot. Henriette

11

Izr. 11. S. Vajikra

Körnagyötvj. 218. l.

Darkó Sámuel
ötvös Marosvásárhely

1228		DS Samuel Darkó, *1813, M ca 1840.
	Nr. 1221	Fogadalmi ajándékok. — *Votivgaben.* R. k. templom — *Pfarrkirche*, Marosvásárhely.
1229		DS Ugyanaz. — *Derselbe.*
	Nr. 1221	Cukorszóró. — *Zuckerstreuer.* Dersi Biás István, Marosvásárhely.

G. Darlach festő

M.D.K.

Szekszárd, r. k. templom mennyezet-freskói.

Genth. Műeml. 1959 I. 338

D. Darlaci ág. ev.

templom.

Darlac szász falu a

Nagy Küküllő partján

Templom a gótikus

Kőnári Erdépeml.

295. l.

~~Adorján Ernő dr. ügyvéd~~

~~IX. 13.~~

Darlaczi ev. templom

(Kiskükülló vm)

falképnyomok

l.

Gereczefalképek

505 h

Darlaci oltár

1650

l. Arch. Ért. 1917

98. l.

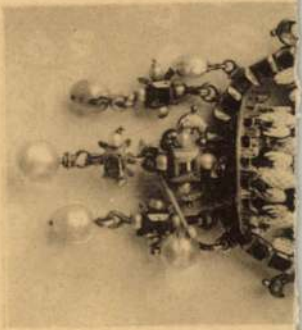

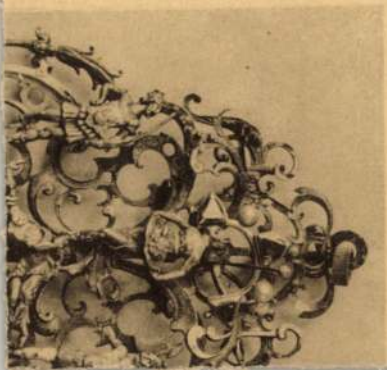

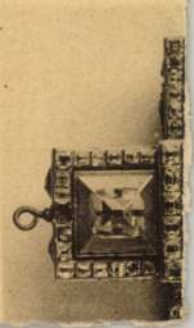

Darlóci

oltárszekrény

Repr

l. Arch. Ert

1910. 396-l.

Daróci templom

gótikus kapuja

rep.

Arch. Ért

1911. 299. l.

301. l.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
lós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
nez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Darmer –
Dardczy – Darszon

Dármer Ferdinánd

győri könyvkötő

XVIII. 17

l.

Zoltai debreyomda

17. l.

1320. Bartolo

Meghalt 1

Kútmedencze.

Teljesen kifejlődött korin
ricus női fejekkel. Egymással
czímer és két acanthuslevél ké

Mészkő, méretei 91 : 121·5
tett 1894 szeptember 22-én a The
lirán, vagyis 3700 koronán. — Els
(148–895). — Az elszámolásra n
1895 november 28-iki 61301 sz.
számolást jóváhagyta az 1900 no
és az 1901 augusztus 26-iki 37
Jegyzet. L. az 1896-iki la

III 3 -

Pl.
Vét. 1894

MDK

Darmstädter Gyula

Magánépitési eng.Bp. Vállalk. Közl. 1905.szept.

2o. 7.1.

Darnaji János, fazekasmester

Egy hatalmas /54 cm mag./ zöldmázas kancsó. Felirat: "Ez Darnaji János Feb 16dik napján 1854 évben". Egy nagy tállal ez is valószinüleg remekmüve. Népr. Múz. Ltsz. 51.33.277. 178.o.

Szolnoky Lajos: A Néprajzi Múzeum 1962.évi tárgygyüjtése. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLV. 1963. Akadémiai Kiadó. Bp.

Darnaji János, fazekasmester

Valószinüleg rimaszombati. Nagytál, fazekas remekmü. "Ez Darnaji János remekmüve Feb. 16dik napján 1854 Évben". 72. ábra. 138.o. Fekete repr. 1962-ben került a Népr. Múz.-ba. Ltsz. 62.25.23.

Szolnoky Lajos: A Néprajzi Múzeum 1962.évi tárgygyüjtése. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLV. 1963. Akadémiai Kiadó. Bp.

Darnaji János, fazekasmester

Felirat: "Ez Darnaji János remekműve Feb. 16dik napján 1854 Évben". 60.cm átm. nagy füles tál, zöldmázas, a céh pecsétjével. Gömörinek, Rimaszombat környékinek tartják-E hely fazekasainak 1807-i céhlevele előírja e nagyméretet a remkléseknél. 138.o. 1962-ben került a Népr. Múz.-ba. Ltsz. 62.25.2.

Szolnoky Lajos: A Néprajzi Múzeum 1962.évi tárgygyüjtése. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLV. 1963. Akadémiai Kiadó. Bp.

DARNAY-DORNYAY Béla művtört.,régész

Uj Forrás, 1987.2.

Darnay-Dornyay Béla (1887—1965) tanár, muzeológus, Tatán töltötte diákéveit, 1910—1921-ig földrajz—természetrajz szakos piarista tanárként több gimnáziumban tanított. Tatáról szóló írásait 1908 óta közli a *Tata-Tóvárosi Híradó*. Ezek közül említjük az önálló kötetben is megjelenteket: *Adalékok Tata-Tóváros irodalomtörténetéhez* (1913), *A tatai színészet múltjából* (1914), *Tata és Tóváros néprajzához* (1914). 1964-ben Tata város díszpolgára lett, nevét utca is őrzi.

Mohl Adolf (1855—1939) Tata apátplébánosa volt 1902—1917-ig, főleg történeti kutatásokkal foglalkozott. (*Középkori templomok és kolostorok Tatán*. 1914. — *A tatai plébánia története*. 1909. — *Szenthelyek a tatai plébánia területén*. 1909. — *A tatai r. kat. plébánia régi anyakönyveinek krónikája 1689—1837-ig*. 1910.) Pap bácsi álnéven több ifjúsági, szépirodalmi munkát is írt.

Czimer György (1813—1889) történész, költő, 1854-től Tatán élt. Latin nyelvű költeményeit Genethliacon (1860) című gyűjteményes kötetében foglalta össze. Levelezésben állt kora számos hazai és külföldi írójával.

Külön tanulmányt érdemelne a gimnázium tanárainak irodalmi, ismeretterjesztő és tankönyvírói tevékenysége (Komáromi Károly, Pintér Elek, Szaiff János, Hollósy Béla és még sorolhatnánk), különös tekintettel az 1912-ben megalakult *Révai Körre*, amely önképzőköri jelleggel, az irodalmi művekre kitűzött pályadíjakkal jelentős tevékenységet fejtett ki.

Az irodalmi életről vázolt kép nem lenne teljes a színházi élet nélkül, mivel az irodalom és a színház minden korban kölcsönösen hatott egymásra. Ezért a tatai színházról, az ott előadott darabokról művelődéstörténeti szempontból is érdemes szólnunk.

Az első, említésre érdemes adatunk Láng Boldizsár színtársulatának 1855—1856. évi vendégszereplése. 1859-ben Kőszegi Endre színigazgató működött társulatával Tatán, a *Bibor és gyász* című drámát adták elő. A vándortársulatok később is ellátogattak a városba, de huzamosabb időt nem töltöttek itt, mivel a kocsmák udvarán épített alkalmi színpadok nem vonzották a közönséget. Ezen az állapoton változtatott, ha rövid időre is, a színházat kedvelő Esterházy Miklós József gróf, aki felépíttette a Várszínházat (1888—1913) és a Ghyczy-kertben a Nyári Színházat (1891—1898).

Az 1872-ig működő cukorgyár színházzá alakítását Fellner és Helmer bécsi színházépítők tervei alapján, az uradalom szolgálatában álló mesteremberek végezték el. A megépült német színházat Várszínháznak nevezték a korabeli színlapokon. Ünnepélyes megnyitására 1888. május 7-én került sor. A színházban minden évben, tavasszal és ősszel, hetente kétszer tartottak előadást, állandó színtársulata nem volt, zenekarát az ún. grófi zenészek alkották. A darabokat Pállik Béla, Leo Friedrich és Adolf Rarzenhofer rendezte, német nyelven, kivételt képezett egy-egy előadás végén „záradékul" előadott jelenet. A színházat fenntartó Esterházy Miklóst a magyar darabok és a magyar nyelv mellőzése miatt 1889-ben Ábrányi Emil a parlamentben megtámadta és a helyi újságok sem fukarkodtak a bírálattal. „A német színielőadásokat alattomban szidják, — de végig nézik — mert potya. Hanem mikor csekélyke anyagival áldozni kellene a magyar Múzsának, akkor — üresek a padsorok." — írja a Tata Tóvárosi Híradó (1894. 21. sz.) A színháznak — a lóversenyek idején — elsősorban főúri közönsége van, hiszen az előadások többsége zártkörű, belépőjegy nélküli. Egy-egy előadásra az uradalmi hajdú vitte meghívóval megjelenhettek a községi, uradalmi tisztviselők, ügyvédek, orvosok, iparosok és kereskedők, feleségeikkel együtt. Esterházy Miklós József 1897-ben bekövetkezett halálával a színház elvesztette pártfogóját, 1899-ben Esterházy Móricz gróf a Várszínház felszerelését, díszleteit, ruhatárát eladta a Pozsonyi Városi Színháznak.

A Ghyczy-kertben felépített színház — deszkából készült, cseréptetős épület — az itt szereplő színtársulatok, az előadott népszínművek (*A falu rossza, A sárga csikó, A piros bugyelláris, A cigány*), az operettek (*János vitéz, A cigánybáró*) a város polgári és szegényebb rétegeinek jelentettek szórakozást elfogadható belépődíj (12 előadás bérleti jegye 10, 8 és 6 korona) mellett. Ebben, a Nyári Színházban 1891-től, lebontásáig, 1898-ig Pesti Ihász Lajos, Dobó Sándor, Aranyosi Gyula és Komjáthy János színtársulata vendégszerepelt. Külön említést érdemel az 1895-ös esztendő,

amikor Újházy Ede felléptével mutatták be az *Őszi napsugár* és a *Miniszter előszobájában* című darabokat.

Nagy Dezső színtársulata már 1898 augusztusában a Balázs-féle kocsma (Felszabadulás utca sarka) udvarán felállított színpadon szerepelt. Még ebben az évben megkezdték a Griff Szálloda (Kossuth tér 10. sz.) udvarán az állandó színházterem építését, amelynek új színpadán 1900 júniusában Deák Péter színtársulata mutatkozott be Tóth Ede: *A falu rossza* című színművével. A ma is meglévő színházteremben (Béke mozi) 1914-ig Dobó Sándor, Bokody Antal, Monory Sándor és Szabadhegyi Aladár színtársulata évente visszatért egy-egy szezonra.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy Tata napjainkig tartó irodalma a XIX. század végén és a XX. század első évtizedeiben alakult ki. Ekkor bontogatta szárnyát több, későbbi neves szerző az újságok tárca rovataiba írott cikkével, az évkönyvekben vagy különálló kötetekben megjelenő munkájával. A város különböző társadalmi rétegeit érintő színházi és egyesületi élet jelentette a polgárosodó kisvárosi valóságot.

KÖRMENDI GÉZA

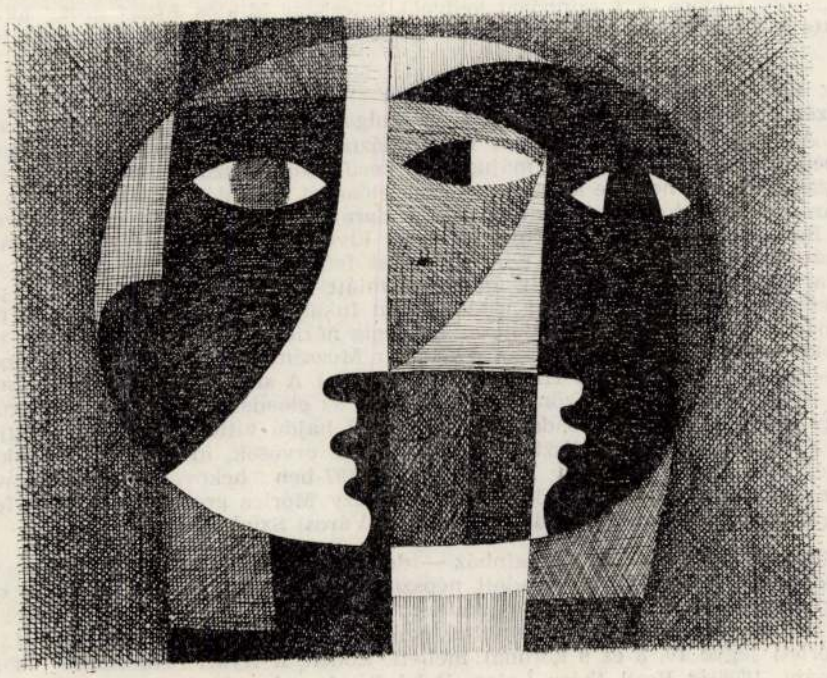

Kerti Károly grafikája

In memoriam

1963/64. telén, alig néhány hónap leforgása alatt három, tudományos működése révén közismert idős helytörténészt ragadott el körünkből a halál. Másfél esztendővel később, 1965 áprilisában követte őket a kortárs negyedik. Hosszú, eredményekben gazdag életük, többévtizedes, fáradhatatlan tevékenységük során nemcsak megyénkben, de az ország határain túl is ismertté nevüket. Közülük az egyik Veszprém, a másik Pápa városáért, gazdag hagyományainak összegyűjtéséért, megmentéséért élt, amellett mindketten egyházaiknak is megbecsült szolgálói voltak. S míg az ő tevékenységük az egyházi szolgálat és a múlt emlékeinek felkutatása között oszlott meg, a másik két tudós az egyetemi, illetőleg gimnáziumi oktatás mellett foglalkozott a tudománnyal, utolsó évtizedeiket Keszthely környékén eltöltve.

Eredményekben gazdag életpályájuk befejeztével kötelességünknek tartjuk a róluk való megemlékezést, a rájuk emlékeztetést.

Darnay—Dornyay Béla

(1867—1965)

Az elmúlt századok kutatói amellett, hogy szaktudósok voltak, többé-kevésbé polihisztoroknak is mondhatók, s ha másutt nem is, útleírásaik színes soraiból (mert utazni szerettek) minduntalan kivilágosodik a minden iránt való érdeklődés. Gondoljunk csak Kitaibel Pál hidrológus ma már kultúrtörténeti értékű útinaplójára (Diaria itinerum, 1769—99), vagy akár az itt járt kiváló orvostudós, Richard Bright könyvének (Travels from Vienna etc. 1818) Balaton környékét elevenen megfestő részleteire.

Ilyesfajta polihisztor hajlamú, fáradhatatlan, hangyaszorgalmú, nyughatatlan utazó volt Dornyay Béla, akinek halálával az elmúlt századok polihisztorainak egyik utolsó képviselőjét vesztettük el. Voltaképpen geológusnak indult és mint fiatal tudós, gimnáziumi tanár, máris maradandó értékű eredményt ért el, amikor nagynevű bécsi geológusokkal szembefordulva, a Rózsahegy környéki hegyekben a triászt kimutatta (Rózsahegy földtani viszonyai, 1913). Munkássága további folyamán a geológiától ugyan eltávolodik, azonban később is minden művében érezhető a geológus képzettség. Lehetséges, hogy ha eredeti tudományágához hű marad, további értékes felfedezéseket tesz. Mindenesetre a természettudomány realista szemlélete végig megmarad egész működési területén, a dolgokat elsősorban ebből a szempontból figyeli meg és írja le.

Tulajdonképpen minden érdekli, ami környezetében a múlt emlékeként megmaradt, kezdve a sok millió éves kövületektől, növénytani ritkaságoktól, római fibulákon, középkori várromokon, metszeteken keresztül az újkori parasztkultúra termékeiig. Fáradhatatlan buzgalommal gyűjti a természettudományi, régészeti, néprajzi tárgyakat, az ezekre vonatkozó adatokat, levéltári kutatásokat végez. S mert nyughatatlan természete több felé sodorja, mindenütt, ahol mint gimnáziumi tanár működik, végül Keszthelyen, ahol végre múzeumi alkalmaztatást nyer, múzeumszervezéssel foglalkozik, gyűjteményeket létesít, s az illető városok múltjával kapcsolatban számos cikket, tanulmányt jelentet meg. (1910—12 között Rózsahegyen, 1912—18 között Veszprémben, 1918—23 között Magyaróváron és Budapesten, 1923—40 között Salgótarjánban tanít. Megszervezi a Liptó-Vármegyei és a Tata-Tóvárosi Múzeumot, 1912—18 között a veszprémi múzeum őre. 1940-ben a keszthelyi Balatoni Múzeumba kerül, 1941—48 között, nyugdíjazásáig, igazgatójaként működik.) Munkássága sokoldalú, egyformán ír Fellner Jakab tatai építőművészről, régi tatai várképekről, balatoni halászcéhről, Beudant francia

geológus munkásságáról, a diási boronapincéről (sajátjának mondhatván a legrégibb Balaton melléki pincét), Cserszegtomaj helyneveiről, a Burgundia helynévről, a siófoki zsilipről, keszthelyi törökkori okiratokról, mammutfogról, florisztikai emlékekről, 48-as naplóról, a balatonszentgyörgyi Csillagvárról (amit különben Dornyay Béla írt le először, ahogy a balatonszemesi reneszánsz pasztofóriumot is ő tette közismertté) és még sok minden másról.

De e sokoldalú munkásság tulajdonképpen egy célt szolgált: felfedni a településben, a tájban élő ember előtt környezetének múltbeli emlékeit, általában értékeit. Lényegében nagyvonalú ismeretterjesztő munkát végez, s írásainak, cikkeinek bibliográfiáját áttekintve olyan érzése támad az embernek, mintha egy, mai, jólműködő TIT szervezet többéves munkaprogramját olvasná. Jól összeállított honismertető levelezőlapsorozata is ennek az érdekében állt, ahogy a Salgótarjáni Füzetek, a Balatoni Múzeum Értesítője, a Balatoni Múzeumi Füzetek című sorozatok egyes számai. Az utóbbiak minden cikkét különben egy személyben szerkeszti és írja.

Mindezzel azonban erejét, tudását is szétforgácsolta, s a sokszáz tanulmányának értékes tartalmú mozaikszemeiből nagyobb egészet nem hozott össze, kivéve két útikalauzát.

Dornyay Béla több helyen működött, élete nagyobbik felét szülőföldjétől, Keszthelytől távol élte le. Lényegében azonban balatoni ember maradt — amit gyakran büszkén emlegetett: — balatoni halászivadék, s valamit megőrzött a kegyetlen természettel viaskodó halászok zordságából, tárgyilagosságából, merevségéből. Érthető, hogy a legtöbb szeretettel, türelemmel, valóban bámulatos hangyaszorgalommal szedte össze a Bakony és a Balaton útikalauzok hatalmas anyagához az aprólékos adatokat. Valljuk meg, hogy e két útikalauz gazdag, már monográfiát képviselő tartalmával ma is a legjobb útikönyvnek, sőt a Bakony és a Balaton enciklopédiájának nevezhető és az összes, azóta megjelent bakonyi, balatoni útikönyv Dornyay Béla műveiből táplálkozik. (A Bakony 1927-ben, a Balaton 1934-ben jelent meg.) Az ismeretterjesztésnek a legmagasabb és a legmaradandóbb eredményű formája ez, s útikönyveinek segítségével sok tízezer kiránduló, üdülő került közelebb a Bakony, a Balaton ismeretéhez, kultúrtörténetéhez, általában a hazai történelemhez, kultúrához.

Alkalomadtán még a nagynevű szakemberek is a Dornyay-féle útikalauzokban néznek utána kérdéses adatoknak.

A polihisztorság azonban tragikus tulajdonságokat is rejteget magában. Dornyay Béla, aki többször emlegette, hogy három múzeumot alapított és még több múzeumnak dolgozott, élete javarészét mégis mint gimnáziumi tanár töltötte el.

Csak élete alkonyán kapott (ezt is véltlenségből) múzeumi alkalmaztatást Keszthelyen. Lelkes honismertető munkáját a külső körülmények egyáltalában nem segítették elő, s életművének felmérésénél, mindig kutató, tevékenykedő, pillanatig sem nyugvó egyéniségének, szemléletének értékelésénél ezt a tényt nem szabad számításon kívül hagyni.

Vajkai Aurél

Gutheil Jenő

(1887—1963)

Veszprém város történetének jellegzetes egyéniségű, tudós kutatója távozott az élők sorából. Egyházi pályafutásával kapcsolatos tevékenységét nem említve, de e megbízatásaitól is az utóbbi évtizedekben visszavonulva, feltűnés nélkül élt, búvárkodott fent a várban. Előrehaladott kora és állandó betegeskedése miatt úgyszólván ki sem mozdult innen, minden idejét vendégszerető otthona, virágos kiskertje és a káptalani levéltár iratai között osztotta meg. Egyike volt azoknak az ambiciózus, bár nem hivatásos történészkutatóknak, akiket kedvelt témájuk feltárása és feldolgozása szinte teljes életükre lekötött. Őt csak Veszprém múltja, abban is az egyházi vonatkozások miatt különösen érdekes középkori története érdekelte, e szűkrefogott témavilágából elvétve kalandozott el.

1887-ben Kaposvárott született, atyja Gutheil János ottani jómódú kádármester. Ugyanitt érettségi-

DARNAY-DORNYAY Béla

Veszprém m. Múz. Közl. 3. (1965)

Darnay-Dornyay Béla

Gyöngyösi csárda. /Szerk. Zákonyi Ferenc. Átd., bőv.: Darnay-Dornyay Béla. /Közrem.: Vajkay Aurél, Csák Árpád/ /III./ Félegyházy Gyula, Darnay-Dornyay Béla stb.:/ 7., bőv. kiad. /Veszprém/ 1966, Veszprémm. ny. 14 o. - 16 cm - / A Veszprém Megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának kiadványa 11./

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 251. l.

Domyan Béla

A múzeum gyűjteményei

Tárgyi gyűjtemény: Nógrád Megye XIX–XX századi tárgyi anyagát foglalja magába.

Történeti dokumentum gyűjtemény: iratok, igazolványok, plakátok, röplapok, fényképek, képeslapok és védett kiadványok együttese.

Irodalomtörténeti gyűjtemény: 1982-től létezik, ekkor került ki az anyag a művészettörténeti gyűjteményből. Ezen gyűjtemény jelentős részét a történelmi Nógrád Megye irodalmi életének dokumentumai nógrádi (itt született vagy élt, illetve meghatározó szerepet töltött be) írók, költők tárgyi és írásos anyaga alkotja.

Kiemelkedően jelentős egysége a gyűjteménynek *Madách Imre* és *Mikszáth Kálmán* anyaga.

Képzőművészeti gyűjtemény: öt jelentős részből tevődik össze:

1. Kortárs megyei képzőművészeti anyag
2. Mihályfi-gyűjtemény (70-es évek végén került a múzeumba)
3. Nemzetközi Művésztelep alkotásai
4. Kortárs hazai képzőművészeti alkotások (a Rajzbiennálé és Tavaszi Tárlat műveiből)
5. A plasztikai gyűjtemény jelentős részét *id. Szabó István* szobrászművész faszobrai alkotja.

Letéti anyagként gondozza a múzeum Glatz Oszkár munkáit.

A segédgyűjtemény – a múzeum ötödik nagy gyűjteménye – részét képezi a könyvtári állomány, a fotó-, videó-hangtár mellett.

A könyvtár a kezdeti 75m² területű helyiségéhez képest mintegy felére zsugorodott.

Mint minden kulturális intézményt, a múzeumot is elérték a költségmegszorító intézkedések, így az épület irodáinak jelentős részét leválasztották és bérbe adták.

A könyvtári szabadpolcon korlátozott számú kötet elhelyezésére van lehetőség. Az állomány egy részét kénytelenek vagyunk a múzeum pincéjében található képzőművészeti, illetve egy hátsó raktárban tárolni.

A könyvtár állománya jelenleg 16000 leltári egység.

A könyvtár gyűjtőköre a XIX–XX. századi magyar és európai történelemhez kapcsolódó kötetek , gyűjtemények , ill. a nógrádi vonatkozású könyvek, dokumentumok. Ez a szakterület az, amelynek irodalmát a könyvtár a jövőben is rendszeresen, az anyagi lehetőségektől függően, beszerzi.

A kötetek nagyobbik része magyar nyelvű.

Az állomány anyagát gazdagítják a helyismereti könyvek, gyűjtemények.

A gyarapodás főleg csere és ajándék útján, kisebb részben vásárlással történik.

Az ország jelentősebb kulturális intézményeivel (múzeum, levéltár, képtár, könyvtár) kapcsolata van a múzeumnak, velük folyamatosan cseréljük kiadványainkat.

A vásárlás, általában könyvtárellátótól történik. Ezt segíti az 1964 óta megjelenő Új könyvek állománygyarapítási tanácsadó, melyből tájékoztatást kapunk az újonnan megjelenő és forgalomba kerülő, kiadványokról.

A gyarapításnál arra törekszünk, hogy elsősorban a múzeumi kutatást és a muzeológusok munkáját, segítő szakdokumentumokat szerezzük be.

A könyvtárban 2004 szeptemberétől számítógépes a feldolgozás. Könyvtári adatbázis letelepítésére, eddig még nem nyílt lehetőség, így szövegszerkesztőbe írjuk a bibliográfiai leírásokat. A könyvtári számítógépen adott az Internet elérés.

A múzeumi könyvtár minden kötete, csak helyben használható.

A tájékoztatási munkát segítik a szak-, szerzői-betűrendes-, raktári-, katalógusok. Ezen kívül megtalálható még a helyi igényeket kielégítő, nógrádi vonatkozású tanulmánykötetek analitikus katalógusa , valamint cikk – katalógus, amely az intézmény dolgozóinak írásait és a múzeumról szóló cikkek lelőhelyeit tartalmazza.

A 2005 évben kiemelt feladatunk a könyvtári gyűjtemények számítógépi adatbázisba történő feldolgozása.

Kovácsné Kis-Simon Éva

AZ MNM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK GYARAPODÁSA

Magyar múzeumi kiadványok

Összeállította Sárközy Gabriella

Műtárgyvédelem 2004

Szerk.: Török Klára. **Kiad.:** Magyar Nemzeti Múzeum, Bp., 2005. 159 p. ill.

Ismét megjelent a Műtárgyvédelem című évkönyv, számos érdekes tanulmánnyal, melyek mind a restaurátoroknak, mind pedig muzeológusoknak hasznos új ismeretekkel szolgálnak. Évről évre gazdagabb, és színesebb képanyag egészíti ki az írásokat, továbbá az angol nyelvű összefoglalók is ezúttal a kötet végén

múzeumok egykori munkatársait. A találkozó résztvevői jelenlétükkel kifejezésre juttatták – s a jelenléti íven aláírásukkal is hitelesítették – azt a szándékukat, hogy tagjai kívánnak lenni a PT-MME újabb tagozatának. Egyúttal megbízták *Éri Istvánt*, *Villangó Istvánt* és a Társaság illetékes vezetőit, hogy folytassák a szervezést. Ezúton is várjuk azon kollégák jelentkezését – akik most nem kaptak meghívást, vagy nem tudtak eljönni – a Pulszky Társaság – MME címére (Bp., 1089 Könyves Kálmán krt. 40.; 1476 Bp., Pf.: 206).

Kérjük a Múzeumi Hírlevél olvasóit, a múzeumok ma még aktív dolgozóit, hogy volt munkatársaik figyelmét hívják fel erre a szerveződésre.

Villangó István

Múzeumi könyvtárak

A Nógrádi Történeti Múzeum és könyvtára bemutatkozik

A Salgótarjáni Múzeum létrejöttének kezdeti időszakába, *dr. Dornyay Bélának* kiemelkedő szerepe volt. Dornyay, aki amatőr történész, de lelkes földrajzkutató és gimnáziumi tanár is volt egyben, már 1935 decemberében közreadta múzeumi tervezetét, mely a „Salgótarján város gyűjteménye" címet viselte. Ebben már javaslatokat találhatunk a szakgyűjtemények csoportosítására (a gyűjteményt tárakra a tárakat osztályokra bontotta). Ekkor még mindössze három szekrény állt rendelkezésre a felújított városháza új tanácstermében, aztán 1947-ben (ideiglenesen) a város nagy laktanyája lett a begyűjtött műtárgyak új helye. Majd 1959. május 24-én avatták fel a hajdani Jankovich kúria épületében a város első múzeumát, a Nógrád Megyei Munkásmozgalmi Múzeumot. Kezdetben 5 majd 1962-től 7 helyiséggel rendelkezett. A megye egész területére kiterjedő gyűjtőkört kapott, ám elsősorban a munkásmozgalom, az ipatörténet a helytörténeti kutatást, gyűjtést és feldolgozást helyezték előtérbe.

A Nógrád megyei múzeumokat 1962 november 21-től összevonták, s a megyei múzeumigazgatóság központja Balassagyarmat lett.

Az 1960-as évek végén kezdtek hozzá az új városi Munkásmozgalmi Múzeum tervezéséhez.

Később, 1969-ben a volt Megyei Kórház egyik szárnyépületébe került át a salgótarjáni intézmény, ezzel együtt a megyei igazgatóságot a balassagyarmati Palóc Múzeumból Salgótarjánba helyezték át.

Minőségi változás következett 1975-ben a múzeum életében, hiszen olyan szakembergárdával bővült az intézmény, mellyel megteremtődtek azok a feltételek, amelyek leginkább összhangban voltak a múzeumi követelményekkel. Szakembert kapott többek között a könyvtár is. Művészettörténész vette át a képzőművészeti gyűjteményt, dekorációs-kiállításkivitelező részleg alakult, és létrejött a fotóműhely egy fotós beállításával.

Az új múzeumi épület avatására 1980. október 3-án került sor, amely *Magyar Géza* állami díjas építész tervei alapján valósult meg. A múzeumot a megye szülöttéről, Nógrádi Sándorról nevezték el. A minden igényt kielégítő új épület, alkalmas volt a jövőbeni múzeumi feladatok ellátására. Nagy alapterületű (700 m²) raktári helyiség, 1070 m² kiállítótér állt rendelkezésre. Egy 75 m² méretű teremben kapott helyet a könyvtár, amely egyben kutató-olvasó helyiség is volt. A földszinti galériában a képzőművészeti kiállítások mellett, a hely adottságainak megfelelő kiállításokat rendeztek és rendeznek ma is. Ezen túlmenően, egy előadóterem a múzeum r4endezvényeinek ad lehetőséget.

Az intézmény 1990. január 1-jén a Nógrádi Történeti Múzeum nevet vette fel. Ma a múzeum a Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet része – a Pásztói Múzeum, a balassagyarmati Palóc Múzeum és a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum mellett, – a múzeumigazgatóság központja.

A múzeum kutatómunkával, értékmegőrzéssel, színvonalas kiállításokkal nemcsak Salgótarján, hanem a megye egész területének hagyományait ápolja. Országos rangú képzőművészeti kiállításoknak a Salgótarjáni Tavaszi Tárlat és az Országos Rajzbiennálénak ad otthont, melyek ma kétévente kerülnek megrendezésre.

A Nógrádi Történeti Múzeum Bányászati Kiállítóhelye a bányászmúlt európai hírű kuriózuma. Élethű körülmények között őrzi a munka tárgyi emlékeit. A hajdani lejtős akna vájatait 1965-ben alakították múzeummá. Már 1986- tól folyamatos a megújulás. Az Alfa-program megvalósítása után mára befejeződtek a felújítási munkálatok, és 2005. február 24-én nyitották meg ismét az érdeklődő nagyközönség számára a földalatti állandó kiállítást.

Darnay Kálmán

+ 1945 jul. 3.
Sümeg

A sümegi Darnay-Kisfaludy Museum, új cínem Kisfaludy Emlékgyűtemény állapotáról l.

Magy. Művészet
1948. 38. l.

Darnay Kálmán műgyűjtő

saját

magángyűjteményét 1930-ban az

állam megvásárolta (egy millió pengőért)

s azt a keszthelyi Balatoni Múzeumnak

adományozta.

(Keszthely Műemlékei 1962, 139. l.)

Darnay Kálmán

Sümeg polihisztora, a kereskedőből régésszé lett Darnay Kálmán...

Vejvári Lajos: A Sümegi Maulbertsch freskók 6. l. Pannonia, Budapest 1967.

Darnay Kálmán, [iparművész] MNK

Száz éve született Darnay Kálmán, a Balaton-vidék polihisztora, aki festő, néprajzos és iparművész volt egyszemélyben."

Emlékkiállítás nyílik Sümegen.

— : Rövidén 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. máj. 19.

DARNAY Kálmán régész, muzeológus, mügyüjtő

Darnay Kálmán 1864-1945. Szerk. Egerszegi Ferenc. Sümeg, 1989. (Sümegi irások ; 1.)

8			Végh J.		
9			5;22/1987		
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

AUGUSZTUS

Óriási farmon földmívelési iskolák az agrikultúra minden ágát tudományosan és gyakorolva művelik. Elemi iskolától egyetemig új rendszer. Tudományos kutató-intézetek egészítik ki. Világhírű vendégtanárokat hívnak meg, legalább fél évre. Tagore magyar előadót is vendégül látott Santiniketanban.

Utolsó levelében ezt írta:

– Küldjön magyar gyermekképeket és a Balatonról is néhány fényképet, persze az emlékfámról is. Fölakasztjuk és mesélünk róluk, minél szebbeket.

Ez rávall a Crescent moon (Növekvő hold), a csodálatos gyermekkönyv költőjére.

Balatoni krónikás

(Rabindranath Tagore halálának ötvenedik évfordulóján közöljük újra a Balatoni Szemle, 1943. május, II. évfolyam, 10. szám, 323–327. oldalán megjelent írást.)

HÍREK 1891-ből

„Vízi élet a Balatonon. Balatonfüredről jelenti tudósítónk, hogy a piczi Rohan gőzös tegnapelőtt az idei első próbamenetet sikeresen megtartotta. A vitorlás hajók vízrebocsájtása megkezdődött. Elsőnek Kompolthy Tivadar „Adria" yachtja bocsájtatott vízre március hó 26-án. Most már megkezdődik a Balatonon a vízi élet, minthogy e hó 1-én már nagyobb számmal megérkeztek a matrózok is, Angliából s Olaszországból."

(Április 4.)

EGY ESZME ÚJJÁSZÜLETÉSE

Adatok a sümegi Darnay-Múzeum történetéhez

A sümegi Városvédő és Szépítő Egyesület kezdeményezésére, 1990. szeptember 1-jén a város önálló múzeum alapítása mellett döntött. Az új intézmény 1991 márciusában Darnay Kálmán nevét szándékszik felvenni.

A múlt század derekán meginduló régészeti kutatás és gyűjtés egyik legkorábbi dunántúli képviselője a sümegi születésű Darnay Kálmán volt. Szülővárosában az általa alapított múzeumot időben mindössze a Lipp Vilmos vezette szombathelyi és a Rómer Flóris alapította győri múzeumok előzték meg.

Első múzeumát 1887-ben, a vaskereskedésnek is otthont adó családi házban szervezi meg (ma Kossuth u. 26. sz.). Ekkor mindössze 23 éves, de már tíz éve múlt, hogy autodidaktaként a letűnt korok emlékét gyűjti, e téren különböző kutatásokat végez. Mint számtalan helyen maga is megírta, az életét végigkísérő szenvedély kiindulópontját az 1877 húsvétjában, a sümegi várban talált „reneszánsz díszes sarkantyú" jelentette. Egyszerű, a kor romantikus hangulatát megidéző történethez tartozik Darnay kora ifjúsága családi hátterének ismerete is. Atyai ágon a család a würtembergi fejedelemségből elszármazó Dorner Pétert tekinti ősének, akit III. Ferdinánd király 1654-ben a magyar nemesség körébe emelt. A család 1884-ben kezdeményezte a név magyarosítását, s ennek nyomán viseli ma is a Darnay nevet. Fia születésekor apja, Dorner Kajetán a fél vármegyét ellátó sümegi vaskereskedésnek a tulajdonosa. Anyai nagyapja, Eitner József is jómódú polgára Sümeg városának.

Hűen ápolja egykori barátjának, Kisfaludy Sándornak az emlékét és az ő jóvoltából került a Darnay gyermekszobája falára Kisfaludy 3600 kötetes könyvtára. Ismerkedik a patinás város emlékeivel, az immár híressé vált sümegi költő körének eszmei világával. Darnay első irodalmi próbálkozásai, majd a kibontakozó gyűjtőszenvedélye is ezekből a forrásokból táplálkozik. Fontos szerepet játszik a család anyagi helyzete, mely biztosítani képes a fiatal Darnay gyűjtőszenvedélyének kiadásait.

Első múzeumának megnyitásakor már több százra tehető a tulajdonában levő muzeális tárgyak száma. Az általa gyűjtött és vásároltak mellett Darnay tulajdonát képezi a Rosty-féle hagyaték és az Eitner nagyapja által megőrzött Kisfaludy-ereklyék is. Gyűjteménye az elkövetkező években vezetett ásatások emlékeivel egyre gazdagodik. 1902-ben a szülői házat még egy nagyterem hozzáépítésével kényszerült bővíteni. (Ezt a helyiséget ma raktárnak használják). A múzeumnak erről az időszakáról keveset tudunk, csak a fennmaradt fényképek utalásaira hivatkozhatunk. Miként ezekből kiderül, a muzeális anyag, minden zsúfoltsága ellenére, már szakonként volt csoportosítva.

Az új helyiség már megépítésekor szűknek bizonyult, ezért 1908-ban Darnay eladta a szülői házat s helyette megvásárolta a városka főterén álló emeletes sarokházat (Kossuth u. 12. sz.), ahol 1909 tavaszán megnyitotta második múzeumát.

Németh Péter 1964-ben megjelent tanulmányából tudjuk, hogy a több gyűjteménycsoportra osztott múzeum már szakszerű elrendezésben várta az ide látogatókat. Az épület lépcsőházában és első termében az őskori gyűjtemény, a második teremben a hadtörténeti volt kiállítva. A harmadik terem a Kisfaludy-ereklyéket, a gazdag irodalomtörténeti és történelmi okmánygyűjteményt tartalmazta, míg a negyedikben néprajzi, az ötödikben iparművészeti, a nagy előcsarnokban az őslény- és kövületgyűjteményt

Darnay Kálmán
(1864–1945)

helyezték el. Első számbavételi eredményét 1913-ból ismerjük: a gyűjtemény ekkor 17 823 darabból állt. 1915-ben az osztályok darabszámát is közlik: a régiségtár 11 322, a néprajzi 1447, az iparművészeti 1018, a Kisfaludy s egyéb 4088, a múzeum összesen 18 118 darabot tartalmazott, míg a szakkönyvtár 249 kötetet számolt.

Ezt a hatalmas gyűjteményt Darnay saját erejéből már képtelen egymaga kellőképp fenntartani és vezetni. 1907-ben arra az elhatározásra jut, hogy múzeumát a nemzetnek ajándékozza. Az 1909-ben aláírt szerződés értelmében a múzeum az *Állami Darnay Múzeum* nevet vette fel. Ettől kezdve a sümegi múzeum rendszeres állami támogatást kap, Darnay Kálmán mint igazgató évi 3600 korona tiszteletdíjat. A múzeum jövője így biztosítva látszik. Ma azonban már tudjuk, Darnaynak ez a nemes cselekedete, minden igyekezete ellenére végül is – bár közvetve – de a gyűjtemény megsemmisüléséhez vezetett.

A század legelején Keszthelyen szervezik a *Balatoni Múzeumot,* s ennek során felvetődött – a keszthelyi és a sümegi gyűjtemények összevonásával – egy dunántúli központi múzeum létrehozásának gondolata is. Darnay László, a múzeumalapító unokája derítette ki, hogy 1906-ban e cél elérése érdekében már folytak a hivatalos tárgyalások. A sümegi gyűjtemény azonban még hosszú évekig a helyén maradt. 1922-ig a sorsa körül folyó viták

változó hevességgel folytak. Ekkor a kormány a „közművelődés terén eredményes munkásságáért" Darnay Kálmánnak a kormányfőtanácsosi címet adományozza, ugyanakkor bejelenti szándékát, miszerint a Kisfaludy-anyag kivételével elviszi a múzeumot Sümegről Keszthelyre. A vitába bekapcsolódó sümegi polgárság két szárnyra szakadt. Vannak akik hevesen ellenzik a kormány tervét, ám hallani olyan véleményeket is, mely szerint jobb lenne ha elvinnék az egész múzeumot Sümegről, így a városnak nem volna több gondja-baja vele. A kormány továbbra is kitartott eredeti szándéka mellett. A városi vezetés az elszállítandó gyűjtemény ellenébe szeretné megkapni a püspökség tulajdonában levő Kisfaludy-házat, ahol a Darnay gyűjtemény Kisfaludy-, iparművészeti és képzőművészeti anyagából a weimári Geothe-ház mintájára egy új múzeumot rendezhetne be. Próbálkozása eleve sikertelenségre van ítélve, hiszen anyagiak miatt a Darnay múzeum ekkor be van zárva és a város aki „eddig csak a múzeum hírnevének előnyeit élvezte, de annak fenntartásához soha egy árva fillérrel sem járult", most a világháborút követő inflációs években egy új múzeum létesítésére képtelen anyagi áldozatot hozni.

A múzeum helyzete körül 1927-ig lényegében semmi sem változott. Ekkor ismét felszínre került a múzeum jövőjének kérdése. Mint ahogy eddig is történt, a gyűjtemény Sümegen tartásának szándéka a hangzatos deklarációk szintjén újból elakadt. Igaz 1928-ban befejezték a keszthelyi múzeum palotájának építését, és mivel a sümegi gyűjtemény már rég állami tulajdonban van, a város annak megőrzése érdekében semmit sem tehetett. A keszthelyi képviselőtestület 1934 januárjában dönt a két múzeum egyesítése felett. 1937-ben a gyűjtemény közel 20 000 darab leltározott őskori, hadtörténeti, néprajzi és iparművészeti részét átszállították az új múzeum épületébe. Az évekig tartó huzavonára végül is a Vallás és Közoktatási Minisztérium 1938. január 4-i jóváhagyása tett pontot. A hatalmas, 154 ládányi anyag fogadására a keszthelyi múzeum nincs felkészülve, a szükséges tárlók még 1945-ig sem készültek el. A visszavonuló német hadsereg a gyűjteményt bevagonírozta, nyugatra történő menekítése közben Zalaegerszeg állomásán ért bombatámadás azt teljesen megsemmisítette.

A sors kegyetlen fintora: amikor Darnay Kálmánt 1945. július 2-án gondjaiba veszi a sors kegyelme, úgy hal meg mint aki célba ért, a család ugyanis mindvégig titkolta előtte gyűjteménye elvesztét.

Most kanyarodjunk vissza a Sümegen maradt Kisfaludy-emlékek történetéhez. A város által igényelt Kisfaludy-ház tulajdonjogából végül nem lett semmi és így az idős Darnay 1938-ban az átalakított lakóházának két nagytermében megnyitja immár harmadik múzeumát a *Kisfaludy Múzeumot.* A kiállított hagyaték ekkor már nem teljes, mivel a költő 3600 kötetes könyvtárát Darnay még 1897-ben a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta. Darnay Kálmán halála után a gyűjtemény új vezetőt kapott Sabján János gim-

náziumi igazgató személyében. Távozása után a gyűjtemény a Petőfi Irodalmi Múzeum gondozásába került. A kiállítás 1944-ig volt megtekinthető, akkor lebontották és elcsomagolták. Az országos múzeumhálózat átszervezésével, a többi Sümegen maradt gyűjtemény egy része Veszprémbe, illetve a család tulajdonába került, ugyanakkor sok minden – talán örökre – elkallódott.

Végezetül szólni kell a jelenlegi múzeum épületének történetéről is. Kisfaludy Sándor 1844-ben bekövetkezett halálával, a barokk stílusban épült szülőháza, az Eitner család tulajdonába jutott. Eitner József, Darnay nagyapja, ezt a házat még a múlt század közepén elcserélte arra Fő utcán álló épületre, amelyben a későbbiekben Darnay Kálmán is született és ahol az ifjú gyűjtő megszervezi első múzeumát. A csere kapcsán a Kisfaludy-ház a Veszprém megyei püspökség tulajdona lett, 1945-ig annak intézői lakásául szolgált. Ezzel magyarázható, hogy a város 1922-ben hasztalan próbálkozott az épület tulajdonjogának megszerzésére, amikor – mint láttuk – egy városi muzeumot szeretett volna itt kialakítani.

A város korábbi terve 1950-ben valósult meg, amikor az épület *Kisfaludy-Emlékház*-ként május 1-én megnyílt. Bár az évek folyamán az emlékház gyűjteményét többször kiegészítették, a most látható Kisfaludy-relikviák már csak töredékét képezik annak az emlékanyagnak, amit Darnay Kálmán hosszú évtizedeken át megőrzött. A múzeum átszervezései közül meg kell említeni az 1964-ben történtet, amikor a Darnay család adományaiból származó emlékekkel a sümegi múzeumalapítónak itt egy emlékszobát rendeztek be. 1982-ben egy vártörténeti kiállítással, 1984-ben Kocsis Lajos földtani gyűjteményével gazdagodik a múzeum. Jelenleg a múzeum ismét átszervezés alatt áll. A kiállított emlékek átcsoportosításával igyekszünk megteremteni azokat a szükséges feltételeket, melyek egy önálló városi múzeum működését képesek biztosítani.

Miklósi Sikes Csaba

HÍREK 1891-ből

„Villanyvilágítást hoz be Pápa városa. Erre az előmunkálati engedélyt már meg is adta egy budapesti czégnek."

(Július 25.)

„Utczavilágítás Berhidán. Scheiber Adolf berhidai kereskedő az utczavilágításra példát mutatott azzal, hogy saját költségén utczai lámpát állított és tart fönn. Talán követhetnék példáját ott s a többi községekben is."

(November 7.)

„Villammal (sic!) világítsuk a várost. Veszprémben is élénk mozgalom indult meg az iránt, hogy a város valahára villammal (sic!) világíttassék meg, s úgy tudjuk, hogy az e célra való 30 lóerejű gőzgép, s a berendezés 28 ezer forintba kerülne, s ez esetben 3000 forint tiszta haszna maradna a városnak . . . A tervezetet annak idején ismertetni fogjuk".

(December 12.)

A KÉTSZÁRNYÚ FAUNA KUTATÁSÁNAK EREDMÉNYEI A BAKONY HEGYSÉGBEN

A természetrajzi múzeumoknak egyik hagyományos feladata a gyűjtőterületüket alkotó táj növény- és állatvilágának minél alaposabb megismerése. Az ún. tájmúzeumok általában jól körülhatárolható gyűjtőterülettel rendelkeznek. A Bakonyi Természettudományi Múzeum esetében szinte önként kínálkozott erre a Balatontól északra elterülő, mintegy 4000 km^2 kiterjedésű, természetföldrajzi értelemben vett Bakony hegység.

A vidéki, kevés munkatársat foglalkoztató múzeumok profilját többnyire az ott dolgozó kutatók egyéni érdeklődése szabja meg. Ezzel is magyarázható, hogy hazánk vidéki múzeumai közül csak Zircen tevékenykedik a kétszárnyú rovarokkal foglalkozó muzeológus.

Az emberek tudatában a kétszárnyú rovarok említésekor többnyire a csak kellemetlenséget vagy kárt okozó legyek (házi légy, bögölyök) és szúnyogok jelennek meg. Sokan bizonyára nem is gondolják, hogy a hazánkban előforduló mintegy 8000 kétszárnyú rovarfajnak csak a töredéke káros. Ugyanakkor a „közönbös"-nek mondható fajok mellett (melyek egyébként a természet háztartásában, az anyag és energia forgalomban nélkülözhetetlen szerepet játszanak) nagyon sok az embernek segítséget nyújtó, kimondottan hasznos légy.

Sokakban felmerülhet a kérdés, milyen kutatási feladatot adhatnak a kétszárnyú rovarok egy muzeológus részére? Talán nem lesz haszontalan erre a kérdésre felelni úgy, hogy egyúttal megismerkedjünk röviden a kétszárnyúak olyan csoportjaival is, melyek vizsgálata a Bakonyi Természettudományi Múzeumban folyik.

A hegység kétszárnyú faunájának rendszeres kutatása „A Bakony természeti képe" program keretében indult meg az 1960-as évek közepén. A gyűjtések a hegység minden résztájára kiterjedtek, a legintenzívebben azonban érthető módon Zirc környékén, az Északi-Bakonyban folytak. A munka

DARNAY Kálmán muzj. gyűjt.

Museum diárium 1991 (Veszprém)

Darnay Kálmán, szentmártoni (1916-tól); ered. (1884-ig) *Dorner* (1864. máj. 11. Sümeg – 1945. júl. 2. Sümeg): régész, történész, író. – A Württenbergből származó Dorner család leszármazottja; a családnevet apja, Dorner Kajetán kereskedő magyarosíttatta. – Szülei kereskedőnek szánták, ő maga pedagógusnak készült. A gimn.-ot Sümegen, a kereskedelmi akad.-t Grazban végzett, a kolozsvári Múz.-ok és Könyvtárak Orsz. Felügyelőségének régész tanf.-ára járt (1911). ~~Beszédhibájának kiküszöbölésére Bp., Bécs és Berlin gyógypedagógiai int.-eiben tanf.-okat hallgatott, végül~~ beszédhibája miatt le kellett mondania a pedagógus pályáról. Apja kérésére vaskereskedő lett (1886). Gyűjtőszenvedélye 1877-ben kezdődött, amikor gyerekként a sümegi várban egy „reneszánsz díszes sarkantyút" lelt. Később boltjában a régiségeket cserélt kaszára, sarlóra, ill. a bolt bevételéből vásárolt, s tekintélyes gyűjt.-re tett szert. Ingyenes újságokat indított *(Házibarát, Ingyen Naptár),* amelyeket a múz. gyarapítói kaptak ajándékba. Vaskereskedését másra bízva hozzálátott a gyűjt. feldolgozásához. Bekapcsolódott a Rómer Flóris, Pulszky Ferenc és Hampel József irányításával végzett régészeti feltárásokba. Régészeti megfigyeléseit szakfolyóiratokban publikálta; közel 60 tanulmánya jelent meg ~~*(Archaeologiai Értesítő, Archaeologiai Közlemények, Múzeumi és Könyvtári Értesítő, Zalai Közlöny)*~~. Berlinben régészeti konferencián vett részt (1889), az Orsz. Régészeti és Embertani Társulat ig. választmányának tagjává választották (1890). A Vallás- és Közoktatásügyi Min. megbízásából a millenniumi ásatások vezetője a Dunántúl több helyén (1895). Ásatásokat végzett Csabrendeken ~~(hallstatt kori urnatemető)~~, a sümegi Újhegyen, Csobáncon ~~(bronzkor)~~, Somlón ~~(őskori telep)~~, Szalacskán ~~(kelta pénzverőműhely, szerszámok)~~, Lesencetomajon ~~(avar temető)~~, Nagykapornakon és Zalaszántón ~~(honfoglalás kori lelőhely)~~. Hadtörténeti, néprajzi és iparművészeti anyagot is gyűjtött; a közel 20 ezer db-ból álló gyűjt.-t az államnak ajándékozta (1907), azzal a feltétellel, hogy őt nevezik ki a létrejövő múz. ig.-jává. A megalakult *Állami Darnay Múz.* első ig.-ja lett (1909–1922). – Egész életét meghatározó élménye volt, hogy gyermekkorában a család könyvespolcán volt Kisfaludy Sándor 3600 kötetes könyvtára, amelyet – a Kisfaludy család irataival együtt – a Nemzeti Múz.-nak adományozott (1897). Maga is próbálkozott szépirodalmi írásokkal. A helyi újságokon kívül az *Ország-Világ* közölte novelláit, amelyek témája a hazaszeretet, a szerelem és a szabadság volt. Régészeti élményeiről történelmi regényeiben is írt, s ezzel a hétköznapi ember számára is közel hozta és érthetővé tette a múltat. Anyagi gondok miatt bezárta a múz.-ot (1922). Az általa gyűjtött, nagy mennyiségű régészeti

anyagot Keszthelyre szállították (1937). Kisfaludy Sándor relikviái Sümegen maradtak; ebből az anyagból nyílt meg a *Kisfaludy Múz.* (1938 tavasza). 1945. márc.-ban a front közeledése miatt a vagonokba rakott gyűjt. a zalaegerszegi pályaudvart ért bombatámadás során nagyrészt megsemmisült, a megmaradt gyűjt. ~ halála után a Petőfi Irodalmi Múz. kezelésébe került. – Múzeumalapító munkásságának elismeréséül Horthy Miklós kormányzótól kormány-főtanácsosi címet kapott (1922), Sümeg város díszpolgára (1927).

F. m.: *A Kisfaludy Sándor által alapított sümegi casino története, 1841–1891* (Székesfehérvár, 1891); *Sümegh és vidékének őskora* (Archaeologiai Közlemények, XXII., 1899, 5–85.); *Magyarország őskora* (Pozsony–Bp., 1899); *Somogy vármegye őskora* (in: *Somogy vármegye.* Bp., 1913); *Gisimár.* Regény az őskorból (Bp., 1921); *Testőrszerelmek.* Regényes korrajz (Bp., 1926); *Bujdosó gyöngysor.* A Balatonmelléki várak történeti regénye (Bp., 1928); ~~*Kaszinózó táblabirák.* 1–2. (Bp., 1929)~~; *Sümegi útikalauz* (Sümeg, 1930); ~~*Az elkésett csók.* Kisfaludy Sándor ifjúságának és aggkorának szerelmei. Regény (Sümeg, 1931).~~

Irod.: Fenyő István: Egy magyar mindentudó (Kortárs, 1964, 8.); Németh Péter: Emlékezés D. K.-ra (Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 2., 1964, 5.); D. K. Szerk. Egerszegi Ferenc (Sümegi Írások 1. Sümeg, 1989); D. K. 1864–1834. Tanulmányok. Szerk. Miklósi Sikes Csaba (Sümeg, 1995); Szinnyei, II.: 631–632.; MÉL I.: 349–350. (eltérő halálozási adat: júl. 3.!); RÚL V.: 155–156.

Kópházi Ferencné

[Ábra: Darnay Kálmán (fotó)]

KISAPÁTI BRONZKINCS. ARCHÉRT. 17 (1897) 116–356.
KELTA PÉNZVERŐ ÉS ÖNTŐMŰHELY SZALACSKÁN. ARCH.ÉRT 26 (1906) 416–433.
29 (1909) 334–342.

Darnay Kálmán; *Dorner* (1864. máj. 11., Sümeg – 1945. júl. 3., Sümeg): régész, író. – Würtenbergi Dorner család leszármazottja. Apja Dorner Kajetán rangos kereskedő magyarosíttatta a nevet (1884). Anyja Eitner Anna. Eredetileg a szülei kereskedőnek szánták, de őt a pedagógus pálya vonzotta. Tanulmányait Sümegen és Grazban kezdte. Beszédhibáinak kiköszöbölésére Bp.-en, Bécsben és Berlinben gyógypedagógiai intézetekben tanfolyamokat hallgat. Beszédhibája miatt lemond a pedagógus pályáról és apja kérésére vaskereskedő lesz. A népes család (8 gyerek) minden tagja kereskedő az ország több nagy városában. 1899-ben feleségül veszi a földbirtokos Luiszer Karolinát, házasságából 2 fia és 2 lánya született. Gyűjtő szenvedélye 1877-ben indult, amikor gyerekként a sümegi várban egy „reneszánsz díszes sarkantyút" lelt. A kereskedő D. K. boltjában a régiségeket kaszára, sarlóra cseréli, ill. a bolt bevételéből vásárol, így tekintélyes gyűjteményre tesz szert. Ingyenes újságokat indít (Házibarát, Ingyen Naptár), melyet a múzeum gyarapítói kapnak ajándékba. A kereskedését másra bízza és hozzálát a gyűjtemény feldolgozásához. Bekapcsolódik a régészeti feltárásokba Rómer Flóris, Pulszky Ferenc és Hampel József irányításával. Régészeti megfigyeléseit szakfolyóiratokban publikálja, közel 60 tanulmánya jelenik meg (Arch. Ért., Arch. Közl,. Múzeumi és Könyvtári Értesítő, Zalai Közlöny). 1889-ben régészeti konferencián vesz részt Berlinben, 1890-ben az Országos Rég. és Embertani Társulat igazgató választmányának tagja lesz. Ásatásainak színhelye: Csabrendek (hallstattkori urnatemető), a sümegi Újhegy, Csobánc (bronzkor), Somló (őskori telep), Szalacska (kelta, világhírű pénzverőműhely szerszámok), Lesencetomaj (avar temető), a nagykapornaki és zalaszántói honfoglaláskori feltárások. Hadtörténeti, néprajzi és iparművészeti anyagot is gyűjtött, mely hatalmas gyűjteményt (közel 20 e. db) az államnak ajándékozta 1907-ben. Ezzel megalapozta a sümegi múzeumot, és első igazgatója lett.

Egész életét meghatározó élménye volt, miszerint gyermekkorában a könyvespolcán őrizte Kisfaludy S. 3600 kötetes könyvtárát. Első irodalmi megnyilvánulásai (16 évesen) a szeretett költőről szólnak. Saját maga is próbálkozik szépirodalmi írásokkal. A helyi újságokon kívül az Ország-Világ közölte novelláit, témája a hazaszeretet, szerelem és szabadság. Régészeti élményeiről történelmi regényekben ír, s ezzel a hétköznapi ember számára tette érthetővé a múltat.

Múzeumalapító munkásságának elismeréséül 1922-ben a kormányzó kormány-főtanácsosi címet adományozott D. K.-nak, Sümeg városa pedig díszpolgárává avatta. Anyagi gondjai miatt 1922-ben bezárja a múzeumot. 1937-ben Keszthelyre szállítják az általa begyűjtött nagy mennyiségű régészeti anyagot. Sümegen Kisfaludy S. relikviái maradnak, melyből 1938 tavaszán Kisfaludy Múzeum nyílik. 1945-ben bekövetkezett halálával a gyűjtemény a Petőfi Irod. Múzeum kezelésébe került.

(urán, tórium) energiatermelési célra történő gazdaságos kihasználására. A tenyésztő~ok gyors neutronokkal, tehát moderátor nélkül működnek, ui. a ^{232}Th, ill. a ^{238}U atommagok gyors neutronok befogásával alakulnak át hasadóképes atommagokká. Moderátoruk grafit, hűtőközegük folyékony nátrium, amely hőcserélőben adja át a reaktormagban fölvett hőt egy közbenső körben keringtetett folyékony nátriumnak, ez utóbbi pedig egy második hőcserélőben (gőzkazán) vízgőzt (kb. 180 bar, 500 °C) állít elő a gőzturbina táplálására (háromkörös rendszer). – Az első (kísérleti) ~ Chicagóban (USA) E. Fermi vezetésével épült és 1942. dec. 2-án kezdett működni (vált kritikussá), hőteljesítménye mintegy 2 W volt. Magyaro.-on a paksi atomerőmű négy reaktorán kívül a KFKI-ban van egy kísérleti célokra és izotópgyártásra használható kutatóreaktor, a BME-n pedig egy oktatási célokat szolgáló tanreaktor.

atomrobbanás: a magenergia szabályozás nélküli, robbanásszerű hevességgel végbemenő felszabadulása. Az ~ pusztító tényezői a lökéshullám, a fény- és hősugárzás, a kezdeti és a visszamaradó radioaktív sugárzás. A pusztító tényezők forrása az ~kor keletkező izzó gáztömeg (tűzgömb). Ennek nagy sebességű kiterjedése eredményezi a lökéshullámot, amely rombadönti az építményeket és más létesítményeket, rongálja a technikai eszközöket, elpusztítja az élőlényeket. Ha a tűzgömb a légtérbe kerül v. ott jön létre (felszíni v. légi robbanás), akkor gyors felemelkedéssel portömeget emel a magasba, amelyből jellegzetes gomba alakú felhő keletkezik; az ebből kiáramló hő- és fénysugárzás meggyújtja, elszenesíti az éghető anyagokat, égési sérülést okoz és vakít. A robbanás pillanatában felszabaduló neutronok és gamma-fotonok alkotják a kezdeti, a kialakuló radioaktív felhőből kilépő részecskék keltik a visszamaradó radioaktív sugárzást, amely sugárbetegséget okoz.

atomrobbanás-mérő készülék: (kat) kísérlet v. pusztítás céljából történt →*atomrobbanás* jelzésére és egy v. több jellemzőjének meghatározására használt mérőműszer. Az ~kel mérik meg az atomrobbanást kísérő jelenségek olyan adatait, mint a fénysugárzás intenzitása és időtartama, a lökéshullám túlnyomása, a szeizmikus rengések alakja, a hanghullámok terjedése, a föld mágneses mezejének zavarása, a robbanási felhő kiterjedése és emelkedési sebessége. A készülék mérő-, kiértékelő- és adattovábbító egységekből áll, működhet önállóan v. rendszerben. A hadseregekben alkalmazott ~ekkel értékelhetik az atomrobbanás valószínűsíthető romboló hatását, a várható sugárzási viszonyokat és tüzeket. Ezeket az adatokat felhasználják a lakosság és a katonai alakulatok mentésének, ill. célszerű tevékenységének megszervezéséhez. A Magyar Honvédségnél rendszeresített ~ek az atomrobbanás fény- és hanghatását mérik. Rendszerbe telepítve lehetővé teszik 10^5–10^{12} kg TNT-egyenértékű légi és földfelszíni atomrobbanások földrajzi helyének (epicentrum) és hatóenergiájának megállapítását. Kísérleti atomrobbanás paramétereinek mérésére, ill. a robbantásokat korlátozó nemzetközi szerződések betartásának ellenőrzésére különleges ~eket fejlesztettek ki.

atomsorompó-szerződés: az USA, a SZU, és Nagy-Britannia által kötött, Washingtonban, Moszkvában és Londonban 1968. júl. 1-én egyidejűleg aláírt nemzetközi szerződés (hatályba lépett 1970. márc. 5-én). Célja az atomfegyverek elterjedésének megakadályozása. A szerződésben részes nukleáris fegyverekkel rendelkező államok (amelyek 1967. jan. 1. előtt a fegyverek birtokában voltak) kötelezték maguk, hogy senkinek nem adnak el ilyen fegyvereket v. robbanószerkezeteket, s nem is engedik át ezek ellenőrzését, ill. nem segítik v. bátorítják az előállításukra v. megszerzésükre irányuló törekvéseket *(atomstop)*. A szerződéshez csatlakozó, nukleáris fegyverekkel nem rendelkező államok arra kötelezték maguk, hogy nem állítanak elő és nem szereznek be nukleáris fegyvereket, ill. semmilyen segítséget nem fogadnak el előállításukhoz. Az ~hez 1992. márc.-ig 144 ország csatlakozott, a nukleáris hatalmak közül egyedül Franciao. nem. Magyaro.-on az 1970. évi 12. tvr. hirdette ki. – A szerződés betartásának ellenőrzésével a →*Nemzetközi Atomenergia Ügynökség*et bízták meg, amely kétoldalú biztosítéki egyezményeket kötött a nukleáris energia békés felhasználásáról a nukleáris hatalmak közül az USA-val, Nagy-Britanniával és Franciao.-gal; a SZU-val az elvi megállapodásig jutottak (1984). A SZU felbomlásával (1991. dec.) alakult államok (a jogutód Oroszo.-ot nem számítva) még nem írták alá az ~t.

F. m.: A sümegi Casinó 50 éves története. (Sümeg, 1881); Sümeg és vidékének őskora. (Bp. 1899,); Sümegh és vidékének őskora. (Arch. Közl. XXII/1899, 5–85 p.); Magyarország őskora. (Pozsony, 1900, 143 p.); Testőrszerelmek. (Bp. 1926, 295 p.); Bujdosó gyöngysor (A Balatonmelléki várak történeti regénye. Bp. 1928, 295 p.); Kaszinózó táblabírák. (Bp. 1929,); Sümegi útikalauz. (Sümeg, 1930, 64 p.); Az elkésett csók. (Kisfaludy Sándor ifjúságának és

Irod.: Szinnyei J.: Magyar írók II. k. (Bp. 1893, 631–2. p.); Fenyő I.: Egy magyar mindentudó. (Kortárs, 1964); Németh Péter: Emlékezés D. K.-ra (VMMK 2/1964, 5. p.); D. K. /Szerk. Egerszegi Ferenc (Sümegi Írások 1. Sümeg, 1989).

K. Fné

(→*atomhajtás*); tenyésztőreaktor (szaporítóreaktor, ang. breeder; ^{238}U, ill. ^{232}Th izotópokból ^{239}Pu, ill. ^{233}U hasadóanyagot állít elő és több hasadóanyagot termel, mint amennyit fogyaszt); kutatóreaktor (kis teljesítményű, ún. zéróreaktorok; egyrészt az ezekben maghasadáskor keletkező több száz fajta radioaktív izotópot hasznosítják, másrészt a felszabaduló különböző energiájú neutronokkal, protonokkal meghatározott, pl. gyógyászati célokra izotópokat hoznak létre, esetleg anyagszerkezeti és egyéb vizsgálatokat végeznek, →*anyagvizsgáló atomreaktor*). – A ma leginkább elterjedt teljesítményreaktor-típusok: a) *vízforraló reaktor,* amelynek hűtőközege és moderátora víz; a vízből a reaktormagban nagynyomású gőz keletkezik és ezt közvetlenül gőzturbinába vezetik villamos energia fejlesztése céljából. Fűtőanyaga 2–4% ^{235}U-t v. plutóniumot tartalmazó dúsított urán. Hátránya, hogy a reaktormagon áthaladó gőz radioaktivitással szennyeződik, ezért a teljes gőz- és tápvízrendszer, beleértve a gőzturbinát is, sugárveszélyes, ami a javítási, karbantartási munkákat nagyon megnehezíti. – b) *nyomott vizes reaktor,* hűtőközege és moderátora ugyancsak víz, amelyet azonban olyan nagy nyomáson tartanak, hogy forrás, gőzfejlődés ne következhessék be. Minthogy a víz →*kritikus hőmérséklete* 374,1 °C, a hűtővizet ennél alacsonyabb hőmérsékleten kell tartani. Ezt a vizet a reaktor nagynyomású tartályán belül elhelyezett hőcserélőn vezetik át, ahol hőtartalmát a szekunder vízkörnek adja át. Így ott nagynyomású gőz fejlődik, amellyel gőzturbinát táplálnak. A hőcserélő a hagyományos hőerőművek gőzkazánjának megfelelője. A turbina a reaktortartályon kívül, nem sugárveszélyes térben van elhelyezve. Ez tehát kétkörös rendszer. Fűtőanyaga megegyezik a vízforraló reaktoréval. Ez a legjobban kiforrott és bevált reaktortípus, ilyen reaktorok működnek az
1990-es évtized első felében az atomerőművek túlnyomó többségében (mintegy 80%), továbbá az atomhajtású hajókban is. Ilyenek a paksi atomerőmű reaktorai is. A nyomott vizes reaktornak egy változata a nehézvízhűtésű és -moderátoros ~; a nehézvíz (D_2O) előnyösebb neutronfizikai tulajdonságai miatt ezek a reaktorok természetesurán-fűtőanyaggal üzemeltethetők, ezért a fűtőanyag olcsóbb, a nehézvíz azonban az előállítási költségek miatt sokkal drágább a természetes víznél. Nehézvizes reaktor pl. a Kanadában kifejlesztett CANDU-reaktor, azzal az eltéréssel, hogy a nyomott primer nehézvizet nagynyomású csövekben vezetik keresztül a reaktormagon. – c) a *grafitmoderátoros reaktor* egyik változata a Csernobilban és a volt SZU több más atomerőművében üzemeltetett reaktortípus, amelynek egy példánya az 1986-os reaktorkatasztrófát okozta; hűtőközege víz, nyomott vizes rendszerű, de a primer vizet nagynyomású csövekben vezetik a reaktormagon keresztül. A katasztrófa oka azonban nem ez volt, hanem a biztonsági tartály már említett hiánya, a személyzet szakszerűtlen beavatkozása és a védelmi automatika nem kielégítő konstrukciója. Egy másik változat a Nagy-Britanniában kifejlesztett, szén-dioxiddal hűtött, természetes uránnal működő MAGNOX-reaktor, amelynek igen kiváló biztonsági tulajdonságai vannak, de gazdasági okok miatt mégsem terjedt el. – d) a *magas hőmérsékletű* ~ előnye az elérhető magas hőmérséklet (7–900 °C), s az ezáltal a villamosenergia-fejlesztésben a hagyományos hőerőművekével összemérhető termikus hatásfok, továbbá az, hogy a kilépő magas hőmérsékletű hűtőközeg különböző ipari (vegyipari, kohászati stb.) folyamatok hőforrásaként használható. Egy ilyen reaktor az NSZK-ban hélium hűtőközeggel, grafitmoderátorral működik, fűtőanyaga túlnyomóan tórium, amely golyó alakú fűtőanyagelemekbe van beágyazva. A fűtőanyagelemeket üzem közben folyamatosan keringtetik a reaktoron keresztül, állandóan ellenőrzik és a sérült v. kiégett golyókat újakkal pótolják. – e) *tenyésztőreaktor:* olyan ~, amely az energiatermelésen kívül a ^{238}U-ból, ill. a ^{232}Th-ból ^{239}Pu, ill. ^{233}U izotópot állít elő, amely utóbbiak termikus ~ok fűtőanyagaként használhatók. A tenyésztőreaktorok a frissen kibányászott uránból, tóriumból v. termikus reaktorok kiégett fűtőanyagelemeinek újrafeldolgozásából kapott urán v. tórium fölhasználásával állítanak elő hasadóanyagot és így az ~okban alkalmazható fűtőanyag mennyiségét sokszorosára növelik. A termikus ~ok, a tenyésztő ~ok és az újrafeldolgozó üzemek megfelelő arányban kiépített rendszere lehetőséget nyújt a természetes nukleáris anyagkészletek

DARNAY Kálmán régész,müvtört.

Miklósi Sikes Csaba: Egy eszme ujjászületése : A datok a sümegi Darnay Muzeum történetéhez. = Muzeumi diárium, 1991 44 - 48.p.

és jövőjét kétségkívül jellemző feszültségen, hogy a köztudatba plántált József Attila-kép és az *„igazi"* József Attila között egetverő volt a különbség. Persze, aki csak egy kicsit is behatóbban foglalkozott a harmincas évek zsenijével, aki forgatta, lapozgatta, tanulta a verseit – a hiteles, hamisítatlan szövegeket *Stoll* Bélának köszönhetjük, s így, gondolatjelek között talán az is megemlíthető, hogy mindezidáig egyetlenegy József Attila versről tudunk, amely azonban még nem látott nyomdafestéket, a *„Nem, nem soha"* című „irredenta" költemény –, nos, annak nem lehet kétsége afelől, hogy milyen is

az igazi József Attila.

Ezt a hosszabb eszmefuttatást az hozta ki belőlem, hogy a *Tekintet* című „függő folyóirat" most megjelent negyedik száma valójában különszám József Attiláról. A szerkesztő, *Ördögh* Szilveszter – mint az *Kertész* Ákos megkapó miniesszé-vallomásából is tudható – írt, telefonált, kérlelt, erőszakoskodott azért, hogy összeállíthasson egy, a költővel foglalkozó emlékszámot. A *Tekintet* megjelent, harmincnyolc szerző versben, prózában, tanulmányban, kiselőadásban vallja meg intim vagy éppenséggel nagyon is elkötelezett politikai kapcsolatát a költővel. Harmincnyolc szerző gondolatai József Attila ürügyén a köl-

La Petite Band

AKÁRCSAK EGY HATÁSVADÁSZ romantikus szimfónia, az idei koncertszezon is utolsó pillanataira tartogatta a nagy csúcspontot. Sigiswald *Kuijken* együttesének, a *La Petite Bande*-nak hangversenye ugyanis az évad egyik legnagyobb élményét jelentette számomra (s hátravan még a nem kevésbé hatásos kóda: Szvjatoszlav *Richter* két budapesti fellépése). A belga együttes meghívásával a – két esztendővel ezelőtt szerény hazai kezdeményezésként indult – *Régi Zene Fórum* nemzetközi rangú eseménysorozattá emelkedett. Kuijken a régizenére szakosodott nagy előadók közé tartozik, aki méltán „említhető egy lapon" Leonhardt, Harnoncourt vagy Gardiner nevével. Ám ezúttal, szerencsére, nem csupán a nagy névnek kijáró kötelező tiszteletet kell leróm Kuijken előtt, hanem egy gazdagító személyes találkozás örömével írhatom beszámolómat.

A zenekar egy korai Haydn-kompozícióval, a *d-moll (Lamentatione) szimfóniával* mutatkozott be. Kuijken vezénylése semmiben sem emlékeztet egy „hagyományos" – azaz a szokásos koncertrepertoárt dirigáló – karmester mozdulataira, de nem rokonítható Gardiner stílusával sem. A frázisok gondos megmunkálásakor mintha csak egy óramű szerkezetét az oboa végigvezette idézetet a lassú tételben.

A SZIMFÓNIA után kisebb egyházi műve és került figyelmünk közép salzburgi keltezésű *Sa mater Dei* végtelen egys naiv bájával ragadja meg Mégis, mihelyt elhang lenne akár csak egyetle is visszaemlékezni. Min tatja, mit veszített volna net, ha Mozart pályája ben. A másik mű, a zen lának évében keletkezet *corpus* viszont nagyon sőt, éppenséggel az elv ségig népszerű: templom amatőr együttesek elnyű gere. Ám ezidáig nehéz hinni, hogy a Requier mérhető jelentőségű eg Mozartnak. A *Reinisc* énekesei azonban megg Az esseni kórus az érzék a dinamikai árnyalás k azt a fokát nyújtotta, a vel ismeretlen hazánk hangzáseszmény – ha l talán ilyen követelmény teológiailag is megállja szen a kissé fedett, cse valkodó szopránszólan homogén kórushang tisztasága igazi templon

Darnant Hugó

MDK

A frauenbergi park, olf.

Műcsarnok 1879. ápr. 25.

Darnaut bécsi főisk. tanár

Résztvett a tatai képzőművészeti kiállításon.

N.U. 933. X. 21.

Darnó

Kastély

Épült 1770 körül

Radics Jenő dr.-
Magyar Kastélyok
12. l.

Darnya

(Győr vm)

Plébániatemplom

Zádor – Rados

192. l.

ajánlott
könyv!
Hivatalból
Díjátalányozva

Darnyi József M.D.K.

1946/47 tanévben a Pécsi Képzőművészeti Szabadliceum zárókiállitásán szerpelt

Tanulmány, szénrajz
" Pasztell

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 328.l.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I.
Bp. 1965.

Darnyik Sándor, építész MDk

Pályázaton díjat nyert munkaközösség tagja.

–: Korszerű belvárosa lesz Debrecennek 11

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. júl. 9.

Darnyik Sándor épitész M.D.K.

Résztvett a Tataványa rendezésére kirt tervpályázaton

III. dijs terv

Elekes Andrásné:Uj gondolatok az elmult év városrende
zési pályázataiban

Magyar Épitőművészet 1962/1.13.1.

DARNAY Kálmán

CSÉBY Géza: A sümegi Darnay-gyűjtemény. In: Honismeret, XII.évf. 1. sz. 1984 47 - 49.p. ill.

is/ az igazgatótanácsban. A
visszont rákérdez, hiszen
szakszervezetünk, addig két
ő kell, a tervezet értelmében
szakszervezeti bizalmit vi-
en dolgozót képviselő, de

érdése: az MTA Központi Hiva-
ng főtitkár ur által meghozott
iért nem a szakszervezetekkel

icséretesnek tartja, hogy
vissza az igazgatói cimre
n ez a várható kilátások
Nagyon reméli, hogy önálló
marad, bár most ismét volt rá
l való egyesülés rémének es-

Darnyik Ándor épitész M.D.K.

Szeged északnyugati városrész tervpályázata

I. dijas terv

Elekes Andrásné:Uj gondolatok az elmult év városrendezési pályázataiban

Magyar Épitőmüvészet 1962/1. 14.1.

Darnyik Zánder építész M.D.K.

Szeged északnyugati városrész tervpályázata

II. dijas ter. repr.

Elekes Andrásné: Uj gondolatok az elmult év városren
dezési pályázataiban

Magyar Építőművészet 1962/1. 14.1.

Darnyik Sándor épitész M.D.K.

/VÁROS TERV/

Szefed. Északi városrész részletes rendezési terve

repr.

Magyar Epitőművészet 1962/1. 34.l.

Darnyik Sándor M.D.K .

Részt vett a pályázaton

18 000 forinttal dijazva

Társtervező:Koren Pál-Meiszte r Irén

18 terv érkezett a székesfehérvári piactér rendezé

Magyar Nemzet 1963. december 22. 9.1.

Darnyik Sándor

az alábbi tervpályázaton 2. díjat nyert 12. számú terv egyik szerzője.

Kristt György: Mosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázat a, 1971.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 14-16.1.

Darnyik Sándor, [építész]

Ráckeve rendezési tervpályázatán
II. díjat nyert.

— : Közlemények 9.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 2.

Darnyik Sándor M.D.K.

Városépitési Terv. áll.

Terve dijazva I. dij /35 000 Ft/

Társtervező: Vinkovits Lajos xxx István, Jankovich Lajos, Meister Irén

Sikers volt a pécsi városrendezései tervpályázat

Magyar Nmezt 1964. október 17. 7.l.

Barnyik Sándor M.D.K.

Városépítési terv. Váll.

Terve díjazva 1. díj /35 000 Ft/

Táratervező: Vinkovits Lajos, István, Sankovich Lajos, Meister Irén

Sikers volt a pécsi városrendezési tervpályázat

Magyar Mszt 1964. október 17. 7.1.

K. D. K.

DARNYIK Sándor mérnök

Az Orczy-tér rendezésére kiírt pályá-
zat egyik nyertese (1960). (Repr.)

Magyar Nemzet 1960. XVI. cáf. 103. sz. 4. l.
Gárdonyi Jenő: Milyen lesz az Orczy tér?

Darnyik Sándor, építész 17 Dk

17 000 forintos I. díjat nyert Szeged északi városrész rendezésére kiírt tervpályázaton.

–: Kihirdették a szegedi városrendezési tervpályázat eredményeit

14 l

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 3. [Vidéki]

M. D. K

DARNYIK Izidor építész

Szeged, északi városrész rendezése

I. díj

Tervpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

M.D.K.

Darnyik Sándor épitész

Bp. II. Aranyhegy és környéke rendezési tervpályázaton dijazva.

Társtervező: Márkus Levente

Magyar Épitőművészet 1967/6. 3.1.

K. D. K.

1

DARNYIK Sándor építész

(Bp. Főv. Tan. VB. Városrend. és ép. osz.)

Az újpesti „Városkapu" beépítési tanulmánya 1958. (Repr.)

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 150. o.

Dazmyik Sándor, építész MDK

Közös tervvel (Jankovich Lajos stb)
35000 ft-s első díjat nyert a pécsi
városközpont rendezésére kiírt
pályázaton.

—: Hír 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. okt. 14.

Darnyik Sándor

A Városépitési Tudományos és Tervező Intézet mérnöke a müvész, akit az Ybl Miklós-dij III. fokozatával tüntettek ki,-közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1973" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

Darnyik Sándor, építész

III. f.-ban részesült.

– : Az 1973. évi Ybl Miklós-díjasok 7.

Népszabadság, B ~ 1973. ápr. 4.

Darnyik Sándor, [építész?]

Tervpályázat-értékelés

Nyíregyháza XXII. lakókörzetének rendezésére az év elején írtak ki pályázatot, s erre összesen 37 pályamű érkezett. A bíráló bizottság most értékelte a terveket. A 60 ezer forintos díjat *Darnyik Sándor, Kertész Beáta és Gyergyai Valéria* tervezői közössége érdemelte ki. Negyvenötezer forintos díjat kapott *Teőke László* tervező. Ezenkívül kilenc terv alkotóit részesítették 20—35 ezer forint értékű díjazásban. (MTI)

t - értékelés

4.

RLAP, Bp. 1975. nov. 9.

rette Kovács bácsit, [illegible]
várta, hogy eltávozzék az

Darnyik Sándor, építész

Újjáépül Debrecen belvárosa

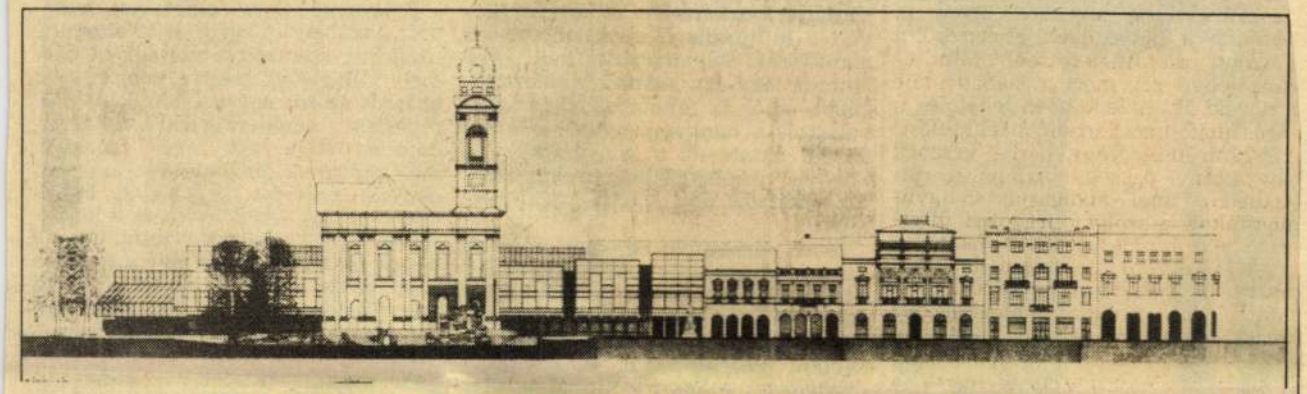

Még csak rajzon: előtérben a Nagytemplom, mögötte a tervezett üzletközpont.

belvárosa . 4.
81. febr. 19.

Nagyvárosaink zöme belvárosának szűkösségével, zsúfoltságával küszködik. Debrecen egyhektárnyi központjában viszont üres telkek várnak beépítésre. A rendezési tervek *Darnyik Sándor* Ybl-díjas építész elgondolása szerint már 1975-re elkészültek, a költségek fedezete azonban csak a jelenlegi ötéves tervre teremtődött meg. A *Kálvin tér*, a *Vár* és a *Csapó utca* közötti rész — továbbá a *piac környékének* foghíjai hamarosan eltűnnek: a városközpont, gyújtópontjában a Nagytemplommal, nagyszabású építkezés színhelye lesz. Nem csekély a felelősség e nagy múltú, történelmi nevezetességű intézményekkel, épületekkel tűzdelt területen modern, célszerű és esztétikus városmagot emelni.

Radnai Pál, Debrecen főépítésze a megyeszékhely adottságait, s az ehhez szervesen illeszkedő elképzeléseket indokolva először a városképi adottságokat veszi számba:

— Az építészeti, városrendezési és városszociológiai kívánalmakat egyeztetve formálódott ki a tervező asztalán az új belváros végső képe. A követelmények összehangolása nem volt könnyű. Debrecen a hetvenes években radikálisan átalakult. Addig adottságainak megfelelően harmonikusan, lassúbb ütemben fejlődött, új lakótelepei is alkalmazkodtak a laposan elterülő mezővárosi képhez. 1971-től viszont már megjelentek a tízemeletes házgyári lakóépületek, az új intézmények székházai, s ezek alapvetően átalakították arculatát. Visszatekintve most úgy tűnik, hogy a város akkor még nem készült fel ezekre a nagyléptékű városszervezési és életmódot befolyásoló változásokra.

A jövő városformáló elképzeléseit is meghatározó építkezések, rendezések nemcsak a hagyományos Debrecen hívei közt, de szakmai körökben is feszültséget, bizonytalanságot keltettek. A város lakói ma már javarészt befogadták az új építményeket, néhány megoldás azonban változatlanul idegen maradt, mint például a Csapó utcai falusias negyedet körülrekesztő tízszintes épületgyűrű. A városrendezés további fontos teendője, hogy ezeknek az építményeknek a hatását tompítsa, és az egyhangúság elkerülésével az egyöntetűséget teremtse meg.

A városkép formálásában ezért ma a legfőbb cél a még meglevő, célszerű történeti adottságok közül megmenteni azt, ami menthető. Bárhonnan érkezik is az utas, a rétek, szántóföldek síksága után először kertes családi házakkal találkozik, majd a kertségek szélén kezdődnek a lakótelepek, s ahogy beljebb halad, egyre nagyvárosibb kép tárul elé; végül a levegős belvárosba ér. Évtizedünk közepén itt impozáns látvány fogadja. Ennek részleteit a főépítész ismerteti:

— Jelenleg itt van a Nagytemplom szomszédságában a püspöki palota, a református kollégium, a hajdani református gimnázium, de itt kapott helyet az állami építőipari vállalat modern székháza, egy mozi és néhány lakóépület, üzlet, továbbá a megyei könyvtár is. Tágabb értelemben a belvároshoz tartozik a Vár utca és a piac környéke is. E területek beépítését három nagyobb egységre, három ütemben terveztük — mondja.

A Nagytemplomtól jobbra üzletközpont lesz, mely kétszintes s sétálóutcára nyílik. Az összesen kilencezer négyzetméter alapterületű helyiségeken tizennyolc kereskedelmi és szolgáltató cég osztozik. Cipőáruház, hangszer-, hanglemez-, gyógynövénybolt kap itt helyet, de az igénylők közt van egy sor idegenforgalmi és vendéglátó egység is. Ezek viszonylag kis üzlethelyiségek lesznek, melyek sora félkörívben zárja le a tér egyik oldalát. Építését 1984-re szeretnék befejezni. A kétszázhúszmilliós értékű beruházáshoz a városi tanács harmincmillióval járul hozzá.

A másik nagy építkezés a piac közelében folyik. Kétszintes parkolóház készül 240 gépkocsi számára. A Debrecen Áruház 1500 négyzetméteres épületszárnnyal bővül. Ezek a létesítmények mintegy folytatásai lesznek a belváros üzletsorának. Gyarapszanak a zenei létesítmények is: a Kodály Intézet mellett lesz a zenei általános iskola. A Vár utcában kap helyet az MTESZ tágas, 2500 négyzetméter alapterületű új székháza, melynek folytatásaként üzemorvosi rendelő, s további üzletek, irodák épülnek, összesen ötezer négyzetméteren.

K. K.

tonna az éves termelés, s a kereslet növekszik. Kelendőek a vállalat termékei külföldön is; a termelés mintegy 40 százalékát exportálják.

A tájékoztatót üzemi körséta követte. A Minisztertanács elnöke megtekintette az étolaj-palackozót, a mosóporgyártó részleget és a margarincsomagoló üzemet. Elismeréssel szólt a látottakról, s több szocialista brigád naplójába írt sorokkal további munkasikereket kívánt a dolgozókollektíváknak. A rákospalotai látogatás délután a kerületi pártbizottság székházában folytatódott, ahol Lázár György a városrész politikai, gazdasági és kulturális életének vezetőivel időszerű bel- és külpolitikai kérdésekről folytatott eszmecserét. (MTI)

Varsói kommunisták a stabilizációért

A varsói pártbizottság plenáris ülést tartott, és ezen megvitatta a varsói pártszervezet számára a LEMP KB 8. plénuma határozataiból adódó feladatokat.

Az ülésen részt vett *Henryk Jablonski*, a LEMP Politikai Bizottságának tagja, az államtanács elnöke.

A vita során előterjesztett és határozattá vált javaslatok arra [illegible]

sohasem fö-
s: *mi az év-*
haszna? Ki-
n, ahol is az
n kell jelen
t szellemisé-
knak a szín-
termekig, az
nyvtárakig, a
nyekig min-
záj szerepel-

egy jelesebb
hogy József
felszabadulás
tai bizonyít-
etek számára
magas pél-
iadások elle-
erskötetei hi-
dolgozik ben-
zatosság: hát-
lések lázában
cát torzíthat-
l megkopott
hetnek frázi-
tértől, időtől
elvonatkoztatva ugyan igazak lehetnek, sőt kimondásuk pillanatában esetleg az újdonság erejével hatottak, a megszokás azonban elvette hitelüket. Jogos tehát az óvatosság, ha az évfordulókon a nagy szavak ismétlésének kerülésére intünk és sokkalta inkább törekszünk egy tudományos megalapozott portré megmutatására.

Soha nem a kegyelet rovására kell kimondani az igazat, hiszen a megemlékezések alanyai ugyancsak emberek voltak, tehetségük ereje és tisztességük fényessége mellett gyarlóságokkal ugyancsak megverten, mégis olyan példaembereket állíthatunk a magyarság és a világ elé, akik győzni tudtak tévedéseiken is, akikben művében a teljes emberség megélése a legigazibb hatást váltja ki.

A hazának és a nagyvilágnak

Mostanában éppen *Bartók Béla* születésének századik évfordulóját készülünk megünnepelni. Részeként annak a megemlékezéssorozatnak, amelyben már felidéztük — érdemes hangsúlyozni, hogy *a haza és a nagy-* [illegible] *Petőfi* harcolt azért, hogy nemzetünk valóban ott legyen azon a poszton, ahol a progresszió sorsa eldől. Azt akarták: szemben a nacionalista elfogultságokkal, szemben a maradiság bármely válfajával, hogy *a nemzet és a haladás szoros egysége* tényként szerepeljen a magyarság és a világ tudatában. Nem más népek rovására, más nemzetek elnyomásával akarták népünk érdekeit képviselni, éppen ellenkezőleg: megértették és a közösséggel is meg akarták értetni, hogy a népek összefogásában van a haladás igazi ereje. Testvéri jobbot nyújtottak mindenkinek, aki hajlandó volt összefogni a jó ügyek érdekében. Szembeszálltak saját reakciós uralkodó osztályaikkal, ha a szabadság, a demokrácia, a haladás jövője forgott kockán. Mindezt pontosan ismerjük a históriából.

Ezeknek a hajdani küzdelmeknek azonban van egy olyan üzenete is a mához, hogy a magyarság összetartozása kultúrájának haladó mivoltában ugyancsak kifejeződik. Ezek az évfordulók voltaképpen *a nemzeti közös emlékezet* ünnepei. Ünnepek a haladás oldalán álló magyaroknak mindenütt. Haladó hagyományaink nyitottak, s ezért mindannyiunkat a szomszéd népek szellemiségének, a világ kultúrájának minél mélyebb átélésére is intenek.

Nemzeti leltár

Egyfajta *nemzeti leltárt* ugyancsak mutatnak évfordulóink. Rászorítják az utókort, hogy ilyenkor vessen számot: miként sáfárkodik az örökséggel. Milyen az adott életmű tudományos feldolgozása, miféle teendőink akadnak a mű kiadásában és népszerűsítésében, hogyan szerepel az alkotó az iskolai oktatásban, amely végeredményben mégis minden műveltség alapja. Az eredmények regisztrálása mellett a feladatok sokasága jelentkezik ilyenkor, hasznos cselekvési programot lehet összeállítani az ilyesfajta felmérések idején. Ez a leltár, nyilván, szakadatlan kutatómunka és gondos hagyományápolás eredménye lehet, de minden kultúra elengedhetetlen tartozéka.

A közösen gondolkozás iskolái ugyancsak lehetnek a megemlékezések. A megidézett életutak sikerei és [illegible]

Daróci sk templom

Szepes om.

l.

Dio Felsöm.

175. l.

a másik

Daróc Udvarhely

megyében

u. itt

~~Dunapentelei lelet~~ VII. 161

Daróci rk. plib.

templom

(Sárosvm)

Emlkassaiegyhm

I. 436 és kv. ll

képekkel.

Nyomtatvány

Europa Film, Könyv, lapterjesztő
és Könyvkiadó rt.

Budapest

V Rothermere utca 111

Daróci ref. templom

festett belső
díszítményei
(Kalotaszeg)

8 (Nádasdaróc)

Foglár 47, 48. l.
49. l. 62. l.
94, 95. l.
Bogártelke egyháza
1708-ban egyesült Da-
róccal.
u. o. 91. l.

M. Schmid:

4363. *A gyónóczédulák átadása.*

A sekrestyében történik, hol a jobbról látható emelvényen egy elhízott ferenczrendi szerzetes ül, a ki — mialatt könyöklő jobbjával a már kapott pénzt az asztalnak kihúzott fiókjába akarja seperni, — a balrafordult szőke leányt nézi, a ki jobb kezében a gyónás megtörténtét igazoló czédulákat tartja és baljával köténye fogja. Előtte két fiú áll, ezek mögött egy bozontos hajú fiatal ember és egy agg férfi várakozik, a fal mellett egy anyóka telepedett le kis leányával, balról pedig két távozó hajadon találkozik az ajtóban az érkező munkással. Közülök az innenső fiú nevetve nézi a térdreereszkedett leányzót, a ki zsákjából egy vadat igyekszik kihúzni; a meggörnyedt öreg, hogy adományát minél kényelmesebben vehesse ki zsebéből, kalapját és ernyőjét térdei közé szorította és a távozók egyike a szenteltvíztartóba nyúl, hogy keresztet vethessen. A háttérben a hivatalosan működő barátnak társa beszélget egy visszatekintő és széles karimájú kalapot viselő világi pappal. A bútorok tetején különféle holmik helyezvék el, míg a földre tett sonkás szatyor előtt lerakott szárnyasok közűl, egy fehér gida válik ki. Jelzése alól balra:

Mathias Schmid

III

955(4363)

982(143)

13(1011)

NEWYORKI NAPOK

Irta: LENGYEL MENYHÉRT

Newyork, január.

A West Coast (nyugati Tengerpart), amely San Franciscotól a Mexikói öbölig terjed, kétségkívül a világ egyik legérdekesebb és legszebb vidéke. Ezenbelül pedig van egy szűkebb terület, Santa Barbarától San Bernardinóig, — középpontjában Hollywooddal és Los Angelessel — amelynek éghajlata engem mindig a legnagyobb álmélkodásra késztet. Ez az állandó június, a sugárzó kék égnek ez a mindennap megismétlődő csodája, minden meglepetestől, hidegtől, vihartól mentes stabilitása, olyan különös tüneménye a földnek, ami, azt hiszem, csak ezen a meghatározott területen található. Most decemberben vagyunk és a tereken és uccákon mindenfelé villanylámpákkal megvilágított óriási karácsonyfák állanak a ragyogó meleg napsütésben. Majd januárban és februárban lesz néhány esős hét, de azután újra átveszi uralmát az egyenletes, kellemesen meleg égboltozat alatt tündöklő, állandó június. Ezt nevezem mérsékelt égövnek.

Vannak, akik nem jól bírják. Akik az első esős napon sértődötten rohannak a három óra autójárásnyira lévő Palm Springsbe, ahol trópikus sivatagi meleg fogadja őket — januárban. Vannak, akik téli hidegre és hóra éhesek, ezeknek már csak jó két órát kell futniok Arrowhead Lake-re, ahol egy kis havas Svájcot találnak. Akik pedig teljesen ki akarják élvezni az igazi télisportot, hatalmas síterületekkel, azok kilencórás autóúttal a Josemitah National völgybe érnek, ahol a nagy tél minden pompája várja őket. Ez Kalifornia.

A természettel tehát, amint látjuk, semmi baj nem volna. Hollywoodban azonban néhányezer művész és író él, akik alapjában véve városi lelkek. Ezek egy idő múlva nyugtalankodni kezdenek. Túljó nekik a hely, túlszép és sok a természet. Azután meg ösztönszerűen érzik, hogy ez a zárt kör és egyoldalú szemlélet, mely annyira jellemző Hollywoodra, azt a veszélyt rejti magában, hogy a művészi fantázia, ami eleven élményekből táplálkozik, lassankint elveszti frissességét és eredetiségét és teljesen a mechanikus művészet követelményeihez alkalmazkodik, ha nem újul és termékenyül meg igazi hatásokkal, színházi, művészeti, emberi élményekkel. Ezért minden itt dolgozó író és művész évenkint legalább egyszer felrándul Newyorkba. Ennek a jó szokásnak mi is örömmel teszünk eleget.

A nagy színváltozás már jóval Csikágó előtt kezdődik, amikor tar erdőket látunk, őszi mocsaras tájat, ködöt, borulatot és megnépesül a vonat városias külsejű emberekkel, sápadt, gondterhes, — mit tagadjuk — érdekes, intelligens fejekkel. Még egy éjszaka és háromnapi utazás után megérkezünk Newyorkba.

Micsoda változása az életritmusnak, a nyugalmas Dél után, amelyből még a filmüzem mozgalmassága sem tudta kiirtani a régi rabszolgatartó államok agrárius tempóját. Newyork a leggyorsabb város a világon, ahol egy óra alatt többfelé kapcsolódunk az üzleti és baráti érintkezések villamos szövődésében, mint Kaliforniában egy hónap alatt. És micsoda hírlapok a vidéki ujságokhoz képest, amelyeknek rossz szellemi kosztján annyit bosszankodtunk. A *New York Times*-ból pillanatok alatt tiszta és tárgyilagos képet kapunk Európa minden kérdéséről, a klasszikus ujságírás fegyelmezett és teljesen megbízható módján, s a délután megjelenő *Sun* folytatja az intelligens hírszolgálatnak ezt a közvetítését. (A Hearst lapok, melyek odalent annyira dominálnak, itt alig számítanak.)

Érdekes, hogy ez az aktualitásra való törekvés benne van Newyork minden művészi megnyilatkozásában is. Sorrajárjuk a színházakat s alig találunk darabot, aminek ne lenne szerves összefüggése a mai élettel. A newyorki színházak műsorából egy-két kivétellel nemcsak a klasszikusok hiányoznak, hanem még a jobb értelemben vett l'art pour l'art színdarabok is, nem beszélve azokról a szentimentális, édeskés, gyermekes komédiákról és szerelmi játékokról, amelyek tipikus háborúelőtti hangulataikkal még mindig uralkodnak az európai színpadokon. Ez itt a ma irodalma, ha nem is a probléma mélységeivel, hanem a moudanivaló frissességével és a sikeres színműveknél különösen olyan rendezés- s játékbeli tökéletességgel, amit csak bámulni lehet. De azt már régen tudtuk, hogy a világon Newyorkban játszanak a legjobban színházat. Mintha a régi Berlin színházi fénykora ebben a városban újult volna meg. S még egy másik szenzáció: egy esztendei film után világosan érezzük, hogy a maga területén a színpad legyőzhetetlen. Végkép eldőlt, hogy nem kell félnie életveszélyes konkurrensétől. Az eleven szó varázsát, az emberi test mozgását, a színpadból kiáramló elektromos sugárzást, az életnek ezt a legnagyobb közvetlenségét sohasem pótolhatja a film, aminek eszközei és hatásai egészen másfélék.

Minden este színházban ülünk.

Sehol nem olyan hosszúéletű a siker és sehol nem olyan gyorsütemű a hatás, mint Newyorkban. Kora ősz óta a premierek zuhatagát produkálják a színházak, a darabok közül alig egy-kettő marad életben, a többi párnapos vergődés után eltűnik. A produkció érthetetlenül drága, — heti tízezer dollár bevétel'en alul nem igen lehet tartani darabot — tehát csak az a darab él meg, amelyiknek már a startja kitűnő — de az aztán nem adja féléven, egy éven alul... Az igazi nagy sikerek a mult szezonból jöttek át.

»Dead End«, »Az orvosok« nálunk is jól ismert szerzőjének darabja második éve fut. Egyetlen díszlete — Norman Bel Geddes mesterműve — már annyi idő óta áll a színpadon, hogy patinát kapott; a valódi élet tömör levegője árad belőle s a játék oly természetessé vált, mintha nem is színházba nyitottunk volna be, hanem céltalan sétánk közben megálltunk volna Newyork egyik külvárosi zsákuccájának szögletében s onnan néznénk ezeket a srácokat, — akik életüket itt töltik — fejest ugorva a csatornába (a zenekar mélységébe, ahol igazi víz folyik), bandába tömörülve, amint kijárják előttünk a gengszterizmus elemi iskoláját. A darab érdekessége, értelme és tanulsága, hogy a féltucat, Istentől s emberektől elhagyatott gyerek (egytől egyig remek kis színész!) mint sodródik ösztönszerűleg arra az útra, amelynek végső állomását is látjuk annak az igazi gengszterek felbukkanó alakjában, akit előttünk lő szitává a rendőrség. Semmi szentimentalizmus, semmi kimondott tanulság, csak a realitásnak egy remekül megfogott pillanatképe, amely után elgondolkozva megyünk ki a színházból. Nagy riport, igazi aktualitás, melyen nem ronthat a darab egyéb motívumai, a felső s alsó osztályok sudermanni beállítása s a darabban szereplő felnőttek jelentéktelen szerelmi története. Az egész előadás az amerikai színpad egyik legfényesebb teljesítménye. Olyan szerencsénk van, hogy második este egy zenés komédiánál (On your toes) ugyanezt az élményt kapjuk viccben és muzsikában. A bécsi operett hazug világa úgylátszik végérvényesen kimult. Hol vannak azok a boldog idők, midőn türelmünk volt az operettmese szentimentális ostobaságait és bárgyu vicceit csak azért végigtűrni, hogy eljussunk a tehetséges zeneszerző valcer-oázisáig. A gyorspergésű filmen felnevelkedett közönség ezt már nem bírja, megteremtették tehát neki azt az új műfajt, amelynek inkább alakjai vannak, mint története, felvonások helyett remekül komponált képek, üdítően mulatságos helyzetek, melyekbe minden belefér, még a régimódi kuplé is, amit szabályosan a sugólyuk előtt adnak elő. De micsoda munka, mesteri rendezés előadásban és muzsikában, milyen komoly erőfeszítés az alapja a könnyű játéknak! Van benne egy orosz balettparódia, amely jobb, mint az igazi balett, a Diaghileff-társulat egy volt kitűnő táncosnője, Tamara Geva a primadonnája, s amelynek — de az egész darabnak — a muzsikája színesebb, vadabb, merem mondani, művészibb, mint a régi orosz baletté volt. Rodger és Hart írták. És ebbe a nagystílű táncmutatványba bele van komponálva egy olyan mulatságos história, — a táncos komikus betéved a balettbe, mint nubiai harcos járja a vad táncot, csak éppen elfelejtette befesteni magát, s a fekete testek közt fehér civil bőrével ugrál — hogy akik előbb áhitattal nézték a nagyszerű produkciót, most hasukat fogják nevettükben. Isteni táncos komikus ez a Ray Bolger, tüneménye a műfajnak. Nem tudom, mikor történt meg velem színházban, hogy miután a függöny lement, ülve maradtam, — sajnáltam, hogy vége van az előadásnak.

Vissza a drámához. »Idiots delight«, Robert Sherwood darabja, a másik nagy drámai sikere a szezonnak. A kitűnő írónak bizonyára nem ez a legjobb műve, de csupa aktualitás. Olasz-Tirolban játszik az új háború kitörésének előestéjén s másnapján, a luxushotelben rekedt különféle nemzetiségű emberek között. Jónéhány pacifista mondás, de semmi nagyképűség, a darab atmoszférája inkább a komédiáé. S ügyesen csinált két szerep Alfred Lunt és Lyun Fontanne számára. Főnyeremény egy szerzőnek. Ez a házaspár a színpad legtökéletesebb akrobatája. . Hajszálra kiegyensúlyozott, összetanult művészei a játéknak, a dialógust úgy adják s kapják, mint a kínai virtuózok a fejük búbján táncoló ezüstgolyókat. Húsz év óta játszanak együtt s mivel mind a kettő nemes matéria, — szerintem a nő egy árnyalattal jobb — minden színpadi anyagot mesterien kezelnek. Tavaly a »Makrancos hölgy«-ben ugyanolyan sikerük volt, mint most ebben a modern komédiában.

Viszont Laurence Housman darabja, a »Victoria Regina«, nagyon szimpla kis művecske, távol attól az életteljességtől és gazdagságtól, amellyel Lytton Strachey megrajzolta halhatatlan könyvében a nagy királynő alakját. Ehhez a remek portréhoz képest a darab csak egy halvány vízfestmény. A siker tényezői: a főszereplő Helen Hayes remek maszkja mint öreg királynő, két pompás díszlet s a victoriánus udvari emberek fotografikusan hű csoportja. Néha minden szinpadi erőfeszítés és írói tehetség kevés ahhoz, hogy azt a sikert kiváltsa, amit nehány külsőséggel olykor játszva elérnek. Szerencse dolga s Gilbert Millernek, úgylátszik, szerencséje van.

De a legnagyobb siker, amely már harmadik éve fut, a »Tobacco Roud«. Amit álmélkodva néz egy külföldi, — nem ért belőle semmit. Sem magát a darabot, mely a legtávolibb georgiai dialektusban van írva, sem a sikert, amely e primitív művecskét jutalmazza. Életkép egy Istentől elrugaszkodott, szörnyű szomorú vidék különös alakjairól, akik a nagy amerikai civilizáció útvonalán annyira kívül esnek, mint például a vándorló oláh cigányok a magyar élet közösségétől. De a cigányok élete lehet színes és szenvedélyes, ezeké szürke, csak abban egyezik, hogy a nyomor elmossa az erkölcsi élet határvonalait s a rongyos apa természetesnek tartja felserdülő lánya iránti szexuális gerjedelmét.

Végül egy bukást is sikerült elcsípni. Még mielőtt néhánynapos pályafutás után lekerült volna a színpadról, gyorsan megnéztük Norman Bel Geddes legújabb produkcióját, az »Iron man«-t. Nem bántuk meg, mert ennél érdekesebb színpadi produkciót ritkán láttunk. A színpad egy felhőkarcoló építkezését ábrázolja, minden felvonásban magasabb az acélváz, melyhez igazi emelődaruk szállítják az anyagot, a végén már a színpad legfelsőb régióiban mászkálnak az acélrudakon a színészek, hogy az ember nem mer felnézni, félve, hogy mikor hullanak alá a mélységbe. (Nem a mi komótos színészeinknek való játék.) S közben ott folydogál köztük a dráma, mely nem is olyan rossz, — különböző karakterű munkások sorsa elég élesen s hatásosan rajzolódik — de a játék pillanatig sem tud versenyre kelni a túljó s tulreális dekorációval, mely ha túlnő keretein s mint önálló tényező szerepel, óhatatlanul megbuktatja a darabot. Norman Bel Geddes egy hivatásos acélmunkást léptetett fel a darab egyik főszerepében, aki nemcsak kitűnő s teljes illuziót keltő testi munkát végzett a színpadon, hanem meglepően jó színésznek is bizonyult. Az kétségtelen, hogy egy felhőkarcoló építkezését, mint előmunkás, sikerre vitte volna, de a színpad vászonkulisszái sokkal nagyobb igényeket támasztanak. Az emberek nem a valóságot, hanem annak csak az illuzióját keresik, amit a túlságos realitás könyörtelenül összetör.

Még a nagy Hamlet-párbajt kellett volna megnézni, mely John Gielgud s Leslie Howard között zajlott le egy boxmérkőzés izgalmai s fogadásai keretében. A két nagy színész két külön társulattal egyidőben állott ki Hamlet szerepében s Leslie Howardot, aki itt nagyon népszerű, 3:1-re fogadták Gielgud ellen. De mi, akik láttuk tavaly Gielgudot Londonban, előre biztosak voltunk az eredményben. Ez a fiatal angol színész a világ legjobb Hamletje, az ő romantikus len-

dülete mellett Howard — szintén kitűnő aktor — fáradt üzletembernek hat. Az első hét végén a — Variety kimutatásából nyilvánvaló volt az eredmény — Gielgud tizenkilencezer dolláros maximális bevételével szemben Howard csak tizenkétezer dollárt ért el. Kell e ennél meggyőzőbb művészi eredmény?

*

Persze a színház mellett itt van még a nagyobb attrakció: — maga Newyork. De erről már túlsokat írtak (magunk is egy egész könyvet tíz évvel ezelőtt). Mint új felfedezést csak azt közlöm, rájöttem, honnan van mindig az az érzése az embernek, mintha ebbe a rengeteg idegen városba — hazamenne. Mert Newyorkba egy kis magyar város van beépítve, olyan, mint Győr vagy Szolnok, kedves intelligenciájával, orvosaival, ügyvédeivel, szerkesztőivel, kereskedőivel, vendéglőivel, színházaival s ami a legfontosabb, háborúelőtti barátságos atmoszférájával. Sokszor gondoltam arra, hogy majd időnként vidéki magyar városokba vonulok vissza, dolgozni, szemlélődni, rendet csinálni a magam kis világában s most azon kapom magam rajta, hogy ezt a kedves vidéki magyar várost végre megtaláltam: Newyorkban.

Végül azonban mégis csak »haza« kell menni (ez kétségtelen). Vonatra ülünk tehát s most visszafelé pereg a film, Csikágó előtt remek téli tájképet kapunk, öles hóval, a Mississippit már gyenge jégréteg borítja, de azontúl egyre enyhül a tájék. mikor a »Chief« expresszen harmadik reggel felébredünk, már kilométereken virágzó narancsültetvények s pálmák mellett fut a vonat, ragyogó kék ég alatt, ez már megint a boldog napsütött vidék — Kalifornia.

Megtalálták Közép-Európa legrégibb templomi freskóját

A daróci templom falának titka

Remete Szent Antal életéből vett jeleneteket tartalmaz az a most szabaddá tett freskó, amelyet a kassai múzeum egykori igazgatoja fedezett fel a daroci templomban — A festmény a 11 század végén vagy a 12. század elején keletkezett és Remete Szent Antal első képes ábrázolata

Késmárk, január.

Késmárk és Lőcse között, nem messze Csütörtökhelytől, van egy kis falu: *Daróc*. Mindössze párszáz lakosa van. Ha az ember haltot tart itt az autóval, akkor fenséges panorámában van része. Az azúrkék mennyboltból szinte előtörnek a Magas Tátra felhőkkel csókolódzó hólepte csúcsai. Öreg, gótikus templom áll a falu közepén, ezt a templomot megviselte az idő és hosszas tárgyalások után a csütörtökhelyi minorita-kolostor gvardiánja elrendelte, hogy a falakról verjék le a lehulló maltert és mázolólegények újra fessék át a templom falait. A kézművesek meg is jelentek Darócon, létrákat és állványokat vittek a templomba, hozzákezdtek a munkához, de már az első napon tapasztalták, hogy a levert vakolat alatt valamilyen régi festmény csodálatos, élénkszínű kontúrjai bontakoznak ki. Akadt a környéken egy földbirtokos, aki erről a felfedezésről értesítette Lőcsén a Szepességi Történelmi Társulat kiváló műtárosát, *Kőszeghy* Elemért, az ismert műtörténészt, aki sokáig igazgatója volt a kassai múzeumnak. Kőszeghy nyomban Darócra utazott és kérésére a csütörtökhelyi minorita-kolostor gvardiánja, dr. *Chruppa* Sándor János, aki egyben a daróci plébános tisztjét is betölti, intézkedett, hogy a mázolók és kőművesek a munkát beszüntessék és a legteljesebb mértékben segítségére volt Kőszeghy Elemérnek abban, hogy speciális eljárással és a legnagyobb gonddal tegyék szabaddá a daróci templom falának átvakolt régi freskóit.

Ez a munka, amely nagy körültekintést és gondot igényelt, sikerrel járt és *a 11. század primitiv művészetének olyan kincsei kerültek napvilágra, amelyek szinte párjukat ritkítják.* Az egykori kórus keleti oldalán két képet tártak elő, ezek a képek a Megváltás első és utolsó jelenetét ábrázolják, az ablaktól jobbra egy kép a Szeplőtlen fogantatást, balra egy másik festmény a Keresztrefeszítést ábrázolja, mindeme képek a bizánci miniatürök jellegzetességeit viselik magukon.

Nem fér kétség hozzá, hogy már ezek a falfestmények is felette értékes művészi leleteknek tekinthetők, *a templom igazi kincse azonban az a négyszáznyolc centiméter hosszú és százharminczöt centiméter magas freskó, amely a templom északi falának nagy részét beborítja és Remete Szent Antal életéből tartalmaz jeleneteket.* Négy jelenetet ábrázol a freskó, a jelenetek közül kettőt csodálatos épségben sikerült megmenteni a művészettörténelem számára, a képek — ellentétben ennek a kornak szokásával — a művész kézjegyét is tartalmazzák és a szakértők véleménye szerint Remete Szent Antal csodálatos élete első képes ábrázolásának tekinthető.

A felfedezett freskó rajza

Francia szerzetesek kultúrmunkája

»T«-alakú kereszten két harang lóg és a két harang alatt két malac bámul a keresztre...

Ez az antoniták címere.

Az antoniták kétszázötven évig tartó munkájából ez a címer maradt meg a Szepességben a Magas Tátra aljában. Kétszázötven évig munkálkodott ez a szerzet a Szepességben. Az első barátok Franciaországból kerültek ide, 1095-ben a Vienne provinciában levő Saint Didier de la Mothe-ben alakult meg a szerzet, ott, ahol Remete Szent Antal földi maradványait nyugalomra helyezték. Száz évvel később kerültek a szerzetesek a Szepességre, ahol csakhamar földművelésre és állattenyésztésre oktatták a népet. Betegápolással is foglalkoztak, kórházakat tartottak fenn, a nép szerette őket és az antonitáknak jelentős szerepük volt a pogány kunok megtérítésében. A daróci templom egyik festményén látható még az öltözékük is: fehér darócruhában jártak, — talán innen ered a község neve is — e felett fekete köpenyt viseltek, a köpeny vállán hordták azt a T-alakú keresztet, amelyet Antonius-keresztnek ismer az egyháztörténelem. Az idők során privilégiumot kaptak arra, hogy a Bükkösökben sertéseket hizlaljanak, ha megérkeztek egy faluba, a kezükben tartott harangalakú csengetyűvel jelezték az érkezésüket, ezért került a rend címerére a harang és a két malac az antoniták állattenyésztését reprezentálja. Ez a címer fába faragva a daróci templomban ma is megtalálható.

T-alakú kereszt, az antoniták címere, két haranggal, két malaccal

A huszita háború, a 16. század elejének szomorú állapotai megzavarták azt a kultúrmunkát, amiket a rend végzett, a mohácsi vészt követő esztendőben a szerzetesek már nem tudták a betegeket ápolni, kénytelenek voltak eladni malmaikat is, birtokaikat a szepesi vár urai ragadták magukhoz, körülbelül négyszáz évvel ezelőtt a rend működése végleg megszűnt. Az utolsó nyom, amit róluk találunk, egy régi írás: Lőcse annalesei jegyzik fel, hogy az 1553-ban megválasztott lőcsei evangélikus tanítónak »Cruciger, alias Kreützer« volt a mellékneve, ez az evangélikus tanító eredetileg antonitabarát lehetett és a rend pusztulásával vált protestánssá.

Klastromot, kórházat, szegényházat, nagy kiterjedésű gazdaságot tartottak fenn Darócon az antoniták, ezeknek a kultúridőknek a nyomát csak a templom mutatja és az a csodálatos épségben megmaradt gótstílű híd, amely egykoron egy hajtató táján állhatott és a templomhoz vezető útnak lehetett a folytatása.

Ki volt a titokzatos „Z. Z."?

A daróci templom falán felfedezett freskóról *Kőszeghy Elemér azt tartja, hogy ezt feltétlenül 1317 előtt festették a daróci templom falára, tehát ez a kép Közép-Európának legöregebb templomi falfestménye.* Nem fér kétség hozzá, hogy a festmény egy francia baráttól származik, kiérzik belőle a 12. század francia könyvfestészetének befolyása, de meglátszik rajta a bizánci stílus is, a mester Darócra való érkezése előtt járhatott Bizáncban, ahol elsajátította azt a nagyszerű technikai készséget, amelyet ötszáz év multán is elárul a nagyértékű lelet.

A festmény négy részből áll, mind a négy részt különös alakú épületek és majdnem a padlóig húzódó vonalak választják el egymástól. Az első jelenet Szent Pál és Szent Antal találkozását, a második Remete Szent Antalnak az ördögtől való megkínzását, a harmadik a Szentnek egy nőtől való megkísértését és a negyedik a vérében kínlódó Szentnek az ördögtől való elhagyását ábrázolja. A képek világosan mutatják, hogy a jelenetek a művész fantáziájában születtek meg olyan időben, amikor Remete Szent Antal életéről még nem bírt sémával a templomművészet. Sem a Szepesbélán, sem az egyéb helyen feltalálható Remete Szent Antal-képek nem hasonlítanak ehhez a festményhez, Szent Pál arckifejezésén észrevehető az öregség jele, hiszen a szent kilencvenesztendős volt már, mikor Remete Szent Antallal találkozott, a Szentet korbácsoló ördögök közül az egyik vörös, a másik fekete, hosszú fülük van, szőrrel fedett testük, de nincsen szarvuk, holott a későbbi templomi képek az ördögöt mindig szarvval ábrázolják. A jelenet harmadik képe úgyszólván teljes egészében megmaradt.

Ezen a képen a Szentnek határozottan szép arca van, keskeny orral, kis szájjal és kerek állal. Balkezét elutasítóan tartja fel, jobbkezének ujjait behajtja, a művész ezzel azt akarta jelezni, hogy a kísértő gonosz ellen küzd a Szent. Szemben áll vele a Gonosz: egy szép nő képében. A nőn barnásvörös köpeny van, csak a kezei látszanak ki, ezeket ölelésre tartja, a lábából alig látszik ki más, mint a cipője orra. Lepel fedi a fejét is. Az utolsó jelenet technikai megoldása jelentette a művész számára a legnehezebb feladatot. Ebben az időben mindent a síkban ábrázoltak és a távolságot nem tudták még kifejezésre juttatni. A Szent, fejét könyökére hajtva rézsútfekvésben pihen, jobboldalt, hosszú farokkal és denevérszerű szárnnyal száll az ördög, az épület tetejének a fele lefelé esik, ezzel akarta kifejezésre juttatni, hogy az ördög a mennyezeten át távozik és repülésével magával ránti a mennyezet felét.

Az egyes jelenetek között három épületet láthatunk. Két épület tornya átnyúlik a freskót bezáró cirádán, az épületek egyikének kerek ablaka van, a tornyok határozottan gótikusak, ezeken a gót tornyokon azonban láthatunk egy olyan ablakot, amilyent a gótika sohasem ismert. Legfeltűnőbb azonban, hogy a tornyokon mindenütt feltűnik néha egyedül, néha párosan egy Z. betű. Kőszeghy Elemér szerint ez a betű a művész nevének kezdőbetűje lehetett.

Amíg a Szepesség középkori falfestményeinek inkább archeológiai jelentősége van, addig ennek a képnek művészi értéke felbecsülhetetlen. A titokzatos *Z-mester* nagyszerű technikával dolgozott, kemény krétaalapra temperafestékkel festett, kötőanyagnak viaszt is használt és mindössze négy színt: fehéret, okkersárgát, feketét és vöröset találhatunk a képeken. Feltűnő, hogy a kék és a zöld színek teljesen hiányzanak és a Szepesség legöregebb freskóinál különösen a zöld szín fordul gyakran elő. Elsősorban ezeknek a színeknek a hiánya bizonyítja, hogy a daróci lelet minden ismert freskót megelőz és *a művészettörténelemnek olyan kincse, amihez foghatót Közép-Európában sehol nem lehet találni.*

Darálóköveket
(RUS és más rendszerű darálókhoz raktárból szállít)
Hámozógép
amerikaikörpenyeket legjobban és legolcsóbban készíti és javít
VARGA OTTÓ LAJOS
cs szolóárugyár
Budapest VI. Fövény ucca 89. Telefón 914—93

NEWYORKI NAPOK

Irta. LENGYEL MENYHÉRT

Newyork, január.

A West Coast (nyugati Tengerpart), amely San Franciscotól a Mexikói öbölig terjed, kétségkívül a világ egyik legérdekesebb és legszebb vidéke. Ezenbelül pedig van egy szűkebb terület, Santa Barbarától San Bernardinóig, — középpontjában Hollywooddal és Los Angelessel — amelynek éghajlata engem mindig a legnagyobb álmélkodásra késztet. Ez az állandó június, a sugárzó kék égnek ez a mindennap megismétlődő csodája, minden meglepetestől, hidegtől, vihartól mentes stabilitása, olyan különös tüneménye a földnek, ami, azt hiszem, csak ezen a meghatározott területen található. Most decemberben vagyunk és a tereken és uccákon mindenfelé villanylámpákkal megvilágított óriási karácsonyfák állanak a ragyogó meleg napsütésben. Majd januárban és februárban lesz néhány esős hét, de azután újra átveszi uralmát az egyenletes, kellemesen meleg égboltozat alatt tündöklő, állandó június. Ezt nevezem mérsékelt égövnek.

Vannak, akik nem jól bírják. Akik az első esős napon sértődötten rohannak a három óra autójárásnyira lévő Palm Springsbe, ahol trópikus sivatagi meleg fogadja őket — januárban. Vannak, akik téli hidegre és hóra éhesek, ezeknek már csak jó két órát kell futniok Arrowhead Lake-re, ahol egy kis havas Svájcot találnak. Akik pedig teljesen ki akarják élvezni az igazi télisportot, hatalmas síterületekkel, azok kilencórás autóúttal a Josemitah National völgybe érnek, ahol a nagy tél minden pompája várja őket. Ez Kalifornia.

A természettel tehát, amint látjuk, semmi baj nem volna. Hollywoodban azonban néhányezer művész és író él, akik alapjában véve városi lelkek. Ezek egy idő múlva nyugtalankodni kezdenek. Túljó nekik a hely, túlszép és sok a természet. Azután meg ösztönszerűen érzik, hogy ez a zárt kör és egyoldalú szemlélet, mely annyira jellemző Hollywoodra, azt a veszélyt rejti magában, hogy a művészi fantázia, ami eleven élményekből táplálkozik, lassankint elveszti frissességét és eredetiségét és teljesen a mechanikus művészet követelményeihez alkalmazkodik, ha nem újul és termékenyül meg igazi hatásokkal, színházi, művészeti, emberi élményekkel. Ezért minden itt dolgozó író és művész évenkint legalább egyszer felrándul Newyorkba. Ennek a jó szokásnak mi is örömmel teszünk eleget.

A nagy színváltozás már jóval Csikágó előtt kezdődik, amikor tar erdőket látunk, őszi mocsaras tájat, ködöt, borulatot és megnépesül a vonat városias külsejű emberekkel, sápadt, gondterhes, — mit tagadjuk — érdekes, intelligens fejekkel. Még egy éjszaka és háromnapi utazás után megérkezünk Newyorkba.

Micsoda változása az életritmusnak, a nyugalmas Dél után, amelyből még a filmüzem mozgalmassága sem tudta kiirtani a régi rabszolgatartó államok agrárius tempóját. Newyork a leggyorsabb város a világon, ahol egy óra alatt többfelé kapcsolódunk az üzleti és baráti érintkezések villamos szövődésében, mint Kaliforniában egy hónap alatt. És micsoda hírlapok a vidéki ujságokhoz képest, amelyeknek rossz szellemi kosztján annyit bosszankodtunk. A *New York Times*-ból pillanatok alatt tiszta és tárgyilagos képet kapunk Európa minden kérdéséről, a klasszikus ujságírás fegyelmezett és teljesen megbízható módján, s a délután megjelenő *Sun* folytatja az intelligens hírszolgálatnak ezt a közvetítését. (A Hearst lapok, melyek odalent annyira dominálnak, itt alig számítanak.)

Érdekes, hogy ez az aktualitásra való törekvés benne van Newyork minden művészi megnyilatkozásában is. Sorrajárjuk a színházakat s alig találunk darabot, aminek ne lenne szerves összefüggése a mai élettel. A newyorki színházak műsorából egy-két kivétellel nemcsak a klasszikusok hiányoznak, hanem még a jobb értelemben vett l'art pour l'art színdarabok is, nem beszélve azokról a szentimentális, édeskés, gyermekes komédiákról és szerelmi játékokról, amelyek tipikus háborúelőtti hangulataikkal még mindig uralkodnak az európai színpadokon. Ez itt a ma irodalma, ha nem is a probléma mélységeivel, hanem a mondanivaló frissességével és a sikeres színműveknél különösen olyan rendezés- s játékbeli tökéletességgel, amit csak bámulni lehet. De azt már régen tudtuk, hogy a világon Newyorkban játszanak a legjobban színházat. Mintha a régi Berlin színházi fénykora ebben a városban újult volna meg. S még egy másik szenzáció: egy esztendei film után világosan érezzük, hogy a maga területén a színpad legyőzhetetlen. Végkép eldőlt, hogy nem kell félnie életveszélyes konkurrensétől. Az eleven szó varázsát, az emberi test mozgását, a színpadból kiáramló elektromos sugárzást, az életnek ezt a legnagyobb közvetlenségét sohasem pótolhatja a film, aminek eszközei és hatásai egészen másfélék.

Minden este színházban ülünk.

Sehol nem olyan hosszúéletű a siker és sehol nem olyan gyorsütemű a hatás, mint Newyorkban. Kora ősz óta a premierek zuhatagát produkálják a színházak, a darabok közül alig egy-kettő marad életben, a többi párnapos vergődés után eltűnik. A produkció érthetetlenül drága, — heti tízezer dollár bevétel alul nem igen lehet tartani darabot — tehát csak az a darab él meg, amelyiknek már a startja kitűnő — de az aztán nem adja féléven, egy éven alul... Az igazi nagy sikerek a mult szezonból jöttek át.

»Dead End«, »Az orvosok« nálunk is jól ismert szerzőjének darabja második éve fut. Egyetlen díszlete — Norman Bel Geddes mesterműve — már annyi idő óta áll a színpadon, hogy patinát kapott; a valódi élet tömör levegője árad belőle s a játék oly természetessé vált, mintha nem is színházba nyitottunk volna be, hanem céltalan sétánk közben megálltunk volna Newyork egyik külvárosi zsákuccájának szögletében s onnan néznénk ezeket a srácokat, — akik életüket itt töltik — fejest ugorva a csatornába (a zenekar mélységébe, ahol igazi víz folyik), bandába tömörülve, amint kijárják előttünk a gengszterizmus elemi iskoláját. A darab érdekessége, értelme és tanulsága, hogy a féltucat, Istentől s emberektől elhagyatott gyerek (egytől egyig remek kis színész!) mint sodródik ösztönszerűleg arra az útra, amelynek végső állomását is látjuk annak az igazi gengszterek felbukkanó alakjában, akit előttünk lő szitává a rendőrség. Semmi szentimentalizmus, semmi kimondott tanulság, csak a realitásnak egy remekül megfogott pillanatképe, amely után elgondolkozva megyünk ki a színházból. Nagy riport, igazi aktualitás, melyen nem ronthat a darab egyéb motívumai, a felső s alsó osztályok sudermanni beállítása s a darabban szereplő felnőttek jelentéktelen szerelmi története. Az egész előadás az amerikai színpad egyik legfényesebb teljesítménye. Olyan szerencsénk van, hogy második este egy zenés komédiánál (On your toes) ugyanezt az élményt kapjuk viccben és muzsikában. A bécsi operett hazug világa úgylátszik végérvényesen kimult. Hol vannak azok a boldog idők, midőn türelmünk volt az operettmese szentimentális ostobaságait és bárgyu vicceit csak azért végigtűrni, hogy eljussunk a tehetséges zeneszerző valcer-oázisáig. A gyorspergésű filmen felnevelkedett közönség ezt már nem bírja, megteremtették tehát neki azt az új műfajt, amelynek inkább alakjai vannak, mint története, felvonások helyett remekül komponált képek, üdítően mulatságos helyzetek, melyekbe minden belefér, még a régimódi kuplé is, amit szabályosan a sugólyuk előtt adnak elő. De micsoda munka, mesteri rendezés előadásban és muzsikában, milyen komoly erőfeszítés az alapja a könnyű játéknak! Van benne egy orosz balettparódia, amely jobb, mint az igazi balett, a Diaghileff-társulat egy volt kitűnő táncosnője, Tamara Geva a primadonnája, s amelynek — de az egész darabnak — a muzsikája színesebb, vadabb, merem mondani, művészibb, mint a régi orosz baletté volt. Rodger és Hart írták. És ebbe a nagystílű táncmutatványba bele van komponálva egy olyan mulatságos história, — a táncos komikus betéved a balettbe, mint nubiai harcos járja a vad táncot, csak éppen elfelejtette befesteni magát s a fekete testek közt fehér civil bőrével ugrál — hogy akik előbb áhitattal nézték a nagyszerű produkciót, most hasukat fogják nevettükben. Isteni táncos komikus ez a Ray Bolger, tüneménye a műfajnak. Nem tudom, mikor történt meg velem színházban, hogy miután a függöny lement, ülve maradtam, — sajnáltam, hogy vége van az előadásnak.

Vissza a drámához. »Idiots delight«, Robert Sherwood darabja, a másik nagy drámai sikere a szezonnak. A kitűnő írónak bizonyára nem ez a legjobb műve, de csupa aktualitás. Olasz-Tirolban játszik az új háború kitörésének előestéjén s másnapján, a luxushotelben rekedt különféle nemzetiségű emberek között. Jónéhány pacifista mondás, de semmi nagyképűség, a darab atmoszférája inkább a komédiáé. S ügyesen csinált két szerep Alfred Lunt és Lynn Fontanne számára. Főnyeremény egy szerzőnek. Ez a házaspár a színpad legtökéletesebb akrobatája. . Hajszálra kiegyensúlyozott, összetanult művészei a játéknak, a dialógust úgy adják s kapják, mint a kínai virtuózok a fejük búbján táncoló ezüstgolyókat. Húsz év óta játszanak együtt s mivel mind a kettő nemes matéria, — szerintem a nő egy árnyalattal jobb — minden színpadi anyagot mesterien kezelnek. Tavaly a »Makrancos hölgy«-ben ugyanolyan sikerük volt, mint most ebben a modern komédiában.

Viszont Laurence Housman darabja, a »Victoria Regina«, nagyon szimpla kis művecske, távol attól az életteljességtől és gazdagságtól, amellyel Lytton Strachey megrajzolta halhatatlan könyvében a nagy királynő alakját. Ehhez a remek portréhoz képest a darab csak egy halvány vízfestmény. A siker tényezői: a főszereplő Helen Hayes remek maszkja mint öreg királynő, két pompás díszlet s a victoriánus udvari emberek fotografikusan hű csoportja. Néha minden színpadi erőfeszítés és írói tehetség kevés ahhoz, hogy azt a sikert kiváltsa, amit nehány külsőséggel olykor játszva elérnek. Szerencse dolga s Gilbert Millernek, úgylátszik, szerencséje van.

De a legnagyobb siker, amely már harmadik éve fut, a »Tobacco Roud«. Amit álmélkodva néz egy külföldi, — nem ért belőle semmit. Sem magát a darabot, mely a legtávolibb georgiai dialektusban van írva, sem a sikert, amely e primitív művecskét jutalmazza. Életkép egy Istentől elrugaszkodott, szörnyű szomorú vidék különös alakjairól, akik a nagy amerikai civilizáció útvonalán annyira kívül esnek, mint például a vándorló oláh cigányok a magyar élet közösségétől. De a cigányok élete lehet színes és szenvedélyes, ezeké szürke, csak abban egyezik, hogy a nyomor elmossa az erkölcsi élet határvonalait s a rongyos apa természetesnek tartja felserdülő lánya iránti szexuális gerjedelmét.

Végül egy bukást is sikerült elcsípni. Még mielőtt néhánynapos pályafutás után lekerült volna a színpadról, gyorsan megnéztük Norman Bel Geddes legújabb produkcióját, az »Iron man«-t. Nem bántuk meg, mert ennél érdekesebb színpadi produkciót ritkán láttunk. A színpad egy felhőkarcoló építkezését ábrázolja, minden felvonásban magasabb az acélváz, melyhez igazi emelődaruk szállítják az anyagot, a végén már a színpad legfelsőb régióiban mászkálnak az acélrudakon a színészek, hogy az ember nem mer felnézni, félve, hogy mikor hullanak alá a mélységbe. (Nem a mi komótos színészeinknek való játék.) S közben ott folydogál köztük a dráma, mely nem is olyan rossz, — különböző karakterű munkások sorsa elég élesen s hatásosan rajzolódik — de a játék pillanatig sem tud versenyre kelni a túljó s tulreális dekorációval, mely ha túlnő keretein s mint önálló tényező szerepel, óhatatlanul megbuktatja a darabot. Norman Bel Geddes egy hivatásos acélmunkást léptetett fel a darab egyik főszerepében, aki nemcsak kitűnő s teljes illuziót keltő testi munkát végzett a színpadon, hanem meglepően jó színésznek is bizonyult. Az kétségtelen, hogy egy felhőkarcoló építkezését, mint előmunkás, sikerre vitte volna, de a színpad vászonkulisszái sokkal nagyobb igényeket támasztanak. Az emberek nem a valóságot, hanem annak csak az illuzióját keresik, amit a túlságos realitás könyörtelenül összetör.

Még a nagy Hamlet-párbajt kellett volna megnézni, mely John Gielgud s Leslie Howard között zajlott le egy boxmérkőzés izgalmai s fogadásai keretében. A két nagy színész két külön társulattal egyidőben állott ki Hamlet szerepében s Leslie Howardot, aki itt nagyon népszerű, 3:1-re fogadták Gielgud ellen. De mi, akik láttuk tavaly Gielgudot Londonban, előre biztosak voltunk az eredményben. Ez a fiatal angol színész a világ legjobb Hamletje, az ő romantikus len-

dülete mellett Howard — szintén kitűnő aktor — fáradt üzletembernek hat. Az első hét végén a — Variety kimutatásából nyilvánvaló volt az eredmény — Gielgud tizenkilencezer dolláros maximális bevételével szemben Howard csak tizenkétezer dollárt ért el. Kell e ennél meggyőzőbb művészi eredmény?

*

Persze a színház mellett itt van még a nagyobb attrakció: — maga Newyork. De erről már túlsokat írtak (magunk is egy egész könyvet tíz évvel ezelőtt). Mint új felfedezést csak azt közlöm, rájöttem, honnan van mindig az az érzése az embernek, mintha ebbe a rengeteg idegen városba — hazamenne. Mert Newyorkba egy kis magyar város van beépítve, olyan, mint Győr vagy Szolnok, kedves intelligenciájával, orvosaival, ügyvédeivel, szerkesztőivel, kereskedőivel, vendéglőivel, színházaival s ami a legfontosabb, háborúelőtti barátságos atmoszférájával. Sokszor gondoltam arra, hogy majd időnként vidéki magyar városokba vonulok vissza, dolgozni, szemlélődni, rendet csinálni a magam kis világában s most azon kapom magam rajta, hogy ezt a kedves vidéki magyar várost végre megtaláltam: Newyorkban.

Végül azonban mégis csak »haza« kell menni (ez kétségtelen). Vonatra ülünk tehát s most visszafelé pereg a film, Csikágó előtt remek téli tájképet kapunk, öles hóval, a Mississippit már gyenge jégréteg borítja, de azontúl egyre enyhül a tájék mikor a »Chief« expresszen harmadik reggel felébredünk, már kilométereken virágzó narancsültetvények s pálmák mellett fut a vonat, ragyogó kék ég alatt, ez már megint a boldog napsütött vidék — Kalifornia.

Megtalálták Közép-Európa legrégibb templomi freskóját

A daróci templom falának titka

Remete Szent Antal életéből vett jeleneteket tartalmaz az a most szabaddá tett freskó, amelyet a kassai múzeum egykori igazgatója fedezett fel a daróci templomban — A festmény a 11 század végen vagy a 12. század elején keletkezett és Remete Szent Antal első képes ábrázolata

Késmárk, január.

Késmárk és Lőcse között, nem messze Csütörtökhelytől, van egy kis falu: *Daróc*. Mindössze párszáz lakosa van. Ha az ember haltot tart itt az autóval, akkor fenséges panorámában van része. Az azúrkék mennyboltból szinte előtörnek a Magas Tátra felhőkkel csókolódzó hólepte csúcsai. Öreg, gótikus templom áll a falu közepén, ezt a templomot megviselte az idő és hosszas tárgyalások után a csütörtökhelyi minorita-kolostor gvardiánja elrendelte, hogy a falakról verjék le a lehulló maltert és mázolólegények újra fessék át a templom falait. A kézművesek meg is jelentek Darócon, létrákat és állványokat vittek a templomba, hozzákezdtek a munkához, de már az első napon tapasztalták, hogy a levert vakolat alatt valamilyen régi festmény csodálatos, élénkszínű kontúrjai bontakoznak ki. Akadt a környéken egy földbirtokos, aki erről a felfedezésről értesítette Lőcsén a Szepességi Történelmi Társulat kiváló műtárosát, *Kőszeghy* Elemért, az ismert műtörténészt, aki sokáig igazgatója volt a kassai múzeumnak. Kőszeghy nyomban Darócra utazott és kérésére a csütörtökhelyi minorita-kolostor gvardiánja, dr. *Chruppa* Sándor János, aki egyben a daróci plébános tisztjét is betölti, intézkedett, hogy a mázolók és kőművesek a munkát beszüntessék és a legteljesebb mértékben segítségére volt Kőszeghy Elemérnek abban, hogy speciális eljárással és a legnagyobb gonddal tegyék szabaddá a daróci templom falának átvakolt régi freskóit.

Ez a munka, amely nagy körültekintést és gondot igényelt, sikerrel járt és *a XI. század primitív művészetének olyan kincsei kerültek napvilágra, amelyek szinte párjukat ritkítják*. Az egykori kórus keleti oldalán két képet tártak elő, ezek a képek a Megváltás első és utolsó jelenetét ábrázolják, az ablaktól jobbra egy kép a Szeplőtlen fogantatást, balra egy másik festmény a Keresztrefeszítést ábrázolja, mindeme képek a bizánci miniatürök jellegzetességeit viselik magukon.

Nem fér kétség hozzá, hogy már ezek a falfestmények is felette értékes művészi leleteknek tekinthetők, *a templom igazi kincse azonban az a négyszáznyolc centiméter hosszú és százharmincöt centiméter magas freskó, amely a templom északi falának nagy részét beborítja és Remete Szent Antal életéből tartalmaz jeleneteket.* Négy jelenetet ábrázol a freskó, a jelenetek közül kettőt csodálatos épségben sikerült megmenteni a művészettörténelem számára, a képek — ellentétben ennek a kornak szokásával — a művész kézjegyét is tartalmazzák és a szakértők véleménye szerint Remete Szent Antal csodálatos élete első képes ábrázolásának tekinthető.

A felfedezett freskó rajza

Francia szerzetesek kultúrmunkája

»T«-alakú kereszten két harang lóg és a két harang alatt két malac bámul a keresztre...

Ez az antoniták címere.

Az antoniták kétszázötven évig tartó munkájából ez a címer maradt meg a Szepességben a Magas Tátra aljában. Kétszázötven évig munkálkodott ez a szerzet a Szepességben. Az első barátok Franciaországból kerültek ide, 1095-ben a Vienne provinciában levő Saint Didier de la Mothe-ben alakult meg a szerzet, ott, ahol Remete Szent Antal földi maradványait nyugalomra helyezték. Száz évvel később kerültek a szerzetesek a Szepességre, ahol csakhamar földművelésre és állattenyésztésre oktatták a népet. Betegápolással is foglalkoztak, kórházakat tartottak fenn, a nép szerette őket és az antonitáknak jelentős szerepük volt a pogány kunok megtérítésében. A daróci templom egyik festményén látható még az öltözékük is: fehér darócruhában jártak, — talán innen ered a község neve is — e felett fekete köpenyt viseltek, a köpeny vállán hordták azt a T-alakú keresztet, amelyet Antonius-keresztnek ismer az egyháztörténelem. Az idők során privilégiumot kaptak arra, hogy a Bükkösökben sertéseket hízlaljanak, ha megérkeztek egy faluba, a kezükben tartott harangalakú csengetyűvel jelezték az érkezésüket, ezért került a rend címerére a harang és a két malac az antoniták állattenyésztését reprezentálja. Ez a címer fába faragva a daróci templomban ma is megtalálható.

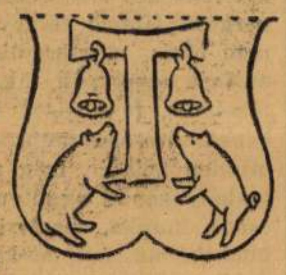

T-alakú kereszt, az antoniták címere, két haranggal, két malaccal

A huszita háború, a 16. század elejének szomorú állapotai megzavarták azt a kultúrmunkát, amiket a rend végzett, a mohácsi vészt követő esztendőben a szerzetesek már nem tudták a betegeket ápolni, kénytelenek voltak eladni malmaikat is, birtokaikat a szepesi vár urai ragadták magukhoz, körülbelül négyszáz évvel ezelőtt a rend működése végleg megszűnt. Az utolsó nyom, amit róluk találunk, egy régi írás: Lőcse annalesei jegyzik fel, hogy az 1553-ban megválasztott lőcsei evangélikus tanítónak »Cruciger, alias Kreützer« volt a mellékneve, ez az evangélikus tanító eredetileg antonitabarát lehetett és a rend pusztulásával vált protestánssá.

Klastromot, kórházat, szegényházat, nagy kiterjedésű gazdaságot tartottak fenn Darócon az antoniták, ezeknek a kultúridőknek a nyomát csak a templom mutatja és az a csodálatos épségben megmaradt gótstílű híd, amely egykoron egy hajdani tóján állhatott és a templomhoz vezető útnak lehetett a folytatása.

Ki volt a titokzatos „Z. Z."?

A daróci templom falán felfedezett freskóról *Kőszeghy Elemér azt tartja, hogy ezt feltétlenül 1317 előtt festették a daróci templom falára, tehát ez a kép Közép-Európának legöregebb templomi falfestménye.* Nem fér kétség hozzá, hogy a festmény egy francia baráttól származik, kiérzik belőle a 12. század francia könyvfestészetének befolyása, de meglátszik rajta a bizánci stílus is, a mester Darócra való érkezése előtt járhatott Bizáncban, ahol elsajátította azt a nagyszerű technikai készséget, amelyet ötszáz év múltán is elárul a nagyértékű lelet.

A festmény négy részből áll, mind a négy részt különös alakú épületek és majdnem a padlóig húzódó vonalak választják el egymástól. Az első jelenet Szent Pál és Szent Antal találkozását, a második Remete Szent Antalnak az ördögtől való megkínzását, a harmadik a Szentnek egy nőtől való megkísértését és a negyedik a vérében kínlódó Szentnek az ördögtől való elhagyását ábrázolja. A képek világosan mutatják, hogy a jelenetek a művész fantáziájában születtek meg olyan időben, amikor Remete Szent Antal életéről még nem bírt sémával a templomművészet. Sem a Szepesbélán, sem az egyéb helyen feltalálható Remete Szent Antal-képek nem hasonlítanak ehhez a festményhez, Szent Pál arckifejezésén észrevehető az öregség jele, hiszen a szent kilencvenesztendős volt már, mikor Remete Szent Antallal találkozott, a Szentet korbácsoló ördögök közül az egyik vörös, a másik fekete, hosszú fülük van, szőrrel fedett testük, de mindegyik szarvuk, holott a későbbi templomi képek az ördögöt mindig szarvval ábrázolják. A jelenet harmadik képe úgyszólván teljes egészében megmaradt.

Ezen a képen a Szentnek határozottan szép arca van, keskeny orral, kis szájjal és kerek állal. Balkezét elutasítóan tartja fel, jobbkezének ujjait behajtja, a művész ezzel azt akarta jelezni, hogy a kísértő gonosz ellen küzd a Szent. Szemben áll vele a Gonosz: egy szép nő képében. A nőn barnásvörös köpeny van, csak a kezei látszanak ki, ezeket ölelésre tartja, a lábából alig látszik ki más, mint a cipője orra. Lepel fedi a fejét is. Az utolsó jelenet technikai megoldása jelentette a művész számára a legnehezebb feladatot. Ebben az időben mindent a síkban ábrázoltak és a távolságot nem tudták még kifejezésre juttatni. A Szent, felét könyökére hajtva rézsútfekvésben pihen, jobboldalt, hosszú farokkal és denevérszerű szárnnyal száll az ördög, az épület tetejének a fele lefelé csik, ezzel akarta kifejezésre juttatni, hogy az ördög a mennyezeten át távozik és repülésével magával rántja a mennyezet felét.

Az egyes jelenetek között három épületet láthatunk. Két épület tornya átnyúlik a freskót bezáró cirádán, az épületek egyikének kerek ablaka van, a tornyok határozottan gótikusak, ezeken a gót tornyokon azonban láthatunk egy olyan ablakot, amilyent a gótika sohasem ismert. Legfeltűnőbb azonban, hogy a tornyokon mindenütt feltűnik néha egyedül, néha párosan egy Z. betű. Kőszeghy Elemér szerint ez a betű a művész nevének kezdőbetűje lehetett.

Amíg a Szepesség középkori falfestményeinek inkább archeológiai jelentősége van, addig ennek a képnek művészi értéke felbecsülhetetlen. A titokzatos *Zmester* nagyszerű technikával dolgozott, kemény krétaalapra temperafestékkel festett. kötőanyagnak viaszt is használt és mindössze négy színt: fehéret, okkersárgát, feketét és vöröset találhatunk a képeken. Feltűnő, hogy a kék és a zöld színek teljesen hiányzanak és a Szepesség legöregebb freskóinál különösen a zöld szín fordul gyakran elő. Elsősorban ezeknek a színeknek a hiánya bizonyítja, hogy a daróci lelet minden ismert freskót megelőz és *a művészettörténelemnek olyan kincse, amihez foghatót Közép-Európában sehol nem lehet találni.*

Darálóköveket
(RUS és más rendszerű darálókhoz raktárból szállít)
Hámozógép
centrifugiköpenyeket legjobban és legolcsóbban készít és javít
VARGA OTTÓ LAJOS
és szobrászműgyár
Budapest VI. Fövény ucca 89. Telefon 914—93

42. Daróc, ev. ref. fatorony.

1436. említik a toronynélküli kőtemplomot haranglábbal. (Lehoczky IIIb. p. 216.)

1733. „Campanam unam in ligneo campanili cuius templi curam gerint ipsi incolae." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

1838. kőtornyot építettek. (Lehoczky IIIb. p. 217.)

(Borsod m.)

Domfalép

különösebb változáson keresztül. Csak annyi lehetett a különbség, hogy míg a román stílusú tornyoknál a pilonszerű sisakoszlopok négyszöges alapon voltak elhelyezve, addig a gótikus tornyoknál jobbára köralapban. A négy fióktornyos forma bevezetése nem jelent különösebb változást. A tornyocskák szerkezete annyira egyszerű, hogy akármelyik toronyra utólag is rávihetők.

A sisak variánsok nagyszáma főleg a sisakfedélnek és a sisakcsúcsnak vonalviszonyából származik. Ez úgy értendő, hogy a toronysisak alsó része fedélszerűen, lapos gúlaalakban fekszik rá a harangházra és abból kúpalakban emelkedik ki a felső része, a sisakcsúcs. A bezárt szög, illetőleg a két alkotóelem vonaltörése adja a legtöbb megoldási lehetőséget.

Legkorábbi fennmaradt emlékeink a XVI. század elejéről származnak és majdnem kivétel nélkül gótikusak. A legrégibb templom a hervartói Sáros megyéből. A legkorábbi évszám, ami a templomon előfordul 1518 (1512?). Elsőnek Myskovszky Viktor ismertette. Többek között a következőket írja: „Tekintve alaprajzának alakját, ez még a csúcsíves stílusú [illegible]

Daróci nász templom

kéje

repr –

Malmagnépnin v. II

70. l. –

avena strigosa

Daróci templom-
kastély
(Draas, udvarhely vm)
kepe repr-
Sigerus

Daróci Szirmay-

várkastély

Elpusztult 1873

l.

Berzeviczy Albert

Régi emlékek

Bp. 1907. 177. l.

jobbra. Baltól elválasztott haját
n bajusza, sem pedig szakála nincs.
az aranygyapjas rend jelvényét hordja.
s. Feliratai a kép alatt két sorban:

Max
sterreich
Gem. V. A. Einsle"
Eybl"
alt D. Gesetzl. Schutzes Gegen Nachdruck"
Eigenthum V. F. Paterno In Wien"
7. Höfelich's Wwe"

on, az alak nagysága 23.3 %m.

47/93 N° 202 0·50

Daróci templom

festett padjamak
előlapjai
Repr.

Malmagyarnyelvű I.
66.1.

festett menyezet
táblák repr.
n.o. 72.1.

Daróci ág. ev. szász templom

Udvarhely vm.

XVII – XVIII. századból

karzat és festett padok

gyönyörű sorozata van

Kelger 115. l.

1914.

Részletek
a daróci templom
menyezetéről.

Darócz. templom
mennyezete

BOCSKAY GYÖRGY BETŰI 1572-BŐL.

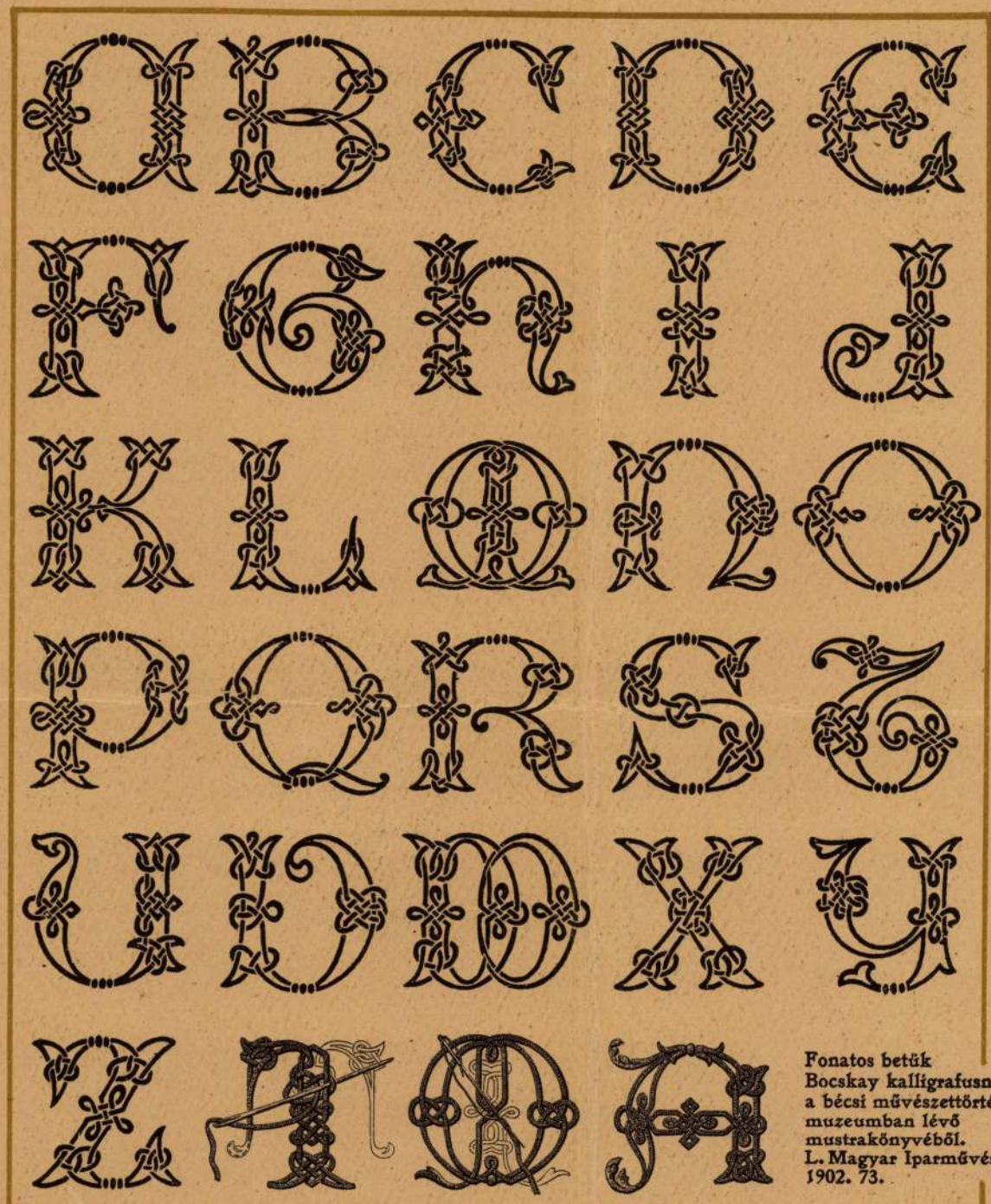

Fonatos betűk
Bocskay kalligrafusnak
a bécsi művészettörténeti
muzeumban lévő
mustrakönyvéből.
L. Magyar Iparművészet
1902. 73.

Daróci Templom

Irod

Magyary - Kossa Gyula dr.
Magyar orvosi emlékek.
III. k. Bpest, 1931. 14,
15. l. 16. l.

Sopron, Múz

Polgarmateri

Képe 465

megrva Daróczy Aladár dr

főispáni tithár
munkedvelő rajzoló
illusztrációi a
kör műben

Várady Ferenc
Baranya multja és
jelenje. I-k.
Pécs 1896

Gulyás Pál: M. irók.
V. k. 283. h.

4880

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Hanjsánto, Hanj-Torna vm.	Róm. kat. templom alap- rajza

Daróczy Aladár

Stil. Pakson (Tolna m.) 1867 febr. 18. Első éves joghallg. 1884/1885 I. vendéglát.

1896
1867
29

Hercules IV. 157.

Darócy Aladár dr

van illustrációja jelent meg az alábbi műben

Wosinsky Mór

Tolnavármegye az őskortól a honfoglalásig I-II k. Bp. 1896.

Szinnyei ?

Gulyás ?

4978

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Alsó-Bajom, Kis-Kükülló" vm.	Evang. templom adatai.

FÉNYKÉPÉSZ

8 MAGYAR HÍRLAP 1999. X. 27

DARÓCZI CSABA

VILLANÓFÉNYBEN

Az év természetfotósa 99'

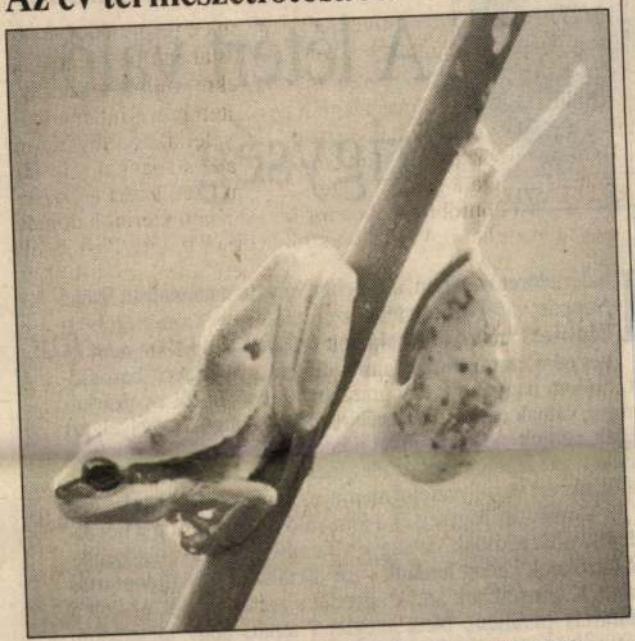

Csúcsforgalom – Daróczi Csaba díjnyertes felvétele

(MH) Odaítélték az egyik legrangosabb hazai fotográfiai díjat, Az év természetfotósa címet, és kiválasztották csaknem háromezer-kétszáz kép közül az év természetfotóját is. A Magyar Természetfotósok Szövetsége által évente kiírt pályázatra száznál több szerző küldte el a természetben élő növények, állatok életét bemutató képeit, művészi tájfotóit, bravúros mikrofelvételeit. A tucatnyi kategóriadíj mellett – a sok szponzornak köszönhetően – a szakértő zsűri döntése alapján idén számos különdíjat is átadtak. A hazai természetfotó szerencsére nagyon is népes és mindig fiatal tehetségekkel megújuló gárdája idén is nagyon magas színvonalú anyagokkal pályázott. A nagyközönség a hagyományoknak megfelelően, a budai várban, a Magyar Kultúra Alapítvány székházában megrendezett kiállításon nézheti meg a jók közül a legjobbakat. Látható lesz Az év természetfotósa 99' nyertesének, Daróczi Csabának több fotója, megtekinthető az év természetfotója, amit Horváth Győző kapott lencsevégre, és a tucatnyi kategória és különdíj nyerteseinek alkotásai is. Köztük olyan régi nagy nevekéi, mint Novák László, Berta Béla, Vizur János, Forrásy Csaba vagy Zsila Sándor, de ezúttal is több képével nyert a tavaly feltűnt kiváló víz alatti fotós, Dombóvári Tibor is. A tárlat naponta 9–17 óra között tekinthető meg november 23-áig a budai Szentháromság téren.

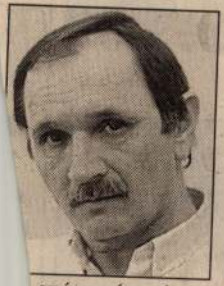

SZÁLE LÁSZLÓ

A létért való irigység

Iaider előretörésében, a Blocher vezette nacionalista Svájci Néppárt várakozáson felüli szereplésében és a szélsőjobbot képviselő amerikai elnökjelölt erősödő hangjában nem lehet nem észrevenni valami különös „gyökérzeti" hasonló-t. Három nagyon gazdag országban erősödik föl az elzárkó-ágya, válnak egyre népszerűbbé azok a hangok, amelyek azt dják, védjük meg magunkat a külső hatásoktól, őrizzük meg ünket, gazdagságunkat az idegenektől, a szegényektől s min-itől, aki ezt veszélyeztetni akarja, azaz részesülni akar belőle. fösvénység, az irigység és a jóra való restség ugyan a hét fő-derékhadát alkotják, de nagyon is emberiek. Már állatőseink-is önzőknek kellett lenniük – ezt diktálta az egyedfenntartás ıncsa. Kicsinyeiknek adtak egyedül a zsákmányból, ez volt a enntartás parancsa. Nem meglepő tehát, hogy társadalmi, ızeti méretekben is népszerű eszme: a boldoguljon mindenki, gy tud, mi berendeztünk magunknak egy gazdag, kényelmes zágot, és nem kívánunk ebből a színvonalból engedni olyanok lvéért, akik a javak megteremtésében nem vettek részt.

Az ausztriai és svájci választási eredményekben tehát nincs ımi különös vagy újszerű. Két – mondjuk így – kispolgári men-tású ország, melyek eddig is féltékenyen őrizték munkájuk és rencséjük gyümölcseit, ezután még jobban őrzik. Persze, amíg kségük volt az olcsó munkáskézre s a számukra már lealacso-ó munkák elvégzőire, addig nem őrizték annyira. Beengedték ndégmunkásokat, némi megalázó tortúra után. Most már, úgy zik, nincs szükségük bevándorlókra, különben is túl sokfelől és okan jönnek, jönnének a nyomor elől menekülve. Ez annyira nészetes reflex, mint árvíz idején a gátépítés. S bizony a legszo-risabb emberjogi harcosnak is szüksége van egy kis szemhu-sra vagy képmutatásra, hogy a Földön való szabad költözés jo-hirdethesse, hisz nyilvánvalóan nem költözhet tízmillió kínai cba vagy ötmillió kurd Ausztriába. De még kétmillió magyar jöhetne Magyarországra, ha akarna. Legfeljebb elvileg.

Haiderek, Blocherek, Buchananok ereje jórészt abban van, meglévő, de többnyire szégyellt érzésekre építenek, és ki-dják azt, amit sokan gondolnak, de tudják, nem illik kimon-Ez a civilizációs illem elég jól működik, a világszalonban a s idegengyűlölet, a szegregáció, az intolerancia hangoztatása bűnnek számít. Nyugodtan állíthatjuk: nagyobbnak, mint a ... civilizáció sokkal jobban elviseli péld...

le. D. V.

DAROCZI Dezső építészhallg.

diplomaterve

Fonoda (Repr.)

Rados K. – Németh L.: Az ipari és mezőgazdasági épülettervezés tanszéke oktató munkájáról

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 14. o.

Ø Daróczi Ferenc

kolozsvári ötvös inas

1635

1.

Szádeczky Iparfejl.

II. 132. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Daróczi Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1970 SEP 18

Studiósok kiállítása

A megyei képzőművész stúdió hat tagjának alkotásaiból kiállítás nyílik Balassagyarmaton, a Horváth Endre Galériában. A tárlaton Daróczi Ferenc magyarnándori, Garamvölgyi Gyula nógrádi, Csikász István balassagyarmati, Márton Bálint balassagyarmati, Nagy Pál szügyi és Orosz István mohorai stúdiótag alkotásait láthatja a közönség. A képeket tegnap bírálta el Karsai Zsigmond, a Népművelési Intézet képzőművészeti osztályának vezetője. Az ünnepélyes megnyitóra vasárnap kerül sor.

Bányász, Zp. Építők—St. Bányagép. A Sportiskola B szabadnapos lesz.

A pálya széléről

Ismét

Daróczi Ferenc

festő

A Horváth Endre Galéria megrendezte a vidéki pedagógus művészek kiállításának arra részt vett.

Trencsényi László: Képek és szobrok Balassagyarmaton.
Művészet, 1971.november - 31.oldal

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 OKT

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Daróczy Ferenc művész
1021 tanár

Képzőművészek és a mezőgazdasági dolgozók

A napokban meghívót kézbesített a posta a *MEDOSZ kulturális, agitációs és propagandaosztályára.* A szöveg arról tudósított, hogy a *debreceni MEZŐGÉP Vállalat szakszervezeti bizottsága a Magyar Képzőművészek Szövetsége kelet-magyarországi területi szervezetével* összefogva a vállalat tanácstermében nyitja meg az „Üzemi tárlatok 1974." című kiállítást.

A meghívóban és az eseményben látszólag semmi rendhagyó nincs. Ha azonban kissé visszalapozunk a debreceni MEZŐGÉP — egyelőre sajnos íratlan — történelmében, akkor ez a meghívó egyszeriben nagyobb hangsúlyt kap. A debreceniek két évvel ezelőtt ugyanis azzal hívták fel magukra a figyelmet, hogy fizikai dolgozóik, szocialista brigádjaik között *hobby-pályázatot* hirdettek, s a beérkezett pályaművekből olyan kiállítást rendeztek, hogy az ország minden tájáról csodájára jártak. Nem is annyira a pályaművek keltettek elismerést, hanem az ötlet: *a munkások művészeti ízlés-nevelésének ez a sajátos, aktív formája.* A két esemény között egy olyan folyamat bontakozott ki, amelyben az ismétlődő képzőművészeti pályázatok, meghívásos kamara tárlatok után a szocialista szerződéskötés logikusan következő állomás. A debreceni MEZŐGÉP esetében legalábbis az.

Csakhogy — és most vegyünk nagyobb levegőt — a többi vállalatnál, a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó állami gazdaságok, MEZŐGÉP vállalatok, erdőgazdaságok, vízügyi üzemek szakszervezeti bizottságainál már sajnos egyáltalán nem ilyen rózsás a helyzet. Pedig nem kevés dolgozóról van szó. Pontosan *háromszázezerről.*

A szakszervezeti bizottságok által végzett ismeretterjesztő munkában *a képzőművészeti ismeretterjesztés bizony messze van az optimális szinttől.* Ezen csak az utóbbi években javított valamicskét az a tény, hogy a mezőgazdasági üzemekben elszaporodtak a különböző *klubtípusok,* különösen az ifjúsági klubok és néhány szocialista brigádklub. Örvendetesen nő az olyan programfajták száma, ahol a művészettörténettel, a mai képzőművészettel, mai alkotókkal ismerkednek a klubtagok. Meghonosodott — bár széles körűen nem terjedt el — a képzőművész-klubtag találkozó és az úgynevezett *„mini-klubtárlat"* forma, ahová, a *helyi képzőművészek* kapnak meghívást.

Túlzottan sötét szemüveggel néznénk, ha azt mondanók, hogy ez nem eredmény. Végtére is ezek a klubokban meghonosodott ismeretterjesztési formák, ha viszonylag szűk körben is, de a fiatal munkások képzőművészeti látásmódjának fejlődéséhez járulnak hozzá.

A probléma viszont továbbra is az, hogy a képzőművészeti ismeretterjesztés egyrészt *szűk körben* hat, másrészt *nem szakszerű,* harmadrészt pedig munkások és művészek között élő, *személyes kapcsolat* jóformán *nem* alakult ki.

E problémacsokorból — amely persze sokkal vastagabbá válik, ha egyéb részleteket is górcső alá teszünk — talán a szakszerűség kérdése érdemel némi magyarázatot. Annál is inkább, mert nemcsak a képzőművészeti, hanem a klubban alkalmazott hagyományos és nem hagyományos ismeretterjesztés színvonalával (túlzással: színvonaltalanságával) is összefüggésben van. A klubvezetők, mint ez köztudott, többnyire *nem hivatásos* népművelők, hanem olyan klubtagok, akik részben intelligenciájuk, részben népszerűségük miatt kapták a tagságtól a megbízást. Többségük híján van az alapvető pedagógiai, pszichológiai ismereteknek, és általános tájékozottságuk sem sokkal nagyobb a klub tagjaiénál. Szükség van *szakavatott* segítőre, a képzőművészeti ismeretek esetében — hiszen ez a legideálisabb — *magára a művészre.* A festőre, a szobrászra, a keramikusra, a textilművészre.

Valahogy olyan módon, mint *Debrecenben,* vagy a *Nógrád* megyei Magyarnándori Állami Gazdaság klubjában, ahol *Daróczy Ferenc* művésztanár segít a klub tagjainak. Érdekes a Zalaegerszegi Állami Gazdaságban szerződést kötő *Szabó Sándor* festőművész példája, vagy a Baranya megyei Bikali Állami Gazdasággal szoros kapcsolatban álló *Vincze Győző* festőművész esete. Nem lenne helyes, ha kihagynánk a hiányos példatárból *Benedek György* festőművész nevét, aki közismert sokoldalúságát most azzal bizonyította, hogy a MEDOSZ által meghirdetett kiváló klub pályázat bőr díszokleveleit tervezte és készítette. *Jajesnicza Róbert* évek óta készíti e pályázat bronzplakettjeit és a kiváló klubvezetők ezüstgyűrűit.

A *Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezete,* valamint a MEDOSZ kulturális agitációs és propagandaosztálya között éppen felvázolt problémák megoldására, a meglevő eredmények bővítésére született a közelmúltban megállapodás. A terv, a cél az, hogy a szakmai szakszervezetek között mind létszámban, mind népgazdasági jelentőségben előkelő helyet elfoglaló MEDOSZ a képzőművészeti ismeretterjesztés, a munkás-művész kapcsolatok terén, mind nagyobbat lépjen előbbre.

Ezen — úgy hisszük — nemcsak a mezőgazdasági üzemek fizikai dolgozói és a művészek, hanem közművelődésünk egésze nyerhet.

Bencsik Máté

...tközi ex libris kong-

...jelző

...ÁJÁRÓL

...T Tömegkommuniká-
...ent látott napvilágot.
...CÁMPEANU 1972-ben
...rban a szakemberek-
...ónség című tanulmá-
... mutatja be a rádió,
...niai tömegkommuni-
...nyos elemzésben ösz-
...olatos elméleti isme-
...ógazdag oldalai után
...si erdeje következik.
...lmi munkás számára
...ezetek, különösen a
...yság és hatások kér-
...gén átütő erővel —
...szleteket világítanak
...ybevetni a könyvet
...ilódás és tömegkom-
... magyarul megjelen-
...saink, szociológusok,
...áció szakemberei fi-

...s élmény a „Magyar
...és Nobel-díjasok" cí-
...ván összeállításában,
...közt tudósokkal) a
...kben hazánkban. Ha
...mertetett meg, ez a
...Két tucat természet-
...ró akadémikus is, a
...dományszaka lenyű-
...lékszünk még — mi,
... című előadássorozat
... olvasták estéről es-
...hallja-látja az ország
...ívségével vonzó, éle-
... — a televízió, a nép
...dnak ugyanitt tudó-
...ött is, akadnak akik
...kat is milliók által
...öröm az is, hogy köz-
...epizódjai „agitálnak"
...dalán. És szinte vala-
...ettel, nagyrabecsülés-
...ában megjelent kötet
...és betanított munkás-
...ni szívdobogtató, me-

lapzárta közti

...gbízott 62 éves
...zínművész, ren-
... igazgatója 48
... énekes, a volt
...sportújságíró, a
... szívroham kö-
...nűvész.

...ük!

Tanyán vagyunk. A *hódm*
termelőszövetkezet irodája
kombájnok, lovak, maszek
óra múlva vége a napi m
dik a második műszak, a
fejés, mosakodás. Szombat
adás. A *Bajor Gizi brigád*
a tanyára a mozit.

— János bácsi, jönnek

— Kati, ne szaladj el, g
túrba, a Lúdas Matyit ját

— Az ám — szól közbe
jól megadja Döbröginek
szünk...

Sötétedik. A tsz busza r
kat. Cipelik a filmet, a vet
itt külön birodalom. Egy

— Nagyon szeretünk id
állapítja meg *Vincze Ernő*
lelkes tagja. — Igaz, én
jövök, hiszen a szüleim a
tagjai, itt nőttem fel...

A brigádban mindannyia
vagyunk. Gyerekek, unokál
szombat este nekünk is f
mégis szívesen áldozzuk fe
Május 25-én brigádunk a
gyűlésen, *vállalta*, hogy fe
évfordulójának tiszteletére
vezünk be magyar filmekr
a magyar filmek látogatói
idén termelőszövetkezetekb
gokban, brigádunk *negyve*
tott, ezen közel 3100 látog
lünk tizenegyezerháromszáz

Amíg *Hézső* bácsi, a ny
mindnyájan úgy szólítjuk,
vizsgálja a filmet, előkészíti
gos kis brigádértekezletet ta
minden. Sok még a javítani

GUTENBE
KIRÁNDUL

Napjainkban gyakran e
szabad idő ésszerű felhasz
mindenki a *saját elképzelés*
zött tölti el a rendelkezésre
rint a családja körében, táv
a munkatársaktól, a világ

Valószínűleg ez az oka
szocialista címért küzdő brig
lektív összejöveteleket tudjá
teljesíteni. Ezért keltett jól
Rádió I. szakszervezeti alap
ködő *Gutenberg szocialista*
(a férőhely alapján brigád
részére is) egy háromnapos
gyei csoportos kirándulásra.
ez lesz az első belföldi tú
voltak már, s ez alkalombó
pasztalataikat összegezni.

Az első kirándulás ötlete
sát követő beszélgetésen n
idő múlva meg is valósítot
lemezhette? Evés-ivás, le
amúgy „jó kocaturisták" m

Nézzük csak a főbb állo
ben idegenvezetővel járjál
Szombathely, Sopron törté
geit, gyönyörködnek a mű
dás szépségű *fertődi* kastél

Természetesen a gyaloglá
hoz, az élmények befogadá
bizonyos „prózai" dolgokra
elemózsiás csomagok, elfo
kávét, nem kerülik el út
betyárcsárdát sem.

Önkéntelenül felvetődik
munkatársak, akik a nap r
kahelyükön, *egymás társa*
jon tudnak-e más témáról
egy kiránduláson, mint
vagy esetleg jótékony ha
nak, egyszóval: *nem érzi*
még a pihenőnapokat is i
zött töltik?!

Alighanem a tények
mindent. Ugyanis *1972-be*
a brigád, ezúttal a *Dun*
sen hozzátartozókkal egy
kednek meg egymás ház
keivel. *Brigádon túli bará*

Ezúttal a *nagyvázsony*
sárvári kastélymúzeumbar
ban jártak, sőt a vállalk
sümegi várba is felmászt
zetett brigádnapló méltatj
rándulást, elsőrendű fo
Nyilván ez az út is emlék
annyiuk számára. Ezt k
zempléni túra, ahol sok
mellett a történelmi eml
nyerte meg mindenki tet

Valamennyi útra pedig
folyamán) *erdélyi köruta*
Indulásuk előtt *útifüzet*
alábbi ajánlással:

„A Magyar Rádió Gute
gádja által szervezett erd
dulás alkalmából szerete
ket. E kis tájékoztató füz

MDK

Daróczy Gabriella, I.o. tan.

Bakáts téri ált.isk.

174. Háboru és Béke.

Magy. Ifj.Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept.1o. Kat.

DARÓCZI Julianna építész

Kolozsvár

A többszöri beázás miatt tönkrement aranyosgerendi ref. templom mennyezetét új karettás mennyezettel helyettesítette. Ő tervezte 1989.-a miutáit.

Ld. Kovács Anchás: Az aranyosgerendi ref. templom. Kolozsvár 1989.

Daróczi Judit

„Hőbagoly" c.
Kollázs. (repr.)

A.SZ.I.: Kiállítási
Kalauz.
Petőfi Népe,
1976. nov. 3.

domásunk szerint az országban senki más. Lepkeszárnyakból rakasztott kompozícióit a Megyei Kórház klubja mutatja be.

Foglalkozását tekintve kutató orvos, bőrgyógyászati morphológus a budapesti klinikán. Munkaeszköze az elektronmikroszkóp. Hivatásának valóságos megszállottja. Valószínűleg ez tette érzékeny és éles megfigyelővé. Japánosan finom ízlése és a legszebb értelemben feminin érzékenysége pedig alkati tulajdonság.

Néhány éve különös szenvedélynek hódol. Férjével és két gyermekével versengve gyűjti a budai hegyek és a Bükk pillangóit. Ez még nem lenne különös, de kitépett szárnyaikból kollázsokat készít. Mivel többnyire madarakat ábrázolnak, ornitológus pontossággal, a nézők általában úgy vélik, hogy madártollból készültek. De nem, a hóbagoly, a dolmányos varjú, a réti héja, a búbos banka és a többi bársonyos fényű színgazdag ábrázolása esetenként több száz lepke halálába került. Ez kegyetlenül hangzik tán, de a holt lepkeszárnyakból a képen élet költözik a madárszárnyakba.

Művészet-e, amit csinál? Első nyilvános bemutatkozása után korai lenne eldönteni. E sorok írója félig egyetért a Csoóri Sándor-strófát idézi vendégkönyvi bejegyzéssel:

„Álkonyi napba pille száll,
fekete-vörös pille száll,
az egyik szárnya megsirat.
a másik szárnya megcsodál."
Siratni kár lenne,
csodálni szabad.

A. Sz. J.

12-ig. 750

KERTES lakóház, beköltözhetően eladó. Kiskunhalas, Harangos tér 12. 1129

KÉT családnak alkalmas, kertes lakóház, beköltözhetően eladó. Kiskunhalas, Himző u. 10. Érdeklődni Harangos tér 12. 1130

BAJA, Budai N. Antal u. 72. szám alatti 3 szobás, közművesített, családi ház beköltözhetően eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap. 774

KÉTSZOBÁS, komfortos kertes ház, nagy pincével, melléképületekkel eladó. Kiskunhalas, Huszár u. 3. 1143

VILLAMOSÍTOTT lakóház, 930 négyszögöl területtel eladó. Kiskunhalas, Alsószőlők 139. Érdeklődni Bem u. 5. Szalaiék. 1136

FELKÉSZ családi ház eladó. Kiskunhalas, Határ utcában. Érdeklődni mentőállomáson vagy Kisfaludy u. 73. 1137

HÁROMSZOBÁS ház Kis-

szár u. 15. 1149

PONYÓD-BÉLATELEP rul u. 5. sz. 240 négy ikerház lődni Sza nál, Józs

KÉTSZOI ház ela Viola u. ról. ös

KÉTSZOBÁ kerttel, Kiskunhala 61.

BAJAN be városban ház azonnal beköltözhetően eladó. Érdeklődni: I. számú Ügyvédi Munkaközösségben. 788

KERTES családi ház, külön beépíthető portával eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Füzes u. 5. 1157

KÉTSZOBÁS ház, nagy telekkel, azonnal beköltözhetően, sürgősen eladó. Tompa, Hunyadi u. 99. Érdeklődni Kiskunhalas, Bajcsy-Zsilinszky u. 20. 1156

396 NÉGYSZÖGÖL szőlő Kiskunhalas

figyelem! Koesijában. Fritsch ...ek, szabad- 1395

vezett kölykök és ... rokkantkocsi eladó. K... kunhalas, Alsóipartelep

EGYÉVES fajtatiszta ... mes dog kan, olcsón el... Kiskunhalas, Tábor u.

STENWAY típusú zo... eladó. Madaras, Bátho...

KÉTSZOBÁS ... ezer kp. plu... OTP-hitel átv... adó. Kiskunha... renc tér 3/b I.

Gépek és alkatrészek

TRABANTOSOK Meleg lesz Pótfűtést készí... Miklós. Kiskőr... kai u. 33.

ZASTAVA 750... eladó. Érdeklő... za. Rákóczi F...

Daroczy Sándor

neve cenlitve

Vigilia 73/11 Bozóky M.: Gulácsy 732 dd.

immár az ország összes településén van vezetékes ivóvíz. Az örömre Vas megyében nincs ok: teljes a zűrzavar vízügyben. Egyesek közös rt.-ben látják a jövőt, mások saját útjukat járnák... (5. oldal)

KULTÚRA

Bloom napján

Június 16-át, Leopold Bloom egyetlen napját azért is illik számon tartanunk, mert Joyce regényhőse szombathelyi származású. Arra a kérdésre, hogy mi a bloomság, és milyen lesz a Bloom nap Szombathelyen, a 7. oldalon található a válasz.

GAZDASÁG

Koporsóüzem

Pankaszon egy évtizede működik egy üzem, ahol koporsókat, fejfákat készítenek. Hogy nem dolgoznak rosszul a pankasziak, arra bizonyíték: náluk rendelték meg Nagy Imre egykori miniszterelnök újratemetési koporsóját is.

(Riportunk a 9. oldalon)

SPORT

Büki felkészülés

Egy hétig Bükfürdőn edzett az olimpiára készülő magyar vívóválogatott. Utolsó munkanapjukon arról beszélgettünk velük, miként ítélik meg atlantai esélyeiket (18. oldal).

A 14. Magyar Textilbiennálé a Szombathelyi Képtárban

● **Ölbei L.**

Fanfárok köszöntötték tegnap délután a 14. Magyar Textilbiennálét — valamint a 11. Nemzetközi Miniatűrtextilbiennálét, az I. Zászlóbiennálét és a korábbi nyertesek kiállításait — az Iseumban. Aztán az ünneplő közönség bevonult a képtárba, hogy meghallgassa *Magyar Bálint* művelődési és közoktatási miniszter üdvözlő levelét — *Fabényi Júliá*nak, a Szombathelyi Képtár igazgatójának tolmácsolásában —, melyben hangsúlyozza e kultúraínséges időkben a szombathelyi textilbiennálé jelentőségét, valamint *dr. Lovag Zsuzsá*nak, az Iparművészeti Múzeum főigazgatójának megnyitó beszédét.

Dr. Lovag Zsuzsa emlékeztetett arra, hogy — bár ezt keveset emlegetjük — száz évvel ezelőtt a millenniumot jóval több érték születése kísérte, mint az idei évfordulót. Éppen ezért a millecentenáriumi események között kiemelkedőnek nevezte a 14. Magyar Textilbiennálét, amelynek valamennyi kiállított darabja a honfoglalás 1100. évfordulója előtt tiszteleg: direkt vagy kevésbé direkt módon, komolyan vagy játékosan — de mindenképpen magas színvonalon.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium fődíját fal- és tértextil kategóriában az a gobelin kapta, amely negyvenhat művész közös munkáját dicséri, és amely — az MKM anyagi segítségével — az Iparművészeti Múzeum tulajdonába kerül. Alkalmazott textil kategóriában az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság fődíjasa *Daróczi Péter* lett a 14. Magyar Textilbiennálén. *Benkő Sándor* felvételén *Csille Márta Vezérek I—VII.* című kompozíciója látható, amely Szombathely Megyei Jogú Város díját kapta.

(A kiállítások augusztus 31-éig tartanak nyitva.)

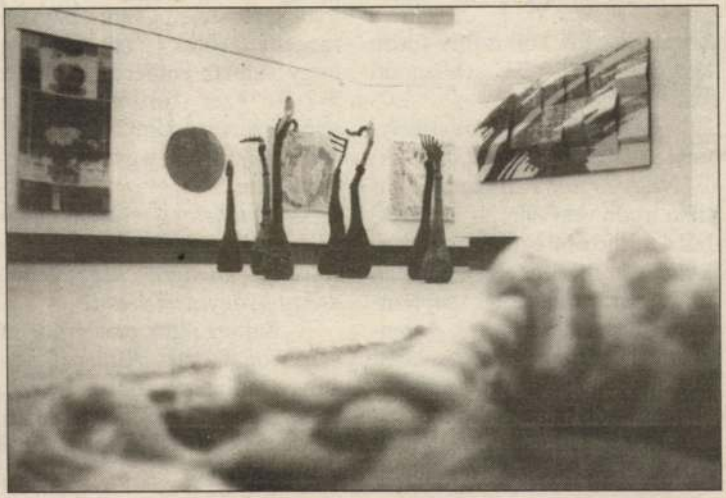

Vas Népe 1996. június 15.

tését rendezi.

A párt elképzelései szerint a pitbullok tenyésztői és a kutyákkal állatviadalokat szervezők ezentúl nem szabálysértést követnének el, hanem büntetőjogi szankciókkal kellene számolniuk. Selmeczi Gabriella elmondta, hogy a harci kutyák tartását a jövőben igen szigorú feltételekhez kellene kötni. A feltételek között szerepel, hogy különböző harci kutyák fajtáit, hogy a törvényi szigorítás alól kibújjanak. A képviselőnő azt is megjegyezte, hogy ezeket az állatokat nem igazán lehet kutyának tekinteni, mert genetikailag igen korcsak. A Fidesz javaslatát egyeztetésre megküldte az állatvédőknek, az Országos Ebtenyésztők Egyesületének és az ORFK illetékeseinek.

vizsgálatot sürget az MDF

szavazott, személyes véleménye szerint az MDNP-nek nincs helye a bizottságban, hiszen a párt nem vett részt az 1994-es választásokon.

Sepsey Tamás legutóbbi interpellációjára utalva bejelentette: indítványozni fogja, hogy az Állami Számvevőszék elnöke rendelje el az MSZP gazdálkodásának azonnali vizsgálatát. Az 1995-ös zárómérleg szerint a párt ugyanis 18 millió forintos adományt kapott a Politikatörténeti Alapítványtól. Az alapítványt 1995-ben a központi költségvetés 36 millió forinttal támogatta, s az 1996-os költségvetési törvényben e célra mintegy 30 millió forintos előirányzat szerepel. A párttörvény szerint egyetlen párt sem fogadhat el adományt olyan alapítványtól, amely költségvetési támogatást élvez. A képviselő keddi interpellációjára adott válaszában Akar László államtitkár 1992-es, 1993-as és 1994-es adatokra hivatkozott. Ekkor az alapítvány még nem kapott állami támogatást.

r-támogatás

kormányzatok 800 millió forint kiegészítést kapnak a központi költségvetésből.

— *Mennyi jut Szombathelynek, és hogyan használják fel?*

Nagy Józsefné, a szociálpolitikai iroda vezetője: — A keretből 4 millió 660 ezer forintot kap a város, az összeg felét májusban utalták át, másik felét szeptembertől használhatjuk fel. A rendelet úgy szól, hogy esetenként, egy-egy betegség miatt jelentkező magasabb gyógyszerkiadást megfizetni nem képes, de közgyógyellátásra nem jogosult személyeknek adható ebből a gyógyszerár-támogatásból. A gyógyszerárak ugyanis nagyon megemelkedtek, tapasztaljuk, hogy vannak emberek, akiknek 5-7-10 ezer forintra nőtt a gyógyszerszámlájuk. Átmeneti segélynek számít a gyógyszerártámogatás.

— *És tehetnek-e valamit azokért, akik közgyógyellátási igazolvány ellenére kénytelenek drága gyógyszert venni?*

— Sajnos rájuk ez a rendelet nem vonatkozik. Átmeneti segélyre adhatnak be kérelmet, helyzetüket meg fogjuk vizsgálni, ha a helyi rendelet lehetővé teszi, segítünk.

désben is sikerült „áttörést" elérni a felsőoktatási törvénymódosításhoz benyújtott képviselői indítványok kapcsán. Az egyik elképzelés: a tandíj havi összege, amely 2000 forint, legfeljebb az éves hallgatói normatíva (amely 65 ezer forint) 3 százaléka lehet. A tandíjat tehát csak úgy emelhetik, ha növelik a normatívát is.

Kézi vezérlés?

A bankkonszolidációt vizsgáló országgyűlési bizottságban az ellenzéki képviselők nem tettek le arról, hogy a testület meghallgassa a miniszterelnököt — mondta Szabó Iván, az MDNP parlamenti képviselőcsoportjának sajtóbeszélgetésén. Szabó szerint a bizottsági meghallgatáson kell kiderülnie, hogy valóban beavatkozott-e „kézi vezérléssel" a miniszterelnök az OTP és a Postabank életébe.

Kisgazda-aggodalom

A Független Kisgazdapárt szerint az államháztartás hiánya az idén meghaladja a tervezett mértéket. A hiány eléri majd a GDP öt és fél százalékát, vagyis 90-100 milliárd forint lesz. Ezen a deficiten a társadalombiztosítás és a központi költségvetés fele-fele arányban fog osztozkodni, s a kormányzat képtelen lesz betartani az IMF-fel kötött, propagandisztikus célokat szolgáló megállapodását.

Iparművészeti Múzeum

1091 Budapest, Üllői út 33-37.

MŰHELYSAROK

1993.május

DARÓCZY Péter textiltervező művész
1053 Budapest, Veress Pálné u. 30 T.: 137 - 87-46

Lakás Textil Vállalat
9700 Szombathely, Irottkő u. 1

BUTORSZÖVETEK

Daróczy Péter bútorszövet mintái két nagyobb témát ölelnek át. Az egyik a természet formavilágából merit, a tenger hullámzó, fodrozó habjai, a megkövült fák, fosszíliák, kőalakzatok örvénylenek sötét tónusú szövetein, vagy lágy pasztellszinü harmóniákban hömpölygő amorf formák mesélnek világunk őseredetéről. A másik téma a hagyománykutatás. A magyar reneszánsz kódexek, templomok festett famennyezetei letisztult, absztrahált formái, stilizált virágai élednek ujjá fantasztikus szinkombinációkban.

Gobelinszerü hatásukat a nagy szövéssürüségnek köszönhetik, a hat lánc - három vetülék rendszer 9600 szálat jelent a 140 cm szövetszélességen. Ehhez hozzájárul még a nagy rapport méret: 35 x 52 cm, ami a minta viszonylag ritka ismétléséhez vezet. Ezek a jacquard szövésü textilek pamutból készülnek.

A tervtől a kész szövethez számitógépen keresztül vezet az út, mely ma már a szinrebontás, a szinkeverés nélkülözhetetlen eszköze. A szombathelyi Lakás Textil Vállalatnál ez velejárója a művészi kialakitásnak. A textilek részben itt, részben a kisérletező kedvü, dinamikus ASTÉ IMV Kft. műhelyeiben készültek.

A fiatal művész energiáját nem tudja teljes mértékben lekötni a két vállalat számára végzett tervezőmunka, igy 1992-ben öt iparművész társával nagyobb feladatokat keresve HILL'Art Studió néven új vállalkozásba kezdett. A stúdió tevékenysége a belső terek kialakitásától, a komplex beruházási munkáktól kezdve a

bútorszövetek, szőnyegek tervezésén keresztül az egyedi gobelinig terjed. Reméljük, munkájuk hozzájárul majd a hazai középületek, intézmények, irodák, üzlethelységek, és nem utolsó sorban otthonok arculatának ki- és átalakitásához, a lakástextil árukinálat bővitéséhez.

Daróczy Péter 1958-ban született. Tanulmányait először a Képző és Iparmüvészeti Szakközépiskolában, majd az Iparmüvészeti Főiskola szövött textil szakán végezte. 1987 óta a LATEX tervezője. A tervezésen kivül foglalkozik festészettel és grafikával is.

Kiállitások, dijak:

1986 - Diósi-Nagyajtai Akvarell Pályázat I. dij
1987 - Fiatal Iparmüvészek Studiója /FIS/ kiállitása -BNV-ARTEXPO
1987-1990 BNV - LATEX Vállalat bemutatói
1988 - Zalaegerszeg - önálló kiállitás
Tata - LATEX Studió
1989 - FIS - Pécs
1990 - FIS - Budapest, Vigadó Galéria
DECOZIT - bútorszövet kiállitás és szakvásár- Brüsszel
1991 - FIS - Budapest, Tölgyfa Galéria
FIS - Budapest, Legujabbkori Történeti Múzeum
1992 - MILL'ART kiállitás - Nagycenk
BNV - Müvelődési és Közoktatási Minisztérium Nivódij pályázat elismerő oklevél

Lovay Zsuzsanna

DARÓCZY Péter

KEREKES József: Tájkép
(Ősi, 1892 — Székesfehérvár, 1938)
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 3.

4. ism.: Férfiportré
VASZARY János: Női arckép
(Kaposvár, 1867 — Bp. 1939)
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 4.

5. KOMÁROMI KATZ Endre: Szűz Mária a gyermek Jézussal
(Rév—Komárom, 1880 — B.almádi, 1969)
GERGELY Imre: Putto, kezében koszorúval (Pest, 1868 — ?)
ism.: Férfiportré
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 5.

6. ÉDER Gyula: Ülő női akt
(Kassa, 1875 — Bp. 1945)
KUKÁN Gyula: Akt vörös lepelben
(Érsekújvár, 1890 — Bp. 1936)
GENCZ Z.: Kendős akt
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 6.

7. VÁRADY Lajos: Téli táj
(Szászváros, 1890 — Bp. 1929)
KUNFFY Lajos: Munkából hazafelé (Orci, 1869 — Somogytúr, 1962)
VÁRADY Gyula: Falusi életkép
(Sárosoroszi, 1866 — Komárom, 1929)
MARTOS Zsigmond: Tavaszi táj
(Zsebfalva, 1888 — ?)
SZLÁNYI Lajos: Táj gémeskúttal (Pest, 1869 — Bp. 1949)
JANKOVITS Tibor: Kosarat vivő nők
ism.: Tanya
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 7.

8. K. MADARÁSZ: Férfiportré
KÁRPÁTHY Jenő: Férfiportré
(Debrecen, 1870 — Bp. 1950)
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 8.

9. RUDNAY Gyula: Táj
(Pelsőc, 1878 — Bp. 1957)
NAGY Endre: (Muzsinszki): Móricz portré (Felsőzolca, 1886 — ?)
BOSZNAY István: Szalmatetős ház szénakazallal
(Csurgó, 1868 — Bp. 1944)
1924. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 9.

10. FERENCZY László: Földút
BÓDY: Leányportré
VREISICS: Falusi táj
Ism: Férfiportré
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 10.

11. PEKÁRY István: Kazlak
(Bp. 1905 — Bp. 1981)
KÁNTOR Andor: Folyó
(Bp. 1901 — ?)
KUPFERSTEIN Imre: Jelenet aktokkal
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 11.

12. GOLDRAMT Frigyes: Pásztorok imádása
POLAK T.: Szalmakazlak
TÓTH M.: Faluvég
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 12.

13. RIMÓCZI József: Csikós
SZELŐCZEY J.: Folyópart
NAGYBÁNYAI NAGY Zoltán: Sümeg (Fóth, 1904 — ?)
RAKOVSZKY: Fiúportré
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 13.

14. dr. VINCZINÉ: Szüret Sümegen
HOLLÓSNÉ MATTIONI Eszter: Anya gyermekkel
(Szekszárd, 1902 — ?)
RÉTY Zsuzska: Akt tájban
(Varasd, 1899 —?)
1925. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 14.

15. PÁNCZÉL: Kereszt és kopjafa férfiakttal
GLATTER Ármin: Nő díványon
(Szepsi, 1861 — Bp. 1931.)
1926. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 15.

16. VERESS Zoltán: Cigánylány-portré
(Kolozsvár, 1868 — Bp. 1935)
1929. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 16.

17. LADOMERSZKY Gitta: Virágcsendélet
BECK Judit: Nők kosárral
(Bp. 1909 — 1995)
KALMÁR Anna: Tájkép
BURGHARDT Rezső: Fekvő akt
(Zsombolya, 1884 — Bp. 1963)
LACZKOVICH P.: Női akt
1929. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 17.

18. KASSELIK László: Gyümölcsszedők
MAGYARÁSZ Imre: Sümegi táj
(Esztergom, 1905 — Bp. 1972)
LOSSONCZY Tamás: Kompozíció (Arc) (Bp. 1904 — ?)
1929. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 18.

19. Ism.: Akt
MARTOS: Sümeg
GUZSIK Ödön: Vásár
(Bp. 1902 — Bp. 1954)
LACKÓ: Paraszthá̀z
1929. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 19.

20. INNOCENT Ferenc: Törölköző nő (Pest, 1859 — Pátka, 1934)
JAKSA István: A hegedűs
(Szombathely, 1894 — ?)
1929. Laczkó D. Múzeum 86. 19.20.

21. BAKOSS Tibor: Baromfi-udvar
(Nagykőrös, 1868 — Porrog, 1950)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 21.

22. EDVI ILLÉS Aladár: Tehénfej (Pest, 1870 — Bp. 1958)
BAKOSS Tibor: Kakasok
(Nagykőrös, 1870 — Porrog, 1950)
GARZÓ F.: Nürnberg városa
TÓTH Lajos: Firenze, Ponte Vecchio (Gyermely, 1887 — ?)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 22.

23. AIGLON: Akt
Ism: Akt
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 23.

24. KARÁDY Etelka: Parasztlány, muskátlival
(Beodra, 1877 — Bp. 1963)
MÜLLER Ágosta: Festőnő
(Bp. 1890 — ?)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 24.

25. ism: Női portrék
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 25.

26. GÁBORY: Földút
PONGRÁCZ Károly: Folyópart
(Szottinafalva, 1872 — Cabar, 1930)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 26.

27. KATONA Nándor: Táj folyóval (Szepesófalu, 1864 — Bp. 1932)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 27.

28. KACZIÁNYI Ödön: Égő hajó
(Marosvásárhely, 1852 — Bp. 1933)
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 28.

29. Z. HRADZSY Olga: Női portré
é. n. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 14.

A Paletta-festmények
kiállítását rendezte a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum
és a sümegi Városi Múzeum, a Veszprém megye Kultúrájáért Alapítvány
és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.
Fk: V. dr. Fodor Zsuzsa

Paletta-festmények

SÜMEGI MŰVÉSZTELEP 1919–1929

LACZKÓ DEZSŐ MÚZEUM
VESZPRÉM

1998. OKTÓBER 15. –
DECEMBER 17.

Paletta-festmények

A paletta szó a latin „lapát" jelentésű szóból származik, rendszerint fából készült ovális vagy négyszögletes, különlegesen kezelt keményfa-lap, festőművészek festékkeverő lapja. Egyik oldalán megmarkolásra alkalmas, félkör alakú bemetszés és lyuk található, a festő hüvelykujja számára. Akvarellekhez porcelánból készült, freskó festéséhez felhajtott karimájú négyszögletes bádoglapot használtak. A leggyakoribb paletták dió- vagy körtefából készültek, és könnyű, karra fektethető sima felületű lapok voltak. Régen a paletta a festők nélkülözhetetlen eszköze volt, ezért az ikonográfiában a paletta szó a festészet szimbólumává vált, de átvitt értelemben az egy festő által jellegzetesen használt színeknek, a művész ábrázoló eszközeinek az összességét is jelentette. Szokás volt különösen művésztelepeken nemcsak rendeltetésszerűen, festék felrakásra és kikeverésre használni falapokat, hanem egy palettára egy vagy több könnyed, alla prima felrakott apró képet, vázlatot festeni. Az ilyen palettafestmények, feliratuk tanúsága szerint, emlékkép gyanánt is szolgáltak.

Darnay Kálmán paletta-gyűjteménye

Darnay Kálmán, hajdani vaskereskedő, régész, muzeológus, szak- és szépíró, művészetpártoló, „kulturális mindenes", sümegi polihisztor, megszállott gyűjtő, királyi kormányfőtanácsos, és később szárnyrakelt legendák garabonciás figurája széleskörű ismeretséggel rendelkezett. Ismerte Jókait és Mikszáthot, beszélgetett kávéházakban Gárdonyival és Adyval, levelezett Kaffka Margittal, Istók Jánossal, Rippl Rónaival, de meglátogatta őt Sümegen Csathó Kálmán és Herczeg Ferenc is. Baráti köréhez tartozott Eötvös Károly, és Darnay pártfogolta a később Indiába letelepedett Sass Brunner Erzsébetet és festőlányát is. Sümeget személyes vonzása és szerteágazó tevékenysége a Dunántúl egyik kulturális központjává tette. Tervei között szerepet egy nagybányai mintára kialakított „Nagybányát átköltöztető" művésztelep létrehozása is Sümegen. Az 1925. július 12-i Sümegi Újság cikke ezzel a címmel jelent meg: „A dátumot pedig jegyezzék meg: 1925. július 12." Mivelhogy, az elképzelések szerint ez a nap lett volna sorsdöntő az állandó művésztelep létrehozásában. Kultuszminiszteri titkár, a dunántúli közművelődési egyesület, Sümeg város lelkes elöljárói is szorgalmazták a művésztelep ügyét, amelyet a Képzőművészeti Főiskola rektora, Csók István személyesen is patronált, majd utóda, Glatz Oszkár is. A terv impozáns volt: Sümegen, a szőlőhegy alatt a Haraszton felépíteni a művésztelepet műtermekkel, művészházzal és egy, a művészek elhelyezésére szolgáló internátusszerű épülettel.

A fennmaradt, Darnaynak ajándékozott huszonkilenc paletta tanúsága szerint 1925. volt az az év, amikor a legtöbben dolgoztak a sümegi nyári művésztelepen. Sümegen azonban már korábban is nyaraltak és festettek művészek, akik ott készült műveikből sorra rendeztek kiállításokat a Főreáliskolában vagy a Leányinternátusban, vagy a Polgári Kör nagytermében. A korabeli sajtóból többé-kevésbé nyomon követhetjük, kik is fordultak meg a kisvárosban, még az 1924-es, 1925-ös festőnövendékek, és a későbbi 1925, 1927—29-es főiskolai Rudnay és Csók növendékek sümegi munkálkodása előtt. Egy 1919-es újsághír Boem Ritát említi, egy 1920-as a debreceni Bakoss Tibort és a kecskeméti Hödringer Miklóst és Váradi Lajost. Olvashatunk a sümegi, „hazai" művész rajztanárok: Fischer Ferenc és Römer Camillo, és a tanulmányútjaik után vissza-visszatérő festők, Laczkó Gyula és Guzsik Ödön kiállításairól is. Beszélnek a paletták feliratai is, amelyeket sokszor a — lemezen lévő hüvelykujj — nyílása köré írtak az emlékhagyók: „Benczur Gyula emlékének" (1924), „Sümegen járt művészek" (1925), „Sümegi Művésztelep" (1925). „Csók-iskola Sümegen" (1929), „a jövő művészei" (1929).

Darnay paletta-gyűjteményének darabjai az ott alkotó festőművészek által készített apró, kedves emlékképek. Néha a kiolvashatatlan aláírások nehezítették a képek azonosítását, és azt is, hogy ennek a művésztelepnek semmilyen érdemleges dokumentációja nem maradt fenn. A paletta-festmények, a maguk táj, akt, és genre- jeleneteinek ábrázolásával nem akarnak többek lenni önmaguknál. A képek alakjai, tájai a paletták barnás tónusú alapjaiból kelnek életre. Ritka kompozíciós megoldásként egy-egy fa, vagy bokor ágai átívelnek egyik képecskéből a másikba.

A magyar művészettörténet alakítói, átformálói között nagy szerepet játszottak egyes iskolákat teremtő művésztelepek, amelyek szellemiségükkel hatottak az alkotókra. A sümegi művésztelep nem ilyen volt. Bár művésztelepnek neveztetett, nem a művésztelep hatott a festőkre, sokkal inkább a festők hatottak a nekik ideiglenes otthont adó kisváros szellemi életére. Az elkerülhetetlen értékeléskor ha figyelembe vesszük a „sümegi művésztelepnek", mint jelenségnek összes konzekvenciáit, megállapíthatjuk, hogy sokkal több, fanatikus múzeumigazgatók által létrehozott ideiglenes művésztelepre lenne szükség.

A kiállítás — tisztelgés a régi múzeumigazgató, Darnay Kálmán emléke, és a sok éven keresztül működött sümegi művésztelep tevékenysége előtt — s mint ilyen, hálás feladat. Ez egyben egy kisváros kultúrtörténetének teljesebb feltárásához járul hozzá dokumentumokkal, és szó szerint vehetően is, hatásos, színes látnivalókkal.

Gopcsa Katalin

Műtárgylista

1. STEIN János: Ülő női akt
(Kolozsvár, 1874 — Bp. 1949)
UDVARY Géza: Álló női akt
(Perbenyik, 1872 — Bp. 1932)
TURY Gyula: Szentmisejelenet úrfelmutatással
(Cegléd, 1866 — Bp. 1932
1923. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 1.

2. CSÓK István: Női portré
(Sáregres, 1865 — Bp. 1961)
TORNAI Gyula: Néger női portré (Görgő, 1851 — Bp. 1928)
1923. Laczkó D. Múzeum 86. 19. 2.

3. OLGYAY Ferenc: Paraszthá fákkal
(Jászberény, 1872 — Bp. 1939)

Davácai Péter

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

93.e.

DARÓCZI PÉTER

DIH 32.0.

ERDÉLY Dániel grafikus
(Bp., 1956. máj. 9.)
1976: Nyomdaipari szakmunkástanuló; 1977-81: MIF, 1984-87: Kultúrák Közötti Kommunikáció Kreatív Megközelítése. 1976: Athenaeum Nyomda fotópályázatának I. díja; 1980: MIF logo I. díj; Halas & Batchelor plakátpályázat I. díj; 1981: Művészeti Főiskolák Találkozója emblémapályázat I. díj; 1984: ENSZ-plakátpályázat I. díj; 1994: Magyar Könyvszemle - a legszebb borítótervért járó díj.
1974-82: →az *Indigó* képzőművészeti csoport tagja. 1981-86: grafikus tervező, illusztrátor. 1986-1991 között a Murus Képzőművészeti Alkotóközösség művészeti vezetője. 1991-95 között az *Árnyékkötők* és a *Pompeji* folyóiratok szerkesztője. Tanulmányutak: 1980: Szovjetunió; USA; 1983: Dánia; 1987: Izrael; 1990: USA; 1990: India.
Vcsk: *Gallery by Night*, Stúdió G.; Delhi; Pleasonton (USA); Bálint Sándor Műv. H., Szeged; Indigó csoport kiállításai; 10 kiállítás az Árnyékkötőkkel. (V. N. Z.)

ERDÉLY Miklós
építész, író, képzőművész, filmrendező
(Bp., 1928. júl. 4.-Bp., 1986. máj. 22.)
1946-47: MKF szobrász szak, mestere: Kisfaludi Strobl Zsigmond. Igazi mesterének Bokros Birman Dezsőt tartotta, akinek műtermében rajzolt és mintázott. 1974: Kossalyi díj. 1947-51: BME építész-

érdeklő művészeti elv tömör szemléltetéseként fogható fel. Művészetfelfogását a médiumcentrikusság, a tudományok és a művészetek kapcsolatának hangsúlyozása, az újnak mint legfőbb esztétikai kategóriának a primátusa, valamint a régi és újabb keletű hagyományokra való nyitottság és az ezek újraértelmezésére való igény jellemzi. A korai szobrászati próbálkozások után építészként dolgozó ~ az 50-es években rajzolni, festeni, valamint írni kezdett. Versei és novellái publikációjára először az 1960-as években került sor, elsősorban külföldi magyar nyelvű folyóiratokban (pl. a párizsi *Magyar Műhely*ben). Az 50-es években az Európai Iskola körébe tartozó, visszavonultan alkotó művészek (Korniss Dezső, Barta Lajos, Bálint Endre), valamint Bernáth Aurél, Csernus Tibor és tanítványai (Lakner László, Szabó Ákos) körében találta meg a számára inspiráló szellemi-művészeti légkört. Ekkor ismerkedett meg Pilinszky Jánossal, Kondor Bélával és Altorjai Sándorral is. 1956 októberében, a forradalom napjaiban a később *Őrizetlen pénz az utcán* címmel művészeti akciónak nyilvánított pénzgyűjtési akciót kezdeményezett az áldozatok özvegyei és árvái javára a Magyar Írószövetség szervezésében. 1962-ben költözött családjával az Erdély-család budai házába, ahol élete végéig lakott. A házban kialakított műterme építészeti elgondolásainak legtisztábban megvalósított példája. Az Erdély-ház, és a kert, az 1960-as évek második felé-

megerza

Daróczy Sándor

festő

8 kőrepisk, 1 iparmuv.

2 ipar.

8 hónap, jó vedm.

Tanár Prenoszil Sándor

Iparrajziskola 1906

Zala

TÁRNOK

R. k. templom, gotikus

Rómer Flóris: Archaeologiai levél Zalamegyéből. VV 1863, 450 l

Daróczi Sándor

1 év iparmův. isk.

10 hónap, elegséges eredm.

Tanár Agotai Lajos

Iparrajziskola 1899

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Daróczy Sándor

OLAJFESTMÉNYEKET olcsó havi részletre fest fénykép vagy természet után **DARÓCZY SÁNDOR** festőművész, Budapest, Vas-u. 17. Bárminemü olajfestmények megrendelhetők. ♡

GMEHLING HERMANN szállit: börszékeket és karosszékeket stb. valódi préselt börből. VII., Damjanich-utca 6., saját ház. Telefon 843. ♡

100 ♡ Művészi Ipar
Nemzeti Művészet 1906

Daróczy Sándor.

Daróczy, Alexander, v. Sárrét, Maler, geb. am 12. Feb. 1873 in Berettyó-Ujfalu. Sein erster Meister war der Debrecener Zeichnenprofessor Aloys Kristiani, nach dessen Tode er, ohne Führer und ohne Mittel, als Dilettant sein Leben fristete. In Budapest waren später Prenoszil, Horti, Papp und Székely seine Lehrmeister. Durch das fleissige Studium der alten Meisterwerke der Malkunst und der Natur bildete D. sich zu einem wegen seiner diskreten Natürlichkeit äusserst beliebten Portraitisten aus. Neben seinen zahlreichen Portraits der hervorragendsten Persönlichkeiten des öffentl. Lebens erweckte besonders sein „*Leidender Jesus*" grosse Aufmerksamkeit.

Knaur I. 208. l.

HIRLAPBIZOMANYOS
DOMBRÁD, Szabo.cs m.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Darócki Sándor

festő

— MUNKÁBA LÉPTEK A TÉLIKABÁTTOLVAJOK. Az elmult vasárnap munkába léptek a télikabáttolvajok. Darócki Sándor festő és mázoló a Lukácsfürdőben fürdött. Kabinjából elloptak 1300 pengő készpénzzel télikabátját és aktatáskáját, kára 2500 pengő. — Csikász László főtisztviselő Felhő-utca 6. szám alatti lakásában besurranó tolvaj járt és az előszobából két darab kabátot lopott el 2000 pengő értékben. — Robicsek Ferenc magántisztviselő látogatóban volt az Ajtonyi-utca 5. számú házban unokahugánál, Révész Józsefnél. Miközben a lakásban beszélgetett, az előszobából egy besurranó tolvaj ellopta 1300 pengő értékű télikabátját.

Esti Újság

1943 nov. 29.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK:

PRESZLY ELEMÉR

Daróczy Sándor

sárrési

l.

A Kéve könyve

1913. V. k.

(A Művészház

Zsürimentes kiállitása.)

Daróczy Sándor

festő

1899

Éimisk 1930.82.1.

ószámlákszámlája

Daróczy Sándor
sárréti
festő
lásd
Lehel Gulácsy
30, 31, 32 l

MŰEMLÉKEK OR SZÁGOS

BIZOTTSÁGA

BUDAPEST

V HÖGYÉSZ ENDRE UTCA

Daróczy Sándor

A kultuszminisztérumban
ezután a kereskedelmi
minisztérumban volt alkal-
mazva. Az utóbbi helyen
kiállítási grafikono-
kat készített. Majd a
statisztikai hivatal-
ban ugyanezek grafi-
konokat készített az drez-
dai kiállítás részére 1913-
ban. 1914-ben a város-
nál kapott szerzett
alkalmazást s 1924-ig
városi szolgálatban
állt. Munkái ó marcz-
kép, Szenvedi Krisz-
tus, mellet a Mosvén-
fordtus

Érkezett 1905 márc. 15

209/1905 sz. (Bpest, 1905 márc. 15)

Dr. Fejérpataky László, oszt. felügy. „A pannonhalmi apát ság alapító oklevele" c. műve. (1. Köszönet Fejérpataky nak. 2.) Két. osztás. III. 31.)

Daróczy Sándor

Festő

vid

z

Krück. I. 208. l.

Kőszeghy Elemér: Hazai ötvöscrélek pecsétjei

VI. 288 — 294

Daróczy Sándor, sárréti, festő; szül. 1873 febr. 12-én Berettyóújfalun. Krisztiani Alajosnál Debreczenben kezdett tanulni, azután a budapesti iparművészeti iskola növen-

déke lett, ahol Horti Pál és Pap Henrik voltak mesterei. A Nemzeti Szalon kiállítója.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 160. l.

Darócy Sándor

1979 OKT

KÉPZŐMŰVÉSZETI LEVELEZŐ

Maradt a lényegétől megfosztott gesztus

Daróczi Zsuzsát a gyereklány Szent Erzsébet szerepében ismertem meg. Férjével, Bitskei Tiborral együtt, aki a bolond gyereket játszotta az Ezen az oldalon című Gion-darabban, félelmetesen jól játszottak. A bolond gyerek megnyilatkozása: „Ismerem a betűket csak nem tudom őket összerakni" számunkra Bitskei révén valamiféle kinyilatkoztatássá vált, Szent Erzsébetből pedig a himnikust és profánt egybejátszó, dús szárnyalás él bennünk tovább. Pontosabban a ritmus, Daróczi Zsuzsa játékának ritmusa. Ennek a színpadon már egyszer kompozícióba fogott, lejátszott dús ritmusnak banálissá tett szimpla szálával találkozunk a színésznőnek a Forum klubban kiállított rajzain.

Az indulat, az ihlet ritmusának rögzítése végett keletkeztek ezek a rajzok, vázlatok. Nevezhetnénk őket a színpadi égés melléktermékének is. Pedig épp azzal, hogy a színházat, az előadóművészetet, a költészetet ötvözik a rajzzal, izgalmas határterületet nyitogathatnának. A műfaji meghatározásokba be nem sorolható, a kifejezési módok szintézisével keletkezett határterületek mindig új tapasztalatokkal gazdagítják az alkotót és befogadót. Daróczi Zsuzsa azonban rajzain nem él a kifejezési módok egymást gazdagító lehetőségével. A színjátszást is inkább leegyszerűsítő, sablonindulatok sorozatával ábrázolja. A rajz sem gazdagodik, megmarad melléktermeknek. Mert Daróczi Zsuzsát nem a rajz lehetőségei foglalkoztatják, hanem a már említettek: egy-egy múló pszichikai esemény kiváltotta ritmussor megörökítésének kényszere. A rajz itt alárendelt szerepet játszik. A rajztechnika a lehető legegyszerűbbre redukálva funkcionál. Minden az indulat gyors képi rögzítését szolgálja. A közönség elé állás, a szöveg üzenetének közvetítése előtt, közben és után a közvetítőn, a színésznő testén áthúzó változások anatómiáját kívánják adni ezek a rajzok. A pszichikai esemény előidézte változások anatómiáját. De mégsem adják. Mert. Itt, ennél a megállapításnál kellene elkezdeni, elemezni, miért rosszak ezek a rajzok. Némelyikük félelmetesen rossz — mondtuk. Mert: az ihlet, az indulat, a játék, az esemény bántóan egysíkú néha, már falvédő mintává sekélyesített dimenzióban került rajzpapírra. Igaz furcsa falvédőmintává degradálva, gondoljunk például a zongorabillentyűkbe talpalást, billentyűkre hágást mutató rajzra. A lényeg eltűnt, maradt a mesterkélt, kiürült gesztus, a rossz értelemben vett pátosz. Ellenpont ellenpontok nélkül. Mit kezdjünk vele?

Daróczi Zsuzsa — Rajz

Az élet sokkal érdekesebb összetettebb, a jó dráma is, a jó szerepjátszás is jóval többet ad a maga területén, mint ezek a lényegüktől megfosztott rajzok.

A fenti mondatban szerepjátszást mondtunk holott inkább szerepelést kellett volna emlegetnünk helyette — a ma színháza törekvéseinek megfelelően. Szerepelést, vagy ha úgy tetszik: életművészetet, az élés művészetét. A mindennapok és a művészet, a kifejezési módok nagy szintézisét. Halljuk, olvassuk a színházi szemléről érkező beszámolókat a New York-i Squat Theater, az amszterdami Werk Theater előadásáról. A szerepjátszás, a színészkedés, az átváltás, a hamis pátosz nélküli előadásokról. Az új színházat, az „új életet" látjuk bennük. Azért írom ezt ide, mert a Forum-klubban kiállított rajzok világát is az említettekkel rokon törekvések felé kellene megnyitni.

MAGYAR SZÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-148, 340-128
SAJTÓTÜKÖR

Madárnevű mezőváros

Csóka a változó idő sodrásában

Móra Ferenc 1907 őszétől az első világháború kitöréséig több alkalommal végzett eredményes ásatást a csókai Kremenjakban. Napfényre került ezer kőeszköz, 1200 csontszerszám, kétezer cserépdarab, 50 ép edény (amelyek között óriási méretűek is vannak), egy tucat ősbaba. Néhány putrilakás omladékai alatt több mint ezer gyöngyszemre bukkant a kutató. A kőkorszaki emberek kezdetleges házából 17-nek a sírját ásták ki. Az egyik rögdarabban egy tenyérnek a helye látszott, a tapasztó ősember tenyere. Abból a korból talán az egyetlen daktiloszkopikus emlék az egész világon. A csókai ősember a kőköszörülés mellett a szövéshez, fonáshoz és a házépítéshez is értett. A sok ezer tárgy közül, amit Móráék föltártak a Kremenjakban, öt már vörös rézből készült.

Nemcsak neolit kori hanem népvándorlás kori leleteket is talált Csókán Móra. Említést érdemel, hogy a csókai Kremenjak őrizte meg síkságunkon az első nagy lovas sírt. Rengeteg csontot és fegyvert, a vezéri rangban levő vitéz lovának elkorhadt szerszámán pedig 83 aranyboglárt tártak föl az ásatások során. Az említettek mellett számos más lelet került és kerül napjainkban is földszintre, igazolva Mórát, hogy Csóka valóban az évezredek temetőjén épült. Az ásatásokról írt tudományos munkák ismertté tették Csókát a világ régészeti szakirodalmában. Világhírű régészek is ellátogattak az ásatások színhelyére.

A régészeti leletek tanúsága szerint Csóka területén, tehát már az őskorban is, éltek emberek. De az első írásos emlék a település létezéséről 1247-ből maradt ránk. Chakának hívták akkor, feltehetően személyi név volt, és később Csókává alakult át. A Csanád nemzetség birtokai közé tartozott. Nem sokára az ezredforduló után Csóka közelében Óbesenyő és Nagyősz térségében lezajló sorsdöntő csata után krült Csóka a Csanád nemzetség tulajdonába. Itt mért ugyanis megsemmisítő csapást Csanád e vidék teljhatalmú urára, Ajtonyra, aki nem értett egyet István király országalapító módszerével, törekvéseivel, és ezért lakolnia kellett. A csata utáni birtokadományozás is a központi királyi hatalom megerősödését eredményezte.

A keztében hosszabb ideig puszta maradt.

1337-ben a Tisza felőli részt Telegdy, a mező felőli részt a Makófalvi család birtokolta. Telegdy István 1508-ban adományt nyert a falu építésére, ebben az időben Csóka a történelmi Magyarország népesebb települései közé tartozott.

A mohácsi vész után a XVI. század közepén a törökök feldúlták ezt a vidéket. Temesvár és Gyula eleste után a török fennhatóság alá kerülő országrész elnéptelenedett. Majd néhány szerb pásztorcsalád települt az elhagyott falu helyére. Az 1557/58. évi adókönyvek (defterek) a következő lakosokról tettek említést: Babrics Belos, Banics Gyuro, Branics Petok, Csakar Balázs, Farkas Ambrus, Halorovics Bor..., Kosznánovics Lázár, Lukács Fábián, Mladen Majo, Mosorovics B..., Nikics Nika, Radivi Zorana és Vancsovics Petar, de fél emberöltő múlva számuk négyre csökken. Csóka ebben az időben a temesvári Pasalik csanádi közigazgatási körzetéhez tartozott.

Az 1697. évi zentai diadal után a török fokozatosan visszaszorul erről a vidékről, és a lakosság száma növekszik. 1717-ben már 40 kus templom 1809-ben épült föl, amelyet Marczibányi értékes kegytárgyakkal látott el. Sajnos, egy részük elveszett (néhány évvel ezelőtt is vot templomrablás Csókán). Visszatérve az oktatásra, említést érdemel, hogy Csóka egyik nagy szülöttje, Borbély Lajos (1843—1919) a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság vezérigazgatója, mérnök és újító a budapesti országgyűlés egykori tagja, habár a „felső" társadalmi réteghez tartozott, haladó eszméket vallott, s belátta, hogy a vegyes nemzetiségű környezetben az emberek közötti viszonynak a kölcsönös megbecsülésén, egyenjogúságon és együttműködésén kell alapulnia. Ezáltal vezérelve az akkori korszellemmel ellentétben azzal a kikötéssel építette fel az új iskolát (Nagy iskolát), hogy az intézmény mentes legyen az egyház hatásától és biztosítsa minden gyerek iskoláztatását vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül. Az utóbbi tíz évben számottevően bővült, korszerűsödött Csóka iskolahálózata. A nyolcosztályos iskolában több mint 600, az általános középiskolában pedig mintegy 400 tanuló részesül oktatásban.

A csókai kastély, jelenleg a mezőgazdasági birtok székhelye, itt alak

A változó idők sodrásában

A Kremenjakot má[illegible] méter magas, kopasz halomnak látta Móra, „a legelő zöld gyepéből úgy emelkedik ki, mint valami holttetem". De ma már nem illik ez a megfogalmazás az „el-

BARTUC G.

M.D.K.

Daróczy Sándor festőművész

Reklámcikk a müvész müterméről és festményeiről. Most fejezte be "Battyányi grófné arcképét" - emliti a cikk és beszél Rákóczi, Kossuth, Petőfi és az Aradi vértanuk arcképeiről, melyek szerepelnek a müvész müvei között.

Szinház és Élet, Bp. 1906.nov. 25. IV. évf. 11. sz. 246. lap

Ø Daróczy Vilma

něž rajzoštály

10 hónap, jeles

tanár Böhm János

Iparrajziskola 1907.

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

Darszon Dersö

ünegfestö gyakornok

iparfestészetet tanult

4 gimn. 2 iparrajz

Iparrajziskola

1887-88. tanév

61. l.

Jaramvölgyi járás VIII. 42.

Daru -Darvai
Darvas Árpád

magyar // Darú Balázs

ágyúöntő

1543

Eperjes

l

Hadtört. Közl

1928. 340. l.

341. l.

Várhely h. n. VII. 139

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST.

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

DARU Sámuel gyöngyösi ácsmester, akit 1845-ben irnak össze Gyöngyösön, akiről tudjuk, hogy ---+ Veszprémi Istvánnal szerepel az egykori ref. templom haranglábának készitésénél.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Daru Sámuel, gjöngjösi ácsmester

1875-ben Veszprémi Istvánnal együtt szerepel az egyházi ref. templom haranglábjának készitésénél.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

319. old.

Darnfalvi
(Drassburg)
Patzenhofer-Eastéh

l.

Thirfelsödemántúl
176. l.

~~Ezüst fibula, római VIII. 126.~~

pása, s utóvégre pedig az irodalom megszilárdulása fogja koronázni az ezen szent czél elömozditására forditott törekvésünket.

Én megvallom, hogy minden hitvallásu egyházi s iskolai lapokat is illetőleg szükségesnek látnám, miszerint azokat az illető felekezetek egyházai, saját pénztárukból időnkint meghozatnák, hogy minden egyházi hivatalnoknak, elöljárónak, az egyházuk iránti érdekeltségükről buzgóságukról ismeretes s értelmesebb tagoknak, mód és alkalom nyujtatnék azoknak olvasgatásuk által, az egyház és iskolák körében felmerülő, nevezetesebb napi eseményeket, jótékony adományozásokat, előhaladást figyelemmel kisérni, s annak tudomásra jutása által a hitben, buzgalomban való megszilárdulást, a keresztyéni jótétemény gyakorlására való ösztönt, hathatósan elősegélni.

Ha nem lenne gyenge, de jóakaratu értekezésem, elhangzó szó a pusztában, ha ezen igénytelen nézetek viszhangra találnának, pedig hiszen nem az én, de az irodalom, nem egyes ember, de a nép-osztálybeli honfitársaink érdeke ez, azt tartom, nem lenne czéliránytalan, ha minden év végével, minden községből találkoznék ügy-barát, a ki a népszerü lapok hasábjain, az e részbeni haladásról értesitené az olvasó közönséget, sőt a népies lapok, ösztönzésül az előfizetők neveit is közölnék.

És most tisztelt lelkész, tanitó, jegyző, egyházi és községi elöljáró urak! s minden irodalom-barátok, elmélkedjetek az elmondottak felett, karoljátok fel a népirodalmat, tegyetek, hassatok és buzditsatok, mert mig irodalmunk él, addig nemzetiségünk is él.

Bonyhai Benjámin.

TÁRHÁZ.

Kakas Márton a szinházban.

CII. Levél. „*Hamupipöke.*“ Franczia dráma, *Feleki* javára.

De 'iszen beszélhetünk mi, hogy „igy tisztelt publikum, meg igy tisztelt publikum,“ nem hallgat mi ránk most senki. Adhatunk itt akár operát, akár balétot, akár oroszlán-viadalt, léptethetünk fel hires müvészt, charlatánt, kifütyülni való embert, adhatunk remekmüveket, vagy paprikajancsi-productiót, nem jő ez be. Nem huz itt már sem bengáliai tűz, sem persa karómászó, sem korcsolyatánz; hanem én tudnék egyet, a mi mindennap megtöltené padszakadásig a szinházat; (halljuk hát!) ha az igazgatóság kihirdetné a szinlapon, hogy „előadás közben pedig, a felvonás-közök alatt *ujdonuj telegraphi sürgönyök* fognak felolvastatni!!!“ akkor majd lenne publikum; akkor kihuznák a pénztárnokot a kaliczkájából (pedig tudja ám az magát védelmezni), akkor árvereznék a zártszékeket, akkor az ember ingyen is elmenne a más páholyába, ha különben nem lehet. Hanem hát ez persze nehezen kivihető s marad jó tanácsnak; a mit el tehet az igazgatóság száradni, a többiek közé, a mikkel napról napra ellátják a többi hirlapok. Bizonyára arról egyikünk sem tehet, hogy a világ folyásának rendkivüli hatása van a kedélyekre, s nagy dolgok megszünnek érdekesek lenni, ha nagyobbak állnak elő. Pedig hát ez a „Hamupipöke“ igen ügyes „megnézni való“ darab, szinészeink is jól és szépen játszottak benne, sőt némellyikre azt is el kell mondanunk, hogy feltünő haladást engedett magán észrevenni; hanem ez most mind nem érdekel bennünket; a nemzeti szinházról alig beszélnek már másutt, mint bizonyos sörkocsmában, a hol bizonyos urak bizonyos esteli órákban lelkesült toasztokat szoktak inni a nemzeti szinháznak minélelébbi — boldog kimulásáért.

Ezenközben szinészeink a „Telivér“-re készülnek. Ah, ennek már az előkészületei is másformák, mint más szegény darabé. A szinészek, kritikusok jelenlétében próbálnak. Az első próbán csak kettő volt jelen, a másodikon lesz négy, és igy arithmetikai progressióban tovább minden hibát előre megmondanak, megigazitanak, figyelmüket semmi el nem kerülheti. Parancsolnak szivük és lelkük szerint, ki, hogyan álljon, hova lépjen, merre nézzen, hogyan mondja ki az angol szavakat? ugy hogy az előadás estéjén semmi kritizálni, semmi megróni való nem lesz az előadáson, csak dicsérni és magasztalni való; legfölebb egymás között veszhetnek össze a kritikusok s egymást üthetik, a mi nem baj. Az előadás napján, a főpróbán egyesülve, lesz a nézőhelyen az egész tisztes coetus. Greguss, Pompéry, Salamon páholyokban (ők az aristokratia), Bérczy, Jókai képviselik az erkelyen a kasinót. Dux és Bulyovszky a zártszék-közönséget, a többi proletár-kritikus lássa, hogy hol kap helyet! én magam repraesentálom a karzat-publikumot fenn a kakas-ülőn.

Kakas Márton.

Egy magyar ifju tengerészi szenvedélye.

Az akarat és elhatározás egy feltünő példájáról tudósitnak Sopronmegyéből. Elmondjuk a dolgot röviden:

Kl . . . . . Egyed, Sopronban, az evang. algymnasium egyik tanárának fia, most tizenhét éves. Ezen ifju a tengerészeti pályához korán nagy hajlamot érzett magában, a mi évei haladtával nemhogy megváltozott volna, sőt mindinkább erősödött, mig nem szilárd elhatározott szándékká magasult, és f. é. mártius hó folytán életbe is lépett.

Az ifjut atyja észrevétlenül maga vezette e ránk nézve rendkivüli pálya megkedvelésére. Már mint kis fiának tele mesélte fülét regényes utazásokkal, tengeri kalandokkal, a hajózási élet pompájával és csudás történetekkel, mellyek a gyermek képzelgését korán felhevitették. Nevelkedvén a fiu, és magyarul, németül magtanulván, mikor már e nyelveken könyveket olvasni is képes volt, atyja most is főleg geographiai és utazási könyveket nyujtott kezébe, mellyek a fiut a tengerészetre folytonos tüzelgetésben tartották. Tetszettek neki a Robinzonádok. Tetszett az *Erkölcsi iskola* (Tugendschule) czimü könyvben az az elbeszélés egy szegény molnárinasról, ki Hamburgban kedvencz macskájával együtt beszegődött egy hajókapitányhoz, és utjában olly roppant szerencsét tett, hogy midőn egy vadon szigetre kiszállottak, hol az elszaporodott egerek és patkányok töméntelen serege zaklatta a lakosokat, — a vad király, e rajta is garázdálkodó állatoktól szabadulandó, a kiszállott hajón találtató macskának hirét hallván, azt a tulajdonostól próbatevésre elkérte, és ennek sikerültével az állatot tőle egy hasonló nagyságu tömör arany macskán megvásárolta, melylyel aztán a szegény molnárinas Európába haza térvén, gazdagságát és jóllétét megalapitotta egész életére.

Illy olvasmányok mellett az ifju, méla gondolkozásba merült, elzárt lett, és vig kedélye elkomorult, a mi tanulását is megzavará. Nem szólt senkinek, de agyában éjjel nappal az az elszántság dolgozott, hogy ő a tengerészetre adja magát. Taval nyári próbatét után, — kis takarékpénzét zsebébe tevén, hirtelen eltünt a városból, a nélkül, hogy tervét vagy csak egy iskolatársának is jelentette volna. Szülei megrémülvén, fiuk nyomozására távirdát és minden eszközt felhasználtak, de nem lelték fel. Mint magyarhoni és magyar szellemü ifju, már nevét is elváltoztatta *Levelesdi*-re. Azonban nehány hét mulva, költségből kifogyván, önként haza került, de már Trieszt, tengeri városból, hol egy Amerikába járó-kelő gőzhajónak kapitányával ismeretséget kötött, ki őt szolgálatába befogadni meg is ajánlotta, a miről neki hazájába tértekor kezeirását is adá.

Az elveszettnek hitt fiu haza jöttén a bánatos szülék sziveikben felvidultak ugyan, de csak ismét elszomorodtak, midőn tőle olly elhatározott nyilatkozást kellett hallaniok, hogy ő Triesztbe visszatérni és végképen tengerészpályát követni kiván. Egyszersmind kérte szüleit, hogy neki e feltett czélját, — mellyhez gyermekségétől fogva olly ellenállhatlan vonzalmat érez, — most már többé ne is ellenezzék; hanem inkább bocsássák el békével, és e kétes nagy utjára adják ki neki atyai-anyai jusát és örökség-részét. A szülék rimánkodtak, és mindent elkövettek, magukon kivül rokonok és tanulótársak által, hogy *Egyed* fiokat szándékáról lebeszélhessék; — annyivalinkább, mivel a fiu, kisded termete és gyönge testalkata miatt is illy nehéz életmódra nem is volna alkalmatos. De mind hiában. Csak annyit birtak kivivni tőle, hogy még az őszi és téli iskolai félévet itthon töltendi, de azután meginduland nagy utjára. Ez idő alatt tehát az ötödik osztályu iskolát látogatta, mellékóráiban a rajzolást és a franczia nyelvet tanulgatván. Tél multával a fiu már igen nyugtalankodott; a trieszti kapitánytól hivólevelet is kapott, és visszatartóztatlanul indulni készült. Ekkor szüleinek is beleegyezésével, — kik fioknak, jusa fejében 400 pftot szereztek össze, neki szerencse-utjára, — kitüzetett egyik nap mártius hó vége felé, mellyen a ritka vándor, gőzkocsin indulandó lenne. Ez ünnepélyesen bucsut vett az összes tanári kartól, melly őt ajándékokkal örvendeztette; az elválás óráján pedig édes szüleitől és testvéreitől. Délután 2 órakor, összes tanulótársai, a gymnasiumi épületben és osztályteremben felseregelve fogadták, és a tanár vezérlete alatt az indóházba kikisérték. Itt társaihoz szivreható bucsuzó szókat intézve, felült a gőzkocsira. Macskát vinni — ha akart volna is — gőzkocsin nem engedtetik. Atyja tovább is kisérte Trieszt felé.

Az ifju megérkezett Triesztbe valósággal a hajóra. Onnét irt már haza, és magát lerajzoltatva, képét megküldötte, ugy a mint a tengerihajón ül mezit fővel egy asztalkánál, rá könyökölve, és fejét kezére hajtva gondolkodik. Az asztalon egy pár fa-saru és a hajóskalap.

Kivánjuk, hogy e tárgyaért lelkesült ifju hazánkfia, vészteljes pályáján életben maradjon, felnevelkedjék és magát jeles tengerész-egyénné kiképezvén, e kevés magyartól járt mérhetlen téren is, hazánknak s nemzetünknek becsületét nevelhesse; — hogy egykor nevével örömmel találkozhassunk.

Hatvan óráig a föld alatt.

Dobsináról, ezen gömörmegyei ős bányavárosból, a következő megható bányász-eseményről értesülünk. A nevezett várossal szomszédos s gróf Andrásy Manó birtokához tartozó *Oláh-Patak* falu határában egy vasbányában három dobsinai bányász dolgozott. Husvét elötti szerdán reggel (apr. 20.) szokás szerint bementek a bányába, nehéz napszámukat végzendők. Eegyikök sem sejté a veszedelmet, melly e napon reájok várakozott, s melly bár nem példátlan a bányamivelés kűzdelemteljes terén, de mindig szivrenditő s a részvétet hangosan felhivó esemény marad. Már kevés órával munkájok megkezdése után az általok mivelt alag, (Stollen) mintegy 10 ölnyi roppant vonalban beszakadt megettök s ez óriási szikla- és földsuly egy csapással elzárá őket a világtól, az élettől. Volt ugyan az alagban, mellyben dolgoztak, mintegy 30 ölnyi hosszu terök, mellyen szabadon mozoghattak

fel s alá, de ez csak nevelé kinjaikat s talán inkább választotta volna a három szerencsétlen a rögtöni agyonzuzatást, mint ezen szabad sirt, ezen elevenen eltemettetést, mellynek végeül csak a legkinosabb éhhalált várhatták. De azért a szabadulás reményéről nem mondtak le egy perczre sem a föld sötét gyomrában s a gondviselés őrködött felettök!

Mindhárom bányász feleséges, családos ember. Hogy az első 24 óra után a rendes időre haza nem érkeztek, egyelőre nem tünt fel. Feleségeik azon hiszemben valának, hogy vagy a munka tartóztatja őket vissza, vagy gondüzés végett valami utba eső csapszékbe tévedtek be. Csak másnap kezdtek komolyan aggódni s a távol hegyre indultak férjeik után tudakozódni. A bánya előtti karámba érve, itt érintetlenül találták ugyan az eleséget, mit az előtt való nap férjeiknek utravalóul tettek el tarisznyáikba, de a férjeknek semmi nyoma. Oda rohannak a bánya nyilásához, s szivszakadva látják a több ölnyi hegyomlást, az irtóztató csapást, melly harom családot sodort a legnagyobb veszedelem őrvényébe. Agyonzuzta-e a szerencsétleneket az omladék, vagy élve vannak befalazva az eléggé terjedelmes bánya-alagban? ez volt a kérdés, mellynek bárminő megfejtése egyformán szomoru leendett. — Az asszonyok jajveszékelve járták be a közel bányákat s bányatisztviselőket, kiknek rendelkezése folytán már csütörtök estére (april 21-én) nagy számmal jelentek meg a segiteni kész bányásztársak, még nagyobb számu, kiváncsi és részvétteljes néző közönséggel együtt. Az éj sötétsége, s a tér kimértsége miatt azonban csak más nap, nagypénteken virradóra, kezdheték meg egész erővel a szabaditás munkáját. — Szakértők nézete szerint a beszakadt omladvány eltisztitása rendkivül sok időt, tán napokat vett volna igénybe, s uj beomlásokkal fenyegetvén, kevesebb sikerrel biztatott; elhatározták tehát, hogy egy, a bánya-alag közepe táján létező, régen elhagyott s beomlott aknát (Schacht) fognak kitisztitani s igy függőleges vonalban, fölülről lefelé fognak iparkodni a bánya üregébe jutni. A következés megmutatta, hogy ez volt a legszerencsésebb gondolat. Mintegy 300, bányaműszerekkel ellátott ember állott ottan, hozzá fogtak a munkához gyorsan és rendszeresen, s a midőn az egyik elfáradt, más lépett nyomába, a kiásott földet kézről kézre adogatták, s mindig mélyebben nyomultak a föld gyomrába, tele reménynyel, szabaditási vágygyal.

Majd csendet parancsolnak: meg akarják kérdezni az eltemetetteket: élnek e még? Rémitő szünet áll be; minden fül oda hallgat, minden sziv elszorul. Megszólal a szokott bányász-kérdőjel. A munkások közől egyik hármat üt kalapácsával egy ködarabra. Jő-e rá válasz? S ime, alulról, a föld mélyéből szintannyi kalapácsütés hangzik vissza. „Élnek! élnek!“ kiálták most minden felé, s az erdő sziklái viszhangozák az öröm kiáltásait; a néző sereg, a sok asszony és gyermek, sirt és ujongott örömében, a bányászok pedig megkettőzött erőfeszitéssel folytatták a megmentés munkáját. Most már a pihenés és nyugvás sem kellett senkinek s mégis 10 órai szakadatlan ásásba került, mig czélt értek. Felülről már 6 ölnyi mélységre ástak le, midőn a benlevőkhöz olly közel értek, hogy szóba állhattak velök s bár nem láthaták, de megtudták, hogy mindhárman életben vannak. Majd egy akkora szűk nyilást furtak, hogy az egyik áldozat kinyujthatta rajta karját s kezet szorithatott megmentőivel. Nagypéntek este volt, midőn a czél serencsésen el volt érve. Ekkor tünt ki, hogy a befalazottak épen azon utat választották megszabadulásuk eszközeül, mellyet kivülről ragadtak meg; a megnyitott akna irányában ök is 3 ölnyi magasságba ásták fel már magukat a föld szine felé s igy összesen 9 ölnyi mélységen keresztül hozathattak csak ismét vissza az életbe, övéik karjaiba. A viszonlátás, mint kiki képzelheti, a legérzékenyebb jeleneteket idézé elő, s e napról még soká fog beszélni az itteni bányász krónika.

Mint később beszélték a szerencsétlenek, reményeiket egy perczig sem vesztették s bár két éjszakát s három napot, teljes 60 órát töltöttek a föld sötétjében, a nyirkos levegőben, ázva, fázva, éhen, szomjan: csupán az egyik gyenge testalkatu (kinek már korábban hasonló beomlási eset egyik lábát törte el) volt kissé megtörve. Legnagyobb szerencséjök az volt, hogy volt elég tüzszerszámuk, olajuk és gyertyájuk, ámbár már ingeik madzagait kezdék felhasználni mécsesbélnek; nem voltak tehát sötétben, s a mécsvilágnál folyvást dolgozhattak, mialatt a helyzet borzasztóságát is jobban felejtették. Dohányuk is volt még. A legfiatalabb közőlők, midőn legelső bontakozott napvilágra, kis pipájából vigan füstölve állott elő, hangosan kiáltva: „Glück auf! Semmi bajunk!“ De azért ollyan volt mind a három, mintha csakugyan most kelt volna ki sirjából — a halál ijedelmei dult vonásokat hagytak a sápadt alakokon. Ugy vitték öket kocsikon szomszéd Dobsina városába, hol hamar felüdültek. — A megmentés gyors, czélszerű és emberbaráti munkája körül a fáradhatlan bányászokon kivül legtöbb érdemei voltak dobsinai polgármester Gál János, vasgyári igazgató Ludmann Samuel, városi bányafelügyelő Kauffmann Kamill és bányaigazgató Hénel Sámuel uraknak. Az ő intézkedéseik hoztak rendet és erélyt a munkába.

A daruvári fürdö gyógyhatása.

A Vasárnapi Ujság folyó évi 11-ik száma hozott e fürdőről egy rajzot, ezt kisérő méltányló észrevételekkel s tájismertetéssel. E jelentkező részvét által ösztönöztetve, a fürdőszak közeledtével siet az illető intézőség a birtokában levő tekintélyes orvosi iratok s vegyészi elemezések nyomán a tisztelt közönséget s az érdekelt orvos urakat figyelmeztetni e fürdő gyógyképességére. A kezeink közt levő adatokból pótlólag közöljük még a következőket:

Ezen, már a rómaiaktól nagyra becsült fürdőnek a legujabb időben is sikerülni fog, teljes méltánylatot kivivnia. Gyenge idegzet, vérvesztesség, visszás gyógymódok, ezek a mai időben jobbára forrásai a sinlődéseknek. S a tapasztalat mutatja, hogy épen ezen rögzött betegségek gyógyitásánál van a daruvári meleg forrásoknak csudaszerü hatása.

Wagner orvostudor vegyészi elemezése szerint egy font daruvári vizben:

Az „Antal“-forrásban 4,084 szemer (gran),
A „János“- „ 3,062 „ „
Az iszapfürdői „ 4,342 „ „

kemény alkatrész találtatik; s pedig:

Az első forrásbeli alkatrészből 0,098 szemer.
A második „ „ 0,057 „
Az utolsó „ „ 0,095 „

szénsavas vaséleget tartalmaz; a többi részek *lugsót* s *tiszta szénsavat* képeznek.

Mig a valóságos lepárolt viz sulya alig mulja felül a 10,006-t.

A „János“-forrás hévmérséklete 34° R.
Az „Antal“ forrásé . . . . . 37° R.
A közönséges fürdőé . . . . . 35,5° R.
Az iszapfürdőé . . . . . 32,6° R.

Az itt megnevezett három első forrás 24 óra folyása alatt 18,088 köbláb vizet ad. A viz világos, átlátszó, tiszta s szintelen; a levegőben gőzös hólyagocskákat képez, s különösen az „Antal“-forrásbeli. Italra kellemes zamatu, természetes melegen ugy, mint hidegre hűtve.

A mi az átalános gyógyhatást illeti: *gyengéden ingerlő, éltető* s *erősitő;* mivel lugsó alkatrészei által oldólag s átváltoztatólag hat, gyakran *ingercsillapitó* is. Végül csekély szénsavas vas alkatrésze által jótékonyan hat azon bajoknál, mellyek tulcsigázott érzékiség- s izgatottságból veszik eredetüket.

Az egyes betegségekre áttérve, könnyen megfejthető, honnan az átalános „nőfürdő“ nevezete. Ugyanis évenkint számos nő látogatja e fürdőt s találja itt gyökeres gyógyitását a számos bajokban, melleknek alája vannak vetve.

Ezekenkivül czélszerü használat mellett különösen hatályosak azon gyengeségeknél, mellyek kicsapongások következtében a legnemesb életnedvek vesztéséből erednek; nemkülönben azoknál, kik tulcsigázott szellemi megerőtetés-, vagy hosszan tartó betegségből származott ideggyengeség miatt, *tagreszketegség-* s *merevültségekben* sinlődnek. Igen sikeres gyógyitásokat eredményeznek végül: *a rögzött csuzos állapotok-, idegköszvény-, izdaganatok-, rögzött bőrbetegségek-* s több ezekhez hasonlóknál.

Legvégül az illető orvos urakat egy igen érdekes körülményre figyelmeztetni el nem mulaszthatjuk ez alkalommal, t. i. a *lipiki* fürdő közellétére. Lipik Daruvárhoz három mérföld, egyike a legerősebb európai iblany- (jod) fürdőknek. Innen jó hatással küldetnek át ide a betegek utógyógyitásul és erősitésül az iblany által elgyengült erők felsegélése s a gyógyitás bevégzése czéljából.

A daruvári fürdőt, melly 1857-ik évig bérbe volt adva, s ez által igen alásülyedt, azóta a közjó előmozditására nemesen törekvő tulajdonosa tulajdon kezelés alá vette. Azonnal tisztaságot, rendet s pontosságot hozott be; alkalmatos fürdőorvost állitott; a fürdő-udvart angol kertté, a tőszomszédságban fekvő erdőcskét kellemes sétánnyá alakitotta át. A „Siegenthal,“ „Marien-“ s „Uj“-iszapfürdőt ujból csináltatta. Most legujabban pedig tetemes költséggel ujabb izlés szerint egy svajczi idomu emeletes lakot épittetett. Az ódonszerü „Antal“-fürdőházat s ivókutat hasonlag egészen ujjá készittette, melly kitartó haladást s igyekezetet nem csak a megjelent t. cz. vendégközönség, hanem a zágrábi magas cs. kir. helytartóság is mult évi junius 18-káról kelt iratában dicsérőleg elismerte s méltányolta.

A fürdővendégek elfogadására s beszállásolására az udvarban 40 kényelmesen butorozott szoba, ugyanennyi a városi magán házaknál is készen áll. A szobák s fürdők ára az eddig divatozott szokás szerint a kerületi cs. k. hatóság által láttamozott árjegyzékekben nyilvánosan látható.

Fürdési használatul van: 9 kőmedenczés-, 4 iszap-, 2 kádas-fürdő, zuhanykészlettel, s 1 köpölöző fürdő. Van eleve gondoskodva társaságos élvezetek-, közellevő szebb kilátási pontokoni sétányok-, zene-, különféle olvasmányokról s pontos szolgálatról.

Az idei fürdőszak május hó 15-én veendi kezdetét. Lakszobák megrendelését, a szobaszámok pontos meghatározásával a „Daruvári fürdőintézőség“hez czimzendő bérmentes levelekben szivesen fogad s mindennemü kérdezősködésre a legkészségesebben válaszol az illető fürdőintézőség.

Irodalom és müvészet.

— A „*Falusi Gazda*“ májusi első száma már uj szerkesztője *Galgóczy* Károly nevével jelent meg, ki külön nyilatkozatban igéri, hogy mindent elkövetend a kezére jutott organum által a hazai mezőgazdaság felvirágoztatására.

+ (*Vajda János költeményei*) második bővitett kiadásban megjelentek. A kiadó Heckenást Gusztáv előfizetést nyit e munkára, füzve 1 ft. 40 krjával, diszkötésben pedig 2 forintjával uj pénzben. Az előfizetések beérkeztével az illető példányok azonnal megküldetnek. Nyolcz példányra egy ingyenpéldány járul.

+ (*Költeményekről beszélvén,*) eszünkbe jut Vértesi Arnold két kötetes történeti beszély-gyüjteménye, melly a minap jelenvén meg, könyvárusi uton igen szép keletnek örvend, mit kétségkivül meg is érdemel, nem csak azért, mivel e beszélyek mindegyikének történeti alapja levén, már önmagukban érdekesek, hanem, mert szerzőnek nem mindennapi hivatottságáról tesznek bizonyságot.

Daruvár

Darova

Kešči överestény tégla

Nagy Lajos: Pannonia sacra. Serkent István

I. 105. l.

elment a megállott szivhez s mondá neki : dobogj sebesebben! Elment a halvány arczhoz, s mondá neki : pirulj ki gyorsan! Elment az alvó szemekhez s parancsolá : nyiljatok föl! . . . És minden ugy lett, a mint meghagyá! . . .

De most felkelt az ész és szigoru szemlét tart ez események fölött. Reá kiált a szivre : lassabban! . . . El ne áruld magad! . . . Parancsol az arcznak : add vissza a vért a szivnek s szemeknek : legyetek szigoruak, mintha mitsem tudnátok arról, a mi történt!... És minden ugy történt, mint az ész parancsolá.

— Hol vagyok? — kérdi a leányka.

— Itt vagy ölemben, karjaimban, kedves gyermek — mondja hévvel az ifju lovag. Kiragadtalak a halál körmei közöl s most enyém, enyém vagy mind örökkön örökké! . .

— Mi történt? kicsoda kegyelmed? . .

— Ne kérdezd azt, mi történt; azt se kérdezd, ki vagyok! . . Nem történt egyéb, mint az, hogy a halál el akart ragadni; én erösebb voltam nála és elragadtalak töle... Ki vagyok? . . Gondolj annak, kinek szeretnél, — s én az vagyok, az leszek. . . . Szolgád, rabod, ha akarod; fejedelmed, ha parancsolod; lábaid zsámolya, ha kedvesebb neked, vagy imádód, ha lelked erre vágyik! . . .

Most Katának ugy tetszék, mintha lovagját fölismerné s ime a szeretni kezdett ifju ajkaira függesztett szemek, most még komolyabbakká válnak s az ajk negélylyel tárul föl.

— Oh kegyelmes herczeg! . . . Vezess szüleimhez! . . .

— Ne nevezz te igy engem! Nem vagyok én neked sem fejedelem, sem herczeg; csak sziv, melly érted ég, csak fő, melly veled gondol, és kar, melly parancsod követi.

És pedig e parancsot követő karok még folyvást a leányka karcsu derekát ölelék.

Észrevette ezt Katalin s arcza most még szigoruabb lön; a szemérem pirja égett azon.

— Kérlek herczeg, állitsd meg paripádat! Le akarok szállani! Mit mondanának, ha igy mennénk eléjök, — veté aztán utána.

S most már, jó későn, ifju Apaffy Mihály szivét is korlátolni kezdé az ész . . . Belátta a leányka kérésének igazságát s érezte, hogy maga sem szeretné, ha a leányka más volna, mint a minőnek látja.

Megállott; hölgyét szépen leszállitá s a sebzett lábu paripát kantáron vezetve, gyalog vezeté megmentettjét a messze hagyott gyülhely felé.

E közben már az erdőket fölveré a mindenhol keresett Katalin neve, és azok között a kedves Klára siránkozó hangját jól ki lehetett venni.

— Siessünk! — unszolá a leányka, vezetőjét, ki most mély hallgatásba merült s igen mélyen érzé azon magyar közmondás igazságát : „hogy könnyü lóhátról beszélni!“

Valamit kérni akart; de sehogy sem tudta a szavakat megtalálni. Utoljára is a szivnek kellett a nyelv segélyére jönie.

— Leányka! — mond a leány kezét megragadva — én nem tudom, de nem is kérdezem neved.

— Én Bethlen Kata vagyok — mond hirtelen a leányka, remélve, hogy e közbevágás által a zavart, mellyet az ifju ünnepélyesedni kezdö szavai okoztak, elrejtheti.

Ez azonban nem hagyá többé magát zavartatni.

— Bárki légy, – én érzem, hogy e találkozás reám nézve elhatározó; én ez életben csak egyszer szerethetek s annak tárgya egyedül te lehetsz . . . Szólj, akarsz-e még valaha látni, vagy elbujdossam, ha gyülölt elötted tekintetem?

Katalin makacs feje hallgatást parancsolt.

— Már mindjárt emberek elé érünk s akkor párbeszédünknek vége . . . Beszélj, akarod-e, hogy még lássuk egymást ez életben?

Katalin föltekintett s a fák között már tarkállani látá a sátrak hegyeit.

Már nincs veszély! — mondá a sziv.

— Akarom herczeg, akarom! — mondá nem minden hév nélkül.

A herczeg ajkaihoz szoritá az erőszakos kis kezet.

Katalin kis feje ujra félni kezdett, hogy igen sokat mondott; azért utána veté :

— Hálátlan volnék, ha életem megmentöjét többé látni sem akarnám! . . .

E perczben megpillantá Klárát, ki keresésére épen lovakat parancsolt volt elökészületeket tett az indulásra . . .

— Klárám! kedves Klárám! — kiáltá, s a két egymást forrón szerető növér egymás karjaiban feküdt.

Nagy volt az öröm mindenfelé.

Az elejtett vadak nagy halmazban feküdtek a tisztás közepén; a rögtönzött asztalokra fehér kamuka terittetett; a pinczetokok, egymásbajáró poharak előhozattak s az ifju herczeg erdélyi kék-sárga-vörös sátrából egészen kinyult a hosszu asztal vége.

A két búni Bethlen : Gergely, Katalin atyja és Elek, kik közös sátoruk elé heveredtek volt, a mentő fejedelem elé siettek, ki kézenfogva vezeté vissza Katalint.

Vége hossza nem volt a sok hálálkodásnak, miközben Katalin a szeretetet, melly talán-talán már mást illetett, a Klárától neki ajándékozott kis özecskére pazarolgatá.

Távolabb egy zöld sátor előtt hevert bozontos medvebörön Bethlen Miklós. Közelében második neje, Rhédey Julia s anyjának hasonmása, a kis Juliska ült.

— Hogy hálálkodnak a buniak Apaffynak — mond a nö. Még bizony reávarrják leányukat a herczegre.

— Az pedig soha sem fog megtörténni — mond határozottan Bethlen Miklós.

— Miért ne történhetnék? A leány szép s a herczeg, ugy látszik, epedő szemeket vet reá. Sokkal jobb is, ha országbelit hoz, mintsem ugy járjon, mint Bethlen Gáborról beszélted.

— Már hiában; ez mégsem történhetik meg.

— De hát ugyan miért nem? . . .

— *Ez az ország titka!* — fejezi be sohajtva Bethlen.

(Folytatása következik.)

Daruvári fürdö és környéke.

(Pozsegamegyében.)

E fürdő kies fekvése, egészséges éghajlata, csuda gyógyerejü vize, s legkivált alkalmas helyzete miatt — különösen Somogy, Baranya, s részben Zalamegye közönségére nézve — nagyon figyelemre méltó. De távolabb lakó hazánkfiai is érdekkel olvasandják e fürdő rövid ismertetését.

A Daruvári fürdő fekszik Slavoniában Pozsegamegyében, a Drávától négy, a Szávától öt órai távolságra; kazán alaku kies völgyben; a hason nevezetü város tőszomszédságában, melly római kath. s n. e. görög plébániákkal, s kerületi cs. kir. hivatallal bir. Már a rómaiaktól nagyban és sikeresen használtattak meleg gyógyforrásai, az 1836-iki vegytani szétbontás tanusitása (Wagner) szerint igen hathatós részekből állanak. Különösen figyelemre méltók az iszapfürdők, mellyek rövid ott létem alatt is — nem kis bámulásomra — jeles gyógyitásokat tőnek. Ezek közt minden tekintetben első helyre teendő a mult évben különös csinnal épitett „*Mária fürdő.*“ — Láttam ölben czipelt betegeket, kik 10-szeri fürdő után már maguk sántikáltak a fürdőbe. — Igen hasznosnak bizonyult be mindennemü tagmerevültségben; köszvény s idegbajokban. Csalhatlan sikerü mindennemü női bajokban, görcsökben, s gyengültségekben. — Itt lehetlen érintetlenül hagynom, azon általános balhiedelmet, miszerint a daruvári fürdő csupán nőfürdő. Reám, mint férfira, hasonló jó sikerü volt, ki egész télen át az ágyat nyomván, oda érkeztemkor tagjaimat igen nagy bajjal, s fájdalommal mozgathattam vala; de már kilenczedik fürdőre minden idegen segitség nélkül öltözködhettem; pedig azelőtt még nyakkendőmet sem valék képes egyedül felkötni.

Az iszapos fürdőkön kivül két külön fürdőház, mindegyik saját s pedig tulbő forrással van Daruváron : az „*Antal*“ s „*János*“-féle. Amannak forrásvize 39, emezé 31 s 32 fok közt. Az „Antal“ fürdőháznak, egy nagy közönséges fürdőn kivül, három külön fürdőszobája van, kőtáblákkal kirakott elég tágas üregekkel, a hol 28—30 fokig mérsékelhetni a vizet. — A „János“-féle fürdőháznak, egy nagy társasági fürdőn kivül, négy külön szobája van, a hol a viz hévmérseklete rendesen 26—28 fok. Van ezeken kivül két kádas szoba is, a hol az uradalmi igéret szerint jövőre egy zuhany-készlet fog felállittatni; a minél, szerintem, kivánatosbbal, s czélszerübbel nem lephette vala meg a jövő évi fürdővendég-közönséget. — Képünk balról az „*Ujépület*“ (Neugebäude-) féle emeletes lakházat ábrázolja, melly kényelmes s tágas, részint egyes, részint kettes lakszobákkal bir. A butorzat nem annyira fényes, mint csinnal párosult, kényelmes. Az épület háta megetti tért nagy diófák koszoruzzák. — A fürdő udvarban, a városi vendéglőben, s más magánházaknál 150—200 vendég kényelmesen elszállásolható. — Jobbra a „János“-féle fürdőház egésziti ki a képet. Ez hasonlóul belső butorzat, s egyéb felszerelés tekintetéből bármilly fürdővel kiállja a versenyt. A zöld pázsittal diszelgő udvar közepén festőileg szép az ugynevezett „*Lófürdő,*“ saját bő forrásokkal; — a lovak láb-bajaiban igen sikeresen használtatik. — Egyébiránt, mint a képen is láthatni, az egész udvar angol izlésü kertet ábrázol, a mi pár év alatt igen vonzólag fog hatni bárkire, ha az eddigi fiatal ültetvények magasbra nőnek. Átalában : mióta a tulajdonos, gr. Jankovics Gyula ur, mindennemü közügy nemes előmozditója, saját kezelése alá vette (ha jól vagyok értesülve : most harmadik éve), azóta egészen át van alakulva, s pedig nemcsak külcsin s formára; hanem belső rend, szigoru tisztaság s pontosság tekintetéből is. Mert, mint a pár év előtt is megjelent vendégek nyilatkozataiból kivehetém : szomoru helyzetben lehete Daruvár; mint képzel-

*

hetni is, egy csupán önhasznát néző bérlő idejében. Ez sülyesztette Daruvárt, mit világosan felderit az 1846 óta megjelent időszerinti vendégek jegyzéke, a mikor is a fürdők száma a harmadévit, s tavalit háromszor multa felül. De kitartás, s az elkezdett utoni haladás bizonynyal megtermi a várt gyümölcsöt. Daruvárnak szép jövőt igérek, csak ne csüggedjen az uradalom, folytassa az elkezdetteket; miről az illető uradalmi felügyelő, Ditz Károly ur eddig tanusitott izlése, s igérete kezeskedik. Szabadjon itt az uradalomnak egy tárgyat sürgetőleg ajánlanom, t. i. az éttermet az udvarba helyezni. Nagyon alkalmatlan — kivált esős időben — akár a korcsmába járás, akár onnan hordatása az étkeknek.

Figyelmet érdemel továbbá a fürdő könyvtára, sétányai, zenéje, s gyönyörü környéke. — A mi a sétányt illeti, párját hiába keresnők bármi fürdőben. Valóságos alagutat képző gyertyánfasor alatt órahosszáig sétalhatni, nyughelyül kényelmes padok szolgálván. Van továbbá a fürdő tőszomszédságában egy a természettől remekelt erdőcske, bájos völgy s domborulatokkal, csiga-utakkal behálózva, mellyek az igen jó vizzel bővelkedő „*Gyula*“ *kuthoz* vezetnek, a hol a forrás csörgedezésében s a madarak vidor csevegésében gyönyörködhetni. Hasonló jó forrás a „*Mária*“ kutja is, a honnan a város, s a grófi nagyszerü kastély igen festői képet mutat, s már maga bőven kárpótolja az oda menet fáradságát, ha a vizet nem élveztük is. Megemlitendő a fürdőtől fél órányira eső uradalmi szőlő is, a hol még a legközönbösebb szemlélőt is megragadja a példányképen Sopron vidékéről hozatott vinczellérek által mivelt 30 hold területü szőlő, s faj szerint osztályzott valóban nemes gyümölcsös. Ugyan itt több pontról nagyszerü kilátás gyönyörködteti az oda fáradót. Egész Bellovárig elláthatni, a mi ide 6 órányira fekszik. — Innen lehetlen elégületlenül távozni haza. — Továbbá: különösen kiemelendő a szép fekvésü grófi kastély, sokat igérő fiatal angol, s konyhakertjével. — A kastély alján csekély távolságban a város terül el. — Jobbra nagyszerü vadaskert s lóistálló, a hol még tul a Dráván is méltó hirben álló itteni nevelésü angol s arab telivér paripák, mén- s hámoslovak gyönyörködtetik a szemlélőt. — Balra gabonával zsufolt szérüskert terjed el, czélszerü gazdasági épületeivel, hol a cséplőgéphez igen czélszerüen van alkalmazva egy daráló s egy szecskavágógép. A major udvarán rendbe állitott Vidats-ekék igen megleptek itt a távolban. Továbbá vasboronák, s egyéb gazd. gépek. — A kastélytól északra fekszik egy pazarul boltivekre épült 60 öles birkaakol s csiraistálló. Szerencsés valék a kastély belrészét is megszemlélhetni, a hol az elegans szobák, nagyszerü fegyver-, s még nagyobbszerü könyvtár fogadja a látogatót. Itt nem kis meglepetésemre a jelesebb magyar irók arczképeivel, s a magyar irodalom minden ujabb termékeivel találkoztam, a mi igen élvezetes időtöltésül szolgált. Különben is az egész lak belrendezése nemes izlést tanusit.

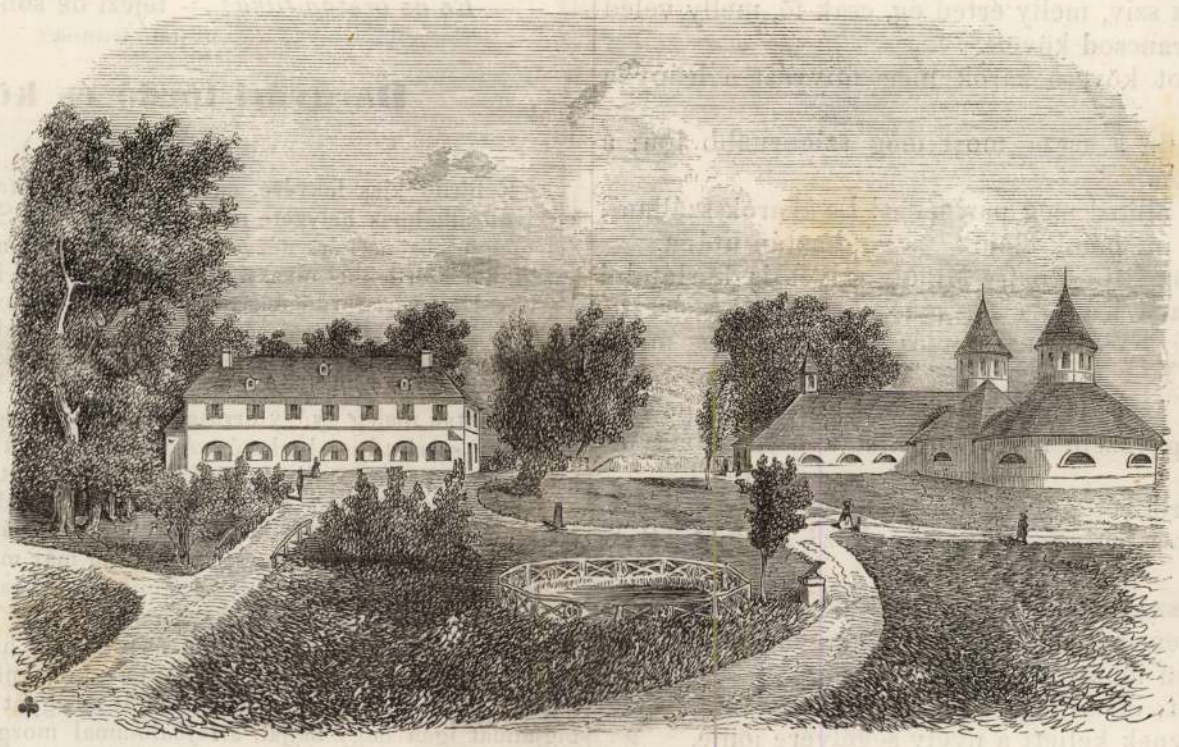

Daruvári fürdő.

Mind e változatos külön tárgyak jótékonyan hatnak az üdülő betegre, ki nincs örökké a fürdőudvar megszokott mindennapi terére szoritva. — A kik mind e kirándulások s sétányok élvezetétől magukat visszavonni kénytelenek, azoknak nyitva áll a fürdő igen csinos és válogatott tartalmu könyvtára. Van több hirlap is: a magyarokból ott volt a Vasárnapi Ujság testvérlapjával, s a „Kerti Gazdaság.“ Van gondoskodva továbbá jó magyar zenéről is — taval a zombori társaság — melly naponként 4 óráig mulattatta a vendégeket, szabályosan játszott darabokkal. — Nyári-szinház is van rendesen. A többi s távolabb kirándulási pontokat ezuttal szabad legyen mellőznöm.

Helyén látom végül a fürdőbeli személyzettel a kezelési rendet is érinteni, tájékozásul az oda szándékozó magyar vendégnek. Legelőször is csekély körülnézés, s kérdezés után találkozni a fürdő-intézővel, ki rögtön mint régi jó ismerősét fogadja őszinte magyar szivességgel s előzékenységgel az érkezőt. Ő mindenről gondoskodik, s mindenben kimeritő utasitást ad. Ha orvos szükséges, azt is rögtön bemutatja, a ki kimeritő utasitást ad a fürdő használatáról, naponként meglátogatja s lélekismeretes tanácsokkal látja el a hozzá folyamodókat. A fürdőkre nézve jegyet, s órát hasonlóan a fürdőirodában az intéző ad. Fürdő s szobabeli szolgálatot az udvarban lakó fürdőmester s szolgálatra kész neje a legpontosabban teljesitik. A fürdőpandur, szolga s szolgaleány mind megannyi szolgálatra kész egyének. — Daruvárt részemről egy a legolcsóbb fürdőhelynek találtam, a hol 30 pkért csinos két személyre való szobát, egy fürdőt 14 pkrért, jó ebédet, öt tállal, 36 pkrért kaphatni.

H. J.

Az egyetemi egyház Pesten.

Majdnem másfél évi hosszu szünet után végre mult év végén megkondultak ezen egyház harangjai, hirül adván az ajtatos közönségnek, hogy ismét egész pompájában nyitva áll, a kiszorult hivek befogadására.

Dec. 28-ka volt azon nap, mellyen az ujjá alakitott egyetemi egyház főoltárának, az esztergomi érsek, Magyarország herczegprimása, *Scitovszky János* bibornok ő eminentiája általi ünnepélyes felszentelése véghez ment. A számosan egybegyült közönség nagy részét ezuttal — az egyetemi hallgatóságon kivül — Pest város förangu lakossága, és előkelő urai képviselék, kiknek élén ott láttuk Ő cs. kir. Fenségét *Albrecht* főherczeget, Magyarország főkormányzóját is, fenséges nejével *Hildegarde* főherczegasszonynyal.

E felszentelési ünnepély emlitése mellett alkalmunk nyilik egyszersmind ezen ujjá alakitott szentegyházat megismertetni, melly jelenleg nemcsak a Pesten létező egyházak között, kétségkivül legszebb, de mükincseit tekintve, hazánk legjelesebb templomai mellett is méltó helyet foglal. — Szabad legyen tehát egyuttal jelenére és multjára némi pillantást vetni.

Ez egyház első alapitói is azon hajdani Paulinus szerzetbeli atyák voltak, kik itt, — mint alább látni fogjuk, — a törökök kiüzetése után, megtelepültek, és maguknak templomot és zárdát épitettek.

Már a török uralom előtt is birtak a sz. Pál szerzetesek Budán három kolostort, mellyek közől az egyik a mai vizi-városban, a másik Ó-Budán, a harmadik pedig a budai hegyek közt volt, azon környéken, hol most a Szépjuhászné nevű nyaraló van. Ezek közöl csak a legutóbbinak maradtak fenn némi nyomai. Ezt Szent Lőrincz tiszteletére Lőrincz nevü rendfőnök alapitá 1304-ben. Robert Károly király, Gróf Ováry János és Veneti Pál budai polgár, tetemes adományokat tettek e zárdának, névszerint 1312-ben megnagyobbitották s pompásan fölépitették, ugy hogy ez a rend kolostorai között, nagyságra és gazdagságra nézve első volt. I. Lajos király a Velenczéből hozott Remete sz. Pál tetemével is megajándékozá. Mátyás király is különös kegyelettel vala e zárda iránt, s a zárdai biróságot a vérhatósággal is felruházá 1466-ban. Gyakran vendégül is beszólt a jámbor atyákhoz, mikor kiséretével a szomszéd Nyékben folytatott vadászat után pihenni akart. Történt egyszer, hogy épen ebéd idején érkezett ide Mátyás király; a kapus vonakodott, őt beereszteni, előbb jelentést tön a király megérkeztéről, mivel meg volt hagyva: hogy senkit se ereszszen be, mielőtt az előljárónak bejelentené. — A zárda akkori elöljárója, Gergely, hallván, hogy a kapu előtt a király várakozik, igen megijedt, s kinyitván a kaput, bocsánatért esedezett, hogy a kapus hibáját ne méltóztassék az egész szerzetnek felróni. „Ne aggódjék, jó atya, mondá Mátyás, a kapus csak kötelességét teljesité, s mi szolgálati buzgalma miatt épen nem neheztelünk. Bár ti, folytatá a kiséretében levő grófok és bárókhoz fordulva, nekem hasonló engedelmességet tanusitanátok mindig.

A mohácsi gyászos ütközet után a hazát elözönlő török csapatok, ezen csendes lakra is rátörtek, és miután 25 jámbor lakóját iszonyú mártir halállal kivégezték, egészen romokba döntötték; a többiek a megmenthetett drágaságokkal és könyvekkel, a felföld zárdáiba menekültek. Igy, sikerült sz. Pál tetemét is ezen vész elől Trencsénbe szállitani, hol később a lángok martatéka lett. A sz. lőrinczi kolostor többé föl nem épült, romjai is mindinkább tünedeznek, csak némi alapfalak és szétszórtan heverő kődarabok láthatók még, 1720-ban a szerzet, a régi dicső monostornak emlékét egy kis kápolna épitésével akará megörökiteni, azonban ez pénzhiány miatt, létre nem jöhetett.

E hely jelen birtokosa dr. Bugát Pál ur, ki nagy kegyelettel viseltetvén iránta, a tett földásások alkalmával talált embercsontokat, azok közt bizonyosan a törökök által leölt 25 rendtagnak tetemeit is, diszes nyughelybe takarittatta.

De térjünk történetünk folyamára.

Budavár visszafoglalása után a szétüzött honfiakkal Remete sz. Pál szerzetes fiai is előjöttek menhelyeikből, keresve Buda területén ősi tüzhelyeiket, hogy azokban ismét megtelepedjenek, de a városban levő két kolostor részint mecsetté, részint magánházzá volt alakitva, a külső pedig kegyetlenül lerombolva. De azért még sem foglalhatták el régi tulajdonukat, mivel a város elöljárójának nem vala hatalmában, ő felsége engedelme nélkül, akármelly rendnek is visszaadni előbbi lakhelyét.

Ø Darvai Dénesné

szül. Lőrant Erzsébet.

lásd

Engel Arthurné

alatt.

MKSz 1947

Egy igazi jóbarát.

— Emiatt a kétszáz pengő miatt már napok óta nem tudok aludni.

— Miért nem jöttél hamarább hozzám?

— Hát kölcsönadod?!

— Nem, de adhatok port álmatlanság ellen...

Falls are missed.

Darvas
Képes Tábori Ujság 1943. ápr. 23

transport for man and car are readily available — offers such easy travel that two ladies, with a motor-cycle combination, have recently driven down to Cape Town, following it all the way from Tororo in Uganda.

Thanks to the Alliance Internationale de Tourisme, *Carnets de Passages en Douanes* and Triptyques are being recognised in an ever-increasing number of Asiatic and African States — India and Egypt being outstanding examples of recent application. Indeed, negotiations with Uganda, Kenya and Tanganyika — which together form one Customs Union — are now complete and it is confidently anticipated that they also will have declared their acceptance of these temporary importation documents by the time this article appears in print, thus forging every link from England to South Africa.

Much remains to be done in creating "road consciousness," but with that wholehearted co-operation, typified in Europe by Hungary, there seems no reason why the ordinary A.I.T. motorist of 1949 should not undertake these journeys, which

Darvas

MDK

A legszebb magyar versek készülő antologiájának pályázatára beküldött
v e r s - i l l u s z t r á c i ó i
az Irodalomtörténet Muzeumban rendezett
Kiállitásón.

ARADI NORA: Költészet és grafika.
Magyar Nemzet. 1958. IX. 28. 9.l.

MDK

Darvas

Dutka M: Plakátkiáll. az Ernst Múz.ban. Magyar Nemzet 1953. szept. 19. 5.l.

Darvas Anna

1931/32

Ferkéjszámfőiskévk

75. l.

1021

1980. V. 9. Kossuth 17,35 Áné

Láttuk, hallottuk...

- Bojár Iván a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállitótermében járt, amelynek a plakátja elég szükszavuan tudósit arról, hogy mit is láthatni ott. Ugyanis annyi van rajta mindössze, hogy Tegnap után, ez a cim, grafikai kiállitás. Jóllehet eléggé figyelem felhivó cim.

- A cim nagyon figyelem felhivó kétségtelenül, és a plakáton valóban még annyi sem szerepel, hogy grafikai kiállitás látható. Az ember elolvassa, és egy ilyen Tegnap után cimü szójátékkal valamiféle szürrealista tartalómra gyanakodhatnék. És akkor az ember bemegy, és kiderül, hogy nincs itten semmi ilyesmiről szó, a grafikusok egy csoportjának a szokásos évi kiállitását láthatjuk a teremben.

Ez a csoport már évek óta megrendezi a kiállitását és eddig tulajdonképpen mindig aktuális grafikai problémákkal jelentkezett, plakátokkal, hirdetményekkel, vagy esetleg meg nem valósult ilyen tervekkel.

- Ezt jelenti a cime is, Tegnap után, ez a ma.

- Igen, ennek kellene kijönnie, hogy ma, csak sajnos pontosan nem ez jön ki. Bent a teremben csupa régi dolgot láthatunk, sőt akár évtizedeseket is. Mindenekelőtt kénytelen vagyok névsorolvasást tartani. Tudniillik ez is a kiállitásnak a csodája, hogy egy katalógus meg nem jelent, szépen kézzel alá vannak ugyan irva az egyes falakon, hogy ki állit ki, aki ismeri a szakmát az nagyjából tudja, aki nem nem. Halljuk a névsort. Mármint akiket el tudtam olvasni. Darvas Árpád, Máté András, Ernyei Sándor, Görög Lajos, Balogh István, Henczolmann Emma, Szilvási Nándor, Zelenák Kresszencia, Finta József és Papp Gábor. A szokásos társulatban én nem fedeztem fel /érthetetlen a felvétel/
Végül is mi az, ami most ki van állitva. Megint csak plakátok, elsősorban kulturális plakátok, film, szinház, esetleg könyvvel kapcsolatosak, politikai, agitprop anyagot jószerivel csak Balogh Istvánnál találunk, valami keveset, és Finta Juditnál, feltéve ha jól olvastam a nevét, találkozunk áruplakátokkal. Tehát a kép az eléggé szük. Most kétségtelen, hogy az a grafikus gárda, amelyiknek a java része még a '950-es éveknek a derekán indult és a grafikai megujulásnak az első hülláma volt kulturális plakátokkal jelentkezett annak idején, és a lengyelekkel bizonyos esztétikai versenybe kezdett, lehagytak minket a lengyelek, meg kell mondanom, nagyon kellemes, ma már konzervativnak tünő plakátok itt ezek amik itt sorakoznak.
A másik problémája a kiállitásnak, hogy a grafika ilyen szempontból szük, mert láthatunk itt nagyon kevés emblémát, nagyon kevés diszoklevelet, néhány városcimert, és ezzel a skála ki is merült. Jóllehet az alkalmazott grafikának, és most már tényleg helyesbitenünk kell, nem grafikai, hanem alkalmazott grafikai kiállitásról van szó, a skálája ennél sokkal-sokkal szélesebb. Társadalmi fontossága is lényegesen nagyobb, mint ahogy itt ebben a kis teremben, a kiállitáson megmutatkozhat, amelynek őszintén szólva az értelmét nem sikerült felfedeznem, sem belső szempontját, sem valamiféle tendenciáját, inkább csak talán arról volt szó, hogy mint minden évben, ugy most is ugyanaz a csoport, ugyanebben a helyiségben egy seregszemlén megpróbálja bemutatni a maga dolgait. Egyetlen zárógondolatot még hozzá kellene füznöm, furcsa módon a propagandisztikus jellegü grafikának totális ellenpropagandája született meg, azáltal, hogy sem a plakáton nem jelzik azt, hogy miről van szó, sem katalógus nem született, és igy az, ami a városban a nyilvánosság előtt minden nap megjelenik, mindenki előtt az itt most egy teremben bezsufolva, kicsikét az utcai grafikának a halálát jelenti.

- Tehát durván szólva olyan a kiállitás, mint a plakátja?

- A kiállitás olyan, amilyen a plakátja.

Darvas Árpád: grafikus

„Pappolunk"... című kiállítás a Műcsarnok, Dorottya u.-i kiállítási termében 1981. febr. 5.-én nyílik meg, melyen a művész művei is szerepelnek.

Meghívó

1981. febr. 5.

Varvas Árpád grafikus

Acsay Judit: Mozaikkép egy életműről
Papp Gábor

Művészet, 1982. június

Farkas Árpád grafikus

Nagy Zoltán: 1 kijár 20

Művésztelep, 1982. július

Barvas Árpád grafikus

Senkovits Péter: Művészet az utcán és a kiállítóteremben
Beszélgetés Kemény Györggyel

Művészet, 1982. április

Darvas Árpád, grafikusművész

a Műcsarnok Dorottya u.-i kiállítóteremben márc. 5.-én nyílik meg „I Híján Hívz..." című kiállítás, melyen tizenegy grafikusművész művei szerepelnek. Köztük van a művész alkotása is. a kiállítás márc. 28.-ig tekinthető meg.

Meghívó.

1982. márc.

Darvas Árpád, Munkácsy-díjas grafikusművész

A fordulat éve után a dogmatizmus időszakában a politikai plakátművészet elvesztette lendületét. A hatvanas évek elején azonban Konecsni György szárnyai alatt felnőtt nemzedék tagjainak, a műfaj mai derékhadának – Balogh István, Darvas Árpád és még többeknek plakátjain a korszakváltással együtt a stílusváltás is megtörtént. Plakátművészetünk a nemzetközi eredmények átvételével néhány év alatt újjászületett.

Drestyánszky Ilona: Korunk politikai plakátjai.
Békés Megyei Népújság, 1982. nov. 27.

Darvas Árpád, grafikus

L. Máté András

Acsay Judit: Biennálé Békéscsabán 24-25

Új Tübör, B p. 1986 jún. 15 XXIII/24

DARVAS ÁRPÁD
Munkácsy Mihály-díjas grafikus-
művész;

Gidenes művész

Magyar Nemzet 1987. IV. 4.

Darvas Árpád

DARVAS ÁRPÁD Munkácsy Mihály-díjas grafikusművész;

érdemes művész lett

Népszabadság, 1987. IV. 4

DARVAS ÁRPÁD

DARVAS Árpád (1927)
30. Szavazzon a Független Kisgazdapártral, 1990
Vote for the Independent Small Holders' Party
offset, 97x67 cm
j.n. – N.S.Ny.
ltsz.: xy 90.333

A változás jelei : Plakátok 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria,1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin. Bp., MNG, 1990 16.p.

(38-dd)

Darvas Árpád

grafikusművén

Én/T.
plakátterv
1988

Művényt
89/6

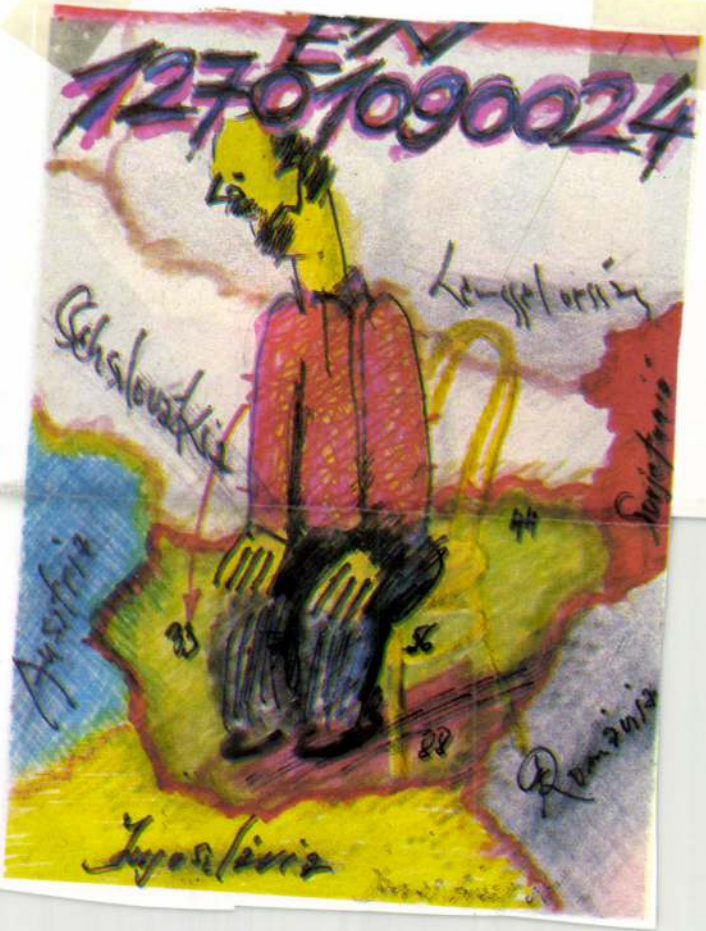

Tarsila 1987

(39. dd)

Darvas Árpád

grafikusművész

Repro: AIDS
plakátterv
1987

Művészet
89/6

(39. old)

Davvas Árpád

grafikusművész

Repro: Istenem, emberek vagyunk filmplakát 84x59 cm
1980

Művészet 89/6 A művész 1951-ben végezte el a főiskolát

(39.dd)

Darvas Árpád

grafikusművész

Repro: Situation 88-89
plakátterv.
1989

Műrénet 1951 ben végzett a Kiprőműrénszeti
89/6 Főiskolán

(38 sld.)

Darvas Árpád

grafikusművész

A terménet védelemre nőnek 1989

Plakátterv

Műrénet 89/6

Az élénk, meleg színek vidámságot sugárzó tulajdonságát
gen régen észrevették, gondoljunk csak *O. F. Runge* töredé-
ére, vagy *Goethe Színtan*ára, vagy akár *Paul Klee Pedagó-
iai vázlatkönyv*ére, melyben azt írja: „a tapasztalat arra
nít bennünket, hogy a színek más-más kedélyállapotot
gallnak..."

(39.dd)

Darvas Árpád

grafikusművén

Repro.: Nyugat-Kelet
1989

Műrénet
89/6

Darvas Árpád, Munkácsy-díjas grafikus művész

4 Darvas Árpád munkája

Képszakrysok Békéscsabáról, az alkalmazott grafikai munkás-
Hos évi.
Művészet, 1987. október, 15-old.
Teleprél.

5

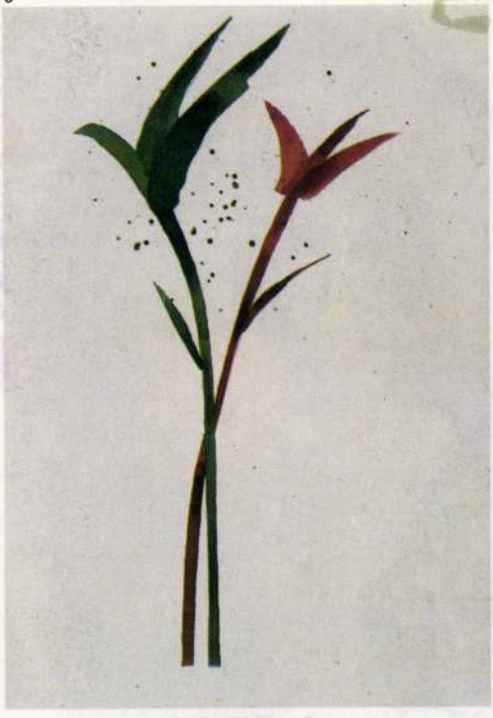

6

tívumokat variálja. E lapok kompozíciója, formái és színei úgy egyszerűek, ahogyan csak egy folyamat végeredményei tisztulhatnak le, s emellett egyes lapjain szellemes formamegoldásokkal is él.

Székely Kálmán egyetlen képeslapja nagyon gondos manuális munkát és nagyon átgondolt tartalmi utalásokat rejt.

be a magyar tudomá
elfeledett) kiemelke
mostanában hagyom
kel – olykor a leghagy
realista társításokkal –
nyezetvédelemmel k
latait. Az idén *Molná*
don választott" mun

Darvas Árpád, grafikusművész

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

A csabai művésztelepen 1983-ban újarcok jelennek meg és az eddigi, – már említett – koncepció is átformálódik. (Darvas Árpád, Gyanfás Gábor és még többen) Magyarország új grafikai image-ének megfogalmazását tűzi, ki céljául a csabai grafikusokkal együtt dolgozó műhely.

Művészet, 1989., 4., 46-old.

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

DARVAS ÁRPÁD

Egy híján mindegy

A cím kitűnő. Az *1 híján 20* rövid és figyelemfelkeltő. Azonkívül stílusos megjelölés is: illik a reklámgrafikához, amely tömörséget és szellemességet kíván, és amelynek tíz művelője most közös tárlatot rendezett a *Dorottya utcai kiállítóhelyiségben.*

A cím árulkodó. Ez a társaság, kisebb-nagyobb személyi változásokkal, az idén tizenkilencedik alkalommal jelentkezik. Ötletességre vall, hogy tizenkilenc helyett egy híján húszat mondtak. Mennyivel homályosabb — éppen ezért vonzóbb — ez utóbbi forma? De mintha a művészek a címadással előtték volna puskaporukat. Többre nem futotta erejükből.

A cím félrevezető. Becsapja még azokat is, akik nem kedvelik a kerek évfordulókat, mondván: jubileumokhoz nem köthetők sem szellemi, sem társadalmi folyamatok. Hiszen azt vártuk: ezen a kiállításon az elmúlt jó két évtized összefoglalását kapjuk. A szó behelyettesíthető: lehet értékelésre és emlékezésre is gondolni. Akár arra, hogy valaki egész eddigi tevékenységét megkérdőjelezi, netán új fénybe helyezi. Vagy azt mondja: hagyjuk ezt, még ünnepen sem jó ünnepelni. De nem, csalódnunk kellett. A tíz közül mindössze egyetlen grafikus érezte magára nézve kötelezőnek a címben megfogalmazott programot. *Balogh István* három régi plakátját tette egymás mellé, mintegy három évtized — a fejlődés, a stagnálás, vagy a visszafejlődés, döntse el a néző — illusztrálására. A többiek azonban azt hozták ide, azt rakták ki, ami a kezük ügyébe akadt.

Hogy éppen a kötetlenségből fakad a varázs?

A tetszetős ellenérvet, sajnos, ezúttal cáfolják a tények. Kezdjük talán azzal: ilyen címet és feladatot senki sem erőltetett rájuk. Ők választották — ki tudja, miért. Talán azért, mert, mint a kiállítás tanúsítja, semmi közös munka nem jutott eszükbe. Semmi olyan, ami most mindannyiukat foglalkoztatná és amiről mindegyiküknek megvan a véleménye.

Másodszor: az improvizáció nem tévesztendő össze a felkészületlenséggel, a véletlen az esetlegessel. A művészetben mindkettőnek nagy szerepe van. De aki felkészületlen, az nem improvizál, hanem — a hasonlatnál maradva — mellé üt vagy hamis hangot hallat. Aki másra figyel, azt nem segíti meg a véletlen, hanem — a lapos közhelyeket feltétlenül kerülendő — nem kevésbé rossz végletbe megy át: érdektelen semmitmondással csapja be önmagát, közönségét. Körülbelül ez történt e kiállítás résztvevőivel is. A felületesség ennek a kiállításnak a legfőbb baja, s nem az, hogy a bemutatott anyag nem fedi a címet és a műveknek semmi közük egymáshoz azon túl, hogy, szinte kivétel nélkül, a terméketlen pillanat szülöttei.

Vegyük sorra őket!

Darvas Árpád gusztusos fényképeket állított ki, régi autókat és szép köveket ábrázolnak. Minthogy ismerem, tudom: ezek kedvenc időtöltésének tárgyai. De nagy kérdés: rájön-e erre a néző is? Aki a művekben legfeljebb esztétikus fotografálást érzékelhet. *Papp Gábor* huszonkét diótörőt rakott ki. Pompás kollekció, ipartörténeti kuriózum. De hogy mit keres itt? Akárhogy törtem is a fejem, nem találtam elfogadható választ. *Sinka Mátyás* két sablonos plakáttervet tett ki, *Ernyey Sándor* unalmas montázsokkal emlékeztet a közelgő Kodály-évfordulóra, *Heinzelmann Emma* azt mutatja, változatlanul gyönyörűen illusztrál mesét, *Zelenák Crescencia* munkáiról nem lehet eldönteni: modern tapéták-e (annak túl frivolak) vagy karikatúrák (annak viszont nem elég kritikusak). *Görög Lajos* egy tükörképet és egy tükrös-képet szembesít egymással, de minden tanulság nélkül; nem tudjuk meg: mi a különbség vagy a hasonlatosság közöttük. *Szilvásy Nándor*, ha jól látom kissé homályos festményét, korunkról kíván szólni, amelyet egyaránt jellemeznek a hamis nagyságok és csúfos — emberhez méltatlan — bukások. Kár, hogy ezt a rendkívül fontos témát akvarellszerű elnagyoltsággal dolgozza fel. A ledöntött szobor felett imbolygó betongolyó és a fenyegető markoló szimbólumként túl triviális, a mű viszont — egészében — nagyon is vázlatos. Még a kiállítás legjobb darabja, *Máté András* munkája sem derít egyértelműen jókedvre. Makettje, amely egy külföldi magyar kiállításra készült, ötletes, invenciózus mű, de keveset mutat annak, aki nem ismeri az eredetit.

Volt jobb — összegezhetnénk benyomásunkat nagyvonalúan, ha nem tudnánk: ez volt a tizenkilencedik kiállítás a húszegynéhány év alatt. Ha nem jutna eszünkbe: az utóbbi időben minden évben kiállított a társaság. S ha nem hallanánk-hangoztatnánk: kiállítani nem kötelező. Egy híján huszadik alkalommal se, arra érdemes művek, kiérlelt gondolatok híján pedig semmiképpen.

A lényeg — mindig meztelen

1982. VI. 19.

Minden homlokon bélyeg.

Kerülő utakon kellett alagutat ásnia az igazsághoz. De a butaság sziklafalát nem tudja kivájni a csákány, kivált, ha nem is csákány, csak toll. Vagy mégis? Aki meg tudja őrizni a reményt, annak ölében már ott van valamennyi a jövőből? Nem hiszem, hogy akkor ezzel a szándékkal írta volna Sütő a naplósorokat és a cikkeket; csak írta, mert kellett. Gyűlt a későbbi drámák és regények anyaga. Meg az akkoriaké, a *Félrejáró Salamoné* például, akinek a homlokára ugyancsak bélyeget égettek, szégyeneként inkább a bélyegzőknek, mint a megbélyegzettnek. Hogy „csodabogár". Visszagondolva erre, Sütő megenyhül: „Félrejáró hőseim azért mutatkoztak az ötvenes években holmi csodabogaraknak, mert normálisak voltak. Ők jelentették a valóságos életet egy torz és persze normálisnak kikiáltott szemlélettel szemben."

Ne felejtsük el: a romániai magyar irodalom sokkal tovább vergődött az erőszakos kultuszok és mogorva szigorral előírt eszmények szorításában, mint az itthoni. A kisiklásokat sokkal tovább üldözte, s veszélyesebben is, a szó klasszikus jelentését megcsúfoló kritika, vagyis a tagló. Az az irodalomterelő szerszám, amelynek a használata mindenhez vezethet, kivéve a célt. Se annak a célját, aki a forgatója, se azét, akinek a feje fölött forog: meg se közelítheti. A perzekutorok ezt sohasem tudták; meg se tanulhatják. Ebből is fakadtak a romániai magyar irodalom 1945 utáni fényes újjáteremtődésének későbbi súlyos drámái, a társadalmi összeütközések és a személyes konfliktusok, amelyek az egészséges irodalmi öntisztulás természetes és szükséges folyamatát megakasztották, a frontokat összekuszálták, a szépség, a humánum, a progresszió nagynehezen ismét kiépített állásait szétrobbantották.

De hát, mint Hemingway mondta, elsősorban fenn kell maradni. (Nem *felül;* fenn. Nagy különbség.) Ez is roppant nehéz dolog. Megkönnyítheti annak, aki képes vállalni, hogy sok mindent kijátszhatunk, ha nem veszünk róla tudomást. Sütő András nem tudta vállalni ezt a magatartást. Amikor — így írja huszonöt évvel ezelőtt — „fényes nappal és békeidőben" irodalmi-esztétikai kérdésében a kritika „a tűz összpontosításáról" beszélt, sőt ez volt a fő fogalma, az író nem tehet mást, mint azt, hogy felel. Nyilvánosan (mint ebben az esetben Sütő) vagy a naplójában, ugyancsak mint Sütő, keserűen kombinálván a megjelenhetőt a pillanatnyilag megjelenhetetlennel. Negyedszázad után egy pillantást vetve a kettő tartalmára: feltűnik, nincs különbség közöttük. Sütő a naplójában sem önmagának gondolkodik, nem önmagának tisztességes. Nem a maga örömére erkölcsös, nem az ajtó mögött bátor. Szenvedni azonban csak önmagának szenved.

Mert az megoszthatatlan.

Amikor a dogma ügyészi ollója minden szálat, akár ártalmatlant, jelentéktelent is lenyesett, ami az előre kigondolt koordináták szűk hálója alól egy kissé is kibújt, Sütő, mint tudjuk, akkor sem volt hajlandó a valóság mesterséges megszépítésére. Legfeljebb hallgatásra ítélte meg, de igazi író ilyen ágyút — légpuskát se — süthet el. Ha meg akarja őrizni magát, a saját természetéhez kell igazodnia.

Sütőnek volt, s van mihez.

Nem szorul erre az elismerésre, tudom. Hiszen ő nemcsak ebből a könyvből ismerhető meg. Ez csak hozzásegít, hogy az olvasó- és nézőközönsége Magyarországon is jobban megértse a múltját, azokat a mélybeli rétegeket, ahonnan kibontotta magát. Írói és emberi szenvedéseinek a bugyrait. Ebben a küzdelemben jött a világra. Arra a világra, amitől igazán sokszor elmehetett volna a kedve. De hogy hogy nem: inkább megjött hozzá. Veres Péter — sok levelét közli a naplóban — amikor első átható pillantását vetette az akkor pályakezdő Sütő Andrásra, felismerte benne azt a költőt, akivel még sok dolga lesz a szűkebb hazájának és tágabbnak is. Nagy Imre, a csíkzsögödi öreg festő író-hírlapíróként ismerte meg. Nyomban megértette — nem kellett hozzá több, mint két-három mondat —, hogy ezen a szellemi arculaton még sok ábrázolnivaló kínálkozik.

Persze: ezt nem másnak kell megtenni. Nagy Imre néhány vázlatvonás után abba is hagyta. Minek lefesteni azt, aki bár nem ecsettel, hanem szóval — a végeredményben nincs különbség — úgyis odaírja önmagát a század arcára? A csíkzsögödi kép félben maradt. Vagy részlet, mára azonban értékessé vált hevenyészett arcvonás. Inkább elmentek pisztrángot fogni. Jól tették. A tizenvalahány évvel ezelőtti pisztráng már rég elúszott volna a sebes folyamból, amit pedig Sütő írt róla, az megmarad.

Nem hiszem, hogy van jelentősége, de minek tagadnám el, hogy én nem minden Sütő-művet kedvelek; a Kain és Ábel előadásakor például — lehet, hogy az értelmezés és a rendezés volt elégtelen — unatkoztam. Csak a nemességét és a szépségét bírtam méltányolni, a színpadi forgalmát hiányosnak találtam. Ámde ő maga írja: a színpad abban a pillanatban büntet a gyengeségeinkért. Akár az író, akár a társulat, akár — ilyen is van! — a néző gyenge hozzá. A Csillag a máglyán: igen. A Lócsiszár virágvasárnapja: igen. Azok az írások — elbeszélések, emlékezések, novellák, publicisztikai remeklések — amelyek arról szólnak, hogy *egy nemzetiség és annak a kultúrája egyenlő a léttel:* igen. Hite azokban a tiszta eszményekben, amelyek a társadalmainkat vezérik. Az európaisága, mély műveltsége. Apáczai Csere János, Kemény Zsigmond, Orbán Balázs; és Seneca és Tacitus és Thomas Mann, és mindenki más, európai, aki éppúgy világít Budapesten, mint Párizsban, Moszkvában vagy Marosvásárhelyen.

Kezembe került e sorok írása közben Sütő Andrásnak egy négy évvel ezelőtti nyilatkozata. Bécsi újságírónak adta, amikor átvette a Herder-alapítvány díját. Nem tudom, mennyit értett meg belőle az illető, nem is fontos, csak ami írásban maradt. Ezt mondta Sütő: „Balzac-kal vallom, hogy az együttérzés — hatalom... Hőseim álmatlansága az én virrasztásom. A leírt szavak ereje az igazságnak és a szépségnek üzenete lélektől lélekig."

Darvas Árpád

Művelődés 1975. 5.

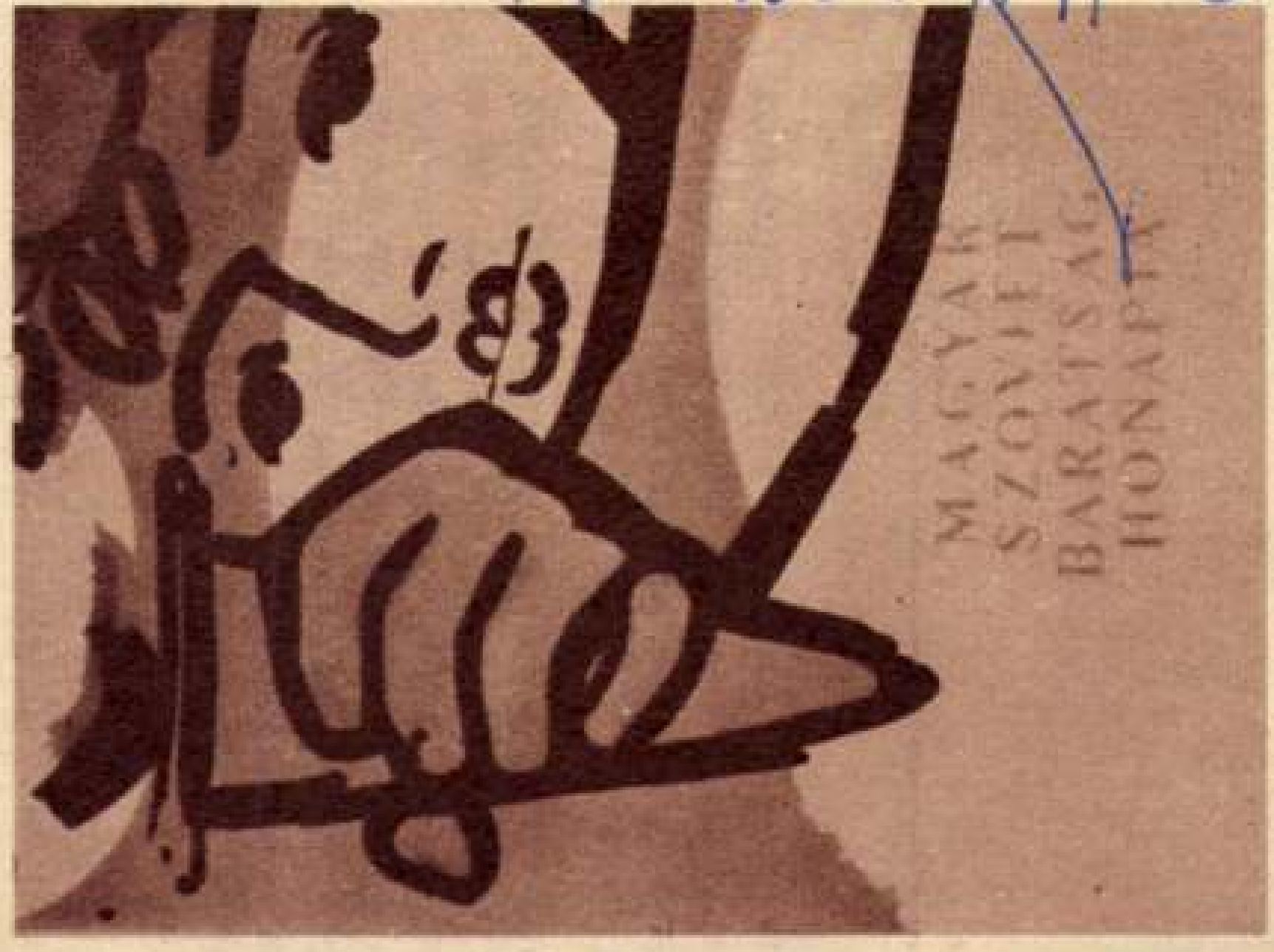

Darvas Árpád, 1956
(Jánosi repr.)

A természettudományos szakkörök
szati, fizikai és biológiai szakkörök;

a technikaiak közül: a barkácsoló,
rotechnikai és híradástechnikai sza

A pályázaton a felsorolt kateg
szakkör indulhat. A nevezők küldjé
velési Intézet felnőttnevelési oszt
adatokat: a szakkör neve és címe
neve és foglalkozása; a fenntartó n
sa; a foglalkozások helye és időpon
lege (külön feltüntetve, hogy ifjús
csoport); a tagok száma; mióta műk

A meghirdető a nevezéseket a be
ben veszi figyelembe. Azok a szakl
a nevezését elfogadták, írásos értesí
mutatót, amely tartalmazza a tud

Darvas Árpád reggeli idegességeket, szorongásokat emlékezetbe idéző önarcképe remek filmplakát-ötlet. *Papp Gábor* újság-oldala – beszámoló napjáról, szerszámokkal, bútorokkal, betűkkel – magas szinvonalú munka. Papp a betűk avatott mestere mai reklámgrafikusaink között.

A fotómontázs – Moholy-Nagy világszerte újjáéledt kultuszával – a magyar alkalmazott grafikában is termékeny táptalajra lelt, ezt sok példával igazolja a kiállítás. Az érzékelt világ kiragadott fragmentumait és a nyugati képeslapok figuráit keverő, hol dadaista, hol szürrealista vagy pop artos érintettségű, többszörösen áttett formai-képi megoldások szellemesen, néha humorral vagy groteszkséggel többsíkú asszociációkra serkentik a nézőt is. Ez mai alkalmazott grafikánk másik jellegzetes vonása. A megrendelők azonban ezektől a többsíkú mondanivalójú alkalmazott grafikáktól, plakátoktól, könyvborítóktól, prospektusoktól még idegenkednek, inkább a „szájbarágó" módszer hívei, ezért találkozhatunk kevés oly magasszintű megoldással, mint *Finta József* neuroleptikus gyógyszereket reklámozó, franciababás, neoszecessziót és pop artot mesterien vegyítő Medimpex-reklámja, és vesegyógyszert reklámozó, a brüsszeli Mannequin Pis-t modern, csapos megoldásban ábrázoló fiúbabája.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1977 AUG 20

Darvas Árpád

1021

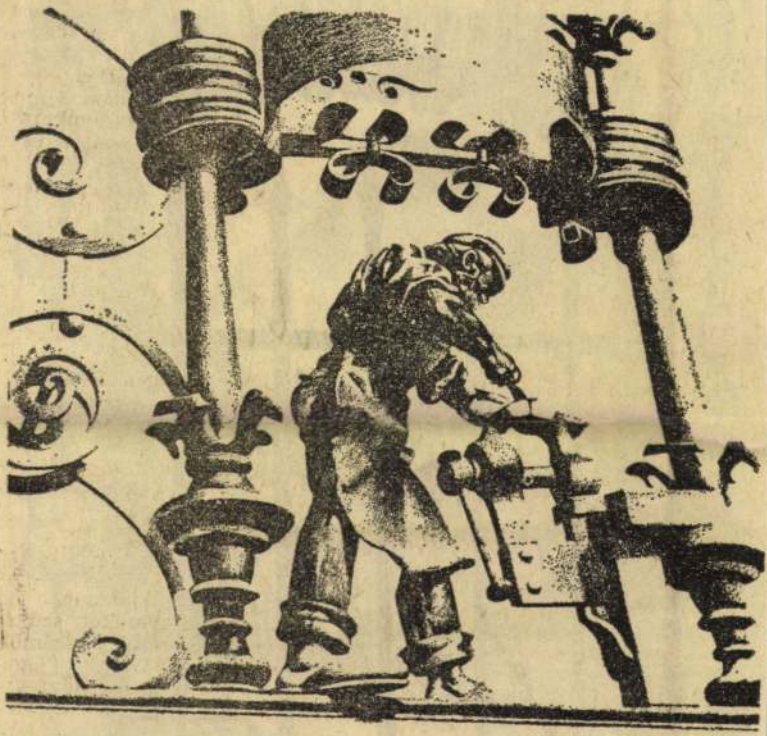

Darvas Árpád: Cégér

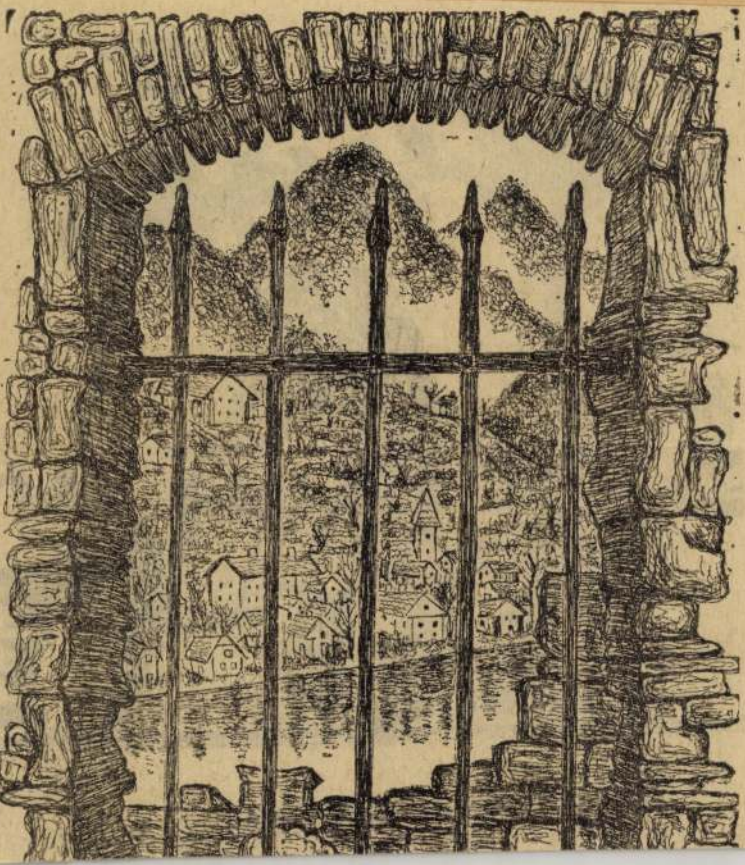

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Darvas Árpád

NÉPSZABADSÁG
1962 MÁJ 10

1021

Három új kiállítás a fővárosban

Az Ernst Múzeumban szombaton megnyitották Redő Ferenc és Vörös Rozália festőművész gazdag anyagú közös tárlatát. A kiállító művészek munkásságát dr. Vayer Lajos egyetemi tanár ismertette.

A kiállítás december 1-ig tekinthető meg.

*

Kiállítás nyílt szombaton a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai bemutatótermében is. Tizenegy grafikusművész, Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Finta József, Görög Lajos, Hegedüs István, Konecsni György, Máté András, Papp Gábor, Sinka Mátyás és Szilvásy Nándor alkotásait mutatják be. A tárlat színes anyagát naptárak díszítésére készített grafikákból, mintegy 50 alkotásból állították össze.

Ugyancsak szombaton nyitották meg a Derkovits Gyula Teremben a Képcsarnok Vállalat legújabb kiállítását, amelyet Szilvásy Margit festőművész és Szilvásy György keramikusművész alkotásaiból rendeztek. A megnyitón Szentiványi Lajos Kossuth-díjas festőművész mondott beszédet és ismertette a tárlat anyagát.

A kiállítást november 23-ig tartják nyitva.

rődnünk, hogy a
kellős közepén mé
mok vannak. Mégi
elérkeztünk oda,
partoknak előbb a
majd a továbbfejl
vel foglalkozhattun
utóbb mindenki me
ról, hogy ez — ors
latban is — az egyik legelső, leg-
fontosabb városépítészeti feladat.

Az összkép és a feladat közép-
pontjában kétségtelenül a palota
s rajta a kupola helyreállítása áll,
ami ma már befejezéséhez köze-
ledik. Egyik legfőbb szerepét, ha-
tását: a városképit tekintve, úgy-

tot városépítészeti szempontból
sem vélem helyesnek. A Gellért-
hegy kiemelkedő, mozgalmas, egy
nagyváros belsejében egyenesen
meghökkentő, sőt monumentális
tömegével szemben bármilyen
nagyszabású épület csak veszíte-
ne jelentőségéből, és zsúfolná a
képet. Az egyszerű, partra kiülő
házsor egészében jobb itten, per-
sze a megkezdett egységesítést
még folytatni kell. Később pedig
a mögöttes, levegőtlen, zsúfolt
városrészbe néhány helyen jó vol-
na rést nyitni, mindenekelőtt
földszinti átjárókkal.

Délebbre a közraktárak képe
helye siralmas és méltatlan lát-
vány Budapesthez. Alig hihető,
hogy ezt a problémát nem lehet-

A Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Fészek Művész Klub meghívja Önt 1969. április 8-án, délután 6 órára Darvas Árpád és fia Darvas Péter grafikai kiállításának megnyitására • A kiállítást Hegedűs Katalin muzeológus nyitja meg

Darva s tripód

Darvas Árpád

1969 MÁJ 10

1021

KÉPZŐMŰVÉSZET

PERNECZKY GÉZA:

KLUBKIÁLLÍTÁSOK

A nagy múltú *Fészek-klub* csendesen halódik. Kitűnő könyvtára otthont ad ugyan a tájékozódást kereső fiataloknak, és kártyaszobája is az idősebbek körének. De a születő és élő művészet mintha idegenkedne a megszentelt falaktól. A jóakaratú vezetőség kulturális rendezvényekkel, klubműsorral és klubbemutatókkal igyekszik a renovált falak közé visszacsempészni az életet. Az örvendetes erőfeszítések egy-egy kisebb kiállítást is világra segítenek, s ezekben a régi Fészek szellemi nemesvalutájának, a humornak, a bátorságnak és az ötletességnek a fénye is fel-felcsillan. Legutóbb

Darvas Árpád & fia

rendeztek ilyen kiállítást. *Darvas Árpád* nevét grafikái, plakátjai révén jól ismerjük. Kemény formákkal dolgozó, szürrealisztikus képzettársításokat és meghökkentő nyerseséget is megengedő stílusa egyéni ízt adott munkáinak. Most azonban valami mással jelentkezett. Grafikai lapjain filctollal lendületes és több színnel egymásra írt sorokat jelenít meg, amelyek azonban nem nyújtanak igazán mély képzőművészeti élményt. Darvas mintha ezeken a kalligrafikus lapokon is valami plakátra készülne, s várjuk a csattanót, a kalligráfia végső értelmét. Ennek a hatásnak bizonyára az az oka, hogy Darvas Árpád a betűk halmazából nem teremtett festői felületet, ezért az írás túl kemény maradt, túl grafikus, és túl direkt. Nincsen dallama, csak ritmusa.

Ami Darvas Árpádnál bizonyára hasznos kísérlet, érdekes grafikai kitérő volt, az fiánál, a tizenhárom éves *Darvas Péter*nél forrón átélt és mesésen gazdag világgá változott. A nagymamák sifonérjaiból kilopott régi levelek, Ferenc József arcképét viselő kőnyomatos bélyegek, vidéki postapecsétek utánzatai és lila-zöld-tinták poézise láthatók ezeken a rajzokon, őszinte rajongással újraalkotva s valami ösztönös biztonsággal, kompozíciós készséggel elrendezve. Mivel azonban a felnőtté érés veszélyeinek kitett gyermekrajzokról van szó, mindenféle jóslástól és megrendítő esztétikai elemzéstől tartózkodnunk kell.

Az egyetemi klubkiállítások

a dolog természetéből fakadóan változó színvonalúak. Művészeti szakkörök munkáit és az egyetemmel kapcsolatot tartó hivatásos művészek alkotásait mutatják be, s itt a jóindulatú barkácsolás éppoly rokonszenves lehet, mint amilyen imponáló az iskolázott szakértelem. Most két ilyen klubkiállítás is látható. *A Hess András téri kollégium* nagytermében legszembeszökőbb értéket a Műegyetemen most végzett *Metz Bea* tervei jelentik. A rajzokon Győr városa számára tervezett krematórium és ravatalozó impozáns architektúrája jelenik meg. A hullámzó betonfelületek ritmusa, az épületcsoport tájbahelyezése bizonyára egyike a legsikerültebb magyar építészeti koncepcióknak, ahogy a kiállításon valaki Le Corbusier híres kápolnájára célozva elnevezte: super-Ronchamp. Figyelemreméltó *Morlin Ákos*nak a badacsonyi idegenforgalmi központ kiépítésére készített tervjavaslata is.

A falakon egyébként festők képei és költők versei függnek. Tisztem csak a képzőművészeti alkotások bírálatát engedi meg. — Nos, e képek közül *Karátson Gábor*nak nemrég rendezett egyéni kiállítása óta festett újabb három festménye érdemel őszinte elismerést. *Kováts Albert* kevésbé szuverén alkotó. Vajda Lajos motívumait igyekszik . továbbfejleszteni, de részben a mesterhez való túlságos ragaszkodása, másrészt pedig a technikai megoldás kissé görcsös, a felülethez tapadó merevsége zavaró. *Fodor József* ornamens motívumokból alakított, szinte hímzett felületei pedig kifejezetten játéknak tűnnek, egyelőre még nincsen igényesebb kompozíciójuk.

Az *Eötvös-klub* (Károlyi Mihály u. 1.) három kiállító művésze ugyancsak változó színvonalat képvisel. *Cerovszki Iván* faszobrai a műfaj hálás tulajdonságának, a simára csiszolt felületek szépségének köszönhetik érdekességüket, az igazi szobrászi formák kialakítására azonban a művész még csak most teszi első lépéseit. *Dobos Emőke* olajfestményei érzékeny, lírai alkatról vallanak. Bálint Endre és Karátson Gábor képi világához állnak közel, de semmiképp sem tekinthetők epigon műveknek.

*Donáth Péter*ben váratlanul a magyar festészet eddig ismeretlenül dolgozó, de máris kiforrott tehetségét ismerhettük meg. Az amorf, képlékeny salakanyagok és az emberi civilizáció jeleinek, alakzatainak drámai találkozását rendezi meg képein, melyek fantasztikus örvényléssel emésztik fel a felhasznált elemeket, hogy végül is újat, a rendnek és a kompozíciónak valami sajátosan szuggesztív formáját ígérjék a nézőnek. Nehéz kivonni magunkat e hatás drámaisága alól, csipketerítőkön lovagló hadvezérek figurája, palotákat összedöntő Sámsonok kis dombormüvei ismerhetők fel az informel anyagok lávaömlésében, s az összhatásban mindig van valami sűrű, feketés tónus, vagy ezüstszürkén fénylő, az ikonképek beosztására emlékeztető fegyelem. A nézőt érzi, hogy itt nemcsak a festékek bősége gomolyog, hanem a gondolatoké is, melyek megértésre vagy ellenállásra, követésre és vitára szólítanak fel. Donáth Péter néhány utolsó képével belépett a magyar festészetnek abba az élvonalába, melyet a kézikönyvek rendszerint húsz-harminc éves késéssel szoktak regisztrálni.

9

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Élet és Irodalom

BÁRÁNY TAMÁS:

HÁ

A tökéletes ember

Az utolsó jelentékeny probléma a dezoxiribonukleinsav hatékony befolyásolása volt; a kutatás néhány évtizedét ez a gond foglalta le. De a huszadik század utolsó esztendejében végre siker koronázta a hosszas kísérletezést: az angol, a szovjet és az amerikai tudomány szinte egyidőben jelentette, hogy az emberélet művi előállításának problémája megoldottnak tekinthető.

Az Egyesült Nemzetek közgyűlése nyomban állást foglalt az ügyben, s az UNESCO feladatává tette, hogy a biokémia tudományának óriási nemzetközi eredményét koordinálja, és a mesterséges ember, azaz régi terminológiával a homunkulusz első példányának, illetve most már egyedének lelki alkatát meghatározza.

A különbizottság, amelyet az UNESCO e célból kiküldött, roppant körültekintéssel látott munkához. Az elektronikus agyak kerek egy esztendőn keresztül kivonatolták és kódolták az emberi kultúra kincseit; szellemes, betáplálható formulákba rendszerezvén a filozófia, a tudományok és művészetek minden kimagasló eredményét. A szellemügyi, jellemügyi és erőnléti albizottság újabb egy esztendő múltán benyújtotta javaslatait a tökéletes ember központi idegrendszerének betáplálására.

Elsőül a szellemügyi albizottság javaslatát tárgyalták. Platón ideatanától kezdve, az egzisztencialista és strukturalista irányzatokig, a filozófia minden jelentősebb elméletének, a korszerű tudomány és művészet minden fontos eredményének betáplálása szerepelt a javaslatok között.

Az erőnléti albizottság — Avery Brundage-nak, az Olimpiai Bizottság örökös
ező vi-
ezetek
ersé-
ározta
gyobb
ala-
egáció
val si-
rmula
nézze
n te-
A jó-
való
a de-
k; és
a Be-

alatt
lelki,
Az új,
ai té-
t, fi-
lcvan
, de-
fus-
alatt
egyen
Jelle-
jóin-
asabb
it, sőt
zásai-
n hű-
taiban

zatala
cso-
yolult

ap az
va. —,
meg-
t is...
a?

lesz,
erűen
lyebb

elé a
— De
unká-
et, és

y má-
ha az
elől?
hará-

— Szép lesz — szólt a
valaki —, ez is szép lesz, a
madik is: egyformán szép
gyan választanak így pár
— Igazmondó lesz — hü
— Most kódolom. De mi
másnak pokoli kínt okoz a
— Hűséges lesz — tűn
egy másik tudós. — S ha n
majd ragaszkodnia? — És
A szoba sarkában valaki fe
— Hogyan zajlik le ezek
verseny? Mind százhetvenöt
tízet fut és ötvenötöt úszik
tasztikus!
— És melyikük mivel fo
Mindenikbe egyforma dózis
mind a humaniórákból,
szettudományokból... Ki l
orvos, ki tanár? Ki lesz mű
— És mivel töltik a g
ha minden tudást előre be
Úgy fognak unatkozni, mint
A laboratóriumvezető m
kodott.
— Egyelőre hagyjuk a
szólt aztán. — Össze kell
mot!

A plénum új vitáját óri
érdeklődés kísérte; s mert
tett, hamarosan megszületet
lat. Így hangzott:

„Az új művi úton előállít
kéletes ember ne szülessék
tudományosan iskolázva,
energiái a későbbiekben lel
radnának. Fizikailag a szigo
feloldandók: a homunkulu
százötven és kétszáz centimé
láltassék be, különös tekinte
párválasztásra és a sportte
Éppily kívánatos, hogy a kó
mi érdeklődés tekintetében i
nagyobb változatosságra t
kintettel a későbbi pályavál

Jellemileg változatlanul fo
lehető legszebb jellemképlet
művi egyedek létrehozása
itt is óvakodni kell az egy
Ezért jellemszilárdságukat
hajlékonysággal párosítani,
alázatossággal, jóindulatukat
szivítással, önzetlenségüket
zéssel, nyugodtságukat izgága
ségüket erőszakossággal,
lustaságra való hajlammal,
gukat ingatagsággal, hűségük
mértéket meg nem haladó
sággal, abszolut igazságoss
részrehajlással vegyíteni, a
det körülvevő világra való
tettel."

A plénum az új javaslatot
tározattá emelte, és így az
kéletes ember sorozatgyárt
megkezdődhetett.

Önkritik

A műteremben vágni
szilveszteri muri már este
dött; most éjfél körül jár. C
deni kezdették borral; óra
a töméntre. Vad, lángoló s
tek, rakit, vodkát, kisüsti sz
lan pohárral. Az egész tár

A műtermet ketten bé
Mindkettő szobrász. A társa
sen vegyes; egy-két újságí
hány szilveszterkor is szab
nész, és három-négy festő, s
terembérlők barátai. És fele
kis nők; talán heten-nyolca
magnetofon bömböl; olyik p
iszik, vagy csókolódzik.

Valaki az órájára néz.
— Gyerekek, mindjárt éjfé

Egy villanásra csend üli
Valaki a magnóhoz ugrik,
diót nyítja ki. A némaság
a Himnusz hangja.

Kanavászi, a házigazda
itt; bérlőtársa és kollégája
déken szilveszterez — lass
tekkel a rádióhoz támol
míg a zene utolsó akkordja
határozott mozdulattal elz
ket.

— Új év — mondja reke
új élet! — Szeszmarta han
töttség árad, akár egy op
mindenki feléje fordul.

— Új élet! — mondja m
és csuklik egyet. — Vége a
es mocsoknak, barátaim! A

1964 APR 2 - Mav 2

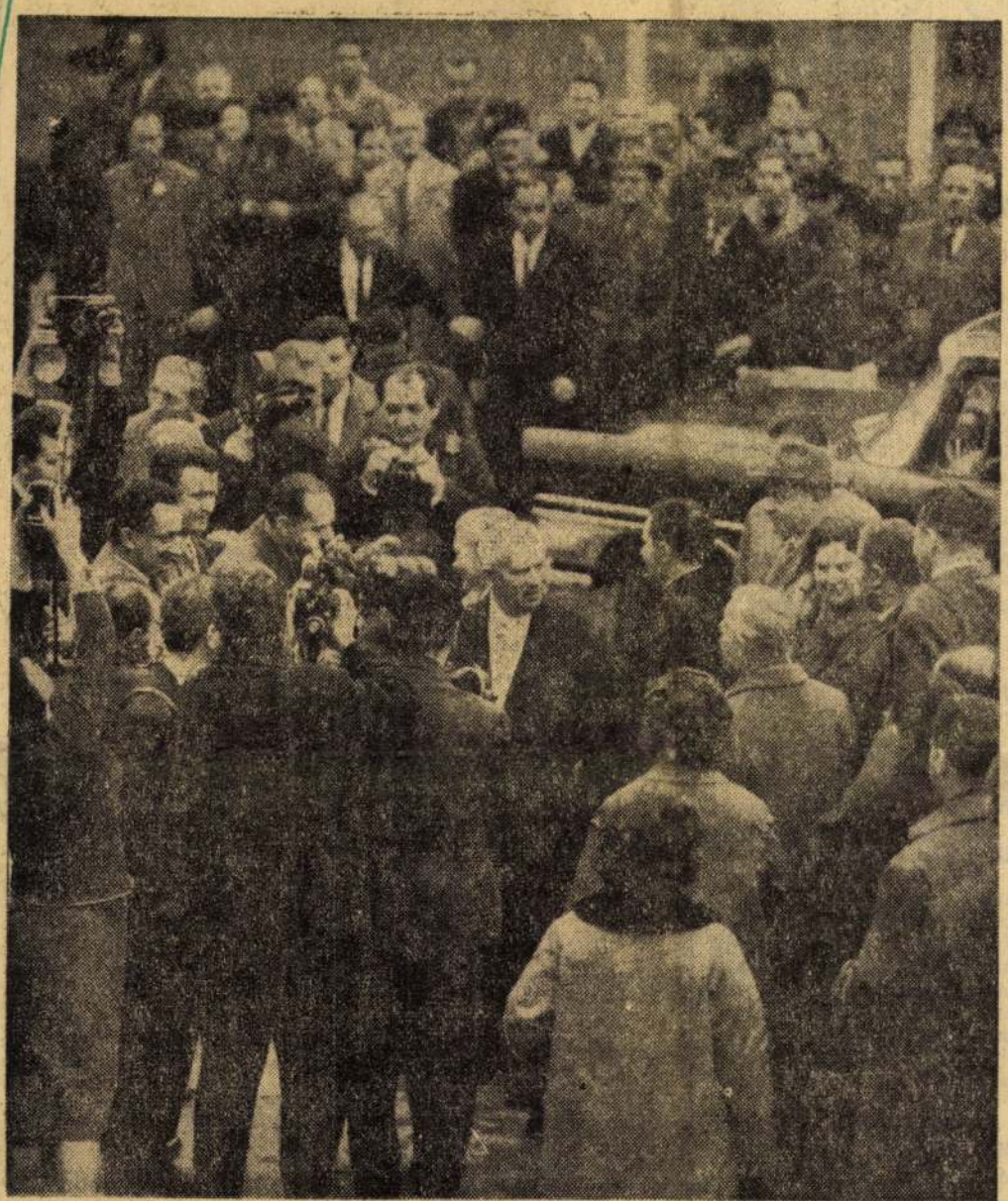

Fotoriporterek pergőtüzében

(MTI foto — Pálfai felv.)

Ma délben kiosztották az 1964-es művészeti díjakat

DÉLUTÁN: A KIVÁLÓ- ÉS ÉRDEMES MŰVÉSZ KITÜNTETÉSEK ÁTADÁSA

A Művelődésügyi Minisztérium épületében *Ilku Pál* miniszter ma délben kiosztotta az 1964. évi művészeti díjakat.

A JÓZSEF ATTILA-DÍJ I. fokozatát adományozták *Csanádi Imrének* „Ördögök szekerén" című verseskötetéért; *Kolozsvári Grandpierre Emilnek* „Párbeszéd a sorssal" című regényéért, *Makai Imrének* az orosz és szovjet irodalom kiemelkedő színvonalú fordításáért, *Szabolcsi Miklósnak*, a „Fiatal életek indulója" című verseskötetéért. A II. fokozatot kapta *Sánta Ferenc* „Húsz óra" című regényéért; *Szabó István* „Varázslat kertje" című novelláskötetéért; *Tóth Dezső* a mai irodalommal foglalkozó kritikusi munkásságáért. A III. fokozatot kapta: *Mezei András* „Múlandóság sebei" című kötetéért, *Róna Tibor* rádiókabarékért, és *Somogyi Tóth Sándor* „Gyermektükör" című kisregényéért.

A JÁSZAI MARI-DÍJ I. fokozatát adományozták a *Thália Színház* társulatának, a mai drámai művek újszerű, bátor tolmácsolásáért. *Horváth Terinek*, a Thália Színház tagjának, a „Rozsdatemető" Pék Mária szerepében nyújtott kimagasló alakításáért. *Kazán Istvánnak*, a József Attila Színház tagjának rendezői munkásságáért. *Simon Tibornak*, az artistapályán elért kimagasló eredményeiért. *Törőcsik Marinak*, a Nemzeti Színház tagjának színházi alakításaiért. A II. fokozatot kapták: *Békés Itala*, a Madách Színház tagja eredményes művészi munkájáért; *Cselényi József*, a Vígszínház tagja kiemelkedő díszlettervezői munkásságáért, *dr. Cserés Miklós*, a Magyar Rádió rendezője, rádiórendezői munkássága elismeréséül, *Hegedüs Ágnes*, a szolnoki Szigligeti Színház tagja az új magyar darabok női főszerepeiben nyújtott alakításaiért. *Iványi József*, a pécsi Nemzeti Színház tagja színészi alakításaiért, *Lóránd Hanna*, a miskolci Nemzeti Színház tagja a Szent Johanna címszerepében nyújtott alakításáért. *Sallay Kornélia*, az Állami Déryné Színház tagja művészi alakításaiért, *Vargha Irén*, a miskolci Nemzeti Színház tagja eredményes

(Folytatás a 2. oldalon)

...k főpróbája

...a határőrség, a belső ...4-i díszszemle főpró...ulását a főváros dol-

Koszorúzási ünnepségek

Hazánk felszabadulásának 19. évfordulója alkalmából ma délelőtt *koszorúzási ünnepséget rendeztek a rákosligeti temetőben a Magyarország felszabadításáért vívott, harcokban elesett román hősök siremlékénél.* Az emlékmű talapzatára elhelyezték az Elnöki Tanács, a kormány, a Román Népköztársaság budapesti nagykövetsége, a diplomáciai testület, a Hazafias Népfront, a magyar néphadsereg, a Fővárosi Tanács, a kerületi politikai és társadalmi szervezetek koszorúit.

Koszorúzási ünnepséget rendeztek *a solymári angol katonai temetőben a felszabadító harcokban elesett angol és lengyel katonák emlékművénél.* Az ünnepségen megkoszorúzták az emlékművet a Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a kormány, a budapesti angol nagykövetség, a budapesti lengyel nagykövetség, a Honvédelmi Minisztérium, a Pest megyei Tanács képviselői.

Koszorúzási ünnepséget rendeztek ma *Harkányban a bolgár, Pécsett a jugoszláv hősi emlékműnél, Budaörsön az amerikai katonai temetőben.*

Milyen idő várható

A Meteorológiai Intézet előzetes előrejelzése péntek estig: Enyhe, tavaszias idő, felhőátvonulások, legfeljebb néhány helyen kevés esővel. Mérsékelt, időnként élénkebb déli-délnyugati szél. Budapesten ma délelőtt a hőmérséklet 16 fok.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Ma délben az 1964-es művészeti díjakat

DÉLUTÁN: A KIVÁLÓ ÉS ÉRDEMES MŰVÉSZ KITÜNTETÉSEK ÁTADÁSA

(Folytatás az 1. oldalról.)

művészi munkájáért. A III. fokozatot adományozták *Csorba Istvánnak*, a Fővárosi Operettszínház tagjának operettekben nyújtott alakításaiért, *Dégi Istvánnak*, a debreceni Csokonai Színház tagjának színészi alakításaiért, *Kovács Máriának*, az egri Gárdonyi Géza Színház tagjának színészi munkássága elismeréséül, *Rimanóczy Yvonne-nak*, az Állami Déryné Színház tagjának jelmeztervezői munkásságáért.

A BALÁZS BÉLA-DIJ I. fokozatát kapta *Herskó János* jelentős társadalmi problematikát tartalmazó Párbeszéd című filmjéért, a filmművészképzés új rendszere kialakításában végzett kimagasló tevékenységéért. A II. fokozatot adományozták *Csőke József* rendezőnek a filmhíradók és a sportfilmek színvonalának emeléséért, *Szabó Árpádnak* több díjat nyert kisfilm operatőri munkájáért. A III. fokozatot kapták: *Bokor Péter*, a televízió rendezője, dokumentumfilmek rendezéséért, *Kerényi Zoltán* több évtizedes filmvágói munkásságáért.

A MUNKÁCSY MIHÁLY-DIJ I. fokozatát kapta *Kohán György* festőművész az országos tárlatokon bemutatott festményeiért, *Molnár Béla* iparművész a textilművészet különböző műfajaiban elért eredményeiért, *Papp Gábor* grafikusművész politikai plakátjaiért. A II. fokozatot adományozták *Gergely István* belsőépítésznek a külföldi kereskedelmi kiállítások rendezéséért, *Gorka Lívia* iparművésznek magas színvonalú kerámiaműveiért, *Segesdi György* szobrászművésznek munkásságáért, különös tekintettel Fidel Castro-szobrára, *Zala Tibor* grafikusművésznek politikai plakátjaiért. A III. fokozatot kapta: *Csohány Kálmán* grafikusművész könyvilluszt-rációiért, *Darvas Árpád* grafikusművész politikai plakátjaiért, *Engelsz József* ötvösművész értékes díszítőmunkáiért, *Foky Ottó* bábtervező iparművész filmbábuk tervezésében elért eredményeiért, *Orosz János* festőművész az 1963. évben megrendezett önálló kiállításán bemutatott műveiért, *Pécsi László* textiltervező iparművész a művészi textiltervezés terén kifejtett munkásságáért.

A LISZT FERENC-DÍJ I. fokozatát adományozták a *Magyar Állami Operaház balettkarának* hazai és külföldi sikeres szereplésükért, *Komlóssy Erzsébetnek*, az Állami Operaház magánénekesének művészi érdemeiért, különös tekintettel a „Sámson és Delila" női főszerepéért, *Kovács Béla* klarinétművésznek, az Állami Operaház zenekari tagjának hazai és külföldi sikereiért, *Palócz Lászlónak*, az Állami Operaház magánénekesének művészi érdemeiért, különös tekintettel az „Igor herceg" és a „Háry János" címszerepeiért. II. fokozatot adományozták *Borbély Gyulának*, az Állami Operaház karmesterének művészi munkásságáért, *Sipeki Leventének*, az Állami Operaház balettművészének kiemelkedő művészi teljesítményeiért, *Ugrai Klotildnak* az Állami Operaház balettművésznőjének a Diótörő, a Hattyúk tava vezető szerepeiben nyújtott teljesítményeiért, *Turian Vilmának*, a szegedi Nemzeti Színház operatársulata magánénekesnőjének a vidéki operakultúra fejlesztését szolgáló munkásságáért. III. fokozatot kaptak *Bretus Mária* és *Tóth Sándor*, a pécsi balettegyüttes szólótáncosai kiemelkedő művészi munkájuk elismeréséül, *Marsay Magda*, a debreceni Csokonai Színház operatársulatának tagja a vidéki operakultúra fejlesztésében elért eredményeiért.

AZ ERKEL FERENC-DÍJ I. fokozatát adományozták *Fényes Szabolcs* zeneszerzőnek a könnyűzene és a táncdalok terén elért eredményeiért, *Mihály András* zeneszerzőnek, a Zeneművészeti Főiskola tanárának III. Szimfóniájáért, II. fokozatot kaptak *Forrai Gábor*, az Állami Operaház díszlettervezője díszlettervezői munkásságáért és *Lendvai Kamilló* zeneszerző, az Állami Bábszínház karmestere hegedűversenyéért.

A Kiváló és Érdemes Művész kitüntetések átadására ma délután négy órakor kerül sor a Parlament épületében.

Túl a kezdeti kísérleteken

BALETT 9

BEMUTATTA ÚJ MŰSORÁT A PÉCSI

Kevés művészi vállalkozást kísért annyi rokonszenvvel a közönség, mint a Pécsre szegődött fiatal táncosok merész és határozott pályakezdését. *Eck Imre és partnerei* fanatikus hittel vetették magukat a modern balett sajátos kifejezőeszközeinek a felkutatására, kísérleti felhasználására, sőt, továbbfejlesztésére. *Rövid idő alatt befutották azt a pályát, amit az utóbbi négy évtized a művészi mozgáskultusz előtt megnyitott*, s kezdettől fogva arra törekedtek, hogy minden felhasznált elem a maguk egyéni formanyelvének kialakítását, közlési szándékuk tökéletességét szolgálja.

●

Biztos alapot jelentett ehhez a táncosok klasszikus képzettsége, amit továbbfejlesztettek a pantomim, a modern mozgásművészet és a különböző modern színpadművészi törekvések eredményeivel és — a maguk fantáziájával. A kezdeti kísérletek folyamán nem volt nehéz felismerni a *Vaganova*-rendszer tökéletes előiskoláját, a *Mejerhold* és *Tajrov* által megálmodott „biomechanikus" színésziideál kutatását, *Janine Charrat* pesti működésének közvetett nyomait, *Béjart* filmjének hatását... — hiszen nem a semmiből kezdték a munkájukat. De a rokon vonások a legtöbb esetben *nem* közvetlen átvételek voltak (nem is lett volna mód átvenniük, hisz olyan fiatalok és oly keveset láthattak addig!), másrészt teljesen átfűtötte a lassan tisztuló, egyéni jelleget öltő mozgásnyelvet *a mai fiatalok életérzéseinek ábrázolása.*

A mostani műsor már ezeknek a kísérleteknek az első lekerekített és kikristályosodott eredményeivel büszkélkedhetik. A *Vivaldi* zenéjére megelevenedő *Etüdök kékben*, *Eck* legjobb, legegyénibb tánckompozíciója, amelyben minden eddigi munkájának a jó vonásai sűrűsödtek össze sallangmentes művészi alakba. Annyi poétikus szépséget áraszt, hogy nyugodtan tekinthetik az ezután következő valamennyi alkotásuk alapjának.

Másik jelentős eredménye e műsornak a *Mit takar a kalapod?* című finom humorú táncszatíra, az együttes egyik kiemelkedően tehetséges tagjának, *Tóth Sándornak* a koreográfiája, *Kincses József* zenéjére. A lírikus és drámai feladatokban kitűnt táncosok itt olyan féktelen komédiázó hajlammal, mesteri karikírozó képességgel röpítenek a jókedv birodalmába, amilyenhez foghatóra nem emlékszünk az utóbbi évtizedek magyar balettművészetében.

●

Nem mindenben sikerült ilyen letisztult eredményeket produkálniuk Eckéknek: a közbeeső két darab (*Hiperbola; A pulóveres Daphnisz és Chloé*) cselekményének az ábrázolásában még sok a naivul magyarázó gesztus, a felesleges eszközök (telefon), amelyek kizökkentenek a művészi szférából. De az *Etüdök* jótékony hatása ezeken is érződik már.

Azzal kezdtem, hogy a közönséget fellelkesítette a *Pécsi Balett* néhány bátor, modern ízű kísérlete. Csak természetes, hogy ez a lelkesedés most tovább fokozódott, amikor a kísérletek első igazi *eredményeit* láthattuk, élvezhettük. Lehet, sőt valószínű, hogy az útkeresés további folyamán is sok elhibázott lépést kell még tenniük ahhoz, hogy egy-egy maradandó értékű produkció szülessen. De még ezek is, a fél- és részeredmények is, mennyivel izgalmasabbak, mint a langyos állóvízben való egy helyben topogás! Még az *Etüdök kékben* is beletévedt olykor a rosszul vagy legalábbis nehézkesen egy beforrasztott pózok hibájába. De mennyivel különb e annál a világszerte divatozó „óvatos haladásnál" mely a klasszikus tánc nyelv töredékeit dadogj bele egy bátortalanul „modern" csecsemőnyelvbe.

●

A *Pécsi Balett*, túlhal a kezdeti kísérlete egészséges és biztos

KIS TÖRTÉNETEK RÓLUK ÉS RÓLUNK

Riportfilm az igaz barátságról.

Rendező: Borsodi Ervin

Operatőrök: Szabó Árpád és Tóth János.

Bemutató: április 4.

A budapesti Híradó moziban április 2-től műsoron.

RÁDIÓ, T

Április 2. — csütörtö

KOSSUTH:

16.00: Hírek. — 16.10: D frissítő. — 17.20: Egy törb korszakfordulóra. — 17.35: gyar Rádió és Televízió n nekara játszik. — 18.00: Sport. — 18.14: Mario filmdalokat énekel. — 18. Figyelő. — 18.42: A Tátrai- négyes játszik. — 19.54: M 20.00: Esti Krónika. — 20. mutatjuk új felvételünket bad szél. — Dunajevszkij rettje. — 21.46: Vincze Concertino — bemutató. — Hírek. — 22.15: Sporthíre 22.20: Korszakok hangja. romantika válaszútján. — Könnyűzene. — 24.00: Hí 0.10: Századunk kórusmű

PETŐFI:

16.00: Rádióegyetem. Ze gozat. — 16.50: Magyarorsz képek. Riportsorozat. — Hírek. — 17.05: A pénzü nekar játszik. — 17.25: pionirok énekelnek. — 17. lágvárosok: Varsó. — 18.1 dorrány és történelem". ismertetés. — 18.25: Tánc 19.00: Mi történt a nagyvil — 19.15: Kemény Klió én 19.23: Emberség. Részlet

MAGYAR NEMZET
1965 APR 10.

1021

Milyen lesz az újjáépülő Fészek-klub?

Megnyitó előreláthatóan szeptember 30-án

A Fészek-klub különleges budapesti intézmény volt valaha. Abban az időben, amikor kényelmes klubjuk csak a mágnásoknak és a milliomosoknak volt, a FÉSZEK (Festők, Építészek, Színészek, Zenészek és Egyéb Komédiások) csináltak maguknak egy legalább ugyanolyan pompás otthont. Klubhelyiségeiben összetalálkoztak a legkülönbözőbb iskolák festői, szobrászai, színházi szerzők és színpadi hősök. Regények és színdarabok alaphelyzetei születtek itt, ismerkedések és összeveszések zajlottak, nem is beszélve az anekdoták és a márvány asztalra rajzolt remek karikatúrák sorozatáról. A Fészek-klub jelmezbáljai művészeti események voltak, nemcsak társadalmiak. Falait erre az alkalomra hol egy kor, hol egy táj stílusában tartott festmények díszítették, híres művek karikatúrái, melyek néha mulatságosabbak, sőt, értékesebbek is voltak az eredetinél. Hölgyek és urak jelmezeikre legjobb ötleteiket pazarolták, melyek az illető korhoz illettek. S emlékszem egy leányra, aki öngyilkos akart lenni, mert nem sikerült meghívót szerezni a Fészek-bálra, holott modellként legalább húsz alakban ott szerepelt. De ő csak egy a Fészek-klub több száz folytatásos regénye közül. Mert hiszen a történelem ide is belépett. 1944-ben innen is kizárták a legtöbb alapítót. Viszont 45-ben ők voltak az elsők, akik itt megszervezték azt, hogy éhező festők, szobrászok és színészek olcsó ebédet kapjanak fehér asztalnál.

A Fészek épülete persze megsínylette a sok »cselekményt«. Szépen ívelő falépcsői fenyegetően nyikorogtak, falai csak lehet, anélkül, hogy az összbenyomás zsúfolttá váljon. A bejárat nyitott üvegajtós lesz, a hall üvegablakait *Darvas* Árpád tervezi. A hatalmas üvegajtók fogantyúit *Percz* János, *Péry* József és *Juhász* Árpád készíti fémből. A hallt szélfogó félkörfüggöny választja el a belső helyiségektől. Ezt a térelválasztó függönyt *Pécsi* László tervezi. A szuterénben helyezkednek el az öltözők, a a telefonközpont, s itt alakítanak ki egy gondnoki lakást is. A legtöbb változás az úgynevezett gazdasági részben lesz, a konyhai szárnyon. A konyhát (melynek felszerelése okozta néha azt az idegesítő lassúságot, mely a vendégeket és pincéreket olyan türelmetlenné tette), most a legmodernebb hűtő- és fűtőszerkezetekkel látják el és megfelelő mosdó- és öltözőhelyiségekről is gondoskodnak az ott dolgozók számára. Az eszpresszó felkerül az emeletre. Legfőbb dísze két oszlop lesz, melynek érdekes mozaik burkolatát *Konecsni* György tervezi.

A bárhelyiség mennyezetére *Berczeller* Rezső csinálja a reliefeket. A körterem kerámia falképét *Gádor* István készíti, a tanácsterem nagy gobelinjét *Hincz* Gyula tervezi, rajta egy, a forradalmi művészetet jelképező vörös kakas repül a nap felé és két, a művészetet jelképező nőalak néz fel rá.

Egyelőre mindebből semmi sem látható még a helyszínen. Deszkaállványokon megyünk fel az emeletre, gipsz-zsákok s meszes vödrök között. A munkásokat talán a hely szelleme szállta meg, mert számtalan, nem is tehetségtelen torzkép díszíti átmenetileg a falakat. A valódi művészek csak május

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ova és Ny
ija Budap

V. V. Tyereskova-Nyikolajeva mondott ezután búcsúszavakat.

Tyereskova és Nyikolajev válasza

— Amikor elutazunk az önök vendégszerető országából, szívből megköszönjük a magyar népnek a meleg, baráti fogadtatást, s a kedves vendéglátást, amelyben bennünket, mint a szovjet nép képviselőit részesítettek. Láttuk, milyen nagy sikereket ért el, s hogyan dolgozik a magyar nép. Mi — miként a többi szovjet ember — *szívből örülünk eredményeiknek. A szeretet, amellyel minden lépésünket kísérték, arról tanúskodik, hogy népeink barátsága megbonthatatlan.* Boldogságot, jó egészséget, a szocializmus építésében további nagy sikereket, felvirágzást kívánunk a magyar népnek — fejezte be szavait hosszan tartó, meleg ünneplés közben Tyereskova.

A. G. Nyikolajev a többi között azt hangsúlyozta:

— Magyarországon — bár rövid volt az itt-tartózkodásunk — úgy éreztük magunkat, mintha otthon lennénk. Különösen én, hiszen most másodszor jártam gyönyörű országukban. Nagyon sok szépet láttunk, s felejthetetlen élményeinket hazatérve elmondjuk barátainknak, az űrhajósoknak, a szovjet népnek.

Szavait nagy taps közben a szovjet és a magyar nép testvéri barátságának éltetésével fejezte be.

Az űrhajós házaspár szívélyes búcsút vett a repülőtéren összegyűlt budapestiektől. Szovjet, magyar és vörös zászlócskák emelkedtek a magasba, zúgott a taps, az éljenzés, melegen ünnepelték az űrhajós házaspárt, amikor elhaladt az egybegyűlt több ezer dolgozó sorfala előtt.

A díszőrség díszmenete után úttörők virágokkal kedveskedtek a kozmosz hőseinek. Az űrhajós házaspárt a megjelent közéleti vezetők a repülőgépig kísérték és szívélyes búcsút vettek. A repülőgép ajtajából Tyereskova és Nyikolajev még egyszer búcsút intett az egybegyűlteknek, akik újból hosszasan ünnepelték a szovjet nép kiváló képviselőit.

*

Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja és felesége pénteken délben villásreggelit adott a Magyar Néphadsereg Központi Klubjának nyári helyiségében V. V. Tyereskova-Nyikolajeva és Andrijan Nyikolajev tiszteletére.

A szívélyes hangulatú villásreggelin Czinege Lajos és Valentyina Tyereskova mondott pohárköszöntőt.

Elhunyt Kossa István

Kossa István, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, nyugalmazott miniszter, a párt és a munkásmozgalom régi, kipróbált harcosa, pénteken, hatvanegy éves korában, súlyos betegség következtében, rövid szenvedés után elhunyt.

Kossa Istvánt az MSZMP Központi Bizottsága saját halottjának tekinti. Temetéséről később történik intézkedés.

*

Abhoz a generációhoz tar-

totta, 1933-ban pedig a szakszervezet főtitkára lett.

Kossa István, aki akkor már tíz esztendeje az illegális kommunista párt katonája volt, a BESZKÁRT urai számára veszedelmes fegyverré, harci bázissá formálta a villamos dolgozóinak szervezetét. A válasz nem is maradt el sokáig. 1933-ban Kossa Istvánt, a szakszervezet egész vezetőségével együtt, le-tartóztatták. De a börtön a

Darvas Árpád

Magyar Hirdető·
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1963 OKT 19.

MAGYAR NEMZET

Darvas Árpád grafikusművész a Fészek Klub részére három dekoratív jellegű üvegablakot tervezett.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK

Papos Árpád

1968 JAN 29

1021

● *DARVAS ÁRPÁD grafikusművész tervezte az amerikai Metro Goldwyn Mayer-gyár produkciójában készülő „The Fixer" című film plakátját. A filmet — melyet hónapok óta Budapesten forgatnak — ez a plakát fogja népszerűsíteni világszerte.*

1969 MAJ 30

Árpád Darvas

1021

Ausstellungsnotizen

Im Künstlerklub „Fészek" stellt *Árpád Darvas* aus: auf seinen Kalligraphien wirbeln astronomische Gleichungen, Raumschiffbahn-Berechnungen, physikalische Formeln als durchaus ästhetische Elemente zwischen Galaktiken und Sternbildern, und all diese Elemente sind mit hebräischen, arabischen, chinesischen und japanischen Textzeilen durchwoben (Kalligraphie 1). Auf anderen Blättern baut er das Bild aus Röhren, Scheiben, Metalltrommeln und Zylindern auf — ebenfalls ein bizarrer Einfall, sie sind ja alle Baukastenelemente — und erweckt die Vision einer zerbomten, zu Tode erstarrten Stadt. Die Suggestivität wird nur noch gesteigert, da die Plastik im sterilen Kalkweiß der Leblosigkeit, der Keimlosigkeit nach der Verwüstung erscheint.

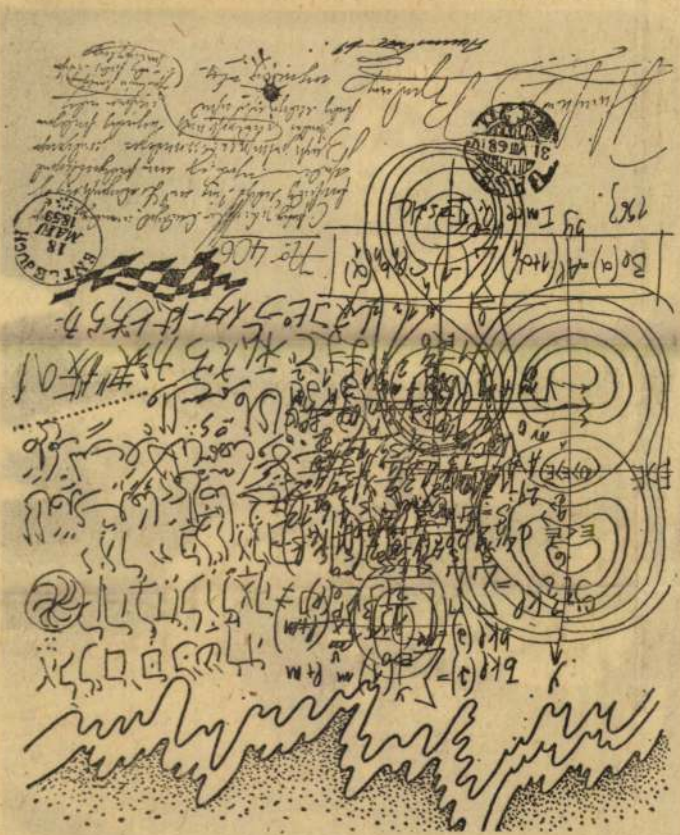

Grafik von Arpád Darvas

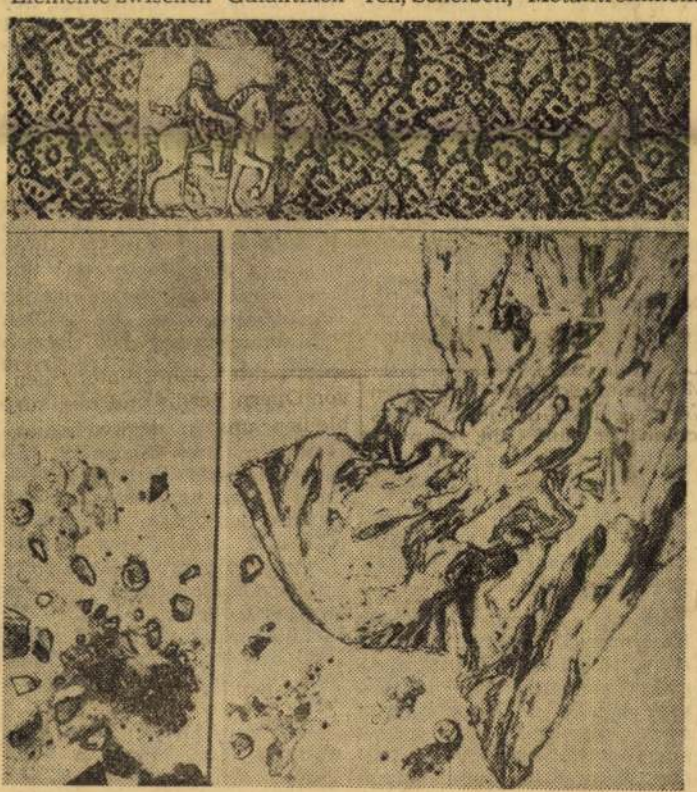

Olbild von Péter Donáth

Im Eötvös-Klub stellen Studenten der Philosophischen Fakultät aus. In der Person von *Péter Donáth* wird man mit einem jungen Künstler bekannt, für den es keine privilegisierte, vornehme, aristokratische oder gar verwerfliche Materie gibt. Ein Stück eines zerfetzten Spitzenvorhanges, Scherben einer Hinterglas-Ikonmalerei, ein zerbröckeltes Plakett — all das ist geeignet, um von Darvas in Halberstarrtem, öligen Kitt appliziert zu werden. In einem Werk umfaßt eine, im Übergangston zwischen Grau und Lila, gehaltene reich fakturierte Fläche, die verschnörkelten Lagunen, die aus der Stauung und aus dem Wellengang der Materie entstandenen Schürfe wie eine aus den Lüften gesehene geologische Formation. Vor allem entpathetisiert Donáth die verwendete Materie, um sie dann zu durchgeistigen, zu erheben, zum Bild zu adeln. Was er aus der Hand gibt, ist realisierter Anspruch auf eine fast zeitlose ästhetische Formgebung.

Von den Holzplastiken von *Iván Cerovszki*, die für Interieurs gedacht sind, könnte ich vornehmlich seine „Adam und Eva"-Komposition an entsprechender Stelle eines Innenraumes als Knotenpunkt von Stimmungen und Anziehungskräften vorstellen. *Emőke Dobos* bewegt sich am Rand der symbolistisch-metaphysischen Malerei, sie schwebt in ihr. Ihre märchenhaften Mond- und Brückenlandschaften sind von aufrichtiger Poesie durchtränkt.

Männchen mit violetten Flügeln und schwarzer Melone auf dem Kopf, die Madenkörper glühend lila — solche grotesk-bizarre, hinfällige und liebenswürdige Wesen bevölkern die Gemälde des sehr kultiviert malenden *Gábor Karátson*. Auch sei *Ákos Morlin* erwähnt, der mit einer an *Hantay* gemahnenden Fertigkeit und außerordentlich dekorativer Vene den Reichtum der Mikrowelt veranschaulicht, den freien Assoziationen, die die optische Variabilität dieser Welt steigern, freien Lauf lassend.

Ferenc Szamosi

BP Rundscha

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÁNOS ELBERT

DER IDI

Dostojewski-Premiere im Budap

ES DÜRFTE paradox und auf den ersten Blick diskutabel klingen: Überall in der Welt und auch in Ungarn beweisen zahlreiche Theaterpremieren, daß der bedeutendste russische Dramenautor neben Anton Tschechow der Romannier Dostojewski ist. Es genügt, wenn man an die vielen Bühnenvarianten von Schuld und Sühne, an die zahllosen Verarbeitungen der Brüder Karamasow erinnert. Hätte aber das Budapester Publikum trotzdem Zweifel hinsichtlich des dramatischen Stoffes in den Dostojewski-Romanen gehegt, muß es nach der Aufführung des Idiots überzeugt sein.

Die Kritiker, besonders die Literaturexperten des vergangenen Jahrhunderts erklärten seinerzeit fast einstimmig, Der Idiot sei der verworrenste Dostojewki-Roman. „Mein Gott, welch schwache Komplikation, wie viele unverständliche Seiten!", schrieb Burenin, und der große Vogüe schimpfte wegen der „unerträglichen Langwierigkeit" und der „zusammengeflickten Handlung" dieses Romans und der übrigen späten Dostojewski-Werke. Die Einwände scheinen, wenigstens was die formelle Seite betrifft, unwiderlegbar zu sein. Dennoch bietet dieser Roman den besten Dramenstoff. Sein Grundgedanke, die Leitidee, die die Handlung formt und steuert, ist die ewig währende fixe Idee der Dramatiker, der große Zusammenstoß von Gut und Böse im menschlichen Schicksal. (Man könnte einwenden, daß das die Idee eines jeden Dostojewski-Werkes ist, doch ist sie nie so polarisiert festgehalten, nirgends so klar, so zum Drama reizend, wie in den zwei Hauptfiguren, und über sie hinaus in der markant kräftigen Zeichnung der Personen und des Milieus.)

Wer über das Theater formellere, oberflächlichere Vorstellungen hat, könnte das Werk etwa als eine Möglichkeit für ein „Rollenstück" betrachten. (Vielleicht, weil die Moskauer Aufführung oder der sowjetische Film mit der hervorragenden Julia Borissowa und die französische Filmvariante mit der zauberhaften Leistung von Gérard Philippe dies uns so eingeprägt haben.

István Iglódi und Imre Sinkovits

DER GRÖßTE VORZUG des von Georgi Towstonogow aufgebauten Dramenromans ist, daß er nicht einfach Möglichkeiten für Prunkrollen schafft, sondern die fünfhundert Seiten zu drei Stunden verdichtend, die Umrisse einer großen Tragödie aufzeichnet. Im ersten Augenblick der Handlung (schade, daß die jetzige Aufführung nicht mit dieser Szene anfängt) treffen sich zwei Männer, Vertreter von zwei menschlichen Grundtypen: Leidenschaft und Duldnerschaft, verhehrendes Feuer und behaltende Liebe betreten den Schauplatz, und gleich in der ersten Minute ihres Gesprächs hört man den Namen einer wunderbaren Frau, der die Schönheit zum Verhängnis wurde, den Namen der Nastasja Philippowna.

In der letzten Szene der Handlung (Die Aufführung endet mit diesem Bild, und diesmal könnte man vielleicht sagen, schade, daß Dostojewski noch einige Seiten Epilog hinzugefügt hat) stehen die beiden Männer in enger Umarmung vor uns, mit des Geste ihrer ewigen Aufeinander-Angewiesenheit und hinter ihnen, hinter dem Vorhang des Alltäglichkeit zu einer Regularität der Bühne; der dritte Akt, der den dritten und vierten Teil des Romans auf die Bühne stellt, umfaßt die Ereignisse von drei Monaten in locker nacheinanderfolgenden Szenen und macht daher einen ganz anderen Eindruck. Es verschwindet einer der Hauptfäden des Romans und damit zahlreiche Helden. Dennoch ist das Ganze, mit all seinen Irregularitäten und im Widerspruch zu unseren eigenen Vorurteilen, eines der größten Theatererlebnisse der letzten Jahre in Budapest. Die Regie von István Egri baut das Drama mit sicherer Hand und vortrefflichem Proportionsgefühl auf, und innerhalb des abendfüllenden Erlebnisses beschenkt er uns noch mit der außerordentlichen Suggestivität und dem Glanz einiger Szenen. Die große Szene des „Kreuz-Austauschens", des Brüderwerdens, und die Schußszene dürften in der Geschichte der ungarischen Bühne nachhaltige Leistungen sein.

Der von István Iglódi geformte Fürst Mischkin wäre einer selbständigen Studie wert, noch dazu nicht nur einer theaterkritischen; es gibt Stoff für eine philologische, literaturhistorische Analyse. Dieser junge mit eigentümli-

TYPOGRAPHIA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUN 1

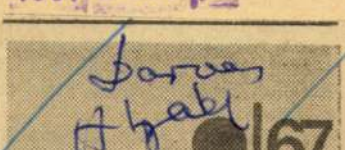

Csomagolási ötletek

Ilyen című kiállítást mutattak be a múlt hó első felében a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében. A csomagolási ötletek kidolgozói olyan kiváló grafikusművészek, mint: Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Finta József, Görög Lajos, Hegedüs István, Konecsni György, Máté András, Papp Gábor, Sinka Mátyás és Szilvásy Nándor. Ez a kiállítás meggyőzően bizonyítja, hogy grafikusaink tökéletesen és művésziesen tudják képességeiket a tömegfogyasztási cikkek csomagolásához alkalmazni. Igen nagyszámú volt a szép faltkartonos munka, de láthattunk sok más csomagolásfajtához készült remek megoldást. A bemutatott munkák kivétel nélkül korszerűség szempontjából is egyenrangúak a legkényesebb igényeket támasztó külföldi csomagolási grafikákkal. Ma éppen a mindennapos fogyasztási tárgyak megszépítését kell elsőrendű művészi feladatnak tekinteni. Ezt vállalták a fent felsorolt kiváló grafikusművészeink kiváló munkáikkal az ipari formatervezés szolgálatában.

(—ly)

kialakítása és minőségileg versenyképes papír előállítása. Sokat kísérleteztünk mind a mi gyárunk, mind az iparág részére. És mindezt már az új gazdasági mechanizmus szellemének megfelelően.

Minőségemelés — importcsökkenés

— Már kísérleteztünk és gyártunk egy újfajta kartont könyvborító célokra. Ez számottevő devizamegtakarítást eredményez, mert minőségileg felveszi a versenyt az eddig külföldről behozottal.

— A hazai kártyapapírt

Nyomdaipari tan

Darvas Árpád

...ben született Nagyszombaton
...zettsége: Iparművészeti Főiskola
Tevékenységi területe: az alkalmazott grafika valamennyi területe
Lakcím: 1012 Budapest, Attila u. 101.

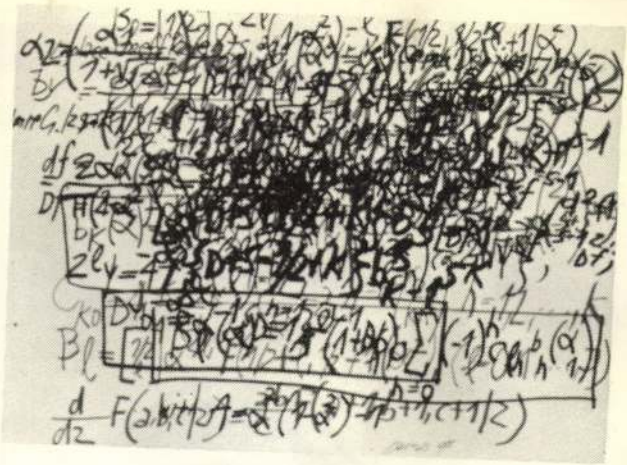

Dános Judit

1952-ben született Budapesten.
Végzettség: Királyi Képzőművészeti Akadémia, Brüsszel
Tevékenységi terület: alkalmazott grafika minden területe
Lakcíme: 2040 Budaörs, Ifjúság út 40.

DARADICS ÁRPÁD

meghívó

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete meghívja Önt és barátait
a Premier című kiállításra, az egyesületbe 2003-ban felvételt nyert grafikusművészek
bemutatkozására 2004. február 11-én 17 órára a Duna Galériába.

A kiállítást megnyitja: Rényi Krisztina grafikusművész
A kiállítást rendezte: Vitéz Judit grafikusművész

Megtekinthető 2004. február 29-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Budapest, XIII. kerület, Pannónia u. 95.

DUNA GALÉRIA

Premier

Kiállító művészek

Daradics Árpád, Durucskó Zsolt, Kovács Valéria, Madaras László, Nagy Vera, Titkó Ildikó

Darvas Árpád grafikus

A Fészek Klubban

kiállítása nyílt

Kovalista Művészetért 1969 V. sz.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Darvas Árpád

Szerepel az embléma kiállításon a Kult. Kapu. Intézetében

Ambrus Tibor: Láttuk, hallottuk

Rádió 1969 XII 19

Darvas Árpád

Anna Margit alábbi kiállításának katalógusát tervezte.

Anna Margit festőművész kiállítása. Ernst Múzeum 1968. Bev.: Mezei Árpád.

Damas Árpád

Grafikus, részt vett a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítóhelyiségében Csomagolásesztétika címmel rendezett kiállításon.

Ernyei Gyula: Csomagolásesztétika. – Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 74. l.

Darvas József

a Pesti Kultúrális Kapcsolatok Intézetében megnyílt kiállítás alkalmával mutatta be műveit.

„Jancsó Jenő": Gomagolási ötletek, alkalmazott grafikai kiállítás. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. p. 28.

Darvas Árpád

emblématerv (repr.)

Embléma tervek ziákítása 1969. Kiák. Zat.
Bev.: Ernyei Sándor

Darvas Árpád
grafikus

A Kulturkapcsolatok Intézetében
lévő tárlaton részt vett.

Vadas József: Emblémák
művészet, 1970. március – 44 kap

Darvas Árpád

Szerepel az alábbi tárlaton a Kult. Kapcsolatok Intézetében

(fedor): Emblématerek 1969

Magyar Nemzet 1969 XII. 7

Darvas Árpád

Derkovits ösztöndijas

-neve emlitve

Magyar Nemzet 1972 február 2o

11.old.

Darvas Árpád

Embléma terv, repr.

Embléma terved kiállítása, 1969.

Darvas Árpád.

a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett Grafika '71 c. kiállításon munkái szerepeltek.

Bajor Iván: Grafika '71

Magyar Hírlap, 1971. dec. 21.

Darvas Árpád

grafikus szerepel a bélyegterv-kiállításon (kulturális kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítóterme. 11 grafikus állított ki.).

Darvas a bélyegszínek megváltoztatására tett ziséretet.

Bélyegtervek kiállítása (K.A.)

Magyar Hírlap, 1969. január 14. 9. l.

Darnas Árpád

Részt vett a Csomagolási ötletek c. kiállításon (Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási terme).

Magyar Grafika, 1967. 4. sz. 15. l.

Darvas Árpád

„Tájkép csata után" c.
plakátja nívódíjat kapott

Magyar Nemzet 1971 április 11
11. old.

Daróczi Árpád

Az I. nemzetközi plakát biennálén Varsóban a 2 alábbi három művel szerepelt:

Porgy és Bess (eredeti mű),
Monte Christo grófja,
Bartók Béla nemzetközi zenei fesztivál 1966 (eredeti mű).

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 63. l.

Darvas Árpád grafikus

Levelező lapokat rajzol /A mordony tösténete/

N. N.: Mordony és gézkovi maturzálemek képes levelezőlap - sorozatou

Nézsa-bandság 1969 VIII. 24

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Darvas Árpád

Díjazott plakátjairól

Kiraiakt 1968 aug.

Darvas Árpád

Plakátja:
Hotel d,été au bord du lac Balaton. Bp.1962.
84x57 cm.
Ábrázolva: Balatonparti szálloda, a vizen motoros vitorlás, a kormánynál négerbarnára sült fiatal nő.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátpk és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 107.1.

Darvas Árpád

Szerepel a bélyegtervek kiállításán

K. A.: Bélyegtervek kiállítása

Magyar Hírlap 1969 I. 14, 9old.

Darvas Árpád

Szerepel a bélyegtervek kiállításán a Kult. Kapcs. Intézetében

Péntek Gyula: Bélyeggyűjtőknek

Magyar Nemzet 1969 I. 18

Darvas Árpád

Lyukacsos bélyege szerepel a bélyegtervek kiállításán a Kult. Kapcsolatok Intézetében

N. N.: Bélyegtervek bemutatója

Nyugat 1969 I. 17

MDK

Dancs Árpád, grafikus

Kiállít.

Két kiállításról

– : Bélyegtervek bemutatója 7.

Népszabadság, Bp. 1969. jan. 17.

Darvas Árpád, grafikus

MDK

szerepel.

–: Bélyegtervek kiállítása 12.

Népszabadság, Bp. 1969. jan. 12.

Darvas Árpád

Szerepel a bélyegtervek kiállításán
A Kult. Kapcsolatok Intézetében

N.N.: Bélyegtervek kiállítása

Négyszabadság 1969 I. 12

MDK

Darvas Árpád

Csomagolási ötletek kiáll. 1967. Kultint.

MDK

Darvas Árpád

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll. MÜcc. 1966. dec.

s helye: .....

Darvas Árpád

Személygépkocsi motszeteket készített egy levelezőlap sorozathoz

Északmagyarország, Miskolc
1969. ~~ag.~~ aug. 24.

Darvas Árpád

Szerepel a Kult. kapcs. Intézete kiállításán

N.N.: Reklámgrafikusok kiállítása

Typographia 1970 I.1

M.D.K.

Darvas Árpád /és fia, Darvas Péter/

Perneczky Géza: "Klubkiállitások" cimmel ir a müvész és külön a fia kiállitásáról.
„Darvas Árpád nevét grafikái, plakátjai révén ismerjük, grafikai lapjain filctollal lendületes és több szinnel egymásra irt sorokat jelenit meg...a betük halmazából nem teremtett festői felületet, ezért az irás tul kemény maradt. Nincsen dallama, csak ritmusa"
A továbbiakban a müvész tizenhárom éves fiáról, Darvas Péterről, illetve annak kiállitásáról számol be.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május lo.
XIII. évf. 19. sz. 9. lap

Darvas Árpád

Szerepel az embléma-tervek kiállításán a Kult. Kapcs. Intéze-tében (1909 XII. 13)

Meghívó

Darvas Árpád

üvegablak (3) zagyolott, 5-5 m².
Emeleti hall, ~~Kerte~~ Fének
művésklub, Bp. VII. ker. Kertész 36.

Tájékoztató 64/65, képző és szarmű-
kéneti kerkvátus

28 l.

Darvas Árpád

Faldekoráció, 360 x 280 cm., fa,

Bp. VII. ker. Fénet műven Klub Kertén - 36. Bár-bejárattal szembeni falfelület, II em.

Tájékoztató 64/65, képző és Iparmű-vészeti Lektorátus

28 l.

Darvas Árpád

Régi Budapest, műanyag falrép, 43 m²,
V. ker. „Mustétli-Expresszo,
Váci-u. 11.

Tájékoztató 64/65, képző és
Iparművészeti Lektorátus. 4 l.

MDK

Darvas Árpád

az alanti katalógust tervezte

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Darvas Árpád

Grafika az épitészetben 1965.

Darvas Árpád

végzett főiskolás

Szabad Művészet
1957. 385. l.

Tárgy
Folyó sz.
Folyó mtr.

Méretek		Egyes ár		Egyes össz.		Munkák össz.	
Négysz. mtr.	Köb-mtr.	Kor	kr.	Kor	f.	Kor	f.
				252 ~~260~~	–	1920	72
		1	00	400	–		
munkák öszege						652 ~~660~~	–
~~ele kapcsolatban~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~)				100	–		
		50	–	50	–		
szerendákra							
atható padló							
		2	–	200 ~~300~~	–		
						350	
						2922	72

Rigler r. t. Budapest.

Darvasztipád

V. evés försk
hallg.

festö
propaganda grafika

Szabad Művészet

1951. 218. l

Résztvett 1948. a
Nemzeti Szalon
plakát kiállításán.

rendeletéből:

Lippich

tanácsos. —

Forster Gyula v. b. t. t. úrnak,

Bizottsága elnökének

Budapest

Parvas Árpád, festő

A Petőfi Irod. Múz. 1958. szept 20-án megnyílt kiállítására rajzokat készített költők verseihez. 27. old.

Magyar költészet - mai magyar grafika. 27.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

MDK

Darvas Árpád, grafikus

A 25 képből álló sorozat egyik rajzolója.

— : Ősautók — levlapon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 16.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

MDK

Darvas Árpád, grafikus

A sorozat egyik rajzolója:

—: Mozdony- és gépkocsi-matuzsálemek képeslevelezőlap - sorozaton 9.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 24.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

DARVAS ÁRPÁD

Új Művészet
2004. Ápr. XV/4.

3. old.

MDK

Darvas Árpád

Éljen a nagy okt. szoc. forradalom évf.
plakát

A. képzőművészek a fasizmus ellen.

A.Gal. 1965.

Darvas Árpád, [grafikus / tipográfus] MDK

A szép kivitelű katalógust tervezte.

Cs. M.: Országos tárlat Szegeden 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 25.

MDK

Darvas Árpád

Femme au cheval, temp.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MDK

Darvas Árpád

4. M. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Darvas Árpád

Naptár-grafika kiáll. 1963.

Például kulacs, butella.

MIK.

Darvas Árpád

Kiállitási meghivója

Darvas Árpád

MDK

Hanglemez grafika kiáll. 1963.

Darvas Árpád
grafikus

M.D.K.

Hanglemezborítót állítottak
ki a tárlaton.

Bauer Jenő: 5. kagyar Plakátkiállítás.
Művészet, 1967. marcius - 38 lap.

Damas Árpád

Többekkel együtt emblémus terveket mutatott be a KKT-ének Dorottya utcai kiállítótermében.

Magyar Grafika; 1970. 2. sz. 45. l.

Darvas Áspádi

Tájkép vsata után c. film
plakátja nívódíjat kapott.
Nagy kék ujelzés c. műve is
(eml.) szerepel a hagyok
Hisdető plakátkiállításán

(fekete): Nívódíjas plakátok

hagyok Nemzet 1971 IV. 16

MDK

Dorras Árpád, grafikus

Nívódíjat kapott.

—: „1970 legjobb plakátja" kiállítás,
Műcsarnok 8.

Népszabadság, B. n. 1971. ápr. 11.

Darvas Árpád grafikus

szerepel az „Emblématervek

1969" c. kiállításon

Meggyes Nemzet 1969 december 17

4. old.

Darvas Árpád, grafikus MTA

Grafika az építészetben, 1965. c.

Kiállítás ismertetője.

(f. h.): Művészet a falakon 2.

ESTI HÍRLAP Bp. 1965. júl. 24.

M.D.K.

Deres Árpád, grafikus

nevét említi:

— Benczo Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

— Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 3.sz. 237. old.

MDK

Darvas Árpád

Nyár, temp.

" "

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 25 l.

25 Г.

M.D.K.

Dávas Árpád
iparművész

A Fészek lépcsőházának abla-
kába készített tarka üveg-
mozaikot, a felső emeletre falak
plasztikát nemes fából.

Frank János: Az átépített Fészek.
Élet és Irodalom, 1965. dec. 11-8 lap.

Darvas Árpád grafikus M.D .K.

A Fészek Klub részér e három dekorativ jellegü üve ga blakot tervez e tt

Napló

Magyar Nemzet 1965. október 19. 4.1.

M.D.K.

Dassas Árpád
grafikus

Sunhár és mori plakátolat
kérit.

Bosser Jenő: Az elmult 20 éo plakáttermése Magyar-
országon.

Művészet, 1965. február – 35 lap

M.D.K.

Darvas Árpád

Festő és plakátmüvész "Idegenforgalom" c.plakátját kiállitotta a Nemzetszalonban rendezett plakát kiállitáson.

Noszlopy György: Plakátmüvészetünk helyzete egy kiállitás tükrében.

Népszava. 1956. IV.26. 99.szám . 4.old.

Darvas Árpád
grafikus

M.D.4.

A VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
plakátját készítette

Artúr Tivadar: Fiatal festők a műcsarnokban
Magyar Ifjúság, 1959 április 4.

Darvas Árpád MDK

Repr:

"Paprikajancsi" 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

64. kép.

MOK.

Darvas Árpád grafikus

"Zsellérsors a Horthy korszakban, illusztráció"
/akvarell/
a Népmüvelési Minisztérium megbizása

"Szt.Mihály-hegy "/akvarell/

"Hegyoldalról"/akvarell/

VI.Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás
Mücsarnok ,1955. 28.1

M. D K

DARVAS Árpád grafikus

„Tamangó" (1960)

Nicos Zoltán: A magyar „Plakát-
történeti" kiállításról
Magyar Építőművészet 1961. 1 sz. 59. l.

Darvas Árpád

Grafikus

M.D.K.

A „Muskátli espresszó"-ban létre hozott szajnát mutatha be a kulturális kapcsolatok intézetében a kiállításon.

Frank János: Grafika az épiszészetben, 1965

Élet és Irodalom, 1965. jul. 31 - 8 lap.

Darvas Árpád grafikus M.D.K.

Plakátokat készit

Bauer Tenő: Az elmult 2o év plakáttermése Magyar országon

Müvészet 1965. Febr.

.

M. D. K.

Darvas Árpád

Gyertyán Pál: „Karlovy Vary 1964" c. beszámolójában írja: „A fesztivál plakát- és fényképkiállításán díjat nyert Darvas Árpád „Topáz úr" című filmplakátja..." – amit igen nagy sikerrel tart a kritikus tekintettel „a világ minden tájáról válogatott, 125 műből álló" kiállításra.

Film Színház Muzsika, Bp. 1964. július 10. VIII. évf. 28. sz., 4-5. lap.

M.D.K.

Darvas Árpád grafikusmüvész

"Müvészeti dijak 1964" cimmel közli a lap, hogy a müvészt a Munkácsy-dij III. fokozatával tüntették ki.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1964. ápr. 3. VIII. évf. 14. sz. 12. lap

.Ø.Ø.

Barvas Árpád

Két nonfiguratív üvegablakot készített a Fényes Klubba.

Magyar Nemzet 1965. nov. 20.

Darvas Árpád M.D.Y

grafikus

Részt vett a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett tárlatok. A Muskátli eszpresszó falán láthatók újelképzelési.

Frank János: Grafika az építészetben, 1965

Élet és Irodalom, 1965. julius 30 - 48 lap.

MDK

Darvas Árpád, 1927--

VII. Magy. Képzőmüv. Kiáll.

Bábostalálkozó

1885-1960. M. plakáttörténeti kiáll. Műcs. 1960.

Darvas Árpád, [grafikus?] szobrász? MDK

Résztvesz a Kult. Kapcsolatok Intézetében a Grafika az építészetben c. Kiállításon.

Rózsa Gyula: Könnyed Kiállítás – tanulságokkal 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. aug. 4.

Darvas Árpád

Zsellérsors a Horthy-korszakban.Ill.akvarell

Szt. Mihály-hegy, akvarell

Hegyoldalról, akvarell

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Darvas Árpád MDK.

Kiállitási hir

Esti Hirlap 1967 ápr.lo.

MDK.

Darvas Árpád

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

Dawas Árpád
grafikus

M.D.4

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezett „Csomagolási ötletek" annú ki "alkotáson részt vett.

Szabó György: Grafikai változatok.
Élet és Irodalom, 1967. május 13-8 lap

Darvas Árpád

MDK

Áradó Duna, gouache

Mosás előtt, gouache

Műcsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Darvas Árpád

MK

Magyar-Szovjet Barátság Hónapja 1955 plakát

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Darvas Árpád, grafikus 17 Dk

Az osztrák sajtó díszérte plakátjait.

Sz. F.: A magyar plakátkiállítás sikere bécsben

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 21. 8. l

Darvas Árpád, grafikus

MDK.

A fiatal grafikus készítette a VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás plakátját.

—: Március 27-én nyílik a VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Népszabadság, 1959. márc. 11.

9. l

Darvas Árpád, grafikus MDK

Szerepel az 1964-es Sajtógrafikai kiállításon.

←: Sajtógrafika 2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. ápr. 1.

MDK

Darvas Árpád, 1927--

Pirkadás

Prága

Legenda a szerelemről, filmplakát

1885-1960. M. plakáttörténeti kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Darvas Árpád, 1927--

Paprika Jancsi, fimplakát

Ünnepi MDK filmnapok, "

Rendkivüli történet, "

1885-1960. M. plakáttörténeti kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Darvas Árpád, 1927--

A boszorkány, filmplakát

Marty, "

Tamango "

1885-1960. M. plakáttörténeti kiáll. Műcs. 1960.

Illustráció

Darvas Árpád
a harmadik felidő
a filmhez

1963-

Röplap

Davoas Árpád:
Nyomdatesték

1963

Sajtógrafika

Darvas Árpád:
a harmadik felidő
c. filmhez

1963.

Sajtografika

Darvas árpád:

„Éva" c. filmhez

1963

Sajtógrafika

Varvas Árpád:
Felső Hell és gyc-
rekek c. filmhez

1963.

Sajtógrafika

Darvas Árpád:
Jánosik c. filmhez

1963.

Prospektus

~~Darvas Árpád:~~
~~Kandelábert~~

1963. M. H. Hrch.

Prospektus

Darvas Árpád:
„Topázur" c. filmhez

1963.

Prospektus

Dervas Árpád:
Chemolimpex

1963. M. A. Arch

Prospektus

~~Dudvas Árpád~~
Camping

1963.

M. H. Hrch.

Plakát

Darvas Árpád:
Felnőttek és gyerekek, film. 59x84

1963. M. H. Arch.

Plakát

Darvas Árpád: Éve"
fitus, 59x84 cm,

1963. M. H. Arch.

Plakát

Darvas Árpád:
Tanosik, film,
118 x 84

1963. M. H. ARCH.

Plakát

Darvas Árpád:
Medu yaúnki terem
(bianco)

1963. M. H. Hrch.

Plakát

Darvas Erpád:
Derkovits se rem.
(Bianco, Tox 70)
1963. M. H. Hrch.

Plakát

Darvas Szépcsi:
A harmadik félidő
film, 59 x 84

1963. M. H. Arch.

Plakát

Durvas Arpád:
Láno sill, fitu,
118 x 84

1963. M. H. Hoch.

Plallât

Darvas Árpád:
Nov. 7. (59 x 84)

1963. M. H. Arch.

Illustráció

Darvas Árpád:
Tanosik c. filmhez

1963.

Illusztráció

Darvas Árpád:
„Éva c. filmhez

1963.

MDK

Darvas Árpád

Sajtó-grafika kiállitás 1964.

MDK

Darvas Árpád /1927-/

Paprika Jancsi /filmplakát/ 1958., 39x58 MH

Ünnepi NDK filmnapok /filmplakát/ 1958., 83x57., MH

Rendkivüli történet /filmplakát/ 1959., 58x40 MH

Magyar plakat.Történeti kiallitas. 1960.Mücsarnok. Kat. 18.1.

MDK

Darvas Árpád /1927-/

Pirkadás é.n., 70x48 MH

Prága 1848 1950., 83x57 MH

Legenda a szerelemről /filmplakat/ 1958., 83x57 MH

Magyar plakát.Történeti kiállitas. 1960.Műcsarnok. Kat. 18.1.

Negativ

Petrás: 30. Kerényiné

Darvas Árpád: Emblématerv

mdk.

Darvas Árpád grafikus

munkáival részt vett a naptár dissitést bemutató kiállitáson /Kulturalis Kapcsolatok Intézete/

-/. Harom Kiállitás
Népszava, 1963 nov. 10

12. l

Dávas Árpád

Frank János: Dávas Árpádnál. - Élet és Irodalom, 1967. aug. 5.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

83. l.

MDK

Dawas Árpád
grafikus

Nyolc ~~és~~ 1/2 plakátja, egy 1965-ös
svája nemzetközi plakát évkönyv-
ben jelent meg. — „Nyolc és fél"
(repro)

Frank János: Dawas Árpádnál
Élet és Irodalom, 1967. aug. 5-8 lap.

MDK

Darvas Árpád
grafikus

A művész az alkalmazott grafika művelője, plakát-tervező. Derkovits ösztöndíjas volt, most a Munkácsy díjat nyerte el.

Frank János: Darvas Árpáddal
Élet és Irodalom, 1964. aug. 5-8 lap

Darvas Árpád
grafikus

M.D.V

Készít fali plasztikát fémből, fából, műanyagból. A váci utcai Muskátli Eszpresszo-falának a foto díszítését cé-végette.

Frank János: Darvas Árpádmál
Élet és Szodalom, 1967. aug. 5-8 lap.

M.DY

Darvas Árpád
grafikus

Pozitív és negatív szélvedre redukált feinghépchet tervezett a Budapest divatszalonba.

Frank János: Darvas Árpádnál
Élet és Irodalom, 1967. jang. 5 - 8 lap.

Darvas Árpád
grafikus

M.D.K

A Fészek Klubban sinus
üvegablakot és faplasztikát
készített.

Frank János: Darvas Árpádnál.
Élet és Irodalom, 1967. aug. 5-8 lap.

Darvas Árpád

MDK

Gyülekezés a gyár előtt, sgrafittóterv

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Darvas József
grafikus

Méltatás.

Napló.
Magyar Nemzet, 1959. febr. 27.

41

MDK

Darvas Árpád, grafikus

Kult. plakátot kiállító művész.

—: A Dana-via Jorkij mův. házban... 2

ESTI HIRLAP Br. 1967, apr. 10.

Darvas Árpád MDK

Csodagyerekek, repr.

Műcsarnok 1961 IV. Magyar plakát kiáll.

Darvas Árpád

MDK

Pirkadás, é.n.

Prága, 1848, 195o.

Legenda a szerelemről, /filmplakát/, 1958

Paprika Jencsi /filmplakát/ 1958

Mücsarnok 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

Darvas Árpád MDK

Ünnepi NDK filmnapok, /filmplakát/, 1958

Rendkivüli történet /filmplakát/ 1959

A boszorkány /filmplakát/ 1957

Marty /filmplakát/ 1959

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Darvas Árpád MDK

VII. Magyar Képzőművészeti Kiállitás 1959

Tamango /filmplakát/, 196o

Bábostalálkozó, 196o

Műcsarnok 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

Darvas Árpád MDK

Paprikajancsi, repr.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

DRVAS Árpád grafikus M.DK.

A magyar grafikát képviseli a "Who's who in Graphic Art" c. a svájci Graphis Press kiadványában

Flórián László: Korunk Grafikusai egy kötetben

Magyar Nemzet 1962. oktober 31. 4.l.

MDk

Darvas Árpád, grafikus

Néhány grafikus művén – köztük Darvas Árpád – két tíz képből álló sorozatot készített a KISZ – Ifjúság a szocializmusért mozgalom céljairól.

–: Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 13.

MDK

Darvas Árpád /1927- /

Tamango / filmplakát/ 1960., 84x59 MH

Bábostalálkozó 1960., 59x42 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás. 1960. Műcsarnok. Kat. 18./1.

MDK

Darvas Árpád

Paprikajancsi.1958. című plakat repr.

Magyar Plakát-Töréneti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat.

Darvas Árpád grafikus M.D.A.

Részletét a kiállításon

/X1/ Sajtógrafikák kiállítása

Magyar Nemzet 1964. április 18. 4. l.

Fénykép

Mislegné.

Képzőművészeti Főiskola: 147 ltg.

Darvas Ágpád: Béke aláírás.

Diplomamunka: 1950/51

Plakát.

Negatív nincs.

Fénykép

Mistryné

Képzőmüvészeti Főiskola: 503 ltsz.

Darvas Árpád: Bosisz Godunov

Diplomamunka: 1950/51

Plakát.

Negativ nincs.

Darvas Árpád grafikus M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Sztravinszkij: Petruska

Bartók: I. zongoraverseny

" Csodálatos mandarin

Flórián László: "anglemez-grafikák kiállitása

Magyar Nemzet 1963. május 7. 4.1.

M.D.L.

M.D.K.

Darvas Árpád
grafikus

Film- színházi plakátok tervezése
vel szerepel.

Szanyi Ferenc: Az év legjobb plakátjai - 1962
Művészet, 1963. augusztus - 21 lap

Darvas Árpád

MSZT kónyv, plakát

Kónya L.: A II. Plakátszüv. kiáll.

Szodalmi Ujság 1956 VII ért. 15 n. ápr. 14. 6 l.

Darvas Árpád grafikus

Plakát, (repr.)
szerepel a kiállításon

Novotni: Plakátművészetünk helyzete egy kiállítás tükrében
Népszava 1956 ápr. 26, 84 évf. 99 sz. 4p.

Darvas Árpád

MDK

1958- évi uj Derkovits- ösztöndijas.

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 46. o.

Darvas Árpád

MDK

grafikus

"Plakátkiállitás"
"Megcsalt halál" repr. 42.o.

Szántó Tibor: A III. magyar plakátművészeti kiállitásáról.
Műterem 1958 i.évf. 5. sz. 42-43.o.

MDG

Darvas Árpád

Nemrég kapta meg a Derkovits-ösztöndíjat. Megbízatást kapott a brüsszeli világkiállítással kapcsolatban. Meghívták az Irodalmi Múzeum által tervezett idegennyelvű antológia illusztrálására. (Egy műve repr.)

Artner Tivadar: A plakát ifjú művészeinél.

Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 19. sz. [4. l.]

MDK

Darvas Árpád

Rendszeresen dolgozik az Állami Hirdetőnek. Az ő munkája a „Boszorkány", „Isten és ember előtt", „Külön utakon" c. filmek reklámja; legutóbb a „Marty" plakátját festette.

Artner Tivadar: A plakát ifjú művészének.

magyar Ifjúság, Bp. 1958. 19. sz. [4. l.]

MDK

Darvas Árpád

1951-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát; Komecani György tanítványaként. Szerepelt a legutóbbi plakátkiállításon, több alkotása szerepelt a berlini magyar kiállításon is. Feleségét Jászai Magdának.

Artner Tivadar: A plakát ifjú művészeinél.

Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 13. sz. [4. l.]

Darvas Árpád
grafikus

M.D.K

A Munkácsy Mihály díj
harmadik fokozatát
nyute el.

—: Hírek
Művészet, 1964. junius – 44 kep.

MOK

Darvas Árpád, grafikus

Pompás moziplakátjával szerepel a IV. Magy. Plakátkiállításon a Műcsarnokban.

Péter Imre: Mai plakátművészetünk a mérlegen

7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jan. 7.

MDK

Darvas Árpád, festö-graf.

Áradó Duna. Guache.

Mosás elött. "

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.19.1

MDK

Darvas Árpád

Plakátkiállitás, 1948. N.Szal. képek

Daróczi Árpád
grafikus

M.D.K.

A „Forte" és a „Visitez le Balaton" idegenforgalmi plakátjai ismertek: „Plakiat" (repro)

P. Brestyánszky Ilona: Alkalmazott grafikai kiállítás
Művészet, 1964. ~~májusunius~~ - 41 kep

Darvas Árpád grafikus M.D.K.

Munkácsy Mihály-díjjal kitüntetve 3. fok.

politikai plakátjaiért

Kiosztották az 1964. évi művészeti díjakat

Magyar Nemzet 1964. április 3. 2.l.

Darvas Árpád grafikus M.D.K.

Munkái a Kulturális Kapcsolatok Intézetének sajtó-grafikai kiállításán

Magyar Nemzet 1964. április 4. 13.l.

MDk

Darvas Árpád / 1927 -/

A boszorkány /filmplakát/ 1957., 84x59 MH
Marty /filmplakát/ 1959., 81x57 MH
VII. Magyar Képzőművészeti Kiallitas 1959., 84x59 MH

Magyar plakát.Történeti kiallitas. 1960.Műcsarnok. Kat. 18.1.

MTK

Darvas Árpád

Plakátművészeti Kiállítás Ernst Museum 1953.
Kat.

MDK

Darvas Arpád

Zsellérsors a Horthy-korszakban,
illusztráció akvarell 34x46 N.M.
Szt.Mihály-hegy " 26x36
Hegyoldalról " 26x36

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 28.1.

MDK

Darvas Arpád

Magyar-Szovjet
Barátság Hónapja 1955 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 23.1.

MUK

Darvas Árpád

Szerepelt a IV.magyar plakátművészeti kiállitás anyagából rendezett győri /Lenin uti műcsarnok/ kiállitásán.

" A nagy családok" bemutatójára készült plakát

Rácz Ernő: Érdemes megnézni.
KISALFÖLD. 1962. jul. 29.

MDK

Darvas Árpád 1927--

Dömösi alkotó otthon, akv.

" nyaraló, akv.

Áradó Duna, akv.

Ernst Muz. M.Kisplasztikai és Graf.kiáll.

1954. szept. 29. 1.

MDK

Darvas Árpád

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Darvas Árpád

MDK

Békekongresszus
Bartók

II. Plakátkiáll. 1956. M.Szol.

12.1.

Darvas Árpád

MDK

MSZT hónap

Plakát kiállitás

IBUSZ plakát

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

12.1.

Darvas
/Darvas Árpád. MDK

Szerepelt a KulturálisKapcsolatok Intézetének Dorottya utcai termében rendezett kiállitáson.

/A kecskeméti városháza és az Aranyhomok Szálló épületcsoportja/.

Frank János: Idegenforgalmi plakátok.

Élet és Irodalom. 1964 aug. 9.

MDK

Darvas Árpád

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal.

Darvas Árpád, grafikus MDK

Résztvesz a kult. Kapcsolatok Intézetében megrendelt grafikai tárlaton.

– : Három új kiállítás a fővárosban 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 10.

Darvas Árpád
grafikus

M.D.

A kecskeméti városháza és a modern „Aranyhomok" Szálló épületét használja fel plakát sémáinak kulturális kapcsolatok Intéretének bi állításán.

Frank János: Sanger forgalmi plakátok
Élet és Irodalom, 1964. május 9 - 8 lap.

Dorrás Árpád, grafikus MDK

A Munkácsy M.-díj III. f.-t kapta.

-: Kiosztották a idei művészeti díjakat 9.l.

NÉPSZABADSÁG, 1964. ápr. 3.

Darvas Árpád

Grafikus. Művei kiállítva e
Kulturális Kapcsolatok Intéze-
tében.

említve.

Népszava, 1964 ápr. 4. 8. lap.

Dear Miss Rigby,

Thank you for your letter of the 8th inst. I am very sorry to hear that you have been ill.

Yours sincerely,

Darvas Árpád

Politikai plakátjaiért a Munkácsy Mihály-díj III. fokozatát kapja.

cukítve.

Népszava, 1964 ápr. 3. 2. lap

Dr. Hans Bergel

Darvas Árpád
grafikus

M.D.K

A „Sajtó - grafika" kiállításon
részt vett.

Frank János: Sajtó - grafika
Élet és Irodalom, 1964. április 18 - 8 lap

1

Darva s Árpád grafikus M.D.K.

"észtvett a kiállitásen

"B alaton"

/fl/ Idegenforgalmi plakáttervek kiállitása

M gyar "emzet 1964. május 1. 13.1.

Darvas Árpád
grafikus

MDK.

A Munkácsy Mihály díjat nyerte
el 1964-ben

—: Az 1964. évi művészeti kitüntetések és díjak
Élet és Irodalom, 1964. április 4 – 2 lap

Darvas Árpád, grafikus MDK

A Munkácsy M.-díj III. f.-t

Kapta.

—: Ma délelőtt kiosztották az 1964-s

művészeti díjakat 2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. ápr. 2.

Darvas Árpád
grafikus

MDK

Derkovits ösztöndijban részesül.

Esti Hirlap ~~18~~ 3o4 sz. 1957. dec. 29 2 old.

MDK

Darvas Árpád

"A boszorkány" filmplakát. 1957.

"Marty" filmplakát. 1959.
"VII. Magyar Képzőművészeti Kiállitás." 1959,

"Tamango" filmplakát. 1960.

"Bábostalálkozó" 1960.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
18.1.

Darvas Árpád /1927 - /

MDK

"Pirkadás" é.n.
"Prága 1848" 1950.
"Legenda a szerelemről" filmplakát. 1958.
"Paprika Jancsi" filmplakát. 1958.
"Ünnepi NDK filmnapok" filmplakát. 1958.
"Rendkivüli történet" filmplakát. 1959.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
18.1.

MOK

Darvas Árpád, Ernyei S., Lukáts K.
Izsák M. Murány R. Zorád E.

Közösen illusztrálták
Csáki Imre: Szamtan c.k.
(Tankönyvk.)

Az 1957 évi könyvművészeti versenyen
Magyar Grafika 1957, 1-sö évf. 9-10 sz. 39 l

M.D.K.

Darvas Árpád

Kaszáló paraszt. Rajz.

Uj Irás. Irodalmi és Kritikai Folyóirat. 1961.
I. évf. Május. 3. sz. 261. l.

M.D.K.

Darvas József
grafikus

Csodagyerek plakátja

Lajos Sándor: Szabálytalan horgászat a IV. plakátkiállításhoz
Élet és Irodalom, 1962. január 13—10 l.

Darvas Árpád

MDK

A Nemzeti Szalonban megnyilik a III. magyar plakát kiállitás, fenti művész is résztvesz.

Esti Hirlap 64 sz. 1958. márc 16 2 old.

MDK

Darvas Árpád

grafikus müvész késziettte a III. magyar plakát kiállitás reklámját.

Esti Hirlap 63 sz. 1958. márc 15. 2 old.

M.D.K.

DARVAS József grafikus

Filmplakátok

Dutka Mária- Flórán László: Párbeszéd a IV. Magyar P
Plakátkiállitásról

Magyar Nemzet 1962. január 14. 8.1.

Darvas Árpád
grafikus

M.D.K.

Részt vett a kiállitáson.

Szamosi Ferenc: A Magyar Plakát kiállitás a Műcsarnokban
Művészet, 1962. március – 46 l.

mdk

Darvas Árpád grafikus

munkái szerepelnek a Who's Who in Graphic Art? (Graphis Press Zürich) művészeti antológiában.

Szántó Tibor: Gondolatok egy szép könyv tanulmányozása közben
Magyar Grafika 1962. 5. sz 339. l

Darvas Árpád grafikus

„Falra hányt borsó" c. grafikai kiállítás nyílik márc. 2.-án a KKI kiállítási termében. E kiállításon szerepel tizenegy grafikus, - köztük a művész is, - alkotása

Meghívó

1978. márc. 2.

Darvas Árpád

„A földgömbből és az egyesből alakitotta plakátjának kompozicióját"- irja Vadas József: "Nézzük, vagy csináljuk?" c. beszámolójában a május elsejei plakátokról és dekorációkról. Kifejti, hogy a hivatásos grafikusmüvészek plakátjai szinte teljesen azonosak a dekorációkkal, legfeljebb annyiban különböznek, hogy a "profik" /idézet a kritikustól/szebben rajzolnak, mint a dekorációk tervezői.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 8.
XVIII. évf. 23. sz. 4. lap.

Darvas Árpád

„Hétköznap" c. grafikai kiállítás, – Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítási Termében – a kiállító művészek között szerepel.

Meglúvó

1975. jan. 24.

Dassas Árpád
Grafikus

„Plakat" (repro)

1964.

Uzy Endrénné: A jubileumi Plakátkiállításról.
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Darvas Árpád

Magyar szovjet barátság hónapja, plakát, 1956

Népmüvelés 1975/5 boritó

Darvas Árpád

A jubileumi plakátkiállításon szerepelt Balogh István, Schmal Károly, Filó, Mihályfi Ernő, Darvas Árpád

Népművelés 1975/5 borító

Dorvas Árpád, grafikusművész

„Tegnapután" c. alkalmazott grafikai kiállítás 1980. ápr. ~~24~~ 24.- én nyílik meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási termében, melyen Dorvas Árpád művei is szerepelnek.

Meghívó

1980. ápr. 24.

Darvas Árpád

„Mi csodagyerekek vagyunk" 1961. (repr.)

Művészet, 1975. 5. 25. old.

Darvas Árpád

Részvétel a kiállításon

Jubileumi Plakátkiállítás
Bp. Szépművr. Linz. 1975.

Darvas Árpád

Grafikus

Miskolc

---:Kiállítási naptár.

Művészet,1975.január - 49.oldal

Darvas Árpád

Tájkép csata után című plakátját részesítették nívódíjban a film kategóriában

Kiállítás 1970 legjobb plakátjaiból.

Magyar Hírlap 1971/101 4 old.

Darvas Árpád, [ ]

Részt vett a Budapest centenáriuma kiállításon.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 17.

Dorvas Árpád

grafikus

A művén plakátjai a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében található.

P. Brestyánszky Ilona: Az utca művészete...

Művészet, 1974. június - 4 lap.

Dávas Árpád

a Kulturális Kapcsolatok Galériában Kiállítás '72 címen grafikusaink egy 1963-ban alakult csoportja jelenlegi kiállítását, melyen munkája szerepelt.

Bajár Iván: Kiállításról kiállítására.
Magyar Hírlap, 1972. dec. 20.

Darvas Árpád

Plakátjai szerepelnek " Az év legjobb plakátjai"c.kiállitáson az Ernst Muzeumban

Magya r Nemzet 1973 május 13

4.old.

Darvas Árpád

1969. jan. 11. - én a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási Termében bélyegtervek kiállítása nyílik meg, melyen a művész művei is szerepelnek.

Meglúvó

1969. jan. 11.

Darvas Árpád

a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítótermében dec. 16.-án nyílik meg kiállítása, 13 művésszel közösen.

Meglúvó, 1972. dec. 16.

Barvas Árpád

emlitve,müve szerepel a"Pappolunk" c. kiállitáson a KKI Dorottya utcai kiállitótermében.

Szabó György cikkét lásd: Papp Gábornál!

Magyar Nemzet 1981.II.21.

Darvas Árpád, grafikus

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1920 és 1944 közt
Darvas Árpád, grafika szakon 54.old

Mező Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. L975. XXIV. 1.sz. Bp

MDK.

Darvas Árpád

Kiállitási kritika

Élet és Irodalom 1967 máj.13.

Darvas Árpád, grafikus

L: Máté András

–: □ Falra hányt borsó

2.

Esti Hírlap, 1978. márc. 2.

Darvas Árpád

a jubileumi plakátkiállításon szerepel fáklyavivője, az évtized második feléből. (említve)

P. Szücs Julianna: Jubileumi plakátkiállítás a szépművészeti Múzeumban, Kritika, Budapest, 1995. ... 6,

Darvas Árpád grafikus

(Nagyrombat, 1977 -

Az Iparművészeti Főiskolát vegyész, plakát-, könyvgrafikával, illusztrációval foglalkozik, megkapta a Derkovits ösztöndíjat és a Munkácsy díjat.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállítás, Munkácsy Múzeum, 1978. IV. 2-V. 28.

-Katalógus a könyvtárban-

Darvas Árpád

Megbízást kapott Darvas Árpád, hogy a budapesti Hilton Szálló Beatrix termét grafikáival díszítse.

-----: Köztéri munkák.
Művészet, 1977. május - 48. oldal.

Darvas Árpád

"Poszter vagy Pótszer?" cimmel Vadas József számol be a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitótermében bemutatott müvekről. Reklámgrafikusok közös tárlatán szerepelnek: Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Finta József, Görög Lajos, Heinzelmann Emma, Kemény György, Máté András, Papp Gábor. Schmal Károly, Szilvásy Nándor, Zelenák Crescencia.
A Vadas-cikket lásd: Papp Gábor nevénél!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 5.
XX. évf. 23. sz. 12. lap.

Barvas Árpád

szerepelt a Kulturális Kapcsolatok Intézetének
kiállítótermében rendezett POSTER kiállításon

Katalógus a könyvtárban

Kiállitási Intézmények, Magyar Hirdető 1976. Bp.

Darvas Árpád

"Cégér" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Bencze Klára: "Visegrádi részlet" c rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 2o.
XXI. évf. 34. sz. 4. lap.

DARVAS ÁRPÁD

Biennálé Békéscsaba

2002

DARVAS ÁRPÁD

...D.Á. egyszerre hódol a tárgyak és a fotózás iránti érdeklődésének.

ld.még Papp Gábor

Acsay Judit: Egy hiján husz.Dorottya utcai terek

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.13.sz.3.o.

A feladat [illegible]

A szerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. hozzájár. kerül
vonásra.

dapest, 197.....

.....
megbizott

.....
megbizó

Barvas Árpád

Müveivel szerepelt a "Falra hányt borsó" c.grafikai kiállitáson a KKI kiállitótermében 1978 márciusában

-katalógus a könyvtárban-

Darvas E. – T. –

Darvas Endre

tervezte az 1968-ban épített óbudai hajó-
gyári hidat.

Benza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 13351

8771

Darvas Endre M.D.K.

Sávoly Pál tervező munkatársa az Erzsébet-híd ujjáépitésénél

Magyar Építőművészet 1965/1. 60-66.l.

DARVAS ENDRE, mérnök

A makói közúti híd-melyet felrobbantottak-a SZCSV javító-mühely állitotta helyre. Szüknek bizonyúlván, Darvas Endre, az Ut és Vasúttervező Váll. csoportvezetője tervezésében az új híd épitése folyamatban van. 55.old

TÓTH FERENC: Makó településtörténeti vázlata 41.old

A MÓRA FERENC, Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Darvas Ferenc. kom. főkan.

elnöki beszéde nyitja meg az okt. 11.-én az előadást.

Iparművészeti előadások.
N. U. 931. X. 11.

DARVAS Galéria

Dr Telkes József
Vezetői Tanácsadó Irodája

SECAB Rt. is part of the SECURITAS Group, which market leadership has been achieved through careful selection and training of high calibre staff and rigorous attention to quality. To play a central role is shaping its sales activities in Hungary SECAB seeks a

SALES DIRECTOR

Reporting in the General Director your task will be to develop and manage an effective sales force. The major emphasis of this role is on new business development, requiring personally manage of all high level relationship.

You must have a proven track record in sales development ideally gained in the services sector. A high level of education and English language skills are required.

Do you have a genuine ability to understand fully customer needs? Do you have the interpersonal skills to ensure the highest quality of service delivery?

Benefits which reflect the importance of this role include an attractive salary and a car. The company also offers you good training opportunities and a long term international career prospects!

SECAB

Please, send full personal and career details to Tóth Andrea "5321/N" Dr. Telkes Ltd. H–1055 Budapest, Néphadsereg u. 4. Tel./fax: 112-4456, 132-5158, 132-5897.

Dr Telkes József
Vezetői Tanácsadó Irodája

Megbízónk osztrák–magyar tulajdonú, jó piaci pozícióban levő, évi 650 milliós forgalmú építőipari kft. Az általuk kivitelezett épületekben a város több pontján is gyönyörködhetünk. Új számítógépes könyvelésük meghonosításához most

FŐKÖNYVELŐT

keresünk. Ha Ön pénzügyi vagy közgazdasági végzettségű, középfokon beszél németül, jól ismeri a számviteli törvényt, tud kontírozni, és már van néhány éves szakmai gyakorlata, sikerrel pályázik.

Az Ön feladata lesz, hogy a cég számítógépes könyvelését vezesse, mérleget készítsen, havonta jelentést küldjön az osztrák anyacégnek és összefogja a néhány fős pénzügyi részleg munkáját.

Szaktudásáért, megbízható munkájáért egy kis létszámú csapat elismerésére és színvonalas, biztos jövedelemre számíthat!

Kérjük, pályázatát a következő címre küldje: Fekete Erika „9021/N" Dr. Telkes Kft., 1055 Budapest, Néphadsereg u. 4. Tel./fax: 112-4456, 132-5158, 132-5897.

Ön is érezheti, miért mi vagyunk a világ kedvenc légitársasága

Club utasként akár Executive Club-unk tagja is lehet.

BRITISH AIRWAYS
A világ kedvenc légitársasága

FILMJEGYZET

Panasonic Káin és Ábel

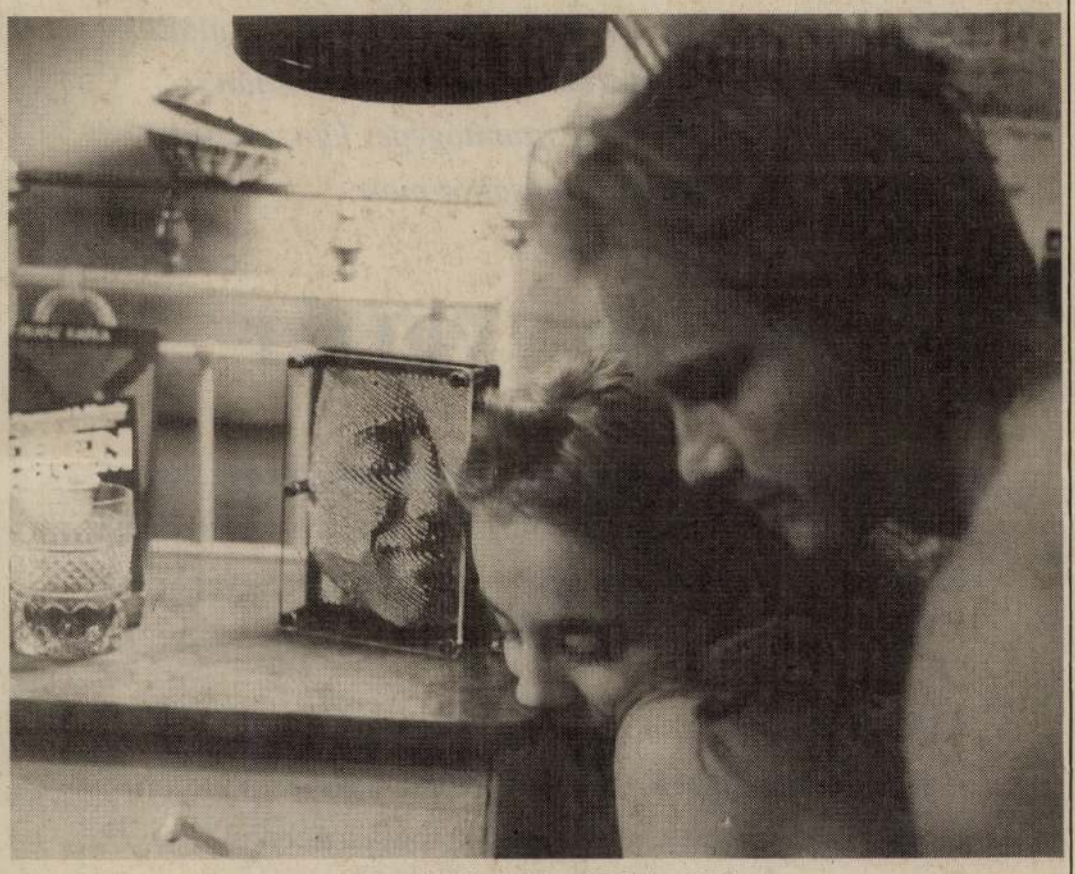

Danyi Judit és Horváth Lajos Ottó

Fivérek halálos végű viszályáról az ószövetségi Káin és Ábel históriája jut eszébe csaknem mindenkinek a nagyvilágnak ezen a felén, ahol lakozunk. *Sopsits Árpádnak*, az új magyar film szerző-rendezőjének is. Csakhogy a bibliai fivérek mítosza alighanem az emberiség kezdeti, nagy munkamegosztását, a pásztorkodás és a földművelés ellentétét rejti magában. Szeretném látni viszont azt az embert, aki a *Video Blues* című filmből kinyomozza, vajon mivel keresik kenyerüket hősei. Jó, a Párizsba szakadt, vagy inkább szökött fivér szemlátomást egy ottani nő nyakán élősködik. De mit művel vajon szabad idejében (másnál ezt úgy hívnák: munkaidő) a hazai – talán szegedi – testvér? Manapság is (akár régen), kétségtelenül úgy él a világ kisebbik fele, hogy „nem téma", miből. Mi is itt tartanánk? Kötve hiszem. Épp mostanában fordult keservesre mifelénk anyagi léte a mifajtánknak, tömegestül. Sopsits Árpád új filmjének hőseire ez szemlátomást nem vonatkozik. S ezt mint előfeltételt a filmhez, el kell fogadnia a kritikusnak. Nem az a dolga ugyanis, hogy másikat képzeljen a látott film helyébe.

Nem fontos hát, miből élnek a hősök. Nem fontos, gondolom, sokaknak, akik a koprodukció okán – francia és német – jogosan tekintik a maguk filmjének ezt a *Video Blues*-t, amelyet mi magyar filmként nézünk és taglalunk. De mégis: mi van akkor, ha a magyar mozi nézőterén ülőknek nem megy ki a fejükből ez a banális és a művészet által, lám, épp elutasított, materialista kérdés. Könnyen meglehet, s ezzel számolnia kell az efféle műalkotás létrehozójának: az ilyen néző meg a filmet utasítja el. A néző kritikusabb lehet, mint a kritikus.

Káin és Ábel nem egy nő miatt esett egymás torkának. A magyar Káin (Gábor) és Ábel (János) közös diákszerelmük miatt fordul végzetesen szembe egymással. Jánosé lett Judit, a felesége, gyermeke anyja. Hiszi, legalábbis, míg kérdésessé nem válik, hogy talán a Párizsból visszaruccant báty az apa. A nő nem beszél, bár faggatják. E konfliktusba belehal a fivérek beteg anyja, ki éppúgy szereti elszakadt Gáborját, mint mellette maradt Jánosát, éppen ezért nem viseli el a szíve, hogy kiderül: Gábor titokban, csak Judit miatt lopózott haza külhonból, figyelgetni, videózni és – video előtt! – szeretkezni, s nem méltatta látogatásra szerető anyját.

Az események videón zajlanak. János és Gábor videoleveleket vált egymással. Ezekből tudunk meg mindent. Sopsits Árpád tehetséges munkája az első igazi magyar Panasonic-melodráma.

A sajátságos videohároms zöget érdeklődéssel elfogadja az ember, de azt már nehéz nem kárhoztatni, hogy csupán két látószöge éles, a harmadik homályos. A két férfi szereplő kiváló. *Epres Attila* mélabús idegbaja valódi szerepfejlesztéssel épül föl, *Horváth Lajos Ottó* pedig már megjelenésével is titkot sejtet, valamint erőt, amely hőse sorsában falsot kap, s visszájára fordul: gyöngeségbe és ellene. De *Danyi Judit* már csak csinos, és más alig. Külleme van, szerepe, igazi, megírt szerepe nincs. *Fábry Sándor és Garaczi László* írói közreműködése sem váltotta meg eredendő hibájától Sopsitsot: már szép kritikai sikert aratott korábbi filmjében, a *Céllövöldében* is semmi volt ifjú hősnője eljátszható szerepe. Danyi Judit feladata most is annyi, hogy a film nagyobb felében szexepilesen illegesse magát, a kisebbikben meg bánatosan meresztgesse a szemét. E két követelménynek maradéktalanul eleget tesz. Ettől még jó színésznő is lehet. Majd. Ha nem csupán kiválasztják szerepre – csinossága okán –, hanem írnak is neki szerepet. Ellentmondásokra láthatunk rá akkor is, ha bíráló szemmel nézzük *Kardos Sándor* operatőri munkáját. Nagyszerű, hatásos képek mellett mesterkélt s néha majdhogynem elfogadhatatlanra kimódolt kompozíciók és világítástrükkök jellemzik újabb munkáját a fiatal generáció(k) kedvelt hazai sztároperatőrének.

Még a gyártásról ejtsünk szót: a Hunnia Filmstúdió mellett a Fiatal Filmkészítők Társasága a hazai gyártó, külföldről pedig az Option Images, La Sept-Cinéma a partner. Forgalmazója új név a hazai piacon: Hunnia Plusz Kft.

Csala Károly

Délies sodrás

A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye

A szeptember végi ingyenes zeneakadémiai hangverseny captatio benevolentiae-nek szánt felütése után első hangversenyét adta október (2-án és) 3-án a Budapesti Kongresszusi Központban az immár állandó együttesként működő Budapesti Fesztiválzenekar. A hangversenyt keretező művek előadása kapcsán egyértelműen bebizonyosodott: a zenekar állandó intézménnyé tétele megért minden erőfeszítést. Haydn „Oxfordi" és Mahler „Titán" szimfóniáját hallgatva kitűnő zenekari játékban gyönyörködhettünk: tiszta, kidolgozott hangzás, mindig jól kivehető, egymásra figyelő ugyanakkor önállóan lélegző szólamok, példás összjáték. Nem kellett félni, itt vagy ott biztosan tévednek majd a fúvósok, ha elkezdődik is valami szépen, utóbb kissé összemosódik, s ha lelket lehel is a dirigens az előadott műbe, az ihletett gondolat megvalósulása tökéletlenségbe száll alá. Bár sajátos műértelmezés tekintetében *Fischer Iván* tolmácsolása nem ragadott meg olyan elemi erővel, mint Végh Sándor szokott Haydn, vagy Zubin Mehta Mahler egy-egy alkotásának megszólaltatásakor, minden dicséret megilleti őt az igényes, kidolgozott és méltó előadásért – s még az is lehetséges, hogy a szélsőségektől, kitörésektől mentes, kiegyensúlyozott és precíz előadást jellegzetességként, s nem valami hiányaként kellene értelmezni.

A legnagyobb élményt számomra *Perényi Miklós* játéka jelentette Lalo Csellóversenyében. Mint mindig, most is abszolút technikai tökéllyel játszott hangszerén, s a tűzes, mediterrán alkotás forróságát úgy tudta megőrizni, illetve előcsalni, hogy egyben tükröződött saját lénye, saját stílusa is minden hangban. Mint az antik égei kultúrából ránk maradt néhány lenyűgöző Niké-szobor alkotója, úgy tudta Perényi Miklós is a délies sodrást is vibrálást pillanatokra sem megingó, klasszikus aránytérzékkel és lírai finomsággal ötvözni. A kicsit lassabbra vett tempó, a semmin sem átsiető, mindent gondosan hangsúlyozó és értelmező játék belső feszültsége és intenzitása által egyszerre töltött el klasszikus arányok és romantikus izzás érzésével. Jeles gordonkaművészünk méltó partnere volt karmester és zenekar egyaránt.

A hangverseny-látogatók végre európai színvonalon összeállított és kiállított műsorfüzetet kaptak kézhez. Míg Fischer Iván most már állandó zenekarának részben bemutatkozásnak számító koncertje igen ígéretes jövő képét vetítette a hallgatóság elé, a Budapesten bemutatott Mahler-szimfónia ismertetése során idézett néhány részlet azt sugallta, nincs új a nap alatt. „Jobban is tennék a filharmonikusok, ha az oly érthetetlenül és érdemtelenül mellőzött hazai zeneszerzőkhöz fordulnának újdonságokért." – írta volt a Fővárosi Lapok, amely később Mahler távozása kapcsán abbéli véleményének adott hangot: „Itt volt végre az ideje annak, hogy véget vessenek annak a példátlan garázdálkodásnak, amelyet ez az úr három esztendeig büntetlenül folytatott..."

Zay Balázs

Mától Miro – is

A Fény utcai piactól két percre, akár két bevásárlócekkerrel is hozzáférhető a legújabb kor szinte minden említésre érdemes képzőművészeti kiválósága a tegnap nyílt Fillér utcai Darvas Galériában. S hogy egy menő képkeretezőt mi indít el a galériatulajdonosok mindig jó szándékkal kikövezett, ámbár rögös útján, arról a névadó *Darvas* testvérpár idősebbik tagja, *András* mesélt:

– Hatéves képkeretezői múltam tapasztalatai szerint ez a szakma – legalábbis tőlünk nyugatra – elválaszthatatlan a poszterek forgalmazásától. A mi honi sikereink az akkoriban Magyarországon hozzáférhetetlen, úgynevezett „pattintós" keretekkel kezdődtek, s néhány árusítóhelyünkön hamar megmutatkozott, hogy van igény a keretbe foglalható dolgok iránt is. Persze ez az igény nagyon sokszínű. Fel kellett figyelnünk arra, hogy az olasz bazársorokon nem véletlenül kelendő, enyhén ízlésromboló arcképek mellett az igazi értékek iránt is mutatkozik kereslet. Innen már színtiszta ízlésterror, hogy ebben a galériában az én kedvenceim, Klee, Monet, Kandinsky, Dali, az európai divatból éppen kifelé tendáló Vasarely, Klimt került a falakra és a poszterállványokra. Ráadásul az áraink enyhén szólva kedvezőek: az európai poszter-nagykereskedők által 100 márkáért kínált portékák – áfával együtt! – nálunk már 1000-2000 forintért is megkaphatók.

– *Némi mazochizmust feltételez, hogy egy pincegaléria kétes egzisztenciáját választja valaki...*

– Sorsunk kínosan emlékezetet az átlag magyar értelmiségi hányatott sorsára, mi is ebből a rétegből lettünk iparossá, s most, hogy van rá anyagi és társadalmi lehetőség, megpróbálunk visszaszivárogni az ízléscsinálók felelősségteljes pozíciójába. De tévedés ne essék, képkeretezést még mindig vállalunk, s bár igazi nagy kaland volt, ahogy a világháborús óvóhelyből lépésről lépésre, lapátról lapátra galéria varázsolódott, s ahogy egy bádogosmester romhalmazraktáráról kiderült, van ablaka, néhány gyönyörű boltíve és kiállításra alkalmas tere, levegője – úgy próbáltuk lépésről lépésre megerősíteni szakmai jó hírünket is. Az idén először megrendezett képkeretezőbajnokság fődíját nyertük meg, s mellé a legjobb kivitelezőnek járó trófeát is. Különösen büszkék vagyunk arra, hogy minket bízott meg a köztudottan finnyás ízlésű Kempinsky-konszern budapesti szállodájának 350 szobájában 700 nagyméretű kép kiállításával is.

– *Ezek szerint – szívügy...*

– Olyannyira, hogy komolyan tanakodtunk a feleségemmel: lehozzuk-e az új pincébe a család kedvenc képét is, de végül abban maradtunk – ne! Még el találnánk adni, ha valaki szépen kéri...

– *Vagyis másnak maradjon csak a nyomat...*

– Egy gyufacímke is nyomat, egy számozott Dali-nyomat is csak nyomat... De talán nem mindegy, hogy a kettő közül melyik lóg az ember falán. Jut eszembe: el ne felejtse megkérdezni, hogy a nagy klasszikusok közül miért éppen Mirót választottuk a galéria nyitóplakátjára...

– *Tényleg: miért?*

– Emlékeztetőül. Hogy tanuljanak a felnőttek, az önmagukat annyira komolyan vevők: minden szakmai tudás birtokában is messzebbre visz, ha valaki lényét tekintve gyermek marad.

L. Zs.

ezredvég Ízelítő az októberi számból

Bertolt Brecht, Rubén Darío, Dobos Éva, Garai Gábor, Ladányi Mihály, Vlagyimir Majakovszkij, Pablo Neruda, Radnóti Miklós, Tabák András és Walt Whitman versei – Cedric Belfrage, Ilf-Petrov, Karinthy Ferenc, Kolumbusz Kristóf, Bartolomé de Las Casas és Simor András prózája – Részlet Mann Lajos Magellán-drámájából és Yura Soyfer Kolumbusz-komédiájából – Rozsnyai Jenő válogatása: „A föltedezés és a hódítás 300 év magyar irodalmában" – Dornbach Mária és Kollár Zoltán tanulmányai – Baranyi Ferenc, Funk Miklós, Kővágó Zsuzsa, Kristó Nagy István, Millok Éva és Szerdahelyi István írásai – Korabeli európai metszetek, valamint José Clemente Orozco, Diego Rivera és David Alfaro Siqueiros rajzai.

Fesztiválősz, filmtavasz

Szerencse, hogy a filmszakma összeomlása egyben szétfolyás. Roncsok kelnek életre, műhelytörmelékek bizonyulnak életképeseknek, lemetszett tagok döbbennek rá, hogy képesek maguk is mozogni, apró szakadárok legitimálódnak önállósultukban a nagy, központos, nehézkes, drága, ámde államilag persze könnyen felügyelhető szervezet helyén. Ekkor mindezek szembe találják magukat – a hasonlókkal.

Akik már régóta léteztek. De el nem ismertettek. Akiket a professzionistának címkézett elitgőg, a művészinek álcázott ön- és pénzszeretet – esztétikai elmekonstrukciókkal megtámogatottan –, a szakma falmellékére szorított.

A szakma falmellékéről látjuk lassacskán a már nem hivatalosan kijelölt, ám annál valóságosabb értékrend szerint megjelölhető középpontba beóvakodni az egész mai magyar film talán legnagyobb ígéretű, fiatal tehetségét, *Szőke András*t. Egy amatőrt! Akinek nem csupán a szükséges szakmai tudás van a kisujjában, de még a kisujjában is nagyobb tehetség van, mint számos, éveken át hivatásosként szerepelt kollégája egész alakos, olykor igencsak szánalmas figurájában.

Most már, ha tetszik, ha nem, kollégák.

Néhány filmkészítő műhely, hamarabb – mondjuk úgy, mert úgy a helyes: idejében – ráébredt a valóságra. Például a Hunnia Filmstúdió. S beszöpört a perifériáról a maga portájára jó néhány „nem hivatalos" tehetséget. Mások csak most kénytelenek tanulni a valóságot.

Tehát: nem csak a mozifilm film (a televízió-szándékú videomű is az); nem csak a játékfilm film (a dokumentum, a híradás, a mozgóképi publicisztika, az esszé vagy a költemény is az); nem csak az államilag fizetett s egyáltalán, nem csak a fizetett filmes filmes.

A mostani Budapesti Őszi Fesztiválon talán első ízben rukkol elő a magyar film tavasza, képletesen szólva. „Fiatal Magyar Film Fóruma" a neve annak a sorozatnak, amelyiknek a Budapest Filmhez szegődött *Zalán Vince* (éveken át a Filmvilág főszerkesztő-helyettese) az animátora. Volt jele már, persze, a változásoknak a februári filmszemlén is: nem másért, azért volt ott oly sok mű, mert már tagadhatatlanul kitágultak a magyar filmszakma keretei. De ilyen még nem volt: tizenegy műhely film- és videomunkái láthatók egy helyütt a fenti címen, egy kurta hétig legalább, sorozatban. Természetesen a budapesti Szindbád moziban, ott, ahol egyébként is a legjobb török almateát lehet kapni az előcsarnokban, hiába, a minőség, az minőség... De tréfáról visszakomolyodva, a következők vonultatják föl műhelyük termékeit október 9. és 15. között: Balázs Béla Stúdió, Közgáz Vizuális Brigád, Független Film- és Video Szövetség, Fekete Doboz Kft., Fórum Film Alapítvány, Képzőművészeti Főiskola, Iparművészeti Főiskola, Színház- és Filmművészeti Főiskola, Fiatal Művészek Stúdiója (MTV), Fríz Produkciós Iroda (MTV), Péntek Tizenhárom Produkciós Iroda (MTV).

Filmbarátok: most itt keresendő „az ismeretlen remekmű".

Cs. K.

Kárpótlási jegye nálunk ér a legtöbbet!

A napi árfolyam fölött megvásároljuk kárpótlási jegyét a

CO-NEXUS Rt.

budapesti, 1013 Bp., Roham u. 1., telefon: 175-0375, 175-5685, **győri,** 9022 Győr, Batthyány tér 23. I/1., telefon: (96) 26-353 és **debreceni,** 4026 Debrecen, Kálvin tér 2/A I. em., telefon: (52) 13-418 **irodáiban.**

A kárpótlási jegyért adott vásárlási utalványokat a **ROYAL Bútorkernél** a legmodernebb bútorokra, a **MERKUR-nál** a teljes autóválasztékra, a **DÉLKER** diszkontáruházaiban műszaki cikkekre és élelmiszerre, a pécsi **AGROKER-nél** kerti gépekre, növényvédőszerekre, festékekre, mezőgazdasági kisgépekre, valamint az **OREX-nél** órákra és arany ékszerekre válthatja be.

Váltsa be nálunk kárpótlási jegyét!

22617 KK

DARVAS IMRE

Csongrád megyei Tanácsi Tervező Vállalat irodaháza, Szeged

Építész: Darvas Imre (Csongrád megyei Tanácsi Tervező Vállalat)

Magyar Építőművészet 1977/5

Belsőépítész:	Szekeres Mihály
Szerkezettervező:	Nyilasi Imre
Gépésztervezők:	Balázsovics Árpád Kopasz Ferenc Kecskeméti Sándor
Villamostervezők:	Balázs László Prágai Attila
Közmű tervező:	Bottyán Antal
Tervezés éve:	1971
Kivitelezés:	1971—1975
Beépített alapterület:	3756 m²
Beépített térfogat:	14 240 m³
Befogadóképesség:	342 munkahely
Építési költség:	23 millió Ft
Kivitelező:	Csongrád megyei Tanácsi Építőipari Vállalat
Fényképek:	Vági László

1. Nézet az Arany János utcából
2. Berzsenyi utcai kép — a nehezen megvédett páfrányfenyőkkel
3. Helyszínrajz, M=1 : 1500

4. Alagsor alaprajza, M=1 : 400
   1. Sokszorosító
   2. Dokumentáló
   3. Átvevő
   4. Iktató
   5. Tervtár-irattár
   6. Raktár
   7. Ládabontó, göngyölegraktár
   8. Gondnok
   9. Könyvkötő
   10. Szalmiákraktár
   11. Étel-átvevő
   12. Kerékpártároló
   13. Szeméttároló
   14 Hőközpont
   15 Kapcsolótér
   16. Akkumulátorhelyiség
5. Földszinti alaprajz, M=1 : 400
   1. Porta
   2. Pihenő
   3. Telefonközpont
   4. Titkárság
   5. Igazgató
   6. Főmérnök
   7. Tárgyaló
   8. Könyvelés
   9. Főkönyvelő
   10. Pénztár
   11. Tervcsoport
   12. SzTK-, Bér-, Munkaügy
   13. Gépírók
6. II. emeleti alaprajz, M=1 : 400
   1. Műterem
   2. Tárgyaló
   3. Árelemzés
   4. Kávékonyha
7. V. emeleti alaprajz, M=1 : 400
   1. Iroda
   2. Titkárság
   3. Igazgató
   4. Főmérnök
   5. Tárgyaló
   6. Irattár
   7. Kávékonyha
8. VI. emeleti alaprajz, M=1 : 400
   1. Étterem
   2. Tálaló
   3. Fehér mosogató
   4. Melegítőkonyha
   5. Kézikamra
   6. Előtér
   7. Párt, KISZ, SZB
   8. Anyagkiadó
   9. Raktár
   10. Modellező
   11. Fotólaboratórium
   12. Felvonógépház
   13. Szellőzőgépház

1

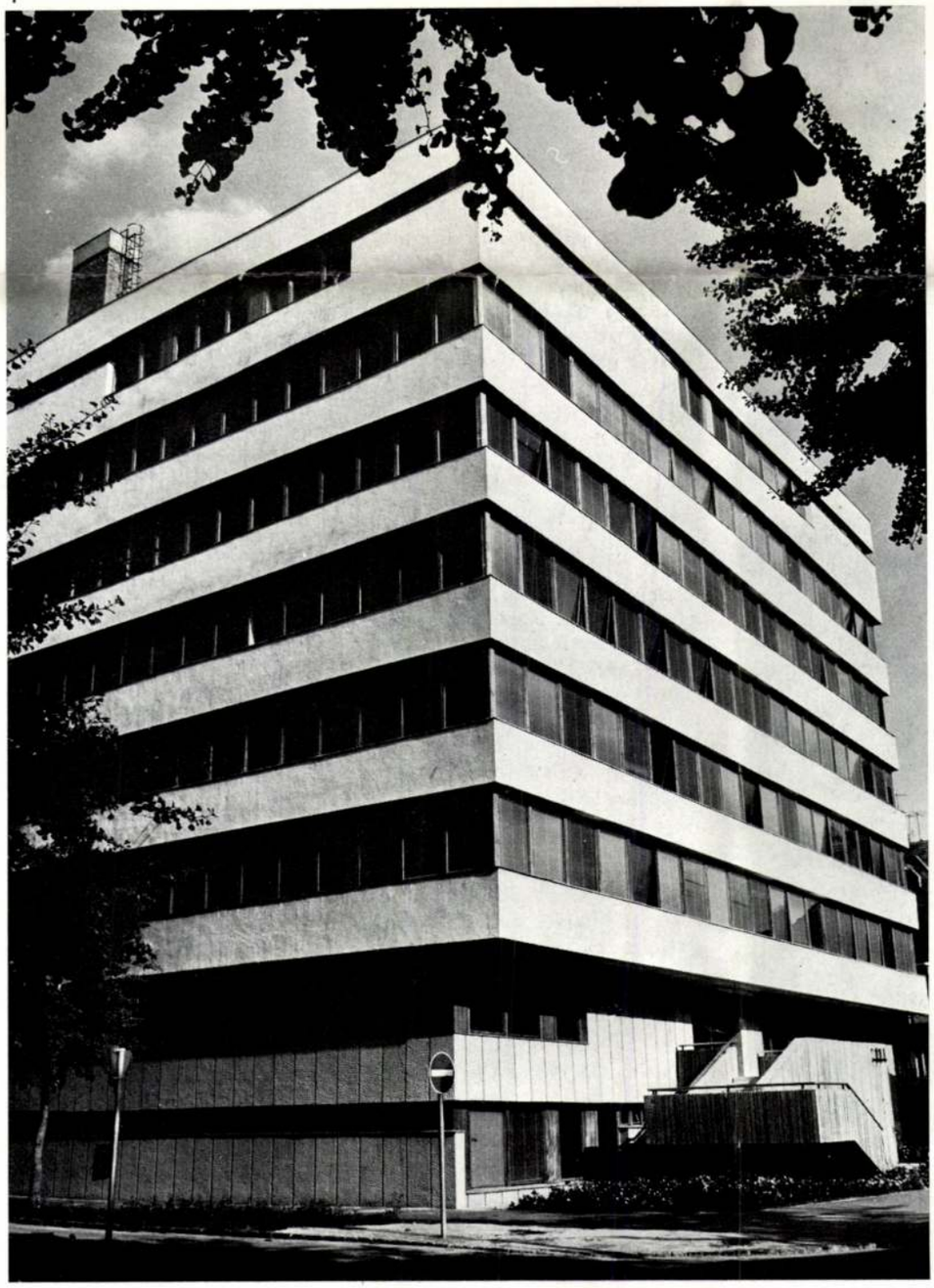

2

Önkiszolgáló postai pavilon, Siófok

Építész: Petrucz György (POTI)

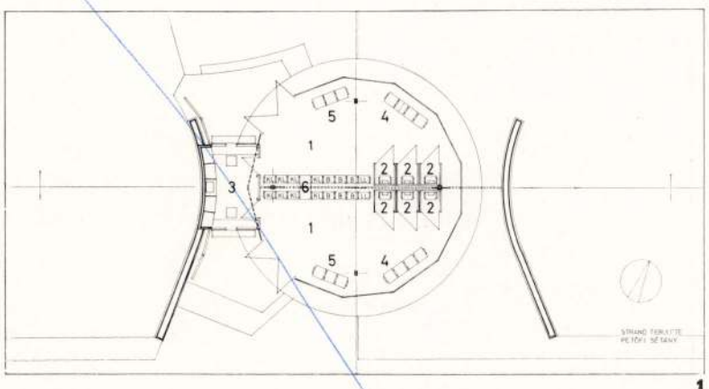

1

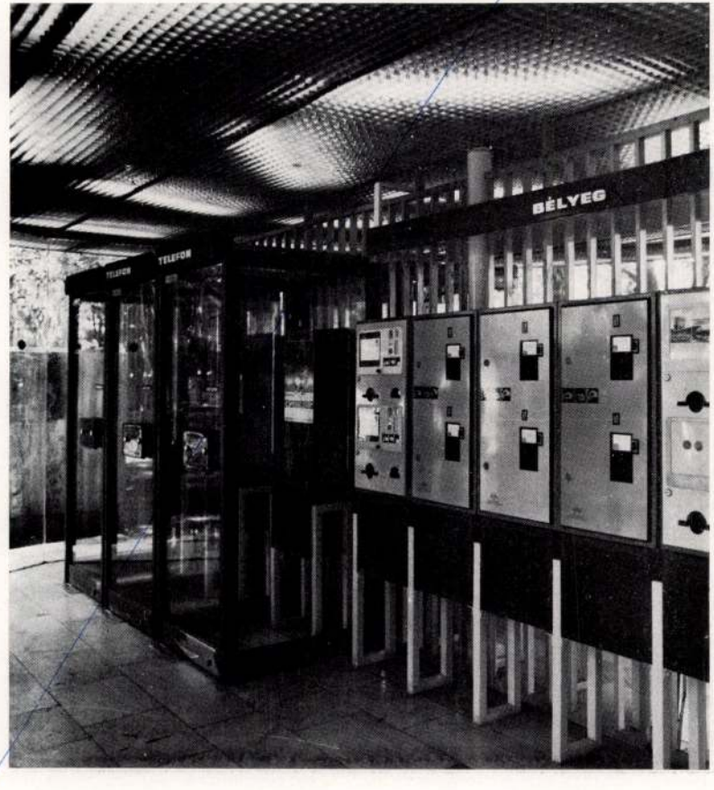

Statikus: Nemcsics Imre
Belsőépítész: Dr. Staut Tiborné
Elektromos berendezés: Kohary Zoltán
Épületgépész: Portik Lajos
Megbízó: Pécsi Postaigazgatóság
Kivitelező: Somogy megyei ÁÉV
Tervezés éve: 1973
Üzembehelyezés: 1976

1. Alaprajz, M=1 : 250
1. Önkiszolgáló postahivatali terem
2. Telefonfülke
3. Hírlapárus
4. Pénzváltó automaták
5. Irópult
6. Levélgyűjtő szekrény
KL Képes levelőzlap automata
B Bélyegárusító automata
LL Postai levelezőlap és boríték automata

Siófokon az idegenforgalmi szempontból is jelentős Petőfi sétányon, a Pécsi Postaigazgatóság megbízása alapján épült fel az önkiszolgáló postai pavilon. A strand kerítésvonalába helyezett épület feladata az üdülők által leggyakrabban igénybevett postai szolgáltatások ellátása.

A speciális telepítési igény kielégítése érdekében berendezése két részre osztottan készült és ezáltal egy épületen belül két önkiszolgáló postai egység elhelyezése valósult meg.

Alaprajzi elrendezése azonos postai szolgáltatást nyújt a strand belseje és a sétány felől érkező közönség számára. A strand kerítésének folyamatosságát az épületen belül is biztosítani kellett, ezért a két részt könnyű alumínium rács választja el. A kör alakú belső tér vizuális egységét a kettéosztás ellenére sikerült megőrizni. A rács nem éri el az álmennyezet síkját, és a két oldalán elhelyezett automaták felett a mennyezet kör alakú határvonala a tér minden pontjáról látható.

Mindkét oldalon három-három telefonfülke áll rendelkezésre a helyi és a helyközi beszélgetések lebonyolítására, valamint táviratfeladás céljára. Képes levelezőlapot nyolc automatából, bélyeget hat, borítékot, ill. postai levelezőlapot egy automatából lehet vásárolni a strand és a sétány oldalán egyaránt. A berendezések működtetéséhez szükséges aprópénz pénzváltó automatákból szerezhető be.

Az automaták alatt táskatartó polcsor és egy levélgyűjtő szekrény helyezkedik el. Azonos formájú dobozelemekből készült az irópult, amely az üvegfalak közelében áll. Egy feltűnő helyre függesztett tájékoztató tábla és néhány felirat egészíti ki a berendezést.

Hírlapvásárláshoz nem kell a pavilonba belépni. A hírlapárusító fülke átadó ablakai a szabadba nyílnak, de ajtós kapcsolata van mindkét önkiszolgáló térrel is. Innen biztosítható ezáltal az információs szolgálat, és ezzel együtt az automaták felügyelete.

Az acélszerkezetű, kör alakú tető négy dobozszelvényű oszlopon nyugszik. Az oszlopok beton kehelyalapjaira kör alakú vasbeton lemez támaszkodik, amely kőlapokkal burkolva képezi a padlószerkezetet.

Az oszlopokra támaszkodó födémszerkezet főtartói és összekötő tartói I 220-as acélszelvények. A főtartókhoz helyszíni csavarozással rögzített U 140-es födémtartókon lángmentesített pallóborítás képezi a tetőfödémet. Ez hordja a párazáró lemezekkel védett salakgyapot hőszigetelést. A fedés teli deszkázaton horganyzott acéllemezből készült.

A födémszerkezet alsó síkját fényterelő rácsokból kialakított álmennyezet alkotja. A fénycsőarmatúrák rejtett elhelyezésűek.

Zománcozott acéllemez táblák borítják a körbefutó főpárkányt. A fehér színűre zománcozott táblákat kék színű motívum díszíti.

Az önkiszolgáló teret sokszögű alaprajzi vonal mentén SECURIT üvegtáblák határolják. A padlóba és az álmennyezetbe süllyesztett, függőleges osztás nélküli üvegfalon át kívülről is jól látható az önkiszolgáló postahivatal berendezése. Ennek jó hatása a forgalom mértékében is megmutatkozik.

A nyári időben üzemelő épület természetes szellőzését a rácsos álmennyezeten keresztül, az üvegfalak felett szabadon áramló levegő biztosítja.

A kör alakú épületet két lendületes ívű kőburkolatú fal fogja közre, amelyek a strand kerítésének folytonosságát biztosítják, de egyúttal az épület előterét is kiszélesítik.

A Petőfi sétány pavilonjának építésével egyidőben sor került a terv első adaptációjára is. Ez a második önkiszolgáló pavilon Siófok balatonújhelyi részén épült fel a Szigliget utcai strand kerítésvonalában. Azonos terv alapján indult az építkezés, de a költségek csökkentése érdekében a beruházó néhány anyag és szerkezet módosítását kívánta.

P. Gy.

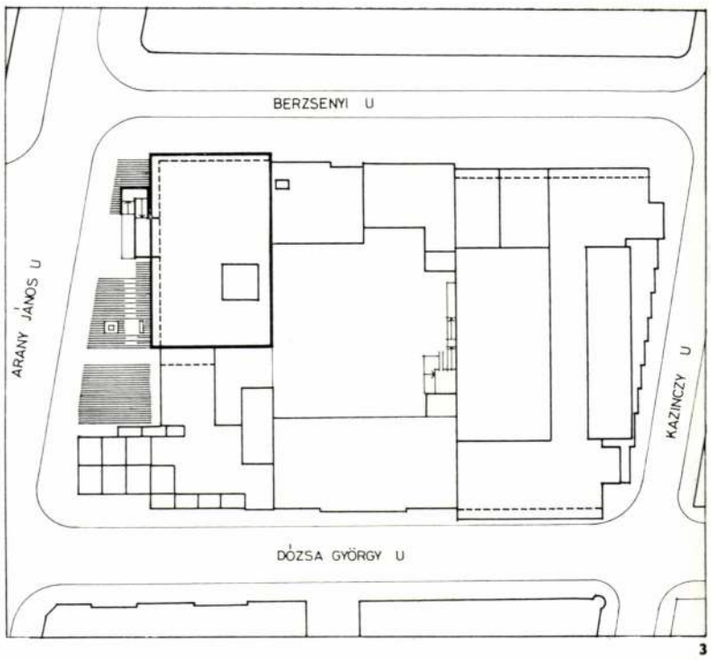

3

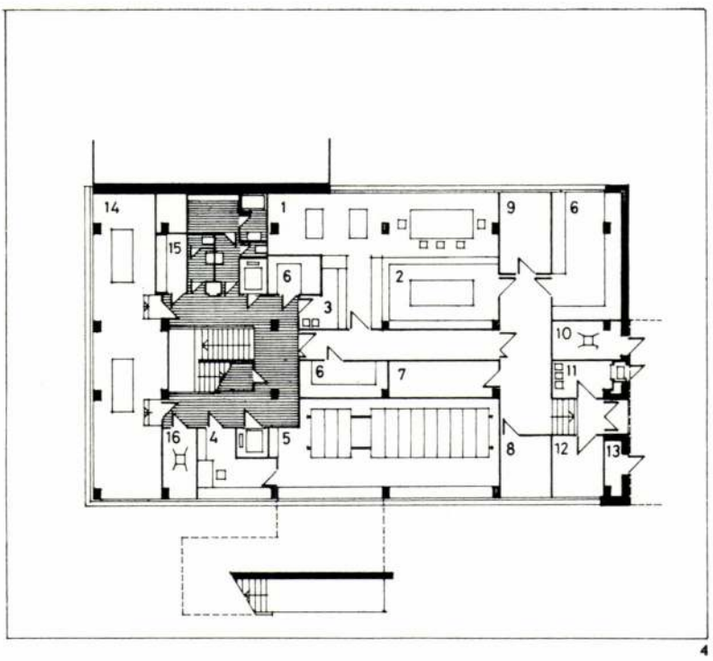

4

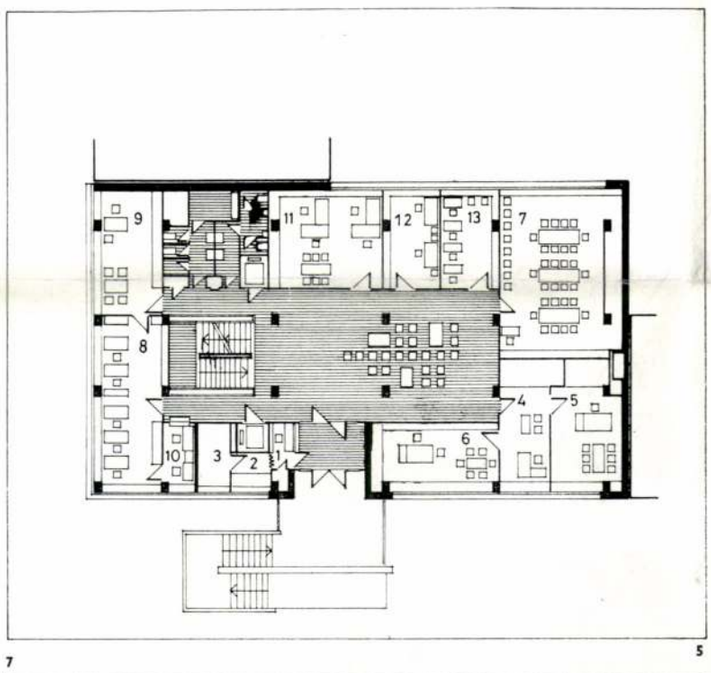

7

5

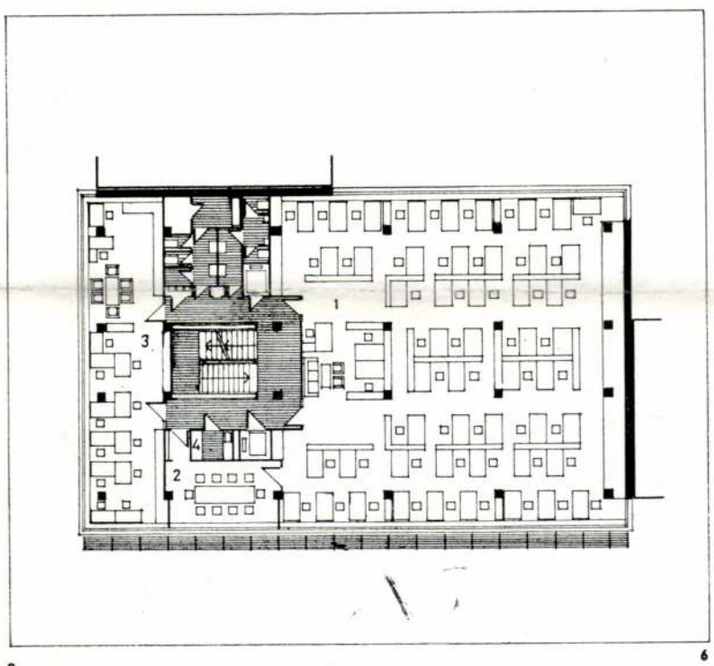

8

6

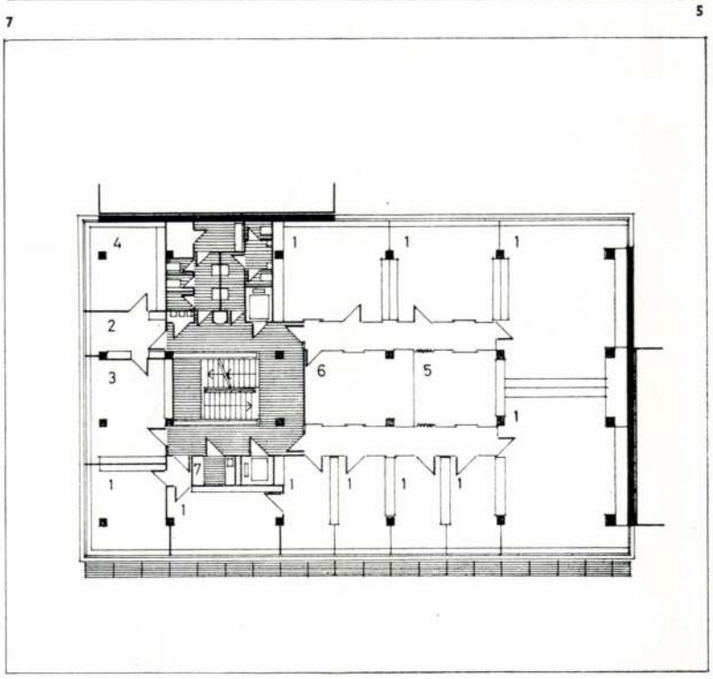

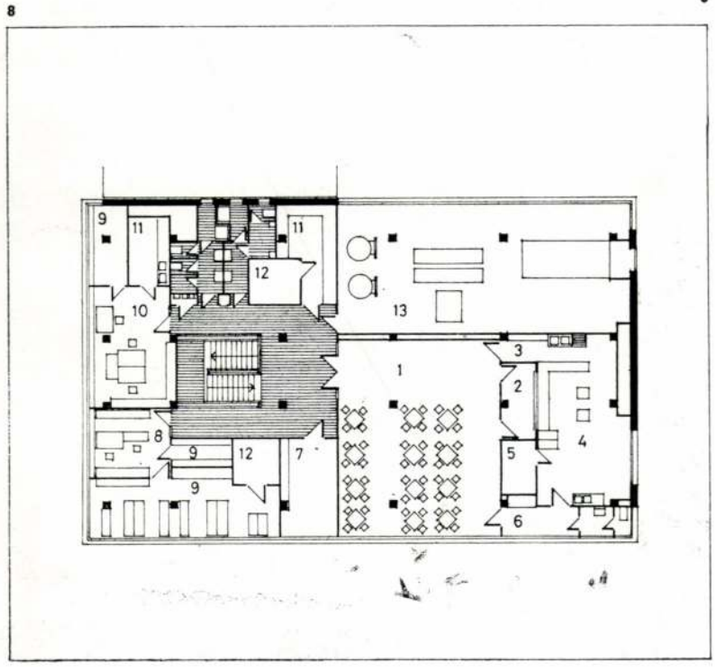

Mikor — 1969-ben — új irodaépület építésének gondolata merült fel, a vállalat vezetősége minden építésztervezőt felkért a házi tervpályázaton való részvételre. Az elnyert első díj az irodaépület tervezési megbízása volt.

A városrendezési terv a szegedi belváros tömbönkénti rekonstrukcióját irányozza elő. Irodaházunk az Arany János utcai tömb átépítésének első ütemében valósult meg.

A vállalat szervezeti egységei a MŰTERMEK, a műtermekben folyó csoportmunka építészeti kerete az emeletenként elhelyezett műterem. Az épület tervezésének alapgondolata a szervezeti és a térbeli rend következetes megfeleltetése volt. A beköltözésig sokan és harsányan ellenezték a „nagytermet", féltve az alkotó munkához szükséges nyugalmat. A beköltözés után azonban elhallgattak. A bútorzat ugyanis lehetővé teszi, hogy az ember, ha kell „munkájába temetkezzen" — és még ekkor is jelenlevő részese maradjon az együttdolgozó közösségnek.

A műterem a munkahelyeken kívül a megközelítésükhöz szükséges közlekedési területeket is tartalmazza, folyosó nem épült. A norma szerinti alapterület 37%-át sikerült így megtakarítani. Mivel a munkahelyek egymástól való távolsága átlag 1,5—1,8 m — ezt E. T. Hall: Rejtett dimenziók című könyve proxemikai gondolatmenetében „társas-konzultatív" távolságnak nevezi — a terem nem kelt zsúfolt benyomást.

Az emeletenként elhelyezett műtermekhez egy-egy kisebb tárgyalóhelyiség kapcsolódik, és minden szintre került néhány kiegészítő jellegű helyiségcsoport is, talajmechanikai laboratórium, könyvtár, árelemzés, műszaki osztály.

A vezetés és a vállalati ügyvitel irodái a magasföldszintet foglalják el, a tervtár, raktárak és a sokszorosító üzem az alagsort. A hatodik emeleten étterem és melegítőkonyha épült.

Az ötödik emeletre a Csongrád megyei Beruházási Vállalat került. A nagy műtermek meghatározta épületmélység ellenére itt kisméretű irodahelyiségeket kellett kialakítani. Különleges feladat volt az épület — az igények jelentkezésekor már meglevő, és eléggé durva mérethibákkal készült — tartószerkezeteihez jól illeszthető félmobil válaszfalrendszer tervezése. Kár, hogy a tervezett szindinamikai rendszer nem valósulhatott meg, mert a PORT-PLAST profilok katalógusokban hirdetett gazdag színválasztéka helyett — a gyár ismételt megkeresése után és ígéretei birtokában is — csak az éppen elfekvő készlet szállítására került sor.

Az erősen korlátozott anyagi lehetőségek miatt az építési költségeket minden eszközzel csökkenteni kellett.

A tartószerkezet monolit vasbetonváz, a födémek „B"-elemekkel készített idomtestes alul-felül sík födémek. Kiegyenlítő aljzaton szőnyegpadló, illetve kőagyag lapburkolat készült, és a megvalósult szerkezet akusztikai viselkedése várakozáson felüli.

A fűtő-szellőztető (távlatban — a megtervezett hűtőegységgel kiegészítve — hűtő) légtechnikai rendszer a tervezett, jelenleg építés alatt álló napvédő szerkezet elkészülte után fizikai értelemben vett jó közérzetet biztosít majd (egyelőre a nyári kánikula idején kellemetlen meleg volt a műtermekben), a nagyterem lélektani hatásával pedig a „munkahelyi közérzetet" alakította kedvezően.

Az épület a már említett tömbrekonstrukció első üteme. Kívülről nézve befejezett képet — értékelhetőt — a csatlakozó épületekkel együtt ad majd.

Az épület a vállalati nívódíj-pályázaton az „1975. év legjobb alkotása" díjat nyerte.

A műszaki tervezés egyúttal gazdasági tevékenység. A rendkívül korlátozott lehetőségek a leggazdaságosabb megoldásokat követelték. A mozgóállványos tömör tervtári rendszer például látszólag ugyan költséges, a beépített térfogat teljes kihasználását tette lehetővé.

Sajnos — néhol az építési költséggel való — bár kényszerű, de egyoldalú takarékosság került a valódi gazdaságosság helyére. Így nem volt fedezet az épület homlokzati felületeit — bár méretei ezt indokolták volna — időálló burkolattal készíteni. Efféle — igaz, vitathatatlanul hatékony — takarékossági intézkedés volt a tervezett fém ablakok helyett — menetközben — fa ablakok alkalmazására áttérni.

1

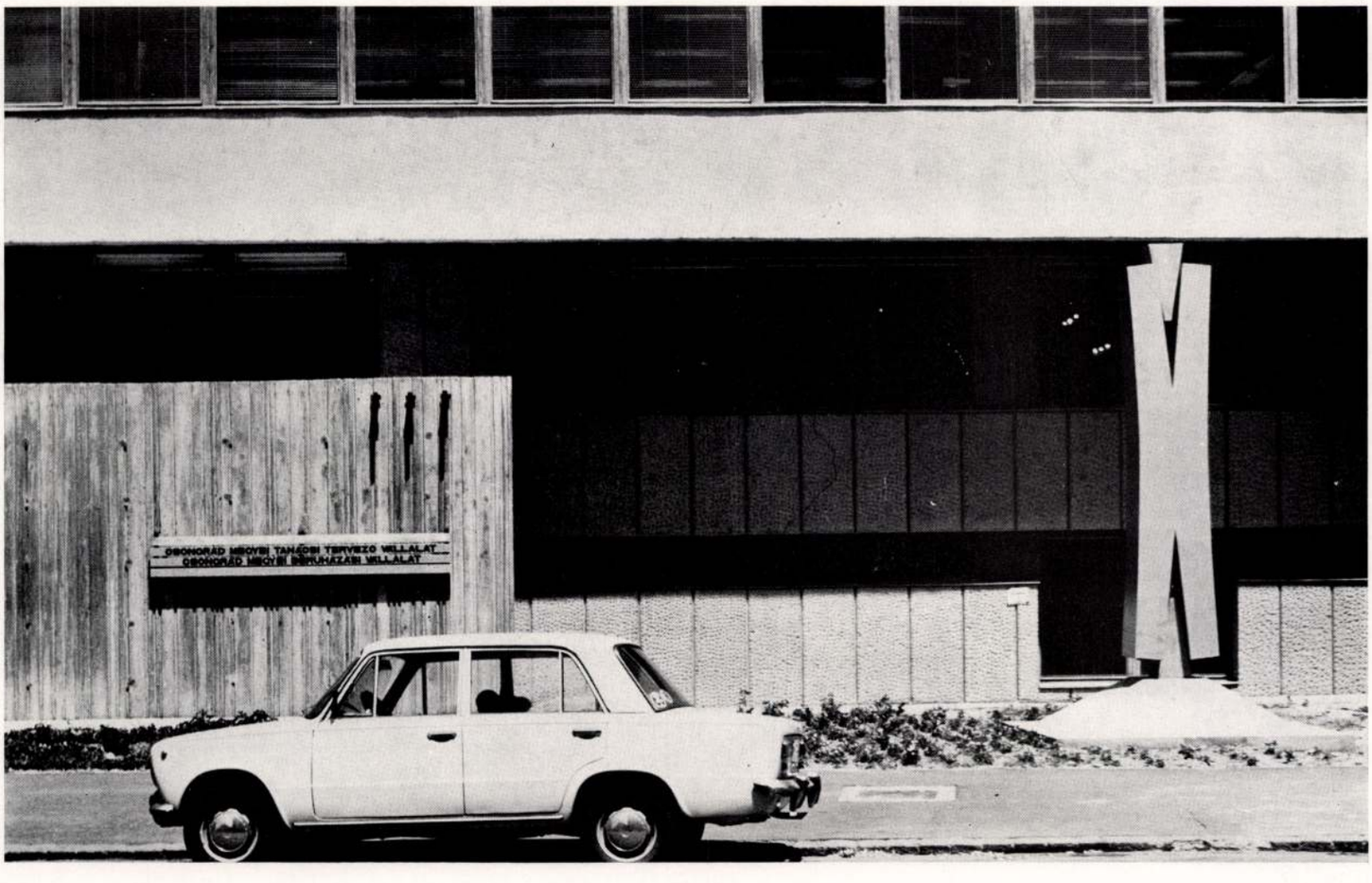

MDK

Darvas Gyula, festö

Chrisantemum. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 18.1.

DARVAS Imre építész

D.I./DARVAS Imre/: Ravatalozó, Ruzsa. Építész: Darvas Imre. = Magyar Építőművészet. 83,1992,1. 46. ill.

ifj.DARVAS Imre építész

Fiatal Szegedi építészek /ifj.Darvas Imre, Nagy Imre, Papp Zoltán, Szabó Ildikó Katalin, Valkony Károly, Végvári né Krisztik Katalin/. = Magyar Építőművészet, 83,1992, 1. 53 - 55. ill.

M.D.K.

Darvas Iván

Színész, "...kitünő karikaturista, több nyelvből fordit, jól ir."- mondja róla Földényi beszámolója, melyben szinpadi sikereit sorakoztatja fel.

/Földényi/:Darvas Iványról.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. május 25. II. évf. 21. sz. 14. l.

M.D.K.

Darvas Iván

Négy szinész karikatura: Major Tamás
Tolnay Klári
Dayka Margit és
Darvas Iván önmagáról
készitett karikaturája.

Tardos Péter:
Darvas Iván mint karikaturista
Szinház és Mozi. Bp. 1954. juni 25. VII. évf.
26 sz. 18. l.

M.D.K.

Darvas Iván

A Madách Szinház "kiváló szinésze... a nagysikerü Szurov darabnak minden szereplőjét lerajzolta." A szereplők közül a szöveg melletti reprodukciók a következő szinészeket ábrázolják:
Darvas Iván portréja saját magáról,
Pécsi Sándor Rubcov professzor szerepében
Dayka Margit Szofia,
Tolnay Klári Léna és
Lehotay Árpád Kondratyev szerepében.

H: Szinész karrikaturista.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. jan. 22. III. évf. 3. sz. 27. l.

M.D.K.

Darvas Iván

A Madách Szinház tagja a május 1.-i szinházi eseményekről készitett rajzait a szinház társalgójában kiállitja.

H i r e k c. rovat
Szinház és Mozi. Bp. 195o. ápr. 30. III. évf. 17. sz. 40. l.

M.D.K.

Darvas József h, lakatosm.

A várpalotai lakatosc éh cserépkorsója. Feliratból: "... Darvas Józefh-Anno 1816...". L. 36. kép. M. Népr. M. Lsz: 43,240. Függelék: 46. 195. o.

Nagybákay Péter: Veszprém és Veszprémmegyei céhkorsók. 139. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

DARVAS JÓZSEF

NYÍLT LEVÉL MAJOR MÁTÉHOZ

Kedves Barátom,

— különös dolog: hosszú heteken át élt, készülődött karjaimban a mozdulat, hogy fogom a telefont és fölhívlak: találkozzunk valahol és beszélgessünk el egy kicsit. Most mégis, a telefonhívás és a beszélgetés helyett ezt a nyílt levelet írom neked. Az előbbit jobban szerettem volna. Nem is tudom, miért halogattam olyan sokáig? Tulajdonképpen semmi konkrét célja nem lett volna a gondolatban megtervezett beszélgetésnek, — csak éppen hirtelen ráéheztem. Most, hogy az új regényemen dolgozom, s rendezgetem-válogatom az emlékeimet, élményeimet, a „nyersanyagomat", sok arc, sok élet merül fel bennem. Veled is így „találkoztam". — Mert valóságosan elég régen találkoztunk. Futólag — egy-egy „szervusz, hogy vagy, mit csinálsz"-ra persze igen; értekezleteken, írói-művészi tanácskozásokon, fogadásokon — dehát az ilyen találkozások még arra sem elegek, hogy el ne felejtse egymást az ember. Nekem sokkal többet jelentett az, hogy olvastam egy-egy cikkedet, tanulmányodat. Ezekből láttam, hogy közös gondokkal birkózunk: a szocialista művészet alkotói és elméleti problémáival, ki-ki a maga módján; muszájból is, elkötelezettségéből is, a maga útját, elképzeléseit, hitét tisztázón is, ahogyan a mi korunkban az élet adta mindezt. Egy kicsit régebbi beszélgetéseink folytatásának éreztem ezeket, ha egyoldalú eszmecserének is.

Ha jól emlékszem, az utolsó — huzamosabb — együttlétünk 1956 nyarán volt, Moszkvában. Egy kulturális delegációt „vezettem", aminek te is tagja voltál. Akkor sokat beszélgettünk. Nem irodalomról, nem művészetről, nem kultúráról: izgatottabb idők voltak azok. A XX. kongresszus utáni hetek, hónapok nagy fordulatot érlelő idei. Akkor már idehaza nálunk is nagyon forrt, feszült valami, csak még nem sejtettük, hogy mi? Idegeink érzékeny tapogatóival egyre hazafelé figyeltünk. Abban, emlékszem, egyetértettünk, hogy a XX. kongresszus óriási jelentőségű esemény, bár igazi jelentőségét még inkább csak sejtettük. Azt is egyformán láttuk — nem volt nehéz látni: tények bizonyították —, hogy a párt szektás vezetői a mi „sajátos helyzetünkre" hivatkozva, megpróbálják elsikkasztani, vagy legalábbis félre-siklatni a XX. kongresszus tanulságait. A poznani felkelés híre Moszkvában ért bennünket. Emlékszem: szinte egyszerre fogalmaztuk meg a „jövendölést", hogy ez is ürügy lesz majd az elindult erjedés lefojtására. Sajnos, ebben is igazunk lett. Ebben a kérdésben nem késlekedett az akkori pártvezetés, a „következtetések levonásában". Még Moszkvában talált bennünket az a Szabad Nép-szám, amelyben elolvashattuk ennek a dokumentumát.

Nem akarok torzítani. Az előbb mondottakban, emlékszem jól, egyetértettünk. Lehet azonban, hogy egyetértésünk csak részleges volt, és ha mélyebbre mentünk volna az egyes kérdések vitatásában, kiderült volna, hogy egyet és mást nem egyformán látunk. De erre akkor nem került sor. Egyben — bizonyosan tudom ma már —, kimondatlanul is lehetett közöttünk különbség. A *saját felelősségünk* megítélésében. (Nem vagyok exhibicionista; de azt, hogy valaki a maga tévedéseivel

akár a nyilvánosság előtt is szembe merjen nézni, a kommunista magatartás szerves részének tartom.) Én miniszter voltam. Az akkori politika, kulturális politika egyik végrehajtója. Neked nemcsak a funkció-adta felelősséged volt kisebb, hanem egy kicsit *igazolva* is érezhetted magadat. Hiszen a XX. kongresszus részletesebb elemzés nélkül is bizonyossá tehette, hogy az emlékezetes — 1950-es, vagy 51-es — építészeti vitában, Révai Józseffel szemben, sok mindenben neked volt igazad.

Mindezt összefoglalva: ma is bennem van az akkori együttlétünknek az az atmoszférája, hogy mind a kettőnkben mélységes aggodalom élt és valami nagy-nagy türelmetlenség feszült. Lehetett közöttünk különbség, de az aggodalmunk is, a türelmetlenségünk is egy tőről fakadt. Az „ügy", a szocializmus, a kommunizmus ügye iránt érzett felelősségből, amire egészen fiatalon rátettük az életünket, te még előbb, mint én.

Nem tudom, te emlékszel-e még, mikor találkoztunk mi először. 1934-ben Faust Imrééknél, a Sándor utcában. Én éppen akkor jöttem ki a toloncházból, ahol egy hónapot töltöttem engedély nélkül „dolgozó" koldusok, rendőri felügyelet alatt álló zsebtolvajok, kasszafúrók, „bugázók", „májerek" (stricik) között. Első regényemért, „A fekete kenyér"-ért. 22 éves voltam, sovány ságomba is belesoványodott. Kopaszra nyírt, aszott-alma fejemen. két oldalt csak két nagy fülem élt, szinte külön életet. A ruha rongyokban lógott rajtam. Pocsékul nézhettem ki. Megszántál, s másnapra hoztál nekem egy öltözet ruhát a magadéból. Szép ruha volt, jó angol szövetből; ez volt életem első, igazán rendes ruhája. Kicsit igazítani kellett rajta, mert lötyögött a testemen (Lukács Imre, a költő igazította rám, szabó volt a mestersége), de nagyon szép ruha lett. — A „Fekete kenyér"-ért — mondtad. Tulajdonképpen ez volt az egyetlen honorárium, amit az első regényemért kaptam, mert az 50 példányt, amit fizetségként adott a kiadó, elvitte a rendőrség... Szóval: én ezt azóta sem felejtettem el. Utána a „Szocialista Művészcsoport"-ban — ahová én is eljárogattam, mert érdekelt a képzőművészet — már sűrűbben találkoztunk.

Szoros barátságba nem kerültünk, de a viszonyunk azért (legalább is, mindig így éreztem), több volt valamivel az elvtársi szolidaritásnál. Az egyre zorduló fasizmus és a háború évei alatt valahogyan elvesztettelek szem elől, bár a szellemi ellenállás különböző megmozdulásaiban még akkor is össze-összesodort bennünket az idő.

A felszabadulás után úgy adódott, hogy egy darabig a „főnököd" voltam. A koalíció furcsa játéka és aritmetikája építésügyi miniszterré tett; te meg az egyik főosztályt vezetted a minisztériumban. Nem tudom, milyen főosztályvezető voltál, biztosan jobb, mint amilyen miniszter én. Most is hálás vagyok, kicsit atyáskodó, de roppant diszkrét segítségedért, amellyel vigyáztál rám, hogy lelkes igyekezetemben (mert én komolyan vettem a miniszterséget!), valami nagyobb szamárságot ne csináljak (bár nagyobb szamárságot nehéz lett volna csinálni: akkor még csak a minisztérium volt meg, de az igazi újjáépítés alig kezdődött el).

No, de nem sorolom tovább a közös emlékeket. Hiszen, ha személyesen találkoztunk volna, nyilván akkor is csak „érintőlegesen" (ez a te szavad!) beszélgettünk volna ezekről. A következő fél- vagy negyedórában már nyakig benne lettünk volna az irodalmi, művészeti kérdések vitatásában. Én legalább ilyen kérdésekről vallattalak volna.

Művészeti életünkben — főleg a képzőművészetben —, roppant izgalmas viták zajlanak. (Bár a művészetben lenne ennyi izgalom, ekkora szenvedély!) Ezek a viták, akarjuk, nem akarjuk, átcsapnak az irodalom területére is, és viszont. Annyi és annyiféle az egymásnak ellentmondó nézet, hogy az ember kapkodja a fejét: hol is hát a kijegecesedési pont, és főleg, hol van művekben a nézetek valamelyes fedezete.

Én örülök ezeknek a vitáknak; valamit jeleznek. Jelzik az újat, jelzik a job-

bat-keresés igényét is, lehetőségeit is. Bennem nagy reménység él irodalmi-művészeti életünk fellendülésével kapcsolatban. Elsősorban az irodalom helyzetét ismerem, — de van valamelyes „kitekintésem" a többi művészetekre, (többek között a képzőművészetre is). Én látom annak a jeleit, — művekben, művészeti részeredményekben, jó irányú alkotói törekvésekben, hogy irodalmunk, művészetünk, talán már a közeli időkben, komolyan fölfelé ível.

Ebben sokat segíthet a művészeti élet zűrzavarait leküzdő vita, elvi iránymutatás. A kérdések bátor, újszerű felvetése. Ha van — mert van — még a mi szellemi életünkben dogmatizmus, ez elsősorban egyfajta elméleti bátortalanságban nyilatkozik meg. De árthatnak is a viták, ha a „bátorság" ürügyén helytelen nézeteket dobnak be a különben sem kicsi zűrzavarba. Roppant nagy ma azoknak a felelőssége, akik beleszólnak ezekbe a vitákba. Különösen nagy azoknak a felelőssége, akiknek a szava mögött nagy erkölcsi, művészi hitel áll. Te ezek közé tartozol!

Ezért is írom hozzád ezt a nyílt levelet. S ezért írtam a levél elején olyan hosszan — talán túlságosan is hosszan —, a közös emlékekről. Szeretném, ha éreznéd: én magam is igen fontosnak érzem minden „beleszólásodat" művészeti életünk kérdéseibe. Múltad miatt is, jelenlegi szerepednél fogva is, sokat tudhatsz segíteni.

De legutolsó tanulmányoddal („Művészetünk helyzetéről", Valóság, 1962. 2. szám) nem ezt tetted. Nem segítettél, hanem — szerintem —, komolyan ártottál. Megmondom: tanulmányodat kétszeresen is veszélyesnek, ártalmasnak tartom. Egyrészt: jó néhány revizionista jellegű elvi,· elméleti torzítás vagy tévedés van benne. Másrészt: ilyen alapról nemcsak, hogy nem lehet eredményesen harcolni a még meglévő szektás nézetek ellen, — hanem a te tanulmányod még ürügyet is szolgáltathat a dogmatikus nézetek képviselőinek, hogy védjék helytelen álláspontjukat. Nem arról van szó, persze, hogy ne lennének a tanulmányodban okos, igaz és gondolat-ébresztő meglátások, — de ezek igazságát is lerontják a tévedések.

Szeretném hangsúlyozni: abban nincs közöttünk vita, hogy a dogmatizmus súlyos károkat okozott szellemi-művészeti életünkben is, s hogy az ellene vívott küzdelem még ma is nagyon esedékes. A XXII. kongresszus egész szelleme ezt diktálja. De ismétlem: jobboldali torzításokkal nem lehet harcolni a „baloldali" torzításokkal szemben! Te pedig, ebben a tanulmányodban — akarva-akaratlan —, ezt a „fából-vaskarikát" próbálod meg.

„Miben?" — kérdezheted.

Megpróbálom sorra-venni tanulmányod legfontosabb elvi tévedéseit. (Nem vagyok teoretikus; ne várd tehát tőlem a problémák árnyalt kifejtését. Inkább csak jelezni akarom, hogy hol látom én gondolat-meneted fő hibáit.)

Tanulmányod „alapállása" rokonszenves. Félted az irodalom, a művészet értékeit; azt akarod, hogy a szűkkeblűség ne szegényíthesse a mi kultúránkat; ne vessünk el a világ kultúrájából értékeket, s ne torlaszoljuk el az útját az új, igazi értékek létrejöttének.

Egyik fő tételed — ebből indulsz ki, s ehhez térsz vissza —, a tudatformálás lassúsága, nehézsége. Ennek a különben igaz tételnek a túlhangsúlyozására és enynyire a középpontba való állítására azért van szükség, hogy megállapíthasd: a szocialista szemlélet „tudományos szintű transzpozíciója a művészeti tudatformák világába még csak a kísérletek és a még gyakori tévedések fázisánál tart." Eddig még tudnálak is követni. Igaz ugyan, hogy a szocialista irodalomban és művészetben nem *csak* kísérletek történtek eddig, s ítéleteinkre nem *csak* (sőt, elsősorban nem) a tévedések a jellemzők, — de a forrongást, a kialakulatlanságot, a folytonos keresés igényét hangsúlyozni: nem tartom helytelennek. De mindezt abban a legfőbb tanulságban összegezni, hogy tulajdonképpen semmiféle szilárd alapunk nincs még a helyes marxista—leninista ítéletre: igaztalannak, tévesnek tartom. Innen ugyanis már csak egy fél lépés van azt kimondani, hogy mivel

ítélkezésünk ilyen bizonytalan, ingatag: mondjunk le a marxista igényű kritikáról a polgári világnézetet hordozó művekkel szemben, mivel nem tudjuk, hogy ítéletünkkel nem rekesztünk-e ki fontos értékeket. Sőt: mondjunk le arról is, hogy igyekezzünk az eddigi gyakorlati tapasztalatok elméleti általánosításával meghatározni a szocialista művészet fő normáit.

Te ezt, persze, így nem fogalmazod meg, — de tanulmányod gondolatmenete ebbe az irányba mutat. Sőt, részben már magad is „alkalmazod" ezt a gondolatmenetet, amikor a „két kultúra" viszonyáról, a „nyugati" művészeti törekvések megítéléséről beszélsz. (Erre még a későbbiekben visszatérek.) Mi ez, ha nem az ideológiai fegyverletételre való (nyilván akaratlan) felszólítás? Még akkor is, ha a kulturális értékek féltésének a rokonszenves mozzanatával párosul?!

Senki nem állítja, nem is állíthatja, hogy a marxista esztétika normái teljesen kialakultak volna már. Sok mindennek a kezdetén vagyunk csak. De egy dolog ezt megállapítani — és más dolog a már meglevő marxista ítélkezési alapok semmibeoldása. Hát csakugyan nem lenne semmiféle „fogózdkodónk"? Ez semmibevevése a forradalmi munkásmozgalomban felgyűlt filozófiai, esztétikai, művészeti tapasztalatoknak. Ha semmi más támaszpontunk nem lenne, mint azok a *filozófiai* alapok, amelyek megtalálhatók Marx, Engels és Lenin műveiben — már akkor sem lenne igaz, a te „esztétikai nihilizmusod". De ennél sokkal többünk van: Marx, Engels, Lenin, aztán Plehanov, Mehring, Lunacsarszkij, Vorovszkij, Gorkij, Becher (hogy csak a legjellemzőbb neveket említsem) fontos esztétikai elveket is tisztáztak már (most nem is említem az irodalmi-művészeti „gyakorlat" jelentős eredményeit; a szocialista eszmeiségű műveket!). Ha mindezt eltagadjuk és semmibe vesszük, nemcsak igazságtalanok vagyunk, de rendkívül fontos, és erős ideológiai fegyverektől fosztjuk meg magunkat.

S hogy ez hova vezet, sajnos, „meggyőzően" bizonyítja a te tanulmányod sok fontos részlete.

Ez mindjárt abban is megmutatkozik, ahogyan te a *„két kultúra"* viszonyát és a kulturális örökséghez való viszonyunkat látod. (Erre már utaltam az előbb.)

A te számodra — ebből a tanulmányodból legalább is ez látszik —, a „két kultúra" viszonyában a *kölcsönhatás*, a kapcsolat a döntő. Kölcsönhatás, természetesen, van, s a dogmatikus látásmódnak az az egyoldalúsága, amely ezt tagadta, és a „két kultúra" viszonyában egyedül csak a *harcot* látta, helytelen volt. Ez vezetett annak a tagadásához, hogy a polgári kultúra még ma is képes értékeket teremteni, — és ez vezetett egy olyan merev szektás elzárkózáshoz (főleg a személyi kultusz időszakában), ami valójában még a szocialista kultúra győzelméért folytatott harcot, a „kölcsönhatásban", a mi hatás-lehetőségünket is gyöngítette.

No de, te itt — megint — egy másfajta egyoldalúsággal próbálod ezt az egyoldalúságot „kikorrigálni". (A 20. és főleg a 21. oldalon fejtegeted ezzel kapcsolatos nézeteidet.) Aragonra és Sartre-ra hivatkozol, mint példákra, (az utóbbinál lezser könnyedséggel odadobva a marxistának aligha minősíthető ítéletet, hogy „egzisztencializmus ide, egzisztencializmus oda", műveiben sok a „jó" is).

Azt mondod, hogy az *„egy"*, a közös alapból kinőtt „két kultúra" „jó"-nak és a „rossz"-nak különböző arányú és megbonthatatlan vegyülete és együtt tükre az imperializmus valóságának. Ez természetesen, igaz, — de ily módon egyenlőségi jelet tenni a kétféle tükrözés közé: teljesen antimarxista dolog. (Nem szívesen dobálózok az ilyen minősítésekkel, különösen veled kapcsolatban, de ez esetben valóban nem tudok más mondani.) A „másik kultúra" létében és szerepében, az érintkezés és a kölcsönhatás mellett azért mégiscsak az a *harc* a döntő elem, amelyet az egy, a közös alapból kinőve, ennek az alapnak a megdöntéséért, megváltoztatásáért folytat. Ha ezt szem elől vesztjük, összemossuk, „eltüntetjük" a meglévő ideológiai különbségeket. Szóval: megintcsak lemondunk a marxista ítélet jogáról.

Tudom én, hogy ez a viszony nagyon is bonyolult és minden vulgarizálás csak

nekünk árthat. Tudom, hogy a „másik kultúra", a munkásosztály harcát segítő kultúra is hordozhat — éppen a kölcsönhatás révén — (a te szavaddal élve) „rossz" elemeket is. Sőt, azt se tagadom, hogy e kölcsönhatás (hiszen a harc se zárja ki a kölcsönhatást!) adhat „jó"-t is. És megfordítva: a nem, vagy még nem szocialista kultúra képviselőit, illetve azok műveit se lehet, nem szabad mindenestől elvetni; annál is inkább, mert itt az árnyalatok egészen széles skálájával találkozhatunk. (Sartre éppen jó példa is; kiváló író, — eszmeileg nagyon sok mindenben vitatkozhatnak vele a marxisták, de emberi, politikai magatartásában, s a műveiben is sok minden van, ami jó, igaz, és ami minket támogat.) A lehető legfinomabb differenciálás szükséges tehát; ennek az igényével teljesen egyetértek; — de még ez is csak helyes elvi alapról lehetséges.

Itt van, továbbmenően, ebben a vonatkozásban — a te gondolatmenetedben is —, a kulturális örökséghez való viszonyunk kérdése. Az örökségen te — szerintem is helyesen — a mai polgári kultúra eredményeit is érted. Itt a magad igazolására Lenint idézed; miszerint a szocialista kultúrát „az emberiség egész fejlődése által létrehozott„ kultúrából „az átdolgozott egész"-ből kell felépíteni. Nyilván csak sajtóhiba az, hogy Lenin művei 31. kötetének 189. lapját említi a zárójeles megjegyzés a 289. lap helyett, — de ez a véletlen sajtóhiba akaratlanul is árulkodik. Te ugyanis megcsonkítod a Lenin-idézet lényegét. Ez az idézet így hangzik: „Marx *kritikailag* átdolgozta mindazt, amit az emberi társadalom alkotott, ... átdolgozta, *bírálat alá vette, a munkásmozgalom szempontjából ellenőrizte* ..." Nos, te is az „átdolgozott egész"-ről beszélsz, — de tanulmányod egész logikájában a mai, polgári kultúráról vallott felfogásodban éppen az aláhúzott részek nem kapnak hangsúlyt. Sőt, az ellenkezőn van a hangsúly: a minél óvatosabb kritikai magatartáson, a kölcsönös egymásrahatáson, a mind a két kultúrában jelenlévő „jó"-n és a „rossz"-on. Egészen odáig, hogy ez a „jó" és a „rossz" később (a 31. oldalon) már el is veszíti a te ítéletedben az osztálytartalmát.

Mi következik mindebből? Megint csak nehezen mondom ki, de muszáj kimondani: tulajdonképpen az ideológiai „békés egymás mellett élés" gondolatához vezet el a munkád, az érvelésed. Hiába nem akarod ezt; egy tévesen, vagy egyoldalúan elindított gondolatsor valahová mindig elvezet. Az, aki a „két kultúra" viszonyában annyira csak a kölcsönhatást látja, mint te, nem is juthat el máshová. Tanulmányod legvégén tulajdonképpen programatikusan is megfogalmazod ezt, amikor szinte a legfőbb feladatnak jelölöd meg az „egyenetlenségek kiegyengetését", „az ellentmondások feloldását", nemcsak az egyes művészeti területek fejlődésében (bár elsősorban erre utalsz), hanem „a kapitalista és a szocializmust építő, már szocialista országok kultúrájának viszonylatában is".

Nos: ezekben a kérdésekben látom én tanulmányod legfőbb tévedéseit.

A részletekbe — miután a levelem így is túlságosan hosszúra nyúlt már —, nem szeretnék belemenni. De annak az illusztrálására, hogy helytelen alaptételek következtetései a részletekben is nyomon követhetők, néhány dologról mégis szót kell ejtenem. Abban aligha lehet közöttünk vita, hogy tehetség nélkül nincs művészet, s hogy éppen ezért, ha valahol, akkor a művészetben a szubjektumnak, a személyiségnek döntő, meghatározó szerepe van. De kritikai szemléletünket *pusztán* arra szorítani, hogy a tehetségre mondjunk „igen"-t, a tehetségtelenre „nem"-et: aligha merítheti ki a marxista ítéletformálás kritériumait. Te pedig (a 31. oldalon) lényegében ezt teszed. A kérdés nem úgy áll, hogy *csak* jó, vagy rossz, tehetséges, vagy tehetségtelen, esetleg középszerű írók, művészek vannak. A művészet nemcsak egyes tehetségekből, hanem eszmei irányzatokból is áll. Veled vitázva szinte szégyellem is leírni: a művészeteknek osztálytartalmuk is van. Ezt nyilván te se vitatod; sőt, annyira tudottnak veszed, hogy feleslegesnek is tartod leírni.

Igenám, de akkor meg hogyan mondhatod azt, az absztrakcióval kapcsolatban, — hogy van művészet, amely világnézetileg semleges?! (28. oldal.) Ez — akarod,

KORTÁRS
Magyar Hírlapkiadó Vállalat
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

vagy nem akarod —, a l'art pour l'art elvének a
elvnek a tagadása, hogy minden művészeti irány
szembeni *valamilyen* állásfoglalást. Csak ezen az
kérdést az absztrakcióban. Az absztrakció (vagy a
kérdés is; de arról, úgy hiszem — bármennyire „
a marxista esztétika kimunkálásának —, aligha f
forma nincsen tartalmi meghatározottság nélkül.
kérdését a múltban sokszor elvulgarizáltuk, alapelv

Az absztrakció és a szürrealizmus mellett az a
és a „valóságfeletti" kifejezésére is képes. (Most a
szürrealist összekevered a fantasztikummal; nyilván
...veles" csak.)
Igenám, de itt a fő kérdés ez: vajon, milyen emberr... a „tudatalatti"-ját, „valóságfeletti"-jét tükrözi? Az embert: emberi-társadalmi viszonylatai teszik emberré. Az absztrakt viszont és a szürreális is (tartalmi, világnézeti meghatározóját nézve) éppen ezekből a viszonylatokból ragadja, emeli ki az embert. Az „elidegenedett", az imperializmus farkas-világában magányossá, menekülővé lett ember művészete ez. Te ugyan hangsúlyozod, hogy a tudatalatti is, az álom is, a vízió is a valóságból fakad. De azok az ábrázolási módok, amelyeket az emberből csak ez érdekel, éppen ezért jöttek létre, hogy kifejezzék — és igazolják! —, az elidegenedett embernek a valóságtól való menekülését, elfordulását. Igazolják! — mondom, mégha az egyes művészek szubjektíve nem is ezt akarják. Különben miért támogatná az imperializmus, hivatalosan is a „modernista" művészeteket; miért propagálná, miért igyekezne terjeszteni?! Azt tudja vele szuggerálni: fordulj el a valóságtól, mert az mindig csúnya, megismerhetetlen, megváltoztathatatlan volt, s örökre az is marad. Fordulj a valóságtól független, autonóm szubjektum felé, rendet, értelmet, igazi törvényt a külső valóságban úgysem találsz soha.

Azt különben te is elismered, hogy az absztrakciónak nincs értelme, jelentése; nem tud a valóságról új ismereteket közölni. De elég-e itt megállni? Elég-e a társadalmi szerepéből így kiragadva, „absztrakt" módon, „pártatlanul" foglalkozni vele? (Elnézést a szójátékért.) Ebből a tanulmányodból is — de az építészetről írt cikkedből méginkább — látom, hogy sok-sok valóban élő kérdés izgat téged. Például olyanok is, mint a modern építészet, a képzőművészet és a díszítőművészet kapcsolatának a kérdése. Én nem tudom, igaz-e az, amit ma sokan állítanak, hogy képzőművészetünk vajúdó problémái csak az építészet felől közelíthetők és oldhatók meg? Lehet, hogy igaz; lehet, hogy ez is csak részben igaz. Minden esetre: ha tanulmányod megmaradt volna ebben a probléma-körben, valószínűleg, sok izgalmas és újszerű összefüggésre tudtál volna rámutatni. Így azonban szinte egy művészetpolitikai koncepcióvá álltak össze a fejtegetéseid; mégpedig olyan koncepcióvá, amelyben — szerintem — fontos kérdésekben eltérsz a marxizmus-leninizmus elveitől. Ezért írtam meg — vitázva veled —, ezt a levelet.

Lehet, hogy — levelemet elolvasva —, maradinak, „konzervatívnak" minősítesz majd, a „modern törekvések" akadályozójának. Netalán olyan embernek, aki még mindig nem tudott teljesen megszabadulni a dogmatikus nézetek nyűgeitől. Az igazság az, hogy a „modernség" kérdése engem is rendkívüli módon izgat. Nem is csak elméleti vonatkozásban, hanem méginkább a magam művészi, alkotói gyakorlatában. Magam is érzem, hogy azt folytatni, egyszerűen, amit eddig csináltunk, immáron nem lehet. De a sematizmusból, a dogmatizmusból, vagy a maradiból az előrelépés — szerintem —, csak egyfelé lehetséges: ha visszatérünk a mindenfajta torzítástól megszabadító, alkotó marxizmus—leninizmus forrásaihoz.

Szeretném, ha soraimat úgy fogadnád, ahogyan én írtam: a közös ügyért érzett, régtől közös felelősségünk megnyilatkozásának.

Darvassal a repülőgépen

1971 őszén a Jelenkor „színeiben" a Szovjetunióban jártam. Leningrádból jövet, útban hazafelé egy éjszakát Moszkvában, a Peking Szállóban kellett töltenem. Este Szalimon, a magyar ügyek felelőse megnyugtatott: azzal a kocsival mehetek, ami a hosszabb távú együttműködésről tárgyaló írószövetségi küldöttséget viszi ki a reptérre, nem kell hát félnem, hogy hajnalban a szállóban felejtenek.

A reptéri búcsúzásból egyetlen benyomásom maradt: a szovjetek milyen őszinte és kitüntető tisztelettel veszik körül a magyar küldöttség vezetőjét, Darvas Józsefet. Ezt ő talán észre sem vette, fesztelenül társalgott, én viszont, ifjonc és „független szemlélő" szinte restelltem, hogy a neki kijáró figyelmességből még nekem is jut valamicske.

Aztán a repülőgépen, amikor az izgalmak után a zúgás már riadt-mély álomba bódítaná az embert, Darvas egyszer csak hozzám fordult:

— Mi van ...-val?

A kérdezett író ma a középnemzedék jeles tagja, de akkor alig volt túl az országos nyilvánosság előtti első szerepléseken. Pécsett azokban az években működött egy MI 68 nevű laza irodalmi csoportosulás, amelynek organizátor hajlamú tagjai sikerrel verekedtek ki néhány antológiát — még az antológiák országos divatja előtt. A szóban forgó szerző tüntetőleg kívül maradt e csoporton, de nem hiszem, hogy ezzel hívta volna fel magára Darvas figyelmét. A kérdésre valamiféle közhelyeket dadogtam, mert gyanakodtam: lehetséges, a politikusi-közszereplői Olümposz magasából Darvasnak arra is van ideje, hogy a vidéki névtelenségből épp hogy kikecmergő ifjú pályatársakra is figyeljen? Biztosan csak a „nagy ember" gesztusa lehet ez, hogy bizonyítsa, mennyire kiterjed a figyelme mindenre. Ám válaszomat hallván, Darvas szinte mellékesen megemlítette az említett író nem sokkal előbb folyóiratban megjelent egyik munkáját, a véleményével megtoldva. Olvasmányélményről csak élmény után lehet szólni — konstatáltam Darvas megjegyzését. Úgy látszik, Darvas „gazdai" hajlamai tárgyszerű érdeklődésre alapozódnak. S rögtön bevillant egy korábbi emlék: az írószövetség székházában megtartott országos eszmecsere az Olvasó népért mozgalom zászlóbontása után, amikor a mindenhonnan összegyűltek fontos és jelentéktelen megjegyzéseit is az elnöklő Darvas már-már öngyilkos türelemmel hallgatta.

Így hát — még elalvásunk előtt, ott a gépen — én is előadtam a pályakezdés hátrányait, gátlásait, nekiveselkedéseit, amelyeket minden, vidéken megfordult ember ismerhet.

Évekkel később, bennfenteskedő társaságban én is hallottam róla a gúnyoros megjegyzést: „Már nem is tudott kiszakadni a hivatali kocsi üléséből..." Ami egyben azt is akarta jelenteni, hogy a közéleti ember végleg és reménytelenül elnyomta az írót. S akkor az a komoran kíváncsi tekintet hatolt át a pletykák füstködén, amint a repülőgépen, félig hátrafordulva rámnézett...

Marafkó László

*

(MTI) Darvas József-emlékülést rendeztek csütörtökön az orosházi Petőfi Sándor Művelődési Központban, az író születésének 75. évfordulója alkalmából. Bejelentették, az író szülővárosa — Orosháza — Darvas József-emlékérmet veretett az évfordulóra. A kétszáz példányban készült emlékérem Rajki László, orosházi születésű szobrászművész alkotása.

pesti nagykövete.

Az SZKP Központi Bizottsága januári ülésének tükrében szólt a tennivalókról. Miként elmondta, a testület tanácskozásán felmérték az SZKP XXVII. kongresszusán elhatározott gyorsítás programjának eredményeit, mélyrehatóan elemezték a kibontakozást gátló tényezőket, s konkrét feladatokban fogalmazták meg a fejlődés irányait. A Központi Bizottság önkritikusan, elvi megközelítésben értékelte a folyamatokat, s a vélemények ütközésének is teret engedő élénk vitákban

a nyilvánosság erősítését, a szocialista demokrácia minden területét átfogó kibontakozását jelölte meg. A demokrácia kiteljesedésének folyamatába illeszkedve több olyan új törvénytervezetet dolgoztak ki, illetve készítenek elő a Szovjetunióban, amely széles körű társadalmi vita után emelkedik törvényerőre — mondotta Borisz Sztukalin, s végezetül megköszönte a magyar sajtó munkáját, amellyel figyelemmel kíséri az SZKP politikáját, és támogatja a szovjet törekvéseket.

Az emléke

Vannak városok Európáb
háborús romot azon rom-vo
emlékműként. Időről időre
karbantartását, restaurálják
radékok drámai szaggatotts
finomabbra mintázó munká
égre tragikus változatlansá
mény-csontvázak minden fe
az iparosított-gépesített hábo
misítette az épület eredendő

A negyvenkét esztendővel
ten ma már csak a tragédi
nyomai, meg az itt-ott sivá
szanak emlékeztetni — anya
iszonyatára. A lelki csonkok
guk is elpusztulnak, beleolva
nelembe. Mintha a halálos se
ber olykor arra gondol: nag
kor, pillanatokra, rávetíteni a
ket, avagy az ostrom hiteles
megszólaltatni sok ezer hangs
a tagolatlan ágyúszót, az esz
kákat, tankok-repülők tökél
sikolyainkat.

Viszonylag csönd van, t
még a csendháborítás is idill
len. Budapest, ha itt-ott fol
van, s Európában lesz egyre i
fővárosa: sokféleségében is r
és gyakorlatias és szép. Úgy
jét nem feledheti.

Magyarország—Szovjetunió

Bővülő kapcsolatok a kereskedelemben

(MTI) Magyarország érdekelt a Szovjetunióban folyó változások sikerében, s igyekszik azokhoz hozzájárulni — mondta csütörtöki moszkvai sajtóértekezletén *Molnár Endre*, a moszkvai magyar nagykövetség kereskedelmi főtanácsosa, a kereskedelmi képviselet vezetője. Elmondta, hogy országaink árucsereforgalma az elmúlt évben meghaladta a 9,7 milliárd rubelt, ez az előző évhez képest csaknem 3 százalékos növekedés. A kétoldalú gazdasági kapcsolatokra, a kölcsönös kereskedelemre vonatkozó terveket sikerült teljesíteni.

A KGST tagállamok 2000-ig szóló tudományos-műszaki fejlesztési komplex programjával összhangban magyar részről harmincnál több kétoldalú és többoldalú megállapodást írtak alá. Ezek a szerződések a magyar vállalatok közül a Tescót, a Budavoxot, a Metrimpexet és a Videotont érintik. 1986. november 4-én szovjet—magyar kormányközi megállapodást írtak alá a két ország vállalatai és szervezetei közötti közvetlen termelési és tudományos-műszaki kapcsolatokról. Jelenleg 56 szovjet és magyar vállalat tart fenn ilyen kapcsolatokat, közülük 22-nek a tevékeny-

Magyar Nemzet 1987. febr. 13.

Darvas József, ~~szobrászművész~~ író

a képzőművész-szövetség közép-magyarországi területi szervezetének Szolnokon rendezett téli tárlatán szerepelnek Darvas József és Szűcs Sándor emlékénnei, melyek puritán egyszerűségükkel lepi meg a nézőket. /említve/.

Tamádi Attila: Szolnoki órjáraton.
Népszava, 1984. márc. 9. 6-old.

Ø Darvas Kálmán

Eresti műcipitén

1931 jul. 19-én feleségével együtt a Balatonba ölte magát, mert 8 évi házasság után sem születtett gyermekük.

Reggeli Ujság

1931 julius 20.

Ü. 3106

37 évi volt. Ábrahámhegy község egyik csónakházában vitorlás csónakot bérelsek s erről követték el az önszülhosságot.

Darvas Lajos, [építésmérnök] MDK

A súlyosan megrongálódott Nemzeti Múzeum fődémjének rendbehozását saját tervei és rossz számításai alapján, engedély nélkül, rosszul végeztette. —

T.M.: Bonyodalmak a Nemzeti Múzeum újjáépítése körül.

Ásti Hírlap, II. évf. 113. s. 1957. máj. 17. pé. 3. old.

álatos tisztánlátással, friss stílusban dol- angol fővárosban nyert élményeit. Ez a ben és érdekességben merőben különbözik s útleírásoktól.

ÁS PÁL: A Kétezer pengős férfi. A név- kötő férfi, aki szerelmes lesz az üzletből égébe, kissé „Mesék az írógépről"-probléma. as Pál a Singer és Wolffnerék kiadásában megjelent „A kétezer pengős férfi" című regényében ezt a témát érdekes, fínom módon tudta megírni, az csak arra vall, hogy tehetséges író. Az olvasó előre tudja a befejezést, még is mindvégig érdekfeszítő izgalommal olvassa ezt a könyvet, amelyben külön értéket jelentenek az egészséges, életszagú figurák.

b. l.

LAKATOS ARTHUR UJABB MAGYAR SZÖNYEGEI

Lakatos Arthur magyar szőnyegeiről már megemlékeztünk. Most ujabb két szőnyegét mutatjuk be, mely szintén a magyar népművészet ornamentikájának eredeti áttétele a perzsacsomozás technikájának megfelelve. Ahogy a kisázsiai, középázsiai és kaukázusi nomád törzsek szőnyegei kiválnak jellemző, népművészetükből fakadó gazdag forma és színváltozataikkal, úgy a magyar eredeti szőnyeg kifejlesztésének helyes példáiul szolgálnak Lakatos szőnyegei, ki a keleti szőnyegek régi ismerője és tanulmányozója és az ott tapasztalt tanulságokat a magyar szőnyegek megteremtésénél

Lakatos Arthur: Csomózott magyar szőnyeg
Kivitelezte a Zalai szövő- és kendőipar

egész helyesen és szakszerűen alkalmazza. Mikor ma a magyar szőnyegtermelés nemcsak az egész hazai szükségletet ellátja és még körülbelül ötvenezer pengő ára külföldi exportal is dolgozik, sajnálatos tény, hogy ezen nagy termelés mintái a perzsa szőnyegek rossz másolatai.

Kétségkívül, hogy a magyar mintájú szőnyeg ugymint eredeti művészeti teljesítmény, valamint technikájánál fogva is nemzeti termelésünk fontos tényezője lehetne, ha a nagyobb üzemek is művészek közreműködésével dolgoznának, ahogy ez már külföldön megvan. Az idei világkiállításon láthatók a finnek, svédek, lengyelek, románok, franciák, hollandok, belgák és angolok stb. mind saját nemzeti jellegű, vagy népművészetükön alapuló csomózott szőnyegükkel. Ezért nálunk ahol a magyar nép sajátos művészete gazdag formakincsekkel rendelkezik, szinte kötelező volna a magyar szőnyegtypus megoldása abban az irányban ahogy ezt a Lakatos szőnyegeinél látjuk.

e. i.

Lakatos Arthur: Csomózott magyar szőnyeg
Kivitelezte a Zalai szövő- és kendőipar

HIBAIGAZÍTÁS. Mult számunk 126. oldalán szerepelt Révész István „Pasarét télen" című festménye. A mű a IV. Nemzeti kiállításon volt kiállítva.

A szerkesztésért felel: **Kende Béla**
A kiadásért felel: **Erdős Imre** kiadótulajdonos
A szerkesztésben közreműködik: **Pogány Ödön**

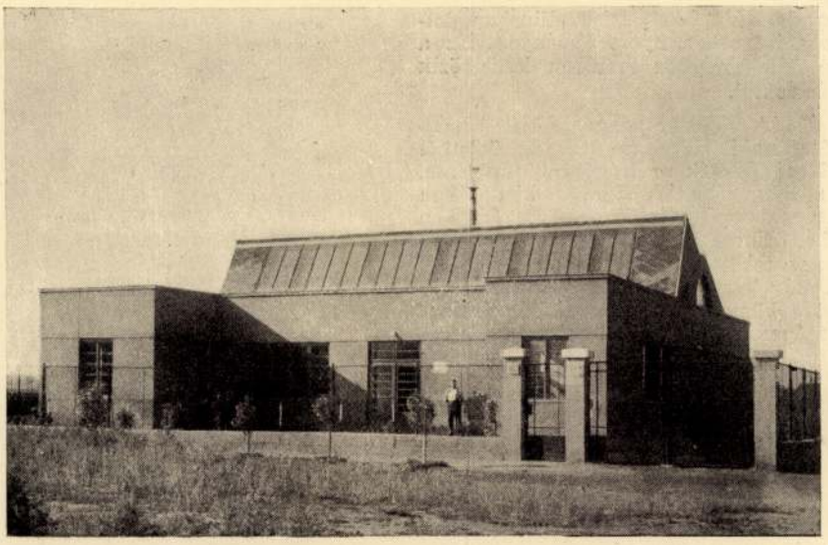

A Selyem és Bélésárúgyár r. t. gyártelepe
Tervezte és kivitelezte: Darvas Lajos

Sándorral, Mihályffy Bélával és Tarnóczy Annával az élen mintaszerű előadásban hozott ki a Művész Színház.

SZAKÍTS HELYETTEM.

Bókay Jánosnak a Belvárosi Színházban színrekerült „Szakíts helyettem" című vígjátéka annyira könnyed, szellemes, hogy akár Fleurs és Caillavet is megírhatták volna. Ez minden dícsérete a kedves vígjátéknak, amelyiknek előadásán Mezey Mária és Latabár Árpád jó színészeknek bizonyultak.

UJ KÖNYVEK

MUNKÁCSI ERNŐ A MINIATÜRMŰVÉSZETRŐL. Egy pesti múzeum kiadásában jelent meg Munkácsi Ernő doktornak érdekes könyve a miniatürművészetről. A szerző a téma iránti szerető lelkesedéssel írja le olaszországi tanulmányútját, igaz kritikai és művészi érzékkel mondja el, mit látott és tapasztalt. Külön értéke Munkácsi könyvének az a sor reprodukció, amellyel az Olaszországban található miniatürművészet egyes darabjait mutatja be. A szép, művészi szempontból feltétlen értékes könyv kiállítása a Pesti Lloyd társulat nyomdájának technikai hozzáértését dícséri.

BALOGH ICA: ÉN. A lírai költő a maga szemüvegén át nézi a világot, a mai idők tárgyilagos hangú költészete bizony az igazi lírától való eltávolodást jelent. A költészetnek ebben a még tisztázásra váró zavarában jól esik az olyan fiatal költők jelentkezése, mint aminő Balogh Ica, aki „Én" című verseskönyvében a tradíciók és ezzel egyidejűleg az igazi lírai szépségek követőjének bizonyul. Üde, fiatalos frisseség, könnyed formakészség jellemzik még az „Én" című kötetet, amelynek szerzőjétől, Balogh Icától még nagyon sokat várunk.

A SZEGEDI SZABDATÉRI JÁTÉKOK. Hont Ferenc kitűnő folyóirata külön számot szentel a szegedi szabadtéri játékoknak. Egy sor nívós tanulmányt tartalmaz a könyvnek beillő vaskos füzet, amelyek közül különösen érdekes Bálint Lajosé, Janovics Jenőé, Tolnai Pálé és Rabinovsky Mariuszé, amelyet Szentpál Olga társaságában írt. Lokális jellegű Tonelli Sándor írása a szegedi szabadtéri játékok gazdasági jelentőségéről, Ascher Oszkár túl sokat és ok nélkül lelkesedik.

NAGY EMIL LONDONI LEVELEI. E lap szempontjából érdektelen, hogy Nagy Emil a politikus mit látott Londonban. Bennünket a Singer és Wolffner kiadásában megjelent könyvből Nagy Emil, az író érde-

A Magyar Ruggyantaárúgyár r. t. plakátja
A Nemzeti Nyomtatványkiállításról — Berény terv.

Darvas Lajos

DARVAS LAJOS tervezésében és kivitelezésében épült a Cárpátia ipari és kereskedelmi rt., továbbá a Selyem és Bélésárúgyár r. t. újabb

gyártelepei. A nagy munkatermek vasbeton és vasszerkezetekkel épültek. A tégla falaknak általánosságban csak térkitöltő szerepük van. A hőszigetelések anyaga

Művészet

1937. 11–12 sz.

139 l.
142. l.

MŰVÉSZET

FELELŐS SZERKESZTŐ: KENDE BÉLA

TARTALOM

Kósa János: Szociálesztétika és művészettörténet 121
Pogány Ödön: Toledo titka — — — — — — — 123
Bálint Lajos: A Székesfőváros újabb szobrai — 126
Erdős Imre: A százéves Nemzeti Színház — — 128
Erdélyi Árpád: Szabadtéri játékok Szegeden — — 130
Tibély Gábor: Van Gogh Párisban és Londonban 132
Lovass Gyula: Márai körül — — — — — — — 134
Bálint László: Ballet és mozgásművészet — — 136
Tárlatok (Erdélyi Árpád, Kende Béla) — — — 137
Hárs László: A film válsága — — — — — 140
Színházi bemutatók — — — — — — — — 142
Új könyvek (Erdélyi Árpád, b. l.) — — — — 143
Lakatos Arthur újabb magyar szőnyegei (e. i.) 144

KÉPEK JEGYZÉKE.

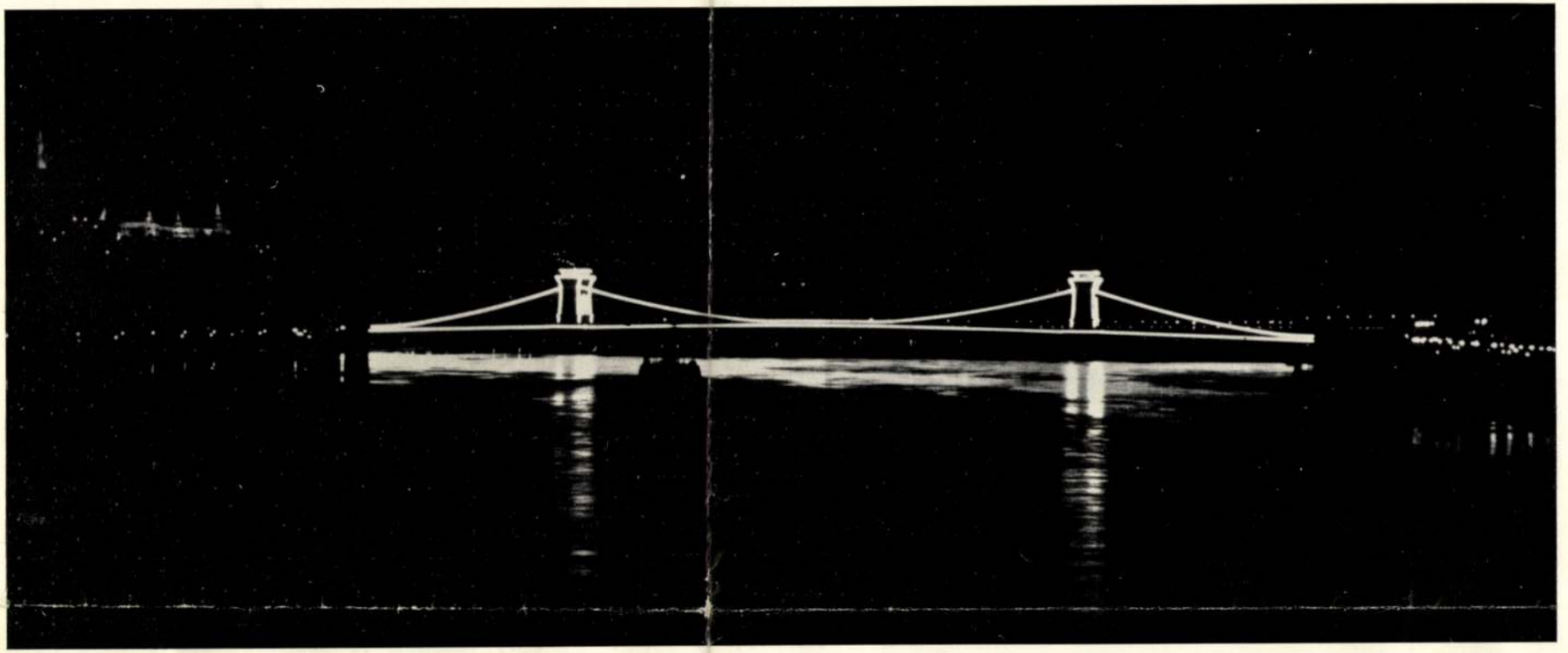

A díszvilágítás ¾ részét készítette és szerelte Fóthy és Tsa elektromosgyár, a többit Hoffer Mihály műszaki vállalata. A „Kontakt"-foglalatokat szállította Szalay István
A villanykörtéket az Egyesült Izzó szállította díjtalanul

A LÁNCHÍD DÍSZKIVILÁGITÁSA. A Világítástechnikai Állomás kezdeményezésére még 1928-ban az augusztusi Szent István-ünnepségekkel kapcsolatban, Zilahy Dezsőnek, az Idegenforgalmi Hivatal igazgatójának irodájában a fővárosi díszkivilágítások ügyében megbeszélést hívtak egybe, melyen az izzólámpagyárak, szerelő cégek, armatura-gyárosok, stb. vettek részt. A konferencia eredményeképpen a Halászbástya és Mátyás-templom tornyának kísérleti díszvilágítással való ellátását határozták el. A következő években különböző díszkivilágítási tervek merültek fel, például a Citadella, Országház és a hidak kivilágítása. A Világítótechnikai Állomás a szükséges számításokat és terveket még 1929-ben elkészítette, de az összes díszkivilágítások elkészítésére egyszerre nem kerülhetett sor, azokat Budapest Székesfőváros Elektromos Művei Plósz Pál vezérigazgató, Szaszovszky Ottó h. vezérigazgató és Szekér Ferenc miniszteri főtanácsos vezetésével fokozatosan valósította meg. Így elkészült a Citadella, majd az Országház és végül a legutóbbi időkben Miklas elnök és az olasz királyi pár látogatásával kapcsolatban a Lánchíd díszkivilágítása is, Szendy Károly polgármester és Morvay Endre tanácsnok támogatásával, amelyet úgy a magas vendégek, mint a főváros közönsége és számos külföldi vendég igen megkapónak, hatásosnak és szépnek talált. A Lánchídon elhelyezett izzólámpasor összesen 4440 drb. 120 Volt 40 Wattos lámpából áll; a lámpák egymástól ½ m. távolságban kerültek elhelyezésre. A lámpák a híd alsó járdájának szélén végig és a lefüggő láncokra, továbbá a felső pillérek konturjaira szereltettek fel. Ezenkívül az oroszlán-szobrok még külön fényszóróval vannak világítva, melyekben 500 wattos lámpák vannak. A fényszórók a vámházak tetején nyertek elhelyezést. Pillitz.

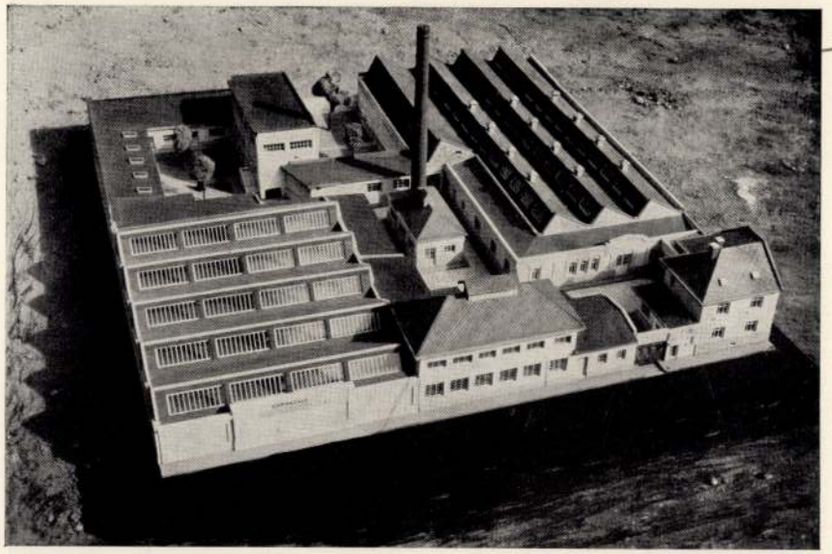

Carpathia Ipar és Kereskedelmi r.-t. Selyem- és Gyapjúszövő Gyára

A legtökéletesebben és sokoldalúan, teljesen modern elvek szerinti elgondolással felépített újabb gyárak egyike. Körülbelül 400 munkással dolgozik. Üzemei: a valódi- és műselyemszövőde, gyapjúszövőde, fonalfestőde és fonalfeldolgozó, selyemfestőde, valamint a selyemnyomó. Nagy munkatermei vasbeton és vasszerkezettel készültek, általánosságban a téglafalaknak csak térkitöltő szerepük van. A selyemfestőde kb. 3 emelet magasságú vasbetonkeretes épület, a födél vaskonstrukció, ugyanígy a nagy üzemképességű fűtőház is. Hőszigetelések anyaga általában kovaföld és parafa. Az óriási, csaknem 4000 m²-t kitevő munkatermek felülvilágítói és shed-szerkezetei kettős üvegezést kaptak. A padlók asbest- és betonburkolatúak. A férfi- és nőimunkások számára a modern hygieniai elvek szem előtt tartásával mosdószobák és fürdők állanak rendelkezésre. Az egész gyár minden korszerű kívánalomnak a legtökéletesebben megfelelő gondossággal és körültekintéssel épült fel.

Selyem- és Bélésárugyár Budapest

A legújabb gyárak egyike, de kisebb és csak selyemszövésre van berendezve. Szerkezet és felszerelés tekintetében hasonló alapelvek szerint készítette el a tervező, mint a Carpathia R. T. gyárait.

Erste Jugoslavische Seidenweberei A. G. Osijek

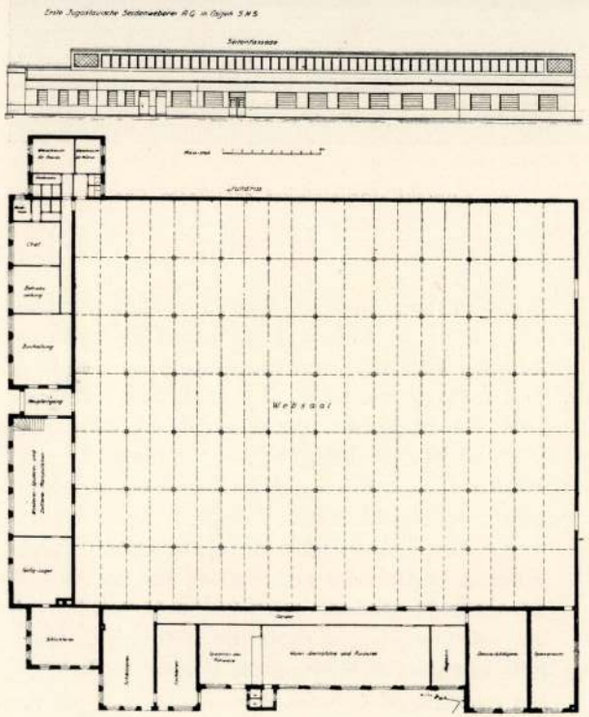

Méretre kb. kétszer akkora, mint a Carpathia Selyemszövőgyár, födélszerkezete abban tér el attól, hogy a részleges vasbeton konstrukciók helvett, teljesen vasszerkezetűek. A 600 munkás számára épült gyár Jugoszláviának egyetlen selyemszövő gyára. Erről az épületről — sajnos — e pillanatban csak alaprajzot tudunk hozni.

Tér és Forma
1937. 6. sz.

Darvas Lajos

épitész

tervezte az alábbi 5 emeletes bérházat.

Tér és Forma

1943. 2. f. 30-31. l.

(Bérház Budapesten a Sarec-utcában.)

képekkel.

„Pátria" Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, IX. ker., Üllői-út 25.
Kiadásért felel: Dr. Badics Aurél. (394875) Felelős vezető: Magyary István.

Darvas Lajos

Darvas Lajos okl. mérnök, építőmester VIII. Népszinház-u. 19.
133-254
81

Bptávb 1942. jan.

Bptávb 1940 szept.

Darvas Lajos

Családi ház a kis Svábhegyen, terverte és kivitelezte fenti

Repr.

Képzőművészet

1934. 168. l.

Vízgyógyintézet Kispesten. Terverte és kivitelezte fenti

Repr.

Képzőművészet

1934. 171. l.

A FILM VÁLSÁGA

Irta HÁRS LÁSZLÓ

II.*

Néhány esztendővel ezelőtt felvágták a film nyelvét. A néma gyermek megszólalt, ám ettől még ugyanolyan bárgyu maradt, mint néma korában. Mert a technikai fejlődés nem jelent egyúttal szellemi fejlődést is. A film nem azért vált hangossá, mert ezt a fejlődés szükségszerűsége így követelte vagy mert a hangosfilm tágabb teret nyujtott a művészi lehetőségek számára, hanem mert a film-tőke érdeke így kívána. Mert a hang alkalmas eszköznek mutatkozott a mellébeszélésre, a valódi problémák eltussolására.

A film azért vált hangossá, mert túlsokat követeltek már tőle, mert a mozgás nem tudta többé eltitkolni a lélek hiányát, mert a trükk nem tudta pótolni a tartalmat. A film művészete függ az összes többi művészettől, a képzőművészettől éppúgy, mint a lírától, viszont a mindenkori művészet a mindenkori társadalmi viszonyok függvénye. S mivel a művészetek korunkban éppoly hamisak, mint a társadalom, amelyek függvényei, szükségképpen a film sem lehet más, még akkor sem, ha más akarna lenni. De nem is akar — és ez a nagyobbik baj. Ilyenkor üti föl a fejét a művészetben a technika, ilyenkor veszi át a költészet szerepét a virtuózitás, a lélekét a bravúr s az igazságét a trükk.

A számítás ideig-óráig beválik, ahogy bevált a hangosfilmnél is. Első remeke a „Sonny boy", amelyet öt világrész bőgött és nyavalygott végig, iskolapéldája volt a bárgyuságnak. De mert a feketére mázolt hős szája hangosan hörgött, sápítozott s kis fia — egyike a szánalmas, dresszírozott film-állatkáknak — hangosan gügyögött és haldoklott: megnyiltak a könny- és pénz-zacskók s ömlött a sósvíz és az arany a mozikba.

A filmgyárak elégedetten dörzsölték tulajdonosaik kezét. A film meg van mentve! S ismét az előbbi lázas tempóban ontották a giccset és a — hangot. Egyvalamit azonban kifelejtettek a számításból. A mozgófénykép néma korában vizuális művészet volt s mint ilyen: nemzetközi. Ám a hang megjelenésekor széttagolódott országhatárokra. Ennek a széttagolódásnak az eredménye volt a nemzeti s így a magyar filmgyártás feltámadása is.

De aki ettől a feltámadástól valódi értelemben vett feltámadást várt, az keservesen csalódott.

Az amerikai giccs pesti környezetben, magyarul szólalt meg, ez volt minden. A „Hyppolit, a lakáj" sikere sajnos, hosszú időre megszabta a magyar filmgyártás útját. Sorozatosan készültek a bárgyú vígjátékok s a mégbárgyubb operettek, eleintén hatalmas, később mindegyre csökkenő sikerrel.

Ebben az időben a filmprodukció nem is volt hajlandó mást gyártani, csak ami az első siker sablónjába beillett. A tehetségtelenség a kulisszák-mögötti klikkrendszerek s a szakértelem hiánya erős segítőtársa volt ebben az igyekezetében.

A sivárság, tehetségtelenség és tehetetlenség tömkelegéből csupán két produkció emelkedett ki: A „Lila akác" és „Az új földesúr". Mindkettőben a kabarétréfa gyártók helyett az író hangja szólalt meg s az író hangja élt és hatott a színészek hangján keresztül s életre galvanizálta egy-két hónapra a másodhetes és vidéki mozikban haldokló „műfajt". E kettőhöz harmadikul járul Vaszary János filmje a „Rád bízom a feleségem", amely a régi amerikai burleszk frisseségével és tökéletességével hatott. Ime ez az arány. Hat év termeléséből három film.

Reneé Clair közben elkészítette a „Milliót" s Albace Beery megelevenítette Pancho Willa, a szabadsághős alakját, ki robusztusan kél ki a tömegből, hogy miatta haljon meg fenségesen és nevetségesen, ahogy élt. Chaplin két filmje, a „Nagyvárosi fények" és a „Modern idők" Machati „Extázis"-a Korda „VIII. Henrikje, no meg a zseniális Disnay trükk-fimjei nyujtottak enyhülést a film-„művészet" sivatagában s újabban a francia filmgyártás kétségetelen legjelentékenyebb alkotásai gyanánt, amelyek méretüktől, témájuktól s a készítésükre áldozott anyagiaktól függetlenül a fínom, mértéktartó és tiszta művészi törekvés egységének jegyében születtek. De köröskörül, ameddig a szem ellát, mindent elborít a filmoperett, a filmvígjáték, a filmrevü és a „happy-endes" amerikai filmdráma sivó homokja.

Az avatatlan szemlélő előtt talán biztató jelnek tűnik ama néhány film, amely művészi törekvéseket hordoz magában. S még biztatóbb jelnek a közönség aránylagos közönye, amelyet ma már a legmilliósabb giccs sem tud alaposabban megingatni. De aki a dolgok mélyére tekint, láthatja az események összefüggését és ismétlődését és el lehet készülve arra, hogy ezeket a filmeket sem fellendülés, hanem hanyatlás fogja követni. Mert a filmgyárosok — mivel sem a költők, sem nem próféták, hanem üzletemberek — kizárólag saját síkjukon, az üzlet síkján tudják és akarják fenntartani a versenyt a művészettel.

Korunk a válságok kora. Válságba jutott a hangosfilm is. Ám ezek nem önálló kórok, csupán szimptómái a test — az emberi társadalom — betegségének. A lelki gyógymód kuruzslásban és ráolvasásban merül ki. S ezt a ráolvasást szorgalmasan űzik a hangosfilmgyárosok. „Te boldog vagy, te boldog vagy, te boldog

Kenedi Kern Andor P. M. arcképe
A „Műterem" csoport kiállításáról

Foto: Diskay

Gyulay Dezső: Tájkép
A „Műterem" csoportkiállításáról

Az utóbbi művész kissé nyugtalan ugyan a tárgya megválasztásában, de ez nem von le semmit piktúrája értékéből és különösen nagy elmélyedésről tanúskodnak női ábrázolásai. Férfi fejei talán túlrealisztikusak, de mint tanulmányok szintén művészi nívón mozognak. Kiállítótársaival együtt becsületes és szép piktúrát adnak. A mai viszonyok köztött ez is elég számottevő eredmény. Erdélyi Árpád

A „MŰTEREM" VIII. GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA. (Ádámfy László, Katona-Kleinberger Pál, Keil-Faber Gabriella és Sikorska Zsolnay Julia.) Lapzártakor nyílt ez a kiállítás, amelynek részletes méltatása következő számunkban jön.

MAGYAR NEMZETI NYOMTATVÁNYKIÁLLÍTÁS. A Műcsarnokot, mely más alkalmakkor is a művészeten kívül eső kiállításoknak is szolgál keretéül, ezúttal olyan anyag bemutatására alakították át, amely anyag — legalább technikai szempontból — szorosan összefügg a művészettel. A Magyar Nemzeti Nyomtatványkiállítás valóban értékes adat-, tárgy- és ábrázoló-anyaga egy kultúr-keresztmetszethez hasonló, mely nemcsak a magyar kultúrviszonyok ismertetése, de az egész világ kultúrájának legfontosabb eszközét, a nyomtatást és képes ábrázolás fejlődését öleli fel. A Talpra magyar kézisajtója, mint a hazai nyomdászat történeti ereklyéje díszíti a kiállítás bejáratát. Maga a kiállítás a következőket mutatja be: a nyomdászat kulturális alapjait, könyvfejlődés és könyvillusztráció történetét. A mai magyar könyv mellett a sokszorosító ipar, nyomdaipar kulturális, gazdasági és szociális jelentőségét. A nyomtatvány az ember életében, a térkép, a pénzjegy, a bélyeg, az üzleti és kulturális élet nyomtatványai és a magyar sajtó mult és élő termékei kerültek bemutatásra. Bennünket természetesen a kiállítás plakátgyüjteménye érdekelt a legjobban, mert abban sok kiváló művészünknek e téren való működésének rekapitulációját látjuk. Gyönyörű ez a kiállítás és megérdemelné, hogy múzeumi állandóságot biztosítanak neki. e. á.

DARVAS LAJOS tervezésében és kivitelezésében épült a Cárpátia ipari és kereskedelmi rt., továbbá a Selyem és Bélésárúgyár r. t. újabb gyártelepei. A nagy munkatermek vasbeton és vasszerkezetekkel épültek. A tégla falaknak általánosságban csak térkitöltő szerepük van. A hőszigetelések anyaga főleg kovaföld és parafa. A hatalmas terjedelmű munkatermek felülvilágítói shed-szerkezetű kettős üvegezést kaptak. Mindkét gyár a korszerű követelményeknek megfelelően épült.

Gyulay Dezső: Kert a napsütésben
A „Műterem" csoportkiállításáról Foto: Diskay

Művészet, 1937. III. évf. 11–12. sz.

<Darvas Sajós>

épitém kompe

<-> Újabb épületek -

Bp. ér.

Könyvtáramban

9. 3. Heft Beilage VI.

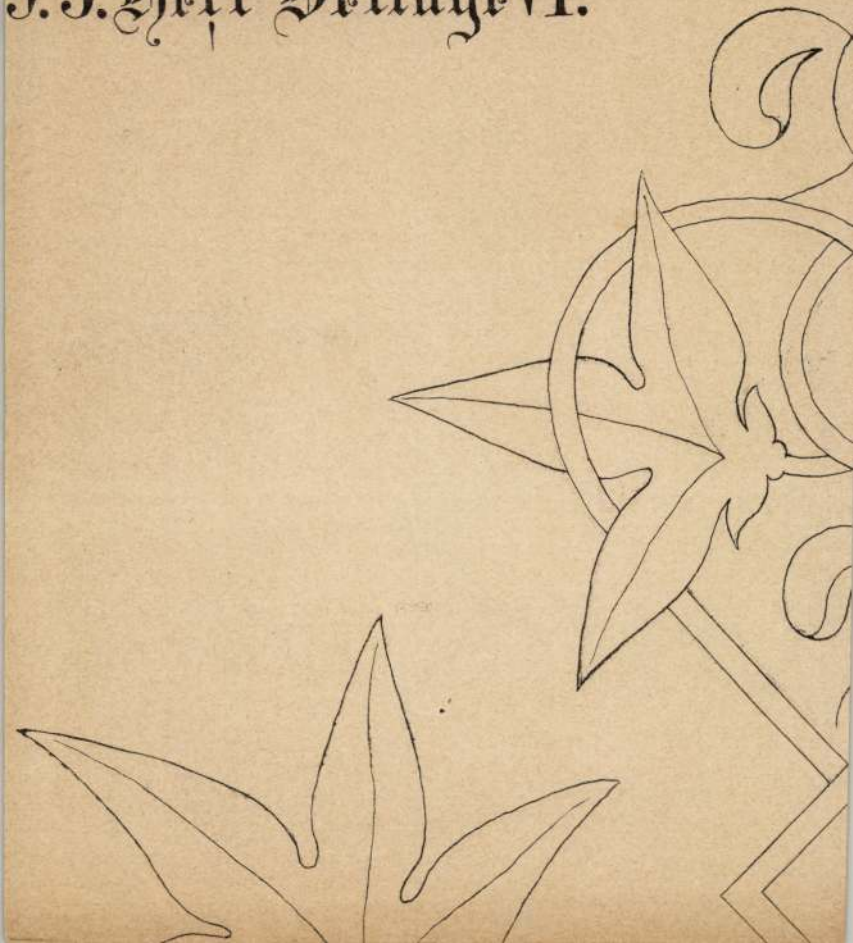

MDK

Darvas Lajos

Családi ház a kis Svábhegyen, repr.

Képzőművészet 1934. 168.l.

MDK

Darvas Lajos

Tervezésében és kivitelezésében épült a Cárpátia ipari és kereskedelmi rt., továbbá a Selyem és Bélésárúgyár rt. újabb gyártelepei.

Művészet, 1937. II.évf. 11-12.sz. 139.l.

MDK

Darvas Lajos

A Cárpátia gyapju és selyemszövő gyára, repr.

Művészet 1937. II. évf. 11-12.sz.

MDK

Darvas Lajos

A Selyem és Bélésárúgyár r.t. gyártelepe.
Tervezte és kivitelezte: Darvas Lajos
Repr.

Művészet, 1937. 11-12.sz. 143.lap

MDK

Darvas Lajos

Képzőművészet 1934. 166.1.

MDK

Darvas Lajos okl. mérnök, építőmester

kivitelezte az alábbi épületet, melyet Králik László tervezett

A kispesti vágóhid. Tér és Forma 1937. 6. sz. 161-164.l. Repr.

Darvas Lajos, épitész MDK

Bp. A Dagály utcai "Szabadság" strand-fürdő tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Darvas Lajos

építész a Főti-
nel

tervezte az
alábbi
strandfürdőt

Kiss Tibor dr.: A
„Szabadság" strand-
fürdő. Építés-Épi-
tészet 1949. I. évf.
6-7. sz. 44-55. l.
Képekkel és mu-
szaki rajzokkal

Uti szám

a visegrádra tett hivá

Tárgy: az örlekés helyszállít

a vidó tető ~~fel~~ alatti fl

tányérlis sikkisztel, a murum

Mihalik Sándor és Lakos János u

Uti Költség

ind. Bettől jun. 18 d.u. 4 ou

visegrádon 19. 20. 21

3½ nap à 28 ft =

Uti Költség 2×13.50 2

12

Bpest 1948 junius 23án

nap 6 — 18 — 21) = 4

ém 21 15. 9 — 13, 4½

< Darvas Lajos >
építész
cikke

< Nagy-Budapest
termálvíz-gyógy-
fürdővárosa.
Építés-Építészet.
1949. I. évf. 6-7.
sz. 47-54. l.

...ulas

...telos útvál 1948 junius 18/19. 20. 21.

...tásának ellenőrzése.

...gyon tárlapadozatának átvétele,
...utan tisztelés Kalmár János, vört Pál,
...rakkal

1/2 nap

3 nap

öppen 3 1/2 nap

98.00
7.00
5.00 ft.

3.5 × 28

28 0
70
98.00

Jelmann

DARVAS LAJOS

SZOC 19.0.

Darvas László

1924/25 – 1926/27 I.

Tehképzőmfőiskérk

1932–33 7 5. l.

Darvas László
47 Démon, olajf. 3000

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

M.D.K.

Darvas Péter

A tizenhárom éves ifju müvész Darvas Árpád fia, akiről Perneczky Géza: "Klubkiállitások" c. beszámolójában igy ir: "Ami az apánál hasznos kisérlet, érdekes grafikai kitérő volt, az a fiánál forrón átélt és mesésen gazdag világgá változott. A nagymamák sifonérjaiból kilopott régi levelek, Ferenc József arcképét viselő kőnyomatos bélyegek, vidéki postapecsétek utánzatai és lila-zöld tinták poézise láthatók ezeken a rajzokon, őszinte rajongással ujra alkotva, s valami ösztönös biztonsággal, kompoziciós készséggel elrendezve." Gyermekrajzokról lévén szó, jóslásoktól tartózkodik.
Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 10.
XIII. évf. 19. sz. 9. lap

Darvas Péter grafikus

A Fészek Klubban

Kiállítása nyílt

Kovácsiste Művészetért 1969 V. sz.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Darvas Miklós

Magyarépitészek tervei alapján középületek...
épülnek Phenjanban. Magyar Nemzet, 1955. aug.4.
4.l.

MDK

Darvas Olivér

és H. Boros Mária miskolci pályázók plakátragasztásra alkalmas hirdető-táblát terveztek a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Hirdető Vállalat által kiírt pályázatra. (repr.)

g. j.: Új hirdető „oszlopok".
Érdekes Ujság, Bp. 1957. december 21. 6. l.

Ø Darvas Olivér.

III. c. ép. hallg. 1942-43.

Kotsis – tanszék

Uradalmi erdőszlak
terve, tavl. kép,
alapraj.

Technika,

1943. 546. l.

1.50

Vegyes

1 köt. 8-ad r.

DEMKÓ

György

Árpádházi Boldog Margit élete.

Legendák és egyéb történeti kutfők nyomán.

MDK

Darvas László

Madonna, rajz

Mohács emléke. Ernst Muz. 84. kiáll.1926. szept.

6.1.

MDK

Darvas László

Madonna, rajz

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926.szept.

6 l.

MDK

Darvas László

Tájkép

Mohács emléke. Ernst Muz.84.kiáll. 1926.szept.
6 l.

MDK

Darvas László

Az éjszaka lánya, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.

12 l.

MDK

Darvas László

Marika, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84. kiáll. 1926.szept. 15 l.

MDK

Darvas László

Kis cseléd, festm.

Mohács emléke, Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept. 15 l.

MDK

Darvas László

Tájkép, graf.

Mohács emléke. Ernst Muz. 84. kiáll. 1926. szept.

6.1.

MDK

Darvas László

Az éjszaka lánya, festm.

Mohács emléke. Ernst Múz 34.kiáll. 1926. szept. 12.1.

MDK

Darvas László

Kis cseléd

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept. 15.1.

MDK

Darvas László

Marika

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept,

15 l.

Darvas Péter
grafikus

Részt vett a Varsói Plakát
Biennálén.

Sinkovits Péter: A Varsói Plakát Biennálé.
MŰVÉSZET, 1972. október-november - 51. oldal

Darvas Sándor, grafikus

a Kéz Gyula Faipari Szakmunkásképző Intézet és a szabadfoglalkozásu Képző- és Iparművészek Pártszervezete Plakátkiállítást rendezett. Az imitáló plakáton fel van sorolva a kiállító művészek neve: Darvas Sándor, Sántha András-összesen kilenc művész, akik a Pártszervezét tagjai.

Néhány szó zene közben.

1980. ápr. 1. Petőfi 11.30 |M|.

Darvas Sándor

Plakátja:

12 pont -az uttörőélet törvénye. Bp.1962.

68x100 cm.

Ábrázolva: Nemzetiszinü lobogók, diszoklevél és uttörő nyakkendő.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 102.l.

Darvas [Sándor], grafikus MDK

Illusztráció irodalmi riportkoz. Repr.

Móricz Zsigmond: A szentjakabi iskola 9. l

Család s Iskola, bp. 1958. március IX/3

MDK

Darvas Sándor

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

MDK

Darvas Sándor

Uj Budapest 1947 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 21.1.

MDK

Darvas Sándor /1920-/

3 év alatt új Budapest. 1948., 84.5x60 MH

Téli ruházati cikkek a Földművesszövetkezeti Boltból. 1959., 70x50 KA

Magyar Plakat-Történeti Kiallitas. 1960.Műcsarnok. Kat. 18.1.

Darvas Sándor /1920é---/

MDK

"3 év alatt uj Budapest" 1948.

"Téli ruházati cikkek a Földmüvesszövetkezeti Boltból." 1959.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
18.1.

Darvas [Sándor], grafikus M Dk

Illusztrációk

Rgr.

Dr. M. J.: Pénz vagy verés? 3. l.
Kovácsi Zoltán: Hazudsz! 8-9. l.

Család és Iskola, Bp. 1958. február IX/2.

Darvas Sándor

3 év alatt uj Budapest, 1948

Téli ruházati cikkek a Földmüvesszövetkezeti Boltból
1959

Micsurnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Darvas Sándor 192o--

3 év alatt uj Budapest

Téli ruházati cikkek a Földm.szöv. Boltból

1885-196o. M. plakáttörténeti kiáll. Műcs. 196o.

Darvas Sándor, grafikus 1104

Rajta elbeszéléshez. Repr.

Selmeczi Kálmán: Két mama

6. l.

Családi Iskola, Bp. 1958. április IX/4.

Darvas Sándor

Réntvett a „Magyar plakát 66" c. kiállítás a Műcsarnokban

Székely Artur: Magyar plakát 66
Magyar grafika 1967. 1. n. 19.

MDK

Darvas Sándor

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll. Mües.
1966. dec.

s helye: .....

Darvas Sándor MDK

Uj Budapest, 1947 plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Prospektus

Darvas Sándor:
Kadelkin

1963. M. H. Hoch.

PROSPEKTUS

DARVAS SÁNDOR
GÉRI RÁRI TUD.
EGYESÜLET
C. FOLYÓIRAT

1963.

Darvas Sándor

Naptármunkával szerepelt.

Székely Artúr: Magyar plakát '66; Magyar Grafika; 1967. 1. sz. 19. l.

Darvas Sándor

Plakátjai:

1. Vit tárgysorsjáték. Bp. 1961.
   Ábrázolás:Központban szerencsekerék,lent a nyeremények: egy családi ház és egy autó.
2. Vit tárgysorsjáték. Bp. 1962.
   Ábrázolás:Fent sorsjegy, lent családiház arázszal, gépkocsival.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 77.1.

Dancs Sándor

Grafikusművészet kiállítása a Poseler János u-i munkásszállodában

Népszava 1985. XII. 28.

Darvas Tibor

dr. Kiss Tibor: Tornacsarnok, Budapest, IX. Vágóhíd utca. - Építész: Kun Attila, statikus Darvas Tibor, gépészek: Szőke Lajos, Ács Béla. - Ismertetés, Sági György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.36-37.l.

DARVAS László gyüjtő

Egy másik zombori éremgyüjtőről: *Darvas László*-ról nagyon keveset tudunk. Régi-pénz-gyüjteményét és könyvtárának egy részét másodkézből megvette ifj. Frey Imre. Régi-pénz-gyüjteménye római, nagyon sok újkori külföldi és magyar pénzből és emlékérmekből állt. A gyüjtemény anyaga kizárólag réz és bronz ami annak a látszatát kelti bennünk, hogy abból avatatlan kezek a nemes fémből készült érmeket kiszedték. A könyveinek egyikében lelt olasz katonai elbocsátó levél, melyet 1865-ben a „Prefettura Della Provincia di Torino" állított ki, az ő életére vonatkozó egyedüli adat.

Frey. Num. Kal. 1906 134-135.

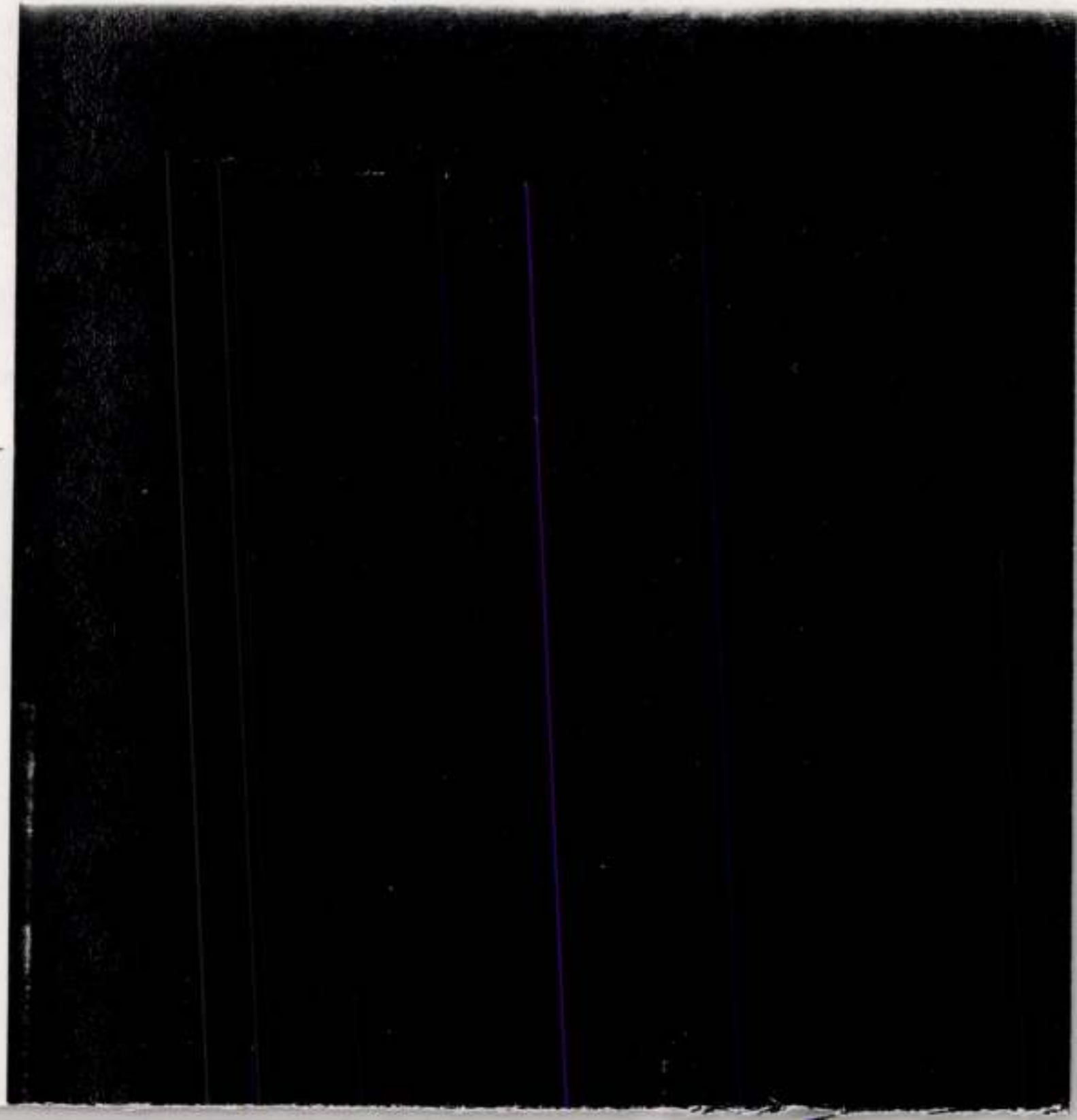

Egyház főesperese. 1940-: a Magyar Egyház (Carteret), a Testvériség, 1957-62: a Bethlen Almanach szerk.-je. * *Ford.*: Finta S. * *Publ.*: Árvaházi Naptár 1941. (Ligonier, 1940).

M: 1. *Az első tíz esztendő a McKeesporti Pa. Független Magyar Református Egyházközség életéből, 1922-1932.* (McKeesport, 1932). – 2. *Vallási tévelygések.* (Ligonier, 1944). – 3. *Free Magyar Reformed Church Carteret, New Jersey. Fifty Years in Pictures.* (New Jersey, 1953). – 4. *Magyars in America.* (Washington, 1960).

I: Gulyás. – Bölöny. – Hung.A.2. – BNaptár 1949. – uo. 1950.

Daruvár, Yves de (Istambul, 1921. márc. 31. -): újságíró, történész. * *Tan.*: Tengerentúli Főiskola, oklevél. * *Lh.*: Francia. * *Karr.*: 1941: gyarmatügyi igazgatási fogalmazó, 1942-: aligazgató, 1948-: igazgató, 1947-50: madagaszkári, 1952-54: mauritániai, 1955-56: az elefántcsontparti igazgatási kerület vezetője, 1957-58: tartományi főnök Kamerunban, 1958-59: Francia Nyugat-Afrika idegenforgalmi hivatalának ideiglenes igazgatója, 1959-62: a szomáli francia tengerpart igazgatója, 1962-63: a Comores-szigetek kormányzója, 1963-: a Francia Atomenergia Hivatal főtisztviselője. 1968: nyugalomba vonult. * *Tag*: Hadviselt Írók Szövetsége; 1972-: ÁA. * *Díj*: Árpád-aranyérem (1972), Becsületrend. * *Publ.*: Krónika, Duna.

M: 1. *De Londres à la Tunisie, carnet de route de la France libre.* (Paris, 1945). – 2. *Le destin dramatique de la Hongrie, Trianon ou la Hongrie écartelée.* (uo. 1971; ang. München, 1974; m. Luzern, 1976; ném. München, 1978).

I: MTK 12. – IÚ 1972/3-4. (Faggyas K.). – Él 1973/9. (Sujánszky J.). – IO 1976/3. (L. A.). – Nemz 1977/323. (Harsányi S.). – uo. 1978/338. (Saáry É.). – ÚE 1979/1. (Haas Gy.).

Darvas Lou: karikatúrista. * *Lh.*: USA. * *Karr.*: A Cleveland Press munkatársa.

M: *You Can Draw Cartoons.* (Garden City, 1960).

I: Vasváry.

Darvas Miklós (1921. kör. -): táncművész, író. * *Tan.*: PPT, szociológia. * *Lh.*: 1945: Töröko., majd USA. * *Karr.*: Táncosként Európa számos városában fellépett.

M: 1. *How I Made $ 2.000.000 in the Stock Market.* (New York, 1960, 1971; fr. Paris, 1961; ném. Stuttgart, 1961; m. München, 1962; jap. Tokyo, 1962). – 2. *Wall Street: the Other Las Vegas.* (New York, 1964). – 3. *The Anatomy of Success.* (Indianapolis, 1965., London, 1967; fr. Paris, 1968; ném. Stuttgart, 1968). – 4. *You Can Still Make It in the Market.* (Chicago, 1977).

I: Vasváry.

Darvas Simon (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1892. jan. 16. – London, 1969. okt. 27.): újságíró. * *Lh.*: Anglia. * *Karr.*: A Híradó szerk.-je, a BBC munkatársa. * *Publ.*: Panoráma.

I: Gulyás. – MÉL.

Dávid Ferenc (1870. – Yonkers, USA, 1960. aug. 15.): kat. pap. * *Lh.*: 192?: USA. * *Karr.*: Yonkers lelkésze, a Krónika kiadója és főszerk.-je.

I: Vasváry. – Kró 1951. júl.

Dávid Gusztáv (Pozsony, Pozsony vm., 1856. márc. 3. – Hohenlehen a.d. Ybbs, Ausztria, 1951. aug. 21.): katonatiszt, író, újságíró. * *Lh.*: Ausztria. * *Karr.*: A Presse és az Allgemeine Zeitung tárcaírója, majd a katonai és a politikai rovat szerk.-je, 1889: a Reichswehr, 1900: az Oesterreichische Kronezeitung alapító kiadója, a Deutsches Volkstheater társalapítója. * *Áln.*: Gustav Davis, Gustav Harven.

M: 1. *Ceterum censeo! Unser militärischer Defizit.* (Wien, 1891). – 2. *Rittmeister Isegrimm und andere Erzählungen aus den Soldatenleben.* (uo. 1892). – 3. *Ein Fixpunkt und andere Erzählungen.* (uo. 1893). – 4. *Das Heiratsnest.* Vígj. (Leipzig, 1893, 1903). – 5. *Die Katakomben. Das Protektionskind.* Vígj. (1894). – 6. *Jabuka.* Operett. (1895). – 7. *Waldmeister.* Operett. (1896). – 8. *Blitzblaue Briefe.* (Wien, 1902). – 9. *Die Jakobsleiter.* Vígj. (1904). – 10. *Gretchen.* Vígj. (1906; m. Bp. 1908). – 11. *Hahnbalz.* Vígj. (1906). – 12. *Jungfer Obrigkeit.* Vígj. (1906). – 13. *Miss Lilian.* Vígj. (?; m. Bp. 1925). – 14. *Mädel von heute.* Vígj. (1926). – 15. *Narziss.* Dr. (Wien, 1942).

I: Gulyás. – Bölöny. – BLÖ.

Davidovics Endre; *Davidovitch, André* (Nagyvárad, Bihar vm., 1912. márc. 30. – Párizs, 1986. ápr. 8.): szociológus. * *Tan.*: 1930:

Nagyvárad, jog; 193
Sorbonne, bölcsészdr.
des Hautes Études,
Franciao. * *Karr.*: 19
na, 1952-: a Tudomá
Központja (CNRS)
maître de recherche,
szerk.-je. * *Publ.*: Rev
gie, Cahiers Internati
Annales International
I: MN 1986. máj.

Deák Ernő (1940. -):
tő. * *Lh.*: Ausztria.
Integratio, majd a B
Publ.: Burgerländisch
che Gruppen in der B
(Wien, 1982); Mitteil
chen Staatsarchivs 37
M: 1. *Geschichte*
– *Lackenbach im XV*
dert. Mit Ausblick a
che Urbari alverordn
Recidiva. Versek 196
3. *Számadás három é*
zások 1948-1978. Tan
– 4. *Das Städteweser*
rischen Kron, 1780-1
I: KatSz 1979/3.
g.).

Deák Ferenc (Újvid
1899. márc. 5. – Nev
jogász, egyetemi tan
zsef-Műegyetem; 192
École des Sciences P
27: Harvard Law Sch
USA. * *Karr.*: 192
előadója, 1927-28: a
róság bírája, 1929-43
nára, 1944-59: az US
tevékenykedett, mint
Svájcban, Jugoszlávi
mániában, Mo.-on, A
kiában, Franciao.-ba
az Aviation Policy
partment elnöke, 19
nemzetközi jog karán
alatt a Független M
lom amerikai bizotts
Amerikai Nemzetköz
tudományi Akadémi
California Law Revi
view, New York Un
Review, American J

DARVAS Lou karikaturista

MEIL I. Bp.,1990

A Magyar Képzőművészeti Főiskola és Miskolc város kapcsolatának múltban gyökerező hagyománya van. A század húszas éveiben Benkhard Ágoston festőnövendékei voltak több nyáron át szívesen látott vendégei a volt Egri-féle szanatórium telkén kialakított Művésztelepnek.

Azóta már a századvég utolsó éveit számoljuk és a miskolci művésztelepen is sok minden történt, a történelmünket jelző sorjázó évek alatt. A Művésztelep a városban letelepedő alkotóknak adott otthont, itt dolgozott a magyar sokszorosító grafikát megújító művészek egyik jelentős nemzedéke és ma ezen épületegyüttesnek egy része felújítva a Miskolci Galéria Alkotóházaként újra lehetőséget kínál az alkotó munkára. Számunkra is öröm, hogy 1992-től újra fogadhatjuk nyaranta a Magyar Képzőművészeti Főiskola grafikusnövendékeit jól felszerelt műhelyünkben. Miskolcot sokáig emlegették a magyar sokszorosító grafika fővárosaként, melyre egy idő után már csak a nemzeti biennálé emlékeztetett. A hagyományok kötelezneknek.

Reméljük sikerül újra a nagy elődök nyomán meghatározó hellyé nemesíteni a mában is ezt a művésztelepet. Fiatalokat fogadni, alkotó lehetőséget biztosítva jó patrónusa lenni a művészetnek.

Dobrik István

MŰTÁRGYJEGYZÉK

BENCZE LÁSZLÓ		
1. **Cím nélkül**	litográfia	77 x 57 cm
2. **Hol a fejed**	cinkkarc, hidegtű	35 x 27 cm
CSORDÁS ZOLTÁN		
1. **Kaloda**	litográfia	65 x 53 cm
2. **Angyal őrizze álmod**	alumíniumkarc	54 x 37 cm
3. **Közös fej**	alumíniumkarc	54 x 36 cm
4. **Kompozíció**	alumíniumkarc	54 x 88 cm
DARVAS PÉTER		
1. **Burokban**	litográfia	27,5 x 17,5 cm
2. **A titok hlánya**	litográfia	24 x 36 cm
3. **Cím nélkül**	vegyestechnika	50 x 70 cm
4. **Cím nékül**	vegyestechnika	50 x 70 cm
FARKAS CSABA		
1. **Communion I.**	litográfia	54 x 68 cm
2. **Communion II.**	monotípia	38 x 27 cm
3. **Communion III.**	monotípia	38 x 27 cm
4. **Communion IV.**	monotípia	38 x 27 cm
5. **Communion V.**	monotípia	27 x 38 cm
6. **Communion VI.**	monotípia	27 x 38 cm
7. **Communion VII.**	monotípia	27 x 38 cm
HONFFY RÉKA		
1. **Nagy kékség**	rézkarc	19 x 15 cm
2. **Nagytakarítás**	aquatinta, rézkarc	49,5 x 34 cm
3. **Éjszaka**	rézkarc	21 x 24 cm
4. **Növekedés**	rézkarc, aquatinta	32 x 32 cm
5. **Hold**	rézkarc	25 x 21 cm
6. **Erotika**	rézkarc, aquatinta	27,5 x 20 cm
KOVÁCS MÁRIA		
1. **Haldarabok I.**	litográfia	30 x 25 cm
2. **Haldarabok II.**	litográfia	32 x 29 cm
3. **Haldarabok III.**	litográfia	40 x 35 cm
4. **Haldarabok IV.**	litográfia	40 x 35 cm
LELKES A. GERGELY		
1. **Port de bouc**	tus, ecset	20 x 26 cm
2. **Lyon I.**	tus, ecset	21 x 26 cm
3. **Lyon II.**	tus, ecset	21 x 26 cm
4. **Terek**	diópác, ecset	20,7 x 26 cm
5. **Terek**	tus, ecset	21 x 26 cm
MADÁCSI ISTVÁN		
1. **Százhét**	litográfia	59 x 45 cm
2. **Felavatás**	litográfia	59 x 64 cm
3. **Metamorfózis**	litográfia	29 x 38 cm
4. **Mire virrad**	litográfia	32 x 40 cm
PÉLI MANDULA		
1. **Varláclók I.**	litográfia	65 x 38 cm
2. **Varláclók II.**	litográfia	65 x 38 cm
3. **Varláclók III.**	litográfia	38 x 65 cm
SIPOS LEVENTE		
1. **Rossz vér '93**	linómetszet	25 x 17,5 cm
2. **Uff '93**	linómetszet	21 x 12 cm
3. **Démon I.**	litográfia	24 x 18 cm
4. **Démon II.**	litográfia	28 x 20 cm
5. **Indián '93**	rézkarc	16,5 x 11 cm
6. **Varázsló '93**	rézkarc	28 x 18 cm
SZARVAS ILDIKÓ		
1. **Áradás tavának sarja**	litográfia	60 x 43 cm
2. **Érintés**	monotípia	60 x 43 cm
3. **Bálvány**	monotípia	55 x 77 cm
4. **Portré**	monotípia	68 x 57 cm
5. **Portré**	monotípia	68 x 57 cm

MISKOLCI GALÉRIA

A kiállítás megtekinthető november 21-ig hétfő kivételével 10-18 óráig

Miskolc, Hunyadi utca 12. tel./fax: 355 004

KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁSOK

BERTA BENCZE LÁSZLÓ, CSORDÁS ZOLTÁN, DARVAS PÉTER
FARKAS CSABA, HONFFY RÉKA, KOVÁCS MÁRIA
LELKES A. GERGELY, MADÁCSI ISTVÁN, PÉLI MANDULA
SÍPOS LEVENTE, SZARVAS ILDIKÓ

Kiállítás a Magyar Képzőművészeti Főiskola harmadéves grafikus növendékeinek a miskolci alkotóházban készült munkáiból.

„Reszkess Te kedves, sötétben bujkáló művészetbarát és mi is reszketünk itt a sötétben"
(Niemand Endre)

De hát ha lehetséges és most a miskolciak jóvoltából lehetséges, közelebb húzódunk egymáshoz és közösködünk egymás melegén.

Elfogult szeretettel ajánlom a Szalayn, Kondoron, Lenkeyn eligényesedett publikum figyelmébe ezt a készülődő főiskolai évfolyamot, a mostani harmadéveseket.

Csak szuverén egyéniségekből lehet valódi közösséget alkotni. Ennek a társaságnak az előbbiért van esélye az utóbbira. Valamennyien saját külön ösvényen indulnak a cél felé.

Megspórolhatatlan zsákutcák és vakvágányok jöhetnek még. A műfaj funkcióváltása közben nekik kell kitalálni saját magukat és egyúttal azt is, hogy milyen lesz a kilencvenes évek magyar grafikája.

Ezek a munkák itt készültek a Miskolci Galéria műhelyében most nyáron.

Ez volt az a három hét, amikor amolyan miskolci monszun zúdult a városra. (MISKOLCI MONSZUN HETEK) Ebben a termékeny mámorban születtek ezek a litográfiák, monotípiák, rajzok, rézkarcok.

Érdekes, hogy ebből az évfolyamból négyen – PÉLI MANDULA, SZARVAS ILDIKÓ, BERTA BENCZE LÁSZLÓ, FARKAS CSABA – Erdélyből jöttek, Romániából. Nem valami paternális jóindulat miatt vettük fel őket – tehetségesek.

Ne keressenek folklorisztikus rekvizitumokat a munkáikon. Belső tájakat rajzolnak élményeik áttételes leírására törekednek.

A többiek: KOVÁCS MARIKA halaknak lát most bennünket és halakon keresztül láttatja gyarlóságunkat.

DARVAS PÉTER csendes tempóval a nonfiguratív lírai impresszionizmus felé ballag.

HONFFY RÉKA egyszerre nyers és bátran, romantikusan érzelmes.

SZARVAS ILDIKÓ egy adott szintű komplettségből most nyit, lebont és újraépít.

CSORDÁS ZOLI vibrálóan impulzív, húzó ember.

MADÁCSI ISTVÁN szikár, intellektuális, fanyar, metafizikus és biblikus.

SIPOS LEVENTE grafittiből és gyermeki mítoszokból nyers, utcaian kihívó, szókimondó rajzokat készít.

LELKES GERGŐ egyre csak gyűjt, gyűjt.

Túl szép? Tőlem ne várják, hogy hibát keressek a portékámban. Arra ott vannak a hétköznapok.

Ezzel a kiállítással köszönjük meg a vendéglátást. A grafikusoknak megint egy új raja, akik hazajárnak Miskolcra. Köszönjük.

Eszik Alajos

Budapest, 1993. október 8.

DARVAS Péter